

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society
Boston University

School of Theology Library

Catalog No. A.200.4(2)/NT1912

Family INDO-EUROPEAN

Sub-Family ANATOLIAN

Branch —

Group —

Language HAYEREN

Dialect AŠKARHAPAR

Locality Armenia, &

Asia Minor generally

Contents New Testament

Version

Translator

Published by A. B. S.

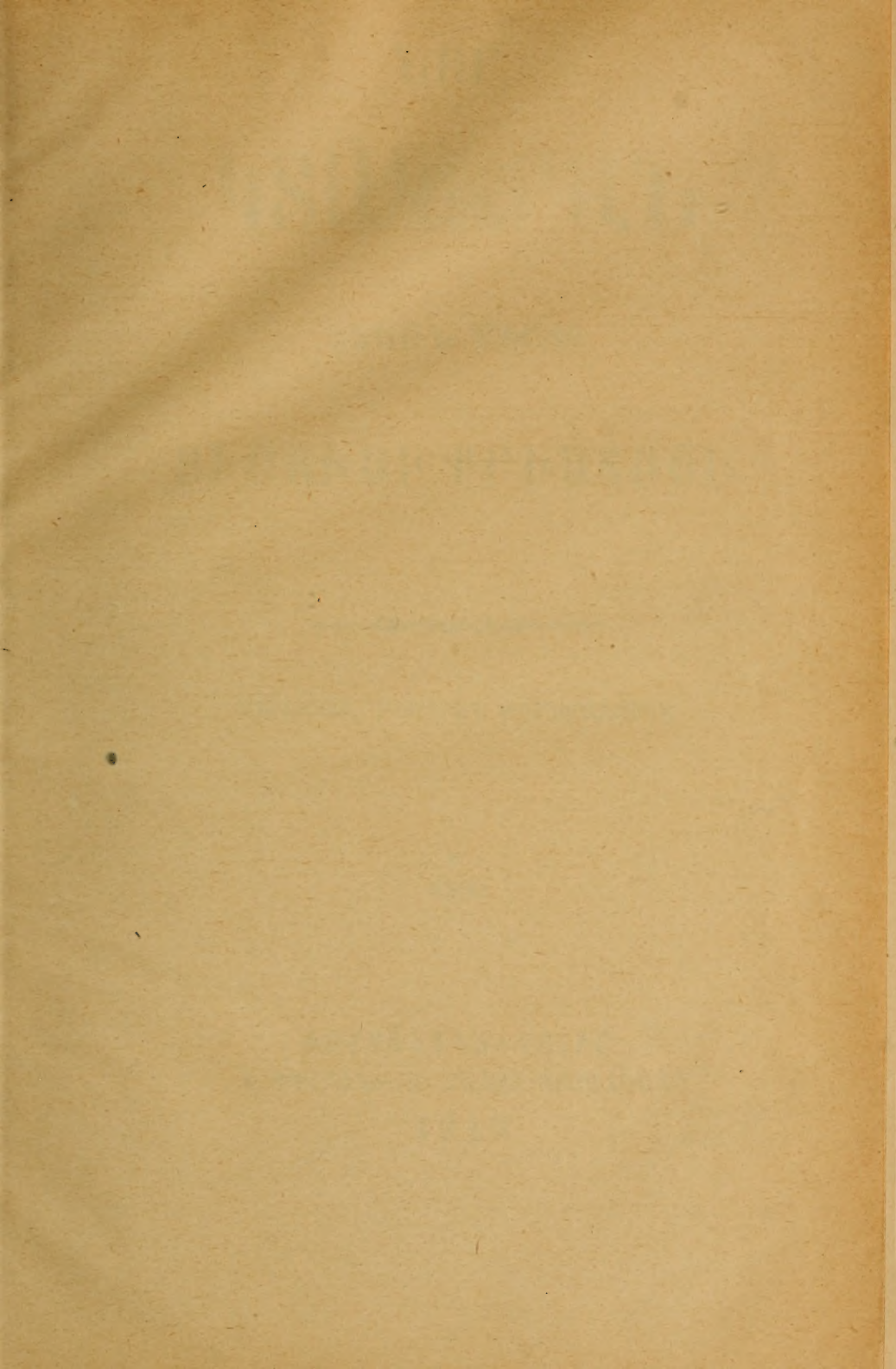
Place Constantinople

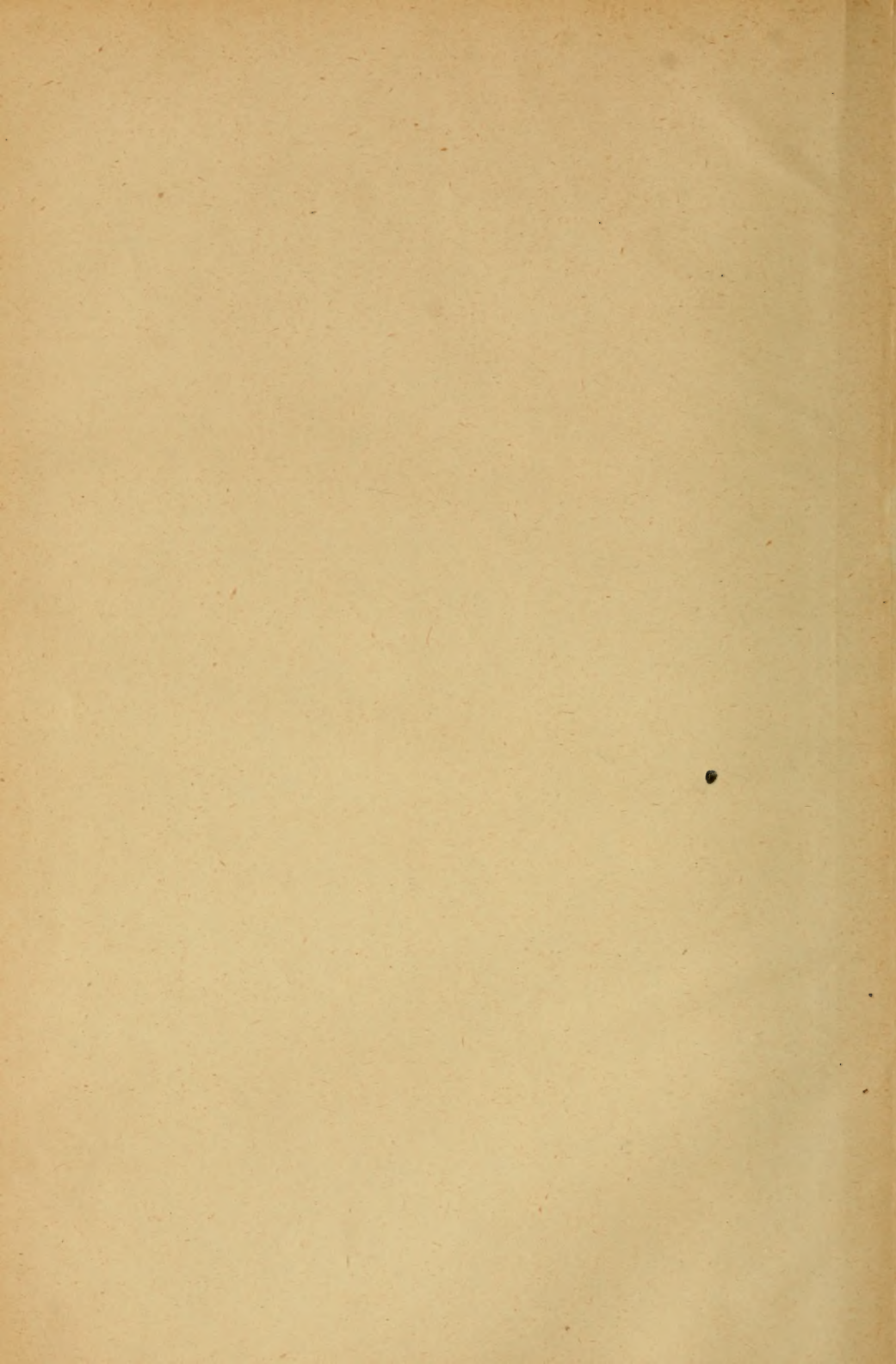
Date 1912

Accession No. 2424

Accession Date May 1942

Price \$2.00

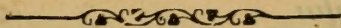

ՆՈՐ

ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

A. B. S.

4,800

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՅՅԱՋԵԱՆ

1912

MASSACHUSETTS
BIBLE SOCIETY

	Գլուխ	Էջ	Երես
Աւետարան			
ըստ Մատթէոսի	28	1	
ըստ Մարկոսի	16	86	
ըստ Ղուկասու	24	140	
ըստ Յովհաննու	21	233	
Գործք Առաքելաց	28	302	
Թուղթ Պօղոսի Առաքելոյն			
առ Հռովմայեցիս	16	393	
առ Կորնթացիս Ա.	16	431	
առ Կորնթացիս Բ.	13	467	
առ Գաղատացիս	6	493	
առ Եփեսացիս	6	505	
առ Փիլիպպեցիս	4	518	
առ Կաղսոսացիս	4	527	
առ Թեսաղոնիկեցիս Ա.	5	536	
առ Թեսաղոնիկեցիս Բ.	3	544	
առ Տիմոթէոս Ա.	6	548	
առ Տիմոթէոս Բ.	4	559	
առ Տիտոս	3	567	
առ Փիլիմոն	1	571	
առ Եբրայեցիս	13	573	
Թուղթ			
Յակոբու Ընդհ.	5	600	
Պետրոսի Ա. Ընդհ.	5	610	
Պետրոսի Բ. Ընդհ.	3	620	
Յովհաննու Ա. Ընդհ.	5	627	
Յովհաննու Բ.	1	637	
Յովհաննու Գ.	1	638	
Յուդայի Ընդհ.	1	640	
Յայտնութիւն Յովհաննու	22	643	

Ա.Ի.ԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէ մինչև Յովսէփ : 48 Կոյս Մարիամ, որ Յովսէփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ : 49 Հրեշտակը Յովսէփի սխալ կարծիքը կ'ուզէ, և կը մեկնէ Քրիստոսի անունները :

- 1 Գիրք ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի, Դաւիթի որդւոյն, Աբրահամի որդւոյն :
- 2 Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. Իսահակ ծնաւ Յակոբը. Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր եղբայրները. Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան Թամարէ. Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Եսրոն ծնաւ
- 4 Արամը. Արամ ծնաւ Ամինադարը. Ամինադար ծնաւ Նաասոնը. Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը.
- 5 Սաղմոն ծնաւ Բոոսը Ռախաբէ. Բոոս ծնաւ
- 6 Ուրէդը Հուսիթէ. Ուրէդ ծնաւ Յէսսէն. Յէսսէ ծնաւ Դաւիթ թագաւորը. Դաւիթ թագաւորը ծնաւ Սողոմոնը Ուրիայի կնոջմէն. Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. Ռոբովամ ծնաւ Աբիամ.
- 8 Աբիա ծնաւ Ասան. Ասա ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յովրամը. Յովրամ ծնաւ Ուրիան. Ուրիա ծնաւ Յովսիթամը. Յովսիթամ ծնաւ Աքազը. Աքազ ծնաւ Եղեկիան.
- 10 Եղեկիա ծնաւ Մանասէն. Մանասէ ծնաւ Ամոնը. Ամոն ծնաւ Յովսիան. Յովսիա ծնաւ Յէքոնիան ու անոր եղբայրները Բաբելոնեան զերութեան ատենները. Բաբելոն զերութեան երթալնէն ետև Յէքոնիա ծնաւ Սաղաթիէլը.
- 13 Սաղաթիէլ ծնաւ Զորաբաբէլը. Զորաբաբէլ ծնաւ Աբիուզը. Աբիուզ ծնաւ Եղիակիմը.

- 14 Եղիակիմ ծնաւ Ազովրը . Ազովր ծնաւ Սազով-
կը . Սազովկ ծնաւ Ա.քինը . Ա.քին ծնաւ Եղիու-
15 զը . Եղիուզ ծնաւ Եղիազարը . Եղիազար ծնաւ
16 Մատթանը . Մատթան ծնաւ Յակոբը . Յակոբ
ծնաւ զՅովսէփ , զայրն Մարիամայ , որմէ ծնաւ
17 Յիսուս , որ կ'ըսուի Քրիստոս : Արդ բոլոր ազ-
գերը Աբրահամէ մինչև Դաւիթ տասներչորս
ազգ , և Դաւիթէ մինչև Բաբելոնեան գերու-
թիւնը տասներչորս ազգ , ու Բաբելոնեան գե-
րութենէն մինչև Քրիստոս տասներչորս ազգ :
- 18 Եւ Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը այս կերպով
էր . անոր մայրը Մարիամ Յովսէփի նշանուած,
դեռ իրարու քով չեկած՝ Սուրբ Հոգիէն յղա-
19 ցած գտնուեցաւ : Եւ Յովսէփ անոր այրը ար-
դար յարէ ըլլալով՝ ու չուզելով որ զանկա խայ-
տառակ ընէ , մտածեց որ ծածկաբար արձակէ
20 զանկա : Եւ քանի որ անկա այս բանը կը մտա-
ծէր , ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երև-
ցաւ անոր ու ըսաւ , Յովսէփ , Դաւիթի որդի ,
մի վախնար քեզի առնել քու Մարիամ կինդ ,
վասն զի անոր ներսիզին ծնածը Սուրբ Հոգիէն
21 է : Եւ որդի մը պիտի ծնանի , ու անոր անունը
*Յիսուս գնես , քանզի անկա իր ժողովուրդը
22 իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ : Եւ այս ամէնը
եղաւ , որպէս զի կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը
23 մարգարէին ձեռքով , որ կ'ըսէ , Ահա կոյսը պի-
տի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի , և անոր ա-
նունը Էմմանուէլ պիտի կոչեն , որ կը թարգ-
24 մանուի Աստուած մեզի հետ : Եւ Յովսէփ
քունէն արթննալով ինչպէս Տէրոջը հրեշտակը
իրեն հրամայեց , այնպէս ըրաւ ու իր կինը քովն
25 առաւ . Եւ չէր գիտեր զանկա՝ մինչև իր անդ-
րանիկ որդին ծնաւ , ու անոր անունը Յիսուս
դրաւ :

ԳԼ. Բ

4 Արեւելքէն մեզերը Քրիստոսի կ'երթան՝ աստղի մը աւաջնորդութեամբ, 41 և երկրպագութիւն կ'ընեն անոր, ու իրենց ընծաները կը մատուցանեն: 44 Յովսէփ առնելով Յիսուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի: 46 Հերովդէս մանր տղաքը ապաննել կու տայ. 20 անոր մահը: 23 Յիսուս Եգիպտոսէ կը տարուի Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը:

- 1 Ու երբ Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլէհէմին մէջ Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա
- 2 արեւելքէն մեզեր եկան Երուսաղէմ, Ու ըսին, Ո՛ւր տեղ է ան՝ որ Հրեաներուն թագաւոր ծնաւ. վասն զի մենք արեւելքի մէջ անոր աստղը տեսանք, ու եկանք անոր երկրպագու-
- 3 թիւն ընելու: Ու երբ Հերովդէս թագաւորը լսեց, խռովեցաւ, և բոլոր Երուսաղէմ իրեն
- 4 հետ: Եւ ժողովելով բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին դպիրները, հարցուց անոնց
- 5 թէ Քրիստոսը ո՛ւր պիտի ծնանի: Անոնք ալ իրեն ըսին, Հրէաստանի Բեթլէհէմին մէջ. վասն զի այսպէս գրուած է մարգարէին ձեռ-
- 6 քով. Եւ դուն, Բեթլէհէմ, Յուդայի երկիրը, Յուդայի իշխաններուն մէջ ընաւ պղտիկ մը չես. վասն զի քեզմէ իշխան մը պիտի ելլէ, որ
- 7 իմ Իսրայէլ ժողովուրդս պիտի հովուէ: Այն ատեն Հերովդէս ծածկարար մեզերը կանչեց, ու ստուգեց անոնցմէ աստղին երևցած ատե-
- 8 նը: Եւ զանոնք Բեթլէհէմ զրկելով՝ ըսաւ, Քացէք ստոյգը իմացէք այն մանուկին վրայով, ու երբ գտնէք, ինձի իմացուցէք, որպէս զի ես
- 9 ալ գամ, անոր երկրպագութիւն ընեմ: Ու երբ անոնք թագաւորէն այս բանը լսեցին, գացին. և ահա այն աստղը զոր արեւելքի մէջ տեսեր էին, անոնց առջևէն գնաց, մինչև եկաւ կե-
- 10 ցաւ մանուկին եղած տեղին վրայ: Երբ տեսան աստղը, շատ մեծ ուրախութիւնով ուրախացան:
- 11 Եւ տունը մտնելով՝ տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամի հետ, ու ինկան երկրպագութիւն

- բրին անոր, և իրենց զանձերը բանալով ընծաներ տունն անոր, ոսկի ու կնդրուկ և զմուռս:
- 12 Ու հրամանն առնելով երազի մէջ, որ նորէն Հերովդէսի չղառնան, ուրիշ ձամբով գացին իրենց երկիրը:
- 13 Ու երբ անկէ գացին անոնք, ահա Տէրոջը հրեշտակը երազի մէջ երևցաւ Յովսէփի ու ըսաւ, Ելիր, առ մանուկը ու անոր մայրը, ու Եգիպտոս փախիր, և հոն կեցիր մինչև ես քեզի ըսեմ, քանզի Հերովդէս սլիտի փնտռէ այդ:
- 14 մանուկը կորսնցնելու համար: Ան ալ ելաւ, մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ և գնաց Եգիպտոս, ու մինչև Հերովդէսի մահը
- 15 հոն էր: Որպէս զի կատարուի Տէրոջմէն ըսուածը մարգարէինն ձեռքով, որ կ'ըսէ, Եգիպտոսէ կանչեցի իմ սրղիս:
- 16 Այն ատեն երբ տեսաւ Հերովդէս թէ *խաբուեցաւ մոզերէն, սաստիկ սրդողեցաւ, ու զրկեց ջարդեց Բեթլէհէմի և անոր ամէն սահմաններուն մէջ զանուած բոլոր տղաքը՝ երկու տարեկան և ակէ վար, այն ժամանակին համեմատա զոր մոզերէն ստուգեց: Այն ատեն կատարուեցաւ Երեմիա մարգարէինն ձեռքով ըսուածը, որ կ'ըսէ, Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ, սղբ, լաց ու մեծ կոծ. Ռաբէլ կու լար իր տղոցը համար, ու չէր ուզեր մխիթարուիլ, վասն զի չկային:
- 19 Ու երբ Հերովդէս մեռաւ, ահա Տէրոջը հրեշտակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսէփի երևցաւ,
- 20 Ու ըսաւ, Ելիր, առ մանուկը ու անոր մայրը, և գնա Իսրայէլի երկիրը, քանզի մեռան անոնք
- 21 որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին: Ան ալ ելաւ, մանուկը ու անոր մայրը առաւ և եկաւ Իսրայէլի երկիրը: Իսկ երբ լսեց թէ Արքեղայոս

Թագաւորեց Հրէաստանի վրայ իր հօրը Հե-
րովղէսի տեղ, վախցաւ հոն երթալու, ու երա-
զի մէջ սլաադամ առնելով՝ Գալիլեայի կողմերը
23 գնաց. Եւ եկաւ Նազարէթ ըսուած քաղաքը
բնակեցաւ, որպէս զի մարգարէներուն խօսքը
կատարուի՝ թէ Նազովրեցի պիտի կոչուի:

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսի քարոզութիւնը, պաշտօնը, վաքը և մկրտութիւնը: 7 Յովհաննէս
կը յոնգիմանէ փարիսեցիները, 13 և կը մկրտէ զՔրիստոս Յորդանանու մէջ:

- 1 Այն օրերը Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ու
- 2 Հրէաստանի անապատին մէջ կը քարոզէր, Ու
կ'ըսէր, Ապաշխարեցէք, վասն զի երկինքի թա-
3 դաւորութիւնը մօտեցած է: Վասն զի ասիկա
ան է՝ որու համար Եսայի մարգարէին ձեռ-
քով ըսուեցաւ, որ կ'ըսէ, Անապատի մէջ կան-
չողին ձայնը, Տէրօջր ճամբան պատրաստեցէք,
4 անոր շաւիղները շիակեցէք: Եւ այս Յովհան-
նէսը իր հանդերձը ուղտի մազէ, ու իր մէջքը
կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերակուրը մարախ
5 ու վայրենի մեղր էր: Այն ատեն Երուսաղէմ
և բոլոր Հրէաստան ու Յորդանանու բոլոր կող-
6 մերը իրեն կ'ելլէին, Եւ կը մկրտուէին իրմէ
Յորդանանու մէջ, ու իրենց մեղքերը կը խոս-
7 տովանէին: Ու երբ տեսաւ փարիսեցիներէն ու
սադուկեցիներէն շատերը իր մկրտութեանը ե-
կած, ըսաւ անոնց, Ի՞ժերու ծնունդներ, ո՞վ
իմացուց ձեզի զպու բարկութենէն փախչիլ:
8 Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղ
9 բերէք. Եւ մի խորհիք զուք ձեր ներսիզին ը-
սել, թէ Մենք Գլխի հայր՝ Աբրահամը ունինք.
քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուած կարող է այս
10 քարերէն Աբրահամի որդիներ հանել: Ալ հի-
մա կացինը ծառերուն արմատին քով կը գրուի,
ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերեր,

- 11 կը կտրուի ու կրակը կը ձգուի: Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ ապաշխարութեան համար, բայց իմ ետեւէս եկողը ինծմէ զօրաւոր է, ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի չեմ. անիկա ձեզ
- 12 պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով. որուն հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր կայր պիտի մաքրէ ու իր ցորենը համբարը պիտի ժողվէ, և յարդը պիտի այրէ չմարող կրակով:
- 13 Այն ատեն Յիսուս Գալիլեայէ Յորդանան եկաւ Յովհաննէսի, որպէս զի անկէ մկրտուի:
- 14 Եւ Յովհաննէս կ'արգիլէր զանիկա ու կ'ըսէր, Ինծի՛ պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն
- 15 ինծի՛ կու գաս: Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Թող տուր հիմա, վասն զի այսպէս կը վայելէ մեզի որ բոլոր արգարութիւնը կա-
- 16 տարենք. ետքը թող տուաւ անոր: Ու երբ Յիսուս մկրտուեցաւ, շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ, և ահա երկինք անոր բացուեցաւ, ու տեսաւ Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ'իջ-
- 17 նէր, ու կու գար իր վրայ: Եւ ահա երկինքէն ձայն մը եկաւ որ կ'ըսէր, Ատիկա է իմ սիրելի Արդիս, որու հաւնքեր եմ:

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս ծով կը պահէ ու կը փորձուի: 11 Հրեշտակները անոր սպասաւորութիւն կ'ընեն: 13 Քրիստոս Կաթաւնայումի մէջ կը բնակի. 17 կը սկսի քարոզել. 18 կը կանչէ Պետրոսը ու Անդրէասը, 21 Յակոբոսը և Յովհաննէսը, 23 ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները:

- 1 Այն ատեն Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սաւրի Հոգիէն, որպէս զի Սասանայէ փորձուի.
- 2 Եւ քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծով պահէլէն ետքը անօթեցաւ:
- 3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ, Եթէ դուն Աստուծոյ Արդին ես, ըսէ որ այս քարերը
- 4 հաց ըլլան: Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Գրուած է թէ Ոչ միայն հացով կ'ապրի:

մարդ, հասցա այն ամէն խօսքով՝ որ Աստուծոյ բերնէն կ'ելլէ :

- 5 Այն ատեն Սատանայ առաւ տարաւ զանիկա սուրբ քաղաքը, և կայնեցուց զանիկա տա-
- 6 ճարին աշտարակին վրայ, Աւ ըսաւ անոր, Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ասէ՛ լար ձգէ, փասն զի գրուած է թէ Իր հրեշտակներուն պիտի սպասարէ քեզի համար, ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ, որպէս զի չըլլայ թէ
- 7 ոտքդ քարի զարնես : Յիսուս ըսաւ անոր, Դարձեալ գրուած է թէ Քու Տէր Աստուածդ չփորձես :
- 8 Սատանայ նորէն առաւ հանեց զանիկա խիստ բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց
- 9 փառքը . Աւ ըսաւ անոր, Աստիք ամէնը քեզի կու տամ, եթէ իյնաս՝ ինծի երկրպագութիւն ընես :
- 10 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր, [Ետիս] գնա, Սատանայ, փասն զի գրուած է թէ Քու Տէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու
- 11 միայն զանիկա պաշտես : Այն ատեն Սատանայ զանիկա թողուց, և ահա հրեշտակներ եկան ու անոր սպասաւորութիւն կ'ընէին :
- 12 Եւ երբ լսեց Յիսուս թէ Յովհաննէս մատնուեցաւ, ելաւ զնաց Փալիլեա, Աւ ձգելով Նազարէթը, եկաւ բնակեցաւ Կափասնայում, ծովեզերեաց շաղաքը, Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի
- 14 սահմաններուն մէջ . Որպէս զի կասարուի Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, Զաբուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծովու ճամբով Յորդանանու անդիի կողմը, Հեթանոսաց Փալիլեան . Խաւարի մէջ նստող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և լոյս ծագեցաւ անոնց՝ որոնք մահուան երկրին ու շուքին մէջ
- 17 կը նստէին : Անկէ ետեւ Յիսուս սկսաւ քարոզել

ու ըսել, Աստուծոյ խնայեալսն, վասն զի երկինքի թափազանքով թիւնը մօտ է :

18 Երբ Յիսուս Քրիստոս զայնքն զարթոյնալ, տեսաւ երկու եղբայրներ, Պետրոս կոչուած Սիմոնը և անոր եղբայրը Անդրէասը, որոնք ծովը ուռկան կը ձգէին, վասն զի ձկնորս

19 էին. Եւ ըսաւ անոնց, Իմ ետեւս եկէք, ու ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ :

20 Անոնք ալ շուտ մը ուռկանները թողուցին ու անոր ետեւն գա-

21 ջին : Եւ անկէ յառաջ երթալով տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ, Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, նաւին մէջ իրենց

22 հօրը Զեբեդէոսի հետ, երբ իրենց ուռկանները կը կարկատէին. ու կանչեց զանոնք. Անոնք ալ շուտ մը նաւը ու հայրերնին թողուցին ու անոր ետեւն գացին :

23 Եւ Յիսուս բոլոր Քաղիլեա պարսեղով, կը սորվեցնէր անոնց ժողովարաններուն մէջ, և արքայութեան աւետարանը կը քարոզէր, ու ժողովուրդին մէջի ամէն կերպ հիւանդութիւններ

24 րը ու ամէն կերպ ցաւերը կը բժշկէր : Եւ անոր համբաւը բոլոր Սիւրիա տարածուեցաւ, և բերին անոր՝ բոլոր հիւանդները որոնք կերպ կերպ ցաւերով ու տանջանքներով կը նեղուէին,

և զիւսահարները ու լուսնոտները և անգամա-

25 լայծները. ու բժշկեց զանոնք : Եւ շատ ժողովուրդներ անոր ետեւն կ'երթային, Քաղիլեայէ ու Դեկապոլիսէ և Երուսաղէմէ ու Հրէաստանէ և Յորդանանու անդիւի կողմէն :

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, 3 և կ'իմացընէ թէ որոնք են երանելիները. 13 իր աշակերտները կ'անուանէ երկրի աղ, 14 աշխարհի լոյս, լեռան վրայ կեցած քաղաք. 17 կը յայտնէ թէ ինք եկաւ օրէնքը կատարելու. 21 կը բացատրէ թէ ինչ է սպանութիւն ընելը, 27 շնութիւն ընելը, 33 երգում ընելը. 38 կը յորդորէ չարին հակառակ չկենալ, 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել, 48 և կատարեալ ըլլալու ջանք ընել :

1 Եւ տեսներով ժողովուրդները, լեռը ելաւ. ու

- 1 Երբ նստաւ Հն, իր աշակերտները քովը դացին .
 2 Եւ իր բերանը բանալով կը սորվեցնէր անոնց ու
 կ'ըսէր ,
 3 Երանի հոգւով աղքատներուն , վասն զի եր-
 4 կինքի թագաւորութիւնը անոնցն է : Երանի
 սգաւորներուն , վասն զի անոնք պիտի մխիթա-
 5 րուին : Երանի հեղերուն , վասն զի անոնք պիտի
 6 ժառանգեն երկիրը : Երանի անոնց որ անօթի
 ու ծարաւ են արդարութեան , վասն զի անոնք
 7 պիտի կշտանան : Երանի ողորմածներուն , վասն
 8 զի անոնք ողորմութիւն պիտի գտնեն : Երանի
 անոնց որ սրտով մաքուր են , վասն զի անոնք
 9 պիտի տեսնեն զԱստուած : Երանի խաղաղու-
 թիւն ընողներուն , վասն զի անոնք Աստուծոյ
 10 որդիներ պիտի կոչուին : Երանի անոնց որ հա-
 լածուած են արդարութեան համար , վասն զի
 11 երկինքի թագաւորութիւնը անոնցն է : Երանի
 է ձեզի , երբ կը նախաստեն ձեզ ու կը հալա-
 ծեն , և սուտ տեղը ամէն կերպ զէշ խօսքեր
 12 կը խօսին ձեր վրայ ինծի համար : Յնծացէք և
 ուրախ եղէք , վասն զի ձեր վարձքը շատ է եր-
 կինքը . քանզի այս կերպով հալածեցին ձեզմէ
 առաջ եղած մարգարէները :
 13 Գուք էք երկրի աղը . հապա եթէ աղը իր
 համը կորսնցնէ , ինք ինչո՞վ պիտի աղուի . անկէ
 ետեւ բանի մը չգար , միայն թէ դուրս ձգուե-
 14 լու և մարդոց ոտքին տակ կոխուելու : Գուք
 էք աշխարհի լոյսը . քաղաք մը որ լեռան վրայ
 15 կեցած է , չկրնար պահուիլ : Ու ճրաղը չեն վա-
 ուեր և դներ գրուանի տակ , հապա աշտանակի
 վրայ , և լոյս կու տայ բոլոր տանը մէջ եղողնե-
 16 րուն : Այնպէս թող լուսաւորէ ձեր լոյսը մար-
 դոց առջև , որ տեսնեն ձեր բարի գործերը , ու
 փառաւորեն ձեր Հայրը որ երկինքն է :
 17 Մի կարծէք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մար-

- գարէնները աւրելու. չեկայ աւրելու, Հասար
 18 կատարելու: Քանզի ճշմարտապէս կ'ըսեմ ձե-
 ղի, Մինչև երկինք ու երկիր անցնին, օրէնքէն
 յովա մը կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի,
 19 մինչև բոլորն ալ կատարուին: Աւստի ով որ այս
 ամենափոքր պատուիրանքներէն մէկը աւրէ,
 ու մարդոց այնպէս սորվեցնէ, անիկա ամենա-
 փոքր պիտի կոչուի երկինքի թագաւորութեան-
 նը մէջ. բայց ով որ ընէ և սորվեցնէ, անիկա
 մեծ պիտի կոչուի երկինքի թագաւորութեանը
 20 մէջ: Քանզի կ'ըսեմ ձեզի, Եթէ ձեր արդա-
 րութիւնը դպիրներուն ու փարիսեցիներուն աշ-
 րարութենէն աւելի չըլլայ, բնաւ պիտի չմտնէք եր-
 կինքի թագաւորութիւնը:
- 21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն, Սպա-
 նութիւն մի ըներ, և ով որ սպանութիւն ընէ,
 22 դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ: Բայց ես
 ձեզի կ'ըսեմ, Ավ որ իր եղբօրը պարսպ անդը
 սրդողի, դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ.
 և ով որ իր եղբօրը Յիմար ըսէ, ատեանի պար-
 տաւոր պիտի ըլլայ. և ով որ իր եղբօրը Անմիա ը-
 սէ, գեհէնի կրակին պարտաւոր պիտի ըլլայ:
- 23 Աւրեմն, եթէ քու ընծադ սեղանին վրայ բե-
 րես, ու հսն միաքդ դայ թէ քու եղբայրդ քեզի
 24 դէմ բան մը ունի, Հոն ձգէ քու ընծադ սե-
 ղանին առջև, և դնա առաջ եղբօրդ հետ հաշ-
 տուէ, ու ետքը եկուր որ քու ընծադ մատուցա-
 25 նես: Քու ոտխիդ հետ շուտով միաբանէ, քանի
 որ անոր հետ ձամբուն մէջ ես. չըլլայ որ քու
 ոտխդ քեզ դատաւորին մատնէ, և դատաւորը
 26 դահիճին, և բանտը ձգուիա: Ըշմարիտ կ'ըսեմ
 քեզի, Պիտի չելլես անկէ՝ մինչև որ վերջի նա-
 քարակիտը չլճարես:
- 27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ*, Ենութիւն մի ըներ:

* Որան է՝ առաջիններուն

- 28 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ կին մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար, ալ անիկա իր
- 29 սրտին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր հետ: Արդ եթէ քու աջ աչքդ քեզ կը դայթակղեցնէ, հանէ դանիկա ու քեզմէ ձգէ. վասն զի աղէկ է քեզի որ անդամներէդ մէկը կորսուի, ու քու
- 30 բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի: Եւ եթէ աջ ձեռքդ քեզ կը դայթակղեցնէ, կտրէ դանիկա ու քեզմէ ձգէ. վասն զի աղէկ է քեզի որ անդամներէդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մար-
- 31 մինդ դժոխքը չձգուի: Իսկ, ըսուեցաւ թէ Ով որ իր կինը կ'արձակէ, թող անոր արձակման
- 32 թուղթ տայ. Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ թէ Ով որ իր կինը կ'արձակէ առանց ստանկու թեան սրտածառի, ինք սրտածառ կ'ըլլայ անոր շնութիւն ընելուն, և ով որ այն արձակուածը առնէ, շնութիւն կը դործէ:
- 33 Գարձեալ լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն, Սուա երդում մի ըներ, հապա ըրած
- 34 երդումներդ վճարէ Տէրօջր: Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Ամենեին երդում մի ընէք, ոչ եր-
- 35 կինքի վրայ՝ որ Աստուծոյ ամփոռն է, Եւ ոչ երկրի վրայ՝ որ անոր ստրերուն սրտաուանդանն է, ոչ ալ Երուսաղէմի վրայ՝ որ մեծ Թագաւո-
- 36 ընն քաղաքն է. Եւ ոչ քու զլխուդ վրայ երդում ընես, վասն զի չես կրնար մէկ մազ ձեր-
- 37 մըկցնել կամ սեցնել: Հապա ձեր խօսքը ըլլայ այոն՝ այո, և ոչը՝ ոչ. ու ասկէ աւելին չարէն յառաջ կու գայ:
- 38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Աչքի տեղ աչք, ու
- 39 ախոսյի տեղ ախոս: Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Չարին հակառակ մի կենաք, հապա եթէ մէկը ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ, դարձուր անոր
- 40 միւսն ալ: Եւ մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ դատ վարել ու քու շապիկդ առնել, թող տուր ա-

- 41 նոր ու վերարկուդ ալ : Եւ ուլ որ քեզ պահակ
բռնէ ու մորն մը ճամբայ քչէ, զնա անոր հետ
42 երկու : Քեզմէ ուղողին ասուր, ու երես մի դար-
ձրներ անկէ՝ որ կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել :
43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Քու ընկերդ սիրես
44 ու թշնամիդ ասես : Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ,
Սիրեցէք ձեր թշնամիները, որհնեցէք ձեզ ա-
նիծողները, բարի բրէք անոնց որ ձեզ կ'ատեն,
և աղօթք բրէք անոնց համար որ ձեզ կը չար-
45 չրկեն ու կը հարածեն : Արպէս զի ձեր երկնա-
ւոր Հօրը որդիներն բլլաք : Վասն զի իր արեւը
կը ծագեցնէ թմէ՝ չարերուն և թմէ՝ բարիներուն
փրայ, և անձրև կը գրկէ թմէ՝ արդարներուն և
46 թմէ՝ մեղաւորներուն փրայ : Վասն զի եթէ դուք
ձեզ սիրողները սիրէք, ի՞նչ վարձք կ'ունենաք :
47 չէ՞ որ մարտաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն : Եւ եթէ
միայն ձեր եղբայրներուն բարև տաք, ի՞նչ ա-
ւելի կ'ընէք ռիշնիւն : չէ՞ որ մարտաւորներն ալ
48 նոյնը կ'ընեն : Աւրեմն դուք կատարեալ եղէք,
ինչպէս ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է :

ԳԼ. 9

4 Քրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեւանը վրայ, ու կը խօսի ողորմութեան,
5 աղօթք ընելու, 14 մեր եղբայրներուն յանցանքը ներելու, 16 ծով պահելու, 19
մեր գանձը ուր պահելու, 24 Աստուծոյ և մամնայի ծառայութիւն ընելու վրայով :
25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ չընենք, 33 հապա Աստու-
ծոյ թաղաւորութիւնը խնդրենք :

- 1 Զգոյշ եղէք որ ձեր ողորմութիւնը մարդոց
առջև չընէք՝ անոնց երևնալու հապար, եթէ ոչ
վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն որ երկիւնքն է :
2 Աւասի երբ ողորմութիւն կ'ընես, առջևդ փող
մի հնչեցներ, ինչպէս կեղծաւորները ժողովա-
բաններուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն, որպէս
զի մարդոցմէ փաստաւորուին : Ճշմարիտ կ'ըսեմ
3 ձեզի, Անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան : Իսկ
դուն երբ ողորմութիւն կ'ընես, ձախ ձեռքդ

4 Թող չգիտնայ աջ ձեռքիդ ինչ գործելը. Որպէս
 Գի քու ողորմութիւնդ զազատուի ըլլայ, և քու
 Հայրդ որ զազատուիր կը տեսնէ, քեզի յայտնա-
 պէս հասուցում պիտի ընէ:

5 Ու երբ աղօթք կ'ընես, կեղծաւորներուն նման
 չըլլաս, որոնք կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ
 ու հրատարակներուն անկիւնները կայներով ա-
 ղօթք ընել, որպէս զի մարդոց երկնան, ձշմա-
 րիա կ'ըսեմ ձեզի, Անոնք իրենց վարձքը առած

6 կ'ըլլան: Իսկ դուն երբ աղօթք կ'ընես, մտիր
 քու ներքին սենեակդ ու դուռդ գոցէ, և ա-
 ղօթք ըրէ քու Հօրդ որ զազատուի տեղ իւր հար-
 և քու Հայրդ որ զազատուիր կը տեսնէ, քեզի

7 յայտնապէս հասուցում պիտի ընէ: Ու երբ
 աղօթք կ'ընէք, հեթանոսներուն պէս շատա-
 խօս մի ըլլաք, վասն զի կը կարծեն թէ իրենց

8 շատ խօսելուն համար պիտի լաւին: Աւրեմն
 անոնց չնմանիք, վասն զի ձեր Հայրը ձեզի պէտք

9 եղածը գիտէ՝ դեռ դուք իրմէ չխնդրած: Ուս-
 տի այսպէս աղօթք ըրէք դուք.

Ով Հայր մեր որ երկինքն ես, քու անունդ սուրբ
 10 ըլլայ. Քու թագաւորութիւնդ գոյ. քու կամքդ
 ըլլայ, ինչպէս երկինքը՝ նոյնպէս երկրի վրայ.

11 Մեր ամէն օրուան հացը այսօր մեզի տուր.

12 Եւ մեզի ներէ մեր պարտքերը, ինչպէս մենք

13 ալ կը ներեիք մեր սրարտապաններուն. Ու մեզ
 փորձութեան մի տանիր, հապա չարէն մեզ ա-
 զատէ. քանզի քուկդ է թագաւորութիւնը և

14 Վասն զի եթէ դուք ներէք մարդոց իրենց
 յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի

15 կը ներէ. Հապա եթէ դուք չներէք մարդոց
 իրենց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ ձեզի չնե-
 րեր ձեր յանցանքները:

16 Ու երբ ծով կը պահէք, կեղծաւորներուն

- պէս տրտումներես մի ըլլաք. քանզի իրենց երեսները կաւրեն որպէս զի մարդոց երևնան թէ ծոմ կը պահեն. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
 17 Անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան: Բայց դուն երբ ծոմ կը պահես, գլուխդ օժէ ու երեսդ
 18 լուս, Որպէս զի մարդոց ծոմ պահողի պէս չերևնաս, հասցա քու Հօրդ՝ որ գաղափար անդ կը գտնուի. և քու Հայրդ որ գաղափար կը անեսնէ, *քեզի հասուցում պիտի ընէ:
 19 Երկրի վրայ ձեզի գանձեր մի դիզէք, ուր ցեցր ու ժանդը կ'ապրականեն, և ուր դողերը
 20 պար կը ծակեն ու կը գողնան. Հասցա ձեզի գանձեր դիզեցէք երկինքը, ուր ոչ ցեցր և ոչ ժանդը կ'ապրականէ, ու ոչ դողերը պար կը ծակեն և
 21 կը գողնան: Քանզի ձեր գանձը ուր որ է, սիրտերնիդ ալ հոն պիտի ըլլայ: Մարմինն ճրագը ոչ քն է. հասցա եթէ քու աչքդ պարզ է, բոլոր
 22 մարմինդ լուսաւ որ կ'ըլլայ: Բայց եթէ քու աչքդ վատ է, բոլոր մարմինդ մութ կ'ըլլայ. ուրեմն եթէ քու մէջդ եղած լոյսը խաւար է, ալ այն
 24 խաւարը սրչափ է: Մարդ մը չկրնար երկու տէրոջ ծառայութիւն ընել. վասն զի կամ մէկը պիտի առէ և միւսը սիրէ, կամ մէկուն պիտի յարի՝ և միւսը պիտի արհամարհէ. չէք կրնար
 25 ծառայել Աստուծոյ ու մամոնայի: Ուստի կըսեմ ձեզի, Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին համար թէ ինչ պիտի ուտէք, կամ ինչ պիտի խմէք. ոչ ալ ձեր մարմիններուն համար թէ ինչ պիտի հագնիք. չէ՞ որ կեանքը կերակուրէն աւելի է,
 26 ու մարմինը հազուստէն: Նայեցէք երկինքի թռչուններուն որոնք ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն և ոչ ամբարի մէջ կը ժողովեն, ու ձեր Երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք. չէ՞ որ
 27 դուք անոնցմէ աւելի լաւ էք: Հիմա ձեզմէ ս'ըլ

* Ո՛հնչ, քեզի յայտնապէս

† կամ, մէկը պիտի մեծարէ

- 28 Կրնայ իր հոգ ընելովք իր հասակին վրայ կան-
 գուն մը աւելցնել : Աւ հազուատի համար ին-
 չ՞ու հոգ կ'ընէք . նայեցէք դաշտի շուշաննե-
 րուն, ի՛նչպէս կ'աճին, ոչ կ'աշխատին և ոչ կը
 29 մանեն . Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր
 բոլոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկո՛ւն
 30 պէս չհագուեցաւ : Աւտի եթէ դաշտի խոտը,
 որ այսօր կայ և վաղը փուռը կը ձգուի, Աստ-
 ուած այնպէս կը հագուեցնէ, հապա ս'ըջափ
 31 աւելի ձեզ, թերահաւատներ : Աւրեմն հոգ մի
 ընէք՝ ըսելով, Ի՛նչ պիտի ուտենք, կամ Ի՛նչ
 32 պիտի խմենք, կամ Ի՛նչ պիտի հագնինք . (Քան-
 զի այդ բոլոր բաները հեթանոսները կը խընդ-
 րեն .) վասն զի ձեր երկնաւոր Հայրը գիտէ՝ թէ
 33 այդ բոլոր բաները ձեզի պէտք են : Բայց առաջ
 խնդրեցէք Աստուծոյ թաղաւորութիւնը և ա-
 նոր արդարութիւնը, ու այդ բոլոր բաներն ալ
 34 ձեզի պիտի տրուին : Աւտի վաղուան համար
 հոգ մի ընէք, վասն զի վաղուան օրը իրեն հա-
 մար հոգ պիտի ընէ . հերիք է օրուան իր նե-
 ղութիւնը :

ԳԼ. Է

4 Քրիստոս իր քարոզութիւնը վերջացնելով՝ կը յանդիմանէ անխոհեմաբար դատո-
 ղութիւն ընելը . 6 կ'արգիլէ սուրբ բաները շուներուն սայր . 7 կը յորդորէ աղօթք
 ընել, 13 նեղ դռնէն ներս մտնել, 15 սուտ մարգարէներէն զգոյշ կենալ, 21՝ իր
 խօսքը միայն լսողներ չըլլալ՝ հապա կատարողներ, 24 նմանելով այնպիսի մարդու
 մը որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ, 26 և ոչ թէ աւազի վրայ :

- 1 Մի դատէք, որպէս զի չդատուիք : (2) Քան-
 զի ի՛նչ դատաստանուի որ դատէք, անով պիտի
 դատուիք, և ի՛նչ չափով որ չափէք, անով պիտի
 3 չափուի ձեզի : Եւ ինչո՞ւ . քու եղբօրդ աչքին
 մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի
 4 գերանին չես նայիր : Կամ ի՛նչպէս կրնաս ըսել
 քու եղբօրդ, Թող տուր աչքէդ շիւղը հանեմ .
 5 և ահա քու աչքիդ մէջ գերան կայ : Կեղծա-
 ւոր, առաջ քու աչքէդ գերանը հանէ, ու

Ետքը սյարզ պիտի տեսնես եղբօրդ աչքէն շիւղը հանելու :

6 Սուրբ բանը շուներուն մի տայք, և ձեր մարգարիաները խողերուն առջև մի ձգէք, որպէս զի ոտքերնուն տակ չկոխկուտեն զանոնք, ու դառնան ձեզ պատառեն :

7 Խնդրեցէք, և պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէք, և պիտի գտնէք. Դռնը զարկէք, և պիտի

8 բացուի ձեզի. Վասն զի ամէն ով որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ

9 Դռնը կը զարնէ՝ պիտի բացուի անոր : Չեզմէ ս'ը մարդը կայ՝ որմէ իր որդին եթէ հաց ուզէ,

10 միթէ քա՞նք պիտի տայ անոր. Աւ կամ եթէ

11 ձուկ ուզէ, միթէ օ՞ձ պիտի տայ անոր : Ուտի եթէ դուք որ չար էք, ձեր զաւակներուն ազէկ ընծաներ տալ գիտէք, ս'ըչափ աւելի ձեր Հայրը որ երկինքն է, բարի բաներ պիտի տայ անոնց որ իրմէ կը խնդրեն :

12 Ուտի ամէն ինչ որ կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց այնպէս բրէք, քան զի այս է օրէնքը ու մարգարէները :

13 Նեղ դռնէն ներս մտէք. վասն զի լայն է այն դուռը ու ընդարձակ՝ այն ձամբան, որ դէպ ի կորուստ կը տանի. և շատուոր են անոնք որ

14 անկէ կը մտնեն : Վասն զի նեղ է այն դուռը ու նեղուայք է այն ձամբան, որ դէպ ի կեանք կը տանի. և քիչուոր են անոնք որ զանիկա կը գտնեն :

15 Զգոյշ կեցէք սուտ մարգարէներէն, որոնք ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով, բայց

16 ներսէն յափշտակող գայլեր են : Իրենց պտուղէն պիտի ձանձնաք զանոնք. միթէ փուշերէն խաղող կը քաղէն, կամ տատաակէն թուղ :

17 Այսպէս ամէն բարի ծառ բարի պտուղ կու

18 տայ, և չար ծառ չար պտուղ կու տայ : Բարի ծառը չկրնար չար պտուղ տալ, ոչ ալ չար ծառ

- 19 ուր բարի պտուղ տալ: Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չտար, կը կտրուի ու կըրակը կը ձգուի:
- 20 Ուրեմն իրենց պտուղէն պիտի ձանձնաք զանոնք:
- 21 Ոչ թէ ամէն մէկը որ ինծի Տէր, Տէր, կը լսէ, պիտի մանէ երկինքի թագաւորութիւնը, հասցաւ անիկա՝ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կը կատարէ:
- 22 Եւ նաեւ նոյն օրը ինծի պիտի ըսեն, Տէր, Տէր, չէ՞ որ քու անունովը մարգարէութիւն ըրինք, և քու անունովը դէեր հանեցինք, ու քու անունովը շատ հրաշքներ ըրինք: Եւ այն ատեն անոնց յայտնապէս պիտի ըսեմ թէ Ես բնաւ ձեզ չեի ձանձնար, մէկզի գացէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը գործէիք:
- 24 Արդ ով որ այս իմ խօսքերս կը լսէ և կը կատարէ զանոնք, զանիկա պիտի նմանցնեմ խելացի մարդու մը՝ որ իր տունը վէժի վրայ շինեց:
- 25 Եւ անձրև իջաւ ու գետերը վազեցին ու հովերը փչեցին, և զարկին այն տանը, ու չփլաւ,
- 26 վասն զի վէժի վրայ հաստատուած էր: Եւ ով որ այս իմ խօսքերս կը լսէ ու չկատարեր զանոնք, կը նմանի անխելք մարդու մը՝ որ իր տունը
- 27 նր աւազի վրայ շինեց. Եւ անձրև իջաւ ու գետերը վազեցին ու հովերը փչեցին, և զարկին այն տանը, ու փլաւ, և մեծ էր անոր կործանումը:
- 28 Ու երբ Յիսուս լմնցուց այս խօսքերը, ժողովուրդները կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ. Վասն զի իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու ոչ թէ դպիրներուն պէս:

ԳԼ. Ը

2 Քրիստոս կը մարտնչուի թորոտը, 3 կը բժշկէ հարիւրապետին ծառան, 44 Պետրոսի դռանը, 46 և ուրիշ շատ հիւանդներ. 48 կը ցուցնէ թէ ինչ կերպով իր ետեւէն երթալ պետք է. 23 ծովուն պէկոծութիւնը կը հանդարտեցնէ. 28 երկու դուռ հարներէ դէերը կը հանէ, 31 և զանոնք կը թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնելու:

1 Ու երբ այն լեռնէն վար իջաւ, շատ ժողովուրդ

- 2 վուրդներ դացին անոր ետեհն: Եւ տհա բուրաս մը եկաւ, երկրպագութիւն կրնէր անոր ու կրտէր, Տէր, եթէ ուզես, կրնաս զիս մաքրել:
- 3 Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցներով դպաւ անոր ու ըսաւ, Կուզեմ, մաքրուէ. և շուտ մը
- 4 անոր բորսաութիւնը մաքրուեցաւ: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Զգոյշ կեցիր, մարդու չըսես, հասկա գնա, քեզ քահանային ցուցուր, և Մովսէսի պատուիրած ընծան տուր, անոնց վկայութիւն ըլլալու համար:
- 5 Ու *երբ Կափառնայում մտաւ, հարիւրաւորս մը եկաւ քովը, կ'աղաչէր անոր, Ու կրտէր, Տէր, իմ ծառաս տունը անդամալքած պառկած չարաչար կը ամնջուի:
- 6 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ես կու գամ ու դանկիկա կը բժշկեմ:
- 7 Եւ հարիւրապետը պատասխան տալով ըսաւ, Տէր, ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակ մըսնես. միայն թէ խօսքով դրուցէ, ու իմ ծառաս
- 8 պիտի բժշկուի: Վասն զի ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ, ու իմ հրամանիս տակ զինուորներ ունիմ. և ասոր կրտեմ, Քնա, ու կերթայ. և միւսին՝ թէ Եկուր, ու կու գայ. և ծառայես՝ թէ Այս բանը ըրէ, ու կրնէ:
- 9 Եւ Յիսուս երբ լսեց, զարմացաւ, և իր ետեհն դացողներուն ըսաւ, Ճշմարիտ կրտեմ ձեզի, Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք չգտայ:
- 10 Եւ ձեզի կրտեմ որ արևելքէն ու արևմուտքէն շատեր պիտի գան, ու երկինքի թագաւորութեանը մէջ պիտի բազմին Աբրահամի ու Իսահակի և Յակոբի հետ. Իսկ թագաւորութեանը որդիները դուրսի խաւարը պիտի հանուին.
- 11 Հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճաւէ: Եւ Յիսուս հարիւրապետին ըսաւ, Քնա, ու ինչ պէս դուն հաւատացիր, այնպէս թող ըլլայ քե-

* Ո՛րտէս, երբ Յիսուս

- զի. և նոյն ժամուն անոր ծառան բժշկուեցաւ =
- 14 Եւ Յիսուս Պետրոսի տունը գալով, տեսաւ
որ անոր զորանչը ջերմէն բռնուած՝ պառկած
- 15 էր. Եւ անոր ձեռքէն բռնեց, ու ջերմը թող
տուաւ զանիկա. ան ալ սաքի վրայ ելաւ և *ա-
նոնց սպասաւորութիւն կ'ընէր =
- 16 Երբ իրիկուն եղաւ, շատ դիւահարներ բե-
րին անոր, ու խօսքով հանեց չա՛ր ողիները և
- 17 բոլոր հիւանդները բժշկեց. Արպէս զի Եսայի
մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի,
Անիկա մեր հիւանդութիւնները վերցուց և Տբ
ցաւերը կրեց =
- 18 Յիսուս իր բոլորաիքը շատ ժողովուրդ տես-
ներով, հրաման ըրաւ որ միւս կողմը երթան =
- 19 Եւ զպիտ մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր, Վարդա-
պետ, ես քու ետեւեղ պիտի դամ ուր որ եր-
20 թաս = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ազուէսները որ-
ջեր ունին, ու երկինքի թռչունները բոյներ,
բայց Արդին մարդոյ «եղ իշ չունի, ուր իր գլուխը
- 21 դնէ = Եւ մէկ ուրիշը, որ անոր աշակերտներէն
էր, ըսաւ անոր, Տէր, ինձի հրաման տուր, որ
22 երթամ առաջ իմ հայրս թաղեմ = Յիսուս ըսաւ
անոր, Եկուր իմ ետեւէս, ու թող տուր մե-
ռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները =
- 23 Ու երբ նաւը մտաւ, իր աշակերտները իր ե-
24 տեէն գացին. Եւ ահա մեծ ալէկոծութիւն մը
եղաւ ծովուն մէջ, այնպէս որ նաւը ալիքներէն
- 25 կը ծածկուէր. իսկ ինք կը քնանար = Եւ աշա-
կերտները մօտ գացին, արթնցուցին զանիկա
ու ըսին, Տէր, ազատէ մեզ, «եւ» կը կորսուինք =
- 26 Եւ ըսաւ անոնց, Թերահաւատներ, ինչո՞ւ այդպէս
վախկոտ էք. այն ատեն ելաւ հովերուն ու ծո-
վուն սաստեց, և մեծ խաղաղութիւն եղաւ =
- 27 Ու մարդիկը զարմացան և կ'ըսէին, Ի՛նչպիսի

* Ո՛հնէս, անոր

մարդ է աս որ հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին :

- 28 Ու երբ միւս կողմը *Պերգեսացոց երկիրը անցաւ, երկու դիւահար սրատահեցան իրեն գերեզմաններէն ելած՝ ստասիկ կատաճ, այնպէս որ հնար չէր մարդու այն ճամբայէն անցնիլ :
- 29 Եւ ահա աղաղակեցին ու ըսին, Յիսուս, Որդի Աստուծոյ, դուն մեզի հետ ի՛նչ բան ունիս, առե՛նէն առաջ մեզ տանջելը՝ համար հաս ե-
- 30 կար : Եւ անտնայմէ հեռու շատ խողերու երա-
- 31 մակ մը կար, որոնք կ'արածուէին : Ու դեերը կ'աղաչէին իրեն ու կ'ըսէին, Եթէ մեզ կը հանես, հրաման առւր մեզի որ երթանք խողերուն :
- 32 Երամակին մէջ ճարնէն : Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք. ու անոնք ելան դացին խողերուն երամակին մէջ մտան, և ահա բոլոր երամակը գահալէժ աեղէն :
- 33 Ծովը փայտեցին, ու ջուրերուն մէջ մեռան : Խուզարածներն ալ փախան, և քաղաքը երթալով բոլորը սրտամեցին, ու դիւահարներուն պարսաճ
- 34 բաները : Եւ ահա բոլոր քաղաքը Յիսուսի դէմը ելաւ, ու երբ տեսան դանիկա, աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն երթայ :

ԳԼ. Թ

2 Քրիստոս անդամալոյժ մը կը բժշկէ . 9 Մատթէոսը մարտաւորութիւն ընելէն իրեն կը կանչէ . 40 մարտաւորներու և մեղաւորներու հետ կ'ուտէ . 44 իր աշակերտներուն ծով չգահելը կ'արդարացնէ . 20 տեսատես կինը կը բժշկէ . 23 Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ . 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ . 32 համր դիւահարը կը բժշկէ, 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ :

- 1 Եւ նաւը մտնելով անդիի կողմը անցաւ, ու
- 2 եկաւ իր քաղաքը : Եւ ահա բերին իրեն անդամալոյժ մը, որ մահիճի մէջ սրտուկած էր. և Յիսուս անտնց հաւատքը տեսնելով, ըսաւ անդամալոյժին, Քաջալերուէ, որդեակ, քու մեղքերդ քեզի ներուած են : Եւ ահա դպիրներէն

* Ո՛րո՛ս, Գաղաթացոց

- 4 ամանք իրենց Գրքին մէջ ըսին, Ատիկա հայհոյու-
 թիւն կ'ընէ = Յիսուս ալ անոնց խորհուրդները
 իմանալով՝ ըսաւ, Ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջ չար
 5 բաներ կը խորհիք = Քանզի ս'ըր աւելի զիւրին
 է. Քու մեղքերդ ներուած են՝ ըսե՞լը, թէ Ելիւր
 6 ու քալէ՝ ըսելը = Բայց որպէս զի զիտնաք թէ
 Որդին մարդոց իշխանութիւն ունի երկրի փրայ
 մեղքերու թողութիւն տալու, (այն ատեն ան-
 զամալայծին ըսաւ,) Ելիւր, մահիծո՞ղ առ ու տունդ
 7 գնա = Ու անիկա ելաւ իր տունը գնաց = (8) Ժողովուրդները երբ տեսան, զարմացան, ու փա-
 ռաւորեցին զԱստուած, որ մարդոց այնպիսի
 իշխանութիւն տուեր էր =
 9 Եւ Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ մը
 տեսաւ Մատթէոս անունով, որ մաքս ընդու-
 նելու տեղք նստեր էր, ու ըսաւ անոր, Ետե՛կս
 10 եկուր, ան ալ ելաւ անոր ետեւէն գնաց = Ու ե-
 ղաւ որ տունը սեղան նստած ատենը՝ ահա ու-
 ըրիչ շատ մաքսաւորներ և մեղաւորներ եկած ու
 սեղան նստած էին Յիսուսի ու անոր աշակերտ-
 11 ներուն հետ = Ու փարիսեցիները երբ տեսան,
 ըսին անոր աշակերտներուն, Ինչո՞ւ ձեր վար-
 զապետը մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն
 12 հետ կ'ուտէ = Բայց Յիսուս երբ լսեց՝ ըսաւ ա-
 նոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք չէ, հասրա
 13 հիւանդներուն = Փացէք սորվեցէք թէ ի՞նչ է
 այս խօսքը, Ողորմութիւն կ'ուզեմ և ոչ թէ զոհ.
 վասն զի ես արդարները կանչելու չեկայ, հա-
 սրա մեղաւորները *ապաշխարութեան =
 14 Այն ատեն Յովհաննէսի աշակերտները անոր
 եկան ու ըսին, Ինչո՞ւ մենք ու փարիսեցիները
 շատ անգամ ծով կը պահենք, և քու աշա-
 15 կերտներդ չեն պահեր = Ու Յիսուս ըսաւ ա-
 նոնց, Մի՞թէ կարելի՞ է որ հարանիքին տղաքը

- սուգ պահեն, քանի որ փեսան իրենց հետ է, բայց օրեր պիտի գան որ երբ փեսան իրենցմէ
- 16 վերցուի, այն ատեն ծով պիտի պահեն: Ու մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր հին հանդերձի վրայ, քանզի այն որ անոր քուժեանը համար դրամ է, կ'առնէ հանդերձէն, ու պատուածքը ալ ա-
- 17 լելի գէշ կըլլայ. Ոչ ալ նոր գինին հին տիկերու մէջ կը դնեն. եթէ ոչ տիկերը կը պատահին ու գինին կը թափի, և տիկերը կը կորսուին. հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ կը դնեն, ու երկուքն ալ կը պահուին:
- 18 Երբ անիկա անոնց հետ այս բաները կը խօսէր, ահա իշխան մը եկաւ, երկրորդութիւն կընէր անոր ու կըսէր, Ազըիկա ալ մինչև հիմա մեռած է, բայց եկուք ձեռքդ անոր վրայ
- 19 զիր, ու պիտի ապրի: Եւ Յիսուս ելաւ ու իր աշակերտներուն հետ անոր ետեւէն դնաց:
- 20 Եւ ահա տասուերիւ տարուան տեւատես կին մը մօտեցաւ ետեւէն, անոր հանդերձին
- 21 քղանցքին դպաւ. Քանզի իր հոգին մէջ կըսէր, Եթէ միայն անոր հանդերձին դաշխմ, պիտի
- 22 բժշկուիմ. Բայց Յիսուս երբ ետին դարձաւ ու տեսաւ զանիկա, ըսաւ, Քաջալերուէ, ազըիկ, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց, և կինը նոյն ժամէն բժշկուեցաւ:
- 23 Ու երբ Յիսուս իշխանին սուներ եկաւ, ու տեսաւ փողահարները և խառված բազմութիւնը,
- 24 Ըսաւ անոնց, Մէկզի դացէք, վասն զի ազըիկը մեռած չէ, հապա կը քնանայ, և ծագը
- 25 կընէին զանիկա: Ու երբ բազմութիւնը դուրս ձգուեցաւ, ինք ներս մտաւ, անոր ձեռքէն բռնեց,
- 26 ու ազըիկը ոտք ելաւ: Եւ այս լուրը բոլոր երկիրը տարածուեցաւ:
- 27 Ու երբ Յիսուս անկէ՝ առաջ անցաւ, երկու կոյր ինկան անոր ետեւէն, կ'աղաղակէին ու կը-

- 28 սէին, Ողորմէ մեզի, Որդի Դավթի: Ու երբ
տուն եկաւ, կոյրերը իրեն եկան, և Յիսուս ա-
նոնց ըսաւ, Կը հաւատա՞ք թէ կրնամ այս բա-
29 նը յէլ ընել. ըսին անոր, Այո, Տէր: Այն ատեն
անոնց աչքերուն դպաւ ու ըսաւ, Ձեր հաւատ-
30 քին պէս ըլլայ ձեզի: Ու անոնց աչքերը բաց-
ուեցան. և Յիսուս սաստիկ սրատուէր սուաւ
անոնց ու ըսաւ, Չգոյշ կեցէք, մէկը չիմանայ:
31 Բայց անոնք ելան, այն բոլոր երկրին մէջ անոր
համբաւը տարածեցին:
32 Եւ երբ անոնք դուրս ելան, ահա համբ դի-
33 ւահար մարդ մը բերին իրեն: Ու երբ դէր ե-
լաւ, համբը խօսեցաւ. և ժողովուրդները զար-
մացան ու կրօնէին թէ Իսրայէլի մէջ ընաւ այս-
34 պիսի բան մը տեսնուած չէ: Բայց փարիսեցի-
ները կրօնէին թէ Ատիկա դէտրուն իշխանութիւն
դէտրը կը հանէ:
35 Եւ Յիսուս կը պարտէր բոլոր քաղաքները ու
դեղերը, և անոնց ժողովարաններուն մէջ կը
սորվեցնէր ու կը քարոզէր արքայութեան ա-
ւետարանը, և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու բո-
36 լոր հիւանդութիւնները ժողովուրդին մէջ: Եւ
ժողովուրդները տեսնելով, անոնց վրայ խղճաց,
փասն զի յողնած ու ցիրուցան եղած էին հովիւ
37 չունեցող ոչխարներու պէս: Այն ատեն ըսաւ
իր աշակերտներուն, Հունձքը շատ է, բայց մը-
38 շակները քիչ. Ուստի հունձքին Տէրոջը աղաչե-
ցէք, որ մշակներ հանէ իր հունձքին:

ԳԼ. Ժ

1 Քրիստոս իր տառուերկու առաքեալները կը դրկէ՝ հրաչքներ ընելու իշխանութիւն տալով անոնց. 5 պատուերներ կու տայ անոնց և կը սորվեցնէ թէ ի՞նչ պարտին ընել. 16 կը միխթարէ զանոնք հալածումներու վրայով, 40 և օրհնութիւն կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն:

1 Եւ իր քով կանչելով իր տառուերկու աշա-
կերտները, անոնց իշխանութիւն սուաւ պիղծ

ողիններուն վրայ, որպէս զի զանանք հանեն, և ամէն ցաւերը ու ամէն հիւանդութիւնները բժշկեն ։

- 2 Ու տասուերկու առաքեալներուն անունները ասոնք են. առաջինը Սիմոն, Պետրոս ըսուածը
- 3 և անոր եղբայրը Անդրէաս, Յակոբոս Զերեդեան և անոր եղբայրը Յովհաննէս, Փիլիպպոս և Բարթոլոմէոս, Թովմաս և Մատթէոս մաքսաւոր, Յակոբոս Արիւեան և Ղերէոս որ Թաղէոս մականուանեցաւ, Սիմոն Կանանացի և Յուդա Իսկարիոտացի, որնաւ մասնեց զանիկա ։
- 5 Այս տասուերկուքը Յիսուս զրկեց, և անոնց պատուիրեց՝ ըսելով, Հեթմանսներու ճամբայ մի երթաք ու Սամարացիներու քաղաք մի մշահէք, Հապա աւելի Իսրայէլի տանը կորսուած ոչխարներուն գայէք ։ Ու երբ կ'երթաք, քարոզեցէք ու ըսէք թէ Երկինքի թագաւորութիւնը մօտեցած է ։ Հիւանդները բժշկեցէք, բորոսները *մաքրեցէք, դեերը հանեցէք, ձրի աուեր էք, ձրի աուէք ։ Մի սասանաք ոսկի, և ոչ արծաթ, և ոչ պղինձ ձեր դօսիններուն մէջ, Ոչ ճամբու համար սարկ, և ոչ կրկին հանդերձ, ոչ կօշիկ, ոչ դաւազան, վասն զի մշակը իր կեբակուրին արժանի է ։ Եւ ս'ր քաղաք կամ գեղ մանէք, հարցուցէք թէ ս'վ է անոր մէջ արժանաւոր, ու հոն կեցէք մինչև անի ելլէք ։ Ու երբ տունը կը մանէք, բարե տուէք †անոր ։ Եւ եթէ այն տունը արժանաւոր է, ձեր բարեը անոր վրայ գայ, հապա եթէ արժանաւոր չէ, ձեր բարեը ձեզի դառնայ ։ Եւ ով որ ձեզ չընդունի, ու ձեր խօսքերը մտիկ չընէ, երբ այն տունէն կամ քաղաքէն կ'ելլէք, ձեր ոտքերուն վոշին թօթօվեցէք ։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Սո-

* Ո՛րն է, մաքրեցէք, մեռելները յարուցէք

† Ո՛րն է, անոր՝ ու ըսէք, բարե այս տանը

դոմացւոց ու Գոմորացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը քան թէ այն քաղաքին :

- 16 Ահա ես ձեզ կը դրկեմ իբրև ոչխարներ դայլերու մէջ, ուստի օձերու պէս խորագէտ եղէք
- 17 և ազանիներու պէս միամիտ : Իսկ մարդոցմէ զգուշացէք, վասն զի ձեզ ատեաններու պիտի մատնեն, ու իրենց ժողովարաններուն մէջ ձեզ
- 18 պիտի ծեծեն : Եւ իմ անուան համար կուսակալներու ու թագաւորներու առջև պիտի տարուիք, անոնց և հեթանոսներուն վկայութիւն
- 19 ըլլալու համար : Բայց երբ ձեզ մատնեն, հոգմի ընէք թէ ինչպէս կամ ինչ պիտի խօսիք, վասն զի ձեզի պիտի տրուի այն ժամուն՝ ինչ որ
- 20 պիտի խօսիք : Վասն զի ոչ թէ դուք էք որ կը խօսիք, հասցա ձեր Հօրը Հոգին՝ որ ձեր ներսի-
- 21 դին կը խօսի : Աւ եղբայր եղբայրը մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին, և որդիներ իրենց ծնողքներուն վրայ պիտի ելլեն ու մեռցնեն զա-
- 22 նոնք : Եւ իմ անուան համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք, բայց ով որ մինչև վերջը համ-
- 23 բերէ, անիկա պիտի ապրի : Աւ երբ այս քաղաքին մէջ ձեզ կը հալածեն, ուրիշ քաղաք խէք, քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայելի քաղաքները պիտի չհաւացնէք, մինչև Որդին
- 24 մարդոց դայ : Աշակերտը իր վարդապետէն ա-
- 25 լելի չէ, և ոչ ծառան իր տերօջմէն : Հերիք է աշակերտին՝ որ իր վարդապետին պէս ըլլայ, ու ծառային՝ իր տերօջը պէս, եթէ տանուտէրը Բէեդզբբուզ կոչեցին, սրչափ աւելի անոր ըն-
- 26 տանիքը : Ուստի մի վախնաք անոնցմէ, վասն զի բան մը չկայ ծածուկ որ պիտի չյայտնուի, և
- 27 գաղափար որ պիտի չգիտցուի : Ինչ որ ձեզի մութի մէջ կ'ըսեմ, լսուի լոյսի մէջ խօսեցէք, և ինչ որ անհանձն ի վար կը լսէք, տանիքներուն

- 28 վրայ քարոզեցէք : Եւ մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու չեն կրնար հոգին սպաննել. հասցա աւելի անկէ վախցէք դուք, որ կրնայ հոգին ու մարմինը գեհենին մէջ կորսննալ.
- 29 ցրնել : Չէ՞ որ երկու ճինձողուկ մէկ դանկի կը ծախուին, և անոնցմէ մէկը գետինը չկնար ա.
- 30 ունց ձեր Հօրը : Բայց ձեր գլխուն բոլոր մա.
- 31 գերն ալ համրուած են : Աւրեմն մի վախնաք,
- 32 լսան զի շատ ճինձողուկներէն լաւ էք դուք : Արդ. ով որ մարդոց առջև զիս կը դաւանի, ես ալ զանիկա պիտի դաւանիմ իմ Հօրս առջև՝ որ
- 33 երկինքն է : Եւ ով որ մարդոց առջև զիս կ'ու. ըանայ, ես ալ զանիկա պիտի ուրանամ իմ Հօրս
- 34 առջև՝ որ երկինքն է : Մի կարծէք թէ ես երկ. րի վրայ խաղաղութիւն ձգելու եկայ. խաղա.
- 35 դութիւն ձգելու չեկայ՝ հասցա սուր. Վասն զի եկայ մարդը իր հօրմէն զատելու, ու աղջիկը իր
- 36 մօրմէն, ու հարսը իր կետուրէն : Եւ մարդուն
- 37 թշնամիները իր ընտանիքը պիտի ըլլան : Ան որ հայրը կամ մայրը ինծմէ աւելի կը սիրէ, ինծի արժանի չէ. և ան որ տղան կամ աղջիկը ինծ.
- 38 մէ աւելի կը սիրէ, ինծի արժանի չէ. Եւ ան որ իր խաչը շառներ ու իմ ետեւէս գար, ինծի ար.
- 39 ժանի չէ : Ան որ իր անձը կը գանէ, պիտի կոր. սընցնէ զանիկա. և ան որ իր անձը ինծի հա.
- 40 մար կը կորսնցնէ, պիտի գանէ զանիկա : Ան որ ձեզ կ'ընդունի, զիս կ'ընդունի. և ան որ զիս կ'ըն.
- 41 դունի, զիս դրկօղը կ'ընդունի : Ան որ մարդարէ մը կ'ընդունի մարդարէի անունով, մարդարէի վարձք կ'առնէ. և ան որ արդար մը կ'ընդունի
- 42 արդարի անունով, արդարի վարձք կ'առնէ : Աւ ան որ այս սղտախներէն մէկուն միայն գաւաթ մը սպաղ ջուր կը խմցնէ աշակերտի անունով, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, բնաւ իր վարձքը պի. տի չկորսնցնէ :

ԳԼ. ԺԱ.

2 Յովհաննէս իր աշակերտները Բրիտոսի կը զրկէ : 7 Բրիտոսի վկայութիւնը Յովհաննէսի համար : 18 Ժողովուրդներուն կարծիքը Յովհաննէսի ու Բրիտոսի վրայով : 20 Բրիտոս կը նախատէ Քորազինը, Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց ապերախութեանը և անդղջ մնալուն համար . 25 և կը փառաւորէ իր Հօրը Խմաստութիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն համար . 28 իրեն կը կանչէ ամէն անոնք որ իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան :

- 1 Եւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմնցուց իր տասուերկու աշակերտներուն պատուէր տալը, գնաց անկէ անոնց քաղաքներուն մէջ քարոզելու և սորվեցնելու :
- 2 Իսկ Յովհաննէս բանտին մէջ երբ լսեց Քրիստոսի գործերը, իր աշակերտներէն երկուքը
- 3 զրկելով՝ Ռսաւ անոր, Գուն ան էս որ գալու
- 4 էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք : Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց բաւ, Գացէք պատմեցէք Յովհաննէսի ինչ որ կը լսէք ու կը տեսնէք .
- 5 Կոյրերը կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խալերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն ու աղքատներուն
- 6 աւետարան կը քարոզուի : Եւ երանի՛ անոր որ իմ՝ վրայովս չգայթակղիր :
- 7 Ու երբ անոնք գացին, Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յովհաննէսի համար, Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատին մէջ. եղէ՞՞ գ մը հովիտն շարժուած :
- 8 Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք . փափուկ հանդերձներ հագած մա՞րդ մը . ահա փափուկ հանդերձնէր հագնողները թագաւորներուն, տուներն են :
- 9 Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք . մարգարէ՞ . այո, կ'ըսեմ ձեզի, մարգարէէ մըն ալ աւելի :
- 10 Վասն զի ասիկա է՝ որուն համար գրուած է, Ահա էս իմ գետադանս կը զրկեմ քու երեսիդ առջևէն, որ քու ձամբադ պիտի
- 11 պատրաստէ քու առջևէդ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Կիներէն ծնածներուն մէջ Յովհաննէս մկրտիչէն մեծը ելած չէ . սակայն երկինքի թա-

- դաւորութեանը մէջ ամէնէն սրգախիլը անկէ մեծ
 12 է : Ու Յովհաննէս մկրտիչին օրերէն մինչև հի-
 մա երկինքի թագաւորութիւնը ուժով կ'առ-
 նուի, և ուժեղները կը յափշտակեն զանիկա :
 13 Վասն զի բոլոր մարգարէները ու օրէնքը մին-
 14 չև Յովհաննէս մարգարէութիւն ըրին : Եւ ե-
 թէ կ'ուզէք ընդունիլ, անիկա է Եղիան՝ որ պի-
 15 աի դար : Ան որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ :
 16 Բայց որո՛ւ նմանցնեմ՝ այս ազգը . կը նմանի
 սողոյ, որոնք շուկաները նստելով՝ իրենց ընկեր-
 17 ներուն կը կանչեն, Ու կ'ըսեն, Փող հնչեցու-
 ցինք ձեզի՝ ու չխաղացիք, ողբ կարդացինք ձե-
 18 զի՝ ու կոծ չըրիք : Վասն զի Յովհաննէս եկաւ,
 ոչ կ'ուտէր և ոչ կը խմէր, ու կ'ըսեն, Դե կայ
 19 անոր ներսիցին : Արդին մարդոյ եկաւ, կ'ուտէ
 ու կը խմէ, և կ'ըսեն, Ահա ուտող և արբեցող
 մարդ մը, մաքսաւորներու ու մեղաւորներու
 բարեկամ . և խնաստութիւնը արդարացաւ իր
 որդիներէն :
 20 Այն ատեն սկսաւ նախատել այն քաղաքնե-
 րը, որոնց մէջ գործուեր էին իր հրաշքներէն
 21 շատերը, քանզի շաղաչխարեցին . Վա՛յ քեզ,
 Քորազին, վա՛յ քեզ, Բեթսայիզա, վասն զի
 եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն
 հրաշքները որոնք ձեր մէջ եղան, շատոնցմէ
 քուրձով ու մոխիրով սաղաչխարած պիտի ըլ-
 22 լային : Բայց ձեզի կ'ըսեմ, Տիւրոսի և Սիդոնի
 աւելի զիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝
 23 քան թէ ձեզի : Եւ դուն, Կափառնայում, որ
 մինչև երկինք բարձրացած ես, մինչև դժոխք
 պիտի իջնես, վասն զի եթէ Սողոմի մէջ եղած
 ըլլային այն հրաշքները որոնք քու մէջը եղան,
 24 իբրև որ մինչև այսօր դեռ պիտի մնար : Բայց ձեզի
 կ'ըսեմ որ Սողոմացւոյ երկրին աւելի զիւրին
 պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ քեզի :

25 Նոյն ժամանակ պատասխան տուաւ Յիսուս
 ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ քեզմէ, ով Հայր,
 Տէր երկնի և երկրի, որ այս բաները ծածուկ
 պահեցիր խնաստուններէն ու զիտուններէն, ու
 26 տղոց յայանեցիր. Այո, ով Հայր, վասն զի քու
 27 առջևդ այսպէս հաճելի եղաւ: Ամէն բան ին-
 ծի տրուեցաւ իմ Հօրմէս, ու մէկը չճանչնար
 Որդին, բայց Հայրը, և մէկը չճանչնար Հայրը,
 բայց Որդին, և ան որու Որդին կ'ուզէ յայա-
 28 նել: Եկէք ինծի, բոլոր յոզնած ու բեռնաւոր-
 29 ուսածներ, և ես ձեզ պիտի հանդէպեցնեմ: Իմ
 լուծս ձեր փրայ առէք, և ինծմէ սորվեցէք՝ որ
 Հեղ եմ ու սրտով խոնարհ, և ձեր անձերուն
 30 հանգստութիւն պիտի դանէք. Վասն զի իմ
 լուծս քաղցր է, և իմ բեռս թեթեւ է:

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը յանդիմանէ փարիսեցիներուն կուրութիւնը շարաթ օրուան վրայով
 3 Սուրբ Գրքերով, 9 փաստով, 13 և հրաշքով մի: 22 Այր ու համբ դիւահար
 մը կը բժշկէ: 31 Կիմանցն թէ Սուրբ Հոգին զեմ եղած հայնցութիւնը պիտի
 չներուի, 36 և թէ դատարկ խօսքերու համար հաշիւ պիտի տրուի: 38 Այլ յան-
 դիմանէ անհաւատները որ նշան կը խնդրեն, 49 և կը ցուցնէ թէ ո՛վ է իր եղբոյ-
 րը, եր քոյրը և եր մայրը:

1 Այն ատեն Յիսուս շարաթ օրը զնաց արաւ-
 րուն մէջէն, և իր աշակերտները անօթեցան,
 2 ու սկսան յորենի հասակեր փրցնել և ուտել: Փա-
 րիսեցիները երբ տեսան, ըսին անոր, Ահա քու
 աշակերտներդ կը գործեն ինչ որ արժան չէ շա-
 3 բաթ օրը գործել: Ան ալ անոնց ըսաւ, Չէ՞ք
 կարդացեր դուք Գաւիթի ըրածը, երբ անօ-
 4 թեցաւ ինք ու անոնք որ իրեն հետ էին. Ինչ-
 պէս մտաւ Աստուծոյ տունը, և առաջաւորու-
 թեան հացերը կերաւ, որ ոչ իրեն օրինաւոր
 էր ուտել, և ոչ անոնց որ իրեն հետ էին, բայց
 5 միայն քահանաներուն: Կամ թէ օրէնքին մէջ
 չէ՞ք կարդացեր, որ քահանաները շարաթ օրե-
 րը տաճարին մէջ շարաթը կը սղծեն ու անմեղ

- 6 են = Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ այս սեղ տաճարէն
 7 մեծ մէկը կայ = Եւ եթէ գիտնայիք թէ ինչ ը-
 8 «Է Է, Ողորմութիւն կ'ուզեմ ու ոչ թէ զոհ, այն
 8 անպարտները չէիք դատապարտեր. Քան-
 9 զի Որդին մարդոյ *չարաթիւն տէրն է =
- 9 Եւ անկէ երթալով եկաւ անոնց ժողովարա-
 10 նը = Եւ Հոն մարդ մը կար, որուն ձեռքը չոր-
 11 ցած էր. և Հարցուցին անոր, ու ըսին թէ Շա-
 12 բաթ օրը բժշկել արժան է, որպէս զի անոր
 13 վրայով ամբաստանութիւն ընեն = Ան ալ ըսաւ
 14 անոնց, Ձեզմէ ո՞ր մարդը կայ, որ ոչխար մը
 15 ունենայ, և անիկա շարաթ օրը փոսի մէջ կյ-
 16 նայ, պիտի չբռնէ՞ ու վեր Հանէ զանիկա = Արդ
 17 ո՞րչափ աւելի է մարդը ոչխարէն. ուրեմն շա-
 18 բաթ օրը բարի գործել արժան է = Այն ատեն
 19 ըսաւ այն մարդուն, Երկնցուր ձեռքդ. ան ալ
 20 երկնցուց, ու ողջացաւ միւսին պէս = Իսկ փա-
 21 րիսեցիները դուրս ելլելով անոր վրայ խորհուրդ
 կ'ընէին թէ ինչպէս զանիկա կորսնցնեն =
- 22 Եւ Յիսուս երբ գիտցաւ, դատուեցաւ անկէ.
 23 և շատ ժողովուրդներ անոր ետեւէն գացին, ու
 24 ամէնը բժշկեց = Եւ սաստիկ պատուիրեց անոնց
 25 որ զինք ճարտէ՞ չյայտնեն. որպէս զի կատար-
 26 ուի Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօս-
 27 քը, Ահա իմ ծառաս, զոր ընտրեցի, և իմ սի-
 28 րեղիս, որու հաւնեցաւ իմ անձս. իմ Հոգիս
 29 անոր վրայ պիտի դնեմ, ու Հեթանոսներուն
 30 իրաւունք պիտի պատմէ = Ոչ պիտի վիճի, և ոչ
 31 պիտի ազազակէ, և ոչ մէկը պիտի լսէ անոր
 32 ձայնը հրապարակներուն մէջ = Չախճախուած
 33 եղէզը պիտի չփչրէ, ու պլպլած պատրոյզը պի-
 34 տի չմարէ, մինչև որ դատաստանը յաղթու-
 35 թեան հանէ = Եւ Հեթանոսները անոր անուա-
 36 նը պիտի յուսան =

* Ո՞րն է, շարաթիւն ալ

- ներ, ի՞նչպէս կրնայք բարի խօսիլ, որ չար էք. փանն զի սրաին աւելցուքէն բերանը կը խօսի:
- 35 Բարի մարդը իր սրաին բարի պանծէն բարի բաներ կը հանէ, և չար մարդը իր «բի՛ն» չար գանձէն չար բաներ կը հանէ: Բայց ձեզի կ'ըսեմ թէ Ամէն դատարկ խօսքի համար՝ զար մարդիկ կը խօսին, դատաստանին օրը հաշիւ պիտի տան:
- 37 Վասն զի քու խօսքերէդ պիտի արդարանաս, և քու խօսքերէդ պիտի դատաստարտուիս:
- 38 Այն ատեն դպիրներէն ու փարիսեցիներէն ոմանք պատասխան տուին իրեն ու ըսին, Վարդապետ, կ'ուզենք քեզմէ նշան մը տեսնել:
- 39 Անիկա պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Չար և շնացող ազգը նշան կ'ուզէ, և «բի՛ն» նշան պիտի չարուի անար, բայց միայն Յովնան մարդարէին նշանը: Քանզի ինչպէս Յովնան երեք օր ու երեք զիշեր կէս ձուկին փարին մէջ էր, այնպէս Արդին մարդայ պիտի ըլլայ երկրի սրաին մէջ երեք օր ու երեք զիշեր:
- 41 Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլեն ու պիտի դատաստարտեն ասիկա, փանն զի Յովնանի քարոզութիւնովը զեղջի եկան. և ահա Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս:
- 42 Հարաւի թաղուհին դատաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլէ ու պիտի դատաստարտէ ասիկա, փանն զի ինք երկրի ծայրերէն եկաւ Սոլոմոնի իմաստութիւնը լսելու. և ահա Սոլոմոնէ մեծ մէկը կայ հոս:
- 43 Ու երբ պիտի ռդին մարդէ մը կ'ելլէ, անջուր տեղեր կը պարտի, հանգստութիւն կը փնտռէ ու չղաներ. Այն ատեն կ'ըսէ, Գառնամ նորէն իմ տունա, ուրկէ ելայ. և կու գայ շանիկա կը գտնէ պարսպ, մաքրուած ու յարգարուած:
- 45 Այն ատեն կ'երթայ և իրեն հետ կ'առնէ եօթը ուրիշ ռդիներ իրմէ աւելի չար, ու մանելով

Հոն կը բնակին, և այն մարդուն վերջը առաջինէն գէշ կ'ըլլայ. այսպէս սխալ ըլլայ այս չար ազգին ալ =

- 46 Ու քանի որ ինք ժողովուրդին կը խօսէր, ահա իր մայրը ու եղբայրները դուրսը կայներ
- 47 էին, և կ'ուզէին իրեն հետ խօսիլ = Ու մէկը իրեն ըսաւ, Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը
- 48 կայներ են, և կ'ուզեն քեզի հետ խօսիլ = Ան ալ իրեն ըսողին սրատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ո՞վ է
- 49 իմ մայրս, և ո՞վ են իմ եղբայրներս = Եւ իր ձեռքը գէպ ի իր աշակերտները երկնցներով ըսաւ,
- 50 Ահա իմ մայրս և իմ եղբայրներս. Վասն զի ով որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կատարէ, անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս =

ԳԼ. ԺԳ

3 Սերմանացանին առակը. 48 անոր մեկնութիւնը : 24 Որովին, 31 մանանեխին, 33 խմորին, 44 ծածկուած գանձին, 45 մարգարիտին 47 ու ծովը ձգուած ուղիանին առակները : 53 Քրիստոս կ'անարգուի իր հայրենակիցներէն :

- 1 Այն օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ ծովուն
- 2 եզերքը նստաւ = Եւ շատ ժողովուրդներ քովը ժողովեցան, այնպէս որ ինք նաւը մտաւ ու նստաւ, և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայ
- 3 ներ էր = Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց առակներով, և ըսաւ,
- 4 Ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ, ու երբ կը ցանէր, մէկ քանիները ձառքուն քով ինկան, և թռչունները եկան ու կերան զանոնք =
- 5 Եւ ուրիշները ապառաժուտ տեղերու վրայ ինկան, ուր շատ հող չկար, և շուտ մը բուսան՝ հողին խորունկութիւն չունենալուն համար .
- 6 Սակայն արեւուն ծագած ասէնը այրեցան, ու
- 7 արմատ չունենալուն համար չորցան = Եւ ուրիշները ինկան փուշերու մէջ, և փուշերը երան
- 8 ու խեղդեցին զանոնք = Եւ ուրիշները ինկան աղէկ հողի մէջ, ու ստուղ կու տային՝ ո՞րը մէկուն

- 9 ^ԻԱն որ լսելու ականջ ունի՝ թող լսէ ։
 10 Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն ,
 11 ^ԻԱն ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց ,
 12 ^ԻԱնոր համար՝ որ ձեզի տրուած է գիտնալ եր-
 13 ^Իկինքի թագաւորութեան խորհուրդները , և
 14 ^Իանոնց տրուած չէ ։ Վասն զի ով որ ունի , անոր
 15 ^Իպիտի տրուի ու պիտի աւելնայ , և ով որ չունի ,
 16 ^Իունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի ։ ^ԻԱնոր հա-
 17 ^Իմար առակներով կը խօսիմ անոնց , որ կը տես-
 18 ^Ինեն՝ ու չեն տեսներ , և կը լսեն՝ ու չեն լսել ու
 19 ^Իմիտք չեն առներ ։ Եւ անոնց վրայ կը կատարուի
 20 ^ԻԵսայիի մարգարէութիւնը որ կ'ըսէ , Լսելով
 21 ^Իպիտի լսէք , ու պիտի չիմանաք , և տեսնելով
 22 ^Իպիտի տեսնէք , ու պիտի չտեսնէք ։ Վասն զի
 23 ^Իայս ժողովուրդին սիրտը թամբաւայաւ , և իրենց
 24 ^Իականջներովը ծանր լսեցին , ու աչքերնին դա-
 25 ^Իցեցին , որպէս զի չըլլայ թէ բնաւ աչքերով
 26 ^Իտեսնեն և ականջներով լսեն և սրտով իմանան
 27 ^Իու դարձի դան , և ես դանոնք բժշկեմ ։ Բայց
 28 ^Իերանի՛ է ձեր աչքերուն որոնք կը տեսնեն , ու
 29 ^Իձեր ականջներուն որոնք կը լսեն ։ Քանզի ճշ-
 30 ^Իմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ շատ մարգարէներ
 31 ^Իև արդարներ փափաքեցան ձեր տեսածները
 32 ^Իտեսնել՝ ու չտեսան , և ձեր լսածները լսել՝ ու
 33 ^Իչլսեցին ։
 34 ^ԻՀիմա դուք սերմ ցանոցին առակը լսեցէք ։
 35 ^ԻԱյն ամէնը որ թագաւորութեան խօսքը կը
 36 ^Իլսէ ու միտք չառներ , չարը կու գայ ու անոր
 37 ^Իսրտին մէջ ցանուածը կը յափշտակէ . ասիկա
 38 ^Իայն է որ ձամբուն քով ցանուեցաւ ։ Եւ տար-
 39 ^Իուածու տեղերու վրայ ցանուածը այն է որ
 40 ^Իերբ կը լսէ խօսքը , շուտ մը ուրախութեամբ
 41 ^Իկ'ընդունի զանիկա . Բայց իր մէջ արմատ չունե-

- նազով, քիչ ժամանակ կը տևէ. ու երբ նեղու-
 թիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար,
 22 շուտ մը կը դայթակղի: Եւ փուշերուն մէջ ցան-
 ուածը այն է որ երբ կը լսէ խօսքը, աշխարհիա
 դբադմունքը և հարստութեան խաբէութիւնը
 23 խօսքը կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպատու: Իսկ
 աղէկ հողի մէջ ցանուածը այն է որ երբ կը լսէ
 խօսքը, միայն կ'առնէ, և պատու կու ապ, ս'ըր
 հարիւր, ս'ըր փաթառն, ու ս'ըր երեսուն:
 24 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց ու
 ըսաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը նմանեցաւ
 մարդու մը, որ իր արախն մէջ բարի սերմ ցա-
 25 նեց. Ու երբ մարդիկ կը քնանային, իր թշնա-
 մին եկաւ ու ցորենին մէջ որո՞մ ցանեց և զնաց.
 26 Ու երբ խօսք բուսաւ ու պատու բերաւ, անկէ
 27 ետև որոմն ալ երեցաւ: Ուստի տանուտէրոջ
 ծառաները մօտեցան ու իրեն ըսին, Տէր, չէ՞ որ
 դուն քու արախդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր.
 28 ուրեմն որոմը ուրկէ՞ ունի: Եւ անիկա ըսաւ
 անոնց, Թշնամի մարդ մը ըրած է առիկա. ծա-
 ռաները իրեն ըսին, Հիմա կ'ուզե՞ս որ երթանք
 29 զանիկա մէկդի քաղենք. Ան ալ ըսաւ, Ոչ,
 չըլլայ թէ որոմը քաղած ատեննիդ ցորենն ալ
 30 անոր հետ փրցնէք, Թող տուէք որ երկուքն ալ
 մէկտեղ աճին մինչև հունձքի ատենը. և հունձ-
 քի ատենը հնձողներուն պիտի ըսեմ, Առաջ
 որոմը քաղեցէք, և զանիկա խուրձ խուրձ կա-
 պեցէք այրելու համար, իսկ ցորենը իմ ամ-
 բարս ժողկեցէք:
 31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերաւ անոնց
 ու ըսաւ, Երկինքի թագաւորութիւնը մանա-
 նելիս հատի նման է, զոր մարդ մը առաւ, իր
 32 արախն մէջ ցանեց. Որ ամէն սերմերէն պզտիկ
 է, ու երբ աճի, ամէն խոտեղէններէն մեծ է, ու
 ծառ կ'ըլլայ, այնպէս որ երկինքի թռչունները

- կու գան. և անոր ձեռքերուն վրայ կը հանգչին =
- 33 Ուրիշ առակ մըն ալ գրուցեց անոնց ու ըստ 9
Երկինքի թագաւորութիւնը խմորի նման է, զոր
կին մը առաւ, երեք գրեւ պիւրի մէջ պահեց,
մինչև ամէնն ալ խմորեցաւ =
- 34 Յիսուս այս ամէն բաները առակներով խօսեցաւ ժողովուրդին, ու առանց առակի բան մը
- 35 չէր խօսեր անոնց. որպէս զի կատարուի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, Առակներով պիտի բանամ իմ բերանս, աշխարհի սկիզբէն ի վեր ծածկուած բաները յառաջ պիտի բերեմ =
- 36 Այն ատեն Յիսուս ժողովուրդները թողոյց, տունը եկաւ, և իր աշակերանները մօտեցան իրեն ու ըսին, Արտին որոմներուն առակը մեկ-
- 37 նէ մեզի = Ան ալ պատասխան առաւ ու ըստ անոնց, Բարի սերմը ցանալը Որդին մարդոյ է.
- 38 Եւ արար աշխարհս է. իսկ բարի սերմը անոնք են որ թագաւորութեանը սրգիններն են, բայց
- 39 որումը չարին սրգիններն են. Եւ թշնամին որ զանիկա ցանեց, Սասանան է, և հունձքը աշխարհիս վերջն է, ու հնձողները հրեշտակներն են =
- 40 Արդ ինչպէս որ որումը կը ժողովուի ու կրակի մէջ կ'այրի, աշխարհիս վերջն ալ այնպէս պիտի
- 41 ըլլայ = Որդին մարդոյ իր հրեշտակները պիտի զրկէ, ու պիտի ժողովեն անոր թագաւորութեանէն բոլոր գայթակղութիւնները, և զանոնք որ
- 42 անօրէնութիւն կը գործեն, Ու կրակի հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք. հոն պիտի ըլլայ լալ ու
- 43 ակռաներ կը ձտել = Այն ատեն արեւի պէս պիտի փայլին արդարները իրենց Հօրը թագաւորութեանը մէջ = Ան որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ =
- 44 Գարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը պիտի մէջ պահուած գանձի նման է, զոր մարդ մը գտներով կը ծածկէ, և ուրախութենէն կ'երթայ բոլոր ունեցածը կը ծախէ, ու այն արար կը գնէ =

- 45 Գարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը վա-
ճառական մարդու մը նման է, որ գեղեցիկ մար-
- 46 դարիաներ կը փնտռէ. Եւ սրտուական մար-
դարիա մը զաներով, զնայ իր բոլոր ունեցածը
ծախեց, ու զանիկա գնեց:
- 47 Գարձեալ երկինքի թագաւորութիւնը ծովը
ձգուած ուռկանի մը նման է, որ ամէն տեսա-
- 48 կէն կը ժողովէ. Զոր երբ լեցուեցաւ, ցամաքը
հանեցին, ու նստան՝ աղէկները ամաններու-
- 49 մէջ ժողովեցին և անշահը դուրս ձգեցին: Այս-
պէս պիտի բլլայ աշխարհիս վերջը, հրեշտակ-
ները պիտի ելլեն, ու արդարներուն մէջէն շա-
- 50 բերը պիտի դատեն, Եւ պիտի ձգեն զանոնք
կրակի հնոցին մէջ, հոն պիտի բլլայ լալ ու
տիւռաներ կրճատել:
- 51 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Հասկցա՞ք այս ամէն
52 բաները, բսին անոր, Այո, Տէր: Եւ անիկա
ըսաւ անոնց, Անոր համար ամէն զպիւր որ եր-
կինքի թագաւորութեան աշակերտեալ է, նման
է տանուաւէր մարդու մը որ իր գանձէն նոր ու
հին բաներ կը հանէ:
- 53 Ու երբ կատարեց Յիսուս այս առակները,
54 անկէ մեկնեցաւ. Եւ եկաւ իր գաւառը, ու
անոնց կը սորվեցնէր իրենց ժողովարանին մէջ.
մինչև որ կը գարմանային անոնք ու կ'ըսէին,
Ասիկա ուրիշ[՞] ունի այս խմատութիւնը և
- 55 հրաշքները. Ասիկա հիւսին որդին չէ՞. ասոր
մայրը Մարիամ չը՞ կոչուիր, ու ասոր եղբայր-
ները՝ Յակոբոս և Յովսէս ու Սիմոն և Յուդա.
- 56 Ու ասոր քոյրերը ամէնը մեր քով չէ՞ն, ու ինք
57 ուրիշ[՞] ունի այս ամէն բաները: Եւ անոր վրա-
յով կը զայթակողէին. բայց Յիսուս ըսաւ անոնց,
Մարդարէ մը անպատիւ չէ, բայց միայն իր գա-
- 58 լառին ու իր տանը մէջ: Եւ հոն շտա հրաշք-
ներ չըրաւ անոնց անհաւատութեանը համար:

ԳԼ. ԺԴ

- 1 Հերովդէսի կարծիքը Քրիստոսի վրայով : 3 Յովհաննէս մկրտչին զբխառուելուն պատճառը : 13 Յիսուս անապատ տեղ մը կ'երթայ, 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ նկանովով ու երկու ձուկով . 22 ծովուն վրայ քայելով եր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և գեներատէթի ցամաքը ելլելով հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց եր հանդերձին ծայրին դպչելով :
- 1 Այն ժամանակ Հերովդէս չորրորդապետը
 2 Յիսուսի համբաւը լսեց . Ու իր ծառաներուն
 րաւ , Անիկա Յովհաննէս մկրտիչն է . անիկա
 մեռելներէն յարուժիւն առած է , և անոր հա-
 մար հրաշքներ կ'ըլլան անով :
- 3 Քանզի Հերովդէս Յովհաննէսը բռներ , զա-
 նիկա կապեր ու բանաբը գրեր էր , իր եղբօր
 4 Փիլիպպոսի կնոջ , Հերովդիայի , համար : Վասն
 զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր , Քեզի օրինաւոր
 5 չէ՝ զանիկա կն ունենալ : Ուստի կ'ուզէր զանի-
 կա սպաննել , բայց ժողովուրդէն կը վախնար ,
 վասն զի իբրև մարդարէ կ'ընդունէին զանիկա :
 6 Ու երբ Հերովդէսի ծննդեան օրը եղաւ , Հե-
 րովդիայի աղջկը խաղաղ հանդէսի պահին մէջ , ու
 7 Հերովդէսի հաճելի եղաւ : Ուստի երդումով
 խոստացաւ որ տայ անոր ինչ որ ուզելու ըլլայ :
 8 Եւ անիկա առաջ իր մօրմէն խրատուելով ըսաւ ,
 Տուր ինձի հոս Յովհաննէս մկրտչին գլուխը
 9 սկուտեղի մը վրայ : Եւ թագաւորը արամեցաւ .
 բայց երդումներուն համար ու իրեն հետ նրա-
 տողներուն համար հրաման բրաւ որ տրուի :
 10 Եւ ճարտ գրկելով Յովհաննէսը բանալին մէջ զլիա-
 11 տեց : Եւ անոր գլուխը սկուտեղով բերուեցաւ
 ու արուեցաւ աղջկան , ան ալ իր մօրը տարաւ :
 12 Եւ անոր աշակերտները եկան ու մարմինը վեր-
 ցրնելով թագեցին , և գացին Յիսուսի պատմեցին :
 13 Ու երբ լսեց Յիսուս , անկէ նաւով անաստա
 տեղ մը զնաց առանձին . երբ լսեցին ժողո-
 վուրդները , ստքով անոր ետեւէն գացին իրենց
 քաղաքներէն :

- 14 Ու *երբ դուք ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ, ու անոնց հիւանդները բժշկեց:
- 15 Եւ իրիկուան ատեն իր աշակերտները իրեն եկան ու ըսին, Հո՞ւ անապատ տեղ մըն է, և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդները, որպէս զի դեղերը երթան ու իրենց կերակուրը գնեն:
- 16 Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Հարկ չէ որ ատնք երթան, դուք տուէք ատնց որ ուտեն:
- 17 Անոնք ալ ըսին անոր, Հոս ուրիշ բան ճշունիք,
- 18 բայց միայն հինգ նկանակ ու երկու ձուկ:
- 19 Ու ըսաւ անոնց, Հոս ինձի բերէք զանոնք: Եւ հրաման ըրաւ որ ժողովուրդները խտտին վրայ նստին, և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ ի երկինք նայելով օրհնեց, ու կարելով նկանակները աշակերտներուն տուաւ, և աշակերտները՝ ժողովուրդին: Եւ ամէնը կերան ու կշտացան, և աստուերկու կողով ընդուն աւելցած կտորուանքները վերցուցին:
- 20 Եւ անոնք որ կերան, հինգ հազարի չափ այր մարդիկ էին, կիներէն և աղաքներէն զատ:
- 21 †Եւ շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ անդի ի կողմը անցնին, մինչև որ ինք ժողովուրդները արձակէ:
- 22 Եւ ժողովուրդները արձակելէն ետքը, ինք ընդ երստ առանձին աղօթք ընելու, ու երբ իրիկուն եղաւ, հոն մինակ էր: Իսկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը ալէ կոծուածեան մէջ էր, վասն զի հովը դէմ էր:
- 23 Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս դէպ ի անոնք գնաց, ծովուն վրայ քալելով:
- 24 Եւ աշակերտները երբ գանձեալ տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր, խտուեցան, և ըսին թէ աչքի երևոյթ բան մըն է, ու վախերնէն կանչուրուտեցին:
- 25 Եւ շուտ մը Յիսուս

*Ո՞ւրիշ, երբ Յիսուս

†Ո՞ւրիշ, Եւ Յիսուս

- խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, Քաջ եղէք, ես եմ,
 28 մի փախնաք: Պետրոս պատասխան ատաւ անոր
 ու ըսաւ, Տէր, եթէ դուն ես, հրաման ըրէ
 29 ինձի որ քեզի դամ ջուրերուն վրայէն: Ան ալ
 ըսաւ, Եկուք. Պետրոս ալ նաւէն իջաւ, ջուրե-
 30 րուն վրայէն քալեց որպէս զի Յիսուսի քով
 երթայ: Քայց հովր սասախկ տեսնելով փախ-
 ցաւ, ու երբ սկսաւ ընկրմիլ, ազադակեց ու
 31 ըսաւ, Տէր, ազատէ զիս: Եւ Յիսուս շուտ մը
 իր ձեռքը երկնցուց, բռնեց զանիկա ու անոր
 32 ըսաւ, Թերահաւատ, ինչո՞ւ երկմտեցար: Ու
 33 երբ նաւը երան, հովր դադարեցաւ: Եւ անոնք
 որ նաւուն մէջ էին, եկան երկրպագութիւն
 ըրին անոր ու ըսին, Իրաւցրնէ՛ Որդի Աստու-
 ծոյ ես դուն:
- 34 Ու անցիկի կողմը անցնելով, Գեննեսարէթի
 35 երկիրը հասան: Ու երբ այն տեղի մարդիկը
 ճանչցան զանիկա, ճարդ գրկեցին բոլոր շրջակայ
 տեղերը, ու բոլոր հիւանդները անոր բերին.
 36 Եւ կ'ազատէին անոր, որ միայն իր հանդերձին
 քղանցքին գալչին. և անոնք որ դպան, բժըշ-
 կուեցան:

ԳԼ. ԺԵ

3 Քրիստոս կը յանդիմանէ դպիրները և փարիսեցիները՝ որոնք իրենց աւանդութիւն-
 ներուն պատճառաւ զոնց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները. 41 ու կը տը-
 վեցնէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպո՞ճեր. 21 կը բժշկէ Բանանացի կնոջ
 աղջիկը, 30 և ուրիշ շատ ժողովուրդներ. 32 եօթը նկանակով ու քանի մը ձու-
 կով չորս հազար սյր մարդիկ կը կշտացնէ, կիներէ ու տղաքներէ զատ:

- 1 Այն ատեն Յիսուսի եկան զպիրները ու փա-
 րիսեցիները, որոնք Երուսաղէմէ էին, ու ըսին,
 2 Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ ձերերուն աւանդու-
 թիւնը զանց կ'ընեն, փասն զի ձեռքերնին չեն
 3 լուար, երբ հայ կ'ուտեն: Ան ալ պատասխան
 ատաւ ու ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինչո՞ւ
 Աստուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք՝ ձեր
 4 սո անդու թեան պատճառաւ: Քանդի Աստուած

- պատուիրեց՝ ըսելով, Քու հայրդ ու մայրդ պատ-
 5 ուէ. Եւ, Ով որ էր հայրը կամ մայրը անիծէ,
 6 մահով թող մեռնի: Բայց դուք կ'ըսէք, Ով որ
 էր հօրը կամ մօրը ըսէ թէ Այն բանը զոր ինծ-
 մէ պիտի շահիս, Աստուծոյ պաշտ- ընծայ է. ու իր
 հայրը կամ իր մայրը չպատուէ, աչաք է. և այսպէս
 ձեր աւանդութեան պատճառաւ Աստուծոյ
 7 պատուիրանքը խափանած էք: Կեղծաւորներ,
 ապէկ մարդարէութիւն ըրաւ ձեր փրայ Եսայի
 8 ու ըսաւ, Այս ժողովուրդը Բայն *չբժուներնե-
 րովը զիս կը պատուէ, բայց իրենց սիրտը հե-
 9 ապցած զատուած է ինծմէ. Ու պարսպ տեղը
 զիս կը պաշտեն՝ մարդոց պատուիրած բաները
 իբրև փարզասպետութիւն սորվեցնելով:
- 10 Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ
 11 անոնց, Լսեցէք ու միտք առէք. Ոչ թէ ինչ որ
 բերանը կը մտնէ՝ կը սղծէ մարդը, հասցա ինչ
 որ բերնէն կ'ելլէ՝ անիկա կը սղծէ մարդը:
- 12 Այն ատեն իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն,
 Գիտե՞ս որ փարիսեցիները դայթակղեցան երբ
 13 լսեցին այն խօսքը: Ան ալ պատասխան տալով
 ըսաւ, Ամէն ատեն զոր իմ երկնաւոր Հայրս
 14 չէ անկեր, պիտի խլուի: Թող սուէք զանոնք.
 իբրև կոյր են, կոյրերու առաջնորդ. իսկ եթէ
 կոյրը կոյրին առաջնորդէ, երկուքն ալ փոսը
 15 պիտի իյնան: Եւ Պետրոս պատասխան տալով
 16 անոր ըսաւ, Մեկնէ մեզի այս առակը: Ըսաւ
 17 Յիսուս, Դո՞ւք ալ տակաւին անմիտ էք. Ու չէ՞ք
 հասկնար թէ ամէն ինչ որ բերանը կը մտնէ՝
 18 փոքր կ'երթայ ու արտաքնոցը կը ձգուի: Բայց
 բերնէն ելած բաները սրտէն յստաջ կու գան,
 19 և անոնք կը սղծեն մարդը: Վասն զի սրտէն
 կ'ելլեն չար խորհուրդներ, սպանութիւններ,
 չնութիւններ, պտռնկութիւններ, դողութիւն-

* Ո՞րք, բերնովը ինծի կը մօտենայ, և չթուներնեբովը

- ներ, սուա վկայութիւններ, հայհոյութիւններ =
- 20 Ասոնք են որ կը սղծեն մարդը, բայց անբուայ ձեռքով ^և ուսելը չսղծեր մարդը =
- 21 Եւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիւո-
- 22 նի կողմերը գնաց = Եւ ահա Քանանացի կին մը այն սահմաններէն ելած՝ կ'աղաղակէր անոր ու կ'ըսէր, Ողորմէ ինձի, Տէր, սրղի Գաւթի, աղ-
- 23 ջիկս գեղէն սաստիկ կը չարչարուի = Եւ ինք բնաւ պատասխան մը չտուաւ անոր, ու իր աշակերտ-ները մօտենալով՝ կ'աղաչէին իրեն ու կ'ըսէին, Արձակէ ստիկս, վասն զի մեր ետեւէն կ'աղա-
- 24 դակէ = Եւ ինք պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ես ^{ուրեմի} չը չգրկուեցայ, բայց միայն Իսրայէլի
- 25 տանը կորսուած սէխարներուն = Եւ անիկա եկաւ երկրորդութիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Տէր,
- 26 օգնէ ինձի = Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ազնի չէ աղոյ հայր առնել ու շուներուն ձգել =
- 27 Եւ անիկա ըսաւ, Այո, Տէր, վասն զի շուներն ալ իրենց աէրջ սեղանէն ինկած փշրանքնե-
- 28 րէն կը կերակրուին = Այն ատեն Յիսուս պա-տասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, Ով կին, քու հաւասարդ մեծ է, քու ուղածիդ պէս ըլլայ քե-
- 29 ղի, և նոյն ժամէն անոր աղջիկը բժշկուեցաւ =
- 30 Ու Յիսուս անկէ գնաց, Գալիլեայի ծովեզեր-
- 31 քը եկաւ, և ըսըր ելլելով հոն նստաւ = Եւ շատ ժողովուրդներ իրեն եկան, որոնք իրենց հետ ունէին կապեր, կոյրեր, համբեր, հաշմանդամ-ներ և ուրիշ շատեր, ու ձգեցին զանոնք Յի-
- 32 սուսի սարքը, և բժշկեց զանոնք = Այնպէս որ ժողովուրդները զարմացան, տեսնելով որ համ-բերը կը խօսէին, հաշմանդամները կը բժըշ-կուէին, կաղերը կը քալէին և կոյրերը կը տես-նէին, ու Իսրայէլի Աստուածը կը փառաւորէին =
- 32 Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչե-լով՝ ըսաւ, Կը խղձամ' այդ ժողովուրդին վրայ,

- վասն զի հիմա երեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը չունին ուտելու. ու զանոնք անօթի արձակել չեմ ուզեր, չրլլայ որ ձամբան մարին:
- 33 Իսկ աշակերանները անօր ըսին, Մենք անապատի մէջ ուրկէ՞ պիտի ունենանք այնչափ հաց,
- 34 որ այսչափ բազմութիւնը կշտացնենք: Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք. անոնք ալ ըսին, Եօթը, ու քանի մը մանր ձուկեր:
- 35 Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին որ զեանին վրայ
- 36 նստին: Ու եօթը նկանակը և ձուկերը ասաւ, զոհացաւ և կարեց ու տուաւ աշակերաներուն,
- 37 աշակերաններն ալ՝ ժողովուրդին: Կերան ամէնը և կշտացան, ու եօթը զամբիւլ լեցուն՝ աւել
- 38 ցած կտորուանքները վերցուցին: Եւ անոնք որ կերան՝ չորս հազար այր մարդիկ էին, կիներէն և սղաքներէն զատ:
- 39 Ու երբ ժողովուրդը արձակեց, նաւը մտաւ ու Մաղղաղայի սահմանները եկաւ:

ԳԼ. ԺԶ

1 Փարիսեցիները նշան մը կ'ուզեն: 6 Յիսուս կը գատուիւր իր աշակերաներուն որ զգջը կենան փարիսեցիներուն և սաղուկեցիներուն խմորէն: 13 Ժողովուրդին կարծիքը Ֆրիսատի փրցով, 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը: 21 Յիսուս կ'իմացնէ աշակերաններուն իր մասը: 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ'ուզէր դէմ կենալ: 24 և իրեն հետեւի ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն:

- 1 Եւ փարիսեցիները ու սաղուկեցիները քովը եկան, փորձելով՝ իրմէ կ'ուզէին որ երկինքէն
- 2 նշան մը ցուցնէ իրենց: Անիկա սրատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Երբ իրիկուն կ'ըլլայ, կ'ըսէք թէ Պարզ պիտի ըլլայ, վասն զի երկինք
- 3 կարմրած է: Եւ առտուանց՝ Այսօր մըրիկ պիտի ըլլայ, վասն զի երկինք միգապատ ու կարմրած է: Կեղծաւորներ, երկինքի երեսը քննել գիտէք, բայց ժամանակներուն նշանները չէք
- 4 կրնար գիշարուիլ: Չար ու շնացող սղաք նշան կ'ուզէ, և ուրիշ նշան պիտի չարուի անօր, բայց Յովնան մարգարէին նշանը. և թողուց զանոնք ու զնաց:

- 5 Ու երբ իր աշակերանները անդի ի կողմը ան-
 6 ցան, հաց առնելու մտոցեր էին: Եւ Յիսուս
 անոնց ըսաւ, Նայեցէք ու զգուշացէք փարի-
 7 սեցւոց ու սաղուկեցւոց խմորէն: Անանք ի-
 8 րենց մէջ կը խորհէին ու կ'ըսէին թէ Հաց չբե-
 9 րինք Բդէ Էթ: Իսկ Յիսուս անոց իորհուրդը զխանա-
 10 լով ըսաւ անոնց, Չեր մէջ ինչո՞ւ կը խորհիք,
 11 թերահաւատաներ, թէ հաց չառիք: Տակաւին
 12 չէք հասկնար և չէք յիշեր հինգ նկանակը՝ հինգ
 13 հազարին, ու քանի՞ կողով վերցուցիք. Ո՞չ ալ
 14 եօթը նկանակը՝ չորս հազարին, ու քանի՞ զամ-
 15 բիւզ վերցուցիք: Ի՞նչպէս չէք հասկնար թէ
 16 ես հացի համար չրսի ձեզի՞ փարիսեցւոց և
 17 սաղուկեցւոց խմորէն զգոյշ կէնալ: Այն ատեն
 18 հասկցան որ հացի խմորէն զգուշանալ չըսաւ,
 19 հազար փարիսեցւոց ու սաղուկեցւոց վարդա-
 20 պետութենէն:
- 21 Եւ Յիսուս Փիլիպպոսի Աեսարիային կողմերը
 երթալով իր աշակերաններուն հարցուց ու ըսաւ,
 22 Սարգիս ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես Որդի մարդոց:
 23 Ու անոնք ըսին, Ոմանք կ'ըսեն թէ Յովհաննէս մկր-
 24 տիչն ես, ու րիշները՝ Եղիան, ու րիշներն ալ՝ Երե-
 25 միան կամ մարգարէներէն մէկը: Ըսաւ անոնց,
 26 Հազար դուք ինձի համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ:
 27 Միման Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ,
 28 Դուն ես Քրիստոս, կենդանի Աստուծոյ Որդին:
- 29 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոց,
 30 Երանի՜ քեզ, Միման, Յովնանի որդի, փան դի
 31 մարմինը և արինը քեզի չյայտնեց ասիւս, հա-
 32 պա իմ Հայրս՝ որ երկինքն է: Եւ ես քեզի կ'ը-
 33 սեմ որ Դուն *Պետրոս ես, ու այս վէմին վրայ
 34 պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, և զժողովրդին գունե-
 35 րը զանիկա պիտի չյաղթեն: Ու երկինքի թա-
 36 դաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ.

*Այսինքն, վէմ

- և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկինքի մէջ
 կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ
 արձակես, երկինքի մէջ արձակուած պիտի ըլ-
 20 լայ = Այն ասան աշակերաներուն պատուիրեց,
 որ մարդս չըսեն թէ ինք *Քրիստոսն է =
- 21 Անկէ ետե սկսաւ Յիսուս իր աշակերանե-
 րուն ցուցնել թէ պէտք է որ ինք Յրուսապմ
 երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն
 և քահանայապետներէն ու զպիւրներէն, և
 տպաննուի, ու երբորդ օրը յարս թիւն ասնէ =
- 22 Եւ Պետրոս մէկդի առաւ զանիկա, և սկսաւ
 յանդիմանել զանիկա ու ըսել, Քա՛ն վայի քեզ,
 23 Տէր, այդ բանը քեզի չըլլայ = Եւ ինք զասնա-
 լով Պետրոսի ըսաւ, Ետիս զնա, Սատանայ,
 ինձի զայթակրու թիւն ես դուն. փոսն զի Աս-
 տուծոյ բաները չես մտածեր, հասցա մարդոյ
 բաները =
- 24 Այն ասան Յիսուս իր աշակերաներուն ըսաւ,
 Եթէ մէկը իմ ետեէս դալ կ'ուզէ, թող իր
 անձը ուրանայ և իր խաչը վերցնէ ու իմ ետե-
 25 լէս դայ = Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապ-
 րեցնել, պիտի կորսնցնէ զանիկա, և ով որ ին-
 ծի համար իր անձը կը կորսնցնէ, պիտի զանէ
 26 զանիկա = Քանզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ եթէ
 ըողոր աշխարհը վատակի և իր անձը կորսնցնէ,
 կամ իր անձին համար ի՞նչ ազատաչէք պիտի տայ
 27 մարդ = Վասն զի Որդին մարդոյ իր Հօրը փառ-
 քովը պիտի դայ իր հրեշաակներուն հետ, և
 այն ասան ամէն մէկուն իր գործերուն համե-
 28 մատ հատուցում պիտի ընէ = Ճշմարիտ կըսեմ
 ձեզի որ Հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանինե-
 րը կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն,
 մինչև տեսնեն Որդին մարդոյ իր թաղաւորու-
 թիւնովը եկած =

ԳԼ. ԺԵ

1 Քրիստոսի պլակերպութիւնը: 11 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոր. 22 կը նախաձայնէ իր չարչարանքները, 24 ու երկդրամեան տուբքը կը հատուցանէ:

- 1 Եւ լից օրէն ետև Յիսուս իրեն հետ առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յովհաննէսը, ու զանոնք բարձր լեռ մը հանեց
- 2 առանձին. Եւ անոնց առջև պլակերպեցաւ, ու իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս, ու իր
- 3 հանդերձները ձերսկցան ըյսի պէս: Եւ ահա երկցան անոնց Մովսէս ու Եղիա ու իրեն հետ
- 4 կը խօսէին: Պատասխան առաւ Պետրոս ու ըսաւ Յիսուսի, Տէր, աղէկ է որ հոս կենանք. եթէ կուզես, երեք խրճիթ շինենք հոս. մէկը քեզի,
- 5 և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիայի: Եւ քանի որ անիկա կը խօսէր, ահա լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ հայտնի եղաւ. և ահա ամպէն ձայն մը ելաւ՝ ըսելով, Ատիկա է իմ սիրելի Արդիա, որու հաւներ եմ, ասոր մտիկ ըրէք:
- 6 Աչակերաները երբ լսեցին, երեսնուն վրայ ինչ
- 7 կան ու խիստ վախցան: Եւ Յիսուս մօտենալով զսրաւ անոնց ու ըսաւ, Ելէք ու մի վախնաք:
- 8 Աչքերնին վերցուցին ու մէկը չտեսան, բայց միայն Յիսուսը:
- 9 Ու երբ այն լեռնէն վար կիջնէին, Յիսուս պատուիրեց անոնց ու ըսաւ, Այդ տեսիլքը մարդո՞ւ մի գրուցէք, մինչև Արդին մարդոց մե-
- 10 ռերներէն յարութիւն առնէ: Եւ իր աչակերաները իրեն հարցուցին ու ըսին, Արեմն ինչո՞ւ համար զպիրները կը ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ
- 11 Եղիա գայ: Պատասխան առաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Յիրաւի առաջ Եղիա կու գայ և
- 12 ամէն բան կարգի կը գնէ: Բայց ձեզի կը ըսեմ որ Եղիա արդէն եկած է, և զանիկա չձանչցան, հոսաւ ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր. նոյնպէս ալ
- 13 Արդին մարդոց անոնցմէ պիտի չարչարուի: Այն

առեն հասկցան աշակերանները որ Յովհաննէս մկրտչին համար ըսաւ անոնց :

- 14 Ու երբ ժողովուրդին քով եկան, մարդ մը մօտեցաւ անոր, և ծունկի վրայ դարով կ'ըսէր, Տէր, իմ որդւոյս սղորմէ, որ կը լուսնատի և չարաչար կը տանջուի, քանզի շատ անգամ կրա-
- 15 կի մէջ կ'իյնայ, ու շատ անգամ ջուրի մէջ : Եւ զանիկա քու աշակերաններուդ բերի, ու չկրցան
- 16 զանիկա բժշկել : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ով անհաւատ և խոտորեալ սպգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ. զանիկա հոս ինձի բե-
- 17 ղէք : Եւ Յիսուս սաստեց անոր, ու զեւ անկէ
- 18 ելաւ, և բժշկուեցաւ ազան նոյն ժամէն : Այն առեն աշակերանները առանձին Յիսուսի քով երթալով ըսին, Մենք ինչո՞ւ չկրցանք զանիկա
- 19 հանել : Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Չեր լծերա-
հաւատութեանը համար. քանզի ճշմարիտ կը սեմ ձեզի, Եթէ մանանեխի հասի չափ հա-
ւատք ունենաք, այս լեռանը պիտի ըսէք, Ասկէ անդին փոխադրուէ, և պիտի փոխադրուի. ու
- 20 ըան մը անհնարին պիտի չըլլայ ձեզի : Սակայն այս տեսակը որիչ բանով չեղլեր, բայց միայն աղօթքով և ծումապահութեամբ :
- 21 Ու երբ անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտրտէին, Յիսուս ըսաւ անոնց, Որդին մարդոյ պիտի մտա-
- 22 նուի մարդոց ձեռքը, Եւ զանիկա պիտի մեռ-
ցրեն, ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առ-
նէ. ու խիստ տրամեցան :
- 23 Երբ անոնք Կափառնայում եկան, երկգրամե-
հան քուրսը առնողները Պեսարոսի եկան ու ըսին,
Չեր վարդապետը երկգրամեանը չը՞ հատուցա-
- 24 ներ. և անիկա ըսաւ, Այո, կը հարուցանէ : Ու երբ տունը մտաւ, առաջ Յիսուս խօսեցաւ անոր ու ըսաւ, Քեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ, Սիմոն, երկրի

թագաւորները որմէ՞ կ'առնեն հարկը կամ
 տուրքը. իրենց որդիներէ՞ն թէ օտարներէն =
 25 Պետրոս անոր ըսաւ թէ Օտարներէն. Յիսուս
 26 անոր ըսաւ, Ուրեմն որդիները ազատ են: Բայց
 չըլլայ որ զանոնք դայթակղեցնենք, զնա ծովը և
 կարթ ձգէ, ու առաջին ձուկը որ կ'ելէ՝ առ, և
 անոր բերանը բանալով սասեր մը պիտի գանես.
 զանիկա առ, անոնց տուր ինծի և քեզի հաւնար =

ԳԼ. ԺԸ

1 Քրիստոս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ և հեղ ըլլալ. 7 գայթակղու-
 թիւն չտալ, և պղտիկները շանարգել. 13 կը սորվեցնէ թէ ի՞նչպէս վարուելու-
 ենք մեր եղբայրներուն հետ, երբ անոնք մեզի դէմ մեղանշեն, 21 և թէ քանի՞
 անգամ ներելու ենք անոնց. 23 ասիկա կը բացատրէ թագաւորի մը տաւախով, որ
 հաշիւ ուղեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին սորոմուծիւն չցուցնողը պատժեց:

- 1 Նայն ժամանակ աշակերտները Յիսուսի քով
 եկան ու ըսին, Ո՞վ է մեծ երկիւնքի թագաւո-
- 2 րութեանը մէջ: Եւ Յիսուս ապայ մը կանչեց
- 3 իրեն, զանիկա անոնց մէջանցը կայնեցուց, Ու
 ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Եթէ դարձի
 չլաք և աղոց պէս չըլլաք, երկիւնքի թագաւո-
- 4 րութիւնը բնաւ պիտի չմանէք: Ուստի ով որ
 իր անձը այս աղուն պէս խոնարհեցնէ, անիկա
- 5 է մեծ երկիւնքի թագաւորութեանը մէջ: Եւ
 ով որ այսպիսի աղոց մը կ'ընդունի իմ անու-
- 6 նովս, զիս կ'ընդունի: Եւ ով որ գայթակղեցնէ
 այս սրգախիկներէն մէկը որոնք ինծի կը հաւա-
 սան, աղէկ է անոր՝ որ իր սրբամտոցէն իշու
 աղոցքի քար մը կախուի, ու ծովուն անդուն-
 դին մէջ ընկողմի:
- 7 Վա՛յ աշխարհի՛ գայթակղութիւններու պատ-
 ճառաւ. վասն զի հարկ է որ գայթակղութիւն-
 ները գան, բայց վա՛յ այն մարդուն՝ որուն ձեռ-
- 8 քով գայթակղութիւնը կու գայ: Արդ եթէ
 քու ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցնէ,
 կարէ զանիկա ու քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի

- կաղ կամ սպիտասաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենալ ու
- 9 յաւիտենական կրակին մէջ ձգուիլ = Եւ եթէ աչքդ քեզ կը դայթակղեցնէ, հանէ զանիկա և քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին գեհեանը ձգուիլ =
- 10 Զգոյշ կեցէք որ չանարդէք այս սղտիկներէն մէկը. քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ երկինքի մէջ անոնց հրեշտակները միշտ կը տեսնեն իմ Հօրս
- 11 երեսը՝ որ երկինքն է = Վասն զի Որդին մարդոց
- 12 եկաւ կորսուածը փրկելու = Ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի, եթէ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ, և անոնցմէ մէկը մուրփի, իննսուներինը ոչխարը * լեռները չը՞ ձգեր, ու՞ երթար մարդածը փրկու-
- 13 ռեր = Եւ եթէ գանելու ըլլայ զանիկա, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ աւելի ուրախ կ'ըլլայ անոր վրայ, քան թէ իննսուներիննին՝ որոնք մարդած
- 14 չեն = Այսպէս ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճիր որ այս սղտիկներէն մէկը կորսուի =
- 15 Եթէ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, զնա յանդիմանէ զանիկա երբ դուն և ան միմեակ էք. եթէ քեզի մտիկ ընէ, շահեցար քու եղ-
- 16 բայրդ = Հասցա եթէ մտիկ չընէ քեզի հետ ուրիշ մը կամ երկուք ալ առ, որպէս զի երկու կամ երեք վկաներու բերնէ ամէն բան հաս-
- 17 տատուի = Եւ եթէ անոնց ալ մտիկ չընէ, եկեղեցիին ըսէ. իսկ եթէ եկեղեցիին ալ մտիկ չընէ, հեթանոսի ու մաքսաւորի սէս թող ըլլայ քեզի =
- 18 Ըշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Երկրի վրայ ինչ որ կապէք, երկինքի մէջ կատուած սխտի ըլլայ, ու երկրի վրայ ինչ որ արձակէք, երկինքի մէջ ար-
- 19 ձակուած սխտի ըլլայ = Գարձեալ կ'ըսեմ ձեզի,

* Ուրիշ, չը՞ ձգեր, ու լեռները

- Եթէ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբա-
նին, ամէն ինչ բանի համար որ խնդրեն, պիտի
20 ըլլայ անոնց իմ Հօրմէս որ երկինքն է: Քանզի
ուր երկու կամ երեք հոգի ժողովուած ըլլան
իմ անունովս, հոն եմ ես անոնց մէջ:
- 21 Այն ատեն Պետրոս մօտեցաւ անոր ու ըսաւ,
Տէր, քանի՞ անգամ եթէ եղբայրս ինծի դէմ
մեղանչէ, ներեմ անոր, մինչև եօթը անգամ:
22 Յիսուս անոր ըսաւ, Քեզի չեմ ըսեր թէ մինչև
եօթը անգամ, հասցա մինչև եօթանասուն ան-
23 գամ եօթը: Ատոր համար երկինքի թագաւո-
րութիւնը կը նմանի թագաւորի մը, որ իր ծա-
24 սաներէն հաշիւ առնել ուզեց: Ու երբ սկսաւ
առնել, տասը հազար տաղանդի պարտական մը
25 բերուեցաւ իրեն: Բայց անիկա վճարելու կա-
րողութիւն չունենալով, իր տէրը հրաման ըրաւ
որ անիկա և անոր կիներ ու որդիները և անոր
բոլոր ունեցածը ծախուին, ու պարտք վճարուի:
26 Իսկ ծառան անոր առջև խնալով երկրպագու-
թիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր, Տէր, համբերէ ինծի և
27 ամէնը քեզի կը վճարեմ: Եւ այն ծառային
տէրը վրան խղձալով արձակեց զանիկա, ու
28 պարտքը շնորհեց անոր: Եւ նոյն ծառան երաւ,
իր ծառայակիցներէն մէկը գտաւ որ իրեն
հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու զանիկա
բռնելով կը խեղդէր ու կ'ըսէր, Վճարէ ինծի
29 ունեցած պարտքդ: Ուստի անոր ծառայակիցը
անոր ստքը ինկաւ, կ'աղաչէր անոր ու կ'ըսէր,
30 Համբերէ ինծի ու *քեզի կը վճարեմ: Եւ ինք
չէր ուզեր, հասցա գնաց՝ բանտը դրաւ զանի-
31 կա, մինչև որ պարտքը վճարէ: Երբ իր ծա-
ռայակիցները տեսան եղած բաները, խիստ
տրտմեցան, ու եկան իրենց տէրոջը հասկցու-
32 ցին բոլոր եղածը: Այն ատեն անոր տէրը կանչեց

* Որտե՛ս, ամէնը քեզի

զանիկա ու ըսաւ անոր, Չար ծառայ, այն բու-
 լոր պարտքը ես քեզի շնորհեցի՝ ինձի աղաչե-
 33 լուդ համար. Ուրեմն պէտք չէ՞ր քեզի ալ քու
 ծառայակցիդ ողորմիլ, ինչպէս ես քեզի սղոր-
 34 մեցայ: Եւ անոր տէրը բարկանալով՝ դահիձ-
 ներուն մասնեց զանիկա, մինչև որ բոլոր պարտ-
 35 քը վճարէ: Այսպէս իմ երկնաւոր Հայրս պի-
 տի բնէ ձեզի, եթէ ձեր սիրտերէն չէք ներեր
 ամէն մէկդ իր եղբօրը իրենց յանցանքները:

ԳԼ. ԺԹ

2 Քրիստոս կը բժշկէ հիւանդները. 3 պատասխան կու տայ կին արձակելու վրայով
 փարիսեցիներուն բրած հարցումն. 13 մանր տղաքները կ'ընդունի. 16 կը սորվե-
 ցնէ պատանիին թէ ի'նչպէս կրնայ ստանալ յաւիտենական կեանքը, 20 և թէ
 ի'նչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ. 23 իր աշակերտներուն կ'ըսէ թէ ի'նչպէս
 դժուար է հարուստին՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել, 27 և վարձք կը խոս-
 տանայ անոնց՝ որ իր ետեւէն երթալու համար որեւիցէ բան կը թողուն:

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս այս խօսքերը լմն-
 ցուց, Քալիլեայէ ելաւ ու եկաւ Հրէաստանի
 2 սահմանները Յորդանանու անդիւի կողմը: Եւ
 անոր ետեւէն շատ ժողովուրդներ գացին, ու
 հոն բժշկեց զանոնք:
 3 Եւ փարիսեցիները անոր մտենալով՝ զանի-
 կա կը փորձէին, ու կ'ըսէին թէ Արժան է որ
 մարդ մը իր կինը արձակէ ամէն պատճառի հա-
 4 մար: Անիկա ալ պատասխանն սուսաւ ու անոնց
 ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր թէ ան որ սկիզբէն
 ստեղծեց, արու և էդ ստեղծեց զանոնք՝ ու
 5 ըսաւ, Ասոր համար մարդ եւ հայրը ու մայրը
 պիտի ձգէ և իր կնոջ պիտի յարի, ու երկուքը
 6 մէկ մարմին պիտի ըլլան: Ուստի ա՛լ երկուք
 չեն, հասցա մէկ մարմին. ուրեմն զայն որ Աս-
 7 տուած միաւորեց՝ մարդ թող չզսատէ: Բսին
 իրեն, Հասցա Մովսէս ինչո՞ւ պատուիրեց արձակ-
 8 ման թուղթ առլ և արձակել: Ըսաւ անոնց,
 Մովսէս ձեր սիրտերուն կարծրութեանը հա-
 մար ձեզի հրաման սուսաւ կրնե՞րնիդ արձակել,

- 9 բայց սկիզբէն այնպէս չեղաւ : Սակայն ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ առանց պաշտօնաւորութեան պատճառի իր կինը արձակէ և ուրիշ մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ . և ով որ արձակուածը առնէ, շնութիւն կ'ընէ : Իր աշակերտները ըսին իրեն, Եթէ այդպիսի բան կայ երկնան ու կնոջ մէջսեղ, չա՛մուսնանալը աղէկ է : Եւ ինք անոնց ըսաւ, Ամէնը բաւական չեն այդ բանին, Հասցա անոնք՝
- 10 որոնց արուած է : Վասն զի կան ներքինիներ՝ որոնք իրենց մօրը որովայնէն այնպէս ծնան, և կան ներքինիներ՝ որոնք մարդոցմէ ներքինի եղան, և կան ներքինիներ՝ որոնք ինքզինքնին ներքինի ըրին երկինքի թագաւորութեանը համար . ով որ կրնայ ասնիլ՝ թող ասնի :
- 11 Այն ատեն մանր տղաք բերուեցան իրեն, որպէս զի անոնց վրայ ձեռք դնէ և ազօթք ընէ, ու աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք :
- 12 Բայց Յիսուս ըսաւ, Թող սուէք այդ մանր տղոցը, և մի արգիլէք ատոնք ինծի դալէն, վասն զի երկինքի թագաւորութիւնը այդպիսիներուն է :
- 13 Եւ անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետեւ զնայ անկէ :
- 14 Եւ նոյն ամիս մտնելով ըսաւ անոր, Բարի վարդապետ, ի՞նչ բարի գործ գործեմ, որպէս զի յաւիտենական կեանքը ընդունիմ : Եւ անիկա ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կանուանես . մէկէն զատ բարի չկայ, որ է Աստուած . Հասցա եթէ կ'ուզես կեանքը մանել, պատուիրանքները պահէ : Ըսաւ անոր, Արո՞նք . և Յիսուս ըսաւ, Ատոնք . Սպանութիւն մի ըներ, Ծնութիւն մի ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն մի ըներ, Քու Հայրդ ու մայրդ պատուէ, և Քու ընկերդ քու անձիդ պէս սիրես : Պատանին ըսաւ անոր, Ատոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր պահէր եմ . ալ ի՞նչ բանով սրտիս եմ : Ըսաւ անոր Յիսուս, Եթէ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ,

- զնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն,
 ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկուր
 22 իմ ետեւէս: Երբ պատանին այս խօսքը լսեց՝
 տրտմած զնաց, վասն զի շատ ստացուածք ունէր:
 23 Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն, Ճշմարիտ
 կըսեմ ձեզի որ հարուստը դժուարաւ պիտի
 24 մտնէ երկինքի թագաւորութիւնը: Դարձեալ
 կըսեմ ձեզի, Գիւրբին է որ *ուզողը ասեղին ծա-
 կէն անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թա-
 25 գաւորութիւնը մտնէ: Աշակերտները երբ լսե-
 ցին, շատ զարմացան ու ըսին, Աւրեմն ո՞վ կըր-
 26 նայ փրկուիլ: Յիսուս անոնց նայելով՝ ըսաւ,
 Ատիկա մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց
 Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է:
 27 Այն ատեն Պետրոս պատասխան տուաւ ու
 ըսաւ անոր, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք
 և քու ետեւէդ եկանք, ուստի մեզի ի՞նչ պիտի
 28 ըլլայ: Ըսաւ անոնց Յիսուս, Ճշմարիտ կըսեմ
 ձեզի թէ դուք որ իմ ետեւէս եկաք, †միւսան-
 դամ գալուստին՝ երբ Որդին մարդոց իր փա-
 29 ռաց ամբողջ նստի, դուք ալ տասուերկու
 ամիսներու վրայ պիտի նստիք՝ Իսրայելի տաս-
 29 ուերկու ցեղերը դատելու: Եւ այլ որ թողուց
 տուներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ
 հայր, կամ մայր, կամ կի՛ն, կամ որդիներ,
 կամ արտեր իմ անուանա համար, հարիւրա-
 պատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենական կեանք
 30 պիտի ժառանգէ: Բայց շատ առաջիններ պիտի
 ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին:

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոս այգիի բանտներու առակով կը ցուցնէ թէ՛ Աստուած ընաւ մար-
 դու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախաձեռնէ. 20 Չերեդէոսի որդե-
 ներուն մօրը պատասխան տալով՝ կը սորվեցնէ իր աշակերտներուն խնարհ ըլլալ.
 30 ու երկու կողերու աչքերը կը բանայ:

1 Քանզի երկինքի թագաւորութիւնը տանուատէր

- մարդու մը նման է, որ առտուանց կանուխ
 ելաւ՝ իր այգիին համար բանուորներ բռներու =
- 2 Եւ բանուորներուն հետ օրը մէկ դահեկանի
 3 խօսք կապեց, ու գանձք գրկեց իր այգին = Եւ
 4 ժամը երեքին առեւնները ելաւ՝ ուրիշները աե-
 սաւ, որոնք շուկային մէջ պարսպ կայներ էին .
- 4 Ու ըսաւ անոնց, Բուք ալ գացէք ի՞նչ այգիս, և
 5 ինչ որ արժան է՝ կուտամ ձեզի = Անոնք ալ
 գացին . ու նորէն ժամը վեցին և ժամը իննին
 6 առեւնները ելաւ՝ այնպէս ըրաւ = Եւ ժամը տաս-
 նըմեկին առեւնները ելաւ, ուրիշները գաաւ՝
 որոնք պարսպ կայներ էին, ու անոնց ըսաւ,
 7 Ինչո՞ւ հաս բոլոր օրը պարսպ կայներ էք = Ըսին
 իրեն, Անոր համար որ մէկը մեզ վարձքով
 չբռնեց . բաւ անոնց, Բուք ալ այգին գացէք,
 8 ու ինչ որ արժան է՝ պիտի առնէք = Եւ իրիկուն
 որ եղաւ, այգիին տէրը իր անտեսին ըսաւ,
 9 Բանուորները կանչէ, և անոնց վարձքը տուք՝
 10 վերջիններէն սկսելով մինչև առաջինները = Ու
 երբ եկան անոնք որ ժամը տասնըմեկին գացե-
 11 ին, մէյմէկ դահեկան առին . Եւ առաջինները
 գալով՝ կը կարծէին որ աւելի պիտի առնեն, ու
 12 անոնք ալ առին մէյմէկ դահեկան = Երբ առին՝
 տանուատէրջ գէմ արաունջ կ'ընէին ու կ'ըսէին
 13 թէ՛ Այդ վերջինները մէկ ժամ գործեցին, և
 գանձք հաւասար ըրիր մեզի, որ օրուան ծան-
 14 րու թիւնը ու տաքութիւնը քաշեցինք = Անիկա
 պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն ու ըսաւ,
 15 Ընկեր, ես քեզ չեմ գրկեր . չե՞ որ դուն ինծի
 16 հետ մէկ դահեկանի խօսք կապեցիր . Առ
 քուկդ ու գնա . կ'ուզեմ որ այս վերջինին քե-
 15 ղի գուտայն պէս տամ = Միթէ՛ ես իշխանութիւն
 չունի՞մ իմ բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընե-
 16 լու . կամ թէ՛ քու աչքդ չա՞ր է՝ որ ես բարե-

- ըլլան, և առաջինները յետին, վասն զի կանչուածնները շատ են, բայց ընտրուածնները քիչ:
- 17 Ու երբ Յիսուս Երուսաղէմ կ'ելլէր, ճամբան տասուերկու աշակերանները իրեն հետ առաւ
- 18 առանձին, ու ըսաւ անոնց, Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոց պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու դպիրներուն, և զանկիցա
- 19 մահուան պիտի դատապարտեն: Եւ զանկիցա հեթանոսներուն պիտի մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծելու և խաչը հանելու, ու երբսոք որը յարութիւն պիտի սունէ:
- 20 Այն ստան Չերեղէտի որդիներուն մայրը իր որդիներուն հետ եկաւ անոր, երկրպագու
- 21 թիւն կ'ընէր ու բան մը կը խնդրէր անկէ: Ան ալ ըսաւ անոր, Ի՞նչ կ'ուզես: Ըսաւ անոր, Ըսէ որ այս իմ երկու որդիներս մէկը աջ կողմն՝ և միւսը ձախ կողմն նստին քու թաղաւորու
- 22 թեանց մէջ: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Չէք զիտեր ի՞նչ կը խնդրէք. կրնա՞ք խմել այն դաւաթը զոր ես պիտի խմեմ, կամ այն մկրտութիւնով մկրտուիլ զոր ես պիտի
- 23 մկրտուիմ. ըսին իրեն, Կրնանք: Եւ ըսաւ անոնց, Իմ դաւաթս պիտի խմէք, և այն մկրտութիւնով զոր ես մկրտուելու եմ, պիտի մկրտուիք. բայց իմ աջ կողմն ու ձախ կողմն նստիր՝ իմն չէ տալը, հասցա որոնց որ պատ
- 24 րաստուած է իմ Հօրմէս: Ու երբ գ... տասը աշակերանները լսեցին, այն երկու եղբայրներուն նե
- 25 զացան: Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու ըսաւ, Գիտէք որ ազգերուն իշխանները կը սիրեն անոնց, և մեծամեծները կ'իշխեն անոնց.
- 26 Բայց ձեր մէջ այնպէս պիտի չըլլայ, հազա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ, թող անկիցա ձեր սպասաւորը ըլլայ. Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, թող անկիցա ձեր ծառան ըլլայ.

- 28 Ինչպէս Որդին մարդոց չեկաւ սպասաւորու-
 թիւն ընդունելու, հոսոյ սպասաւորութիւն
 ընելու և իր կեանքը շատերու համար փրկանք
 տալու =
- 29 Ու երբ անոնք Երէքովէ ելան, մեծ բազմու-
 30 թիւն անոր ետեւէն գնաց = Եւ ահա ճամբուն
 քով երկու կոյր նստած էին. երբ լսեցին թէ
 Յիսուս կ'անցնի, աղաղակեցին ու ըսին, Ողոր-
 31 մէ մեզի, Տէր, Որդի Գաւթի = Եւ բազմու-
 թիւնը կը յանդիմանէր զանոնք որ լսէն, բայց
 անոնք ալ աւելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին,
 32 Ողորմէ մեզի, Տէր, Որդի Գաւթի = Եւ Յիսուս
 կանգ առնելով կանչեց զանոնք ու ըսաւ, Ի՞նչ
 33 կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ = Ըսին անոր, Տէր, որ
 34 աչքերնիս բացուին = Եւ Յիսուս խղճալով անոնց
 աչքերուն դպաւ, և շուտ մը անոնց աչքերը
 բացուեցան, ու անոր ետեւէն գացին =

ԳԼ. ԻԱ

1 Գրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 42 տաճարէն դուրս կը վռնտ
 առուտուր բնոցները. 47 թղկնին կ'անիծէ. 25 կը պապանձեցնէ քահանայները ու
 ծերերը, 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները,
 35 ու ան մշակները՝ որ իրենց զոհուածները սպաննեցին:

- 1 Ու երբ Երուսաղէմի մօտեցան ու եկան Բեթ-
 փաղէ դէպ ի Չիթենեաց լեռը, այն տանն Յի-
 2 սուս էր աշակերաներէն երկուքը զրկեց. Եւ
 ըսաւ անոնց, Գացէք այդ ձեր գիմնացի զեզը,
 և շուտ մը պիտի գանէք կապուած էշ մը ու
 անոր հետ աւանակ մը. արձակեցէք զանոնք ու
 3 ինծի բերէք. Եւ եթէ մէկը ձեզի բան մը ըսէ,
 ըսէք թէ Տէրոջը պէտք են. և շուտ մը զանոնք
 4 պիտի զրկէ = Այս ամէն բաները եղան, որպէս
 զի կատարուի մարգարէին խօսքը որ կ'ըսէ.
 5 Ըսէք Սիօնի աղջկան, Ահա քու Թագաւորդ
 քեզի կու գայ, հեղ, ու իշու վրայ հեծած և
 6 իշու ձագի, աւանակի, վրայ = Եւ աշակերանները

- 7 գային, և ինչպէս Յիսուս իրենց պատուիրեր
 էր՝ ըրին. Ու բերին էչք ու աւանակը, և անոնց
 վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու *նստաւ
 8 անոնց վրայ: Եւ ժողովուրդէն շատեր իրենց
 հանդերձները ձամբուն վրայ փռեցին, և ու-
 9 բիշներ ծառերէն ձիւղեր կը կտրէին ու ձամ-
 բուն վրայ կը տարածէին: Եւ ժողովուրդները,
 որոնք առջևէն ու ետևէն կ'երթային, կ'աղա-
 զակէին ու կ'ըսէին, Ովսաննա Արդւոյ Գաւթի,
 օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անուևովը կու գայ.
 Ովսաննա ի բարձունս:
- 10 Ու երբ անիկա Երուսաղէմ մտաւ, բոլոր քա-
 11 ղաքը շարժեցաւ ու ըսաւ, Ո՞վ է սա: Եւ ժո-
 ղովուրդները ըսին, Ասիկա Յիսուս մարգարէն
 է Գալիլեայի Նազարէթէն:
- 12 Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ, ու
 դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ
 կը ծախէին ու կը դնէին, և ստակ փոխողնե-
 րուն սեղանները ու աղանի ծախողներուն
- 13 ակթոռները կործանեց. Եւ ըսաւ անոնց, Գրուած
 է թէ Իմ տուն աղօթքի տուն պիտի կոչուի.
 քայց դուք ասիկա աւազակներու այր ըրիք:
- 14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան
- 15 իրեն, և բժշկեց զանոնք: Եւ քահանայտա-
 ները ու դպիրները տեսան անոր ըրած հրաշք-
 ները, և տղաքը որոնք տաճարին մէջ կ'աղաղա-
 կէին ու կ'ըսէին, Ովսաննա Արդւոյ Գաւթի,
 16 բարկացան. Ու ըսին անոր, Կը լսե՞ս ինչ կ'ըսեն
 ասոնք. և Յիսուս ըսաւ անոնց, Այո, բնաւ
 չէ՞ք կարգացեր, թէ Մանկանց ու կաթնկեր
 տղայոց բերնէն դովութիւն կատարեցիր:
- 17 Եւ թողուց զանոնք՝ քաղաքէն դուրս Բե-
 թանիա ելաւ, ու գիշերը հոն կեցաւ:
- 18 Եւ առտուանց երբ քաղաքը կը դառնար,

* Ովսան, նստեցուցին

- 19 անօթեցաւ . Ու ճամբուն վրայ թղենի մը տեսնելով քովը գնաց , և անոր վրայ տերեւներէն դատ բան մը չգտաւ . ու ըսաւ անոր , Ասկէ ետեքեզմէ պատու չըլլայ յաւիտեան . և իսկոյն
- 20 թղենին չորցաւ : Եւ աշակերտները երբ տեսան , զարմացան ու ըսին թէ Ի՞նչպէս թղենին
- 21 չուտ մը չորցաւ : Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց , Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի , Եթէ հաւատք ունենաք ու չերկմախք , ոչ թէ միայն այդ թղենինն եղածը պիտի ընէք , հապա նաեւ եթէ այս լեռանը ըսէք , Ելիք , ու ծովը ինկիք ,
- 22 պիտի ըլլայ : Եւ ամէն ինչ որ աղօթքի մէջ հաւատքով կը խնդրէք , պիտի առնէք :
- 23 Ու երբ անիկա տաճարը եկաւ , քահանայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան երբ կը սարկեցնէր , ու ըսին , Ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բաները , և ո՞վ տուաւ
- 24 քեզի այդ իշխանութիւնը : Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի բան մը հարցնեմ , զոր եթէ ինծի ըսէք , ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ի՞նչ իշխանութիւնով
- 25 կ'ընեմ այս բաները : Յովհաննէսի մկրտութիւնը ուրկէ՞ էր , երկինքէ՞ն թէ մարդոցմէ . և
- 26 անոնք իրենց մէջ կը խորհէին ու կ'ըսէին , Եթէ ըսենք՝ Երկինքէն , մեզի պիտի ըսէ թէ Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր . իսկ եթէ ըսենք՝ Մարդոցմէ , ժողովուրդէն կը վախճանք , փանզի բողոքն ալ Յովհաննէսը իբրև մարդարէ կ'ըն
- 27 դունինն : Եւ պատասխան տալով Յիսուսի՝ ըսին , Չենք գիտեր . և ինք ըսաւ անոնց , Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները :
- 28 Բայց ի՞նչպէս կ'երեւայ ձեզի . մարդ մը երկու որդի ունէր , ու գնաց առաջինին ըսաւ , Արդեակ , գնա այսօր այգիիս մէջ գործէ :

- 29 Անիկա պատասխանն տուաւ ու ըսաւ, Չեմ ու-
- 30 զեր երևալս. բայց ետքը զղջացաւ ու գնաց = Միւ-
- սին ալ գնաց և այնպէս ըսաւ. անիկա պատաս-
- խանն տուաւ ու ըսաւ, Կերթամ, տէր. և չգնաց =
- 31 Հիմա այս երկուքէն ո՞րը էր հօրը կամքը կա-
- տարեց. ըսին անոր, Առաջինը. Յիսուս ըսաւ
- անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ մաքսաւոր-
- ները ու պառնիկները ձեզմէ առաջ կը մանեն
- 32 Աստուծոյ թաղաւորութիւնը = Վասն զի Յով-
- հաննէս արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի,
- և դուք անոր հհաւատացիք. բայց մաքսաւորնե-
- րը ու պառնիկները անոր հաւատացին. և դուք
- տեսաք ու ետքը չղղացիք անոր հաւատարու =
- 33 Ու բիշ առակ մըն ալ լսեցէք. Տանուակէր մարդ
- մը կար՝ որ այգի մը անկեց ու ցանկալ պատեց
- զանիկա, և անոր մէջ հնձան փորեց ու աշտա-
- րակ շինեց, և զանիկա մշակներու յանձնեց, ու
- 34 ինք օտար երկիր մը գնաց = Երբ պտուղի ժա-
- մանակը մօտեցաւ, իր ծառաները մշակներուն
- 35 զրկեց, որպէս զի անոր պտուղները առնեն = Եւ
- մշակները անոր ծառաները բռնեցին, մէկը ծե-
- ծեցին, միւսը սպաննեցին, մէկ ուրիշը քարկա-
- 36 ծեցին = Ետէն ուրիշ ծառաներ զրկեց առա-
- ջիններէն շատ, և անոնց ալ այնպէս ըրին =
- 37 Վերջը իր որդին զրկեց անոնց՝ ըսելով, Թէրև
- 38 ստչնան իմ որդիէս = Բայց մշակները երբ տե-
- սան որդին, իրարու ըսին, Ասիկա է ժառան-
- գը. եկէք զանիկա սպաննենք ու անոր ժառան-
- 39 գութեանը տիրենք = Եւ առին զանիկա, այ-
- 40 գիէն դուրս հանեցին ու սպաննեցին = Աւտի
- երբ այգիին տէրը գաց, ինչ պիտի ընէ այն
- 41 մշակներուն = Ըսին իրեն, Այն չարերը չարա-
- չար պիտի կորսնցնէ, և այգին պիտի յանձն-
- ուրիշ մշակներու, որոնք պտուղները իրենց ժա-
- 42 մանակին պիտի տան իրեն = Ըսաւ անոնց Յիսուս,

- Բնաւ չէ՞ք կարգացեր զիւրքին մէջ, Այն քարը
 զոր շինողները անարգեցին, անիկա անկիւնին
 զլուսար եղաւ . սաիկա Տէրօջմէն եղաւ և զար-
 43 մանալի է մեր աչքերուն = Աստը Համար կ'ըսեմ
 ձեզի, որ Աստուծոյ թաղաւ որութիւնը ձեզմէ
 պիտի առնուի, ու այնպիսի ազգի մը պիտի
 44 արուի՝ որ անոր պատուիները բերէ = Եւ ով որ
 այս քարին վրայ խնայ, պիտի կտարաի, և որու
 վրայ որ խնայ, պիտի փտարէ՝ զանիկա =
 45 Ու երբ քահանայապետները և փարիսեցի-
 ները անոր ստակները լսեցին, խմայան որ իրենց
 46 Համար կ'ըսէր = Եւ կը փնտռէին թէ ինչպէ՞ս բռնեն
 զանիկա, բայց ժողովուրդէն վախցան, վասն զի
 մարգարէի պէս կ'ընդունէին զանիկա =

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին սուսը: 9 Հեթմոսներուն երկինքի թագաւորու-
 թեան հրաւիրուիլը: 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը: 15 Կոյսրին
 տուրք տալու վրայով: 25 Քրիստոս փաստով կը ջրէ սաղաւկեցիներուն մնորու-
 թիւնը յորութեան վրայով: 31 պատասխան կու տայ օրինականին թէ ո՞րն է մեծ
 ու սուսջին պատուիրանը: 41 փարիսեցիներուն հարցումներ կ'ընէ Մեսիային վրա-
 յով, ու կը պատանձեցնէ զանոնք:

- 1 Գարձեալ պատասխանն տուաւ Յիսուս և
 2 առականերով ըսաւ անոնց, Երկինքի թագաւո-
 րութիւնը թագաւոր մարդու մը կը նմանի, որ
 3 իր որդւոյն համար հարսնիք բրաւ = Եւ իր ծա-
 ուաները զրկեց, որպէս զի կանչեն հարսնիքի
 հրաւիրուածները, և անոնք չուզեցին գալ =
 4 Նորէն ուրիշ ծառաներ զրկեց ու ըսաւ, Ըսէք
 հրաւիրուածներուն, Ահա իմ՝ ճաշս պատրաս-
 տեցի, զուարակներս ու զէր կենդանիներս մար-
 թուած են, և ամէն բան պատրաստ է . հարս-
 5 նիք եկէք = Բայց անոնք անհոգութիւն ընելով
 գացին, մէկը իր արար ու միւսը իր առուտու-
 6 րին . Եւ ուրիշները անոր ծառաները բռնեցին,
 7 նախատեցին ու սպաննեցին = Թագաւորն ալ

- երբ լսեց՝ բարկացաւ, և իր զօրքերը զրկեց
 ու այն սարսնողները սասկեցուց, ու անոնց
 8 քաղաքը սպրեց = Այն ատեն իր ծառաներուն
 ըսաւ, Հարսնիքը սրատրաստ է, բայց հրաւիր-
 9 ուածները արժանի չէին = Ուստի դացեք ձամ-
 բու գլուխները, և ս'ի որ գտնելու ըլլաք, հարս-
 10 նիքի հրաւիրեցեք = Եւ այն ծառաները ելան
 ձամբաներու փոց, ու ս'ի որ գտան, թէ՛ չար
 և թէ՛ բարի, ամէնն ալ ժողվեցին, ու հարս-
 11 նիքը հարսնեւորներով լեցուեցաւ = Եւ թագա-
 ւորը երբ մտաւ հարսնեւորները տեսնելու, հոն
 մարդ մը տեսաւ որ հարսնիքի հանդերձ հա-
 12 դած չէր. Եւ ըսաւ անոր, Բնիկեր, ինչո՞ւ հա-
 մար հոս մտար սուանց հարսնիքի հանդերձ ու-
 13 նենալու. և անիկա պատասխանեցաւ = Այն ատեն
 թագաւորը սպասաւորներուն ըսաւ, Կացեցեք
 ասոր սօքերը ու ձեռքերը, և առէք ու հանե-
 ցեք զանիկա դուրսի խաւարը. հոն պիտի ըլլայ
 14 լալ ու ակռաներ կրձաւել = Վասն զի կանչուած-
 ները չառ են ու ընտրուածները քիչ =
 15 Այն ատեն փարիսեցիները դացին խորհուրդ
 րրին, թէ ի՛նչպէս անոր սրողայթ մը դնեն
 16 խօսքով. Եւ իրենց աշակերտները Հերովդես-
 ւաններուն հետ մէկտեղ զրկեցին անոր ու
 ըսին, Վարդապետ, դիտենք որ ձշմարիտ ես,
 և ձշմարտութեամբ Աստուծոյ ձամբանէ կը սոր-
 17 վեցնես, ու մարդո՞ւ համար հողդ չէ, քանզի
 մարդոց երեսպաշտութիւն չես ընէր = Ուստի
 մեզի ըսէ, քեզի ի՛նչպէս կ'երևնայ, Կայսրին
 18 տուրք տալ արժան է՝ թէ ոչ = Յիսուս զիտ-
 նալով անոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ, Ինչո՞ւ
 19 զիս կը փորձեք, կեղծաւորներ, Յուցուցեք ին-
 ծի տուրքին դրամը. և անոնք դահեկան մը բե-
 20 րին իրեն = Ու ըսաւ անոնց, Ար՞ուեսն է այս
 21 պատկերը ու գիրը = Ըսին անոր, Կայսրին. այն

- ատեն ըսաւ անոնց, Ուրեմն զայն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և զայն որ Աստուծոյն է՝
- 22 Աստուծոյ ^{բարեկէ} = Երբ լսեցին՝ զարմացան, և թողուցին զանիկա ու զայլն =
- 23 Նոյն օրը անոր քով եկան սաղուկեցիները, որոնք կ'ըսեն թէ՛ յարութիւն չկայ, և անոր
- 24 հարցուցին՝ Ըսելով, Վարդապետ, Մոխէս ըսաւ, Եթէ մէկը առանց զուակի մեռնելու ըլլայ, անոր եղբայրը առնէ անոր կիներ, և իր
- 25 եղբօրը զուակ հանէ = Արդ եօթը եղբայրներ կային մեր մէջ, և տասջինը կին առաւ՝ ու մեռաւ, և զուակ չունենալուն համար իր կիներ
- 26 ձգեց իր եղբօրը = Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու
- 27 երրորդը՝ մինչև եօթներորդը = Ամենէն ետքը
- 28 կինն ալ մեռաւ = Ուրեմն յարութեան ատեն այն եօթնէն սրճն կիներ պիտի ըլլայ. վասն զի
- 29 ամէնն ալ զանիկա քն ունեցան = Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Ինչ մտաւ ըսած էք, որ ոչ զիրքերը զիտէք և ոչ Աստուծոյ
- 30 ծոց զօրութիւնը. Քանզի յարութեան ատեն ոչ կին կ'առնեն և ոչ երկան կը տրուին, հասցա երկինքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս
- 31 են = Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելուն համար՝ չէ՞ք կարգացեր Աստուծով՝ ձեզի ըսուած
- 32 խօսքը. Ես եմ Արքա՝ համի Աստուածը, և Իսահակի Աստուածը, ու Յակոբի Աստուածը. Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հասցա
- 33 կենդանիներուն = Ու ժողովուրդները լսելով՝ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ =
- 34 Բայց փարիսեցիները երբ լսեցին թէ՛ անիկա պատահածեցուց սաղուկեցիները, մէկտեղ ժողովուրդեցան. Եւ անոնցմէ մէկը, օրինական մը,
- 36 հարցուց, զանիկա փորձելով, ու ըսաւ, Վարդապետ, ո՞ր պատուիրանքը մեծ է օրէնքին մէջ.
- 37 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Քու Տէր Աստուածդ

- սիրեսս քու բոլոր սրտովդ և քու բոլոր անձովդ
 38 ու քու բոլոր միտքովդ . Այս է առաջինն ու
 39 մեծ պատուիրանքը : Աւ երկրորդը ասոր նման ,
 40 Քու ընկերդ սիրեսս քու անձիդ պէս : Այս եր-
 կու պատուիրանքէն կախուած են բոլոր օրէն-
 քը և մարգարէները :
 41 Աւ երբ փարիսեցիները ժողովուեցան, Յիսուս
 42 հարցուց անոնց ու ըսաւ , Քրիստոսի վրայով
 ի՞նչ կարծիք ունիք . անիկա որո՞ւն որդին է :
 43 Ըսին իրեն , Գաւիթի : Ըսաւ անոնց Յիսուս , Հա-
 պա ի՞նչպէս Գաւիթ Հոգիով զանիկա Տէր կը
 44 կոչէ ու կ'ըսէ , Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ , Նստէ
 իմ աջ կողմս , մինչև քու թշնամիներդ սա-
 45 քերուդ պատուանդան ընեմ : Աւրեմն եթէ
 Գաւիթ զանիկա Տէր կը կոչէ , ի՞նչպէս անիկա
 46 անոր որդին կ'ըլլայ : Եւ մէկը չէր կրնար անոր
 խօսք մը պատասխանել . ու այն օրէն ետև մէկը
 չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնել :

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպիրներուն ու փարիսեցիներուն բարի վարդապետութեանը հետեին, և ոչ թէ անոնց չար օրինակներուն. 2 նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զգոյշ կենան անոնց փառասիրութենէն. 3 ու թէ անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը ու կուրուքութեանը. 34 ու երուսաղէմի կործանումը կը նախաձայնէ :

- 1 Այն ատեն Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդնե-
 2 րուն և իր աշակերտներուն ու ըսաւ , Մովսէսի
 աթոռը դպիրները և փարիսեցիները նստած
 3 են . Աւրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն որ պահէք ,
 պահեցէք ու ըրէք , բայց անոնց գործերուն
 պէս մի ընէք , վասն զի կ'ըսեն ու չեն ըներ :
 4 Քանզի ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը
 կապեն ու կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ , և
 5 իրենց մատովը չեն ուզեր զանոնք շարժել : Եւ
 իրենց ամէն գործերը մարդոց երեւնալու հա-
 մար կ'ընեն , կը լայնցնեն իրենց գրասարմուկները

- ու կերկնցնեն իրենց հանդերձներուն քղանցք-
 6 ները. Ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները
 կը սիրեն, և ժողովարաններուն մէջ առաջին
 աթոռները, ու շուկաներուն մէջ բարենե-
 7 ըրը: Եւ մարդոցմէ Ռաբբի Ռաբբի կոչուիլ:
 8 Բայց դուք Ռաբբի մի կոչուիք, փան զի ձեր
 Ուսուցիչը մէկ է, այսինքն Քրիստոս. և դուք
 9 ամէնդ եղբայր էք: Ու երկրի վրայ մարդ ձեզի
 Հայր մի կոչէք, փան զի ձեր Հայրը մէկ է, որ
 10 երկնքն է: Եւ դուք ուսուցիչներ մի կոչուիք,
 փան զի ձեր Ուսուցիչը մէկ է, այսինքն Քրիս-
 11 տոս: Եւ ձեր մէջէն մեծը ձեր սպասաւորը պի-
 12 տի ըլլայ: Ով որ իր անձը կը բարձրացնէ, պի-
 տի խոնարհի, և ով որ իր անձը կը խոնարհե-
 ցնէ, պիտի բարձրանայ:
 13 Բայց փայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փա-
 րիսեցիներ, որ երկնքի թագաւորութիւնը
 մարդոց առջև կը գոցէք. քանզի դուք չէք մըա-
 ներ, և մանուկներն ալ չէք թողուր որ մանեն:
 14 Վայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսե-
 ցիներ, որ որբեւարիներուն տունները կ'ուտէք,
 ու մարդոց երեւալու համար աղօթքը կ'երկնցնէք.
 անոր համար աւելի դատապարտութիւն պիտի
 15 ընդունիք: Վայ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու
 փարիսեցիներ, որ ծով ու ցամաք կը ստըտիք
 մէկը նորահաւատ ընելու, ու երբ ըլլայ, զա-
 նիկա ձեզմէ երկու անգամ աւելի գէճենի որ-
 16 գի կ'ընէք: Վայ ձեզի, կոյր առաջնորդներ, որ
 կ'ըսէք թէ Ով որ տաճարին վրայ երդում ընէ,
 բան մը չէ, բայց ով որ տաճարին մէջի սակիին
 17 վրայ երդում ընէ, սլարաւոր կ'ըլլայ: Ով յի-
 մարներ ու կոյրեր, ս'ըր մեծ է, սակի՞ն թէ
 18 տաճարը որ կը սրբացնէ սակին: Եւ թէ՛ Ով որ
 սեղանին վրայ երդում ընէ, բան մը չէ, բայց
 ով որ սեղանին վրայի սլատարազին վրայ երդում

- 19 ընէ, սարտաւոր կ'ըլլայ = Յիմարներ ու կոյրեր, որք մեծ է, սրտարա՞գը թէ սեղանը որ կը
- 20 սրբացնէ սրտարագը = Ուստի ով որ սեղանին վրայ երգում ընէ, երգում կ'ընէ անոր վրայ
- 21 և անոր վրայի ամէն բաներուն վրայ. Եւ ով որ տաճարին վրայ երգում ընէ, երգում կ'ընէ
- 22 անոր վրայ և անոր մէջ բնակողին վրայ. Եւ ով որ երկինքի վրայ երգում ընէ, երգում կ'ընէ Աստուծոյ աթուռին վրայ և անոր վրայ նստո-
- 23 ղին վրայ = Վս'յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ անանուխին ու սամիթին և չամանին տասանորդը կը վճարէք, ու կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բաները, դատաստանը և ողորմութիւնը ու հաւատքը. ասոնք պէտք էր
- 24 ընէլ, և զանոնք չձգէլ = Կոյր առաջնորդներ, որ
- 25 մեղուկը կը քամէք և ուղտը կը կլլէք = Վս'յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ դաւաթին ու սնակին դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու ներսէն յափշտակութեամբ և *անի-
- 26 բաւութեամբ լեցուն են = Կոյր փարիսեցի, առաջ դաւաթին ու սնակին ներսի կողմը մաքրէ, որպէս զի անոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ =
- 27 Վս'յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ կը նմանիք ծեփած գերեզմաններու, որոնք դուրսէն գեղեցիկ կ'երևնան, և ներսէն մեռելներու ոսկորներով և ամէն կերպ սղծութիւ-
- 28 նով լեցուն են = Նոյնպէս դուք դուրսէն մարդոց արդար կ'երևնաք, ու ներսէն կեղծաւորութեամբ ու անօրէնութեամբ լեցուն էք = Վս'յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ մարգարէներուն տասպանները կը շինէք, և ար-
- 30 դարներուն գերեզմանները կը զարդարէք = Ու կ'ըսէք, Եթէ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք, անոնց հետ մարգարէներուն արեանը մասնակից

* Ո՞րն է, անբարեխառնութեամբ

- 31 չէինք ըլլար = Աւրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք
 թէ անոնց զաւակներն էք՝ որ մարգարէները
 32 կը սպաննէին = Աստի դուք ալ ձեր հայրերուն
 33 չափը լեցուցէք. Օձեր, իժերու ծնունդներ, ի՞նչ
 պէս պիտի փախչիք զեհէնին դատասարտու-
 34 թեհէն = Ատոր համար ահա ես կը զրկեմ ձե-
 զի մարգարէներ և խմատուններ ու դպիրներ,
 և անոնցմէ Բի Կանիները պիտի սպաննէք ու խաչը
 հանէք, և մէկ քանիները ձեր ժողովարաննե-
 րուն մէջ պիտի ծեծէք, ու քաղաքէ քաղաք
 35 հալածէք = Որպէս զի երկրի վրայ թափուած
 բոլոր արդար արիւնը ձեր վրայ գայ, արդար
 Աբելի արիւնէն մինչև Բարաբիայի որդւոյն
 Զաքարիայի արիւնը, զոր տաճարին ու սեղանին
 36 մէջտեղ սպաննեցիք = Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
 Այս ամէն բաները պիտի դան սյս ազգին վրայ =
 37 Ով Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ մարգարէ-
 ները կը սպաննէիր, ու քեզի զրկուածները կը
 քարկոծէիր, քանի անգամ քու տղաքներդ
 ժողովել ուզեցի, ինչպէս հաւը իր ձառերը թե-
 38 լերուն տակ կը ժողովէ, և դուք չուզեցիք = Ահա
 39 ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ = Վասն
 զի ձեզի կ'ըսեմ որ ալ ասկէ ետև պիտի չտես-
 նէք զիս, մինչև ըսէք, Օրհնեալ է ան որ Տե-
 բոջը անունովը կու գայ =

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ տաճարին կործանումը, 3 անկէ առաջ հասնելու մեծ
 թշուառութիւնները, 29 և իր դատաստանի գալուն նշանները: 31 Իւ սյն որուն
 ու ժամուն մեզի անձանթ ըլլալուն համար, 32 կը պատուիրէ որ արթուն կենանք
 այն բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տերոջ գալուն կը սպասէ:

- 1 Եւ Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով կ'եր-
 թար, ու աչակերտները անոր քով գացին տա-
 2 ճարին շէնքերը իրեն ցուցնելու = Եւ Յիսուս
 անոնց ըսաւ, Չէք տեսներ այդ ամէն բանե-
 րը. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Պիտի չմնայ հաս-
 քար քարի վրայ՝ որ չքակուի =

- 3 Ու երբ անիկա Չիթենեաց լեռը նստեր էր, աշակերտները իրեն եկան առանձին ու ըսին, Ըսէ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլան այդ բաները, և քու գալուստիդ ու աշխարհիս վերջին նշանը
- 4 ի՞նչ պիտի ըլլայ: Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ջգոյշ կեցէք, չըլլայ որ մէկը
- 5 ձեզ խարէ: Վասն զի շատերը պիտի դան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Քրիստոսը, ու
- 6 շատերը պիտի մոլորեցնեն: Եւ պիտի լսէք պատերազմներ ու պատերազմներու լուրեր, զգոյշ կեցէք որ չխուռլիք, վասն զի այն ամէն բաները
- 7 պէտք է որ ըլլան, բայց դեռ վերջը չէ: Վասն զի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ սովեր ու մահատարածամներ և երկրաշարժ ու
- 8 թիւններ պիտի ըլլան: Բայց ասոնք ամէնք ցաւ
- 9 լերուն սկիզբն են: Այն ատեն ձեզ նեղութեան պիտի մատնեն և ձեզ պիտի սպաննեն, ու իմ անունս համար ամէն ազգերուն ստեղծ
- 10 պիտի ըլլաք: Եւ այն ատեն շատերը պիտի դայթակղին, ու մէկըմէկ պիտի մատնեն և մէկըմէկ
- 11 պիտի ստեն: Եւ շատ սուս մարգարէներ պիտի
- 12 ելլեն ու շատերը պիտի մոլորեցնեն. Եւ անօրէնութեան շատնալուն համար շատերուն սէրը
- 13 պիտի սրտի: Բայց ով որ մինչև վերջը համբերէ,
- 14 րէ, անիկա պիտի սարի: Եւ արքայութեան այս աւետարանը բովանդակ աշխարհի մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազգերուն վիսայութիւն ըլլալու, և անկէ ետև վերջը պիտի դայ:
- 15 Ուստի երբ տեսնէք աւերմունքին պիտի թիւնը՝ որ Գանիէլ մարգարէին ձեռքով ըսուած է, թէ սուրբ տեղը կը կենայ, (ով որ կարգայ,
- 16 թող հասկնայ.) Այն ատեն Հրէաստանի մէջ
- 17 եղողները լեռները թող փախչին. Եւ ան որ տանիքին վրայ է, թող չիջնէ իր տունէն բան մը

- 18 առնելու . Եւ ան որ արտին մէջ է , թող ետ
 19 չդառնայ իր հանդերձները առնելու : Բայց փոյ
 այն օրերը յղի եղողներուն ու ծիծ սուտնե-
 20 րուն : Եւ սղօթք բրէք որ ձեր փախչիը ձմե-
 21 ոք չբլայ , ոչ ալ շարձօթ օրք . Քանզի այն ատեն
 այնպիսի մեծ նեղութիւն պիտի բլլայ , որու
 նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ ,
 22 ոչ ալ պիտի բլլայ : Եւ եթէ այն օրերը չքիչ-
 նային , բնաւ մարմին մը պիտի չապրէր . բայց
 ընտրեալներուն համար այն օրերը պիտի քիչ-
 23 նան : Այն ատեն եթէ մէկը ձեզի բտէ թէ
 Ահա հոս է Քրիստոսը կամ Հոն , մի հաւա-
 24 տայք . Վասն զի սուս Քրիստոսներ եւ սուս
 մարգարէներ պիտի ելլեն , ու մեծ նշաններ եւ
 հրաշքներ պիտի ցուցնեն , որ եթէ կարելի է՝
 25 ընտրեալներն ալ մոլորեցնեն : Ահա ձեզի առաջ-
 26 ուրնէ բսի : Ուստի եթէ ձեզի բտեն թէ Ահա
 անապատին մէջ է , մի ելլէք . և թէ՛ Ահա ներքին
 27 սենեակներուն մէջ է , մի հաւատայք : Վասն զի
 ինչպէս փայլակը արեւըքէն կ'ելլէ ու մինչև
 արեւմուտք կ'երևնայ , այնպէս պիտի բլլայ Արդ-
 28 ւոյ մարդոյ գալուստը : Քանզի ուր մեռած մար-
 մին կայ , հոն պիտի ժողովուն արծիւները :
 29 Եւ շուս մը այն նեղութեան օրերէն ետև
 արեգակը պիտի խաւարի , ու լուսինը իր լոյսը
 պիտի չապայ , և աստղերը երկինքէն պիտի իյնան ,
 30 ու երկինքի զօրութիւնները պիտի շարժին : Եւ
 այն ատեն Արդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երևնայ
 երկինքի մէջ , ու այն ատեն երկրի բոլոր ազ-
 դերը կոծ պիտի ընեն , ու պիտի տեսնեն Արդին
 մարդոյ երկինքի ամպերուն փրայ եկած զօրու-
 31 թիւնով ու մեծ փառքով : Եւ անիկա իր հրեշ-
 տակները պիտի դրկէ մեծածայն փողով , ու պի-
 տի ժողկեն իր ընտրեալները չորս հովերէն ,
 երկինքի մէկ ծայրէն մինչև միւս ծայրը :

- 32 Թղենիէն առակ մը սորվեցէք. որ երբ անոր
ստտերը կը կակուղնան ու տերեւները կը ցցուին,
33 զիտէք թէ ամառը մտա է: Նոյնպէս դուք երբ
այս ամէն բաները տեսնէք, զիտեք որ մտա է
34 դռներուն քով: Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ այս
ազգը պիտի չանցնի մինչև այս ամէն բաները
35 ըլլան: Երկինք ու երկիր պիտի անցնին, բայց
իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին:
- 36 Իսկ այն օրուան և այն ժամուն համար մարդ
չգիտեր, ոչ ալ երկինքի *հրեշտակները, հապա
37 միայն իմ Հայրս: Բայց ինչպէս Նոյի օրերը
եղաւ, Արդոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս
38 պիտի ըլլայ: Քանզի ինչպէս էին այն օրերը
ջրհեղեղէն առաջ, կ'ուտէին, կը խմէին, կին
կ'առնէին ու երկան կու տային, մինչև այն օրը
39 որ Նոյ տապանը մտաւ, Եւ չգիտցան՝ մինչև
ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը վերցուց, Արդոյ
40 մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ: Այն
ատեն երբ երկու հօգի արտի մը մէջ ըլլան, մէ-
41 կը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի. Եւ երբ
կու կին մէկ ազօրիքի մէջ ազալու վրայ գրա-
նուին, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի:
- 42 Արեմն արթուն կեցէք, յիսն զի չէք գիտեր
43 թէ ո՞ր ժամուն ձեր Տէրը կու գայ: Բայց զայս
գիտեք, որ եթէ տանուտէրը զիտնար թէ
Գիւրջանն ո՞ր պահուն գողը կու գայ, արթուն
կը կենար և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն:
- 44 Անոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք, քան-
զի Արդին մարդոյ կու գայ այնպիսի ժամու մէջ՝
45 որ դուք չէք կարծեր: Աւտի ո՞վ է այն հաւա-
տարիմ ու իմաստուն ծառան՝ զոր իր տէրը իր
ծառաներուն վրայ գրաւ, որպէս զի ատենին
46 անոնց կերակուր տայ: Երանի՛ է այն ծառա-
յին, զոր իր տէրը եկած ատեն այնպէս ըրած

*Ո՞րն, հրեշտակները, և ոչ Արդին

- 47 պիտի գտնէ : Ճշմարիտ կրտսմ՝ ձեզի որ իր բոլոր
 48 ունեցածին փրայ պիտի կեցնէ զանիկա : Հա-
 պա եթէ այն չար ծառան իր սրտին մէջ ըսէ,
 49 Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացնէ : Եւ սկսի իր ծա-
 ուայակիցները ծեծել, ու գինովներուն հետ ու-
 50 տել ու խմել, Այն ծառային տէրը պիտի գայ
 «յնպիսի օր մը՝ որ չսպասեր, և «յնպիսի ժամ մը՝ որ
 51 չգիտեր : Եւ զանիկա մէջտեղէն պիտի կարէ,
 ու անոր բաժինը կեղծաւորներուն հետ պիտի
 գնէ : Հոն պիտի ըլլայ լալ ու ախրաններ կրճատել :

ՓԼ. ԻԵ

1 Տար կոյտերուն առակը, 14 ու տաղանդներուն առակը 31 Վերջին դատաստանին
 ստորագրութիւնը :

- 1 Այն ատեն երկինքի թագաւորութիւնը պի-
 տի նմանի տասը կոյտերու, որոնք իրենց լապ-
 տերները առնելով՝ փեսան զիմաւորելու ելան :
 2 Ասանցմէ հինգը խմաստուն էին, և հինգը յի-
 3 մար : Յիմարները առին իրենց լապտերները, ու
 4 իրենց հետ իւր շատին . Բայց խմաստունները
 իրենց լապտերներուն հետ ամաններով իւր ու-
 5 առին : Եւ երբ փեսան ուշացաւ, ամէնն ալ
 6 թմրեցան ու քնացան : Եւ կէտգիշերին ձայն
 մը եղաւ, Ահա փեսան կու գայ . զանիկա գի-
 7 մաւորելու ելէք : Այն ատեն բոլոր կոյտերը
 8 ելան ու իրենց լապտերները շխտեցին : Եւ յի-
 մարները ըսին խմաստուններուն, Տուէք մեզի
 ձեր իւղէն, վասն զի մեր լապտերները մարելու
 9 փրայ են : Պատասխան տուին խմաստունները ու
 ըսին, Չըլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւականանայ,
 այլ յաւետ ծախողներուն գայէք և գնեցէք
 10 ձեզի համար : Երբ անոնք գային գնելու, փեսան
 եկաւ, ու սրատրաստ եղողները անոր հետ հարա-
 11 նիքը մտան, և դուռը դոցուեցաւ : Եսքը միւս
 կոյտերը եկան ու ըսին, Տէր, Տէր, բայց մեզի :

- 12 Բայց անիկա սյատասխան տուաւ ու ըսաւ ,
 ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի թէ Ես ձեզ չեմ ձանձ-
 13 նար : Ուրեմն արթուն կեցէք , վասն զի ո՛չ օրը
 գիտէք և ո՛չ ժամը :
- 14 Քանզի ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը
 կանչեց իր ծառաները , և իր ունեցածը անոնց
 15 յանձնեց : Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ , ու
 մէկուն՝ երկուք , և մէկուն՝ մէկ , ամէն մէկուն
 իր կարողութեանը չափ , ու անմիջապէս ձամ-
 16 բայ ելաւ : Եւ ան որ հինգ տաղանդը առած
 էր , գնաց անոնցմով գործ տեսաւ , և ուրիշ
 17 հինգ տաղանդ շահեցաւ : Եմանապէս ան որ
 երկուքը առած էր , ուրիշ երկուք ալ շահեցաւ :
 18 Իսկ ան որ մէկը առած էր , գնաց գեախնը փո-
 19 ըռեց , ու իր տէրոջը ստակը սրահեց : Շատ ժա-
 մանակէ ետեւ այն ծառաներուն տէրը եկաւ ,
 20 և անոնցմէ հաշիւ ուղեց : Եւ հինգ տաղանդը
 առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ բերաւ ,
 ու ըսաւ , Տէր , հինգ տաղանդ յանձնեցիր ին-
 ծի , ահա ուրիշ հինգ տաղանդ ալ անոնց վրայ
 21 շահեցայ : Ըսաւ անոր իր տէրը , Ապրիս , բարի
 ու հաւատարիմ ծառայ . դուն որ քիչ բանին
 մէջ հաւատարիմ եղար , քեզ շատ բաներու
 վրայ պիտի կեցնեմ . մտիր քու տէրոջդ ուրա-
 22 խովութեանը մէջ : Երկու տաղանդը առնողն ալ
 եկաւ ու ըսաւ , Տէր , երկու տաղանդ յանձնե-
 ցիր ինծի , ահա ուրիշ երկու տաղանդ ալ անոնց
 23 վրայ շահեցայ : Ըսաւ անոր իր տէրը , Ապրիս ,
 բարի ու հաւատարիմ ծառայ . դուն որ քիչ
 բանին մէջ հաւատարիմ եղար , քեզ շատ բա-
 ներու վրայ պիտի կեցնեմ . մտիր քու տէրոջդ
 24 ուրախութեանը մէջ : Մէկ տաղանդը առնողն
 ալ եկաւ ու ըսաւ , Տէր , գիտէի որ դուն խիստ
 մարդ մըն ես , չտերմանած տեղէդ կը հնձես ու
 25 չցանած տեղէդ կը ժողվես : Ուստի վախնալով

- 26 գացի քու տաղանդդ գեանինն տակ սրահեցի.
 ահա քուկդ քեզի: Պատասխանն տուա-
 անոր տէրը ու բաաւ անոր, Չար և ծոյլ ծառայ,
 27 զիտէիր որ չտերմանամ տեղէս կը հնձեմ ու
 չցանամ տեղէս կը ժողվեմ. Աւրեմն պէտք էր
 քեզի որ իմ ստակս սեղանաւորներուն տայիր,
 որպէս զի եկած ատենս շահովը առնէի իմս:
 28 Արդ առէք ատկէ տաղանդը, ու տասը տաղանդ-
 29 ունեցողին տուէք: Վասն զի ամէն ունեցողին
 պիտի սրուի, ու պիտի աւելնայ, և չունեցողին
 30 ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի: Եւ այդ
 անպիտան ծառան գուրսի խաւարը հանեցէք.
 Հսն պիտի բլլայ լալ ու ակռաներ կը ձաւել:
 31 Աւ երբ Արդին մարդոյ իր փառքովը գայ, և
 բոլոր *սուրբ հրեշտակները իրեն հետ, այն
 32 ատեն իր փառաց ակժողը պիտի նստի. Եւ անոր
 առջև պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը, ու զա-
 նոնք իրարմէ պիտի դատէ, ինչպէս հովիւ մը
 33 ոչխարները այծերէն կը դատէ. Եւ ոչխարնե-
 րը իր աջ կողմը պիտի կայնեցնէ, ու այծերը
 ձախ կողմը:
 34 Այն ատեն Թագաւորը իր աջ կողմը եղողնե-
 րուն պիտի բռնէ, Սկէք, իմ Հօրս օրհնածները,
 ոչխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած
 35 թագաւորութիւնը ժառանգեցէք. Վասն զի
 անօթեցայ, և ինձի ուտելիք տուիք. ծարաւե-
 ւեցայ, ու ինձի խմցուցիք. օտարական էի, և
 36 զիս ներս առիք. Մերկ էի, և զիս հագուեցու-
 ցիք. հիւանդ էի, ու ինձի տես եկաք. բանտի
 37 մէջ էի, և ինձի եկաք: Այն ատեն արդարնե-
 րը անոր պատասխանն պիտի տան ու բռնն, Տէր,
 ե՞րբ քեզ անօթեցած տեսանք ու կերակրե-
 38 ցինք, կամ ծարւած՝ ու խմցուցինք. Ե՞րբ քեզ
 օտարական տեսանք և ներս առինք, կամ մերկ՝

- 39 ու հագուեցուցինք . Ե՞րբ քեզ հիւանդ կամ
 40 բանախ մէջ տեսանք , ու քեզի եկանք = Եւ Թա-
 գաւորը պատասխան տարով պիտի ըսէ անոնց ,
 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Որովհետեւ այս իմ եղ-
 բայրներուս ամէնէն պղտիկներէն մէկուն ըրիք ,
 ինծի ըրիք =
- 41 Այն տանն ձախ կողմը եղողներուն ալ պիտի
 ըսէ , Մէկզի գացէք ինծմէ , անիծեալներ , յա-
 լիտենական կրակին մէջ՝ որ պատրաստուած է
 42 Սատանայի ու իր հրեշտակներուն = Վասն զի
 անօթեցայ , և ինծի ուտելիք չտուիք . ծարա-
 43ւեցայ , ու ինծի չխմցուցիք . Օտարական էի , և
 զիս ներս չառիք . մերկ էի , և զիս չհագուեցու-
 ցիք . հիւանդ ու բանախ մէջ էի , և ինծի տես
 44 չեկայք = Այն տանն անոնք ալ պատասխան պի-
 տի *տանն ու ըսեն , Տէր , ե՞րբ տեսանք քեզ
 անօթեցած , կամ ծարւած , կամ օտարական ,
 կամ մերկ , կամ հիւանդ , կամ բանախ մէջ ,
 45 ու քեզի սպասուորութիւն չըրինք = Այն տանն
 պատասխան պիտի տայ անոնց ու ըսէ , Ճշմա-
 րիտ կ'ըսեմ ձեզի , Որովհետեւ ստոնց ամէնէն
 պղտիկներէն մէկուն չըրիք , ինծի ալ չըրիք =
- 46 Եւ ստոնք պիտի երթան յալիտենական տան-
 շանքը , իսկ արդարները՝ յալիտենական կեանքը =

ԳԼ. ԻԶ

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ : 6 Կին մը իւզով կ'օծէ անոր գլու-
 իր : 11 Յուդա կը մատնէ զՔրիստոս : 17 Քրիստոս կ'ուտէ զատիկը . 26 կը սահմա-
 նէ իր սուրբ ընթրիքը : 36 աղօթք կ'ընէ պարտեզին մէջ . 37 և մէկ համբուրով մը
 մատնուած՝ 57 կայիափայի առջև կը տարուի : 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոս :

- 1 Ու երբ Յիսուս լմնցուց այս բոլոր խօսքերը ,
 2 ըսաւ իր աշակերտներուն , Քիտէք որ երկու-
 օրէն ետեւ զատիկ կ'ըլլայ , և Որդին մարդոյ կը
 մատնուի խաչը ելլելու =
- 3 Այն տանն քահանայապետները ու դպիրները

* Ուրեք , տան անոր

- և ժողովուրդին ծերերը ժողովուրդացան քահանայա-
յապետին սրահը, որուն անունը Կայխափա էր .
- 4 Ու խորհուրդ ըրին որ նենդութեամբ բռնեն
- 5 Յիսուսը ու մեռցնեն : Բայց կըսէին թէ Ոչ
աճնին առնելը, որպէս զի ժողովուրդին մէջ
խռովութիւն չըլլայ :
- 6 Ու երբ Յիսուս Բեթանիա էր, բորոս Սիմոն
7 նի աունը, Կին մը եկաւ անոր՝ որ ունէր ծան-
րազին իւղի շիշ մը, և թափեց անոր գլխուն
- 8 վրայ՝ երբ անիկա սեղան նստած էր : Եւ անոր
աշակերտները տեսնելով՝ դժուարեցան ու ըսին,
- 9 Ինչո՞ւ այս կորուստը ըլլայ . Քանզի այդ իւղը
կրնար սուղ գնով ծախուիլ, ու աղքատներուն
- 10 արուիլ : Եւ Յիսուս խմանալով՝ ըսաւ անոնց,
Ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք կիներ . քանզի աաի-
- 11 կա բարի գործ մը գործեց ինձի : Վասն զի աղ-
քատները ամէն առէն ձեզի հետ ունիք, բայց
- 12 զիս ամէն առէն չունիք : Վասն զի տափկա որ
այդ իւղը իմ մարմնիս վրայ թափեց, իմ թա-
- 13 դումիս համար ըրաւ : Ճշմարիտ կըսեմ՝ ձեզի
թէ Բոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր որ այս աւետա-
- րանը քարոզուի, ատոր ըրածն ալ պիտի խօս-
ուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
- 14 Այն առէն տասուերկուքէն մէկը, որ Յուդա
Իսկարիաթացի կըսուէր, գնաց քահանայա-
- 15 պետներուն ու ըսաւ, Ի՞նչ կ'ուզէք ինձի տալ,
ու ես ձեզի մասնեմ զանիկա . և անոնք երե-
- 16 տուն իլը արժաթ *խոստացան անոր : Եւ անկէ
ետեւ պատեհութիւն մը կը փնտռէր, որպէս զի
զանիկա մասնէ անոնց :
- 17 Եւ բաղարջակերաց առաջին օրը աշակերտնե-
րը Յիսուսի եկան ու անոր ըսին, Ո՞ւր կ'ուզես
որ քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու հա-
- 18 մար : Եւ անիկա ըսաւ, Գայէք քաղաքը այս

- ինչ մարդուն ու ըսէք անոր, Վարդապետը կը
սէ, Ժամանակս մօտ է. աշակերտներուս հետ
- 19 մէկտեղ քու քովը պիտի ընեմ զատկիր = Աշա-
կերտներն ալ ըրին ինչպէս Յիսուս իրենց հրա-
ման ըրաւ, ու պատրաստեցին զատկիր =
- 20 Ու երբ իրիկուն եղաւ, տասուերկուքին հետ
- 21 սեղան նստաւ = Եւ քանի որ կ'ուտէին, ըսաւ,
ձշմարիտ կըսեմ ձեզի որ ձեզմէ մէկը զիս պի-
22 տի մատնէ = Ու շատ արամեցան, և անոնցմէ
ամէն մէկը սկսաւ ըսել անոր, Տէր, մի՛թէ ե՞ս
- 23 եմ = Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ան
որ ինձի հետ իր ձեռքը պնակը խո՛թեց, նոյնը
- 24 պիտի մատնէ զիս = Յիրաւի Որդին մարդոյ կ'եր-
թայ, ինչպէս գրուած է իրեն համար, բայց
վա՛յ այն մարդուն, որուն ձեռքով Որդին մար-
դոյ կը մատնուի. աղէկ էր այն մարդուն որ
- 25 ծնած չըլլար = Պատասխան տուաւ Յուդա որ
զանիկա պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ, Վարդապետ,
մի՛թէ ե՞ս եմ. ըսաւ անոր, Գուն ըսիր =
- 26 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց
առաւ, օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ աշակերտ-
ներուն ու ըսաւ, Առէք, կերէք, այս է իմ
- 27 մարմինս = Եւ գաւաթը առաւ, զօհացաւ, ու
տուաւ անոնց և ըսաւ, Ամէնդ ալ խմեցէք աս-
28 կէ. Վան զի ասիկա է իմ արիւնս նոր ուխ-
տի, որ շատերու համար կը թափուի մեղքերու
29 թողութեան համար = Բայց կըսեմ ձեզի, Ասկէ
ետեւ որթին բերքէն բնաւ պիտի չլամեմ մինչեւ
այն օրը՝ երբ ձեզի հետ զանիկա նոր խմեմ իմ
Հօրս թագաւորութեանը մէջ =
- 30 Եւ օրհնութիւն մը երգելէ ետեւ Չիթեննաց
- 31 լեռը ելան = Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոնց,
Գուք ամէնդ այս զիշեր իմ վրայովս պիտի գայ-
թակղիք. վասն զի գրուած է թէ Հովիւը պի-
տի զարնեմ, ու հօտին ոչխարները պիտի ցրուին =

- 32 Բայց յարութիւն առնելէս ետեւ ձեզմէ առաջ
 33 Գալիլեա պիտի երթամ : Պատասխան առւալ
 Պետրոս ու ըսաւ անոր, Թէպէտ ամէնն ալ քու
 վրայովդ դայթակղին, բայց ես բնաւ պիտի
 34 չդայթակղիմ : Ըսաւ անոր Յիսուս, Ճշմարիտ
 կ'ըսեմ քեզի, Այս զիշեր զեռ հաւը չխօսած՝
 35 երէք անգամ զիս պիտի ուրանաս : Ըսաւ անոր
 Պետրոս, Թէև քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ,
 բնաւ քեզ պիտի չուրանամ. այսպէս կ'ըսէին
 նաև ամէն աշակերտները :
- 36 Այն առեւն Յիսուս անոնց հետ աեզ մը եկաւ
 որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ աշա-
 կերաններուն, Հոս նստեցէք մինչև որ ես եր-
 37 թամ հոն աղօթք ընեմ : Եւ իրեն հետ առնելով
 Պետրոսը ու Զերեղէոսի երկու որդիները, սկը-
 38 սաւ տրամիլ ու վշտանալ : Այն առեւն ըսաւ
 անոնց, Իմ անձս մեռնելու չափ տրտում է,
 39 հոս կեցէք և ինծի հետ արթուն մնացէք : Ա-
 քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ
 և աղօթք ըրաւ՝ ըսելով, Ով Հայր իմ, եթէ
 կարելի է, թող այս գաւաթը ինձմէ անցնի,
 բայց ոչ թէ ինչպէս ես կ'ուզեմ, հապա ինչ-
 40 պէս դուն կ'ուզես : Եւ եկաւ աշակերտներուն ու
 զանոնք ընացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսի,
 Այդպէս մէկ ժամ ալ չկրցայք ինծի հետ տը-
 41 թան կենալ : Արթուն կեցէք և աղօթք ըրէք,
 որպէս զի փորձութեան մէջ չմտնէք. հոգին
 42 յօժար է, բայց մտքովներ տկար : Գարձեալ երկ-
 րորդ անգամ զնաց աղօթք ըրաւ՝ ըսելով, Ով
 Հայր իմ, եթէ անկարելի է որ այս գաւաթը
 ինձմէ անցնի առ անց անկէ խմելուս, թող քու
 43 կամքդ ըլլայ : Եւ եկաւ զանոնք նորէն ընացած
 44 գտաւ, վասն զի աչքերնին ծանրացած էր : Եւ
 թողուց զանոնք, ու նորէն զնաց երրորդ ան-
 45 ցամ աղօթք ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով : Այն

- ատեն եկաւ իր աշակերտներուն ու ըսաւ անոնց,
Ասկէ ետեւ քնացէք ու հանդէպէք. ահա ժա-
մը հասաւ, և Որդին մարդոց մեղաւորներուն
- 46 ձեռքը կը մասնուի = Ելէք սակէ երթանք. ահա
մօտեցաւ անիկա որ զիս պիտի մասնէ =
- 47 Եւ դեռ անիկա գայս որ կը խօսէր, ահա Յու-
դա, տասուերկուքէն մէկը, եկաւ, և իրեն հեա
շատ բազմութիւն՝ սուրերով ու բիրերով, քա-
հանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն =
- 48 Եւ զանիկա մասնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝
ըսելով, Ով որ ես համբուրեմ, ան է, բռնեցէք
- 49 զանիկա = Եւ շուտ մը Յիսուսի մօտենարով
ըսաւ, Ողջոյն քեզ, վարդապետ, ու համբու-
50 րեց զանիկա = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ընկեր,
ինչո՞ւ համար եկար դուն. այն ատեն մօտեցան,
ձեռք զարկին Յիսուսի, և բռնեցին զանիկա =
- 51 Եւ ահա Յիսուսի հեա եղբայրէն մէկը ձեռ-
քը երկնցուց և իր սուրը հանելով՝ զարկաւ
քահանայապետին ծառային, և անոր ականջը
- 52 մէկդի հանեց = Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր,
Սուրդ իր տեղը դարձուր, վասն զի ամէն սուր
- 53 առնողները սրով պիտի կորսուին = Ար կարծես
թէ չե՞մ կրնար հիմա իմ Հօրս աղաչել, և ին-
ծի հասցնէ տասուերկու *գունդէն աւելի հրեշ-
- 54 տակներ = Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին զիր-
քերը, թէ պէտք է սյսպէս ըլլալ =
- 55 Այն ատեն Յիսուս ըսաւ այն բազմութեանը,
Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք սուրերով ու
բիրերով զիս բռնելու, ամէն օր տաճարին մէջ
- 56 չբռնեցիք = Բայց այս ամէն բաները եղան, որ-
պէս զի կատարուին մարգարէներուն զիրքերը =
Այն ատեն բոլոր աշակերտները թողուցին զա-
նիկա ու փախան =

*Յ. 1. Լեզուներ

- 57 Եւ անանք որ Յիսուսը բռնեցին, Կայիափա
քահանայապետին տարին, ուր զպիլիները ու
58 ծերերը ժողովուրդէին: Եւ Պետրոս Հեռուանց
անոր ետեւէն զնաց մինչև քահանայապետին
զաւիթը, ու ներս մտաւ սպասաւորներուն հետ
59 նստաւ որպէս զի վերջը տեսնէ: Իսկ քահա-
նայապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովքը
Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փրնա-
60 ուէին, որպէս զի զանկիա մեռցնեն. Ու չգտան.
Ժէէև շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան.
61 Եւրբը երկու սուտ վկայ եկան, Ու ըսին թէ
Ասիկա ըսաւ, Ես կրնամ Աստուծոյ սառձարը
քակել, և զանկիա երեք օրուան մէջ շինել:
62 Եւ քահանայապետը սար ելլելով ըսաւ անոր,
Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ասանք
63 քեզի դէմ: Եւ Յիսուս լուս կը կենար: Պա-
տասխան սուտ քահանայապետը ու ըսաւ
անոր, Կենդանի Աստուծով քեզ կ'երդմնցնեմ
որ մեզի ըսես, թէ զո՞ւն ես Քրիստոս Որդին
64 Աստուծոյ: Ըսաւ անոր Յիսուս, Դուն ըսիր.
բայց կ'ըսեմ՝ ձեզի, Ասկէ ետև պիտի տեսնէք
Որդին մարդոց Զօրութեան աջ կողմը նստած,
65 ու երկնքի ամպերուն վրայ եկած: Այն ատեն
քահանայապետը իր հանդերձները սրատուց ու
ըսաւ, Հայհոյութիւն բրաւ. ալ ի՞նչ պէտք են
մեզի վկաներ. ահա հիմա լսեցիք ասոր հայ-
66 հոյութիւնը. Ձեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ. անանք
սրատասխան տուին ու ըսին, Մահապարտ է:
67 Այն ատեն անոր երեսը թուրին, ու բռունցիով
ծեծեցին զանկիա. ոմանք ալ ապտակ զարնե-
68 լով ըսին, Մարդարէացիք մեզի, զուն Քրիս-
տոս, ո՞վ է ան որ քեզի զարկաւ:
69 Իսկ Պետրոս զուրսը զաւիթը նստեր էր, և
ազախին մը եկաւ անոր ու ըսաւ, Դուն ալ
70 Քաղկեացի Յիսուսի հետ էիր: Բայց անկիա

- ամէնուն առջև ուրացաւ ու ըսաւ, Չեմ գի-
- 71 տեր դուն ի՞նչ կը խօսիս: Աւ երբ դուռը ելաւ, ուրիշ աղախին մը զանիկա տեսաւ, և հոն եզոզնե-
րուն ըսաւ, Ասիկա ալ Յիսուս Նազովրեցիի
- 72 հետ էր: Եւ Պետրոս նորէն երդում ընելով ու-
րացաւ, թէ Ես այն մարդը չեմ ճանչնար:
- 73 Աւ քիչ մը ատենէն ետև հոն եղողները եկան և ըսին Պետրոսի, Արդարև դուն ալ անոնցմէ-
ես, վասն զի քու զրուցուածքդ ալ քեզ յայտնի
- 74 կ'ընէ: Այն ատեն սկսաւ անիծել ու երդում ընել՝ ըսելով թէ Ես այն մարդը չեմ ճանչնար, և
- 75 խկոյն հաւը խօսեցաւ: Եւ Պետրոս միայքը բե-
րաւ Յիսուսի խօսքը զոր իրեն ըսեր էր թէ Դեռ հաւը չխօսած՝ երեք անգամ պիտի ուրա-
նաս զիս, ու դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ:

ԳԼ. ԻԷ

4 Քրիստոս Պեղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած: 3 Յուդա խեղդամահ կ'ըլլայ: 49 Պիղատոս իր կնոջմէն խրատուած՝ 24 իր ձեռքերը կը լուսայ, 26 ու խարարան կ'արձակէ: 29 Քրիստոս փուշերով կը ստակուի, 34 կը խաչուի, 39 կը նախատուի, 50 կը մեռնի ու կը թաղուի: 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրէաները կը կնքեն, ու պահապան զինուորներ կը դնեն:

- 1 Երբ առաւ եղաւ, բոլոր քահանայապետ-
ները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
- 2 խորհուրդ ըրին որ զանիկա մեռցնեն: Եւ կա-
պելով զանիկա տարին, ու Պոնտացի Պիղատոս
կուսակալին ձեռքը տուին:
- 3 Այն ատեն Յուդա, որ զանիկա մատնեց,
տեսնելով թէ դատապարտուեցաւ, զեղջի
եկաւ, ու երեսուն արծաթը ետ դարձուց քա-
- 4 հանայապետներուն և ծերերուն, Աւ ըսաւ,
Մեղայ, որ անմեղ արիւն մատնեցի, և անոնք
- 5 ըսին, Մեղի ի՞նչ, դուն նայէ: Եւ արծաթը
տաճարին մէջ ձգեց ու դուրս ելաւ, և զնաց
- 6 ինքզինք խեղդեց: Քահանայապետներն ալ ար-
ծաթը առնելով՝ ըսին, Արժան չէ ասիկա

- *Կորբանին մէջ՝ զնեղ, լիսան զի արեան զին է =
- 7 Ուստի խորհուրդ ըրին, և անով բրուտին արար ծախու առին՝ օտարներու գերեզմանատուն
- 8 ըլլալու համար = Այս պատճառաւ այն արար
- 9 Արեան արար ըսուեցաւ մինչև այսօր = Այն ատեն կատարուեցաւ †Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, Եւ առին երեսուն արծաթը, զին կարուածին զինը, զոր Իսրայէլի սրբինե-
- 10 րէն «ձան զին կարեցին, Ու սուին զանիկա բրուտին արաին, ինչպէս ինձի հրաման ըրաւ Տէրը =
- 11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջև կայնեցաւ. և կուսակալը հարցուց անոր ու ըսաւ, Հրէից թագաւորը դո՞ւն ես = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
- 12 Դուն կ'ըսես = Ու քահանայապետներէն և ձերերէն ամբաստանուած ատեն ընաւ պատաս-
- 13 խան մը շտուաւ = Այն ատեն Պիղատոս ըսաւ անոր, Ձե՞ս լսեր թէ՛ սրչափ քեզի դէմ կը
- 14 վկայեն ասանք = Եւ անոր բան մը պատասխան չտուաւ, մինչև շատ վարմացաւ կուսակալը =
- 15 Բայց կուսակալը ստիբրութիւն ունէր՝ որ աօնին ատենը կատարուած մը արձակէր ժողովուր-
- 16 զին, ով որ ուզէին = Այն ատեն Բարաբբա
- 17 անունով երեւելի բանատարկեալ մը ունէին = Երբ ժողովուեցան, ըսաւ անոնց Պիղատոս, Ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ. Բարաբբան, թէ՛ Յի-
- 18 սուսը՝ որ Քրիստոս կ'ըսուի. Քանզի զիսէր թէ՛ նախանձի համար մատնեցին զանիկա =
- 19 Ու երբ անիկա ատեանը նստեր էր, անոր կինը Դիւզ գրկեց անոր ու ըսաւ, Դուն այն արդարին հետ բան մը չունենաս, լիսան զի այսօր երազիս մէջ շատ զիպուածներ անցան զլսէս անոր համար =
- 20 Բայց քահանայապետները և ձերերը ժողովուրդը համոզեցին որ Բարաբբան խնդրեն ու

*Ս. Ե. Բ. Բ.՝ տաճարին դանձանակը

†Ո՞րո՞ք Եւնի երեմիա

- 21 Յիսուսը կորսնցնեն = Պատասխան տուաւ կուսակալը ու ըսաւ անոնց, Այս երկուքէն ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ. և անոնք ըսին,
- 22 Բարաբբան = Ըսաւ անոնց Պիղատոս, Հապա ի՞նչ
- 23 ընեմ Յիսուսը, որ Քրիստոս կ'ըսուի = Ամէնն ալ ըսին անոր, Թող խաչուի. և կուսակալը ըսաւ, Բայց ի՞նչ չար գործ բրաւ. և անոնք ևս առաւել կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Թող խաչուի =
- 24 Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օգուտ մը չըլլար, Հապա ա՛լ աւելի խռովութիւն կ'ըլլայ, ջուր առաւ, ձեռքերը լուաց ժողովուրդին առջև ու ըսաւ, Ես այդ արդարին արիւնէն անպարտ եմ. դուք մտածեցէ՛ք = Եւ բոլոր ժողովուրդը պատասխան տալով՝ ըսաւ, Ասոր արիւնը մեր վրայ ու մեր որդիներուն վրայ բլլայ =
- 26 Այն ատեն Բարաբբան արձակեց անոնց, և Յիսուսը ծեծելով անոնց ձեռքը տուաւ որպէս զի խաչուի =
- 27 Այն ատեն կուսակալին զինաւորները պալատին ներսը առին Յիսուսը, ու բոլոր զինաւորներուն
- 28 գունդը անոր վրայ ժողովեցին. Եւ զանիկա մերկացնելով կարմիր վերարկու մը հագցուցին անոր =
- 29 Ու փուշերէ պսակ մը հիւսելով անոր դրուխը դրին, ու եղէգ մը անոր աջ ձեռքը. և անոր առջև ծունկի վրայ դալով ծաղր կ'ընէին զանիկա, ու կ'ըսէին, Ողջոյն քեզ, Հրէից թաղաւոր =
- 30 Եւ թքնելով անոր վրայ՝ եղէգը կ'առնէին ու անոր գլուխը կը ծեծէին = Ու երբ ծաղր ըրին զանիկա, վերարկուն վրայէն հանեցին ու իր հանդերձները հագցուցին անոր և տարին զանիկա խաչը հանելու =
- 32 Եւ դուրս ելլելով Կիւրենացի մարդ մը գտան Սիմոն անունով, զանիկա պահակ բռնեցին
- 33 որպէս զի անոր խաչը վերցնէ = Ու եկան Գողգոթա ըսուած տեղը, որ է գանկի տեղ.

- 34 Եւ լեղիով խառնուած քացախ տուին անոր
որպէս զի խմէ. ու երբ համը առաւ, խմել չէր
- 35 ուզեր: Եւ զանիկա խաչը հանելով, անոր հան-
գերձները վիճակով բաժնեցին. [որպէս զի մար-
գարէէն ըստւածը կատարուի, իմ հանգերձ-
ներս իրենց մէջ բաժնեցին, և իմ սրտամուձա-
- 36 նիս վրայ վիճակ ձգեցին:] Ու նստեր զանիկա
37 կը պահէին: Եւ անոր զլխուն վրայ իր յան-
ցանքը դրուած դրին, թէ Ասիկա է Յիսուս,
38 Հրէից թագաւորը: Այն ատեն անոր հետ եր-
կու աւագակ խաչուեցան, մէկը անոր աջ կող-
մէն, ու մէկը ձախ կողմէն:
- 39 Եւ անոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր,
40 զլուխնին կը շարժէին, Ու կ'ըսէին, Գուն որ
տաճարը կը քակէիր և երեք օրուան մէջ կը
չինէիր, ինքզինքդ ազատէ. եթէ Աստուծոյ
- 41 Որդին ես, իջիր այդ խաչէն: Նոյնպէս ալ քա-
հանայապետները զպիրներուն ու ծերերուն
- 42 հետ ծաղր ընելով՝ կ'ըսէին, Ուրիշները ազա-
տեց, ինքզինք չկրնար ազատել. եթէ Խորայէլի
թագաւոր է, թող հիմա իջնէ խաչէն, և իրեն
- 43 հաւատանք: Աստուծոյ յուսացեր է, հիմա թող
փրկէ ատիկա՝ եթէ կ'ուզէ ատիկա. վասն զի
- 44 ըսաւ, թէ Ես Որդի Աստուծոյ եմ: Իրեն հետ
խաչուած աւագակներն ալ նոյնպէս կը նախա-
տէին զանիկա:
- 45 Եւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժամը
46 բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ: Եւ ժամը
իննին ատենները Յիսուս մեծ ձայնով ազադա-
կեց ու ըսաւ, Էլի, Էլի, լամնա սաբաքթանի.
որ ըսել է՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ
- 47 զիս թողուցիր. Անոնցմէ ոմանք, որ հոն կայ-
ներ էին, երբ լսեցին՝ կ'ըսէին, Ասիկա Եղիան
- 48 կը կանչէ: Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց
սարունդ մը առաւ՝ քացախով լեցուց, ու եղէզի

- 49 մը անցընելով տուաւ անոր որպէս զի խմէ : Ու միւսները կ'ըսէին, Թող տուր, տեսնենք թէ Եղիա կու գայ ասիկա ազատելու :
- 50 Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով ազազակեց, ու հոգին աւանդեց :
- 51 Եւ ահա տաճարին վարագոյրը վերէն վար երկուքի ձեղքուեցաւ, ու երկիր շարժեցաւ,
- 52 և քարերը պատռեցան : Եւ գերեզմանները բացուեցան, ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմիններ յարուժիւն առին, Եւ գերեզմաններէն ելան անոր յարուժենէն ետեւ, մտան սուրբ քաղաքը ու շատերու երևցան :
- 54 Բայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը պահողները, երբ տեսան երկրաշարժը ու եղած բաները, շատ վախցան՝ ու ըսին, Արդարեւ ասիկա Որդի Աստուծոյ էր :
- 55 Եւ հոն շատ կիներ կային որոնք հեռուէն կը նայէին, որոնք Գալիլեայէ Յիսուսի ետեւէն
- 56 եկան իրեն ծառայութիւն ընելու . որոնց մէջ էր Մարիամ Մագդաղենացի և Յակոբոսի ու Յովսէսի մայրը Մարիամ և Զեբեդէոսի որդիներուն մայրը :
- 57 Ու երբ իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայէ հարուստ մարդ մը եկաւ, որուն անունը Յովսէփ էր, որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր : Ասիկա Պիղատոսի քով երթալով Յիսուսի մարմինը խնդրեց, այն ատեն Պիղատոս հրաման բրաւ
- 59 որ մարմինը տրուի : Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ,
- 60 մաքուր կտաւով պատնեց, Ու դրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ՝ զոր քարէ փորած էր . և գերեզմանին դուռը մեծ քար մը գլորելով զնաց :
- 61 Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացի և միւս Մարիամը՝ գերեզմանին զիմաց նստած :
- 62 Եւ հեռեւալ օրը, որ ուրբաթէն ետեւ էր, քահանայապետները ու փարիսեցիները ժողովուե-

- 63 ցան Պիղատոսի քով, Ու ըսին, Տէր, կը յիշենք որ այն մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան աստե՛ն կ'ըսէր թէ Երեք օրէն ետե յարութիւն կ'առ-
- 64 նեմ: Ուստի հրաման ըրէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզմանին զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր աշակերաները զիշերով զան զանիկա դողնան, և ժողովուրդին ըսեն թէ Մեռեալներէն յարութիւն առաւ. ու ետքի մոլորութիւնը
- 65 առաջինէն գէշ ըլլայ: Պիղատոս անոնց ըսաւ, Դուք ունիք պահապան զինուորներ, գացէք,
- 66 զգուշութիւն ըրէք ինչպէս որ գիտէք: Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին, քաւրը կնքելով ու պահապան զինուորներ դնելով:

ՔԼ. ԻԵ

1 Հրեշտակը կ'աւետէ կիներուն Քրիստոսի յարութիւնը: 9 Քրիստոս ինք կ'երևնայ անոնց: 11 Քահանայապետները ստակ կու տան զինուորներուն որպէս զի ըսեն թէ անիկա իր գերեզմանէն գողցուեցաւ: 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն կ'երևնայ, 19 և կը զրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշակերտելու և մկրտելու:

- 1 Եւ շաբաթ զիշերը երբ մեկշաբթին կը լուսնար, եկաւ Մարիամ Մագդաղենացի ու միւս
- 2 Մարիամը գերեզմանը տեսնելու: Եւ ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, վասն զի Տէրօջը հրեշտակը երկինքէն իջնելով, զնաց դռնէն մեկզի
- 3 զլորեց քարը, ու անոր վրայ նստաւ: Եւ անոր տեսքը փայլակի պէս էր, ու անոր հանդերձ-
- 4 ները՝ ձիւնի պէս ձերմակ: Եւ անոր վախէն պահապանները խռովեցան, ու մեռածի պէս
- 5 եղան: Պատասխան տուաւ հրեշտակը ու ըսաւ կիներուն, Դուք մի վախնաք, քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք Յիսուսը, որ խաչուեցաւ. Անիկա հոս չէ, վասն զի յարութիւն առաւ, ինչպէս ըսաւ. եկէք տեսէք այն տեղը, ուր Տէրը
- 7 պառկած էր: Եւ շուտ մը գացէք անոր աշակերտներուն ըսէք թէ Անիկա մեռեալներէն յարութիւն առաւ, և ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք զանիկա.

- 8 ահա ձեզի գրուցեցի : Եւ անոնք շուտ մը գերեզմանէն ելան լախով ու մեծ ուրախութիւնով, և կը վազէին աշակերտներուն պատմել :
- 9 Ու երբ կ'երթային անոր աշակերտներուն պատմել, ահա Յիսուս անոնց դէմը ելաւ ու բաւ, Ողջոյն ձեզ : Եւ անոնք մօտենալով անոր ստրերը բռնեցին, ու երկրպագութիւն ըրին
- 10 անոր : Այն ատեն Յիսուս բաւ անոնց, Մի լախնաք, գացէք իմ եղբայրներուս բռէք որ Գալիլեա երթան, ու հոն զիս պիտի տեսնեն :
- 11 Երբ անոնք կ'երթային, ահա պահապան զինուորներէն մէկ քանին քաղաքը եկան, ու քահանայապետներուն պատմեցին բոլոր եղած բաները, Եւ անոնք ծերերուն հետ մէկտեղ ժողովուրդով ու խորհուրդ ընելով, շատ ստակ տուին զինուորներուն, Ու բոնն, Ըսէք թէ Անոր աշակերտները զիջելով եկան զանիկա զողջան, երբ
- 12 մենք կը քնանայինք : Եւ եթէ այդ բանը կուտակալին ականջը հասնի, մենք զանիկա կը հաճեցընենք, և ձեզ *ապահով կ'ընենք : Անոնք ալ ստակը առին, ու սորվածուն պէս ըրին, և այս ձայնը հրեաներուն մէջ տարածուեցաւ մինչև այսօր :
- 13 Իսկ տասնըմէկ աշակերտները գացին Գալիլեա, այն լեռը ուր Յիսուս իրենց սրտէր էր :
- 14 Ու երբ զանիկա տեսան, երկրպագութիւն ըրին
- 15 անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան : Եւ Յիսուս մօտենալով խօսեցաւ անոնց ու բաւ, Ամէն իշխանութիւն ինձի տրուեցաւ երկինքի ու երկրի մէջ : Ուրեմն գացէք բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հոր և
- 16 Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ. Սորվեցուցէք անոնց որ այն ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ես ձեզի պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս վերջը : Ամէն :

*Յ.Ն. անհոգ

Ա.Ի.ԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը: 9 Յիսուս կը մկրտուի. 12 կը փորձուի. 14 կը քարոզէ. 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրէասը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը. 23 կը բժշկէ զիււսհար մը, 29 Պետրոսի զբանսը, 32 ու շատ հիւանդներ. 44 և կը մտքը բորոսը:

- 1 Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւել-
- 2 տարանին սկիզբը = Ինչպէս մտադարէներուն մէջ
գրուած է. Ահա ես իմ զեսպանս կը զրկեմ
քու երեսից առջևէն, որ քու ճամբադ պիտի
- 3 պատրաստէ քու առջևէդ = Անտարասի մէջ
կանչուցին ձայնը, Տէրօ՞ջը ճամբան պատրաստե-
- 4 ցէք, անոր շաւիղները շխտեցէք = Յովհաննէս
անտարասին մէջ կը մկրտէր, և ապաշխարու-
- 5 թեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝ մեղքերու
- 6 թողութեան համար = Եւ բոլոր Հրէաստանի
երկիրը ու Երուսաղէմացիք կ'երթային անոր,
ու ամէնը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան գե-
- 7 ան մէջ՝ մեղքերնին խոստովանելով = Եւ Յով-
- 8 հաննէս հազեր էր ուղտի մազ, և իր մէջքը
կաշիէ գօտի, ու իր կերակուրը մարտիս ու փայ-
- 9 րենի մեղր էր = Եւ կը քարոզէր ու կ'ըսէր, Իմ
ետեւս ինձմէ զօրաւորը կու գայ, որ ես ար-
- 10 ժանի չեմ ծառելու և անոր կոշիկներուն կա-
- 11 սերը արձակելու = Ես ձեզ ջրով մկրտեցի, բայց
անիկա ձեզ Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտէ =
- 12 Ու եղաւ որ այն օրերը Յիսուս Փայլիկայի
Նազարէթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէս մկրտուե-
- 13 ցաւ Յորդանանու մէջ = Եւ շուտ մը ջուրէն
ելլելուն պէս երկիրը բացուած ատաւ, և

- Հողին աղաւնիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր =
- 11 Եւ ձայն մը եկաւ երկինքէն, « Կ'ըէր, Գուն ես իմ սիրելի Ռոզիս, որու հաւնէր եմ =
- 12 Եւ շուտ մը Հողին անապատը հանեց զանի-
- 13 կա = Ու քառասուն որ հոն էր անապատին մէջ՝ Սասանայէ փորձուած, և գազաններու հետ էր, ու հրեշտակները իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին =
- 14 Եւ Յովհաննէսի մասնուելէն ետեւ Յիսուս Գալիլեա եկաւ, Աստուծոյ արքայութեան աւե-
- 15 տարանը կը քարոզէր ու կ'ըսէր, թէ Փամա- նակը լրացած է, և Աստուծոյ թագաւորու- թիւնը մօտեցած է. ապաշխարեցէք ու աւե- տարանին հաւատացէք =
- 16 Երբ Գալիլեացոց ծովուն քովերը կը պար- տէր, տեսաւ Սիմոնը ու Սիմոնի եղբայրը Անդ- րէասը, ծովը ուռկան ձգած, փան գի ձկնորս
- 17 էին = Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ետեւս եկէք, ու ես ձեզ ընեմ որ մարդու որսորդ ըլլաք =
- 18 Անոնք ալ շուտ մը իրենց ուռկանները թողու-
- 19 ցին ու անոր ետեւէն գացին = Եւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով տեսաւ Զերեզեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհաննէսը, որ անոնք ալ
- 20 նաւին մէջ ուռկանները կը կարկաէին = Եւ շուտ մը զանոնք կանչեց. անոնք ալ իրենց հայրը Զերեզէսը վարձկաններուն հետ նաւին մէջ ձգելով՝ անոր ետեւէն գացին =
- 21 Ու մտան Կափառնայում. և խնդոյն շարաթ
- 22 օրը ժողովարանը մաներով կը սորվեցնէր = Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, փան գի իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցնէր անոնց, ու ոչ թէ գալիլիներուն պէս =
- 23 Եւ անոնց ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ողի ունէր իր ներսիդին, ու աղաղակեց՝
- 24 ըսելով, Թող տուր, դուն մեզի հետ ի՞նչ բան

- ունիս, Յիսուս Նազովրեցի. միժէ մեզ կոր-
սրնցնեղմբ եկար. զիտեմ քեզ՝ ս՛ղ ես. Աստու-
- 25 ծոյ Սուրբը = Եւ Յիսուս սաստեց անոր՝ բսելով,
26 Պապանձէ ու ել ասկէ = Եւ սկիզբ ոգին սաս-
տիկ ցնցեց զանիկա, ու մեծ ձայնով մը ազա-
- 27 ղակեց ու անկէ ելաւ = Եւ ամէնը զարմացան,
այնպէս որ իրարու հարցուփորձ կ'ընէին ու
կ'ըսէին, Այս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդ սպետա-
լծիւն է այս, որ իշխանութիւնով սկիզբ ոգինե-
րուն ալ կը հրամայէ, ու իրեն կը հնազանդին =
- 28 Եւ շուտ մը իր համբաւը Գալիլեացւոց ամէն
կողմերը ելաւ =
- 29 Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Միմնի
ու Անդրէասի տունը մտան Յակորասի և Յով-
- 30 հաննէսի հետ = Ու Միմնի զոքանչը Չերմէ բրու-
նուած՝ սրահած էր, և շուտ մը անոր համար
- 31 բսին իրեն = Ու Յիսուս մտաեցաւ, անոր ձեռքէն
բռնեց, վերցուց զանիկա. և խնայն Չերմը
լծոց տաւ զանիկա, ու անոնց սպասաւորու-
լծիւն կ'ընէր =
- 32 Ու երբ իրիկուն եղաւ, արեզակին մտած
ատենը բոլոր հիւանդները և զիւահարները
- 33 իրեն կը բերէին = Ու բոլոր քաղաքը զուռը
34 ժողովուր էր = Եւ շատ հիւանդներ կերպ կերպ
ցաւերէ՝ բժշկեց ու շատ զևեր հանեց. ու
զևերուն խօսիլ չէր տար, վասն զի զինք կը
ձանձնային =
- 35 Եւ տաւաօտուն շատ կանուխ ելլելով զեռ-
ջրուսցած՝ ելաւ ու զնաց անասպատ տեղ մը, և
- 36 հոն աղօթք կ'ընէր = Ու Միմն և իրեն հետ եզոզ-
37 ները գացին անոր ետեէն = Ու երբ գտան դա-
նիկա, բսին անոր թէ Ամէնը քեզ կը փնտռեն =
- 38 Եւ ըսաւ անոնց, Եկէ՛ք երթանք մերձակայ զիւ-
ղաքապոլները, որպէս զի հոն ալ քարոզեմ,
39 քանզի այս բանին համար ելեր եմ = Եւ անոնց

- Ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դեեր կը հանէր:
- 40 Բորոտ մը եկաւ անոր, կ'աղաչէր, ծունկ կը դնէր ու կ'ըսէր անոր, Եթէ ուզես, կրնաս զիս
- 41 մաքրել: Եւ Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը երկնցուց, դպաւ անոր ու ըսաւ անոր, Կ'ուզեմ, մաքրուէ:
- 42 Ու երբ շայն ըսաւ անոր, շուտ մը բորոտութիւն
- 43 կը անկէ դնաց, ու մաքրուեցաւ: Եւ սաստիկ սրատուէր տալով անոր՝ շուտ մը դուրս հանեց
- 44 զանիկա, ու ըսաւ անոր, Զգոյշ կեցիր, մարդո՛ւ ըան մը չըսես, հասցաւ դնա քեզ քահանային ցուցուր, և սուր քու մաքրուելուդ ընձան, զոր Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն ըլլա
- 45 լու համար: Բայց անիկա ելլելով՝ սկսաւ շատ հրատարակել ու բանը տարածել, այնպէս որ ա՛լ ինք չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մանել. հասցաւ դուրսը անտպատ տեղեր էր, և ամէն կողմերէն իրեն կու գային:

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս կը բժշկէ անդամաւոր մը. 11 իրեն հետեւելու կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 13 մաքսաւորներու ու մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 18 կ'արդարացնէ իր աշակերտներուն ծով չարահեր, 23 և չարամբ օրը ցորենի հասկեր փրցնել ուտելու:

- 1 Եւ նորէն Կափառնայում մտաւ քանի մը
- 2 օրէն ետեւ. Ու լուսեցաւ որ անիկա տան մէջ է, և շուտով շատ մարդիկ ժողովուեցան, այնպէս որ ա՛լ տեղ չկար, ոչ ալ դրանք քովերը. ու
- 3 կը խօսէր անոնց Ասպետոյ խօսքը: Եւ կու գային իրեն՝ չորս մարդով վերցուած անդամաւոր մը
- 4 կը բերէին: Ու երբ բազմութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ, քակեցին քանը յարկը ուր Յիսուս էր, ու ծակ մը բանալով վար իջեցուցին մահիճը, որուն վրայ պառկած էր անդամաւորը:
- 5 Եւ Յիսուս անոնց հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամաւոր ին, Արդեակ, քու մեղքերդ քեզի

- 6 ներուած են = Ու դպիրններէն մէկ քանիները
կային որ հոն նստեր էին, և իրենց սիրտերուն
7 մէջ կը խորհէին՝ ըսելով, Ինչո՞ւ համար տախիա
սյասիսի հայհոյութիւններ կը խօսի. ո՞վ կրնայ
մեզ քերու թողութիւն տալ, բայց միայն Աստ-
8 ուած = Եւ Յիսուս իսկոյն իմանալով իր հոգւոյն
մէջ որ անոնք այնպէս կը խորհին իրենց մէջ,
բաւ անոնց, Այդ ի՞նչ կը խորհէք սիրտերնուդ
9 մէջ = Ո՞րք աւելի գիւրին է, անգամալոյծին
ըսել՝ Քու մեզ քերող ներուած են, թէ ըսել՝
10 Ելիր, մահիծող առ ու քալէ = Բայց որպէս զի
գիտնաք թէ Արդին մարդոյ իշխանութիւն ու-
նի երկրի վրայ մեզ քերու թողութիւն տալու,
11 (բաւ անգամալոյծին,) Քեզի կ'ըսեմ, ելիր,
12 մահիծող առ ու տունդ գնա = Ան ալ շուտ մը
եղաւ, և իբ մահիծը առնելով՝ ամէնուն առջև
դարս եղաւ, այնպէս որ ամէնը տալած մնա-
ցին, և փառք տուին Աստուծոյ, ու ըսին թէ
Այսպիսի բան մը ամենեւին տեսած չենք =
13 Եւ եղաւ նորէն ծովեղերքը, ու բոլոր ժողո-
վուրդը իրեն կուգային, և կը սորվեցնէր անոնց =
14 Ու երբ կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի Ալփետսանը,
որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր, ու բաւ
անոր, Եկուր իմ ետեւէս, ան ալ եղաւ անոր
15 ետեւէն գնաց = Ու եղաւ որ երբ սեղան նստած
էր անոր ասնը մէջ, շատ մաքսաւորներ ու մե-
ղաւորներ ալ սեղան նստած էին Յիսուսի հետ
ու անոր աշակերաններուն հետ. քանզի շատ-
16 ուոր էին, ու անոր ետեւէն կ'երթային = Եւ
դպիրները ու փարիսեցիները երբ տեսան թէ
անիկա մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն
հետ կ'ուտէ, ըսին անոր աշակերաններուն, Ին-
չո՞ւ համար մաքսաւորներուն ու մեղաւորնե-
17 րուն հետ կ'ուտէ ու կը խմէ = Եւ Յիսուս երբ
ըսեց՝ Բաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ պէտք

- չէ, հասցա հիւանդներուն. ես արդարները կան-
չելու չեկայ, հասցա մեղաւորները* :
- 18 Եւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն աշա-
կերաները ծոմ կը պահէին. և եկան ու ըսին
անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսի ու փարիսեցիներուն
աշակերաները ծոմ կը պահեն, ու քու աշա-
կերաներդ ծոմ չեն պահեր. Եւ Յիսուս ըսաւ
անոնց, Մի՞թէ կարելի՞ է որ հարսնիքին սղա-
քը, քանի որ փեսան իրենց հետ է, ծոմ պա-
հեն. որչափ ժամանակ որ փեսան իրենց հետ
ուենին, կարելի չէ ծոմ պահել : Բայց օրեր պի-
տի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, ապա
այն օրը ծոմ պիտի պահեն : Մէկը կարկտան
չձգեր նոր լաժի կտոր մը հին հանդերձի վրայ.
Եթէ ոչ՝ այն նորը որ անոր կուլածանը համար
դրած էր, հինէն կ'առնէ ու պատուածքը ալ
աւելի զէջ կ'ըլլայ, Ոչ ալ մէկը նոր զինին հին
տիկերու մէջ կը գնէ. եթէ ոչ՝ նոր զինին տի-
կերը կը պատուէ, ու զինին կը լծափի և տիկե-
րը կը կորսուին. հասցա նոր զինին նոր տիկե-
րու մէջ գնելու է :
- 23 Ու եղաւ որ շարաթ օրը ինք արտերուն մէ-
ջէն կ'անցնէր, և իր աշակերանները երբ կ'եր-
թային, սկսան յրբէն հասկեր փրցնել : Ու փա-
րիսեցիները ըսին իրեն, Նայէ շարաթ օրը ի՞նչ
կ'ընեն, որ արժան չէ : Ինք ալ անոնց ըսաւ,
Բնաւ չէ՞ք կարդացեր զուք Գաւթի ըրածը՝
երբ պէտք ունեցաւ, և անօթեցաւ ինք ու
անոնք որ իրեն հետ էին : Ինչպէս մտաւ Աս-
տուծոյ տունը Աբիաթար քահանայատէսին
օրով, և առաջաւորութեան հայերը կերաւ, ու
տուաւ անոնց ալ որ իրեն հետ էին, որ Քիւն
օրինաւոր չէ ուտել. բայց միայն քահանանե-
րուն : Եւ ըսաւ անոնց, Շարաթը մարդուն

* Ո՞րն է կ'առնէն, ապաշխարութեան

Համար եղաւ, ու ոչ թէ մարդը շաբաթին Հա-
28 մար = Ուրեմն Որդին մարդոց շաբաթին ալ
տէրն է =

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը, 40 և ուրիշ շատ ցուադարներ. 41
պեղծ ողիները կը յանդիմանէ. 43 իր տասուերկու աւաբեալները կ'ընտրէ. 22
փաստով կը ցուցնէ որ անոնց բաժը թէ՛ ինքը Բէեղզբուղով դէեր կը հանէ,
հոյհոյութիւնն է. 31 և կ'իմացնէ թէ որո՛նք են իր եղբայրը, քոյրը և մայրը:

- 1 Եւ նորէն ժողովարանը մտաւ, ու հոն մարդ-
- 2 մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած էր = Եւ իրէն
կը սպասէին թէ արդեօք շաբաթ օրը զանիկա
պիտի բժշկէ՛, որպէս զի իր վրայով ամբաստա-
- 3 նութիւն ընեն = Եւ ինք ձեռքը չորցած մար-
- 4 ք ուն ըսաւ, Ելիր մէջտեղը իշխէ = Ու ըսաւ
անոնց, Շաբաթ օրը բարի՞ք ընել արժան է՝ թէ
չարիք ընել, հոգի մը ապրեցնել՞ թէ մեռցնել.
- 5 բայց անոնք լուռ կեցան = Եւ Յիսուս բարկու-
թեամբ շուրջանակի անոնց վրայ նայելով՝ անոնց
սիրտերուն կուրսութեանը համար տրամած,
ըսաւ այն մարդուն, Չեռքդ երկնցուք, ան ալ
- 6 երկնցուց, և անոր ձեռքը *ողջացաւ = Ու փա-
րիսեցիները Հերովդեսեաններուն հետ մէկտեղ
չուտ մը դուրս ելլելով, անոր գէմ խորհուրդ
կ'ընէին թէ ինչպէս կորսնցնեն զանիկա =
- 7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներովը ծովեզերքը
ղնաց, և շատ բազմութիւն անոր ետեէն գա-
- 8 ցին Քալիլէայէ ու Հրէաստանէ, Եւ Երուսա-
- ղէմէ ու Եդոմէ և Յարգանանու անդիի կող-
- մէն. ու անոնք որ Տիւրոսի ու Սիւսնի չրջակայ
տեղերէն էին, շատ բազմութիւն, երբ լսեցին
- 9 ինչ որ կ'ընէր, իրեն եկան = Եւ իր աշակերտ-
ներուն ըսաւ որ նաւակ մը սրտարատ կե-
նայ իրեն համար՝ ժողովուրդին բազմութեանը
- 10 սրաածառ աւ, որպէս զի գինք շնեցին = Քանզի

- չատերը բժշկեց, այնպէս որ յաւ ունեցողները
 11 վրան կը դիպուէին որպէս զի իրեն դպչին = Եւ
 պիղծ ոգիները երբ զինք կը տեսնէին, կ'իյնային
 12 իր առջև, կը կանչուըւտէին ու կ'ըսէին, Գուն
 ես Աստուծոյ Որդին. և ինք սաստիկ կը յան-
 դիմանէր դանտնք, որ զինք չյայտնեն =
- 13 Եւ լեռը ելլելով իր ուղածները իրեն կան-
 14 չեց, ու դացին անոր քով = Եւ տասուերկու հո-
 գի որոշեց, որպէս զի իրեն հետ ըլլան, և որ-
 15 պէս զի զանտնք զրկէ քարոցել, Ու իշխանու-
 թիւն ունենալ յաւերը բժշկելու և զեերը
 16 հանելու = Եւ Միմնի անունը Պետրոս զրաւ.
 17 Եւ Զերեղեան Յակոբոսի ու Յակոբոսի եղբո-
 րը Յովհաննէսի՝ անոնց անունները Բաներեզէս
 18 զրաւ, որ ըսել է Որդիք որոսման. Եւ Անդ-
 բէտար, ու Փիլիպպոսը, և Բարթոլոմէոսը, ու
 Մատթէոսը, և Թովմասը, ու Ալփիսուսեան Յա-
 կոբոսը, և Թադէոսը, ու Միմն Կանանային,
 19 Եւ Յուդա Իսկարիովաացին, որ նաև մասնեց
 դանիկա =
- 20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժող-
 փուեցաւ, այնպէս որ հաց ուտելու ալ ժամանակ
 21 չկրցան գտնել = Ու երբ իրենները ըսեցին, Ելան
 որ զինք բռնեն, քանզի կ'ըսէին թէ Խերուած
 22 է = Եւ այն զպիլիսները որտնք Երուսաղէմէ իջեր
 էին, կ'ըսէին թէ Ասոր ներսիզին Բէեդդեբուդ
 կայ, և զեերուն իշխանալը զեերը կը հանէ =
- 23 Եւ իրեն կանչելով զանտնք՝ առաիններով կ'ըսէր
 անոնց, Ի՞նչպէս կրնայ Սասանայ Սասանայ
 24 հանել = Ու եթէ թագաւորութիւն մը իրեն
 գէմ բաժնուի, այն թագաւորութիւնը չկրնար
 25 կենալ = Եւ եթէ տուն մը իրեն գէմ բաժնուի,
 26 այն տունը չկրնար կենալ = Ու եթէ Սասա-
 նայ իրեն գէմ ելաւ ու բաժնուած է, անիկա
 չկրնար կենալ, հասցա անոր վերջը հասած է =

- 27 Մէկը չկրնար զօրաւոր մարդու մը տունը մըտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել, եթէ տուաջ այն զօրաւոր մարդը չկապէ, ու ետքը
- 28 անոր տունը կողոպտէ : Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ Ամէն մեղքերը պիտի ներուին մարդոց որ զիններուն, և հայհոյութիւնները՝ որչափ որ
- 29 հայհոյեն. Բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոց դէմ հայհոյէ, յախտեան թողութիւն պիտի չունենայ, հասցա յախտեանական դատաստանի սարսուտը
- 30 պիտի ըլլայ : Վասն զի կ'ըսէին թէ Պիղծ ոգի կայ անոր ներսիզին :
- 31 Ետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան, ու դուրսը կայնելով՝ Ըստ զրկեցին ու կը կանչէին
- 32 զանիկա : Եւ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նշատեր էր, ու իրեն ըսին թէ Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայնէր են և քեզ կ'ուզեն :
- 33 Եւ անիկա սլատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ,
- 34 Ո՞վ է իմ մայրս կամ եղբայրներս : Ու իր բոլորտիքը նստողներուն նայելով՝ ըսաւ, Ահա
- 35 իմ մայրս ու իմ եղբայրներս. Վասն զի ով որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս :

ԳԼ. Դ

1 Սերմնացանին առակը, 44 և այն առակին մեկնութիւնը : 24 Մենք պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը ուրիշներուն ալ հաղորդել : 26 Ծածուկ աճեցող սերմին, 30 և մանանեխի հատին առակը : 35 Քրիստոս կը հանդարտեցնէ ծովուն ալեկոծութիւնը :

- 1 Գարձեալ սկսաւ սորվեցնել ծովեզերքին վրայ, և շատ ժողովուրդ անոր քով ժողվուեցաւ, այնպէս որ ինք նաւը մտաւ ու նստաւ ծովուն վրայ, և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծովուն
- 2 եզերքն էր : Եւ անոնց շատ բաներ կը սորվեցընէր առակներով, ու կ'ըսէր անոնց իր վարչ
- 3 դասկետութեանը մէջ, Ասեցէք, ահա սերմ
- 4 ցանալը ելաւ որպէս զի սերմ ցանէ : Ու երբ

- կը ցանէր, մէկ քանին ճամբուն քով ինկաւ, 5
 և *Թռչունները եկան ու կերան զանիկա = Եւ ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր շատ հող չկար. և շուտ մը բուսաւ՝ հողին խա- 6
 բունկութիւն չունենալուն համար. Սակայն արևուն ծագած ատենը այրեցաւ, ու արմատ 7
 չունենալուն համար չորցաւ = Եւ ուրիշը ինկաւ փուշերու մէջ, և փուշերը ելան ու խեղդեցին 8
 զանիկա, ու պտուղ չառաւ = Եւ ուրիշը ինկաւ աղէկ հողի մէջ, ու պտուղ կուտար, որ երաւ ու մեծցաւ, և կը բերէր մէկուն տեղ երեսուն, ու մէկուն տեղ փաթսուն, և մէկուն տեղ հարիւր = 9
 Ու կ'ըսէր, Ան որ լսելու ահանջ ունի, թող լսէ = 10
 Ու երբ առանձին էր, իր քով եղբայները տասուերկուքին հետ մէկտեղ հարցուցին իրեն 11
 այն առակը = Եւ բաւ անոնց, Չեղի արուած է գիտնալ Աստուծոյ թագաւորութեան խորհուրդը, բայց անոնց որ դուրսէն են, ամէն 12
 բան առակներով կ'ըլլայ. Որպէս զի տեսնելով տեսնեն՝ ու չտեսնեն, և լսելով լսեն՝ ու չիմանան, որպէս զի չըլլայ թէ դարձի դան, և իրենց 13
 մեղքերուն թողութիւն ըլլայ = Ու բաւ անոնց, Այս առակը չէ՞ք գիտեր. ուրեմն ի՞նչպէս պիտի գիտնաք ամէն առակները = Սերմ ցանույր 14
 խօսքը կը ցանէ = Եւ ճամբուն քովիները անոնք են, որոնց մէջ խօսքը կը ցանուի, ու երբ կը լսեն, շուտ մը Սասանայ կու գայ և անոնց սիրտերուն մէջ ցանուած խօսքը կը հանէ = 15
 Նոյնպէս ալ ապառաժուտ տեղերու վրայ ցանուածները անոնք են, որ երբ կը լսեն խօսքը, շուտ մը ուրախութեամբ կ'ընդունին զանիկա. 16
 Եւ իրենց մէջ արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը տեսնեն, ետքը երբ նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը 17

* Ո՞րն է, երկներթ թռչունները

- 18 կը գայթակղին : Եւ փուշերուն մէջ ցանուած .
 19 ները անոնք են , որ երբ խօսքը կը լսեն , Աշխարհիս դբաղմունքները ու հարստութեան խաբէութիւնները , և ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները մէջ մանելով , խօսքը կը խեղդեն , ու
 20 կ'ըլլայ անպատու : Եւ աղէկ հողի մէջ ցանուածները անոնք են , որ խօսքը կը լսեն և կ'ընդունին , ու պատու կու տան՝ մէկուն տեղ երեսուն , և մէկուն տեղ վաթսուն , ու մէկուն տեղ հարիւր :
- 21 Եւ ըսաւ անոնց , Մի՛թէ ձրագը դրուանին կամ մահիճին տա՞կ դրուելու համար կու գայ , չէ՞ որ աշտանակին վրայ դրուելու համար :
- 22 Վասն զի ծածուկ բան մը չկայ , որ պիտի չյայտնուի . և գաղտուկ բան մը չէ եղած , որ երեւան
 23 պիտի չելլէ : Եթէ մէկը լսելու ականջ ունի , թող լսէ :
- 24 Եւ ըսաւ անոնց , Նայեցէք ի՛նչ կը լսէք . ի՛նչ չափով որ դուք կը չափէք , նոյն չափով պիտի չափուի ձեզի . և ձեզի , որ կը լսէք , պիտի աւելնայ :
- 25 Վասն զի ո՞վ որ ունի , անոր պիտի արուի . և ո՞վ որ չունի , ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի :
- 26 Եւ կ'ըսէր , Աստուծոյ թագաւորութիւնը այսպէս է , որպէս թէ մարդ մը հողին մէջ սերմ
 27 ձգէ , Աւ քնանայ և արթննայ զիչեր ու ցորեկ , և սերմը բուսնի ու մեծնայ , — ինք չգիտեր
 28 թէ ի՛նչպէս : Քանզի հողը ինքիրմէ պատու կու տայ . առաջ խտար , ետքը հասկը , անկէ
 29 ետեւ լեցուն ցորենը հասկին մէջ , Աւ երբ պտուղը հասուննայ , շուտ մը մանգաղը կը զրկէ , փսն զի հունձքի ստեներ հասած է :
- 30 Եւ կ'ըսէր , Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՛նչ բանի նմանցնենք , կամ ի՛նչ առակով զանիկա
 31 բազդաւենք : Մանանխի հատին նման է , որ հողին մէջ ցանուած ատեն՝ երկրի վրայ եղած

- 32 սերմերուն ամէնէն պզտիկն է. Աւ երբ ցանուի, կը բուսնի և ամէն խոտեղէններէն ալ մեծ կըլլայ, ու մեծ ճիւղեր կ'արձակէ, այնպէս որ երկինքի թռչուններուն հերիք կըլլայ անոր շուքին տակ բնակելու:
- 33 Եւ այսպէս շատ առակներով կը խօսէր անոնց
- 34 հետ խօսքը, որչափ որ կրնային մտիկ բնել. Աւ առանց առակի բան մը չէր խօսեր անոնց, բայց առանձին իր աշակերտներուն կը մեկնէր ամէնը:
- 35 Եւ նոյն օրը երբ իրիկուն կըլլար, բաւ
- 36 անոնց, Եկէ՛ք ծովուն անդիի կողմը անցնինք: Անոնք ալ ժողովուրդը թող տալով՝ աւին զինք ինչպէս էր նաւուն մէջ. և ուրիշ նաւակներ ալ
- 37 կային անոր հետ: Աւ հովի մեծ փոթորիկ մը եղաւ, և ալիքները նաւուն վրայ կու գային,
- 38 այնպէս որ գրեթէ կը լեցուէր: Աւ ինք նաւուն ետեի կողմը բարձի վրայ կը քնանար, արթնցուցին զանեկա և կ'ըսէին անոր, Վարդապետ,
- 39 հոգի չէ՞ որ կը կորսուինք: Աւ ելլելով սաստեց հովին, և ծովուն ըսաւ, Գաղարէ, ըսւ և կեցիր. ու հովը դադարեցաւ, և մեծ խաղաղութիւն
- 40 եղաւ: Աւ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ այդպէս վախկոտ էք, ի՞նչպէս կըլլայ որ հաւատք չունիք: Եւ անոնք խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու, Արդեօք ո՞վ է ասիկա, որ հովը ու ծովը ասոր կը հնազանդին:

ԳԼ. Ե

† Քրիստոս լեզենն ունեցող մարդը կը բժշկէ. 43 և անկէ ելլող գեւերը խողբուն մէջ կը մտնեն: 25 Քրիստոս կը բժշկէ տեւատես կենը, 35 և Յայրօսի աղջիկը կը յարուցանէ:

- 1 Եւ եկան ծովուն անդիի կողմը *Գաղարացւոց
- 2 երկիրը: Աւ երբ ինք նաւէն ելաւ, գերեզմաններէն ելած մարդ մը սլառահեցաւ իրեն, որ
- 3 պիղծ ոզի ունէր. Որուն բնակած տեղն ալ

*Ունի, Գերգեսացւոց

- գերեզմաններուն մէջ էր, ու շղթայով ալ մէ-
 4 կը չէր կրնար զանիկա կապել. Արուհէտեալ շատ
 անգամ սանակապերով և շղթաներով կապ-
 ուեր էր, բայց անիկա շղթաները կտրեր ու
 սանակապերը կտարտեր էր, և մէկը չէր կրնար
 5 զանիկա նուաձել. Եւ միշտ զիշեր ու յորեկ
 *գերեզմաններուն մէջ ու լեռներուն մէջ՝ կը
 կանչուըռատէր, ու իր մարմինը քարերով կը
 6 ձեղքուատէր: Երբ հեռուանց Յիսուսը տեսաւ,
 7 փաղեց ու երկրպագութիւն ըրաւ անոր. Եւ
 մեծ ձայնով մը աղաղակեց ու ըսաւ, Դուն ինծի
 հետ ի՛նչ բան ունիս, Յիսուս, Արդի Աստու-
 8 ծոյ բարձրելոյ, քեզ Աստուծով կ'երզմնցնեմ,
 9 ողի, ելի՛ր այդ մարդէն: Եւ անոր հարցուց
 թէ Անու՛նդ ի՛նչ է. ու ըսաւ անոր, Իմ անունս
 10 Ա՛գէտն է, փասն զի մենք շատուոր ենք: Եւ
 շատ կ'աղաչէին անոր՝ որ զիրենք այն երկրէն
 11 դուրս չդրկէ: Եւ հոն լեռանը մօտ խոզերու
 12 մեծ երամակ մը կար՝ որ կ'արածուէին: Ու բու-
 ըր գետերը աղաչեցին անոր ու ըսին, Մեզ խո-
 զերուն զրկէ, որպէս զի անանց մէջ մասնենք:
 13 Եւ Յիսուս շուտ մը հրաման տուաւ անոնց, ու
 երբ պիղծ ոզիները ելան, խոզերուն մէջ մտան,
 և երամակը գահալիժ տեղէն ծովը փաղեց,
 (երկու հազարի չափ կային,) ու ծովուն մէջ
 14 խեղդուեցան: Եւ խոզարածները փախան, ու
 սրտամեցին քաղաքը ու ազարակները. և մարդիկ
 15 ելան տեսնելու՝ թէ ի՛նչ բան է որ եղաւ: Ու
 եկան Յիսուսի, և տեսան զիւահարը, որ լե-
 զէտն ունէր, որ հագուած ու խելքը վրան
 16 եկած նստեր էր, ու փախցան: Եւ անոնք որ
 տեսեր էին, սրտամեցին անոնց թէ ի՛նչ եղաւ
 17 զիւահարին, նաև խոզերուն վրայով: Եւ սկսան

*Ո՛հ-հ, լեռներուն մէջ ու գերեզմաններուն մէջ

†Կ-ժ, կ'աղաչէր

- աղաչել անոր, որպէս զի իրենց սահմաններէն
 18 երթայ: Ու երբ անիկա նաւը մտաւ, զիւսհարը
 19 կ'աղաչէր անոր՝ որ անոր հետ ըլլայ. Եւ Յիսուս
 թող չառաւ անոր, հապա ըսաւ անոր, Գնա քու
 տունդ քու ընտանիքիդ, ու նկատմէ անոնց ինչ
 20 որ Տէրը քեզի ըրաւ, և ողորմեցաւ քեզի: Ան
 ալ զնայ, և սիրաւ Գեկապոլիսի մէջ քարոզել
 ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ. և ամէնը կը զար-
 մանային:
- 21 Ու երբ Յիսուս նաւով նորէն շո՛ւշան անդիի
 կողմը անցաւ, շատ բազմութիւն ժողովուեցաւ
 22 անոր քով, և ինք ծովեզերքն էր: Եւ ահա
 ժողովրդապետներէն մէկը կու գար, որուն ա-
 նունը Յայրոս էր, ու երբ տեսաւ զանիկա, ա-
 23 նոր ոտքը ինկաւ. Եւ շատ կ'աղաչէր անոր ու
 կ'ըսէր թէ Իմ աղջիկս մեռնելու մօտ է, դաս՝
 անոր վրայ ձեռք դնես, որպէս զի աղատի, ու
 24 պիտի ապրի: Եւ զնայ անոր հետ, ու շատ
 բազմութիւն իր ետեւէն կ'երթային ու կը նե-
 ղէին զինք:
- 25 Եւ կին մը, որ տասուերկու տարի արիւնի
 26 տեւատեսութեան մէջ էր, Ու շատ նեղութիւն
 կրած էր շատ բժիշկներէ, և իր բոլոր ունե-
 ցածը վասններ էր, ու օգուտ մը չէր գտեր,
 27 հապա ևս առաւել զայրացեր էր, Երբ Յիսու-
 սի վրայով լսեց, ետեւէն եկաւ բազմութեանը
 28 մէջ, ու անոր հանդերձին դպաւ. Քանզի կը-
 սէր, Եթէ միայն անոր հանդերձներուն զրպ-
 29 չիմ, պիտի բժշկուիմ: Եւ շուտ մը իր արիւնին
 աղբիւրը ցամքեցաւ, ու իր մարմնին մէջ խմա-
 30 ցաւ թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ: Եւ Յիսուս
 շուտ մը զիտնարով իր անձին մէջ այն գորու-
 թիւնը որ իրմէ ելաւ, դարձաւ բազմութեանը
 մէջ ու ըսաւ, Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս:
- 31 Եւ իր աշակերտները ըսին իրեն, Կը տեսնես

- որ բազմութիւնը քեզ կը նեղէ, ու կ'ըսե՞ս թէ
- 32 Ո՞վ ինձի դպրու = Եւ իր բոլորաւիքը կը նայէր
- 33 որպէս զի այս բանը ընտրը անունէ = Ու կինք
 փախցաւ ու դողաց, փառն զի գիտէր թէ իրեն
 ի՛նչ եղաւ, և եկաւ՝ անոր առջև ինկաւ, ու բռ-
- 34 լար Բաները շիակէ շիաակի գրուցեց անոր = Եւ
 Յիսուս ըսաւ անոր, Աղջիկ, քու հաւատարկ քեզ
 բժշկեց. զնա խաղաղութեամբ, ու բժշկուած
 եղիր քու տանջանքէդ =
- 35 Երբ ինք զես կը խօսէր, ժողովրդապետին
 առնէն ^{մանչ} եկան ու ըսին թէ՝ Աղջիկը մե-
 ռաւ, ալ ինչո՞ւ փարդապետը կը յոգնեցնես =
- 36 Իսկ Յիսուս ըսեալ խօսքը լսածին սէս ժո-
 ղովրդապետին ըսաւ, Մի փախնար, միայն թէ
- 37 հաւատա = Եւ մէկը թող շտուաւ իրեն հետ
 երթալ, բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և
- 38 Յակոբոսի եղբայրը Յովհաննէսը = Ու ժողովրդ-
 դապետին առնը դալով՝ տեսաւ սղմուկ և
- 39 սաստիկ լացողներ ու աղաղակներ = Եւ ներս
 մտնելով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ խռովեր էք ու
 կաւ լաք. մանուկը մեռած չէ, հասցա կը քնա-
- 40 նայ = Եւ ծաղր կ'ընէին զանիկա. բայց ինք ամէ-
 նը դուրս հանելով՝ իրեն հետ առաւ մանուկին
 հայրը ու մայրը, և զանոնք որ իրեն հետ էին,
- 41 ու մտաւ հոն ուր մանուկը սրտուկած էր = Եւ
 մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ անոր, Տա-
 լիթա, կու՛մի. որ կը թարգմանուի, Աղջիկ,
- 42 (քեզի կ'ըսե՛մ,) ելիր = Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք
 ելաւ ու կը քալէր, փառն զի սասուերկու տա-
 րեկան էր. ու մեծ ապշութեամբ ապշեցան =
- 43 Եւ սաստիկ սպառուէր սուաւ անոնց՝ որ մա՛րդ-
 չգիտնաց այս բանը, ու ըսաւ որ անոր ուտե-
 լիք տան =

ԳԼ. Զ

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր քաղաքակեցնէրէն . 7 տասուերկու աշակերտ-
ներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու : 11 Չանազան կարծիքներ
Քրիստոսի վրայով : 27 Յովհաննէս մկրտիչ կը գլխատուի, 29 և կը թաղուի : 30
Առաքելները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան : 34 Հինգ հասկն ու
երկու ձուկին հրաշքը : 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քայլէ . 53 և ամէն իրեն
դպրող ցաւաբարները կը բժշկէ :

- 1 Եւ անկէ ելլելով եկաւ իր երկիրը, ու անոր
- 2 աշակերտները իր ետեւէն գացին : Եւ երբ շա-
բաթ օրը հասաւ, սկսաւ ժողովարանին մէջ
սորվեցնել . ու շաաերը լսելով կը զարմանային
ու կ'ըսէին, Ասիկա ուրիշ⁵ ունի այս բաները,
և այս ի՞նչ խմատութիւն է ասոր տրուած, որ
այսպիսի հրաշքներ կ'ըլլան ասոր ձեռքով :
- 3 Ասիկա հիւսր չէ⁶, Մարիամի որդին, և Յակո-
բոսի ու Յովսէսի և Յուզայի ու Սիմոնի եղբայ-
րը . ու ասոր քոյրերը հոս մեր քով չեն⁷, և
- 4 անոր վրայով կը գայթակղէին : Բայց Յիսուս
բաւ անոնց, Մարգարէ մը անարտախ չէ՝ բայց
միայն իր երկրին մէջ ու իր ազգականներուն և
- 5 իր տանը մէջ : Ու չէր կրնար հոն մէկ հրաշք
ալ ընել, միայն թէ քանի մը հիւանդներու
- 6 վրայ ձեռք դրաւ ու բժշկեց շատ : Եւ անոնց
անհաւատութեանը վրայ կը զարմանար . ու
չըջակայ գեղերը ստրտելով՝ կը սորվեցնէր :
- 7 Եւ իրեն կանչեց տասուերկուքը, ու սկսաւ
երկու երկու որդիել զանոնք, ու անոնց իշխա-
- 8 նութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ . Եւ
սրատուիրեց անոնց՝ որ ձամբու համար բան մը
չառնեն, բայց միայն գաւազան մը . ոչ սրակ,
- 9 ոչ հայ, ոչ ստակ՝ դօտիներնուն մէջ . Հապա
հողաթափ հագնին . և Արկին հանդերձ մի հագ-
- 10 նիք՝ ըստ = Ու բաւ անոնց, Ո՛ր տուն որ մանէք,
- 11 հոն կեցէք մինչև անկէ ելլէք : Եւ անոնք որ
ձեզ չեն ընդունիր ու ձեզի մտիկ չեն ըներ,
երբ անկէ կ'ելլէք, ստքերնուզ տակի փռչին

Թօթօվեցէք՝ անոնց մկայութիւն ըլլալու համար = * Ճշմարիտ կը բռնեմ ձեզի, Սողոմոնացոց ու Գոմերացոց աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ այն քաղաքին =”

- 12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին որ Եւրոպէի
13 ապաշխարեն = Եւ շատ գեւեր կը հանէին, ու շատ հիւանդներ իւզով կ’օժէին ու կը բժշկէին զանոնք =
- 14 Եւ Հերովդէս թաղաւորը լսեց, (քանզի անոր անունը յայտնի եղաւ,) ու կը բռնէ թէ Յովհաննէս մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն աւեր է,
15 ու անոր համար հրաշքներ կը ընէ անով = Ուրիշները կը բռնեն թէ Եղիան է, ուրիշներն ալ կը բռնեն թէ Մարգարէ մըն է, կամ մարգարէներէն մէկուն պէս = Բայց երբ Հերովդէս լսեց, բառ, Ասիկա Յովհաննէսն է, որուն գլուխը ետ կտրեցի, մեռելներէն յարութիւն աւեր է =
- 17 Քանզի Հերովդէս ինք Եւրոպէացի էր, Յովհաննէսը բռնեց, ու կապեց բանալի շարժելու իր եղբորը Փիլիպպոսի կնոջ, Հերովդիայի, համար,
18 քանզի իրեն կին աւեր էր զանկիւ = Վասն զի Յովհաննէս Հերովդէսի կը բռնէր, Քեզի օրինաւոր
19 լոր չէ քու եղբորդ կինը ունենալ = Եւ Հերովդիա ոխ ունէր անոր դէմ, ու կ’ուզէր զանկիւ մեռցնել ու չէր կրնար. Վասն զի Հերովդէս կը մտնէր անոր Յովհաննէսէ, գիտնալով թէ անկիւ արդար և սուրբ մարդ մըն է, և անոր բերանը կը նայէր, ու անկէ լսելով շատ բաներ կը ընէր,
21 և քաղցրութեամբ անոր մտիկ կը ընէր = Ու երբ զիպուկ օր մը եղաւ, որ Հերովդէս իր ծննդեան օրը ընթրիք կը ընէր իր մեծամեծներուն և հարապետներուն ու Գալիլէայի երեւելիներուն,
22 Եւ Հերովդիայի ազջիկը հանդէս պահելու մտնելով խաղաց, ու հաճելի եղաւ Հերովդէսի և իրեն

- Հետ նատողներուն . թագաւորը ըսաւ աղջկան ,
 Խնդրէ ինձմէ ինչ որ կ'ուզես , ու պիտի տամ
- 23 քեզի = Եւ անոր երգում ըրաւ՝ Եւ ինչ որ
 դուն ինձմէ խնդրես , պիտի տամ քեզի , մինչև
- 24 թագաւորութեանս կէսը . Եւ անիկա դուքս
 ելլելով իր մօրը ըսաւ , Ի՞նչ ուզեմ . ան ալ ըսաւ ,
- 25 Յովհաննէս մկրտչին գլուխը = Եւ շուտ մը ար-
 տորալով թագաւորին քով մտաւ ու խնդրեց՝
 ըսելով , Սուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ
- 26 Յովհաննէս մկրտչին գլուխը տաս ինձի = Եւ
 թագաւորը խիստ արամեցաւ , բայց երգումնե-
 րուն համար ու իրեն հետ նատողներուն համար
- 27 շուզեց որ անոր խնդրէ մերժէ = Եւ թագաւորը
 խեղճն դահիճ գրկեց , ու հրաման ըրաւ անոր
 գլուխը բերել . ան ալ դնաց բանտին մէջ գըլ-
- 28 խատեց զանիկա , Եւ սկուտեղով մը բերաւ
 անոր գլուխը ու սուտաւ աղջկան , և աղջիկը
- 29 զանիկա իր մօրը տուաւ = Եւ անոր աշակերտ-
 ները ըսելով՝ Եկան անոր մարմինը վերցուցին
 ու գերեզմանի մէջ դրին =
- 30 Եւ առարեալները Յիսուսի քով ժողովուեցան ,
 ու սպասեցին անոր ամէն ինչ որ ըրին և ինչ որ
- 31 սորվեցուցին = Եւ անիկա ըսաւ անոնց , Եկէք
 դուք առանձին անապատ տեղ մը , և քիչ մը
 հանդէսեցէք . քանզի շատերը կային որ կուգա-
 յին ու կ'երթային . և հայ ուտելու ալ ժամա-
- 32 նակ չէին ունենար = Եւ նաւով անապատ տեղ
 33 մը դացին առանձին = Աւ Ժողովուրդները տեսան զա-
 նոնք որ կ'երթային , և շատերը զանիկա ձանչ-
 ցան , ու ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն կը վա-
 դէին , և անոնցմէ առաջ հասնելով անոր քով
- 34 ժողովուեցան = Աւ Յիսուս երբ դուքս ելաւ , շատ
 ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ , վասն
 զի հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս էին , և
 սկսաւ շատ բաներ սորվեցնել անոնց =

- 35 Ու երբ ժամանակը շատ ուշացաւ, իր աշա-
 կերաները իրեն եկան ու ըսին, Հ... անապատ
 36 տեղ մըն է, ու ժամանակը ուշացած է: Արձա-
 կէ ծառերէն որպէս զի երթան բողբոջի
 տղարակները ու գեղերը ու իրենց հայ գնեն,
 37 վասն զի ուտելու բան մը չունին: Բայց անիկա
 սրատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Գուք
 սուէք ստանց որ ուտեն: Եւ ըսին իրեն, Եր-
 թմա՞ք երկու հարիւր դահեկանի հայ գնե՞նք
 38 և տանք ստանց որ ուտեն: Բաւ անոնց, Քա-
 նի՞ նկանակ ունիք, դացէք նայեցէք. ու երբ
 39 գիտցան՝ ըսին, Հինգ, ու երկու ձուկ: Եւ հրա-
 ման ըրաւ անոնց՝ որ ամէնք կանանչ խտփին
 40 վրայ դունդ դունդ նստեցնեն: Եւ դաս դաս
 41 նստան, հարիւրական ու յիսունական: Եւ հինգ
 նկանակը ու երկու ձուկը առաւ ու դէպի եր-
 կինք նայելով՝ օրհնեց, և մանրեց նկանակնե-
 րը ու առաւ իր աշակերաներուն, որպէս զի
 անոնց առջև գնեն, ու երկու ձուկը ամէնուն
 42 ալ բաժնեց: Եւ ամէնք կերան ու կշտացան:
 43 Եւ տատուերկու կողով լեցուն՝ կտորուանքնե-
 րը վերցուցին, և ձուկերէն ալ: Եւ այն հա-
 44 ցերէն ուտողները հինգ հազարի չափ այր մար-
 զիկ էին:
 45 Եւ շուտ մը իր աշակերաները արտորցուց որ
 նաւը մտնեն, և իրէ առաջ միւս կողմը Բեթ-
 սայիդա անցնին, մինչև ինք ժողովուրդը ար-
 46 ձակէ: Եւ անոնցմէ զատուելով՝ լեռը երաւ
 47 աղօթք ընելու: Ու երբ իրիկուն եղաւ, նաւը
 ծախուն մէջտեղն էր, ու ինք մինակ ցամաքն էր:
 48 Եւ տեսաւ զանանք որ կը տաղնապէին հ... թի
 քաշելու ատեն, վասն զի հովը իրենց գէմ
 էր. և գիշերուան չորրորդ պահուն ատենները
 ծախուն վրայ քաշելով կու գայ անոնց, ու կ'ու-
 49 ղէր անոնցմէ անցնիլ: Անոնք երբ տեսան որ

- 50 ծովուն վրայ կը քալէր, կարծեցին թէ աչքի
 երևոյթ բան մըն է, ու կանչուբռտեցին. Քան-
 ղի ամէնն ալ զանիկա տեսան ու խռովեցան.
 51 և ինք շուտ մը խօսեցաւ անոնց հետ ու ըսաւ
 անոնց, Քաջ եղէք, ես եմ, մի վախնաք: Եւ
 նաւը ելաւ անոնց քով, ու հովը դադարեցաւ. և
 անոնք մտքերնուն մէջ չափէ դուրս ապշած էին
 52 ու կը զարմանային, Վասն զի հացին վրայ ելած
 հրաշք չիմացան, քանզի սիրտերնին թմրած էր:
 53 Աւ միւս կողմը անցնելով՝ Գեննեսաբէթի եր-
 54 կիրը հասան ու նաւը տեղաւորեցին: Աւ երբ
 նաւէն ելան, այն գեղի հարդիլը իսկոյն ճանչցան զա-
 55 նիկա. Եւ առջին անգին վազելով բոլոր շրջա-
 կայ տեղերը, սկսան մահիճներով հիւանդները
 56 բերել՝ ո՛ր որ կը լսէին թէ հան է: Եւ ուր որ
 կը մանէր, զեղերը կամ քաղաքները կամ աղա-
 րակները, հրապարակներուն մէջ կը գնէին հի-
 ւանդները, ու կ'աղաչէին իրեն որ գոնէ իր
 հանդերձին քղանցքին դաչին, և որանք որ
 դպան, բժշկուեցան:

ԳԼ. Է

4 Փարիսեցիները կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները անուայ ձեռքով հաց ու-
 տելուն համար: 8 Իսկ ինք կ'ապացուցանէ թէ անոնք մարդոց աւանդութիւննե-
 րը բռնելով՝ Աստուծոյ պատուերնքը կ'ամարդեն. 11 և թէ կերակուրը մարդը
 չպղծեր: 24 Փիւնիկ Աստի կնոջ աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ'աղաատ, 31 և խուլ ու
 դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ:

- 1 Եւ իր քով ժողովուեցան փարիսեցիները ու
 դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէ եկած էին:
 2 Աւ երբ տեսան որ անոր աշակերտներէն ոմանք
 պիղծ, այսինքն անյուայ, ձեռքերով հաց կ'ու-
 3 տէին, մեղադրեցին, Վասն զի փարիսեցիները
 ու բոլոր Հրեաները մինչև աղէկ մը ձեռքեր-
 նին չլուան՝ հաց չեն ուտեր, քանզի ծերերուն
 4 աւանդութիւնը կը բռնեն: Եւ շուկայէն ելած
 ապենին եթէ չլուացուն՝ չեն ուտեր, և ուրիշ

- չառ բաներ կան զորոնք ընդունած են ու կը
բռնեն, այսինքն զաւաթներու և փարչերու
ու սղինձէ ամաններու և անկողիններու լուաց-
5 մունքներ = Այն ասան փարխեցիները ու զսկը-
ները հարցուցին անոր, թէ ինչո՞ւ քաւ աշա-
կերաներդ ձերերուն աւանդութեանը պէս չեն
երթար, հապա անլուաց ձեռքերով հաց կ'ու-
6 անն = Ան ալ պատասխան ասաւ ու ըսաւ
անոնց, Աղէկ մարդարեւ թիւն ըրաւ Յսայի
ձեզի կեղծաւորներու դ համար, ինչպէս գրուած
է, Այս ժողովուրդը Գայի շրթունքներովը զիս
կը պատուէ, բայց իրենց սիրար հեռացած
7 պատուած է ինծմէ. Աւ պարապ անց զիս կը
պաշտեն, մարդոց պատուիրած բաները իբրեւ
8 փարգապետութիւն սորվեցնելով = Վասն զի Աս-
տուծոց պատուիրանքը թողելով՝ մարդոց աւան-
դութիւնը կը բռնէք, ինչպէ՞ փարչերու և զա-
ւաթներու լուացմունքներ, և ասոնց նման շաա
9 ուրիշ բաներ կ'ընէք = Աւ ըսաւ անոնց, Աղէկ
կ'անարդէք Աստուծոց պատուիրանքը, որպէս
10 զի ձեր աւանդութիւնը պահէք = Քանզի Մով-
սէս ըսաւ, Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ. և,
Ով որ եւ հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով թող
11 մեռնի = Բայց զուք կ'ըսէք, Այժմէ մէկը եւ հօրը
կամ մօրը ըսէ, Այն բանը զոր ինծմէ պիտի
չահիս, Աստուծոց պաւլ կորրանն է, (որ ըսել է ըն-
12 ծաց) ապա կ'ըսայ անիւս. Եւ ո՞վ թող չէք ասը
13 անոր բան մը ընել իր հօրը կամ իր մօրը. Աւ
Աստուծոց խօսքը կը խափանէք ձեր աւանդու-
թիւնովը զոր կ'աւանդէք. և ասոր նման շաա
ուրիշ բաներ կ'ընէք =
14 Եւ բարձր ժողովուրդը իրեն կանչելով ըսաւ
անոնց, Լսեցէք ինծի ամէնդ ու հասկցէք =
15 Քան մը չկայ որ զուրսէն մարդուն ներսը մըա-
նէ, ու կարող ըլլայ զանկիս սղծելու, հապա

- այն բաները որ անկէ կ'ելլեն, անոնք են որ
 16 մարդը կը սղծեն = Ով որ ըսելու ականջ ունի՝
 թող ըսէ =
- 17 Ու երբ այն բազմութենէն շարժուի առն
 մտաւ, իր աշակերտները հարցոյցին իրեն՝ այն
 18 տուակին համար = Ու ըսաւ անոնց, Գո՛ւք ալ
 այդպէս անմիտ էք. չէ՞ք հասկնար թէ՛ ավելն
 ինչ որ դուքսէն մարդուն ներսիցին կը մանկ,
 19 չկրնար դանիկա սղծել. Վասն զի ոչ թէ՛ անոր
 սրտին մէջ կը մանկ, հասցա փորը, և արտաք-
 նայը կ'ելլէ, ու բոլոր կերածները կը մաքրէ =
- 20 Եւ կ'ըսէր թէ՛ Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն,
 21 անիկա կը սղծէ մարդը = Վասն զի ներսէն,
 մարդոց սրտէն, կ'ելլեն չար խորհուրդներ, շու-
 թիւններ, պտտնիւթիւններ, սպանութիւն-
 22 ներ, Գողութիւններ, ազահաւթիւններ, չա-
 րութիւններ, նենգութիւն, գիշուրթիւն, չար
 աչք, հայհոյութիւն, ամբարտաւանութիւն,
 23 անոգամութիւն = Այս բոլոր չար բաները ներ-
 սէն կ'ելլեն, ու կը սղծեն մարդը =
- 24 Եւ անկէ ելլելով Տիւրոսի ու Միզանի սահ-
 մանները գնաց, և տուն մը մանկելով՝ չէր ու-
 դեր որ մէկուն յայանուի, բայց չկրցաւ ծած-
 25 կուիլ. Քանզի կին մը, որուն ասջիկը սխիզ սլի
 ունէր եւ Զերիբի, ըսեց անոր վրայոյ, ու եկաւ,
 26 անոր ստոր կնկաւ = Եւ այն կինը *հեթանոս
 էր, ազգով Փիւնիկ Ասորի, ու կ'աղաչէր անոր՝
 27 որ դեր իր ասջիկէն հանէ = Եւ Յիսուս ըսաւ
 անոր, Թող տուր որ տուած արարը կշտանասն,
 քանզի ազէկ չէ տղոց հայր ասնել ու շուէն-
 28 ըուն ձդել = Անիկա պատատիւսն տուաւ ու
 ըսաւ անոր, Այո, Տէր, փան զի շուներն ալ
 սեղանին տակ ազոյր փշրանքներէն կը կերակ-
 29 ըուին = Եւ ըսաւ անոր, Այո խօսքիդ համար

- 30 գնա, քու աղջիկէդ դեր ելաւ = Եւ Կնը իր առնը երթալով, դտաւ որ դեր ելած՝ ու աղջիկը անկապինին փայ պառկած էր =
- 31 Եւ նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաններէն ելլելով, եկաւ Փալղեայի ծովեզերքը, Գեկա-
- 32 սրլիսի սահմաններուն մէջէն = Եւ մէկը բերին անոր առջև, խուլ ու դժուարախօս, ու կա-
- 33 դաչէին որ անոր փայ ձեռք դնէ = Եւ ժողովուրդէն մէկը ի առնելով զանկիա, իր մատերը անոր ախանջներուն մէջ խոթեց ու լծքաւ, և
- 34 անոր լեզուին դարաւ, Ու երկինք նայելով՝ հառաչեց ու ըսաւ անոր, Եփփաթա, (որ ըսել է
- 35 Քացուէ.) Եւ խոզոյն անոր ախանջները բացուեցան, ու անոր լեզուին կապը քակուեցաւ, և
- 36 շխտակ կը խօսէր = Ու պատուիրեց անոնց որ մարդ մը չըսեն, և որչափ ինք կը պատուիրէր
- 37 անոնց, անոնք ա՛լ աւելի կը քարոզէին. Ու չափէ դուրս կը զարմանային և կ'ըսէին, Ամէն բաները աղէկ ըրաւ ասիկա, ո՞ր խուլներուն ըսել կու տայ և համբերուն խօսիլ =

ԳԼ. Ը

4 Քրիստոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը. 41 փարիսեցիներուն խնդրած նշանը չուզեր տալ. 45 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն որ զզոյշ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդեսաններուն խմորէն. 22 կոյրի մը աչքերը կը բանայ. 27 կը ծանուցանէ թէ ինք Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն տունէ. 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ համբերեն, երբ հաղածուն աւետարանի գաւանթեանը համար :

- 1 Այն օրերը ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
- 2 կանչեց իր աշակերտները ու ըսաւ անոնց, Կը խղձամ այդ ժողովուրդին փայ, վասն զի հիմա երեք օր է որ իմ քոյխ են, և բան մը չունին
- 3 ուտելու. Եւ եթէ ասանք անօթի դրկեմ իրենց տուները, ճամբուն մէջ պիտի մարին, վասն զի
- 4 ասանցմէ անանք հետ ու տեղէ եկած են = Եւ

- իր աշակերտները պատասխան տուին իրեն ,
 Այս անասպառին մէջ ուրիշ⁶ կրնայ մէկը հա-
 5 ցով կշտացնել ատոնք , Եւ հարցուց անոնց ,
 Քանի՞ նկանակ ունիք , ու անոնք ըսին , Եօթը =
 6 Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին՝ որ դեանին
 փրայ նստին , ու առաւ եօթը նկանակը , գո-
 հացաւ և կտրեց ու տուաւ աշակերտներուն ,
 որպէս զի ժողովուրդին առջև դնեն , և գրին =
 7 Ու քանի մը մանր ձուկեր ունէին , և օրհնեց
 8 ու ըսաւ որ զանոնք ալ դնեն անոնց առջև = Եւ
 կերան ու կշտացան , ու աւելցած կատրուանք
 9 ներք վերցուցին եօթը զամբիւղ = Եւ ուտանե-
 րը չորս հազարի չափ էին , ու արձակեց զա-
 10 նոնք = Եւ շուտ մը նաւը մանելով աշակերտնե-
 րուն հետ՝ եկաւ Գաղմանութայի կողմերը =
 11 Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ
 փիճարանութիւն ընել , և զանիկա փորձելով
 12 իրմէ նշան մը կ'ուզէին երկինքէն = Եւ անիկա
 իր հօգիին մէջ հաւաչելով ըսաւ , Ի՞նչ է որ
 այս ազգը նշան կ'ուզէ . ճշմարիտ կրտսմ՝ ձեզի
 13 որ այս ազգին նշան սկստի չարուի = Ու զանոնք
 թող տալով նորէն նաւը մտաւ , ու գնաց ծովուն
 միւս կողմը =
 14 Եւ հաց առնելու մոռցեր էին , ու նաւուն
 մէջ իրենց հետ միայն մէկ նկանակ ունէին =
 15 Եւ կը պատուիրէր անոնց ու կ'ըսէր , Մայեցէք և
 զգուշացէք փարիսեցիներուն խմորէն ու Հերով-
 16 դէսի խմորէն = Եւ իրարու հետ կը խորհէին ու
 17 կ'ըսէին թէ Հաց չունենալուս համար է = Իսկ
 Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց ,
 Ինչո՞ւ կը խորհիք թէ հաց չունիք . տակաւին
 չէ՞ք հասկնար ու չէ՞ք խմանար . դեռ սիրտեր-
 18 նիւզ թմրած է = Աչքեր ունիք ու չէ՞ք տեսներ ,
 և ականջներ ունիք ու չէ՞ք լսեր , և չէ՞ք յիշեր =
 19 Երբ հինգ նկանակը հինգ հազարին կտրեցի ,

- քանի՞ կողով լեցուն կաորուանք վերցուցիք .
 20 ըսին անօր, Տասուերկուս : Ու երբ եօթը անուր
 չորս հազարին կրեցի, քանի՞ զամբիւղ լեցուն
 կաորուանք վերցուցիք . անոնք ալ ըսին, Եօթը :
 21 Ու ըսաւ անոնց, Հապա ի՞նչպէս չէք հասկնար :
 22 Եւ Բեթսայիգա եկաւ, ու անօր առջև կայր
 մը բերին, ու կ'աղաչէին իրեն որ դպչի անօր .
 23 Եւ անիկա կայրին ձեռքէն բռնելով զեղէն
 դուրս հանեց, ու անօր աչքերուն թքնելով՝
 ձեռքը անօր վրայ դրաւ, ու կը հարցնէր անօր
 24 թէ բան մը կը տեսնե՞ : Ան ալ նայեցաւ ու
 կ'ըսէր, Մարդիկ կը տեսնեմ ծառերու պէս որ
 25 կը պարսին : Նորէն ձեռքը անօր աչքերուն
 վրայ դրաւ, ու անօր նայիլ առաւ, և ողջացաւ
 26 ու ամէն բան համարձակ կը տեսնէր : Ետքը
 զանիկա իր առնը զրկելով՝ ըսաւ, Քեզը մի
 մաներ ու զեղին մէջ մարդ ո՛ւ մի բաներ :
 27 Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
 Փիլիպպոսի Կեսարիային զեղերը ելաւ, ու ձամ-
 բուն մէջ կը հարցնէր իր աշակերտներուն ու
 կ'ըսէր անոնց, Ինձի համար ո՞վ կ'ըսեն մար-
 28 դիկ թէ եմ : Եւ անոնք պատասխան տուին ու
 ըին, Ո՛հայ, Յովհաննէս մկրտիչը, և ուրիշները՝
 29 Եղիան, ուրիշներն ալ՝ մարդարէներէն մէկը : Եւ
 ինք ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինձի համար
 ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ . պատասխան տուաւ Պետ-
 30 րոս ու ըսաւ անօր, Դուն ես Քրիստոսը : Եւ
 սաստիկ պատուիրեց անոնց՝ որ իրեն համար
 մարդ ո՛ւ չզրուցեն :
 31 Ու սկսաւ սորվեցնել անոնց, թէ Պետք է որ
 Որդին մարդոց շատ չարչարանքներ կրէ, ու ե-
 րէցներէն և քահանայապետներէն ու զպիլրնե-
 րէն մերժուի, ու սպաննուի, և երէք օրէն ետև
 32 յարութիւն առնէ : Ու այս խօսքը յայանի խօ-
 սեցաւ, և Պետրոս մէկզի առաւ զանիկա, ու

- 33 սկսաւ յանդիմանել զանիկա = Եւ ինք զարձաւ ու իր աշակերտներուն նայելով՝ յանդիմանեց Պետրոսը ու ըսաւ, Ետիս գնա, Սատանայ, փասն զի դուն Աստուծոյ բաները չես մտածեր, Հապա մարդոց բաները =
- 34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մեկտեղ իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, Ով որ կ'ուզէ իմ ետեւէս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը վերցնէ, ու իմ ետեւէս գայ =
- 35 Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել, պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ ինձի ու աւետարանին համար իր անձը կորսնցնէ, պիտի ապրեցնէ զանիկա = Քանզի ի՞նչ օղուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշխարհը վասակի, և իր անձը կորսնցնէ. Կամ իր անձին համար ի՞նչ ազատ =
- 38 չէք պիտի սոց մարդ = Վասն զի ով որ զիս ու իմ խօսքերս ԴՄԱՆԻԻՆ ամօթ սեպէ այս շնացող ու մեղաւոր ազգին մէջ, Որդին մարդոց ալ զանիկա ԴՄԱՆԻԻՆ ամօթ պիտի սեպէ՝ երբ զայ իր Հօրը փառքովը սուրբ հրեշտակներուն հետ =
- 39 Եւ ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ Հոս ներկայ եղպներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև տեսնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրութիւնով եկած =

ԳԼ. Թ

4 Քրիստոսի սլակերպութիւնը: 41 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ Եղիայի գալուն վրայով. 24 խուլ և համը դե մը կը հանէ. 30 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը. 34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հեզ ըլլան. 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեղողները չարղիլեն, ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան:

- 1 Եւ վեց օրէն ետև Յիսուս իրեն հետ առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու զանոնք բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և անոնց
- 2 առջև սլակերպեցաւ = Ու իր հանդերձները եղան փայլուն խիստ ձերմակ, այնպէս որ երկրի

- 3 Ու Եղիա Մովսէսի հետ երեցաւ անոնց, և
 4 Յիսուսի հետ կը խօսէին: Եւ Պետրոս պատաս-
 խան տուաւ ու ըսաւ Յիսուսի, Ռարբի, աղէկ
 է որ հոս կենանք, ու երեք խրճիթ շինենք,
 մէկը քեզի, և մէկը Մովսէսի, ու մէկը Եղիայի:
- 5 Վասն զի չէր գիտեր թէ ի՞նչ խօսի, քանզի
 6 զարհուրեք էին: Եւ ամպ մը հովանի եղաւ ա-
 նոնց վրայ, ու ձայն մը եկաւ ամպէն՝ ըսելով,
 Ասիկա է իմ սիրելի Որդիս, ասոր մօտիկ ըրէք:
- 7 Եւ յանկարծ երբ ասդին անդին նայեցան, ալ
 ուրիշ մէկը չատան, հապա միայն Յիսուսը ի-
 8 ըննց հետ: Ու երբ լեռնէն վար կ'իջնէին, պատ-
 ուիրեց անոնց որ տեսածնին մարդու չպատ-
 մեն, բայց միայն Որդւոյն մարդոց մեռելներէն
- 9 յարութիւն առնելէն ետև: Եւ անոնք այն
 խօսքը պահեցին, ու իրենց մէջ հարցում փորձ կ'ը-
 նէին թէ մեռելներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ
- 10 է: Եւ իրեն հարցուցին ու ըսին, Այն ի՞նչ է
 որ գպիրները կ'ըսեն թէ Պէտք է որ առաջ
- 11 Եղիա գայ: Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ
 անոնց, Յիրաւի առաջ Եղիա կու գայ, և ամէն
 բան կարգի կը դնէ. և թէ ի՞նչպէս գրուած է
 Որդւոց մարդոց համար, որ շատ չարչարանքներ
- 12 պիտի կրէ ու անարգուի. Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
 Եղիա եկաւ ալ, և ինչ որ ուղեցին՝ ըրին անոր,
 ինչպէս գրուած է անոր համար:
- 13 Ու աշակերտներուն քով գալով տեսաւ շատ
 ժողովուրդ անոնց բոլորաիբր, և գպիրները որ
- 14 փիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ: Եւ շուտ
 մը բոլոր ժողովուրդը երբ տեսան զանիկա,
 խիստ զարմացան, ու առաջ վազելով բարև
- 15 կու տային անոր: Եւ հարցուց գպիրներուն թէ
- 16 Ի՞նչ փիճաբանութիւն կ'ընէք անոնց հետ: Ու
 ժողովուրդէն մէկը պատասխան տալով ըսաւ,

- Վարդապետ, իմ որդիս քեզի բերի, որ համբ
 17 ողի ունի. Եւ ուր որ անոր հասնի, զանիկա
 գեաինը կը զարնէ, ան ալ կը փրփրի և իր ակ-
 ուաները կը կրճատէ ու կը ցամքի. և քու աշա-
 կերաներուդ ըսի որ զանիկա հանեն ու չկրցան =
 18 Պատասխան տուաւ անոնց ու բտաւ, Ով անհա-
 ւատ ազգ, մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի բլլամ,
 մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ. ինձի բե-
 19 րէք զանիկա = Եւ զանիկա բերին իրեն. երբ
 քան տեսաւ զանիկա, շուտ մը չար ոգին ցնցեց
 զանիկա, ու գեաինը ինկած կը թաւալէր ու
 20 կը փրփրէր = Եւ Յիսուս հարցուց անոր հօրը ու
 ըսաւ, Ո՞րչափ ատեն է որ այդ բանը ատոր ե-
 զաւ. ու անիկա ըսաւ, Տղայութենէն ի վեր.
 21 Եւ շատ անգամ կրակի ու ջուրի մէջ կը նետէ
 ասիկա՝ որպէս զի կորսնցնէ. բայց եթէ կարո-
 զութիւն մը ունիս, օգնէ մեզի, խղճալով մեր
 22 վրայ = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ կարող ես
 հաւատարու, ամէն բան կարելի է անոր որ կը
 23 հաւատայ = Եւ տղուն հայրը շուտ մը ազազա-
 կեց ու արցունքով ըսաւ, Կը հաւատամ, Տէր,
 24 օգնէ իմ անհաւատութեանս = Յիսուս երբ տե-
 սաւ որ ժողովուրդը վրան կը դիզուի, սաստեց
 պիղծ ոգիին ու ըսաւ անոր, Համբ ու խուլ ողի,
 կը հրամայեմ քեզի, ելիր ատկէ, ու մէյն ալ
 25 չմտնես ատոր ներսը = Եւ կանչուրուտելով սաս-
 տիկ ցնցեց զանիկա ու ելաւ. և քան մեռելի պէս
 եղաւ, այնպէս որ շատերը ըսին թէ Մեռաւ =
 26 Եւ Յիսուս անոր ձեռքէն բռնելով վերցուց զա-
 27 նիկա. ան ալ կայնեցաւ = Ու երբ ինք տուն մտաւ,
 իր աշակերաները առանձին հարցուցին իրեն՝
 28 ըսելով, Մենք ինչո՞ւ չկրցանք հանել զանիկա = Եւ
 ըսաւ անոնց, Այդ տեսակին կարելի չէ որեւէ բա-
 նով մը ելլել, բայց միայն աղօթքով ու ծումա-
 սրահով թեամբ =

- 29 Եւ անկէ ելլելով Քալիլեայի մէջէն կ'անց-
- 30 նէին, ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ: Վասն
 զի կը սորվեցնէր իր աշակերտներուն ու կ'ըսէր
 անոնց թէ Որդին մարդոց պիտի մատնուի մար-
 դոց ձեռքը, և զանիկա պիտի սպաննեն, ու երբ
 սպաննուի՝ երրորդ օրը յարութիւն պիտի առ-
- 31 նէ: Եւ անոնք չէին հասկնար այն խօսքը, ու
 կը փախնային իրեն հարցնելու:
- 32 Եւ եկաւ Կափառնայում, ու երբ տուն մտաւ՝
 հարցուց անոնց, Ի՞նչ վիճաբանութիւն կ'ընէիք
- 33 ձամբան իրարու հետ: Եւ անոնք լուռ կեցան,
 փան զի ձամբուն մէջ իրարու հետ վիճաբա-
- 34 նութիւն կ'ընէին թէ ո՞վ մեծ է: Ու երբ նրա-
 տաւ, կանչեց տասուերկուքը ու ըսաւ անոնց,
 Եթէ մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ, ամէնուն յե-
- 35 տինը պիտի ըլլայ և ամէնուն սպասաւորը: Ու
 տղայ մը առաւ կայնեցուց անոնց մէջ, և իր
- 36 զիրկը առնելով զանիկա՝ ըսաւ անոնց, Ով որ
 այսպիսի տղայմէն մէկը ընդունի իմ անունովս,
 զիս կ'ընդունի, և ով որ զիս ընդունի, ոչ թէ
- 37 զիս կ'ընդունի, հասցա զիս զրկողը: Պատասխան
 տուաւ անոր Յովհաննէս ու ըսաւ, Վարդա-
 պետ, մէկը տեսնեք որ քու անունովդ զեքը
 կը հանէր, ու մեր ետեւէն չպտըտիր, և զանի-
 կար արգիլեցինք՝ մեր ետեւէն չպտըտելուն հա-
- 38 մար: Եւ Յիսուս ըսաւ, Մի արգիլէք զանիկա,
 փան զի մէկը չկայ որ իմ անունովս հրաշք
 գործէ, ու կարենայ շուտ մը զիս հայհոյել:
- 39 Քանզի ան որ *մեզի հակառակ չէ, մեր՝ կող-
- 40 մէն է: Վասն զի ով որ ձեզի գաւաթ մը ջուր
 խմցնէ ՚իմ անունովս՝ թէ դուք Քրիստոսին
 էք, ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Անիկա իր վարձքը
- 41 պիտի չկորսնցնէ: Եւ ով որ գայթակղեցնէ այս
 պղտիկներէն մէկը որ ինձի կը հաւատան, աւելի

*Ո՛հնէ, ձեզի հակառակ չէ, ձեր

†Ո՛հնէ, այս անունով

42 աղէկ էր անոր՝ որ աղայքի քար մը իր վիզէն
 կախուէր, ու ծովը ձգուէր։ Եւ եթէ քու ձեռքդ
 քեզ կը գայթակղեցնէ, կարէ զանիկա. աղէկ է
 է քեզի սպիտաուոր մանեկ կեանքը, քան թէ
 երկու ձեռք ունենալ ու զեհեանը երթալ չմա-
 43 ըելու կրակին մէջ, Ուր անոնց սրգը չմեռնիր
 44 ու կրակը չմարիր։ Եւ եթէ քու սաքդ քեզ կը
 գայթակղեցնէ, կարէ զանիկա. աղէկ է քեզի
 կաղ մանեկ կեանքը, քան թէ երկու սաք ու-
 նենալ ու զեհեանը ձգուիլ չմարելու կրակին
 45 մէջ, Ուր անոնց սրգը չմեռնիր ու կրակը չմա-
 46 ըիր։ Եւ եթէ քու աչքդ քեզ կը գայթակղե-
 ցրնէ, հանէ զանիկա. աղէկ է քեզի մէկ աչ-
 քով Աստուծոյ թագաւորութիւնը մանեկ, քան
 թէ երկու աչք ունենալ ու կրակին զեհեանը
 47 ձգուիլ, Ուր անոնց սրգը չմեռնիր ու կրակը
 48 չմարիր։ Վասն զի ամէն մարդ կրակով պիտի
 49 աղուի, և ամէն զոհ աղով պիտի աղուի։ Աղը
 աղէկ է, բայց եթէ աղը անհամայ, ինչո՞վ
 պիտի համովցնէք. ձեր անձին մէջ աղ ունե-
 ցէք, և իրարու հետ խաղաղութիւն ըրէք։

ԳԼ. Ժ

2 Քրիստոս կը վեճարանի փարիսեցիներուն հետ՝ կին արձակելու վրայով. 43 իրեն
 բերուած տղաքը կ'օրհնէ. 47 կ'իմացնէ հարուստ մարդու մը՝ թէ ի՞նչ ընելու է
 որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. 23 հարստութեան վտանգը կը ցուցնէ իր
 աշակերտներուն. 28 վարձք կը խոտանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց
 որևիցէ բաները կը թողուն. 32 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը. 33 եր-
 կու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ շարքաւորուին մտածեն.
 46 և կցը Բարսիմէոսի աչքերը կը բանայ։

1 Եւ անկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմանները
 եկաւ Յորդանանու անդիի կողմէն, ու նորէն
 ժողովուրդները անոր քով կը ժողովուէին. և
 ինչպէս սովորութիւն ունէր, դարձեալ կը սոր-
 վեցնէր անոնց։

2 Ու փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկա
 փորձելով՝ կը հարցնէին անոր թէ Արժա՞ն է

- 3 որ այրը էր կինը արձակէ : Եւ անիկա պատաս-
 խան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Մովսէս ձեզի ի՞նչ
 4 պատուիրեց : Եւ անոնք ըսին, Մովսէս հրաման
 5 տուաւ արձակման զիր զրել ու արձակել : Եւ
 Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Չեք
 սրտին կարծրութեանը համար գրեց ձեզի այդ
 6 պատուէրը. Բայց ստեղծագործութեան սկիզ-
 բէն Աստուած զանոնք արաւ և էգ ըրաւ, «
 7 ըսաւ, Ասոր համար մարդ իր հայրը ու մայրը
 8 պիտի ձգէ և իր կնոջ պիտի յարի, Ու երկուքը
 մէկ մարմին պիտի ըլլան. ուստի ա՛յլ երկու չեն,
 9 հասցաւ մէկ մարմին. Ուրեմն զայն որ Աստուած
 10 միաւորեց, մարդ թող չզգատէ : Եւ սունը իր
 աշակերտները նորէն նոյն բանը հարցուցին ի-
 11 բեն : Ու ըսաւ անոնց, Ով որ իր կինը արձակէ
 և ուրիշ մը առնէ, անոր դէմ շուտօ՛րէն կ'ընէ :
 12 Ու կին մը եթէ իր երիկէն գատուի և ուրիշ
 երկան մը ըլլայ, շուտօ՛րէն կ'ընէ :
 13 Եւ մանր ազգք բերին իրեն. որպէս զի անոնց
 դպչի, բայց աշակերտները կը յանդիմանէին
 14 բերողները : Յիսուս երբ տեսաւ, սրդողելով
 անոնց ըսաւ, Թող տուէք այդ մանր ազգքը որ
 ինձի գան, և մի արդիլէք ասոնք, վասն զի Աս-
 տուծոյ թաղաւորութիւնը այդպիսիներուն է :
 15 Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Ով որ Աստուծոյ թա-
 գաւորութիւնը սրտիկ տղու մը պէս չընդունի,
 16 բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջ : Եւ զանոնք գիրկը ա-
 ռաւ, անոնց վրայ ձեռք դրաւ ու օրհնեց զանոնք :
 17 Ու երբ անիկա դուրս ելաւ ձամբուն մէջ, «
 մարդ մը վազեց, ու անոր առջև ծունկ զննելով
 կը հարցնէր անոր « Ի՞նչ, Բարի վարդապետ,
 ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը ժառան-
 18 գեմ : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի
 կ'անուանես. մէկէն գատ բարի չկայ, որ է Աստ-
 19 ուած : Պատուիրանքները զիտես. Շնորհիւն

- մի ըներ, Սպանութիւն մի ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուտ վկայութիւն մի ըներ, Զրկանք մի ըներ, Քու հայրդ ու մայրդ սրատուէ՝ Անիկա սրատասխան սուաւ ու ըսաւ անոր, Վարդապետ, ատոնք ամէնք մանկութենէս ի վեր
- 20 սրահեր եմ՝ Եւ Յիսուս անոր նայելով սիրեց գանկիկա, ու ըսաւ անոր, Մէկ բան պակաս է քեզի. գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և
- 22 խաչը վերցուր ու եկուր իմ ետեւէս՝ Եւ անիկա այս խօսքին համար խոժոռելով արամած
- 23 զնայ, վասն զի շատ ստացուածք ունէր՝ Եւ Յիսուս իր բողոքախօսքը նայելով ըսաւ իր աշակերաններուն, Արչափ դժուար է անոնց որ հարստութիւն ունին Աստուծոյ թաղաւորութիւնը մանկէ՝ Եւ աշակերանները զարմացեր էին անոր խօսքերուն վրայ, բայց Յիսուս նորէն պատասխան տալով անոնց ըսաւ, Արդեակներ, սրչափ դժուար է իրենց հարստութեան յուսացողներուն Աստուծոյ թաղաւորութիւնը մանկէ՝
- 24 Գիւրին է որ ուզար ասեղին ծակէն անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թաղաւորութիւնը մտնէ՝ Եւ անոնք խիստ շատ կը զարմանային ու կ'ըսէին իրարու, Այլ ո՞վ կրնայ փրկուիլ՝ Եւ Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ, Ատիկա մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ. քանզի Աստուծոյ կողմանէ
- 26 ամէն բան կարելի է՝ Պետրոս սկսաւ ըսել անոր, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և քու
- 27 ետեւէդ եկանք՝ Եւ Յիսուս սրատասխան տալով ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Մէկը չկայ որ թողուց տուն, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ արտեր՝ ինձի համար ու աւետարան
- 28 նին համար, Ար պիտի չառնէ հարիւրապատիկ

- Հիմա այս ատենա տուներ, ու եղբայրներ, և քոյրեր, ու մայրեր, և որդիներ, ու արտեր հալածանքներու հետ, և զալու աշխարհին մէջ՝
- 31 յաւիտենական կեանքը = Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝ առաջին =
- 32 Եւ անոնք զէս ի Երուսաղէմ կ'ելլէին ՝ ճամբուն մէջ էին, և Յիսուս անոնցմէ առաջ կ'երթար, ու անոնք կը զարմանային, ու ետեւէն երթալով կը վախնային = Եւ նորէն քովը առնելով տասուերկուքը, սկսաւ ըսել անոնց
- 33 ինչ բաներ որ իրեն պիտի պատահէին. Առաջ, Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և Արդին մարդոց պիտի մատնուի քահանայապետներուն ու զպիւրներուն, և զանիկա մահուան պիտի դատապարտեն, ու զանիկա հեթանոսներուն պիտի մատնեն. Եւ զանիկա ծաղր պիտի ընեն ու ծեծեն, և անոր վրայ պիտի լծքնեն, ու զանիկա մեռցնեն, ու երբորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ =
- 35 Եւ անոր քով գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս, Զեբեդէոսի որդիները, ու ըսին, Վարդապետ, կ'ուզենք որ խնայ ինչ որ խնդրենք՝ մեզի
- 36 ընես = Ան ալ ըսաւ անոնց, Ի՞նչ կ'ուզէք որ
- 37 ձեզի ընեմ = Ու անոնք ըսին իրեն, Ենորհէ մեզի որ նստինք մեզմէ մէկը աջ կողմը և միւսը
- 38 ձախ կողմը քու փառքիդ մէջ = Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Զէք զիտեր ինչ կը խնդրէք. կրնա՞ք խմել այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ, և այն մկրտութիւնովը մկրտուի՞ զոր ես կը մկրտուիմ =
- 39 Եւ անոնք ըսին իրեն, Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ անոնց, Այն գաւաթը զոր ես կը խմեմ՝ պիտի խմէք, և այն մկրտութիւնովը զոր ես կը մկրտուիմ
- 40 տուիմ՝ պիտի մկրտուիք. Բայց իմ աջ կողմն ու ձախ կողմն նստիլը իմն չէ տալը, հասցա որոնց
- 41 որ պատրաստուած է = Ու երբ Գ. տասը աշակերտները լսեցին, սկսան Յակոբոսի ու Յովհաննէ

- 42 նէսի նեղանալ = Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու ըսաւ անոնց, Գիտէք որ ազգերուն իշխան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց
- 43 մեծամեծները կ'իշխեն անոնց. Բայց ձեր մէջ այնպէս սխտի չըլլայ, հասցա ձեզմէ ով որ մեծ
- 44 ըլլալ կ'ուզէ, անիկա ձեր սպասաւորը ըլլայ. և իր կեանքը շատերուն համար փրկանք մը տալու =
- 46 Ու եկան Երէքով. ու երբ Երէքովէ կ'ելէր աշակերաներովը և շատ բազմութիւնով, Տիմէոսի որդին կոյր Բարաիմէոս ճամբուն քով
- 47 նստեր էր մուրալու = Ու երբ լսեց թէ Յիսուս Նազովրեցին է, սկսաւ աղաղակել ու ըսել, Յիսուս որդի Գաւթի, ողորմէ ինձի = Եւ շատերը կը յանդիմանէին զանիկա որպէս զի լուէ, բայց անիկա ա՛լ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի Գաւթի, ողորմէ ինձի = Եւ Յիսուս կանգ առնելով ըսաւ որ զանիկա կանչեն. կանչեցին կոյրը ու ըսին
- 49 անոր, Քաջ եղիր, ելիր, քեզ կը կանչէ = Եւ անիկա իր հանդերձը ձգելով, ելաւ ու եկաւ
- 51 Յիսուսի = Եւ Յիսուս սրատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ. կոյրը ըսաւ անոր, Ռարբունի, որ աչքերս բացուին = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Քնա. քու հաւատքդ քեզ բժշկեց. և շուտ մը անոր աչքերը բացուեցան, ու ճամբան Յիսուսի ետեւէն կ'երթար =

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հանդէսով. 13 անպտուղ թղենին կ'անիծէ. 13 տաճարը կը մաքրէ. 20 կը յորդորէ իր աշակերանները որ հաստատ հաւատք ունենան, և իրենց թշնամիներուն ներքին. 27 և իր ըրած բաներուն օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Յովհաննէսի վկայութիւնովը, որ Աստուծոյ զրկուած մարդ մըն էր :

1 Ու երբ Երուսաղէմի մօտեցան, Բեթփաղէ

- ու Բեթանիա դէպ ի Ջիթենեաց լեռք, Յիսուս
 2 իր աշակերտներէն երկուքը զրկեց, Եւ ըսաւ
 անոնց, Քացէք այդ ձեր զիմացի գեղը, և անոր
 մէջ մանեղնուդ պէս՝ պիտի գանէք կապուած ա-
 ւանակ մը, որուն վրայ մարդ մը նստած չէ. ար-
 3 ձակեցէք զանիկա ու բերէք. Եւ եթէ մէկը
 ըսէ ձեզի թէ Այդ ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք թէ Տէ-
 4 նիկա = Քացին և գտան աւանակը դուրսը փո-
 ղոցին մէջ գրանը քով կապուած, ու արձակե-
 5 ցին զանիկա = Եւ հոն կայնողներէն ամանք ըսին
 անոնց, Ի՞նչ կ'ընէք որ կ'արձակէք այդ աւա-
 6 նակը = Եւ անանք ըսին անոնց ինչպէս Յիսուս
 7 պատուիրէր էր, ու իրենց թող առին = Եւ
 աւանակը Յիսուսի բերին, ու անոր վրայ իրենց
 8 հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր վրայ = Եւ
 շատերը իրենց հանդերձները ձամբուն վրայ
 փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ձիւղեր կը
 9 կտրէին ու ձամբուն վրայ կը տարածէին = Եւ
 առջեէն ու ետեէն գացողները կ'ազազակէին
 ու կ'ըսէին, Ուխաննա. Օրհնեալ է ան որ Տէ-
 10 րոջը անունովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Գա-
 ւիթ հօրը թագաւորութիւնը որ *կու գայ.
 Ուխաննա ի բարձունա =
 11 Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը,
 և չորս կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց.
 և արդէն ժամանակը իրիկուն ըլլալով Բեթա-
 նիա ելաւ տասուերկուքին հետ մէկտեղ =
 12 Ու հետեւեալ օրը երբ Բեթանիայէ կ'ելլէին,
 13 անօթեցաւ. Եւ հեռուանց տերեւալից թղենի
 մը տեսնելով եկաւ որ թերևս անոր վրայ բան
 մը գանէ. ու երբ անոր քով զնաց, տերեւե-
 րէն դատ բան մը չգտաւ, փասն զի դեռ թուղի
 14 տանն չէր. †Եւ սրատասխան տուաւ ու ըսաւ

* Ուխտ, Տէրոջը անունովը կու գայ

† Ուխտ, Եւ Յիսուս

- անոր, Ասկէ ետև մէկը քեզմէ պտուղ չուտէ
 յաւիտեան, և իր աշակերտները լսեցին ։
- 15 Ու եկան Երուսաղէմ, և Յիսուս տաճարը
 մանելով՝ սկսաւ դուրս հանել զանոնք որ տա-
 ճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին, և ստակ
 փոխողներուն սեղանները ու աղանձի ծախող-
- 16 ներուն ավժառները կործանեց, Եւ թող չէր
 տար որ մէկը տաճարին մէջէն աման մը անցը-
- 17 նէ ։ Եւ կը սորվեցնէր ու կըրէր անոնց, Գրուած
 չէ՞ որ Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կոչուի
 բոլոր աղգերուն, բայց դուք ատիկա աւազակ-
- 18 ներու այր բրիք ։ Եւ դպիրները ու քահանա-
 յապետները շատ լսելով կը փնտռէին թէ ինչ
 պէս կորսնցնեն զանկիա, քանզի անկէ կը փախ-
 նային, փան զի բոլոր ժողովուրդը զարմացեր
- 19 էր անոր փարզապետութեանը փրայ ։ Ու երբ
 իրիկուն եղաւ, քաղաքէն դուրս ելաւ ։
- 20 Եւ առտուանց երբ անի կ'անցնէին, թղենին
 21 տեսան արմատէն չորցած ։ Ու Պետրոսի միտքը
 եկաւ ու բաւ անոր, Ռաբբի, ահա թղենին
 22 զոր անիծեցիր՝ չորցեր է ։ Եւ Յիսուս պատաս-
 խան տալով՝ բաւ անոնց, Աստուծոյ հաւատք
- 23 ունեցէք, Քանզի ճշմարիտ կըրեմ ձեզի, Ով որ
 այս լեռանը ըսէ, Ելիր ու ծովը ինկիր, և իր
 սրտին մէջ չերկմտի, հասցա հաւատաց թէ ինչ
 որ ըսէ կըլլայ, պիտի ըլլայ անոր ինչ որ ըսէ ։
- 24 Ասոր համար կըրեմ ձեզի, Ինչ բան որ աղօթ-
 քով կը խնդրէք, հաւատացէք թէ պիտի առ-
- 25 նէք, և պիտի ըլլայ ձեզի ։ Ու երբ աղօթքի կը
 կայնիք, ներեցէք եթէ մէկուն դէմ բան մը
 ունիք, որպէս զի ձեր Հայրն ալ որ երկինքն է,
- 26 ներէ ձեզի ձեր յանցանքները ։ Իսկ եթէ դուք
 չէք ներեր, ձեր Հայրն ալ որ երկինքն է, պի-
 տի չներէ ձեր յանցանքները ։
- 27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան, ու երբ տաճարին

- մէջ կը պարտէր, քահանայապետները և դպիր-
 28 ները ու ծերերը անոր եկան, Ու ըսին անոր,
 Ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բաները, և
 ո՞վ տուաւ քեզի այդ իշխանութիւնը, որ այդ
 29 բաները ընես: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու
 ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի բան մը հարցնեմ, ու
 էի՞ ինձի պատասխան տաք, ես ալ ձեզի պիտի
 ըսեմ թէ ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բա-
 30 ները: Յովհաննէսի մկրտութիւնը երկկնքէ՞ն
 էր՝ թէ մարդոցմէ. պատասխան տուէք ինձի:
 31 Եւ անոնք իրենց մէջ կը խորհէին ու կ'ըսէին,
 Եթէ ըսենք՝ Երկկնքէն, պիտի ըսէ, Հապա ին-
 32 չո՞ւ չհաւատացիք անոր. Իսկ եթէ ըսենք՝ Մար-
 դոցմէ, ժողովուրդէն կը վախնային, վասն զի
 ամէնը *գիտէին Յովհաննէսը թէ ճշմարտապէս
 33 մարգարէ էր: Եւ պատասխան տալով՝ ըսին Յի-
 սուսի, Չենք գիտեր. և Յիսուս պատասխան
 տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր
 թէ ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընեմ այս բաները:

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը նստածայնէ Հրեաներուն մերժուիլը և հեթանոսներուն կոչումը՝ ապե-
 րախտ մշակներուն ձեռքը յանձնուած այգիին առակովը. 43 պատասխան կու տայ՝
 Կայսրին հարկ տալու վրայով. 48 կը ցուցնէ սաղուկեցիներուն իրենց մոլորութիւնը
 յարութիւն չկայ ըսելուն համար. 28 առաջին պատուիրանքին վրայով հարցնող
 դպիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը ջրէ այն կարծիքը զոր դպիրները ունէին Քրիստոսի
 վրայով. 38 և կը պատուիրէ ժողովուրդին որ զգոյշ ըլլան անոնց փառաբերութե-
 նէն և կեղծաւորութենէն: 44 Քրիստոս կը գովէ երկու լուսնայ տուող աղքատ
 որբուարին:

- 1 Եւ սկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ ու
 ըսել, Մարդ մը այգի տնկեց, ու անոր բոլորախ-
 քը յանգ քաշեց, և սատրահնձան փորեց, ու
 աշտարակ շինեց, և դանիկա մշակներու յանձ-
 2 նեց, ու ինք օտար երկիր մը գնաց: Եւ առե-
 նին ծառայ մը դրկեց մշակներուն, որպէս զի
 3 մշակներէն այգիին պտուղէն առնէ: Իսկ անոնք

*Յ.Ն. ունէին

- բռնեցին, ծեծեցին զանիկա ու սարապ ճամ-
 4 բեցին: Նորէն ուրիշ ծառայ մըն ալ զրկեց ա-
 նոնց, և զանիկա քարկոծելով գլուխը վիրաւո-
 5 բեցին ու անարգուած ճամբեցին: Եւ դարձեալ
 ուրիշ մը զրկեց, ու զանիկա սպաննեցին. և շատ
 ուրիշներ ալ զրկեց, որոնց մէկ քանինները ծեծեցին
 6 ու մէկ քանինները սպաննեցին: Ուստի սիրելի
 որդի մըն ալ ունենալով, վերջապէս զանիկա ալ
 զրկեց անոնց՝ բռնելով, Թերևս ամչնան իմ որ-
 7 դիւնս: Բայց այն մշակները ըսին իրարու, Ասի-
 կա է ժառանգը. եկէք զանիկա սպաննենք, ու
 8 ժառանգութիւնը մերը ըլլայ: Եւ բռնեցին զա-
 նիկա ու սպաննեցին, և այգիէն զուրս հանե-
 9 ցին: Ուստի այգիին տէրը ի՛նչ պիտի ընէ, պի-
 տի գայ ու կորսնցնէ մշակները, և այգին ու-
 10 թիշներու պիտի տայ: Եւ այս զիրը չէ՞ք կար-
 դացեր, թէ Ա՛յն քարը զոր շինողները անարգե-
 11 ցին, անիկա անկիւնին գլուխը եղաւ. Ասիկա
 Տէրոջմէն եղաւ, և զարմանալի է մեր աչքերուն:
 12 Եւ կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս բռնեն զանի-
 կա, բայց ժողովուրդէն վախցան, քանզի իմա-
 ցան որ այն տուակը իրենց համար ըսաւ, և
 ձգեցին զանիկա ու գացին:
 13 Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդեսեաններէն
 քանի մը հողի զրկեցին անոր, սրպէս զի խօս-
 14 քով բռնեն զանիկա: Եւ անոնք եկան ու ըսին
 անոր, Վարդապետ, զիտենք որ ձյմարիտ ես,
 և մէկո՛ւն համար հողդ չէ, քանզի մարդոց
 երեսպաշտութիւն չես ընէր, հապա ձյմար-
 տութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցնես.
 Կայսրին տուրք տալ արժանի է՝ թէ ոչ, տան՛ք՝
 15 թէ չտանք: Եւ Յիսուս զիտնալով անոնց կեղծա-
 ւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փոր-
 ձէք. բերէք ինձի գահեկան մը որ անսնեմ:
 16 Եւ անոնք բերին. ու ըսաւ անոնց, Արո՞ւն է

- այս պատկերը ու զիրը . և անոնք ըսին անոր ,
 17 Կայսրին : Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ
 անոնց , Չայն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք ,
 և զայն որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ ^{պատիւն} : ու
 զարմացան անոր իրայ :
- 18 Եւ անոր քով եկան սաղաւկեցիները որոնք
 կրակն թէ յարութիւն չկայ , և անոր Հարցու-
 19 ցին՝ ըսելով , Վարդապետ , Մովսէս մեզի գրեց
 որ եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի , ու կինը ձգէ
 և զաւակ չձգէ , անոր եղբայրը առնէ անոր կի-
 20 նը , և իր եղբօրը զաւակ հանէ : Արդ եօթը եղ-
 բայրներ կային , և առաջինը կին առաւ ու մե-
 21 սաւ և զաւակ չձգեց : Ու երկրորդը առաւ զա-
 նիկա ու մեռաւ , և ան ալ զաւակ չձգեց , նոյն-
 22 պէս ալ երրորդը : Ու եօթն ալ զանիկա առին
 և զաւակ չձգեցին . ամենէն ետքը կինն ալ մե-
 23 սաւ : Ուրեմն յարութեան ատեն , երբ յա-
 րութիւն առնեն , անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի
 ըլլայ , յիսն զի եօթն ալ զանիկա կին ունեցան :
- 24 Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ ,
 Ասոր համար չէ՞ որ մոլորած էք , որ ոչ զիրքերը
 25 զիտէք և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը : Քանզի
 երբ մեռելներէն յարութիւն առնեն , ոչ կին
 կ'առնեն և ոչ էրկան կը արուին , Հասցա երկին-
 26 քի հրեշտակներուն պէս են : Բայց մեռելնե-
 րուն համար՝ թէ յարութիւն կ'առնեն , Մով-
 սէսի զիրքին մէջ չէ՞ք կարդացեր մարենիին
 իրայ , ի՛նչպէս Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսե-
 27 լով , Ես եմ Աբրահամի Աստուածը , և Իսահա-
 կի Աստուածը , ու Յակոբի Աստուածը : Անիկա
 մեռելներուն Աստուածը չէ , Հասցա կենդանի-
 ներուն . ուրեմն զուք խիստ մոլորած էք :
- 28 Եւ զպիտներէն մէկը եկաւ , ու մօտիկ կ'ընէր
 անոնց՝ երբ լիճարանութիւն կ'ընէին , ու երբ
 տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ անոնց ,

- 29 Հարցուց անոր ու ըսաւ, Ո՞րն է բոլոր պատուի-
 րանքներուն առաջինը: Եւ Յիսուս պատասխա-
 նեց անոր, Բոլոր պատուիրանքներուն առաջի-
 նը այն է՝ Լսէ, ով Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուա-
 30 ծը մէկ Տէր է. Եւ քու Տէր Աստուածդ սիրես
 քու բոլոր սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ, ու
 քու բոլոր մարտէդ, և քու բոլոր զօրութենէդ՝
 31 աստիկա է առաջին պատուիրանքը: Ու երկրոր-
 զը ասոր նման, Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ
 պէս. ասոնցմէ մեծ ուրիշ պատուիրանք չկայ:
 32 Եւ դպիրը ըսաւ անոր, Աղէկ, վարդապետ, շի-
 տակ խօսեցար թէ Աստուած մէկ է, և անկէ
 33 զաս ուրիշ մը չկայ. Եւ բոլոր սրտէ, ու բոլոր
 մարտէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր զօրութենէ՛ զա-
 նկիկ սիրելը, ու ընկերը իր անձին պէս սիրելը
 34 ամէն սղջակէ՛ղներէ ու զո՛հերէ աւելի է: Եւ
 Յիսուս ատենելով որ անկիկ խեղացութիւնով
 պատասխան տուաւ, ըսաւ անոր, Աստուծոյ
 թագաւորութենէն շատ հեռու չես. և ա՛լ ուրիշ
 մէկը չէր համարձակեր անոր քան ի Հարցնելու:
 35 Եւ Յիսուս երբ տաճարին մէջ կը սորվեցնէր,
 պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Գալիլները ի՞նչ
 պէս կ'ըսեն թէ Քրիստոս Գաւիթի որդին է.
 36 Եւ ինք Գաւիթ Սուրբ Հոգիով կ'ըսէ, Տէրը իմ
 Տէրոջս բաւ, Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև քու
 թշնամիներդ ստքերուդ պատուանդան ընեմ:
 37 Ուրեմն Գաւիթ ինք որ զանկիկ Տէր կը կոչէ,
 ի՞նչպէս անկիկ անոր որդին կ'ըլլայ. և ժո-
 զովորդէն շատերը յօժարութեամբ մտիկ կ'ը-
 նէին անոր:
 38 Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր ա-
 նոնց, Զգուշացէ՛ք գալիլներէն, որոնք կ'ուզեն
 39 բուն մէջ բարեւներ իր գնալուն, Ու ժողովարաննե-
 բուն մէջ առաջին ակթունները, և ընթրիքներու

- 40 մէջ առաջին բաղմոյները. Որոնք որբեւորինե-
րուն առները կ'ուտեն, ու Ծարդոց երեւալու
համար աղօթքը կ'երկնցնեն. ասոնք աւելի դա-
տասարառութիւն պիտի ընդունին ։
- 41 Եւ Յիսուս գանձանակին դիմաց նստած՝ կը
նայէր թէ ինչպէս ժողովուրդը գանձանակին
մէջ ստակ կը ձգէ. և շատ հարուստներ շատ
42 բան ձգեցին ։ Աղքատ որբեւորի մըն ալ եկաւ
ու երկու լուծաց ձգեց, որ նաքարակիտ մը կը-
43 նէ ։ Եւ իր աշակերտները իրեն կանչելով՝ բաւ-
անոնց, ճշմարիտ կըսեմ՝ ձեզի, որ Այս աղ-
քատ որբեւորին գանձանակը պակ՝ ձգողներուն
44 ամէնէն աւելի ձգեց. Վասն զի ամէնը իրենց
աւելցածէն ձգեցին, բայց ասիկա իր չքաւու-
րութենէն՝ ունեցածին բոլորը ձգեց, իր բոլոր
ասլուատը ։

ԳԼ. ԺԳ

4 Քրիստոս կը նախաձայնէ թէ տաճարը պիտի կործանի. 9 թէ աւետարանին համար
հալածանքներ պիտի ըլլան. 14 թէ մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Հրեա-
ներուն վրայ. 21 և թէ ինք ի՛նչ կերպով դատաստանի պիտի դայ ։ 32 Վերջին
ժամուն ընաւ մէկուն յայտնուած չլլալուն համար՝ Քրիստոս կը պատահիւրէ ար-
թուն կենալ ու աղօթք ընել ։

- 1 Ու երբ տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր աշա-
կերտներէն մէկը բաւ իրեն, Վարդապետ,
նայէ ինչպէս քարեր են, և ի՛նչ կերպ շէնքեր ։
- 2 Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ բաւ անոր,
Կը տեսնե՞ս այդ մեծ շէնքերը. քար մը քարի
վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի ։
- 3 Ու երբ անիկա Չիժենեաց լեռը տաճարին
դիմաց նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս և
Յովհաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն ա-
4 ռանձին, Ըսէ՞ մեզի, ե՞րբ պիտի ըլլան այդ բա-
ները, և ի՛նչ նշան պիտի ըլլայ այդ ամէն բա-
5 ներուն կատարուելու ատենը ։ Եւ Յիսուս պա-
տասխան տուաւ անոնց ու սկսաւ ըսել, Չգոյշ
6 կեցէք, չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ. Վասն զի

- շատերը պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ
 Ես եմ Քրիստոսը, ու շատերը պիտի մոլորեցնեն =
 7 Բայց երբ լէք պատերազմներ և պատերազմ-
 ներու լուրեր՝ մի խռովիք, վասն զի պէտք է
 8 ըլլալ, բայց դեռ վերջը չէ = Վասն զի ազգ ազ-
 գի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թա-
 գաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ երկրաշար-
 ժութիւններ պիտի ըլլան, սուր ու խռովու-
 թիւններ ալ պիտի ըլլան. ասոնք ցաւերուն
 9 սկիզբներն են = Զգուշացէք ձեր անձերուն.
 քանզի ձեզ ատեաններու պիտի մատնեն, ու
 ժողովարաններուն մէջ ձեզ պիտի ծեծեն, և
 իմ անուան համար կուսակալներու ու թագա-
 ւորներու առջև պիտի կենաք՝ անոնց վկայու-
 10 թիւն ըլլալու համար = Եւ առաջ պէտք է որ
 11 աւետարանը քարոզուի բոլոր ազգերուն = Բայց
 երբ ձեզ մատնելու տանին, առաջուրնէ՛ հոգ
 մի ընէք և մի մտածէք թէ ինչ պիտի խօսիք,
 հապա այն ժամուն ինչ որ ձեզի սրուի՝ զանի-
 կա խօսեցէք. վասն զի ոչ թէ դուք էք որ կը
 խօսիք, հապա Հոգին Սուրբ =
 12 Ու եղբայր եղբայրը մահուան պիտի մատնէ,
 և հայրը՝ որդին, և որդիներ իրենց ծնողքներուն
 13 վրայ պիտի ելլեն ու մեռցնեն զանոնք = Եւ իմ
 անուան համար ամէնուն ատելի պիտի ըլլաք.
 բայց ով որ մինչև վերջը համբերէ՝ անիկա պի-
 14 տի սպրի = Ու երբ տեսնէք աւերմունքին պրո-
 ծութիւնը՝ որ Գանիէլ մարգարէին ձեռքով
 ըսուած է, թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ,
 (ով որ կարգայ՝ թող հասկնայ,) այն ատեն Հրէ-
 աստանի մէջ եղողները լեռները թող փախչին.
 15 Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող սուն չիջնէ,
 16 ու չմտնէ իր սունէն բան մը առնելու. Եւ ան
 որ արտին մէջ է՝ թող ետ չգառնայ իր հան-
 17 դերձը առնելու = Բայց վա՛յ այն օրերը յղի

- 18 Եղողներուն ու ծիծ տուողներուն = Եւ աղօթք
 19 բրէք որ ձեր փախչիլը ձմեռը չըլլայ = Քանզի
 այն օրերը այնպիսի նեղութիւն պիտի ըլլայ,
 որուն նմանը Աստուծոյ ստեղծած արարածնե-
 րուն սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ, ոչ ալ պի-
 20 տի ըլլայ = Եւ եթէ Տէրը այն օրերը չկարծեցը-
 նէր, բնաւ մարմին մը պիտի չապրէր. բայց
 ընտրեալներուն համար զօրնք ընտրեց՝ այն
 21 օրերը կարծեցուց = Եւ այն ատեն եթէ մէկը
 ձեզի բտէ, Ահա հաս է Քրիստոսը՝ կամ Ահա
 22 հոն, մի հաւատար. Վասն զի սուս քրիստոս-
 ներ և սուս մարդարէներ պիտի ելլեն, ու նշան-
 ներ և հրաշքներ պիտի ցուցնեն, որպէս զի ե-
 թէ կարելի էր, ընտրեալներն ալ մարդեցնեն =
 23 Իսկ դուք զգաց կեցէք. ահա առաջուրնէ ըսի
 ձեզի ամէնը =
- 24 Բայց այն օրերը այն նեղութենէն ետև արե-
 դակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պի-
 25 տի չապայ, Եւ աստղերը երկինքէն պիտի թափ-
 թըփին, ու երկինքին մէջի զօրութիւնները
 26 պիտի շարժին = Եւ այն ատեն պիտի տեսնեն
 Որդին մարդոյ՝ անկերու մէջ եկած մեծ զօրու-
 27 թիւնով ու փառքով = Եւ այն ատեն իր հրեշ-
 տակները պիտի դրկէ, ու իր ընտրեալները պի-
 տի ժողովէ չորս հովերէն, երկրի ծայրէն մինչև
 28 երկինքի ծայրը = Թղենիէն առակ մը սորվեցէք.
 Երբ անոր ստերը կը կակուղնան ու ատերև-
 ները կը ցցուին, գիտէք թէ ամառը մօտ է =
 29 Նոյնպէս ալ դուք երբ այս բաները եղած տես-
 30 նէք, գիտեցէք որ մօտ է դռներուն քով = Ճշմա-
 րիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, որ այս ազգը պիտի չանցնի,
 31 մինչև որ այս ամէն բաները ըլլան = Երկինք ու
 երկիր պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ
 32 պիտի չանցնին = Իսկ այն օրուան ու ժաման
 համար մէկը չգիտեր, ոչ երկինքի մէջ եղող

33 Հրեշտակները և ոչ Արդին, հասյա միայն Հայ-
 34 րը = Զգոյշ կեցէք, արթուն մնացէք և աղօթք
 35 պէս օտար երկիր գացող մարդ մը իր սունը
 կը թողու, ու իր ծառաներուն իշխանութիւն
 կու տայ, և ամէն մէկուն իր գործը, ու դռնա-
 36 պանին կ'ապսպրէ որ արթուն կենայ: Աւրեմն
 արթուն կեցէք, վասն զի չէք գիտեր թէ երբ
 կու գայ տանուտէրը, իրիկո՞ւնը՝ թէ կէսգի-
 շերի՞ն՝ թէ հաւախօսի՞ն և թէ առտուա՞նց =
 37 Զըլլայ որ յանկարծակի գայ՝ ու ձեզ քունի մէջ
 գտնէ: Եւ ինչ որ կ'ըսեմ՝ ձեզի՛՝ ամէնուն կ'ը-
 սեմ, Արթուն կեցէք:

ԳԼ. ԺԴ

1 Հրեաներուն դաւաճանութիւնը ֆրիստոսի դէմ: 3 Կին մը անոր գլխուն վրայ կը
 թափէ շիշ մը պատուական իւզ: 10 Յուգա իր Տէրը կը ծախէ ստակով: 18 Քրիս-
 տոս կը ծանուցանէ թէ իր աշակերտներէն մէկը զինք պիտի մտանէ: 22 Զատկին
 պարտատուէէն և ուտուէէն ետեւ, Քրիստոս հաղորդութեան խորհուրդը կը
 սահմանէ: 26 կը նախաձայնէ իր բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը, և Պետրոսի ուրա-
 ցութիւնը: 43 Յուգա համբուրելով կը մատնէ գֆրիստոս: 46 Քրիստոս պարտէզին
 մէջ կը բռնուի, 53 սուտ վիաներէն կ'ամբաստանուի, և ամբարշտ վճռով կը դա-
 տապարտուի Հրեաներուն ստեանէն: 63 Հրեաները անարգանքներով կը չարչարեն
 գֆրիստոս: 66 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը:

1 Եւ երկու օրէն ետեւ զատիկ ու բաղարջա-
 կերք էր. և քահանայապետները ու դպիրնե-
 րը կը փնտռէին թէ ի՞նչպէս նենգութեամբ
 2 բռնեն զանիկա ու մեռցնեն: Բայց կ'ըսէին թէ
 Ոչ տօնին ատենը, որպէս զի ժողովուրդին մէջ
 խռովութիւն չըլլայ =
 3 Աւ երբ ինք Բեթանիա էր բորոտ Միմոնի
 սունը սեղան նստած, կ'ին մը եկաւ՝ որ շիշ մը
 պատուական սուղ նարդոսի իւզ ունէր, և կոտ-
 րեց այն շիշը ու անոր գլխուն վրայ թափեց =
 4 Եւ կային ոմանք որ կը դժուարէին ու կ'ըսէին,
 Ինչո՞ւ համար եղաւ այդ իւղին կորուստը.
 5 Քանզի այդ [իւղը] երեք հարիւր գահեկանէն

- աւելի կրնար ծախուիլ ու աղքատներուն տրուիլ . և սաստիկ կը յանդիմանէին զանիկա :
- 6 Բայց Յիսուս ըսաւ , Թող տուէք ատոր , ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք ատիկա . բարի գործ մը
- 7 գործեց ինծի : Վասն զի աղքատները ամէն աւտեն ձեզի հետ ունիք , ու երբ ուզէք , կրնաք անոնց բարիք ընել , բայց զիս ամէն ատեն չունիք :
- 8 Ատիկա ինչ որ ունէր՝ ըրաւ . առաջուրնէ իմ մարմինս օծեց իմ թաղումիս համար :
- 9 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , թէ Բոլոր աշխարհի մէջ , ուր որ սյս աւետարանը քարոզուի , ատոր ըրածն ալ պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար :
- 10 Եւ Յուդա Իսկարիովտացի , տասուերկուքէն մէկը , գնաց քահանայապետներուն , որ զանիկա
- 11 կա մասնէ անոնց : Անոնք ալ լսելով ուրախացան , ու իրեն ստակ տալ խոստացան , և կը փնտռէր թէ ի՞նչպէս պատեհուի թիւնով մը մասնէ զանիկա :
- 12 Եւ բազարձակերաց առաջին օրը , երբ զատիկը կը մտնէին , անոր աշակերանները լսին իրեն , Ո՞ւր կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝
- 13 որպէս զի զատիկը ուտես : Եւ իր աշակերաններէն երկուքը զրկեց ու ըսաւ անոնց , Քացէք քաղաքը , ու ձեզի մարդ մը պիտի պատահի՝ որ
- 14 նոր ետեւէն : Եւ ուր որ մտնէ , տանը տէրոջը ըսէք , Վարդապետը կ'ըսէ , Ո՞ւր է օթեւանը , ուր աշակերաններու հետ մեկտեղ զատիկը ուտեմ :
- 15 Ան ալ ձեզի յարդարուած պատրաստ մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցնէ . հոն պատրաստեցէք մեզի :
- 16 Եւ իր աշակերանները գացին ու քաղաքը մտան , և ինչպէս իրենց ըսաւ՝ «յնպէս» գտան , և զատիկը պատրաստեցին :
- 17 Ու երբ իրիկուն եղաւ , տասուերկուքին հետ

- 18 մէկտեղ եկաւ : Ու երբ սեղանն նստանն և կ'ուտէին, ըսաւ Յիսուս, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ ձեզմէ մէկը որ հիմա ինծի հետ կ'ուտէ, զիս
- 19 պիտի մատնէ : Եւ անոնք սկսան տրամիլ, ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր, Մի՛թէ է՞ս եմ. և
- 20 ուրիշ մը՝ Մի՛թէ է՞ս եմ : Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Այդ տասուերկուքէն մէկը՝ որ ինծի հետ էր յետոյ պնակը խոթեց :
- 21 Յիրաւի Որդին մարդոց կ'երթայ, ինչպէս զըրուած է իրեն համար. բայց վա՛յ այն մարդուն, որուն ձեռքով Որդին մարդոց կը մատնուի. աղէկ էր այն մարդուն որ ծնած չըլար :
- 22 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ անոնց ու
- 23 ըսաւ, *Առէք, այս է իմ մարմինս : Եւ դաւաթը առաւ, գոհացաւ, ու տուաւ անոնց, և
- 24 ամէնն ալ խմեցին անկէ : Ու ըսաւ անոնց, Ասիկա է իմ արիւնս նոր ուխտի, որ շատերու
- 25 համար կը թափուի : Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Ասկէ ետեւ որթին բերքէն ընաւ պիտի չխմեմ մինչև այն օրը երբ զանիկա նոր խմեմ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ :
- 26 Եւ օրհնութիւն մը երգելէ ետեւ Չիթենեաց
- 27 լեռը ելան : Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ամէնդ ալ այս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայթակղիք. վասն զի զրուած է թէ Հովիւը պիտի զարնեմ,
- 28 ու ոչխարները պիտի ջրուին : Բայց յարութիւն առնելէս ետեւ ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի
- 29 երթամ : Իսկ Պետրոս ըսաւ անոր, Թէպէտ
- 30 ամէնն ալ գայթակղին, բայց ոչ թէ ես : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ քեզի, որ դուն ալ այս գիշեր դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած երեք անգամ զիս պիտի ուրանաս :
- 31 Բայց Պետրոս աւելի կը պնդէր ու կ'ըսէր, Թէև

*Որովհետեւ, Առէք, կերէք

- քեզի հետ մեռնիլ պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ
 պիտի չուրանամ. նոյնպէս կ'ըսէին ամէնն ալ =
- 32 Եկան այն տեղը որուն անունը Գեթսեմանի
 էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն, Հոս նստե-
- 33 յէք, մինչև որ ես աղօթք ընեմ = Եւ իրեն հետ
 առնելով Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէ-
- 34 սը, սկսաւ խօսիլ և վշտանալ = Այն ատեն
 ըսաւ անոնց, Իմ անձս մեռնելու շափ արտում
- 35 է. Հոս կեցէք և արթուն մնացէք = Ու քիչ մը
 առաջ երթալով իր երեսն իրաց գետինը ինկաւ և
- 36 իրմէ անցնի = Եւ ըսաւ, Աբբա Հայր, ամէն բան
 քեզի հնարաւոր է, այս դաւաժքը ինծմէ ան-
- 37 ինչպէս դուն կ'ուզես = Եւ եկաւ ու զանոնք քնա-
 ցած դտաւ, և ըսաւ Պետրոսի, Միմոն, կը քնա-
- 38 նաս. չկրցար ժամ մը արթուն կենալ = Արթուն
 կեցէք և աղօթք ըրէք, որպէս զի փորձութեան
- 39 տկար = Եւ նորէն զնաց աղօթք ըրաւ՝ նոյն
 40 խօսքը ըսելով = Եւ դարձաւ ու զանոնք նորէն
 քնացած դտաւ, վասն զի աչքերնին ծանրա-
- 41 տան անոր = Երրորդ անգամ ալ եկաւ ու ըսաւ
 անոնց, Ասկէ ետև քնացէք ու հանգչեցէք.
 բաւական է, ժամը հասաւ. ահա Արդին մար-
- 42 դոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատնուի = Ելէք
 երթանք, ահա մօտեցաւ անիկա որ զիս պի-
- 43 Եւ դեռ անիկա շա՞ որ կը խօսէր, խակոյն
 Յուդա, տասուերկուքէն մէկը, եկաւ, և իրեն
 հետ քահանայապետներուն և դպիրներուն ու
 ծերերուն կողմէն շատ բազմութիւն՝ սուրերով
- 44 ու բիրերով = Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան
 մը տուեր էր՝ ըսելով, Ո՛վ որ ես համբուրեմ՝

- ան է, բռնեցէք զանիկա և զգուշութեամբ տա-
- 45 րէք = Ու անիկա գալով՝ շուտ մը մօտեցաւ անոր
և բաւ, Ռարբի, Ռարբի, ու համբուրեց զա-
- 46 նիկա = Եւ անոնք ձեռք զարկին անոր ու բռնե-
- 47 ցին զանիկա = Եւ քովը կայնողներէն մէկը սու-
- 48 ռային, ու անոր ականջը մէկդի հանեց = Եւ Յի-
- սուս պատասխան տալով՝ բաւ անոնց, Իբր
թէ աւազակի՞ վրայ ելաք սուրերով ու բիրերով
- 49 զիս բռնելու = Ամէն օր ձեր քով էի ու սաճա-
- րին մէջ կը սորվեցնէի, և զիս չբռնեցիք. բայց
- 50 որպէս զի գիրքերը կատարուին = Այն ատեն
բոլոր աշակերտները թողուցին զանիկա ու փախան =
- 51 Եւ երիտասարդ մը անոր ետեէն կ'երթար՝ մերկ
ճարփին վրայ կտաւ մը առած, ու երիտասարդ-
- 52 ները զանիկա բռնեցին. Ան ալ կտաւը թողուց
ու մերկ փախաւ անոնցմէ =
- 53 Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին, ու
անոր քով ժողովուեցան բոլոր քահանայապետ-
- 54 ները և ձերերը ու դպիրները = Եւ Պետրոս
հեռուանց անոր ետեէն գնաց մինչև ներսը,
քահանայապետին գաւիթը, և սպասաւորնե-
- րուն հետ նստաւ, ու կրակին քով կը տաքնար =
- 55 Իսկ քահանայապետները ու բոլոր ժողովքը
Յիսուսի դէմ վկայութիւն կը փնտռէին, որպէս
- 56 զի զանիկա մեռցնեն, և չէին գտներ. Վասն
զի շատերը սուտ վկայութիւն կը վկայէին անոր
դէմ, ու վկայութիւնները իրար համաձայն
- 57 չէին = Եւ ոմանք երան սուտ վկայութիւն կը-
- 58 նէին անոր դէմ՝ ու կ'ըսէին թէ, Մենք լսեցինք
ատկէ որ կ'ըսէր, Ես այդ ձեռագործ տաճարը
պիտի քակեմ, և երեք օրուան մէջ ուրիշ մը
- 59 պիտի շինեմ առանց ձեռագործի = Բայց այն-
- 60 Եւ քահանայապետը մէջտեղը ոտք ելլելով

- Հարցուց Յիսուսի ու ըսաւ, Պատասխան մը
 չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ :
 61 Բայց անիկա լուռ կը կենար և պատասխան մը
 չէր տար. քահանայապետը նորէն կը հարցնէր
 անոր ու կ'ըսէր, Գո՞ւն ես Քրիստոսը, օրհնեալ
 62 Աստուծոյ Որդին : Եւ Յիսուս ըսաւ, Ես եմ. ու
 պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ Զօրութեան աջ
 կողմը նստած, ու երկինքի ամպերովը եկած :
 63 Եւ քահանայապետը իր հանդերձները պատ-
 ուեց ու ըսաւ, Այլ ի՞նչ պէտք են մեզի վկաներ :
 64 Ասոր հայհոյութիւնը ըտեցիք. ձեզի ի՞նչպէս
 կ'երեւնայ. և ամէնը դատաստարտեցին զանիկա
 թէ մահապարտ է :
 65 Եւ ոմանք սկսան թէքնել անոր ու երեսը ծած-
 կել և բռունցով ծեծել ու ըսել, Մարգարեացիր,
 ու ստատաւորները աստակ կը զարնէին անոր :
 66 Եւ Պետրոս վարը գաւիթն էր, ու քահանա-
 67 յապետին ազախիններէն մէկը եկաւ, Ու տես-
 նելով Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր
 ու ըսաւ, Գուն ալ Յիսուս Նազովրեցիի հետ
 68 էիր : Բայց անիկա ուրացաւ ու ըսաւ, Չեմ
 գիտեր և չեմ հասկնար թէ դուն ի՞նչ կը խօ-
 սիս. ու երբ դուրս ելաւ գաւիթին դրանը առ-
 69 ջիւ, հաւը խօսեցաւ : Եւ ազախինը նորէն տե-
 սաւ զանիկա, ու սկսաւ բորբոտիքը կայնողնե-
 70 բուն ըսել թէ Աստուծոյ անունցմէ է : Եւ անիկա
 նորէն ուրացաւ : Ու քիչ մը ասենէն ետքը՝
 նորէն բորբոտիքը կայնողները ըսին Պետրոսի,
 Արդարեւ դուն անունցմէ ես, վասն զի Գալիլեա-
 ցի ես, և քու զրուցուածքդ ալ նման է անոնց :
 71 Բայց անիկա սկսաւ անիծել ու երդում ընել՝
 ըսելով թէ Ես այն մարդը չեմ ճանչնար, ու
 72 բու համար դուք կ'ըսէք : Եւ խիղջն երկրորդ
 անգամ հաւը խօսեցաւ. ու Պետրոս միտքը բե-
 րաւ այն խօսքը զոր Յիսուս իրեն ըսեր էր թէ

Դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած՝ դուն երեք անգամ սխալի ուրանաս զիս. ու սկսաւ լալ:

ԳԼ. ԺԵ

4 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսի առջև և կ'ամբաստանուի: 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ աղաղակին նայելով՝ մարդասպան Բարաբբան կ'արձակէ, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի: 17 Փուշերէ պակ մը կը դնեն Յիսուսի գլուխը: 19 անոր երեսը կը թքեն և զանկա ծաղր կ'ընեն. 27 խաչը կը հանեն երկու ջարագործներու մէջտեղ. 29 Հրեաները սաստիկ նախատինքներ կու տան անոր. 39 Բայց հարիւրապետը կը խոստովանի թէ անկա Աստուծոյ Որդին է: 43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՅիսուս:

- 1 Եւ առտուանց շուտ մը քահանայապետները ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժողովքն ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապեցին
- 2 ու տարին մատնեցին Պիղատոսի: Եւ Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ, Դո՞ւն ես Հրէից թագաւորը. անկա ալ պատասխան տալով ըսաւ
- 3 անոր, Դուն կ'ըսես: Եւ քահանայապետները շատ ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրայով:
- 4 Ու Պիղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսելով, Պատասխան մը չե՞ս տար. նայէ՛ սրչափ քեզի դէմ
- 5 կը վկայեն: Եւ Յիսուս տակաւին պատասխան մը չտուաւ, մինչև որ Պիղատոս զարմացաւ:
- 6 Բայց տօնին ատենը կապուած մը կ'արձակէր
- 7 անոնց, որը որ իրենք ուզէին: Եւ Թիւ կար Բարաբբա անունով իր ընկեր խռովարարներուն հետ կապուած. որոնք խռովութեան ատենը
- 8 մարդասպանութիւն ըրեր էին: Եւ ժողովուրդը աղաղակելով՝ սկսաւ խնդրել որ ընէ ինչպէս
- 9 միշտ կ'ընէր իրենց: Եւ Պիղատոս անոնց պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Կ'ուզէ՞ք որ Հրէից
- 10 թագաւորը արձակեմ ձեզի: Քանզի գիտէր որ քահանայապետները նախանձի համար մատ-
- 11 ներ էին զանկա: Բայց քահանայապետները ժողովուրդը գրգռեցին որ ինքին յաւէտ Բարաբբան իրենց արձակել:
- 12 Նորէն Պիղատոս

- պատասխանն տուաւ ու ըսաւ անոնց, Հապտ
 Հրէից թագաւոր ըսածնիդ ի՞նչ կ'ուզէք որ ը-
 13 նեմ = Եւ անոնք նորէն կ'աղաղակէին, Խաչը հա-
 14 նէ ասիկա = Պիղատոս ըսաւ անոնց, Բայց ի՞նչ
 չար գործ ըրած է ասիկա, և անոնք ա՛լ աւե-
 լի կ'աղաղակէին = Ի՞նչէն, Խաչը հանէ ասիկա =
 15 Եւ Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել ուզելով՝
 Բարաբբան արձակեց անոնց, ու Յիսուսը ծե-
 ծելով՝ ձեռք տուաւ որպէս զի խաչուի =
 16 Եւ զինուորները ներս տարին զանիկա դաւի-
 թը, այսինքն սպառաք, և բոլոր գունդը մէկ-
 17 տեղ կանչեցին. Ու հազցուցին անոր ծիրանի-
 ներ, և փշեղէն սրակ հիւսելով՝ անոր գլուխը
 18 դրին. Ու սկսան բարե տալ անոր = Ըսէլ, Ողջոյն
 19 քեզ, Հրէից թագաւոր = Եւ անոր զլուխը եղէ-
 զով կը ծեծէին ու կը թքնէին անոր, և ծուն-
 կի վրայ գալով երկրաչափութիւն կ'ընէին անոր =
 20 Ու երբ ծաղր ըրին զանիկա, ծիրանիները վրա-
 յէն հանեցին և իր հանդերձները հազցուցին
 անոր, ու դուրս հանեցին զանիկա՝ որպէս զի
 խաչը հանեն =
 21 Եւ Մանն Կիւրենացի, Աղէքսանդրոսի և
 Ռուփոսի հայրը, որ անկէ կ'անցնէր արտէն ե-
 կած, պահակ բռնեցին որպէս զի անոր խաչը
 22 վերցնէ = Ու տարին զանիկա Գողգոթա ըստ
 23 տեղը, (որ կը թարգմանուի Փանկի տեղ,) Եւ
 անոր զմուռսով խառնուած գինի տուին որ
 24 խմէ, բայց ինք չտուաւ = Ու խաչը հանեցին զա-
 նիկա, և անոր հանդերձները բաժնեցին՝ անոնց
 վրայ վիճակ ձգելով թէ ո՛վ ի՞նչ պիտի առնէ =
 25 Ժամը երեքն էր ու խաչը հանեցին զանիկա =
 26 Եւ անոր յանցանքի զիրը գրուած էր թէ Հրէից
 27 թագաւորն է = Ու անոր հետ երկու աւաղակ
 խաչը հանեցին, մէկը անոր աջ կողմէն ու մէ-
 28 կը ձախ կողմէն = Եւ կատարուեցաւ այն զիրը

- որ կ'ըսէ թէ Անօրէններու հետ սեպուեցաւ ։
- 29 Եւ անոնք որ կ'անցնէին, կը հայհոյէին անոր, դուխնին կը շարժէին ու կ'ըսէին, Աւանդ, որ տաճարը կը քակէիր, և երեք օրուան մէջ կը
- 30 շինէիր. Ինքզինքդ ազատէ ու իջիր այդ խաչէն ։
- 31 Նոյնպէս ալ քահանայապետները դպիրներուն հետ իրենց մէջ ծաղր ընելով՝ կ'ըսէին, Ուրիշ
- 32 ներք ազատեց, ինքզինք չկրնար ազատել ։ Այդ Քրիստոսը, Իսրայէլի թագաւորը, թող հիմա խաչէն վար իջնէ, որպէս զի տեսնենք ու հաւատանք. և իրեն հետ խաչը ելլողները կը նախատէին զանիկա ։
- 33 Ու վեցերորդ ժամը հասածին պէս՝ բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ
- 34 ժամը ։ Եւ իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ ձայնով ազադակեց ու ըսաւ, Էլօի, Էլօի, լամնա սաբարթանի. որ կը թարգմանուի, Աստուած
- 35 իմ, Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողուցիր ։ Եւ քովը կայնողներէն ոմանք երբ լսեցին՝ կ'ըսէին
- 36 թէ Եղիան կը կանչէ ։ Ու մէկը վազեց սպունդ մը քայսխաով լեցուց, ու եղէզի մը անցընելով՝ տուաւ անոր որպէս զի խմէ, և ըսաւ, Թող տուր, տեսնենք թէ Եղիա կու գայ՞ ասիկա վար իջեցնելու ։
- 37 Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց ու հոգի
- 38 տուաւ ։ Ու տաճարին փարագոյրը երկուքի
- 39 սպառուեցաւ վերէն վար ։ Եւ հարիւրապետը որ անոր զիմաց կեցեր էր, տեսնելով որ այսպէս ազադակելով հոգի տուաւ, ըսաւ. Արդարև Որ
- 40 զի Աստուծոյ էր այս մարդը ։ Կիներ ալ կային, որոնք հեռուանց կը նայէին, որոնց մէջ էր Մարիամ Մազդաղէնացի. և պղտիկ Յակոբոսի ու Յովսէսի մայրը Մարիամ, և Սողովմէ.
- 41 Որոնք երբ Յիսուս Գալիլեա էր, իր ետեւէն կ'երթային, և իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին.

և ուրիշ շատ կիներ ալ որոնք իրեն հետ Երուսաղէմ ելեր էին :

- 42 Ու երբ իրիկուն եղաւ, այն օրը ուրբաթ, այս
43 ինքն շաբաթին առջի օրը, ըլլալով, Յովսէփ Արիմաթացի, երևելի խորհրդական մը, որ ինք ալ Աստուծոյ թագաւորութեանը կը սպասէր, եկաւ ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատոսի
44 քով մտաւ, և Յիսուսի մարմինը խնդրեց : Ու Պիղատոս զարմացաւ որ արգէն մեռած ըլլայ . և հարիւրապետը իրեն կանչելով՝ հարցուց ա-
45 նոր թէ Շն՞տ ատեն է որ մեռաւ : Ու երբ պոյգը խնացաւ հարիւրապետէն, մարմինը Յովսէփի
46 շնորհեց : Եւ Յովսէփ կտաւ գնեց, ու զանիկա վար իջեցնելով՝ կտաւովը փաթթեց, ու դրաւ դերեզմանի մը մէջ՝ որ քարէ փորուած էր . և քար
47 մը զլորեց գերեզմանին դուռը : Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի ու Յովսէփի Կարճ Մարիամ տեսան այն տեղը ուր դրուեցաւ :

ԳԼ. ԺԶ

1 Հրեշտակ մը ֆրիստոսի յարութիւն առնելը կ'աւետէ երեք կիներու : 9 Քրիստոս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 12 արտը գացող երկու աշակերտներուն, 14 ետքը առաքեալներուն, զորոնք կը զրկէ աւետարանը քարոզելու : 19 Քրիստոս երկինք կը համբառնայ :

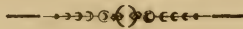
- 1 Ու երբ շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագդաղենացի և Յակոբոսի Կարճ Մարիամ և Սողովմէ խունկեր ծախու առին, որպէս զի դան օժեն
2 զանիկա : Եւ մէկշաբթի առտուանց շատ կանուխ, երբ արեւը կը ծագէր, եկան գերեզման-
3 նը, Ու իրարու կըսէին, Քարը ո՞վ պիտի զլորէ
4 մեզի գերեզմանին դռնէն, (Ու նայեցան տեսան որ քարը զլորուած էր,) վասն զի շատ մեծ էր :
5 Եւ ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ մը տեսան որ աջ կողմը նստեր էր ձերմակ պաա-
6 մուճան հագած, ու զարհուրեցան : Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Մի զարհուրիք . Յիսուս Նազով-

- րեցին կը փնտռէք, որ խաչուեցաւ. անիկա յարուժիւն առաւ, հոս չէ. ահա այն տեղը ուր
- 7 դրին զանիկա = Բայց գացէք, ըսէք անոր աշակերաններուն և Պետրոսի, թէ «հա՛ ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք զանիկա՝
- 8 ինչպէս ձեզի ըսաւ = Եւ անոնք դողով ու ապշուժեամբ բռնուած՝ *եղան ու փախան դերեզմանէն, և մարդո՛ւ բան չըսին, քանզի կը վախնային =
- 9 Յիսուս մէկշարժի առտուանց յարուժիւն առած՝ առաջ Մարիամ Մագդաղենացիի երե-
- 10 ցաւ, որմէ եօթը դե հաներ էր = Անիկա գնաց անոնց պատմեց՝ որոնք անոր հետ էին, երբ սուգ
- 11 կ'ընէին ու կու լային = Իսկ անոնք երբ լսեցին թէ կենդանի է և թէ իրեն երեցաւ, չհաւատացին =
- 12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով երեցաւ անոնցմէ երկուքին՝ որոնք քաղելով արար կ'երթային =
- 13 Եւ անոնք գացին ուրիշներուն պատմեցին, ու անոնց ալ չհաւատացին =
- 14 Վերջը տասնըմէկին երեցաւ, երբ սեղան նստած էին, ու երեսնին զարկաւ իրենց անհաւատութիւնը և սիրտերնուն կարծրութիւնը, վասն զի որոնց որ ինք երեցաւ մեռելներէն յարուժիւն առած՝ իրենք չհաւատացին =
- 15 Եւ ըսաւ անոնց, Գացէք բոլոր աշխարհ, ու աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներ-
- 16 րուն = Ան որ հաւատայ ու մկրտուի՝ պիտի փրկուի, և ան որ չհաւատայ՝ պիտի դատասպար-
- 17 տուի = Եւ անոնք որ կը հաւատան, այս նշանները անոնց հետ պիտի երթան. Իմ անունովս դեեր պիտի հանեն, նոր լեզուներ պիտի խօսին. Չեռքերնին օձեր պիտի բռնեն, և եթէ մահառիթ շէշ մը խմեն, իրենց պիտի չվաասէ =

* Ո՞րտե՞ր, շուտ եղան

Հիւանդներու վրայ ձեռք պիտի դնեն, ու անոնք պիտի առողջանան :

- 19 Արդ Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը երկինք համբարձաւ, ու Աստուծոյ աջ կողմը
20 նստաւ : Եւ անոնք ելան ու ամէն տեղ կը քարողէին, և Տէրը անոնց գործակից էր, ու խօսքը կը հաստատէր այն նշաններով որոնք անոնց հետ կ'երթային : Ամէն :

ԱԻԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Ղուկասու աւետարանին յառաջորանութիւնը : 5 Եղիաբեթի 26 ու կոյս Մարիամի յղութիւնը : 39 Եղիաբեթի և Մարիամի մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով : 57 Յովհաննէս մկրտչին ծնունդը և թրփատութիւնը : 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Քրիստոսի 76 և Յովհաննէսի վրայով :

- 1 Որովհետև շատերը մեր մէջ հաստատ զիտցուած բաներուն վրայով եղած պատմութիւնը
2 կարգի դնելու ձեռք զարկին, Ինչպէս սկիզբէն աչքով տեսնողները և խօսքին սպասաւոր ե
3 ղողները աւանդեցին մեզի, Ես ալ որ սկիզբէն այն ամէն բաներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի, յարմար դատեցի կարգաւ գրել քեզի, ով
4 պատուական Թէոփիլոս, Որպէս զի սորված բաներուդ ստուգութիւնը իմանաս :
- 5 Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անունով քահանայ մը կար, որուն կինը Ահարոնի աղջիկներէն էր, և անոր անունը Եղիաբեթ,
6 Ու երկուքն ալ Աստուծոյ առջև արդար էին,

- և Տէրոջը բոլոր պատուիրանքներուն ու իրաւունքներուն մէջ անարատութեամբ կը քալէին:
- 7 Եւ զաւակ չունէին, վասն զի Եղիսաբեթ ամուլ էր, ու երկուքն ալ օրերնին անցուցած էին:
- 8 Ու երբ անիկա իր դասակարգութեան օրերը հասներուն քահանայական պաշտօնը կը կատարէր Աստուծոյ առջև, Քահանայութեան սովորութեանը պէս իրեն ինկաւ որ Տէրոջը տաճարը մտնէ խնկարկութիւն ընէ: Եւ ժողովուրդին բոլոր բազմութիւնը դուրսը աղօթքի կայներ էին խունկին ատենը: Ու երեցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշտակը, որ կայներ էր խունկի սեղանին աջ կողմը: Եւ Չաքարիա երբ տեսաւ, շփոթեցաւ, ու անոր վրայ վախ մը ինկաւ: Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր, Մի վախնար, Չաքարիա, վասն զի քու աղօթքդ լուեցաւ, և քու կինդ Եղիսաբեթ քեզի որդի մը պիտի ծնանի, ու անոր անունը *Յովհաննէս դնես: Եւ քեզի ուրախութիւն ու ցնծութիւն պիտի ըլլայ, և շատերը անոր ծնանելուն վրայ պիտի ուրախանան:
- 15 Վասն զի Տէրոջը առջև մեծ պիտի ըլլայ, և զինի ու օրի պիտի չլամէ, և դեռ իր մօրը որովայնէն Սուրբ Հոգիով պիտի լեցուի. Ու Իսրայէլի որդիներէն շատերը իրենց Տէր Աստուծոյն պիտի դարձնէ: Եւ ինք անոր առջևէն պիտի գայ Եղիայի հոգիովը ու զօրութիւնովը, հայրերուն սիրտերը որդիներուն վրայ դարձրնելու, և անհնազանդները՝ արդարներուն իմաստութեանը, որպէս զի Տէրոջը բարեկարգ ժողովուրդ մը պատրաստէ: Եւ Չաքարիա ըսաւ հրեշտակին, Ինչո՞վ գիտնամ այդ բանը, որովհետեւ ես ծեր եմ, ու իմ կինս իր օրերը անցուցած է: Եւ հրեշտակը պատասխան տալով ըսաւ անոր, Ես եմ Գաբրիէլ որ Աստուծոյ

* Ա. յ. Ի. Ի. Տէրոջը շնորհքը

- առջև կը կայնիմ, ու զրկուեցայ քեզի զրու-
 ցելու և այս բաներուն աւետիսը քեզի տալու =
- 20 Եւ ահա համր պիտի ըլլաս դուն, ու պիտի
 չկրնաս խօսիլ մինչև այն օրը՝ որ այս բաները
 ըլլան, քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուն,
- 21 որոնք իրենց ատենին պիտի կատարուին = Ու
 ժողովուրդը Զայքարիայի կը սպասէր, և կը զար-
 մանային անոր տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ =
- 22 Ու երբ դուրս ելաւ, չէր կրնար խօսիլ անոնց
 հետ. և իմացան որ տաճարին մէջ տեսիլք մը
 տեսած է. ու ինք նշանով կը խօսէր անոնց հետ,
- 23 և համր կը կենար = Ու եղաւ որ երբ անոր պաշ-
 24 տօնին օրերը լմնցան, իր տունը գնաց = Եւ այն
 օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ յղա-
 ցաւ, ու հինգ ամիս ինքզինք կը պահէր, և կը
 25 սէր, Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը «յ» օրերս, որ
 ի՞նչ վրաս նայեցաւ նախատինքս մարդոց մէջէն
 վերցնելու =
- 26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ հրեշտա-
 կը Աստուծոյ զրկուեցաւ Փաղիլեայի մէկ քա-
 27 դաքը՝ որուն անունը Նազարէթ էր, Կոյսի մը՝
 մարգու մը նշանուած, որուն անունը Յովսէփ
 էր, Գաւիթի տունէն, և այն կոյսին անունը
- 28 Մարիամ էր = Ու հրեշտակը անոր գալով ըսաւ,
 Ողջոյն քեզ, ով շնորհընկալ է՞յ», Տէրը քեզի
 29 հետ է. դուն կանանց մէջ օրհնեալ ես = Եւ
 ըսի ինչ տեսնելով, անոր խօսքին վրայ չփոթե-
 ցաւ, ու ինքնիրեն կը մտածէր թէ. ի՞նչպէս բան
- 30 պիտի ըլլայ այս ողջոյնը = Եւ հրեշտակը անոր
 ըսաւ, Մի վախնար, Մարիամ, վասն զի Աս-
 31 տուծոյ շնորհք գտար = Եւ ահա պիտի յղա-
 նաս ու որդի մը պիտի ծնանիս, և անոր անու-
 32 նը Յիսուս պիտի դնես = Անիկա մեծ պիտի ըլ-
 րայ, ու Բարձրելոյն Որդին պիտի ըսուի, և Տէր
 Աստուած պիտի տայ անոր իր հօրը Գաւիթի

- 33 ամթոռք, ու Յակոբի տանը վրայ յաւիտեան
 34 պիտի թագաւորէ, Եւ անոր թագաւորութիւն
 35 նը վերջ պիտի չունենայ: Ու Մարիամ ըսաւ
 36 հրեշտակին, Ի՞նչպէս պիտի ըլլայ այդ բանը,
 37 որովհետեւ ես այր մարդ չեմ գիտեր: Եւ
 38 հրեշտակը պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր,
 39 Հոգին Սուրբ պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն
 40 զօրութիւնը քու վրայ հովանի պիտի ըլլայ.
 41 ուստի ան քեզմէ ծնանելու սուրբը Աստուծոյ
 42 Որդի պիտի ըսուի: Եւ ահա քու ազգականդ
 43 Եղիսաբեթ՝ անիկա իր պառւութեան ասեւր
 44 արու զաւակով մը յղի է, ու ասիկա այն ա-
 45 մուլ ըսուածին վեցերորդ ամիսն է, Վասն զի
 46 Աստուծոյ քով բնաւ բան մը անհնարին չըլ-
 47 լար: Եւ Մարիամ ըսաւ, Ահա է՝ Տէրոջը աղա-
 48 խինն է՛, քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի.
 49 ու հրեշտակը անոր քովէն գնաց:
- 39 Այն օրերը ելաւ Մարիամ ու արտօրնօք
 40 լեռնակողմը Յուդայի Բէթ քաղաքը գնաց. Եւ
 41 մտաւ Զաքարիայի տունը ու Եղիսաբեթի բա-
 42 րև սուաւ: Եւ եղաւ որ երբ ըսեց Եղիսաբեթ
 43 Մարիամի բարևը, մանուկը անոր որովայնին
 44 մէջ խաղաց, ու Եղիսաբեթ Սուրբ Հոգիով լեց-
 45 ուեցաւ. Եւ բարձր ձայնով մը կանչեց ու ը-
 46 սաւ, Օրհնեալ ես դուն կանանց մէջ, և օրհ-
 47 նեալ է քու որովայնիդ պտուղը: Եւ այս ինծի
 48 ուրկէ՞ եղաւ, որ իմ Տէրոջս մայրը ինծի գայ.
 49 Վասն զի ահա երբ քու բարևիդ ձայնը ական-
 50 ջիս եկաւ, մանուկը որովայնիս մէջ խաղաց ու-
 51 ըրախութենէն: Եւ երանի անոր որ *Հաւատա-
 52 ցեր է, քանզի՞ պիտի կատարուին այն բաները
 53 որոնք Տէրոջմէ ըսուեցան իրեն: Եւ Մարիամ
 54 ըսաւ, Իմ անձս կը մեծցնէ Տէրը, Եւ իմ հոգիս
 55 ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծովս: Վասն զի

* Կա՛մ, հաւատացեր է թէ

- իր աղախինին խոնարհութեանը նայեցաւ .
 քանզի ահա ասկէ ետեւ բոլոր ազգերը ինծի
 49 երանութիւն պիտի տան : Վասն զի Հզօրը ին-
 ծի մեծամեծ բաներ ըրաւ , ու անոր անունը
 50 սուրբ է : Եւ անոր ողորմութիւնը իրմէ վախ-
 51 ցողներուն վրայ է ազգէ ազգ : Իր բազուկովը
 զօրութիւն ցուցուց , ցիրուցան ըրաւ ամբար-
 52 տաւանները իրենց սրտին խորհուրդովը : Զօ-
 րաւորները իրենց, ամթոռներէն իջեցուց , ու խո-
 53 նարհները բարձրացուց : Անօթիները բարիք-
 ներով լեցուց , և հարուստները սրարայ ճամ-
 54 բեց : Օգնութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ ծառային՝
 55 իր ողորմութիւնը միտք բերելով , Ինչպէս ինք
 խօսեցաւ մեր հայրերուն , Աբրահամի ու անոր
 սերունդին յաւիտեան :
 56 Եւ Մարիամ անոր քով երեք ամիսի չափ
 կեցաւ , ու իր սունը դարձաւ :
 57 Ու Եղիսաբեթի ծնանելու ժամանակը լեց-
 58 ուեցաւ , ու որդի մը ծնաւ : Եւ լսեցին անոնք
 որ անոր բոլորաիքը կը բնակէին , ու անոր ազ-
 գականները , որ Տէրը անոր վրայ իր մեծ ո-
 ղորմութիւնը ցուցուց , և անոր հետ կ'ուրա-
 խանային :
 59 Ու եղաւ որ ութերորդ օրը տղան թլփատե-
 լու եկան , և դանիկա իր հօրը անունովը Զա-
 60 քարիա կը կոչէին : Իսկ անոր մայրը պատաս-
 խան սուաւ ու ըսաւ , Ոչ , հասցա Յովհաննէս
 61 պիտի կոչուի : Եւ անոր ըսին թէ Քու ազգա-
 կաններուդ մէջ մէկը չկայ որ այս անունով
 62 կոչուի : Աչք կ'ընէին անոր հօրը թէ ինչ անու-
 63 նով կ'ուզէ որ անիկա կոչուի : Ան ալ տախտակ
 մը ուզեց ու գրեց՝ ըսելով , Յովհաննէս է ասոր
 64 անունը , ու ամէնը զարմացան : Եւ իսկոյն բաց-
 ուեցաւ անոր բերանը ու անոր լեզուն , և կը
 65 խօսէր ու կ'օրհնէր զԱստուած : Եւ վախ մը

- ինկաւ այն ամէնուն վրայ՝ որոնք անոնց բոլոր տիբր կը բնակէին. ու այս ամէն բաները Հրէ-
 66 աստանի բոլոր լեռնակողմը կը զրուցուէին: Եւ ամէն լսողները իրենց սիրտերուն մէջ դրին, ու կըսէին, Արգեօք այս տղան ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու Տէրոջը ձեռքը անոր հետ էր:
- 67 Եւ անոր հայրը Զաքարիա Սուրբ Հոգիով
 68 լեցուած՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ, Օրհնեալ ըլլայ Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ այցելու-
 թեան երաւ և իր ժողովուրդին փրկութիւն
 69 ըրաւ: Ու մեզի փրկութեան եղջիւր մը հանեց
 70 իր Դաւիթ ծառային տունէն. (Ինչպէս սուր-
 բերուն բերնովը խօսեցաւ, որոնք աշխարհի
 71 սկիզբէն ի վեր անոր մարգարէներն էին.) Փրկ-
 կութիւն մեր թշնամիներէն և բոլոր մեզ ա-
 72 տողներուն ձեռքէն, Ողորմութիւն ընելու մեր
 հայրերուն վրայ, և իր սուրբ ուխտը միտք բե-
 73 ղելու, Այն երգումը զոր մեր հօրը Աբրահա-
 74 մի ըրաւ, մեզի տալու, Որպէս զի մեր թշնա-
 միներուն ձեռքէն ազատուելով՝ առանց վախի
 75 զանկիս պաշտենք Սրբութիւնով ու արդարու-
 թիւնով անոր առջև մեր կեանքի բոլոր օրերուն
 76 մէջ: Եւ դուն, ով մանուկ, Բարձրեղոյն մար-
 գարէն պիտի կոչուիս, վասն զի Տէրոջը երեսին
 առջևէն պիտի երթաս՝ անոր ճամբաները պատ-
 77 րաստելու, Անոր ժողովուրդին գիացնելու իրենց
 փրկութիւնը իրենց մեղքերուն թողութիւնու-
 78 վը, Մեր Աստուծոյն գթած ողորմութեանը հա-
 մար, որով Ծագող արեգակը վերէն մեզի այցելու-
 79 թեան եկաւ՝ Խաւարի և մահուան սառուերի
 մէջ նստողներուն լոյս տալու, ու մեր ոտքերը
 խաղաղութեան ճամբուն մէջ շիւղելու:
- 80 Եւ տղան կը մեծնար ու կը գորանար հոգիով,
 և անապատներուն մէջ էր մինչև այն օրը երբ
 ինք Իսրայէլի երևցաւ:

ԳԼ . Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր տէրութեանը մէջ :
 6 Քրիստոսի ծնունդը : 8 Հրեշտակ մը աւետիս կու տայ հովիւներուն : 13 Երկնա-
 յին զօրաց բազմութիւն կ'օրհնեն զԱստուած՝ Քրիստոսի ծննդեան համար : 21
 Քրիստոս կը թլփատուի, 22 տաճարը կը տարուի : 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգա-
 րեանան Քրիստոսի վրայով : 40 Քրիստոս կը զարգանայ իմաստութիւնով, 46 տա-
 ճարին մէջ Հրեից վարդապետներուն հարցումներ կ'ընէ, 51 և իր ծնողաց հնա-
 զանդ կը մնայ :

- 1 Ու եղաւ որ այն օրերը Օգոստոս կայսրէն
 2 հրամանն ելաւ որ բոլոր աշխարհ գրուի : (Այս
 առաջինն աշխարհագիրը եղաւ Կիւրենոսի Սիւ-
 րիայի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը :)
 3 Եւ ամէնը կ'երթային աշխարհագիրը մանելու՝
 4 ամէն մէկը իր քաղաքին մէջ : Յովսէփ ալ
 Գալիլեայէ, Նազարէթ քաղաքէն, ելաւ դէպ ի
 Հրեաստան Գաւիթի քաղաքը որ Բեթլէհէմ
 կ'ըսուի, (իրեն Գաւիթի տունէն ու ազգատոհմ-
 5 մէն ըլլալուն համար,) Աշխարհագիրը մանելու
 Մարիամի հետ մէկտեղ, որ իր նշանաձն էր,
 6 և յղի էր : Ու եղաւ որ երբ անոնք հոն էին,
 7 անոր ծնանելու օրերը լեցուեցան : Եւ իր անդ-
 րանիկ որդին ծնաւ, ու խանձարուրով փաթ-
 8 թեց և դանիկա մսուրին մէջ պատկեցուց,
 9 վանն զի իջնանին մէջ իրենց տեղ չկար :
 10 Եւ այն տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ
 կեցած, որոնք իրենց հօտերուն գիշերուան
 11 պահպանութիւնը կ'ընէին : Եւ ահա Տէրօջը
 հրեշտակը անոնց վրայ իջաւ, ու Տէրօջը փառ-
 12 քը անոնց բոլորախօսքը ծագեցաւ, ու խիստ շատ
 13 վախցան : Եւ հրեշտակը ըսաւ անոնց, Մի վախ-
 նաք, վանն զի ահա ես ձեզի մեծ ուրախու-
 14 թեան աւետիս կու տամ, որ բոլոր ժողովուր-
 15 դին պիտի ըլլայ . Վանն զի ձեզի այսօր Փրկիչ
 մը ծնաւ Գաւիթի քաղաքին մէջ, որ Օծեալ
 16 Տէր է : Եւ այս ձեզի նշան մը ըլլայ . մանուկ
 մը պիտի դանէք խանձարուրով փաթթուած ու

- 13 մսուրի մէջ պառկած : Եւ խկոյն այն հրեշտա-
կին հետ երկնային զօրքերու բազմութիւն մը
եղաւ, որոնք զԱստուած կ'օրհնէին ու կ'ըսէին,
- 14 Երբէք բարձրութեան մէջ Աստուծոյ փառք,
ու երկրի վրայ խաղաղութիւն, մարդոց մէջ
- 15 հաճութիւն : Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները
անոնցմէ երկինք վերցան, հովիւները իրարու
ըսին, Եկէք մինչև Բեթթլէհէմ երթանք, ու
տեսնենք թէ ի՞նչ է այս եղած բանը, զոր Տէրը
- 16 մեզի ցուցուց : Ու եկան արտորնօք, և գտան
Մարիամը ու Յովսէփը և մսուրին մէջ պառկած
- 17 մանուկը : Ու երբ տեսան, իմացուցին այն խօս-
քին վրայով որ այս մանուկին համար իրենց
- 18 գրուցուեցաւ : Եւ ամէնը որ կը լսէին, կը դար-
մանային այն բաներուն վրայ զորոնք հովիւնե-
րը իրենց կը գրուցէին : Բայց Մարիամ այս
- 19 ամէն բաները կը պահէր, ու իր սրտին մէջ կը
- 20 մտածէր : Եւ հովիւները դարձան, կը փառա-
ւորէին ու կ'օրհնէին զԱստուած այն ամէն բա-
ներուն համար զորոնք լսեցին ու տեսան, ինչ-
պէս իրենց գրուցուած էր :
- 21 Ու երբ ութ օրերը լման եղան *մանուկը
թաղաւորուեալ, անոր անունը Յիսուս գրուեցաւ,
որ հրեշտակէն կոչուած էր՝ դեռ ինք Տօբը որո-
վայնին մէջ չյղացած :
- 22 Ու Մովսէսի օրէնքին համեմատ երբ †անոնց
մաքրութեան օրերը լմնցան, Երուսաղէմ տա-
23 րին զանիկա Տէրոջը առջև հանելու, (ինչպէս
գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ, թէ Ամէն ա-
րու որ արգանգ կը բանայ՝ Տէրոջը սուրբ ըսուի,)
- 24 Ու Տէրոջը օրէնքին մէջ ըսուածին պէս ընծայ
տալու՝ զոյգ մը տատրակ կամ աղաւնիի երկու
- 25 ձագ : Եւ ահա Երուսաղէմի մէջ մարդ մը կար,
որուն անունը Սիմէօն էր, ու այն մարդը ար-

* Ո՛րհնէ, զանկա

† Ո՛րհնէ, անոր

- գար ու աստուածալախ էր, և Իսրայելի մխի
 թարութեանը կը սպասէր. ու Սուրբ Հոգին
 26 անոր վրայ էր: Եւ անոր յայտնուած էր Սուրբ
 Հոգիէն թէ մահ պիտի չտեսնէ, մինչև Տէրօջը
 27 Օծեալը տեսնէ: Եւ Հոգիով տաճարը եկաւ.
 ու երբ ծնողքը բերին Յիսուս մանուկը, որպէս
 զի օրէնքին սովորութեանը պէս անոր համար
 28 ընեն, Ինք ալ զանիկա իր գիրկը առաւ, և օրհ-
 29 նեց զԱստուած ու ըսաւ, Ալ հիմա, ով Տէր,
 արձակես քու ծառայ խաղաղութիւնով քու
 30 խօսքիդ համեմատ. Վասն զի իմ աչքերս տե-
 31 ասն քու փրկութիւնդ, Զոր բոլոր ժողովուրդ-
 32 ներուն առջև պատրաստեցիր, Լոյս մը հեթա-
 նասները լուսաւորելու, և փառք քու Իսրայել
 33 ժողովուրդիդ: Եւ Յովսէփ ու անոր մայրը զար-
 մացած էին այն բաներուն վրայ՝ որոնք անոր
 34 համար կը խօսուէին: Ու Սիմէօն օրհնեց զա-
 նոնք, և անոր մօրը Մարիամի ըսաւ, Ահա այս
 35 մանուկը Իսրայելի մէջ շատ մարդոց իյնալուն ու
 ելլելուն համար, ու հակառակութեան նպա-
 36 տակ մը ըլլալու համար կեցած է. (Եւ քու
 սրտեդ ալ թուր մը պիտի անցնի.) որպէս զի
 37 «յայտն» շատ սիրտերէ խորհուրդներ յայտնուին:
 Եւ հիմ էր Աննա մարգարէն, Փանուէլի աղ-
 38 ջիկը, Ասերի ցեղէն. ասիկա իր օրերը շատ
 անցուցած էր, երկանք հետ եօթը տարի կե-
 39 նալով իր կուսութեան ժամանակէն, Եւ որ-
 բեարի էր գրեթէ ութսունը չորս տարուան,
 որ տաճարէն չէր զատուեր, հասցա ծոմով և
 աղօթքով Աստուծոյ ծառայութիւն կ'ընէր գիշեր
 38 ու ցորեկ: Եւ ասիկա նոյն ժամուն եկաւ, ու
 Տէրօջը դոհութիւն կու տար, ու անոր վրայով
 կը խօսէր այն ամէնուն՝ որոնք Երուսաղէմի մէջ
 փրկութեան կը սպասէին:
- 39 Ու երբ ամէն բան կատարեցին Տէրօջը օրէն-

- քին համեմատ, նորէն Գալիլեա դարձան իրենց
 40 Նազարէթ քաղաքը: Եւ մանուկը կը մեծնար
 ու հոգևով կը զօրանար իմաստութիւնով լեց-
 ուած, ու Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր:
 41 Եւ անոր ծնողքը ամէն տարի զատիկի տօնին
 42 Երուսաղէմ կ'երթային: Ու երբ անիկա տաս-
 ուերկու տարեկան եղաւ, տօնին ստորութեա-
 43 նը պէս երբ անոնք Երուսաղէմ ելան, Եւ երբ
 այն օրերը ընցուցին ու նորէն ետ դարձան,
 Յիսուս մանուկը Երուսաղէմ մնաց. և Յովսէփ
 44 ու անոր մայրը չէին գիտեր. Հապա կարծելով
 թէ անիկա ճամբորդներուն հետ է, մէկ օր-
 ուան ճամբոյ գացին, ու կը փնտռէին զանիկա
 իրենց ազգականներուն և ճանչուորներուն մէջ:
 45 Ու երբ չգտան, նորէն Երուսաղէմ դարձան
 46 զանիկա փնտռելու: Ու եղաւ որ երեք օրէն
 ետքը տաճարին մէջ գտան զանիկա, որ փար-
 դապետներուն հետ նստեր էր, անոնց մօտիկ
 47 կ'ընէր ու անոնց բառ կը հարցնէր: Եւ ամէն
 անոր ականջ դնողները կը զարմանային անոր
 իմաստութեանը ու պատասխաններուն վրայ:
 48 Ու երբ տեսան զանիկա, ապշած մնացին. և
 անոր մայրը բաւ անոր, Արդեակ, ինչո՞ւ հա-
 մար մեզի այդպէս ըրիր. ահա քու հայրդ ու
 49 ես խիստ վշտացած քեզ կը փնտռէինք, Եւ բ-
 սաւ անոնց, Զիս ինչո՞ւ կը փնտռէիք. չէիք գի-
 տեր թէ ինձի պէտք է որ իմ Հօրս * գտնու ըլլամ:
 50 Եւ անոնք չհասկցան այն խօսքը զոր իրենց
 51 զրուցեց: Եւ իջաւ անոնց հետ ու գնաց Նազա-
 րէթ, և անոնց հնազանդ էր. բայց անոր մայրը
 այս ամէն խօսքերը իր սրտին մէջ կը պահէր:
 52 Եւ Յիսուս կը զարգանար իմաստութիւնով
 ու հասակով, և Աստուծմէ ու մարդոցմէ
 շնորհք զանելով:

* կա՛մ, գործերուս 29

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսի մկրտութիւնը և քարոզութիւնը. 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսէ համար: 20 Հերովդէս կը բանտարկէ Յովհաննէսը: 21 Քրիստոս կը մկրտուի, ու երկինքէն վկայութիւն կ'ըլլայ իրեն համար: 23 Յիսուսի տարիքը, և անոր ազգաբանութիւնը Յովսէփէ մինչև Ադամ ելլելով:

- 1 Տիրերիոս կայսրին թագաւորութեան տասնըհինգերորդ տարին, Պոնտացի Պիղատոսի Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը, ու Հերովդէսի Գալիլեացոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և անոր եղբօրը Փիլիպպոսի Իսուրացոց և Տրաքոնացոց երկրին վրայ չորրորդապետութեան ատենը, և Լիւսանիայի Աբիլինացոց վրայ չորրորդապետութեան ատենը,
- 2 Եւ Աննայի ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը Աստուծոյ խօսքը եղաւ Չարարիայի սրբույն Յովհաննէսի վրայ անաստին մէջ: Ու անիկա եկաւ Յարգանանու բոլոր կողմերը, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր մեղքերու թողութեան համար.
- 4 Ինչպէս Եսայի մարգարէին խօսքերուն գիրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով, Անաստի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրօջը ձամբան սպտրաստեցէք,
- 5 անոր շաւիղները շիտկեցէք. Ամէն ձոր պիտի լեցուի, և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ, և ծուռը պիտի շիտկուի, ու խորտուբորտ անցերը հարթ ձամբաներ պիտի ըլլան: Եւ ամէն մարմին Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ:
- 7 Ու իրմէ մկրտուելու ելլող ժողովուրդներուն ըսաւ, Իժերու ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի գալու բարկութենէն փախչիլ: Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր ստուղներ բերէք, և մի սկսիք ձեր ներսիզին ըսել թէ Մենք մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք, քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ Աստուած կարող է այս քարերէն

- 9 Աբրահամի որդիներն հանել է Ալ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քով կը գրուի. ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերեր, կը կտրուի
- 10 ու կրակը կը ձգուի է Եւ ժողովուրդները կը հարցնէին իրեն ու կ'ըսէին, Ուրեմն ի՞նչ ընենք :
- 11 Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ով որ երկու հանդերձ ունի, թող Ելը չունեցողին տայ .
- 12 և ով որ կերակուր ունի, նոյնպէս ընէ : Մաքսաւորներ ալ եկան մկրտուելու, ու ըսին անոր,
- 13 Վարդապետ, մենք ի՞նչ ընենք : Ան ալ ըսաւ անոնց, Չեղի հրամայուածէն աւելի բան չպահանջէք :
- 14 Զինուորներն ալ կը հարցնէին անոր ու կ'ըսէին, Եւ մենք ի՞նչ ընենք . ըսաւ անոնց, Մէկը մի հարստահարէք . և յարստահար տուժիւն մի ընէք, ու ձեր թոշակով բաւականացէք :
- 15 Երբ ժողովուրդը կը սպասէր, և ամէնը իրենց սիրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսի
- 16 համար՝ թէ ան է արդեօք Քրիստոսը, Յովհաննէս պատասխան տուաւ ամէնուն ու ըսաւ, Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ, բայց ինձմէ աւելի զօրաւորը կու գայ, որուն կօշիկներուն կապերը քակելու արժանի չեմ, անիկա ձեզ պիտի մկրտէ
- 17 և իր մկրտէ Հոգևով Սրբով և կրակով . Արուն հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր կապը պիտի մաքրէ, ու ցորենը իր ամբարը պիտի ժողվէ, և
- 18 յարդը չմարող կրակով պիտի այրէ : Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քարոզէր՝ ժողովուրդը յորդորելով :
- 19 Բայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յանդիմանուելով իր *եղբօր կնոջ, Հերովդիայի, համար, և բոլոր շարուժիւններուն համար,
- 20 զորոնք Հերովդէս գործեց, Այն ամէնուն վրայ զայս ալ աւելցուց, որ Յովհաննէսը բանտի մէջ գոցեց :

*Ո՛րք, եղբօր փրկապատի

- 21 Ու երբ մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը, և
 22 Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ'ընէր, երկինք
 23 բացուեցաւ, և Սուրբ Հոգին մարմնաւոր երե-
 24 ւութեամբ աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ, ու
 25 երկինքէն ձայն մը եկաւ, որ կ'ըսէր, Գու՛ն ես
 26 իմ սիրելի Արդիս, քեզի հաւնեցայ ։
- 27 Եւ ինքն Յիսուս սկսեր էր գրեթէ երեսուն
 28 տարեկան ըլլալ, որ (ինչպէս կը կարծուէր) որ-
 29 զին էր Յովսէփի, որ Հեղիի, որ Մատաթի, որ
 30 Ղևիի, որ Մեղքիի, որ Յաննէի, որ Յովսէփի,
 31 որ Մատաթիայի, որ Ամովի, որ Նաւումի, որ
 32 Եսայիի, որ Նանղէի, որ Մաաթի, որ Մատա-
 33 թիայի, որ Սէմէիի, որ Յովսէփի, որ Յուզայի,
 34 որ Յովհաննայի, որ Բեսայի, որ Զօրաբարէլի,
 35 որ Սաղաթիէլի, որ Ներիի, որ Մեղքիի, որ
 36 Ազգիի, որ Կովսամի, որ Եղմովղազի, որ Էրի,
 37 որ Յովսէսի, որ Եղիազարի, որ Յովրիմի, որ
 38 Մատաթի, որ Ղևիի, որ Սիմէօնի, որ Յուզա-
 39 յի, որ Յովսէփի, որ Յովնանի, որ Եղիակիմի,
 40 որ Մելէայի, որ Մայնանի, որ Մատաթայի, որ
 41 Նաթանի, որ Դաւիթի, որ Յեսսէի, որ Ովբէ-
 42 թի, որ Բոոսի, որ Սաղմոնի, որ Նաաամի, որ
 43 Ամինադարի, որ Արամի, որ Եսրոնի, որ Փա-
 44 ղէսի, որ Յուզայի, որ Յակոբի, որ Իսահակի,
 45 որ Աբրահամի, որ Թարայի, որ Նաբովրի, որ
 46 Սերուգի, որ Ռազաւի, որ Փաղէկի, որ Եբերի,
 47 որ Սաղայի, որ Կայնանի, որ Արփաքսազի, որ
 48 Սէմի, որ Նոյի, որ Ղամէքի, որ Մաթուսա-
 49 ղայի, որ Ենովքի, որ Յարեղի, որ Մաղաղիէ-
 50 լի, որ Կայնանի, որ Ենովքի, որ Սէթի, որ
 51 Ադամի, որ Աստուծոյ ։

ԳԼ. Դ

4 Գրիստոս ծով կը պահէ և կը փորձուի. 43 կը յաղթէ Սատանայի, 44 կը սկսի քարոզել: 46 Նազարէթի մարդիկը կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ: 33 Յիսուս կը բժշկէ դիւահար մը, 38 Պետրոսի զոքանչը 40 և ուրիշ շատ հեւանդներ: 41 Գեւորը կը խոստովանին թէ անիկա է Գրիստոսը, բայց կը յանդիմանուին անկէ: 43 Գրիստոս կը քարոզէ քաղաքներուն մէջ:

- 1 Եւ Յիսուս Հոգևով Սրբով լեցուած՝ Յորդանանիէ դարձաւ, ու Հոգիէն անապատը տար-
- 2 ուեցաւ, եւ քառասուն օր Սատանայէ փորձուեցաւ. ու այն օրերը բան մը չկերաւ, և այն օրերուն ըմբռնալէն ետև անօթեցաւ:
- 3 Ու Սատանայ ըսաւ անոր, Եթէ Աստուծոյ
- 4 Որդին ես, ըսէ այդ քարին որ հայ ըլլայ: Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, Գրուած է թէ Ոչ միայն հացով կ'ապրի մարդ, հապա Աստուծոյ ամէն խօսքովը:
- 5 Եւ Սատանայ բարձր լեռ մը հաներով պանիկա, աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները
- 6 ջուցուց անոր փայրկեանի մը մէջ: Եւ Սատանայ ըսաւ անոր, Այս ամէն իշխանութիւնը ու անոնց փառքը քեզի պիտի տամ, փասն զի ինծի յանձնուած է, և որու որ ուզեմ՝ կու տամ
- 7 զանիկա: Ուստի եթէ դուն իմ առջևս իյնաս երկրպագութիւն ընես, ամէնը քեզի ըլլայ:
- 8 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, *Գրուած է թէ Քու Տէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկա պաշտես:
- 9 Եւ զանիկա տարաւ Երուսաղէմ՝ ու տաճարին աշտարակին վրայ կայնեցուց, ու ըսաւ անոր, Եթէ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ
- 10 սակէ վար ձգէ. Վասն զի գրուած է թէ Իր հրեշտակներուն պիտի ապաստէ քեզի համար
- 11 որ քեզ պահեն. Ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցնեն քեզ, որ չըլլայ թէ ոտքդ քարի զար-

*Ո՛հնո, Եսիս դնա, Սատանայ, վասն զի գրուած

- 12 նես. Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոր, Ըսուած է թէ Քու Տէր Աստուածդ չփոր-
- 13 ձես: Ու երբ Սասանայ ամէն փորձութիւնը
կատարեց, ատեն մը ետ կեցաւ անկէ:
- 14 Եւ Յիսուս Հոգիին զօրութիւնովը Գալիլեա
դարձաւ, ու անոր համբաւը այն գաւառին ա-
- 15 մէն կողմերը տարածուեցաւ: Եւ ինք անոնց
ժողովարաններուն մէջ կը սորվեցնէր, ու ամէ-
նէն կը փառաւորուէր:
- 16 Ու եկաւ Նազարէթ, ուր ինք մեծցած էր, և
իր սովորութեանը պէս շաբաթ օրը մտաւ ժո-
- 17 ղովարանը, ու ելաւ որ կարգայ: Եւ աուին ա-
նոր Եսայի մարգարէին գիրքը, ու երբ բացաւ,
18 գտաւ այն տեղը՝ ուր գրուած էր, Տէրօջը Հո-
գին իմ վրաս է. *վասն զի զիս օծեց աղքատ-
ներուն աւետարան քարոզելու, զիս զրկեց
- 19 կտորած սիրտ ունեցողները բժշկելու, Գերի-
ներուն ազատութիւն և կոյրերուն տեսութիւն
քարոզելու, հարստահարութիւն կրողները ա-
զատ թող տալու, Տէրօջը ընդունելի տարինս
- 20 քարոզելու: Եւ զիրքը գոցելով՝ տուաւ սպա-
սաւորին ու նստաւ, և ժողովարանը եզոյնե-
րուն ամէնը աչքերնին անկած անոր կը նայէին:
- 21 Եւ սկսաւ անոնց ըսել, Այսօր այս գրուածը
22 կատարուեցաւ ու ձեր ահանջները լսեցին: Եւ
ամէնը անոր վրայ կը վկայէին, ու կը զարմա-
նային անոր բերնէն ելած շնորհալի խօսքերուն
վրայ, ու կ'ըսէին, Ասիկա Յովսէփի որդին չէ՞:
- 23 Եւ ըսաւ անոնց, Իրաւ որ դուք ինծի պիտի
ըսէք այս առակը, Բժիշկ, քու անձդ բժշկէ.
որչափ բաներ լսեցինք որ Կափառնայումի մէջ
- 24 եղան, հոս ալ ըրէ քու քաղաքիդ մէջ: Եւ
ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, թէ Մարգարէ
- 25 մը իր քաղաքին մէջ ընդունելի չէ: Եւ արդարև

* Կ-ժ, անոր համար

- կրսեմ ձեզի, թէ Շատ որբեաբններ կային
 Եղիայի օրերը Իսրայէլի մէջ, երբ երեք տարի
 ու վեց ամիս երկինք գոցուեցաւ, այնպէս որ
 26 մեծ սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ. Բայց Եղիա
 անոնցմէ մէկուն չորկուեցաւ, Հապա միայն
 Սիդոնացոց Սարեփիժա քաղաքին մէջ որբեարի
 27 կնոջ մը: Եւ շատ բորոտներ կային Իսրայէլի
 մէջ Եղիսէ մարգարէին ատենը, ու անոնցմէ
 մէկը չմաքրուեցաւ, Հապա միայն Նէեման Ասու-
 28 րի: Եւ Ժողովարանին մէջ ամէնն ալ բարկու-
 29 թիւնով լեցուեցան՝ երբ այս խօսքը լսեցին. Ու
 ելան զանիկա քաղաքէն դուրս Հանեցին, ու
 տարին զանիկա մինչև այն լեռանը ցցուած ծայ-
 րը, որուն վրայ իրենց քաղաքը շինուած էր,
 որպէս զի զանիկա բարձր տեղէն վար ձգեն:
 30 Բայց ինք անոնց մէջէն անցաւ գնաց:
 31 Եւ իջաւ Գալիլեայի Կափառնայում քաղա-
 քը, ու շաբաթ օրերը կը սորվեցնէր անոնց:
 32 Եւ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը
 վրայ, վասն զի իշխանութիւնով էր անոր խօս-
 33 քը: Եւ Ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ
 պիղծ դէի ոգի ունէր, ու մեծ ձայնով մը աղա-
 34 զակեց՝ Ըսելով, Թող տուր, դուն մեզի Հեա
 ի՛նչ բան ունիս, Յիսուս Նազովրեցի, միթէ
 մեզ կորսնցնելու եկար. գիտեմ քեզ ով ես.
 35 Աստուծոյ Սուրբը: Եւ Յիսուս սաստեց անոր՝
 ըսելով, Պապանձէ ու ել ատկէ. ու դէր զա-
 նիկա ներկայ գործողներուն մէջտեղը գետինը զար-
 կաւ, և ելաւ անկէ, ու վնաս մը չտուաւ անոր:
 36 Եւ զարմանք եկաւ ամէնուն վրայ, և իրարու
 Հեա կը խօսէին ու կըրէին, Այս ի՛նչ խօսք է,
 որ իշխանութիւնով և զօրութիւնով կը հրա-
 37 մայէ պիղծ ոգիներուն, ու կ'ելլեն: Եւ անոր
 Համբաւը տարածուեցաւ շրջակայ գաւառին
 ամէն տեղերը:

- 38 Ու ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնի տունը
 39 մտաւ : Սիմոնի զոքանչն ալ սաստիկ ջերմով կը
 տանջուէր, ու անոր համար աղաչեցին իրեն :
 40 Եւ Յիսուս անոր վրայ կայնելով՝ սաստեց ջերմին,
 որ թողուց զանիկա . և շուտ մը ելաւ ու անոնց
 սպասաւորութիւն կ'ընէր :
 41 Եւ արեւին մարը մտած ատենը՝ ամէն անոնք
 որ ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդ-
 ներ, իրեն բերին զանոնք . ինք ալ անոնցմէ
 ամէն մէկուն վրայ ձեռք դնելով՝ բժշկեց զա-
 42 նոնք : Գետր ալ կ'ելլէին շատերէն, կ'աղաղա-
 կէին ու կ'ըսէին թէ Գուն ես Քրիստոս, Աս-
 տուծոյ Որդին . և ինք կը սաստէր ու թող չէր
 տար անոնց որ խօսին, վասն զի գիտէին թէ
 ինք Քրիստոսն է :
 43 Ու երբ ցորեկ եղաւ, ելաւ ու զնոց անա-
 պատ տեղ մը, և ժողովուրդները կը փնտռէին
 զանիկա . եկան մինչև անոր, ու կը ստիպէին
 44 զանիկա որ իրենցմէ չերթայ . Բայց անիկա ը-
 սաւ անոնց, Պէտք է ինծի որ ուրիշ քաղաքնե-
 րու ալ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզեմ,
 45 քանզի այս բանին համար զրկուած եմ : Ու
 Գալիլեայի ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր :

ԳԼ . Ե

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցնէ ժողովուրդին, 4 և ձուկերու հրա-
 շարի որսով մը կը ցուցնէ թէ Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ
 պիտի ընեն : 12 Քրիստոս բորոտը կը մաքրէ : 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք
 կ'ընէ . 48 անդամալոյծ մը կը բժշկէ . 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքաւորը .
 29 մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ . 34 և կը նախաձայնէ թէ իր համբաւանդէն
 ետև առաքելները նեղութիւն պիտի կրեն ու ծով պահեն :

- 1 Ու եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլորալի-
 քը զիպուեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու հա-
 մար, ինք ալ Գեննեսարէթի ծովակին քով կե-
 2 ցեր էր : Ու տեսաւ երկու նաւեր որոնք ծովա-
 կին քով կեցեր էին, և ձկնորսները անոնց

- 3 մէջէն ելած՝ ուռկանները կը լուային : Ինք այն նաւերէն մէկուն մէջ մտաւ որ Միմոնին էր, և աղաչեց անոր որ քիչ մը ցամաքէն շուրջ մէջ տանի, և նստելով նաւուն մէջէն ժողովուրդներուն կը սորվեցնէր :
- 4 Ու երբ խօսելէն դադարեցաւ, ըսաւ Միմոնի, Առաջ տար նաւը դէպ ի խորունկը, և ուռկաններնիդ ձգեցէք յուր օրսալու : Եւ Միմոն պատասխան տալով ըսաւ անոր, Վարդապետ, բոլոր դիշերս աշխատեցանք ու բան մը չբռնեցինք բայց քու խօսքիդ համար ուռկանը ձգեմ :
- 6 Ու երբ զայս ըրին, խիստ շատ ձուկեր ժողվեցին մէջը, ու իրենց ուռկանը կը պատռտէր :
- 7 Եւ աչք կ'ընէին միւս նաւուն մէջ եղող իրենց ընկերներուն՝ որ գան օգնեն իրենց, և եկան ու երկու նաւերն ալ լեցուցին, մինչև որ ընկըզմելու մօտ էին : Միմոն Պետրոս երբ տեսաւ, Յիսուսի ծունկերուն ինկաւ ու ըսաւ, Տէր, իմ քովէս մէկզի գնա, քանզի ես մեղաւոր
- 9 մարդ մըն եմ : Վասն զի ապշուածիւնը պատեց զանիկա և անոր հետ եղող ամէնը՝ այն իրենց բռնած ձուկերուն օրսին համար. Նոյնպէս ալ Զեբեդէոսի որդիները, Յակոբոս և Յովհաննէս, որոնք Միմոնի ընկերներն էին. ու Յիսուս ըսաւ Միմոնի, Մի վախնար, անկէ ետեւ մարդոց որսորդ պիտի ըլլաս : Եւ նաւերը ցամաքը հանելով ամէն բան թողուցին ու անոր ետեւէն գացին :
- 12 Ու եղաւ որ երբ ինք քաղաքի մը մէջ էր, ահա մարդ մը բորոտութիւնով լեցուն՝ երբ Յիսուսը տեսաւ, երեսի փրայ խնալով աղաչեց անոր ու ըսաւ, Տէր, եթէ ուզես՝ կրնաս զիս
- 13 մաքրել : Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկնցնելով դպաւ անոր, ու ըսաւ, Կ'ուզեմ, մաքրուէ, և շուտ մը
- 14 բորոտութիւնը անկէ գնաց : Ու ինք պատուիրեց

- անոր որ մարդո՛ւ չքսէ, հասպա, ըստ, Գնա քեզ
 քահանային ցուցուր, և Մովսէսի սրատուիրա-
 ծին պէս քու մաքրուելուդ ընծան տուր, ա-
- 15 նոնց վկայութիւն ըլլալու համար: Եւ անոր
 վրայով խօսքը աւելի կը տարածուէր ու շատ
 ժողովուրդներ կը ժողվուէին մտիկ ընելու, և
- 16 անով իրենց հիւանդութիւններէն բժշկուե-
 լու: Ու ինք անապատ տեղեր կը քաշուէր և
 աղօթք կ'ընէր:
- 17 Ու եղաւ որ օր մը ինք կը սորվեցնէր, ու փարի-
 սեցիներ և օրինաց վարդապետներ նստած էին,
 որոնք Գալիլեայի ու Հրէաստանի ու Երուսա-
 ղէմի բոլոր գիւղաքաղաքներէն ժողվուած էին,
 ու Տերօջը զօրութիւնը ներկայ էր զանանք բժըշ-
- 18 կելու: Եւ ահա քանի մը մարդիկ անդամալոյծ
 մարդ մը մահիճովը բերին, և հնարը կը փնտը-
 ուէին թէ ինչպէս զանիկա ներս խոթեն ու
- 19 զնեն անոր առջև: Ու երբ բազմութենէն ճամ-
 քայ չէին գտներ՝ որ անկէ ներս խոթեն զանի-
 կա, տանիքին վրայ ելան, և զանիկա կը մնար-
 ներուն մէջէն մահիճովը մէջտեղը Յիսուսի առ-
- 20 ջև իջեցուցին: Եւ անիկա տեսնելով անոնց
 հաւատքը՝ ըստ անոր, Ով մարդ, քու մեղքերդ
- 21 քեզի ներուած են: Եւ զպիլոները ու փարի-
 սեցիները սկսան խորհիլ ու ըսել, Ո՞վ է ասի-
 կա՝ որ հայհոյութիւններ կը խօսի. ո՞վ կրնայ
 մեղքերու թողութիւն տալ, բայց միայն Աստ-
- 22 ուած: Եւ Յիսուս իմանալով անոնց խորհուրդ-
 ները՝ պատասխան տուաւ ու ըստ անոնց, Միր-
- 23 տերնուդ մէջ ի՞նչ կը խորհիք: Ո՞րը աւելի գիւ-
 րին է, Քու մեղքերդ քեզի ներուած են՝ ըսե-
- 24 լը, թէ Ելիբ ու քալէ՝ ըսելը: Բայց որպէս զի
 գիանաք թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ու-
 նի երկրի վրայ մեղքերու թողութիւն տալու,
 (ըստ անդամալոյծին,) Քեզի կ'ըսեմ, Ելիբ

- 25 մահի՞ծդ առ ու տունդ գնա : Ան ալ խկոյն ա-
նոնց առջև ելաւ, ու վրան առաւ ինչ բանի
վրայ որ պառկած էր, և գնաց իր տունը, ու
- 26 Աստուծոյ փառք կու տար : Եւ ամէնը ապշած
մնացին, ու Աստուծոյ փառք կու տային, և
վախով լեցուած՝ կ'ըսէին թէ Այսօր նորանշան
բաներ տեսանք :
- 27 Եւ այս բաներէն ետև ելաւ անի, ու տեսաւ
մաքսաւոր մը, որուն անունը Ղևի էր որ մաքս
ընդունելու տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր,
28 Ետևէս եկուր : Ան ալ թողուց ամէնը և ելաւ
29 գնաց անոր ետևէն : Ու Ղևի անոր մեծ կու-
չունք մը ըրաւ իր տանը մէջ. և շատ բազմու-
թիւն կար մաքսաւորներու և ուրիշներու՝ որ
30 անոնց հետ սեղան նստեր էին : Եւ անոնց
գպիրները ու փարիսեցիները արտունջ կ'ընէին
անոր աշակերտներուն ու կ'ըսէին, Ինչո՞ւ հա-
մար մաքսաւորներուն և մեղաւորներուն հետ
31 կ'ուտէք ու կը խմէք : Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոնց, Առողջներուն բժիշկ
32 պէտք չէ, հապա հիւանդներուն. Ես արդար-
ները կանչելու չեկայ, հապա մեղաւորները՝
ապաշխարութեան :
- 33 Անոնք ալ ըսին անոր, Ինչո՞ւ Յովհաննէսի
աշակերտները շատ անգամ ծով կը պահեն և
աղօթքներ կ'ընեն, նոյնպէս ալ փարիսեցինե-
րուն անիւրիւնները : և քուկիներդ կ'ուտեն ու կը
34 խմեն : Անիկա ալ ըսաւ անոնց, Կրնա՞ք հարս-
նիքին տղոցը ծով պահել տալ՝ քանի որ փե-
35 սան իրենց հետ է : Բայց օրեր պիտի գան՝ որ
երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, ապա այն օրե-
36 ըր ծով պիտի պահեն : Առակ մըն ալ ըսաւ ա-
նոնց, թէ Մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր հին
հանգերձի վրայ. եթէ ոչ՝ այն նորը պատ-
ռուածք ալ կ'ընէ, ու հինցածին հետ ալ չմիա-

- 37 քանի որ այն նոր լախն եղած կատորը : Եւ մէկը նոր
գինինն հին տիկերու մէջ չդներ, եթէ ոչ նոր
գինինն *տիկերը կը պատուէ, ինք կը թափի ու
38 տիկերը կը կորսուն, Հապա նոր գինինն նոր
տիկերու մէջ դնելու է, ու երկուքն ալ կը
39 պահուին : Եւ մէկը հին գինն խմելէն ետեւ ան-
միջապէս նորը չուզեր, քանզի կ'ըսէ թէ Հինը
աւելի ախորժելի է :

ԳԼ. 9

1 Քրիստոս շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փարիսեցիներուն կուրուսթիւ-
նը կը յանդիմանէ Սուրբ Գրոց վկայութեամբ՝ փաստով և հրաշքով. 13 տաս-
ուերեկու առաքեալները կ'ընտրէ. 17 հիւանդները կը բժշկէ. 20 ժողովուրդին առ-
ջև իր աշակերտներուն խօսելով կը ցուցնէ թէ որո՞նց կը վայել երանութիւն և ու-
րո՞նց վայ. 21 կը պատուիրէ թշնամին սիրել, 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդե-
լով բարեք գործել, որ չըլլայ թէ առանց հիման հողի վրայ շինուած տան մը պէս
կործանինք փորձութեան օրը :

- 1 Ու եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթ օրը
ինք արտերուն մէջէն կ'անցնէր, և իր աշա-
կերտները յոբնի հասկեր փրցնելով ձեռքերնուն
2 մէջ կը շփէին ու կ'ուտէին : Ու փարիսեցիներ-
բէն անոնք ըսին անոնց, Ի՞նչ կ'ընէք, զոր ար-
3 ժան չէ ընել շաբաթ օրը : Եւ Յիսուս պատաս-
խան տալով անոնց ըսաւ, Չէ՞ք կարդացեր
գուրք Գաւթի ըրածը, երբ անօթեցաւ ինք և
4 անոնք որ իրեն հետ էին, Ի՞նչպէս անիկա Աս-
տուծոյ տունը մտաւ, և առաջաւորութեան
հացերը առաւ ու կերաւ, և տուաւ անոնց ալ
որ իրեն հետ էին. զորոնք ճարտար օրինաւոր չէ-
5 ուտել, բայց միայն քահանաներուն : Եւ ըսաւ
անոնց, Արդին մարդոց շաբաթին ալ տէրն է :
6 Ու եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինք ժողովարանը մտաւ ու կը սորվեցնէր. և հոն մարդ
7 մը կար որուն աջ ձեռքը չորցած էր : Եւ դպիր-
ները ու փարիսեցիները անոր կը սպասէին թէ

* Ո՞րտե՞ր, հին տիկերը

- շարաթ օրը շահիկս կը բժշկէ՞, որպէս զի ամբաս-
 8 տանութեան ասի՞ ինչ զանեն անոր դէմ : Իսկ
 ինք զխանալով անոնց խորհուրդները, ըսաւ այն
 մարդուն որուն ձեռքը չորցած էր, Ելիր, մէջ-
 9 տեղը կայնէ . ան ալ ելաւ կայնեցաւ : Այն ա-
 տեն Յիսուս ըսաւ անոնց, Ձեզի բան ինչ հարցնեմ .
 Շարաթ օրը ի՞նչ արժան է, բարիք ընել թէ
 չարիք ընել, հոգի մը ապրեցնել թէ մեռցնել :
 10 Եւ շուրջանակի ամէնուն վրայ նայելով ըսաւ
 անոր, Ձեռքդ երկնցուր . ան ալ այնպէս ըրաւ,
 11 ու անոր ձեռքը սղջացաւ միւսին պէս : Եւ ա-
 նոնք կատարութեամբ լեցուեցան, ու իրարու
 հետ կը խօսէին թէ ի՞նչ ընեն Յիսուսի :
 12 Ու եղաւ որ այն օրերը լեւը ելաւ աղօթք
 ընելու, ու բոլոր զիշերը Աստուծոյ աղօթք ը-
 13 նելով անցուց : Ու երբ առտու եղաւ, կանչեց
 իր աշակերտները, ու անոնցմէ տասուերիւ հո-
 զի ընտրեց, զորոնք առաքեալ ալ անուանեց .
 14 Միմոնը՝ զոր Պետրոս ալ անուանեց, և անոր
 եղբայրը Անդրէասը, Յակոբոսը ու Յովհաննէ-
 15 սը, Փիլիպպոսը և Բարթոլոմէոսը, Մատթէո-
 սը և Թովմասը, Ալբէոսեան Յակոբոսը և Նա-
 16 խանձայոյզ ըսուած Միմոնը, Յակոբոսի եղբայրը
 Յուդա, և Իսկարիօվտացի Յուդա, որ և մատ-
 17 նիչ եղաւ : Եւ անոնց հետ իջնելով՝ տափարակ
 տեղ մը կայնեցաւ, նաև իր աշակերտներուն
 ժողովը՝ ու մեծ բազմութիւն մը ժողովուրդնե-
 րու՝ բոլոր Հրէաստանէ ու Երուսաղէմէ և Տիւ-
 18 րոսի ու Սիզոնի ծովեզերքէն . Որոնք եկան ա-
 նոր խօսիքը մտիկ ընելու, ու իրենց հիւանդու-
 թիւններէն բժշկուելու . և պիղծ ոգիներէն
 նեղութիւն կրողներն ալ եկան ու կը բժշկուէին :
 19 Եւ բոլոր ժողովուրդը կ'ուզէր իրեն դպչիլ, վասն
 զի զօրութիւն կ'երլէր իրմէ ու ամէնը կը
 բժշկէր :

- 20 Եւ ինք իր աչքերը դէպ իր աշակերտները
վերցուց ու ըսաւ, Երանի յեղի աղքատներուդ,
վասն զի ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը:
- 21 Երանի յեղի որ հիմա անօթի էք, վասն զի պիտի
կշտանաք. երանի յեղի որ հիմա կուլաք, վասն
22 զի պիտի խնդաք: Երանի է ձեզի՝ երբ մարդիկ
ձեզ ատեն, ու երբ ձեզ իրենց ընկերութենէն մերժեն
ու նախատեն, և ձեր վրայով գէշ անուն հա-
23 նեն Որդւոյ մարդոյ պատճառաւ: Ուրախ եղէք
դուք այն օրը ու ցնծացէք, որ ահա ձեր վարձ-
քը շատ է երկինքը. վասն զի իրենց հայրերը
24 այդպէս կ'ընէին մարգարէներուն: Բայց վա՛յ
ձեզի հարուստներուդ, վասն զի ձեր մխիթա-
25 րութիւնը առած էք: Վա՛յ ձեզի որ կուշտ էք,
վասն զի պիտի անօթենաք. վա՛յ ձեզի որ հիմա
կը ծիծաղիք, վասն զի սուգ պիտի ընէք ու լաք:
26 Վա՛յ ձեզի երբ *մարդիկ ձեր վրայով աղէկ
խօսին, վասն զի իրենց հայրերը այդպէս կ'ը-
նէին սուտ մարգարէներուն:
- 27 Բայց կ'ըսեմ ձեզի որ մտիկ կ'ընէք, Սիրեցէք
ձեր թշնամիները, ձեզ ատողներուն բարի ըրէք.
28 Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, ձեզի նեղութիւն
29 տուողներուն համար աղօթք ըրէք: Ան որ քու
մէկ ծնօտիդ կը զարնէ, միւսն ալ մօտեցուր
անոր. և ան որ քու վերարկուդ քեզմէ կը հա-
30 նէ, մի արգիլէր անկէ շապիկդ ալ: Այն ամէ-
նուն որ քեզմէ կ'ուզէ՝ տուր, ու քու բաներդ
31 առնողէն զանոնք մի պահանջեր: Եւ ինչպէս կ'ու-
զէք որ մարդիկ ձեզի ընեն, դուք ալ անոնց
32 այնպէս ըրէք: Եւ եթէ դուք ձեզ սիրողները
սիրէք, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղա-
33 ւորներն ալ կը սիրեն զիրենք սիրողները: Եւ
եթէ դուք ձեզի բարի ընողներուն բարի ընէք,
ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղաւորներն

* Պատճ, բոլոր մարդիկ

- 34 ալ նոյն բանը կ'ընեն : Եւ եթէ այնպիսի մար-
դոց փոխ տաք՝ որոնցմէ յոյս ունիք առնելու,
ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք. վասն զի մեղաւորներն
ալ մեղաւորներուն փոխ կու տան, որպէս զի
- 35 նոյն չափով ետ առնեն : Հապա սիրեցէք դուք
ձեր թշնամիները, ու բարի ըրէք, և փոխ
տուէք առանց փոխարէնի մը սպասելու, և ձեր
վարձքը շատ պիտի ըլլայ, ու Բարձրելոյն որդի-
ները պիտի ըլլաք. վասն զի անիկա բարերար է
- 36 ապերախտներուն ու չարերուն : Ուրեմն գթած
37 եղէք, ինչպէս ձեր Հայրն ալ գթած է : Մի
դատէք, ու պիտի չդատուիք. մի դատապար-
տէք, ու պիտի չդատապարտուիք. ներեցէք, ու
- 38 ձեզի պիտի ներուի. Տուէք, ու ձեզի պիտի
տրուի. աղէկ չափով, կոխուած, ցնցուած, լեփ-
լեցուն պիտի տրուի ձեր գողը. քանզի այն չա-
փովը որով դուք կը չափէք, ձեզի պիտի չափուի :
- 39 Առակ մըն ալ ըսու անոնց, Միթէ կոյրը
կուրին կրնայ առաջնորդութիւն ընել. չէ՞ որ
- 40 երկուքն ալ փոքր պիտի իյնան : Աշակերտը իր
վարդապետէն մեծ չէ, բայց ամէն կատարելա-
պէս վարժուածը իր վարդապետին պէս կ'ըլլայ :
- 41 Եւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը
տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես
- 42 նայիր : Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ,
Եղբայր, թող տուր որ աչքիդ մէջի շիւղը հա-
նեմ. և դուն քու աչքիդ մէջի գերանը չես
տեսներ. կեղծաւոր, առաջ քու աչքէդ գերա-
նը հանէ, ու ետքը պարզ պիտի տեսնես քու
- 43 եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը հանելու : Քանզի
չկայ բարի ծառ մը որ չար պտուղ բերէ, ոչ ալ
- 44 չար ծառ մը որ բարի պտուղ բերէ. Վասն զի
ամէն ծառ իր պտուղէն կը ձանչցուի. քանզի
փուշերէն թուղ չեն քաղեր, ու մորենիէն խա-
45 ղող չեն ժողվեր : Բարի մարդը իր սրտին բարի

գանձէն բարութիւն կը բղխէ, և չար մարդը
 իր սրտին չար գանձէն չարութիւն կը բղխէ.
 46 Եւ ինչո՞ւ զիա Տէր, Տէր, կը կոչէք, ու ըսած
 47 բաներս չէք կատարեր: Այն ամէնը որ ինծի
 կու գայ և իմ խօսքերս կը լսէ ու գանձը կը
 կատարէ, ձեզի ցուցնեմ թէ որո՞ւ կը նմանի:
 48 Անիկա տուն շինող մարդու մը կը նմանի, որ
 փորեց ու խորունկցուց, ու հիմը վէժի վրայ
 դրաւ. և ջուրերուն յորգած ասե՛նը գետը վար-
 կաւ այն տանը, ու չկրցաւ գանիկա շարժել,
 49 վասն զի վէժի վրայ հաստատուած էր: Բայց այն
 որ ի՞նչ խօսէրս կը լսէ ու չկատարեր, կը նմանի այն
 մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց հիմի տուն կը
 շինէ. որու գետը դարկաւ, և շուտ մը փլաւ,
 ու այն տանը կործանուամբ մեծ էր:

ԳԼ. Է

1 Քրիստոս աւերի մեծ հաւատք կը գանէ հեթանոս հարիւրապետի մը վրայ քան թէ
 Հրեաներուն վրայ. 10 անոր ծառան չտեսած կը բժշկէ. 11 Նային քաղաքէն ե-
 դող սյրի կնոջ մը զաւակը կը յորուցանէ. 19 իր հաշքները յեղելով պատասխան
 կու տայ Յովհաննէսի զրկած մարդոցը. 24 Յովհաննէսի վրայով իր ունեցած գա-
 ղափարը կը յայտնէ ժողովուրդին. 30 կը յանդիմանէ Հրեաները՝ որ ո՛չ Յովհան-
 նէսի ե ո՛չ իր վարմունքովը համոզուեցան. 36 կը ցուցնէ թէ ինք բարեկամ է մե-
 ղաւորներուն, ոչ թէ զանոնք մեղքի մէջ պահելու, այլ անոնց մեղքերը ներելու,
 երբ անոնք զեղջի գան ու հաւատան:

1 Ու երբ իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ա-
 կանջներուն խօսիլը լմնցուց, մտաւ Կափառնա-
 2 յում: Եւ հարիւրապետի մը ծառայ ծանր հի-
 ւանդացած՝ մտա էր մեռնելու, որ սիրելի էր
 3 անոր: Երբ Յիսուսի վրայով լսեց, Հրեաներէն
 4 ծառան ապրեցնէ: Անոնք ալ եկան Յիսուսի և
 թախանձանօք կ'աղաչէին անոր ու կ'ըսէին թէ
 Անիկա արժանի է՝ որու այս շնորհ պիտի ընես.
 5 Վասն զի մեր ազգը կը սիրէ, ու ժողովարանը
 6 անիկա շինեց մեզի: Եւ Յիսուս անոնց հետ

- դնաց, երբ տունէն շատ հեռու չէր, հարիւրապետը դրկեց անոր ասի՝ Էջ բարեկամներ, ու ըսաւ անոր, Տէր, մի յոգնիր, վասն զի ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակ մանես։
- 7 Անոր համար ես ինքզինքս ալ արժանի չտեսցիք քեզի դալու։ Հասցա խօսքով դրուցէ, և իմ
- 8 ծառաս պիտի բժշկուի։ Վասն զի ես ալ իշխանութեան տակ դրուած մարդ մըն եմ, ու իմ հրամանի տակ զինուորներ ունիմ, և ասոր կըրտեմ, Գնա, ու կ'երթայ, և միւսին՝ թէ Եկուր, ու կու գայ, և ծառայիս թէ Այս բա-
- 9 նը բրէ, ու կ'ընէ։ Յիսուս այս բաները լսելով՝ զարմացաւ անոր վրայ, և իր ետեւէն գացող ժողովուրդին գարձաւ ու ըսաւ, Չեզի կ'ըրտեմ, որ Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք
- 10 չգտայ։ Աւ պատգամաւորները նորէն տուն դարձան, և հիւանդ ծառան առողջացած գտան։
- 11 Աւ եղաւ որ հետեւեալ օրը քաղաք մը կ'երթար, որուն անունը Նային էր, և անոր հետ կ'երթային իր աշակերտներէն շատերը ու մեծ
- 12 բազմութիւն։ Աւ երբ քաղաքին դրանը մօտեցաւ, ահա մեռել մը դուրս կը հանէին, իր մօրը մէկ հատիկ տղան, և անիկա որբւարի էր, ու քաղաքին շատ ժողովուրդը անոր հետ էր։
- 13 Եւ Տէրը զանիկա տեսնելով՝ խզձաց անոր վրայ,
- 14 ու ըսաւ անոր, Մի լար։ Եւ մօտենալով՝ դադաղին դալաւ, ու տանողները կանգ առին, և
- 15 ըսաւ, Ով պատանի, քեզի կ'ըրտեմ, Ելիր։ Աւ մեռելը ելաւ նստաւ, ու սկսաւ խօսիլ, ու տուաւ
- 16 զանիկա իր մօրը։ Եւ ամէնն ալ վախով բռնուեցան, ու զԱստուած կը փառաւորէին ըսելով թէ Մեծ մարգարէ մը ելեր է մեր մէջ, և թէ Աստուած իր ժողովուրդին այցելութիւն
- 17 ըրաւ։ Եւ այս ձայնը անոր վրայով բոլոր Հրէաստան ելաւ, ու բոլոր շրջակայ տեղերը։

- 18 Եւ Յովհաննէսի սրտամեցին իր աշակերտնե-
 19 ըր պս ամէն բաներուն վրայով: Յովհաննէս
 ալ իր աշակերտներէն երկուքը իրեն կանչեց,
 և շառնի՛ք Յիսուսի զրկեց՝ ըսելով, Գուն ա՛ն էս
 20 որ դարու էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք: Եւ
 այն մարդիկը եկան անոր ու ըսին, Յովհաննէս
 մկրտիչը մեզ զրկեց քեզի, ու կ'ըսէ, Գուն ա՛ն
 էս որ դարու էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք:
 21 Եւ նոյն ժամուն շատերը բժշկեց իրենց հիւան-
 դութիւններէն ու հարուածներէն և չար ողի-
 ներէն, և շատ կոյրերու անասութիւն շնորհեց:
 22 Եւ Յիսուս սրտասխան տարով՝ անոնց ըսաւ,
 Գացէք Յովհաննէսի սրտամեցէք ինչ որ անսաք
 ու լսեցիք. որ կոյրերը կը անենեն, կաղերը կը
 քալեն, բորտաները կը մաքրուին, խուլերը կը
 լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն, աղ-
 23 քաաներուն անեասարան կը քարոզուի: Եւ ե-
 րանի՛ անոր որ իմ վրայովս չգայ՝ թաղիր:
 24 Ու երբ Յովհաննէսի զրկած մարդիկը գացին,
 Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յովհան-
 նէսի համար, Ի՞նչ տեսնելու ելաք անասատին
 25 մէջ. եղէ՞ք մը հովէն շարժուած: Հասցա ի՞նչ
 տեսնելու ելաք. փափուկ հանդերձներ հագած
 մա՛րդ մը. ահա անոնք որ փառաւոր հագուստ-
 ներով ու փափկութեան մէջ են, թագաւորա-
 26 կան սպառաններն են: Հասցա ի՞նչ տեսնելու
 ելաք. մարգարէ՞. այո, կ'ըսեմ ձեզի, մարգարէ է
 27 մըն ալ աւելի: Վասն զի ասիկա է՝ որու համար
 գրուած է, Ահա ես իմ զեսպանս կը զրկեմ
 28 պատրաստէ քու առջևէդ: Քանզի կ'ըսեմ ձե-
 զի, Կիներէն ծնածներուն մէջ Յովհաննէս մկր-
 տիչէն մեծ մարգարէ չկայ. սակայն Աստու-
 ծոյ թագաւորութեանը մէջ ամէնէն սգափկը
 անկէ մեծ է:

- 29 Եւ բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները երբ
 լսեցին, արդարացուցին զԱստուած, որ Յով-
- 30 Համնէսի մկրտութիւնովը մկրտուեցան: Բայց
 փարիսեցիները և օրինականները իրենց անձին
 դէմ Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին, և
 անկէ չմկրտուեցան:
- 31 *Ուստի որո՞ւ նմանցնեմ այս ազգին մարդի-
- 32 կը, և որո՞ւ կը նմանին: Ար նմանին սաղոց, ու
 րոնք շուկաները նստելով՝ իրարու կը կանչեն
 ու կ'ըսեն, Փող հնչեցուցինք ձեզի, ու չխաղա-
- 33 ցիք, ողբ կարդացինք ձեզի, ու չլացիք: Վասն
 զի Յովհաննէս մկրտիչ եկաւ, ոչ հաց կ'ուտէր
 և ոչ զինի կը խմէր, ու կ'ըսէք, Գե կայ անոր
- 34 ներսիզին: Որդին մարդոց եկաւ, կ'ուտէ ու կը
 խմէ, և կ'ըսէք, Ահա ուսող և արբեցող մարդ
 մը, մաքսաւորներու ու մեղաւորներու բարե-
- 35 կամ: Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր բո-
 լոր որդիներէն:
- 36 Փարիսեցիներէն մէկը կ'աղաչէր անոր որ իրեն
 հետ հաց ուտէ. ան ալ փարիսեցիին տունը մտաւ
- 37 ու սեղան նստաւ: Եւ ահա քաղաքին մէջ մե-
 ղաւոր կ'ին մը կար. երբ խնայաւ թէ անիկա
 փարիսեցիին տունը սեղան նստեր է, շիշ մը
- 38 անուշահոտ իւղ բերաւ. Ու ետեւի կողմէն ա-
 նոր սաքերուն քով կեցեր՝ կուլար, և արցուն-
 քովը սկսաւ անոր սաքերը թրջել, ու իր գըլ-
 խուն մաղերովը կը սրբէր, և կը համբուրէր
- 39 անոր սաքերը, ու իւղով կ'օծէր: Ու երբ տե-
 սաւ փարիսեցին, որ զանիկա հրաւիրեր էր,
 կ'ըսէր իր միտքին մէջ, Ասիկա եթէ մարդարե
 ըլլար, պիտի գիտնար թէ ո՞վ և ի՞նչպէս կ'ին է
- 40 իրեն դպչողը, վասն զի մեղաւոր է: Եւ Յիսուս
 սպաստախան տուաւ ու ըսաւ անոր, Սիմոն, քե-
 զի բան մը ունիմ ըսելու. ան ալ ըսաւ, Ըսէ,

* Ո՞րն է, Եւ Տէրը ըսաւ, Ուստի

- 41 վարդապետ . և ըսաւ , Փոխ տուող մը երկու պարտական ունէր , մէկը հինգ հարիւր դահեկան
 42 պարտք ունէր , ու միւսը յիսու՛՛ : Եւ որովհետեւ
 43 աւելի պիտի սիրէ զանիկա : Պատասխան տուաւ Սիմոն
 44 զի ըսաւ , Կը տեսնե՞ս այս կինը . ես քու տունդ մտայ ,
 45 իր *մագերովը սրբեց : Բուն ինձի համբոյր մը չտուիր ,
 46 բայց տախկա իբարցունքովը սաքերս թըջեց , և
 47 քերս անուշահոտ իւզով օծեց : Ասոր համար կ'ըսեմ քեզի ,
 48 ներուած են ասոր շատ մեղքերը , վասն զի շատ սիրեց .
 49 Բուն մեղքերդ ներուած են : Եւ անոր հետ սեղան
 50 Եւ ինք ըսաւ կնոջը , Քու հաւատքդ քեզ †փրկեց ,
 51 Եւ ինք ըսաւ կնոջը , Քու հաւատքդ քեզ †փրկեց :

ԳԼ . Ը

1 Կանայք իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիստոսի : 4 Քրիստոս կը դրուցէ սերմանացանին 46 և ճրագին առակը . 24 կ'իմացնէ թէ ո՛վ են իր մեղքերը ու եղբայրները . 22 կը սաստէ հովերուն . 26 և մարդէ մը դեւերուն լեզունը դուրս հանելով՝ թող կու տայ անոնց որ խղերուն երամակը մտնեն : 37 Գաղաթաղեք շէն ընդունիր զինք : 43 Յիսուս տեսատես կինը կը բժշկէ , 49 և Յայրոսի աղիկը կը յարուցանէ :

1 Ու եղաւ որ անկէ ետեւ ա՛լ ինք քաղաքէ քաղաք ու գեղէ գեղ պարտելով՝ կը քարտղէր ,

* Ո՛ւն , գլխուն մագերովը

† Կ-ժ , բժշկեց

- և Աստուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարաւ
 2 նէր, ու տասուերկուքը իրեն հետ էր, Նաև
 քանի մը կիներ՝ սրոնք չար ոգիներէ ու հիւ
 ւանդութիւններէ բժշկուեր էին. Մարիամ որ
 Մագդաղէնացի կ'ըսուէր, ուրկէ եօթը դև ե-
 3 լեր էր, Եւ Յովհաննա, Հերովդէսի տանը վե-
 րակացուն Քուզայի կիներ, ու Շուշան և շատ
 ուրիշներ, սրոնք իրենց ստացուածքովը *անոր
 ծառայութիւն կ'ընէին :
- 4 Ու երբ մեծ բազմութիւն ժողովուեցաւ և
 շատ քաղաքներէ իրեն եկան, առակով մը ըսաւ
 5 անոց, Սերմ ցանոց մը ելաւ իր սերմը ցանելու.
 ու ցանած ատենը մէկ քանին ճամբուն քով
 ինկաւ և ուրիշ քանի կոխուեցաւ, ու երկինքի թըր-
 6 չունները կերան զանիկա : Եւ ուրիշը ապառա-
 ժի վրայ ինկաւ, ու բուսածին պէս չորցաւ, և
 7 չի հիւթ չունենալուն համար : Եւ ուրիշը փու-
 շերու մէջ ինկաւ, ու փուշերը անոր հետ բուս-
 8 ներով, խեղդեցին զանիկա : Եւ ուրիշը աղէկ
 հողի մէջ ինկաւ, ու բուսեցով՝ հարիւրապա-
 աիկ պտուղ տուաւ : Երբ այս բաները կը զրու-
 ցէր, կ'աղաղակէր, Ան որ լսելու ականջ ունի՝
 թող լսէ :
- 9 Եւ իր աշակերտները կը հարցնէին իրեն՝
 10 լսելով թէ Ի՞նչ պիտի ըլլայ այն առակը : Ան
 ալ ըսաւ, Չեղի տրուած է զիտնալ Աստուծոյ
 թագաւորութեան խորհուրդները, բայց ու-
 րիշներուն առակներով կը խօսի՝ որպէս զի տես-
 ներով՝ չտեսնեն, և լսելով՝ չիմանան :
- 11 Արդ առակը այս է. Սերմը Աստուծոյ խօսքն
 12 է : Ու ճամբուն քովիները անոնք են՝ որ կը լսեն,
 ու ետքը Ստանայ կու գայ, անոնց սրտէն կը
 հանէ խօսքը, որպէս զի չըլլայ թէ հաւատան
 13 ու փրկուին : Եւ ապառաժին վրայիները անոնք

* Ուրիշ, անոնց

- Է՛ որ երբ կը լսեն, ուրախութեամբ կ'ընդունին խօսքը, բայց արմատ չունին. ատեն մը կը հաւատան, ու փորձութեան ժամանակ կը հե-
- 14 ռանան: Եւ փուշերուն մէջ ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն, բայց հողերով ու հարստութիւնով և այս կեանքին ցանկութիւններովը զբաղած
- 15 ըլլալով՝ կը խեղդուին և անպտուղ կ'ըլլան: Իսկ ազէկ հողի մէջ ցանուածը անոնք են՝ որ բարի և յօժար սրտով լսելով խօսքը կ'ընդունին ու համբերութիւնով պտուղ կուտան:
- 16 Չկայ մէկը որ ճրագ փառէ ու ամանի մը տակ կամ մահիճին ներքև դնէ, հապա աշտանակի վրայ կը դնէ, սրպէս զի ներս մանուղները լոյսը
- 17 տեսնեն: Վասն զի չկայ ծածուկ բան մը որ պիտի չյայտնուի, ոչ ալ գաղտուկ բան մը որ պիտի չզգիտցուի ու երևան չելլէ: Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս կը լսէք. քանզի ով որ ունի՝ անոր պիտի տրուի, և ով որ չունի՝ այն ալ զոր ինք կը կարծէ թէ ունի, անկէ պիտի առնուի:
- 19 Եւ անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան, ու բազմութենէն չէին կրնար անոր քով եր-
- 20 թալ: Եւ անոր իմացուցին՝ լսելով, Քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են, ու քեզ
- 21 տեսնել կ'ուզեն: Եւ անիկա սրատասխան տալով ըսաւ անոնց, Իմ մայրս ու իմ եղբայրներս ասոնք են, որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու զանիկա կը կատարեն:
- 22 Ու եղաւ որ օր մը նաւը մտաւ ինք և իր աշակերտներն ալ, ու ըսաւ անոնց, Ծովակին
- 23 միւս կողմը անցնինք. և ճամբայ ելան: Ու երբ նաւով կ'երթային, ինք քնացաւ. ու հովի փոթորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ, և նաւը կը լեց-
- 24 ուէր, ու իրենք փտանդի մէջ էին: Մօտեցան, արթնցուցին զանիկա ու ըսին, Վարդապետ, վարդապետ, ահա կը կորսուինք. ան ալ ելաւ

- սաստեց հովին ու ջուրերուն խռովութեանը ,
 և հանդարտեցաւ , ու խաղաղութիւն եղաւ :
 25 Եւ ըսաւ անոնց , Ո՞ւր է ձեր հաւատքը . և անոնք վախի մէջ ինկած՝ զարմայան , ու իրարու կըրտէին , Արդեօք մ՞ի է ասիկա՝ որ հովերուն ու ջուրին ալ հրաման կու տայ , և կը հնազանդին ասոր :
- 26 Ու նաւերով իջան *Գաղարացւոց երկիրը , որ
 27 Գալիլեայի գիմացի կողմն է : Եւ ինք ցամաքը ելլելուն պէս՝ այն քաղաքէն մարդ մը ելաւ դիմացը , որուն ներսը շատ ատենէ ի վեր դեեր կային . ու անիկա հանդերձ չէր հազներ , ոչ ալ տան մէջ կը բնակէր , հապա դերեզմաններու
 28 մէջ : Եւ Յիսուսը տեսնելով՝ աղաղակեց ու ինկաւ անոր առջև , ու բարձր ձայնով ըսաւ , Գուն ինձի հետ ի՞նչ բան ունիս , Յիսուս , Արդի Աստուծոյ Բարձրելոյ . կ'ազաչեմ՝ քեզի , զիս մի
 29 տանջեր : (Ասան զի հրամայեց պիղծ ոգիին որ այն մարդէն ելլէ , որովհետև շատ ատեն էր որ զանիկա յափշտակեր էր , և անիկա շղթաներով ու ոանակապերով կապուած կը պահուէր , բայց կապերը կը կտարտէր ու դեէն անապասը
 30 կը քշուէր :) Հարցուց անոր Յիսուս ու ըսաւ , Անունդ ի՞նչ է . ան ալ ըսաւ , Լէզէոն . վասն
 31 զի շատ դեեր մտեր էին անոր ներսիդին : Եւ կ'ազաչէին անոր որ անդունդը երթալու հրամանն չընէ իրենց : Եւ այնտեղ շատ խոզերու երամակ մը կար , որոնք լեռը կ'արածուէին . ու աղաչեցին անոր որ իրենց հրաման տայ անոնց
 32 մէջ մանելու . և հրաման տուաւ անոնց : Ու դեերը մարդէն ելլելով՝ խոզերուն մէջ մտան , և երամակը դահալիւթ տեղէն ծովակը վաղեց
 34 ու խեղդուեցաւ : Եւ խոզարածները այս եղած բանը տեսնելով փախան , ու պատմեցին քա-

* Ո՞ւրէ , Գերգեսացոց

- 35 զաբբ ու ագարակները : Եւ Ժորժի ելան եղած բանը տեսնելու , ու եկան Յիսուսի , և գտան այն մարդը՝ ուրկէ գետերը ելեր էին , հագուած ու խելքը վրան Յիսուսի ոտքերուն քով նստած , ու վախցան :
- 36 Եւ անոնք որ տեսեր էին , պատմեցին անոնց թէ ինչպէս զիւահարը ազատեցաւ :
- 37 Եւ Գաղարացւոց շրջակայ տեղերը գանուող բոլոր բազմութիւնը կ'աղաչէր անոր , որ իրենցմէ երթայ , վասն զի մեծ վախով բռնուած էին . ան ալ նաւը մանկելով ետ դարձաւ :
- 38 Եւ այն մարդը՝ ուրկէ գետերը ելեր էին , կ'աղաչէր անոր որ հետը ըլլայ , բայց Յիսուս արձակեց զանիկա ու ըսաւ , Գարձիր քու տունդ , ու պատմէ ինչ որ Աստուած քեզի բրաւ . ան ալ զնաց , ու բոլոր քաղաքին մէջ քարոզեց ինչ որ Յիսուս իրեն բրաւ :
- 40 Ու երբ Յիսուս ետ դարձաւ , Ժողովուրդը զանիկա ընդունեց , վասն զի ամէնը անոր կը սպասէին :
- 41 Եւ ահա Յայրոս անունով մարդ մը եկաւ , ու ինք Ժողովարանին իշխանն էր . և Յիսուսի ոտքը կ'ընայրով՝ կ'աղաչէր անոր որ իր տունը մանէ . Վասն զի մէկ հատիկ աղջիկ մը ունէր , դրեթէ տասուերկու տարեկան , որ մեռնելու մօտ էր . ու երբ անիկա կ'երթար , բազմութիւնը կը նեղէր զանիկա :
- 43 Եւ կ'ին մը , որ տասուերկու տարիէ ի վեր արիւնի տեղատեսութեան մէջ էր , ու իր բոլոր ունեցածը բժիշկներուն ծախք բրած էր , և իրեն ոչ մէկէն բժշկուելու ճար մը եղած էր ,
- 44 Ետեւն մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին դպաւ , և իսկոյն իր արիւնին հոտմը զազարեցաւ :
- 45 Եւ Յիսուս ըսաւ , Ո՞վ էր ան որ ինձի դպաւ . երբ ամէնը կ'ուրանային , ըսաւ Պետրոս ու անոր հետ եղողները , Վարդապետ , բազմութիւնը քեզ կը հրէ ու կը նեղէ , ու

- 46 կրտսե՞ս թէ Ո՞վ ինձի դպաւ = Եւ Յիսուս ըսաւ,
Մէկը ինձի դպաւ, քանզի իմացայ որ ինձմէ
- 47 զօրութիւն մը ելաւ = Եւ տեսաւ կլինը որ բանը
անի չպահուեցաւ, գողալով եկաւ ու անոր առ-
ջև ինկաւ, և բոլոր ժողովուրդին առջև անոր
պատմեց թէ ի՛նչ բանի համար անոր դպեր էր,
- 48 և թէ ի՛նչպէս ինք խնդոյն բժշկուեցաւ = Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր, Քաջալերուէ, աղջիկ, քու
հաւատքդ քեզ բժշկեց, գնա խաղաղութեամբ =
- 49 Երբ ինք դեռ կը խօսէր, ժողովրդապետին
տունէն մէկը եկաւ ու ըսաւ անոր, Աղջիկդ
- 50 մեռաւ, ու փարդապետը մի յոգնեցններ = Բայց
Յիսուս երբ լսեց, պատասխան տուաւ անոր ու
ըսաւ, Մի վախնար, միայն հաւատա, ու պիտի
- 51 ապրի = Եւ երբ տունը մտաւ, ուրիշ մէկը թող
չտուաւ որ մանէ, բայց միայն Պետրոսը ու Յա-
կոբոսը և Յովհաննէսը ու աղջկան հայրը ու
- 52 մայրը = Ամէնն ալ կուրացին ու կողբային անոր
փրայ, և ինք ըսաւ, Մի լաք, անիկա մեռած չէ,
- 53 հասցա կը քնանայ = Եւ անոնք ծաղր կ'ընէին
- 54 զանիկա, քանզի գիտէին թէ մեռաւ = Ու ինք
ամէնն ալ դուրս հանելով՝ բռնեց անոր ձեռ-
- 55 քէն ու կանչեց՝ ըսելով, Աղջիկ, ելիր = Եւ անոր
հոգին դարձաւ, ու խնդոյն ստք ելաւ, և Յիսուս
- 56 հրաման ըրաւ որ ուտելիք տան անոր = Ու
անոր ծնողքը ապշած մնացին, և ինք ա-
նոնց պատուիրեց որ եղած բանը մարդո՛ւ
չզրուցեն =

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը դրէի հրաշքներ ընելու և քարոզելու : 7 Հերովդէս կը ցանկաց ֆրիստոր տեսնելու : 17 Քրիստոս Տինգ հազար հոգի կը կերակրէ . 48 կը հարցնէ թէ մարդիկ իրեն համար ո՞վ է կ'ըսեն . 22 իր չարչարանքները կը նախանշայնէ . 23 ամէնուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին հետեւին : 28 Քրիստոսի այլակերպութիւնը : 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոր . 43 դարձեալ իր չարչարանքը կը նախանշայնէ իր աշակերտներուն . 46 կը պատուիրէ անոնց որ խնարհ ըլլան , 51 ամէնուն հետ քաղցրութեամբ վարուին՝ առանց վրէժխնդրութեան : 57 Քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետեւիլ , սակայն պայմաններ կ'առաջարկեն :

- 1 Եւ իր տասուերկու *աշակերտները մէկտեղ իրեն կանչելով՝ անոնց զօրութիւն ու իշխանութիւն տուաւ բոլոր դեերուն վրայ և ասի :
- 2 տերը բժշկելու : Ու զանոնք զրկեց որ Աստուծոյ թաղաւորութիւնը քարոզեն ու հիւանդները բժշկեն : Եւ ըսաւ անոնց , ճամբու համար բան չառնէք , ոչ գաւապան և ոչ սրարկ , ոչ հաց և ոչ ստակ , ոչ ալ կրկին հանդերձ ունենայք :
- 4 Եւ սր տուն սր մանէք , հոն մնայէք ու անկէ 5 ելէք : Ու անոնք որ ձեզ չեն ընդունիր , երբ այն քաղաքէն կ'ելլէք , ձեր ոտքերուն փոշին անգամ թօթօվեցէք՝ իրենց դէմ վկայութիւն ըլլալու համար : Եւ անոնք ելան ու գեղէ գեղ կը պտրտէին , և ամէն տեղ աւետարանը կը քարոզէին ու բժշկութիւն կ'ընէին :
- 7 Եւ Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր գործերը լսելով՝ տարակուսանքի մէջ էր . որով :
- 8 հետև ամանք ըսած էին թէ Յովհաննէս յարութիւն առաւ մեռելներէն , և ամանք՝ թէ Եղիա յայանուեցաւ , և ուրիշներն ալ թէ Առաջուան մարգարէներէն մէկը յարութիւն առաւ : Եւ Հերովդէս ըսաւ , Յովհաննէսը ես գլխատեցի , հապա ասիկա ո՞վ պիտի ըլլայ , որուն վրայով այսպիսի բաներ կը լսեմ . ու կ'ուզէր որ տեսնէ զանիկա :
- 10 Եւ առարեալները դարձան ու պատմեցին

*Ուրիշ , առարեալները

- անոր ինչ որ բրին . և առաւ զանոնք , առան-
 ձին անապատ տեղ մը քաշուեցաւ քաղաքի մը
 11 քով՝ որուն անունը Բեթսայիդա էր : Եւ ժո-
 ղովուրդները երբ իմացան՝ անոր ետեւէն գա-
 ցին , ու զանոնք ընդունելով՝ կը խօսէր անոնց
 Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով . և որոնք
 որ բժշկութեան կարօտ էին՝ կը բժշկէր :
- 12 Ու երբ օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ , տաս-
 ուերկուքը եկան ու ըսին անոր , Արձակէ ժո-
 ղովուրդները , որպէս զի շրջակայ դեղերը ու
 ազարակները երթան իջևանին ու կերակուր
 գտնեն , իսկ զի հոս անապատ տեղ մըն էնք :
- 13 Ըսաւ անոնց , Գուք տուէք ատոնց ուտելիք .
 անոնք ալ ըսին , Մենք հինգ նկանակէն ու եր-
 կու ձուկէն աւելի բան չունինք , եթէ չերթանք
 սյգ բոլոր ժողովուրդին համար կերակուր չը-
 14 նենք : (Քանզի հինգ հազարի չափ այր մարդիկ
 կային) Ու ըսաւ իր աշակերտներուն , Ատոնք
 15 դաս դաս , յիսուն յիսուն , նստեցուցէք : Եւ
 16 այնպէս բրին ու ամէնն ալ նստեցուցին : Եւ
 այն հինգ նկանակը ու երկու ձուկը տանելով
 ու դէպ ի երկինք նայելով՝ օրհնեց զանոնք ու
 կտրեց , և կուտար աշակերտներուն , որպէս զի
 17 ժողովուրդին առջև դնեն : Եւ կերան ու կըշ-
 տացան ամէնն ալ , ու աւելցած կտորուանք-
 ները տասուերկու կողով վերցուցին :
- 18 Ու եղաւ որ երբ ինք առանձին աղօթք կը-
 նէր , աշակերտներն ալ իրեն հետ էին , և հար-
 ցուց անոնց՝ ըսելով , Ժողովուրդները ինծի հա-
 19 մար ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ : Անոնք ալ սլաոսախան
 տարով ըսին , Ո՛հ , Յովհաննէս մկրտիչը , և ու-
 րիշներ՝ Եղիսա , ուրիշներ ալ թէ Առաջուան մար-
 20 գարէներէն մէկը յարութիւն առեր է : Եւ ինք
 ըսաւ անոնց , Հապա դուք ինծի համար ո՞վ
 կ'ըսէք թէ եմ , պատասխան տուաւ Պետրոս

- 21 ու ըսաւ, Աստուծոյ Քրիստոսը: Եւ ինք սաս-
տիկ սլատուիրեց անոնց որ այս բանը մարդու
22 չզրուցեն. Ու ըսաւ թէ Պէտք է որ Որդին մար-
դոյ շատ չարչարանքներ կրէ, և ծերերէն ու
քահանայապետներէն և դպիրներէն մերժուի
ու սպաննուի, ու երրորդ օրը յարութիւն առ-
23 նէ: Եւ ամէնուն կ'ըսէր, Եթէ մէկը կ'ուզէ
իմ ետեւս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և
ամէն օր իր խաչը վերցնէ, ու իմ ետեւս գայ:
24 Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցնել,
պիտի կորսնցնէ զանիկա. և ով որ ինձի համար
իր անձը կորսնցնէ, պիտի ապրեցնէ զանիկա:
25 Քանզի ի՞նչ կը շահի մարդ մը՝ եթէ բոլոր աշ-
խարհը վասակի, և իր անձը կորսնցնէ կամ
26 վնաս ընէ: Վասն զի ով որ զիս ու իմ խօսքերս
դաստիարակումով ամօթ սեպէ, Որդին մարդոյ ալ զանի-
կա դաստիարակումով ամօթ պիտի սեպէ՝ երբ գայ իր
ու Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն փառքովը:
27 Բայց ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ Հոս կայնող-
ներէն ձեկ քանիները կան՝ որոնք մահուան
համը պիտի չառնեն, մինչև տեսնեն Աստուծոյ
թագաւորութիւնը:
28 Ու եղաւ որ այս խօսքերէն գրեթէ ութ օր
ետքը՝ Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը
29 առնելով, լեռը ելաւ աղօթք ընելու: Ու երբ
ինք աղօթք կ'ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ
կերպ մը եղաւ, ու իր հագուստը ձերմակ
30 փայլուն եղաւ: Եւ ահա երկու մարդիկ իրեն
հետ կը խօսէին, որոնք Մովսէս ու Եղիա էին,
31 Փառքով երևցած, և անոր այս կեանքէն ելլելուն
վրայով կը խօսէին, որ Երուսաղէմի մէջ պիտի
32 կատարուէր: Բայց Պետրոս և անոր հետ եղող-
ները քունով ծանրացած էին, ու երբ արթն-
ցան, տեսան անոր փառքը և այն երկու մար-
33 դիկը որոնք անոր քով կեցեր էին: Ու եղաւ որ

- երբ անոնք զատուեցան անոր քովէն, Պետրոս
 բառ Յիսուսի, Վարդապետ, ազէկ է որ հոս
 կենանք, ու երեք խրճիթ շինենք, մէկը քեզի՝
 և մէկը Մախեսսի՝ ու մէկը Եզրայի, վասն զի
 34 չէր գիտեր ինչ կը խօսէր: Եւ քանի որ անի-
 կա այս բաները կը խօսէր, ամպ մը եկաւ ու
 անոնց վրայ հալանի եղաւ, և ամպին տակ մտած
 35 տեսնին վախցան: Ու ձայն մը եղաւ ամպէն՝
 ըսելով, Ատիկա է իմ սիրելի Որդիս, ատոր
 36 մտիկ ըրէք: Եւ երբ այն ձայնը եղաւ, Յիսուս
 մինակ գտնուեցաւ: Ու իրենք լուռ կեցան, և
 իրենց տեսածներէն այն օրերը մարդու բան մը
 չպատմեցին:
- 37 Ու եղաւ որ հետեւեալ օրը, երբ անոնք լեռ-
 նէն վար իջան, շատ ժողովուրդ անոր դէմը
 38 ելաւ: Եւ ահա ժողովուրդին մէջէն մարդ մը
 ազադակեց ու ըսաւ, Վարդապետ, կ'ազաչեմ
 քեզի, նայէ իմ որդիս, քանզի իմ մէկ հա-
 39 տիկա է. Եւ ահա ոգի մը կը բռնէ զանիկա. ան
 ալ յանկարծ կը կանչուըռտէ, և զանիկա ցնցե-
 40 լով կը փրփրեցնէ, ու հազիւ կը զատուի ան-
 41 կէ՛ շարքուբուրդ ընելով զանիկա. Եւ քու ա-
 շակերաններուդ ազաչեցի որ հանեն զանիկա.
 41 ու չկրցան: Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ը-
 սաւ, Ով անհաւատ և խտարեալ ազգ, մինչև
 ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ ու ձեզի համբե-
 42 ըմ. հոս բեր քու որդիդ: Ու երբ դեռ կը մօ-
 տենար, զեւ զանիկա գետինը զարկաւ ու սաս-
 43 տիկ ցնցեց: Իսկ Յիսուս սաստեց պիղծ ոգիին,
 և բժշկեց տղան ու զանիկա իր հօրը տուաւ:
 44 Եւ ամէնը կը զարմանային Աստուծոյ մեծամեծ
 գործերուն վրայ:

Ու քանի որ ամէնը կը զարմանային Յիսուսի
 ըրած բոլոր գործերուն վրայ, անիկա ըսաւ իր
 աշակերաններուն, Դուք այս խօսքերը ականջ-

- ներնիդ դրէք, վասն զի Որդին մարդոց պիտի
 45 մասնուի մարդոց ձեռքը = Բայց անոնք չէին ի-
 մամար այն խօսքը, և անոնցմէ ծածկուած էր
 որպէս զի չհասկնան, ու կը վախնային այն խօս-
 քին համար իրեն հարցնելու =
- 46 Խորհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց մէջ թէ արդ-
 47 եօք իրենց մէջ ո՞վ է մեծ = Իսկ Յիսուս անոնց
 սրտին խորհուրդը իմանալով տղայ մը առաւ
 48 ու զանիկա իր քով կայնեցուց, Եւ ըսաւ ա-
 նոնց, Ով որ այս տղան իմ անունովս կ'ընդու-
 նի՝ զիս կ'ընդունի, և ան որ զիս կ'ընդունի՝ անի-
 կա զիս զրկողը կ'ընդունի, վասն զի ան որ ձեր
 ամէնուն մէջ սղտիկ է, անիկա մեծ պիտի ըլլայ =
- 49 Պատասխան սուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ,
 Վարդապետ, մէկը տեսանք որ քու անունովդ
 զեւեր կը հանէր, և զանիկա արգիլեցինք, վասն
 50 զի մեզի հետ չպարտիր = Եւ Յիսուս ըսաւ անոր,
 Մի արգիլէք, քանզի ան որ *մեզի հակառակ
 չէ, մեր՝ կողմէն է =
- 51 Ու եղաւ որ երբ իր աշխարհէն վերանարու օրե-
 րը կը կատարուէին, ինք ալ † հաստատ որոշեց՝
- 52 Երուսաղէմ երթալ = Եւ իր երեսին առջեւէն
 պատգամաւորներ դրկեց, և երբ գացին, Սա-
 մարայեաց մէկ գեղը մտան որպէս զի իրեն հա-
 53 մար պատրաստութիւն մը ընեն = Եւ չընդունե-
 ցին զանիկա, վասն զի անոր երեսը գէպ ի Երու-
 54 սաղէմ երթալու շարժուած էր = Երբ իր աշակերտ-
 ները, Յակոբոս ու Յովհաննէս, տեսան, ըսին,
 Տէր, կ'ուզե՞ս որ ըսենք, ու երկինքէն կրակ
 իջնէ և սատկեցնէ զանոնք, ինչպէս Եզրա
 55 ալ ըրաւ = Եւ դարձաւ յանդիմանեց զանոնք՝
 ըսելով, Չէք գիտեր թէ ինչ հոգիի Կեր էք
 դուք, ‡ վասն զի Որդին մարդոց չեկաւ մարդոց

* Ոման, ձեզի հակառակ չէ, ձեր

‡ Ոման, չանի

† Թ-ն, երեսը հաստատեց

Հոգիները կորսնցնելու, հապա փրկելու." և ուրիշ գեղ մը գացին :

57 Աւ երբ անոնք ճամբան կ'երթային, մէկը ըսաւ անոր, Տէր, քու ետեւեղ գամ՝ ուր որ եր-

58 թաս : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ազուէսները որջեր ունին, ու երկինքի թռչունները՝ բոյներ, բայց Որդին մարդոյ «եղ մը չունի, ուր իր զլուխը դնէ :

59 Աւրիշի մըն ալ ըսաւ, Եկուք իմ ետեւէս. ան ալ ըսաւ, Տէր, ինձի հրամանն տուր որ առաջ

60 երթամ իմ հայրս թաղեմ : Յիսուս ըսաւ անոր, Թող տուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները, բայց դուն գնա Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարոզէ :

61 Աւրիշ մըն ալ ըսաւ, Տէր, ես քու ետեւեղ պիտի գամ, բայց ինձի հրամանն տուր որ առաջ իմ տանա մէջ եղողներուն հրաժարականն ող-

62 շոյն տամ : Յիսուս ըսաւ անոր, Ոչ մէկը որ ձեռքը մաճին վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աստուծոյ թագաւորութեանը յարմար է :

ԳԼ. Ժ

4 Քրիստոս եօթանասուն աշակերտներ կը դրկէ հրաշագործութիւն ընելու և քարոզելու . 17 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան, և կ'իմացնէ թէ ի'նչ բանի համար պարտին ուրախանալ . 21 Հնորհակալ կ'ըլլայ Հօրը՝ անոր Հնորհքներուն համար . 23 երանութիւն կու տայ իր աշակերտներուն երջանիկ վեճակին . 25 կը սորվեցնէ օրինականին թէ ի'նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ . և թէ ո՛վ որ իր ողորմութեանը կարօտ է, անկա իրեն ընկեր սեպելու է . 31 կը յանդիմանէ Մարթան, ու անոր քյրը Մարիամը կը գովէ :

1 Այս բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօթանասունն ալ որոշեց, և զանոնք իր առջևէն երկու երկու դրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր ինք

2 պիտի երթար : Եւ կ'ըսէր անոնց, Հունձքը շատ է, ու մշակները քիչ . ուստի հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք որ մշակներ հանէ իր հունձքին :

3 Գացէք . ահա ես ձեզ կը դրկեմ իբրև գառներ

- 4 դայլերու մէջ = Չեզի հետ քսակ մի առնէք, ոչ ալ պարկ, և ոչ կօշիկներ, ու ճամբան մարդսւ
 5 բարև մի տարք = Եւ սր տուն որ մանէք՝ առաջ
 6 ըսէք, *Բարև այս տանը = Ու եթէ հոն †բարևի արժանաւոր մարդ՝ կայ, ձեր բարևը պիտի հանգչի անոր վրայ, ապա թէ ոչ՝ ձեզի պիտի դատնայ = Եւ այն տանը մէջ մնացէք, ու անանցմէ կերէք ու խմեցէք, վասն զի մշակը իր վարձքին արժանի է, տունէ տուն մի փոխուիք =
 8 Եւ սր քաղաք որ մանէք ու ձեզ ընդունին, ինչ
 9 որ ձեր առջև դրուի՝ կերէք. Ու բժշկեցէք անոր մէջի հիւանդները, և ըսէք անոնց, Աստուծոյ
 10 թաղաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է = Բայց սր քաղաք որ մանէք ու ձեզ չընդունին, անոր
 11 հրապարակները ելլելով՝ ըսէք, Այն փոշին ալ որ ձեր քաղաքէն մեր դռներուն փակած է, ձեզի կը թօթփենք. միայն թէ դայս գիտնաք որ Աստուծոյ թաղաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է =
 12 Չեզի կ'ըսեմ որ այն օրը Սողոմի քաղաքանը աւելի դիւրին պիտի ըլլայ՝ քան թէ այն քաղաքին =
 13 Վայ քեզ, Քորազին, վայ քեզ, Բեթսայիգա, վասն զի եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները որոնք ձեր մէջ եղան, շատնցմէ քուրձով ու մոխրի մէջ նստելով
 14 սպաշխարած պիտի ըլլային = Բայց դատաստանին օրը Տիւրոսի ու Սիդոնի աւելի դիւրին պիտի ըլլայ քան թէ ձեզի = Եւ դուն, Կափառնայում, որ մինչև երկինք բարձրացած էս, մինչև դժոխք պիտի իջնես = Ան որ ձեզի մօտիկ կ'ընէ, ինծի մօտիկ կ'ընէ. և ան որ ձեզ կը մերժէ, զիս կը մերժէ. և ան որ զիս կը մերժէ, զիս դրկողը կը մերժէ =
 17 Եւ եօթանասուն աշակերտները դարձան ուրախութեամբ ու ըսին, Տէր, քու անունով

- 18 դեերն ալ մեզի կը հնազանդին : Եւ ըսաւ առ նոնց , Սատանան փայլակի պէս երկինքէն վար
- 19 ինկած կը տեսնէի : Ահա ձեզի իշխանութիւն կու տամ՝ օձերու ու կարիճներու և թշնամիին բոլոր զօրութեանը վրայ կոխկուտելու , ու բնաւ
- 20 բան մը ձեզի պիտի չմասէ : Բայց դուք անոր վրայ մի ուրախանաք որ շար ոգիները ձեզի կը հնազանդին , հասցա ուրախացէք որ ձեր անունները երկինքը գրուած են :
- 21 Այն նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրախացաւ ու ըսաւ , Շնորհակալ եմ քեզմէ , ով Հայր , Տէր երկնի և երկրի , որ այս բաները ծածուկ պահեցիր իմաստուններէն և զիտուններէն , ու տղոց յայտնեցիր . այո , ով Հայր , վասն զի քու
- 22 առջեւ այսպէս հաճելի եղաւ : Ամէն բան ինծի արուեցաւ իմ Հօրմէս , ու մէկը չգիտեր թէ ո՞վ է Արդին , բայց միայն Հայրը . և թէ ո՞վ է Հայրը , բայց միայն Արդին , և ան՝ որու Արդին կ'ուզէ յայտնել :
- 23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին ըսաւ , Երանի այն աչքերուն՝ որոնք ձեր տեսածները կը տեսնեն . Քանզի կ'ըսեմ՝ ձեզի , որ շատ մարգարէներ և թագաւորներ ուզեցին ձեր տեսածները տեսնել , ու չտեսան , և ձեր լսածները լսել , ու չլսեցին :
- 25 Եւ ահա օրինական մը ելաւ , ու զանիկա փորձելով ըսաւ , Վարդապետ , ի՞նչ բնեմ որ
- 26 յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ : Անիկա ալ ըսաւ անոր , Օրէնքին մէջ ի՞նչ գրուած է ,
- 27 ի՞նչպէս կը կարդաս : Պատասխան տուաւ անիկա ու ըսաւ , Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ ու քու բոլոր անձէդ և քու բոլոր զօրութենէդ ու քու բոլոր միայրէդ , և քու
- 28 ընկերդ քու անձիդ պէս : Եւ ինք ըսաւ անոր , Շիտակ պատասխան տուիր . առիկա ըրէ ու

- 29 սլիտի ապրիս = Իսկ անիկա ուզելով ինքզինք
արդարացնել, ըսաւ Յիսուսի, Բայց իմ ընկերս
- 30 ո՞վ է = Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ,
Մարդ մը Երուսաղէմէ Երիքով կ'իջնէր, ու ա-
ւազակներու յետէ ինկաւ, որոնք մերկացուցին
զանիկա ու վիրաւորելով կիսամեռ թողուցին
- 31 ու գացին = Եւ սրատահեցաւ որ քահանայ մը
այն ճամբայէն կ'իջնէր, ու զանիկա տեսնելով՝
- 32 անդիի կողմէն անցաւ = Նոյնպէս Ղևտացի մըն
ալ այն տեղ հասնելով՝ գնաց ու տեսաւ, և ան-
- 33 դիի կողմէն անցաւ = Բայց Սամարացի մը որ
ճամբորդութիւն կ'ընէր, եկաւ անոր քով, ու
- 34 զանիկա տեսնելով խղձաց. Եւ մօտեցաւ, անոր
վերքերը փաթթեց, փրանձէթ և գինի թա-
փելով, ու իր դրաստին վրայ դնելով տարաւ
- 35 զանիկա սրանդոկ մը, և անոր հոգ տարաւ = Ա-
հեաեեալ օրը երբ կ'ելլէր անկէ, երկու դա-
հեկան հանեց՝ սրանդոկապետին տուաւ և անոր
ըսաւ, Հոգ տար ասոր, ու ինչ որ աւելի ծախք
ընես, ետ դառնալուս ետ քեզի կը վճարեմ =
- 36 Հիմա այն երեքէն ո՞րը քեզի կ'երևնայ ընկեր
37 ըլլալ աւազակներուն յետէ իյնողին = Եւ անիկա
ըսաւ, Ան որ ողորմութիւն ըրաւ = Այն ասե՛ն
Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա, դուն ալ այնպէս ըրէ =
- 38 Աւ եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային, ինք գեղ
մը մտաւ, և կին մը, Մարթա անունով, զանի-
- 39 կա իր տունը ընդունեց = Եւ անիկա քոյր մը
ունէր, որուն անունը Մարիամ էր, որ եկաւ Յի-
սուսի ոտքերուն քով նստաւ, ու անոր խօսքե-
- 40 ըր մտիկ կ'ընէր = Բայց Մարթա շատ սպասա-
ւորութիւնով զբաղած էր. եկաւ անոր քով ու
ըսաւ, Տէր, քու հոգ-դ չէ՞, որ իմ քոյրս զիս
մինակ թողուց սպասաւորութեան մէջ. ուստի
- 41 ասոր զրուցէ որ ինձի օգնէ = Պատասխան
տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոր, Մարթա,

Մարթա, դուն չատ բաներու համար հոգ ը-
 42 նելով կը տազնասպիս. Բայց մէկ բան սէտք
 է, և Մարիամ այն աղէկ բաժինը ընտրեց, որ
 իրմէ պիտի չսանուի :

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցնէ աղօթք ընել, և կը պատուիրէ որ ստէպ
 աղօթք ընեն. 11 հաստատելով որ սցսպէս՝ Աստուած իրենց բարեքներ պիտի ընէ.
 14 համր դև մը հանելով՝ կը յանդիմանէ հայհոյել փարիսեցիները, 28 և կը ցուցնէ
 թէ որոնք են երանելիները. 29 ժողովուրդներուն կը քարոզէ, 32 և կը յանդիմանէ
 փարիսեցիներուն, դպիրներուն և օրինականներուն կեղծաւորեալ սրբութիւնը :

- 1 Ու եղաւ որ տեղ մը աղօթք կ'ընէր. ու երբ
 դադարեցաւ, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ
 իրեն, Տէր, մեզի աղօթք ընել սորվեցուր, ինչ-
 պէս Յովհաննէս ալ իր աշակերտներուն սոր-
- 2 վեցուց. Եւ ըսաւ անոնց, Երբ աղօթք կ'ընէք՝
 ըսէք, Ով Հայր *մեր, որ երկինքն էս", քու ա-
 նունդ սուրբ ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ
 գայ. *քու կամքդ ըլլայ, ինչպէս երկինքը՝ այն-
- 3 պէս երկրի վրայ. Մեր ամէն օրուան հացը օրէ
 4 օր մեզի սուր. Եւ մեզի ներէ մեր մեղքերը,
 քանզի մենք ալ կը ներենք այն ամէնուն՝ որ
 մեզի պարտական են. ու մեզ փորձութեան մի
 տանիր, *հապա չարէն մեզ ազատէ :
- 5 Եւ ըսաւ անոնց, Չեղմէ ո՞վ է ան որ բարեկամ
 մը ունենայ, ու կէսզիշերուան մէջ երթայ ա-
 նոր և ըսէ անոր, Բարեկամ, ինծի երէք նկա-
- 6 նակ փոխ տուր. Վասն զի իմ մէկ բարեկամս
 ճամբայէ ինծի եկաւ, ու բան մը չունիմ անոր
- 7 առջև դնելու : Անիկա ալ ներսէն պատասխան
 տայ և ըսէ, Չիս մի յոգնեցներ, արդէն դուռը
 դոցուած է. ու տղաքս իմ քովս անկողինի
 մէջ են. չեմ կրնար ելլել ու քեզի հաց տալ :
- 8 Չեզի կ'ըսեմ, Թէև բարեկամութեան համար
 չելլէ տայ անոր, սակայն անոր թախանձանքին

*Ունի, չունին

- Համար պիտի ելլէ ու պէտք եղածը տայ անոր :
 9 Ես ալ կ'ըսեմ ձեզի, Խնդրեցէք և պիտի արուի
 ձեզի, փնտռեցէք ու պիտի գտնէք, Դ՛ուր զար-
 10 կէք և պիտի բացուի ձեզի . Վասն զի ամէն
 ով որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ կը փնտռէ՝
 կը գտնէ, և ով որ Դ՛ուր կը զարնէ՝ պիտի բաց-
 11 ուի անոր : Չեզմէ ո՞վ է այն հայրը, որմէ իր
 որդին հայ որ ուզէ, մի՞թէ քա՞նք պիտի տայ
 անոր . կամ եթէ ձուկ ու՞զ, մի՞թէ ձուկին տեղ
 12 օ՞ճ պիտի տայ անոր . Եւ կամ եթէ հաւկիթ
 13 ուզէ, մի՞թէ կարի՞ճ պիտի տայ անոր : Ուստի
 եթէ դուք որ չար էք՝ ձեր զաւակներուն ա-
 ղէկ ընծաներ տալ դիտէք, ս՛րչափ աւելի յէ
 Հայրը երկինքէն Սուրբ Հոգին պիտի տայ ա-
 նոնց որ իրմէ կը խնդրեն :
 14 Ու դե մը կը հանէր, և անիկա համբ էր . ու
 եղաւ որ երբ դեք ելաւ, համբը խօսեցաւ, և
 15 Ժողովուրդները զարմացան : Բայց անոնցմէ մէկ
 քանինները բռին, Ատիկա դեներուն Բէեղզեբուզ
 16 իշխանին միջոցով դեերը կը հանէ : Ուրիշներն
 ալ փորձելով երկինքէն նշան մը կ'ուզէին ան-
 17 կէ : Բայց ինք գիտնալով անոնց խորհուրդները՝
 բաւ անոնց, Ամէն թագաւորութիւն իրեն
 դէմ բաժնուած՝ կ'աւերի, և տուն մը *իրեն
 18 դէմ բաժնուած՝ կը կործանի . Հասցա եթէ Սա-
 տանայ իրեն դէմ բաժնուած է, անոր թա-
 գաւորութիւնը ի՛նչպէս պիտի կենայ . որովհե-
 տե կ'ըսէք թէ Բէեղզեբուզով դեերը կը հա-
 19 նեմ : Իսկ եթէ ես Բէեղզեբուզով դեերը կը
 հանեմ, ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն . ու
 բեմն անոնք պիտի բլլան ձեր դատաւորները :
 20 Բայց եթէ ես Աստուծոյ մատուր կը հանեմ
 դեերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը
 21 ձեր վրայ հասած է : Երբ զօրաւոր ճարդ մը

- զէնքերը վրան առած՝ իր ասնը բակը կը պահ-
 պանէ, անոր բաները խաղաղութեան մէջ կը
 22 մնան. Բայց երբ անկէ աւելի զօրաւորը վրան
 գարով յաղթէ զանիկա, անոր զէնքերը կ'առնէ՝
 որոնց ինք յուսացեր էր, և անկէ առաջ կողո-
 23 պուտը կը բաժնէ: Ան որ ինծի հետ չէ՝ ինծի
 հակառակ է, և ան որ ինծի հետ չժողովեր՝
 ցիրուցան կ'ընէ:
- 24 Երբ պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, անջուր
 տեղեր կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ.
 ու երբ չգտնէր՝ կ'ըսէ, Գառնամ նորէն իմ
- 25 տունս՝ ուրկէ ելայ: Եւ կու գայ, զանիկա մար-
 26 բուած ու յարգարուած կը գտնէ: Այն աստե՛ն
 կ'երթայ, և իրեն հետ կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ
 իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հան կը բնակին,
 և այն մարդուն վերջը առաջիննէն զէշ կ'ըլլայ:
- 27 Ու եղաւ որ երբ անիկա այս բաները կը խօ-
 սէր, ժողովուրդին մէջէն կին մը ձայնը վեր-
 ցուց ու բաւ անոր, Երանի այն որովայնին՝ որ
- 28 տուին: Եւ ինք բաւ, Մանաւանդ թէ երանի
 անոնց որ Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը պահեն:
- 29 Ու երբ ժողովուրդները անոր վրայ կը դիպուէին,
 սկսաւ ըսել, Այս ազգը չար է. նշան կ'ուզէ,
 և ըսէ նշան պիտի չարուի անոր, բայց միայն
- 30 Յովնան մարգարէին նշանը: Քանզի ինչպէս
 Յովնան Նինուէացիներուն նշան եղաւ, այնպէս
- 31 Որդին մարդոց այս ազգին պիտի ըլլայ: Հարաւի
 թագուհին դատաստանին օրը այս ազգին մար-
 դոցը դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատաւարատե-
 ասոնք, վասն զի երկրի ծայրերէն եկաւ Սողո-
 մոնի իմաստութիւնը լսելու. և ահա Սողոմոնէ
- 32 մեծ մէկը կայ հոս: Նինուէի մարդիկը դա-
 տաստանին օրը այս ազգին դէմ պիտի ելլեն, ու
 պիտի դատաւարատեն ասիկա, վասն զի Յովնանի

քարոզութիւնով զեղջի եկան, և ահա Յովնանէ մեծ մէկը կայ հոս :

- 33 Մէկը ճրագը չլսուեր, ծածուկ տեղ մը դներ, ոչ ալ դրուանի տակ, հասրա աշտանակի փայ,
- 34 որպէս զի ներս մանողները լոյսը տեսնեն : Մարմինին ճրագը աչքն է, ուստի երբ աչքդ պարզ է, բոլոր մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ, բայց երբ աչքդ փակ է, մարմինդ ալ մութ կ'ըլլայ :
- 35 Ուրեմն զգոյշ կեցիր, որ քու մէջդ եղած լոյսը
- 36 խաւար չըլլայ : Արդ եթէ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է, և մութ մաս մը չունի, բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ, ինչպէս երբ ճրագ մը իր փայլունութիւնովը քեզ կը լուսաւորէ :
- 37 Ու երբ աչք Բաները կը խօսէր, փարիսեցի մը կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քով ճաշ ուտէ, անիկա
- 38 ալ մտաւ սեղան նստաւ : Իսկ փարիսեցին երբ տեսաւ, զարմացաւ, որ նախ չուտացուեցաւ ճաշէն առաջ :
- 39 Եւ Տէրը բաւ անոր, Հիմա դուք, փարիսեցիներ, գաւաթին ու սնակին դուրսիզին կը մաքրէք, ու ձեր ներսիզին յափշտակութեամբ և չարութեամբ լեցուն է : Անխելքներ, ան որ դուրսինը բաւ, ներսինն ալ ինք
- 41 չբրահ : Սակայն անոնց մէջ եղածներէն սորմութիւն տուէք, և ահա ամէն բան մաքուր
- 42 կ'ըլլայ ձեզի : Բայց փայ ձեզի փարիսեցիներուդ, որ անանուխին ու փեզենային և բոլոր խոտեղէններուն տասանորդը կը վճարէք, ու զանց կ'ընէք իրաւունքը և Աստուծոյ սէրը, առ
- 43 սոնք պէտք էր ընել, և զանոնք չձգել : Վասն ձեզի փարիսեցիներուդ, որ ժողովարաններուն մէջ սուաջին ամբողջները կը սիրէք, ու շուկաներուն մէջ բարեկները :
- 44 Վասն ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ անյայտ գերեզմաններու նման էք, որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն ու չեն գիտեր :

- 45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տալով ըսաւ անոր, Վարդապետ, այդ խօսքերը
- 46 զրուցելով՝ մեզ ալ վար կը զարնես: Եւ անիկա ըսաւ, Չեղի ալ վս՛յ օրինականներուդ, որ տանելու դժուար բեռներ կը բեռցնէք մարդոց, ու դուք ձեր մէկ մատով այն բեռներուն չէք
- 47 դաշիր: Վս՛յ ձեզի, որ մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք, ու ձեր հայրերը սպաննեցին զանոնք: Ուրեմն կը վկայէք և հաւանութիւն կու տաք ձեր հայրերուն ըրածներուն. վասն զի իրենք սպաննեցին զանոնք, ու դուք
- 49 անոնց գերեզմանները կը շինէք: Անոր համար ալ Աստուծոյ իմաստութիւնը ըսաւ, Պատի դրկեմ՝ անոնց մարգարէներ ու առաքեալներ, և անոնցմէ՛ սրբ պիտի սպաննեն ու սրբ հալածեն.
- 50 Արպէս զի աշխարհի սկիզբէն հեռէ թափուած բոլոր մարգարէներուն արիւնը այս
- 51 ազգէն պահանջուի, Աբէլի արիւնէն մինչև Զաքարիայի արիւնը, որ սեղանին ու տաճարին մէջտեղ կորսուեցաւ. ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
- 52 այս ազգէն պիտի պահանջուի: Վս՛յ ձեզի օրինականներուդ, որ գիտութեան բանալին վերցուցիք. դուք չմտաք, և մանողներն ալ արգիլեցիք:
- 53 Ու երբ այս բաները անոնց կը զրուցէր, դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ, և շատ բաներու վրայով անոր բերնէն
- 54 խօսք փնտռել. Եւ անոր դարան պատրաստելով, կը փնտռէին թէ՛ ի՛նչպէս անոր բերնէն բան մը որտան, որպէս զի անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն:

ԳԼ. ԺԲ

4 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութենէ զգոյշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քարոզելէ. 43 մեծամեծ ամբարներ շինել մտածող հարուստին առակովը կը պատուիրէ ժողովուրդներուն որ զգոյշ ըլլան ագասութենէ: 22 Պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհացին բաներու վրայ, 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք, 33 ողորմութիւն տանք, 36 և պատրաստ ըլլանք՝ որ երբ մեր Տէրը գոյ դուռը դարնէ, իսկոյն իրեն բանանք: 41 Քրիստոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը կատարել, 49 և հալածանքներու սպասել: 51 Պէտք է որ մարդիկ այս շնորհաց ժամանակին պատեսութիւնը չկորսնցնեն, 58 վասն զի սոսկալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու Աստուծոյ հետ:

- 1 Այս միջոցին երբ բիւրաւոր ժողովուրդներ վրան ժողովուեցան, մինչև մէկզմէկ կը կոխէին, սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն, Ամէնէն առաջ ինքզինքնիդ զգոյշ պահեցէք փարիսեցիներու
- 2 բուն խմորէն, որ է կեղծաւորութիւն: Վասն ՚ի բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի, և
- 3 գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի: Աստի ինչ որ մութ տեղը զրուցեցիք, անիկա լոյս տեղը պիտի լսուի. և այն զոր ներքին սենեակներուն մէջ ականջի խօսեցաք, տանիքներուն վրայ պիտի քարոզուի: Բայց ձեզի իմ բարեկամներուս կը զրուցեմ, Մի վախնաք անոնցմէ՝ որ մարմինը կը ստաննեն, ու անկէ ետեւ աւելի բան մը չունելու հարողովիւն չունին: Հապա ձեզի ցուցնեմ թէ որմէ՛ պիտի վախնաք. Անկէ վախցէք՝ որ սպաննելէն ետեւ իշխանութիւն ունի գեհեանը ձգելու. այս, կըսեմ ձեզի, Անկէ վախցէք:
- 6 Չէ՞ որ հինգ ճինձողուկ երկու դանկի կը ծախուի, և անոնցմէ մէ՛կը մոռցուած չէ Աստուծոյ
- 7 առջև: Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ համրուած են. ուրեմն մի վախնաք, վասն ՚ի դուք
- 8 շատ ճինձողուկներէն աւելի աղէկ էք: Եւ ձեզի կըսեմ, Ամէն ով որ զիս կը դաւանի մարդոց առջև, Որդին մարդոց ալ զանիկա պիտի դաւան
- 9 նի Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև: Բայց ան

- որ զիս մարդոց առջև կ'ուրանայ, ուրացուած պիտի ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև =
- 10 Եւ ամէն ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան կ'ըսէ, պիտի ներուի անոր, բայց ան որ Սուրբ Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ'ընէ, պիտի չներուի անոր =
- 11 Ու երբ ձեզ ժողովարանները և իշխանութիւններու ու պետութիւններու առջև տանելու ըլլան, հոգ մի ընէք թէ ինչպէս կամ ինչ պատասխան պիտի տաք, կամ ինչ պիտի ըսէք .
- 12 Վասն զի Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցնէ ձեզի նոյն ժամուն՝ ինչ որ պէտք է խօսիլ =
- 13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր, Վարդապետ, զրուցէ եղբօրս, որ Բրի ինկած ժառանգութիւնը ինծի հետ բաժնէ = Ան ալ ըսաւ անոր, Մարդ, ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ բաժին ընող գրաւ = Եւ ըսաւ անոնց, Նայեցէք և զգուշացէք ազահութենէ. վասն զի մարդուս ստացուածքներուն աւելնալէն խոստած չէ իր կեանքը = Առակ մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով, Հարուստ մարդու մը արտերը առատ բերքեր տուին. Եւ ինք կը մտածէր ինքնիրեն ու կ'ըսէր, Ի՞նչ ընեմ, վասն զի տեղ չունիմ, ուր իմ բերքերս ժողվեմ = Եւ ըսաւ, Չայս ընեմ. իմ ամբարներս քակեմ ու ա՛լ աւելի մեծ չինեմ, և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս ու բարիքներս . Եւ իմ անձիս ըսեմ. Ով անձս, շատ բարիքներ ունիս շատ տարիներու համար ժողվուած . հանգչէ, կեր, խմէ և ուրախ եղիր =
- 20 Բայց Աստուած ըսաւ անոր, Անմիտ, այս գիշեր հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջուի. ուստի այն քու պատրաստած բաներդ որո՞ւ պիտի ըլլան = Այսպէս է անիկա որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ, ու Աստուծոյ չհարստանար =
- 22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի, Հոգ մի ընէք ձեր կեանքին հա-

- մար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք, ոչ ալ մարմինին
- 23 համար՝ թէ ինչ պիտի հագնիք. Վասն զի կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը հազուա-
- 24 տէն = Նայեցէք ազուաներուն, որոնք ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն, որոնք ոչ շտեմարաններ ունին, ոչ ալ ամբարներ, ու Աստուած դանոնք կը կերակրէ. դուք ս'ըջափ աւելի լաւ
- 25 էք թուշուններէն = Եւ ձեզմէ ս'վ կրնայ իր հոգընելով իր հասակին փայ կանգուն մը աւել-
- 26 ցընել = Հապա եթէ ամենափոքր բանին կարող չէք, ուրիշ բաներու համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք =
- 27 Նայեցէք շուշաններուն, ինչպէս կ'աճին, ոչ կ'աշխատին և ոչ կը մանեն. բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սոդոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը
- 28 մէջ անոնցմէ մէկուն պէս չհազուեցաւ = Ուստի եթէ խտր որ այսօր դաշտի մէջ է, ու վաղը փուռը կը ձգուի, Աստուած այնպէս կը հազուեցնէ, ս'ըջափ աւելի ձեզ, թերահաւատաներ =
- 29 Ալ դուք մի փնտռէք թէ ինչ պիտի ուտէք և
- 30 ինչ պիտի խմէք, ու մի շփոթիք. Վասն զի այդ բոլոր բաները աշխարհիս ազգերը կը փնտռեն, ու ձեր Հայրը գիտէ որ այդ բաները ձեզի պէտք
- 31 են = Բայց դուք Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրեցէք, և այդ բոլոր բաներն ալ ձեզի պի-
- 32 տի տրուին = Մի վախնար, պզտիկ հօտ, վասն զի ձեր Հայրը հաճեցաւ որ թագաւորութիւ-
- 33 նը ձեզի տայ = Ծախեցէք ձեր ստացուածքը և ողորմութիւն տուէք. ու ձեզի չհիննարու քսակներ պատրաստեցէք, ու երկինքը՝ չարակերու դանձ մը, ուր ոչ գողը կը մօտենայ և ոչ ցեյր
- 34 կ'ապականէ = Քանզի ձեր գանձը ուր որ է,
- 35 սիրտերնիդ ալ հոն պիտի բլլայ = Ձեր մէջքերը դօտեւորուած բլլան, ու ճրագները վառուած =
- 36 Եւ դուք այն մարդոց նման՝ որոնք իրենց տէրօջը կը սպասեն, թէ ե՛րբ պիտի դառնայ հարսնիքէն.

որպէս զի երբ գայ և ԴՆՆՂ զարնէ, խկոյն բա-
 37 նան անոր = Երանկի այն ծառաներուն, որ տէ-
 րը երբ գայ՝ զանոնք արթուն պիտի գտնէ.
 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ինք գօտին մէջքը
 պիտի կապէ ու սեղան նստեցնէ զանոնք, և
 առաջ անցներով սպասաւորութիւն պիտի ընէ
 38 անոնց = Եւ եթէ գիշերուան երկրորդ պահուն գայ,
 կամ երրորդ պահուն գայ ու այնպէս գտնէ,
 39 երանելի են այն ծառաները = Բայց զայս գիտ-
 ցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար թէ ո՞ր ա-
 տեն գողը կու գայ, արթուն կը կենար ու թող
 40 չէր տար որ իր սունը ծակեն = Ուրեմն դուք ալ
 պատրաստ կեցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ
 այնպիսի ժամու մը մէջ՝ որ դուք չէք կարծեր =
 41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր, այդ առակը
 42 մեզի՞ կ'ըսես թէ ամէնուն ալ = Եւ Տէրը ըսաւ,
 Ուրեմն ո՞վ է այն հաւատարիմ ու խմսատուն
 տնտեսը, զոր տէրը իր գերդաստանին վրայ
 պիտի դնէ, որպէս զի ատենին անոնց ուտելիքը
 43 տայ = Երանկի է այն ծառային, զոր իր տէրը ե-
 44 կամ ատենը այնպէս ըրած պիտի գտնէ = Ճշմա-
 րիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ իր բոլոր ունեցածին վրայ
 45 պիտի կեցնէ զանիկա = Հապա եթէ այն ծառան
 իր սրտին մէջ ըսէ, Իմ տէրս իր գալը կ'ու-
 չացնէ. և սկսի ծառաները ու աղախինները
 46 ծեծել, և ուտել ու խմել ու գինովնալ, Այն
 ծառային տէրը պիտի գայ այնպիսի օր մը որ
 չսպասեր, և այնպիսի ժամ մը որ չգիտեր, և զա-
 նիկա մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը
 47 անհաւատարիմներուն հետ պիտի դնէ = Եւ այն
 ծառան որ իր տէրոջը կամքը գիտէ ու չսպա-
 րաստուիր, ոչ ալ անոր կամքը ի գործ կը դնէ,
 48 շատ ծեծ պիտի ուտէ = Բայց ան որ չգիտեր ու
 ծեծի արժանի բան մը կ'ընէ, քիչ ծեծ պիտի
 ուտէ. որու որ շատ տրուեցաւ, շատ պիտի

- ուզուի անկէ, և որու որ աւելի յանձնուեցաւ,
 ա՛լ աւելի պիտի պահանջուի անկէ ։
- 49 Ես կրակ ձգելու եկայ երկրի վրայ, ու ի՞նչ
 50 կ'ուզեմ եթէ արդէն բորբոքած է ։ Բայց մկր-
 տութիւն մը ունիմ մկրտուելու, և ի՞նչպէս կը
 51 տազնասիմ մինչև կատարուի ։ Կը կարծէք թէ
 ես երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու եկայ ։
 52 ձեզի կ'ըսեմ, Ոչ, հասցա բաժանմունք ։ Վասն
 զի ասկէ ետև մէկ տան մէջ հինգը իւրա՞ջ բաժ-
 նուած պիտի ըլլան, երեքը երկուքէն ու եր-
 53 կուքը երեքէն ։ Հայրը պիտի բաժնուի որդիէն,
 և որդին հօրմէն, մայրը աղջիկէն ու աղջիկը
 մօրմէն, կեսուրը իր հարսէն ու հարսը իր կե-
 սուրէն ։
- 54 Եւ ըսաւ ժողովուրդներուն, Երբ արեմուտ-
 քի կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք, շուտ մը
 կ'ըսէք թէ Անձրև պիտի գայ, և այնպէս կ'ըլ-
 55 լայ ։ Ու երբ հարաւային հովը կը փչէ, կ'ըսէք
 56 թէ Տաք պիտի ըլլայ, և այնպէս կ'ըլլայ ։ Կեղ-
 ծաւորներ, երկրի ու երկինքի երեսը քննելը
 գիտէք, հասցա այս ժամանակը ի՞նչպէս չէք
 57 քններ ։ Եւ ինչո՞ւ դուք ձեզմէ չէք որոշեր ի-
 58 բաւունքը ։ Երբ դուն քու ստոխիդ հեա իշխա-
 նին երթալու ըլլաս, ձամբուն մէջ անկէ ա-
 զատուելու համար ջանք ըրէ, որ չըլլայ թէ
 քեզ դատաւորին առջև քաշէ, ու դատաւորը
 դահիճին ձեռքը տայ քեզ, ու դահիճն ալ
 59 բանտը դնէ ։ Քեզի կ'ըսեմ, բնաւ պիտի չելլես
 անկէ, մինչև վերջին լուման չլճարես ։

ԳԼ. ԺԳ

1 Քրիստոս ապաշարութիւն կը քարոզէ, Գալիլեացիներուն և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշելով ։ 6 Անպտուղ թղենիին առակը ։ 11 Քրիստոս կձգտած կինը կը բժշկէ։ 18 մանանեխի հատին և խմորին առակովը կը ցուցնէ ճշմարտութեան խօսքին դժուար ներգործութիւնը իր բնորոշներուն սրտին մէջ։ 24 կը խրատէ նեղ դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել, 31 և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու կրուսաղէմը ։

1 Եւ ոմանք այն ատեն ներկայ գտնուելով՝

- պատմեցին անոր Գալիլեացոց վրայով, որոնց արիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետ խառնեց = Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց, Կը կարծէ՞ք որ այն Գալիլեացիները բոլոր Գալիլեացիներէն աւելի մեղաւոր էին, որոնք այսպիսի բաներ քաշեցին = Ձեզի կ'ըսեմ, Աչ. հասցա եթէ չասպաշխարէք, ամէնդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք = Կամ թէ այն տասներու թ հոգին որոնց վրայ Սելուլամի մէջի աշտարակը ինկաւ, և զանոնք մեռցուց. կը կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղէմի մէջ բնակած բոլոր մարդոց մէ աւելի պարտաւոր էին = Ձեզի կ'ըսեմ, Աչ. հասցա եթէ չասպաշխարէք, ամէնդ ալ նոյնպէս պիտի կորսուիք =
- 6 Այս առակն ալ ըսաւ. Մարդ մը իր այգիին մէջ անկուած թղենի մը ունէր, ու եկաւ անկէ 7 պտուղ փնտռելու և չգտաւ = Ուստի ըսաւ այգեպանին, Ահա երեք տարի է որ կուգամ այդ թղենիին վրայ պտուղ փնտռելու, ու չեմ գտներ. աւատիկա կտրէ, ինչո՞ւ համար գետի 8 նը խափանէ = Անիկա պատասխան տուաւ ու անոր ըսաւ, Տէր, այս տարի ալ ատիկա թող տուր, մինչև ասոր բոլորտիքը բրեմ ու թրիք 9 դնեմ, Եւ եթէ պտուղ տայ՝ աչէ, ասպա թէ ոչ՝ դալ արէ կտրես ատիկա =
- 10 Եւ ինք ժողովարաններէն մէկուն մէջ շա 11 բաթ օրը կը սորվեցնէր = Եւ ահա կին մը կար, որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր տասներու թ տարիէ ի վեր, ու կժկտած էր և ամենեւին չէր 12 կրնար շիտակ կայնիլ = Ու Յիսուս զանիկա տեսնելով՝ երես կանչեց և ըսաւ անոր, Ով կին, դուն 13 քու հիւանդութենէդ արձակուած ես = Ու ձեռքը անոր վրայ դրաւ. և խոյն շիտկուեցաւ ու 14 փառք կու տար Աստուծոյ = Իսկ ժողովարանին իշխանը պատասխան տուաւ բարկանալով որ

- Յիսուս շաբաթ օրը բժշկեց, և ըսաւ ժողովուրդին. Վեց օր կայ, որոնց մէջ արժան է գործ գործել. ուստի այն օրերը եկէք բժշկուե-
- 15 ցէք, ու ոչ թէ շաբաթ օրը = Այն ատեն Տէրը պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, *Կեղծաւոր, ձեզմէ ամէն մէկը շաբաթ օրը իր եզր կամ էջը մտուրէն շարձակէր, որպէս զի տանի ջուր
- 16 տայ = Հապա ասիկա որ Աբբահամի աղջիկ էր, որ ահա տասնրութ տարի Սատանայ զանիկա կապեց, չէ՞ր վայլեր որ շաբաթ օրը այն կապէն
- 17 արձակուի = Եւ երբ այս բանը ըսաւ, իրեն հակառակ կեցողները ամէնն ալ ամօթով մնացին. ու բոլոր ժողովուրդը կ'ուրախանար այն ամէն փառաւոր գործերուն համար՝ որոնք անկէ կ'ըլլային =
- 18 Եւ ըսաւ, Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ բանի կը նմանի, ու ի՞նչ բանի նմանցնեմ զանիկա =
- 19 Մանանեխի հատի նման է, զոր մարդ մը առաւ իր սարտէզը ձգեց. և աճեցաւ ու մեծ ծառ եղաւ. ու երկինքի թռչունները անոր ձիւղերուն վրայ բնակեցան =
- 20 Գարձեալ ըսաւ, Աստուծոյ թագաւորու-
- 21 թիւնը ի՞նչ բանի նմանցնեմ = Խմորի նման է, զոր կին մը առաւ, երէք զրիւ ալիւրի մէջ պահեց, մինչև ամէնն ալ խմորեցաւ =
- 22 Եւ քաղաքները ու գեղերը պարտելով կը սորվեցնէր, ու զէպ ի Երուսաղէմ ձամբայ կը-
- 23 նէր = Եւ մէկը ըսաւ անոր, Տէր, քիչու՞մ ե՞ն
- 24 անոնք որ պիտի փրկուին = Անիկա ալ ըսաւ աւանց, Չանք ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք, քան զի կ'ըսեմ ձեզի որ շատերը մտնել պիտի ուզեն
- 25 և պիտի չկրնան = Անկէ ետև երբ աւանուաէրը ելլէ ու դուռը գոցէ, և դուք սկսիք դուրսը կենալ, ու դուռը զարնել և ըսել, Տէր, Տէր,

*Ո՛հո՛, կեղծաւորներ,

- բաց մեզի. ան ալ սլատասխան տալով՝ պիտի
 26 ըսէ ձեզի, Ձեզ չեմ ձանձնար ուրկէ՛ էք: Այն
 ատեն պիտի սկսիք ըսել, Մենք քու առջևդ
 կերանք ու խմեցինք, և դուն մեր փողոցներուն
 27 մէջ սորվեցուցիր: Եւ անիկա պիտի ըսէ, Ձեզի
 կ'ըսեմ, Ձեզ չեմ ձանձնար ուրկէ՛ էք. մէկդի կե-
 ցէք ինձմէ, բոլոր անիրաւութիւն գործողներդ:
 28 Հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճտել, երբ
 տեսնէք Աբրահամը ու Իսահակը և Յակոբը ու
 բոլոր մարգարէները Աստուծոյ թագաւորու-
 29 թեանը մէջ, ու ձեզ դուրս հանած: Եւ պիտի
 գան արևելքէն ու արևմուտքէն և հիւսիսէն
 ու հարաւէն, ու պիտի բազմին Աստուծոյ թա-
 30 գաւորութեանը մէջ: Եւ ահա կան յետիւններ՝
 որոնք առաջիններ պիտի ըլլան, ու կան առա-
 ջիններ՝ որոնք յետիւններ պիտի ըլլան:
 31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան ու
 ըսին անոր, Ելիր ու գնա սակէ, փան գի Հե-
 32 րովդէս քեզ սպաննել կ'ուզէ: Եւ ինք ըսաւ
 անոնց, Գացէք, այն աղուէսին ըսէք, Ահա ես
 դուք կը հանեմ ու բժշկութիւններ կը կատա-
 33 տարուիմ: Միայն թէ պէտք է որ այսօր ու
 վաղը և միւս օրը պարտիմ, փան գի կարելի չէ
 որ մարգարէ մը Երուսաղէմէ դուրս կորսուի:
 34 Ով Երուսաղէմ, Երուսաղէմ, որ մարգարէնե-
 րը կը սպաննէիր, ու քեզի դրկուածները կը
 քարկոծէիր, քանի անգամ քու տղաքներդ
 ժողովել ուղեցի, ինչպէս հաւր իր ձագերը թե-
 35 լերուն տակ կը ժողէ, և դուք չուղեցիք: Ահա
 ձեր տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ. սակայն
 ձեզի կ'ըսեմ, որ Ալ զիս պիտի չտեսնէք, մին-
 չև գայ այն ժամանակը որ պիտի ըսէք, Օրհ-
 նեալ է ան որ Տէրօջը անունովը կու գայ:

ԳԼ. ԺԳ

- 2 Քրիստոս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը . 7 կը սորվեցնէ խնարհ ըլլալ , 12 և աղքատները ճաշի հրաւիրել . 46 բնթրեքին առակովը կը ցուցնէ թէ աշխարհասէր անձինք որ Աստուծոյ խօսքը կ'անարգեն , դուրս պիտի մնան երկինքէն : 25 Քրիստոսի աշակերտիլ ուղղոյները պէտք է որ առաջ խորհին թէ իրենց խօսք պիտի կրեն , որ ըլլայ թէ ետքը ամօթալի եղանակաւ ետ բաշուին իրմէն . 34 ու բորբոլին անպիտան ըլլան իր համբ կորսնցուցած աղի պէս :
- 1 Ու եղաւ որ երբ ինք շաբաթ օր մը փարիսեցւոց գլխաւորներէն մէկուն տունը մտաւ հաց ուտելու , ու անոնք անոր կը ստրասէին :
- 2 Եւ ահա հոն ջրգողեալ մարդ մը կար իր առջև :
- 3 Ղև = Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու խօսեցաւ օրինականներուն ու փարիսեցիներուն՝ ըսելով , Արժան է շաբաթ օրը բժշկել : Անոնք ալ լուռ կեցան . և ինք բռնեց զանիկա , բժշկեց
- 5 ու ձամբեց . Եւ պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց , Ձեզմէ որմէն էչք կամ եղբ հօրը իյնալու ըլլայ , ու շուտ մը հհաներ զանիկա շաբաթ օրը :
- 6 Եւ այս բաներուն շկրցան անոր պատասխան տալ :
- 7 Առակ մը դրուցեց այն հրաւիրուած մարդոց ալ , երբ տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բաղմոցները կ'ընարէին , ու ըսաւ անոնց , Երբ մարդէ մը հարանիքի հրաւիրուիս , առաջին բաղմոցին վրայ մի նստիր . չըլլայ որ քեզմէ աւելի պատուաւոր մէկն ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ :
- 9 Եւ ան որ քեզ ու զանիկա հրաւիրեց , գաց դրուցէ քեզի , Ասոր տեղ տուր , և անկէ ետեւ
- 10 սկսիս ամօթով յետին տեղը բռնել : Հապտերբ հրաւիրուիս , գնա յետին տեղը նստէ . որպէս զի երբ քեզ հրաւիրողը գաց , քեզի ըսէ , Բարեկամ , վեր հրամմէ . այն ատեն քեզի հետ
- 11 նստողներուն առջև քեզի փառք կ'ըլլայ : Վասն զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձրացնէ , պիտի խոնարհի . և ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ , պիտի բարձրանայ :

- 12 Ու զինք հրաւիրողին ալ ըսաւ, Երբ ճաշկամ
 ընթրիք կ'ընես, մի կանչեր քու բարեկամներդ,
 ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու ազգական-
 ներդ, ու ոչ քու հարուստ զբացիներդ, որ չը-
 լայ թէ անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրաւիրեն,
 13 ու քեզի հատուցում ըլլայ: Հասկա երբ հացկե-
 րոյթ կ'ընես, աղքատներ, սակասաւորներ,
 14 կաղեր ու կոյրեր հրաւիրէ. Ու երանելի պիտի
 ըլլաս, փասն զի անոնք չեն կրնար փոխարէնը
 քեզի հատուցանել. քանզի արդարներուն յա-
 րութիւնն առած ատենը փոխարէնը քեզի պի-
 տի հատուցուի:
- 15 Եւ սեզան նատողներէն մէկը երբ լսեց այս
 խօսք՝ ըսաւ անոր, Երանի անոր որ Աստուծոյ
 16 թագաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ: Եւ
 ինք ըսաւ անոր, Մարդ մը մեծ ընթրիք բրաւ
 17 ու շատ մարդիկ հրաւիրեց: Եւ ընթրիքին ա-
 տենը զրկեց իր ծառան, որպէս զի հրաւիր-
 ուածները կանչէ՝ ըսելով, Եկէք, փասն զի արդէն
 18 ամէն բան պատրաստ է: Եւ ամէնը մէկէն
 սկսան ետ քաշուիլ. առաջինը անոր ըսաւ, Ես
 արտ մը ծախու առի, ու պէտք է որ ելլեմ
 տեսնեմ զանիկա. կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրա-
 19 ժարուած սեպէ: Եւ միւսը ըսաւ, Հինգ զոյգ
 եզ ծախու առի, ու կ'երթամ որ զանոնք փոր-
 20 ձեմ. կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրաժարուած սե-
 21 պէ: Եւ միւսը ըսաւ, Այն առի, ու անոր հա-
 22 մար չեմ կրնար գալ: Եւ այն ծառան եկաւ ու
 իր տէրոջը պատմեց այս բաները, այն ատեն
 բարկացաւ տանուտէրը ու ըսաւ իր ծառային,
 Ծուտով քաղաքին հրապարակները ու փողոց-
 ները ելիր, և աղքատները ու սակասաւորները
 22 և կաղերը ու կոյրերը հոս մտցուր: Ծառան ալ
 ըսաւ, Տէր, եղաւ ինչ որ հրամայեցիր, ու տա-
 23 կաւին տեղ կայ: Եւ տէրը ըսաւ ծառային,

- Ելիր ձամբաները ու ցանգերը, և գրասենյակ ստի-
 24 պէ հոգի մանելու, որպէս զի տունս լեցուի: Քան-
 զի կըսեմ ձեզի, որ այն հրաւիրուածներէն
 մէկն ալ իմ ընթրիքիս համը պիտի չառնէ:
 25 Աւ իրեն հետ շատ ժողովուրդներ կ'երթային.
 26 և դառնալով անոնց ըսաւ, Եթէ մէկը ինծի
 կու գայ, ու չատեր իր հայրը և մայրը, ու կիներ
 և դուստրները, ու եղբայրները և քոյրերը,
 նաև իր կեանքն ալ, չկրնար իմ աշակերտս ըլ-
 27 լալ: Եւ ով որ իր խաչը չկրցնէր ու իմ ետեւս
 28 գար, չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ: Վասն զի
 ձեզմէ ո՞վ աշտարակ մը շինել ուզելով, առաջ
 չնստիր ու հաշիւ ըներ ծախքը, թէ զանիկա
 29 լմնցնելու կարող-թիւն ունի՞. Ար չըլլայ թէ երբ
 հիմը ձգէ ու չկրնայ լմնցնել, բոլոր ատենողնե-
 30 րը սկսին զանիկա ծաղր ընել, Եւ ըսել թէ
 Այս մարդը սկսաւ շինել ու չկրցաւ լմնցնել:
 31 Կամ թէ ո՞ր թագաւորը ուրիշ թագաւորի մը
 հետ պատերազմելու երթալով, առաջ չնստիր
 ու խորհիր, թէ արդեօք տասը հազարով կր-
 նայ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան հազարով իր
 32 վրայ կու գայ: Ապա թէ ոչ քանի որ անիկա
 հեռու է, դեսպան գրկելով խաղաղութիւն կը
 33 խնդրէ: Ահա այսպէս ալ ձեր մէջէն ամէն մէ-
 կը եթէ իր բոլոր ստացուածքէն ետ չկենայ,
 34 չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ: Աղը աղէկ բան է.
 բայց եթէ աղը իր համը կորսնցնէ, ինչո՞վ պի-
 35 տի համովնայ: Այ հոգի ու ոչ թրիքի տեղ օգ-
 տակար կըլլայ, և ապա զանիկա դուրս կը նետեն:
 Ան որ լսելու ականջ ունի՞ թող լսէ:

ԳԼ. ԺԵ

4 Մոլորեալ ոչխարն, 8 կորսուած դրամն, 11 և անառակ որդիին առականքը:

- 1 Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները
 2 անոր կը մօտենային իրմէ լսելու համար: Եւ

փարիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կընէին ու կըրէին, Ասիկա մեղաւորները կընդունի, ու անոնց հետ կ'ուտէ :

- 3 Եւ անիկա այս առակը խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով, Չեզմէ ո՞վ է այն մարդը որ հարիւր ոչ խար ունենայ, և անոնցմէ մէկը կորսնցնէ, իննսունընը չի՞ ձգեր անապատին մէջ, ու այն կորսուածին ետեէն երթար, մինչև զանիկա գտնէ, Աւ երբ կը գտնէ, ուրախանալով իր ուսերուն վրայ կը զնէ զանիկա : Եւ տունը գալով, կը կանչէ բարեկամները ու զրացիները, ու անոնց կըրէ, Աւրախ եղէք ինծի հետ, վասն զի իմ կորսուած ոչխարս գտայ : Չեզի կըրեմ որ այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ երկինքը մէկ մեղաւորի համար որ կ'ապաշխարէ, քան թէ իննըսունընը արդարներու համար՝ որոնց 8 ապաշխարութիւն պէտք չէ : Կամ թէ ո՞վ է այն կինը որ ասար դրամ ունենայ, ու եթէ դրամ մը կորսնցնէ, ճրագ չի՞ փռեր, ու տանը մէջ աւել զարներ և զգուշութեամբ փնտռեր, 9 մինչև գտնէ : Աւ երբ կը գտնէ, կը կանչէ բարեկամները ու զրացիները, և կըրէ, Աւրախ եղէք ինծի հետ, վասն զի իմ կորսնցուցած 10 դրամս գտայ : Այնպէս ալ, ձեզի կըրեմ, ուրախութիւն կըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջև մէկ մեղաւորի համար որ կ'ապաշխարէ :
- 11 Եւ ըսաւ, Մարդ մը երկու որդի ունէր . 12 Աւ անոնցմէ պզտիկը հօբը ըսաւ, Հայր, ստացուածքէդ ինչի կ'յնալու բաժինը տուր ինձի . ան ալ բաժնեց անոնց իր ունեցածը : Եւ 13 շատ օրեր չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր բաները ժողովեց ու հեռու երկիր մը գնաց, և հոն անառակութեամբ ապրելով իր ունեցածը փձա- 14 ցուց : Աւ երբ ամէնը հասցուց, այն երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ, ու ինք սկսաւ չքա-

- 15 ւոր ըլլալ = Եւ գնաց այն երկրին քաղաքացի-
 ներէն մէկուն քով մտաւ, ան ալ իր ազարակը
 16 զրկեց զանիկա՝ խողեր արածելու համար = Եւ
 կը փափաքէր խողերուն կերած եղջիւրէն իր
 17 փորը լեցնել, ու մէկը չէր տար անոր = Եւ
 ինքզինքին գալով՝ ըսաւ, Քանի՛ բանուորներ
 կան իմ հօրս ^{սուր} հացով լեցուած, ու ես հոս
 18 սովամահ կը կորսուիմ. Ելլեմ, երթամ իմ
 հօրս, և ըսեմ անոր, Հայր, մեղանչեցի երկին-
 19 քին դէմ ու քու առջևդ, Եւ ալ արժանի չեմ
 քու որդիդ ըսուելու. զիս քու փարձկաններէդ
 20 մէկուն պէս բրէ = Ու ելաւ իր հօրը եկաւ. և
 մինչ զեռ ինք շատ հեռու էր, հայրը տեսաւ
 զանիկա ու դուժբ շարժեցաւ, և փազելով՝ ա-
 նոր սպարանոցին վրայ ինկաւ ու համբուրեց զա-
 21 նիկա = Որդին ալ ըսաւ անոր, Հայր, մեղանչեցի
 երկինքին դէմ ու քու առջևդ, և ալ արժանի
 22 չեմ քու որդիդ ըսուելու = Բայց հայրը ըսաւ իր
 ծառաներուն, Հանեցէք առաջին սրտամուձանը
 ու հազցուցէք անոր, և մատանի դրէք անոր
 23 ձեռքը, ու կօշիկներ՝ անոր ոտքերը = Եւ սա-
 րարտ զուարակը բերէք, մորթեցէք, և ուտենք
 24 և ուրախ ըլլանք. Վասն զի այս իմ որդիս մե-
 ռած էր ու ողնցաւ, կորսուած էր ու գտնուե-
 25 ցաւ, և սկսան ուրախ ըլլալ = Ու անոր մեծ որ-
 դին ազարակն էր, ու երբ կու գար ու տանը
 մօտեցաւ, նուազարաններուն և սարերուն
 26 ձայնը լսեց = Ու ծառաներէն մէկը իրեն կան-
 27 չելով՝ կը հարցնէր թէ այս ի՞նչ է = Անիկա ալ
 ըսաւ անոր, Եղբայրդ եկաւ, ու հայրդ սա-
 րարտ զուարակը մորթեց, փան զի ող առողջ
 28 ձեռք ձգեց զանիկա = Իսկ ինք բարկացաւ ու
 չէր ուղեր ներս մտնել, ուստի իր հայրը դուրս
 29 ելլելով կ'աղաչէր անոր = Եւ անիկա սրտասա-
 խան տալով՝ ըսաւ հօրը, Ահա այսչափ տարի է

- որ քեզի կը ծառայեմ, ու բնաւ քու խօսքէդ
 դուրս չելայ, ու ինծի երբէք ուլ մը չտուիր, որ
 իմ բարեկամներուս հետ ուրախութիւնս ընէի =
- 30 Բայց երբ եկաւ այդ քու որդիդ, որ քու ստաց-
 ուածքդ բողերու հետ կերաւ, անոր մորթեցիր
- 31 պարարտ զուարակը = Եւ անկիա ըսաւ անոր,
 Որդեակ, դուն միշտ ինծի հետ ես, ու իմ բո-
- 32 լոր ունեցածս քուկդ է = Սակայն պէտք էր
 ուրախ ըլլալ և խնդալ, փասն զի այս քու եղ-
 բայրդ մեռած էր ու ողջնցաւ, կորսուած էր
 ու գտնուեցաւ =

ԳԼ. ԺԶ

4 Անիրաւ տնտեսին առակը : 44 Քրիստոս կը յանդիմանէ արծաթաւք փարսեցիկնե-
 րուն կեղծաւորութիւնը : 49 Հեշտաւք մեծատունը և աղքատ զաղարոսը :

- 1 Ու իր աշակերտներուն ալ ըսաւ, Հարուստ
 մարդ մը կար, որ տնտես մը ունէր, և անոր
 վրայով դանդատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ իր ու-
- 2 նեցածը կը փճացնէ = Ուստի կանչեց զանկիա
 ու ըսաւ անոր, Ի՞նչ է այս զոր քեզի համար
 կը լսեմ. քու տնտեսութեանդ հաշիւը տուր,
- 3 փասն զի ալ չես կրնար տնտես ըլլալ = Եւ տըն-
 տեսը իր մտքին մէջ ըսաւ, Ի՞նչ ընեմ, որով-
 հետե իմ տէրս տնտեսութիւնը ինծմէ կ'առ-
- 4 անէ. *Հողագործութիւն չեմ կրնար ընել՝, մու-
- 5 ռալու կ'ամչնամ = Գիտեմ ի՞նչ պիտի ընեմ, որ-
 պէս զի երբ ի՞ տնտեսութեանէս մերժուիմ, զիս
- 6 իրենց տունը ընդունին = Եւ իր տէրոջը պար-
 տականները մէկիկ մէկիկ իրեն կանչելով՝ ըսաւ
 առաջինին, Գուն իմ տէրոջս սօրչափ պարտք
- 7 ունիս = Ան ալ ըսաւ, Հարիւր մար ձէթ. և ը-
 սաւ անոր, Գիրդ առ ու շուտով նստէ յիսուն
- 8 զրէ = Ետքը միւսին ըսաւ, Գուն ալ սօրչափ
 պարտք ունիս. և անկիա ըսաւ, Հարիւր քու

*3--2. չեմ կրնար բրել

- յորեն. ու ըսաւ անոր, Գիրգ առ և ութսուն
 8 զրէ: Ու տէրը անիրաւ անաւար գովեց, որ
 խելացուծիւնով ըրաւ. վասն զի այս աշխարհին
 9 ըէն աւելի խելացի են: Եւ ես ալ ձեզի կ'ըսեմ,
 Անիրաւ մամոնայէն ձեզի բարեկամներ ըրէք,
 10 նահան բնակարաններու մէջ ընդունին: Ան որ
 քիչ բանի մէջ հաւատարիմ է, շատի մէջ ալ
 հաւատարիմ է. և ան որ քիչի մէջ անիրաւ է,
 11 շատի մէջ ալ անիրաւ է: Ուստի եթէ անիրաւ
 մամոնային մէջ հաւատարիմ չեղաք, ճշմարիտ
 12 հարստութիւնը ո՞վ պիտի հաւատայ ձեզի: Ու եթէ
 օտարին բանին մէջ հաւատարիմ չեղաք, ձերը
 13 ո՞վ պիտի տայ ձեզի: Ծառայ մը չկրնար երկու
 տէրերու ծառայութիւն ընել, վասն զի կամ
 մէկը պիտի առէ և միւսը սիրէ, կամ †մէկուն
 պիտի յարի՝ և միւսը արհամարհէ. չէք կրնար
 ծառայել Աստուծոյ ու մամոնայի:
 14 Եւ փարիսեցիներն ալ, որոնք արծաթաւեր
 էին, այս ամէն բաները լսելով կը քամահրէին
 15 զանիկա: Եւ ըսաւ անոնց, Դուք էք որ մարդոց
 առջև ինքզինքնիդ կ'արդարացնէք, բայց Աստուած
 զիտէ ձեր սիրտերը. վասն զի մարդոց
 մէջ բարձր եղածը Աստուծոյ առջև պիղծ է:
 16 Օրէնքը ու մարդարէները մինչև Յովհաննէս էին.
 անկէ ետև Աստուծոյ թաղաւորութիւնը կը
 քարոզուի, և ամէն մէկը անոր մէջ մանելու
 17 կ'արտորայ: Դիւրին է որ երկինք ու երկիր
 անցնին, քան թէ օրէնքէն մէկ նշանագիր լի-
 18 նայ: Ով որ իր կինը արձակէ և ուրիշ մը առնէ,
 շնութիւն կ'ընէ, և ով որ էրիկէ արձակուած
 կին մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ:
 19 Հարուստ մարդ մը կար, որ ծիրանի ու բեհեզ

* Ա. Ե. Բ. Ի. Ե., ձեր կարօտութեան ժամանակը

† կ. Բ., մէկը պիտի մեծարէ

- կը հազնէր, և ամէն օր փառաւորայէս ուրա-
- 20 խութիւն կ'ընէր: Ու Ղազարոս անունով ազ-
քաա մը կար վէրքերով լեցուն, որ անօր դրա-
- 21 նը առջև գրուած էր. Եւ կը փափաքէր որ այն
հարուստին սեղանէն ինկած փշրանքներէն իր
փոշը լեցնէ. նաև շուներն ալ կու գային և ա-
- 22 նօր վէրքերը կը լցէին: Ու եղաւ որ այն ազ-
քատը մեռաւ, ու հրեշտակները Աբրահամի
գոգը տարին զանիկա. հարուստն ալ մեռաւ ու
- 23 թաղուեցաւ: Եւ դժոխքին մէջ երբ տանջան-
քի մէջ էր, իր աչքերը վերցնելով՝ հեռուէն
տեսաւ Աբրահամը, ու Ղազարոսը անօր գոգը
- 24 նստիւնք նստած: Եւ ինք ազազակեց ու ըսաւ, Հայր
Աբրահամ, ողորմէ ինձի ու դրկէ Ղազարոսը,
որպէս զի իր մատին ծայրը ջուրը թափխէ, ու
դովանէ իմ լեզուս, վասն զի այս բոցին մէջ
- 25 կը տանջուիմ: Եւ Աբրահամ ըսաւ, Որդեանկ,
միտքդ բեր, որ դուն քու կեանքիդ ատենը քու
բարիքներդ առիր, նայնպէս Ղազարոս՝ չարիք-
ներ. հիմա անիկա [հոս] կը մտիթարուի, ու
- 26 դուն կը տանջուիս: Եւ այս ամէն բաներէն
դաս՝ մեր ու ձեր մէջանդ մեծ անդունդ մը կայ
հաստատուած, այնպէս որ ձեզի անցնել ուզող-
ները չկրնան, ոչ ալ ասկէ մեզի գալ ուղները անց-
- 27 նին: Ան ալ ըսաւ, Ուրեմն կ'ազաչեմ քեզի,
28 հայր, որ զանիկա իմ հօրս տունը դրկես, Քան-
զի հինգ եղբայր ունիմ, որպէս զի երբևէ անոնց
վկայութիւն տայ, որ չըլլայ թէ անոնք ալ այս
- 29 չարչարանքին տեղը գան: Եւ Աբրահամ ըսաւ
անօր, Անոնք Մովսէսը ու մարգարէները ու-
- 30 նին, թող անոնց մտիկ ընեն: Ան ալ ըսաւ,
Ոչ, հայր Աբրահամ, հասցա եթէ մեռելներէն
- 31 մէկը անոնց երթայ, պիտի ապաշխարեն: Եւ
անիկա ըսաւ անօր, Եթէ Մովսէսի ու մար-
գարէներուն մտիկ չեն ըներ, ոչ ալ եթէ մե-

ուեներէն մէկը յարութիւն առնելու ըլլայ,
սլիտի համոզուին ։

ԳԼ . ԺԷ

- 4 Քրիստոս կը սորվեցնէ գայթակղութիւն չտալ, 3 և իրարու յանցանքները ներել ։
6 Հաւատքին զօրութիւնը ։ 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ, բայց Աստուած
պարտաւոր չէ մեզի ։ 41 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտներ ։ 22 Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոց գաղութար ։
- 1 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն, Անկարելի է
որ գայթակղութիւններ չգան . բայց վա՛յ
2 անոր, որուն ձեռքով կու գան ։ Անոր աւելի
աղէկ է, որ անոր պարանոցէն իշու աղացքի
քար մը կախուի, ու անիկա ծովը ձգուի, քան
թէ այս պղտիկներէն մէկը գայթակղեցնէ ։
- 3 Զգուշացէք ձեր անձերուն ։ Եթէ քու եղբայրդ
քեզի դէմ մեղանչէ, յանդիմանէ զանիկա . ու
4 եթէ ապաշխարէ, ներէ անոր ։ Եւ եթէ օրը
եօթը անգամ քեզի դէմ մեղանչէ, ու օրը եօ-
թը անգամ գառնայ քեզի ու ըսէ, Կապաշ-
խարեմ, ներես անոր ։
- 5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրա՛ջը, Մեր հա-
6 ւատքը աւելցուր ։ Եւ Տէրը ըսաւ, Եթէ մա-
նանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք, այս
թթենիին կրնայիք ըսել, Արմատաքի խլուէ ու
ծովուն մէջ անկուէ, ան ալ սլիտի հնազան-
դէր ձեզի ։
- 7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է այն մարդը՝ որ ունենայ երկ-
րագործ կամ հովիւ ծառայ մը, որ անիկա երբ
ազարակէն գուն մանէ, շուտով զրուցէ անոր թէ
8 Անցիր սեղան նստէ ։ Հասցա չը՛սեր անոր թէ
Պատրաստէ իմ ընթրիքս, ու գօտիդ կապած
ինձի սպասաւորութիւն ըրէ, մինչև ես ուտեմ
ու խմեմ, ու ետքը դուն ալ կեր ու խմէ ։
- 9 Միթէ շնորհակա՞լ կ'ըլլայ այն ծառային, իրեն
հրամայուած բաները կատարելուն համար . չեմ
10 կարծեր ։ Նոյնպէս դուք երբ բոլոր ձեզի հրա-

- մայուած բաները ընէք, ըսէք թէ Մենք անպիտան ծառաներ ենք, քանզի զայն որ պարտական էինք ընելու՝ ըրինք =
- 11 Ու եղաւ որ երբ ինք Երուսաղէմ կ'երթար, Սամարիայի և Գալիլեայի մէջատեղէն կ'անցնէր =
- 12 Ու երբ գեղ մը պիտի մտնէր, տասը բորոտ մարդիկ հանգիպեցան անոր, որոնք հեռուն կայնեցան = Եւ ձայներնին վերցուցին ու ըսին, Յիսուս փարգապետ, ողորմէ մեզի = Եւ տեսնելով անոնց ըսաւ, Գացէք դուք ձեզ քահանաներուն ցուցուցէք, ու եղաւ որ երբ կ'երթային, մաքրուեցան = Եւ անոնցմէ մէկը երբ տեսաւ թէ բժշկուեցաւ, ետ դարձաւ ու մեծ ձայնով
- 16 փառք կու տար Աստուծոյ. Ու երեսի վրայ անոր սօքը իյնալով շնորհակալ կ'ըլլար անոր, և ինք Սամարայի էր = Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Չէ՞ որ տան ալ մաքրուեցան, իսկ այն իննը ս'ըր են. Այս օտարազգիէն զատ ուրիշէ չգանուեցան՝ որ գառնալով Աստուծոյ փառք տան = Եւ ըսաւ անոր, Ելիր դնա, քու հաւատքդ քեզ բժշկեց =
- 20 Ու երբ փարիսեցիները իրեն հարցուցին թէ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի գայ, պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Աստուծոյ թագաւորութիւնը որչափ երեցած բաներով
- 21 չգար = Ու պիտի չըսեն թէ Ահա հոս է, կամ Ահա հոն, փասն զի ահա Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր ներսիդին է =
- 22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ, Օրեր պիտի գան որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերէն մէկը տեսնելու պիտի փափաքիք, ու պիտի չտեսնէք = Եւ երբ ըսեն ձեզի թէ Ահա հոս է, կամ Ահա հոն,
- 24 մի երթարք ու անոնց մի հետեւիք = Վասն զի ինչպէս փայլակը երկինքին տակ մէկ զիէն փայլատակելով մինչև երկինքին տակ միւս զին լոյս

- կու տայ, նոյնպէս պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ
 25 իր գալլան օրը: Միայն թէ պէտք է որ ինք ա-
 ուաջ շատ չարչարանքներ կրէ ու մերժուի այս
 26 ազգէն: Եւ ինչպէս Նոյի օրերը եղաւ, այնպէս
 27 պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ: Կ'ու-
 տէին, կը խմէին, կ'ին կ'առնէին, էրկան կը
 տրուէին, մինչև այն օրը որ Նոյ տապանը
 մտաւ, և ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը կորսնցուց:
 28 Նմանապէս, ինչպէս Ղուիտի օրերը եղաւ, կ'ու-
 տէին, կը խմէին, ծախու կ'առնէին, կը ծա-
 29 խէին, կը տնկէին, կը շինէին. Բայց այն օրը որ
 Ղուիտ Սողոմէ ելաւ, երկինքէն կրակ ու ծծումբ
 30 տեղաց և բոլորն ալ կորսնցուց. Նոյնպէս պի-
 31 տի յայանուի: Այն օրը ան որ տանիքին վրայ
 է և իր կարասիները տանը մէջ, թող վար չիջնէ
 զանոնք առնելու. և ան որ արտին մէջ է, նոյն-
 32 պէս թող ետ չդառնայ: Միաբերնիդ բերէք
 33 Ղուիտի կ'ինը: Ով որ իր կեանքը կ'ուզէ ապրե-
 ցընել՝ պիտի կորսնցնէ զանիկա, և ով որ կը
 34 կորսնցնէ՝ պիտի ապրեցնէ զանիկա: Չեզի կ'ը-
 սեմ, Այն գիշերը երէ երկու հոգի մէկ անկո-
 ղինի մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը
 35 ձգուի. Եւ երէ երկու կ'ին մէկտեղ ազալու ըլ-
 րան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի. և երէ
 երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի
 36 առնուի ու միւսը ձգուի: Եւ պատասխան տա-
 37 լով ըսին անոր, Տէր, ո՞ւր պիտի ըլլայ այս բանը: Ան
 ալ ըսաւ անոնց, Ուր մարմին կայ, հոն պիտի
 ժողվուին արժիւնները:

ՔԼ. ԺԸ

1 Թախանձոց օրըւարին, 9 փարիսեցիին և մարտաօրին առակը: 15 Մանր ազաք
 Քրիստոսի կը բերուին: 18 Իշխան մը կ'ուզէ Քրիստոսի հետեիլ, բայց իր հարստու-
 թիւնները արգելք կ'ըլլան: 28 Քրիստոսի համար ամէն բան թողոյնքուն վարձ-
 քը: 31 Քրիստոս կը նախաձայնէ իր մահը, 35 և կոյրն աչքերը կը բանայ:

1 Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ այս բանին վրայով՝

- թէ պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու
 2 չձանձրանալ = Ըսաւ, Գատաւոր մը կար քա-
 ղաքի մը մէջ, որ Աստուծմէ չէր վախնար ու
 3 մարդէ չէր ամչնար = Եւ նոյն քաղաքին մէջ
 որբեարի մը կար, որ անոր կու գար ու կ'ըսէր,
 Իրաւունք բրէ ինձի ~ ապաքէ դի իմ ոսոխէս =
 4 Եւ անիկա ժամանակ մը չէր ուզեր անոր հփի ընել.
 Բայց ետքը ըսաւ իր մտքին մէջ, Թէեւ Աստուծ-
 5 մէ չեմ վախնար ու մարդէ չեմ ամչնար, Գոնէ
 այս որբեարիին զիս ձանձրացնելուն համար
 իրեն իրաւունք ընեմ, որպէս զի չգայ ամէն
 6 ատեն զիս թախանձէ = Եւ Տէրը ըսաւ, Լսե-
 7 ցէք, անիրաւ գատաւորը ինչ կ'ըսէ = Հապա
 Աստուած իր ընարեայներուն իրաւունք պիտի
 չընէ², որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ'ազազա-
 կեն, թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց վրայ =
 8 Ձեզի կ'ըսեմ որ շուտով անոնց իրաւունք պիտի
 ընէ. բայց Արդին մարդոյ երբ գայ, արդեօք
 հաւատք պիտի գտնէ² երկրի վրայ =
 9 Եւ մէկ քանիններուն, որոնք իրենց անձերուն
 վրայ կը վստահանային թէ արդար են, և ու-
 10 ըրչները կ'անարգէին, այս առակը ըսաւ. Երկու
 մարդ ելան տաճարը աղօթք ընելու, մէկը փա-
 11 ըխեցի ու միւսը մաքսաւոր = Փարիսեցին կայ-
 ներ էր, ու առանձին այսպէս աղօթք կ'ընէր.
 Ով Աստուած, շնորհակալ եմ քեզմէ, որ ու-
 12 ըրչ մարդոց պէս չեմ, յափշտակող, անիրաւ,
 շնացող, և կամ այս մաքսաւորին պէս. Հապա
 շաբաթը երկու անգամ ծով կը պահեմ, ու
 13 բոլոր ստացուածքիս տասանորդը կու տամ = Եւ
 մաքսաւորը հեռուն կայներ էր, ու չէր ուզեր
 աչքն ալ երկինք վերցնել, հապա իր կուրծքը
 ծեծելով կ'ըսէր, Աստուած, ողորմէ ինձի մե-
 14 ղաւորիս = Ձեզի կ'ըսեմ թէ ասիկա այն միւսէն
 աւելի արդարացած իր տունը իջաւ. վտան զի

ով որ իր անձը կը բարձրացնէ՝ պիտի խոնարհի, և ով որ իր անձը կը խոնարհեցնէ՝ պիտի բարձրանայ :

- 15 Մանր սղաք ալ բերին իրեն, որպէս զի անոնց դպչի. ու աշակերտները տեսնելով կը յանդիմանէին զանոնք :
- 16 Բայց Յիսուս զանոնք իրեն կանչելով ըսաւ, Թող տուէք այդ մանր սղոցը որ ինծի դան, և մի արգիլէք ասոնք, վասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը այգսպիսիներուն է :
- 17 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Ով որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ անոր մէջ :
- 18 Եւ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ, Բարի վարդապետ, ի՞նչ գործ եմ որպէս զի յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն դաս բարի չկայ, որ է Աստուած :
- 20 Պատուի բանքները զիտես. Շնութիւն մի ըներ, Սպանութիւն մի ըներ, Գողութիւն մի ըներ, Սուս վկայութիւն մի ըներ, Քու հայրդ ու մայրդ.
- 21 պատուէ : Ան ալ ըսաւ, Ասոնք ամէնը մանկութենէս ի վեր պահէր եմ : Զայս լսելով Յիսուս ըսաւ անոր, Բան մըն ալ պակաս է քեզի. քու բոլոր ունեցածդ ծախէ և աղքատներուն բաշխէ, ու երկինքը գանձ պիտի ունենաս, և եկուր իմ ետեւէս :
- 23 Անիկա երբ այս բանը լսեց, տրամեցաւ, վասն զի շատ հարուստ էր : Եւ Յիսուս երբ զանիկա տրամած տեսաւ, ըսաւ, Ո՞րչափ դժուար է անոնց որ հարստութիւն ունին, Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել :
- 25 Քանզի գիւրին է որ ուղար ասեղին ծակէն անցնի, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ :
- 26 Եւ անոնք որ լսեցին, կը սէին, Ալ ո՞վ կրնայ փրկուիլ : Եւ ինք ըսաւ, Մարդոց կողմանէ անկարելի եղած բաները

- 28 Աստուծոյ կողմանէ կարելի են : Ու Պետրոս
 րսաւ , Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և քու
 29 ետեէդ եկանք : Ու անիկա րսաւ անոնց , ճրջ-
 մարիա կ'ըսեմ ձեզի թէ Մարգ մը չկայ որ
 թողուց տունն , կամ ծնողք , կամ եղբայրներ ,
 կամ կին , կամ որդիներ Աստուծոյ թագաւո-
 30 րութեանը համար , Որ պիտի չառնէ բազմա-
 պատիկ այս ատենին մէջ , և գալու աշխարհին
 մէջ յաւիտենական կեանքը :
- 31 Եւ տասուերկուքը իր քով առնելով՝ րսաւ
 անոնց , Ահա մենք Երուսաղէմ կ'ելլենք , և
 մարգարէներուն ձեռքով Որդւոյ մարգոյ հա-
 մար բոլոր գրուածները պիտի կատարուին :
- 32 Վասն զի հեթանոսներուն պիտի մասնուի , ու
 ծաղր պիտի ըլլայ և պիտի նախատուի , ու պի-
 33 տի թքնեն անոր , Եւ պիտի ծեծեն ու սպաննեն
 զանիկա , ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի
 34 առնէ : Բայց անոնք այս բաներէն մէկն ալ
 չհասկցան , ու այս խօսքը անոնցմէ ծածկուած
 էր , և ըսած բաները չէին խմանար :
- 35 Ու եղաւ որ երբ ինք Երիբովի կը մօտենար ,
 36 կոյր մը ձամբուն քով նստեր էր մուրալու : Երբ
 լսեց բազմութեանը անցնելը , հարցուց թէ Ի՞նչ
 37 է այն : Եւ իրեն ըսին թէ Յիսուս Նազովրեցի
 38 կ'անցնի : Ուստի ազաղակեց ու ըսաւ , Յիսուս ,
 39 Որդի Դաւթի , ողորմէ ինձի : Եւ անոնք որ առ-
 ջևէն կ'երթային , կը յանդիմանէին զանիկա ,
 որպէս զի լռէ . բայց անիկա ալ աւելի կ'աղա-
 40 զակէր , Որդի Դաւթի , ողորմէ ինձի : Եւ Յի-
 սուս կանգ առնելով՝ հրաման ըրաւ որ զանիկա
 իրեն բերեն , ու երբ անիկա մօտեցաւ , հար-
 41 ցուց անոր ու ըսաւ , Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ը-
 նեմ . անիկա ալ ըսաւ , Տէր , որ աչքերս բաց-
 42 ուին : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր , Թող բացուին .
 43 քու հաւատքդ քեզ բժշկեց : Եւ խկոյն անոր

աչքերը բացուեցան, ու անոր ետևէն կերթար,
և փառք կու տար Աստուծոյ. բոլոր ժողովուրդն
ալ տեսնելով՝ զԱստուած կը գովարանէին:

ԳԼ. ԺԹ

1 Զարէոս մարտպետը: 44 Տար մնասն առակը: 28 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝
փառաւոր հանդէսով Երուսաղէմ կը մտնէ. 44 քաղաքին վրայ կ'ողբայ. 45 տա-
ճարէն դուրս կը հանէ գնողները և վաճառողները. 47 ամէն օր տաճարին մէջ
կը սորվեցնէ. իսկ Հրէից զլիաւորները կ'ուզէն կորսնցնել զանիկա, բայց ժողո-
վուրդէն կը վախնան:

- 1 Եւ մտնելով Երիբուլի մէջէն կ'անցնէր: (2) Եւ
ահա մարդ մը կար, անունը Զարէոս ըսուած,
3 որ մարտապետ էր ու ինք հարուստ էր: Եւ
կ'ուզէր տեսնել թէ՛ ո՛վ է Յիսուս, ու բազմու-
թեանէն չէր կրնար, վասն զի հասակով կարճ
4 էր: Եւ առաջ վազեց ու ժանտաթղենի մը
վրայ ելաւ, որպէս զի զանիկա տեսնէ, վասն զի
5 անկէ պիտի անցնէր: Ու երբ Յիսուս այն տեղը
եկաւ, վեր նայելով զանիկա տեսաւ, ու ըսաւ
անոր, Զարէոս, շուտ ըրէ, ատկէ վար իջիր,
վասն զի պէտք է ինձի այսօր քու տունդ կե-
6 նալ: Եւ արտորայով վար իջաւ, և ուրախու-
7 թեամբ ընդունեց զանիկա: Երբ ամէնն ալ
տեսան, կը տրանջէին ու կ'ըսէին թէ՛ Մեղաւոր
8 մարդու քով մտաւ իջևան ընելու: Եւ Զարէոս
կայնեցաւ ու ըսաւ Տէրօջր, Տէր, ահա իմ ու-
նեցածիս կէսը ազքատներուն կու տամ, ու
եթէ զրպարտութեամբ մէկուն զրկանք ըրած
9 եմ, չորեքապաիկ կը հատուցանեմ անոր: Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր, Այսօր այս տանը փրկու-
թիւն եղաւ, քանզի ասիկա ալ Աբրահամի որ-
10 զի է: Վասն զի Արդին մարդոց եկաւ որպէս
զի կորսուածը փնտռէ ու փրկէ:
11 Ու երբ անոնք այս բաները կը լսէին, առակ
մըն ալ ըսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն հա-
մար, և անոնց այնպէս կարծելուն համար թէ

- չուտ մը Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի
 12 յայտնուի = Ուստի ըսաւ, Ազնուական մարդ մը
 հեռու երկիր գնաց՝ իրեն թագաւորութիւն
 13 առնելու և դառնալու = Եւ իր տասը ծառա-
 ները կանչելով՝ տասը մնաս տուաւ անոնց, ու
 ըսաւ անոնց, Քանեցուցէք ^{արհեստ} մինչև ես գամ =
 14 Եւ անոր քաղաքացիները զանիկա կ'ատէին, ու
 դեսպաններ դրկեցին անոր ետեւէն, ըսելով թէ
 25 Չենք ուզեր որ ատիկա մեր վրայ թագաւորու-
 15 թիւն ընէ = Ու եղաւ որ երբ անիկա թագաւո-
 րութիւնը առնելով ետ դարձաւ, իրեն կանչել
 տուաւ այն ծառաները որոնց ստակը տուեր էր,
 որպէս զի զիանայ թէ ո՛վ ի՛նչ շահ ըրած է =
 16 Եւ առաջինը եկաւ ու ըսաւ, Տէր, քու մնասդ
 17 տասը մնաս շահ ըրաւ = Եւ ըսաւ անոր, Ասրիս,
 բարի ծառայ. որովհետև քիչ բանին մէջ հա-
 18 նութիւն ունեցիր = Ու երկրորդը եկաւ ու ըսաւ,
 19 Տէր, քու մնասդ հինգ մնաս շահ ըրաւ = Եւ
 ըսաւ անոր, Գուն ալ հինգ քաղաքի վրայ եղիր =
 20 Եւ ուրիշ մը եկաւ ու ըսաւ, Տէր, ահա քու
 մնասդ՝ զոր թաշկինակի մէջ ծրարած կը պահէի.
 21 Քանզի կը փախնայի քեզմէ, վասն զի դուն
 խիստ մարդ մըն ես, չդրած բանդ կը վերցնես
 22 ու չսերմանածդ կը հնձես = Եւ անիկա ըսաւ
 անոր, Քու բերնէդ քեզ պիտի դատեմ, ով
 չար ծառայ. զիտէիր որ ես խիստ մարդ մըն եմ,
 չդրած բանս կը վերցնեմ ու չսերմանածս կը
 23 հնձեմ = Եւ ինչո՞ւ համար իմ ստակս սեղանա-
 ւորներուն չտուիր, որպէս զի ես եկած ատենս
 24 շահովը առնէի զանիկա = Եւ հոն կայնողնե-
 րուն ըսաւ, Առէք ատկէ մնասը ու տուէք
 25 անոր որ տասը մնաս ունի. (Եւ ըսին իրեն,
 26 Տէր, անիկա տասը մնաս ունի.) Քանզի կ'ըսեմ
 ձեզի, թէ ամէն ունեցողին պիտի արուի, և

- չունեցողին ունեցածն ալ անկէ սխախ առնուի =
- 27 Բայց այն իմ թշնամիներս, որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թագաւոր ըլլամ, հոս բերէք ու
- 28 իմ առջև սպաննեցէք = Եւ այս բաները խօսելէն ետե՛ս յառաջ գնաց Երուսաղէմ ելլելու =
- 29 Ու եղաւ որ երբ Բեթփաղէի ու Բեթանիայի մօտեցաւ՝ գետի ի այն լեւոր որ Չիթենեաց լէ՛ կ'ըսուի, իր աշակերտներէն երկուքը
- 30 զրկեց, Եւ ըսաւ, Քացէք Բէ գիմացի գեղը, և անոր մէջ մտնելուդ պէս սխախ դանկէք կապուած աւանակ մը, որուն վրայ բնաւ մարդ մը
- 31 նստած չէ. արձակեցէք զանիկա ու բերէք = Եւ եթէ մէկը ձեզի հարցնէ թէ՛ Ինչո՞ւ կ'արձակէք, այսպէս ըսէք անոր, թէ՛ Տէրոջը պէտք է =
- 32 Երբ գացին անոնք որ զրկուեցան, ինչպէս ի
- 33 բենց գրուցեր էր՝ գտան = Ու երբ աւանակը կ'արձակէին, անոր տէրերը ըսին անոնց, Ինչո՞ւ կ'արձակէք այդ աւանակը = Անոնք ալ ըսին,
- 34 Տէրոջը պէտք է = Եւ զանիկա Յիսուսի բերին ու իրենց հանդերձները աւանակին վրայ ձգե-
- 36 լով՝ Յիսուսը հեծցուցին = Ու երբ կ'երթար, իրենց հանդերձները ձամբուն վրայ կը փռէին =
- 37 Ու երբ ո՛ւր մօտեցաւ, և Չիթենեաց լեռանը զառ ի փայրէն կ'իջնէր, աշակերտներուն բոլոր բազմութիւնը սկսաւ ուրախութեամբ զԱստուած օրհնել բարձր ձայնով՝ այն բոլոր հրաշք-
- 38 ներուն համար զորոնք տեսեր էին. Ու կ'ըսէին, Օրհնեալ է այդ թագաւորը որ Տէրոջը անունովը կու գայ, երկինքի մէջ խաղաղութիւն, ու
- 39 փառք՝ բարձրութեան մէջ = Եւ բազմութեանը մէջէն փարիսեցիներէն մէկ քանիները ըսին անոր, Վարդապետ, այդ քու աշակերտներդ
- 40 յանդիմանէ = Եւ անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Չեզի կ'ըսեմ, եթէ առոնք լուռ կենան, քարերը սխախ ազաղակեն =

- 41 Ու երբ մօտեցաւ, քաղաքը տեսնելով՝ լա-
- 42 ցաւ անոր վրայ և ըսաւ, Գոնէ այս քու օր-
ուանդ մէջ գիտնայիր քու խաղաղութիւնդ ։
- 43 Բայց հիմա ծածկուեցաւ քու աչքերէդ ։ Վասն
զի օրեր պիտի գան քու վրադ՝ որ թշնամիներդ
քու բոլորաիբդ պատնէչ պիտի շինեն, ու քեզ
պիտի պաշարեն, և ամէն կողմէ քեզ նեղը պի-
- 44 տի ձգեն ։ Եւ հիմնայատակ պիտի ընեն քեզ ու
քու մէջդ եղած զաւակներդ, և քար մը քարի
վրայ ամենեկին պիտի չթողուն քու մէջդ, ա-
նոր համար որ չձանչցար քու այցելութեանդ
ժամանակը ։
- 45 Եւ տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել
46 անոր մէջ ծախողները և գնողները ։ Եւ ըսաւ
անոնց, Գրուած է թէ Իմ տունս աղօթքի
տուն է, բայց դուք ատիկա աւազակներու
այր ըրիք ։
- 47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցնէր ։
Բայց քահանայապետները ու դպիրները և ժո-
ղովուրդին գլխաւորները կը փնտռէին թէ ի՞նչ-
- 48 սէս կորսնցնեն զանիկա ։ Ու բան մը չէին կրը-
նար գտնել թէ ի՞նչ ընեն, վասն զի բոլոր ժո-
ղովուրդը անոր կասուեր էին մտիկ ընելու ։

ԳԼ. Ի

4 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Յովհաննէսի մկրտութեան հարցումովը ։ 9 Այդին առակը ։ 25 Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով ։ 27 Յարութիւն չկայ ըսող սադուկեցիները կը պապանձեցնէ ։ 41 Քրիստոս ի՞նչպէս Գաւթի որդին կ'ըլլայ ։ 45 Իր աշակերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգոյշ կենալ ։

- 1 Ու եղաւ որ այն օրերէն մէկը, երբ տաճարին մէջ ժողովուրդին կը սորվեցնէր և աւետարանը կը քարոզէր, քահանայապետները ու դպիրները ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հա-
- 2 սան, Եւ անոր հետ խօսեցան՝ ըսելով, Զրուցէ մեզի, ի՞նչ իշխանութիւնով կ'ընես այդ բանե-

- րը, կամ ո՞վ է այդ իշխանութիւնը . քեզի առաջը =
 3 Պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձե-
 4 զի բան մը հարցնեմ, և ըսէք ինձի. Յովհան-
 նէսի մկրտութիւնը երկինքէն էր թէ մարդոց-
 5 մէ : Եւ անոնք իրենց մէջ խորհեցան ու ըսին,
 6 Եթէ ըսենք՝ Երկինքէն, պիտի ըսէ, Հասցա ին-
 չո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ եթէ ըսենք՝ Մար-
 դոցմէ, բոլոր ժողովուրդը մեզ պիտի քարկո-
 ծեն, վասն զի Հասցայ համոզուած են թէ Յով-
 7 հաննէս մարգարէ էր : Եւ պատասխան տուին
 8 թէ չեն գիտեր ուրիշ էր : Եւ Յիսուս ըսաւ
 անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ի՞նչ իշխա-
 նութիւնով կ'ընեմ այս բաները :
 9 Սկսաւ այս առակը գրուցել ժողովուրդին.
 Մարդ մը այգի անկեց և զանիկա մշակներու
 յանձնեց, ու ինք օտար երկիր երթալով շատ
 10 ժամանակ մնաց : Եւ ստենին ծառայ մը զրկեց
 մշակներուն, որպէս զի այգիին ստուղէն անոր
 տան, իսկ մշակները ծեծեցին զանիկա ու պա-
 11 րտայ ձամբեցին : Եւ ուրիշ ծառայ մըն ալ զըր-
 կեց. իսկ անոնք զանիկա ալ ծեծեցին, անար-
 12 գեցին ու սարսայ ձամբեցին : Ու երբորդ մըն
 ալ զրկեց. իսկ անոնք զանիկա ալ վիրաւորեցին
 13 ու դուրս հանեցին : Այն ատեն այգիին տէրը
 ըսաւ, Ի՞նչ բնեմ. իմ սիրելի որդիս զրկեմ,
 14 թերևս զանիկա տեսնելով ամչնան. Բայց մշակ-
 ները երբ տեսան զանիկա, իրարու հետ խոր-
 հուրդ ըրին՝ ըսելով, Ասիկա է ժառանգը, ե-
 կէք զանիկա սպաննենք, որպէս զի ժառանգու-
 15 թիւնը մերը ըլլայ : Եւ զանիկա այգիէն դուրս
 հանեցին ու սպաննեցին. ուստի այգիին տէրը
 16 ի՞նչ պիտի ընէ անոնց. Պիտի գայ ու կորսնցնէ
 այն մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի ապ :
 17 Երբ շա՞ ըսեցին, ըսին, Քա՛ւ լիցի : Եւ ինք ա-
 նոնց նայելով ըսաւ, Հասցա ի՞նչ է այս գրուածը,

- 18 թէ Այն քարը զոր շինողները մերժեցին, անի-
 կա անկիւնին գլուխը եղաւ = Ամէն ուլ որ այն
 քարին վրայ լինայ, սլիախ կոսարախ, և որու վրայ
 19 որ լինայ, սլիախ փտարէ զանիկա = Եւ քահա-
 նայապետները ու զպիւրները կը փնտռէին թէ
 ինչպէս նոյն ժամուն ձեռք զարնեն անոր, բայց
 ժողովուրդէն փախցան. քանզի իմացան որ այն
 առակը իրենց համար ըսաւ =
- 20 Ու եպօր յարմար պէնի սպասելով, զրկեցին քանի
 մը խաբեբայ մարդիկ, որոնք կեղծաւորաւ
 թեամբ ինքզինքնին արդար կը ձեռացնէին, որ-
 պէս զի զանիկա խօսքով բռնեն՝ տերութեան
 և կուսակալին իշխանութեանը զանիկա մատ-
 21 նելու = Ու անոր հարցուցին՝ ըսելով, Վարդա-
 պետ, գիտենք որ շիտակ կը խօսիս ու կը սոր-
 վեցնես, և աշտութիւն չես ըներ, հապա
 ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ձամբան կը սորվե-
 22 ցրնես = Մեզի արժան է Կայսրին տուրք տալ
 23 թէ ոչ = Եւ անոնց խորամանկութիւնը հասկը-
 նալով՝ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք =
 24 Յուցուցէք ինծի դահեկան մը = Որո՞ւն սպաս-
 կերը ու գիրը ունի վրան = Պատասխան տուին ու
 25 ըսին, Կայսրինը = Եւ ինք ըսաւ անոնց, Ուրեմն
 զայն որ Կայսրինն է՝ Կայսրին տուէք, և զայն
 26 որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ պէտք = Եւ չկրցան
 զանիկա խօսքով մը բռնել ժողովուրդին առ-
 ջև, ու զարմանալով անոր սպասախանին վրայ՝
 ըսաւ կեցան =
- 27 Եւ սաղուկեցիներէն ոմանք եկան, (որոնք
 հակառակութիւն կրնեն թէ յարութիւն չկայ),
 28 և անոր հարցուցին՝ Ըսելով, Վարդապետ,
 Մովսէս մեզի գրեց, Եթէ մեկուն եղբայրը կին
 ունենալով մեռնելու ըլլայ, ու մեռած ասունը
 զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ այն կի-
 29 նը և իր եղբօրը զաւակ հանէ = Արդ եօթը

- եղբայրներ կային . ու առաջինը կին մը առնե-
 30 լով՝ զաւակ չունեցած մեռաւ = Երկրորդն ալ ա-
 ռաւ այն կինը և ինք ալ մեռաւ առանց զաւա-
 31 կի = Երրորդն ալ առաւ զանիկա . նմանապէս
 32 եօթնն ալ , ու զաւակ չձգեցին ու մեռան = Ամե-
 33 նէն Ետքը կինն ալ մեռաւ = Ուրեմն յարու-
 թեան ատենը անոնցմէ որո՞ւն կինը պիտի ըլլայ ,
 34 լիան զի եօթնն ալ զանիկա կին ունեցան = Եւ
 Յիսուս պատասխան տարով անոնց՝ ըսաւ , Այս
 աշխարհին որդիները կին կ'առնեն ու էրկան
 35 կը արուին = Բայց անոնք որ արժանի պիտի ըլլան
 այն աշխարհին հասնելու ու մեռելներէն յա-
 բութիւն առնելուն , ոչ կին կ'առնեն և ոչ էր-
 36 կան կը արուին . Արովհետեւ ալ չեն կրնար մեռ-
 նիլ . քանզի հրեշտակներուն հաւասար են , ու
 Աստուծոյ որդիներ են , լիան զի յարութեան
 37 որդիներ են = Բայց մեռելներուն յարութիւն
 առնելը Մովսէս ալ իմացուց մորենիին պարմու-
 թեանը մէջ , երբ կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամի Ասա-
 ուածը , ու Իսահակի Աստուածը , և Յակոբի
 38 Աստուածը = Ու Աստուած մեռելներուն Ասա-
 ուածը չէ , հապա կենդանիներուն , լիան զի ամէնը
 39 անոր կենդանի են = Եւ զպիրներէն մէկ քանին
 պատասխան տուին ու ըսին , Վարդապետ , աղէկ
 40 ըսիր = Ու ալ մէկը համարձակութիւն չէր ըներ
 անոր բան մը հարցնելու =
 41 Եւ ըսաւ անոնց , Խնչպէս կ'ըսեն թէ Քրիս-
 42 տոս Դաւիթի որդին է . Եւ ինք Դաւիթ Սող-
 մոսներուն զիրքին մէջ կ'ըսէ , Տէրը իմ Տէրոջս
 43 ըսաւ , Նստէ իմ աջ կողմն , Մինչև քու թշնա-
 44 միներդ ստբերուզ պատուանդան ընեմ = Ուրեմն
 Դաւիթ որ զանիկա Տէր կը կոչէ , Խնչպէս ա-
 նիկա անոր որդին կ'ըլլայ =
 45 Եւ բոլոր ժողովուրդին առջև ըսաւ իր աշա-
 46 կերաններուն , Չզուշացէք զպիրներէն , որոնք

Կ'ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտրտիլ, և շուկաներուն մէջ բարեններ կը սիրեն. ու ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին ամիսները, և 47 ընթերցաններուն մէջ՝ առաջին բազմոցները. Որոնք որբեարիներուն տունները կ'ուտեն, ու Եւրոպայ երկնայու համար ազօթքը կ'երկնցեն, ասոնք աւելի դատասարտութիւն սխաի ընդունին :

ԳԼ. ԻԱ.

1 Քրիստոս կը գոյէ ազբատ որբեարին 3 կը նախաձայնէ տաճարին ու Երուսաղէմի կործանումը . 23 նաև վերջին օրուան նշանները . 34 կը յորգորէ որ արթուն ըլլանք :

- 1 Ու նայելով՝ տեսաւ հարուստները որոնք իրենց
- 2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին : Տեսնել որբեարի մըն ալ տեսաւ, որ հոն երկու լումայ ձգեց :
- 3 Ու ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ այս ազբատ
- 4 որբեարին ամէնէն աւելի ձգեց . Վասն զի ամէն անոնք իրենց աւելցածէն Աստուծոյ ընծաներուն մէջ ձգեցին, բայց ասիկա իր չքաւորութենէն բոլոր իր ունեցած ապրուստը ձգեց :
- 5 Ու երբ մէկ քանիները տաճարին համար կ'ըսէին թէ Քեղեցիկ քարերով ու նուէրներով
- 6 զարդարուած է, ըսաւ, Այդ բաները զորոնք կը աեսնէք, օրեր պիտի գան որ այն ատեն քար
- 7 մը քարի վրայ պիտի չմնայ որ չքակուի : Հարցուցին իրեն ու ըսին, Վարդապետ, ե՞րբ պիտի ըլլան այդ բաները, և ի՞նչ է նշանը՝ երբ այդ
- 8 բաները պիտի ըլլան : Ան ալ ըսաւ, Չգոչ կեցէք, չխաբուիք, վասն զի շատերը պիտի գան իմ անունովս ու ըսեն թէ Ես եմ Քրիստոսը, ու ժամանակը մօտեցած է. ուրեմն անոնց ետեւն
- 9 չերթաք : Բայց երբ լսէք պատերազմներ և խռովութիւններ, մի վախնաք, վասն զի պէտք է առաջ այս բաները ըլլան, բայց փախձանը իսկոյն
- 10 չէ : Այն ատեն ըսաւ անոնց, Ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն՝ թագաւորու-

- 11 թեան վրայ . Եւ տեղ տեղ մեծ երկրաշարժու-
թիւններ պիտի ըլլան, ու սովեր և մահատարա-
ժամներ, նաև երկկնքէն սոսկալի բաներ և մեծ
- 12 նշաններ պիտի ըլլան : Բայց այս ամէն բանե-
րէն առաջ իրենց ձեռքերը ձեզի պիտի դարնեն
ու հալածեն, և ժողովարաններու ու բանա-
բու պիտի մասնեն, և իմ անուանս համար թա-
գաւորներու ու կուսակալներու առջև պիտի
- 13 տարուիք : Եւ այս բաները վերջը ձեզի վիպութիւն
14 մը պիտի ըլլան : Ուստի ձեր սրտին մէջ դրէք՝
որ առաջուրնէ չմտածէք պատասխան տարու
15 վրայալ : Վասն զի ես ձեզի բերան ու իմաստու-
թիւն պիտի տամ, որու պիտի չկրնան դէմ խօ-
սիլ կամ դէմ կենալ ձեր ամէն հակառակորդ-
16 ներք : Եւ պիտի մասնուիք ծնողքներէ ու եղ-
բայրներէ և ազգականներէ ու բարեկամներէ,
17 ու ձեզմէ պիտի սպաննեն . Եւ իմ անուանս
18 համար ամէնուն ասելի պիտի ըլլաք . Բայց մտղ մը
19 ձեր զխէն պիտի չկորսուի : Ձեր համբերու-
թիւնովը հոգինիդ պիտի ստանաք :
- 20 Ու երբ տեսնէք Երուսաղէմը չորս կողմէն
զօրքերով պատած, այն ատեն դիպցէք որ անոր
21 աւերումը մօտ է : Այն ատեն Հրէաստանի մէջ
եղոյները լեռները թող փախչին, ու անոր մէջ
եղոյները թող հեռանան, և անոնք որ ազա-
22 բակներն են՝ թող չմանեն անոր մէջ : Վասն զի
այն օրերը վրէժխնդրութեան օրեր են, որսլէս զի
23 բոլոր դրուածները կատարուին : Բայց վա՛յ այն
օրերը յի եղոյներուն ու ծիծ առողներուն,
փանն զի մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ երկրին
վրայ . ու բարկութիւն պիտի գայ այս ժողովուր-
24 դին վրայ . Եւ սուրի բերնով պիտի իյնան, ու
բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տարուին .
ու Երուսաղէմ ազգերուն ստից կոխան պիտի
ըլլայ, մինչև ազգերուն ժամանակները լննան :

- 25 Ու արեգակին և լուսնին ու աստղերուն վրայ նշաններ պիտի ըլլան ու երկրի վրայ ազգերը ապշութեամբ պիտի տապնասպին, և ծովը ու
- 26 ալիքները պիտի գոռան. Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին իրենց վախէն և աշխարհի վրայ գալու բաներուն սարսերէն, իսան զի երկինքի զօրու-
- 27 թիւնները պիտի շարժին: Եւ այն ատեն պիտի տեսնեն Արդին մարդոց ամպի մէջ եկած զօրու-
- 28 թիւնով ու մեծ փառքով: Ու երբ այս բաները սկսին ըլլալ, ելէք ու գլուխնիդ բարձրացուցէք, իսան զի ձեր փրկութիւնը մօտ է:
- 29 Եւ առակ մը ըսաւ անոնց, Տեսէք թղենին
- 30 ու ամէն ծառերը. Երբ կը բողբոջին, տեսնելով՝ դուք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը մօտ է:
- 31 Նոյնպէս դուք երբ այս բաները եզած տեսնէք, գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ
- 32 է: Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, որ այս ազգը պիտի
- 33 չանցնի, մինչև այս ամէն բաները ըլլան: Երկինք ու երկիր պիտի անցնին. բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին: Իսկ դուք զգուշացէք ձեր անձերուն. չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխումով ու զինովութիւնով և աշխարհային պրօպագանդներով ծանրանայ, ու յանկարծակի
- 35 այն օրը ձեր վրայ հասնի. Ասան զի բոլոր երկրին երեսը բնակողներուն ամէնուն վրայ որո-
- 36 զայթի մը պէս պիտի հասնի: Ուստի արթուն կեցէք, ու ամէն ատեն աղօթք ըրէք, որ արժանի ըլլաք այն բոլոր ըլլալու բաներէն ազատուելու և Արդւոյ մարդոց առջև կայնելու:
- 37 Ու ցորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցնէք և զիշերները կ'ելլէր Չիթենեաց ըսուած լեռը
- 38 կը կենար: Եւ բոլոր ժողովուրդը առտունաց կանուխ իրեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքը լսելու:

ՓԼ. ԻԲ

4 Հրեաները դաւակցութիւն կ'ընեն Քրիստոսի գէմ: 3 Սատանայ կը դրդէ Յուզան որ մատնէ զՔրիստոս: 7 Առաքեալները կը պատրաստեն զատիկը: 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը սահմանէ: 21 իր մատնիչին ո՛վ ըլլալը կ'իմացնէ՝ առանց անոր անունը տալու: 24 իր աշակերտները փառասիրութենէ կը զգուշացնէ: 31 Պետրոսի կ'իմացնէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի, 34 բայց երեք անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը: 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանի պարտեզին մէջ և արեւն քրտինք կը թափէ: 47 մէկ համբուրով մը կը մատնուի: 50 Մաղքոսի ականջը կը բժշկէ: 54 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը: 63 Քրիստոս նախատալից անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ, 66 ու կը խոտովանի թէ ինք Աստուծոյ Որդին է:

- 1 Բաղարջակերաց ասօնը մօտեցաւ որ Զատիկ
- 2 կ'ըսուէր: Եւ քահանայապետները ու դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զանիկա, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային:
- 3 Եւ Սատանայ՝ Իսկարիօսիտացի մականուանեալ Յուզայի ներսը մտաւ, որ տասուերկու քին համարանքէն էր: Եւ զնայ քահանայապետներուն ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ թէ ինչպէս զանիկա մատնէ անոնց: Անոնք ալ ուրախացան
- 6 և խոտաացան անոր ստակ տալ: Ու ինք վրան առաւ, և պատեհութիւն մը կը փրնատէր որպէս զի զանիկա մատնէ անոնց առանց բազմութեանը ժողովուրդուն:
- 7 Եւ բաղարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ
- 8 պէտք էր զատիկը մօրթել: Ու զրկեց Պետրոսը և Յովհաննէսը ու ըսաւ, Քացէք պատրաստեցէք մեզի զատիկը որպէս զի ուտենք: Անոնք ալ ըսին անոր, Ո՛ւր կ'ուզես որ պատրաստենք:
- 10 Եւ ըսաւ անոնց, Ահա երբ քաղաքը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պատահի որ —ին վրայ ջուրի սափօր մը կը տանի, անոր ետեւէն գացէք այն
- 11 տունը ուր ինք կը մտնէ: Եւ այն տանը տէրոջ ըսէք, Վարդապետը կ'ըսէ քեզի, Ո՛ւր է թեանը ուր աշակերտներուս հետ մէկատեղ զատիկը ուտեմ: Ան ալ ձեզի յարգարուած մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցնէ, հոն պատրաստե-

- 13 ցէք = Եւ գացին գտան ինչպէս իրենց ըսաւ , ու
 գատիկը սպտորաստեցին :
- 14 Ու երբ ժամը հասաւ , սեղան նստաւ և տաս-
- 15 ուերկու առաքեալները իրեն հետ = Ու ըսաւ ա-
 նոնց , Փափաքելով փափաքեցայ որ այս գատիկը
 ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ :
- 16 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ ալ բնաւ ասկէ պիտի
 չուտեմ՝ մինչև Աստուծոյ թագաւորութեա-
- 17 նը մէջ կատարուի : Եւ գաւաթը առաւ , գո-
 հացաւ ու ըսաւ , Առէք ասիկա ու բաժնեցէք
- 18 ձեր մէջ . Վասն զի ձեզի կ'ըսեմ որ բնաւ որ-
 թին բերքէն պիտի չլամեմ՝ մինչև Աստուծոյ
 թագաւորութիւնը գայ :
- 19 Եւ հաց առաւ , գոհացաւ , կտրեց և տուաւ
 անոնց ու ըսաւ , Այս է իմ մարմինս , որ ձեզի
 համար տրուած է . ասիկա ըրէք զիս յիշելու
- 20 համար : Նոյնպէս ալ գաւաթը ~~առաւ~~ ընթրիքէն
 ետև ու ըսաւ , Այս գաւաթը նոր ուխտ է իմ
 արիւնտիս , որ ձեզի համար կը թափուի :
- 21 Բայց ահա զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ
- 22 այս սեղանն է : Եւ յերաւի Որդին մարդոց կ'եր-
 թայ՝ ինչպէս սահմանուած է , բայց վնայ այն
- 23 մարդուն՝ որուն ձեռքով անիկա կը մատնուի : Եւ
 անոնք սկսան իրենց մէջ հարցուփորձ ընել՝ թէ
 իրենցմէ ո՞վ է որ այն բանը պիտի ընէ :
- 24 Վէ՛ճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջ՝ թէ իրենցմէ
- 25 ո՞վ մեծ պիտի սեպուի : Եւ անիկա ըսաւ անոնց ,
 Ազգաց թագաւորները անոնց կը տիրեն , և ա-
 նոնք որ կ'իշխեն անոնց՝ բարերար կը կոչուին :
- 26 Բայց դուք այնպէս պիտի չըլլաք , հապա ան որ
 ձեր մէջ մեծ է , պզտիկին պէս թող ըլլայ , և
- 27 առաջնորդը սպասաւորին պէս : Քանզի ո՞վ է
 մեծը , սեղան նստողը թէ սպասաւորը . չէ՞ որ
- սեղան նստողը . սակայն ես ձեր մէջ սպասա-
- 28ւորի մը պէս եմ : Եւ դուք անոնք էք՝ որ միշտ

- ինծի հետ կը կենայիք իմ փորձութիւններու
 29 մէջ. Ես ալ ձեզի խափարուիմ եւ ուխտ կ'ընեմ,
 ինչպէս իմ Հայրս ինծի թագաւորութիւն մը
 30 ուխտ ըրաւ. որպէս զի դուք իմ սեղանէս ու-
 տէք ու խմէք իմ թագաւորութեան մէջ, և
 ասի՞ողներու վրայ նստիք Իսրայէլի տատուերկու-
 ցեղերը դատելու :
- 31 Եւ Տէրը ըսաւ, Սիմոն, Սիմոն, ահա Սատա-
 նայ ձեզ փնտռեց, որ ցորենի պէս խարրալէ .
 32 Բայց ես քեզի համար աղօթք ըրի որպէս զի
 քու հաւատքդ չպակասի. և դուն երբ դարձի
 33 դաս, քու եղբայրներդ ալ հաստատէ : Իսկ ինք
 ըսաւ անոր, Տէր, ես պատրաստ եմ քեզի հետ
 34 բանա երթալու ալ, մեռնելու ալ : Եւ անիկա
 ըսաւ, Պետրոս, քեզի կ'ըսեմ որ այսօր հաւը
 պիտի չխօսի մինչև դուն երեք անգամ ուրա-
 նաս՝ ըսելով թէ զիս չես ձանձնար :
- 35 Եւ ըսաւ անոնց, Երբ ձեզ զրկեցի առանց
 քսակի ու սարկի և կօշիկներու, բանի մը կա-
 36 թօս եղանք : Անոնք ալ ըսին, Բանի մըն ալ չէ .
 ետքը ըսաւ, Բայց հիմա ան որ քսակ ունի,
 թող իրէն չեք առնէ, նոյնպէս ալ պարկը և ան որ
 37 թուր մը ծախու առնէ. Քանզի կ'ըսեմ ձեզի
 որ այս գրուած բանն ալ պէտք է որ իմ վրաս
 կատարուի, Եւ անօրէններու հետ տեսուեցաւ .
 քանզի ինչ որ ինծի համար որոշուած է, կատար-
 38 ուելու վրայ է : Անոնք ալ ըսին, Տէր, ահա հաս-
 երկու թուր կայ. ան ալ ըսաւ անոնց, Հերիք են :
- 39 Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս Չիթենեաց
 լեռը դնաց. աշակերտներն ալ իր ետեւէն գա-
 40 ցին : Երբ այն տեղը հասաւ, ըսաւ անոնց, Ա-
 ղօթք ըրէք որպէս զի փորձութեան մէջ չմտնէք :
- 41 Եւ ինք անոնցմէ զատուեցաւ քարընկէցի մը
 չափ, ու ծունկի վրայ գալով աղօթք կ'ընէր,

- 42 Ու կ'ըսէր, Հայր, եթէ կ'ուզես, այս գաւաթը
ինձմէ անցուր. բայց ոչ թէ իմ կամքս՝ Հապա
- 43 քուկդ թող ըլլայ : Ու երկինքէն հրեշտակ մը
երեցաւ անոր և կը զօրացնէր զանիկա, ու սաս-
- 44 ուանդութեամբ ազօթք կ'ընէր : Եւ իր քրտինքը
արիւնի մեծ կաթիլներու սէս էր, որ գեաինը
կը թափուէր :
- 45 Եւ ազօթքէն ելլելով աշակերաններուն քով
եկաւ, ու դտաւ զանոնք տրամութենէն քնա-
- 46 ցած. Եւ ըսաւ անոնց, Ինչո՞ւ կը քնանաք, ելէք ա-
զօթք ըրէք որսէս զի փորձութեան մէջ չմտնէք :
- 47 Ու երբ դեռ կը խօսէր, ահա բազմութիւն
մը, և Յուդա ըսուածն ալ, տասուերկուքէն
- 48 մտանցաւ սրտէս զի զանիկա համբուրէ : Բայց
Յիսուս ըսաւ անոր, Յուդա, համբուրելով կը
- 49 մատնես Արդին մարդոյ : Երբ անոր բողբոջը
եզոզները տեսան ինչ որ սիտի ըլլար, ըսին անոր,
- 50 Տէր, թուրով զարնե՞նք : Եւ անոնցմէ մէկը քա-
հանայապետին ծառային զարկաւ ու մէկզի հա-
- 51 նեց անոր աջ ախանջը : Պատասխան աուաւ Յի-
սուս ու ըսաւ, Թող տուէք մինչև այդ տեղը.
և դպաւ անոր ախանջին ու բժշկեց զանիկա :
- 52 Եւ Յիսուս իր վրայ եկող քահանայատեանե-
րուն ու տաճարին իշխաններուն ու ծերերուն
ըսաւ, Իբր թէ աւագակի՞ վրայ ելաք սուրբով
- 53 ու բիրերով : Ամէն օր ձեզի հետ էի տաճարին
մէջ, և ինձի ձեռք չզարկիք. բայց այս է ձեր
ժամանակը ու խաւարին իշխանութիւնը :
- 54 Ու զանիկա բռնելով տարին ու քահանայա-
պետին աունը մացուցին. Պետրոս ալ հեռուանց
- 55 անոք ետեէն կ'երթար : Երբ կրակ վառեցին զա-
ւիթին մէջ ու մէկտեղ նստան, Պետրոս ալ նստաւ
- 56 անոնց մէջ : Աղախին մը տեսնելով զանիկա որ

- կրակին քով նստեր էր, նայեցաւ անոր ու ըսաւ ,
 57 Ասիկա ալ անոր հետ էր = Բայց Պետրոս ուրացաւ
 զանիկա ու ըսաւ , Ով կին, ես զանիկա չեմ
 58 ձանձնար = Եւ քիչ մը ետքը ուրիշ մը տեսաւ
 զանիկա ու ըսաւ , Գուն ալ անոնցմէ ես . և
 59 Պետրոս ըսաւ , Ով մարդ , ես անոնցմէ չեմ = Եւ
 Ժամու մը չափ անցնելէն ետե՛ւ՝ ուրիշ մըն ալ
 կր պնդէր ու կ'ըսէր , Յիրաւի ասիկա ալ անոր
 60 հետ էր , վասն զի Գալիլեացի է = Բայց Պետրոս
 ըսաւ , Ով մարդ , չեմ գիտեր ի՞նչ կը զրուցես
 դուն . և քանի որ իր խօսքը բերանն էր , իսկոյն
 61 հաւը խօսեցաւ = Եւ Տէրը դարձաւ ու Պետրոսի
 նայեցաւ . Պետրոս ալ միտքը բերաւ Տէրոջը
 խօսքը սր իրեն ըսեր էր թէ Դեռ հաւը չխօ-
 62 սած՝ երեք անգամ պիտի ուրանաս զիս = Ու
 Պետրոս գուրս ելլելով զառնապէս լացաւ =
 63 Եւ այն մարդիկը որոնք Յիսուսը կը պահէին ,
 64 ծաղր կ'ընէին զանիկա ու կը ծեծէին . Եւ անոր
 քերք ծածկելով՝ անոր երեսին կը զարնէին , ու
 65 կը հարցնէին իրեն՝ ըսելով , Մարգարեացիր , Ո՞վ
 է ան որ քեզի զարկաւ = Եւ ուրիշ շատ բաներ
 կը զրուցէին իրեն հայհոյելով =
 66 Ու երբ առտու եղաւ , Ժողովուրդին ծերա-
 կոյտը , քահանայապետները և զպիւրները ժող-
 վուեցան , ու տարին զանիկա իրենց ատեանը և
 ըսին , Եթէ Քրիստոսը դուն ես , ըսէ մեզի =
 67 Ըսաւ անոնց , Եթէ ձեզի ըսեմ ալ՝ պիտի չհա-
 68 լատաք . Եւ եթէ ձեզի բան չը հարցնեմ , ինձի
 պատասխան պիտի չտաք , ոչ ալ զի՞ պիտի արձա-
 69 կէք = Ասկէ ետեւ Որդին մարդոց Աստուծոյ զօ-
 70 րութեանը աջ կողմը պիտի նստի = Եւ ամէնը
 ըսին , Ուրեմն դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես . ինք
 71 ալ ըսաւ անոնց , Գուր կ'ըսէք թէ ես եմ = Եւ ա-
 նոնք ըսին , Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկայութիւն ,
 վասն զի մենք մեզմէ ասոր բերնէն լսեցինք =

ԳԼ. ԻԳ

4 Քրիստոս կ'ամբաստանուի Պիղատոսի առջև, և Հերովդէսի կը դրկուի : 8 Հերովդէս ծագը կ'ընէ զանիկա : 12 Հերովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ'ըլլան իրարու հետ : 18 Պիղատոս կ'արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի : 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կեներուն կ'իմացնէ Երուսաղէմի կործանումը : 34 աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն համար : 39 Երկու շարագործ անձինք իրեն հետ կը խաչուին : 46 Քրիստոսի մահը 50 և թաղումը :

- 1 Եւ անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլելով
 2 տարին զանիկա Պիղատոսի . Ու սկսան անոր վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել , Ասիկա գտանք , որ Բը ազգը կը մոլորեցնէր , ու Կայսրին հարկ տալէ կ'արգիլէր , և իրեն համար կ'ըսէր թէ ինք Քրիստոս ՝ թագաւոր է :
 3 Իսկ Պիղատոս հարցուց անոր ու ըսաւ , Հրէից թագաւորը դո՞ւն ես . անիկա ալ սրատասխան
 4 տուաւ անոր ու ըսաւ , Գուն կ'ըսես : Այն ատեն Պիղատոս քահանայապետներուն ու ժողովուրդներուն ըսաւ , Ես այս մարդուն վրայ յանցանք մը չեմ գտներ : Բայց անոնք ոտք կը կոխէին ու կ'ըսէին թէ Ժողովուրդը իրար կ'անցնէ , ու բոլոր Հրէաստանի մէջ կը սորվեցնէ՝ Գալիլեայէ սկսած մինչև այս տեղ : Եւ Պիղատոս երբ լսեց Գալիլեայի համար , հարցուց թէ այդ մարդը Գալիլեացի՞ է : Ու երբ իմացաւ թէ Հերովդէսի իշխանութեան տակէն էր , զանիկա Հերովդէսի դրկեց , քանզի ան աչ այն օրերը Երուսաղէմ էր :
 8 Եւ Հերովդէս երբ Յիսուսը տեսաւ , շատ ուրախացաւ , վասն զի ինք շատոնցուրնէ կը փափաքէր զանիկա տեսնել . քանզի անոր վրայով շատ բաներ լսած էր , և կը յուսար որ անկէ եղած նշան մը տեսնէ : Ու շատ խօսքերով հարցուփորձ կ'ընէր անոր , բայց անիկա բնաւ իրեն սրատասխան մը չտուաւ : Քահանայապետները ու դպիրներն ալ կեցեր էին , և սաստիկ ամբաստանութիւն կ'ընէին անոր վրայ : Իսկ Հերովդէս անարգեց զանիկա իր զօրականներուն հետ ,

- ու ծաղր ընելէն ետև փառաւոր հանդերձներ
 12 հազցուց անոր, և նորէն Պիղատոսի դրկեց: Ու
 այն օրը Պիղատոս և Հերովդէս իրարու հետ
 բարեկամ եղան. որովհետև առաջ իրենց մէջ-
 տեղ թշնամութիւն կար:
- 13 Եւ Պիղատոս քահանայապետները ու իշխան-
 14 ները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց: Եւ ըսաւ
 անոնց, Այս մարդը առջևս բերիք ժողովուրդը
 մոլորեցնողի մը պէս, և ահա ես ձեր առջև
 քննութիւն ընելով՝ ատոր համար ձեր բրած
 ամբաստանութիւններէն յանցանք մը չգտայ այդ
 15 մարդուն վրայ. Ոչ ալ Հերովդէս, վասն զի ձեզ
 անոր դրկեցի, և ահա ատիկա մահու արժանի
 16 գործ մը բրած չէ: Ուրեմն սրտախիժ մը տամ
 17 ատոր ու արձակեմ. (Իսկ սօճնին առեւը պէտք
 18 էր որ մէկը արձակէր անոնց.) Եւ բոլոր բազ-
 մութիւնը մէկտեղ աղաղակեցին՝ ըսելով, Վեր-
 ցուր ատիկա, ու Բարաբբան արձակէ մեզի.
 19 (Որ քաղաքին մէջ եղած խռովութեան մը և
 մարդասպանութեան համար բանաբ դրուած
 20 էր:) Եւ Պիղատոս Յիսուսը արձակել ուղե-
 21 լով՝ նորէն խօսեցաւ անոնց: Բայց անոնք կա-
 ղաղակէին ու կ'ըսէին, Խաչը հանէ ատիկա,
 22 խաչը հանէ: Եւ ինք երրորդ անգամ ըսաւ ա-
 նոնց, Բայց ի՞նչ չար գործ բրած է ատիկա. ես
 ատոր վրայ մահու արժանի յանցանք մը չգտայ.
 ուրեմն սրտախիժ մը տամ ատոր ու արձակեմ:
 23 Իսկ անոնք մեծաձայն աղաղակներով ոտք կը կո-
 խէին, ու կ'ըզէին որ անիկա խաչուի. և ա-
 նոնց ու քահանայապետներուն ձայները զօրա-
 24ւոր եղան: Ու Պիղատոս լճոց որ անոնց խըն-
 25 դիրքը ի գործ դրուի: Եւ անոնց ուզած ճարը,
 որ խռովութեան և մարդասպանութեան հա-
 մար բանաբ դրուած էր, արձակեց անոնց, և
 Յիսուսը իրենց կամքին յանձնեց:

- 26 Ու երբ զանիկա կը տանէին, Սիմոն Կիւրենացի
 մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար, և
 խաչը անոր վրայ դրին որպէս Յիսուսի ետե-
 27ւէն բերէ։ Ու անոր ետեւէն կ'երթար մեծ
 բազմութիւն ժողովուրդներու, նաև կիներու,
 28 որոնք կ'ողբային ու կու լային անոր համար։ Եւ
 Յիսուս դարձաւ անոնց ու ըսաւ, Ով Երուսա-
 ղէմի աղջիկներ, իմ վրաս մի լաք, հապա ձեր
 անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներուն վրայ լա-
 29ցէք։ Վասն զի ահա օրեր կու գան, որոնց մէջ
 պիտի ըսեն, Երանի ամուլներուն, և այն որո-
 վայններուն որոնք չճնան, և ծիծերուն որոնք
 30 կաթ չտուին։ Այն ատեն պիտի սկսին ըսել
 լեռներուն, Մեր վրայ ինկէք, ու բլուրներուն՝
 31 Մեզ ծածկեցէք։ Վասն զի եթէ դալար փայտին
 այսպէս կ'ընեն, հապա չորին ի՞նչ պիտի ըլլայ։
 32 Ուրիշ երկուք ալ, չարագործներ, բերուե-
 33ցան անոր հետ սպաննուելու։ Երբ Գազաթ
 ըսուած տեղը գացին, հոն խաչը հանեցին գա-
 նիկա, և այն չարագործներն ալ, մէկը աջ կող-
 34մէն ու միւսը ձախ կողմէն, խաչեցին։ Եւ ըսաւ
 Յիսուս, Հայր, թողութիւն տուր ատոնց, փան
 զի չեն գիտեր ի՞նչ կ'ընեն։ Ու անոր հանդերձ-
 35ները բաժնելու ատեննին փիճակ ձգեցին։ Եւ
 ժողովուրդը կայներ կը նայէր. իշխաններն ալ
 անոնց հետ կը նախատէին զանիկա ու կ'ըսէին,
 Ուրիշները ազատեց, թող ինքզինքն ալ ազատե,
 եթէ ատիկա է Քրիստոս, Աստուծոյ ընտրեալը։
 36 Ծաղր կ'ընէին զանիկա զինուորներն ալ, առ-
 ջևը կու գային քայտի կը մատուցանէին անոր,
 37 Ու կ'ըսէին, Եթէ դուն ես Հրէից թագաւորը,
 38 քու անձդ ազատէ։ Եւ գիր մը գրուած էր անոր
 վրայ Յունարէն ու Լատիներէն և Եբրայեցե-
 րէն գիրերով, թէ Ասիկա է Հրէից թագաւորը։
 39 Եւ այն կախուած չարագործներէն մէկը հայ-

- Հոյութիւնն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Եթէ դուն
 Քրիստոսն ես, ազատէ քու անձը ու մեզ ալ =
 40 Իսկ միւսը սրատասխան տուաւ և զանիկա յան-
 զխմանելով՝ ըսաւ, Գուն Աստուծով՝ չե՞ս փախ-
 նար, որովհետեւ նոյն դատապարտութեան մէջ
 41 ես = Ու մենք իրաւունքով, քանզի «...» մեր ը-
 րածններուն արժանաւոր հասուցումը կ'առ-
 42 նենք. բայց տակա զէշ բան մը չըրաւ = Եւ
 ըսաւ Յիսուսի, Տէր, յիշէ զիս, երբ քու թա-
 43 դաւորութիւնովդ դաս = Յիսուս ալ ըսաւ անոր,
 Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ քեզի, Գուն այսօր ինձի հետ
 դրախտին մէջ պիտի ըլլաս =
 44 Եւ ժամը վեցին տեսններն էր, ու բոլոր
 երկրին վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ
 45 ժամը. և արևը խաւարեցաւ, Ու տաճարին
 46 փարագոյրը մէջտեղէն պատուեցաւ. Եւ Յիսուս
 մեծ ձայնով աղապակեց ու ըսաւ, Հայր, քու
 ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս. ու երբ զայս
 ըսաւ, հոգի սուաւ =
 47 Եւ հարիւրաչեար եղած բանը տեսնելով
 Աստուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ, Իրաւցրնէ-
 48 այս մարդը արդար էր = Եւ այս տեսարանը զի-
 տերու համար ժողովուած բոլոր բազմութիւն-
 ները եղած բաները տեսնելով՝ կուրծքերնուն
 49 կը դարնէին ու ետ կը դառնային = Ամէն իր
 ձանչուորներն ալ հեռուն կայներ էին, նոյն-
 պէս ալ այն կիները՝ որոնք իր ետեւէն եկեր էին
 Գալիլեայէ, ու կը տեսնէին այս բաները =
 50 Եւ ահա մարդ մը Յովսէփ անունով, որ խոր-
 51 հրրգահան էր, բարի ու արդար մարդ մը, (Ա-
 սիկա անոնց խորհուրդին ու գործին հաւանու-
 թիւն տուած չէր,) Հրեաներուն Արխմաթիա
 քաղաքէն, որ ինք ալ Աստուծոյ թաղաւորու-
 52 թեանը կը սպասէր = Ասիկա Պիղատոսի զնաց,
 53 ու Յիսուսի մարմինը խնդրեց = Եւ զանիկա իսկէ

- իջեցնելով՝ կտաւով փաթթեց, ու քարէ փոր-
 ուած գերեզմանի մը մէջ դրաւ, ուր բնաւ մէկը
 54 գրուած չէր : Եւ այն օրը ուրբաթ էր, ու շա-
 բաթը պիտի *սկսէր :
 55 Եւ անոր ետեւէն գացին այն կիները, որոնք
 իրեն հետ Փաղիլեայէ եկած էին, ու տեսան
 գերեզմանը, և թէ ինչպէս անոր մարմինը շն
 56 գրուեցաւ : Եւ դառնալով՝ խօսնկեր ու խօսք
 պատրաստեցին, և շաբաթ օրը հանդատացան
 պատուիրանքին համեմատ :

ԳԼ. ԻԳ

4 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կիներուն :
 9 Անոնք ալ այս յարը ու բիշնրուն կը պատմեն : 43 Քրիստոս կ'երեւնայ Իմմաուուս
 գաջող երկու աշակերաններուն . 36 ետքը աւաքեայներուն, և անոնց անհաւատու-
 թիւնը կը յանդիմանէ . 47 պատուէր մը կու տայ անոնց . 49 շուրջն Սրբոյ դա-
 լրատան խոստմունքը կ'ընէ, 51 և կը համբաւանայ երկինք :

- 1 Ու մէկշաբաթի օրը ատաուանց շատ կանուխ գե-
 րեզմանը եկան, ու բերին այն խօսնկերը զո-
 րոնք պատրաստեր էին, և ուրիշ կիներ ալ ա-
 2 նոնց հետ : Ու քարը գերեզմանէն մէկդի զլոր-
 3 ուած գտան : Եւ ներս մանելով՝ Տէր Յիսուսի
 4 մարմինը շն չգտան : Ու եղաւ որ երբ անոնք
 այս բանին համար տարակուսանքի մէջ էին,
 ահա երկու մարդիկ լուսափայլ հանդերձներով
 5 հասան անոնց : Ու երբ վախով լեցուած՝ երես-
 նին դէպ ի գեաինը ծռեցին, այն հարդիւր ըսին ա-
 նոնց, Ինչո՞ւ համար օղջը մեռելներուն հետ
 6 կը փնտռէք . Հոս չէ ան, հասցա յարութիւն
 առաւ, միտքերնիդ բերէք ինչպէս խօսեցաւ
 7 ձեզի երբ գեռ Փաղիլեայի մէջ էր, Բսելով թէ
 Որդին մարդոյ պէտք է որ մեզաւոր մարդոց
 ձեռքը մասնուի ու խաչը ելլէ, ու երրորդ օրը
 8 յարութիւն առնէ : Եւ միտքերնին բերին անոր
 9 խօսքերը : Ու գերեզմանէն դառնալով՝ այս
 ամէն բաները պատմեցին տասներմէկին ու բո-
 10 լոր ուրիշներուն : Եւ էին Մարիամ Մագդա-

* Յ. ան. լուսնոր

- դենացի ու Յովհաննա և Յակոբոսի հայր Մա-
 րիամ՝ ու անոնց հետ ուրիշներ ալ, որոնք այս
 11 բաները առաքեալներուն պատմեցին : Եւ ա-
 նոնց առջև ցնորական խօսքեր երեցաւ անոնց
 12 զրուցածը, ու չէին հաւատար անոնց : Բայց
 Պետրոս ելաւ փազեց զէս ի գերեզմանը, ու
 ծռելով նայեցաւ և տեսաւ որ միայն կտաւները
 կը կենացին, ու զնաց՝ իր մաքին մէջ զարմանա-
 լով այն եղածին վրայ :
 13 Եւ ահա անոնցմէ երկուքը նոյն օրը գեղ մը
 կ'երթային, որ Երուսաղէմէ վաթսուն ասպա-
 րէզ հեռու էր, և անոր անունը Էմմուուս էր :
 14 Եւ անոնք կը խօսէին իրարու հետ այս բոլոր
 15 եղած անցքերուն վրայով : Ու եղաւ որ երբ
 անոնք կը խօսակցէին ու խորհրդածութիւն կը-
 նէին, Յիսուս ինք ալ մօտենալով անոնց հետ
 16 կ'երթար : Բայց անոնց աչքերը բռնուած էին,
 17 որպէս զի զինք չձանձնան : Եւ ըսաւ անոնց, Ի՞նչ
 են այդ խօսքերը՝ որ քաղելով իրարու հետ կը
 18 խօսակցիք, ու տրամած ալ էք : Պատասխան
 տուաւ անոնցէ մէկը, որուն անունը Կղէով-
 պաս էր, ու ըսաւ անոր, Ի՞նչն միայն Երու-
 սաղէմի մէջ կը կենաս, ու չես զիտեր թէ ին-
 19 չէ՛ր եղան հոն այս օրերս : Եւ ինք ըսաւ ա-
 նոնց, Ի՞նչ. անոնք ալ ըսին իրեն, Նազարեցի
 Յիսուսի համար, որ Աստուծոյ և բոլոր Ժո-
 ղովուրդին առջև դործով ու խօսքով զօրաւոր
 20 մարգարէ մը եղաւ. Ի՞նչպէս քահանայապետ-
 ները ու մեր իշխանները մահուան դատաստանի
 21 մասնեցին զանիկա և խաչը հանեցին : Իսկ մենք
 կը յուսայինք թէ անիկա էր որ Իսրայէլը պիտի
 ազատէր, և այս ամէնուն վրայ այս երբորդ օրն
 22 է որ այս բաները եղան : Նաև մեր մէջէն մէկ
 քանի կիներ ալ մեզ զարմացուցին, որոնք առ-
 23 տուանց կանուխ գերեզմանը գացին, Ու անոր

- մարմինը չգտնելով՝ եկան ու ըսին թէ հրեշտակներու տեսիլք ալ տեսան, որոնք ըսեր են թէ
- 24 անիկա այլ է: Եւ մերիններէն մէկ քանիններն ալ գերեզմանը գացին ու այնպէս գտան, ինչպէս այն կիները զրուցեցին, միայն թէ զինք
- 25 չտեսան: Ան ալ ըսաւ անոնց, Ով անմիտներ ու թուլասիրտներ, հաւատալու այն բոլոր բաներուն,
- 26 զորոնք մարգարէները խօսեցան. Չէ՞ որ Քրիստոսի պէտք էր այս չարչարանքները կրել,
- 27 և իր փառքը մանել: Ու սկսելով Մովսէսէ և բոլոր մարգարէներէն, կը մեկնէր անոնց, ինչ որ իրեն համար բոլոր զիրքերուն մէջ գրուած էր:
- 28 Երբ մօտեցան այն գեղին՝ ուր կ'երթային, ինք ալ կը ցուցնէր որպէս թէ աւելի հեռու տեղ մը
- 29 պիտի երթար: Բայց ստիպեցին զինք ու ըսին, Մեր քով կեցիր, վասն զի իրիկունը մօտ է և
- 30 օրը իջած է. և մտաւ անոնց հետ կենալու: Ու եղաւ որ երբ ինք անոնց հետ սեղան նստաւ, հաց առաւ, օրհնեց, ու կարելով տուաւ անոնց:
- 31 Այն ստեն անոնց աչքերը բացուեցան ու զինք ճանչցան, և ինք անոնցմէ աներևոյթ եղաւ:
- 32 Ու իրարու կ'ըսէին, Չէ՞ որ սիրտերնիս մեր ներսիզին կը բորբոքէր, երբ ինք մեզի հետ կը խօսէր ճամբուն մէջ, և զիրքերը կը մեկնէր մեզի:
- 33 Ու ելան նոյն ժամուն Երուսաղէմ դարձան, ու մէկտեղ ժողովուած գտան տասներմէկը ու
- 34 անոնց հետ եղողները, որոնք կ'ըսէին թէ Իրաւցընէ Տէրը յարութիւն առաւ, ու Սիմոնի
- 35 երևցաւ: Եւ իրենք սրտամեղին ինչ որ ճամբուն վրայ եղաւ, և թէ ինչպէս ինքզինք իրենց ճանչցուց հացը կարած ատենը:
- 36 Եւ քանի որ այս բաները կը խօսէին, Յիսուս ինք կայնեցաւ անոնց մէջտեղը ու ըսաւ անոնց,
- 37 Խաղաղութիւն ձեզի: Բայց անոնք զարհուրելով կը վախնային, ու կը կարծէին թէ ոգի մը կը տես-

- 38 նեն : Եւ ըսաւ անոնց , Ինչո՞ւ խռոված էք , և
ինչո՞ւ սիրաերնուդ մէջ խորհուրդներ կ'ելլեն :
- 39 Տեսէք ձեռքերս ու ոտքերս , որ ես ինքնա եմ .
չօչափեցէք զիս ու տեսէք , վասն զի ոգին մար-
մին և սակորներ չունենար , ինչպէս զիս կը տես-
- 40 նէք որ ունիմ : Եւ զայս ըսելով՝ ձեռքերը ու
41 ոտքերը ցուցուց անոնց : Ու երբ տակաւին իրենց
ուրախութենէն չէին հաւատար , և զարմանքի
մէջ էին , ըսաւ անոնց , Ուտելիք մը ունի՞ք հոս :
- 42 Անոնք ալ կտոր մը խորոված ձուկ ու մեղրա-
43 խորխիս տուին իրեն : Եւ առաւ կերաւ անոնց
44 առջև : Եւ ըսաւ անոնց , Ասոնք են այն խոս-
քերը զորոնք ձեզի խօսեցայ երբ դեռ ձեզի հեռ
էի , թէ Պէտք է որ կատարուին այն ամէնը՝ ու
րոնք Մովսէսի օրէնքին մէջ ու մարգարէնե-
րուն մէջ և սպոյմաներուն մէջ ինծի համար
- 45 գրուած են : Այն ատեն անոնց միտքը բացաւ
46 որպէս զի զիրքերը հասկնան . Եւ ըսաւ անոնց
թէ Այսպէս գրուած է , և այսպէս պէտք էր
Քրիստոսի չարչարուիլ , ու երրորդ օրը մեռելնե-
47 րէն յարութիւն առնել . Եւ անոր անուշտովը ա-
պաշխարութիւն ու մեղքերու թողութիւն քա-
րոզուիլ բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղէմ սկսած :
- 48 Ու դուք էք այս բաներուն վկաները : (49) Եւ
ահա ես իմ Հօրս խոստամունքը ձեր վրայ կը զրկեմ .
բայց դուք Երուսաղէմ քաղաքիս մէջ նստեցէք ,
մինչև վերէն զօրութիւն առնէք ձեր վրայ :
- 50 Եւ զանոնք մինչև Քեթանիա հանեց , ու իր
51 ձեռքերը վեր վերցնելով օրհնեց զանոնք : Եւ
եղաւ որ երբ զանոնք կ'օրհնէր , զատուեցաւ
52 անոնցմէ ու վեր կ'ելլէր երկինք : Անոնք ալ
երկրպագութիւն ընելով անոր՝ մեծ ուրախու-
53 թեամբ Երուսաղէմ դարձան . Եւ ամէն ատեն
տաճարին մէջ էին , ու կը դովաբանէին և կ'օրհ-
նէին զԱստուած : Ամէն :

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յիսուս Գրիստոսի Աստուածութիւնը, մարդկութիւնը և պաշտօնը : 45 Յովհաննէսի վկայութիւնը Գրիստոսի համար : 39 Գրիստոս իրեն կը կանչէ Անդրէասը, Պետրոսը, ևն. :

- 1 Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը Աստուծոյ ըրով
- 2 էր, և Բանը Աստուած էր : Անիկա սկիզբէն
- 3 Աստուծոյ ըրով էր : Ամէն բան անով եղաւ, և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ինչ որ եղաւ :
- 4 Կեանքը անով էր, ու կեանքը մարդոց լոյսն էր .
- 5 Եւ լոյսը խաւարի մէջ կը լուսաւորէր, ու խաւարը զանիկա չճանչցաւ :
- 6 Աստուծմէ զրկուած մարդ մը կար, որուն
- 7 անունը Յովհաննէս էր : Ասիկա վկայութեան եկաւ որպէս զի Լոյսին համար վկայէ, որպէս զի
- 8 ամէնը անոր միջոցով հաւատան : Ինք չէր այն Լոյսը, հապա եկաւ որպէս զի Լոյսին համար վկայութիւն տայ :
- 9 Ճշմարիտ Լոյսը ան էր, որ աշխարհ *եկող
- 10 բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ : Ինք աշխարհի մէջ էր, և աշխարհ անով եղաւ, ու աշխարհ
- 11 զանիկա չճանչցաւ : Իրեններուն եկաւ, և իրենները զինք չընդունեցին : Բայց որոնք որ զինք ընդունեցին, անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ որդիները ըլլալու, որոնք կը հաւատան
- 13 իր անուանը . որոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի կամքէ, ոչ ալ մարդու կամքէ, հապա Աստուծմէ
- 14 ծնան : Եւ Բանը մարմին եղաւ ու մեր մէջ բնակեցաւ, (և անոր փառքը տեսանք՝ Հօրմէն միածնի փառքին պէս,) շնորհքով ու ճշմարտութիւնով լեցուն :

*Կ-ժ, գալով

- 15 Յովհաննէս վկայեց անոր համար և ազազա-
կեց՝ ըսելով, Ասիկա է, որուն համար կը գրուցէի,
Ան որ իմ ետեւէս կու գայ, ինծմէ առաջ եղաւ,
- 16 վասն զի ինծմէ առաջ էր = Եւ անոր լեցունու-
թենէն մենք ամէնս շնորհք առինք շնորհքի
- 17 տեղ = Վասն զի օրէնքը Մովսէսի ձեռքով արը-
ուեցաւ, բայց շնորհքը ու ճշմարտութիւնը Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքով եղան = Մէկը երբէք
զԱստուած տեսած չէ, բայց միածին Արդին
որ Հօրը ծոցն է, անիկա պատմեց =
- 19 Ու Յովհաննէսի վկայութիւնը այս է. երբ
Հրեաները Երուսաղէմէ քահանաներ ու Ղե-
տապիներ գրկեցին որպէս զի հարցնեն անար թի-
- 20 Դուն ո՞վ ես = Եւ անիկա խոստովանեցաւ ու
չուրացաւ. խոստովանեցաւ թէ Ես Քրիստոսը
- 21 չեմ = Ու հարցուցին անոր, Հապա ի՞նչ. Եղիա՞ն
ես. և ըսաւ, Չեմ. Այն մարգարէն էս. պա-
- 22 տասխան տուաւ թէ Ոչ = Այն ատեն ըսին անոր,
Դուն ո՞վ ես. ընէ Բղի, որպէս զի պատասխան տա-
նինք մեզ գրկողներուն. դուն ի՞նչ կ'ըսես քեզի
- 23 համար = Ըսաւ, Ես անոր ձայնն եմ, որ անապա-
տին մէջ կը կանչէ, Շիակեցէք Տէրաջը ձամբան,
- 24 ինչպէս Եսայի մարգարէն ըսաւ = Եւ այն զրը-
25 կուածները փարիսեցիներէն էին. Ու հար-
ցուցին իրեն՝ ըսելով, Հապա ինչո՞ւ մկրտու-
թիւն կ'ընես, եթէ դուն Քրիստոսը չես, ու ոչ
- 26 Եղիան, և ոչ մարգարէն = Պատասխան տուաւ
անոնց Յովհաննէս ու ըսաւ, Ես ջրով կը մկրտ-
տեմ, բայց ձեր մէջ մէկը կայ զոր դուք չէք
- 27 ճանչնար. Անիկա է իմ ետեւէս եկողը որ ինծմէ
առաջ եղաւ, որուն կօշիկին կապը քակելու
- 28 ես արժանի չեմ = Այս բաները Բեթարբարայի
մէջ եղան Յորդանանու անդի ի կողմը, ուր Յով-
հաննէս կը կենար ու կը մկրտէր =
- 29 Հետեեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը

- որ իրեն կու գար, և ըսաւ, Ահա Աստուծոյ
 30 Գառը որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ: Ասիկա է
 որուն համար ես կը գրուցէի, Իմ ետեւս մարդ
 մը կու գայ որ ինծմէ առաջ եղաւ, վասն զի
 31 ինծմէ առաջ էր: Ու ես զանիկա չէի ճանչնար,
 բայց անոր համար ես եկայ ջրով մկրտելու, որ-
 32 պէս զի անիկա Իսրայէլի յայտնուի: Եւ Յովհան-
 նէս վկայութիւն տուաւ ըսելով՝ թէ Կրտեանն էի:
 Հոգին որ աղաւնիի պէս երկինքէն կ'իջնէր, ու
 33 անոր վրայ կը հանգչէր: Եւ ես զանիկա չէի
 ճանչնար, բայց ան որ զիս գրկեց ջրով մկրտե-
 լու, ինք ըսաւ ինծի, Արու վրայ տեսնես Հոգին,
 որ կ'իջնէ ու կը հանգչի անոր վրայ, անիկա է
 34 որ Սուրբ Հոգիով կը մկրտէ: Ես ալ տեսայ, ու
 վկայեցի թէ ասիկա է Աստուծոյ Արդին:
- 35 Հետեւեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս կայներ
 36 էր, և իր աշակերտներէն երկուքը: Ու նայե-
 լով Յիսուսի վրայ որ կը պտըտէր, ըսաւ, Ահա
 37 Աստուծոյ Գառը: Եւ լսեցին անկէ երկու աշա-
 կերտները երբ կը խօսէր, ու գացին Յիսուսի
 38 ետեւէն: Յիսուս երբ դարձաւ ու տեսաւ զա-
 նոնք որ իջ ետեւէն կու գային, ըսաւ անոնց, Ի՞նչ
 կ'ուզէք, անոնք ալ ըսին իրեն, Ռարբի, (որ
 թարգմանուելով վարդապետ ըսել է,) ո՞ւր է
 39 քու օթեանդ: Ըսաւ անոնց, Եկէք ու տեսէք,
 եկան ու տեսան ուր տեղ որ էր իր օթեանը, և
 այն օրը անոր քով կեցան, վասն զի ժամը տասնի
 40 ասեկներն էր: Միմոն Պետրոսի եղբայրը Անդ-
 րէաս այն երկուքէն մէկն էր, որոնք լսեցին
 41 Յովհաննէսէ և անոր ետեւէն գացին: Ասիկա
 նախ իր Միմոն եղբայրը կը գտնէ և կ'ըսէ անոր,
 Գտանք Մեսիան, (որ *Քրիստոս կը թարգման-
 42 ուի.) Ու տարաւ զանիկա Յիսուսի քով. Յիսուս
 անոր նայելով՝ ըսաւ, Դուն ես Յովնանի որդին:

Միմն . դուն կեփաս պիտի ըսուիս , որ *Պետ-
րոս կը թարգմանուի :

- 43 Հեռեեալ օրը Յիսուս Գալիլեա ելլել ուղեց ,
և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր , Եկուր իմ
44 ետեէս : Եւ Փիլիպպոս Բեթսայիդայէ էր . Անդ-
45 ըէասի ու Պետրոսի քաղաքէն : Փիլիպպոս կը
գտնէ Նաթանայէլը և կ'ըսէ անոր . Ան , որու
Համար Մովսէս օրէնքին մէջ դրեց , և մար-
դարէններն ալ , շմիկս գտանք , այսինքն Յիսուս
46 Նազովրեցին , Յովսէփի որդին : Եւ Նաթանայէլ
ըսաւ անոր , Նազարէթէ՛ կարեղի՞ է որ սոյնի
բան մը ըլլայ . ըսաւ անոր Փիլիպպոս , Եկուր
47 ու տես : Յիսուս երբ տեսաւ Նաթանայէլը որ
իրեն կու գար , ըսաւ անոր Համար , Ահա իրաւ-
ցրնէ Իսրայելացի մը , որուն ներքը նենդութիւն
48 չկայ : Նաթանայէլ ըսաւ անոր , Ուրկէ՞ կը ձանչ-
նաս զիս . սրտատխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ
անոր , Իե՛ս Փիլիպպոս քեզ չկանչած , դուն որ
49 թղենիին տակ էիր , ես քեզ տեսայ : Պատասխան
տուաւ Նաթանայէլ ու ըսաւ անոր , Ռարբի ,
դուն ես Աստուծոյ Որդին , դուն ես Իսրայելի
50 թագաւորը : Յիսուս սրտատխան տուաւ և ըսաւ
անոր , Ասոր Համար՝ որ քեզի ըսի թէ քեզ
թղենիին տակ տեսայ , կը հաւատամ . ասկէ
51 աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես : Ու ըսաւ
անոր , Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ասկէ
ետե պիտի տեսնէք երկինքը բացուած , և Աս-
տուծոյ հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն ու կ'իջնեն
Որդւոյ մարդոյ վրայ :

ԳԼ . Բ

i Գրիտոս ջուրը գինի կը փոխէ , 12 կ'երթայ կախունցում , ու ետքը Երուսա-
ղէմ , 14 ուր տեղ սաճարէն գուրս կը հանէ գնդները և ծախողները . 49 կը նախա-
ձայնէ իր մտքը և յարուցիւնը : 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան
իրեն , բայց ինք իր անձը հաւատար անոնց :

1 Ու երրորդ օրը Հարանիք մը կար Գալիլեայի

- 2 Կանա ^{սաղար}, և Յիսուսի մայրը հոն էր = Յիսուս ալ կանչուեցաւ այն հարսնիքը, ու իր ա-
- 3 շակերտներն ալ = Ու երբ գինին պակսեցաւ,
- 4 Յիսուսի մայրը ըսաւ անոր, Գինի չունին = Յիսուս ըսաւ անոր, Ով կին, դուն ինձի հետ ի՞նչ բան ունիս. իմ ժամանակս դեռ հասած չէ =
- 5 Իր մայրը սպասաւորներուն ըսաւ, Ինչ որ ձեզի
- 6 ըսէ, ըրէք = Հոն վեց հատ քարէ կարասներ դրուած էին Հրէից մայրուելու ^{սղար-կանը} համեմատ, որոնց ամէն մէկը երկու կամ երեք մար
- 7 բան կ'առնէր = Յիսուս ըսաւ անոնց, Լեցուցէք այդ կարասները ջրով, ու լեցուցին զանոնք մինչև
- 8 բերանը = Եւ ըսաւ անոնց, Հիմա հանեցէք ու
- 9 սեղանապետին տարէք. անոնք ալ տարին = Ու սեղանապետը երբ գինի եղած շուրին համը առաւ, և չէր գիտեր ուրկէ ըլլալը, (բայց սպասաւորները որոնք շուրը քաշեր էին, գիտէին),
- 10 սեղանապետը կը խօսի փեսային, Ու անոր կ'ըսէ, Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը մատուցանէ, ու երբ խմած կ'ըլլան, այն ատեն ստորնադոյնը. բայց դուն աղէկ գինին մինչև հիմա պահեցիր =
- 11 Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը զայս ըրաւ Քալիլեայի Կանա ^{սաղար}ին մէջ, և իր փառքը յայտնեց. ու իր աշակերտները հաւատացին իրեն =
- 12 Ասկէ ետև Յիսուս Կափառնայում իջաւ, ինք և իր մայրը ու իր եղբայրները և իր աշակերտները, ու շատ օրեր հոն չկեցան =
- 13 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ. Եւ տաճարին մէջ գտաւ արջառ ու ոչխար և աղաւնի ծախողները, ու ստակ
- 14 փոխողներն ալ՝ որոնք նստեր էին. Եւ չուանէ խարազան մը շինելով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց, ոչխարներն ալ ու արջառներն ալ, և ստակ փոխողներուն արկինձները ցիրուցան ըրաւ,
- 16 ու սեղանները կործանեց. Եւ աղաւնի ծախող-

- ներուն ըսաւ, Ասկէ վերցուցէք ասոնք, իմ Հօրս
 17 ասոնք առաւտուրի տուն մի ընէք = Եւ իր աշա-
 կերաները միաբերնին բերին որ դրուած է,
 Քու ասնդ նախանձը զիս կերաւ =
 18 Այն ասեն պատասխան տուին Հրեաները ու
 ըսին անոր, Ի՞նչ նշան կը ցուցնես մեզի՝ որ այդ
 19 բաները կ'ընես = Պատասխան տուաւ Յիսուս ու
 ըսաւ անոնց, Քակեցէք այս սաճարը, ու երեք
 20 օրուան մէջ զանիկա պիտի կանգնեմ = Եւ Հրեա-
 ները ըսին, Քառասունըվեց տարուան մէջ չին-
 ուեցաւ այս սաճարը, և դուն երեք օրուան մէջ
 21 պիտի կանգնե՞ս զանիկա = Բայց ինք իր մարմնին
 22 սաճարին համար կ'ըսէր = Ուստի երբ ինք մե-
 ուեըներէն յարութիւն առաւ, իր աշակերաները
 միաբերնին բերին թէ այս բանը ըսած էր*, ու
 հաւատացին զիրքին և Յիսուսի ըսած խօսքին =
 23 Ու երբ դասկի տօնին ասենը Երուսաղէմ
 էր, շատ մարդիկ անոր ըրած հրաշքները տես-
 24 նելով՝ հաւատացին անոր անուանը = Բայց ինք
 Յիսուս իր անձը անոնց չէր հաւատար, վասն զի
 25 ինք գիտէր ամէն մարդ. Ու պէտք չէր որ մէկը
 մարդու համար վկայութիւն տար իրեն, քանզի
 ինք գիտէր թէ ի՞նչ կայ մարդուն ներսիդին =

ԳԼ. Գ

* Քրիստոս կը սորվեցնէ Նիկողեմոսի թէ վերստին ծնունդը հարկաւոր է. 44 թէ
 փրկուելու համար պէտք է հաւատարով իր մահուանը նայիլ. 46 թէ Աստուած
 մեծ սէր ունի մարդոց վրայ. 48 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին : 23
 Յովհաննէսի մկրտութիւնը. անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Քրիստոսի
 վրայով :

1 Եւ փարիսեցիներէն մարդ մը կար Նիկողեմոս
 2 անուանով, որ Հրէից իշխան էր = Ասիկա գիշե-
 րով †Յիսուսի քով եկաւ, և ըսաւ անոր, Ռաբբի,
 գիտենք որ դուն Աստուծոմէ վարդապետ եկած
 ես, վասն զի մէկը չկրնար ընել այդ հրաշքները
 զորոնք դուն կ'ընես, եթէ Աստուած իրեն հետ

* Ո՞րտե՞ս է՝ --եցին, իրենց

† Ո՞րտե՞ս, անոր

- 3 չըլլայ = Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ
անոր, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ քեզի, Եթէ
մարդ մը *նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ
- 4 թագաւորութիւնը տեսնել = Նիկողեմոս ըսաւ
անոր, Ի՞նչպէս կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծե-
րացած է. հնարաւոր բան է որ նորէն իր մօրը
- 5 որովայնը մտնէ ու ծնանի = Յիսուս պատասխան
տուաւ, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ քեզի, Եթէ
մարդ մը ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի, չկրնար
- 6 Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել = Մարմի-
նէն ծնածը մարմին է, ու Հոգիէն ծնածը հոգի
- 7 է = Գուն մի գարմանար որ քեզի ըսի, Պէտք է
8 ձեզի նորէն ծնանիլ = Հովը ուր որ ուզէ՝ կը փչէ,
և անոր ձայնը կը լսես, բայց չես գիտեր ուրկէ՛
կու գայ կամ ո՛ւր կ'երթայ. այսպէս ալ է այն
- 9 ամէնը որ Հոգիէն կը ծնանի = Պատասխան տուաւ
Նիկողեմոս ու ըսաւ անոր, Այդ ի՞նչպէս կրնայ
- 10 ըլլալ = Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ
անոր, Գուն Իսրայէլի Աջ փարդապետ մըն ես,
11 և այս բաները չե՞ս գիտեր = Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ՝ քեզի, թէ ինչ որ գիտենք՝ կը խօսինք,
և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, ու մեր վկայու-
- 12 թիւնը չէք ընդունիր = Եթէ երկրաւոր բաները
ձեզի զրուցեցի ու չէք հաւատար, ի՞նչպէս պիտի
հաւատաք եթէ երկնաւոր բաները ձեզի զրու-
- 13 ցեմ = Եւ մէկը երկինք չե՛րաւ. բայց անիկա միայն
որ երկինքէն իջաւ, Արդին մարդոյ որ երկինքն է =
- 14 Եւ ինչպէս Մովսէս անասպատին մէջ օձը բարձ-
րացուց, այնպէս պէտք է որ Արդին մարդոյ
- 15 բարձրանայ = Արպէս զի ամէն ով որ անոր հա-
ւատայ՝ չկորսուի, հասցա յաւիտենական կեանք
- 16 ունենայ = Վասն զի Աստուած այնպէս սիրեց
աշխարհը, մինչև իր միածին Արդին տուաւ, որ-
պէս զի ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի,

* Կ-՛, վերէն

- 17 Հապա յաւիտենական կեանք ունենայ = Վասն զի
 Աստուած իր Որդին չզրկեց աշխարհ, որպէս զի
 աշխարհը գատէ, Հապա՝ որպէս զի աշխարհ
- 18 անով փրկուի = Ան որ կը հաւատայ անոր՝ չգա-
 տապարտուիր. և ան որ չհաւատար՝ անիկա ար-
 դէն դատապարտուած է, վասն զի Աստուծոյ
- 19 միածին Որդւոյն անուանը չհաւատայ. Եւ այս է
 դատապարտութիւնը, որ լոյսը աշխարհ եկաւ,
 ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին,
- 20 քան զի իրենց գործերը չար էին = Վասն զի
 ամէն ով որ չար կը գործէ, անիկա լոյսը կ'ատէ.
 և լոյսին քով չգար, որպէս զի իր գործերը չյան-
- 21 զիմանուին = Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը
 գործէ, լոյսին քով կու գայ, որպէս զի իր գոր-
 ծերը յայտնի ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան =
- 22 Այս բաներէն ետքը եկաւ Յիսուս և իր աշա-
 կերաները Հրէաստանի երկիրը, և հոն կը կե-
 նար անոնց հետ մեկտեղ, ու մկրտութիւն կը-
- 23 նէր = Յովհաննէս ալ Այեհոնի մէջ Մաղիմի մօտ
 մկրտութիւն կ'ընէր, որովհետեւ հոն շատ ջուր
- 24 կար, ու կու գային և կը մկրտուէին. Վասն զի
 Յովհաննէս գեո. բանաբ գրուած չէր =
- 25 Այն ատեն փիճաբանութիւն մը եղաւ Յով-
 հաննէսի աշակերաներէն *Հրեաներուն հետ՝
- 26 մաքրութեան վրայով = Ու եկան Յովհաննէսի
 և անոր ըսին, Ռաբբի, անիկա որ քեզի հետ
 Յորդանանու անդի ի կողմն էր, որու համար
 դուն վկայութիւն տուիր, ահա ինք կը մկրտէ
- 27 և ամէնը անոր կու գան = Պատասխան տուաւ
 Յովհաննէս և ըսաւ, Մարդ մը չլինար բան մը
 առնել, եթէ երկիրքէն տրուած չըլլայ անոր =
- 28 Դուք ձեզմէ կը վկայէք ինծի համար, որ ըսի թէ
 Ես Քրիստոսը չեմ, Հապա անոր առջեւէն զրբ-
- 29 կուած եմ = Ան որ հարսն ունի, փեսան անիկա

* 4-5, Հրեայն մը

- է . բայց փեսային բարեկամը որ կը կենայ ու կը լսէ անոր , մեծապէս կ'ուրախանայ փեսային ձայնին համար . ուստի այս իմ ուրախութիւնս
- 30 լցուած է : Անիկա պէտք է որ մեծնայ , բայց
- 31 ես պղտիկնամ : Ան որ վերէն կու գայ՝ ամէնէն վեր է . ան որ երկրէ է՝ երկրաւոր է , ու երկրէ կը խօսի . ան որ երկինքէն կու գայ՝ ամէնէն
- 32 վեր է . Եւ ինչ որ տեսաւ ու լսեց , զայն կը վկայէ ,
- 33 ու անոր վկայութիւնը մէկը չընդունիր : Ան որ անոր վկայութիւնը կ'ընդունի , կնքեց թէ Աստու
- 34 ռած ճշմարիտ է : Վասն զի ան զոր Աստուած զրկեց , Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի , վասն զի
- 35 Աստուած անոր չափով չտար Հոգին : Հայրը կը սիրէ Որդին , և ամէն բան անոր ձեռքը տուած է :
- 36 Ան որ Որդւոյն կը հաւատայ , յաւիտենական կեանք ունի , և ան որ Որդւոյն չհնազանդիր , անիկա կեանք պիտի չտեսնէ , հապա Աստուծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ :

ԳԼՈՒԽ Դ

1 Քրիստոս Սամարացի կնոջ մը հետ կը խօսի , և իր ո՛վ ըլլալը անոր կը յայտնէ . 27 ասոր վրայ իր աշակերտները կը զարմանան : 31 Քրիստոս կ'իմացնէ անոնց իր նախանձր Աստուծոյ փառքին համար : 39 Շատ Սամարացիներ կը հաւատան անոր : 43 Քրիստոս Գալիլեա կ'երթայ և կը բժշկէ աղնուականի մը որդին :

- 1 Արդ երբ Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէ աւելի աշակերտաներ կը ընէ և կը մկրտէ , (Թէպէտ ոչ թէ Յիսուս ինք կը մկրտէր , հապա իր աշակերտները ,) Թողուց Հրէաստանը ու նորէն Գալիլեա գնաց :
- 4 Ու պէտք եղաւ որ Սամարիայի մէջէն անցնի :
- 5 Ուստի եկաւ Սամարացւոց մէկ քաղաքը , որուն անունը Սուքար էր , այն տեղին մօտ՝ զոր Յակոբ իր որդւոյն Յովսէփի տուաւ . Եւ հոն Յակոբի մէկ աղբիւրը կար . Յիսուս ալ ճամբայէն յոգնած ըլլալով՝ այն աղբիւրին վրայ նստաւ . և ժամը վեցին ատեններն էր :

- 7 Սամարիացի կին մը եկաւ ջուր հանելու . Յի-
 8 սուս ըսաւ անոր, Ինձի ջուր տուր խմելու . (Քանդի
 իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին , որպէս
 9 զի ուտելիք առնեն :
- Այն ատեն Սամարացի
 կինը ըսաւ անոր , Դուն որ Հրեայ ես , ի՞նչպէս
 կ'ուզես ջուր խմել ինձմէ , Սամարացի կնոջմէ մը .
 Վասն զի Հրեաները Սամարացուց հետ հաղոր-
 10 դակցութիւն չեն բներ : Յիսուս պատասխան
 տուաւ ու ըսաւ անոր , Եթէ դուն գիանայիր
 Աստուծոյ պարգևը , և թէ ո՞վ է ան որ քեզի
 կ'ըսէ , Ինձի ջուր տուր խմելու , դուն անկէ պիտի
 ուզէիր , և ինք քեզի կենդանի ջուր պիտի տար :
- 11 Կինը ըսաւ անոր , Տէր , դուն ջրհան ալ չունիս ,
 ու այս հորը խորունկ է . ուրեմն ուրկէ՞ պիտի
 12 ունենաս այն կենդանի ջուրը : Միթէ դուն մեր
 Յակոբ հօրմէն աւելի մե՞ծ մըն ես , որ այս հորը
 մեզի տուաւ , և ասկէ խմեց ինք ու իր որդի-
 13 ները և իր անասունները : Պատասխան տուաւ
 Յիսուս ու ըսաւ անոր , Ամէն ով որ սցգ ջուրէն
 խմէ , նորէն պիտի ծարաւի , բայց ով որ խմէ
 այն ջուրէն զոր ես անոր պիտի տամ , յաւիտեան
 14 պիտի չծարաւի . Հապա այն ջուրը զոր ես անոր
 պիտի տամ , պիտի ըլլայ անոր ներսիդին ջուրի
 աղբիւր մը՝ որ յաւիտեանական կեանքի համար
 15 կը բղխէ : Կինը ըսաւ անոր , Տէր , տուր ինձի
 այն ջուրը , որպէս զի չծարաւիմ , և հոս չգամ
 16 ջուր հանելու : Յիսուս ըսաւ անոր , Գնա քու
 17 սյրդ կանչէ , ու հոս եկուր : Կինը պատասխան
 տալով ըսաւ , Ես սյր չունիմ . Յիսուս ըսաւ անոր ,
 18 Աղէկ ըսիր թէ սյր չունիմ , Վասն զի դուն հինգ
 սյր ունեցեր ես , և ան զոր հիմա ունիս՝ քու
 19 սյրդ չէ . ատիկա շիտակ գրուցեցիր : Կինը ըսաւ
 անոր , Տէր , կը տեսնեմ որ դուն մարգարէ մըն
 20 ես : Մեր հայրերը այս լեռան վրայ երկրպա-
 դութիւն ըրին , և դուք կ'ըսէք թէ Միայն Երու-

- սաղէմ է տեղը , ուր պէտք է երկրպագութիւն
 21 ընել : Յիսուս ըսաւ անոր , Ով կին , հաւատա
 ինծի որ ժամանակ կու գայ , երբ ոչ այս լեռան
 վրայ , և ոչ Երուսաղէմի մէջ երկրպագութիւն
 22 պիտի ընէք Հօրը : Գուք անոր երկրպագութիւն
 կ'ընէք , զոր չէք ճանչնար . մենք անոր երկրպա
 գութիւն կ'ընենք , զոր կը ճանչնանք . վասն զի
 23 փրկութիւնը Հրեաներէն է : Բայց ժամանակ
 կու գայ ու հիմա ալ է , երբ ճշմարիտ երկրպա
 գողները երկրպագութիւն պիտի ընեն Հօր
 գիտլ ու ճշմարտութիւնով , վասն զի Հայրն ալ
 24 իրեն այնպիսի երկրպագողներ կ'ուզէ : Աստուած
 Հօգի է , և իրեն երկրպագողներուն ալ պէտք է
 որ հօգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպագու
 25 թիւն ընեն : Կինը ըսաւ անոր , Գիտեմ որ Մե
 սիան կու գայ , (Քրիստոս ըսուածը ,) երբ ինք
 26 գայ՝ ամէն բան մեզի պիտի պատմէ : Յիսուս
 ըսաւ անոր , Ես ան եմ՝ որ քեզի հետ կը խօ
 27 սիմ : Եւ այս խօսիւն վրայ իր աշակերտները եկան ,
 ու զարմացան որ այն կնոջ հետ կը խօսէր . բայց
 անոնցմէ մէկը չըսաւ թէ Ի՞նչ կ'ուզես , կամ
 28 Ի՞նչ կը խօսիս ատոր հետ : Այն ատեն կինը
 ձգեց իր սափորը ու քաղաքը գնաց , և ըսաւ
 29 մարդոցը , Եկէք տեսէք մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի
 ամէն ինչ որ գործեր եմ . արդեօք անիկա՞ է
 30 Քրիստոսը : Եւ անոնք քաղաքէն ելան ու անոր
 կու գային :
 31 Եւ այս միջոցին աշակերտները իրեն կ'ողա
 32 չէին ու կ'ըսէին , Ռաբբի , Հայ կեր : Անիկա ըսաւ
 անոնց , Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝ զոր դուք
 33 չէք գիտեր : Ուստի աշակերտները կ'ըսէին ի
 րարու , Արդեօք մէկը ատոր ուտելու բան մը
 34 բերա՞ւ : Յիսուս ըսաւ անոնց , Իմ կերակուրս
 այն է որ ես զիս զրկողին կամքը ընեմ , և անոր
 35 գործը կատարեմ : Զէ՞ որ դուք կ'ըսէք թէ Տա

կաւին չորս ամիս կայ որ հունձքի ատենը գայ. ահա ես ձեզի կըրեմ, Աչքերնիդ վերցուցէք ու արտերուն նայեցէք, որ արդէն ձերմկած

36 հնձուելու պարտաւ են: Եւ ան որ կը հնձէ՝ վարձք կ'առնէ, ու յաւիտենական կենանքի համար սրտուդ կը ժողովէ, որպէս զի սերմանողը ու հնձու-
37 ղը մէկտեղ ուրախանան: Վասն զի այս բանին մէջ ճշմարիտ է այն խօսքը թէ Ուրիշը կը սեր-
38 մանէ և ուրիշը կը հնձէ: Ես ձեզ զրկեցի հնձու-
լու զայն որ դուք չաշխատեցաք. ուրիշները աշ-
խատեցան, ու դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք:

39 Եւ այն քաղաքէն շատ Սամարացիներ իրեն հաւատացին այն կնոջ խօսքին համար որ վկայեց, ըսելով թէ Ինչ որ ես գործեր էի՝ բոլորը ինձի
40 ըսաւ: Ու երբ Սամարացիներն անոր եկան, կա-
ղաչէին անոր որ իրենց քով կենայ, ու եր-
41 կու որ հոն կեցաւ: Եւ ալ շատերը իրեն հա-
42 լատացին իր խօսքին համար: Ու կըսէին կնոջը, Ասկէ ետեւ ոչ թէ քու խօսքիդ համար կը հա-
լատանք, վասն զի մենք մեզմէ լսեցինք, և զի-
տենք որ ասիկա է ճշմարտապէս աշխարհէ
Փրկիչը, Քրիստոս:

43 Ու երկու օրէն ետեւ ելաւ անկէ և Քալիլեա
44 գնաց: Վասն զի Յիսուս ինք վկայեց թէ Մար-
գարէ մը իր գաւառին մէջ սրտաիւ չունենար:
45 Ու երբ Քալիլեա եկաւ, Քալիլեացիները զինք
ընդունեցին, քանզի տեսած էին այն բոլոր հրաշ-
նէքը, զորոնք ինք ըրաւ Երուսաղէմի մէջ աօնին
ատենը. վասն զի իրենք ալ այն աօնին գացեր
էին:

46 Եւ Յիսուս նորէն եկաւ Քալիլեացոց Կանա
սաղաքը, ուր ջուրը գինի ըրած էր, և հոն ազ-
նուական մէկը կար, որուն որդին հիւանդ էր
47 Կախառնացումի մէջ: Ասիկա լսելով որ Յիսուս

Հրէաստանէ Գալիլեա եկեր է, եկաւ անոր ու
 կ'ազաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ, վասն զի
 48 մեռնելու վրայ էր = Այն ատեն Յիսուս ըսաւ
 անոր, Եթէ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք,
 49 բնաւ պիտի չհաւատաք = Ազնուականք ըսաւ
 անոր, Տէր, իջիր քանի որ իմ սոգաս մեռած չէ =
 50 Յիսուս ըսաւ անոր, Գնա, քու որդիդ ողջ է.
 մարդն ալ հաւատաց այն խօսքին զոր Յիսուս
 51 իրեն ըսաւ, ու գնաց = Ու երբ կ'իջնէր, իր ծա-
 ռաները գլխաւորեցին զինք, և աւետիս առին
 52 ըսելով թէ Քու սոգադ ողջ է = Ուստի հարցուց
 անոնց թէ ո՞ր ժամէն սկսաւ աղէկի դասնալ.
 և ըսին իրեն, Երէկ ժամը եօթնին տենդը թո-
 53 ղուց զանիկա = Այն ատեն գիտցաւ անոր հայրը
 թէ այն ժամն էր երբ Յիսուս իրեն ըսաւ թէ
 Քու որդիդ ողջ է. ու հաւատաց ինք և իր բո-
 54 լոր տունը = Այս նորէն երկրորդ հրաշքն էր
 զոր Յիսուս ըրաւ, երբ Հրէաստանէ Գալիլեա
 եկաւ =

ԳԼ. Ե

A Յիսուս երեսուներու թ տարիէ ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը բժշկէ շարաթ որը :
 40 Հրէաները ասոր վրայով տրտունջ կ'ընեն ու կը հալածեն գրիստոս : 47 Ան ալ
 իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն, ու զանոնք կը յանդիմանէ .
 և իր Հօրը, 32 ու Յովհաննէսի, 36 և իր գործերուն, 39 ու Սուրբ Գրոց վկայու-
 թիւներովը իր ո՛վ ըլլալը կը յայտնէ :

1 Ասկէ ետեւ Հրէից տօն էր, և Յիսուս Երու-
 2 սաղէմ՝ ելաւ = Ու Երուսաղէմի մէջ Ոչխարաց
 77 րանը քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն
 3 Բեթ ճէզդա կ'ըսուի, որ հինգ սրահ ունի = Ա-
 սոնց մէջ խիստ շատ հիւանդներ սրառկած էին,
 կոյրեր, կաղեր, չորցածներ, որոնք կը սպասէին
 4 ջուրին խառնուելուն = Վասն զի հրէշտակ մը
 ժամանակ ժամանակ աւազանը կ'իջնէր ու ջու-
 րերը կը խառնէր, և ով որ ջուրին խառնուելէն
 ետեւ ամէնէն առաջ անոր ձեղ կը մտնէր, կը բժր-

- 5 Կուէր ինչ հիւանդութիւն որ ունենար : Եւ հոն մարդ մը կար , որ երեսուներութ տարիէ ի վեր
- 6 հիւանդութիւն մը ունէր : Յիսուս երբ տեսաւ զանիկա որ ինկած պատկած էր , ու գիտցաւ որ շատ ժամանակէ ի վեր է , ըսաւ անոր , Կուգէ՛ս
- 7 առողջանալ : Հիւանդը պատասխան տուաւ անոր , Տէր , մարդ մը չունիմ որ երբ ջուրերը խառնուին զիս աւազանը ձգէ . հասցա թանի որ ես ծանր կը շարժիմ , ինծմէ առաջ ուրիշ մը կ'իջնէ :
- 8 Յիսուս ըսաւ անոր , Ելի՛ր , մահիճի՛ց առ ու քալէ : 9 Եւ իսկոյն մարդը առողջացաւ , ու իր մահիճը վերցնելով կը քալէր . ու այն օրը շարժւած էր :
- 10 Այն ատեն Հրեաները ըսին բժշկուած մարդուն , Շարժի՛ց է , և արժան չէ որ մահիճից վերցնես :
- 11 Պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ , Ան որ զիս բժշկեց , ինք ինծի ըսաւ , Մահիճից առ ու քալէ :
- 12 Ուստի հարցուցին անոր , Ո՞վ է այն մարդը որ
- 13 քեզի ըսաւ , Մահիճից առ ու քալէ : Եւ բժբշկուողը չէր գիտեր թէ ո՞վ է ան , փասն զի Յիսուս մէկդի քաջուեցաւ՝ այնտեղ բազմութիւն
- 14 ըլլալուն համար : Անկէ ետքը Յիսուս զանիկա տաճարին մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր , Ահա բժբշկուեցար , ալ մեզք մի գործեր , որ ալ աւելի
- 15 չար բան մը չպատահի քեզի : Գնաց մարդը , ու Հրեաներուն սրտմեց թէ Յիսուս էր որ զինք բժշկեց :
- 16 Եւ ասոր համար Հրեաները կը հալածէին Յիսուսը , և կը փնտռէին զանիկա սպաննել , որ
- 17 այս բաները շարժած օրը կ'ընէր : Եւ Յիսուս սրտասխան տուաւ անոնց , Իմ Հայրս մինչև
- 18 հիմա կը գործէ , ես ալ կը գործեմ : Ասոր համար ալ աւելի կը փնտռէին Հրեաները զանիկա սպաննել , փասն զի ոչ թէ միայն շարժած օրը կը լուծէր , հասցա նաև զԱստուած իր Հայրը կ'անուանէր , ու սցսպէս ինքզինք Աստուծոյ

- 19 Հաւատար կ'ընէր = Իսկ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Որդին ինքիրմէ բան մըն ալ չկրնար ընել, միայն թէ ինչ որ տեսնէ զոր Հայրը կ'ընէ. վասն զի ինչ որ անիկա կ'ընէ, նմանապէս Որդին ալ նոյնը կ'ընէ = Քանզի Հայրը կը սիրէ Որդին, և ամէն բան կը ցուցնէ անոր՝ ինչ որ ինք կ'ընէ. և ասոնցմէ ալ աւելի մեծ գործեր պիտի ցուցնէ անոր, որպէս զի դուք զարմանաք = Վասն զի ինչպէս Հայրը մեռելները կը յարուցանէ ու կենդանի կ'ընէ, այնպէս ալ Որդին գործնք կ'ուզէ կը կենդանացնէ = Քանզի Հայրը մէկը չգատեր,
- 23 Հապա ամէն դատաստանը Որդւոյն տուաւ. Որպէս զի ամէնը պատուէն Որդին, ինչպէս Հայրը կը պատուէն. ան որ Որդին չպատուեր, զանիկա
- 24 դրկող Հայրը չպատուեր = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Ան որ իմ խօսքս մտիկ կ'ընէ, և կը հաւատայ անոր որ զիս դրկեց, յաւիտենական կեանք ունի, և դատապարտութեան տակ չիյնար, հասցա մահուանէ դէպ ի կեանք
- 25 անցած է = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ Ժամանակ պիտի գայ և ալ հիմա է, երբ մեռելները պիտի լսեն Աստուծոյ Որդւոյն ձայնը,
- 26 և անոնք որ կը լսեն, պիտի սարկին = Վասն զի ինչպէս Հայրը իր անձին մէջ կեանք ունի, այնպէս ալ Որդւոյն տուաւ որ իր անձին մէջ կեանք
- 27 ունենայ. Եւ դատաստան ընելու ալ իշխանութիւն տուաւ անոր, քանզի անիկա Որդի մարդոյ
- 28 է = Ասոր վրայ մի զարմանաք. վասն զի Ժամանակ պիտի գայ՝ երբ բոլոր գերեզմաններու մէջ ե-
- 29 զոյները անոր ձայնը պիտի լսեն, Ու դուրս պիտի գան, անոնք որ բարի գործեր են՝ կենաց յարութեան համար, և անոնք որ չար գործեր են՝
- 30 դատապարտութեան յարութեան համար = Ես ինքիրմէս բան մը չեմ կրնար ընել. ինչպէս

- կը լսեմ, այնպէս կը դատեմ, և իմ դատաստանա
արդար է, վասն զի ես իմ կամքս չեմ փնտռեր,
- 31 հապա *անոր կամքը որ զիս զրկեց = Եթէ ես
ինձի համար վկայեմ, իմ վկայութիւնս ճշմա-
- 32 ըրտ չէ = Ուրիշ մըն է որ ինձի համար կը վկայէ.
և ես գիտեմ որ ճշմարիտ է այն վկայութիւնը՝
- 33 զոր ինք ինձի համար վկայեց = Գուք Յովհան-
նէսի զրկեցիք, և ինք ճշմարտութեանը վկայեց =
- 34 Բայց ես ոչ թէ մարդոցմէ վկայութիւն կ'առ-
նեմ, հապա այս բաները կ'ըսեմ որպէս զի դուք
- 35 փրկուիք = Անիկա ճրագ մըն էր որ կը փառէր
ու լոյս կու տար, և դուք քիչ մը ատեն ուզե-
- 36 յիք անոր լուսովը ուրախանալ = Բայց ես Յով-
հաննէսի վկայութեան ալ մեծ վկայութիւն ունիմ,
քանզի այն գործերը զորոնք Հայրը ինձի տուաւ
որ զանոնք կատարեմ, այն նոյն գործերը զո-
րոնք ես կը գործեմ, ինձի համար կը վկայեն թէ
- 37 Հայրը զիս զրկեց = Ու Հայրը որ զիս զրկեց, ինք
վկայեց ինձի համար. դուք բնաւ անոր ձայնը
- 38 չլսեցիք, ոչ ալ անոր կերպարանքը տեսաք. Եւ
ոչ անոր խօսքը ձեր մէջ բնակած ունիք, քանզի
զայն որ ինք զրկեց, դուք անոր չէք հաւատար =
- 39 Գիրքերը քննեցէք, վասն զի դուք անանցմով
կը սեպէք յաւիտենական կեանքը ունենալ, և
- 40 բուն անոնք են որ ինձի համար կը վկայեն. Եւ
դուք չէք ուզեր ինձի դալ, որ կեանք ու-
- 41 նենաք = Ես մարդոցմէ փառք չեմ առներ =
- 42 Բայց գիտեմ ձեզ որ Աստուծոյ սէրը ձեր մէջ
- 43 չունիք = Ես իմ Հօրս անունովը եկայ, ու զիս
չէք ընդունիր, եթէ ուրիշ մէկը իր անունովը
- 44 գայ, զանիկա սլիտի ընդունիք = Գուք ինչպէս
կրնաք հաւատալ, որ իրարմէ փառք կ'առնէք, և
այն փառքը որ մէկ Աստուծմէն է՝ չէք փնտռեր =
- 45 Մի կարծէք թէ ես ձեզի համար ամբաստանու-

Թիւն պիտի ընեմ Հօրք. կայ Տէլ որ ձեզի հա-
մար ամբաստանութիւն կ'ընէ, Մովսէս՝ որու
46 դուք յուսացած էք = Վասն զի եթէ դուք Մով-
սէսի հաւատայիք, ինծի ալ պիտի հաւատայիք,
47 քանզի անիկա ինծի համար գրեց = Բայց եթէ
անոր գրածներուն չէք հաւատար, իմ խօսքե-
րուս ի՞նչպէս պիտի հաւատար =

ԳԼ. Զ

1 Բրիտոս Տինգ հազար հոգի կը կերակրէ Տինգ հացով ու երկու ձուկով. 15 Այս
բանն վրայ մարդիկ կ'ուզեն թագաւոր ընել զանիկա. բայց Յիսուս անոնց քովն
ես կը բաշուի, ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտներուն կ'երթայ. 26 կը յան-
դիմանէ իր բոլորտեք զեղբարները, ու ամէն մարմնաւոր շահու համար իր խօսքն
ունենդրոնները. 32 կը ցուցնէ թէ ինքը հոգւոր կերակուր է հաւատացեալներուն:
66 Հաս աշակերտներ իրմէ կը զատուին: 63 Պետրոս կը դաւանի զՅիսուս: 70
Յուզա սատանայ կ'անուանի:

- 1 Այս բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի, այսինքն
- 2 Տիրերիայի, ծովուն անդիի կողմը գնաց. Եւ
անոր ետեւէն շատ ժողովուրդ կ'երթար, վասն զի
կը տեսնէին այն հրաշքները զորոնք հիւանդ-
3 ներուն վրայ կ'ընէր = Եւ Յիսուս լեւը ելաւ, ու
հոն նստաւ իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ =
- 4 Եւ Հրէից զաակի աօնը մօտ էր =
- 5 Յիսուս երբ եր աչքերը վեր վերցուց ու տե-
սաւ որ շատ ժողովուրդ կու դար իրեն, ըսաւ
Փիլիպպոսի, Ուրկէ՞ հաց ծախու առնենք որ-
6 պէս զի առոնք ուտեն = (Եւ զայս կ'ըսէր զա-
նիկա փորձելու համար, քանզի ինք զիտէր ի՞նչ
7 պիտի ընէր =) Փիլիպպոս պատասխան տուաւ
անոր, Երկու հարիւր դահեկանի հաց առոնք
8 հերիք չէ, որ ամէն մէկը քիչ մը առնէ = Իր
աշակերտներէն մէկը, Սիմոն Պետրոսի եղբայրը
9 Անդրէաս, ըսաւ իրեն, Հոս պատանի մը կայ,
որ հինգ զարեղէն հաց ու երկու ձուկ ունի,
բայց անոնք ի՞նչ պիտի ըլլան այդչափ մարդոց =
10 Իսկ Յիսուս ըսաւ, Նստեցուցէք այդ մարդիկը.
և այն տեղ շատ խոտ կար, ու մարդիկը նստան
11 թուով հինգ հազարի չափ = Եւ Յիսուս հացերը

- առաւ ու զօհացաւ, և աշակերաններուն բաժնեց, աշակերաններն ալ նստողներուն, նոյնպէս
- 12 ալ ձուկերէն՝ որչափ որ ուզեցին = Ու երբ կշառացան, ըսաւ իր աշակերաններուն, Ժողովեցէք աւելցած կտորուանքները, որպէս զի բան մը
- 13 չկորսուի = Ուստի ժողովեցին, և սասուերկու կողով լեցուցին այն հինգ զարեղէն հացերէն մնացած կտորուանքները, որոնք ուտողներէն աւելցան = Իսկ մարդիկը երբ Յիսուսի բրած հրաշքը տեսան, կ'ըսէին թէ Ասիկա է ճշմարտապէս այն մարդարէն որ աշխարհ սլիախ գար =
- 15 Եւ Յիսուս գիանալով որ սլիախ գան զինք յափշտակեն, որպէս զի զինք թազաւոր ընեն, նորէն մինակ լեւը գնաց = Ու երբ իրիկուն եւ
- 17 զաւ, իր աշակերանները ծովեզերքը իջան = Եւ նաւը մտնելով ծովուն անդիի կողմը Կափառնայում կ'երթային և արդէն մութը կոխեր էր,
- 18 ու Յիսուս զեռ իրենց եկած չէր. Ծովն ալ հովին սաստիկ փշելէն տակնու վրայ կ'ըլլար = Ու երբ թի քաշելով քսանը հինգ կամ երեսուն սասպարէզի չափ գացին, տեսան Յիսուսը որ ծովուն վրայէն քալելով՝ նաւուն կը մօտենար, ու
- 20 վախցան = Բայց ինք ըսաւ անոնց. Ես եմ, մի վախնա՞ք = Այն ատեն ուզեցին զանիկա նաւը առնել, և շուտ մը նաւը այն երկիրը հասաւ ուր կ'երթային =
- 22 Հետեւեալ օրը ժողովուրդը որ ծովուն անդիի կողմն էր, և տեսեր էր որ ուրիշ նաւակ չկար հոն այն մէկէն գաած՝ որուն մէջ անոր աշակերանները մտեր էին, և որ Յիսուս իր աշակերաններուն հետ նաւակը մտած չէր, հապա միայն
- 23 անոր աշակերանները գացեր էին. (Բայց Տիբերիայէ ուրիշ նաւակներ եկան այն տեղին մօտ՝
- 24 ուր Տէրօջը զօհանալովը հացը կերեր էին.) Այն ատեն ժողովուրդը տեսնելով թէ ոչ Յիսուս

- Հոն է, ոչ ալ անոր աշակերտները, իրենք ալ
 նաւերը մտան ու եկան Կափառնայում Յիսուսը
 25 փնտռելու: Ու երբ զանիկա ծախուն անդիի կողմը
 գտան, ըսին անոր, Ռաբբի, ե՞րբ եկար դուն
 26 հոս: Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց և ըսաւ,
 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Գուք զիս
 կը փնտռէք՝ ոչ թէ անոր համար որ հրաշքներ
 տեսաք, հասցաւ անոր համար որ հացերէն կե-
 27 րաք ու կշտացաք: Գոչէ, գործեցէք, ոչ թէ
 կորստական կերակուրին համար, հասցաւ այն
 կերակուրին համար որ յաւիտենական կեանքի
 մէջ կը մնայ, զոր Որդին մարդոց ձեզի պիտի տայ.
 28 Վասն զի Հայրն Աստուած զանիկա կնքեց: Այն
 29 տուծոյ գործերը գործենք: Պատասխան տուաւ
 Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Այս է Աստուծոյ գործը,
 30 որ անոր զրկածին հաւատաք: Ըսին անոր, Բայց
 դուն ի՞նչ նշան կ'ընես որ տեսնենք ու քեզի
 31 հաւատանք. ի՞նչ կը գործես: Մեր հայրերը ա-
 նապատին մէջ մանանան կերան. ինչպէս գրուած
 է, Երկինքէն հաց տուաւ անոնց որպէս զի ու-
 32 տեն: Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմա-
 րիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ Մովսէս չտուաւ ձեզի
 երկնաւոր հացը, բայց իմ Հայրս կու տայ ձեզի
 33 ճշմարիտ երկնաւոր հացը: Վասն զի Աստուծմէ-
 34 խարհի կեանք կու տայ: Ուստի ըսին անոր, Տէր,
 35 ամէն ատեն այդ հացը մեզի տուր: Եւ Յիսուս
 ըսաւ անոնց, Ես եմ կենաց հացը. ան որ ինձի
 կու գայ, երբէք պիտի չժամոթենայ, և ան որ
 36 ինձի կը հաւատայ, պիտի չժամառուի: Բայց ես
 ձեզի ըսի որ դուք զիս տեսաք ալ, ու չէք հա-
 37 վատար: Այն ամէնը զոր Հայրը ինձի կու տայ,
 ինձի պիտի գայ, և ան որ ինձի կու գայ, բնաւ
 38 դուրս պիտի չհանեմ: Վասն զի ես երկինքէն

- իջայ՝ ոչ թէ իմ կամքս ընելու, հասլա անոր
 39 կամքը՝ որ զիս զրկեց = Եւ զիս զրկող Հօրը կամքը
 այս է որ այն ամէնը զոր ինք ինծի տուաւ, չկոր-
 սրնցնեմ անկէ, հասլա անոր յարութիւն առնել
 40 տամ վերջին օրը = Քանզի զիս զրկողին կամքը
 այս է, որ այն ամէնը որ կը տեսնէ Արդին և
 կը հաւատայ անոր, յաւիտենական կեանք ու-
 նենայ. ես ալ անոր յարութիւն առնել տամ
 վերջին օրը =
 41 Ուստի Հրեաները տրտունջ կ'ընէին իրեն
 համար, վասն զի ըսաւ թէ Ես եմ երկինքէն
 42 իջած հացը. Եւ կ'ըսէին, Ասիկա Յովսէփի որ-
 գին Յիսուս չէ՞, որուն հացը ու մայրը մէնք
 կը ճաննանք. ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըսէ ասիկա թէ
 43 Ես երկինքէն իջայ = Պատասխան տուաւ Յիսուս
 ու ըսաւ անսնց, Տրտունջ մի ընէք ձեր մէջ =
 44 Մէկը չկրնար ինծի գալ, եթէ զիս զրկող Հայրը
 զանկիս չքաշէ, ու ես անոր յարութիւն առ-
 45 նել պիտի տամ վերջին օրը = Մարգարէներուն
 մէջ գրուած է, Եւ ամէննալ Աստուծմէ սորված
 պիտի ըլլան. այն ամէնը որ Հօրմէն կը ըսէ ու
 46 կը սորվի, ինծի կու գայ = Ոչ թէ մէկը Հայրը
 տեսած է, եթէ ոչ ան՝ որ Աստուծմէ է, անկիս
 47 Հայրը տեսած է = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
 ձեզի թէ Ան որ ինծի կը հաւատայ, յաւիտե-
 48 նական կեանք ունի = Ես եմ կենաց հացը =
 49 Ձեր հայրերը անասպատին մէջ մանանան կերան
 50 ու մեռան = Այս է այն հացը որ երկինքէն կ'իջնէ,
 51 որպէս զի եթէ մէկը ասկէ ուտէ, չմեռնի = Ես եմ
 52 կենդանի հացը որ երկինքէն իջայ. Եթէ մէկը
 այս հացէն ուտէ, յաւիտեան պիտի ապրի. և
 այն հացը զոր ես պիտի տամ, իմ մարմինս է,
 զոր ես պիտի տամ աշխարհի կեանքին համար =
 53 Ասոր վրայ Հրեաները իրարու հետ կը փիճէին
 ու կ'ըսէին, Ի՞նչպէս կրնայ ասիկա եր մարմինը

- 54 մեզի տալ ուտելու = Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց ,
 ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի , եթէ Որդւոյ
 մարդոյ մարմինը չուտէք և անոր արիւնը չխմէք ,
- 55 ձեր անձերուն մէջ կեանք չէք ունենար = Ով որ
 իմ՝ մարմինս ուտէ և իմ՝ արիւնս խմէ , յաւի-
 տենալիան կեանք կ'ունենայ , ու ես անոր յա-
- 56 բուժիւն առնել պիտի տամ՝ վերջին օրը = Վասն
 զի իմ՝ մարմինս ճշմարիտ կերակուր է , և իմ՝
- 57 արիւնս ճշմարիտ ըմպելիք է = Ան որ իմ՝ մարմինս
 կ'ուտէ և իմ՝ արիւնս կը խմէ , անիկա իմ՝ ներ-
- 58 սիդիս կը բնակի՝ ու ես անոր ներսիդին = Ինչ-
 պէս կենդանի Հայրը զիս դրկեց , ու ես կեն-
 դանի եմ՝ Հօրը ձեռքով , այսպէս ալ ան որ զիս
 կ'ուտէ , ինք ալ իմ՝ ձեռքովս կենդանի կը մնայ =
- 59 Այս է այն Հայրը որ երկինքէն իջած է . ոչ թէ
 ինչպէս Հայրերնիդ մանանան կերան ու մեռան .
 ով որ այս Հայրը ուտէ , յաւիտեան պիտի ապրի =
- 60 Այս բաները գրուցեց ժողովարանին մէջ՝ երբ
 Կափառնայուժի մէջ կը սորվեցնէր =
- 61 Ու աշակերտներէն շատերը երբ լսեցին՝ ըսին ,
 Խիստ է այդ խօսքը , ո՞վ կրնայ ասոր մտիկ ընել =
- 62 Յիսուս երբ ինքնիրեն հասկցաւ որ իր աշակերտ-
 ները այն բանին համար տրտունջ կ'ընեն , ըսաւ
- 63 անոնց , Ատիկա ձեզ կը գայթակղեցնէ՞ = Հապա
 ի՞նչ պիտի խորհի , եթէ տեսնէք Որդին՝ մարդոյ որ
- 64 ելլէ ուր առաջ էր = Հոգին է կենդանի ընողը ,
 մարմինը շահ մը չըներ . այն խօսքերը զորոնք
- 65 ես ձեզի *կը խօսիմ , հոգի ու կեանք են = Քայց
 ձեր մէջէն կան ոմանք որ չեն հաւատար . վասն
 զի Յիսուս սկիզբէն գիտէր թէ ո՞վ են անոնք
 որ չեն հաւատար , և ո՞վ է ան որ զինք պիտի
- 66 մատնէ = Ու կ'ըսէր , Ասոր համար ձեզի ըսի որ
 մէ՛կը չկրնար ինձի գալ , եթէ իմ՝ Հօրմէս տրուած
 չըլլայ անոր =

* Ո՛րն է , խօսեցայ

- 67 Այս պատճառաւ իր աշակերտներէն շատերը
 68 ետ դացին, և ալ իրեն հետ չէին պարտեր: Այն
 69 տանն Յիսուս տասուերկուքին ըսաւ, Մի՛թէ
 70 դուք ալ կ'ուզէ՞ք երթալ: Միմոն Պետրոս պա-
 71 տասխան տուաւ անոր, Տէր, որո՞ւ պիտի եր-
 72 թանք, դուն յաւիտենական կեանքի խօսքեր
 70 ունիս: Եւ մինք հաւատացինք ու զխօսանք լծէ
 71 դուն ես Քրիստոսը *Աստուծոյ Որդին: Յիսուս
 պատասխան տուաւ անոնց, Ես ձեզ տասուեր-
 կուքդ չընարեցի՞, ու ձեզմէ ալ մէկը տասանայ
 72 է: Զայս կ'ըսէր Իսկարիսփոսցի Միմոնեան Յու-
 դայի համար, իսան զի անիկա էր որ զինք պիտի
 մասնէր, ու տասուերկուքէն մէկն էր:

ԳԼ. Է

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասիրութիւնը և յանդգնութիւնը.
 40 Գալիլեացի Երուսաղէմ կ'ելլէ տաղաւարահարաց տունն. 44 տաճարին մէջ
 կը սորվեցնէ: 40 խողովուրդներուն զանազան կարծիքները Քրիստոսի վրայով: 45 Փա-
 րիսեցիները կը բարիանան իրենց սպասուորներուն՝ զանիկա չընեն ճամար, և
 կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր:

- 1 Եւ այս բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեացի մէջ
 կը պարտէր, քանզի չէր ուզեր Հրէաստանի մէջ
 պարտիլ, իսան զի Հրեաները զինք սպաննել
 կ'ուզէին:
 2 Եւ Հրեաներուն տաղաւարահարաց տօնը մօտ
 3 էր: Ուստի իր եղբայրները ըսին իրեն, Ելի՛ր ասկէ
 ու Հրէաստան գնա, որպէս զի քու աշակերտ-
 ներդ ալ տեսնեն քու գործերդ զորոնք կ'ընես.
 4 Վասն զի մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը ընէ,
 և ինք յայտնի ըլլալ ուզէ. եթէ դուն այդ բա-
 5 ները կ'ընես, ինքզինքդ աշխարհի յայտնէ: Քան-
 զի իր եղբայրներն ալ չէին հաւատար իրեն:
 6 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, Իմ ժամանակս դեռ
 հասած չէ, բայց ձեր ժամանակը միշտ պատ-
 7 րաստ է: Աշխարհ ձեզ չկրնար ասել, բայց զիս

- կատէ, վասն զի ես անոր վրայով կը վկայեմ թէ
 8 իր գործերը չար են: Դուք ելէք այս տօնին.
 ես [զեռ.] չեմ ելլեր այս տօնին, վասն զի իմ
 9 ժամանակս զեռ լցուած չէ: Չայս ըսելով անոնց՝
 10 ինք Փաղկեա մնաց: Բայց երբ իր եղբայրները
 ելան, ետքը ինք ալ ելաւ տօնին, ոչ թէ յայանի՛
 Հապա գաղտուկ կերպով մը:
 11 Եւ Հրեաները տօնին ատենը կը փնտռէին
 12 զինք, ու կ'ըսէին, Ո՞ւր է անիկա: Եւ ժողո-
 վուրդին մէջ շատ շշնջիւն կար անոր վրայով.
 ոմանք կ'ըսէին թէ Աղէկ ^{Եւրոպայ} է, ուրիշները կ'ը-
 սէին, Ոչ, Հապա ժողովուրդը կը մոլորեցնէ:
 13 Սակայն մէ'կը անոր վրայով համարձակ չէր խօ-
 սեր Հրեաներուն վախէն:
 14 Իսկ երբ տօնը կէս եղաւ, Յիսուս տաճարը
 15 ելաւ ու կը սորվեցնէր: Եւ Հրեաները կը զար-
 մանային ու կ'ըսէին, Ի՞նչպէս ստիկա գիրքերը
 16 զիտէ, որ սորված չէ: Յիսուս պատասխան տուաւ
 անոնց ու ըսաւ, Իմ վարդապետութիւնս իմն չէ,
 17 Հապա զիս զրկողինն է: Եթէ մէ'կը կ'ուզէ անոր
 կամքը ընել, պիտի գիանայ այս վարդապետու-
 թեան համար թէ արդեօք Աստուծո՞մէ՞ է՝ թէ
 18 ես ինքիրմէս կը խօսիմ: Ան որ ինքիրմէ կը
 խօսի, իր անձին փառքը կը փնտռէ, բայց ան
 որ զինք զրկողին փառքը կը փնտռէ, անիկա
 ճշմարիտ է, և անոր քով անիրաւութիւն չկայ:
 19 Մովսէս չտուա՞ւ ձեզի օրէնքը, ու ձեզմէ մէ'կն
 20 ալ չպահեր օրէնքը: Ինչո՞ւ կը փնտռէք զիս
 սպաննել, պատասխան տուաւ ժողովուրդը ու
 ըսաւ, Ի՛նչ կայ քու ներսդ. ո՞վ քեզ կը փնտռէ
 21 սպաննել: Պատասխան տուաւ Յիսուս և ըսաւ
 անոնց, Գործ մը գործեցի, ու ամէնդ ալ զար-
 22 մացեր էք: Արդ Մովսէս ձեզի թրփատութիւնը
 տուաւ, (որ ոչ թէ Մովսէսէ էր՝ Հապա նախ-
 նիքներէն,) ու շարաթ օրը մարդ կը թրփատէք:

- 23 Եթէ չաբաթ օրը մարդ թլփատու թիւն կ'առնէ՝
որպէս զի Մովսէսի օրէնքը չքակուի, ինծի
կը բարկանա՞ք որ ես չաբաթ օրը ամբողջ մարդ
- 24 մը բժշկեցի: Աչքի երեցածին պէս դատասա-
տան մի ընէք, հասպա արդար դատաստան ըրէք:
- 25 Այն ատեն Երուսաղեմացիներէն ոմանք կը-
սէին, Ասիկա ան չէ՞ զոր կը փնտռեն սպաննել:
- 26 Եւ ահա յայտնի կը խօսի, ու բան մը չեն ըսեր
անոր. միթէ իշխանները զիտցա՞ծ են թէ ա
- 27 սիկա ճշմարտապէս Քրիստոսն է: Սակայն մենք
ասիկա գիտենք ուրկէ՛ է. բայց Քրիստոս երբ
- 28 գայ, մէկը չգիտեր ուրկէ՛ է: Եւ Յիսուս քա-
նի որ կը սորվեցնէր, աաճարին մէջ աղաղակեց՝
ըսելով, Զիս ալ գիտէք, և ուրկէ ըլլալս ալ
- 29 գիտէք. ու ես ինքիրմէս եկած չեմ, հասպա ան
որ զիս զրկեց՝ ճշմարիտ է, զոր դուք չէք գի-
- 30 տնկէ եմ, և անիկա զիս զրկեց: Ուստի կը
փնտռէին զինք բռնել, բայց մէկն ալ իրեն
ձեռք չղարկաւ, վասն զի իր ժամանակը դեռ
- 31 հասած չէր: Ու ժողովուրդէն շատ մարդիկ
հաւատացին իրեն, և կ'ըսէին, Քրիստոս երբ
գայ, ասոնցմէ աւելի նշաննե՞ք պիտի ընէ, որ-
- 32 չափ ասիկա կ'ընէ:
- 32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին այս
չչնջիւնը անոր վրայով. ու փարիսեցիները և
քահանայապետները սպասաւորներ զրկեցին,
- 33 որպէս զի զանիկա բռնեն: Իսկ Յիսուս *ըսաւ,
Քիչ մը ժամանակ ալ ձեզի հետ եմ, ու կ'եր-
- 34 թամ անոր որ զիս զրկեց: Զիս պիտի փնտռէք
ու պիտի չգանէք, և իմ եղած տեղս դուք
- 35 չէք կրնար գալ: Այն ատեն Հրեաները ըսին
իրարու, Ո՛ւր պիտի երթայ ատիկա, որ մենք
զինք պիտի չգտնենք. միթէ †հետեւնոսներուն

* Որտե՞ր, անոնց ըսաւ.

† Յո՞ւն: Յոյներուն

- 36 Եւ չիրուցան եղածներո՞ւն պիտի երթայ , և
 ճեթանասներո՞ւն պիտի սորվեցնէ = Ի՞նչ է այն
 խօսքը զոր գրուցեց , Ձիս պիտի փնտռէք ու
 պիտի չգտնէք , և իմ եղած սեզս գուք չէք
 կրնար գալ :
- 37 Տօնին վերջին մեծ օրը Յիսուս կայներ էր ,
 կաղաղակէր ու կ'ըսէր , Եթէ մէկը ծարաւ է ,
- 38 թող ինձի գայ ու խմէ : Ան որ ինձի կը հա-
 ւատայ , ինչպէս գիրքը կ'ըսէ , անոր փորէն կեն-
- 39 դանի ջուրի գետեր պիտի բղխեն : Չայս ըսաւ
 Հոգին համար զոր իրեն հաւատացողները պիտի
 առնէին , փան զի Սուրբ Հոգին ^{արեւմտ} չէր տա-
 կաւին , քանզի Յիսուս զեռ փառաւորուած չէր :
- 40 Ժողովուրդէն շատ մարդիկ երբ այս խօսքը լսե-
 ցին՝ կ'ըսէին , Իրաւցընէ ասիկա է մարգարէն :
- 41 Ուրիշները կ'ըսէին , Ասիկա է Քրիստոսը . ու-
 րիշներն ալ կ'ըսէին , Միթէ Քրիստոսը Գա-
- 42 լիլեայէ՞ կու գայ : Չէ՞ որ գիրքը կ'ըսէ թէ Քրիս-
 տոս Գաւիթի սերունդէն ու Գաւիթի եղած գե-
- 43 դէն Բեթլէհէմէ կու գայ : Ուստի ժողովուր-
 44 ճէն մէջ երկպառակութիւն եղաւ անոր համար :
- 45 Եւ անոնցմէ ոմանք ուղեցին բռնել զանիկա ,
 բայց մէկը անոր ձեռք չզարկաւ :
- 46 Ու սպասաւորները ^{նորէն} եկան քահանայա-
 պետներուն և փարիսեցիներուն . ու ասոնք ըսին
- 47 անոնց , Ինչո՞ւ զանիկա ^{հո} չբերիք : Պատասխան
- 48 տուին սպասաւորները , Երբէք մէկը այս մար-
- 49 դուն պէս խօսած չէ : Այն ատեն փարիսեցի-
 ները պատասխան տուին անոնց և ըսին , Միթէ
- 48 դո՞ւք ալ մոլորեցաք : Իշխաններէն կամ փա-
- 49 րիսեցիներէն մէկը հաւատա՞յ անոր , Բայց այս
- 50 ուսմիկ ժողովուրդը՝ որ օրէնքը չեն գիտեր ,
 51 նզովուած են : Նիկողեմոս ըսաւ անոնց , (որ
- 51 մէկն էր ,) Միթէ մեր օրէնքը մարդ կը դատէ՞ ,

Եթէ առաջ անկէ բան մը չսէ, և չգիտնայ թէ
 52 ի՞նչ կ'ընէ : Պատասխանն տուին ու ըսին անոր,
 Մի՛թէ դո՞ւն ալ Գալիլեայէ ես . քննէ ու նայէ
 53 որ Գալիլեայէ մարդարէ չելեր : Եւ ամէն մէկը
 իր տունը գնաց :

ԳԼ . Ը

1 Գրիստոս կ'արձակէ շնութեան յանցանքով բռնուած կինը . 12 կը յայտնէ թէ
 ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր վարդապետութիւնը կ'արդարացնէ : 33 Աբրահամի
 վրայ պարծենցող Հրեաներուն պատասխանն կու տայ, 39 և մէկդի կը քաշուի ա-
 ննց կատաղութենէն :

1 Եւ Յիսուս Չի՛թենեայ լեռը գնաց : (2) Ու առ-
 տուանց նորէն տաճարը եկաւ, և բոլոր ժողո-
 վուրդը իրեն կու գար . ու ինք նստեր կը սոր-
 3 վեցնէր անոնց : Եւ դպիրները ու փարիսեցի-
 ները շնութեան մէջ բռնուած կին մը բերին
 4 անոր, ու զանկիա մէջտեղը կայնեցնելով՝ Ըսին
 իրեն, Վարդապետ, այս կինը շնութեան մէջ
 5 այս մեղքը գործած ատենը բռնուեցաւ . Եւ
 օրէնքին մէջ Մովսէս մեզի պատուիրեց այս-
 պիսինները քարկոծել . Հիմա դուն ի՞նչ կ'ըսես
 6 արդ համար : Զայս կ'ըսէին՝ զանկիա փարձելով,
 որպէս զի անոր վրայ ամբաստանութիւն ընելու
 7 լով՝ մատովը գեանին վրայ կը գրէր . Սակայն
 երբ վրան ինկան՝ հարցնելով իրեն, վերնայեցաւ
 ու ըսաւ անոնց, Չեզմէ անմեղ եղողը՝ առաջ
 8 անկիա թող քար ձգէ ատոր վրայ : Եւ նորէն
 9 դէպ ի վար ծռելով՝ գեանին վրայ կը գրէր : Եւ
 անոնք լայն ըսելով ու իրենց խղճմանքէն յան-
 դիմանուելով՝ մէկիկ մէկիկ դուրս կ'ելէին,
 ծերերէն սկսած մինչև յեախնները . և Յիսուս
 10 մինակ մնաց, ու կինը մէջտեղը կայնած : Եւ
 Յիսուս վերնայելով ու կնոջմէն զատ մէկը չտես-
 նելով՝ ըսաւ անոր, Ո՛վ կին, ս'ըբ են անոնք որ
 քու վրայովը ամբաստանութիւն կ'ընէին . մէկը

- 11 քեզ չդատապարտե՞ց : Եւ անիկա ըսաւ , Ոչ մէկը , Տէր . ու Յիսուս ըսաւ անոր , Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ . գնա ու ասկէ ետեւ մեզք մի գործեր :
- 12 Արդ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ , Ես եմ աշխարհի լոյսը . ան որ իմ ետեւէս կու գայ , խաւարի մէջ պիտի չքալէ , հապա
- 13 կենաց լոյսը պիտի ունենայ : Իսկ փարիսեցիները ըսին անոր , Գուն քու անձիդ համար կը
- 14 վկայես , քու վկայութիւնդ ճշմարիտ չէ : Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց . Թէեւ ես իմ անձիս համար կը վկայեմ , բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է , փասն զի զիտեմ ուրկէ՛ եկայ եւ ո՛ւր կ'երթամ . բայց դուք չէք զիտեր ուրկէ՛
- 15 կու գամ կամ ո՛ւր կ'երթամ : Գուք մարմինին նայելով դատաստան կ'ընէք , ես բնաւ մէկը չեմ
- 16 դատեր . Ու թէեւ դատելու ալ բլլամ , իմ դատաստանս ճշմարիտ է . փասն զի ես մինակ չեմ ,
- 17 հապա ես՝ եւ Հայրը որ զիս զրկեց : Ու ձեր օրէնքին մէջ ալ գրուած է թէ Երկու մարդու
- 18 վկայութիւնը ճշմարիտ է : Ես եմ որ իմ անձիս համար կը վկայեմ , ու կը վկայէ ինծի համար
- 19 Հայրն ալ որ զիս զրկեց : Այն ասէն ըսին անոր , Ո՛ւր է քու Հայրդ . Յիսուս պատասխան տուաւ , Ոչ զիս զիտէք՝ եւ ոչ իմ Հայրս . եթէ զիս զիտնայիք , իմ Հայրս ալ պիտի զիտնայիք :
- 20 Յիսուս այս խօսքերը խօսեցաւ գանձատուներէրբ տաճարին մէջ կը սորվեցնէր . ու մէկը չբռնեց զանիկա , փասն զի զեռ անոր ժամանակը հասած չէր :
- 21 Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Ես կ'երթամ՝ ու զիս պիտի փնտռէք , եւ ձեր մեղքերուն մէջ պիտի մեռնիք . ուր ես կ'երթամ , դուք չէք
- 22 կրնար գալ : Ասոր վրայ Հրեաները կ'ըսէին , Մի՛թէ ինքզինք պիտի մեռցնէ՞ , որ կ'ըսէ թէ

- 23 Ուր ես կ'երթամ, դուք չէք կրնար գալ = Եւ
 ըսաւ անոնց, Գուք վարէն էք, ես վերէն եմ.
 դուք այս աշխարհէն էք, ես այս աշխարհէն
- 24 չեմ. Անոր համար ձեզի ըսի թէ Ձեր մեղքե-
 րուն մէջ պիտի մեռնիք, վասն զի եթէ չհա-
 ւատար թէ ես եմ, ձեր մեղքերուն մէջ պիտի
- 25 մեռնիք = Այն ատեն ըսին անոր, Գուն ո՞վ ես.
 և Յիսուս ըսաւ անոնց, Ինչ որ սկիզբէն ձեզի
- 26 կը խօսիմ = Շատ բաներ ունիմ ձեզի համար
 խօսելու և դատելու. բայց ան որ զիս զրկեց՝
 ճշմարիտ է, և ես ինչ որ իրմէ լսեցի, զանիկա
- 27 կը խօսիմ աշխարհի մէջ = Անոնք չիմացան թէ
 Հօրը համար կը զրուցէր իրենց =
- 28 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց, երբ Արդին մարդոց
 բարձրացիէք, այն ատեն պիտի գիտնաք թէ
 ես եմ, ու ինքիւրմէս բան մը չեմ ըներ, հապա
 Հայրս ինչպէս ինձի ստրկեցուց՝ այնպէս կը խօ-
- 29 սիմ. Եւ զիս զրկողը ինձի հետ է. Հայրը զիս
 մինակ չթողուց, վասն զի ես միշտ անոր հաձեղե-
 եգած բաները կ'ընեմ =
- 30 Երբ ատնք խօսեցաւ, շատ մարդիկ իրեն հա-
- 31ւատացին = Այն ատեն Յիսուս իրեն հաւատա-
 ցող Հրեաներուն ըսաւ, Եթէ դուք իմ խօս-
 քիս մէջ կենաք, ճշմարտապէս իմ աշակերա-
- 32 ներս կ'ըլլաք. Եւ ճշմարտութիւնը պիտի գիտ-
 նաք, ու այն ճշմարտութիւնը ձեզ պիտի ա-
- 33 դատէ = Պատասխան տուին իրեն, Մենք Աբ-
 րահամի սերունդ ենք, ու երբէք մեկու՛ն չծա-
 ւայեցինք. դուն ի՞նչպէս կ'ըսես թէ Ազատ
- 34 պիտի ըլլաք = Յիսուս սրտատխտան տուաւ ա-
 նոնց, ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ
 Ամէն ով որ մեղք կը գործէ, անիկա մեղքի
- 35 ծառայ է = Եւ ծառան ատնը մէջ յաւիտեան
- 36 չմնար, բայց որդին յաւիտեան կը մնայ = Ուստի
 եթէ Արդին ձեզ ազատ ընէ, ճշմարտապէս

- 37 ազատ պիտի ըլլայք = Գիտեմ որ Աբրահամի սե-
բունդ էք, բայց կը փնտռէք զիս մեռցնել, փասն
- 38 զի իմ խօսքս ձեր ներսիդին տեղ չունի = Ես
ինչ որ տեսայ իմ Հօրս քով՝ զայն կը խօսիմ,
և դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր հօրը քով՝ զայն
- 39 կ'ընէք = Պատասխան տուին ու ըսին անոր, Մեր
հայրը Աբրահամ է. ըսաւ անոնց Յիսուս, եթէ
Աբրահամի որդիներ ըլլայիք, Աբրահամի գոր-
- 40 ծերը պիտի գործէիք = Բայց հիմա կը փնտռէք
սպաննել զիս, այնպիսի մարդ մը՝ որ ձեզի ճշմար-
տութիւն խօսեցայ, զոր Աստուծով լսեցի. Աբ-
- 41 ռահամ այդ բանը չըրաւ = Դուք ձեր հօրը գոր-
ծերը կ'ընէք. այն ատեն ըսին անոր, Մենք
պտունիութենէ չենք ծնած, մենք մէկ Հայր ու-
- 42 նինք, որ է Աստուած = Յիսուս ըսաւ անոնց,
եթէ Աստուած ձեր Հայրը ըլլար, պիտի սի-
րէիք զիս. փասն զի ես Աստուծով ելայ ու եկայ.
և ոչ թէ ես ինքիսմէս եկայ, հապա անիկա
- 43 զիս գրկեց = Ինչո՞ւ դուք իմ գրուցուածքս չէք
հասկնար. անոր համար որ չէք կրնար իմ խօսքս
- 44 մտիկ ընել = Դուք յէ հօրմէն Սատանայէ էք,
ու ձեր հօրը բաղձանքը կ'ուզէք ընել. անիկա
սկիզբէն հետէ մարդասպան էր, և ճշմարտու-
թեան մէջ չկեցաւ, փասն զի անոր ներսիդին
ճշմարտութիւն չկայ. երբ անիկա ստութիւն
- 45 խօսի, բուն իրեններէն կը խօսի, քանզի անիկա
ստասիտ է և անոր հայրը = Բայց որովհետեւ ես
ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինծի չէք հաւատար =
- 46 Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յանդիմանել մեղքի հա-
մար. իսկ եթէ ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ,
- 47 ինչո՞ւ ինծի չէք հաւատար = Ան որ Աստուծով
է, Աստուծոյ խօսքերը մտիկ կ'ընէ. դուք անոր
համար մտիկ չէք ըներ, որ Աստուծով չէք =
- 48 Պատասխան տուին Հրեաները ու ըսին անոր,
Աղէկ չենք ըսեր մենք թէ դուն Սամարացի ես,

- 49 ու զև կայ քու ներսդ = Յիսուս պատասխան
տուաւ և ըսաւ, իմ ներսս զև չկայ, հասցա ես
իմ Հայրս կը պատուեմ, և դուք զիս կ'անար-
- 50 գէք = Իսկ ես իմ փառքս չեմ փնտուեր. կայ
51 Բիշ որ կը փնտուէ ու կը դասէ = Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Եթէ մէկը իմ խօսքս պահէ,
52 յաւիտեան մահ պիտի չտեսնէ = Այն ատեն
Հրեաները ըսին անոր, Հիմա զիտցանք որ քու
ներսդ զև կայ. Աբրահամ մեռաւ, ու մար-
գարէնները, և դուն կ'ըսես, Եթէ մէկը իմ
խօսքս պահէ, յաւիտեան մահուան համը պիտի
- 53 չտանէ = Միթէ դուն աւելի մեծ ես մեր հօրմէն
Աբրահամէ, որ մեռաւ, ու մարգարէներն ալ
54 մեռան. դուն քեզ ս'ի կ'ընես = Յիսուս պա-
տասխան տուաւ, Եթէ ես ինքզինքս փառաւո-
րեմ, իմ փառքս բան մը չէ. իմ Հայրս է որ
զիս կը փառաւորէ, որու համար դուք կ'ըսէք
- 55 թէ *Մեր Աստուածն է. Եւ զանիկա չէք ճանչ-
նար, բայց ես գիտեմ զանիկա. ու եթէ ըսեմ
թէ զանիկա չեմ գիտեր, ձեզի պէս ստախօս
պիտի ըլլամ. հասցա ես գիտեմ զանիկա, և
- 56 անոր խօսքը կը պահեմ = Չեր հայրը Աբրահամ
ցանկացաւ իմ օրս տեսնել, ու տեսաւ և ու-
- 57 ըսխաղաւ = Իսկ Հրեաները ըսին անոր, Գուն
տակաւին յիսուն տարեկան չես, Աբրահամ մն ալ
58 տեսար = Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Աբրահամի ըլլալէն առաջ
59 եմ ես = Այն ատեն քարեր վերցուցին որպէս զի
անոր վրայ նետեն. բայց Յիսուս ծածկուեցաւ
անոնց աչեբէն, և անոնց մէջէն անցնելով՝ տաճա-
րէն դուրս ելաւ, ու այսպէս զնայ =

* Ո՛րքն է, ձեր

ԳԼ. Թ

1 Քրիստոս ի ծնէ կոյրն աչքերը կը բանայ : 8 Այն բժշկուած մարդը փարիսեցիներուն կը տարուի , որոնք բարկանայով դուրս կ'ընեն զանկա իրենց ժողովարանէն . 35 բայց Յիսուս կ'ընդունի զանկա . ու ան ալ կը հաւատայ անոր : 39 Քրիստոս զորոնք կը լուսաւորէ :

- 1 Ու երբ կ'անցնէր , մարդ մը տեսաւ կոյր ծնած .
- 2 Եւ իր աշակերտները հարցուցին իրեն ու ըսին , Ռաբբի , որո՞ւն է մեղքը , ասո՞ր թէ իր ծնողքին , որ անկա կոյր ծնաւ :
- 3 Պատասխան տուաւ Յիսուս , Ոչ ատորն է մեղքը , ոչ ալ իր ծնողքին , հապա որպէս զի Աստուծոյ գործերը ատոր
- 4 վրայ յայտնի ըլլան : Քանի որ ցորեկ է , պէտք է որ զիս զրկողին գործերը գործեմ . զիչերը
- 5 կու գայ երբ մէկը չկրնար գործել : Քանի որ
- 6 ես աշխարհի մէջ եմ , աշխարհի լոյսն եմ : Երբ զայս ըսաւ , թքաւ զեալինը և թուքով կաւ շինեց , ու այն կաւը կոյրին աչքերուն վրայ ծեփեց .
- 7 Եւ ըսաւ անոր , Գնա , լուացուէ Սերովամի աւազանին մէջ , (որ զրկուած կը թարգմանուի .) ուստի զնաց ու լուացուեցաւ , եկաւ ու կը տեսնէր :
- 8 Իսկ գրացիները և անոնք որ առաջուրնէ տեսած էին զանկա որ *կոյր էր , կ'ըսէին , Ասիկա չէ՞ր որ կը նատէր և կը մուրար . ոմանք
- 9 կ'ըսէին , Անկա է . Ուրիշները կ'ըսէին , Անոր նման
- 10 Են է . Իսկ ինք կ'ըսէր թէ Ես եմ : Ուստի ըսին իրեն , հապա ի՞նչպէս բացուեցան քու աչքերդ :
- 11 Ինք պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ շինեց ու աչքերս ծեփեց , և ըսաւ ինձի , Գնա Սերովամի աւազանը ու լուացուէ . ես ալ գացի , լուացուեցայ ու կը տեսնեմ :
- 12 Եւ ըսին իրեն , Ո՞ր է անկա . ըսաւ անոնց , Չեմ գիտեր :
- 13 Փարիսեցիներուն տարին զանկա որ ատենով
- 14 կոյր էր : Եւ շաբաթ օր էր երբ Յիսուս կաւը
- 15 շինեց , ու անոր աչքերը բացաւ : Նորէն փա-

- րիսեցիներն ալ կը հարցնէին իրեն, թէ ի՞նչ
 պէս կը տեսնէ. անիկա ալ ըսաւ անոնց, Կաւ
 դրաւ աչքերուս վրայ, ու լուացուեցայ և կը
 16 տեսնեմ: Ասոր վրայ փարիսեցիներէն ոմանք
 կ'ըսէին, Այն մարդը Աստուծոյ չէ, վասն զի
 չարած օրը չպահէր. ուրիշները կ'ըսէին, Ի՞նչ
 պէս կրնայ մեզաւոր մարդ մը այսպիսի հրաշք-
 ներ քնել, ու անոնց մէջ երկպառակութիւն կար:
- 17 Նորէն ըսին կոյրին, Գուն ի՞նչ կ'ըսես անոր
 համար որ քու աչքերդ բացաւ. ան ալ ըսաւ
- 18 թէ Մարգարէ մըն է: Իսկ Հրեաները չէին հա-
 ւատար անոր համար՝ թէ կոյր էր ու բացուե-
 ցաւ, մինչև որ այն աչքը բացուածին ծնողքը
- 19 կանչեցին: Եւ անոնց հարցուցին ու ըսին, Այս
 է ձեր որդին, որու համար դուք կ'ըսէք թէ
 կոյր ծնաւ. հապա հիմա ի՞նչպէս կը տեսնէ:
- 20 Անոր ծնողքը սրտատախան տուին անոնց ու
 ըսին, Գիտենք որ ասիկա է մեր որդին, և որ
- 21 ինք կոյր ծնաւ. Բայց հիմա ի՞նչպէս կը տեսնէ՝
 չենք գիտեր, կամ թէ ո՞վ բացաւ ատոր աչ-
 քերը՝ մենք չենք գիտեր. ինք չափահաս է, ի-
 րեն հարցուցէք. թող ինք խօսի իրեն համար:
- 22 Զայս ըսին անոր ծնողքը՝ Հրեաներէն վախ-
 նալուէն համար, քանզի Հրեաները միաբան
 հաւանութեամբ որոշեր էին որ եթէ մէկը դա-
 նիկա Քրիստոս դաւանի, ժողովարանէն դուրս
- 23 ձգուի: Ասոր համար անոր ծնողքը ըսին թէ
- 24 Ինք չափահաս է, իրեն հարցուցէք: Ետքը նա-
 րէն կանչեցին այն մարդը որ կոյր էր, ու ըսին
 անոր, Աստուծոյ փառք տուր. մենք գիտենք
- 25 որ այն մարդը մեզաւոր է: Անիկա ալ սրա-
 տախան տուաւ ու ըսաւ, Եթէ մեզաւոր է՝
 ես չեմ գիտեր. միայն լսյ՝ գիտեմ որ կոյր էի
- 26 և հիմա կը տեսնեմ: Նորէն ըսին անոր, Ի՞նչ
 ըրաւ քեզի, քու աչքերդ ի՞նչպէս բացաւ:

- 27 Պատասխան տուաւ անոնց , Հիմա ըսի ձեզի ու
չսեցիք . ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ'ուզէք . մի՛թէ
- 28 դո՞ւք ալ կ'ուզէք անոր աշակերտս ըլլալ : Անոնք
նախատելով զանիկա ըսին , Գու՛ն ես անոր աշա-
կերտը , իսկ մենք Մովսէսի աշակերտներն ենք :
- 29 Մենք գիտենք որ Աստուած Մովսէսի հետ խօ-
սեցաւ , բայց ասիկա չենք գիտեր թէ ուրի՛է՛ է :
- 30 Պատասխան տուաւ մարգը և ըսաւ անոնց , Ա-
տիկա է զարմանալի բանը՝ որ դուք չէք գիտեր
թէ ուրի՛է՛ է , և անիկա իմ՝ աչքերս բացաւ :
31 Գիտենք որ Աստուած մեղաւորներուն մասիկ չը-
նէր , բայց եթէ մէկը աստուածապաշտ ըլլայ ու
32 անոր կամքը կատարէ , անոր մասիկ կ'ընէ : Աշ-
խարհի սկիզբէն ի վեր լսուած չէ որ մարդ մը
33 կայր ծնածի մը աչքերը բացած է : Եթէ Աս-
տուծմէ չըլլար այն մարգը , բան մըն ալ չէր կրնար
34 ընել : Պատասխան տուին և ըսին անոր , Գու՛ն բու-
րրովին մեղքերու մէջ ծնած ես , ու մեզի վար-
դասցեստ թի՛ւն կ'ընես . և դուրս բրին զանիկա :
- 35 Յիսուս լսեց որ զանիկա դուրս բրին , ու երբ
գտաւ զանիկա , ըսաւ անոր , Գու՛ն կը հաստատու
36 Աստուծոյ Որդիին : Անիկա պատասխան տուաւ
37 ու ըսաւ , Տէր , ո՞վ է՝ որ հաւատամ անոր : Եւ
Յիսուս ըսաւ անոր , Տեսար ալ զանիկա , և քեզի
38 հետ խօսողը ան է : Անիկա ալ ըսաւ , Կը հա-
ւատամ , Տէր , ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ :
39 Եւ Յիսուս ըսաւ , Ես գատաստանի համար եկայ
այս աշխարհը , որպէս զի չտեսնողները տեսնեն
և տեսնողները կուբանան :
- 40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որոնք իրեն հետ
էին , այս բաները լսելով՝ ըսին իրեն , Մի՛թէ
41 մե՞նք ալ կայր ենք : Յիսուս ըսաւ անոնց , Եթէ
կայր ըլլայիք , դուք մեղք չէիք ունենար , բայց
հիմա կ'ըսէք թէ Կը տեսնենք , ասոր համար
ձեր մեղքը յիշուցի կը մնայ :

ԳԼ . Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը և բարի հովիւը : 19 Հրեաներուն տարբեր կարծիքները անոր վրայով : 24 Յիսուս իր գործերովը կը ցուցնէ թէ ինք է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին . 39 Հրեաներուն ձեռքէն կը փախչի , 40 և գարձեալ կ'երթայ Յորդանանու միւս կողմը , ուր տեղ շատերը կը հաւատան իրեն :

- 1 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ան որ դունէն չմտնէր ոչխարներուն բակը , հապա ուրիշ տեղէ
 2 կ'ելլէ , անիկա գոզ ու աւազակ է : Բայց ան որ դունէն կը մտնէ , անիկա ոչխարներուն հովիւն
 3 է : Գոնապանը կը բանայ անոր , և ոչխարները անոր ձայնին կը լսեն , ու իր ոչխարները անու
 նովնին կը կանչէ , և դուրս կը հանէ դանոնք :
 4 Ու երբ իր ոչխարները կը հանէ , անոնց առ
 ջեէն կ'երթայ , ու ոչխարները իր ետեւէն կ'եր
 5 թան , վասն զի անոր ձայնը կը ձանձնան : Սա
 կայն օտարի ետեւէ չեն երթար , հապա անկէ
 կը փախչին , վասն զի օտարներուն ձայնը չեն
 ճանչնար :
 6 Յիսուս այս առակը ըսաւ անոնց , բայց անոնք
 չէին խմանար թէ ինչ էր զոր իրենց կը խօսէր :
 7 Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Ճշմարիտ ճշմա
 րիտ կ'ըսեմ ձեզի , Ես եմ ոչխարներուն դուռը :
 8 Ամէն անոնք որ ինծմէ առաջ եկան , գոզ ու
 աւազակ էին , բայց անոնց չքսեցին ոչխարները :
 9 Ես եմ դուռը . եթէ մէկը ինծմէ ներս մտնէ ,
 սխտի փրկուի , ու սխտի մտնէ ու ելլէ և արօտ
 10 դանէ : Գողը չգար , միայն թէ գողնալու և
 սարաններու ու կորսնցներու համար . ես եկայ
 11 որ կեանք ունենան , և ալ աւելի ունենան : Ես
 եմ բարի հովիւը . բարի հովիւը իր կեանքը ոչ
 12 խարներուն համար կը դնէ : Բայց վարձկանը որ
 հովիւ չէ ու ոչխարները իրը չեն , երբ կը տեսնէ
 գայլը որ կու գայ , կը թողու ոչխարները ու
 կը փախչի . և գայլը կը յափշտակէ ոչխարները
 13 ու դանոնք կը ցրուէ : Եւ վարձկանը կը փախչի ,

- վասն զի վարձկան է ու իր հոգը չէ ոչխարնե-
 14 րուն համար = Ես եմ բարի հովիւր, և կը ճանչ-
 նամ խմիններս ու կը ճանչցուիմ խմիններէս =
 15 Ինչպէս Հայրը զիս կը ճանչնայ, ես ալ Հայրը
 կը ճանչնամ, ու իմ կեանքս ոչխարներուն հա-
 16 մար կը գնեմ = Ուրիշ ոչխարներ ալ ունիմ, ու
 բոնք այս բակէն չեն. զանոնք ալ պէտք է որ
 բերեմ, ու իմ ձայնիս պիտի լսեն, և պիտի բլլան
 17 մէկ հօտ ու մէկ հովիւ = Անոր համար իմ Հայրս
 զիս կը սիրէ, որ ես իմ կեանքս կը գնեմ, որ-
 18 պէս զի նորէն առնեմ զանիկա = Մէկը չհամեր
 զանիկա ինծմէ, հասցա ես կը գնեմ զանիկա
 ինքիրմէս. իշխանութիւն ունիմ զանիկա գնե-
 լու, և իշխանութիւն ունիմ զանիկա նորէն
 առնելու. այս սրտուէրը իմ Հօրմէս առի =
 19 Նորէն երկպառակութիւն կըլլար Հրէից մէջ
 20 այս խօսքերուն համար = Եւ անանցմէ շատերը
 կըբէին, Գե կայ ատոր ներսիդին, ու խելը-
 21 ած է. ինչո՞ւ ատոր մտիկ կ'ընէք = Ուրիշները
 կըբէին, Այս խօսքերը զիւրահարի խօսէք չեն.
 միթէ դեր կրնայ կոյրերուն աչքերը բանալ =
 22 Այն ատեն Երուսաղէմ նաւակաաիքի քանդակու-
 23 ու ձմեռ էր = Եւ Յիսուս կը պարտէր տաճա-
 24 րին մէջ Սոգոմնի սրահը = Եւ Հրեաները անոր
 չորս կողմը առին ու բսին անոր, Մինչև երբ
 մեզ տարակուսանքի մէջ կը թարուս. եթէ Քրիս-
 25 տոսը գուն ես, մեզի համարձակ բսէ = Յիսուս
 սրտասխան սուսու անոնց, Չեզի բսի ու չէք
 հաւատար. այն գործերը գորոնք ես իմ Հօրս
 անունովը կը գործեմ, անոնք կը վկայեն ինծի
 26 համար = Բայց դուք չէք հաւատար, վասն զի
 27 իմ ոչխարներէս չէք, *ինչպէս ձեզի բսի՞ = Իմ
 ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն, ես ալ զանոնք
 28 կը ճանչնամ, ու իմ ետեւէս կու գան. Եւ ես

- անոնց յաւիտենական կեանք կու տամ, ու յաւիտեան պիտի չկորսուին, և մէկը իմ ձեռքէս
- 29 պիտի չյափշտակէ զանոնք = Իմ Հայրս որ զանոնք ինծի տուաւ, ամէնէն մեծ է, և մէկը չկրնար իմ
- 30 Հօրս ձեռքէն յափշտակել = Ես ու Հայրը մէկ ենք =
- 31 Այն ատեն Հրեաները նորէն քարեր վեր-
32 ցուցին, որպէս զի զանիկա քարկոծեն = Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Շատ բարի գործեր ցուցուցի ձեզի իմ Հօրմէս, անոնցմէ սր
- 33 գործին համար զիս կը քարկոծէք = Հրեաները պատասխան տուին անոր՝ բտելով, Բարի գործի համար քեզ չենք քարկոծեր, հապա հայհոյութեան համար, և քանզի դուն որ մարդ ես,
- 34 ինքզինքդ Աստուած կրնես = Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց, Չէ՞ որ ձեր օրէնքին մէջ գրուած է, Ես բաի թէ դուք աստուածներ էք =
- 35 Եթէ աստուածներ կանուանէ զանոնք, որոնց Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու կարելի չէ որ այն
- 36 գրուածը աւրուի,) Հապա զայն որ Հայրը սրբեց և աշխարհ զրկեց, դուք անոր կրտսէք թէ Հայհոյութիւն կրնես՝ Աստուծոյ Որդի եմ բտելուս
- 37 համար = Եթէ իմ Հօրս գործերը չեմ գործեր,
- 38 ինծի մի հաւատայք. Ապա եթէ կը գործեմ, թէև ինծի չէք հաւատար, գնէ՛ գործերուն հաւատացէք, որպէս զի զիանայք ու *հաւատայք թէ Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ =
- 39 Գարձեալ կը փնտտէին զանիկա բռնել, և
- 40 անոնց ձեռքէն ելաւ. Ու նորէն գնաց Յորդանանու անդիի կողմը, այն տեղը ուր Յովհաննէս առաջ կը մկրտէր, ու հոն կեցաւ = Եւ շատերը եկան անոր ու կրտսին, Իրաւ. Յովհաննէս
- 42 նէս հրաշք մը ցրաւ. Բայց ինչ որ Յովհաննէս բաւ անոր համար՝ ամէնը ճշմարիտ էր. և շատ մարդիկ հոն անոր հաւատացին =

* Ո՞րտե՞ս, ճանչնար

ԳԼ. ԺԱ

1 Քրիստոս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոսը : 45 Շատ Հրեաներ կը հաւատան : 47 Քահանայապետները և փարիսեցիները ժողով կ'ընեն Քրիստոսի դէմ : 49 Կայտափայլ մարգարէութիւնը : 54 Յիսուս իր անձը կը թաղուցանէ : 55 Չափի առնին կը փնտռեն զանկիս , և պատուէր կու տան բռնելու :

- 1 Ու Մարիամի և անոր քրոջ Մարթայի զեղէն ,
- Բեթանիայէ , Ղազարոս անունով մէկը հիւանդ էր :
- 2 Ասիկա այն Մարիամն էր որ Տէրը իւզով օծեց ,
- ու անոր սաքերը իր մազերովը սրբեց , սրուն եղ-
- 3 բայրը Ղազարոս հիւանդ էր : Ուստի եւ քոյրերը
- հարց դրկեցին անոր ու ըսին , Տէր , ահա անկիս
- 4 զոր դուն կը սիրես , հիւանդ է : Յիսուս երբ
- լսեց՝ ըսաւ , Այս հիւանդութիւնը մահուան
- համար չէ , հապա Աստուծոյ փառքին համար ,
- որպէս զի Աստուծոյ Որդին անով փառաւորուի :
- 5 Արդ Յիսուս կը սիրէր Մարթան և անոր քոյրը
- 6 ու Ղազարոսը : Իսկ երբ լսեց թէ հիւանդ է ,
- 7 եղած անգը երկու օր ալ կեցաւ : Եւ անկէ ետքը
- ըսաւ աշակերաններուն , Եի՛ք , նորէն Հրէաստան
- 8 երթանք : Աշակերանները իրեն ըսին , Ռաբբի ,
- Հրեաները հիմա քեզ կը փնտռէին քարկոծե-
- 9 լու , ու նորէն հո՞ն կ'երթաս : Պատասխան տուաւ
- Յիսուս , Չէ՞ որ օրը սասուերկու ժամ է , եթէ
- մէկը ցորեկը քալէ՝ չսահիր , փան զի այս աշ-
- 10 խարհին լոյսը կը առննէ . Բայց եթէ մէկը գիշերը
- 11 քալէ՝ կը սահի , փան զի իրեն հետ լոյս չկայ : Այս
- բաները ըսելէն ետե ըսաւ անոնց , Ղազարոս
- մեր բարեկամը քնացած է , բայց կ'երթամ
- 12 որպէս զի զանկիս արթնցնեմ : Իր աշակերա-
- նները ըսին , Տէր , եթէ քնացած է , պիտի ա-
- 13 ողջանայ : Իսկ Յիսուս անոր մեռներուն համար
- կ'ըսէր , բայց անոնք կը կարծէին թէ քուն քնա-
- 14 նալուն համար կ'ըսէր : Այն ատեն Յիսուս յայտ-
- 15 նապէս ըսաւ անոնց , Ղազարոս մեռաւ . Եւ
- ես ուրախ եմ ձեզի համար որ հոն չէի , որ-

- պէս զի դուք հաւատարք . բայց եկէ՛ք երթանք անոր :
 16 Թովմաս , որ Երկուորեակ կ'ըսուէր , ըսաւ իր ա-
 շակերաակիցներուն . Մենք ալ երթանք , որ-
 պէս զի անոր հետ մեռնինք :
- 17 Յիսուս երբ եկաւ , գտաւ որ անիկա արդէն
 18 չորս օրուան դերեզմանը դրուած էր : Ու Բե-
 թանիա Երուսաղէմի մօտ էր տասնըհինգ աւ-
 19 պարէզի չափ : Եւ Հրեաներէն շատերը Մար-
 թայի ու Մարիամի եկած էին որպէս զի միսի-
 20 թարեն զանանք իրենց եղբօրը համար : Արդ-
 երբ ըսեց Մարթա թէ Յիսուս կու գայ , զանիկա
 զիմաւորելու զնայ , բայց Մարիամ տանը մէջ
 21 նստեր էր : Եւ Մարթա ըսաւ Յիսուսի , Տէր ,
 եթէ հոս ըլլայիր , իմ եղբայրս չէր մեռնէր .
 22 Բայց գիտեմ որ հիմա ալ դուն ինչ որ խնդրես
 23 Աստուծմէ , Աստուծ ախաի տայ քեզի : Յի-
 սուս ըսաւ անոր , Քու եղբայրդ յարութիւն
 24 պիտի առնէ : Մարթա ըսաւ անոր , Գիտեմ որ
 յարութեան ժամանակը , վերջին օրը , յարու-
 25 թիւն պիտի առնէ : Յիսուս ըսաւ անոր , Ես եմ
 յարութիւնը և կեանքը . ան որ ինծի կը հա-
 26 լատայ , թէ և մեռնի՝ պիտի ապրի . Եւ ան ամէնը
 որ կենդանի է ու ինծի կը հաւատայ , յաւիտեան
 27 պիտի չմեռնի . դուն կը հաւատամս ասոր : Ըսաւ
 անոր , Այո , Տէր , ես հաւատացեր եմ որ դուն
 ես Քրիստոսը , Աստուծոյ Որդին , որ աշխարհ
 28 գալու էիր : Ու երբ զայս ըսաւ , զնայ իր քոյրը
 Մարիամը դադառուկ մը կանչեց՝ ըսելով , Վար-
 29 դապեալը եկեր է ու քեզ կը կանչէ : Անիկա
 30 լածին պէս՝ շուտ մը ելաւ ու եկաւ անոր : Իսկ
 Յիսուս դեռ գեղը եկած չէր , հապա այն անգ
 31 էր , որ Մարթա զանիկա զիմաւորեց : Բայց
 Հրեաները որ անոր հետ տանը մէջ էին ու
 կը միտիթարէին զանիկա , երբ անսան որ Մա-
 թիամ շուտ մը ելաւ ու զնայ , իրենց ալ անոր

- ետեւէն գացին՝ ըսելով թէ Գերեզմանը կ'երթայ
 32 որպէս զի հոն լայ = Իսկ Մարիամ՝ երբ Յիսուսի
 եղած տեղը եկաւ ու զանիկա տեսաւ, անոր
 ոտքը իյնալով՝ ըսաւ անոր, Տէր, եթէ հոս ըլ-
 33 լայիր՝ իմ եղբայրս չէր մեռներ = Յիսուս երբ
 տեսաւ զանիկա որ կու լար, և անոր հետ եղող
 Հրեաները որոնք կու լային, իր հոգւոյն մէջ
 34 հառաչեց ու խռովեցաւ, Եւ ըսաւ, Ո՛ւր դրած
 էք զանիկա. ըսին իրեն, Տէր, եկուր ու տես =
 35 Յիսուս լացաւ = (36) Ուստի Հրեաները կ'ըսէին,
 37 Նայեցէք որչափ կը սիրէր զանիկա = Անոնցմէ
 ոմանք ալ կ'ըսէին, Ատիկա որ կոյրին աչքերը
 բացաւ, չէ՞ր կրնար ընել որ աս ալ չմեռնէր =
 38 Յիսուս նորէն իր «բն» մէջ հառաչելով գերեզ-
 ման կու գայ. և անիկա քարայր մըն էր, ու
 39 անոր վրայ քար մը դրուած էր = Յիսուս ըսաւ,
 Մէկդի ըրէք այդ քարը. մեռելին քոյրը Մարթա
 ըսաւ անոր, Տէր, արդէն հոտած պիտի ըլլայ,
 40 վասն զի չորս օրուան է = Ըսաւ անոր Յիսուս,
 Գեղի չբո՞ր որ եթէ հաւատաս՝ Աստուծոյ փառքը
 41 պիտի տեսնես = Այն ատեն մէկդի ըրին *քարը.
 և Յիսուս իր աչքերը վեր վերցուց ու ըսաւ,
 Հայր, շնորհակալ եմ քեզմէ, որ ինձի լսեցիր =
 42 Ու ես գիտէի որ ամէն ատեն ինձի կը լսես.
 բայց այս բոլորաիբրս կայնող ժողովուրդին հա-
 մար ըսի, որպէս զի հաւատան թէ դուն զրկե-
 43 ցիր զիս = Եւ զայս ըսելէն ետքը՝ մեծ ձայնով մը
 44 կանչեց, Ղազարոս, դուրս եկուր = Մեռելն ալ
 ելաւ՝ ոտքերը ու ձեռքերը պատանիրով կապած և
 երեսը վարչամակով պատած. Յիսուս ըսաւ ա-
 նոնց, Արձակեցէք ասիկա ու թողէք որ երթայ =
 45 Եւ Հրեաներէն շատերը որոնք Մարիամի եկեր
 էին, երբ Յիսուսի ըրածը տեսան, հաւատացին
 46 իրեն = Բայց անոնցմէ ոմանք գացին փարիսեցի-

* Ո՛ւր, քարը, ուր պառկած էր մեռելը

- ներուն, ու Յիսուսի բրածը անոնց պատմեցին :
 47 Ուստի քահանայապետները և փարիսեցի-
 ները ժողով գումարեցին ու ըսին, Ի՞նչ ընենք,
 48 քանզի այս մարդը շատ հրաշքներ կ'ընէ : Եթէ
 զանիկա այսպէս թող տանք, ամէնն ալ անոր
 պիտի հաւատան, և Հռովմայեցիք պիտի գան
 49 ու մեր տեղը ու ազգը պիտի վերցնեն : Եւ ա-
 նոնցմէ մէկը, Կայիափա անուանով, որ այն տարուան
 50 քահանայապետն էր, ըսաւ անոնց, Բուք բան մը
 չէք գիտեր, և չէք ալ խորհիր թէ աղէկ է մեզի՞
 որ մարդ մը ժողովուրդին համար մեռնի, ու
 51 բոլոր ազգը չկորսուի : Բայց այս բանը ոչ թէ
 ինքիրմէ գրուցեց, հասցա այն տարուան քա-
 հանայապետը ըլլալով, մարդարէացաւ թէ Յի-
 52 սուս ազգին համար պիտի մեռնէր . Եւ ոչ թէ
 միայն ազգին համար, հասցա որ Աստուծոյ
 ցիրուցան եղած որդիներն ալ մէկտեղ ժողովէ :
 53 Ալ այն օրէն ետեւ խորհուրդ ըրին որ սպան-
 54 նեն զանիկա : Ուստի Յիսուս անկէ ետքը հա-
 մարձակ չէր պտրտեր Հրէից մէջ, հասցա անկէ
 անասպատին մօտ տեղ մը գնաց, քաղաք մը ու-
 րուն անունը Եփրայիմ էր, ու իր աշակերտ-
 ներուն հետ մէկտեղ հան կը կենար :
 55 Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու այն տեղէն
 շատ մարդիկ զատիէն առաջ Երուսաղէմ ելան,
 56 որպէս զի ինքզինքնին մաքրեն : Եւ կը փնտռէին
 Յիսուսը, ու տաճարին մէջ կեցած ատեննին
 իրարու կ'ըսէին, Չեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ, թէ
 57 այս աօնին բնաւ պիտի չգամ : Իսկ քահանայա-
 պետները ու փարիսեցիները պատուէր տուեր
 էին, որ եթէ մէկը գիտնայ անոր ուր ըլլալը՝
 իմացնէ, որպէս զի զանիկա բռնեն :

ԳԼ. ԺԲ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը որ իր ոտքը օծեց : 9 Ժողովուրդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու : 10 Քահանայականները խորհուրդ կ'ընեն զանիկա սպանել : 12 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ : 20 Քանի մը Յոյներ կը ցանկան զայն տեսնել : 23 Քրիստոս իր մահը կը նախաձայնէ : 37 Հրէից կուրուժիւնը : 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսուսի . բայց փարիսեցիներէն վախճարով՝ զանիկա յայտնի չեն դաւանիր :

- 1 Իսկ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա եկաւ , ուր էր Ղազարոս մեռեալը , զոր Յիսուս
- 2 մեռելներէն յարուց = Եւ հոն անոր ընկժրիք մը ըրին , ու Մարթա սպասաւորութիւն կ'ընէր , և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստողներէն
- 3 մէկն էր = Իսկ Մարիամ մէկ լիար նարդոսի սրտուական մեծագին իւղ առնելով , Յիսուսի ոտքերը օծեց ու իր մազերովը անոր ոտքերը սրբեց . և տունը իւղին անուշահոտութիւնովը
- 4 լեցուեցաւ = Այն ատեն աշակերտներէն մէկը , Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդա որ զանիկա
- 5 պիտի մատնէր , ըսաւ , Ինչո՞ւ համար այդ իւղը չծախուեցաւ երեք հարիւր գահեկանի , որ ազ-
- 6 քատներուն արուէր = Զայս ըսաւ , ոչ թէ ազ-քատներուն համար իր հոգն էր . հասցա որ գող էր ու գանձանակը ինք կը պահէր , և ինչ որ
- 7 ձգուէր՝ ինք կը կրէր = Իսկ Յիսուս ըսաւ , Թող տուր ասոր . այդ քանը իմ թաղմանս օրուանը
- 8 համար պահեց = Վասն զի ազքատները ամէն ատեն ձեզի հետ ունիք , բայց զիս ամէն ատեն չունիք =
- 9 Ուստի Հրեաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն ըլլալը իմացան , ու եկան ոչ թէ միայն Յիսուսի համար , հասցա որպէս զի Ղազարոսն ալ
- 10 տեսնեն , զոր մեռելներէն յարուց = Իսկ քահանայապետները խորհուրդ ըրին որ Ղազարոսն ալ մեռցնեն . Վասն զի Հրեաներէն շատերը անոր սպաճառաւ կ'երթային ու կը հաւատային Յիսուսի :

- 12 Հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ որ ածնին եկած էին, երբ լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ կու գայ,
- 13 Արմաւենիի սասեր առին ու ելան զանիկա դիմաւորելու, և կ'ազաղակէին, Ովսամնա, օրհնեալ է Խորայէլի թագաւորը՝ որ Տէրօջը անու-
- 14 նովը կու գայ: Եւ Յիսուս աւանակ մը գանելով՝ անոր վրայ նստաւ, ինչպէս գրուած է,
- 15 Մի վախնար, ով Միօնի աղջիկ, ահա քու Թագաւորը կու գայ իշու աւանակի վրայ նստած:
- 16 Եւ անոր աշակերտները առաջ չիմացան այս բաները, բայց երբ Յիսուս փառաւորուեցաւ, այն ատեն միաքերնին բերին թէ այս բաները անոր համար գրուած էին, և թէ իրենք այս
- 17 բաները ըրին անոր: Եւ իրեն հետ եղող ժողովուրդը վկայութիւն կու տար թէ Ղազարոսը գերեզմանէն դուրս կանչեց, ու մեռելներէն
- 18 յարուց զանիկա: Ասոր համար ալ ժողովուրդը զանիկա զիմաւորեց, վասն զի լսեցին թէ ա-
- 19 նիկա այս հրաշքը ըրած էր: Իսկ փարիսեցիները իրարու կ'ըսէին, Կը աեանէ՞ք որ օգուս մը չէք կրնաք ընել. ահա Բուր աշխարհ անոր ետեւէն գնաց:
- 20 Եւ հոն քանի մը Յոյներ կային ածնին՝ եր-
- 21 կրբպագութիւն ընելու ելլալներուն մէջ: Ասոնք Փիլիպպոսի եկան, որ Փաղիլեայի Բեթսայի դայէն էր, և կ'աղաչէին անոր ու կ'ըսէին,
- 22 Տէր, կ'ուզենք Յիսուսը տեսնել: Փիլիպպոս եկաւ, ու Անդրէասի քսաւ, և նորէն Անդրէաս
- 23 ու Փիլիպպոս Բիւրէ Յիսուսի ըսին: Յիսուս ալ պատասխան տուաւ անոնց ու քսաւ, Ժամանակը հասաւ որ փառաւորութի Որդին մարդոյ:
- 24 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Եթէ ցորենին հատը հողին մէջ իյնալով չմեռնի, ինք մինակ կը մնայ, ապա եթէ մեռնի, շատ արդիւնք
- 25 կը բերէ: Ան որ իր անձը կը սիրէ, սկսի կոր-

- արնցնէ զանիկա . և ան որ իր անձը այս աշխարհին մէջ կ'ատէ , յաւիտենական կեանքի
- 26 համար պիտի պահէ զանիկա = Եթէ մէկը ինծի կը ծառայէ , թող իմ ետեւս դայ . ու ես ուր որ եմ , իմ ծառաս ալ հոն պիտի ըլլայ . եթէ մէկը ինծի կը ծառայէ , Հայրը պիտի պատուէ
- 27 զանիկա = Հիմա իմ հոգիս խռոված է , և ի՛նչ ըսեմ . Հայր , զիս ազատէ այս ժամէն . բայց ես
- 28 ասոր համար եկայ այս ժամին = Հայր , փառաւորէ քու անունդ . այն ատեն ձայն մը եկաւ երկինքէն , Փառաւորեցի ալ , ու նորէն պիտի
- 29 փառաւորեմ = Եւ ժողովուրդը որ կայներ էր ու կը լսէր , կ'ըսէին , Արտում կ'ըլլայ . ոմանք ալ
- 30 կ'ըսէին , Հրեշտակ խօսեցաւ իրեն հետ = Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ , Այս ձայնը ինծի
- 31 համար չեկաւ , հապա ձեզի համար = Հիմա է այս աշխարհին դատաստանը , հիմա այս աշխարհին իշխանը դուրս պիտի ձգուի = Ես ալ երբ երկրէ բարձրանամ , ամէնն ալ ինծի պիտի
- 32 քաշեմ = Այս բանը կը զրուցէր՝ իմացնելով թէ
- 33 ի՛նչ կերպ մահով պիտի մեռնէր = Ժողովուրդը անոր պատասխանեց , Մենք օրէնքէն լսեցինք որ Քրիստոս յաւիտեան կը մնայ . և դուն ի՛նչ պէս կ'ըսես թէ պէտք է Արդին մարդոյ բարձրանայ . ո՞վ է այդ Արդին մարդոյ = Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ , Քիչ մը ատեն ալ լոյսը ձեզի հետ է . քանի որ լոյսը ունիք , քաղցե՛ք , որ չըլլայ թէ մութը ձեր վրայ հասնի . վասն զի խաւարի մէջ
- 34 քաղողը չգիտեր թէ ո՞ւր կ'երթայ = Քանի որ լոյսը ունիք , հաւատացե՛ք այն լոյսին , որպէս զի լուսոյ որդիներ ըլլաք = Յիսուս այս բաները զրուցեց , ու գնաց պահուեցաւ անոնցմէ :
- 35 Եւ թէպէտ այնքան հրաշքներ ըրած էր անոնց առջև , բայց անոնք չէին հաւատար իրեն՝
- 36 Արպէս զի կատարուի Եսայի մարգարէին խօսքը՝

- զոր ըսաւ, Տէր, ո՞վ հաւատաց մեր քուստ լու-
 բին, և Տէրոջը բազուկը որո՞ւ յայանուեցաւ :
 39 Անոր համար չէին կրնար հաւատալ, որ դարձեալ
 40 կ'ըսէ Նսայի, Անոնց աչքերը կուրցուց, և ա-
 նոնց սիրտերը լծմբեցուց, որ չըլլայ թէ աչ-
 քային տեսնեն ու սրտային խմանան և դարձի-
 41 դան, ու ես զանոնք բժշկեմ : Այս խօսք ըսաւ
 Նսայի՝ երբ տեսաւ անոր փառքը, ու խօսեցաւ
 42 անոր վրայով : Այսու ամենայնիւ իշխաններէն
 ալ շատերը իրեն հաւատացին, բայց փարիսե-
 ցիներուն համար զանիկա չէին դաւաներ, որ-
 43 պէս զի ժողովարանէն դուրս չձգուին . Վասն զի
 մարդոց փառքը Աստուծոյ փառքէն աւելի սի-
 րեցին :
 44 Իսկ Յիսուս կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր, Ան որ
 ինձի կը հաւատայ, ինձի չհաւատար, հապա-
 45 զիս դրկողին . Եւ ան որ զիս կը տեսնէ, զիս
 46 դրկողը կը տեսնէ : Ես լոյս եկայ աշխարհ, որ-
 պէս զի ամէն ով որ ինձի հաւատայ, խաւարի-
 47 մէջ չմնայ : Եւ եթէ մէկը իմ խօսքերս լսէ ու
 չհաւատայ, ես զանիկա չեմ դատեր, քանզի
 ես չեկայ որպէս զի աշխարհը դատեմ, հապա-
 48 որպէս զի աշխարհը փրկեմ : Ան որ զիս կ'ա-
 նարդէ և իմ խօսքերս չընդունիր, կայ մէկը
 որ զանիկա կը դատէ . այն խօսքը զոր ես խօ-
 սեցայ, ան պիտի դատէ զանիկա վերջին օրը :
 49 Վասն զի ես ինքիրմէս չխօսեցայ, հապա Հայրը
 որ զիս դրկեց՝ ինք ինձի պատուիրեց ինչ որ
 50 պիտի ըսեմ և ինչ որ պիտի խօսիմ : Եւ զի-
 տեմ որ անոր պատուիրածը յաւիտենական
 կեանք է . ուստի ինչ որ ես կը խօսիմ, ինչպէս
 Հայրը ինձի ըսաւ, այնպէս կը խօսիմ :

ԳԼ. ԺԳ

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուսայ, յորդորելով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ. 18 կը նախաձայնէ Յուդայի զինք մատնելը, և նշանով մը մատնիչին ո՛վ ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսի. 31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն մէկըմէկ սիրել, 36 և կ'իմացնէ Պետրոսի թէ պիտի ուրանայ զինք :

- 1 Զատիկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս զխանալով թէ իր ժամանակը հասեր է որ այս աշխարհէն ելլէ Հօրը քով, սիրելով իրենները որոնք աշխարհի մէջ էին, մինչև վերջն ալ սիրեց զանոնք :
- 2 Եւ երբ ընթրիքը կ'ըլլար, (Սատանայ արդէն Իսկարիօսացի Միմոնեան Յուդայի սրտին մէջ
- 3 դրեր էր, որ զանիկա մատնէ.) Յիսուս զխանալով թէ Հայրը ամէն բան իր ձեռքը տուաւ, և թէ ինք Աստուծոմէ ելաւ ու Աստուծոյ քով
- 4 կ'երթայ, Ընթրիքէն ելաւ, և հանդերձները մէկդի դրաւ ու զենջակ մը առնելով մէջքը
- 5 փաթթեց = Ետքը կոնքին մէջ ջուր լեցուց, ու սկսաւ աշակերտներուն ոտքերը լուսայ, և այն
- 6 իր փաթթուած զենջակովը սրբել = Ուստի եկաւ Միմոն Պետրոսի. ան ալ ըսաւ անոր, Տէր, դո՞ւն
- 7 իմ ոտքերս պիտի լուսաս = Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Ես ինչ որ կ'ընեմ, դուն հիմա չես իմանար, հասցա ետքը պիտի իմանաս =
- 8 Պետրոս ըսաւ անոր, Բնաւ դուն իմ ոտքերս պիտի չլուսաս. պատասխան տուաւ անոր Յիսուս, Եթէ քեզ չլուամ, դուն ինծի հետ բաժին չու-
- 9 նիս = Միմոն Պետրոս ըսաւ անոր, Տէր, ոչ թէ միայն ոտքերս, հոսպանակ ձեռքերս ու գլուխս =
- 10 Յիսուս ըսաւ անոր, Լուսցուածին՝ ոտքերը լուսալէն զատ ուրիշ բան պէտք չէ, այլ բոլորովին մաքուր է. և դուք մաքուր էք, բայց ոչ թէ
- 11 ամէնդ = Վասն զի գիտէր զանիկա որ զինք պիտի մատնէր. անոր համար ըսաւ, Ոչ թէ ամէնդ ալ
- 12 մաքուր էք = Ու երբ անոնց ոտքերը լուսայ, և

- իր հանդերձները առնելով նորէն սեղան նստաւ ,
 13 ըսաւ անոնց , Գիտէ՞ք , ինչ բրի ձեզի = Դուք զիս
 Վարդապետ ու Տէր կը կոչէք , և ազէկ կ'ըսէք ,
 14 վասն զի այլե՞ տմ = Հապա եթէ ես Տէրս ու
 Վարդապետս ձեր ոտքերը լուացի , պէտք է որ
 15 դուք ալ իրարու ոտքերը լուար = Վասն զի ձեզի
 օրինակ մը տուի , որպէս զի ինչպէս ես ձեզի
 16 բրի՝ դուք ալ ընէք = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
 ձեզի , Ծառան իր աէրոջմէն մեծ չէ , ոչ ալ
 17 զրկուածը զինք զրկողէն մեծ է = Եթէ դուք
 այս բաները գիտէք , երանելի էք եթէ ասոնք
 18 կատարէք = Ոչ թէ ձեր ամէնուն համար կ'ը-
 սեմ , վասն զի ես կը ձանձնամ զանոնք որ ես ընա-
 րեցի , հապա որպէս զի այն զրուածը կատարուի
 թէ Ան որ ինձի հետ հաց կ'ուտէր , ինձի դէմ
 19 կ'ըսենկ վերցուց = Հիմակուրնէ կ'ըսեմ ձեզի՝
 քանի որ չէ եղեր , որպէս զի երբ բլրաց , հա-
 20 ւաստք թէ ես ալ եմ = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ը-
 սեմ ձեզի , Ով որ կ'ընդունի զանիկա զոր ես
 կը զրկեմ , զիս կ'ընդունի . և ով որ զիս կ'ըն-
 դունի , զիս զրկողը կ'ընդունի =
 21 Յիսուս երբ գացս ըսաւ , եր հոգիին մէջ խոսովե-
 ցաւ , և վկայեց ըսելով , Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ը-
 սեմ ձեզի , որ ձեզմէ մէկը զիս սխախ մասնէ =
 22 Ուստի աշակերաները տարակուսած իրարաւ
 23 կը նայէին թէ որո՞ւ համար կը զրուցէ = Ու ա-
 շակերաներէն մէկը կար Յիսուսի *քով նստած ,
 24 զոր Յիսուս կը սիրէր = Եւ Միմոն Պետրոս անոր
 աչք կ'ընէր հարցնելու թէ ո՞վ սխախ բլրաց ա-
 25 նիկա՝ որու համար կը զրուցէ = Ան ալ Յիսուսի
 կուրծքին վրայ իյնալով՝ ըսաւ անոր , Տէր , ո՞վ է
 26 ան = Յիսուս պատասխան տուաւ , Անիկա է՝
 որու պատառը թրջելով կու տամ . և թրջելով
 պատառը Իսկարիովտացի Միմոնեան Յուզայէ

- 27 տուաւ : Աւ պատառէն ետքը Սատանայ անոր
 ներսը մտաւ : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր , Ինչ որ
 28 պիտի ընես՝ շուտով ըրէ : Բայց այս բանը սե-
 զան նստողներէն մէկը չհասկցաւ , թէ ինչո՞ւ
 29 համար ըսաւ անոր : Վասն զի ոմանք կը խոր-
 հէին թէ որովհետեւ գանձանակը Յուդա կը պա-
 հէր , Յիսուս անոր կ'ըսէր , Ծախու առ ինչ որ
 մեզի այս սօնին պէտք է , կամ՝ որպէս զի աղ-
 30 քաաներուն բան մը տայ : Անիկա ալ պատառը
 առածին պէս շուտ մը դուրս ելաւ , ու զիչեր էր :
 31 Աւ երբ անիկա դուրս ելաւ , Յիսուս ըսաւ .
 Հիմա փառաւորութեցաւ Արդին մարդոյ , ու
 32 Աստուած փառաւորութեցաւ անով . Եթէ Աստ-
 ուած անով փառաւորութեցաւ , Աստուած ալ
 զանիկա իր անձովը պիտի փառաւորէ , և շու-
 33 տով պիտի փառաւորէ զանիկա : Արդեակներ ,
 քիչ մը առեն ալ ձեզի հետ եմ , զիս պիտի
 փնտռէք . և ինչպէս Հրեաներուն ըսի թէ՛ Աւր
 ես կ'երթամ , դուք չէք կրնար գալ , հիմա ձեզի
 34 ալ կ'ըսեմ : Նոր պատուիրան մը կու տամ ձեզի
 որ մէկզմէկ սիրէք , ինչպէս ես ձեզ սիրեցի ,
 35 որ դուք ալ մէկզմէկ սիրէք : Ասով ամէնը պիտի
 գիանան թէ իմ աշակերաններս էք , եթէ իրա-
 36 րու վրայ սէր ունենաք : Միմն Պետրոս ըսաւ
 անոր , Տէր , մ'ըր կ'երթաս . Յիսուս պատասխան
 տուաւ անոր , Աւր ես կ'երթամ , դուն հիմա
 չես կրնար իմ ետեւէս գալ , բայց ետքը պիտի
 37 գաս իմ ետեւէս : Պետրոս ըսաւ անոր , Տէր ,
 ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու ետեւէդ գալ .
 ես իմ կեանքս ալ քեզի համար պիտի դնեմ :
 38 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր , Քու կեանքդ
 պիտի դնես ինձի համար . ճշմարիտ ճշմարիտ
 կ'ըսեմ քեզի , Հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև դուն
 երէք անգամ զիս ուրանաս :

ԳԼ. ԺԴ

4 Քրիստոս կը մեկնարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեան յոյսը անոնց առջև դնելով. 6 կը ծանուցանէ թէ ինքն է ճանապարհը, ճշմարտութիւնը և կեանքը. և թէ ինք Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ որ իր անունով եղած աղօթքը պիտի կատարուի. 15 կը պատուիրէ սեր և հնազանդութիւն ունենալ իրեն. 16 կը խոստանայ զրկել Մեկնարիչ Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց :

- 1 Միրաեբնիդ չխռովի . Աստուծոյ հաւատացէք ,
- 2 ինձի ալ հաւատացէք = Իմ Հօրս սուներ շատ բնակարաններ կան . ապա թէ ոչ՝ ես ձեզի պիտի ըսէի , Հիմա կ'երթամ ու ձեզի տեղ կը պատ-
- 3 րաստեմ = Եւ եթէ երթամ ու ձեզի տեղ պատ-
- րաստեմ , նորէն կու գամ և ձեզ քսիս կ'առ-
- նեմ , որպէս զի ուր ես եմ՝ դուք ալ ՀԱ ըլլաք =
- 4 Եւ ուր ես կ'երթամ՝ զիտէք , ու ճամբան ալ զիտէք =
- 5 Թափմաւ ըսաւ անոր , Տէր , չենք զիտեր ո՛ւր կ'երթաս , և ի՛նչպէս կրնանք ճամբան զիանալ =
- 6 Յիսուս ըսաւ անոր , Ես եմ՝ ճամբան ու ճշմար-
- տութիւնը և կեանքը . մէկը Հօրը քով չգար՝
- 7 եթէ ոչ ինձմով = Եթէ զիս ճանչնայիք , իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք . և սակէ ետեւ կը ճանչ-
- նաք զանիկա ու տեսաք զանիկա =
- 8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր , Տէր , Հայրը մեզի
- 9 ցուցուր , ու հերիք է մեզի = Ըսաւ անոր Յիսուս , Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ , և զիս չճանչ-
- ցա՞ք , Փիլիպպոս . ան որ զիս տեսաւ՝ Հայրը տե-
- սաւ , և դուն ի՛նչպէս կրեսես թէ Հայրը մեզի
- 10 ցուցուր = Ձե՛ս հաւատար թէ ես Հօրը մէջ եմ՝
- ու Հայրը իմ մէջս է . այն խօսքերը զորոնք ես
- ձեզի կը խօսիմ , ոչ թէ ինքրիմէս կը խօսիմ ,
- հասրա Հայրը որ իմ մէջս բնակած է , անիկա
- 11 կը գործէ այն գործերը = Հաւատացէք ինձի ,
- թէ ես Հօրը մէջ եմ ու Հայրը իմ մէջս է .
- 12 Ապա թէ ոչ՝ գտնէ գործերուն համար ինձի հա-

- և ատայէք = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի թէ
 Ան որ ինձի կը հաւատայ, այն գործերը զո-
 րոնք ես կը գործեմ, ինք ալ պիտի գործէ, և
 անոնցմէ աւելի մեծ գործեր պիտի գործէ, վասն
 13 զի ես Հօրս քով կ'երթամ = Եւ իմ անուանովս
 ինչ որ խնդրէք, պիտի կատարեմ զանիկա, որ-
 14 պէս զի Հայրը Որդիովը փառաւորուի = Եթէ
 իմ անուանովս բան մը խնդրէք, լսելիս պիտի կա-
 15 տարեմ = Եթէ զիս կը սիրէք, իմ պատուիրանք-
 16 ներս պահէցէք = Ես ալ Հօրը պիտի ազաչեմ,
 և ուրիշ Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի, որ-
 17 պէս զի յաւիտեան ձեզի հետ բնակի, Ճշմար-
 տութեան Հօգին, զոր այս աշխարհը չկրնար
 ընդունիլ, վասն զի չտեսներ զանիկա ու չճանչ-
 նար զանիկա. բայց դուք կը ճանչնաք զանիկա,
 վասն զի ձեր քով կը բնակի և ձեր մէջ պիտի
 18 ըլլայ = Չեզ որդ չեմ թողուր, կու գամ ձեզի =
 19 Քիչ մը ատենէն ետև ալ աշխարհ զիս չտես-
 ներ. բայց դուք պիտի տեսնէք զիս, վասն զի
 ես կենդանի եմ, և դուք կենդանի պիտի ըլլաք =
 20 Այն օրը պիտի գիտնաք թէ ես իմ Հօրս մէջ
 21 եմ, և դուք իմ մէջս, ես ալ ձեր մէջ = Ան որ
 իմ պատուէրներս կը բռնէ ու կը պահէ զա-
 նոնք, անիկա է զիս սիրողը. և ան որ զիս կը
 սիրէ՝ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի. ու ես զանիկա
 պիտի սիրեմ, և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ =
 22 Ըսաւ անոր Յուդա, (ոչ Իսկարիովտացին,)
 Տէր, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի
 23 պիտի յայտնես, և ոչ թէ աշխարհի = Յիսուս
 պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Եթէ մէկը
 զիս կը սիրէ, իմ խօսքս պիտի պահէ. ու իմ Հայրս
 զանիկա պիտի սիրէ, և անոր պիտի գանք ու
 24 անոր քով օթեւան պիտի ընենք = Ան որ զիս
 չսիրեր, իմ խօսքերս չպահէր. ու այն խօսքը
 զոր կը լսէք՝ իմն չէ, հասցաւ Հօրը՝ որ զիս զրկեց =

- 25 Այս բաները ձեզի խօսեցայ, քանի որ ձեր քով
 26 եմ: Բայց Մխիթարիչը, Սուրբ Հոգին, զոր
 Հայրը իմ անուուովս պիտի դրկէ, անիկա ձեզի
 բոլորը պիտի սորվեցնէ, և ինչ որ ձեզի ըսի՝
 27 միտքերնիդ պիտի բերէ: Խաղաղութիւն կը թո-
 դում ձեզի, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի:
 ոչ թէ ինչպէս աշխարհս կու տայ՝ ես ձեզի
 կու տամ. սիրտերնիդ չխռովի ու չխախնայ:
 28 Ասեցիք որ ես ըսի ձեզի թէ՛ Կ'երթամ ու ձեզի
 կու գամ. եթէ զիս սիրէիք՝ պիտի ուրախա-
 նայիք, *թէ ես Հօրը քով կ'երթամ, վասն զի
 29 իմ Հայրս ինձմէ մեծ է: Եւ հիմակուրնէ դեռ
 չեղած ըսի ձեզի, որպէս զի երբ ըլլայ՝ հաւատարք:
 30 Այլ ձեզի հետ շատ պիտի չխօսիմ, վասն զի այս աշ-
 խարհին իշխանը կու գայ, և իմ վրաս բան մը
 31 չունի. Միայն թէ աշխարհ զիանայ որ ես Հայրը
 կը սիրեմ, ու ինչպէս Հայրը ինձի պատուիրեց,
 այնպէս կ'ընեմ. ելէք, ասկէ երթանք:

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

1 Քրիստոսի ու իր անգամներուն մէջ եղած միխթարութիւնը և փոխադարձ սէրը որթին առակովը բացատրուած: 18 Քրիստոսի աշակերտներուն միխթարութիւնը երբոր անոնք աշխարհիս աստի կ'ըլլան և կը հալածուին: 26 Սուրբ Հոգին և առաքելներուն պաշտօնը:

- 1 Ես եմ ճշմարիտ որթը, և իմ Հայրս մշակն է:
 2 Ամէն ձիւղ որ իմ վրաս է ու պառուղ չբերեր,
 կը կտրէ զանիկա, և ամէնը որ պառուղ կը բերէ,
 կը մաքրէ զանիկա, որպէս զի ալ աւելի պառուղ
 3 բերէ: Գուք հիմակուրնէ մաքուր էք այն խօսքով
 4 զոր ձեզի խօսեր եմ: Իմ մէջս կեցիք, ու ես
 ձեր մէջ. ինչպէս ձիւղը չկրնար ինքիրմէ պառուղ
 բերել, եթէ քրթին վրայ հաստատուած չըլլայ,
 նոյնպէս դուք քի կրնաք, եթէ իմ վրաս հաս-
 5 տատուած չըլլաք: Ես որթն եմ ու դուք ձիւ-
 ղերն էք. ան որ իմ վրաս հաստատուած է՝ և

*Ո՛րտ, որ ըսի թէ

- 6 Եւ անոր վրայ, անիկա շատ պտուղ կը բերէ,
 վասն զի առանց ինծի բան մը չէք կրնար ընել:
 7 Եթէ մէկը իմ վրաս հաստատուած չէ, անիկա
 ձիւղի մը պէս դուրս ձգուած ու չորցած է.
 8 Եւ կը ժողովեն զանոնք ու կրակը կը նետեն, ու
 9 կ'այրին: Եթէ դուք իմ մէջ կենաք, և իմ
 խօսքերս ալ ձեր մէջ կենան, ինչ որ ուզէք՝
 10 սխաի ինդրէք, ու սխաի ըլլայ ձեզի: Ասով
 իմ Հայրս փառաւորուեցաւ, որպէս զի դուք
 շատ պտուղ բերէք, ու իմ աշակերաններս ըլլաք:
 11 Ինչպէս Հայրը զիս սիրեց, ես ալ ձեզ սի-
 12 րեցի, իմ սիրոյս մէջ հասարակեցէք: Եթէ իմ
 պատուէրներս սրահէք, իմ սիրոյս մէջ սխաի
 կենաք. ինչպէս ես իմ Հօրս պատուէրները
 13 սրահեցի, և անոր սիրոյն մէջ կեցեր եմ: Այս
 բաները ձեզի խօսեցայ, որպէս զի իմ ուրա-
 14 խաւթիւնս ձեր մէջ մնայ, ու ձեր ուրախու-
 15 թիւնը ըման ըլլայ: Այս է իմ պատուէրս որ
 16 մէկզմէկ սիրէք, ինչպէս ես ձեզի սիրեցի: Ասկէ
 աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար ունենալ, որ մէկը
 17 իր կեանքը բարեկամներուն համար գնէ: Գուք
 իմ բարեկամներս էք, եթէ ընելու ըլլաք ինչ
 18 որ ես ձեզի կը պատուիրեմ: Ասկէ ետքը ձեզ
 ծառայ չեմ անուաներ, վասն զի ծառան չգի-
 19 տեր իր տէրը ինչ կ'ընէ. հապա ես ձեզ բա-
 20 րեկամ անուանեցի, վասն զի այն ամէն բա-
 21 ները զորոնք իմ Հօրմէս լսեցի, ձեզի իմացու-
 22 յի: Ոչ թէ դուք զիս ընարեցիք, հապա ես
 23 ձեզ ընարեցի, ու գրի ձեզ որպէս զի դուք
 24 երթաք և պտուղ բերէք, ու ձեր պատուը մնայ.
 25 որպէս զի իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խորհ-
 26 րէք, ձեզի տայ: Զայս կը պատուիրեմ ձեզի
 27 որ մէկզմէկ սիրէք:
 28 Եթէ աշխարհ ձեզ կ'ատէ, զխցեք որ ձեզ
 29 մէ առաջ զիս ատեց: Եթէ աշխարհէ եղած

- ըլլայիք, աշխարհ իրենները կը սիրէր. բայց որովհետև աշխարհէ չէք, հապա ես ձեզ աշխարհէ ընտրեցի, անոր համար աշխարհ ձեզ
- 20 կ'առէ = Միաբերնիզ բերէք այն խօսքը զոր ձեզի ըսի թէ Ծառան իր անբոջմէն մեծ չէ. եթէ զիս հալածեցին, ձեզ ալ պիտի հալածեն. եթէ իմ խօսքս պահեցին, ձերն ալ պիտի պահեն =
- 21 Բայց այս ամէն բաները պիտի ընեն ձեզի իմ անուանա համար, փասն զի չճանչցան զանիկա
- 22 որ զիս զրկեց = Եթէ ես եկամ և անոնց խօսած չըլլայի, անոնք մեզք չէին ունենար. բայց հիմա
- 23 իրենց մեզքին սրաւձառանք մը չունին = Ան որ
- 24 զիս կ'առէ, իմ Հայրս ալ կ'առէ = Եթէ այն գործերը իրենց մէջ բրած չըլլայի, զորոնք ուրիշ մէկը չէ բրած, անոնք մեզք չէին ունենար. բայց հիմա ատան, ու տանցին զիս ալ իմ
- 25 Հայրս ալ = Սակայն այս եղաւ որպէս զի կատարուի այն խօսքը որ իրենց օրէնքին մէջ գրուած է
- 26 թէ, Զուր անգըր զիս ասեցին = Բայց երբ Միթարիչը գաց, զոր ես Հօրմէն ձեզի պիտի զրրկեմ, ճշմարտութեան Հոյին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ,
- 27 անիկա ինծի համար պիտի վկայէ. Եւ դուք ալ կը վկայէք, փասն զի սկիզբէն ի վեր ինծի հետ էք =

ԳԼ. ԺԶ

1 Քրիստոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն անոնց կրեւո նեղութիւնները, և կը միթարէ զանոնք Սուրբ Հոգին զրկելու խտածմանքով, և իր յորութիւնը ու երկինք համարաւարը նախաձայնելով. 23 կը հաստատէ թէ իր Հայրը պիտի լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունով կ'ընեն. 33 և թէ իրմով խաղաղութիւն պիտի ունենան, թէև աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի կրեն:

- 1 Այս բաները ձեզի խօսեցայ որպէս զի չգայ
- 2 թակոզիք = Իրենց ժողովարաններէն դուրս պիտի ձգեն ձեզ, ու ժամանակ ալ պիտի գաց որ ամէն ով որ ձեզ սպաննէ, այնպէս պիտի սեպէ
- 3 թէ Աստուծոյ սրաշտօն կը մատուցանէ = Եւ այս բաները յեղ պիտի ընեն՝ անոր համար որ ոչ Հայրը

- 4 ճանչցան, ոչ ալ զիս = Բայց այս բաները ձեզի խօսեցայ, որպէս զի երբ ժամանակը գայ, միաքերնիդ բերէք թէ ես ըսի ձեզի. և այս բաները սկիզբէն չբսի ձեզի, վասն զի ես ձեզի հետ էի =
- 5 Սակայն հիմա ես կ'երթամ զիս զրկողին քով, և ձեզմէ մէկն ալ չհարցնեք ինծի թէ
- 6 Ո՞ւր կ'երթաս = Բայց որովհետև այս բաները ձեզի խօսեցայ, ձեր սիրտերը արամուլթիւնով
- 7 լեցան = Բայց ես ճշմարտոր կ'ըսեմ ձեզի. Աղէկ է ձեզի եթէ ես երթամ. քանզի եթէ ես չերթամ, Մխիթարիչը ձեզի չդար. հասցա եթէ
- 8 երթամ, զանիկա ձեզի կը զրկեմ = Եւ ինք երբ գայ, աշխարհը պիտի յանդիմանէ մեզքի համար և արդարութեան համար ու դատաստանի
- 9 համար = Մեզքի համար՝ որ ինծի չեն հաւատար. Արդարութեան համար՝ որ ես իմ Հօրս
- 10 քով կ'երթամ, և ալ զիս չէք տեսներ. Եւ դատաստանի համար՝ որ այս աշխարհին իշխանը
- 11 դատաստարտուած է = Ձեզի տակաւին շատ բաներ ունիմ՝ ըսելու, բայց հիմա չէք կրնար տա
- 12 նիլ = Իսկ երբ ինք ճշմարտութեան Հօգին գայ, ամէն ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ ձեզի. վասն զի ոչ թէ ինքիրմէ պիտի խօսի, հասցա ինչ որ լսէ՝ զայն պիտի խօսի ու զպլեքները
- 13 ձեզի պիտի պատմէ = Անիկա զիս պիտի փառաւորէ, վասն զի իմինէս պիտի առնէ ու ձեզի
- 14 պատմէ = Այն ամէն բաները զորոնք Հայրը ունի՝ իմն են, անոր համար ձեզի ըսի թէ իմինէս
- 15 պիտի առնէ ու ձեզի պատմէ = Քիչ մը ատենէն ալ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ քիչ մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք, քանզի ես Հօրը կ'երթամ =
- 16 Ասոր համար աշակերաներէն «ման» իրարու կ'ըսէին, Ի՞նչ է այս որ մեզի կ'ըսէ թէ Քիչ մը ատենէն ալ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ

- 18 քիչ մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք, և, Քանզի
 ես Հօրը կ'երթամ = Ու կ'ըսէին, Ի՞նչ պիտի ըլ-
 19 լայ այն Քիչ մըն ալը՝ զոր կ'ըսէ. չենք գիտեր
 ի՞նչ կը գրուցէ = Իսկ Յիսուս գիանալով որ կ'ու-
 գեն իրեն հարցնել, ըսաւ անոնց, Աստ՞՞ր համար
 իրարու կը հարցնէք, որ ըսի թէ Քիչ մը ատե-
 նէն ա՛յլ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ քիչ մը
 20 ատենէն զիս պիտի տեսնէք = Ճշմարիտ ճշմա-
 րիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Գուք պիտի ըսք ու ողբայք,
 բայց աշխարհ պիտի ուրախանայ, դուք պիտի
 տրամիք, սակայն ձեր տրամուխիւնը ուրախու-
 21 թեան պիտի փոխուի = Կին մը երբ ծնանելու
 վրայ է՝ տրամուխիւն կ'ունենայ, փան գի իր
 ժամը հասած է. բայց երբ սղան ծնանի, ալ
 նեղութիւնը միայք չբերեր ուրախութենէն՝ որ
 22 աշխարհ մարդ մը ծնաւ = Եւ յիրաւի դուք
 հիմա տրամուխիւն ունիք. բայց ես ձեզ նորէն
 պիտի տեսնեմ, և ձեր սիրտերը ուրախ պիտի
 ըլլան, ու ձեր ուրախութիւնը մէկը ձեզմէ
 23 պիտի չհանէ = Եւ այն օրը ինծի բան մը պիտի
 չհարցնէք = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի,
 որ իմ անունովս ինչ որ խնդրէք Հօրմէն, պիտի
 24 տայ ձեզի = Մինչև հիմա իմ անունովս բան մը
 չխնդրեցիք. խնդրեցէք ու պիտի առնէք, որ-
 25 պէս զի ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ = Այս
 բաները առականերով խօսեցայ ձեզի. բայց ժա-
 մանակ պիտի գայ, որ ալ ձեզի առականերով
 պիտի չխօսիմ, հապա յայանապէս Հօրը վրայով
 26 պիտի սրամեմ ձեզի = Այն օրը իմ անունովս
 պիտի խնդրէք. և չեմ բեր ձեզի թէ ես ձեզի
 27 համար պիտի աղաչեմ Հօրը. Քանզի ինք Հայրը
 ձեզ կը սիրէ, փան գի դուք զիս սիրեցիք և հա-
 28 լաապցիք թէ ես Աստուծմէ ելայ = Հօրմէն ելայ
 ու աշխարհ եկայ, նորէն կը թողում՝ աշխարհը
 և Հօրը կ'երթամ =

- 29 Ըսին անոր իր աշակերտները, Ահա հիմա
 30 յայտնապէս կը խօսիս, և առակ մըն ալ չես
 և քան ինչ ալ պէտք չէ որ մէկը քեզի հարցնէ .
 31 ասով կը հաւատանք որ Աստուծո՛վ ելար: Յիսուս
 պատասխան տուաւ անոնց ու ըսաւ, Հիմա կը հա-
 32 ւատա՞ք. Ահա ժամանակ պիտի գայ, ու եկած
 ալ է, որ ցիրուցան պիտի բլլաք ամէն մէկը իր
 տեղը, ու զիս մինակ պիտի թողուք. բայց ես
 33 մինակ չեմ, վասն զի Հայրը ինծի հետ է: Այս
 բաները ձեզի խօսեցայ, որպէս զի ինծմով խա-
 զաղութիւն ունենաք. աշխարհի մէջ նեղու-
 թիւն պիտի ունենաք. բայց քաջասիրտ եղէք,
 ես աշխարհի յաղթեցի:

ԳԼ. ԺԷ

4 Քրիստոս կ'աղօլէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինք, 6 որ հաստատ պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ 17 և ճշմարտութեան մէջ, 20 որ երկինքին մէջ իրեն հետ փառաւորէ զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները:

- 1 Յիսուս երբ ասոնք խօսեցաւ, իր աչքերը դէպ ի երկինք վերցուց ու ըսաւ, Հայր, ժամանակը հասեր է, փառաւորէ քու Որդիդ, որպէս զի
- 2 քու Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ. Ինչպէս իրեն իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնի վրայ, որ յաւիտենական կեանք տայ այն ամէնուն զոր
- 3 իրեն տուիր: Եւ այս է յաւիտենական կեանքը, որ ճանճնան քեզ մի միայն ճշմարիտ Աստուածդ,
- 4 ու Յիսուս Քրիստոսը զոր դուն զրկեցիր: Ես քեզ երկրի վրայ փառաւորեցի, այն գործը զոր
- 5 ինծի տուիր ընելու՝ լմնցուցի: Եւ հիմա, ով Հայր, փառաւորէ զիս քու քովդ այն փառքովը
- 6 զոր աշխարհի բլլալէն առաջ քովդ ունէի: Քու անունդ յայտնի բրի այն մարդոց զորոնք աշխարհէ ինծի տուիր. քու կդ էին, ու ինծի տուիր
- 7 զանոնք և քու խօսքդ պահեցին: Հիմա գիտ-

- ցան թէ այն ամէն բաները զորոնք ինծի տուիր,
 8 քեզմէ են. Վասն զի այն խօսքերը զորոնք ինծի
 տուիր, ես անոնց տուի, անոնք ալ ընդունե-
 ցին, և ճշմարտութեամբ իմացան որ ես քեզմէ
 ելայ, ու հաւատացին թէ դուն զրկեցիր զիս =
 9 Ես անոնց համար կ'աղաչեմ. ոչ թէ աշխարհի
 համար կ'աղաչեմ, հապա անոնց համար՝ զո-
 րոնք դուն ինծի տուիր, վասն զի քուկդ են ա-
 10 նոնք = Եւ ինչ որ իմն է՝ այն բոլորը քուկդ է,
 և ինչ որ քուկդ է՝ այն իմն է, ու ես անոնցմով
 11 փառաւորուած եմ = Եւ ես ալ աշխարհի մէջ
 չեմ, բայց անոնք աշխարհի մէջ են, ու ես քեզի
 կու գամ. ով Սուրբ Հայր, քու անունովդ պահէ
 զանոնք որ դուն ինծի տուիր, որպէս զի մէկ
 12 ըլլան, ինչպէս մենք Թի ենք = Քանի որ աշխարհի
 մէջ անոնց հետ էի, ես կը պահէի զանոնք քու
 անունովդ. զորոնք որ դուն ինծի տուիր, ես
 պահեցի, և անոնցմէ մէկը չկորսուեցաւ, միայն
 թէ այն կորստեան որդին, որպէս զի գրուածը
 13 կատարուի = Ալ հիմա քեզի կու գամ, ու աշ-
 խարհի մէջ այս բաները կը խօսիմ, որպէս զի
 իմ ուրախութիւնս իրենց անձերուն մէջ կա-
 14 տարեալ ունենան = Ես քու խօսքդ անոնց տուի,
 ու աշխարհ զանոնք ատեց. վասն զի աշխարհէ
 15 չեն, ինչպէս ես աշխարհէ չեմ = Չեմ աղաչեր
 որ զանոնք աշխարհէ վերցնես, հապա որ զա-
 16 նոնք չարեն պահես = Անոնք աշխարհէ չեն,
 17 ինչպէս ես աշխարհէ չեմ = Սրբէ զանոնք քու
 ճշմարտութիւնովդ. քու խօսքդ ճշմարտու-
 18 թիւն է = Ինչպէս դուն զիս աշխարհ զրկեցիր,
 19 ես ալ զանոնք աշխարհ զրկեցի = Եւ անոնց հա-
 մար ես իմ անձս կը սրբեմ, որպէս զի իրենք ալ
 20 ճշմարտութիւնով սրբացած ըլլան = Բայց ոչ թէ
 միայն անոնց համար կ'աղաչեմ, հապա անոնց
 խօսքովը բոլոր ինծի հաւատացողներուն հա-

- 21 մար ալ . Որպէս զի ամէնն ալ մէկ ըլլան , ինչպէս դուն , ով Հայր , իմ մէջս՝ ու ես քու մէջդ , որպէս զի անոնք ալ մեր մէջ մէկ ըլլան , որպէս զի աշխարհ հաւատայ թէ դուն զրկեցիր զիս = Եւ այն փառքը զոր դուն ինծի տուիր , ես անոնց տուի , որպէս զի մէկ ըլլան՝
- 22 ինչպէս մենք մէկ ենք . (Ես անոնց մէջ՝ և դուն իմ մէջս .) որպէս զի իրենք կատարեալ ըլլան միութեան մէջ . ու աշխարհ գիտնայ թէ դուն զրկեցիր զիս , ու սիրեցիր զանոնք՝ ինչպէս զիս
- 24 սիրեցիր = Ով Հայր , զանոնք որ դուն ինծի տուիր , կ'ուզեմ որ ուր որ ես եմ՝ անոնք ալ ինծի հետ ըլլան , որպէս զի տեսնեն իմ փառքս զոր ինծի տուիր . վասն զի դուն զիս սիրեցիր
- 25 աշխարհի սկիզբէն առաջ = Ով արդար Հայր , աշխարհ քեզ չձանչցաւ , բայց ես քեզ ձանչցայ , և տանք ձանչցան թէ դուն զիս զրկեցիր =
- 26 Եւ քու անունդ անոնց ձանչցուցի , ու պիտի ձանչցնեմ , որպէս զի այն սէրը որով դուն զիս սիրեցիր , անոնց մէջ ըլլայ , ու ես ալ անոնց մէջ =

ԳԼ. ԺԸ

1 Յուզա կը մասնէ զՅիսուս : 6 Յիսուսի վրայ եկողները գետինը կը զարնուին : 40 Պետրոս սուբով կը կարէ Մաղքոսի ախանջը : 42 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Սննայի և կայիափայի առջև : 45 Պետրոսի ուրացութիւնը : 49 Յիսուս կը քննուի կայիափայի առջև : 28 կ'ամբաստանուի Պիլատոսի առջև : 36 Քրիստոսի թագաւորութիւնը : 40 Հրեաները կ'ուզեն որ Բարաբբա արձակուի :

- 1 Յիսուս այս բաները ըսելէն ետև՝ իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ կեդրոն հեղեղատին անդի կողմը ելաւ , ուր պարտէզ մը կար , որուն
- 2 մէջ մտաւ ինք ու իր աշակերտները = Եւ Յուզա ալ , որ զանիկա պիտի մասնէր , գիտէր այն տեղը , վասն զի Յիսուս շատ անգամ իր աշակերտներ
- 3 բուն հետ մէկտեղ հոն ժողովուած էր = Ուստի Յուզա զինորդներուն գունդը ու քահանայապետ

- ներէն և փարիսեցիներէն սպասաւորներ իրեն
 հետ առնելով՝ այն տեղ եկաւ շահերով ու լսա-
 4 տերներով և զէնքերով: Իսկ Յիսուս իր վրայ գա-
 լու բոլոր բաները գիտնալով՝ ելաւ ու ըսաւ ա-
 5 նոնց, Ո՞վ կը փնտռէք: Պատասխան տուին անոր,
 Նազովրեցի Յիսուսը, ըսաւ անոնց Յիսուս, Ես
 եմ. Յուդա ալ, որ զանիկա կը մասնէր, անոնց
 6 հետ կայներ էր: Ու երբ ըսաւ թէ Ես եմ,
 7 ետ ետ գացին ու գետինը ինկան: Եւ նորէն
 հարցուց անոնց, Ո՞վ կը փնտռէք. անոնք ալ
 8 ըսին, Նազովրեցի Յիսուսը: Յիսուս պատասխան
 տուաւ, Ձեզի ըսի թէ Ես եմ. ուստի եթէ զիս
 կը փնտռէք, թող տուէք ատոնք որ երթան:
 9 Արպէս զի կատարուի այն խօսքը զոր ինք ըսեր էր
 թէ Չանոնք որ ինծի տուիր, անոնցմէ մէկն ալ
 10 չկորսնցուցի: Այն ատեն Սիմոն Պետրոս, որ սուր
 մը ունէր, քաշեց զանիկա ու քահանայապե-
 տին ծառային զարնելով՝ անոր աջ ախանջը կարեց
 հանեց. և այն ծառային անունը Մաղքոս էր:
 11 Իսկ Յիսուս ըսաւ Պետրոսի, Սուրբ եւ պատեանք
 դիր. այն գաւաթը զոր Հայրը ինծի տուաւ՝
 պիտի չսմե՞մ զանիկա:
 12 Ուստի զինորմերուն գունդը ու հազարապետը
 և Հրէից սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը ու
 13 կապեցին. Եւ առաջ զանիկա Աննայի տարին,
 քանզի ինք այն տարուան քահանայապետին,
 14 Կայիափայի, աներն էր: Եւ այս Կայիափան էր,
 որ Հրէից խրատ տուաւ թէ Աղէկ է որ մարդ
 15 մը կորսուի ժողովուրդին համար: Ու Յիսուսի
 ետեւէն կ'երթային Սիմոն Պետրոս և ուրիշ ա-
 շակերտ մը. և այն աշակերտը քահանայապե-
 տին ճանչուորը ըլլալով՝ Յիսուսի հետ քահա-
 16 նայապետին գաւթը մտաւ: Բայց Պետրոս
 դուրսը դրանք քով կը կենար. ուստի ելաւ միւս
 աշակերտը, որ քահանայապետին ճանչուորն էր,

- և ըսաւ դռնապանին, ու ներս մտցուց Պետ-
- 17 րոսը: Այն ատեն դռնապան աղջիկը ըսաւ Պետ-
- 18 ներէն ես. ան ալ ըսաւ, Չեմ: Իսկ ծառաները
- ու սպասաւորները հալոյներ էին, և կրակ փա-
- ռած կը տաքնային, քանզի ցուրտ էր: Պետ-
- 19 րոս ալ անոնց հետ կայներ էր ու կը տաքնար:
- 20 Եւ քահանայապետը Յիսուսի հարցուց անոր ա-
- շակերտներուն ու փարդապետութեանը վրայով:
- 21 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր, Ես աշխարհի
- յայտնի խօսեցայ. ես ամէն ատեն ժողովա-
- րաններուն մէջ ու տաճարին մէջ սորվեցուցի,
- 22 ուր բոլոր Հրեաները կը ժողովուին, ու ծածկա-
- 23 բար բան մը չխօսեցայ: Ինչո՞ւ ինծի կը հարցնես,
- 24 լսողներուն հարցուր թէ ի՞նչ խօսեցայ իրենց.
- 25 ահա ինչ որ խօսեցայ՝ գիտեն իրենք: Երբ զայս
- 26 ըսաւ, սպասաւորներէն մէկը որ հոն կայներ էր,
- 27 Յիսուսի տպաակ մը զարկաւ՝ ըսելով, Այդպէ՞ս
- 28 պատասխան կու տաս քահանայապետին: Յի-
- սուս անոր պատասխանեց, Եթէ չար խօսեցայ,
- 29 փկայէ չարին համար. իսկ եթէ բարի խօսեցայ,
- 30 ինչո՞ւ կը զարնես ինծի: Եւ Աննա զանիկա կա-
- 31 պած՝ Կայիափա քահանայապետին դրկեց: Սի-
- ման Պետրոս ալ հոն կայներ էր ու կը տաքնար.
- 32 և ըսին իրեն. Միթէ դո՞ւն ալ անոր աշակերտ-
- 33 ներէն ես. անիկա ուրացաւ ու ըսաւ թէ Չեմ:
- 34 Քահանայապետին ծառաներէն մէկն ալ, այն
- 35 մարդուն ազգականը որուն ականջը Պետրոս կտրեր
- 36 էր, ըսաւ, Չե՞ որ ես քեզ տեսայ պարտէզին
- 37 մէջ անոր հետ: Այն ատեն Պետրոս նորէն ու-
- 38 րացաւ, և շուտ մը հաւը խօսեցաւ:
- 39 Եւ Յիսուսը Կայիափայի գունդին իրաւապալին պա-
- 40 լատը տարին, և ալ առտու էր. ու իրենք պա-
- 41 լատը չմտան, որպէս զի չարժուին, հապա որ-
- 42 պէս զի զատիկը ուտեն: Ուտտի Պիղատոս դուրս

- ելաւ անոնց ու ըսաւ, Ի՞նչ ամբաստանութիւն
 30 կը ներկայացնէք այս մարդուն դէմ: Պատաս-
 խան տուին ու ըսին իրեն, Եթէ ասիկա չա-
 րագործ մը չըլլար, քեզի չէինք մատներ զա-
 31 նիկա: Այն ատեն Պիղատոս ըսաւ անոնց, Դուք
 առէք զանիկա, ու ձեր օրէնքին համեմատ անոր
 դատասանը տեսէք: Հրեաները իրեն ըսին,
 32 Մեզի օրինաւոր չէ մարդ մը մեռնելը. Որպէս
 զի կատարուի Յիսուսի խօսքը, զոր ըսաւ՝ Ի-
 մացնելով թէ ի՞նչ մահով ինք պիտի մեռնէր:
 33 Իսկ Պիղատոս նորէն սպառար մտաւ, կանչեց
 Յիսուսը ու ըսաւ անոր, Դո՞ւն ես Հրէից թա-
 34 գաւորը: Յիսուս պատասխան տուաւ անոր,
 Ատիկա դուն քեզմէ՞ կ'ըսես, թէ ինծի համար
 35 ուրիշները քեզի ըսին: Պատասխան տուաւ Պի-
 ղատոս, Միթէ ես Հրեայ եմ. քու ազգդ ե-
 քահանայապետները քեզ ինծի մատնեցին.
 36 Ի՞նչ ըրած ես դուն: Յիսուս պատասխան տուաւ,
 Իմ թագաւորութիւնս այս աշխարհէն չէ. եթէ
 այս աշխարհէն ըլլար իմ թագաւորութիւնս,
 իմ սպասաւորներս կը կռուէին՝ որպէս զի ես
 Հրէից ձեռքը չմատնուիմ, բայց հիմա իմ թա-
 37 գաւորութիւնս ասկէ չէ: Այն ատեն Պիղատոս
 ըսաւ անոր, Ուրեմն դուն թագաւոր մըն ես,
 պատասխան տուաւ Յիսուս, Դուն կ'ըսես, քան-
 զի թագաւոր եմ. ես այս բանին համար ծնած եմ,
 և ասոր համար աշխարհ եկած, որպէս զի ճշմար-
 տութեան համար վկայեմ. այն ամէնը որ ճշմար-
 38 տութենէն է՝ իմ ձայնիս ահանջ կը դնէ: Պի-
 ղատոս ըսաւ անոր, Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը.
 և զայս ըսելով՝ նորէն դուրս ելաւ Հրեաներուն
 և ըսաւ անոնց, Ես յանցանք մը չեմ գտներ
 39 անոր վրայ: Բայց սովորութիւն ունիք որ Տար մը
 արձակեմ ձեզի զատկիս. հիմա կ'ուզէ՞ք որ
 40 Հրէից թագաւորը արձակեմ ձեզի: Այն ատեն

ամէնն ալ նորէն աղաղակեցին՝ ըսելով, Մի աբ-
խալէր ատիկա, հասցա Բարաբբան. ու Բարաբբա
աւազակ մըն էր :

ԳԼ. ԺԹ

§ Յետև կը ծեծուի, զնուորներն ալ փշեց պսակ կը դնեն անոր զլուխը, և անոր
ապտակներ կը զարնեն : 4 Պիղատոս կ'ուզէ աղատել զՅիսուս, բայց Հրէից աղա-
ղակներուն զիջանելով՝ ձեռք կու տայ զանիկա որ խաչուի : 23 Յիսուսի պատմուծա-
նին վրայ վիճակ կը ձգեն : 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսի կը յանձնէ . 28 կը մեռնի :
34 Ձինուոր մը Յիսուսի կողը կը խոցէ :

- 1 Այն ատեն Պիղատոս առաւ Յիսուսը ու ծեծեց :
- 2 Ձինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝ անոր
զլուխը դրին, և անոր ծիրանի հանդերձ մը
- 3 հազցուցին . Աւ կ'ըսէին, Աղջոյն քեզ, Հրէից
Թագաւոր . և ապտակներ կը զարնէին անոր :
- 4 Պիղատոս նորէն դուրս ելաւ ու ըսաւ անոնց,
Ահա գտնիկա դուրս կը բերեմ՝ ձեզի, որպէս զի
զխանաք թէ ես անոր վրայ յանցանք մը չեմ
- 5 գտներ : Այն ատեն Յիսուս դուրս ելաւ՝ փշեղէն
պսակն ու ծիրանի հանդերձը հագած . և Պիլա-
6 տոս ըսաւ անոնց, Ահա այն մարդը : Քահանայա-
պետները ու սարսաւուորները երբ տեսան զա-
նիկա, աղաղակեցին ու ըսին, Խաչը հանէ, խաչը
հանէ [ատիկա] : Պիղատոս ըսաւ անոնց, Ի՞նչ
տուէք ատիկա ու խաչը հանեցէք, վասն զի ես
- 7 ատոր վրայ յանցանք մը չեմ գտներ : Հրեա-
ները պատասխան տուին իրեն, Մենք օրէնք
ունինք, և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ
մեռնի, վասն զի ինքզինք Աստուծոյ Արդի բըրաւ :
- 8 Երբ Պիղատոս այս խօսքը ըսեց, ալ աւելի վախ-
9 ցաւ : Աւ նորէն պալատը մտնելով՝ ըսաւ Յի-
սուսի, Աւրիկէ՞ ես դուն . բայց Յիսուս պա-
10 տասխան չտուաւ անոր : Աւստի Պիղատոս ըսաւ
անոր, Ինձի հետ չե՞ս խօսիր . չե՞ս գիտեր որ
ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը հանելու,
11 ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակելու : Յի-

- տուս պատասխան տուաւ, Գուն իմ վրաս մէկ
 իշխանութիւն ալ չէիր ունենար, եթէ քեզի
 վերէն արուած չըլլար. անոր համար՝ ան որ
 զիս քեզի մասնեց, անոր մեղքը աւելի մեծ է =
- 12 Ալ անկէ ետե Պիղատոս կը փնտռէր թէ ինչպէս
 զանկիա արձակէ. բայց Հրեաները կ'աղաղակէին
 ու կ'ըսէին, Եթէ առիկա արձակես, Կայսրին
 բարեկամը չես. ամէն ով որ ինքզինք թագաւոր
 կ'անուանէ, անկիա Կայսրին հակառակ
- 13 կը խօսի = Իսկ Պիղատոս երբ այս խօսքը ըսեց,
 դուրս հանեց Յիսուսը, ու նստաւ բեմին վրայ,
 այն տեղը որ Քարայտակ կ'ըսուէր, և Եբրայե-
- 14 յերէն՝ Կապոպոթա. (Չատկին ուրբաթ օրն էր
 ու ժամը վեցին տառններն էր.) և Հրեանե-
- 15 րուն ըսաւ, Ահա ձեր թագաւորը = Բայց անոնք
 աղաղակեցին, Վերցուր, վերցուր, խաչը հանէ
 առիկա = Պիղատոս ըսաւ անոնց, Չեր թագաւորը
 խաչը հանեմ = Քահանայապետները պա-
- 16 տասխան տուին, Մենք Կայսրէն զատ թագաւոր
 չունինք = Այն տառն անոնց ձեռքը տուաւ
 զանկիա որպէս զի խաչուի =
- 17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին, և
 ինք իր խաչը վերցնելով՝ ելաւ Քաղաթ ըսուած
 տեղը, որ Եբրայեցերէն Քոզզոթա կ'ըսուի =
- 18 Հոն զանկիա խաչը հանեցին, և անոր հետ ուրիշ
 երկուք ալ՝ մէկ զիէն ու միւս զիէն, և մէջ-
- 19 տեղը Յիսուսը = Տախտակ մըն ալ գրեց Պիղա-
 տոս, ու դրաւ խաչին վրայ, և այսպէս գրուած էր =
- 20 Յիսուս Նազովրեցի Թագաւոր Հրէից = Եւ այն
 տախտակը Հրեաներէն շատերը կարդացին,
 փասն զի քաղաքին մօտ էր այն տեղը՝ ուր Յի-
- 21 սուս խաչուեցաւ, ու գրուած էր Եբրայեցե-
 րէն, Յունարէն և Լատիներէն = Այն տառն
 Հրէից քահանայապետները Պիղատոսի ըսին,
 Մի գրեր Թագաւոր Հրէից, հասցա թէ Ինք

- 22 ըսաւ, Թագաւոր եմ Հրէից : Պիղատոս պա-
տասխան տուաւ, Ինչ որ գրեցի՛ գրեցի :
- 23 Եւ զինուորները երբ Յիսուսը խաչը հանե-
ցին, անոր հանդերձները առին ու չորս բա-
ժին ըրին, ամէն մէկ զինուորին բաժին մը .
նաև պատմուճանք . իսկ պատմուճանքը առանց
- 24 կարի էր վերէն վար բոլորը հիւսուած . Ուստի
ըսին իրարու, Ատիկա չպատուենք, հասցա վի-
ճակ ձգենք ասոր վրայ թէ որո՞ւ պիտի ըլլայ .
որպէս զի կատարուի այն գրուածը որ կըսէ,
Իմ հանդերձներս իրենց մէջ բաժնեցին, և
իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ ձգեցին . ահա
զինուորները այս բաները ըրին :
- 25 Եւ Յիսուսի խաչին քով կայներ էին իր մայրը
և իր մօրը քոյրը Մարիամ, Կղէտիլպասի կինը,
26 ու Մարիամ Մագդաղէնացի : Ուստի Յիսուս
երբ տեսաւ իր մայրը, և այն աշակերտը զոր
կըսիրէր, որ մօտը կայներ էր, ըսաւ իր մօրը,
27 Ով կին, ահա քու որդիդ : Ետքը ըսաւ աշա-
կերտին, Ահա քու մայրդ . և այն ժամանակէն
աշակերտը զանիկա իր քով առաւ :
- 28 Անկէ ետև Յիսուս զիանալով թէ արդէն
ամէն բան լմնցած է, (որպէս զի գրուածը
29 կատարուի,) ըսաւ, Ծարաւ եմ : Եւ հան քա-
ցախով լեցուն աման մը կար . անոնք ալ քա-
ցախով սպունդ մը լեցնելով, զոպայի հարկէ
վրայ փաթթած՝ անոր բերնին մօտեցուցին :
- 30 Ուստի Յիսուս երբ քացախը առաւ՝ ըսաւ,
Ահն բան կատարուեցաւ . ու զլուխը ծռելով՝
հոգին աւանդեց :
- 31 Իսկ Հրեաները, որովհետև ուրբաթ օր էր,
որ չըլլայ թէ այն մարմինները խաչին վրայ մնան
մինչև շաբաթ օրը, (վասն զի այն շաբաթը մեծ
օր էր,) Պիղատոսի աղաչեցին որ անոնց սրունք-
32 ները կտարտեն, ու վերցուին : Ուստի զինուոր-

- ներք եկան և առաջինին սրունքները կտարաե-
 ցին . նաև միւսինը՝ որ անոր հետ խաչը ելած
 33 էր = Բայց երբ Յիսուսի եկան ու տեսան որ
 արդէն մեռած էր, անոր սրունքները չկտարաե-
 34 ցին . Հապա զինուորներէն մէկը գեղարդով
 անոր կողը խոցեց, և շուտ մը արիւն ու ջուր
 35 ելաւ = Եւ ան որ տեսաւ այս բաները՝ վկայեց, ու
 անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, և ինք գիատ
 որ ճշմարիտ կըսէ, որպէս զի դուք [ալ] հա-
 36 ւատարք = Վասն զի այս բաները եղան որպէս զի
 կատարուի այն գրուածը թէ Անոր մէկ ոսկորը
 37 պիտի չկտարուի = Եւ մէյմբն ալ ուրիշ գրուած մը
 կըսէ թէ Պիտի նային անոր՝ զոր խոցեցին =
 38 Ասկէ ետև Յովսէփ, որ Արիմաթիայէ էր,
 (Յիսուսի աչակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ Հրեա-
 ներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսի, որ Յի-
 սուսի մարմինը վերցնէ . Պիղատոս ալ հրաման
 տուաւ . ուստի եկաւ ու վերցուց Յիսուսի մար-
 39 մինը = Նկիզգեմոս ալ եկաւ, (որ առաջուրնէ
 գիշերով Յիսուսի եկեր էր,) ու բերաւ հարիւր
 վարի շափ զմուռտի ու հալուէի խառնուրդ մը =
 40 Եւ Յիսուսի մարմինը առին, ու խունկերով
 փաթթեցին զանիկա կտաններու մէջ . ինչպէս
 41 Հրեաները սովորութիւն ունին թաղելու = Եւ
 այն տեղը ուր խաչուեցաւ, պարտէզ մը կար,
 ու այն պարտէզին մէջ նոր գերեզման մը, ու-
 42 բուն մէջ ամենևին մարդ գրուած չէր = Հրեա-
 ներուն ուրբաթին համար հոն գրին Յիսուսը .
 փասն զի գերեզմանը մօտ էր =

ԳԼ. Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ . 3 նմանագէտ Պետրոս և Յովհաննէս Հոն կ'երթան, չգիտնալով թէ Գրիտոս յարութիւն առած է : 4 Յիսուս կ'երևնայ Մարիամ Մագդաղէնացիին 4) և իր աշակերտներուն : 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը և դաւանութիւնը : 30 Սուրբ Գիորջ բաւական է փրկութեան համար :

- 1 Եւ մէկչորթի օրը Մարիամ Մագդաղէնացի առտուանց դեռ չըւսցած գերեզմանը կու գայ , ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին դռնէն վերջ
- 2 ցուած է : Ետքը կը վազէ կու գայ Սիմոն Պետրոսի և միւս աշակերտին զոր Յիսուս կը սիրէր , և կ'ըսէ անոնց , Տէրը գերեզմանէն վերցուցին ,
- 3 ու չէնք գիտեր ո՛ւր դրին զանիկա : Ուստի ելաւ Պետրոս և միւս աշակերտը , ու գէտ ի գերեզմանը
- 4 կու գային : Ու երկուքն ալ մէկտեղ կը վազէին . և միւս աշակերտը Պետրոսէ աւելի շուտ վազե-
- 5 լով՝ անկէ առաջ գերեզմանը եկաւ : Եւ ծռելով նայեցաւ , ու տեսաւ որ կտաւները շոն կը կե-
- 6 նային . բայց ինք ներս չմտաւ : Սիմոն Պետրոս ալ հասաւ , որ անոր ետեւէն կու գար , ու գերեզմանը մտաւ , և տեսաւ կտաւները որոնք Հոն
- 7 կը կենային . Ու վարչամակը որ անոր գլուխն էր՝
- 8 մէկ կողմը դրած էր : Այն ատեն ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ առաջ գերեզմանը եկեր
- 9 էր , տեսաւ ու հաւատաց : Վասն զի դեռ գրուածը չէին գիտեր , թէ Պէտք է որ անիկա
- 10 մեռելներէն յարութիւն առնէ : Ետքը աշակերտները նորէն իրենց գոնը գացին :
- 11 Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայներ էր և կու լար , ու երբ կու լար՝ գէտ ի գերեզմանը ծռեցաւ նայելու . Եւ տեսաւ երկու հրեշտակներ ձերմակ հանրէրյներով , որ նստեր էին ուր Յիսուսի մարմինը գրուած էր , մէկը
- 13 գլխուն կողմէն՝ ու միւսը ոտքին կողմէն : Եւ անոնք իրեն ըսին , Ով կին , ինչո՞ւ կու լաս . ըսաւ

- անոնց , Անոր համար որ իմ Տէրս գերեզմանն վեր-
ցուցին , ու չեմ գիտեր ո՛ւր գրին զանիկա =
- 14 Զայս որ ըսաւ՝ ետին դարձաւ և տեսաւ Յի-
սուսը որ կայներ էր , ու չէր գիտեր թէ Յի-
սուս է : Յիսուս անոր ըսաւ , Ով կին , ինչո՞ւ
կու լաս , ո՞վ կը փնտռես : Ինք կարծելով թէ
անիկա պարտիզպանն է , ըսաւ անոր , Տէր , եթէ
դուն վերցուցիր զանիկա , ըսէ ինծի , ո՛ւր գրիր
- 16 զայն , որպէս զի ես զանիկա առնեմ : Յիսուս
ըսաւ անոր , Մարիամ . ան ալ դարձաւ ու [Եր-
րայեցերէն] անոր ըսաւ , Ռաբբունի , որ Վար-
դայեցերէնն է :
- 17 Յիսուս ըսաւ անոր , Ինծի
մի դպչիր , վասն զի դեռ Հօրս քով ելած չեմ .
հապա զնա եղբայրներուս և ըսէ անոնց , Ես
կ'ելեմ իմ Հօրս քով ու ձեր Հօրը քով , և իմ
- 18 Ասաուծոյս քով ու ձեր Ասաուծոյն քով : Մա-
րիամ Մաղդաղէնացի եկաւ ու աշակերտնե-
րուն պատմեց թէ ինք Տէրը տեսաւ , և թէ
անիկա այս բաները իրեն գրուցեց :
- 19 Եւ նոյն օրը , մէկշաբթի իրիկունք , աշա-
կերտներուն ժողովուած տեղին դռները դոց ըլ-
լարով՝ Հրեաներէն վախճանուն համար , Յիսուս
եկաւ և անոց մէջտեղը կայնեցաւ , ու ըսաւ ա-
- 20 նոնց , Խաղաղութիւն ձեզի : Եւ զայս ըսելով՝
իր ձեռքերը ու կողը ցուցուց անոնց . աշա-
կերտներն ալ ուրախացան երբ Տէրը տեսան :
- 21 Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց , Խաղաղութիւն
ձեզի . ինչպէս Հայրը զիս զրկեց , ես ալ ձեզ
կը զրկեմ : Եւ զայս ըսելով՝ անոց վրայ փչեց ,
ու ըսաւ անոնց , Առէք Հոգի Սուրբ . որոնց
մեղքերը թողուք , թողուած ըլլայ անոնց , և
որոնց Բղերը ես բռնէք , բռնուած ըլլայ :
- 24 Բայց տատուերկուքէն մէկը , Երկուորեակ
ըսուած Թովմաս , անոնց հետ չէր՝ երբ Յիսուս
25 եկաւ : Ուստի միւս աշակերտները կ'ըսէին անոր

- Թէ Տէրը տեսանք . ան ալ ըսաւ անոնց , Եթէ իր ձեռքերուն վրայ բեռներուն նշանը չտեսնեմ , ու մասս բեռներուն տեղը չխոթեմ , և իմ ձեռքս անոր կողը չխոթեմ՝ չեմ հաւատար :
- 26 Եւ ութ օրէն ետև դարձեալ աշակերանները ներսն էին , Թովմաս ալ անոնց հետ . եկաւ Յիսուս , դռները գոց ըլլալով , ու կայնեցաւ անոնց մէջտեղը և ըսաւ , Խաղաղութիւն ձեզի :
- 27 Ետքը ըսաւ Թովմասի , Մատգ հաս բեր և նայէ իմ ձեռքերս , ու բեր քու ձեռքդ և իմ կողս խոթէ , ու մի ըլլար անհաւատ , հապա հաւատացեալ :
- 28 Եւ Թովմաս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր , Իմ Տէրս և իմ Աստուածս : Յիսուս ըսաւ անոր , *Որովհետև դուն զիս տեսար՝ հաւատացիր . երանի՛ անոնց որ տեսած չեն ու կը հաւատան :
- 30 Եւ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ իր աշակերաններուն առջև , որոնք այս գիրքին մէջ չեն ըրուած :
- 31 Բայց ասոնք զրուեցան , որպէս զի հաւատար թէ Յիսուսը Քրիստոսն է , Աստուծոյ Որդին , և որպէս զի հաւատարով կեանք ունենաք անոր անունովը :

ԳԼ. ԻԱ

1 Քրիստոս դարձեալ իր աշակերաններուն կ'երևնայ , ու շատ ձուկ բռնել տալուն հրաշքով կը ճանչցուի . 42 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ . 45 պատուէր կու տայ Պետրոսի որ իր գառները ու ոչխարները արածէ . 48 կ'իմացնէ անոր թէ ի՛նչ կերպով պիտի մեռնի . 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսի վրայով : 25 վերջաբանութիւն :

- 1 Ասկէ ետև Յիսուս նորէն ինքզինք իր աշակերաններուն յայտնեց Տիրերիայի ծովուն եզերքը ,
- 2 և այսպէս յայտնեց : Մէկտեղ էին Սիմոն Պետրոս ու Թովմաս , Երկուորեակ ըսուածը , և Նաթանայէլ որ Փաղիլեայի Կանա Կաղարէն էր , ու Զեբեդէոսի օրդինները և աշակերաններէն ուրիշ

*Ո՛րան , Թովմաս , որովհետև

- 3 Երկուք ալ : Միմոն Պետրոս ըսաւ անոնց , Ես
 ձուկ որսալու կ'երթամ . ըսին անոր , Մենք ալ
 կու գանք քեզի հետ . Ելան և շուտ մը նաւը
 4 մտան , ու այն գիշերը բան մը չբռնեցին : Ու
 երբ ա՛լ առտու եղաւ , Յիսուս ծովուն եզերքը
 կայներ էր , բայց աշակերտները չձանչցան թէ
 5 Յիսուս է : Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց , Տղաք ,
 ուտելու բան մը ունի՞ք . պատասխան տուին
 6 իրեն , Ոչ : Եւ ըսաւ անոնց , Ուռկանը նաւին
 աջ կողմը ձգեցէք ու պիտի գտնէք , ուտի
 ձգեցին , և ձուկերուն շատութենէն՝ ա՛լ չէին
 7 կրնար զանիկա քաշել : Այն ատեն այն աշա-
 կերտը զոր Յիսուս կր սիրէր , ըսաւ Պետրոսի ,
 Անիկա Տէրն է . իսկ Միմոն Պետրոս երբ ըսեց
 թէ Տէրն է , վերարկուն վրան առաւ , վասն զի
 8 մերկ էր , ու ծովը նետուեցաւ : Եւ միւս աշա-
 կերտները նաւակովը եկան , (վասն զի ցամաքէն
 հեռու չէին , միայն թէ երկու հարիւր կան-
 գունի չափ ,) և ուռկանը ձուկերովը կը քաշէին :
 9 Ու երբ ցամաքը ելան , հոն վառած կրակ սե-
 10 սան , ու վրան ձուկ դրուած , և հաց : Յիսուս
 ըսաւ անոնց , Բերէք այդ ձուկերէն զորանք
 11 դուք հիմա բռնեցիք : Միմոն Պետրոս նաւը *մտաւ ,
 և ուռկանը ցամաքը քաշեց հարիւր յիսունուի-
 12 րէք խոշոր ձուկերով լեցուն . և այնչափ բան կար
 ու չարատուեցաւ ուռկանը : Յիսուս ըսաւ անոնց ,
 Եկէք ձաշ ըրէք . ու աշակերտներէն մէկն ալ
 չէր համարձակեր անոր հարցնել թէ Գուն
 13 ո՞վ ես . վասն զի գիտէին թէ Տէրն է : Այն
 ատեն Յիսուս եկաւ ու առաւ հացը և անոնց
 14 առաւ , նոյնպէս ալ ձուկը : Այս երբորդ ան-
 դամն է որ Յիսուս իր աշակերտներուն երեցաւ՝
 մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետեւ :
 15 Ու երբ ձաշը ըրին , Յիսուս ըսաւ Միմոն

- Պետրոսի, Սիմոն, Յովնանի ըրի, զիս ատոնցմէ
աւելի կը սիրե՞ս. անիկա ըսաւ անոր, Այո,
Տէր, դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. ըսաւ
16 անոր, Արածէ իմ գառնուկներս = Նորէն երկ-
րորդ անգամ ըսաւ անոր, Սիմոն, Յովնանի
ըրի, զիս կը սիրե՞ս. ըսաւ անոր, Այո, Տէր,
դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր,
17 Արածէ իմ ոչխարներս = Ըսաւ անոր երրորդ
անգամ, Սիմոն, Յովնանի ըրի, զիս կը սիրե՞ս.
Պետրոս տրամեցաւ որ երեք անգամ իրեն ըսաւ
թէ Ձիս կը սիրե՞ս. և ըսաւ անոր, Տէր, դուն
ամէն բան գիտես, դուն գիտես որ ես քեզ
կը սիրեմ. ըսաւ անոր Յիսուս, Արածէ իմ ոչ-
18 խարներս = Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի,
որ երբ դուն սրտանի էիր, ինքիւրմէդ գօտի
կը կապէիր ու կ'երթայիր ուր որ ուզէիր. բայց
երբ ծերանաս, ձեռքերդ վեր պիտի բռնես, և
ուրիշը քեզի գօտի պիտի կապէ ու պիտի տանի
19 ուր չես ուզեր = Այո բանը ըսաւ՝ ցուցնելով
թէ անիկա ի՞նչ մահով պիտի փառաւորէ
զԱստուած. ու երբ զայս զրուցեց՝ ըսաւ անոր,
20 Եկուր իմ ետեւէս = Եւ Պետրոս դարձաւ ու
տեսաւ այն աշակերտը զոր Յիսուս կը սիրէր,
որ ետեւէն կ'երթար, (որ նաև ընթրիքին ատենը
անոր կուրծքին վրայ ինկեր և ըսեր էր, Տէր,
21 ո՞վ է որ քեզ պիտի մատնէ =) Պետրոս զանիկա
տեսնելով՝ ըսաւ Յիսուսի, Տէր, Հապա տաիկա
22 ի՞նչ պիտի ըլլայ = Յիսուս ըսաւ անոր, Եթէ ես
ուզեմ որ առիկա կենայ մինչև ես դամ, քու
23 ի՞նչ հոգդ է. դուն իմ ետեւէս եկուր = Այլ այս
խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ թէ այն աշա-
կերտը պիտի չմեռնի. սակայն Յիսուս չըսաւ
անոր թէ Պիտի չմեռնի, Հապա՝ Եթէ ես ու-
զեմ որ առիկա կենայ մինչև ես դամ, քու
ի՞նչ հոգդ է =

- իրաւ Յովհաննէս ջրով մկրտեց, բայց դուք
 ասկէ շատ օրեր չանցած՝ Սուրբ Հոգիով պիտի
 6 մկրտուիք = Անոնք ալ մէկտեղ գալով՝ կը հար-
 ցընէին իրեն ու կ'ըսէին, Տէր, Իսրայէլի թա-
 գաւորութիւնը այս ժամանակիցն մէջ նորէն
 7 պիտի հաստատես = Եւ ըսաւ անոնց, Չեղի չլե-
 բարերիր ժամերը և ժամանակները գիտնալը,
 8 զոր Հայրը իր իշխանութեանը մէջ դրաւ. Բայց
 Հոգւոյն Սրբոյ ձեր վրայ եկած ատենը զօրու-
 թիւն պիտի տանէք, ու ինծի համար վկաներ
 պիտի ըլլաք Երուսաղէմի մէջ և բոլոր Հրէաս-
 տանի ու Սամարիայի մէջ ու մինչև երկրի ծայ-
 9 բերը = Եւ երբ այս բաները ըսաւ, մինչ անոնք
 կը նայէին, համբարձաւ, և ամպ մը զանիկա
 10 անոնց աչքէն առաւ = Ու քանի որ աչքերնին
 տնկած դէպ ի երկինք կը նայէին անոր երթա-
 լուն վրայ, ահա երկու մարդ իրենց քով կայ-
 11 նեցան ձերմակ հանդերձներով. Արտնք նաև
 ըսին, Ով Քալիլեացի մարդիկ, ինչո՞ւ կայներ
 դէպ ի երկինք կը նայիք. այս Յիսուսը որ ձեզմէ
 երկինք համբարձաւ, այսպէս պիտի գայ՝ ինչ-
 12 պէս տեսաք անոր երկինք երթալը = Այն ատեն
 Երուսաղէմ դարձան Չիթենեաց ըսուած լեռ-
 նէն, որ շաբաթ օրուան ձամբու չափ մօտ է
 13 Երուսաղէմի = Ու երբ շաբաթ մտան, ելան վերնա-
 սունը, ուր կը բնակէին Պետրոս և Յակոբոս,
 Յովհաննէս և Անդրէաս, Փիլիպպոս և Թովմաս,
 Բարթողոմէոս և Մատթէոս, Յակոբոս Ալ-
 փէոսեան ու Սիմոն Նախանձայոյզ և Յուդա
 14 *Յակոբեան = Ասոնք ամէնը միաբանութեամբ
 միշտ աղօթք ու աղաչանք կ'ընէին կիներուն
 հետ, և Յիսուսի մօրը Մարիամի ու անոր եղ-
 բայրներուն հետ մէկտեղ =
 15 Եւ այն օրերը ելաւ Պետրոս աշակերաներուն

*Այնին: Յակոբոսի եղբայրը, ըստ ընդհանուր խորհեաց

- մէջ, (որ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողովուած
 16 բազմութիւնն կար,) ու ըսաւ, Մարդիկ եղբայր-
 ներ, պէտք էր որ կատարուէր այս գրուածը,
 զոր առաջուքնէ հոգին Սուրբ Դաւիթի բերնով
 ըսաւ Յուդայի համար, որ Յիսուսը բռնողնե-
 17 բուն առաջնորդ եղաւ. Վասն զի անիկա մեզի
 հետ էր մեր համրանքին մէջ, և այս պաշտօ-
 18 նէն ալ բաժին ունէր: Ասիկա անիրաւութեան
 վարձքով ազարակ մը ստացաւ, ու գլխովար
 կննարով մէջտեղէն ձեղքուեցաւ, և իր ամէն
 19 փորձախբը դուրս թափեցաւ: Ու այս բանը Երու-
 սաղէմ բնակողներուն ամէնուն յայտնի եղաւ,
 մինչև իրենց լեզուովը այն ազարակին անունը
 Ակեղդամա գրուեցաւ, այսինքն Արեան ազա-
 20 բակ: Վասն զի Սաղմոսներու գիրքին մէջ
 գրուած է թէ Անոր բնակարանը աւերակ ըլ-
 21 կայ, ու անոր մէջ բնակող մը չըլլայ, և անոր
 պաշտօնը ուրիշը առնէ: Ուրեմն պէտք է որ
 այս մարդոցմէն՝ որոնք մեզի հետ եղան այն
 բոլոր ատենը, երբ Տէր Յիսուս մեր մէջ մտաւ
 22 ու ելաւ, Յովհաննէսի մկրտութենէն սկսած՝
 մինչև այն օրը որ մեզմէ համբարձաւ, ասոնցմէ
 մէկը մեզի հետ վկայ ըլլայ անոր յարութեանը:
 23 Եւ երկու հոգի կայնեցուցին, Յովսէփը որ
 Բարսաբա կը կոչուէր, որ Յուստոս ալ մական-
 24 ուանեցաւ, ու Մատաթիան: Եւ աղօթք ընե-
 լով՝ ըսին, Դուն, ով Տէր, որ ամէնուն սիրտը
 գիտես, այս երկուքէն մէկը, զոր ընտրեցիր,
 25 Քի յայտնէ. Որպէս զի այս պաշտօնին և առաքե-
 լութեանը վիճակը առնէ, որմէ Յուդա ինկաւ
 26 իր տեղը երթալու: Եւ անոնց համար վիճակ ձգե-
 ցին, ու վիճակը Մատաթիայի ելաւ, և անիկա
 տասնըմէկ առաքեալներուն հետ սեպուեցաւ:

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ կը խօսին . ոմանք կը զարմանան անոնց վրայ , և ոմանք ալ ծաղր կ'ընեն զանոնք : 14 Պետրոս պատասխան կու տայ անոնց , և կը ցուցնէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրութիւնովը կը խօսէին , թէ Յիսուս մեռելներէն յարութիւն աւած՝ երկինք համբարձած է , և թէ այն նոյն Սուրբ Հոգին զրկած է : 37 Շատ մարդիկ զարձի գալով կը մկրտուին : 41 որոնք շերմեանդուածեամբ և սիրով կը միաբանին զԱստուած պաշտել : 43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և նշաններ կ'ընեն , և Աստուած ամէն օր իր եկեղեցին կ'ամեցնէ :

- 1 Եւ երբ Պէնտէկոստէի օրը հասաւ , ամէնն ալ
- 2 միաբան մէկտեղ էին : Ու յանկարծակի երկինքէն ձայն մը եղաւ սասակաշունչ հովի մը խային պէս , և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր նստեր էին :
- 3 Եւ բաժնուած լեզուներ երևցան իրենց որպէս թէ կրակէ , ու ամէն մէկուն վրայ նստաւ :
- 4 Եւ ամէնն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան , ու սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ , ինչպէս Հոգին իրենց խօսիլ կու տար :
- 5 Ու Երուսաղէմի մէջ բնակած Հրեաներ կային , աստուածովախ մարդիկ երկինքի տակ եղած բոլոր ազգերէն թողնուած :
- 6 Ու երբ այս ձայնը եղաւ , բազմութիւնը մէկտեղ եկաւ ու խռովեցաւ , իսկ զի կը լսէին որ անոնք իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը խօսէին :
- 7 Ամէնն ալ կը սքանչանային ու կը զարմանային և իրարու կ'ըսէին , Չէ՞ որ ահա ասոնք ամէնն ալ որ կը խօսին , Գալիլեացի են . Եւ ի՞նչպէս կը լսենք մենք մեր ամէն մէկ լեզուովը՝ որուն մէջ
- 9 ծնած ենք . Պարթեւներ և Մարեր ու Եղամացիներ , և անոնք որ կը բնակին Միջագետի մէջ , և Հրէաստանի ու Կասպադովիկայի մէջ , Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ , Փոխլոսիայի և Պամփիլիայի մէջ , Եգիպտոսի մէջ , և Կիւրենէի մօտ Լիբեացոց կողմերուն մէջ , նաև Հռովմայեցի
- 11 սլանդուխաններ , Թէ Հրեաներ և թէ նորահաւաններ , Կրեաացիներ և Արաբացիներ , կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Աստուծոյ
- 12 մեծամեծ բաները : Կը սքանչանային ամէնն ալ

- ու տարակուսած իրարու կըսէին, Ի՞նչ պիտի
 13 ըլլայ այս : Ոմանք ալ ծաղր ընելով՝ կըսէին թէ
 Անոնք նոր գինիով լեցուեր են :
 14 Բայց Պետրոս ելաւ տասնըմէկին հետ մէկ-
 տեղ, ձայնը վերցուց ու խօսեցաւ անոնց, Ով
 Հրեայ մարդիկ և դուք ամէնդ որ Երուսաղէմ
 կը բնակիք, այս ձեզի յայտնի ըլլայ, ու ականջ
 15 դրէք իմ խօսքերուս : Քանզի ոչ թէ ասոնք
 գինովցած են, ինչպէս դուք կը կարծէք, վասն զի
 16 դեռ օրուան երրորդ ժամն է. Հապա ասիկա
 այն է որ Յովէլ մարգարէին ձեռքով ըսուեցաւ.
 17 Եւ պիտի ըլլայ որ վերջին օրերը, կըսէ Աստ-
 ուած, իմ Հոգիէս ամէն մարմնի վրայ պիտի
 թափեմ, ու ձեր տղաքը և ձեր աղջիկները
 պիտի մարգարէանան, ու ձեր երիտասարդները
 տեսիլքներ պիտի տեսնեն, և ձեր ծերերը ե-
 18 րազներ պիտի տեսնեն. Եւ իմ ծառաներուս
 վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ այն օրերը
 իմ Հոգիէս պիտի թափեմ, և պիտի մարգա-
 19 րէանան : Ու վերը երկինքը հրաշքներ պիտի
 ցուցնեմ, ու վարը երկիրը՝ նշաններ, արիւն
 20 ու կրակ և ծուխի մառախուղ. Արեւը խաւարի
 պիտի դառնայ, և լուսինը՝ արիւնի, դեռ Տէ-
 21 րոջը մեծ ու երևելի օրը չեկած : Եւ պիտի ըլ-
 րայ որ ամէն ով որ Տէրոջը անունը կանչէ՝ պիտի
 22 փրկուի : Ով Իսրայելացի մարդիկ, լսեցէք այս
 խօսքերը. Յիսուս Նազովրեցին, Աստուծոյ ձեզի
 ցուցուած մարդ մը զօրութիւններով ու հրաշք-
 ներով՝ և նշաններով, զորոնք Աստուած անոր
 ձեռքով ըրաւ ձեր մէջ, ինչպէս դուք ալ գիտէք,
 23 Անիկա Աստուծոյ որոշած խորհրդովը և կան-
 խաղիտութիւնովը մատնուած ըլլալով՝ առիք և
 *անօրէններու ձեռքով փայտի վրայ գամելով
 24 սպաննեցիք. Զոր Աստուած յարուց՝ մահուան

* Կ-Տ, անօրէն

- 25 ցաւերը քակելով, քանզի հնար չէր որ ինք
 անկէ բռնուի = Վասն զի Գաւիթ անոր համար
 կ'ըսէ, Ամէն ատեն Տէրը կը տեսնէի իմ առջև,
 քանզի իմ աջ կողմս է, որպէս զի չասանիմ.
 26 Անոր համար ուրախ եղաւ իմ սիրտս, ու իմ
 լեզուս ցնծաց. նաև իմ մարմինս ալ յուսով
 27 պիտի հանգստանայ. Վասն զի իմ անձս *դե-
 բեզմանին մէջ պիտի չթողուս, ու քու Սուր-
 բիդ ալ ապակհանութիւն տեսնել պիտի չտաս =
 28 Կենաց ճամբաները ինծի ճանչցուցիր, քու
 երեսիդ ուրախութիւնովը զիս պիտի լեցնես =
 29 Մարդիկ եղբայրներ, արժան է համարձակ
 զրուցել ձեզի Գաւիթ նահապետին համար,
 թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ, և անոր գերեզ-
 30 մանը մինչև այսօր մեր մէջ է = Արդ որովհետև
 անիկա մարդարէ էր, և գիտէր թէ Աստուած
 հաստատ երդում ըրաւ իրեն, թէ իր երիկա-
 մունքներուն պատուէն մարմնի կողմանէ Քրիս-
 տոսը պիտի յարուցանէ որ իր աթոռը նստի,
 31 ինք կանխատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի
 յարութեանը համար, թէ անոր անձը գերեզ-
 մանը չթողուեցաւ, և անոր մարմինը ապակա-
 32 նութիւն չտեսաւ = Այս Յիսուսը Աստուած
 33 յարուց, որու մենք ամէնս ալ վկայ ենք = Ուստի
 Աստուծոյ աջ ձեռքով բարձրանալով, ու Հոգւոյն
 Սրբոյ խոստմունքը Հօրմէն առնելով՝ տարածեց
 ասիկա, զոր դուք հիմա կը տեսնէք և կը լսէք =
 34 Վասն զի Գաւիթ երկինք չելաւ, բայց ինք կ'ըսէ,
 35 Տէրը իմ Տէրօջս բսաւ, Նստէ իմ աջ կողմս,
 Մինչև քու թշնամիներդ ուրբերուդ պատուան-
 36 դան գնեմ = Ուստի բոլոր Իսրայէլի տունը
 ճշմարտապէս թող գիանայ, որ Աստուած զա-
 նիկա Տէր ալ ըրաւ՝ Օծեալ ալ, այն Յիսուսը
 զոր դուք խաչեցիք =

* Կ-ժ, դժոխքին

- 37 Ու շայն երբ լսեցին, իբեւ սիրտերուն մէջ զղջա-
 ցին, և ըսին Պետրոսի ու միւս առաքեալնե-
 38 րուն, Մարգիկ եղբայրներ, ի՞նչ ընենք : Եւ
 Պետրոս ըսաւ անոնց, Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ
 ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի
 անունովը մեղքերու թողութեան համար, և
 39 Հոգւոյն Սրբոյ ստարգևը պիտի ընդունիք : Վասն
 զի խոստամունքը ձեզի է ու ձեր սրբիներուն,
 և ամէն հեռու եղայներուն՝ զորոնք մեր Տէր
 40 Աստուածը պիտի կանչէ : Եւ ուրիշ շատ խօս-
 քերով մկրտութիւն կու տար, ու կը յորդորէր
 շանոս և կ'ըսէր, Այս խոստորած ազգէն ինք-
 41 զինքնիդ ազատեցէք : Եւ անոնք որ սրտանց
 ընդունեցին անոր խօսքերը, մկրտուեցան . ու
 42 այն օրը երեք հազար Հոգիի շափ աւելցան : Եւ
 միշտ առաքեալներուն վարդապետութեանը
 ետեւէ էին, ու միաբանութեանը և հաց կտրե-
 րուն ու աղօթքներուն :
 43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ ինկաւ . և ա-
 ռաքեալներուն ձեռքով շատ հրաշքներ ու
 44 նշաններ կը գործուէին : Ու բոլոր հաւատաց-
 եալները մէկտեղ էին, և ամէն բաներնին հա-
 45 տարակաց էր : Ու ստացուածքնին և ունեցած
 բաներնին կը ծախէին, ու անոնց գինը կը բաժ-
 նէին ամէնուն, որու որ բան մը պէտք ըլլար :
 46 Եւ ամէն օր միաբանութեամբ տաճարը երթա-
 լու ետեւէ էին, և սուններնին հաց կը կտրէին,
 ու կերակուրնին կ'ուտէին ուրախութեամբ և
 47 միամտութեամբ սրտի . ԶԱստուած կ'օրհնէին,
 ու բոլոր ժողովուրդին առջև շնորհք կը զրա-
 նէին . և Տէրը օրէ օր փրկուածները կ'աւելցնէր
 եկեղեցիին :

ԳԼ. Գ

- 1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կազը տեսնելու եկող ժողովուրդներուն . 12 կը խոստովանի որ այն բժշկութիւնը ոչ թէ իրեն կամ Յովհաննէսի զօրութիւնովն եղաւ , այլ Աստուծոյ և անոր Որդւոյն Յիսուսի ձեռքով , ու անոր անուանը հաւատքովը . 13 նաև կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչելուն համար , 14 և կը յորդորէ զանոնք զղջումով ու հաւատքով թողութիւն ինդրել իրենց մեղքերուն , և փրկուիլ նոյն Յիսուսին ձեռքով :
- 1 Արդ Պետրոս ու Յովհաննէս իններորդ ժամուսացօթքին առեներ մէկտեղ տաճարը կ'ելլէին :
- 2 Եւ իր մօրը որովայնէն կապ ծնած մարդ մը կը բերուէր , զոր ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը դնէին , որպէս զի տաճարը մանողներէն ոգորմութիւն խնդրէ :
- 3 Ասիկա տեսնելով Պետրոսը և Յովհաննէսը որ տաճարը մտնելու վրայ էին , կ'աղաչէր որ ոգորմութիւն 4 առնէ : Իսկ Պետրոս Յովհաննէսի հետ մէկտեղ 5 անոր նայեցաւ ու ըսաւ , Մեզի նայէ . Ան ալ դէպ ի անոնք դարձաւ ու կը յուսար անոնցմէ 6 բան մը առնել : Եւ Պետրոս ըսաւ , Արժաթ ու ոսկի չունիմ , հասցա ինչ որ ունիմ՝ զայն քեզի կու տամ . Նազաւրեցի Յիսուս Քրիստոսի անու 7 նովը ելիր ու քալէ : Եւ անոր աջ ձեռքէն բռնեց վերցուց շաւիկ , ու իսկոյն անոր ոտքին թաթերը 8 ու կոճերը զօրացան : Եւ վեր դաթկելով կայնեցաւ ու կը քալէր , և անոնց հետ տաճարը մտաւ , քալելով ու դաթկելով և զԱստուած օրհնելով : 9 Ու բոլոր ժողովուրդը տեսաւ զանիկա որ կը քալէր ու կ'օրհնէր զԱստուած . Եւ կը ճանչնային թէ անիկա էր , որ ոգորմութեան համար տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը նստէր . և զարմանքով ու ապշութեամբ լեցուեցան անոր եղած բանին համար :
- 11 Եւ քանի որ *անիկա Պետրոսի ու Յովհաննէսի յարեբ էր , բոլոր ժողովուրդը զարմացած

* Ուրիշ , այն բժշկուած կազը

- մէկտեղ վազեցին անոնց քով այն սրահը որ
 12 Սողամնին կըրուէր = Զայս տեսնելով Պետ-
 րոս՝ պատասխան տուաւ ժողովուրդին, Ով Իս-
 րայելացի մարդիկ, ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր
 վրայ, կամ ինչո՞ւ աչքերնիդ անկած մեղի կը
 նայիք, որպէս թէ մենք մեր զօրութիւնովը կամ
 13 լանք = Աբրահամի ու Իսահակի և Յակոբի Աստ-
 ուածը, մեր հայրերուն Աստուածը, փառաւո-
 րեց իր *Որդին Յիսուսը, զոր դուք մասնե-
 ցիք, և ուրացաք Պիղատոսի առջև՝ երբ ինք
 14 վճռեց որ արձակէ = Բայց դուք այն Սուրբը և
 Արդարը ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մարդասպան
 15 մարդ մը ձեզի շնորհուի. Եւ կենաց Առաջնորդը
 սպաննեցիք, զոր Աստուած մեռելներէն յարուց,
 16 որու մենք վկայ ենք. Եւ անոր անուանը հա-
 ւատքով՝ անոր անունը հաստատեց ասիկա, զոր
 դուք կը տեսնէք ու գիտէք. և այն հաւատքը
 որ անով է՝ այս առաջութիւնը ասոր տուաւ
 17 ձեր ամէնուն առջև = Եւ հիմա, եղբայրներ,
 գիտե՛մ որ չգիտնալով բրիք, ինչպէս ձեր իշ-
 18 խաններն ալ = Բայց Աստուած ինչ որ առաջութե-
 իր բոլոր մարդարէներուն բերնով յայտներ էր
 Քրիստոսի չարչարուելուն վրայով, այսպէս կա-
 19 տարեց = Ուստի ապաշխարեցէք ու դարձի եկէք,
 20 որպէս զի մեղքերնիդ ջնջուի. Որպէս զի սիս-
 փանայ ժամանակները գան Տէրօջը երեսէն, և
 առաջութե՛ †ձեզի քարոզուած՝ Յիսուս Քրիս-
 21 տոսը զրկէ. Զոր պէտք է որ երկինք ընդունի
 մինչ այն ատենները՝ որ ամէն բաները կար-
 զագրուին, որոնց համար Աստուած սկիզբէն
 ի վեր իր սուրբ մարդարէներուն բերնով խո-
 22 սած է = †Մովսէս Թբ հայրերուն ըսաւ թէ
 Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն ինծի

* կա՛մ, ծառան † Ո՛ւստ, ձեզի համար սահմանուած ‡ Ո՛ւստ, Բանգի Մովսէս

- 23 պէս մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի . անոր
 մտիկ ըրէք ամէն ինչ որ ձեզի խօսի : Եւ պիտի
 ըլլայ թէ ամէն ով որ այն մարգարէին մտիկ
 24 չընէ , ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի : Ու
 բոլոր մարգարէները որոնք Սամուէլէ ի վեր
 խօսեցան , այս օրերուն համար ալ խմայուցին :
 25 Դուք էք մարգարէներուն օրգինները և այն
 ուխտին , զոր Աստուած մեր հայրերուն հետ
 ըրաւ , ու ըսաւ Աբրահամի , Եւ քու սերուն-
 դովդ պիտի օրհնուին երկրի բոլոր ազգերը :
 26 Աստուած իր *Որդին յարուցանելով՝ առաջ
 ձեզի զրկեց զանիկա , որպէս զի ձեզ օրհնէ ,
 ամէն մէկը ձեր չարութիւններէն դարձնելով :

ԳԼ. Դ

1 Հրէից իշխանները Պետրոսի քարոզութեանը վրայ բարկանալով՝ կը բանտարկեն
 զանիկա Յովհաննէսի հետ , 4 այսու ամենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հա-
 վարաւոր անձինք դարձի կու գան : 5 Ետքը երբ իշխանները զանոնք դատաստանի
 կը հանեն , Պետրոս համարձակ կը հաստատէ թէ այն կողը Յիսուսի անունովը
 բժշկուեցաւ , և թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք փրկուիլ . 13 բայց
 իշխանները սպառնալիքներով կը պատուիրեն Պետրոսի ու Յովհաննէսի որ մէյրն ալ
 այն անունով չքարոզեն . 23 ասոր վրայ եկեղեցւոյ անգամները աղօթքի կը պարա-
 պին , 31 և Աստուած շարժելով անոնց դանուած տեղը , վկայութիւն կու տայ թէ
 անոնց աղօթքը լսած է , ու կը հաստատէ եկեղեցին՝ Սուրբ Հոգին շնորհքը և
 միաբանական սէր պարգևելով անոր :

- 1 Ու երբ անոնք ժողովուրդին կը խօսէին , քա-
 հանաները ու սաճարին իշխանը և սաղուկեցի-
- 2 ները անոնց վրայ հասան , Իժուարելով որ ա-
 նոնք ժողովուրդին կը սարվեցնէին , և Յիսուսի
 միջոցով մեռելներէն յարութիւն առնելը կը
- 3 քարոզէին . Ու ձեռք զարկին անոնց և բանա
 դրին զանոնք մինչև հեռուեալ օրը , վտան զի ալ
- 4 իրիկուն էր : Բայց այն խօսքը լսողներէն շա-
 տերը հաւատացին , ու մարդոց թիւը հինգ
 հազարի չափ եղաւ :
- 5 Ու եղաւ որ հեռուեալ օրը մէկտեղ ժողովուե-

*Ո՛րդն , Որդին Յիսուսը

- յան անոնց իշխանները և ծերերը ու զպիր-
6 ները Երուսաղէմի մէջ, Նաև Աննա քահանայա-
պետը ու Կայիափա և Յովհաննէս ու Աղեք-
սանդրոս և այն ամէնը որ քահանայապետի
7 յեղէ էին . Եւ զանոնք մէջսեզը կայնեցուցած՝
կը հարցնէին, Ի՞նչ զօրութիւնով կամ ի՞նչ ա-
8 նունով բրիք դուք այս բանը : Այն ատեն Պետ-
րոս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ բառ անոնց, Ով
ժողովուրդին իշխանները և Իսրայէլի ծերերը,
9 Եթէ մենք այսօր տկար մարդու մը եղած բա-
րիքին համար կը քննուինք, թէ ի՞նչ միջոցով
10 անկիա բժշկուեցաւ, Յայտնի բլլայ ձեզի ամէ-
նուդ ու բոլոր Իսրայէլի ժողովուրդին, որ Նա-
զովրեցի Յիսուս Քրիստոսի անունովը, զոր դուք
խաչեցիք, և զոր Աստուած մեռելներէն յարուց,
11 անով ասիկա ձեր առջև բժշկուած կեցեր է :
Անկիա է այն քարը ձեզմէ շինողներէդ անար-
12 զուած, որ անկիւնի դաւիս եղաւ . Եւ ուրիշ
մէկով փրկութիւն չկայ . վասն զի անկէ զառ
ուրիշ անուն մը չկայ երկինքի սակ մարդոց մէջ
13 տրուած, որով կարող բլլանք փրկուիլ : Իսկ
անոնք Պետրոսի ու Յովհաննէսի համարձակու-
թեանը նայելով, և հասկնալով որ ազէս ու
առանց ուսման մարդիկ են, կը զարմանային . և
14 իմացան որ անոնք Յիսուսի հէա էին . Ու այն
բժշկուած մարդը տեսնելով որ անոնց հէա
կայներ էր, չէին կրնար անոնց դէմ բան մը խօ-
15 սիլ : Եւ հրամայելով անոնց որ առեանէն դուրս
16 ելլեն, իրարու հէա խորհուրդ բրին, Եւ ըսին,
Ի՞նչ ընենք այս մարդոց . վասն զի Երուսաղէմի
բոլոր բնակիչներուն յայտնի է թէ ասանց
ձեռքով երևելի հրաշք մը եղաւ, ու մենք չենք
17 կրնար ուրանալ : Միայն թէ ժողովուրդին մէջ
սըլ աւելի շտարածուելու համար՝ սաստիկ
սպառնալիք ընենք անոնց, որ այն անունով

- 18 մէյմըն ալ չըլլայ որ մարդու բան խօսին : Եւ
 զանոնք կանչելով՝ պատուիրեցին անոնց որ ա-
 մենեւին չխօսին և չտրվեցնեն Յիսուսի անու-
- 19 նովը : Բայց Պետրոս ու Յովհաննէս պատասխան
 տուին անոնց ու ըսին, Եթէ Աստուծոյ առջև
 ուղիղ է որ Աստուծմէ աւելի ձեզի մտիկ ընենք ,
- 20 դուք դատեցէք : Վասն զի մենք զայն որ տե-
 21 սանք ու լսեցինք՝ չենք կրնար չխօսիլ : Իսկ ա-
 նոնք նորէն սպառնալիք ընելէ ետև արձակե-
 ցին զանոնք , բան մը չգտնելով թէ ինչպէս
 պատժեն զանոնք , ժողովուրդին համար , քանզի
 ամէնն ալ զԱստուած կը փառաւորէին եղած
- 22 բանին համար : Վասն զի այն մարդը քառա-
 սուն տարեկանէ աւելի էր , որուն վրայ այս
 բժշկութեան հրաշքը եղաւ :
- 23 Եւ ալիք արձակուելով՝ իրենցներուն քով
 եկան , ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետա-
- 24 ները և ծերերը իրենց ըսին : Անոնք ալ երբ
 լսեցին , միաբանութեամբ ձայներնին Աստու-
 ծոյ վերցուցին՝ ըսելով , Ով Տէր , դուն ես այն
 Աստուածը , որ երկինքը ու երկիրը և ծովը ու
- 25 բոլոր անոնց մէջ եղածները ստեղծեցիր , Որ
 քու ծառայիչ Գաւթիթի բերնով խօսեցար , Ին-
 չո՛ւ հեթանոսները խռովութիւն ըրին , ու ժո-
- 26 ղովուրդները պարտալ բաներ մտածեցին . երկրի
 թագաւորները պատրաստ կայնեցան , և իշխան-
 ները մէկտեղ ժողովուեցան Տէրոջը դէմ և
- 27 անոր Օծեալին դէմ : Քանզի արդարև [այս
 քաղաքին մէջ] ժողովուեցան քու սուրբ Որդւոյդ
 Յիսուսի վրայ , զոր դուն օծեցիր , Հերովդէս
 և Պանասայի Պիղատոս , ազգերուն հետ ու Իս-
- 28 րայելի ժողովուրդներուն հետ , Ընե՛լ ինչ որ քու
 ձեռքդ և խորհուրդդ սահմանեց առաջուրնէ
- 29 որ ըլլայ : Եւ հիմա , ով Տէր , նայէ անոնց
 սպառնալիքներուն , ու չնորհէ քու ծառանէ-

- րուզ, որպէս զի բոլոր համարձակութիւնով քու
 30 խօսքդ խօսինք, Քու ձեռքդ երկնցնելով բժշկե-
 լու, և քու սուրբ Որդւոյդ Յիսուսի անունովը
 31 նշաններ ու հրաշքներ ըլլալու = Ու երբ անոնք
 աղօթք ըրին, շարժեցաւ այն տեղը՝ ուր ժող-
 վուած էին, և ամէնը Հոգւով Սրբով լեցուեցան,
 ու Աստուծոյ խօսքը համարձակ կը խօսէին =
- 32 Եւ հաւատացեալներուն բազմութիւնը մէկ
 սիրտ ու մէկ հոգի ունէին, և անոնցմէ մէկը
 չէր ըսեր իր ստացուածքներէն մէկուն համար՝
 թէ իրն է, հասցա իրենց ամէն բաները հասա-
 33 րակաց կը սեպէին = Եւ մեծ զօրութիւնով ա-
 ռաքեալները մկայութիւն կու տային Տէր Յի-
 սուսի յարութեանը, և անոնց ամէնուն վրայ
 34 մեծ շնորհք կար = Ու անոնց մէջ կարօտութիւն
 քաշող մը չկար, վասն զի անոնք որ ազարակ-
 ներու կամ տուներու տէր էին, կը ծախէին և
 35 ծախուածներուն զինները կը բերէին, Ու ա-
 ռաքեալներուն ոտքը կը դնէին, և ամէն մէ-
 կուն իր կարօտութեանը նայելով կը բաժ-
 36 նուէր = Եւ Յովսէս, որ առաքեալներէն Բառ-
 նաբաս մականուանեցաւ, (որ կը թարգմանուի
 Մխիթարութեան որդի,) Ղևտայի, ծնունդով
 37 Կիպրացի, Ազարակ մը ունենալով, ծախեց ու
 ստակը բերու՝ առաքեալներուն ոտքը դրու =

ԳԼ . Ե

1 Անանիա ու իր կինը Սափրա իրենց կեղծաւորութեանը համար Պետրոսէ յան-
 դիմանուելով՝ կը մեռնին : 42 Առաքեալներուն շատ հրաշքներ ընելովը՝ 44 հաւա-
 տացեալները կը շատան : 47 յեսայ առաքեալները վերստին բանտ կը դրուին , 49
 բայց Տէրոջը հրեշտակը աղաակելով զանոնք՝ կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն
 ամենուն : 21 Ուստի անոնք սորվեցնելով թէ՛ սաճարին մէջ 29 և թէ՛ աստեմին
 առջև , 33 սպաննուելու վտանգի մէջ կ'իյնան , բայց Գամաղիէի խրատովը ողջ
 կը մնան , 40 միայն ձե՛ծ կ'ուտեն , որու համար փառք կու տան Աստուծոյ , և
 ամէն օր չեն դադարիր քարոզելէ :

- 1 Բայց մարդ մը Անանիա անունով՝ իր կնոջ Սա-
 փիրայի հետ մէկտեղ ստացուածք մը ծախեց .
 2 Եւ անոր զինէն խորեց , մինչ կինն ալ գիտէր ,

- ու մէկ բաժինը բերաւ առաքեալներուն ոտքը
 3 դրաւ : Եւ Պետրոս ըսաւ , Անանիա , ինչո՞ւ Սա-
 տանայ .քու սիրտդ լեցուց , որ դուն Հոգւոյն
 4 Սրբոյ սուտ խօսիս , ու ազարակին զինէն խո-
 4 ընս . Չէ՞ որ .քուկդ էր այն՝ քանի որ կեցեր էր ,
 ու ծախուած ալ՝ քու իշխանութեանդ սասկ էր .
 ի՞նչ է որ .քու սրտիդ մէջ այս բանը դրիր . ոչ
 թէ մարդոց սուտ խօսեցար , Հապա Աստուծոյ :
 5 Եւ Անանիա այս խօսքերը լսելով՝ ինկաւ ու
 Հոգի տուաւ . և մեծ վախ ինկաւ ամէնուն վրայ
 6 որոնք զայս լսեցին : Ու երիտասարդները ելան
 ու պատնեցին զանիկա , և դուրս Հանելով թա-
 7 ղեցին : Ու երբ երեք ժամու չափ վրան անցաւ ,
 անոր կինը չգիտնալով ինչ որ եղեր էր , ներս
 8 մտաւ . Եւ Պետրոս ըսաւ անոր , Ըսէ ինձի , ա-
 դարակը սո՞յնչափ գնով ծախեցիք . ան ալ ըսաւ ,
 9 Այո , այնչափ : Ու Պետրոս ըսաւ անոր , Այդ
 ի՞նչ է որ դուք միաբանեցաք Տէրոջը Հոգին
 փորձելու . ահա .քու այրդ թաղողներուն ոտ-
 9 քերը դրանք .քով են , քեզ ալ դուրս պիտի
 10 Հանեն : Եւ խօսցն անոր ոտքերուն .քով ինկաւ
 ու Հոգի տուաւ . և երիտասարդները ներս
 մտնելով՝ զանիկա մեռած գտան , ու Հանեցին
 11 իր երկանը .քով թաղեցին : Եւ մեծ վախ մը
 ինկաւ բոլոր եկեղեցիին վրայ ու ամէնուն վրայ
 որոնք այս բաները լսեցին :
 12 Եւ առաքեալներուն ձեռքով շատ նշաններ
 ու հրաշքներ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ . և
 ամէնը միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին մէջ
 13 էին : Եւ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակեր
 անոնց յարիլ , Հապա ժողովուրդը կը մեծա-
 14 ըեր զանոնք : Եւ Տէրոջը հաւատացողները ալ
 աւելի կը շատնային , բազմութիւն այրերու ու
 15 կիներու . Այնպէս որ հիւանդները հրապա-
 րակները կը Հանէին , և պատգարակներով ու

- մահիճներով կը գնէին , որպէս զի Պետրոսի անյներու ատենը՝ գտնէ անոր շուքը անոնց մէ-
- 16 կուն վրայ հասնի : Ու շրջակայ քաղաքներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ կը ժողովուէր , հիւանդներ և պիղծ ոգիներէ նեղութիւն կրողներ բերելով , որոնք ամէնն ալ կը բժշկուէին :
- 17 Ոտք ելաւ քահանայապետը և բոլոր իրեն հետ եղողները որոնք սաղուկեցւոց աղանդէն էին ,
- 18 նախանձով լեցուած , Ու առաքեալներուն ձեռք զարկին և հասարակաց բանտը դրին զանոնք :
- 19 Բայց Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բանախնդոները բացաւ , ու դուրս հանելով զանոնք՝
- 20 ըսաւ , Փացէք և սառձարին մէջ կայնելով ժողովուրդին խօսեցէք այս կենաց բոլոր խօսքերը , Ու երբ շաբաթ կէսին , սառձարը մտան առտուանց և կը սորվեցնէին . իսկ քահանայապետը եկաւ ու իրեն հետ եղողները , ու մէկտեղ կանչեցին ժողովքը ու Իսրայէլի որդիներուն բոլոր ծերակոյսար , և ճարտ դրկեցին բանտը , որպէս զի
- 22 զանոնք բերեն : Ու երբ սպասաւորները գային , զանոնք բանախն մէջ չգտնելով՝ ետ դարձան ,
- 23 պատմեցին , Եւ ըսին թէ Բանտը ամէն զգուշութիւնով գոցուած գտանք , ու պահասպանները գտնելուն առջև կայնած , բայց բանալով՝
- 24 ներսը մտող չգտանք : Ու երբ Թէ քահանան և սառձարին իշխանը ու քահանայապետները լսեցին այս խօսքերը , կը զարմանային անոնց համար թէ ինչ պիտի ըլլայ այն : Եւ մէկը եկաւ պատմեց անոնց թէ Ահա այն մտրդիկը զորոնք բանտը դրիք , սառձարը կայներ են և ժողովուրդին կը սորվեցնեն :
- 25 Այն ատեն իշխանը սպասաւորներովը մէկտեղ գնաց զանոնք բերաւ առանց բռնութեան , քանզի ժողովուրդէն կը վախնային , որ չքարկածուին :
- 26 Ու բերին զանոնք ատեանը կայնեցուցին , և քահանայա-
- 27

- 28 պետք անոնց հարցուց՝ Ըսելով, Չէ՞ որ սասաիկ պատուիրեցինք ձեզի որ այս անուևով չորովեցրնէք. և ահա Երուսաղէմը ձեր ուսմունքովը լեցուցիք, և այն մարդուն արիւնը կ'ուզէք մեր վրայ բերել:
- 29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և յիշ առաքեալները ու ըսին, Առաւել Աստուծոյ հնազանդիկ
- 30 պէտք է քան թէ մարդոց: Մեր հայրերուն Աստուածը Յիսուսը յարուց, զոր դուք փայտէն
- 31 կտխելով սպաննեցիք: Չանկիա Աստուած իր աջ ձեռքով Առաջնորդ ու Փրկիչ ըլլալու բարձրացուց, Խորայելի սպաշխարութիւն և մեղքերու թողութիւն տալու: Եւ մենք այս բուներուն համար անոր վկաներ ենք, ու Սուրբ Հոգին ալ՝ զոր Աստուած իրեն հնազանդ եղող
- 32 ներուն տուաւ: Եւ անոնք շա՞ս ըսելով խիստ կտաղեցան, ու կը խորհէին որ զանոնք մեռցնեն:
- 34 Եւ ատեանին մէջ փարիսեցի մը սաքի վրայ ելաւ, որուն անունը Գամաղիէլ էր, օրինաց փարսեալեա մը, բոլոր ժողովուրդին առջև պատուաւոր մէկը, ու հրաման բրաւ որ առաքեալները քիչ մը դուրս հանեն. Եւ ըսաւ անոնց, Ո՛վ Խորայելացի մարդիկ, դուք ձեզի դդուշացէք այս մարդոց համար թէ ի՞նչ պիտի ընէք: Քանզի այս օրերէն առաջ Թեոդոս ելաւ, իրեն համար ըսելով թէ երեւի մէկն է, ու թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ իրեն յարեցան, ինք սպաննուեցաւ, և այն ամէնը որ իրեն հնազանդեր էին՝ ցրուեցան ու ոչինչ եղան:
- 37 Անոր ետեւէն Յուդա Քալիկեայի ելաւ աշխարհազիր եղած օրերը, և շատ ժողովուրդ իր կողմը ձգեց. ինք ալ կորսուեցաւ, և այն ամէնը որոնք իրեն հնազանդեր էին, ցիրուցան եղան:
- 38 Եւ հիմա ձեզի կ'ըսեմ, Այդ մարդոցմէն մէկդի կեցցէք ու թող տուէք զանոնք, վասն զի եթէ

- այդ խորհուրդը կամ գործը մարդոցմէ է՝ պիտի
 39 քակուի . Ապա եթէ Աստուծմէ է՝ չէք կրնար
 ատիկա քակել . չըլլայ թէ Աստուծոյ դէմ՝
 40 մարտնչող ալ գանուիք : Եւ անոնք հաւանու-
 թիւն տուին անոր . ու առաքեալները կանչե-
 լով՝ ծեծեցին , և պատուիրելով որ Բյօն ալ Յի-
 սուսի անունով չխօսին , արձակեցին զանոնք :
 41 Անոնք ալ ժողովքին առջևէն գացին , ուրախա-
 նալով որ Տէրոջը անուանը համար արժանի եղան
 42 անարգուելու : Եւ ամէն օր տաճարը ու տու-
 ներուն մէջ չէին դադարեր սորվեցնելէ ու Յի-
 սուս Քրիստոսը քարոզելէ :

ԳԼ . Զ

1 Առաքեալները ուզելով որ աղքատներուն կերակուրին հոգ տարուի , նաև փոյթ
 ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը , հոգին կերակուրը , մատակարարեն , 3 սարկա-
 ւագութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մարդոց , 5 որոնց մէկն էր
 Ստեփանոս , հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն . 12 որու հետ վիճարանող-
 ները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկա , 43 և զզպարտութեամբ
 կամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց և տաճարին :

- 1 Եւ այն օրերը երբ աշակերտները շատցան ,
 * Հելլենացելոց կողմէն տրտունջ մը եղաւ Եբ-
 րայեցւոյ դէմ , վասն զի իրենց որբեւարիները
 ամէն օրուան ողորմութեան մատակարարուելուն մէջ
 2 անտես կ'ըլլային : Եւ տասուերկուքը կանչեցին
 աշակերտներուն բազմութիւնը ու ըսին , Մեզի
 չխլայեր Աստուծոյ խօսքը ձգել ու սեղաններու
 3 ծառայութիւն ընել : Ուստի եղբայրներ , ձեզմէ
 եօթը հոգի ընտրեցէք՝ բարի վկայուած , Հոգւով
 Սրբով և խմաստութիւնով լեցուն , որպէս զի
 4 զանոնք այս գործին վրայ դնենք . Եւ մենք ա-
 ղօթքի ու Աստուծոյ խօսքին պաշտօնին պարա-
 5 պինք : Եւ այս խօսքը բոլոր բազմութեան առջև
 հաճոյ երևցաւ . ու ընտրեցին Ստեփանոսը , հա-
 ւատքով ու Հոգւով Սրբով լեցուն մարդ մը , ու

- Փիլիպպոսը, և Պրոքորոսը, ու Նիկանուկրան, և Տիմոփեան, ու Պարմենան և Նիկողայոս նորա-
- 6 Հաւատ Անտիոքացին = Ասոնք աւարեալներուն առջև կայնեցուցին. անոնք ալ ազօթք ընելով՝
- 7 ձեռքերնին անոնց վրայ դրին = Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր, ու աշակերտներուն թիւը խիստ կը շատնար Երուսաղէմի մէջ. և քահանաներէն մեծ բազմութիւն հաւատարին կը հնազանդէին =
- 8 Եւ Ստեփանոս, որ *Հաւատքով ու զօրութիւնով լցուած մարդ մը էր, մեծ հրաշքներ և
- 9 նշաններ կ'ընէր ժողովուրդին մէջ = Բայց ոմանք այն ժողովարանէն, որ Ազատացեալոց և Կիւրենացոց ու Աղեքսանդրացոց ժողովարան կ'ըսուէր, և «ման» որ Կիլիկիայէ ու Ասիայէ էին, ելան ու
- 10 Ստեփանոսի հետ վիճաբանութիւն կ'ընէին = Եւ չէին կրնար դէմ դնել այն խմաստութեանը ու
- 11 հոգիին, որով կը խօսէր = Այն ատեն հրապուրեցին քանի մը մարդիկ, որպէս զի ըսեն թէ Մենք լսեցինք որ ատիկա հայհոյական խօսքեր
- 12 կը խօսի Մովսէսի ու Աստուծոյ դէմ = Եւ զրգուցին ժողովուրդը ու ծերերը և դպիրները, ու անոր վրայ հասնելով զինք բռնեցին ու ատեանը
- 13 տարին = Եւ սուտ վկաներ կայնեցուցին, որոնք կ'ըսէին, Այս մարդը չգաղարիք հայհոյական բաներ խօսելէ սուրբ տեղիս և օրէնքին դէմ =
- 14 Քանզի լսեցինք ատկէ որ կ'ըսէր թէ այս Նազովրեցի Յիսուսը պիտի քակէ այս տեղը, ու պիտի փոխէ Մովսէսի մեզի աւանդած սովորու-
- 15 թութիւնները = Եւ ատեանը նասողներուն ամէնք երբ անոր նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի երեսի պէս տեսան =

*Ո՛րն է, շնորհքով

ԳԼ. Է

1 Ստեփանոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատասխան տալով, 2 կը ցուցնէ թէ ի՛նչպէս Աստուած ընտրե՞ր էր իրենց հայրերը, 37 և թէ Մովսէս վկայութիւն ըրած էր Քրիստոսի համար: 31 կը յանդիմանէ Հրեաները որ ապաստամբ գտնուելով Աստուծոյ դէմ, սպաննեցին զՔրիստոս, այն Արդարը, որու համար մարգարէները կանխածայներ էին, թէ աշխարհք պիտի գայ: 34 Ասոր վրայ Հրեաները կը քարոզեն Ստեփանոսը, որ իր հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ խոնարհութեամբ աղօթք կ'ընէ անոնց համար:

- 1 Այն ատեն քահանայապետը ըսաւ, Իրաւյնէ
- 2 այդ բաները այդպէ՞ս են: Եւ անիկա ըսաւ, Մարդիկ եղբայրներ ու հայրեր, մտիկ ըրէ՞ք Փառայ Աստուածը մեր հօրը Աբրահամի երեցաւ, քանի որ Միջագետի մէջ էր, դեռ
- 3 Խառանի մէջ չբնակած, և ըսաւ անոր, Ելիր քու երկրէդ և քու ազգականներէդ, ու եկուք
- 4 այն երկիրը զոր ես քեզի պիտի ցուցնեմ: Այն ատեն Քաղդէացուց երկրէն ելլելով՝ Խառանի մէջ բնակեցաւ. և անոր հօրը մեռնելէն ետե անկէ փոխադրեց զանիկա այս երկիրը, ուր
- 5 դուք հիմա կը բնակիք: Եւ ասոր մէջ անոր ժառանգութիւն չտուաւ, ոչ ալ ստբի քայլ մը բէր, բայց խոստացաւ որ ասիկա իրեն տայ իբրև կալուածք, և իրմէ ետե իր սերունդին, երբ
- 6 դեռ ինք որդի չունէր: Եւ Աստուած այսպէս խօսեցաւ, թէ անոր սերունդը օտար երկրի մէջ պանդուխտ պիտի ըլլայ, ու պիտի ծառայեցընեն զանիկա և չարչարեն չորս հարիւր տարի:
- 7 Եւ այն ազգը, որու պիտի ծառայեն, ես պիտի դատեմ, ըսաւ Աստուած, և անկէ ետե պիտի
- 8 ելլեն ու այս անդ զիս սրաչանեն: Եւ անոր թրփասութեան ուխար սուաւ, ու ետքը Աբրահամ Իսահակը ծնաւ, և թրփասեց զանիկա ու թէրորդ օրը. Իսահակ ալ Յակոբը ծնաւ, Յակոբ ալ՝
- 9 տասուերկու նահապետները: Եւ նահապետները Յովսէփի վրայ նախանձելով՝ Եդիպոսս քարոզելու ծախեցին. բայց Աստուած անոր հետ

10 էր, Ու փրկեց զանիկա իր ամէն նեղութիւնն
 ներէն, և անոր շնորհք ու իմաստութիւնն առաւ
 Եգիպտոսի Փարաւոնն թագաւորին առջև, ան ալ
 զանիկա իշխան դրաւ Եգիպտոսի ու իր բոլոր
 11 տանը փրայ = Ու Եգիպտոսի և Քանանու բոլոր
 երկրին փրայ սով մը եկաւ ու մեծ նեղութիւնն,
 12 և մեր հայրերը ուտելիք չէին զաներ = Եւ Յակոբ
 երբ լսեց թէ Եգիպտոսի մէջ ցորեն կը զանուի,
 13 առաջին անգամին մեր հայրերը զրկեց = Եւ
 երկրորդ անգամին Յովսէփ իր եղբայրներուն
 ճանչցուց ինքզինք, ու Յովսէփի ազգը Փարա-
 14ւոնի յայտնի եղաւ = Եւ Յովսէփ զրկեց՝ ու
 կանչեց իր հայրը Յակոբը ու բոլոր ազգասահմը,
 15 եօթանասունըհինգ հոգի = Եւ Յակոբ Եգիպ-
 տոս իջաւ, ու մեռաւ ինք ու մեր հայրերը .
 16 Եւ Սիւքէմ տարուելով՝ այն դերեղմանին մէջ
 դրուեցան, զոր Աբրահամ արծաթի գնով
 ծախու առեր էր Սիւքէմի շորը Եմովրի որդի-
 17 ներէն = Ու երբ մօտեցաւ խոստանուերին ատենը,
 զոր Աստուած երզումով խոստացեր էր Աբ-
 18րահամի, ժողովուրդը աճեցաւ ու շատցաւ Ե-
 19գիպտոսի մէջ, Մինչև ուրիշ թագաւոր մը ելաւ,
 որ Յովսէփը չէր ճանչնար = Անիկա հնարք բա-
 նեցուց մեր ազգին դէմ ու չարչարեց մեր հայ-
 20րերը, մինչև անգամ անոնց ազաքը դուրս ձգել
 որպէս զի չտայրին = Այն ժամանակ Մով-
 սէս ալ ծնաւ, և Աստուծոյ առջև գեղեցիկ էր,
 21 որ իր հօրը տունը մեծցաւ երեք ամիս = Ու երբ
 անիկա դուրս ձգուեցաւ, Փարաւոնի ազջիկը
 զանիկա վերցուց, և իրեն իբրև որդի մեծցուց =
 22 Ու Մովսէս Եգիպտացուց բոլոր իմաստութիւ-
 նովը փարժուեցաւ, և զօրաւոր էր իր խօսքե-
 23րովը ու գործերովը = Ու երբ քառասուն տա-
 րեկան եղաւ, իր սիրտը ինկաւ իր եղբայրնե-
 րուն, Իսրայէլի որդիներուն, այցելութիւնն ընել =

- 24 Ու Իւրայեւայիներէն մէկը հարստահարուած տես-
նելով պաշտպանեց, և զրկուածին վրէժը առաւ՝
- 25 այն Եգիպտացին սպաննելով = Կը կարծէր թէ
իր եղբայրները պիտի խմանային որ Աստուած
իր ձեռքով անոնց ազատութիւն պիտի տար ,
- 26 բայց անոնք չխմացան = Ու հետեւեալ օրը անոնց
գիմաց ելաւ երբ կը կռուէին , և խաղաղու-
թիւն ընելու ստիպեց զանոնք՝ ըսելով , Մար-
գիկ , դուք եղբայրներ էք , ինչո՞ւ մէկգմէկ
- 27 կը զրկէք = Բայց ան որ ընկերը կը զրկէր , մեր-
ժեց զանիկա , ու ըսաւ , Ո՞վ քեզ մեր վրայ
- 28 իշխան ու դատաւոր դրաւ . Զի՞ս ու սպաննել
կուզես , ինչպէս երէկ Եգիպտացին սպաննե-
29 յիր = Եւ Մովսէս այս խօսքին վրայ փախաւ ,
ու Մադիամու երկրին մէջ պանդուխտ եղաւ ,
- 30 ուր երկու որդի ծնաւ = Եւ քառասուն տարի
անցնելէն ետե՛ Մինա լեռանը անասրտաին մէջ
Տէրօջը հրեշտակը երեցաւ անոր մօրենիի կրակի
- 31 բոցով = Մովսէս ալ երբ տեսաւ , զարմացաւ
այն տեսիլքին վրայ , ու երբ մօտեցաւ զննե-
32 լու , Տէրօջը ձայնը եկաւ անոր ու կ'ըէր Ես եմ
քու հայրերուդ Աստուածը , Աբրահամի Աստ-
ուածը , ու Իսահակի Աստուածը , և Յակոբի
Աստուածը . Մովսէս ալ վախէն դողալով՝ չէր հա-
- 33 մարձակեր զննել = Եւ Տէրը ըսաւ անոր , Ոտ-
քերուդ կօշիկները հանէ , վասն զի այդ տեղը
- 34 ուր դուն կայնէր ես՝ սուրբ երկիր է = Յիրաւի
Եգիպտոսի մէջ եղող ժողովուրդի չարչարանքը
տեսայ , ու լսեցի անոնց հառաչանքը , և իջայ
զանոնք ազատելու , և հիմա եկուք քեզ Եգիպ-
35 տոս զրկեմ = Այն Մովսէսը զոր ուրացան ու
կ'ըսէին , Ո՞վ քեզ իշխան ու դատաւոր դրաւ ,
Աստուած զանիկա իշխան և փրկիչ զրկեց այն
հրեշտակին ձեռքով՝ որ մօրենիին մէջ անոր
- 36 երեցաւ = Անիկա հանեց զանոնք , հրաչքներ

- ու նշաններ ընելով Եգիպտոսի երկրին ու Կար-
 միր ծովուն մէջ, և անապատին մէջ քառասուն
 37 տարի = Այս Մովսէսն է որ ըսաւ Իսրայէլի որ-
 գիններուն, Չեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայր-
 ներէն ինծի պէս մարդարէ մը պիտի հանէ ձեզի,
 38 անոր մտիկ ըրէք = Ասիկա ան է որ անապատը
 ժողովքին մէջ էր՝ Մինա լեռան վրայ իրեն խո-
 սող հրեշտակին հետ ու մեր հայրերուն հետ,
 որ կենդանի պատգամներ առաւ մեզի տալու .
 39 Որու մեր հայրերը չուզեցին հնազանդ ըլլալ,
 հապա մերժեցին և իրենց սիրտերովը Եգիպ-
 40 տոս դարձան, Եւ ըսին Ահարոնի, Մեզի ասա-
 ուածներ շինէ, որպէս զի մեր առջևէն երթան .
 քանզի այն Մովսէսը որ մեզ Եգիպտոսի երկ-
 41 րէն հանեց, չենք գիտեր թէ ինչ եղաւ անոր =
 Եւ այն օրերը որթ մը շինեցին, ու կուռքին
 զոհ մատուցին, և իրենց ձեռքերուն գործե-
 42 րովը կը զուարճանային = Աստուած ալ երբ դար-
 ձուց, ու թողուց զանոնք որ երկինքի զօրքը
 պաշտեն . ինչպէս գրուած է մարդարէներուն
 գիրքին մէջ, Միթէ անապատին մէջ քառա-
 սուն տարի զոհեր ու սրտարագներ մատուցիք
 43 ինծի, ով Իսրայէլի աունը . Եւ Մոդրբի վրանը
 առիք ու ձեր Հռեմիա աստուծոյն աստղը, այն
 պատկերները զորոնք շինեցիք անոնց երկրպա-
 գութիւն ընելու . Ես ալ ձեզ Քաբելոնէ անդին
 44 պիտի փոխադրեմ = Վկայութեան խորանը ա-
 նապատին մէջ մեր հայրերուն հետ էր, ինչպէս
 Մովսէսի հետ խօսողը հրաման ըրաւ որ տե-
 45 սած օրինակին պէս շինէ զանիկա . Չոր մեր
 հայրերն ալ յաջորդաբար առնելով Յետուի հետ
 բերին զանիկա այն ազգերուն կալուածքը, զո-
 46 ըրոնք Աստուած վռնանց մեր հայրերուն առ-
 շնորհք գտաւ, և ուզեց որ Յակոբի Աստուծոյն

- 47 բնակարան մը գտնէ = Ու Սողոմոն անոր տուն մը
- 48 շինեց = Սահայն Բարձրեալը ձեռքով շինուած տաճարներու մէջ չբնակիր, ինչպէս մարդարէն
- 49 կըսէ, Երկինք իմ աթոռս է, ու երկիր իմ ոտքերուս պատուանդանն է. սրբախի տուն պիտի շինէք ինձի, կըսէ Տէրը, կամ ի՞նչ պիտի
- 50 ըլլայ իմ հանդստութեանս տեղը. 2⁵ որ այս
- 51 ամէնը իմ ձեռքս շիներ է = Ով խոստապարանոցներ ու սրտով և ականջով չթրիատուածներ, դուք ամէն տանն Հոգւոյն Սրբոյ հակառակ կը կենայք, ինչպէս ձեր հայրերը՝ այնպէս ալ
- 52 դուք = Մարդարէններէն սրբ չհալածեցին ձեր հայրերը, ու սպաննեցին զանոնք որ առաջուրնէ պատմեցին այն Արդարին դալուն համար, ուրուն դուք հիմա մասնիչները և սպաննողները
- 53 եղաք. Գուք որ օրէնքը առիք հրեշտակներուն մատակարարութիւնովը ու չպահեցիք =
- 54 Եւ անոնք այս բաները լսելով՝ սիրտերնուն մէջ կը կառողէին ու ակռաներնին անոր վրայ
- 55 կը կրճատէին = Բայց անիկա Հոգւով Սրբով լեցուած՝ երկինք նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ փառքը, ու Յիսուսն ալ որ Աստուծոյ աջ կողմը կայներ էր, և ըսաւ, Ահա կը տեսնեմ երկինքը բոցուած, ու Արդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ կողմը
- 56 կայնած = Իսկ անոնք մեծածայն ազդողակելով՝ ականջներնին գոցեցին, և ամէնը մէկէն վազեցին
- 57 անոր վրայ. Ու քաղաքէն դուրս հանելով՝ կը քարկոծէին զանիս. և վկաները իրենց հանդերձները զահ կը զնէին երիտասարդի մը ոտքերուն
- 58 քով, որ Սողոս կըսուէր = Եւ կը քարկոծէին Սաեփանոսը, որ աղօթք կընէր ու կըսէր, Տէր
- 59 Յիսուս, ընդունէ իմ հոգիս = Ու ծունկի վրայ զալով բարձրաձայն ազդողակեց, Տէր, այս մեղքը մի սեպեր ասանց. և գոցս ըսելով՝ Ինչեց = Սողոս ալ կամակից էր անոր աղանձուելուն =

ԳԼ. Ը

4 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռքով, որ քարոզեց՝ ճբաշքներ բրու և շատերը մկրտեց, որոնց մէջ էր Սիմոն մագը: 11 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղեցիին հաստատութիւն տալու, ու աղօթքով և ձեռքերին ժողովուրդներուն վրայ դնելով՝ Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց: 18 Երբ Սիմոն կ'ուզէ ստակով ծախու առնել անոնց ունեցած իշխանութիւնը, 20 Պետրոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր սրտին շարութիւնը, ու զոջալու կը յորդորէ. ետքը Յովհաննէսի հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ: 26 Տէրոջը հրեշտակը կը ղրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ Եթէովպացի ներքինին, և մկրտէ զանեկա:

- 1 Եւ այն օրը մեծ հալածում՝ եղաւ Երուսաղէմի մէջ եղող եկեղեցիին վրայ, և առաքեալներէն զատ ամէնն ալ ցիրուցան եղան Հրէաստանի ու
- 2 Սամարիայի երկիրներուն մէջ: Եւ աստուածաւ փախ մարդիկ Ստեփանոսը վերցուցին, ու անոր
- 3 վրայ մեծ ողբ ըրին: Բայց Սոզոս եկեղեցիին շատ փնաս կու տար, տուները կը մանէր, այրեր ու կիներ կը քաշէր՝ բանա դնել կու տար:
- 4 Եւ այն ցիրուցան եղածները կը պարտէին ու
- 5 խօսքը կը քարոզէին: Փիլիպպոս ալ Սամարիայի մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը քարոզէր
- 6 անոնց: Եւ ժողովուրդները միաբան Փիլիպպոսի ըսածներուն ուշադրութիւն կու տային՝ լսելով ու տեսնելով այն նշանները զորոնք
- 7 կ'ընէր: Վասն զի շատ դիւահարներէն պիղծ ոգիները մեծաձայն աղաղակելով կ'ելլէին:
- 8 Եւ շատ անդամալոյծներ ու կաղեր կը բժրջկուէին. ու մեծ ուրախութիւն եղաւ այն քաղաքին մէջ: Բայց Սիմոն անունով մարդ մը կար, որ առաջուրնէ այն քաղաքին մէջ մոգութիւն կ'ընէր, ու Սամարացւոց ազգը կ'ապշեցնէր, իրեն համար ըսելով թէ մեծ մէկն է.
- 10 Որու ուշադրութիւն կու տային ամէնն ալ, պզտիկէն մինչև մեծը, և կ'ըսէին, Ասիկա Աստուծոյ մեծ [ըսուած] զօրութիւնն է: Դատ ժամանակէ ի վեր կախարդութիւններով զաւ
- 11

- նոնք ապշեցնելուն համար՝ իրեն ուշադրութիւն
 12 կու տային = Բայց երբ Փիլիպպոսի հաւատացին,
 որ Աստուծոյ թագաւորութեանը ու Յիսուս
 Քրիստոսի անուանը վրայով կը քարոզէր, կը
 13 մկրտուէին թէ՛ սրբեր և թէ՛ կիներ = Եւ Սիմոն
 ինք ալ հաւատաց, ու մկրտուելով՝ միշտ Փի-
 լիպպոսի հետ էր. և տեսնելով այն նշանները
 ու մեծ դօրութիւնները որոնք կը ըլլային՝ կը զար-
 14 մանար = Իսկ Երուսաղէմի մէջ եղող առաքեալ-
 ները երբ լսեցին թէ Սամարայիք Աստուծոյ
 խօսքը ընդունէն են, Պետրոսը ու Յովհաննէսը
 15 անոնց զրկեցին. որոնք իջնելով՝ աղօթք ըրին
 անոնց համար որպէս զի Սուրբ Հոգին առնեն.
 16 (Վասն զի զեռ անոնց մէկունն իրոյ իջած չէր,
 հապա միայն Տէր Յիսուսի անուանովը մկրտուած
 17 էին.) Այն ատեն ձեռքերնին զրին անոնց վրայ,
 18 ու Սուրբ Հոգին կ'առնէին = Երբ տեսաւ Սիմոն
 թէ առաքեալներուն անոնց վրայ ձեռք դնելովը
 Սուրբ Հոգին կը արուի, անոնց ստակ մատուց
 19 ու բտաւ, Ինձի ալ այս իշխանութիւնը տուէք,
 որպէս զի որով իրոյ ձեռք դնեմ՝ անիկա Սուրբ
 20 Հոգին առնէ = Բայց Պետրոս բտաւ անոր, Քու
 արծաթդ քեզի հետ թող կորսուի, վասն զի
 Աստուծոյ պարգևը կարծեցիր թէ ստակով
 21 կ'առնուի = Դուն այդ բանին մէջ մասն ու բա-
 ժին չունիս, վասն զի քու սիրտդ Աստուծոյ
 22 առջև շիտակ չէ = Ուստի այդ քու չարութենէդ
 զեղջի եկուր ու Աստուծոյ աղաչէ, թերևս ներուի
 23 քեզի քու սրտիդ չար խարհաւորը = Վասն զի ես
 քեզ մտղձի դառնութեան մէջ և անիրաւու-
 24 թեան կապին մէջ կը տեսնեմ = Սիմոն պա-
 տասխան տուաւ ու բտաւ, Դուք ինձի համար
 աղօթք ըրէք Տէրոջը, որպէս զի այդ ձեր բաժ-
 25 ներէն բան մը իմ վրաս չգայ = Անոնք ալ վկայու-
 թիւն տալով Տէրոջը խօսքը խօսելէն ետև դար-

- ձան Երուսաղէմ, և Սամարացոց շատ զեղե-
 րուն մէջ աւետարանը քարոզեցին :
- 26 Եւ Տէրօջը հրեշտակը Փիլիպոսի խօսեցաւ՝
 ըսելով, Ելի՛ր ու գնա գուն հարաւային կողմը,
 այն ճամբան, որ Երուսաղէմէ դէպ ի Գազա
- 27 կ'իջնէ, որ անապատ «եղ մն է» : Ան ալ ելաւ
 գնաց. և ահա Եթէովպացի ներքինի մարդ մը,
 Եթէովպացոց Կանդակա թագուհին մէկ զօ-
 րաւորը, որ անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր,
 որ Երուսաղէմ եկեր էր երկրպագութիւնն ը-
- 28 նելու. Եւ ապէ ետ կը դառնար, ու իր կառքը
 նստած Եսայի մարգարէին գիրքը կը կարդար :
- 29 Եւ Հոգին ըսաւ Փիլիպոսի, Մօտեցիր և այդ
 30 կառքին քով գնա : Փիլիպոս ալ վազելով մօտ
 գնաց, ու մտիկ կ'ընէր որ Եսայի մարգարէին գիրքը
 կը կարդար, և ըսաւ, Կարգացածդ կը հասնե՞ս
- 31 արդեօք : Ան ալ ըսաւ, Ի՞նչպէս կրնամ հասնալ,
 եթէ մէկը ինծի չառաջնորդէ. ու ազաչեց Փի-
- 32 լիպոսի, որ ելլէ իր քով նստի : Եւ գիրքին մէջ
 կարդացած տեղը այս էր. Այխարի պէս մար-
 թուելու տարուեցաւ, ու իր խուզողին առջև
 մունձ կէցող գառնուկի պէս՝ այնպէս իր բերանը
- 33 չբանար. Իր խոնարհութեանը մէջ իր գատառ-
 տանը վերցուեցաւ, և անոր ազգատոհմը ս'վ
 սլիտի սրտամէ. վասն զի անոր կեանքը երկրէ
- 34 կը վերցուի : Ներքինին սրտատախտան տուաւ Փի-
 լիպոսի ու ըսաւ, Կազաչեմ քեզի, մարգարէն
 որո՞ւ համար կ'ըսէ զայս. իրե՞ն համար թէ ու-
- 35 ըիշի մը համար : Իսկ Փիլիպոս իր բերանը
 բացաւ, և գիրքին այս խօսէն սկսելով՝ Յիսուսը
- 36 քարոզեց անոր : Ու երբ իրենց ճամբան կ'եր-
 թային, Չուրի մը քով եկան. ու ըսաւ ներքի-
 նին, Ահա Չուր, ալ ի՞նչ բան զիս կ'արգիլէ մկր-
- 37 տուելէ : [Եւ Փիլիպոս ըսաւ անոր, Եթէ քու
 բոլոր սրտովդ կը հաւատաս՝ կարելի է. անիկա

- պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Կը հաւատամ
 38 թէ Յիսուս Քրիստոս Որդի Աստուծոյ է :] Ու
 հրաման ըրաւ որ կառքը կայնեցնեն . և եր-
 կուքն ալ ջուրը իջան, Փիլիպպոս ու ներքինին,
 39 և մկրտեց զանիկա : Ու երբ ջուրէն դուրս ելան,
 Տէրոջը Հոգին յափշտակեց Փիլիպպոսը, և ալ
 ներքինին զանիկա չտեսաւ, ու իր ճամբան կ'եր-
 40 թար ուրախութեամբ : Բայց Փիլիպպոս Ազով-
 տոսի մէջ գտնուեցաւ . ու պարտելով բոլոր քա-
 ղաքներուն աւետարան կը քարոզէր, մինչև ինք
 կեսարիա եկաւ :

ԳԼ Թ

4 Սոդոս Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը տանէ զՅիսուս .
 10 առաքելական պաշտօնին կը կանչուի, 18 և Անանիոսէ կը մկրտուի . 20 հա-
 մարձակ գճիստոս կը քարոզէ : 23 Հրեաները կը խորհին զանիկա սպաննել . 29 նաու-
 նապէս Յոյները . բայց Սոդոս անոնց ձեռքէն կը փախի : 31 Եկեղեցին խաղաղու-
 թիւն կը փայլէ . Պետրոս կը բժշկէ Ենեա անուն անդամաւորը, 36 և Տարթեան
 կը յարուցանէ :

- 1 Բայց Սոդոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն
 դէմ սպառնալիք ու մահ փշելով քահանայա-
- 2 պետին քով գնաց . Եւ անկէ թողութեք ուզեց
 Դամասկոս ժողովարանները պանելու, որպէս զի
 եթէ այն ճամբուն հետևողներ զանելու ըլլայ,
 այրեք կամ կիններ, կասպած երուսողէմ բերէ :
- 3 Ու երբ կերթար ու Դամասկոսի մօտեցաւ,
 յանկարծ իր բոլորաիքը երկինքէն լոյս մը փայ-
- 4 լատակեց . Եւ ինք գետինը իյնալով՝ ձայն մը
 լսեց որ կ'ըսէր իրեն, Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ
 5 զիս կը հալածես : Եւ անիկա ըսաւ, Ո՞վ ես
 դուն, Տէր . և Տէրը ըսաւ, Ես եմ Յիսուսը զոր
 դուն կը հալածես . *դժուար բան է քեզի
- 6 խթանի դէմ կից զարնել : Ան ալ դողով ու
 տալութեամբ ըսաւ, Տէր, ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ :
- 7 Եւ Տէրը ըսաւ անոր,՝ Ելիք ու քաղաքը մտիք,
 և քեզի պիտի զրուցուի ինչ որ պարտիս ընել .

- իսկ այն մարդիկը որոնք իրեն հետ կերթային ,
 ապառժ կեցեր էին , ձայնը միայն կը լսէին , բայց
 8 մէկը չէին տեսներ = Եւ Սողոս գետնէն ելաւ ,
 ու բայ աչքերով՝ մէկը չէր տեսներ . ուստի
 9 ցին = Եւ երեք օր կեցաւ առանց տեսնելու , և
 ոչ կերաւ , ոչ ալ խմեց =
 10 Ու Անանիա անուևով աշակերտ մը կար Գա-
 մասկոսի մէջ . և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ ,
 11 Անանիա . տն ալ ըսաւ , Տէր , ահա հոս եմ = Եւ
 Տէրը ըսաւ անոր , Ելի՛ր ու գնա այն փողոցը որ
 Ուղիղ կ'ըսուի , և հոն Յուդայի տանը մէջ փնտռէ
 12 անիկա աղօթք կ'ընէ . Ու տեսիլքի մէջ մարդ մը
 տեսաւ Անանիա անուևով՝ զի մտած և ձեռքը
 13 իր վրայ դրած , որպէս զի տեսնէ = Անանիա ալ
 պատասխան տուաւ , Տէր , շատերէ լսեցի այն
 14 քու սուրբերուդ Երուսաղէմի մէջ . Եւ հոս ալ
 քահանայապետներէն իշխանութիւն ունի կա-
 պելու այն ամէնը որոնք քու անուևդ կը կանչեն =
 15 Եւ Տէրը ըսաւ անոր , Գնա դուն , փան զի ա-
 նիկա ինծի ընտիր աման մըն է , իմ անուևս կրե-
 լու հեթանոսներուն ու թագաւորներուն և
 16 Իսրայէլի որդիներուն առջև . Քանզի ես անոր
 պիտի ցուցնեմ թէ որչափ պէտք է իրեն իմ
 17 անուևս համար նեղութիւն կրել = Եւ Անանիա
 գնաց ու այն տունը մտաւ , և ձեռքերը անոր
 վրայ դնելով՝ ըսաւ , Սաւուդ եղբայր , Տէրը զիս
 զրկեց , այն Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի ե-
 րեցաւ երբ կու գայիր , որպէս զի տեսութիւնդ
 18 ստանաս , ու Հոգևով Սրբով լեցուիս = Եւ շուտ
 մը անոր աչքերէն թեփերու պէս բաներ ին-
 կան . և իսկոյն տեսաւ ու ելաւ մկրտուեցաւ .
 19 Եւ կերակուր ուտելով ոյժը վրան եկաւ ,

*ու քանի մը օր Գամասկոսի մէջ եղող աշակերաններուն հետ կեցաւ :

- 20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քարոզէր †Յիսուսը, թէ անիկա է Աստուծոյ
- 21 Որդին : Եւ ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին, ու կ'ըսէին, Ասիկա ան չէ՞ որ Երուսաղէմի մէջ կը կործանէր զանոնք որ այս անունը կը կանչէին . և հոս ալ այն բանին համար եկած էր, որպէս զի զանոնք կ'ասլած՝ քահանայապետներուն տանի : Բայց Սօդոս ալ աւելի կը զօրանար, և Գամասկոսի մէջ բնակող Հրեաները կը սպառնաձեցնէր, սպաւցուցանելով թէ Քրիստոսը ասիկա է : Ու շատ օրեր անցնելէն ետքը Հրեաները խորհուրդ ըրին որ
- 24 զանիկա սպաննեն : Բայց Սօդոսի յայտնուեցաւ անոնց նենգութիւնը . և ցորեկ ու գիշեր դռները կը սպասէին, որպէս զի զանիկա սպաննեն : Իսկ աշակերանները գիշերով առին զանիկա, ու զամբիւղով մը կախելով սպասէն վար իջեցուցին :
- 26 Երբ Սօդոս Երուսաղէմ եկաւ, կը ջանար աշակերաններուն յարիչ, բայց ամէնն ալ կը վախնային անկէ, չհաւատարով թէ անիկա
- 27 աշակերտ էր : Բայց Բառնաբաս զանիկա առնելով՝ առաքեալներուն տարաւ, ու պատմեց անոնց թէ ինչպէս ձամբուն վրայ Տէրը տեսաւ, և թէ անոր հետ խօսեցաւ, և թէ ինչպէս Գամասկոսի մէջ համարձակ քարոզեց Յիսուսի
- 28 անունովը : Ու Երուսաղէմի մէջ անոնց հետ կը մանէր ու կ'ելլէր՝ Տէր Յիսուսի անունովը
- 29 համարձակ քարոզելով : Եսև †Հելլենացելոց դէմ կը խօսէր և վիճաբանութիւն կ'ընէր . ա-
- 30 նոնք ալ կը փնտռէին զանիկա սպաննել : Իսկ եղբայրները իմանալով՝ զանիկա կեսարիա իջեցուցին, և անկէ Տարսոն գրկեցին զանիկա :

* Ո՞րտե՞ս, ու ՍՊԱՆԵԼ

† Ո՞րտե՞ս, Քրիստոսը

‡ Ա. Բ. Բ., Հելլենաստոս Հրեից

- 31 Այն ատեն եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի
և Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղու-
թիւն ունեցան, և շինութիւն կ'ընդունէին, ու
Տէրօջը երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ մխիթա-
րութիւնովը քաղելով կ'աճէին :
- 32 Ու երբ Պետրոս ամէն տեղ կը պարտէր ,
Լիւզդեա բնակող սուրբերուն քով ալ իջաւ :
- 33 Եւ հոն մարդ մը գտաւ , որուն անունը Ենեա
էր, ու թ տարիէ ի վեր մահիճը պառկած ան-
34 գամալոյժ . Եւ ըսաւ անոր Պետրոս , Ենեա , Յի-
սուս Քրիստոս քեզ կը բժշկէ . ելի՛ր ու քու
35 անկողինդ շիակէ . ան ալ շուա մը ելաւ : Եւ
Լիւզդեայի ու Սարօնի մէջ բնակողներուն ա-
36 մէնը զանիկա տեսան , ու Տէրօջը դարձան : Եւ
Յոսպէի մէջ աշակերտ եղած կին մը կար , ա-
նունը Տաբիթա . (որ թարգմանուելով Այծեմ-
նիկ կ'ըսուի .) ասիկա լեցուած էր բարի դորժե-
րով ու սղորմութիւններով զորոնք ինք կ'ընէր :
- 37 Ու եղաւ որ այն օրերը ինք հիանդացաւ ու մե-
ռաւ . լուացին զանիկա և վերի սենեակ մը դրին :
- 38 Ու Լիւզդեա Յոսպէի մօտ էր . ուստի աշա-
կերտները լսելով թէ Պետրոս հոն է , անոր
երկու մարդ զրկեցին , աղաչելով որ չուշանայ
39 իրենց դալու : Պետրոս ալ ելաւ անոնց հետ
եկաւ . ու երբ եկաւ , վերի սենեակը հանեցին
զանիկա . և բոլոր սրբեարիները անոր բոլորաիքը
կայնեցան , կու լային ու կը ցուցնէին այն բաձ-
կոնները և հանդերձները զորոնք կ'ընէր Այ-
40 ծեմնիկ . քանի որ իրենց հետ էր : Պետրոս ալ
ամէնը դուրս հանելով՝ ծունկի վրայ եկաւ ու
աղօթք ըրաւ , և դէպ ի մարմինը դառնալով՝
ըսաւ , Տաբիթա , ելի՛ր կայնէ . ան ալ իր աչ-
քերը բացաւ , ու Պետրոսը տեսնելով՝ ելաւ շիտակ
41 նստաւ : Ինք ալ ձեռքը անոր տուաւ , ու վեր-
ցուց զանիկա , և սուրբերը ու սրբեարիները

Կանչելով՝ անոնց առջև ողջ կայնեցուց զանիկա ։
 42 Եւ այս բանը բոլոր Յոսպէի մէջ խմացուեցաւ , ու
 43 շատերը Տէրոջը հաւատացին ։ Եւ եղաւ որ ինք
 շատ օրեր Յոսպէ կեցաւ Սիմոն անուանով կաշի բա-
 նոցի մը քով ։

ԳԼ . Ժ

4 Կոննելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը Յ Աստուծոյ հրեշտակէն հրաման առած՝
 կանչել կու տայ Պետրոսը , 11 որ տեսիլքի մը մէջ կը տրվի չգարշիլ հեթանա-
 ներէն : 34 Պետրոս զՔրիստոս կը քարոզէ Կոննելիոսի ու անոր տանը մէջ եզոզ-
 ներուն , 44 և դեռ իր խօսքը շինցուցած՝ Սուրբ Հոգին կը հանդիպ անոնց վրայ ,
 48 և կը մկրտուին :

- 1 Կետարիայի մէջ մարդ մը կար Կոննելիոս անու-
 նով , հարիւրապետ՝ Իտալացի բաւաւ զուեղէն .
- 2 Բարեպաշտ ու աստուածալախ իր բոլոր տու-
 նովը , որ ժողովուրդին շատ ողորմութիւններ
 կու տար , և ամէն ասէն Աստուծոյ աղօթք
 3 կ'ընէր ։ Անիկա օրուան ժամը իննին ատենները
 տեսիլքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակը յայանի տե-
 սաւ , որ իր քով մտաւ և իրեն բաւ , Կոննե-
 4 լիոս . Ան ալ անոր նայելով ու խիստ վախնա-
 լով՝ ըսաւ , Ի՞նչ է , Տէր . ան ալ ըսաւ անոր ,
 Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ Աստու-
 5 ծոյ առջև եղան յիշատակի համար ։ Եւ հիմա
 Յոսպէ մարդիկ զրկէ , ու կանչէ Սիմոն անուանով
 6 մէկը որ Պետրոս մականուանեալ է . Անիկա
 իրբև հիւր կը կենայ Սիմոն անուանով կաշի բանոցի
 7 մը քով , որուն տունը ծովուն մօտ է ։ *Ու երբ
 զնաց այն հրեշտակը որ ՚ի իրեն հեա կը խօսէր , իր
 ծառաներէն երկուքը կանչեց , ու իր քով սպա-
 8 սողներէն ալ բարեպաշտ զինուոր մը , Եւ բո-
 լորը անոնց պատմելով՝ Յոսպէ զրկեց զանոնք ։
 9 Ու հեաևեալ օրը երբ անոնք ճամբայ երթա-
 լով՝ քաղաքին մօտեցան , Պետրոս ժամը վեցին

* Ո՞րտե՞ս է՝ անուանել , Անիկա քեզի պետի զրուցէ ինչ որ պարտիս ընել ։
 † Ո՞րտե՞ս , Կոննելիոսի

- 10 ատենները տանիքը ելաւ աղօթք ընելու . Եւ խիստ անօթեցած ըլլալով՝ կուզէր ձաշ ընել . ու քանի որ Իրաւորի պատրաստութիւն կը տեսնէին, իր վրայ մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ .
- 11 Եւ տեսաւ երկինքը բացուած, ու չորս ծայրէն կապուած աման մը մեծ կտաւի մը պէս, որ
- 12 *Իջաւ երկրի վրայ . Որուն մէջ կային երկրի բոլոր չորքոտանիները ու գազանները և սողունները ու երկինքի թռչունները = Եւ ձայն մը եկաւ իրեն, Ելիք, Պետրոս, մտնի՛ ու կեր =
- 14 Բայց Պետրոս ըսաւ, Քա՛ւ լիցի, Տէր, վասն զի ես ամենեւին պիղծ կամ անմաքուր բան կե՛րած չեմ = Ետէն մէյնի՛ն ալ ձայն ելաւ իրեն, Զայն որ Աստուած մաքրեց, դուն պիղծ մի
- 16 սեպեր = Ասիկա երեք անգամ եղաւ, և ամանը
- 17 երկինք վերցաւ = Ու Պետրոս երբ իր մտքին մէջ կը դարմանար թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ այն իր տեսած տեսիլքը, ահա Կոռնելիոսէ զրկուած մարդիկը Միմնի տունը հարցուցին, ու դրանք առջև կայնեցան . Եւ կանչելով կը հարցնէին թէ Սիմոն որ Պետրոս կ'ըսուի, հո՞ս կը կենայ = Ու երբ Պետրոս այն տեսիլքին վրայով կը մտածէր, Հողին Սուրբ ըսաւ անոր, Ահա երեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն . Ուստի ելիք իջիք, և անոնց հետ գնա՛ առանց խղձահարութեան, վասն զի ես
- 21 զրկեցի զանոնք = Պետրոս ալ խոսք մարդոց քով իջնելով՝ ըսաւ, Ահա ես եմ անիկա զոր դուք կը փնտռէք . ի՛նչ բանի համար եկած էք = Անոնք ալ ըսին, Կոռնելիոս հարիւրապետը, արդար և տատուածախիս մարդ, բոլոր Հրէից ազգէն վկայուած, սուրբ հրեշտակէ մը հրաման առաւ, որ քեզ իր տունը կանչէ և քեզմէ
- 23 խօսքեր լսէ = Այն ատեն ներս կանչեց զանոնք և իր քով վար դրաւ =

* Ո՛րտէս, իրեն իջաւ

† Ո՛րտէս, Կոռնելիոսէ իրեն զրկուած

- Ու հետեւեալ օրը Պետրոս ելաւ , անոնց հետ
 դնաց , և քանի մըն ալ Յոսպէէ եղող եղբայր-
 24 ներէն իրեն հետ դացին : Ու հետեւեալ օրը Կե-
 սարիա մտան . Կոռնելիոս ալ իր ազգականները
 և մտերիմ բարեկամները կանչած՝ անոնց
 25 կը սպասէր : Ու երբ Պետրոս ներս կը մտնէր ,
 Կոռնելիոս անոր դիմաց ելաւ , ու անոր ոտքը
 26 իյնալով երկրպագութիւն կ'ընէր : Բայց Պե-
 տրոս զանիկա կանգնեցուց ու ըսաւ , Ելի՛ր կայնէ .
 27 Ես ինքնս ալ մարդ եմ : Եւ անոր հետ խօ-
 սակցելով ներս մտաւ , ու շատ մարդիկ ժող-
 28 փուած գտաւ . Եւ ըսաւ անոնց , Դուք զիտէք
 թէ ի՛նչպէս ապօրինաւոր բան է Հրեայ մար-
 դու մը օտարազգիի հետ հազորդակցութիւն
 29 ընելը կամ անոր մօտենալը . բայց Աստուած
 ինծի ցուցուց որ մարդոցմէ մէկուն պիղծ կամ
 29 անմարդուր չըսեմ : Անոր համար ես ալ որ կան-
 չուեցայ , առանց դէմ խօսելու եկայ . բայց
 հիմա կը հարցնեմ , ի՛նչ բանի համար զիս կան-
 30 չեցիք : Կոռնելիոս ալ ըսաւ , Չորս օր առաջ
 մինչև այս ժամը ծով կը պահէի , ու ժամը ին-
 նին տանս մէջ աղօթք կ'ընէի . և ահա փայլուն
 հանդերձներով մարդ մը կայնեցաւ առջևս ու
 31 ըսաւ , Կոռնելիոս , քու աղօթքդ լսուեցաւ ,
 և քու ողորմութիւններդ Աստուծոյ առջև
 32 յիշուեցան . Ուստի ճարդ զրկէ Յոսպէ , ու կանչէ
 Սիմոն որ Պետրոս ալ կ'ըսուի . անիկա ծովուն
 մօտ Սիմոն անուով կաշի բանողի մը տանը մէջ
 իբրև հիւր կը կենայ . որ երբ գայ , քեզի պիտի
 33 խօսի : Ուստի անմիջապէս ճարդի զրկեցի քեզի ,
 դուն ալ ազէկ ըրիր որ եկար . և հիմա մենք
 ամէնս Աստուծոյ առջև կեցեր ենք՝ լսելու այն
 ամէն բաները որոնք Աստուծմէ հրամայուած
 են քեզի :
 34 Պետրոս իր բերանը բացաւ ու ըսաւ , Ճշմար-

- տուլթեամբ կը հասկնամ որ Աստուծոյ քով
 35 աչառութիւն չկայ . Հապա ամէն ազգի մէջ ան
 որ անկէ կը վախնայ ու արդարութիւն կը գործէ ,
 36 անոր ընդունելի է : Այն խօսքը չը Իսրայէլի որ-
 դիներուն զրկեց Աստուծոյ խաղաղութիւն քա-
 րոզելու Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով . (ասիկա է
 37 ամէնուն Տէրը .) Դուք աղէկ գիտէք այն բանը ,
 որ բոլոր Հրէաստանի մէջ եղաւ Քալիլեայէ
 սկսած , այն մկրտութենէն ետեւ զոր Յովհան-
 38 նէս քարոզեց . Յիսուսը որ Նազարէթէ էր ,
 զոր Աստուած օծեց Սուրբ Հոգիով և զօրու-
 թիւնով , որ պարտեցաւ բարիք ընելով ու Սա-
 տանայէ բոլոր տանջուածները բժշկելով , քան-
 39 զի Աստուած իրեն հետ էր : Եւ մենք վկայ ենք
 այն ամէն բաներուն զորոնք ըրաւ Հրէաստանի
 երկրին մէջ ու Երուսաղէմի մէջ , զոր փայտէն
 40 կախած սպաննեցին ալ : Աստուած զանիկա եր-
 բորդ օրը յարուց , և յայտնի ըրաւ զանիկա ,
 41 Ոչ թէ բոլոր ժողովուրդին , հապա մեզի , ա-
 ռաջուրնէ Աստուծմէ վկայ ըլլալու ընտրուած-
 ներուս , որ իրեն հետ կերանք ու խմե-
 ցինք ալ անոր մեռելներէն յարութիւն առնե-
 42 լէն ետքը : Եւ ինք պատուիրեց մեզի՝ որ ժողո-
 վուրդին քարոզենք ու վկայութիւն տանք , թէ
 անիկա է Աստուծմէ սահմանուած՝ կենդանի-
 43 ներուն ու մեռելներուն Բատաւորը : Անոր
 կը վկայեն բոլոր մարգարէները , թէ ամէն իրեն
 հաւատացողները իր անունով մեղքերու թո-
 ղութիւն կ'առնեն :
 44 Ու երբ Պետրոս այս խօսքերը կը խօսէր , Հո-
 գին Սուրբ իջաւ ամէնուն վրայ՝ որոնք խօսքը
 45 կը լսէին : Եւ թրփատուածներէն եղող հաւա-
 տացեալները , որոնք Պետրոսի հետ եկած էին ,
 զարմացան որ հեթանոսներուն վրայ ալ Հոգւոյն
 46 Սրբոյ պարգևը կը լեցուէր : Քանզի կը լսէին

անոնցմէ որ յիշուեցուներով կը խօսէին , և
 47 զԱստուած կը փառաւորէին : Այն ատեն Պետ-
 րոս սլաստախան սուաւ , Կրնայ մէկը ջուրը
 արգիլել որ ասոնք չմկրտուին , որոնք Սուրբ
 48 Հոգին ալ ընդունեցին մեզի պէս : Ու հրաման
 ըրաւ որ Տէրոջը անունովը մկրտուին . այն ատեն
 իրեն ազաչեցին որ քանի մը օր հոն մնայ :

ԳԼ. ԺԱ

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստանուած ըլլալով 5 իր երա-
 ւունքը կը ցուցնէ , 48 որ ընդունելի կ'ըլլայ : 49 Աւետարանը կը տարածուի ֆիւ-
 նիկէ , Կիպրոս և Անտիոք . ու Բաւնաբաս կը զրկուի հաւատացեալները հաստատե-
 լու : 26 Աշակերտները նախ և առաջ Անտիոքի մէջ Գրիտոնեայ կ'անուանին . 27
 ասոնք օգնութիւն կը զրկեն Հրէաստան սոյն ժամանակ :

1 Եւ առարեայները ու եղբայրները որ Հրէաս-
 տանի կողմերն էին , լսեցին որ հեթանոսներն ալ
 2 Աստուծոյ խօսքը ընդունեցէն : Ու երբ Պետ-
 րոս Երուսաղէմ ելաւ , թրիատուածներէն ե-
 3 դոյցները անոր հետ կը վիճէին , Ու կ'ըսէին թէ
 Գուն անթրիատ մարդոց քով մտար , և անոնց
 4 հետ հոյ կերար : Պետրոս ալ սկսաւ բանը կարգով
 5 պատմել անոնց , ու ըսաւ , Ես Յոպպէ քաղաքը
 աղօթք կ'ընէի , ու մտքի յափշտակութեան մէջ
 տեսիլք մը տեսայ . աման մը մեծ կտաւի պէս՝
 չորս ծայրերէն երկինքէն կախուած իջաւ , ու
 6 մինչև ինծի հասաւ . Որուն վրայ աչքս տնկեր
 կը նայէի , և տեսայ երկրի չորքօտանիները ու
 զազանները և սողունները ու երկինքի թռչուն-
 7 ները : Եւ ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր ինծի , Ելի ,
 8 Պետրոս , մորթէ ու կեր : Բայց ես ըսի , Քա՛ւ
 լիցի , Տէր , վասն զի պիղծ կամ անմարուր բան
 9 մը ամենեւին մտած չէ իմ բերանս : Պատասխան
 սուաւ ինծի երկրորդ անգամ այն ձայնը եր-
 կինքէն , Չայն որ Աստուած մտքրեց , զուն պիղծ
 10 մի սեպեր : Այս երեք անգամ եղաւ , ու նորէն
 11 բարբը երկինք քաշուեցաւ : Եւ ահա խոկոյն

- երեք մարդ Կեսարիայէ ինծի զրկուած՝ Էան
- 12 իմ եղած տանա առջև կեցան : Հոգին ալ ինծի
ըսաւ որ անոնց հետ երթամ առանց խղճահա-
րութեան . այս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ
- 13 գացին , ու մտանք այն մարդուն տունը : Եւ
անիկա մեզի պատմեց թէ ինչպէս իր տանը մեջ
հրեշտակը տեսաւ , որ կայներ էր և իրեն կը-
սէր , Մարդ զրկէ Յոգալէ , ու կանչէ Միմներ որ
- 14 Պետրոս ալ կը կոչուի . Ան քեզի խօսքեր պիտի
խօսի , որոնցմով փրկուիս դուն և քու բոլոր
- 15 տունդ : Ու երբ սկսայ խօսիլ , Հոգին Սուրբ
անոնց վրայ իջաւ , ինչպէս առաջուրնէ մեր
- 16 վրայ ալ : Այն ատեն յիշեցի Տէրոջը խօսքը որ
կըսէր , Յովհաննէս ջրով մկրտեց , բայց դուք
- 17 Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք : Ուստի եթէ
Աստուած մեկնոյն շնորհքը տուաւ անոնց ,
ինչպէս մեզի ալ , երբ Տէր Յիսուս Քրիստոսի
- 18 հաւատացին , ես ո՞վ էի որ կարենայի Աստու-
ծոյ դէմ գնել : Այս բաները լսելով՝ ձայներ-
նին կարեցին , և զԱստուած կը փառաւորէին
ու կըսէին , Ուրեմն Աստուած հեթանոսներուն
- 19 Եւ Ստեփանոսի ճանաչող վրայ եկած նեղու-
թեանէն ցիրուցան եղածները մինչև Փիւնիկէ ու
Կիպրոս և Անտիոք հասան , ու մէկնին Աս-
տուծոյ խօսքը չէին խօսեր , միայն թէ Հրեա-
- 20 ներուն : Բայց անոնցմէ ամանք Կիպրացի և Կիւ-
րենացի մարդիկ էին , որոնք երբ Անտիոք մտան ,
* Հեղինայելոյ հետ կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը
- 21 քարոզելով : Ու Տէրոջը ձեռքը անոնց հետ էր ,
և բազմաթիւ մարդիկ հաւատաւով Տէրոջը
- 22 դարձան : Եւ անոնց վրայով այս լուրը Երու-
սաղէմի եկեղեցիին ականջը հասաւ . ու Բառ-
նաբասը զրկեցին որպէս զի մինչև Անտիոք եր-

- 23 Թայ . Որ երբ եկաւ և Աստուծոյ շնորհքը տեսաւ՝ ուրախացաւ , ու կը յորդորէր ամէնն ալ՝ որ յօժար սրտով Տէրօջը հետ կապուած մնան .
- 24 Քանզի ինք բարի մարդ էր , ու Սուրբ Հոգիով և հաւատքով լեցուն . ու Տէրօջը շատ ժողովուրդ աւելցաւ : Ետքը Բառնաբաս Տարսոն ելաւ Սողոսը փնտռելու , և զանիկա գտնելով Անտիոք բերաւ : Ու եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղեցիին հետ մէկտեղ ժողովուրդով՝ շատ ժողովուրդի սորվեցուցին . ու ամէնէն առաջ Անտիոքի մէջ աշակերտները Քրիստոնեայ անուանեցան :
- 27 Այն օրերը Երուսաղէմէ մարգարէներ իջան Անտիոք : Եւ անոնցմէ մէկը , Ագաբոս անունով , ելաւ խնայուց Հոգիին զօրութիւնովը , թէ մեծ սով մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ , որ և եղաւ :
- 29 *Կղօղիոսի օրերը : Եւ աշակերտները որոշեցին որ իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրէաստանի մէջ բնակող եղբայրներուն օգնութիւն զրկեն . Զոր կատարեցին ալ , երէցներուն զրկելով Բառնաբասի ու Սողոսի ձեռքով :

ԳԼ. ԺԲ

1 Հերովդէս թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները . Յակոբոս կը սպաննէ , և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ . որու համար եկեղեցին աղօթք ընելով , Տէրօջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկա : 20 Հերովդէս իր հպարտութեամբը Աստուծոյ վայելուց եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրօջը հրեշտակէն կը զարնուի , և չարաչար կը մեռնի : 24 Անոր մեռնելէն ետեւ Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի :

- 1 Այն ատենները Հերովդէս թագաւորը ձեռք զարկաւ եկեղեցիէն մէկ քանիները չարչարել : 2 Եւ Յովհաննէսի եղբայրը Յակոբոսը սրով 3 սպաննեց : Ու տեսնելով որ Հրեաներուն հաճելի է , անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց . ու բազմապէս զարջակերքի օրերն էին : Զանիկա երբ բռնեց , բանտը դրաւ . և չորս կարգ չորսական զինուոր

* Ո՛րո՛ք , կղօղիոս կայսրին

- ներու յանձնեց , որպէս զի պահեն , և կ'ուզէր
 զատկէն ետև ժողովուրդին հանել զանիկա :
 5 Ուստի Պետրոս բանալին մէջ պահուած էր ,
 բայց եկեղեցին անդադար աղօթք կ'ընէր Աս-
 6 տուծոյ անոր համար : Ու երբ Հերովդէս ու-
 զեց զանիկա դուրս բերել , այն գիշերը Պե-
 7 տրոս երկու զինուորներու մէջսեղ կը քնանար
 կրկին շղթաներով կասուած . ու պահապան-
 7 ները դրանք առջև բանար կը պահպանէին : Եւ
 ահա Տէրոջը հրեշտակը եկա՝ վրան կայնեցաւ ,
 ու տանք մէջ լոյս մը ծագեց , և Պետրոսի կողը
 խթելով՝ արթնցուց զանիկա , ու ըսաւ , Շու-
 8 թով ելիւր . ու շղթաները անոր ձեռքերէն վար
 8 ինկան : Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր , Գօտիդ
 կապէ ու հողաթափներդ ոտքդ հագիր . ա-
 նիկա ալ այնպէս ըրաւ . և ըսաւ անոր , Հան-
 9 դերձդ վրադ առ ու եկուր իմ ետևէս : Ան ալ
 ելլելով անոր ետևէն կ'երթար , և չէր գիտեր
 թէ այն հրեշտակէն եղած բանը իրաւ է , հասպա-
 10 կը կարծէր թէ տեսիլք կը տեսնէ : Ու երբ ա-
 նոնք առաջին ու երկրորդ պահապաններէն ան-
 ցան , եկան մինչև երկաթի դուռը՝ որ քաղա-
 քին մէջ կը հանէր , որ ինքիրմէ բացուեցաւ
 անոնց . և անկէ ելլելով՝ փողոց մը անցան , հրեշ-
 11 տակն ալ իսկոյն անկէ զատուեցաւ : Ու Պե-
 տրոս ինքզինքին զարով՝ ըսաւ , Հիմա ճշմարտա-
 պէս գիտեմ որ Տէրը իր հրեշտակը զրկեց , և
 ազատեց զիս Հերովդէսի ձեռքէն ու Հրէից ժո-
 12 ղովուրդին բոլոր ակնկալութենէն : Եւ մտա-
 ծելով՝ եկաւ Մարկոս ըսուած Յովհաննէսի մօրը
 Մարիամի տունը , ուր շատեր ժողվուած ա-
 13 ղօթք կ'ընէին : Եւ ^{պանը} դուրսի դուռը երբ
 *զարկաւ , Հռովդէ անունով աղախին մը գնաց
 14 ականջ դնելու . Ու երբ Պետրոսի ձայնը ճանչ-

*Ո՞րտե՞ր , Պետրոս զարկաւ .

- ցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ, հասցաւ ներս վազելով պատմեց թէ Պետրոս դրանք
- 15 առջև կայներ է: Իսկ անոնք ըսին անոր, Խենթ թեցեր ես. բայց ինք կը պնդէր թէ այնպէս է. անոնք ալ կ'ըսէին, Անոր հրեշտակը պիտի ըլ-
- 16 լայ: Սակայն Պետրոս անդադար կը դարնէր.
- 17 ու երբ բացին, զինք տեսնելով տաշեցան: Բայց անիկա ձեռքով նշան կ'ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատմեց անոնց թէ ինչպէս Տէրը զինք բանտէն հանեց. և ըսաւ, Ասիկա Յակոբոսի ու եղբայրներուն պատմեցէք. և ելաւ ու բիշտեց
- 18 զինաց: Ու երբ առատ եղաւ, մեծ խառնութիւն կար զինուորներուն մէջ՝ թէ արդեօք ինչ եղաւ.
- 19 Պետրոս: Հերովդէս ալ երբ ուզեց զանիկա ու չգտաւ, պահապաններուն հարցութորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ սպաննուին. և ինք Հրէաստանէ կետարիա իջաւ, ու շն կը կենար:
- 20 Եւ Հերովդէս խիստ թշնամացած էր Տիրացիներուն ու Սիգոնացիներուն հետ, անոնք ալ միաբանութեամբ իրեն եկան, ու թագաւորին Բիսասոս սենեկապետը համոզելով՝ հաշտութիւն կը խնդրէին. վասն զի իրենց երկիրը թագաւորին երէն ապրուստ կ'առնէր:
- 21 Եւ որչաւած որ մը Հերովդէս թագաւորական հանդերձը հազած ու ասեանը նստած՝ անոնց
- 22 ասեմաբանութիւն կ'ընէր: Ժողովուրդն ալ կ'ազարակէր թէ Ասիկա Աստուծոյ ձայն է՝ ու
- 23 ոչ թէ մարդու: Եւ իսկոյն Տէրոջը հրեշտակը զանիկա զարկաւ, Աստուծոյ փառք շտալուն համար. և որդնալից ըլլալով մեռաւ:
- 24 Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աձէր ու կը շանար:
- 25 Եւ Բառնաբաս ու Սօլոս երբ իրենց յանձնաժպտաճօնը ընցուցին, Երուսաղէմէ դարձան, Մարկոս ըսաւ Յովհաննէսն ալ իրենց հետ առնելով:

ԳԼ. ԺԳ

4 Պօղոս ու Բառնաբաս կ'ընտրուին հեթանոսներուն երթալու : 7 Սերգիոս Պօղոս ու Եղիմաս մեզ : 11 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ թէ Յիսուս է աշխարհի Փրկիչը : 12 Հեթանոսները կը հաւատան : 13 բայց Հրեայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ'ընեն : 16 Ասոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան : 18 Քրիստոնէական հաւատքը կ'ընդունին անոնք որ յաւիտեական կենաց սահմանուած էին :

- 1 Եւ Անտիոքի մէջ եղած եկեղեցիին քանի մը մարդ արեւներ ու վարդապետներ կային, Բառնաբաս ու Եմմաոն, որ Նիւզէր կ'ըսուէր, և Ղուկիոս Կիւրենացի ու Մանայէն, Հերափէս
- 2 չորրորդապետին աննդակիցը, և Սոյոս = Երբ ասոնք Տէրօջը պաշտօնին մէջ էին, և ծով կը պահէին, Հոգին Սուրբ ըսաւ, Զատեցէք ինծի Բառնաբասը և Սոյոսը այն գործին հա-
- 3 մար, որու ես կանչեր եմ ասոնք = Այն ասեան ծով պահելով և աղօթք ընելով՝ ձեռք դրին
- 4 անոնց վրայ ու գրկեցին = Անոնք ալ Սուրբ Հոգիին գրկուած՝ Սելւեկիոս իջան, ու անկէ նա-
- 5 լով Կիպրոս գացին = Եւ Սաղամինա հասնելով՝ Հրէից ժողովարաններուն մէջ Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին, ու Յովհաննէան ալ իրենց սպասա-
- 6 լոր ունէին = Եւ պաշտելով այն [բոլոր] կողմն մինչև Պափոս, ևն գաան սուա մարդարէ՝ Հրեայ
- 7 մեզ մը, որուն անունը Բարեյեսուս էր, որ կ'ըսուէր Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը, ասիկա Բառնաբասը և Սոյոսը հրաւիրելով՝ ուղեց Աստուծոյ խօսքը
- 8 ըսել = Սակայն անոնց դէմ կեցաւ Եղիմաս մեզ, (քանզի այսպէս կը թարգմանուի անոր անունը,) որ կ'ուզէր փոխանորդ բղեշխար հաւատքէն դար-
- 9 ձընել = Բայց Սոյոս, որ Պօղոս ալ կ'ըսուէր, Հոգևով
- 10 Սրբով լեցուած, աչքերը անոր վրայ անկեց, Ու ըսաւ, Ով ամէն խաբեբայութիւնով և ամէն խտրամանկութիւնով լեցուած՝ Սասանայի որդի, թշնամի բոլոր արդարութեան, պիտի չդադարիս

- 11 Տէրոջը շիտակ ձամբաները ծռելէ : Եւ Հիմա
Տէրոջը ձեռքը ահա քու վրադ է , ու կոյր պիտի
ըլլաս՝ ատեն մը արեւը չտեսնելով : Եւ խկոյն
անոր վրայ մէզ ու խառար մը իջաւ , ու ստրտե-
- 12 լով առաջնորդ կը փնտռէր : Այն ատեն փո-
խանորդ բզեշխը երբ այս բաները տեսաւ՝ հա-
ւատաց , մեծապէս զարմանալով Տէրոջը վար-
դապետութեանը վրայ :
- 13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէ ելան ,
ու եկան Պամփիլիայի Պերգէն , բայց Յով-
հաննէս անոնցմէ զատուելով՝ Եջուսաղէմ
- 14 դարձաւ : Անոնք ալ Պերգէէ զացին ու եկան
Պիսիդիայի Անտիոքը , և շաբաթ օրը ժողովա-
- 15 բանը մասնելով՝ նստան : Ու օրէնքին և մարգա-
րէներուն կարգացուելէն ետեւ՝ ժողովրդապետ-
ները ճարտ դրկեցին իրենց ու ըսին , Մարդիկ եզ-
բայրներ , եթէ դուք ժողովուրդին խօսելու յար-
- 16 դորական խօսք մը ունիք՝ խօսեցէք : Այն ատեն
Պօղոս ստքի վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց ու
ըսաւ , Ով Իսրայելացի մարդիկ , և դուք որ Աս-
- 17 տուծմէ կը փախնաք , մտիկ ըրէք : Այս Իսրայէլ
ժողովուրդին Աստուածը մեր հայրերը ընտրեց ,
ու ժողովուրդը բարձրացուց Եգիպտոսի երկ-
րին մէջ պանդխտութեան ատենը , և բարձր
- 18 բազուկով զանոնք հանեց : Ու քառասուն
տարուան ժամանակի չափ անաստափին մէջ կե-
- 19 բակրեց զանոնք : Եւ Քանանու երկրին մէջ
եօթը ազգ կործանելով՝ անոնց երկիրը իրենց
- 20 տուաւ որ ժառանգեն : Եւ անկէ ետեւ չորս
հարիւր յիսուն տարի չափ դատաւորներ տուաւ
- 21 անոնց մինչև Սամուէլ մարգարէն : Ու ետքը
թագաւոր ուղեցին , և Աստուած Կիսի օրդին
Սաւուղը տուաւ անոնց , Բենիամինի ցեղէն
- 22 մարդ մը , քառասուն տարի : Ու երբ զանիկա
փոխեց , Գաւիթը հանեց իրենց թագաւոր ,

- որու համար վկայութիւն տալով՝ ըսաւ, Յեասէի որդին Գաւիթը գտայ իմ սրտիս համեմատ մարդ, որ իմ բոլոր կամքս պիտի կատարէ =
- 23 Ասոր սերունդէն Աստուած էր խոստամունքին պէս
- 24 Իսրայէլի՝ Փրկիչ Յիսուսը հանեց. Եւ դեռ աւնիկա էր պապանք չսկսած՝ Յովհաննէս առաջուրնէ Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդին ապաշխարու-
- 25 լծեան մկրտութիւնը քարոզեց. Աւ երբ Յովհաննէս իր ընթացքը կը կատարէր՝ ըսաւ, Ո՞վ կը կարծէք թէ եմ. ես Քրիստոսը չեմ, հասցանիկա ահա իմ ետեւէս կու գայ, որուն սաքերուն կոշիկները քակելու արժանի չեմ =
- 26 Մարդիկ եղբայրներ, Աբրահամի սոհմին որդիները, ու անոնք որ ձեր մէջ աստուածալախ են, այս փրկութեան խօսքը ձեզի զրկուեցաւ =
- 27 Քանզի Երուսաղէմ բնակիչները և անոնց իշխանները ոչ զանիկա ճանչցան, ոչ ալ մարգարէներուն ձայները՝ որոնք ամէն շաբաթ օրերը կը կարգացունին, հասցանիկա կատարեցին՝ յինչ
- 28 զաստապարտելով. Եւ մահուան պատճառ մըն ալ չգտած՝ Պիղատոսէ խնդրեցին որ անիկա սպան-
- 29 նուի = Աւ երբ անոր համար բոլոր պրուած բաները կատարեցին, փայտէն վար իջեցնելով՝ դե-
- 30 բեզմանի մէջ գրին. Բայց Աստուած զանիկա յարուց մեռելներէն. որ շատ օրեր երեցաւ ա-
- 31 նոնց Որ իրեն հետ Գալիլեայէ Երուսաղէմ ելեր էին, որոնք հիմա անոր վկաններն են ժողովուր-
- 32 զին առջև = Մենք ալ ձեզի կը քարոզենք այն
- 33 խոստամունքը որ հայրերուն եղած էր, Զոր Աստուած կատարեց մեզի որ անոնց զաւակներն ենք, Յիսուսը յարուցանելով, ինչպէս երկրորդ սողմասին մէջ ալ գրուած է, Գուն իմ Որդիս ես,
- 34 ես այսօր քեզ ծնայ = Եւ որ զանիկա մեռելներէն յարուց, ու մէյմըն ալ ապահանութիւն պիտի չտեսնէ, այսպէս կ'ըսէ թէ Զեզի պիտի

- տամ Դաւիթի հաւատարիմ սուրբ խոստումնս
 35 ներք = Ուստի ուրիշ սուրբ մը մէջ ալ կ'ըսէ, Քու
 Սուրբիդ սպականութիւն տեսնել պիտի չտաս =
 36 Վասն զի Դաւիթ իր դարուն մէջ Աստուծոյ
 կամքին ծառայելով՝ մեռաւ, ու իր հայրերուն
 քով դրուեցաւ և սպականութիւն տեսաւ =
 37 Բայց ան զոր Աստուած յարուց՝ սպականու-
 38 թիւն չտեսաւ = Ուրեմն յայտնի ըլլայ ձեզի,
 մարդիկ եզրայրներ, որ ասոր միջոցով ձեզի
 39 մեղքերու թողութիւն կը քարոզուի. Եւ այն
 ամէն բաներէն՝ որոնցմէ Մովսէսի օրէնքովը
 չկրցայք արդարանալ, ասով ամէն ով որ հա-
 40ւատայ, կ'արդարանայ = Արդ զգուշացէք որ
 չըլլայ թէ ձեր վրայ զայ այն որ մարդարէնե-
 41րուն մէջ ըսուած է, Նայեցէք, արհամարհոյ-
 ներ, և զարմացէք ու ոչնչացէք, վասն զի գործ
 մը պիտի ընեմ՝ ձեր օրերուն մէջ, այնպիսի
 գործ մը՝ զոր եթէ մէկը ձեզի պատմէ, պիտի
 չհաւատայք =
 42 Ու երբ անկէ դուրս ելան, *կ'աղաչէին որ
 †հեռեկալ շարժ^մ ալ նոյն խօսքերը իրենց
 43 խօսուին = Եւ ժողովուրդը երբ արձակուեցաւ,
 Հրեաներէն ու նորահաւատ բարեպաշտներէն
 շատերը Պօղոսի ու Բառնաբասի ետեէն կ'եր-
 թային, որոնք կը խօսէին անոնց հետ ու կը յար-
 դորէին զանոնք, որ միշտ Աստուծոյ շնորհքին
 44 մէջ հաստատ կենան = Եւ հեռեկալ շարժ օրը
 զրեթէ բոլոր քաղաքը ժողովուեցաւ Աստուծոյ
 45 խօսքը լսելու = Իսկ Հրեաները երբ տեսան
 այն բազմութիւնը, նախանձով լեցուեցան, ու
 Պօղոսի դրուցածներուն դէմ կը խօսէին հակա-
 46 սակելով ու հայհոյութիւն ընելով = Այն ատեն
 Պօղոս և Բառնաբաս համարձակեցան ու ըսին,
 Պէտք էր որ առաջ ձեզի խօսուէր Աստուծոյ

*Ո՛րն է, հեթանոսները կ'աղաչէին

†Կ'մ, շարժու մէջ

- խօսքը , բայց սրովհետև դուք զանիկա կը մերժէք , ու ինքզինքնիդ յաւիտենական կեանքի արժանի չէք սեպեր , ահա մենք հեթանոսներ 47 բուն կը դառնանք : Վասն զի Տէրը այսպէս պատուիրած է մեզի . Քեզ հեթանոսներուն լոյս գրի , որպէս զի դուն փրկութեան պատճառ 48 ըլլաս մինչև երկրի ծայրերը : Զայս լսելով հեթանոսները կ'ուրախանային , ու Աստուծոյ խօսքը կը փառաւորէին . և որոնք որ յաւիտենական 49 կեանքի սահմանուած էին , հաւատացին : Ու Տէրոջը խօսքը բոլոր գաւառը կը տարածուէր : 50 Բայց Հրեաները զրգոեցին բարեպաշտ և պատուաւոր կիները ու քաղաքին մեծերը , և Պօղոսի ու Բառնաբասի վրայ հալածանք հանելով՝ զանոնք իրենց սահմաններէն դուրս բրին : 51 Անոնք ալ իրենց ստրերուն փոչին անոնց զէմ 52 թօթօվելով՝ Իկոնիոն եկան : Ու աշակերանները ուրախութեամբ և Հոգւով Սրբով կը լեցուէին :

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածուելով կը փախչին Իկոնիոն : 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ ի ծնէ կաղ մը , և այս պատճառաւ անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին : 19 Պօղոս կը բարկոծուի : 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պարտին , հաստատելով աշակերաններ հաւատքի և համբերութեան մէջ . 26 ետքը Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղբայրներուն ո՛րչափ բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց :

- 1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք մէկտեղ Հրեաներուն ժողովարանը մտան , և այնպէս խօսեցան որ խիստ շատ Հրեաներ և Յոյներ
- 2 հաւատացին : Բայց չհաւատացող Հրեաները զրգեցին ու չարութեան զրգոեցին հեթանոսներուն սիրար եղբայրներուն զէմ : Իսկ անոնք շատ ժամանակ շփոթ կենալով՝ համարձակ կը քարոզէին Տէրոջմով , որ իր շնորհաց խօսքին կը վկայէր , և նշաններ ու հրաշքներ ընել կու տար
- 4 անոնց ձեռքով : Եւ քաղաքին բազմութեանը

- մէջ երկպառակութիւն մը եղաւ . ոմանք Հրեա-
 ներուն կողմէն եղան, ոմանք ալ առաքեալնե-
 5 րուն : Ու երբ հեթանոսները և Հրեաները ի-
 րենց իշխաններովը ^{իրանին} յարձակեցան՝ զանոնք
 6 նախատելու ու քարկոծելու, Իրենք իմանալով
 Լիկայոնացւոց քաղաքները փախան, Լիւստրա
 ու Դերբէ և շրջակայ տեղերը, ու հոն աւե-
 տարանը կը քարոզէին :
- 7 Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր ու-
 քերովը սկար՝ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած,
 8 որ բնաւ քալած չէր : Ասիկա Պօղոսի խօսքերը
 մտիկ կ'ընէր . ան ալ աչքը անոր անկելով և
 տեսնելով թէ բժշկուելու հաւատք ունի,
 9 Բարձր ձայնով մը ըսաւ, Ելիր ոտքերուդ վրայ
 10 շիտակ կայնէ . ան ալ ցաթկելով կը քալէր : Եւ
 Ժողովուրդները երբ Պօղոսի ըրածը տեսան,
 ձայներնին վերցնելով Լիկայոնարէն ըսին, Ասա-
 ուածները մարդոց նմանութիւնով մեզի իջեր
 11 են : Ու Բառնաբասի Դիոս կը կոչէին, և Պօ-
 ղոսի՝ Հերմէս, իասն զի անիկա էր պլիսաւոր
 12 խօսողը : Իսկ քաղաքին առջև եղած Դիոսի
 քուրմը ցուլեր և սլաակներ բերելով դռներուն
 առջև, բազմութեանը հետ մէկտեղ կ'ուզէր որ
 13 զոհ ընէ : Բայց Բառնաբաս ու Պօղոս առաքեալ-
 ները երբ լսեցին, իրենց հանդերձները սրա-
 ուելով՝ դուրս ցաթկեցին բազմութեանը մէջ,
 14 կ'աղաղակէին Ու կ'ըսէին, Մարդիկ, ինչո՞ւ հա-
 մար այդ բաները կ'ընէք . մենք ալ ձեզի պէս
 կ'իրքեր ունեցող մարդիկ ենք, ու կը քարոզենք
 ձեզի որ այդ փուճ բաներէն կենդանի Ասաու-
 ծայն դառնաք, որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը
 15 և ծովը ու բոլոր անոնց մէջ եղածները : Որ
 անցած դարերուն մէջ թող առաւ ամէն ազ-
 16 դերուն իրենց ձամբաները երթալու : Այսու
 ամենայնիւ ինքզինք առանց վկայութեան չթու-

- դուց, բարերարութիւնով երկինքէն *մեզի անձ-
 րեւներ ու պողոտեր եղանակներ տալով, կերա-
 կուրներով և ուրախութիւնով †մեր սիրտերը
 17 լեցնելով: Ու այս բաները ըսելով՝ հազիւ կրցան
 ժողովուրդները դադրեցնել, որ իրենց զոհ
 չընեն:
- 18 Սակայն Անտիոքէ ու Իկոնիոնէ Հրեաներ
 հասան. ու ժողովուրդները համոզեցին, և Պո-
 ղոսը քարկոծեցին ու քաղաքէն դուրս քաշե-
 19 ցին՝ կարծելով թէ մեռած է: Բայց աշակերտ-
 ները երբ անոր բոլորտիքը պատեցին, ելաւ քա-
 ղաքը մտաւ, ու հեռուեալ օրը Բառնաբասի հետ
 20 մէկտեղ Գերբէ ելաւ: Եւ անոնք այն քաղա-
 քին մէջ աւետարանը քարոզելով, ու շատերը
 աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա և Իկոնիոն և Ան-
 21 տիոք դարձան, Աշակերտներուն սիրտերը հաս-
 տատելով, և յորդորելով որ հաստատ մնան հա-
 լաաքի մէջ. և կ'ընէին թէ շատ նեղութիւններով
 պէտք է մեզի Աստուծոյ թաղաւորութիւնը
 22 մտնել: Ու երբ անոնց ամէն մէկ եկեղեցիին
 երէցներ ձեռնադրեցին, ծոմնապահութեամբ
 աղօթք ընելով զանոնք յանձնեցին Տերօջը՝ որու
 23 հաւատացեր էին: Եւ Պիսիդիացի մէջէն պար-
 24 տելով՝ եկան Պամփիլիա: Պերգէի մէջ ալ Տե-
 25 ռօն խօսքը խօսելէ ետև Ատալիա իջան: Անկէ
 ալ նաւով Անտիոք գացին, ուրկէ Աստուծոյ
 շնորհքին յանձնուած էին այն գործին համար
 26 զոր կատարեցին: Ու երբ եկան, եկեղեցին մէկ-
 տեղ ժողովելով՝ պատմեցին ինչ որ Աստուած
 ըրեր էր իրենց հետ, և որ հեթանոսներուն
 27 հաւաաքի դուռ բացեր էր: Ու հոն շատ ժամա-
 նակ աշակերտներուն հետ կեցան:

* Ո՛հ, † ձեզ

† Ո՛հ, † ձեզ

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի թիփասութեան վրայով : 6 Ասոր համար առաքեալները խորհուրդ կ'ընեն , 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն , իրենց վճիռը կը ղրկեն անոնց : 36 Պողոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մէկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու , բայց իրենց մէջ վէճ մը ծագելով՝ իրարմէ կը զատուին :

1 Եւ մէկ քանինները Հրէաստանէ իջած՝ եղբայրներուն կը սորվեցնէին որ եթէ Մովսէսի աստուծոյ ստիճութեանը համեմատ չթիփասուիք ,

2 չէք կրնար փրկուիլ : Ուստի Պողոսի և Բառնաբասի անոնց դէմ՝ շատ մը հակառակութիւն ու վէճ ընելէն ետքը , վճռեցին որ Պողոս ու Բառնաբաս և մէկ քանիններն ալ անոնցմէ՝ Երուսաղէմ ելլեն առաքեալներուն ու երէցներուն այս

3 խնդրին համար : Անոնք ալ եկեղեցիէն ճամբայ գրուած՝ Փիւնիկէէ ու Սամարիայէ անցնելով , հեթանոսներուն դարձի դայր կը պատմէին , և մեծ ուրախութիւն կու տային բոլոր եղբայրներ-

4 րուն : Ու երբ Երուսաղէմ հասան , եկեղեցիէն ու առաքեալներէն և երէցներէն ընդունուեցան , և պատմեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց

5 հետ : Փարիսեցոց աղանդէն հաւատացեալներէն ոմանք ելան , ու կ'ըսէին թէ Պէտք է թիփասել զանոնք ու պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն :

6 Եւ առաքեալները ու երէցները ժողովուեցան

7 այս բանին վրայով խորհելու : Եւ շատ վիճաբանութիւն ըլլալէ ետե , Պետրոս ոտքի վրայ ելաւ ու ըսաւ անոնց , Մարդիկ եղբայրներ , դուք գիտէք որ առաջին օրերէն Աստուած զիւրնարեց մեր մէջէն , որպէս զի իմ բերնովս հեթանոսները աւետարանին խօսքը լսեն ու հա-

8 լատան : Եւ սրտազէտն Աստուած վկայեց անոնց՝ Սուրբ Հոգին սալով անոնց , ինչպէս

9 մեզի ալ : Եւ խտրութիւն մը չըրաւ մեր ու անոնց մէջտեղ , հաւատքով անոնց սիրաբեր

- 10 մաքրելով : Ուստի հիմա ինչո՞ւ զԱստուած կը փորձէք, աշակերաներուն պարանոցին վրայ այնպիսի լուծ մը զնելով, զոր ոչ մեր հայրերը ոչ ալ
- 11 մենք կրցանք վերցնել : Բայց կը հաւատանք որ Տէր *Յիսուսի շնորհքովը կը փրկուինք մենք, ինչպէս անոնք ալ :
- 12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուս կեցաւ ու մտիկ կ'ընէր Բառնաբասի ու Պօղոսի, որոնք կը պատմէին թէ Աստուած սրչափ նշաններ ու հրաշքներ բերէր հեթանոսներուն մէջ իրենց ձեռքով :
- 13 Եւ անոնք խօսքերնին կարելէն ետե՛ւ՝ Յակօբոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Մարդիկ եղբայրներ, ինձի մտիկ ըրէք . Շմաւոն պատմեց թէ Աստուած ինչպէս առաջ այցելութիւն բրաւ, որպէս զի հեթանոսներէն ժողովուրդ առնէ իր
- 15 անուանը համար : Եւ այս բանին մարդարէնէրուն խօսքերն ալ կը միարանին, ինչպէս գրուած է,
- 16 Ասկի ետե պիտի դառնամ ու Գաւիթի ինկած խորանը նորէն պիտի շինեմ, և անոր կործանուած տեղերը նորէն պիտի շինեմ, և
- 17 կանգնեմ զանիկա . Արպէս զի մնացած մարդիկը Տէրը փնտռեն, և բոլոր հեթանոսները՝ որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է, կ'ըսէ Տէրը որ
- 18 այս ամէն բաները կ'ընէ : Յայտնի են †Աստուծոյ իր բոլոր գործերը աշխարհի սկիզբէն հետէ :
- 19 Ասոր համար ես յարմար կը դասեմ նեղութիւն չտալ անոնց որոնք հեթանոսներէն Աստուծոյ կը դառնան . Հապա թուղթ մը գրել անոնց՝ որ ետ կենան կուռքերու պղծութիւններէն և պոռնկութենէ ու խեղդուածէ և
- 21 արիւնէ : Վասն զի Մովսէս հին դարերէն ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինք քարոզողներ ունի, և ժողովարաններու մէջ ամէն շաբաթ որ կը կարգացուի :

- 22 Այն առեւն առաքեալներուն ու երէցներուն՝
բոլոր եկեղեցիին հետ մէկտեղ աղէկ երեցաւ
որ իրենցմէ մարդիկ ընտրելով Անտիոք զրկեն
Պօղոսի ու Բառնարասի հետ, Բարսաբա մական-
ուանեալ Յուզանն և Շիղան, որոնք զլիաւոր
- 23 մարդիկ էին եղբայրներուն մէջ : Ու անոնց
ձեռքով իւրի մը զրկեցին այսպէս զրուած :
- Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ ,
Անտիոքի ու Սիւրիայի և Կիլիկիայի մէջ հե-
- 24 թանոսներէն եղած եղբայրներուց ողջոյն : Ո-
րովհետեւ լսեցինք թէ ոմանք մեր մէջէն ելլե-
լով՝ ձեզ խօսքերով խռովեցուցեր և ձեր ան-
ձերը խախտեր են, ըսելով թէ պէտք է թրխատուիլ
ու օրէնքը պահել, որոնց մենք «պապէ» չպատուի-
- 25 րեցինք, Մեզի միաբանութեամբ ժողովուած-
ներուս աղէկ երեցաւ որ մարդիկ ընտրելով
ձեզի զրկենք մեր սիրելիներուն, Բառնարասի
- 26 ու Պօղոսի, հետ, որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի անուանը համար անձերնին մատնած մար-
- 27 դիկ են : Ուստի զրկեցինք Յուզանն և Շիղան,
որպէս զի իրենք ալ բերնով նոյն բաները յե-
28 զրուցեն . Վասն զի աղէկ երեցաւ Սուրբ Հո-
զիին ու մեզի ալ ձեր վրայ աւելի բեռ չդնել
- 29 այս հարկաւոր բաներէն զատ, որ ետ կենաք
կուռքերու զոհուածէ և արիւնէ ու խեղդուածէ
և պոռնկութենէ . որոնցմէ ինքզինքնիդ պահե-
լով աղէկ պիտի ընէք : Ողջ եղէք :
- 30 Անոնք ալ ձամբոյ զրուելով՝ Անտիոք դա-
ցին, և ժողովուրդը մէկտեղ ժողովելով թուղթը
- 31 սուին : Ու երբ կարգացին, ուրախացան այն
32 միտիժարութեանը վրայ : Իսկ Յուզա ու Շիղա,
որ իրենք ալ մարդարէ էին, շատ խօսքերով
- 33 յորդորեցին եղբայրները ու հաստատեցին : Եւ
առեւն մը հա կենալէ ետեւ, եղբայրներէն խա-
ղաղութեամբ ձամբոյ զրուեցան առաքեալնե-

- 34 րուն զառնալուս = Բայց Շիրայի աղէկ երևցաւ հոն
 35 մնալ = Պողոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ
 կը կենային , և ուրիշ շատերու հետ Տէրօջը
 խօսքը կը սորվեցնէին ու կը քարոզէին :
 36 Եւ քանի մը օրերէ ետեւ Պողոս ըսաւ Բառ-
 նաբասի , Գառնանք ու այցելութիւն ընենք եղ-
 բայրներուն՝ ամէն մէկ քաղաքները , ուր Տէ-
 րօջը խօսքը քարոզեցինք , և քեանք թէ ինչպէս
 37 են : Իսկ Բառնաբաս կ'ուզէր որ Յովհաննէսն ալ
 38 առնեն , որ Մարկոս կ'ըսուէր . Բայց Պողոս ար-
 ժան չտեսցաւ որ Պամփիլիայի մէջ իրենցմէ
 զատուողը ու իրենց հետ գործի չեկողը իրենց
 39 հետ առնեն : Այսպէս անոնց ձը գժտութիւն մը ե-
 ղաւ , մինչև իրարմէ զատուեցան . և Բառնաբաս
 40 առաւ Մարկոսը ու նաևով Կիպրոս գնաց : Պո-
 ղոս ալ Շիրան ընտրեց ու ելաւ , եղբայրներէն
 41 Աստուծոյ շնորհքին յանձնուելով , Եւ Սիւրիայի
 ու Կիլիկիայի մէջ կը պարտէր ու եկեղեցիները
 կը հաստատէր :

ԳԼ . ԺԶ

1 Պողոս կը թշխատէ Տիմոթէոսը . 7 Սուրբ Հոգին հրամանովը քաղաքները կը պարտի .
 14 Լիդիան հաւատքի կը բերէ , 16 և հարցուկ ոգի ունեցող աղաքին մը կը բժշկէ :
 19 Այս պատճառաւ Պողոս ու Շիրա կը ծեծուին և բանտը կը դրուին : 26 Բանտին
 դռները՝ հրաշքով կը բացուին : 31 Բանտապետը դարձի կու գայ . 37 և անոնք
 կ'ազատուին :

- 1 Եւ հասաւ Գերբէ ու Լիւստրա . և ահա հոն
 աչակերտ մը կար Տիմոթէոս անունով , որ հա-
 ւատացեալ Հրեայ կնոջ մը զաւակ էր , և հայրը
 2 Յոյն էր . Որ Լիւստրացի ու Իկոնացի եղբայր-
 3 ներէն ալ բարի վկայուած էր : Պողոս ուզեց որ
 ասիկա իրեն հետ ելլէ , և առաւ թշխատեց զա-
 նիկա այն տեղերը եղած Հրեաներուն համար ,
 վասն զի ամէնն ալ գիտէին թէ անոր հայրը
 4 Յոյն էր : Եւ քաղաքներէն անցնելով , Երու-
 սաղէմ եղած առաքեալներէն ու երէցներէն

- ապստրուած հրամանները կ'աւանդէին անոնց՝
 5 որ պահէն : Եկեղեցիներն ալ հաւատարի մէջ
 կը հաստատուէին, և օրէ օր անոնց թիւը կ'աւ-
 ւեցնար :
- 6 Եւ Փռիւղիա ու Գաղատացոց կողմերը
 պարտեցան, և Սուրբ Հոգիէն արգիլուելով որ
 7 Ասիայի խօսքը Ասիայի մէջ չխօսին, Երբ Միւս-
 սիայի կողմերը եկան, կը ջանային դէպ ի Բիւ-
 թանիա երթալ, և [Յիսուսի] Հոգին թող չառաւ:
 8 անոնց : Եւ Միւսիայի քովէն անցնելով Տրովադա
 9 իջան : Եւ հոն գիշերը Պօղոսի տեսիլք մը երեւ-
 ցաւ . Մակեդոնացի մարդ մը կայներ կ'աղաչէր
 անոր ու կ'ըսէր, Մակեդոնիա անցիր և օգնէ
 10 մեզի : Ու երբ այն տեսիլքը տեսաւ, շուտ մը
 ուղեցինք Մակեդոնիա ելլել, հասկեալով որ
 Տէրը մեզ կը հրաւիրէ անոնց աւետարան քա-
 րողելու :
- 11 Ուստի նախ Տրովադայէ ելանք ու շիտակ
 Սամօթրակէ դայցինք, ու հետեւեալ օրը Նեա-
 12 պոլիս . Եւ անկէ ալ Փիլիպպէ, որ է Մակեդո-
 նիայի Բէ մասին գլխաւոր քաղաքը՝ *կողովնեա .
 13 և այն քաղաքին մէջ քանի մը օր կեցանք . Ու
 շարժ զօր քաղաքէն դուրս ելանք դետեղեր-
 քին քով՝ ուր սալորութիւն ունէին աղօթք
 14 սէինք : Եւ Թիւաաիր քաղաքէն ծիրանալաճաւ
 կին մը Լիդիա անուն, որ աստուածալախ մէկն
 էր, մտիկ կ'ընէր . որուն սիրտը Տէրը բացաւ
 Պօղոսի ըսածներուն ուշադրութիւն ընելու :
 15 Ու երբ մկրտուեցաւ ինք և իր աունը, աղաչեց
 ու ըսաւ, Եթէ դիս Տէրոջը հաւատացեալ կը սե-
 պէք, իմ աունս մտէք բնակեցէք, և սախալե-
 լով տարաւ մեզ :
- 16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթայինք,

* Ա. Յ. Բ. Բ. , գաղթականներու տեղ

- աղախին մը պատահեցաւ մեզի որ հարցուի ոգի
 ունէր, որ գուշակութիւն ընելով՝ իր աւերուին
 17 շատ վաստակ կը բերէր = Ասիկա Պողոսի և մեր
 ետեւէն իյնալով կը պուար ու կը բտէր, Այս մար-
 դիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն են, ո-
 րոնք *մեզի փրկութեան ճամբան կը քարոզեն =
 18 Եւ այս բանը շատ օրեր կը ընէր. իսկ Պողոս
 վշտանալով՝ դարձաւ ու ըսաւ այն տղին, Յի-
 սուս Քրիստոսի անունովը հրաման կը ընեմ քեզի,
 19 Ելիր ատիէ. և նոյն ժամուն ելաւ = Երբ տեսնե-
 անոր աւերը որ իրենց վաստակին յոյսը կարե-
 ցաւ, Պողոսը ու Շիղան բռնեցին ու հրապա-
 20 րակը քաշեցին իշխաններուն առջև = Եւ սա-
 րին զանոնք պօրազրուխներուն քով ու ըսին,
 Այս մարդիկը մեր քաղաքը իրար կ'անցնեն.
 21 իրենք Հրեայ են, Եւ այնպիսի սոխորութիւն-
 ներ կը քարոզեն, զորոնք արժան չէ մեզի ըն-
 դունիլ, ոչ ալ ընել, վասն զի Հռովմայեցի ենք =
 22 Եւ բազմութիւնը անոնց փրայ գիզուեցաւ. զօ-
 րազրուխներն ալ բռնութեամբ անոնց հան-
 դերձները հանեցին, և հրաման ըրին որ զանոնք
 23 ծեծեն = Եւ անոնց շատ վերքեր տալէ ետեւ
 բանտը զրին, պատուիրելով բանտապետին որ
 24 զգուշութեամբ պահէ զանոնք = Ան ալ այսպէս
 հրաման առնելով՝ զանոնք ներսի բանտը գրաւ
 ու ոտքերնին կոճղի մէջ ամուրցուց =
 25 Եւ կէսգիշերին Պողոս ու Շիղա աղօթք կը
 նէին և զԱստուած կ'օրհնէին, ու բանտար-
 26 կեանքն ալ անոնց մտիկ կը ընէին = Եւ յան-
 կարճակի մեծ շարժ մը եղաւ, այնպէս որ բան-
 տին հիմերը սասանեցան, և անմիջապէս բոլոր
 դռները բացուեցան, ու ամէնուն կապերը ար-
 27 ձակուեցան = Եւ բանտապետը երբ արժնացաւ
 ու բանտին դռները բացուած տեսաւ, թուրը

- քաշեց և ինքզինք պիտի սպաննէր, կարծելով
 28 թէ կապուածները փախեր են : Բայց Պօղոս
 բարձր ձայնով կանչեց ու ըսաւ, Դուն քու ան-
 ձիդ վնաս մը մի ընէր, փասն զի ամէնս ալ հոս
 29 ենք : Եւ անիկա ճրագ մը ուզեց ու ներս վազեց,
 և դողալով Պօղոսի ու Շիղայի առջև ինկաւ .
 30 Եւ զանոնք դուրս բերելով՝ ըսաւ, Տէրեր, ինձի
 31 ի՞նչ պէտք է ընել որ փրկուիմ : Անոնք ալ ըսին,
 Հաւատա Տէր Յիսուս Քրիստոսի, ու պիտի
 32 փրկուիս դուն և քու տունդ : Եւ Տէրօջը խօսքը
 խօսեցան անոր, ու այն ամէնուն որոնք իր տանը
 33 մէջ էին : Եւ առաւ զանոնք գիշերուան նոյն
 ժամուն ու անոնց վէրքերը լուաց, և շուտ մը
 34 մկրտուեցաւ ինք ու բոլոր իրենները : Եւ զա-
 նոնք իր տունը տանելով՝ անոնց առջև սեղան
 դրաւ, և բոլոր տունովը ուրախ եղաւ՝ Աստու-
 35 ծոյ հաւատալով : Եւ երբ առտու եղաւ, զօ-
 րազլուիները զրկեցին սպասաւորները ու ըսին,
 36 Արձակէ այդ մարդիկը : Բանտապետն ալ այն
 խօսքերը Պօղոսի սրտովեց, թէ Զօրագլուխ-
 ները զրկեցին որ արձակուիք . ուստի հիմա ելէք
 37 և խաղաղութեամբ գաղէք : Բայց Պօղոս ըսաւ
 անոնց, Մեզ յայտնապէս ծեծելով՝ որ չդատա-
 պարտուած Հռովմայեցի մարդիկ ենք, բանտը
 դրին, ու հիմա գաղտնուկ կը հանեն մեզ . ոչ
 այդպէս, հապա թող իրենք գան ու մեզ հա-
 38 նեն : Եւ սպասաւորները զօրազլուիներուն
 պատմեցին այն խօսքերը . անոնք ալ երբ լսե-
 ցին թէ Հռովմայեցի են՝ վախցան, ու եկան
 39 քաղցրութեամբ խօսեցան անոնց հետ . Եւ
 դուրս հանելով՝ կ'աղաչէին որ այն քաղաքէն
 40 երթան : Անոնք ալ բանաէն ելլելով՝ Վիդիայի
 մտան, ու եղբայրները տեսնելով՝ մտիթա-
 րեցին զանոնք և գացին :

ԳԼ. ԺԵ

4 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր ոմանք կը հաւատան, և ոմանք կը հաւածեն զանիկա : 40 Պօղոս Բերիա կը զրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ . 43 Թեսաղոնիկէցիներէն հաւածուած : 45 Աթէնք կ'երթայ, ուր տեղ կը քարոզէ անոնց չճանչցած կենդանի Աստուածը : 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան :

- 1 Եւ Ամփիսալոլիսէ ու Ապօղոնիայէ սլարաւելով՝ Թեսաղոնիկէ եկան, ուր էր Հրեաններուն ժողովարանը :
- 2 Պօղոս ալ իր սովորութեանը պէս անոնց մէջ մտաւ, և երեք շաբաթ օր խօսեցաւ անոնց հետ գիրքերէն, Մեկնելով և անոնց առջև դնելով թէ պէտք էր Քրիստոսի չարչարուիլ, ու մեռելներէն յարութիւն առնել, և թէ Այն Յիսուսը զոր ես ձեզի կը քարոզեմ, լաւ, Քրիստոսն է :
- 3 Եւ անոնցմէ ոմանք հաւատացին ու Պօղոսի և Շիղայի հետ միացան. աստուածավախ Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի կիներէն ալ լաւագոյնքը քիչուոր չէին : Բայց հաւատացող Հրեաները նախանձեցան, և քանի մը գատարկապարտ անօրէն մարդիկ առնելով՝ աղմուկ հանեցին ու քաղաքը տակնուվրայ ըրին, և Յաստնի տանը վրայ յարձակելով՝ կ'ուզէին
- 4 զանոնք ժողովքին առջև տանիլ : Ու երբ զանոնք չգտան, Յաստնը ու մէկ քանի եղբայրներ քաշելով տարին քաղաքապետներուն առջև, կանչուրուաւելով թէ Անոնք որ աշխարհը տակնուվրայ ըրին՝ հոս ալ հասեր են . Զորոնք Յաստն ընդունեն է. և ասոնք ամէնը Կայսրին հրամաններուն դէմ կը գործեն, ըսելով թէ ուրիշ թաւաւոր մը կայ Յիսուս :
- 5 Եւ խռովեցուցին ժողովուրդը ու քաղաքապետները, որոնք այս քաները կը լսէին :
- 6 Բայց երբ Յաստնէ և ուրիշներէն երաշխաւորութիւն առին, արձակեցին
- 7 զանոնք : Իսկ եղբայրները շուտ մը գիշերով Պօղոսը և Շիղան Բերիա զրկեցին . որոնք հոն հասնելով՝ Հրէից ժողովարանը գացին :
- 8 Ասոնք Թեսաղոնիկէի մէջ եղողներէն աւելի ազնիւ

- մարդիկ էին, որոնք Աստուծոյ խօսքը կատարեալ յօժարութեամբ ընդունեցին, և ամէն օր զիրքերը կը քննէին թէ այս բաները այսպէ՞ս են =
- 12 Աստի անոնցմէ շատերը հաւատացին . և պատուաւոր Յոյն կիներէն ու այրերէն Լաւապպոզներն ալ
- 13 քիչուոր չէին = Բայց երբ իմացան Թեսաղոնիկեցի Հրեաները թէ Բերթայի մէջ ալ Աստուծոյ խօսքը քարոզուեցաւ Պօղոսէ, հոն ալ եկան
- 14 ու ժողովուրդը զրդուեցին = Այն ատեն եղբայրները շուտ մը Պօղոսը զրկեցին՝ որ մինչև ծովեղերը երթայ . բայց Շիզա ու Տիմոթէոս հոն
- 15 մնացին = Եւ անոնք որ Պօղոսը կը տանէին, մինչև Աթէնք բերին գանձիկա . և երբ հրաման առնելով Շիզայի ու Տիմոթէոսի համար որ շուտով իրեն գան, գացին =
- 16 Եւ Պօղոս Աթէնքի մէջ անոնց սպասելով իր հոգին անհամոզիտա էր ներախօյն, վասն զի քաղաքը բոլորովին կռապաշտութեան մէջ ըն
- 17 կրգնած կը տեսնէր = Աստի ժողովարանին մէջ կը խօսէր Հրեաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր հրապարակներուն մէջ՝ որոնց պատահէր =
- 18 Աւ Եպիկուրեան և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ քանիները իրեն հետ հակաձառութիւն կրնէին . և ամանք կըսէին, Այս սերմանաբաղը ի՞նչ բտել կ'ուզէ . ուրիշներն ալ կ'ըսէին, Կերևի թէ օտար աստուածներու քարոզիչ է . վասն զի Յիսուսը ու յարութիւնը
- 19 կ'աւետարանէր անոնց = Եւ առին գանձիկա Արիստագոս տարին ու կըսէին, Կրնա՞նք իմանալ թէ ի՞նչ է այդ նոր վարդապետութիւնը զոր
- 20 դուն կը գրուցես . Քանզի մեր աղանջներուն օտար բաներ կը բերես . ուրեմն կ'ուզենք իմա
- 21 նալ թէ ի՞նչ պիտի բլլան անոնք . (Վասն զի Աթէնացիները ամէնն ալ, ու հոն կեցող օտարականները ուրիշ բանի չէին պարսպեր ,

- բայց միայն նոր բան գրուցելու կամ լսելու շ)
- 22 Այն ասեն Պօղոս Արիսարպոսի մէջ կայնեցաւ
ու բաւ, Ոյ Աթենացի մարդիկ, ամէն կող-
- 23 մանէ խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ: Քանզի
ես պարտելով ու ձեր պաշտամունքը զննե-
լով՝ սեղան մը դտայ, որուն վրայ գրուած էր,
ԱՆԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ. աւասի զանիկա զոր
զուք չճանչնալով կը պաշտէք, ես նոյնը ձեզի
- 24 կը քարոզեմ: Աստուած որ աշխարհը ստեղ-
ծեց, և անոր մէջի բոլոր բաները, անիկա եր-
կինքի ու երկրի Տէրն ըլլալով՝ ոչ ձեռադործ
- 25 տաճարներու մէջ կը բնակի, Ոչ ալ մարդոց
ձեռքով կը պաշտուի՝ բանի մը կարօտի պէս.
Քանզի ինք կու տայ ամէնուն կեանք ու շունչ
- 26 և ամէն բան. Ու բոլոր մարդոց ազգերը մէկ
արիւնէ բրաւ, որպէս զի բոլոր երկրի երեսին
վրայ բնակին. և որոշուած ժամանակներ հաս-
տատեց, ու անոնց բնակութեան սահմանները՝
- 27 զԱստուած փնտռելու. Որ ըլլայ թէ խարխաւ-
փելով զինք զաննեն. թէպէտև մեր ամէն մէ-
- 28 կէն ալ հեռու չէ. Վասն զի անով կ'ապրինք և
կը շարժինք ու կանք, ինչպէս ձեր բանաստեղծ-
ներէն մէկ քանիներն ալ բսին, Քանզի մենք
- 29 անոր ցեղէն ալ ենք: Ուստի, որովհետև Աս-
տուծոյ ցեղէն ենք, պէտք չէ որ այնպէս սե-
պենք թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ սակիի
կամ արծաթի կամ քարի, որ մարդու վար-
պետութիւնով ու խելքով քանդակուած է:
- 30 Արդ Աստուած ազիտութեան աստենները ան-
տես ընելով՝ հիմա ամէն տեղ կը պատուիրէ
- 31 բոլոր մարդոց որ ապաշխարեն: Վասն զի ինք
օր մը սահմանեց, որուն մէջ աշխարհս արդա-
բութեամբ պիտի դառնայն մարդուն ձեռքով՝
զոր որոշեց, ու ամէնուն հաւատացուց՝ զա-
նիկա մեռելներէն յարուցանելով:

- 32 Երբ մեռելներուն յարութիւնը լսեցին , ու մանք ծաղր կ'ընէին , ումանք ալ կ'ըսէին , Այդ բանին համար ուրիշ անգամ մտիկ պիտի ընենք
- 33 քեզի : Եւ այսպէս Պօղոս անոնց մէջէն ելաւ :
- 34 Սակայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատացին , որոնց մէջ էր Դիոնետիոս Արիստարքացի և Դամարիս անունով կին մը , ու անոնց հետ ուրիշներ ալ :

ԳԼ. ԺԸ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանի , և կորնթոսի մէջ հեթանոսներուն կը քարոզէ : 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ Պօղոսը , 12 որ կ'ամբաստանուի փոխանորդ ըզելէին , Գաղիոնի առջև , բայց կ'ազատի . 18 ետքը քաղաքէ քաղաք պտտելով՝ աշակերտները կը հաստատէ : 24 Ապօղոս աւելի ճշդիւ սորվելով՝ ճշմարտութիւնը Ահիւրասն ու Պրիսկիլայէ՝ 28 գերիստոս կը քարոզէ մեծ ազդեցութեամբ :

- 1 Ասկէ ետև Պօղոս Աթէնքէ դատուելով՝ Կարնթոս եկաւ , Եւ Հրեայ մը դատաւ Ակիլոզոս անունով , ծնունդով Պոնտացի , որ իր Պրիսկիլոզոս կնոջ հետ նոր եկեր էր Իտալիայէ , (Կրօնի համար հրամանին համար որ բոլոր Հրեաները Հռոմէ հեռանան ,) ու անոնց քով դնաց :
- 3 Եւ որովհետև ինք արհեստակից էր , անոնց քով կեցաւ և կը բանէր , վասն զի արհեստով վրանաւորած էին : Ու ամէն շաբաթ օրերը ժողովարանին մէջ կը խօսէր , և Հրեաները ու Յոյները կը համոզէր : Ու երբ Շիզոս և Տիմոթէոս Մակեդոնիայէ իջան , Պօղոսի հոգին եռանդով վառուած ըլլալով , Հրեաներուն վկայութիւնով կը հաստատէր թէ Յիսուսը Քրիստոսն է :
- 6 Անոնք ալ երբ դեմ կեցան ու կը հայհայէին , ինք հանդերձները թօթվելով՝ ըսաւ անոնց , Ձեր արիւնը ձեր գլուխը , ես անսարա եմ . ասկէ ետև հեթանոսներուն պիտի երթամ :
- 7 Եւ անկէ երթալով՝ մտաւ մէկուն տունը , որուն անունը *Յուստոս էր , աստուածաբան

- 8 Ըստ ինչ, որուն տունը ժողովարանին կից էր = Եւ ժողովրդապետը, Կրիստոս, իր բոլոր սուկուր հաւատաց Տէրոջը . և Կորնթացիներէն շատերը
- 9 լսելով հաւատացին, ու մկրտուեցան = Եւ գիշերը տեսիլքի մէջ Տէրը ըսաւ Պօղոսի, Մի վախմար,
- 10 հապա խօսէ և լուռ մի կենար, Վասն զի ես քեզի հեռ եմ, և մէկը քեզի դէմ պիտի չեղէ՝ քեզի վնաս մը հասցնելու . քանզի այս քաղա-
- 11 քին մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ = Եւ հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ, ու Աստուծոյ խօսքը անոնց մէջ կը սորվեցնէր =
- 12 Եւ Աքայիայի փոխանորդ բզեչխին, Գաղիոնի, օրերը Հրեաները միաբանելով՝ Պօղոսի
- 13 դէմ ելան, և զանկիա ատեանը տարին, Ըսելով թէ Ասիկա կը հրատարէ մարգիկ օրէնքէն
- 14 դուրս զԱստուած պաշտել = Ու երբ Պօղոս իր բերանը բանալու պատրաստ էր, Գաղիոն ըսաւ Հրեաներուն, Եթէ անիրաւութեան մը կամ չար գործի մը համար ըլլար, ով Հրեաներ, արժան էր ինձի որ ձեզի մտիկ ընէի =
- 15 Բայց եթէ վէճը խօսքի ու անուններու և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք ձեզմէ տեսէք. վասն զի ես այդպիսի բաներու դատաւոր ըլլալ չեմ
- 16 ուզեր = Եւ զանոնք ատեանէն վճարեց = (17) Այն ատեն բոլոր Յոյները Սոսթենէս ժողովրդապետը բռնեցին ու ատեանին առջև կը ծեծէին, և այս բաներուն վրայով Գաղիոն բնաւ հօգ չէր ընէր =
- 18 Պօղոս ալ տակաւին շատ մը օրեր հոն մնալէ ետքը, եղբայրներէն հրաժարելով՝ նաւով դէպի Սիւրիա գնաց, ու իրեն հեռ ալ Պրիսկիլա և Ակիլղաս, որոնք Կենքրայի մէջ էր զլուսը փոքրած,
- 19 վասն զի ուխտաւոր էր = Ու երբ Եփեսոս հասաւ, զանոնք հոն ձգեց, և ինք ժողովարանը մտնելով՝ Հրեաներուն հեռ կը խօսէր =

- 20 Եւ իրեն կ'աղաչէին որ ա՛լ աւելի ժամանակ իրենց քով մնայ, բայց յանձնառու չեղաւ .
- 21 Հասցա հրաժարեցաւ անոնցմէ՝ ըսելով, *Պէտք է որ անպատճառ այս առաջիկայ աօնը Երուսաղէմի մէջ ընեմ, բայց՝ Աստուծոյ կամքովը նորէն ձեզի կը դառնամ . ու Եփեսոսէ նաւով
- 22 ճամբոյ ելաւ . Եւ Կեսարիա հասնելով՝ Երուսաղէմ ելաւ, ու եկեղեցիին բարե սուաւ, ու ետք
- 23 իջաւ Անտիոք . Եւ առեն մը Հան կենալէ ետե ելաւ, ու կարգաւ Քաղասացւոյ երկիրը ու Փոխղիա կը պարտէր, ու բոլոր աշակերաները կը հաստատէր :
- 24 Եւ Ապողոս անունով Հրեայ մը, ծնունդով Աղեքսանդրացի, ճարտասան մարդ մը, եկաւ Հասաւ Եփեսոս, որ դորաւոր էր «...» գիրքե-
- 25 քով : Ասիկա Տերոջը ճամբուն մէջ վարժուած էր, և Ջերմեռանդ հոգի ունենալով՝ կը խօսէր ու կը սորվեցնէր ճշդութեամբ Տերոջը վրայով . բայց ինք միայն Յովհաննէսի մկրտութիւնը դի-
- 26 տէր : Ասիկա սկսաւ ժողովարանին մէջ համարձակ խօսիլ . ու երբ Ակիւլոսա ու Պրիսկիլա ըսեցին անկէ, ալ զանիկա իրենց քով առին, և աւելի ճշդիւ Աստուծոյ ճամբան անոր հաս-
- 27 կը ցուցին : Ու երբ անիկա ուզեց Աքայիա երթիլ, եզրայրները քաջալերեցին զանիկա, ու գիւղերցին «...» աշակերաներուն որ զանիկա ընդունին . որ հոն հասնելով՝ շատ օգտակար եղաւ
- 28 շնորհքով՝ հաւատացեալներուն . Քանզի հրապարակաւ սաստիկ կը յանդիմանէր Հրեաները, «...» գիրքերէն ցուցնելով թէ Յիսուսը Քրիստոսն է :

* Որոշուած էր :

ԳԼ. ԺԹ

4 Սուրբ Հոգին կը տրուի հաւատացեալներուն՝ Պողոսի ձեռքով : 9 Հրեաները կը հայհոյեն Պողոսի վարդապետութիւնը՝ որ հրաշքներով կը հաստատուի : 13 Երգ քննցուցիչ Հրեաները 16 ծեծ կ'ուտեն դիւահարէն : 19 Կախարդական զիւրքերը կ'այրուին : 24 Գեթեարիսո իր արծաթ սիրութիւնովը մեծ ազմուկ կը հանէ Պողոսի դէմ , 33 զոր ատենադպիրը կը հանդարտեցնէ :

- 1 Եւ քանի որ Ապոլոս Կորնթոսի մէջ էր , Պոլոսս վերի կողմերը ստորաեւրով Եփեսոս եկաւ ,
- 2 և քանի մը աշակերտներ գտնելով՝ Ըսաւ աւանց , Երբ հաւատացիք , Սուրբ Հոգին առի՞ք արդեօք . անոնք ալ ըսին իրեն , Քայց մենք լսած
- 3 ալ չենք թէ Սուրբ Հոգի կայ = Եւ ըսաւ անոնց , Հասցա ինչո՞վ մկրտուեցաք . անոնք ալ ըսին ,
- 4 Յովհաննէսի մկրտութիւնովը : Պոլոս ալ ըսաւ , Յովհաննէս ապաշխարութեան մկրտութիւնով մկրտեց , Ժողովուրդին ըսելով թէ ան որ իրմէ ետքը պիտի դայ՝ անոր հաւատան , այսինքն
- 5 Քրիստոս Յիսուսի = Ու երբ շատ լսեցին , Տէր
- 6 Յիսուսի անունովը մկրտուեցան : Եւ Պոլոս երբ անոնց վրայ ձեռք դրաւ , Սուրբ Հոգին անոնց վրայ եկաւ , և լեզուներ կը խօսէին ու կը մարդարեանային = Եւ այն բոլոր մարդիկը տասուերկուքի չափ էին = Ու Ժողովարանը մանելով՝ երեք ամիս համարձակութեամբ Աստուծոյ թաղաւորութեանը վրայով կը խօսէր ու կը համոզէր = Իսկ երբ մէկ քանիները կը յամուէին ու դէմ կը դնէին՝ բազմութեան առջև այն ճամբան բամբասելով , ինք անոնցմէ հեռացաւ և աշակերտները զատեց , ու ամէն օր Տիւրան
- 10 անուն մէկուն դպրատանը մէջ կը խօսէր = Եւ ասիկա երկու տարի քչեց , մինչև բոլոր Ասիայի մէջ բնակող Հրեաները ու Յոյները *Տէրջը
- 11 խօսքը լսեցին = Եւ Աստուած նշանաւոր հրաշքներ կ'ընէր Պողոսի ձեռքով . Այնպէս որ անոր

*Ուրիշ , Տէր Յիսուսի

- 23 Եւ այն ատենները շատ խռովութիւն եղաւ .
- 24 Տէրը ճամբուն համար = Քանզի Գեմեարիոս անունով արծաթագործ մը Արտեմիաի քրիկ տաճարներ կը շինէր արծաթէ , ու քիչ շահ չէր բերեր վարպետներուն . Զորոնք ասիկա մէկտեղ ժողովեց նոյն արհեստին բանուորներուն հետ , ու բաւ , Մարդիկ , դուք զիտէք .
- 26 որ այս գործէն է մեր շահը . Եւ կը տեսնէք ու կը լսէք որ այս Պողոսը ոչ միայն Եփեսացոց , հասցա գրեթէ բոլոր Ասիացոց շատ ժողովուրդները համոզելով միաբերնին դարձուց , բտելով թէ Չեռքով շինուածները աստուածներ չեն = Ուստի վստանդ կայ որ ոչ միայն այս մեր *կողմը պիտի նախատուի , հասցա մեծ աստուածուհոյն , Արտեմիաի , տաճարն ալ ոչինչ պիտի սեպուի , և անոր մեծափառութիւնը պիտի խափանուի , զոր բոլոր Ասիա ու աշխարհ կը պաշտեն = Ու երբ շա՛ լսեցին , բարկութեամբ լեցուած կը կանչուըռտէին ու կըրտէին , Մեծ է Եփեսացոց Արտեմիաը = Եւ բոլոր քաղաքը խռովութեամբ լեցուեցաւ . և յափշտակելով Գայիոս ու Արիստարքոս Մակեդոնացիները , Պողոսի ճանապարհորդակիցները , ամէնը մէկէն
- 30 թէաարոնը վաղեցին = Իսկ Պողոս երբ ուզեց ժողովուրդին մէջ մանել , աշակերտները թող չտուին զինք = Ասիացեաններէն ալ ոմանք որոնք իր բարեկամներն էին , ճարդ գրկելով իրեն՝ կաղաչէին որ չհամարձակի թէաարոնը երթալ =
- 32 Ուստի մէկը մէկ կերպ ու միւսը ուրիշ կերպ բան կը կանչուըռտէին , վստան զի ժողովքը շփոթութեան մէջ էր , և շատերը չէին գիտեր թէ ի՛նչ բանի համար ժողովուած են = Եւ բազմութեանը մէջէն յառաջ բերին Աղեքսանդրոսը , զոր Հրեաները յառաջ քշեցին . Աղեքսանդրոս

* կո՛մ , արհեստը

ալ ձեռքը շարժելով՝ կուզէր որ ժողովուրդին
 34 պատասխան տայ = Իսկ երբ գիտցան թէ անիկա
 Հրեայ է, ամէնը մէկ բերան եղած՝ երկու ժամու
 չափ կը կանչուրուտէին թէ Մեծ է Եփեսացուց
 35 Արաւմիսը = Մակայն առենազպիրը բազմու
 թիւնը հանդարտեցնելով՝ ըսաւ, Ով Եփեսացի
 մարդիկ, ս'ը մարդն է որ չգիտնայ թէ Եփե-
 սացուց քաղաքը *մեծ Արաւմիսի և Գիտաէ-
 36 ինկած կուռքին տաւճարին պաշտօնեան է = Ու-
 բեմն այս որ անոյձնելի բան մըն է, պէտք է
 ձեզի հանդարտ կենալ, և յանդգնութեամբ
 37 բան մը չընել = Քանզի դուք այդ մարդիկը հո-
 բերիք, որոնք ոչ տաւճար կողորդացներ են, ոչ
 ալ ձեր աստուածուհւոյն հայհոյանք բրեր են =
 38 Ուստի եթէ Գեմեարիտս և իրեն հետ եղած
 վարպետները մէկուն հետ բան մը ունին, դասի
 39 օրեր կան ու փոխանորդ բղեչիս կայ, թող իրա-
 քու ղէմ՝ ամբաստանութիւն ընեն. Իսկ եթէ
 40 ուրիշ բաներու համար է ձեր պահանջմունքը,
 օրինաւոր ժողովքի մէջ թող սրտուի = Վասն զի
 մենք ալ այսօրուան եղածին համար իրրե
 խռովայոյզ մարդիկ ամբաստանուելու վտանգի
 մէջ ենք, քանզի պատճառ մը չկայ որով կա-
 րող ըլլանք այս խռոնամբոյն բազմութեանը
 համար պատասխան տալ = Եւ այսպէս ըսելով
 ժողովքը արձակեց =

ԳԼ. Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ'երթայ. 7 Տերուական ընթրիքը կը կատարէ ու կը քարոզէ :
 Եւաղբոս փար կնալով կը մեռնի, 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկա : 17 Պօղոս
 Մկիտոսի մէջ ժողովրդ երեցները, կը դուրսէ անոնց՝ իրեն պատահելու անցքերը.
 28 կը պատուիրէ անոնց՝ Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլ, 29 ու կը զգուշացնէ խա-
 բերոյ վարդապետներէն. 32 սպա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36 սցօթք կ'ընէ
 անոնց հետ ու կը մեկնի :

1 Եւ սպմու կինն դադարելէն ետև Պօղոս աչաւ
 կերանները իրեն կանչեց, ու հրաժարական ող-
 2 ջայն տալով՝ ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ = Եւ

*Ո՛րտէս, մեծ աստուածուհւոյն

- այն կողմերը ստորտելէ ու շատ խօսքերով զա-
- 3 նանք յորդորելէ ետև Ելլազա եկաւ = Եւ նա
երեք ամիս կենալէ ետքը, Հրեաները իրեն գէմ
նենդուժեան խորհուրդ ըրին երբ կ'ուզէր Սիւ-
րիա ելլել, անոր համար որոշեց Մակեդոնիայի վրայէն
- 4 դառնալ = Ու մինչև Ասիա իրեն հետ կ'երթար
Բերիայի [Պիռոսի դրին] Սոսյատրոս, և Թեսա-
լոնիկեցիներէն Արիստարքոս ու Սեկուանդոս,
և Գայիոս Գերբացի ու Տիմոթէոս, և Ասիա-
- 5 յլք, Տիւբրիկոս ու Տրոփիմոս = Ասոնք առաջ
դային ու Տրովազայի մէջ մեզի կը սպասէին =
- 6 Մենք ալ բազարձակեքքի օրերէն ետև Փիլիպո-
սկէ նաւեցինք, և հինգ օրուան մէջ Տրովազա
եկանք անոնց քով, ու հոն եօթը օր կեցանք =
- 7 Եւ մէկշաբթի օրը երբ *ժողովուեր էինք՝ Հայ
կարելու, Պօղոս անոնց կը քարոզէր, վասն զի
հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր. և խօսքը
- 8 երկնցուց մինչև կէսգիշեր = Ու շատ լատասեր-
ներ կային այն վերի սենեակը՝ ուր մենք ժող-
- 9 վուած էինք = Եւ երիտասարդ մը, Եւտիքոս
անուն, սրատուհանին վրայ նստած՝ խորունկ
քունի մէջ մտեր էր. երբ Պօղոս խօսքը եր-
կընցուց, անիկա խորունկ քնով բռնուած՝ եր-
- 10 ուած վերցուցին = Եւ Պօղոս վար իջնելով՝ անոր
վրայ ինկաւ ու գրկեց շանկա ու կըսէր, Մի-
- 11 խոսի՛րք, վասն զի ասոր հոգին իր մէջ է = Եւ
վեր ելլելով՝ Հայը կարեց ու կերաւ. ու երկար
- 12 խօսելով մինչև առտու, ետքը ելաւ զնաց = Եւ
այն սրատանին ողջ բերին. ու մեծապէս մխի-
- 13 թարուեցան = Իսկ մենք նաւը մտնելով՝ ճամբայ
երանք զէպ ի Ասոն, ուրկէ Պօղոսը պիտի առ-
նէինք, վասն զի այնպէս սպասարբեր էր, որով-
- 14 հետև ինք † ցամաքով պիտի երթար = Ու երբ

*Ո՛հնէ, աշակերտները ժողովուեր էին

†կա՛մ, քալելով

- Աստուծոյ մէջ մեզի հանդիպեցաւ , առինք զանիկա
 15 և Միաբնէ եկանք : Անկէ ալ նաւերով հե-
 առեալ օրը Քիտի գիմաց հասանք , և միւս օրը
 Սամա հասանք , ու Գեշը Տրոզիլիոն կենարով՝
 16 միւս օրը Մելիտոս եկանք . Վասն զի Պօղոս
 միաբը գրեր էր որ նաւով անցնի Եփեսոսի քո-
 վէն , որ չըլլայ թէ Ասիայի մէջ ժամանակ ան-
 ցընէ , որովհետեւ կ'արատար որ եթէ կարելի է
 իրեն , Պէնտէկոստէին օրը Երուսաղէմ ըլլայ :
 17 Եւ Մելիտոսէ Եւրք գրկեց Եփեսոս ու եկե-
 18 ղեցին երէցները կանչեց : Ու երբ իրեն եկան ,
 ըսաւ անոնց , Գուք գիտէք որ այն առաջին
 օրէն հետէ որ ես Ասիա եկայ , ինչպէս ձեզի
 19 հեա փարուեցայ բոլոր ժամանակը . Ամենայն
 խոնարհութեամբ Տէրոջը ծառայելով , և շատ
 սպցունքով ու փորձութիւններով որոնք Հրէից
 20 նենդութիւններէն ինծի պատահեցան . Ինչ-
 պէս վախալով ես չկեցայ օգտակար բաներէն
 բնաւ մէկը ձեզի դրուցելէ , ու ձեզի հրապա-
 21 բախաւ և տան մէջ սորվեցնելէ . Վկայութիւն
 տարով Հրէից և Յունաց առջև՝ դէպի Աստուած
 սպաշխարութեան համար , ու մեր Տէր Յիսուս
 22 Քրիստոսի վրայ եղած հաւատքին համար : Եւ
 հիմա ահա ես հոգիով կապուած՝ Երուսաղէմ
 կ'երթամ , և հոն ինչ որ ինծի պիտի պատահի՝
 23 չեմ գիտեր . Միայն թէ Հոգին Սուրբ ամէն
 քաղաքի մէջ ինծի կր վկայէ ու կ'ըսէ թէ կա-
 24 պեր ու նեդութիւններ ինծի կր սպասեն : Բայց
 ես բանի մը համար հոգ չեմ ըններ , և իմ անձս
 պատուական չեմ սեպեր , միայն թէ իմ ըն-
 թացքս ուրախութեամբ կատարեմ , և այն
 պաշտօնը՝ զոր Տէր Յիսուսէ առի Աստուծոյ
 25 շնորհաց աւետարանին վկայ ըլլալու : Եւ հիմա
 ահա ես գիտեմ որ ա՛լ իմ երեսս պիտի չտես-
 նէք դուք ամէնու , որոնց մէջ պտրտեցայ Աս-

- 26 տուժոյ թագաւորութիւնը քարոզելով = Ուստի այսօր կը վկայեմ ձեզի, որ ես անպարտ եմ
- 27 ամէնուն արիւնէն = Վասն զի ետ չկեցայ Աս-
- 28 տուժոյ բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէ = Ուրեմն զգուշացէք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին, ուրուն վրայ Հոգին Սուրբ ձեզ տեսուչ դրաւ՝
- *Աստուծոյ եկեղեցին հովուելու զոր իր արիւ-
- 29 նովը ստացաւ = Քանզի գիտեմ որ իմ զատուելէս ետքը ձեր մէջ † յափշտակող գայլեր պիտի
- 30 մտնեն, որոնք պիտի շինայեն հօտին = Եւ ձեզմէ ալ այնպիսի մարդիկ պիտի ելլեն, որոնք ծուռ բաներ պիտի խօսին՝ աշակերանները իրենց ետևէն
- 31 քաշելու համար = Ուստի արթուն կեցէք, և միաքերնիդ բերէք՝ որ երէք տարի գիշեր ու ցորեկ չբաղարեցայ ամէն մէկը արցունքով խրատելէ = Եւ հիմա, եղբայրներ, կը յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ ու անոր շնորհաց խօսքին, որ կարող է շինելու և բոլոր սրբուածներուն հետ
- 33 ձեզի ժառանգութիւն տալու = Մէկն արծաթին կամ ոսկիին կամ հագուստին չցանկացայ .
- 34 Դուք ձեզմէ գիտէք որ ինձի և ինձի հետ եղողներուն պէտքերը այս ձեռքերս հոգային =
- 35 Ամէն բան ձեզի ցուցուցի, թէ այսպէս պէտք է աշխատիլ ու տկարներուն օգնութիւն ընել, և միաք բերել Տէր Յիսուսի խօսքը՝ զոր ինք ըսաւ, Աւելի երանելի է տալը քան թէ առ-
- 36 նելը = Եւ երբ զայս ըսաւ, անոնց ամէնուն հետ
- 37 ծունկի վրայ գալով՝ աղօթք ըրաւ = Ամէնն ալ տասաիկ կու լային, ու Պօղոսի պարանոցին վրայ
- 38 իյնալով՝ զանիկա կը համբուրէին = Սիրտերնին կը ցաւէր մանաւանդ այն խօսքին համար՝ որ կըսէր թէ ա՛յլ պիտի չտեսնեն իր երեսը. և զանիկա ճամբայ դրին մինչև նաւը ելնալով =

*Ո՞րտէ՛, Տէրօ՞ղբ

†Կա՛մ, վնասակար

ԳԼ. ԻԱ.

4 Պօղոս ընաւ Համոզուիւր Երուսաղէմ՝ երթալէն ետ կենալ : 9 Փիլիպպոսի մարգարէ աղջիկնիւրը : 47 Պօղոս Երուսաղէմ կ'երթայ , 27 ուր կը բռնուի , ու մեծ վտանգի մէջ կ'իյնայ . 31 բայց հաղարապետը ազատելով զանիկա , հրաման կու տայ որ ժողովուրդին խօսի :

- 1 Աւ երբ ելանք ու անոնցմէ զատուեցանք , շիտակ նաւելով Վով եկանք , և միւս օրը Հռոմսն , ու
- 2 անկէ Պատարա = Եւ նաւ մը գտանք որ Փիլիպպէ կ'երթար , ու անոր մէջ մանելով՝ ճամբայ
- 3 ելանք = Եւ երբ Վիսլրոս երեցաւ , զանիկա ձախ կողմերնիս թողելով՝ դէպ ի Սիւրիա նաւելցինք և Տիւրոս ելանք , վասն զի նաւը հոն պիտի թա-
- 4 փէր ի բեռը = Եւ աշակերտները գտնելով՝ եօթը օր հոն կեցանք , որոնք Սուրբ Հոսիոս կ'ըսէին
- 5 Պօղոսի որ Երուսաղէմ չելլէ = Աւ երբ այն օրերը անցուցինք , ելանք ու կ'երթայինք . ամէնն ալ կ'ինելով ու աղաքներով մինչև քաղաքէն դուրս մեզ ճամբայ դրին . և ծովուն ե-
- 6 դերքը ծունկի վրայ դալով աղօթք բրինք = Աւ իրարու հրաժարական ողջոյն տալով՝ մենք նաւը
- 7 ելանք , անոնք ալ տեղերնին դարձան = Իսկ մենք Տիւրոսէ զարուելով և ծովու ճամբորդութիւնը լինցնելով՝ Պատղէմայիս հասանք , ու եղբայր-
- 8 ներք բարեւելով օր մը անոնց քով կեցանք = Եւ հետեւեալ օրը *անկէ ելանք ու Վեսարիա եկանք , և Փիլիպպոս աւետարանչին առնը մանելով ,
- 9 որ եօթնէն մէկն էր , անոր քով կեցանք = Անիկա չորս կոյս աղջիկ ունէր , որոնք մարգա-
- 10 րէութիւն կ'ընէին = Եւ երբ հոն շատ օրեր կեցանք , Հրէասահեւէ մարգարէ մը իջաւ Ագաբոս
- 11 անուանով . Աւ երբ մեզի եկաւ , Պօղոսի գօտին առնելով իր ձեռքերը ու սաքերը կապեց , և ըսաւ , Այսպէս կ'ըսէ Հոսիոս Սուրբ . Այն մարդը՝ որուն է այս գօտին , այսպէս պիտի կապեն

* Ուրիշ կ'ուրիշէն , մենք որ Պօղոսի ընկերներն էինք՝

- Հրեաները Երուսաղէմի մէջ, ու հեթանոսնե-
 12 րուն ձեռքը պիտի մասնեն = Ու երբ զայս լսե-
 ցինք, աղաչեցինք մենք ալ և տեղացիք ալ որ
 13 Երուսաղէմ չելլէ = Իսկ Պօղոս պատասխան
 տուաւ, Ի՞նչ կ'ընէք, Ինչ՞ - կու լաք ու իմ սիրտս
 կը ճմլէք, քանզի ես ոչ թէ միայն Երուսաղէմի
 մէջ կ'ապուելու, հասցա նաև մեռնելու ալ
 պատրաստ եմ Տէր Յիսուսի անուանը համար =
 14 Եւ երբ ինք մտիկ չըրաւ՝ լուռ կեցանք, ու
 ըսինք, Տէրոջը կամքը թող ըլլայ =
 15 Եւ այն օրերէն ետև պատրաստուելով Երու-
 16 սաղէմ ելանք = Կեսարացի աշակերաններէն ալ
 մէկ քանինները մեզի հետ եկան, և Բլ տարին
 նախնի աշակերտի մը, Կիպրացի Մնասանի,
 17 որուն քով պիտի կենացինք = Ու երբ Երուսա-
 ղէմ մտանք, եղբայրները ուրախութեամբ մեզ
 18 ընդունեցին = Եւ հետևեալ օրը Պօղոս մեզի
 հետ Յակոբոսի քով զնաց, ու բոլոր երէց-
 19 ներն ալ եկան = Եւ զանոնք բարեւելով մի ըստ
 միջէ կը պատմէր ինչ որ Աստուած հեթա-
 նոսներուն մէջ ըրաւ իր ծառայութիւնովը =
 20 Անոնք ալ լսելով՝ փառք կու տային *Տէրոջը .
 և ըսին իրեն, Կը անեն՞ս, եղբայր, քանի՞ բերա-
 ւոր հաւատացեալ Հրեաներ կան, ու ամէնն ալ
 21 օրէնքին նախանձաւոր են = Բայց քու վրայովդ
 իմացան թէ դուն բոլոր հեթանոսներուն մէջ
 եղած Հրեաներուն Մովսէսէ ապտամբիլ կը
 սորվեցնես, ըսելով որ տղաքնին չթլփատեն,
 և սովորութիւններուն համեմատ չվարուին =
 22 Արդ Ի՞նչ պիտի ըլլայ . անշուշտ բազմութիւն
 պիտի ժողովուի, վասն զի պիտի լսեն թէ եկեր ես =
 23 Ուստի այս բանը ըրէ զոր քեզի կ'ըսենք . Մեր
 քով չորս մարդ կայ, որոնք իրենց վրայ ուխտ
 24 դրած են . Զանոնք առ, իրենց հետ մարբուէ,

- և անոնց համար ծախք ըրէ , որ իրենց զլուխը
 ամիլեն . որպէս զի ամէնն ալ գիտնան թէ քու
 վրայովդ խնայած բաներնին ոչինչ է , հապա
 դուն ալ Քրիստոս հետ կը քալես օրէնքը պահելու մէջ :
- 25 Բայց հաւատքի եկող հեթանոսներուն համար
 մենք թուղթ զրկեցինք՝ ինչպէս որոշեցինք , որ
 անոնք բնաւ այսպիսի բաներ չտահեն . միայն թէ
 զգուշանան կուռքերու զոհուածէ ու արիւնէ
- 26 և խեղդուածէ ու սրունկուծենէ : Այն ատեն
 Պօղոս այն մարդիկը առաւ , ու հետեւեալ օրը
 անոնց հետ մաքրուած՝ տաճարը մտաւ , մաք-
 րութեան օրերուն լմնալը ցուցնելու համար ,
 մինչև որ անոնց ամէն մէկուն համար պատարագ
 մատուցուեցաւ :
- 27 Ու երբ եօթը օրերը լմնալու վրայ էին ,
 Ասիացի Հրեաները զանիկա տաճարին մէջ տես-
 նելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին , և
- 28 անոր ձեռք զարկած՝ կը կանչուըռտէին , Իս-
 րայելացի մարդիկ , օգնութեան հասէք . սա այն
 մարդն է՝ որ ամէն տեղ ժողովուրդին և օրէն-
 քին ու այս տեղին դէմ բան կը սորվեցնէ ամէ-
 նուն . մինչև տաճարին մէջ Յոյներ ալ մտցուց , և
- 29 այս սուրբ տեղը սղծեց . (Վասն զի առաջուրնէ
 Եփեսոացի Տրոփիմոսը իրեն հետ քաղաքին մէջ
 տեսեր էին , և կը կարծէին թէ Պօղոս զանիկա
- 30 տաճարը մտցուց .) Ու բոլոր քաղաքը շարժեցաւ
 և ժողովուրդը գիզուեցաւ , ու բռնեցին Պօղոսը
 տաճարէն դուրս քաշեցին . և շուտ մը դռները
- 31 գոցուեցան : Ու երբ անոնք կ'ուզէին զանիկա
 սպաննել , լուր հասաւ գունդին հազարապետին
- 32 թէ բոլոր Երուսաղէմ իրար անցեր է : Ան ալ
 անմիջապէս զինուորներ և հարիւրապետներ
 առած՝ անոնց վրայ վազեց . անոնք ալ հազարա-
 պետը ու զինուորները տեսնելով՝ Պօղոսը ծեծե-
- 33 լէն դադարեցան : Այն ատեն հազարապետը

- մօտենալով բռնեց զանիկա , և հրաման ըրաւ որ կրկին շղթայով կապեն . ու կը հարցնէր թէ
- 34 անիկա մով է ու ի՞նչ ըրեր է : Եւ բազմու-
թեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ ու միւսը ուրիշ
կերպ բան կը կանչուըռատէին . իսկ երբ չկրցաւ
այն շփոթութենէն ստոյգը գիանալ , հրաման
- 35 ըրաւ որ զանիկա բերդը տանին : Ու երբ սան-
դուխը հասաւ , այնպէս սրատահեցաւ որ զին-
ուորները վեր վերցնեն զանիկա , ժողովուրդին
- 36 բռնութեանը համար . Վասն զի ժողովուրդին
բազմութիւնը ետեւէն կ'երթար , ու կ'ըսէին ,
- 37 Վերցուր ատիկա : Ու երբ Պօղոս բերդը մտնե-
լու վրայ էր , հազարապետին ըսաւ , Արդեօք
կարելի՞ է որ քեզի բան մը խօսիմ : Ան ալ ըսաւ ,
- 38 Յունարէն գիտե՞ս . Չէ՞ որ դուն այն Եգիպտա-
ցին ես , որ այս օրերէն առաջ չորս հազար
*սրիկայ մարդիկ ապստամբեցուցիր , ու ա-
- 39 նապատը հանեցիր : Պօղոս ալ ըսաւ , Ես Հրեայ
մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնէն , ոչ թէ աննշան
քաղաքի մը քաղաքացի , ու կ'ազաչեմ քեզի
ինծի հրամանն տուր որ ժողովուրդին խօսիմ :
- 40 Ու երբ անիկա հրամանն տուաւ , Պօղոս սան-
դուխին վրայ կայնելով՝ ձեռքը շարժեց ժողո-
վուրդին , ու երբ աղէկ մը լռութիւն եղաւ ,
Եբբայական լեզուով խօսեցաւ անոնց , ու ըսաւ ,

ԳԼ. ԻԲ

1 Պօղոս մի քան միոջէ կը պատմէ իր դարձի դարը , 17 և իր առաքելութեան կան-
չուիլը . 22 բայց հեթանոսներուն խօսքը ընելուն պէս՝ ժողովուրդը բարձրաձայն
կ'աղաղակէն անոր դէմ : 24 Հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ձեծեն Պօղոսը . 25
բայց անիկա իր Հռովմայեցի ըլլալը իմացնելով՝ կ'ազատի :

- 1 Մարդիկ եղբայրներ և հայրեր , ինծի մտիկ ըրէք
2 որ հիմա ձեզի սրատասխանն կու տամ . (Երբ լսե-
ցին որ Եբբայական լեզուով կը խօսէր իրենց ,
3 ալ աւելի լուռ կեցան . Եւ անիկա ըսաւ ,) Ես

* Յօս. սիկարեան , այլնքն , դաշնակակիր մարդասպան

- Հրեայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնին մէջ
 ծնած, և այս քաղաքին մէջ Գամաղիէլի ուրբ
 մեծցած, — Ի՞նչ հայրենի օրէնքին ճշգուխեանք
 պէս կրթուած, նախանձաւոր էի Աստուծոյ,
 4 ինչպէս այսօր դուք ամէնզ էք = Որ այրեր
 ու կիներ կապելով, ու բանտերու մասնելով
 5 այս ճամբան հալածեցի մինչև ի մահ. Ինչպէս
 քահանայապետան ալ կը վկայէ ինծի համար, և
 բոլոր ծերակոյտը. որոնցմէ թուղթեր ալ
 առնելով եղբայրներուն Գամասկոս կերթայի,
 որպէս զի հոն եղածներն ալ կապուած Երու-
 6 սողէմ բերեմ որ սպաժուին = Ու եղաւ որ
 երբ կերթայի ու Գամասկոսի մօտեցայ, կէսօր-
 ուան դէմ յանկարծակի երկինքէն մեծ լոյս մը
 7 փայլատակեց իմ բոլորաիքս. Եւ գետինը ինկայ,
 ու ձայն մը լսեցի որ ինծի կըսէր, Սաւուղ,
 8 Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես = Ես ալ պա-
 տասխան տուի թէ Գուն ո՞վ ես, Տէր. ան ալ
 ինծի ըսաւ, Ես Յիսուս Նազարեցին եմ, զոր
 9 դուն կը հալածես = Բայց անոնք որ ինծի հետ
 էին, լոյսը տեսան ու փախով լեցուեցան, սա-
 10 կայն ինծի խօսողին ձայնը չլսեցին = Եւ ըսի,
 Ի՞նչ ընեմ, Տէր. և Տէրը ինծի ըսաւ, Ելի՛ր գնա
 Գամասկոս, ու հոն քեզի պիտի գրուցուի այն
 ամէն բաներուն համար, որ սահմանուած է որ
 11 ընես = Ու երբ չէի տեսներ այն լոյսին փառքէն,
 ինծի հետ եղողները ձեռքէս բռնած՝ Գամասկոս
 12 մտայ = Եւ Անանիա անուն մարդ մը, օրէնքին
 համեմատ աստուածալախ, ու Գամասկոս բնակող
 13 բոլոր Հրեաներէն բարձր վկայուած, ինծի եկաւ,
 ու քոյն կայնելով ինծի ըսաւ, Սաւուղ եղբայր,
 14 վեր նայէ = Ես ալ նոյն ժամուն վեր նայեցայ
 իրեն, և անիկա ըսաւ, Մեր հայրերուն Ասա-
 ուածը առաջուրնէ քեզ ընտարեց, որպէս զի իր
 կամքը ձանձնաս ու այն Արդարը տեսնես, և

- 15 անոր բերնէն ձայն լսես : Քանզի բոլոր մար-
դոց առջև անոր վկայ պիտի ըլլաս այն բանե-
- 16 բուն համար , զորոնք տեսար ու լսեցիր : Եւ
հիմա , ալ ի՞նչ կ'ուշանաս . ելիր , մկրտուէ ու
- 17 մեղքերդ լուա *անոր անուէր կանչելով : Եւ
եղաւ որ երբ Երուսաղէմ դարձայ , ու տաճա-
- 18 թիւն մը եկաւ վրաս , Եւ զինք տեսայ , որ ինծի
կ'ըսէր , Արարցիր , շուտով Երուսաղէմէ ելիր ,
վասն զի քու ինծի համար ըրած վկայութիւնդ
- 19 պիտի չընդունին : Ես ալ ըսի , Տէր , իրենք աչէկ
գիտեն թէ ես էի որ քեզի հաւատացողները
բանաբ կը գնէի , և ժողովարաններուն մէջ կը
- 20 ծեծէի . Ու երբ քու Ստեփանոս վկայիդ արիւնք
կը թափուէր , ես ինքնա ալ ներկայ էի և կա-
մակից էի †անոր սպաննուելուն . ու զանիկա
- 21 Եւ ինծի ըսաւ , Գնա , վասն զի ես քեզ հեռա-
ւոր հեթանոսներուն պիտի զրկեմ :
- 22 Եւ անոնք մինչև այս խօսքը ականջ դրին
իրեն , ետքը ձայներնին վերցուցին ու ըսին ,
Վերցուր աշխարհէ այդպիսի մարդը , քանզի
- 23 չվսյլեր ատոր ողջ մնալ : Ու երբ կը կանչուըս-
տէին ու հանդերձնին կը նետէին և փոշին դէպ ի
- 24 օդը կը ցանէին , Հազարապետը հրաման ըրաւ
որ զանիկա բերդը մտցնեն , ու ըսաւ որ ծեծով
հարցուփորձ ընեն անոր , որպէս զի գիտնայ
- 25 թէ ի՞նչ յանցանքի համար անոր դէմ այնպէս
կը կանչուըստէին : Ու երբ կաշի կապելով զինք
կապեցին , Պօղոս վերակացու հարիւրապետին
ըսաւ , Արժան է ձեզի Հռովմայեցի ու չգատա-
- 26 պարտուած մարդ մը ծեծել : Հարիւրապետը
երբ շայն լսեց , զնաց հազարապետին պատմեց
ու ըսաւ , † ի՞նչ պիտի ընես , վասն զի այս մարդը

* Ունի , Տէրօջը

† Ունի Լուսին

† Ունի , Նայե ի՛նչ

- 27 Հռովմայեցի է = Հաղարապետն ալ քովը գնաց
ու ըսաւ անոր, Ըսէ ինծի, դուն Հռովմայեցի՞ ես .
- 28 ան ալ ըսաւ, Այո = Հաղարապետը պատասխան
տուաւ, Ես շատ ստակով ձեռք բերի այս քա-
ղաքացիութեան իրաւունքը . և Պօղոս ըսաւ ,
- 29 Ես բուն ապր ձեռ ծնած եմ = Աւ անոնք որ իրեն
հարցուփորձ պիտի ընէին, շուտ մը ետ կեցան
իրմէ . և Հաղարապետն ալ վախցաւ, երբ ի-
մացաւ թէ Հռովմայեցի է, և որովհետեւ զա-
նիկա կապեր էր =
- 30 Աւ հեռեւեալ օրը ուզելով որ շիտակը դիտ-
նայ թէ ինչ է Հրեաներուն ըրած ամբաստա-
նութիւնը անոր գէմ, *արձակեց զանիկա, և
հրաման ըրաւ որ քահանայապետները ու բոլոր
ժողովքը մէկտեղ գան . և Պօղոսը իջեցնելով
անոնց առջև կայնեցուց =

ԳԼ. ԻԳ

1 Երբոր Պօղոս զնք կը պաշտպանէր, 2 Անանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զար-
նեն : 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղ : 41 Աստ-
ուած կը բաջպէրէ զանիկա : 42 Հրեաները Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն :
20 Հաղարապետը իմանալով այս բանը, 27 փելքս կուտակային կը զրկէ Պօղոսը :

- 1 Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձնե-
լով՝ ըսաւ, Մարդիկ Եղբայրներ, ես բոլորովին
բարի խղձմտանքով կեանք վարեր եմ Աստու-
- 2 ծոյ առջև մինչև այսօր = Անանիա քահանայա-
պետն ալ հրաման ըրաւ իր քով կայնողներուն՝
- 3 որ անոր բերնին զարնեն = Այն ատեն Պօղոս
ըսաւ անոր, Աստուած քեզի պիտի զարնէ,
ծեփած պատ . և դուն նստեր ես օրէնքին հա-
մեմատ դիտ դատելու, և օրէնքէն դուրս հրա-
- 4 ման կ'ընես որ ինծի զարնեն = Եւ բոլորովին
կայնողները ըսին, Աստուծոյ քահանայապետը
- 5 կը նախատես = Պօղոս ալ ըսաւ, Եղբայրներ,

*Ո՞րտե՞ս, կապերէն արձակեց

- չէի գիտեր որ քահանայապետ է . վասն զի
 գրուած է , Քու ժողովուրդիդ իշխանինն գէմ
 6 չարախօսութիւն մի ընէր = Եւ Պօղոս գիանա-
 լով որ մէկ կողմը սաղուկեցիներ են ու միւսը
 փարիսեցիներ , կ'աղաղակէր ժողովքին մէջ ,
 Մարդիկ եղբայրներ , ես փարիսեցի եմ , փա-
 րիսեցիի որդի . մեռելոց յարութեանը յոյսին
 7 համար կը դատուիմ = Աւ երբ զայս ըսաւ , փա-
 րիսեցոց և սաղուկեցոց մէջ երկպառակու-
 թիւն ինկաւ , և բաղմութիւնը բաժնուեցաւ =
 8 Քանզի սաղուկեցիք կ'ըսեն թէ յարութիւն
 չկայ , և ոչ հրեշտակ , ոչ ալ հոգի . բայց փարի-
 9 սեցիք երկուքն ալ կը դաւանին = Եւ մեծ ա-
 զաղակ մը եղաւ . ու փարիսեցոց կողմէն եղող
 դպիրները սարքի վրայ ելլելով գէմ կը կենային
 ու կ'ըսէին , Մենք այս մարդուն փրայ չարու-
 թիւն մը չենք գտներ . հապա եթէ հոգի մը
 10 կամ հրեշտակ մը ատոր խօսած է , *բնչ = Աւ
 երբ ազմուկը շատցաւ , հաղարապետը , վախնա-
 լով որ չըլլայ թէ Պօղոս անոնցմէ սլաաառուի ,
 զինուորներուն հրաման ըրաւ որ իշնեն զանիկա
 անոնց մէջէն յափշտակեն ու բերդը բերեն =
 11 Եւ հետեեալ զիշերը Տէրը անոր քով կայնեցաւ
 ու ըսաւ , Քաջասիրտ եղիբ , Պօղոս , վասն զի
 ինչպէս Երուսաղէմի մէջ ինձի համար վկայե-
 ցիր , այնպէս պէտք է քեզի որ Հռովմայ մէջ ալ
 վկայես =
 12 Աւ երբ առտօն եղաւ , Հրեաներէն ոմանք
 միտքանեցան , ու ինքզինքնին անէծքի տակ
 զրին՝ ըսելով որ չուտեն ու չսմեն մինչև որ
 13 Պօղոսը սպաննեն = Եւ քառասունէ աւելի էին
 14 որ այս երգումը իրարու հետ ըրին . Արոնք քա-
 հանայապետներուն և ծերերուն գային ու ըսին ,
 Անէծքով անիծեցինք անձերնիս որ բան մը չու-

* Ո՛հնոյ , Աստուծոյ հետ չմարտնչինք

- 15 տենիք մինչև որ Պողոսը սպաննենք = Ուստի դուք
 ժողովքին հետ մէկատեղ հազարապետին խմու-
 ցուցէք որ վաղը զանիկա ձեզի իջեցնէ, որպէս
 թէ դուք աւելի ճիշդ քննութիւն ընել կ'ուզէք
 անոր վրայով, և մենք անոր մօտ գալէն առաջ
- 16 պատրաստ ենք զանիկա սպաննելու = Եւ Պո-
 ղոսի քրոջ որդին երբ այս դաւաճանութիւնը
 լսեց, եկաւ բերդը մտաւ ու Պողոսի պատմեց =
- 17 Պողոս ալ հարիւրապետներէն մէկը իրեն կան-
 չելով՝ ըսաւ, Այս պատանին հազարապետին
 տար, վասն զի բան մը ունի անոր խմացնելու =
- 18 Ան ալ առաւ զանիկա և տարաւ հազարա-
 պետին ու ըսաւ, Բանտարկեալ Պողոս զիս
 կանչեց, և աղաչեց որ այս պատանին քեզի բե-
- 19 բեմ, որ քեզի խօսելիք ունի = Եւ հազարա-
 պետը անոր ձեռքէն բռնելով՝ մէկզի գնաց,
 ու հարցուց թէ Ի՞նչ բան ունիս ինծի խմացնե-
- 20 լու = Եւ անիկա ըսաւ, Հրեաները միաբանեցան
 քեզի աղաչելու որ վաղը Պողոսը ատեանը ի-
 ջեցնես, որպէս թէ կ'ուզեն աւելի ճիշդ քննու-
- 21 թիւն մը ընել անոր վրայով = Բայց դուն անոնց
 մտիկ չընես, վասն զի անոնցմէ քառասունէ
 աւելի մարդիկ դարանամուտ եղած են անոր հա-
- 22 մար, որոնք ինքզինքնին անէծքի տակ զրին որ
 չուտեն ու չխմեն մինչև զանիկա սպաննեն, ու
 հիմա պատրաստ են, և քու հրամանիդ կը սպա-
- 22 սեն = Այն ատեն հազարապետը պատանին
 ձամբեց, պատուիրելով թէ Մարդո՛ւ մի ըսեր
 որ այս բանը ինծի խմացուցիր =
- 23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց ու
 ըսաւ, Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք,
 ու եօթամասուն ձիաւոր և երկու հարիւր գե-
 դարդաւոր, որպէս զի մինչև Կեսարիա երթան
- 24 զիշերուան ժամը երեքին, Եւ զրատներ պատ-
 րաստեցէք, որպէս զի Պողոսը հեծցնեն ու ա-

- պահովութեամբ Փելիքս կուսակալին տանին ։
- 25 Եւ թուղթ մը գրեց այս օրինակին պէս . (26) Կղօ-
դիոս Լիւսիաս , պատուական Փելիքս կուսա-
- 27 կալիդ ողջոյն ։ Այս մարդը Հրեաներէն բռնուեր
էր , և անոնցմէ պիտի սպաննուէր , իսկ ես
զինուորներով վրայ հասած՝ ազատեցի զանիկա ,
- 28 իմանալով որ Հռովմայեցի է ։ Եւ ուզելով պատ-
ճառը գիտնալ , որու համար ատոր վրայ ամբաս-
տանութիւն կ'ընէին , իջեցուցի ատիկա անոնց
- 29 ատեանը . Զոր գտայ ամբաստանուած իրենց
օրէնքին վերաբերեալ խնդիրներու համար , և մեռ-
նելու կամ կապուելու արժանի յանցանք մը
- 30 չունէր ։ Ու երբ լուր առի որ Հրեաները այդ
մարդուն համար որոգայթ պիտի լարեն , իսկոյն
քեզի զրկեցի , հրաման ընելով ամբաստանող-
ներուն ալ՝ որ քու առջև խօսին ատոր վրայով ։
Ողջ եղիր ։
- 31 Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պողոսը ու գիշերով Անտիպատ-
- 32 րոս տարին ։ Եւ հետևեալ օրը թողուցին ձիա-
ւորները անոր հետ երթալու , ու իրենք բերդը
- 33 դարձան ։ Անոնք ալ Կեսարիա մտան , ու թուղթը
կուսակալին տուին , և Պողոսը անոր առջև կայնե-
- 34 ցուցին ։ Երբ *կարդաց , հարցուց թէ ո՞ր գա-
35 ւառէն է , և իմանալով որ Կիլիկիայէ է , Ըսաւ ,
Պիտի լսեմ քեզի՝ երբ քու ամբաստանողներդ ալ
գան . և հրաման ըրաւ որ զանիկա Հերովդէսի
պալատը պահեն ։

ԳԼ. ԻԴ

† Պողոս Տերտիլլոսէ ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու տայ իր վարքին և վար-
չապետութեանը համար . 21 կը քարոզէ զՔրիստոս կուսակալին ու անոր տիկնոջը ։
26 կուսակալը կը յուսայ կաշառք առնել Պողոսէ . 27 վերջապէս իր պաշտօնէն
եղելով՝ Պողոսը կապուած կը թողու ։

1 Եւ հինգ օրէ ետքը Անանիա քահանայա-

*Ո՛րն է , կուսակալը կարդաց

- պետք ծերերուն հետ ու Տերտիլզոս անու-
ճարտասանի մը հետ իջաւ . և ասոնք կուսա-
կալին խմացուցին երեսն ամիսս ամուսնիւնը Պօղոսի դէմ :
- 2 Ու երբ կանչեցին զանիկա , Տերտիլզոս սկսաւ
ամբաստանել ու ըսել , Որովհետեւ քու ձեռքովդ
չառ խաղաղութիւն , ու քու խնամքովդ այս
ազգին բաներուն աղէկ կարգադրութիւնը կը
- 3 վայելենք , Ամէն կերպով ու ամէն տեղ բոլորս-
վին դո՛հ ըլլալով , չնորհակալ ենք , ով սրատուա-
- 4 կան Փելիքս : Բայց չըլլայ որ ալ աւելի ձանձ-
րութիւն տամ քեզի , կ'աղաչեմ որ քու քաղց-
րութիւնովդ մեզի ականջ դնես , ոչ համառօտա-
- 5 բար պիտի խօսինք : Վասն զի մենք այս մարդը գտանք
ապականիչ և խռովարար բոլոր Հրեաներուն
որոնք աշխարհի մէջ են , և Նազովրեցոց ա-
- 6 զանպիսի առաջնորդ . Որ տաճարն ալ ուզեց
սղծել . զոր բռնեցինք ու մեր օրէնքին հա-
- 7 մեմատ ուզեցինք դատաստանը ընել . Բայց Վի-
սիաս հաղարապետը եկաւ մե՛ծ բռնութեամբ
- 8 մեր ձեռքէն առաւ , Եւ հրաման ըրաւ որ անոր
դատախազները քեզի գան , զոր դուն քննելով
կարող պիտի ըլլաս տեղեկանալ այն ամէն բա-
- 9 կ'ընենք ասոր վրայ : Հրեաներն ալ ամէնը մէկ
եղած՝ ըսին թէ այդպէս է :
- 10 Պատասխան տուաւ Պօղոս , (երբ կուսակալը
անոր աչք ըրաւ որ խօսի .) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն այս ազգին դատաւորն
ես , աւելի յօժարութեամբ ինձի վերաբերեալ
- 11 բաներուն համար սրատասխան կու տամ . Որով-
հետեւ կրնաս գիտնալ որ ես տասուերկու օրէ
աւելի չե՛մ քանի որ Նրուսաղէմ ելայ երկրպա-
- 12 գութիւն ընելու : Եւ զիս տաճարին մէջ մե-
կնուն հետ վիճաբանութիւն ընելու վրայ , կամ
բազմութիւնը մէկտեղ ժողոված չգտան , ոչ ալ

- 13 Ժողովարաններուն մէջ, Եւ ոչ քաղաքին մէջ .
 ոչ ալ կրնան ապացուցանել այն բաները, որոնց
 համար հիմա ամբաստանութիւն կ'ընեն ինծի
- 14 դէմ : Բայց զայս կը խոստովանիմ . քեզի՝ թէ
 այն ճամբուն համեմատ զոր ասոնք հերձուած
 կ'ըսեն, ես այնպէս կը պաշտեմ իմ հայրենի
 Աստուածս, հաւատալով այն ամէն բաներուն
 որոնք օրէնքին և մարգարէներուն մէջ գրուած
- 15 են . Եւ յոյս ունիմ առ Աստուած, ինչպէս
 ասոնք ալ ակնկալութիւն ունին, որ մեռելնե-
 րու յարութիւն սխալ ըլլայ, թէ՛ արդարնե-
- 16 րուն և թէ՛ մեղաւորներուն : Եւ ես այս բա-
 նին համար կը ջանամ, որ ամէն ատեն մարուք
 խղձմտանք ունենամ Աստուծոյ առջև ու մար-
- 17 դոց առջև : Արդ ես շատ տարիներէ ետեւ եկայ
 իմ ազգիս ողորմութիւններ բերելու ու ընծա-
- 18 ներ արու . Այսպէս քանի մը Ասիացի Հրեաներ
 զիս տաճարին մէջ մայքրուած գտան, ոչ բազ-
- 19 մութիւնով և ոչ ամբոխով, Արոնց պէտք էր
 առջևդ գալ ու ամբաստանութիւն ընել, եթէ
- 20 իմ վրայովս ընէ՝ բան մը ունէին : Կամ թէ
 ասոնք իրենք թող ըսեն, ինչ անիրաւութիւն
 գտան իմ վրաս, երբ ատենը կայներ էի .
- 21 Միայն թէ այս մէկ խօսքիս համար, որ երբ
 իրենց մէջ կայներ էի, կանչեցի թէ Մեռելնե-
 րու յարութեանը համար ես այսօր ձեզմէ կը
- 22 դատուիմ : Եւ Փելիքս *ուրիշ անգամի թողուց
 զանոնք, վասն զի աղէկ տեղեկութիւն ունէր
 այն ճամբուն վրայով . ու ըսաւ, Երբ Լիւսիաս
 հաղարապետը հոս իջնէ, սխալ քննեմ ձեր
- 23 գործը : Եւ հարիւրապետին հրաման ըրաւ որ
 զանիկա սրահէ, և ընդարձակութիւն տայ, ու
 իրեններէն մէկը չարգիլէ անոր սպասաւորու-
 թիւն ընելէ կամ անոր քով երթալէ :

* Ո՛րքո՛ւ, այս բաները լսելով ուրիշ

- 24 Եւ քանի մը օրէն ետեւ Փելիքս եկաւ իր Գրուսիդա կնոջ հետ որ Հրեայ էր, ու Պօզոսը կանչել տուաւ, և լսեց անկէ այն հաւատարին համար որ Քրիստոս Յիսուսի վրայ է :
- 25 Ու երբ անիկա արդարութեան ու ժուժկալութեան և գալու դատաստանին վրայով կը խօսէր, Փելիքս զարհուրելով պատասխան տուաւ, Գրուն հիմա գնա, ու երբ ժամանակ ունենամ,
- 26 ես քեզ նորէն կը կանչեմ : Ետեւ յոյս ունէր որ Պօզոսի կողմէն իրեն ստակ *արուի, անոր համար շատ անգամ կանչել կու տար զանիկա ու
- 27 անոր հետ կը խօսակցէր : Բայց երբ երկու տարի եղաւ, Փելիքսի տեղ Պորկիոս Փեստոս եկաւ . Փելիքս ալ Հրեաներուն շնորհք ընել ուզելով Պօզոսը կապուած թողուց :

ԳԼ. ԻԵ

1 Հրեաները Պօզոսի դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն Փեստոսի առջև : 8 Պօզոս պատասխան կու տայ, 11 և Կայսրին կը բողոքէ : 14 Եւքը Փեստոս անոր գործը կը գտատէ : Ագրիպպա թագաւորին, 23 և Պօզոսը անոր առջև բերել տալով, 25 կը ծանուցանէ թէ անիկա մահուան արժանի բան մը ըրած չէ :

- 1 Արդ երբ Փեստոս իր իշխանութեան զաւտոր հասաւ, երեք օրէն ետեւ Կեսարիայէ Երուսաղէմ
- 2 ելաւ : Եւ քահանայապետը ու Հրէից զլիաւորները անոր խնայուցին իրենց ամբաստանութեանը Պօզոսի դէմ, Եւ կ'աղաչէին իրեն և շնորհք կը խնդրէին անոր դէմ, որպէս զի զանիկա Երուսաղէմ բերել տայ . ու իրենք դարան կը պատրաստէին ճամբուն մէջ զանիկա սպաննելու :
- 4 Բայց Փեստոս պատասխան տուաւ, որ Պօզոս Կեսարիայի մէջ պահուի, և որ ինք շատ չանցած
- 5 հոն պիտի երթար : Ուստի ձեզմէ որոնք որ կարող են, ըսաւ, ինչի հետ թող իջնեն, և եթէ այն մարդուն վրայ յանցանք մը կայ, թող անոր
- 6 դէմ ամբաստանութիւն ընեն : Եւ հոն †ութ

* Ո՛հնչ, արուի, որպէս զի զանիկա արձակէ † Ո՛հնչ, տասը օրէ աւելի կենալով

- կամ տասը օրէ աւելի չկենալով՝, Կեսարիա
 իջաւ, ու հեռակեալ օրը ասեանը նստելով՝ հրա-
 7 ման ըրաւ որ Պօղոսը բերեն : Ու երբ անիկա
 եկաւ, Երուսաղէմէ իջնող Հրեաները անոր բռ-
 լորախը կայնելով, շատ ու ծանր ամբաստանու-
 թիւններ կը բերէին Պօղոսի դէմ, զորոնք չէին
 8 կրնար ապացուցանել . Վասն զի Պօղոս պա-
 տասխան կու տար թէ Ես ոչ Հրեաներուն օ-
 բէնքին, և ոչ տաճարին, ոչ ալ Կայսրին դէմ
 9 յանցանք մը ըրած եմ : Բայց Փեստոս ուղե-
 լով որ Հրեաներուն շնորհք ընէ, պատասխան
 տուաւ Պօղոսի ու ըսաւ, Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ
 ելլել, և հոն այդ բաներուն վրայով իմ առջև
 10 դատուիլ : Պօղոս ալ ըսաւ, Կայսրին ասեանը
 կայներ եմ, ուր պէտք է ինծի դատուիլ . ես
 Հրեաներուն անիրաւութիւն մը ըրած չեմ,
 11 ինչպէս դուն ալ աղէկ գիտես : Քանզի եթէ
 անիրաւութիւն մը և մահուան արժանի բան մը
 ըրած եմ, ես մեռնելէ չեմ քաշուիր, բայց
 եթէ չկայ ի՞նչ արտօն այն բաներէն մէկն ալ՝ որոնց
 համար ասոնք ինծի դէմ ամբաստանութիւն կ'ը-
 նեն, մէկը չկրնար զիս ասոնց շնորհել . Կայսրին
 12 կը բողոքեմ : Այն ասէն Փեստոս խորհրդա-
 կաններուն հետ խօսելով՝ պատասխան տուաւ
 թէ Կայսրին բողոքեցիր, Կայսրին պիտի երթաս :
 13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետեւ՝ Ագրիպպա
 թագաւորը և Բերինիկէ Կեսարիա եկան Փես-
 14 տոսը ողջունելու : Եւ երբ շատ օրեր հոն ան-
 ցուցին, Փեստոս Պօղոսի համար թագաւորին
 իմացուց ու ըսաւ, Հոն մարդ մը կայ զոր Փելլիքս
 15 բանտարկուած թողուցեր է, Որուն վրայով,
 երբ Երուսաղէմ գացի, քահանայապետները
 ու Հրեաներուն ծերերը իմացուցին ինծի, և
 կը խնդրէին որ անոր դէմ դատաւարաւթեան
 16 վճիռ որոնի . Որոնց պատասխան տուի թէ Հոու-

- մայեցւոց սովորութիւնը չէ մարդ մը կորստեան շնորհել, մինչև ամբաստանուածը ամբաստանողները դիմացը չունենայ, ու այն ամբաստանութեանը պատասխան տալու պատեհութիւն
- 17 չարութի իրեն = Ուստի երբ անոնք ինձի հետ հասեկան, ամենեւին չուշացուցի, հասցա հետեւեալ
- 18 օրը ատեանը նստելով՝ հրաման ըրի որ մարդը բերեն. Անոր դատախազներն ալ ներկայանալով, իմ կասկած ըրած յանցանքներէս մէկն ալ
- 19 յառաջ չէին բերեր. Հասցա մէկ քանի խնդիրներ ունէին անոր հետ իրենց կրօնքին վրայ, և Յիսուս անոնց մեռածի մը վրայ, որու համար
- 20 Պօղոս կ'ըսէր թէ կենդանի է = Ու երբ տարակուսանքի մէջ էի այս բանին քննութեանը վրայով, ըսի թէ Կուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ,
- 21 և հոն այս բաներուն համար դատուիլ = Բայց Պօղոս երբ բողոքեց որ սահուի Վեհափառ Կայսրին *դիմաց ելլելու, հրաման ըրի որ զինք
- 22 սահեն՝ մինչև Կայսրին զրկեմ = Եւ Ագրիպայա ըսաւ Փետտոսի, Ես ալ կ'ուզէի այդ մարդը մտիկ ընել. ան ալ ըսաւ, Վաղը մտիկ կ'ընես =
- 23 Ու հետեւեալ օրը երբ Ագրիպայա ու Բերնիկէ մեծ հանդէսով եկան, ու ատեանը մտան հազարապետներով և քաղաքին պատուաւոր մարդոցմովը մէկտեղ, Փետտոս ալ հրաման ընե-
- 24 լով բերին Պօղոսը = Եւ ըսաւ Փետտոս, Ագրիպայա արքայ, և դուք ալ բոլոր մարդիկ որ մեզի հետ էք, ասիկա կը տեսնէք. ասոր վրայով Հրեաներուն բոլոր բազմութիւնը ինձի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ և հոս ալ, ու կ'ազաղակէին թէ Պէտք չէ որ ալ ասիկա ողջ մնայ.
- 25 Բայց ես որ հասկցայ թէ ասիկա մեռնելու արժանի բան մը ըրած չէ, և ինք որ Վեհափառ Կայսրին բողոքեց, որոշեցի որ զրկեմ զանիկա.

* Յ. Ե. քննութեանը

- 26 Արու համար հաստատ բան մը չունիմ գրելու իմ տէրոջս . ուստի ատիկա ձեր առջև բերի, և մանաւանդ քու առջևդ, ով Ազրիպպաս արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէ ետեւ
- 27 գրելու բան մը ունենամ. Վասն զի ինծի անվայել կերեւնայ որ բանտարկեալ մը դրկեմ, և անոր վրայ Կրիստոս յանցանքները չիմացնեմ :

ԳԼ. ԻԶ

2 Պօղոս Ազրիպպասի առջև կը պատմէ իր վարքը իր տղայութենէն ի վեր, 12 և հրաշքով իր դարձի գար ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը : 24 Փետոսոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս, բայց անկա պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ : 28 Ազրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնէսը ըլլալու : 31 Բոլոր ժողովականները կը խոստովանին Պօղոսի անմեղ ըլլալը :

- 1 Եւ Ազրիպպաս ըսաւ Պօղոսի, Հրաման է քեզի որ դուն քեզի համար խօսիս : Այն ատեն Պօղոս ձեռքը երկնցնելով՝ իրեն համար պատասխան տուաւ . Հրեաներուն իմ վրաս բրած բոլոր ամբաստանութիւններուն համար, ով Ազրիպպաս արքայ, ես զիս երանելի կը սեպեմ, որ այսօր քու առջևդ պատասխան սլիտի տամ .
- 3 Մանաւանդ որ դուն Հրեաներուն բոլոր սովորութիւնները և խնդիրները աղէկ գիտես, անոր համար կ'աղաչեմ որ երկայնամտութեամբ ինծի մտիկ ընես : Արդ իմ մանկութենէս ի վեր իմ ինչպէս ապրելուս, սկիզբէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջ ըլլալովս, բոլոր Հրեաները տեղեակ են : Քանզի առաջուրնէ ի վեր զիս գիտեն, (եթէ ուզեն վիայել,) որ մեր կրօնքին ամէնէն զգուշաւոր ձամբուն պէս՝ փարիսեցի ապրեմ եմ :
- 6 Եւ հիմա պիտանը կեցեր կը դատուիմ Աստուծոյ մեր հայրերուն եղած խոստովանքին յոյսին համար . Արու, մեր սասուերկու ցեղը անգաղար գիշեր ու ցորեկ պաշտելով, կը յուսան հասնիլ . ես այս յոյսին համար Հրեաներէն կ'ստնբաստանուիմ, ով Ազրիպպաս արքայ : Ի՞նչ չհաւատարձ բան կ'երեւնայ ձեզի թէ Աստուած

- 9 մեռելները կը յարուցանէ : Ես ինքս ալ ինծի պարտք կը սեպէի Յիսուս Նազովրեցիի անուան
- 10 դէմ շատ բաներ ընել . Չոր ըրի ալ Երուսաղէմի մէջ, և քահանայապետներէն իշխանութիւն առած՝ սուրբերէն շատերը բանտարկեցի, ու անոնց սպաննուած ատենը հաւանութիւն
- 11 տուի : Եւ բոլոր ժողովարաններուն մէջ շատ անգամ զանոնք պատժելով՝ կը բռնադատէի որ հայհոյեն, և անոնց դէմ սաստիկ կատգած՝
- 12 մինչև օտար քաղաքները կը հալածէի : Այսպէս երբ Գամասիոս ալ կ'երթայի, քահանայապետներէն իշխանութիւն ու հրաման առած,
- 13 Աեսորուան ատենը ձամբուն վրայ, ով արքայ, երկինքէն լոյս մը տեսայ արևին լուսաւորութենէն աւելի՝ բոլորախքս ծագած, ևսև անոնց
- 14 բոլորախքը որոնք ինծի հետ կ'երթային : Ու երբ մենք ամէնա դեռինք ինկանք, ձայն մը լսեցի որ Երբայական լեզուով ինծի կ'ըսէր, Սաւուղ, Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը հալածես . դժուար բան
- 15 է քեզի խժանի դէմ կից զարնել : Ես ալ ըսի, Իուն ո՞վ ես, Տէր . և անիկա ըսաւ, Ես եմ
- 16 Յիսուս զոր դուն կը հալածես . Բայց ելիր ու ոտքիդ վրայ կայնէ . վասն զի ասոր համար քեզի երևցայ, որ քեզ ձեռք առնեմ պաշտօնեայ և վկայ ընելու այն բաներուն զորոնք տեսար, ու այն բաներուն որոնցմով պիտի երևնամ քեզի,
- 17 Քեզ ազատելով այդ ժողովուրդէն ու հեթանոսներէն, որոնց հիմա քեզ կը զրկեմ, Անոնց աչքերը բանալու, խաւարէն լոյսի, ու Սատանայի իշխանութենէն Ասատուծոյ դարձնելու, որպէս զի անոնք մեղքերու թողութիւն առնեն, և սուրբերուն հետ մասնակից ըլլան ինծի
- 19 հաւատարով : Ուստի, Ագրիպայաս արքայ, այն երկնային տեսիլքին անհնազանդ չեղայ ես .
- 20 Հապա առաջ Գամասիոս ու Երուսաղէմ եղող-

- ներուն, և բոլոր Հրէաստանի երկիրը ու Հե-
թանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն ու
Աստուծոյ դառնան, և ապաշխարութեան ար-
21 ժանաւոր գործեր գործեն = Այս պատճառաւ
Հրեաները զիս տաճարին մէջ բռնեցին, և
22 կը ջանային որ սպաննեն = Սակայն Աստուծոյ
օգնութիւն Հասնելով մինչև այսօր «ը մնացի՝
պզտիկի ու մեծի վկայութիւն տալով, բան մը
չգրուցելով այն բաներէն դուրս՝ զորոնք մար-
գարէները և Մովսէս խօսեցան թէ պիտի բլ-
23 լային, Թէ Քրիստոս պիտի չարչարուէր, և թէ
անիկա ամենէն առաջ մեռելներէն յարութիւն
առած՝ լոյս պիտի քարոզէր ժողովուրդին ու
Հեթանոսներուն =
- 24 Եւ քանի որ անիկա այսպէս պատասխան
կու տար իրեն Համար, Փեստոս բարձր ձայնով
մը ըսաւ, Կր խելագարիս, Պօղոս, շատ կար-
25 դացողութիւնդ քեզ կը յիմարեցնէ = Պօղոս ալ
ըսաւ, Ես չեմ խելագարիր, ո՞վ պատուական
Փեստոս, Հապա ճշմարտութեան և զգաստու-
26 թեան խօսքեր կը գրուցեմ = Քանզի այս բա-
ները թագաւորը դիտէ, որուն առջև ես ալ
Համարձակ կը խօսիմ. քանզի չեմ կարծեր թէ
ասոնցմէ բան մը անկէ ծածկուած ըլլայ, փասն
27 զի այս բանը անկիւնի մը մէջ եղած չէ = Մար-
գարէներուն կը հաւատաս, Ազրիպպաս արքայ.
28 պիտեմ որ կը հաւատաս = Եւ Ազրիպպաս ըսաւ
Պօղոսի, Քիչ մնաց որ զիս Համոզես Քրիստոնէայ
29 ըլլալու = Պօղոս ալ ըսաւ, Աստուծոյ կը խնդրէի
որ թէ՛ քիչով և թէ՛ շատով, ոչ թէ միայն դուն,
Հապա ամենն ալ որոնք այսօր ինծի կը լսեն,
այնպէս ըլլան ինչպէս ես եմ, այս կապե-
րէն զատ =
- 30 *Ուրբի վրայ ելաւ թագաւորը և կուսակալը

*Ուրբի, Եւ երբ այս բաները ըսաւ, ոտքի

- ու Բերինիկէ , և անոնք որ իրենց հետ նստեր
 31 էին : Ու դուրս ելլելէ ետև , իրարու հետ խօսեցան ու ըսին թէ Այս մարդը մեռնելու կամ
 32 կապուելու արժանի բան մը չընէր : Ազրիպայաս ալ Փետտոսի ըսաւ , Կարելի էր այս մարդը արձակել , եթէ Կայսրին բողոքած չըլլար :

ԳԼ. ԻԷ

1 Պօղոս նաևով ճամբայ կ'ելլէ Հռովմ երթալու . 40 կը նախաձայնէ ճամբուն վտանգները , 41 բայց իր խօսքին չեն հաւատար : 44 Սակայն այէկոծութեան կը պատահին , 44 և նաւարեկութիւն կը կրեն , 44 բայց ամէնն ալ անխտանգ ցամաք կ'ելլեն :

- 1 Երբ որոշուեցաւ որ նաևով Իտալիա երթանք , Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուածներ յանձնեցին հարիւրապետի մը , որուն անունը Յուլիոս էր , Սեբաստեան գունդէն : Եւ Ադրամինտացի նաև մը մտնելով ճամբայ ելանք , ու Ասիայի կողմերէն պիտի նաւէինք . Թեսաղոնիկէէ եղող Արիստարքոս Մակեդոնացի ալ
 3 մեզի հետ էր : Եւ հետևեալ օրը Սիդոն իջանք . և Յուլիոս մարդասիրութիւն ցուցնելով Պօղոսի , հրաման տուաւ որ բարեկամներուն երթայ ու
 4 դարման գտնէ : Եւ անկէ ելլելով՝ Կիպրոսի վարի կողմէն նաւեցինք հովին՝ դէմ ըլլալուն
 5 համար : Ետքը Կիլիկիայի ու Պամփիլիայի ծովուն մէջտեղէն նաւելով՝ Լիկիայի Միուա քաղաքը
 6 իջանք : Եւ հարիւրապետը հօն Աղեքսանդրացի նաև մը գտնելով , որ Իտալիա կ'երթար , մեզ
 7 անոր մէջ մտցուց : Եւ շատ օրեր կամազ կամաց նաւելով՝ հազիւ թէ Կնիդոսի քովերը հասանք . և հովը մեզի դէմ ըլլալով՝ Կրետէի վարի կողմէն
 8 մէն Սաղմոնայի քովէն նաւեցինք : Եւ դժուարաւ անկէ անցնելով՝ տեղ մը եկանք , որ Քեղեցիկ նաւահանգիստ կ'ըսուէր , որու մօտ էր Ղատեա քաղաքը :

- 9 Ու երբ շատ ժամանակ անցաւ, և նաւին ճամբայ ելլեն յալ վտանգաւոր էր, ծովին աւտենն ալ արգէն անցած ըլլալով, Պողոս խրատ
- 10 կուտար, Եւ կ'ըսէր անոնց, Մարգիկ, ես կը տեսնեմ որ այս նաւին ճամբայ ընելը ասուապանքով ու շատ վնասով պիտի ըլլայ, ոչ թէ միայն բե-
- 11 ուին ու նաւին՝ հապա մեր անձերուն ալ = Բայց հարիւրապետը աւելի նաւապետին և նաւախարին մտիկ կ'ընէր՝ քան թէ Պողոսի խօսքերուն =
- 12 Ու որովհետեւ այն նաւահանգիստը յարմար չէր ձմեռը հոն անցընելու, շատերը խորհեցան անկէ երթալ, որ գուցէ կարող ըլլան Փիւնիկէ հասնիլ ու ձմեռը հոն կենալ, որ Կրետէի նաւահանգիստ մըն է, ու դէպ ի հարաւ և ա-
- 13 ըւմտեան հիւսիս կը նայի = Ու երբ հարաւային մեզմ հով մը փչեց, կարծելով թէ իրենց դիտաւորութեանը հասեր են, ճամբայ ելան ու
- 14 Կրետէի քովերէն կ'անցնէին = Եւ շատ ստեն չանցած՝ մըրկալից հով մը ելաւ անոր դէմ, որ
- 15 Եւրակիկոն կ'ըսուի = Երբ նաւը յափշտակուեցաւ և հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ, թող սուած
- 16 կ'երթայինք կու գայինք . Եւ դէպ ի փոքր կղզիի մը ետևի կողմը դիմելով, որ Կղօզա կ'ըսուէր,
- 17 հազիւ կրցանք մտկայիլ բռնել . Չոր առին ու օգնութիւններ գործածելով՝ նաւը տակէն կուպեցին . և վախնալով որ չըլլայ թէ * յորձանուտը իննան, առադասար իջեցուցած՝ այնպէս կ'եր-
- 18 թային ու կու գային = Եւ որովհետեւ սաստիկ ալէկոծութեան մէջ էինք, հետևեալ օրը բե-
- 19 ուերը դուրս նետեցին = Ու երբօրգ օրը նաւին գործիքները ձեռքովնիս դուրս նետեցինք = Ու երբ շատ օրեր ոչ արև ոչ ալ աստղեր կ'երևնային, և փոթորիկը քիչ չէր մեր վրայ, ալ բո-
- 21 լորովին մեր ազատուելու յոյսը վերցաւ = Եւ

* կ-ւ, ծանծայուտը

- որովհետև շատ օրերէ ի վեր անօթի էին , այն
 ատեն Պօղոս անոնց մէջ կայնելով՝ ըսաւ , Ով
 մարդիկ , պէտք էր ձեզի որ ինծի մտիկ ընէիք
 ու Կրետէէ չելլէիք , և այս տառապանքը ու
 22 վնասը չքաշէիք : Ու հիմա ձեզ կը յորդորեմ
 որ սիրտ առնէք , քանզի ձեզմէ մէկուն անձին
 վնաս մը պիտի չըլլայ , բայց միայն նաւին .
 23 Վասն զի այս գիշեր երեցաւ ինծի հրեշտակը
 այն Աստուծոյն , որունն եմ ես և զոր կը սպաշ-
 24 տեմ , Եւ ըսաւ Մի վախնար , Պօղոս , Կայսրին
 դիմաց պէտք է որ ելլես դուն . և ահա Աստ-
 ուած քեզի շնորհեց այն ամէնը , որոնք քեզի
 25 հետ նաւին մէջ են : Ուստի , մարդիկ , սիրտ
 առէք , վասն զի ես կը հաւատամ Աստուծոյ՝ որ
 այսպէս պիտի ըլլայ , ինչպէս ինծի գրուցուեցաւ .
 26 Միայն թէ պէտք է որ կզզի մը լինանք :
 27 Ու երբ տասնըչորսերորդ գիշերն էր որ Ադ-
 րիական ծովուն մէջ կը սարուբերէինք , կէսգի-
 շերին նաւավարները կը կարծէին թէ երկրի մը
 28 մօտեցեր են . Եւ զնտակը ձգելով՝ քսան գրկա-
 չափ դտան . ու քիչ մըն ալ յառաջ երթալով՝
 նորէն ձգեցին , և տասնըհինգ գրկաչափ դտան .
 29 Ու վախնալով որ չըլլայ թէ քարտա տեղեր լյ-
 նան , ետեի կողմէն չորս խարխախ ձգեցին , և
 30 առտու ըլլալուն կը փափաքէին : Իսկ նաւա-
 վարները նաւէն փախչիլ ուզելով՝ մակդիկը ծովը
 իջեցուցին , սլառձառելով որպէս թէ առջևի
 31 կողմէն ալ խարխախներ պիտի ձգեն : Բայց Պօ-
 ղոս ըսաւ հարիւրապետին ու զինուորներուն ,
 Եթէ ասոնք նաւին մէջ չկենան՝ դուք չէք կրնար
 32 ազատիլ : Այն ատեն զինուորները մակդիկին
 չաւանները կտրեցին , և թողուցին որ դուրս
 33 լինայ : Ու երբ առտու ըլլալու վրայ էր , Պօղոս
 կողաջէր ամէնուն որ կերակուր ուտեն , ըսե-
 լով , Այսօր տասնըչորս օր է որ դուք սպասե-

- լով անօթի մնացեր էք, ու բան մը կերած չէք.
- 34 Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ուտէք, փան դի այս ալ ձեր ազատութեանը համար է. քանզի ձեզմէ մէկուն գլխէն մազ մը պիտի
- 35 չկորսուի: Եւ այսպէս ըսելով՝ հաց առաւ, ու ամէնուն առջև Աստուծմէ գոհացաւ, և կարե-
- 36 լով սկսաւ ուտել: Եւ ամէնն ալ սիրտ առին,
- 37 ու իրենք ալ կերակուր կերան: Եւ նաւին մէջ ամէնս երկու հարիւր եօթանասունըփեց հոգի
- 38 էինք: Երբ կշտացան կերակուրով, նաւը թե-
թեցուցին՝ ցորենը ծովը թափելով:
- 39 Ու երբ առտու եղաւ, ցամաքը չէին ձանչ-
նար, միայն թէ ծոց մը կը նշմարէին որ ծովե-
ղերք ունէր, ու կը խորհէին որ եթէ կարելի է
- 40 նաւը անոր մէջ մխեն: Եւ խարիսխները կարե-
լով՝ ծովը ձգեցին, ու ղեկերուն կապերը թուլ-
ցուցին, և առագաստը հովին բանալով՝ դէպ ի
- 41 այն ծովեղերքը կ'երթային: Եւ այնպիսի տեղ մը
իյնալով որուն երկու կողմը ծով էր, նաւը նստե-
ցուցին. և նաւին առջևի կողմը խրելով՝ ան-
շարժ մնաց, ու ետևի կողմը ալիքներուն սասա-
- 42 կալթենէն կը քակուէր: Զինուորներն ալ խոր-
հուրդ բրին որ կապուածները սպաննեն, որ
- 43 չըլլայ թէ մէկը լողայ ու փախչի: Բայց հարիւ-
րապետը, որ Պօղոսը ազատել կ'ուզէր, արգիլեց
զանոնք այն խորհուրդէն, և հրաման բրաւ թէ
որոնք որ կրնան լողալ, թող անոնք առաջ
- 44 նետուին ու ցամաքը ելլեն. Եւ մնացածները,
ոմանք տախտակներով և ոմանք նաւին ուրիշ
բաներովը, և այսպէս ամէնը ազատեցան, ցա-
մաք ելան:

ԳԼ. ԻԸ

1 Պողոս և իր ընկերները նաւարեկութենէն ետքը մարդասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն : 5 իժ մը Պողոսի ձեռքը կը բռնէ , բայց չփասեր : 8 Պողոս շատ հիւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ . 11 ճամբայ կ'ելլէ Հռովմ երթալու . 17 կ'իմացնէ Հրեաներուն իր գալուն պատճառը . 24 իր քարոզութիւնով ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի , ոմանք ալ չեն հաւատար . այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ Հռովմայ մէջ :

- 1 Ու երբ ազատեցան , գիտցան որ այն կղզիին անուէր Մելիտէ էր . և բարբարոսները քիչ
- 2 մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի . Վասն զի կրակ վառեցին , և մեզ ամէնա ալ ընդունեցին՝ մեր վրայ հասած անձրեւին համար ու ցուրտին
- 3 համար = Ու երբ Պողոս շատ մը խռիւ ժողովեց և կրակին վրայ դրաւ , տարութենէն իժ մը ելաւ ,
- 4 անոր ձեռքը բռնեց = Բարբարոսներն ալ երբ այն գազանը տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝ իրարու կ'ըսէին , Անշուշտ ասիկա մարդաստղան մըն է , որ թէպէտ ծովէն ազատեցաւ , բայց իրաւունքը թող չտուաւ որ սպրի = Իսկ անիկա գազանը կրակին մէջ թօթվելով՝ իրեն փնատ մը
- 6 չեղաւ = Ու անոնք կը սպասէին որ անիկա ուռենայ , կամ յանկարծակի մեռած իյնայ . բայց երբ շատ մը սպասեցին , ու տեսան որ իրեն փնատ մը չեղաւ , կարծիքնին փոխելով՝ կ'ըսէին
- 7 թէ աստուած մըն է = Եւ այն տեղին բոլորտիքը կղզիին գլխաւոր մարդուն ազարակները կային , որուն անունը Պոպղիոս էր , որ մեզ ընդունեց և երեք օր հիւրասիրութեամբ իրեն քով պահեց =
- 8 Ու եղաւ որ Պոպղիոսի հայրը ջերմով և թանջքով հիւանդացած պատկած էր . ու Պողոս անոր քով մտաւ , և աղօթք ընելով ձեռքերը անոր վրայ
- 9 դրաւ ու բժշկեց զանիկա = Ու երբ ասիկա եղաւ , ուրիշ հիւանդներ , որոնք այն կղզիին մէջ էին ,
- 10 կու գային և կը բժշկուէին . Որոնք շատ պատիւներով ալ մեզ պատուեցին , ու մեր երթալու ատենը սէտք եղած բաները տուին :

- 11 Եւ երեք ամիսէն ետե Աղեքսանդրացի նա-
 ւով մը ճամբայ ելանք, որ ձմեռը այն կղզին
 անցուցեր էր, ու Ռիոսկուրացուց նշանը ունէր =
- 12 Եւ Սիրակուսա իջնելով՝ երեք օր հոն կեցանք =
- 13 Անկէ ալ պառոյտ մը ընելով՝ Հուեզիոն հասանք .
 և մէկ օրէն ետե երբ հարաւ փշեց, երկրորդ
- 14 օրը Պասիոզոս եկանք = Ու հոն եղբայրներ
 գտանք, որոնք աղաչեցին որ եօթը օր իրենց
- 15 քով մնանք, ու ետքը Հուովմ ելանք = Եւ անկէ
 եղբայրները, երբ մեր վրայով լսեցին, մեզ դի-
 մաւորելու ելան մինչև Ապփիոսի վաճառա-
 նոցը ու երեք պանդոկները . և Պոզոս զանանք
 տեսնելով՝ գոհութիւն տուաւ Ասաուծոյ և
 սիրաւ առաւ =
- 16 Ու երբ Հուովմ մտանք, հարիւրապետը կապ-
 ուածները զօրապետին յանձնեց . իսկ Պոզոսի
 հրաման եղաւ որ իր պահապան գնուորին հեա
- 17 զատ կենայ = Ու եղաւ որ երեք օրէն ետե ա-
 նիկա Հրէից գլխաւորները կանչեց . ու երբ
 մէկտեղ եկան, ըսաւ անոնց, Մարդիկ եղբայր-
 ներ, ես ժողովուրդին կամ հայրենական սո-
 վորութիւններու դէմ բան մը չըրած, Երու-
 սաղէմէ կատուած՝ Հուովմացուց ձեռքը մատ-
- 18 նուեցայ . որոնք երբ դիտ քննեցին, ուղեցին որ
 արձակեն, վասն զի իմ վրաս մեռնելու յան-
- 19 ցանք մը չկար = Բայց երբ Հրեաները հակառակ
 կեցան, սէտք եղաւ որ Վայսրին բողոքեմ, ոչ
 թէ իմ ազգիս դէմ ամբաստանութիւն մը ու-
- 20 նեցողի պէս = Ուստի այս սրտածառաւ աղաչեցի
 որ ձեզ տեսնեմ ու ձեզի խօսիմ . վասն զի Իս-
 րայէլի յոյսին համար ես այս շղթան վրաս ու-
- 21 նիմ = Անոնք ալ ըսին իրեն, Մենք քու վրայովդ
 Հրէաստանէ ոչ թուղթեր առինք, և ոչ եղ-
 բայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայովդ չա-
- 22 րութիւն մը սրտամեց կամ խօսեցաւ = Բայց

- կ'աղաչենք որ քեզմէ լսենք թէ դուն ի՛նչ միտքի վրայ ես . վասն զի մենք այդ աղանդին վրայով տեղեկացած ենք՝ որ ամէն տեղ ասոր դէմ
- 23 կը խօսին = Ու որ մը որոշելով անոր , շատերը անոր դացին իր բնակած տեղը , որոնց Աստուծոյ թագաւորութիւնը կը ծանուցանէր վկայութիւնով , և կը համոզէր զանոնք Յիսուսի վրայով Մովսէսի օրէնքէն ու մարգարէներէն՝ առ
- 24 տուրնէ մինչև իրիկուն = Եւ ոմանք կը հաւատային ըսածներուն , ու ոմանք չէին հաւատար =
- 25 Եւ իրարու հետ չմիաբանած՝ դացին , երբ Պօղոս խօսք մը ըսաւ , թէ Հոգին Սուրբ աղէկ խօսեցաւ մեր հայրերուն , Եսայի մարգարէին
- 26 ձեռքով , Եւ ըսաւ , Գնա այս ժողովուրդին ու ըսէ , Լսելով պիտի լսէք՝ ու չիմանաք , և տես
- 27 նելով պիտի տեսնէք՝ ու չտեսնէք . Վասն զի այս ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ , և իրենց ախանջներուր ծանր լսեցին , ու աչքերնին գոցեցին , որ չըլլայ թէ իրենց աչքերուր տեսնեն , ու ախանջներուր լսեն , և սիրտերուր իմանան ,
- 28 ու գարծի զան , և ես բժշկեմ զանոնք = Ուստի յայտնի ըլլայ ձեզի որ Աստուծոյ փրկութիւնը հէթանոսներուն զրկուեցաւ , և անոնք մտիկ
- 29 պիտի ընեն = *Ու երբ զայս զրուցեց , Հրեաները զուրս ելան , շատ վիճաբանութիւն ունենալով իրենց մէջ՝ :
- 30 Եւ ըման երկու տարի իր վարձքով բռնած
- 31 տունը կեցաւ = Եւ իրեն եկողներուն ամէնը
- 32 կ'ընդունէր = Կը քարոզէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը , և Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով առանց արգիլուելու կը սորվեցնէր ամենայն համարձակութեամբ =

* Ոմանք լսեցին այս 29 հատուց

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռովմայեցիներուն իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 նաև իր սրտին փափաքը՝ անոնց երթալու, 16 և թէ ի՞նչ է իր քարոզած աւետարանը, ու աւետարանին ցուցուցած արդարութիւնը. 18 թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ Հեթանոսներուն մեղքերը ի՞նչ են:

- 1 Պօղոս, Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ, առաքեալ ըլլալու կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին
- 2 Համար որոշուած, (Որ առաջուրնէ իր մարգարէներուն ձեռքով սուրբ գիրքերով խոստացաւ,)
- 3 Իր Արդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով, որ մարմնի կողմանէ Գաւթիթի սերունդէն եղաւ,
- 4 Որ սրբութեան հոգիին կողմանէ Արդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ զօրութեամբ՝ մեռելներէն
- 5 յարութիւն առնելով. Արով շնորհք և առաքելութիւն առինք՝ հաւատքի հիազանդութեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, անոր անուանը
- 6 համար. Արոնց մէջ դուք ալ Յիսուս Քրիստոսի
- 7 կանչուածներն էք. Չեր ամէնուն որ Հռովմայ մէջ էք, Աստուծոյ սիրելիներուդ, սուրբ ըլլալու կանչուածներուդ, շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:
- 8 Նախ կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով ձեր ամէնուն համար, որ ձեր հաւատքը բոլոր աշխարհ կը սրատմուի:
- 9 Քանզի վկայ է ինծի Աստուած, զոր ես կը պաշ-

- տեմ իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետարանին
 10 մէջ, Թէ ինչպէս անգաղար ձեզ կը յիշեմ,
 ամէն ասեն իմ աղօթքներուս մէջ խնդրելով
 որ թերևս անգամ մը Աստուծոյ կամքովը ինծի
 11 յաջողութիւն մը ըլլայ ձեզի գալու = Քանզի
 կը փափաքեմ ձեզ տեսնել, որ ձեզի հոգե-
 12 տառուիք. Այսինքն ձեզի հետ ես ալ մխիթա-
 րակից ըլլամ իմ ու ձեր փոխադարձ հաւատ-
 13 քին միջոցով = Սակայն չեմ ուզեր որ չզիացող
 ըլլաք, եղբայրներ, որ շատ անգամ ուղեցի գալ
 ձեզի, (և մինչև հիմա արգիլուեցայ,) որպէս զի
 ձեր մէջ ալ պատու մը ունենամ. ինչպէս ու
 14 ըիչ հեթանոսներու մէջ ալ = Յոյներուն ու Քար-
 բարոսներուն, իմաստուններուն ու անմիանե-
 15 րուն ալ պարտական եմ = Ուստի որչափ որ
 ձեռքէս կու գայ, յօժարութիւն ունի՞մ ձեզի ալ,
 որ Հռովմայ մէջ էք, աւետարանը քարոզելու =
 16 Վասն զի ես ամօթ չեմ սեպեր *աւետա-
 րանը, քանզի Աստուծոյ զօրութիւնն է այն՝
 բոլոր հաւատացեալներուն փրկութեան հա-
 17 մար, առաջ Հրեային ու ետքը Յոյնին = Վասն զի
 անով Աստուծոյ արդարութիւնը, որ է հաւատ-
 քէն, հաւատքի համար կը յայտնուի. ինչպէս
 գրուած է թէ Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի =
 18 Քանզի Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն
 կը յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը
 և անիրաւութեանը փրայ, որոնք ճշմարտու-
 19 թիւնը անիրաւութեամբ բռներ են = Վասն զի
 Աստուծոյ փրայով գիանալու բանը իրենց մէջ
 յայտնի է, որովհետև Աստուած անոնց յայտ-
 20 նեց = Քանզի աներևոյթ բաները աշխարհի
 սկիզբէն ստեղծուածներովը կ'իմացուին, կը
 տեսնուին, այսինքն է իր մշտնջենաւոր զօրու

* Ո՞րտե՞ս, Գրիստոսի աւետարանը ։

- թիւնը ու աստուածութիւնը, որպէս զի ան-
 21 պատասխանի մնան: Վասն զի իրենք զԱստուած
 ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփառաւորեցին կամ
 չնորհակալ չեղան, հապա իրենց խորհուրդնե-
 րուն մէջ ունայնացան, և *սիրտերնին անմտու-
 22 թիւնով՝ խաւարեցաւ: Իրենք Իմաստուն ենք՝
 23 ըսելով յիմարեցան. Եւ անեղծ Աստուծոյ
 փառքը փոխեցին, նմանցնելով եղծանելի մար-
 դու և թռչուններու ու չորքոտանիներու և
 24 սողուններու պատկերին: Անոր համար Աստ-
 ուած ալ սղծութեան մասնեց զանոնք իրենց
 սիրտերուն ցանկութիւններովը՝ իրենց մարմնե-
 25 ներք իրենց մէջ խայտառակելու. Որոնք Աս-
 տուծոյ ճշմարտութիւնը սուտի հեա փոխե-
 ցին, ու երկրպագութիւն և պաշտօն մատուցին
 ստեղծուածներուն քան թէ Ստեղծողին, որ
 26 յաւիտեան օրհնեալ է: Ամէն: Անոր համար
 Աստուած զանոնք անարգ կիրքերու մասնեց,
 որ իրենց էգերը անգամ՝ բնական պէտքը բնու-
 27 թեան դէմ եղող ^{պէտք} փոխեցին: Նոյնպէս ալ
 արունները կնոջ բնական պէտքը թողուցած՝ ի-
 րենց ցանկութիւնովը իրարու հեա վառուե-
 ցան. արունները արուններու հեա խայտառակու-
 թիւն կը գործէին, և իրենց մեղութեանը փայլած
 28 հատուցումը իրենց վրայ կ'ընդունէին: Եւ ու-
 րովհեաև չուղեցին զԱստուած իրենց գիտու-
 թեանը մէջ պահել, Աստուած ալ զանոնք անարգ
 խորհուրդներու մասնեց անխցել բաներ ընե-
 29 լու. Որոնք լեցուած էին ամէն անիրաւութիւ-
 նով, սրտնկութիւնով, անզգամութիւնով, ա-
 դահութիւնով, չարութիւնով, նախանձով լե-
 ցուն, մարդասպանութիւնով, հակառակու-
 թիւնով, նենգութիւնով, չարասրտութիւնով.
- 30 և էին քսուներ, Չարախօսներ, զԱստուած ա-

* 3-րդ. անմտ սիրտերնին

տողներ , նախատողներ , հպարտներ , ամբար-
 տաւաններ , չար բաներ հնարողներ , ծնողայ
 31 անհնազանդներ , Անմիտներ , ուխտ չպահող-
 ներ , անգուլթներ , անհաշտներ , անողորմներ .
 32 Արոնք գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը , թէ
 անոնք որ այսպիսի բաներ կ'ընեն՝ մահուան
 արժանի են , ոչ թէ միայն այն բաները կ'ընեն ,
 հապա ընողներուն հաւանութիւն ալ կու տան :

ԳԼ . Բ

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իբրև մեղաորներ , եթէ իրենք ալ այն
 մեղքերը կը գործեն , չեն կրնար ինքզինքնին արդարացնել . 6 ո՛չ ալ կրնան ազատ
 մնալ Աստուծոյ դատաստանէն , 9 թէ՛ Հրեայ ըլլան՝ թէ՛ հեթանոս . 14 քանզի
 ինչպէս որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ մնալ , 17 այնպէս ալ Հրեաները . 25
 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ , եթէ օրինազանց դատնին :

- 1 Ուստի , ով մարդ , ով որ ըլլաս դուն որ կը դա-
 տես , պատասխան չունիս տալու . քանզի ինչ
 բանով որ ուրիշը կը դատես , անով քու անձդ
 կը դատապարտես . վասն զի դուն ալ որ կը դա-
 2 տես՝ նոյն բաները կ'ընես : Բայց գիտենք որ
 Աստուծոյ դատաստանը ճշմարտութիւնով կ'ըլ-
 լայ անոնց վրայ՝ որ այնպիսի բաներ կը գործեն :
- 3 Արդ , ով մարդ , դուն որ այսպիսի բաներ ընող-
 ները կը դատես , և դուն նոյն բաները կ'ընես ,
 զայս միտքէդ կ'անցնե՞ս թէ դուն Աստուծոյ
 4 դատաստանէն ազատ պիտի մնաս . Կամ թէ
 անոր անչափ քաղցրութիւնը և համբերու-
 թիւնը ու երկայնամտութիւնը կ'արհամարհե՞ս ,
 չգիտնալով որ Աստուծոյ քաղցրութիւնը քեզ
 5 դէպ ի սպառախարութիւն կ'առաջնորդէ : Բայց
 դուն քու խստութիւնովդ և անպեղծ սրտովդ
 քու անձիդ բարկութիւն կը դիզես՝ բարկու-
 թեան և Աստուծոյ արդար դատաստանին յայտ-
 6 նուերու օրուանը համար . Ար ամէն մէկուն իր
 7 գործերուն փոխարէնը պիտի հատուցանէ . Յա-

- Էիտենական կեանք՝ անոնց որոնք բարի գործե-
 րու մէջ համբերութեամբ յարատեւելով փառք
 8 ու պատիւ և անմահութիւն կը խնդրեն . Բայց
 անոնց որ հակառակ են , և ճշմարտութեան
 անհնազանդ ու անիրաւութեան հնազանդած՝
 9 ^{պիտի ըլլայ} բարիութիւն և սրտմտութիւն , Նե-
 ղութիւն և տառապանք ամէն մարդու վրայ որ
 չար կը գործէ , առաջ Հրեային ու ետքը Յոյնին .
 10 Իսկ փառք ու պատիւ և խաղաղութիւն այն
 ամէնուն որ բարի կը գործէ , առաջ Հրեային
 11 ու ետքը Յոյնին = Վասն զի Աստուծոյ քով
 12 աչառութիւն չկայ = Քանզի անոնք որ առանց
 օրէնքի մեղք գործեցին , առանց օրէնքի պիտի
 կորսուին , և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գոր-
 13 ծեցին , օրէնքով պիտի դատուին , (Վասն զի
 ոչ թէ օրէնքը լսողները Աստուծոյ առջև ար-
 դար են , հապա օրէնքը կատարողները պիտի
 14 արդարանան = Քանզի հեթանոսները , որոնք
 օրէնք չունին , երբ բնականաբար օրէնքին գոր-
 ծերը կը գործեն , օրէնք չունենալով՝ իրենց ան-
 15 ձերուն օրէնքը բուն իրենք կ'ըլլան , Արոնք օ-
 րէնքին գործը իրենց սրտին մէջ գրուած կը ցու-
 ցընեն իրենց խղճմտանքին վիայութիւնովը , և
 իրենց խորհուրդներուն իրար յանդիմանելովը
 16 կամ իրաւունք տալովը ,) Այն օրը երբ Աստուած
 մարդոց ծածուկ բաները պիտի դատէ Յիսուս
 Քրիստոսի ձեռքով՝ իմ ^{հարող} աւետարանիս
 համեմատ =
 17 Ահա դուն Հրեայ ըսուեր ես , և օրէնքին
 18 կռիւներ ես , ու Աստուծով կը պարծենաս , եւ
^{անոր} կամքը գիտես , ու տարբեր բաները կը գա-
 19 նազանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով . եւ
 քու անձիդ վրայ փստահութիւն ունիս՝ թէ
 կայրերուն առաջնորդ ես , խաւարածներուն
 20 ըյս , Անմիտներուն խրատ սուտդ , ազայոյ փար-

- Ժապետ , և թէ գիտութեան ու ճշմարտու-
- 21 թեան կերպարանքը օրէնքէն ունիս : Իսկ արդ՝
դուն որ ընկերիդ կը սորվեցնես , քու անձիդ
չէ՞ս սորվեցներ . որ կը քարոզես գողութիւն
- 22 չընել , կը գողնա՞ս . Որ կ'ըսես շնութիւն չընել ,
շնութիւն կ'ընես . որ կը զգուիս կուռքերէն ,
- 23 սրբապղծութիւն կ'ընես . Որ օրէնքով կը պար-
ծենաս , օրինազանց ըլլալով՝ զԱստուած կա-
- 24 նարգէ՞ս : Վասն զի Աստուծոյ անունը ձեր
պատճառաւ հեթանոսներուն մէջ կը հայհոյուի,
ինչպէս գրուած է :
- 25 Արդ թրփատութիւնը շահ կ'ունենայ , եթէ
օրէնքը պահես . Իսկ եթէ օրէնքին դէմ յան-
- 26 թիւն եղաւ : Ուստի եթէ անթրփատութիւնը
օրէնքին իրաւունքները պահէ , չէ՞ որ անոր ան-
- 27 Եւ ի բնէ եղած անթրփատութիւնը օրէնքը
կատարելով՝ պիտի դատապարտէ քեզ , որ գի-
- 28 ես : Վասն զի Հրեայ չէ ան որ դրսուանց է ,
և թրփատութիւն չէ այն որ դրսուանց մարմի-
- 29 նով է . Հապա Հրեայ ան է որ ներսուանց է ,
և թրփատութիւն՝ սրալինը հոգիով , ու ոչ թէ
գրով , որուն գովութիւնը ոչ թէ մարդոցմէ է ,
հապա Աստուծմէ :

ԳԼ . Գ

1 Հրէից արտօնութիւնը , 3 զոր բնաւ չկորսնցուցին . 9 բայց օրէնքը կը ցուցնէ թէ
անոնք ալ մեղքի տակ են . 20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով ,
28 այլ ամէն մարդիկ առանց խտրութեան միայն հաւատքով կ'արդարանան .
31 սակայն ստով օրէնքը չխափանուիր :

- 1 Ուրեմն Հրեան ի՞նչ աւելի բան ունի , կամ՝
2 թրփատութենէն ի՞նչ շահ կայ : Շատ՝ ամէն
կերպով . ամէնէն առաջ այն՝ որ Աստուծոյ

- 3 պատգամները անոնց հաւատացուեցան = Քանզի եթէ անոնք չհաւատացին, ի՞նչ. միթէ անոնց անհաւատութիւնը Աստուծոյ հաւատարմութիւնը կը խափանէ՞ր. քա՛ւ լիցի = Սակայն Աստուած ճշմարիտ թող ըլլայ, և բոլոր մարդիկ՝ սուտ. ինչպէս գրուած է, Որպէս զի քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս, և դատուե-
- 5 լու ատենդ դուն յաղթես = Ուրեմն եթէ մեր անիրաւութիւնը Աստուծոյ արդարութիւնը յայտնի կը ցուցնէ, ի՞նչ ըսենք. միթէ անիրա՞ւ է Աստուած որ էր բարկութիւնը Բր Կրայ կը բերէ. (Մարգկորէն կ'ըսեմ.) քա՛ւ լիցի. ապա թէ ոչ՝ ի՞նչպէս Աստուած պիտի դատէ
- 7 աշխարհը = Վասն զի եթէ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ ստութիւնովս կ'աւելնայ իր փառքին համար, ալ ես ինչո՞ւ մեղաւորի մը պէս
- 8 կը դատուիմ = Եւ ինչ՞ - համար պէտք չէ ըսել, ինչպէս ոմանք մեր վրայ չարախօսութիւն ընելով՝ կ'ըսեն թէ մենք կ'ըսենք, Չարը գործէնք որպէս զի բարին գայ. որոնց դատապարտութիւնը իրաւունքով է =
- 9 Ուստի ալ ի՞նչ ըսենք. բանով մը աւելի՞ ենք հեխանաներէն. իրաւ որ բանով մըն ալ չենք. փասն զի առաջ մեղադրեցինք Հրեաները և հեթանոսները թէ ամէնը մեղքի տակ են. Ինչպէս գրուած է թէ Արդար մը չկայ, և ոչ մէկ.
- 11 Մէկը չկայ որ հասկնայ, մէկը չկայ որ զԱստուած փնտռէ = Ամէնը խոտորեցան, մէկտեղ անպիտան եղան. աղէկութիւն ընող մը չկայ,
- 13 մէկ ալ չկայ = Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է, իրենց լեղուովը նենգաւոր եղան, իժերու թոյն
- 14 կայ անոնց շրթունքներուն տակ. Անոնց բերանը անէճքով ու դառնութիւնով լեցուն է.
- 15 Անոնց ոտքերը շուտ են արիւն թափելու.
- 16 Կործանում և թշուառութիւն կայ իրենց

- 17 ճամբաներուն մէջ . Եւ խողաղութեան ճամբան
 18 չճանչցան : Աստուծոյ վախը չկայ անոնց աչքե-
 19 րուն առջև : Սակայն գիտենք որ օրէնքը ինչ որ
 կ'ըսէ , անոնց կ'ըսէ՝ որոնք օրէնքին սակ են .
 որպէս զի ամէն բերան գոցուի , և բոյսը աշխարհ
 20 դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ առջև : Վասն
 զի անոր առջև մարմին մը պիտի չարդարանայ
 օրէնքին գործերովը , քանզի օրէնքով է մեղքը
 ճանչնալը :
- 21 Բայց Հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ ար-
 դարութիւնը յայտնուած է , օրէնքէն և մար-
 22 դարէնէրէն վկայուած ըլլալով . Այսինքն Աս-
 տուծոյ արդարութիւնը , որ Յիսուս Քրիստոսի
 հաւատքէն է , ամէն հաւատացողներուն ու ա-
 նոնց ամէնուն վրայ կ'ըլլայ . քանզի խտրու-
 23 թիւն չկայ : Վասն զի ամէնը մեղք գործեցին ,
 24 և Աստուծոյ փառքէն պակասած են : Եւ անոր
 շնորհքովը ձրի կ'արդարանան Քրիստոս Յիսու-
 25 սով եղած փրկութիւնովը . Զոր առաջուրնէ
 սահմանեց Աստուած՝ քառութիւն ըլլալու անոր
 արիւնին հաւատքով , Աստուծոյ երկայնմտու-
 թեան ստենները առաջուրնէ գործուած մեղ-
 քերուն թողութիւն տալովը՝ իր արդարու-
 26 թիւնը ցուցնելու համար . Այսինքն իր արդա-
 րութիւնը այս ժամանակին մէջ ցուցնելու հա-
 մար , որպէս զի ինք արդար ըլլայ , և արդա-
 27 րացնէ Յիսուսի հաւատքէն եղողը : Ուրեմն ո՞ւր
 մնայ պարծենալը . խափանեցաւ . ո՞ր օրէնքէն ,
 գործերո՞ւ օրէնքէն . ոչ , հասցա հաւատքի օրէնքէն :
 28 Վասն զի կը սեպէնք թէ մարդ հաւատքով
 կ'արդարանայ առանց օրէնքին գործերուն :
 29 Միթէ Աստուած միայն Հրեաներո՞ւն է ու
 հեթանոսներուն չէ՞ . այո , հեթանոսներուն ալ :
 30 Որովհետեւ Աստուած մէկ է՝ որ թմրիատու-
 թիւնը հաւատքէն կ'արդարացնէ , և անթմրիա-

31 աստի թիւնը՝ նոյն հաւատքով = Ուստի մենք հաւատքով օրէնքը կը խափանենք . քսւլ լիցի . հասցա օրէնքը կը հաստատենք :

ԳԼ. Դ

4 Աբրահամի հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ 10 իր թրփատուելէն առաջ : 13 Միայն հաւատքով ինք ու իր սերունդը խոտամուկը առին : 16 Աբրահամ բոլոր հաւատացեալներուն հայրն է : 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի արդարութիւն պիտի սեպուի :

- 1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ Աբրահամ
- 2 մեր նահապետը մարմնի կողմանէ = Վասն զի եթէ Աբրահամ գործով արդարացած ըլլար, իրաւունք պարծանք կ'ունենար, բայց ոչ թէ Աստուծոյ առջև = Քանզի զիրքը ի՞նչ կ'ըսէ . Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, և այն իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ = Բայց ան որ գործ մը կ'ընէ, վարձքը շնորհքէ եղած չսեպուիր անոր,
- 3 հասցա պարտքէ = Իսկ ան որ չգործեր, բայց կը հաւատաց անոր որ ամբարիշտը կ'արդարացնէ, անոր հաւատքը իրեն արդարութիւն կը սեպուի = Ինչպէս Գաւթի ալ կը գրուցէ այն մարդուն երանութիւնը, որու Աստուած արդարութիւն կը սեպէ առանց գործերու = Երանի՛ անոնց, ի՞նչ, որոնց անօրէնութիւնները ներուէցան, և որոնց մեղքերը ծածկուեցան = Երանի՛ այն մարդուն որու մեղք չսեպեր Տէրը = Ուստի այս երանութիւնը թրփատութեան վրայ է, թէ անթրփատութեան վրայ ալ . քանզի կ'ըսենք թէ Հաւատքը Աբրահամի արդարութիւն սեպուեցաւ = Ուրեմն ի՞նչպէս սեպուեցաւ . թրփատութեան մէջ եղած ատեն, թէ անթրփատութեան մէջ . ոչ թէ թրփատութեան մէջ, հասցա անթրփատութեան = Ու երբ թրփատութեան նշանը առաւ՝ իբրև անթրփատութեան ատենէն ունեցած հաւատքին արդարութեանը

- կնիք մը, որպէս զի ինք հայր ըլլայ այն բոլոր հաւատացողներուն որոնք անխրիստութենէ են, (անոնց ալ արդարութիւն սեպուելու համար,)
- 12 Եւ հայր խրիստութեան՝ ոչ թէ միայն խրիստութենէ եղողներուն, հապա անոնց ալ՝ որոնք մեր հօրը Աբրահամի անխրիստութեան ատենի
- 13 հաւատքին շաւղղներուն մէջ կը քալեն = Վասն զի Աբրահամի և անոր սերունդին՝ աշխարհը ժառանգելու համար արժանի խոստմունքը ոչ թէ օրէնքով եղաւ, հապա հաւատքին արդարութիւնովը = Քանզի եթէ օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլլային, հաւատքը փուճ պիտի ըլլար, և
- 14 խոստմունքը պիտի խափանուէր = Վասն զի օրէնքը բարկութիւն կը գործէ. քանզի ուր օրէնք չկայ, օրինազանցութիւն ալ չկայ = Ասոր համար Ժողովուրդ ըլլալու հաւատքէն է, որպէս զի շնորհքով եղած ըլլայ, խոստմունքը հաստատուն ըլլալու համար բոլոր սերունդին, ոչ թէ միայն անոր որ օրէնքէն է, հապա անոր ալ՝ որ Աբրահամի հաւատքէն է, որ մեր ամենուն
- 17 հայրն է, (ինչպէս գրուած է թէ Քեզ շատ ազգերու հայր ըրի,) Աստուծոյ առջև, որոնք հաւատաց, ան որ մեռելները կ'ողջնցնէ, և չեղած բաները եղածներու պէս կը կանչէ =
- 18 Որ չյուսացուելու բանին յուսով հաւատաց թէ ինք շատ ազգերու հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս ըսուեցաւ ալ, թէ Քու սերունդդ այսպէս
- 19 պիտի ըլլայ.) Եւ ինք հաւատքի մէջ չտկարացած՝ չնայեցաւ իր մարմինին արդէն մեռածի պէս ըլլալուն, (որովհետեւ ինք հարիւր տարեկանի չափ էր,) ոչ ալ Սաուայի արգանդին մեռած ըլլալուն. Եւ անհաւատութիւնով շտարակուսեցաւ Աստուծոյ խոստմունքէն, հապա հաւատքով զօրացած՝ Աստուծոյ փառք տուաւ,
- 20 Եւ իր մտքին մէջ հաստատ պահեց թէ ան որ

- 22 խօսք տուաւ, կարող է ընելու ալ : Ասոր համար իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ :
- 23 Բայց ոչ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ
- 24 որ իրեն սեպուեցաւ . Հապա մեզի համար ալ՝ որոնց պիտի սեպուի, որ կը հաւատանք անոր
- 25 որ մեռելներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը, Որ մեր յանցանքներուն համար մատնուեցաւ, և մեզ արդարացնելու համար յարութիւն առաւ :

ԳԼ. Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ, 2 և պարծանք՝ մեր յուսոյն մէջ . 8 վասն զի եթէ Քրիստոսի արեւնովը հաշտուեցանք՝ մեր թշնամի եղած ատենը, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալով : 12 Ինչպէս որ մեզքը ու մահը աշխարհ մտան Ագամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը՝ Յիսուս Քրիստոսով : 20 Ո՛ր որ մեզքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ :

- 1 Ուստի մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ մեր Տէ-
- 2 րոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով . Որուն միջոցով ընդունեցինք հաւատքով այս շնորհքին մօտե-
- 3 րակն ալ, որուն մէջ կեցեր ենք, և Աստուծոյ
- 4 փառքին յուսովը կը պարծինք : Եւ ոչ միայն այսքան՝ հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պարծինք . վասն զի գիտենք թէ նեղութիւնը
- 5 համբերութիւն կը գործէ, Եւ համբերութիւնը՝
- 6 փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս . Եւ յոյսը ամօթով չձգեր . վասն զի Աստուծոյ սէրը մեր սիրտերուն մէջ տարածուած է Հոգւոյն
- 7 Սրբոյ ձեռքով, որ մեզի տրուեցաւ : Վասն զի երբ մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին Քրիստոս ամբարիշտներուն համար մե-
- 8 ռաւ : Վասն զի արդարի մը համար հազիւ կ'ըլ-
- 9 լայ որ մէկը մեռնի . (բայց բարի մարդու մը համար՝ կարելի է որ մէկը համարձակի մեռ-
- 10 նիլ .) Սակայն Աստուած իր սէրը շնորհքով մեր փրայ
- 11 ունի՝ յայանեց, որ երբ դեռ մեզաւոր էինք,
- 12 Քրիստոս մեզի համար մեռաւ, ուրեմն հիմա

- որ իր արիւնով արդարացանք , սրչափ աւելի
 10 իրմով պիտի ազատինք բարկութենէն = Վասն զի
 եթէ մեր թշնամի եղած ատենը Աստուծոյ հետ
 հաշտուեցանք իր Որդւոյն մահովը , սրչափ աւելի
 11 կեանքովը = Եւ ոչ միայն այս , հապա Աստուծով
 կը ստրտենանք ալ մեր Տէրօջը Յիսուս Քրիստոսի
 ձեռքով , որով հիմա հաշտութիւնը ընդունեցինք :
- 12 Վասն զի ինչպէս մարդէ մը մեղքը աշխարհ
 մտաւ , և այն մեղքէն մահը , և այնպէս ամէն
 մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը , * քանզի
 13 ամէնը մեղանչեցին = (Վասն զի մինչև օրէնքին
 ատենը աշխարհի մէջ մեղք կար . բայց մեղք
 14 չսեպուիր՝ ուր օրէնք չկայ = Սակայն մահը
 Ադամէ մինչև Մովսէս թագաւորեց , նաև
 Ադամի յանցանքին նման չմեղանչողներուն
 վրայ ալ , որ օրինակ էր անոր որ ետքը պիտի
 15 դար = Բայց ոչ թէ ինչպէս յանցանքը՝ այնպէս
 շնորհքն է . վասն զի եթէ մէկուն յանցանքովը
 շատեր մեռան , ալ սրչափ աւելի Աստուծոյ
 շնորհքը և այն ստորգեւը որ Յիսուս Քրիստոս
 մէկ մարդուն շնորհքովն է , շատերու վրայ աւելցաւ
 16 = Եւ ոչ թէ այս ստորգեւը այնպէս է՝ ինչպէս
 մէկէն որ մեղանչեց . վասն զի դատաստանը
 մէկ Թղէն դատապարտութեան մէջ յգեց ,
 բայց շնորհքը շատ մեղքերէ արդարութեան
 17 = Վասն զի եթէ մէկ մարդուն մեղքովը
 մահը թագաւորեց այն մէկովը , սրչափ աւելի
 անոնք որ շնորհքի ու արդարութեան ստորգեւին
 տուտութիւնը կ'առնեն , կեանքի մէջ
 պիտի թագաւորեն մէկ Յիսուս Քրիստոսի
 18 ձեռքով =) Ուրեմն ինչպէս մէկուն յանցանքովը
 բոլոր մարդոց դատապարտութեան վիճակը եղաւ :

* Կոմ , որով

այնպէս մէկուն արդարութիւնովը բոլոր մար-
 19 դոց կեանքի արդարութեան շնորհ էլաւ . Վասն զի
 ինչպէս մէկ մարդուն անհնազանդութիւնովը
 շատերը մեղաւոր եղան, այնպէս մէկուն հնա-
 զանգութիւնովը շատերը արդար պիտի ըլլան :
 20 Սակայն օրէնքը մէջտեղ ինկաւ որպէս զի յան-
 ցանքը շատնայ . բայց ուր աւելի եղաւ մեղքը,
 21 ալ աւելի եղաւ շնորհքը . Որպէս զի ինչպէս
 մեղքը թաղաւորեց մահով, այնպէս շնորհքը
 թաղաւորէ արդարութիւնով մինչև յաւիտե-
 նական կեանքը մեր Տէրովը Յիսուս Քրիստոսի
 ձեռքով :

ԳԼ. 9

1 Պետք է մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին, 3 ինչպէս մկրտու-
 թիւնը կը ցուցնէ . 42 ուստի ա՛լ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ . 48 վասն զի
 մենք մեր մարմինները պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ըլլալու, 23 և
 վասն զի մեզոց վարձքը մահ է :

1 Ալ հիմա ի՞նչ պիտի ըսենք . մեղքի մէջ մնա՞նք
 2 արդեօք, որպէս զի շնորհքը շատնայ : Քո՛ւլ վիցի,
 մենք որ մեղքին մեռանք, ի՞նչպէս զեռանոր
 3 մէջ կենանք : Զե՛ք զիտեր, թէ մենք որ Յիսուս
 Քրիստոսով մկրտուեցանք, անոր մահուանը
 4 մկրտուեցանք : Անոր հետ թաղուեցանք մկր-
 տութիւնով մահուան համար, որպէս զի ինչպէս
 Քրիստոս Հօրը փառքովը յարութիւն առաւ
 մեռելներէն, այնպէս մենք կեանքի նորոգու-
 5 թեան մէջ պարտինք : Վասն զի եթէ մենք
 անկակից եղանք անոր մահուանը նմանութիւ-
 նովը, նաև անոր յարութեանը նմանութիւնովը ալ
 6 իջրէ պիտի ըլլանք : Զայս զիտանք որ մեր հին
 մարդը անոր հետ խաչուեցաւ, որ մեղքի մար-
 մինը փճանայ, որպէս զի ասկէ ետև մեղքի չճա-
 7 ուայենք : Վասն զի ան որ Բոլի մեռած է, մեղքէ
 8 արդարացած է : Արդ եթէ մենք Քրիստոսի հետ
 մեռանք, կը հաւատանք որ անոր հետ պիտի

- 9 ապրինք ալ = Քանզի գիտենք որ Քրիստոս մե-
ռեղներէն յարութիւն առած ըլլալով՝ նորէն
չմեռնիր, ալ մահը անոր վրայ իշխանութիւն
- 10 չունի = Վասն զի քանի որ մեռաւ՝ մեղքի մե-
ռաւ մէկ անգամ, և որ կենդանի է՝ Աստուծոյ
- 11 կենդանի է = Այսպէս դուք ձեր անձերը մեղքի
մեռած սեպեցէք, բայց Աստուծոյ կենդանի՝
- 12 մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքով = Ուստի
մեղքը չթաղաւորէ ձեր մահահանապու մարմի-
նին վրայ, որ անոր ցանկութիւններուն հա-
- 13 զանգիք = Եւ ձեր անգամները անիրաւութեան
գործիք ըլլալու մի ընծայէք մեղքի, հապա ձեր
անձերը Աստուծոյ ընծայեցէք, որպէս թէ մե-
ռեղներէն ողջնցած, և ձեր անգամները արդա-
- 14 րութեան գործիքներ՝ Աստուծոյ = Քանզի մեղքը
ձեր վրայ պիտի չիշխէ, վասն զի օրէնքի տակ
չէք, հապա շնորհքի տակ =
- 15 Ուրեմն ի՛նչ, մե՞ղք գործենք վասն զի օրէնքի
տակ չենք, հապա շնորհքի տակ. քա՛ւ լիցի =
- 16 Ձէ՞ք գիտեր թէ որու որ անձերնիզ ծառայ
կ'ընծայէք հնազանդելու, ծառայ էք անոր՝ որու
որ կը հնազանդիք, թէ՛ մեղքի՝ որ մահուան
իշխանի, և թէ՛ հնազանդելու՝ որ արդարութեան =
- 17 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ թէ՛ դուք մեղքի
ծառայ էիք, սակայն սրտանց հնազանդեցաք
այն փարգապետութեան գաղափարին որ ձեզի
- 18 յանձնուեցաւ = Ուստի դուք մեղքէ ազատ ըլ-
լալով՝ արդարութեան ծառայ եղաք. (Մարդու
սովորութեան պէս կ'ըսեմ՝ ձեր մարմինին ակա-
րութեանը համար.) քանզի ինչպէս ձեր ան-
գամները անօրէնութեան համար ընծայեցիք՝
պղծութեան և անօրէնութեան ծառաներ ըլ-
լալու, այնպէս հիմա ձեր անգամները սրբու-
թեան համար ընծայեցէք՝ արդարութեան ծա-
- 20 ռաներ ըլլալու = Վասն զի երբ դուք մեղքի

- Ծառաներ էլք , արդարութենէ ազատ էլք =
- 21 Ուրեմն այն ժամանակ ի՞նչ պտուղ ունէիք այն բաներէն՝ որոնցմով հիմա կ'ամչնաք . վասն զի
- 22 անոնց վերջը մահ է : Բայց հիմա մեզքէ ազատուած և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր պտուղը ունիք սրբութիւնով , ու վերջը յաւի-
- 23 տենական կեանք : Քանզի մեզքին վարձքը մահ է , բայց Աստուծոյ ձրի պարգևը յաւիտենական կեանք՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով :

ԳԼ . Է

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ'իշխէ՝ քանի որ անկառող է . 4 սակայն մենք մեռանք օրէնքին . 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը մեզք չէ , 12 հապա սուրբ , արդար և բարի է : 16 Պօղոս կը վրայէ պայտէս ըլլաւուն , բայց կը ցաւի որ ինք կարող չէ զանկառ պահել :

- 1 Մի՛թէ չէ՞ք գիտեր , եղբայրներ , (քանզի ես օրէնքը գիտցողներուն կը խօսիմ ,) որ օրէնքը մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ որ սղջ
- 2 է : Վասն զի այր ունեցող կինը իր սղջ էրկանը կսպուած է օրէնքով . բայց եթէ այրը մեռնի ,
- 3 արձակուած է էրկանը օրէնքէն : Ուրեմն քանի որ այրը սղջ է , շուն պիտի բտուի՝ եթէ սւրիչ էրկան մը ըլլայ . բայց եթէ այրը մեռնի , այն օրէնքէն ազատ կ'ըլլայ , այնպէս որ շնացող չըլ-
- 4 լար՝ եթէ սւրիչ էրկան մը ըլլայ : Ուստի դուք ալ , իմ եղբայրներս , Քրիստոսի մարմնովը օրէնքին մեռաք . որպէս զի սւրիչի մը ըլլաք , անոր՝ որ մեռեղներէն յարութիւն առեր է , որպէս զի Աստուծոյ պտուղ բերող ըլլանք :
- 5 Քանզի քանի որ մենք մարմնով էինք՝ մեզքէ-րու կիբքերը որոնք օրէնքով կ'ըլլային , մեր անգամներուն մէջ կը ներգործէին , որպէս զի մենք
- 6 մահուան պտուղ բերէնք : Բայց հիմա այն օրէնքէն արձակուեցանք . վասն զի մեռանք անոր՝ որով բռնուած էինք , որպէս զի մենք ծառայէնք

Հոգիին նարագութիւնովը, և ոչ թէ գրին հնու-
թիւնովը :

- 7 Աւրեմն ի՞նչ ըսենք . օրէնքը մե՞զ է . քա՛ւ
լիցի . բայց ես մեզքը չէի ճանչնար, եթէ ոչ՝
օրէնքով, ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր,
- 8 եթէ օրէնքը ըսած չըլար, Մի ցանկար : Բայց
մեզքը պատուիրանքէն առիթ առնելով՝ իմ
մէջս բոլոր ցանկութիւնները գոյացուց, վասն զի
- 9 առանց օրէնքի մեզքը մեռած է : Ես ալ ա-
ռանց օրէնքի ասէն մը կենդանի էի . բայց երբ
պատուիրանքը վրաս հասաւ, մեզքը ողջնցաւ,
- 10 Եւ ես մեռայ, ու այն պատուիրանքը որ կեանքի
համար էր, նոյնը ինծի մահուան համար եղաւ :
- 11 Վասն զի մեզքը պատուիրանքէն առիթ առ-
նելով՝ զիս խաբեց, ու անով մեռցուց : Աստի
օրէնքը սուրբ է, ու պատուիրանքը սուրբ և
արդար ու բարի :
- 13 Աւրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ . քա՛ւ լիցի .
հապա մեզքը, որպէս զի երևնայ մեզքը որ այն
բարի բանով ինծի մահ գործեց, որպէս զի
մեզքը պատուիրանքով աւելի մեղաւոր ըլլայ :
- 14 Վասն զի գիտենք որ օրէնքը հոգևոր է, բայց
ես մարմնաւոր եմ՝ մեզքի տակ ծախուած :
- 15 Քանզի ինչ որ կ'ընեմ՝ չեմ ճանչնար, ոչ թէ
ինչ որ կ'ուզեմ՝ զայն կ'ընեմ, հապա ինչ որ
- 16 կ'տտեմ՝ զայն կ'ընեմ : Բայց եթէ չուզածս
կ'ընեմ, հաւանութիւն կու տամ օրէնքին թէ
- 17 բարի է : Իսկ արդ ոչ թէ ես կ'ընեմ զանիկա,
հապա մեզքը՝ որ իմ ներսիդիս կը բնակի :
- 18 Քանզի գիտեմ որ իմ ներսիդիս, այսինքն իմ
մարմնիս մէջ, բարի բա՛ն մը չբնակիր . վասն զի
կամեցողութիւն կայ քովս, բայց բարին ի գործ
- 19 զնեւր չեմ գտներ : Քանզի ոչ թէ բարին զոր
կ'ուզեմ, կ'ընեմ, հապա չարը զոր չեմ ուզեր,
- 20 զայն կ'ընեմ : Իսկ եթէ չուզած բանս կ'ընեմ,

- ալ ոչ թէ ես կ'ընեմ զանհիկա, հապա մեղքը՝ որ
- 21 իմ ներսիդիս բնակած է = Ուստի ես կը գտնեմ օրէնք մը, որ երբ բարին ընելը կը կամենամ,
- 22 չարը իմ քովս է = Վասն զի ներսի մարդուն
- 23 նայելով՝ Աստուծոյ օրէնքին կը հաւնիմ. Բայց ուրիշ օրէնք մը կը տեսնեմ իմ անդամներուս մէջ, որ իմ մտքիս օրէնքին դէմ կը սլատե-
րազմի, և զիս գերի կ'ընէ մեղքի օրէնքին որ
- 24 իմ անդամներուս մէջ է = Ի՛նչ խղճալի մարդ եմ ես, ո՞վ զիս սլտի ազատէ այս մահացու
- 25 մարմինէն = Գոհութիւն Աստուծոյ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով = Ուրեմն ես ինքնա մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ, ու մարմնով՝ մեղքի օրէնքին =

ԳԼ. Ը

1 Սննք որ ֆրիստոսի մէջ են, և Հոգին ուզածին պէս կ'ապրին, ազատ են դատա-
պարտութենէ : 5, 13 Թէ ի՛նչ փաս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ի՛նչ շահ՝ Հո-
գիէն, 17 և ի՛նչ՝ Աստուծոյ որդիք ըլլալէն, 19 որոնց փառաւոր ազատութիւնը՝
որու ամէն ստեղծուածները մեծ փափաքով կը սպասեն, 29 յառաջագոյն սահման-
ուած է Աստուծմէ : 38 Ո՞վ կ'ընայ զատել մեզ ֆրիստոսի սերէն :

- 1 Իսկ արդ զատասպարտութիւն չկայ Քրիստոս
Յիսուսով եղողներուն, որոնք մարմնաւոր կեր-
- 2 սով չեն վարուիր* = Քանզի Քրիստոս Յիսուսով
կեանքի հոգիին օրէնքը զիս ազատեց մեղքի
- 3 և մահուան օրէնքէն = Վասն զի այն որ անկա-
րելի էր օրէնքին, որովհետեւ տկար էր մարմ-
նով, Աստուած իր Որդին զրկեց մեղանչական
մարմնի նմանութեամբ ու մեղքի համար, և
- 4 դատասպարտեց մեղքը այն մարմնին մէջ. Որ-
պէս զի օրէնքին արդարութիւնը կատարուի մեր
մէջ, որ մարմնաւորապէս չենք քալեր, հապա
- 5 հոգեւորապէս = Քանզի մարմնաւոր եղողները
մարմնին բաները կը մտածեն, ու հոգեւոր ե-
- 6 ղողները՝ հոգիին բաները = Վասն զի մարմնաւոր

* Ո՞րտե՞ս կ'ստիցեն, այլ հոգեւոր կերպով

- խորհուրդը մահ է, և հոգևոր խորհուրդը
 7 կեանք ու խաղաղութիւն = Քանզի մարմնաւոր
 խորհուրդը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է.
 վասն զի Աստուծոյ օրէնքին չհնազանդիր, մա-
 8 նաւանդ չկրնար ալ = Վասն զի մարմինով եղող
 9 ները չեն կրնար Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ = Բայց
 դուք մարմինով չէք՝ հասրա հոգիով, եթէ Աս-
 տուծոյ Հոգին ձեր մէջ բնակած է. իսկ եթէ
 մէկը Քրիստոսի Հոգին չունի, անիկա անորը չէ =
 10 Եւ եթէ Քրիստոս ձեր մէջ է, ալ մարմինը մե-
 ուած է մեղքի համար, ու հոգին կենդանի է
 11 արդարութեան համար = Իսկ եթէ Յիսուսը մե-
 ուելներէն յարուցանողին Հոգին ձեր մէջ բնա-
 կած է, ալ անիկա որ Քրիստոսը մեուելներէն
 յարուց, պիտի կենդանայնէ ձեր մահկանացու
 մարմինները իր Հոգիովը որ ձեր մէջ կը բնակի =
 12 Ապա ուրեմն, եղբայրներ, պարտասպան ենք,
 ոչ թէ մարմինին՝ մարմնաւորապէս ապրելու.
 13 Վասն զի եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլ-
 լաք, պիտի մեռնիք. բայց եթէ Հոգիով մար-
 14 մինին գործերը սպաննէք, պիտի ապրիք = Վասն
 զի որոնք որ Աստուծոյ Հոգիովը կ'առաջնոր-
 15 դուին, անոնք Աստուծոյ որդիներն են = Քանզի
 դուք ծառայութեան հոգին չառիք կրկին վախ-
 նալու, հասրա որդեգրութեան հոգին առիք,
 16 որ անով կը կանչենք Աբբա Հայր = Նոյն ինքն
 Հոգին վկայութիւն կու տայ մեր հոգիին հետ,
 17 թէ մենք Աստուծոյ որդիներն ենք. Եւ եթէ
 որդիներ, ուրեմն ժառանգներ, Աստուծոյ ժա-
 ուանգներ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ. որ-
 սպէս զի, եթէ եք չարչարանքներուն կցորդ ըլ-
 18 լանք, եք փառքին ալ հաղորդ ըլլանք =
 18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ որ այս ժա-
 մանակին չարչարանքները բան մը չեն դալու
 19 փառքին քով՝ որ մեզի պիտի յայտնուի = Քանզի

- ստեղծուածներուն եռանդուն ակնկալութիւնը Աստուծոյ որդիներուն յայտնուելուն կը սպասէ =
- 20 Վասն զի ունայնութեան հնազանդեցան ստեղծուածները , (ոչ թէ իրենց կամքովը՝ հասարակ
- 21 անոր համար որ հնազանդեցուց ,) Այն յուսով , որ ստեղծուածները իրենք ալ ապականութեան ծառայութենէն ազատուելով , Աստուծոյ որդիներուն փառաւոր ազատութեանը հասնին =
- 22 Քանզի գիտենք որ ամէն ստեղծուածները մինչև հիմա մէկտեղ կը հառաչեն ու ծնանելու ցաւ կը քաշեն = Եւ ոչ միայն այսօր , հասարակ մենք ալ որ Հոգիին առաջին պատուը ունինք , մենք մեզմէ մեր անձերուն մէջ կը հառաչենք որդեգրութեան , այսինքն մեր մարմինին ազատութեանը ,
- 24 սպասելով = Վասն զի յուսով փրկուեցանք . բայց յոյսը որ կը տեսնուի , յոյս չէ . վասն զի այն բանին զոր կը տեսնէ մէկը , ալ ինչո՞ւ պիտի յուսայ = Իսկ եթէ չտեսած բաներնուս կը յուսանք , ալ համբերութիւնով կը սպասենք անոր =
- 26 Նոյնպէս Հոգին ալ օգնութեան կը հասնի մեր ակարութիւններուն . քանզի ինչ բանի համար ազօթելու ենք ըստ արժանւոյն՝ չենք գիտեր . բայց ինք Հոգին բարեխօս կը ըլլայ մեզի համար անբարբառ հառաչանքներով = Եւ սիրտերը Քննողը գիտէ Հոգիին ինչ խորհիլը , քանզի Աստուծոյ հասնին համեմատ բարեխօսութիւն կ'ընէ սուրբերուն համար =
- 28 Սակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գործակից կ'ըլլան անոնց որ զԱստուած կը սիրեն , որոնք անոր նախասահմանութիւնովը կանչուած են = Վասն զի զանոնք որ առաջ կը ձանչնար , առաջուրնէ ալ սահմանեց իր Արդւոյն պատկերին կերպարանակից ըլլալու . որպէս զի անիկա անգբանիկ ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ =
- 30 Եւ զորոնք առաջուրնէ սահմանեց , նաև կանչեց

- զանոնք . և զորոնք կանչեց , նաև արդարացուց զանոնք . և զորոնք արդարացուց , նաև փառա-
- 31 ւորեց զանոնք : Ուրեմն ի՞նչ ըսենք այս բանե-
րուն համար . եթէ Աստուած մեր կողմն է ,
- 32 ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի հակառակ : Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց , հապա մեր ամէնուն համար մատնեց զանիկա , ալ ի՞նչպէս անոր հետ ամէն
- 33 բաները մեզի չպարզուեր : Ո՞վ է որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր ըլլայ . Աստուած է որ կ'արդարացնէ :
- 34 Ուրեմն ո՞վ է որ կը դատապարտէ . Քրիստոս է որ մեռաւ , մահաւանդ թէ յարութիւն ալ սուաւ , ու Աստուծոյ աջ կողմն է , որ նաև մեզի համար բարեխօսու-
- 35 թիւն կ'ընէ : Ուրեմն ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիստոսի սէրէն . տառապանքը , կամ նեղութի՞ւնը , կամ հալածանքը , կամ սո՞վը , կամ մերկու-
- 36 թի՞ւնը , կամ վտանգը , կամ սո՞ւրը . (Ինչպէս գրուած է , Ամէն որ քեզի համար կը սպաննուիմք . մարթուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք :
- 37 Հապա այս ամէն բաներուն մէջ ո՞ւր սուելի
- 38 յաղթող կ'ըլլանք անով որ մեզ սիրեց : Վասն զի ես հաստատ դիտեմ թէ ոչ մահը , և ոչ կեանքը , ու ոչ հրեշտակները , և ոչ իշխանութիւնները , ու ոչ զօրութիւնները , և ոչ ներկայ
- 39 բաները , ու ոչ դալու բաները , Եւ ոչ բարձրութիւնը , ու ոչ խորունկութիւնը , և ոչ սերիչ արարած մը կէնայ մեզ զատել Աստուծոյ սէրէն՝ որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տերոջմով է :

ԳԼ . Թ

¹ Պօղոս կը յայտնէ իր տրամուծիւնը Հրեից ազգին համար : 7 Ոչ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոտմունքի որդիներ էին : 18 Աստուած որու որ կ'ուզէ կ'ողորմի : 21 Բրուար կրնայ կաւը իր ուղածին պէս գործածել : 23 Հեթանոսաց կոլումբի և Հրեից անարդուիլը մարդարէները նախածայնած էին : 32 Ի՞նչ պատճառաւ այնքան քիչ Հրեաներ ընդունեցին հաւատքով արդարութիւնը :

¹ Ստոյգը կ'ըսեմ Քրիստոսով ու չեմ ստեր , (իմ ² խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով Սրբով ,) Որ

- մեծ տրտմութիւն է ինծի, ու իմ սրտիս ան-
- 3 սրտկաւ ցաւ = Քանզի ես ինքնա կը խնդրէի նզովուած ըլլալ Քրիստոսէ, իմ մարմնի կողմանէ եղբայրներուս ու ազգականներուս հա-
- 4 մար, Արոնք Իսրայելացի են, որոնցն է սրգեզրութիւնը ու փառքը և ուխտերը ու օրինադրութիւնը և պաշտօնը ու խոստամունքները .
- 5 Իրենցն են նահապետները, իրենցմէ ելաւ Քրիստոս ալ մարմնի կողմանէ, որ է ամէնուն փրայ
- 6 Աստուած օրհնեալ յաւիտեանս = Ամէն = Բայց ոչ իբր թէ Աստուծոյ խօսքը գեաին ինկած է . քանզի ոչ թէ ամէն Իսրայէլէ եղողները Իս-
- 7 րայելացի են . Եւ ոչ թէ Աբրահամի սերունդ ըլլալուն համար՝ ամէնը որդիներ են . հապա
- 8 Իսահակով քեզի սերունդ պիտի կոչուի = Այս ինքն՝ ոչ թէ անոնք որ մարմնի որդիներ են՝ Աստուծոյ որդիներ ալ են, հապա խոստամունքի
- 9 որդիները սերունդ կը սեպուին = Վասն զի խոստամունքին խօսքը այս էր, թէ Այս ատեն պիտի դամ, ու Սաւա որդի պիտի ունենայ =
- 10 Եւ ոչ միայն այսքան, հապա Ռեբեկայէ ալ յայտնի է որ յղացաւ մէկէն, այսինքն մեր Իսա-
- 11 հակ հօրմէն . Վասն զի պարզ դեռ չծնած, և դեռ աղէկ կամ՝ գէշ բան մը չգործած, (որպէս զի Աստուծոյ նախասահմանութիւնը հաս-
- 12 տատ մնայ ընտրութեանը պէս, Ոչ թէ գործերէն, հապա անկէ որ կանչեց,) իրեն ըսուեցաւ
- 13 թէ, Մեծը պզտիկին պիտի ծառայէ . ինչպէս գրուած է թէ Յակոբը սիրեցի, բայց Եսաւը ստեցի =
- 14 Աւրեմն ի՞նչ ըսենք . միթէ Աստուծոյ քով
- 15 անիրաւութիւն կայ . քա՛ւ լիցի = Վասն զի Մովսէսի կ'ըսէ, Արու որ պիտի սղորմի՝ կ'ողորմիմ, ու որու փրայ որ պիտի գթամ՝ կը գթամ =
- 16 Աւրեմն ոչ անկէ է որ կը կամի, ու ոչ անկէ՝ որ

- 17 կը վազէ , հապա Աստուծմէ՝ որ կ'ողորմի = Քանզի
 գիրքը Փարաւոնի կ'ըսէ , Անոր համար քեզ
 վերցուցի , որ իմ զօրութիւնս քեզմով ցուցնեմ ,
 ու բոլոր երկրի մէջ իմ անունս պատմուի =
 18 Ուստի որու որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի , և զոր կ'ուզէ՝
 19 կը խստացնէ = Ուրեմն ինծի պիտի ըսես թէ
 Ալ ինչո՞ւ մեղադիր կ'ըլլայ . վասն զի ո՞վ անոր
 20 կամքին դէմ դրաւ = Բայց դուն ո՞վ ես , ով
 մարդ , որ Աստուծոյ դէմ պատասխան կու տաս .
 միթէ ստեղծուածը ի՞ր Ստեղծողին կրնա՞յ ըսել
 21 թէ Զիս ինչո՞ւ այդպէս շինեցիր = Բրուար իշխա-
 նութիւն չունի՞ կաւին վրայ՝ նոյն շաղուածքէն
 աման շինելու , մէկը պատուի՝ և միւսը անար-
 22 գանքի համար = Հապա ի՞նչ ըսելի՞ ունի Տէ՛ր , եթէ
 Աստուած ի՞ր բարկութիւնը ցուցնել՝ ու իր զօ-
 րութիւնը յայանել ուզելով , շատ երկայնատու-
 թեամբ համբերեց կորսուելու պատրաստուած
 23 բարկութեան ամաններուն . Եւ կամ որպէս զի
 իր փառքին մեծութիւնը յայանի ընէ ողորմե-
 լու ամաններուն վրայ , զորոնք փառքի համար
 24 առաջուրնէ պատրաստեց . Այսինքն մեզ զօ-
 րոնք կանչեց , ոչ թէ միայն Հրեաներէն , հապա
 25 հեթանոսներէն ալ . Ինչպէս Ովսէէի մէջ ալ
 կ'ըսէ , իմ ժողովուրդս չեղողին իմ ժողովուրդս
 26 պիտի կանչեմ , ու սիրելի չեղողին՝ սիրելի = Եւ
 պիտի ըլլայ թէ այն տեղ ուր անոնց բուռեցաւ
 թէ Գուք իմ ժողովուրդս չէք , հոն անոնք
 Կենդանի Աստուծոյն որդիները պիտի ըսուին =
 27 Եսայի ալ Խորայելի համար կ'աղաղակէ , Թէ և
 Խորայելի որդիներուն թիւը ծովու աւաղին պէս
 28 ըլլայ , Բայն մնացորդ մը պիտի ազատի = Քանզի
 Տէ՛րը համառօտ և կարճ բան մը կ'ընէ արդա-
 րութեամբ . վասն զի Տէ՛րը կարճ բան մը պիտի
 29 ընէ երկրի վրայ = Եւ ինչպէս Եսայի առաջուրնէ
 ըսաւ , Եթէ զօրաց Տէ՛րը մեզի սերունդ մը

Թողուցած չըլլար, մենք Սողոմի պէս պիտի
 ըլլայինք, ու Գոմորի պիտի նմանէինք :
 30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. թէ հեթանոսները ու
 րոնք արդարութեան չէին հեռուեր՝ արդարու
 թեան հասան, այն արդարութեան՝ որ հա
 31 ւատքէն է. Բայց Իսրայէլ որ արդարութեան
 օրէնքին կը հեռուէր, արդարութեան օրէնքին
 32 չհասաւ : Ինչո՞ւ համար. վասն զի ոչ թէ հա
 ւատքէն, հապա որպէս թէ օրէնքին գործերէն
 ուղէյ արդարանալ. վասն զի գայթակղութեան վէժին
 33 վրայ գլորեցան. Ինչպէս զրուած է, Ահա Սիօնի
 մէջ գայթակղութեան քար մը կը գնեմ ու
 գլորելու վէժ մը. և ամէն ուլ որ անոր հա
 ւատայ, պիտի չամչնայ :

ԳԼ. Ժ

5 Սուրբ Գիրքը կը ցուցնէ օրէնքէն եղած արդարութեան և հաւատքէն եղած ար
 դարութեան մէջտեղի տարբերութիւնը. 41 կը հաստատէ թէ ամէն ալ, Հրեայ
 և հեթանոս, երբ հաւատան, պիտի չամչան, 48 և թէ հեթանոսները պիտի ըն
 դուեն Աստուծոյ խօսքը ու հաւատան : 49 Իսրայէլ այս բաներուն անտեղեակ չէր :

1 Եղբայրներ, իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը
 առ Աստուած *Իսրայէլի փրկուելուն համար է :
 2 Վասն զի ես կը վկայեմ անոնց համար, թէ Աս
 տուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց ոչ
 3 թէ գիտութեամբ : Վասն զի անոնք Աստուծոյ
 արդարութիւնը չգիտնալով, ու իրենց արդա
 րութիւնը հաստատել ուզելով, Աստուծոյ ար
 4 դարութեանը չհնազանդեցան : Քանզի օրէնքին
 վախճանը Քրիստոս է ամէն հաւատացեալի ար
 դարութեան համար :
 5 Վասն զի Մովսէս օրէնքէն եղած արդարու
 թիւնը կը ստորագրէ թէ, Զանոնք կատարող
 6 մարդը անոնցմով պիտի ապրի : Բայց հաւատքէն
 եղած արդարութիւնը այսպէս կ'ըսէ, Մի ըսեր
 քու սրտիդ մէջ, Ո՞վ պիտի ելլէ երկինք, (այսինքն

* Ո՞րտէս, անոնք

- 7 Քրիստոսը իջեցնելու.) Կամ թէ Ռ՞վ պիտի իջնէ
անդունդը, (այսինքն Քրիստոսը մեռելներէն
8 հանելու.) Հապա ի՞նչ կ'ըսէ. Խօսքը քեզի մօտ
է, քու բերնիդ մէջ և քու սրտիդ մէջ է.
9 զենք = Վասն զի եթէ քու բերնովդ Յիսուսը
Տէր խոստովանիս, ու քու սրտիդ մէջ հաւատաս
թէ Աստուած զանկիա մեռելներէն յարուց,
10 պիտի փրկուիս. (Վասն զի սրտով կը հաւատայ
մէկը արդարանալու, ու բերնով կը խոստովանի
11 փրկուելու.) Քանզի գիրքը կ'ըսէ, Ամէն ով որ
12 անոր հաւատայ, պիտի չամչնայ = Վասն զի
խարովթիւն չկայ Հրեային ու Յոյնին մէջանդ.
13 Իման զի ամէնուն Տէրը նոյնն է, առատ ամէ-
14 նուն որոնք իրեն կը կանչեն = Քանզի ով որ Տէ-
րօջը անունը կանչէ, պիտի փրկուի =
14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որու
չհաւատային. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւատան
անոր՝ որուն վրայով չլսեցին. կամ ի՞նչպէս
15 պիտի լսեն՝ առանց մէկուն քարոզելուն = Կամ
ի՞նչպէս պիտի քարոզեն՝ եթէ չգրկուին. ինչ-
պէս գրուած է, Ի՞նչպէս գեղեցիկ են խաղա-
ղութիւն աւետարանողներուն = բարի բանե-
16 քու աւետիս տուողներուն ոտքերը = Բայց ամէնը
հնազանդ չեղան աւետարանին. քանզի Եսայի
կ'ըսէ, Տէր, մ՞ի հաւատայ մեր գոռած լուրին =
17 Ուրեմն հաւատքը լսելէն է, ու լսելը Աստու-
18 ծոյ խօսքէն = Բայց կ'ըսեմ, Միթէ չլսեցին.
մանաւանդ Բոլոր երկիր ելաւ անոնց հնչիւնը,
ու անոնց խօսքը՝ մինչև աշխարհի ծայրերը =
19 Բայց կ'ըսեմ, Միթէ Իսրայել չգիտցա՞ւ. առաջ
Մովսէս կ'ըսէ, Ես ձեզ նախանձի պիտի գրգռեմ
*անպիտան ժողովուրդով մը, ու անմիտ ազգով
20 մը ձեզ պիտի բարկացնեմ = Բայց Եսայի կը հա-

մարձակի ու կ'ըսէ, Ես անոնց դանուեցայ՝ ու
 րոնք զիս չէին փնտռեր, յայտնի եղայ անոնց՝
 21 որոնք զիս չէին հարցնէր = Սակայն Խորայէլի
 փրայով կ'ըսէ, Բոլոր օրը իմ ձեռքերս երկնցուցի
 անհնազանդ ու հակառակող ժողովուրդի մը =

ԳԼ. ԺԱ

¹ Առաքեալը կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Խորայէլը մերժած չէր, 7 և թէ ոմանք
 ընտրուած էին, թէև ուրիշները խտացած էին: 16 Անոնց դարձի գալուսն յոյս
 կայ: 18 Կը ցուցնէ թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարժենայ անոնց դ.մ. 26
 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոտամուկը մը եղած է: 33 Որչափ անքննելի են
 Աստուծոյ դատաստանները:

- 1 Ուրեմն կ'ըսեմ, Մի/թէ Աստուած իր ժողու
 վուրդը մերժեց. քաւ լիցի. վասն զի ես ալ
 Խորայէլացի եմ, Աբրահամի սերունդէն, Բե-
- 2 նիամինի ցեղէն = Չմերժեց Աստուած իր ժո
 ղովուրդը զոր ինք առաջուրնէ ձանչցաւ. մի/թէ
 չէք գիտեր Եղիայի պարմութեանը մէջ զիբքը ի՛նչ
 կ'ըսէ. ի՛նչպէս անիկա Խորայէլի համար զան-
- 3 դատ կ'ընէ Աստուծոյ, ընդ, Տէր, քու մար
 գարէներդ մեռցուցին ու քու սեղաններդ
 փլցուցին, ու միայն ես մնացեր եմ, և իմ անձս
- 4 կը փնտռեն = Բայց ի՛նչ կ'ըսէ անոր՝ աստուա
 ծային սպասասխանը. Ինձի թողուցի, կ'ընէ, Եօթը
 հազար մարդիկ՝ որոնք Բահազի ճերատբուժիւն
- 5 չըրին = Եղիայէս ալ այս աստէն շնորհքի ընա
 6 րութեանը համեմատ մնացորդ մը կայ, Եւ եթէ
 շնորհքով, ուրեմն ալ գործերէն չէ. ապա թէ
 ոչ՝ շնորհքը ալ շնորհք չըլլար. *Իսկ եթէ գոր
 ծերէն է, ալ շնորհք չէ. ապա թէ ոչ՝ գործը
- 7 ալ գործ չըլլար = " Ուրեմն ի՛նչ. Խորայէլ չհա
 սաւ այն բանին զոր կը փնտռէր. բայց ընա
 րուածները հասան, ու մնացածները կուրցան,
- 8 (Ինչպէս գրուած է, Աստուած անոնց թմբու
 թեան ոգի առաւ, աչքեր՝ որոնցմով պիտի
 չտեսնեն, ու ախանջներ՝ որոնցմով պիտի չլսեն,)

- 9 մինչև այսօր : Եւ Դաւիթ կ'ըսէ , Անոնց սեղանը իրենց որոգայթ ու որս և գայթակղու-
- 10 թիւն ու հատուցում ըլլայ . Անոնց աչքերը մթանան , որպէս զի չտեսնեն , ու անոնց կունակը
- 11 միշտ վար ծռէ : Ուրեմն կ'ըսեմ , Միթէ անօր համար անոնք յանցանք ըրին որ կործանին . քաւ լիցի . հապա իրենց յանցանքովը հեթանոսներուն փրկութիւն եղաւ , որպէս զի զիրենք
- 12 նախանձի գրգռէ : Ուստի եթէ անոնց յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ , ու անոնց նուաստութիւնը՝ հեթանոսներուն մեծութիւն ,
- 13 ալ ս'ըջափ աւելի անոնց լրութիւնը = Բայց ձեզի կ'ըսեմ հեթանոսներու , Որովհետեւ հեթանոսներուն առաքեալ եմ , իմ պաշտօնս կը մե-
- 14 ծարեմ . Որպէս զի թերևս իմ մարմինս եղողները նախանձի գրգռեմ , ու անոնցմէ մէկ քա-
- 15 նիները ապրեցնեմ : Վասն զի եթէ անոնց մերժուիլը աշխարհի հաշտութիւն է , հապա անոնց ընդունուիլը ի՞նչ պիտի ըլլայ , բայց եթէ՝ մե-
- 16 ռեշներէն կենդանի ըլլալ = Արդ եթէ երախայրին սուրբ է , նաև զանգուածը . և եթէ
- 17 արմատը սուրբ է , ուրեմն ձիւղերն ալ = Եթէ այն ձիւղերէն մէկ քանիները կտարեցան , ու դուն որ վայրենի ձիթէնի էիր՝ անոնց մէջ պատուաստուեցար , ու ձիթէնիին արմատին և պարար-
- 18 տութեանը հազորդ եղար , ձիւղերուն դէմ մի պարծենար . իսկ եթէ պարծենաս , ոչ թէ դուն արմատը վեր բռներ ես , հապա արմատը
- 19 քեզ = Ուրեմն պիտի ըսես , ձիւղերը կտարեցան
- 20 որպէս զի ես պատուաստուիմ = Աղէկ , անոնք անհաւատութիւնով կտարեցան , ու դուն հաւատքով հաստատուեցար . մի հպարտանար ,
- 21 հապա վախցիր . Վասն զի եթէ Աստուած բնական ձիւղերուն չխնայեց , դուցէ քեզի ալ
- 22 չխնայէ = Ուստի տես Աստուծոյ քաղցրութիւնը

- ու խստութիւնը , կործանուածներուն վրայ
խստութիւնը , և քու վրայ քաղցրութիւնը ,
եթէ այն քաղցրութեանը մէջ կենաս . ապա
23 թէ ոչ՝ դուն ալ պիտի կարուիս : Եւ անոնք ալ
եթէ իրենց անհաւատութեանը մէջ չկենան ,
պիտի պատուաստուին , վասն զի կարող է Ասա-
24 ուած զանոնք նորէն պատուաստել : Քանզի
եթէ դուն թի՛ բնական եզող վայրենի ձիթե-
նիէն կտրուեցար , ու այն բարի ձիթենիին վրայ ,
որ թի՛ բնական չէր , պատուաստուեցար , ալ
որչապի աւելի անոնք որ բնական թի՛ւր են , պիտի
25 պատուաստուին իրենց ձիթենիին վրայ : Վասն
զի չեմ ուզեր , եղբայրներ , որ չգիտնաք այս
խորհուրդը , (որպէս զի ինքզինքնիդ խմատուն
չսեպէք ,) որ ըստ մասին կուրութիւն եղաւ
Իսրայէլի , մինչև հեթանոսներուն լրութիւնը
26 մտնէ . Եւ այսպէս բոլոր Իսրայէլ պիտի փրկուի .
ինչպէս գրուած է , Սիօնէ պիտի գայ Փրկիչը ,
ու Յակորէ ամբարշտութիւնները մէկդի պիտի
27 դարձնէ . Եւ այս է իմ ուխտս անոնց , երբ ա-
28 նոնց մեղքերը վերցնեմ : Աւետարանին նայե-
լով՝ անոնք թշնամի են ձեր սիրոյն համար .
բայց ընարութեանը նայելով՝ սիրելի են իրենց
29 հայրերուն սիրոյն համար : Վասն զի Աստուծոյ
պարգևները ու կոչումը առանց զղջանալու են :
30 Վասն զի ինչպէս դուք ալ ատեն մը Աստուծոյ
չէիք հաւատար , ու հիմա ողորմութիւն գտաք
31 *անոնց անհաւատութիւնովը , Նոյնպէս անոնք
ալ հիմա անհաւատ եղան , որպէս զի ձեր ու-
ղորմութիւն գտնելով՝ անոնք՝ ալ ողորմութիւն
32 գտնեն : Վասն զի Աստուած ամէնն ալ անհա-
ւատութեան մէջ արգիլեց , որպէս զի ամէնուն
ողորմի :

* Կէ՛ , անոնց անհաւատութեան ատեն , Նոյնպէս անոնք ալ հիմա անհաւատ եղան
ձեր ողորմութիւն գտնելով՝ որպէս զի անոնք

- 33 Ո՛վ Աստուծոյ մեծութեան ու խնայողութեան և զիտութեան խորունկութիւնը . ինչպէս անքննելի են իր դաստաստանները , ու ան-
- 34 զննելի են իր ճամբաները : Վասն զի ո՞վ զիտցաւ Տէրոջը միտքը , կամ ո՞վ անոր խորհրդակից
- 35 եղաւ . կամ ո՞վ առաջուրնէ անոր բան ի տուաւ :
- 36 որ փոխարէնը իրեն տրուի : Վասն զի ամէն բաները անկէ ու անով և անոր համար են . իրեն փառք յաւիտեանս : Ամէն :

ԳԼ. ԺԲ

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն շարժուած՝ ջանանք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ : 3 Պէտք չէ որ մեկը իր վրայ բարձր գաղափար ունենայ , 6 հապառանն մարդ պարտի կատարել ան պաշտօնը , որու կանչուած է : 9 Հրամայուած է մեզի սէր ունենալ՝ և ուրիշ շատ պարտականութիւններ կատարել : 49 Վրէժ-ինդրութիւնը յատկապէս արգիլուած է :

- 1 Արդ կ'աղաչեմ՝ ձեզի , եղբայրներ , Աստուծոյ ողորմութիւնովը , որ ձեր մարմինները ընծայէք կենդանի զոհ մը՝ սուրբ , Աստուծոյ հաճելի ,
- 2 որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը : Եւ մի կերպարանիք այս աշխարհին կերպարանքովը , հասցաւ ձեր մտքին նորոգութիւնովը նորոգուեցէք , որպէս զի քննէք թէ ինչ է Աստուծոյ կամքը ,
- 3 որ բարի ու հաճելի և կատարեալ է : Քանզի ինծի տրուած * շնորհքով զայս կ'ըսեմ՝ ձեր մէջ եղող ամէն մէկուն , որ արժան եղածը մտածելէն աւելի բան չմտածէ , հասցաւ զգաստ կենալ մտածէ , ինչպէս Աստուած ամէն մէկուն բաժնեց
- 4 հաւատքին չափը : Վասն զի ինչպէս մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ ունինք , ու այն ամէն ան-
- 5 դամները միեւնոյն դորձը չունին . նոյնպէս մենք շատուորներս մէկ մարմին ենք Քրիստոսով . և
- 6 ամէն մէկերնիս իրարու անդամներ ենք : Ուստի մենք զանազան պարզեաներ ունենալով այն շնորհքին համեմատ որ մեզի տրուած է , եթէ

* Ո՛րք , Աստուծոյ շնորհքով

- մարգարէութիւն՝ հաւատքին չափովը գործածենք .
- 7 Եթէ սպասաւորութիւն՝ սպասաւորութեան մէջ ըլլանք . եթէ ան որ կը սորվեցնէ՝ սոր-
- 8 վեցնելու ետեւ ըլլայ . եթէ ան որ կը յորգորէ՝ յորգորելու ետեւ , ան որ կը բաշխէ՝ սարգ-մատթեամբ ընէ , ան որ վերահացու է՝ ջան-
- 9 քով , ան որ կ'ողորմի՝ յօժարութեամբ . Սէրը առանց կեղծաւորութեան ըլլայ , չարէն դուռ-
- 10 լով , բարիին յարելով . Եղբայրսիրութեան մէջ իրարու վրայ դորովալից եղէք . սրտաուելու մէջ
- 11 իրարմէ անցէք . Չանքի մէջ թուլասիրա չըլլաք . հոգիով բորբոքեցէք . Տէրոջը ծառայեցէք .
- 12 Յուսով ուրախ եղէք . նեղութեան մէջ համբե-
- 13 րեցէք . ստէպ աղօթքի կեցէք . Սուրբերուն պէտքերուն հաղորդ եղէք . հիւրասիրութեան
- 14 ետեւ եղէք . Չեզ հալածողները օրհնեցէք ,
- 15 օրհնեցէք ու մի անիծէք . Խնդացողներուն հետ
- 16 խնդացէք , և լացողներուն հետ լացէք . Իրա-բու վրայ միւսնոյն խորհուրդը ունեցէք . ամբար-տաւանութիւն մի ընէք , հապա խոնարհներուն հետ խոնարհեցէք . խնդրինքնիզ իմաստունի
- 17 տեղ մի դնէք . Չարութեան փոխարէն մէկուն չարութիւն մի հատուցանէք . ամէն մարդոց
- 18 առջև բարի բաներ ընելու հոգ տարէք : Արչափ կարելի է ձեզի՝ ամէն մարդոց հետ խաղաղու-
- 19 թիւն ունեցէք : Սիրելիներ , վրէժխնդրութիւն մի ընէք ձեր անձերուն համար , հապա բար-կութեան տեղ տուէք . վասն զի գրուած է ,
- Վրէժխնդրութիւնը իմն է , ես սխալ հատու-
- 20 ցանեմ՝ կ'ըսէ Տէրը : Աւստի եթէ քու թշնա-միզ անօթեցեր է՝ հաց տուր անոր , և եթէ ծարաւ է՝ ջուր տուր անոր . քանզի զայս ընե-լով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր սխալ
- 21 դիզես : Չարէն մի յաղթուիր , հապա բարիով յաղթէ չարին :

ԳԼ. ԺԳ

1 Պարտիմբ հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն, և անոնց վերաբերեալ մեր ամէն պարտականութիւնները կատարել: 8 Օրէնքին լրումը սէր է: 11 Զեղխութիւն, զինովութիւն և խաւարին գործերը անվայել են քրիստոնեաներուն:

- 1 Ամէն մարդ իջ վրայ եղած իշխանութիւններուն թող հնազանդի. վասն զի չկայ իշխանութիւն մը որ Աստուծոյ չըլլայ. և *անոնք որ կան՝ Աստուծոյ կարգուած են: Ուրեմն ով որ իշխանութեան գէժ կը կենայ, Աստուծոյ հրամանին գէժ կը կենայ. և անոնք որ գէժ կը կենան, անձերնուն դատապարտութիւն կ'ընդունին:
- 2 Վասն զի իշխանները բարի գործերու վախ պահելու չեն, հապա չարերու. կ'ուզեն չվախնալ իշխանութենէն. բարի գործէ, ու անկէ:
- 3 Վասն զի անիկա Աստուծոյ սպասաւորն է քեզի բարիի համար. բայց եթէ դուն չար կը գործես՝ վախցիր. վասն զի դատարկ տեղ մէջքը թուր չէ կասեր, քանզի Աստուծոյ սպասաւորն է, և վրէժխնդիր՝ բարկութիւն հասցնելու անոր վրայ որ չար կը գործէ:
- 4 Ասոր համար պէտք է հնազանդ ըլլալ, ոչ թէ միայն բարկութեանը համար, հապա խղճմտանքի համար ալ: Այս պատճառաւ է որ տուրք ալ կու տաք. վասն զի Աստուծոյ սպասաւորներն են այն նոյն բանին հոգ տանելու:
- 5 Ուստի հատուցէք պէտք եղածը ամէնուն. որու որ տուրք պահելու է՝ տուրքը, որու որ մաքս՝ մաքսը, որու որ վախ՝ վախնալը, որու որ պատիւ՝ պատիւը:
- 6 Բնաւ մէկուն պարտական մի գանուիք, միայն թէ մէկը մէկ սիրելու. վասն զի ով որ ընկերը կը սիրէ՝ օրէնքը կը կատարէ. Վասն զի այն Մի շնորհ, Մի սպանաները, Մի գողանարը,

*Ո՞րտե՞ս, այն իշխանութիւնները

- Սուա վկայութիւն մի ըները, Մի ցանկարը, և ուրիշ ինչ պատուէր որ կայ՝ Բարը այս խօսքին մէջ կը բովանդակուի, թէ Քու ընկերդ սիրեսս
- 10 քու անձիդ պէս = Մերը ընկերին գէշութիւն չըներ. ուրեմն օրէնքին լրումը սէր է =
- 11 Եւ այսպէս ըրէ՛, գիանալով այս տառն, որ որ հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթննալու. փասն զի հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝ քան
- 12 թէ այն տառն որ հաւատապինք = Քիչերը շատ անցած է ու ցորեկը մօտեցած. ուստի մէկդի ընենք խաւարին գործերը, ու մեր վրայ հազնինք
- 13 լուսոյ զէնքերը = Որպէս թէ ցորեկ տառն՝ պարկեշտութեամբ պտրաինք, ոչ թէ անառակութիւններով ու գինովութիւններով, և ոչ թէ խառնակ անկողիններով ու պղծութիւններով, և ոչ թէ հակառակութիւնով ու նախանձով.
- 14 Հապա յեր կրայ հազէք Տէր Յիսուս Քրիստոսը, ու մարմնի խնամք մի տանիք ցանկութիւններու համար =

ԳԼ. ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար մէկզմէկ անարգեն և մէկզմէկ դատեն. 13 հապա զգուշանան որ աննցմով գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն: 15 Աւարեալը շատ պատճառներով կը ցուցնէ այս վարմունքին անփայլ ըլլալը:

- 1 Հաւատարի մէջ տկար եղողը ընդունեցէք՝ ոչ
- 2 թէ *տարակուսական որոշմունքներով = Մէկը կը հաւատայ որ ամէն բան կրնայ ուտել, և ան
- 3 որ տկար է՝ կանանչեզէն կ'ուտէ = Ան որ կ'ուտէ՝ չուտողը թող չանարգէ, ու ան որ չուտեր՝ ուտողը թող չգատէ, փասն զի Աստուած զանիկա
- 4 ընդուներ է = Գունն ո՞վ էս որ ուրիշին ծառան կը գատես. իր Տէրօջը կը կանգնի կամ կ'յնայ. բայց սխալ կանգնի, փասն զի †Աստուած կա-
- 5 րող է զանիկա կանգնեցնել = Մէկը մէկ օրը

*Յան. կարծեաց

†Ո՛հո՛, Տէրը

- ուրիշ օրէ աւելի կը սեպէ , մէկն ալ ամէն օրը
 Եւ կը սեպէ , թող ամէն մարդ իր միտքը հա-
 6 ճեցնէ = Ան որ կը հոգայ օրը , Տէրոջը կը հոգայ ,
 և ան որ չհոգար օրը , Տէրոջը չհոգար . ու ան
 որ կ'ուտէ , Տէրոջը կ'ուտէ , քանզի Աստուծմէ
 կը գոհանայ . և ան որ չուտեր , Տէրոջը չուտեր ,
 7 ու Աստուծմէ կը գոհանայ = Վասն զի մեզմէ
 մէկը իր անձին համար չապրիր , ու մէկը իր
 8 անձին համար չմեռնիր = Քանզի եթէ ապրինք ,
 Տէրոջը համար կ'ապրինք , և եթէ մեռնինք ,
 Տէրոջը համար կը մեռնինք . ուրեմն թէ՛ ապ-
 9 րինք և թէ՛ մեռնինք , մենք Տէրոջն ենք = Վասն
 զի Քրիստոս ալ անոր համար մեռաւ *ու ապ-
 րեցաւ , որ առ հասարակ մեռեցնեցուն ու կենդանի-
 10 ներուն իշխէ = Իսկ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ
 կը դատես , կամ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կ'ա-
 նարդես . վասն զի ամէնա ալ Քրիստոսի տառա-
 11 նին առջև պիտի կայնինք = Վասն զի գրուած է ,
 Ես կենդանի եմ , կըսէ Տէրը , որ ամէն ծունկ
 ինծի պիտի ծռի , և ամէն լեզու Աստուծոյ
 12 պիտի խոստովանի = Ուրեմն մեզմէ ամէն մէկը
 Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին համար =
 13 Ուստի ալ զիրար չդատենք , հասցա աւելի այս
 որոշումը ըրէք միտքերնուդ մէջ՝ խոչ կամ
 14 գայթակղութիւն չդնել եղբօրը = Չայս զիտեմ
 ու հաստատուած եմ Տէր Յիսուսով , որ բան մը
 ինքիրմէ պիղծ չէ , բայց ով որ պիղծ կը սեպէ
 15 բան մը , անոր պիղծ է այն = Իսկ եթէ կերա-
 կուրի համար քու եղբայրդ տրամի , ալ դուն
 սիրով չվարուեցար . քու կերակուրովդ մի կոր-
 սրնցներ զանիկա՝ որու համար Քրիստոս մե-
 16 աւ = Արդ չըլլայ որ ձեր բարիին համար չար
 17 խօսին = Վասն զի Աստուծոյ արքայութիւնը կե-
 րակուր ու խմելիք չէ , հասցա արդարութիւն և

* Ո՞րտե՛ս , ու յարութիւն առաւ , և նորէն

- խաղաղութիւն ու խնդութիւն Հոգւով Սրբով =
- 18 Քանզի եթէ մէկը այս բաներով Քրիստոսի կը ծառայէ , անիկա Աստուծոյ հաճելի է՝ ու
- 19 մարդոց գովելի = Ասլա ուրեմն խաղաղութեան
- 20 և իրարու շինութեան ետեւէ ըլլանք = Զըլլայ որ կերակուրի պատճառաւ Աստուծոյ գործը քակես , ամէն բան մարուր է . միայն թէ այն մարդուն է գէշ , որ «բնի» գայթակղութիւն
- 21 տալով կ'ուտէ = Աղէկ է միս չուտել և գինի չխմել , ոչ ալ բան ինչ որով քու եղբայրդ կը զլորի կամ կը գայթակղի կամ կը տկարանայ =
- 22 Դուն հաւատք ունի՞ս . զանիկա քեզի պահէ Աստուծոյ առջև . երանի՛ անոր որ իր անձը չդատապարտեր անով , զոր ինք *կ'ընկունի =
- 23 Բայց ան որ խիղճ կ'ընէ , եթէ ուտէ՝ կը դատապարտուի , վասն զի ոչ թէ հաւատքով կ'ուտէ , քանզի ինչ բան որ հաւատքով չէ՝ մեղք է :

ԳԼ. ԺԵ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն համբերեն : 2 Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք , 3 վասն զի Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ . 7 Հապա մեկզմէկ ընդունելու ենք , ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամէն ընդունեց , 8 Թէ՛ Հրեաները 9 և Թէ՛ հեթանոսները : 15 Պօղոս իր գրած թուղթին պատճառը կը ցուցնէ , 28 կը յուսայ զանոնք անսնել , 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ :

- 1 Պէտք է մեզի որ կարող ենք՝ տկարներուն տկարութիւնը վերցնել , և ոչ թէ Դայն մեր անձին
- 2 հաճոյ ըլլալ . Հապա մեզմէ ամէն մէկը շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ ըլլայ բարի
- 3 բաներու մէջ = Քանզի Քրիստոս ալ ոչ թէ իր անձին հաճոյ եղաւ , հապա ինչպէս զրուած է , Քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս
- 4 ինկան = Վասն զի ինչ որ առաջուրնէ գրուեցաւ , մեր սորվելուն համար գրուեցաւ , որպէս զի համբերութիւնով ու Գիւրքերուն մխիթարու-
- 5 թիւնովը յոյս ունենանք = Եւ համբերութեան

*Կ-Է, կը փորձէ

- ու մխիթարութեան Աստուածը տայ ձեզի ի-
 բարու հետ մի և նոյն խորհուրդը ունենալ Քրիս-
 6 տոս Յիսուսի ^{պատմի} պէս . Որպէս զի մէկ սրտով
 ու մէկ բերնով փառաւորէք զԱստուած ու մեր
 7 Տէրը՝ Յիսուս Քրիստոսի Հայրը = Ասոր համար
 մէկզմէկ ընդունեցէք , փան զի Քրիստոս ալ
 *մեզ ընդունեց Աստուծոյ փառքին համար =
 8 Բայց կ'ըսեմ թէ Յիսուս Քրիստոսի թրիա-
 տութեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմար-
 տութեանը համար էր , որպէս զի նախահայրե-
 9 րուն ^{պատմի} խոսամունքները հաստատէ . Սակայն
 հեթանոսները ողորմութեան համար զԱստ-
 ուած փառաւորեն . ինչպէս գրուած է , Ասոր
 համար ազգերուն մէջ քեզ պիտի գովեմ , և
 10 քու անուանդ սաղմոս պիտի երգեմ = Եւ
 դարձեալ կ'ըսէ թէ , Ով ազգեր , անոր ժողո-
 11 վուրդին ուրախակից եղէք = Եւ դարձեալ թէ ,
 Օրհնեցէք Տէրը , ով բոլոր ազգեր , ու գովեցէք
 12 զանիկա , ով բոլոր ժողովուրդներ = Եւ դարձեալ
 Եսայի կ'ըսէ , Յետէի մէկ արմատը պիտի ըլլայ ,
 ու ան որ ազգերուն իշխան պիտի կայնի , ազ-
 13 գերը անոր պիտի յուսան = Արդ յուսոյ Աստ-
 ուածը ձեզ լեցնէ բոլոր ուրախութիւնով ու
 խաղաղութիւնով հաւատալու մէջ , որպէս զի
 առատանաք յուսով Հոգւոյն Սրբոյ զօրու-
 թիւնովը =
 14 Ես ինքնա ալ հաստատուած եմ ձեզի համար ,
 իմ եղբայրներս , որ դուք լեցուն էք բարու-
 թիւնով , լեցուած էք ամէն գիտութիւնով , և
 15 կրնաք մէկզմէկ խրատել = Սակայն մէկ կողմանէ
 համարձակաբար զրեցի ձեզի , իմ եղբայրներս ,
 որպէս թէ միաքերնիդ ձգելով այս բաները այն
 շնորհքին պատճառաւ որ Աստուծմէ ինծի
 16 արուած է , Որպէս զի ես Յիսուս Քրիստոսի

սպասաւորը ըլլամ հեթանոսներուն մէջ, և Աստուծոյ աւետարանը մատակարարեմ, որպէս զի հեթանոսներուն ընծայուիլը ընդունելի
 17 ըլլայ՝ Սուրբ Հոգիով սրբուելով = Ուստի Աստուծոյ քով պարծանք ունիմ Քրիստոս Յիսուսով = Վասն զի չեմ համարձակիր խօսիլ այն բաներէն մէկը, զոր Քրիստոս իմ ձեռքովս գործած չէ հեթանոսները հնազանդեցնելու
 18 համար՝ խօսքով ու գործով, Նշաններու ու հրաշքներու զօրութիւնով, *Աստուծոյ Հոգւոյն զօրութիւնովը, այնպէս որ ես Երուսաղէմէ
 19 «կաս՝ և շրջան ընելով մինչև Լիւբիկացոց կողմերը Քրիստոսի աւետարանը լեցուցի = Այնպէս ջանացի աւետարանը քարոզել, ոչ թէ ուր որ Քրիստոսի անունը յիշուած էր, որ չըլլայ թէ ուրիշի մը դրած հիման վրայ շինեմ. հասցա ինչպէս գրուած է թէ, Որոնց չպատմուեցաւ անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն, ու որոնք չլսեցին՝ պիտի
 20 իմանան = Անոր համար ալ շատ արդիւնեցայ
 21 ձեզի գալէ = Բայց հիմա որ այս կողմերը ալ ինծի տեղ չկայ, ու շատ տարիներէ ի վեր խիստ
 22 կը փափաքիմ ձեզի գալ, Երբ դէպ ի Սպանիա երթամ, †կը յուսամ որ անցնելու ատենս ձեզ տեսնեմ, ու ձեզմէ յուզարկուիմ հոն երթալու,
 23 եթէ առաջ քիչ մը ձեզմով լեցուիմ = Բայց հիմա Երուսաղէմ կ'երթամ սուրբերուն սպասաւորելու = Վասն զի Մակեդոնացիք և Աքայեցիք յօժարեցան որ Երուսաղէմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն քիչ մը հաղորդութիւն
 24 ընեն = Յօժարեցան, քանզի անոնց պարտական ալ են. վասն զի եթէ անոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոսները, կը պարտաւարին որ հաղորդութիւն ընեն անոնց՝ մարմնաւոր բա
 25 ներու մէջ ալ = Ուրեմն ասիկա կատարելով, ու

*Ո՛րտէս, Սուրբ

†Ո՛րտէս, ձեզի պիտի գամ. վասն զի կը յուսամ

- կնքելով անոնց այս պատուղը , ձեզմէ Սպանիա
 29 պիտի անցնիմ : Եւ զայս գիտեմ որ իմ ձեզի
 դպու առենս՝ Քրիստոսի *աւետարանին լեցուն
 30 օրհնութիւնովը պիտի գամ :
- 29 Զեզի կ'ազաչեմ , եղբայրներ , մեր Տէր Յիսուս
 Քրիստոսով ու Հոգւոյն սիրովը , որ ինծի հետ
 պատերազմակից ըլլաք յի ալօթքներուն մէջ
 31 առ Աստուած ինծի համար , Որպէս զի Հրէաս-
 տանի մէջ հաւատքի չհնազանդողներէն ա-
 զաատեիմ , ու իմ Երուսաղէմ ընել- սպասաւո-
 32 րութիւնս սուրբերուն ընդունելի ըլլայ , Որ-
 պէս զի Աստուծոյ կամքովը ուրախութեամբ
 ձեզի դարով ձեզի հետ հանդչիմ : Եւ խաղա-
 զութեան Աստուածը ձեր ամէնուզ հետ ըլլայ :
 Ամէն :

ԳԼ. ԺԶ

1 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարե տալ , 17 և կը խրատէ զանոնք
 զԳՅՂ ըլլալ հերձուածողներէն ու դայթակղութիւն տուողներէն . 21 զանազան
 բարենէրէ ետև կը վերջացնէ իր թուղթը՝ փառք և գոհութիւն տալով Աստուծոյ :

- 1 Զեզի կը յանձնեմ մեր Փիբէ քոյրը , որ Կենք-
 2 քոյի եկեղեցւոյն սպասաւորն է . Որպէս զի
 զանիկա ընդունիք Տէրօջմով՝ ինչպէս սուրբե-
 րուն արժան է . և անոր խնամք տանիք ինչ
 բանի մէջ որ ձեր օգնութեանը կարօտի . քանզի
 ինք ալ շատերու խնամք տարաւ , ու ինծի ալ :
 3 Բարե ըրէք Պրիսկիէի ու Ակիլղասի՝ Քրիստոս
 4 Յիսուսով իմ գործակիցներուս . (Որոնք իմ
 կեանքիս համար իրենց սպարանոցները տուին .
 որոնցմէ ոչ թէ միայն ես շնորհակալ կ'ըլլամ ,
 հասլա հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիներն ալ .)
 5 Եւ անոնց տանը մէջի եկեղեցիին ալ : Բարե
 ըրէք Եպենետոս իմ սիրելիս , որ †Ա.քայիայէ
 6 առաջին պատուղ մըն է Քրիստոսի : Բարե ըրէք

- Մարիամի, որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ =
- 7 Բարե ըրէք Անդրանիկոսի ու Յունիայի, իմ
ազգականներուս և գերութեան ընկերներուս,
որոնք առաքեալներուն մէջ երևելիներ են, ու
- 8 ընդ ինծմէ ալ առաջ Քրիստոսի եղան = Բարե
9 ըրէք Ամպղիա իմ սիրելիիս Տէրոջմով = Բարե
ըրէք Ուրբանոս մեր գործակցին Քրիստոսով,
10 ու Ստաբէս իմ սիրելիիս = Բարե ըրէք Ապե-
11 ղէսի որ ընտրեալ է Քրիստոսով = Բարե ըրէք
անոնց որոնք Արիստաբուղոսի տունէն են =
Բարե ըրէք Հերովդիան իմ ազգականիս = Բարե
ըրէք անոնց որոնք Նարկէսի տունէն են, Տէ-
12 րոջմով = Բարե ըրէք Տրիփոնէի ու Տրիփուէի,
Տէրոջմով աշխատողներուն = Բարե ըրէք Պեր-
սիգէ սիրելիին, որ շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով =
13 Բարե ըրէք Ռուփոսի, Տէրոջմով ընտրուածին,
14 ու անոր մօրը և խմին = Բարե ըրէք Ասինկրի-
տոսի, Փղեգոնի, Երմասի, Պատրուայի, Երմէսի
15 ու անոնց հետ եզոյ եղբայրներուն = Բարե ըրէք
Փիղոսոսի ու Յուլիայի, Ներէոսի ու անոր
բրօքը, և Ողիմպասի ու անոնց հետ եզոյ բու-
16 լոր սուրբերուն = Բարե ըրէք իրարու սրբու-
թեան համբուրով = Բարե կ'ընեն ձեզի Քրիս-
տոսի [բորբ] եկեղեցիները =
- 17 Կ'աղաչեմ ձեզի, եղբայրներ, որ զիտէք այն-
պիսիները որոնք ձեր սորված փարդապետու-
թենէն դուրս հերձուածողութիւններ ու գայ-
թակղութիւններ կ'ընեն, և անոնցմէ ետ կե-
18 ցէք = Վասն զի այնպիսիները մեր Տէրոջը *Քրիս-
տոսի չեն ծառայեր, հասպա իրենց սրովայնին,
և անոյշ խօսքերով ու գովութիւններով սպա-
19 զամիաներուն սիրաբեր կը խաբեն = Քանզի ձեր
հնազանդութիւնը ամէնուն հասած է. ուստի
ձեր վրայ ուրախ եմ. բայց կ'ուզեմ որ դուք

*Ո՞րն է, Յետև Քրիստոսի

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ իր բարևը տալէ և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէ ետև՝ 40 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալ, 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները, 48 Աստուած իմաստուններուն իմաստութիւնը կը կորսնցնէ 24 քարոզութեան յիմարութիւնովը, 26 և չկանչէր իմաստունները, զօրաւորները ու աշնուականները. 27 բայց յիմարները, տկարները և անարգները:

1 Պօղոս, Աստուծոյ կամքովը Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ ըլլալու կանչուած, ու Սոսթենէս

2 եղբայրը, Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցւոյն, Քրիստոս Յիսուսով սրբուածներուն, սուրբեր ըլլալու կանչուածներուն, այն ամէնուն հետ՝ որոնք ամէն տեղ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը կը կանչեն, իրենցը ու մերը.

3 Ձեզի շնորհք և խաղաղութիւն Աստուծոյ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

4 Ամէն ատեն իմ Աստուծոյ մէջ ձեզի համար կը գոհանամ Աստուծոյ շնորհքին վրայ, որ

5 ձեզի տրուած է Քրիստոս Յիսուսով. Որ դուք անով ամէն բանի մէջ հարստացաք ամէն խօսքով

6 և ամէն գիտութիւնով. Ինչպէս Քրիստոսի

7 վկայութիւնը ձեր մէջ հաստատուեցաւ. Որպէս զի դուք բնաւ շնորհքով մըն ալ չնուազիք՝

8 սելով. Որ նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ անմեղադրելի ըլլալու մեր Տէր Յիսուս

9 Քրիստոսի օրը: Հաւատարիմ է Աստուած, որով կանչուեցաք հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի:

- 10 Ձեզի կ'աղաչեմ, եղբայրներ, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, որ միեւնոյն խօսքը ունենաք ամէնդ, ու երկպառակութիւններ չըլլան ձեր մէջ. հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ
- 11 խորհուրդի վրայ *հաստատուած ըլլաք = Վասն զի ձեզի համար ինծի լուր հասաւ, եղբայրներ, Քղուէի ^{հռչակ} եղբայրներէն, թէ ձեր մէջ հակա-
- 12 սակութիւններ կան = Հիմա զայս կը զրուցեմ, որ ձեզմէ ամէն մէկը կ'ըսէ եղեր թէ Ես Պողոսեան եմ, ու ^{հռչակ} թէ Ես Ապողոսեան, և ^{հռչակ} թէ Ես Կեփասեան, ու ^{հռչակ} թէ Ես
- 13 Քրիստոսեան = Մի՛թէ Քրիստոս բաժնուած է. մի՛թէ Պողոս խաչը ելաւ ձեզի համար, կամ
- 14 թէ Պողոսի՞ անունով մկրտուեցաք = Կր դո՞հանամ Աստուծմէ որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի, միայն թէ Կրիստոսը ու Քայիոսը. որպէս զի՞
- 15 մէկը չըսէ թէ իմ անունովս մկրտեցի =
- 16 Իրաւ, Ստեփանէսի ընտանիքն ալ մկրտեցի. ալ ուրիշ մէկը չեմ գիտեր ամենեւին թէ մկրտեցի =
- 17 Վասն զի Քրիստոս զիս մկրտելու չըրկեց, հապա աւետարանը քարոզելու, ոչ թէ խօսքերու ճարտարութիւնով, որպէս զի Քրիստոսի
- 18 խաչը ոչինչ չըլլայ = Քանզի խաչին քարոզութիւնը կորսուածներուն յիմարութիւն է, բայց մեզի փրկուածներուն Աստուծոյ զօրութիւնն
- 19 է = Վասն զի գրուած է, Իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսնցնեմ, ու հանձարեղներուն հանձարը պիտի խափանեմ = Ո՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է այս աշխարհին քննողը. չէ՞ որ Աստուած յիմարեցուց այս աշ-
- 21 խարհին իմաստութիւնը = Քանզի որովհետեւ Աստուծոյ իմաստութիւնովը աշխարհ չձանչցաւ զԱստուած իր իմաստութիւնովը, Աստուած հա-

*Յռչակ. կատարելագործուած

ձեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը հա-
 22 ւատացեալները ասրեցինէլ = Վասն զի Հրեա-
 ները նշան կ'ուզեն, և Յոյները իմաստութիւն
 23 կը փնտռեն . Իսկ մեկը կը քարոզենք խաչեալ
 Քրիստոսը, Հրեաներուն գայթակղութիւն, ու
 24 Յոյներուն յիմարութիւն = Բայց անոնց որ կան-
 չուած են, թէ Հրեաներուն և թէ Յոյներուն,
 Քրիստոսը՝ Աստուծոյ զօրութիւնը և Աստուծոյ
 25 իմաստութիւնը = Վասն զի Աստուծոյ յիմարը
 մարդոցմէ աւելի իմաստուն է, և Աստուծոյ
 26 տկարը մարդոցմէ աւելի զօրաւոր է = Արդարեւ
 դուք ձեր կոչումը կը տեսնէք, եղբայրներ, որ
 ոչ թէ մարմնի կողմանէ շատ իմաստուններ, և
 ոչ թէ շատ զօրաւորներ, և ոչ թէ շատ աղ-
 27 նուականներ կանչուեցան . Բայց Աստուած աշխար-
 հիս յիմարները ընտրեց, որպէս զի ամօթով ընէ
 իմաստունները . ու աշխարհիս տկարները ընտ-
 28 րեց Աստուած, որպէս զի ամօթով ընէ զօրա-
 ւորները . Եւ աշխարհիս ցածազգիները ու ա-
 նարզները ընտրեց Աստուած, և ոչինչները, որ-
 29 պէս զի բան մը եղողները խափանէ . Արպէս զի
 30 մարմին մը չպարծի Աստուծոյ առջև = Իսկ դուք
 անկէ էք Քրիստոս Յիսուսով, որ մեզի Աս-
 տուծմէ իմաստութիւն, արդարութիւն, սրբու-
 31 թիւն և փրկութիւն եղաւ . Արպէս զի, ինչպէս
 գրուած է, Ան որ կը պարծենայ, Տէրօջմով
 թող պարծենայ :

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով
 կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ, 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնով է . և
 այնքան գերազանց է 6 այս աշխարհի իմաստութեանն 9 ու մարդկային գիտութե-
 նէն, 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկա իմանալ :

1 Եւ ես, եղբայրներ, որ ձեզի եկայ, ոչ թէ
 խօսքի կամ իմաստութեան գերազանցութիւ-
 նով մը Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնե-

- 2 լու եկայ = Վասն զի ես միաքս չգրի ձեր մէջ
 ուրիշ բան մը գիտնալ, բայց միայն Յիսուս
 3 Քրիստոսը, ու զայն՝ խաչը ելած = Եւ ես տկա-
 րութիւնով ու վախով և շատ դողով ձեր քով
 4 կեցայ . Ու իմ խօսքս և քարոզութիւնս ոչ թէ
 *մարդկային իմաստութեան համոզիչ խօսքե-
 րով էր, հասլա Հոգւոյն և զօրութեան ապա-
 5 ցուցութիւնովը . Որպէս զի ձեր հաւատքը մար-
 դոց իմաստութիւնովը չըլլայ, հասլա Աստուծոյ
 6 զօրութիւնովը = Սակայն կատարեալներուն հետ
 իմաստութիւն կը խօսինք, բայց ոչ թէ այս
 աշխարհի իմաստութիւնը, և ոչ այս աշխարհի
 7 ոչնչանալու իշխաններունը . Հասլա Աստուծոյ
 ծածուկ իմաստութիւնը կը խօսինք խորհրդով,
 զոր աշխարհէ առաջ սահմանեց Աստուած մեր
 8 փառքին համար . Զոր այս աշխարհի իշխաննե-
 րէն մէկը չճանչցաւ . քանզի եթէ ճանչցած
 ըլլային, ալ փառաց Տէրը խաչը չէին հաներ .
 9 Հասլա ինչպէս գրուած է, Այն բաները զորոնք
 աչք չէ տեսեր և ականջ չէ լսեր ու որոնք մար-
 դու սրտին մէջ չեն ինկեր, Աստուած զինք սի-
 10 րողներուն պատրաստեց = Բայց Աստուած մեզի
 յայանեց իր Հոգիովը, վասն զի Հոգին ամէն բան
 11 կը քննէ, Աստուծոյ խորունկ բաներն ալ = Վասն
 զի մարդոցմէ ո՞վ գիտէ մարդուն բաները, բայց
 միայն մարդուն հոգին որ իր մէջ է . նոյնպէս ալ
 Աստուծոյ բաները մէկը չգիտեր, բայց միայն
 12 Աստուծոյ Հոգին = Իսկ մենք ոչ թէ այս աշ-
 խարհի հոգին առինք, հասլա այն Հոգին որ
 Աստուծմէ է . որպէս զի մենք ճանչնանք այն
 13 բաները որոնք Աստուծմէ տրուեցան մեզի . Զս-
 րոնք նաև կը խօսինք, ոչ թէ մարդկային իմաս-
 տութեան սորվեցուցած խօսքերովը, հասլա
 †Հոգին սորվեցուցածներովը, և հոգևոր բա-

*Ո՞րոնք չանին

†Ո՞րոնք, Սուրբ Հոգին

- 14 ները հոգևորի հետ կը յարմարցնենք : Իսկ շնչաւոր մարդը Աստուծոյ Հոգիին բաները չընդունիր, վասն զի անոնք իրեն յիմարութիւն են, ու չկրնար ալ գիտնալ, վասն զի հոգևոր կերպով կը քննուին : Բայց ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու ինք մէկէն չքննուիր : Քանզի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը, որ անոր խրատատուող ալ ըլլայ . բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք :

ԳԼ. Գ

2 Տղացոյ առջ կաթ կը տրուի՝ և ոչ թէ կերակուր : 3 Կռիւք ու նախանձը մարմնաւոր մտքի պտուղներ են : 7 Տնկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն : 9 Աւետարանի պաշտօնեաները Աստուծոյ գործակիցներն են : 41 Քրիստոս է մի մայն հիմը : 46 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք պարտին սուրբ պահուիլ : 49 Այս աշխարհի իմաստութիւնը Աստուծոյ առջև յիմարութիւն է :

- 1 Եւ ես, եղբայրներ, չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ որպէս թէ հոգևորներու, հապա որպէս թէ մարմնաւորներու, որպէս թէ Քրիստոսով աղացոյ . ձեզի կաթ կերցուցի և ոչ թէ կերակուր, վասն զի դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ տակաւին կարող չէք, վասն զի դեռ մարմնաւոր էք :
- 3 Որովհետև տակաւին ձեր մէջ նախանձ ու հակառակութիւն և բաժանումներ կան, չէ՞ որ
- 4 մարմնաւոր էք, ու մարդկօրէն կը քալէք : Քանզի երբ յեղէ մէկը կըսէ թէ Ես Պօղոսեան եմ, և միւսը՝ թէ ես Ապօղոսեան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք :
- 5 Ուրեմն ո՞վ է Պօղոս կամ ո՞վ է Ապօղոս . պաշտօնեաներ են, որոնցմով հաւատացիք, և
- 6 ինչպէս Տէրը տուաւ անոնց ամէն մէկուն : Ես անկեցի, Ապօղոս ջուր տուաւ, բայց Աստուած
- 7 աճեցուց : Ուստի ոչ անկողը բան մըն է, և ոչ ջուր տուողը, հապա Աստուած՝ որ աճեցուց : 8 Տնկողը ու ջուր տուողը մէկ են, և ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առնէ իր աշխատութեան չափովը : Վասն զի մենք Աստուծոյ գործակից ենք .

- դուք Աստուծոյ մշակութիւնն էք , Աստուծոյ
 10 շինութիւնն էք = Աստուծոյ շնորհքին չափալը ,
 որ ինծի արուեցաւ , իմաստուն ճարտարապետի
 մը պէս հիմ դրի , բայց ^{անոր} վրայ շինողը ուրիշ է .
 միայն թէ ամէն մէկը թող զգուշանայ թէ ինչ
 11 պէս կը շինէ = Վասն զի մէկը ա՛լ ուրիշ հիմ
 չկրնար դնել գրուածէն զատ , որ է Յիսուս
 12 Քրիստոս = Եթէ մէկը այս հիմին վրայ կը շինէ
 ոսկի , արծաթ , պատուական քարեր , փայտ ,
 13 խոտ , եղէգ , Ամէն մէկուն գործը յայտնի պիտի
 ըլլայ . քանզի օրը երևան պիտի հանէ , վասն զի
 կրակով պիտի յայտնուի . և ամէն մէկուն գոր-
 ծին ինչ տեսակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ =
 14 Եթէ մէկուն շինած գործը մնալու ըլլայ , ինք
 15 վարձք պիտի առնէ . Եւ եթէ մէկուն շինածը
 այրելու ըլլայ , անիկա մնաս պիտի քաշէ . բայց
 ինք պիտի ազատի , սակայն այնպէս՝ իբր թէ
 16 կրակի մէջէ = Չէ՞ք գիտեր որ Աստուծոյ տաճար
 էք դուք , և Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջ բնա-
 17 կած է = Եթէ մէկը Աստուծոյ տաճարը կ'ա-
 պականէ , Աստուած զանիկա պիտի ապականէ ,
 վասն զի Աստուծոյ տաճարը սուրբ է , որ
 դուք էք =
 18 Չըլլայ որ մէկը ինքզինք խաբէ . եթէ ձեզմէ
 մէկը զինք իմաստուն կը սեպէ այս աշխարհի
 մէջ , թող յիմար ըլլայ՝ որպէս զի իմաստուն
 19 ըլլայ = Վասն զի այս աշխարհի իմաստութիւնը
 Աստուծոյ առջև յիմարութիւն է . վասն զի
 գրուած է թէ Անիկա իմաստունները իրենց
 20 խորամանկութեան մէջ կը բռնէ = Եւ զարձեալ՝
 թէ Տէրը գիտէ իմաստուններուն խորհուրդ-
 21 ները , որոնք ունայն են = Ուրեմն մէկը թող
 22 չպարծենայ մարգոցմով . Վասն զի ամէն բան
 ձերն է . թէ՛ Պօղոս , թէ՛ Ապօղոս , թէ՛ Կեփաս ,
 թէ՛ աշխարհ , թէ՛ կեանք , թէ՛ մահ , թէ՛ ներ-

կայ բաները և թէ՛ գալիքները , ամէն բան
23 ձերն է . Դուք ալ Քրիստոսի էք , և Քրիստոս՝
Աստուծոյ :

ԳԼ . Դ

4 Քրիստոսի պաշտօնեաները ի՞նչ համարում ունենալու են : 7 Բան մը չունինք որ առած չըլլանք : 8 Առաքեալները տեսարան եղան աշխարհի , հրեշտակներուն և մարդոց , 13 աշխարհի ազտեղութիւնը և ամէնուն անարգը . 15 այսու ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են , 16 որոնց օրինակին հետեւելու ենք :

- 1 Թող մարդիկ մեզ այսպէս սեպեն , որպէս թէ Քրիստոսի սպասաւորները ու Աստուծոյ խոր-
- 2 հուրդներուն տնտեսները = Ուստի տնտեսներուն մէջ կը փնտառուի որ մէկը հաւատարիմ
- 3 գտնուի = Քայց ինծի ասիկա ոչինչ բան մըն է , որ ձեզմէ դատուիմ , կամ մարդոց *գատողութենէն , մանաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ
- 4 դատեր . (Վասն զի ես իմ անձիս վրայով բան մը չեմ գիտեր . բայց ոչ թէ ասով կ'արդարանամ .)
- 5 Հապա զիս գատողը Տէրն է = Ուրեմն ժամանակէն առաջ գատողութիւն մի ընէք , մինչև զայ Տէրը՝ որ խաւարին գաղանիքը ի լոյս պիտի հանէ , ու սիրտերուն խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ . և այն ատեն ամէն մէկուն գովութիւնը Աստուծմէ պիտի ըլլայ :
- 6 Ասոնք օրինակ բերի , եղբայրներ , իմ վրաս ու Ապողոսի վրայ ձեզի համար , որպէս զի դուք մեզմէ սորվիք մարդոց վրայով գրուածէն աւելի բան մը չխորհիլ , որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը հպար-
- 7 տանայ մէկուն համար ուրիշի մը դէմ = Քանզի ո՞վ է ան որ քեզ տարբեր կ'ընէ որիչնեղէն . և ի՞նչ ունիս զոր չես առեր դուն , և եթէ առիր , ինչո՞ւ չառածի պէս կը պարծենաս :
- 8 Արդէն կշտացած էք , արդէն հարուստցաք , առանց մեզի թագաւորեցիք . և երանի թէ

- թագաւորէիք . որպէս զի մենք ալ ձեզի հետ
 9 թագաւորէինք : Քանզի կարծեմ թէ Աստուած
 յեախններ ըրաւ մեզ առաքեալներս մահա-
 պարաներու նման . լիսն զի տեսարան եղանք
 10 աշխարհի և հրեշտակներուն ու մարդոց : Մենք
 յիմարներ ենք Քրիստոսի համար , և դուք ի-
 մաստուններ՝ Քրիստոսով . մենք սկար՝ և դուք
 զօրաւոր . դուք փառաւորեալ՝ ու մենք անար-
 11 դեալ : Մինչև այսօրուան առե՛ն կ'անօթենանք
 ալ , կը ծարաւինք ալ , մերկ ալ կը մնանք , կը
 ծեծուինք ալ , աստանդական ալ կը պաշտինք ,
 12 Եւ մեր ձեռքերով գործելով կ'աշխատինք . երբ
 մեզ կը նախատեն՝ կ'օրհնենք . երբ կը հալածեն՝
 13 կը համբերենք . Երբ դէշ կը խօսին՝ կ'աղաչենք .
 իբրև աշխարհի աղաեղութիւնը՝ ամէնուն ա-
 14 նարգը ըլլալով մինչև հիմա : Այս բաները կը
 գրեմ՝ ոչ թէ ձեզ ամչցնելու համար , հասցա-
 15 կը խրատեմ յեւ սիրելի որդիներուս պէս : Վասն
 զի թէև դուք տասը հազար վարժապետներ
 ունենաք Քրիստոսով , բայց ոչ թէ շատ հայրեր
 ունիք , լիսն զի Քրիստոս Յիսուսով ես ձեզ ծնայ
 16 աւետարանովը : Ուրեմն կ'աղաչեմ ձեզի , ինձի
 17 նմանող եղէք : Ասոր համար ձեզի զրկեցի Տի-
 մոթէոսը , որ իմ սիրելի որդիս է , ու Տէրօջմով
 հաւատարիմ . որ ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիս-
 տոսով իմ բնած ճամբաներս , ինչպէս ամէն տեղ
 18 ամէն եկեղեցիներուն մէջ կը սորվեցնեմ : Մէկ
 քանիները հպարտացան , որպէս թէ ես պիտի
 19 չգամ ձեզի : Բայց շուտով պիտի գամ ձեզի ,
 եթէ Տէրը կամենայ , և պիտի հասկնամ ոչ թէ
 հպարտացողներուն խօսքերը , հասցա զօրու-
 20 թիւնը : Վասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը
 21 ոչ թէ խօսքով է , հասցա զօրութիւնով : Ի՞նչ-
 պէս կ'ուզէք . գաւազանով գամ ձեզի , թէ սի-
 բով և հեզութեան հոգիով :

ԳԼ. Ե

4 Պօղոս կ'իմացնէ կորնթացոց թէ ազգապիղծ անձը 6 յաւետ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց քան թէ պարծանքի . 7 կ'իմացնէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի ձգել . 10 թէ պէտք է եղեռնագործները ամօցնել , և անոնցմէ ետ քաշուիլ :

- 1 Առհասարակ կը լսուի ձեր մէջ պրոնիկուժիւն ըլլալ . և այնպիսի պրոնիկուժիւն՝ որ հեթանոսներուն մէջ ալ *չկայ , որպէս թէ մէկը իր
- 2 հօրը կինը ունենայ = Ու դուք հպարտացեր էք , և ոչ մանաւանդ սուգ ըրիք , որ ձեր մէջէն վեր-
- 3 ցուի այս բանը = Վասն զի թէպէտ ես մարմնով հեռու եմ , բայց հոգիով ներկայ եմ . ուստի հիմա որպէս թէ ներկայ ըլլալով՝ որոշեցի , որ
- 4 այս բանը ընողը , Երբ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը մէկտեղ ժողովուրդ դուք ու իմ հոգիս մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գորութիւն
- 5 նովը , Այնպիսին Սատանայի մասնէք , մարմն նին կորսուելուն համար , որպէս զի հոգին
- 6 փրկուի Տէր Յիսուսի օրը = Այդ ձեր պարծանքը աղէկ չէ . չէ՞ք զիտեր որ քիչ մը
- 7 խմորը բոլոր դանդուածը կը խմորէ = Մաքրեցէք հին խմորը մէկդի , որպէս զի ըլլաք նոր դանդուած , ինչպէս անխմոր էք . վասն զի Քրիստոս մեր դատիկը մեզի համար զոհուեցաւ =
- 8 Ուստի տօն կատարենք , ոչ թէ հին խմորով և ոչ թէ չարութեան ու անզգամութեան խմորովը , հապա անկեղծութեան ու ճշմարտու-
- 9 թեան անխմոր հացովը = Գրեցի ձեզի թուղթիւն մէջ , որ պրոնիկներուն հետ չխառնուիք =
- 10 Եւ գրածս՝ ոչ թէ այս աշխարհի պրոնիկներուն հետ , կամ ազատներուն հետ , կամ յափշտակողներուն հետ , կամ կռապաշաններուն հետ . ապա թէ ոչ պէտք էր որ դուք աշխարհէ դուրս
- 11 ելլէիք = Բայց հիմա ձեզի գրեցի չխառնուիլ , այսինքն եթէ մէկը եղբայր ըսուած՝ կամ պոռ-

* Ո՞րտե՞ս , չեղուե՞ս

նիկ ըլլայ, կամ ազահ, կամ կռտպաշտ, կամ նախատող, կամ գինով, կամ յափշտակող,
 12 այնպիսիին հետ հաց ալ չուտել = Վասն զի ի՞նչ պէտք է ինձի դուրսիններն ալ դատել. չէ՞ որ
 13 դուք ներսինները կը դատէք. Իսկ դուրսինները Աստուած պիտի դատէ. ուստի չարը ձեր մէջէն վերցուցէք =

ԳԼ. 9

4 Առաքելը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրները նեղեն՝ զանոնք դատի կանչելով, 6 մանաւանդ անհաւատներուն առջև. 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր. 15 թէ մեր մարմինները ֆրիստոսի անդամներ են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները, 16 ուրեմն պէտք չէ որ զանոնք պղծենք :

1 Ձեզմէ մէկը, եթէ բան մը ունենայ իր ընկերին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն առջև
 2 դատուիլ, ու ոչ թէ սուրբերուն առջև = Ձէ՞ք գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն աշխարհը. ու եթէ աշխարհ ձեզմէ կը դատուի, ուրեմն
 3 արժանի չէ՞ք դուք չնչին դատեր որոշելու = Ձէ՞ք գիտեր որ մէկը հրեշտակներ պիտի դատենք.
 4 ո՞ւր կը մնան հապա աշխարհային բաները = Ուրեմն եթէ ձեր մէջ աշխարհային դատեր ունիք, եկեղեցիին անարգները ձեզի դատաւոր դրէք =
 5 Ձեզ ամչցնելու համար կը զրուցեմ. այնչափ եղաւ որ ձեր մէջ խմատուն մը չկայ, որ կարող ըլլայ իրաւունքը որոշել իր եղբայրներուն
 6 մէջ. Հապա եղբայր եղբօր հետ դատի կը մտնէ,
 7 այն ալ անհաւատներուն առջև = Արդարեւ բոլորովին յանցանք մըն է այս ձեր մէջ, որ իրարու հետ դատեր ունիք. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն չէք կրեր. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք չէք քաշեր =
 8 Հապա դուք անիրաւութիւն ու զրկանք կը
 9 նէք, և այն ալ եղբայրներուն = Ձէ՞ք գիտեր որ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժառանգեն. մի խաբուիք. ոչ պոռնիկները,

- 10 ոչ կռապաշտները, ոչ շնացողները, Ոչ իգացեալները, ոչ արուագէտները, ոչ գողերը, ոչ ազահները, ոչ գինովները, ոչ նախատողները ու ոչ յափշտակողները Աստուծոյ թաղաւորութիւնը պիտի չժառանգեն = Եւ դուք մէկ քանիներդ այնպիսիներ էիք, բայց լուացուեցաք, բայց սրբուեցաք, բայց արդարացաք Տէր Յիսուսի անունովր ու մեր Աստուծոյն Հոգիովր =
- 12 Ամէն բան ինձի օրինաւոր է, բայց ոչ թէ ամէն բան օգտակար, ամէն բան ինձի օրինաւոր է, բայց ես բանի մը իշխանութեան տակ
- 13 պիտի չըլլամ = Կերակուրները փորին համար են, փորն ալ կերակուրներուն. բայց Աստուած զայս ալ, զանոնք ալ պիտի խափանէ = Իսկ մարմինը պտռնկութեան համար չէ, հապա Տէրոջը, ու Տէրը՝ մարմինին համար = Եւ Աստուած որ Տէրը յարուց, մեզ ալ պիտի յարուցանէ
- 15 իր զօրութիւնովր = Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները Քրիստոսի անդամներն են. ուստի Քրիստոսի անդամները առնելով՝ պտռնկի անդամներ՞ ընեմ. քաւ լիցի = Չէ՞ք գիտեր թէ ան որ պտռնկի կը մօտենայ, անոր հետ մէկ մարմին կ'ըլլայ. քանզի գերէ կ'ըսէ, Երկուքը մէկ մարմին
- 17 պիտի ըլլան = Իսկ ան որ Տէրոջը կը մօտենայ,
- 18 անոր հետ մէկ հոգի կ'ըլլայ = Պտռնկութենէ փախէք. ամէն մեզք զոր մարդ կը գործէ, իր մարմինէն դուրս է. բայց ան որ կը պտռնկի, իր մարմինին գէմ՝ կը մեղանչէ = Չէ՞ք գիտեր որ ձեր մարմինները տաճար են Սուրբ Հոգիին որ ձեր մէջ է, զոր Աստուծմէ ունիք, ու դուք
- 20 ձեր անձին գերէ չէք. Քանզի զնով ծախու առնուեցաք. ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր մարմիններուն ու հոգիներուն մէջ, որոնք Աստուծոյ են =

ԳԼ. Է

1 Առաքելայր կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 ցուցնելով թէ անկա դարման մին է պոռնիկութեան դէմ. 10 թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի. 18 թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն. 25 թէ կուսութիւնը ինչ դիտաւորութեամբ կրնայ պահուիլ, 35 և թէ ինչ պատճառաւ կրնանք ամուսնանալ՝ կամ անկէ ետ կենալ:

- 1 Արդ այն բաներուն համար որ դուք ինծի գրե-
- 2 ցիք, աղէկ է մարդուս որ կնոջ չմտանայ = Բայց պոռնիկութիւնը «բգիւել» համար ամէն մարդ թող իր կինը ունենայ, ու ամէն կին իր սարը
- 3 թող ունենայ = Այրը իր կնոջ թող սարտքը
- 4 վճարէ, նոյնպէս կինն ալ իր էրկան = Կինը իր մարմինին չիշխեր, հապա սարը. նոյնպէս այրն
- 5 ալ իր մարմինին չիշխեր, հապա կինը = Մէկզմէկ մի գրկէք, եթէ ոչ միաբանութեամբ ատեն մը, աղօթքի պարապելու համար, ու նորէն իրարու դարձէք, որպէս զի Սատանայ ձեզ չփորձէ
- 6 ձեր անժուժկալութեան համար = Զայս կը զրու-
- 7 ցեմ թոյլ տարով՝ և ոչ թէ հրամայելով = Քանզի կուզէի որ ամէն մարդիկ ինծի պէս ըլլային. բայց ամէն մէկը իր պարզեւր ունի Աստուծմէ,
- 8 մէկը այսպէս ու միւսը այնպէս = Բայց չամուսնացածներուն ու որբեւորներուն կ'ըսեմ, Աղէկ է անոնց՝ եթէ ինծի պէս կենան = Հապա եթէ ժուժկալութիւն չունին՝ թող ամուսնանան, վասն զի աղէկ է ամուսնանալ քան թէ բո-
- 10 բոքիլ = Բայց ամուսնացածներուն կը պատուիրեմ ոչ թէ ես, հապա Տէրը, որ կինը այրէն
- 11 չզատուի = (Իսկ եթէ զատուի ալ՝ առանց ամուսնանալու մնայ, կամ իր էրկան հետ հաշ-
- 12 տուի,) ու սարը իր կինը թող չձգէ = Բայց ուրիշներուն ես կ'ըսեմ, ոչ թէ Տէրը. եթէ եզբայր մը անհաւատ կին ունենայ, ու անոր հա-
- 13 նիկա = Եւ կին մը որ անհաւատ սար ունենայ,

- ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլ, թող
- 14 չձգէ զանիկա = Վասն զի անհաւատ սարք սրբուած է կնոջմովը, և անհաւատ կինը սրբուած է սարովը. ապա թէ ոչ՝ ձեր որդիները պիղծ պիտի ըլլային, բայց հիմա սուրբ են =
- 15 Իսկ եթէ անհաւատը զատուի՝ թող զատուի. եղբայր մը կամ քոյր մը այնպիսի պարագաներու մէջ գերի չէ. սակայն Աստուած խաղա
- 16 դուժեան կանչեց մեզ = Քանզի ի՞նչ գիտես դուն, ով կին, թերևս քու սարգ պիտի ապրեցնես. կամ դուն ի՞նչ գիտես, ով սար, թե
- 17 ըստ քու կինդ պիտի ապրեցնես = Միայն թէ ամէն մէկուն ինչպէս Տէրը բաժնեց, ամէն մէկը ինչպէս Աստուած կանչեց, այնպէս թող երթայ, ու ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես այսպէս պատուէր կու տամ =
- 18 Եթէ թրփատուած մէկը հասարակ կանչուեցաւ, թող նորէն անթրփատ չըլլայ. չթրփատուածներէն մէկը կանչուեցաւ, թող չթրփատուի =
- 19 Վասն զի թրփատութիւնը բան մը չէ, ու անթրփատութիւնը բան մը չէ. հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն պահպանութիւնը պէտք է =
- 20 Բայց ամէն մէկը ի՞նչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջ կենայ = Ծառայ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի. բայց եթէ կրնաս ազատ
- 22 ըլլալ, զայն ընտրէ = Վասն զի այն ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է, Տէրոջը ազատացեալն է անիկա. նոյնպէս այն ազատը որ կանչուած է,
- 23 Քրիստոսի ծառան է = Դուք գնով ծախու առնուեցաք, մարդոց ծառայ մի ըլլաք = Եղբայրներ, ամէն մէկը ի՞նչ կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջ կենայ Աստուծոյ առջև =
- 25 Բայց կոչուելուն համար Տէրոջմէն հրաման մը չունիմ, միայն թէ Տէրոջմէն հաւատարիմ ըլլալու ողորմութիւն զտածի մը պէս խրատ

- 26 Կու տամ : Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկա աղէկ է հիմակուան նեղութեանը համար , այսինքն աղէկ է մարդուս որ այսպէս ըլլայ :
- 27 Կասցուամ՞ժ ես կնոջ , մի փնտուեր արձակուիլ .
- 28 արձակուամ՞ժ ես կնոջմէ , մի փնտուեր կին : Իսկ եթէ ամուսնանաա՛ չմեղանչեցիր , և եթէ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց . բայց այնպիսիները մարմնի նեղութիւն պիտի ունենան , սակայն ես
- 29 ձեզի կը խնայեմ : Բայց զայս կըսեմ , եղբայրներ , որ ժամանակը կարճցած է . ալ անոնք որ կին ունին՝ այնպէս ըլլան որպէս թէ չունին ,
- 30 Եւ անոնք որ կու լան՝ որպէս թէ չեն լար , ու անոնք որ կը խնդան՝ որպէս թէ չեն խնդար , և անոնք որ ծախու կ'առնեն՝ որպէս թէ բա՛ն հը
- 31 չունին , Եւ անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս թէ գեշ կերպով չեն գործածեր . փասն
- 32 զի այս աշխարհի կերպարանքը կ'անցնի : Բայց ես կ'ուզեմ որ դուք անհոգ ըլլաք . Կան զի չամուսնացած մարդը Տէրոջը բաները կը հոգայ ,
- 33 թէ ինչպէս Տէրոջը հաճելի ըլլայ : Իսկ ամուսնացածը աշխարհիս բաները կը հոգայ , թէ ինչպէս իր կնոջ հաճելի ըլլայ : Եւ ամուսնացած կինը ու կոյսը կը տարբերին իրարմէ . Կան զի կոյսը Տէրոջը բաները կը հոգայ , որպէս զի ինք սուրբ ըլլայ հոգևով ու մարմնով . իսկ ամուսնացած կինը աշխարհիս բաները կը հոգայ , թէ ինչպէս իր երկան հաճելի ըլլայ :
- 35 Բայց այս բանը ձեր օգուտին համար կը զրուցեմ , ոչ թէ ձեր վրայ վարմ մը ձգելու , հասցա պարկեշտութեան համար ու առանց զբաղանքի Տէրոջը
- 36 ծառայելու համար : Իսկ եթէ մէկը ամօթ կը սեպէ իր կոյսին համար՝ եթէ չափը անցեր է , ու պէտք է այնպէս ըլլալ , ինչ որ կ'ուզէ՝ թող
- 37 ընէ , մեզք չդարձեր . թող ամուսնանան : Բայց ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ , ու

- իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ, հապա իր կամքին վրայ իշխանութիւն ունի, ու իր սրտին մէջ այսպէս որոշեր է որ իր կոյսը պահէ, աղէկ կ'ընէ = Ուստի ան որ իր կոյսը կ'ամուսնացնէ, աղէկ կ'ընէ. ու ան որ չամուսնացներ, աւելի աղէկ կ'ընէ = Կինը *կապուած է՝ որչափ ժամանակ որ իր այրը ողջ է. ապա եթէ իր այրը մեռնի, ազատ է ամուսնանալու որու որ ուզէ, միայն
- 40 Թէ Տէրոջմով = Բայց իմ դատումիս նայելով՝ աւելի երանելի է եթէ այնպէս կենայ. և կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ Հոգին ունիմ =

ԳԼ. Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ետ կենալու վրայով: 8 Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը այն կերպով գործածենք՝ որ գայթակղութիւն ասնք մեր եղբայրներուն, 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով ասնծելու ենք:

- 1 Բայց կուռքերու զոհերուն վրայով՝ գիտենք որ ամէն ալ գիտութիւն ունինք. գիտութիւնը կը հպարտացնէ, բայց սէրը շինութիւն կ'ընէ =
- 2 Եւ եթէ մէկը կը կարծէ թէ բան մը զիտէ, դեռ բնաւ բան մը չգիտեր՝ ինչպէս պէտք է
- 3 գիտնալ = Իսկ եթէ մէկը զԱստուած կը սիրէ,
- 4 ինք անկէ ճանչցուած է = Ուստի կուռքերու զոհուածները ուտելու վրայով՝ գիտենք որ կուռքը ոչինչ է աշխարհի մէջ, և որ մէկէն
- 5 զատ ուրիշ Աստուած մը չկայ = Քանզի թէ և ըլլան ալ անունով աստուածներ, թէ՛ երկինքը և թէ՛ երկրի վրայ, (ինչպէս կան շատ աստուածներ ու շատ տէրեր,) Բայց մենք մէկ Աստուած ունինք, Հայրը, որմէ են ամէն բաները, և մենք ալ †անով. ու մէկ Տէր Յիսուս Քրիստոս, որմէ են ամէն բաները, ու մենք ալ
- 7 անով = Բայց ամէնուն քով գիտութիւն չկայ. և ոմանք կուռքի վրայով խղճմտանք ունենա-

*Ուրիշ, օրէնքով կապուած

†Կո՛՛՛՛մ, անոր համար

լով՝ մինչև հիմա կ'ուտեն կուռքերու զոհուածի պէս, և իրենց խղճմտանքը, որովհետև տկար է, 8 կը պղծուի : Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջև չկեցնէր. քանզի ոչ եթէ ուտենք՝ կ'աւելիանք. և ոչ եթէ չուտենք՝ կը պակսինք : 9 Բայց զգոյշ կեցէք, որ չըլլայ թէ այդ ձեր իշխանութիւնը տկարներուն գայթակղութիւն 10 ըլլայ : Քանզի եթէ մէկը տեսնէ քեզ, որ գիտութիւն ունիս, կուստունի մէջ սեղան նստած, չէ՞ որ այն տկար մարդուն խղճմտանքը համարձակութիւն պիտի առնէ կուռքերու զոհուածը 11 ուտելու, Եւ քու գիտութիւնովդ այն տկար եղբայրը կորսուի, որու համար Քրիստոս մե 12 ռաւ : Եւ այսպէս եղբայրներուն դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար խղճմտանքը վիրաւորե 13 լով՝ Քրիստոսի դէմ կը մեղանչէք : Ուստի եթէ կերակուրը կը գայթակղեցնէ իմ եղբայրս, միս պիտի չուտեմ յաւիտեան՝ որպէս զի իմ եղբայրս չգայթակղեցնեմ :

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ինք ազատ է, 7 և թէ աւետարանի պաշտօնեաները աւետարանէն պիտի ապրին. 45 սակայն ինք կամաւ հրատարած է, 48 որպէս զի անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ, 22 կամ որ և իցէ մէկուն գայթակղութիւն չտայ անտարբեր բաներու մէջ, 24 Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը նմանի :

1 Զէ՞ որ ես առաքեալ եմ. չէ՞ որ ես ազատ եմ. չէ՞ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը աչիւն տեսայ. 2 չէ՞ որ դուք էք իմ գործս Տէրօջմով : Թէպէտ ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ, բայց անտարակոյս ձեզի եմ. վասն զի իմ առաքելութեանս կնիքը դուք էք Տէրօջմով : Իմ պատասխանս անոնց որ զիս կը քննեն, այս է. 4 Միթէ մենք իշխանութիւն չունինք ուտելու 5 և խմելու : Միթէ մենք իշխանութիւն չունինք Քրիստոսի քոյր եղօղ կլին մը Թի ինչ պարտա-

- ցրնելու, ինչպէս ուրիշ առաքեալները ու Տէ-
 6 բոջը եղբայրները ու Կեփաս իշխան = Միժէ ես
 ու Բառնաբա՞ս միայն իշխանութիւն չունինք
 7 չգործելու = Ո՞վ իր ապրուստով զինուորու-
 թիւն կ'ընէ. ո՞վ այգի կը տնկէ ու անոր պտու-
 8 ղէն չուտեր. կամ ո՞վ ոչխարներ կ'արածէ ու
 ոչխարներուն կաթէն չուտեր = Միժէ մարգկո-
 9 րէնքն ալ նոյնը կը գրուցէ = Քանզի Մովսէսի
 օրէնքին մէջ ալ գրուած է, Կալի մէջ աշխա-
 10 թող եզին դունչը չկապես = Միժէ եզերո՞ւն
 համար Աստուծոյ հոգն էր. Զէ՞ որ մանաւանդ
 11 մեզի համար կ'ըսէ. վասն զի մեզի համար
 գրուեցաւ. որովհետեւ ան որ կը հերկէ՝ պէտք է
 որ յուսով հերկէ, և ան որ ցորենը կը ծեծէ՝
 12 պէտք է որ *վայելելու յուսով՝ ընէ = Եժէ մենք
 ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մե՞ծ բան
 մըն է՝ եժէ ձեզմէ մարմնաւոր բաներ հնձենք =
 13 Եժէ ուրիշները ձեր վրայ այս իշխանութիւնը
 ունին, չէ՞ որ ալ աւելի մենք. բայց մենք այս
 իշխանութիւնը չգործածեցինք, հապա ամէն
 14 բանի կը համբերենք, որպէս զի Քրիստոսի ա-
 15 լետարանին արգելք մը չըլլանք = Զէ՞ք գիտեր
 որ տաճարին մէջ աշխատողները տաճարէն
 կ'ուտեն, և անոնք որ սեղանին պաշտօնեաներն
 16 են՝ սեղանէն բաժին կ'առնեն = Նոյնպէս ալ
 Տէրը հրաման տուաւ, որ աւետարանը քարո-
 17 ղողները աւետարանէն ապրին = Բայց ես այս
 բաներուն մէկը չգործածեցի, ոչ ալ այդ բա-
 ները գրեցի որ ինձի այսպէս ըլլայ. քանզի
 աւելի աղէկ է ինձի որ մեռնիմ, քան թէ մէկը
 18 իմ պարծանքս պարապ հանէ = Վասն զի եժէ
 ես աւետարանը քարոզեմ, ինձի պարծանք մը
 չկայ, վասն զի իմ վրաս հարկ մըն է. մանաւ-

*Ո՞րտե՞ս, եր յոյր վայելելու համար

- 17 Լանդ վայ է ինծի՝ եթէ աւետարանը չքարոզեմ : Քանզի եթէ ասիկա կամաւ ընեմ, վարձք կ'ունենամ . իսկ եթէ ակամայ՝ այն ինծի յանձնուած տնտեսութիւն մըն է : Ուրեմն ի՞նչ վարձք կ'ըլլայ ինծի . «*այ*» կ'ըլլայ որ քարոզելու ատենս Քրիստոսի աւետարանը ձրի տամ, որ չըլլայ թէ աւետարանին մէջ իմ իշխանութիւնս գէշ կերպով գործածեմ : Քանզի թէև ես ամէնէն ազատ էի, իմ անձս ամէնուն ծառայ ըրի, որպէս զի շատերը շահիմ : Հրեաներուն հետ Հրեայի պէս եղայ՝ որպէս զի Հրեաները շահիմ . Օրէնքի տակ եղողներուն հետ օրէնքի տակ եղողի պէս եղայ, [ոչ թէ ես օրէնքի տակ էի,] որպէս զի օրէնքի տակ եղողներն «*այ*» շահիմ . Օրէնքի տակ չեղողներուն հետ օրէնքի տակ չեղողի պէս եղայ, (ոչ թէ ես Աստուծմէ օրէնք չունէի, հապա Քրիստոսի օրէնքին տակ էի,) որպէս զի օրէնք չունեցողներն «*այ*» շահիմ . Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ, որպէս զի տկարները շահիմ . ամէնուն հետ ամէն բան եղայ, որ ըլլայ թէ մէկ քանիները ապրեցնեմ : Եւ ասիկա աւետարանին համար կ'ընեմ, որպէս զի անոր կցորդ ըլլամ : Չէ՞ք գիտեր որ ասպարէզին մէջ վազողները իրաւ կը վազեն ամէնը, բայց մէկը կ'առնէ մրցանակը . այնպէս վազեցէք որ հասնիք : Եւ ամէն ով որ կը մրցի, ամէն բանի մէջ չափաւորութիւն կը պահէ . անոնք եղձանելի պսակը առնելու համար, ու մենք՝ անեղձանելին : Ուստի ես այնպէս կը վազեմ, ոչ թէ որպէս թէ անասուգութեամբ . ես այնպէս բռնամարտութիւն կ'ընեմ, ոչ թէ որպէս թէ հովը ծեծելով . Բայց իմ մարմինս կը ճնշեմ ու կը նուաճեմ, որպէս զի չըլլայ թէ ուրիշներուն քարոզելէս ետև՝ ես ինքնս խտտելի գտնուիմ :

ԳԼ. Ժ

4 Հրէից եղած բաները մեզի օրինակներ էին : 44 Կուսպաշտութենէ փախելու ենք :
 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դեւերու սեղան ընենք : 24 Զգոյշ կենանք որ ան-
 տարբեր բաներու մէջ մեր եղբայրներուն գայթակղութիւն չտանք :

- 1 Ձեմ ուզեր որ չգիտցող բլլաք , եղբայրներ ,
 որ մեր հայրերը ամէնն ալ ամպին տակ էին ,
- 2 ու ամէնն ալ ծովէն անցան , Եւ ամէնն ալ
 Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին մէջ ,
- 3 Եւ ամէնն ալ նոյն հոգեւոր կերակուրը կերան ,
- 4 Ու ամէնն ալ նոյն հոգեւոր խմելիքը խմեցին ,
 փան զի կը խմէին այն հոգեւոր վէմէն որ անոնց
 հետ կ'երթար . ու այն վէմը Քրիստոս էր =
- 5 Բայց ոչ թէ անոնցմէ շատերուն հաւնեցաւ
 Աստուած , փան զի անաստիւն մէջ փռուած
- 6 ինկան = Ու այն բաները մեզի օրինակ եղան ,
 որպէս զի չար բաներու ցանկացող չըլլանք ,
- 7 ինչպէս անոնք ցանկացան = Ոչ ալ կուսպաշա
 բլլաք , ինչպէս անոնցմէ ոմանք . ինչպէս գրուած
 է , Ժողովուրդը նստաւ ուտելու և խմելու , ու
- 8 ելան խաղալու = Եւ պոռնկութիւն չընենք ,
 ինչպէս անոնցմէ ոմանք պոռնկեցան , ու մէկ
 օրուան մէջ քսանուիրէք հազար հոգի ինկան =
- 9 Եւ Քրիստոսը չփորձենք , ինչպէս անոնցմէ ու
 10 մանք փորձեցին , ու օձերէն ջարդուեցան = Եւ
 տրտունջ չընէք , ինչպէս անոնցմէ ոմանք
 տրտունջ բրին , ու սատակիչէն ջարդուեցան =
- 11 Բայց այս ամէն բաները իբրև օրինակ կը պա-
 տահէին անոնց . իսկ մեզի , որոնց դարբերուն
 վերջը հասաւ , խրատ բլլալու համար գրուեցան =
- 12 Ուստի ան որ կը սեպէ թէ հասպարտան կեցած է ,
- 13 թող զգուշանայ որ չըլլայ թէ իյնայ = Ձեզի
 մարդկային փորձութենէ զատ ուրիշ չէ պա-
 տահած . բայց Աստուած հաւատարիմ է , որ
 ձեզ պիտի չթողու ձեր կարողութենէն աւելի
 փորձուիլ , հասպա փորձութեանը հետ ազա-

տուժեան միջոց մըն ալ պիտի տայ , որպէս զի
կարող ըլլաք համբերել :

- 14 Անոր համար , խմ սիրելիներս , կուսպաշտու-
- 15 թենէ փախէք : Որպէս թէ խմատուններու հետ
կը խօսիմ . դուք դատեցէք ինչ որ կը գրուցեմ :
- 16 Օրհնութեան գաւաթը զոր մենք կ'օրհնենք ,
չէ՞ որ Քրիստոսի արեանը հաղորդութիւնն է .
հացը զոր մենք կը կարենք , չէ՞ որ Քրիստոսի
- 17 մարմնին հաղորդութիւնն է : Քանզի մենք շա-
տերս մէկ հաց մէկ մարմին ենք , վասն զի ա-
- 18 մէնս ալ այն մէկ հացէն կը վայելենք : Նայե-
ցէք մարմնաւոր Իսրայէլի . չէ՞ որ այն զոհուած-
- 19 ները ուտողները սեղանին հաղորդ են : Ուրեմն
ի՞նչ կ'ըսեմ , թէ կուռքը բա՞ն մըն է , կամ թէ
- 20 կուռքերու զոհուածը բա՞ն մըն է : Բայց այս
կ'ըսեմ թէ այն բաները զորոնք հեթանոսները
զոհ կ'ընեն , դեերուն կը զոհեն ու ոչ թէ Աս-
տուծոյ . ու չեմ ուղեր որ դուք դեերուն հա-
- 21 զորդ ըլլաք . չէք կրնար խմել Տէրոջը գաւաթը
ու դեերուն գաւաթը . Չէք կրնար վայելել Տէ-
- 22 րոջը սեղանէն ու դեերուն սեղանէն : Նախանձի՞
գրգռենք Տէրը , միթէ մենք անկէ զօրաւոր ենք :
- 23 Ամէն բան ինծի օրինաւոր է , բայց ոչ թէ
ամէն բան օգտակար . ամէն բան ինծի օրինա-
ւոր է , բայց ոչ թէ ամէն բան շինութիւն կ'ընէ :
- 24 Զըլլայ որ մէկը միայն իր անձին գործը փնտռէ ,
- 25 հապա իր ընկերինն ալ : Ամէն ինչ որ սպանդա-
նոցին մէջ կը ծախուի՝ կերէք , ու քննութիւն
- 26 մի ընէք խղճմտանքի համար . Վասն զի երկիր
- 27 իր լիութիւնովը Տէրոջն է : Եւ եթէ անհա-
ւասներէն մէկը ձեզ կերպիւրի հրաւիրէ , և ու-
ղէք երթալ , ամէն ինչ որ ձեր առջև դրուի՝ կե-
րէք , ու քննութիւն մի ընէք խղճմտանքի հա-
- 28 մար : Ապա եթէ մէկը ձեզի բտէ թէ Ատիկա
կուռքի զոհուած է , այն ապէն իրեն համար որ

- յեղի իմացուց՝ ու խղճմտանքի համար մի ուտէք.*
 29 Սակայն խղճմտանք կ'ըսեմ՝ ոչ թէ ձերը, հասցա
 ընկերինը = Բայց ինչո՞ւ իմ ազատութիւնս պիտի
 30 դատուի ուրիշին խղճմտանքէն = Եթէ ես † չնոր-
 հակադրութեամբ կը վայելեմ՝ ինչո՞ւ հայհոյուիմ,
 31 որու համար կը գոհանամ = Արդ թէ՛ ուտէք,
 թէ՛ խմէք և թէ՛ ինչ գործ որ ընէք, ամէն բան
 32 Աստուծոյ փառքին համար ըրէք = Փայթակ-
 դութեան պատճառ մի ըլլաք՝ ոչ Հրեաներուն,
 ոչ † հեթանոսներուն և ոչ Աստուծոյ եկեղե-
 33 ցիին = Ինչպէս ես ալ ամէն կերպով ամէնուն
 հաճոյ կ'ըլլամ, ու չեմ փնտռեր իմ անձիս օ-
 գուար, հասցա շատերունը՝ որպէս զի փրկուին =

ԳԼ. ԺԱ

† Պօղոս կը յանդիմանէ կորնթացիները որ իրենց հոգևոր ժողովներուն մէջ այր մար-
 գիկ գլուխին գոց աղօթք կ'ընէին, 6 և կիները բաց գլխով, 47 և որ ընդհան-
 րապէս իրենց ժողովները չէ թէ աղէկին՝ այլ գէշին կ'երթային, 21 ինչպէս ի-
 րենց ընթրիքներովը Տէրունական ընթրիքը կ'անարգէին : 25 Վերջը կը յիշեցնէ ա-
 նոց Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը :

- 1 Ինծի նմանող եղէք, ինչպէս ես ալ Քրիստոսի =
 2 Արդ ձեզ կը գովեմ, եղբայրներ, որ ամէն բանի
 մէջ զիս կը յիշէք, ու ապսպրածներս կը բռնէք՝
 3 ինչպէս ես ձեզի աւանդեցի = Բայց կ'ուզեմ որ
 զիսնաք թէ ամէն այր մարդու գլուխը Քրիս-
 4 տոսի գլուխը՝ Աստուած = Ամէն այր մարդ որ
 զլուխը գոց աղօթքի կը կայնի կամ մարգա-
 զարէութիւն կ'ընէ, անպատիւ կ'ընէ իր գլուխը =
 5 Եւ ամէն կին որ գլուխը բաց աղօթքի կը կայնի
 կամ մարգարէութիւն կ'ընէ, անպատիւ կ'ընէ
 իր գլուխը, վասն զի միեւնոյն բան կը սեպուի որ-
 6 պէս թէ անձիւրած էր = Վասն զի եթէ կ'ինը
 չժածկուիր, թող իր մազերն ալ կտրէ, իսկ
 եթէ ամօթ է կ'նոջ մը իր մազերը կտրել կամ

* Ո՞րտե՞ս կ'ուտէն, վասն զի երկիր իր լիութիւնովը Տէրոջն է : † կամ, շնորհքով
 † 3-ս. Յոյներուն

- 7 ամբարշտուհի, թող ծածկուի = Այս մարդու պէտք
 չէ իր գլուխը ծածկել, վասն զի Աստուծոյ
 պատկերը ու փառքն է. բայց կինը էր երկանը
 8 փառքն է = Քանզի ոչ թէ այս մարդը կնոջմէն
 9 է, հաստատ կինը՝ այս մարդէն = Վասն զի այս
 մարդը չստեղծուեցաւ կնոջը համար, հաստատ
 10 կինը՝ երկանը համար = Այս պատճառաւ պէտք
 է որ կինը իր գլխուն *չուք գնէ հրեշտակներ
 11 րուն համար = Բայց ոչ կինը առանց այս մարդու
 կրկայ, ու ոչ այս մարդը առանց կնոջ՝ Տէրոջ
 12 մով = Վասն զի ինչպէս կինը այս մարդէն է,
 նոյնպէս այս մարդը կնոջ միջոցաւ, բայց ամէնը
 13 Աստուծմէ = Դուք ձեզմէ գատեցէք. կը վայլե՞
 կին մարդու գլուխը բաց աղօթքի կայնիլ Աս-
 14 տուծոյ առջև. Չե՞ որ բնութիւնն ալ կը սոր-
 վեցնէ ձեզի որ այս մարդ մը եթէ երկար մա-
 15 զերով է, իրեն անարգանք է. Բայց կինը եթէ
 երկար մազերով է, իրեն փառք է. վասն զի
 16 մազերը ծածկոցի տեղ տրուած են իրեն = Սա-
 կայն եթէ մէկը հակառակող ըլլալ կ'ուզէ,
 մենք այնպիսի սովորութիւն չունինք, ոչ ալ
 Աստուծոյ եկեղեցիները =
- 17 Բայց զայս պատուիրելով յէլ չեմ գովեր,
 վասն զի ձեր ժողովուրդը ոչ թէ աղէկ հաստատ
 18 գէշ արդիւնք կ'ունենայ = Քանզի նախ՝ երբ
 մէկտեղ կը ժողովուրդը եկեղեցիին մէջ, կը լսեմ
 որ բաժանմունքներ կան ձեր մէջ, և ըստ
 19 մասին կը հաւատամ = Վասն զի հարկաւ ձեր
 մէջ հերձուածողութիւններ ալ պիտի ըլլան,
 որպէս զի ձեր մէջ եզոզ ընտիրները երևան =
- 20 Ուստի դուք որ մէկտեղ կը ժողովուրդը, աստիպ
 21 Տէրունական ընթրիքը ուտել չէ. Վասն զի ու-
 տելու ատեն ամէն մէկը առաջ իր ընթրիքը
 կ'առնէ. ու մէկը անօթի կը մնայ ու միւսը

*Յան. իշխանութիւն

- 22 Կը գինովնայ = Մի՛թէ ուտելու և խմելու համար
տուն չունի՞ք, կամ թէ Աստուծոյ եկեղեցի՛ն
կանարդէք, և ամօթով կ'ընէք չքաւորները .
ձեզի ի՞նչ ըսեմ, ձեզ գովե՞մ, այդ բանին մէջ
- 23 չեմ գովեր = Վասն զի ես Տէրոջմէն ընդունեցի
զայն որ ձեզի ալ աւանդեցի՛ թէ Տէր Յիսուս
- 24 իր մասնուած գիշերը հաց առաւ . Եւ գոհա-
նարով՝ կտրեց ու ըսաւ, Առէք ~ կերէք, այս է
իմ մարմինս որ ձեզի համար կը կտրուի . ասիկա
- 25 ըրէք զիս յիշելու համար = Նոյնպէս ալ դա-
ւաթը ընթրիքէն ետև ~ ու ըսաւ, Այս դա-
ւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնիս . ասիկա ըրէք
քանի անգամ որ խմելու ըլլաք՝ զիս յիշելու
- 26 համար = Վասն զի քանի անգամ որ այս հացը
ուտէք ու այս դաւաթը խմէք, Տէրոջը մահը
- 27 կը պատմէք՝ մինչև ինք գոյ = Ուստի ով որ այս
հացը ուտէ կամ Տէրոջը դաւաթը խմէ անար-
ժանաբար, պարտական պիտի ըլլայ Տէրոջը
- 28 մարմինն և արիւնին = Ուրեմն թող մարդ իր
անձը փորձէ, ու այսպէս այն հացէն ուտէ և
- 29 այն դաւաթէն խմէ = Վասն զի ան որ անար-
ժանաբար կ'ուտէ ու կը խմէ, իր անձին դա-
տապարտութիւնը կ'ուտէ ու կը խմէ, վասն զի
- 30 Տէրոջը մարմինը չորոշեր = Ասոր համար ձեր մէջ
չառ հիւանդներ ու ցաւագարներ կան, և շա-
- 31 տեր ալ կը ննջեն = Վասն զի եթէ ինքզինքնիս
32 դատելու ըլլայինք, պիտի չդատուէինք = Իսկ
երբ կը դատուինք, Տէրոջմէ կը խրատուինք,
որպէս զի աշխարհի հետ չդատապարտուինք =
- 33 Ուստի, իմ եղբայրներս, երբ մէկտեղ կը ժող-
- 34 վուիք ուտելու, իրարու սպասեցէք = Իսկ եթէ
մէկը անօթի է՝ թող եր տանը մէջ ուտէ, որ
չըլլայ թէ դատապարտութեան համար ժող-
վուիք = Եւ ուրիշ բաները յետ եկած ատենս
պիտի պատուիրեմ =

ԳԼ. ԺԲ

4 Հոգևոր պարգևները 4 զանազան են, 7 բայց ամէնն ալ օգուտի համար են. 8 և միևնոյն վախճանի համար զանազան պարգևներ տրուած են: 12 Ինչպէս որ բնական մարմինի մը անդամները այն նոյն մարմինին 16 վայելչութեանը, 22 ծառայութեանը 26 և օգուտին համար իրարու հետ միացած՝ իրարու օգնութիւն կ'ընեն, 27 նմանապէս մենք ալ իրարու ընկուռ ենք՝ Գրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը կազմելու համար:

- 1 Բայց հոգևոր պարգևներուն վրայով չեմ ուզեր,
- 2 եղբայրներ, որ չգիտցող ըլլաք = Գուրք գիտէք որ երբ հեթանոս էիք, մունջ կուռքերուն կը
- 3 տարուէիք՝ ինչպէս կ'առաջնորդուէիք = Ուստի շայն ձեզի կ'իմացնեմ թէ մէկը չըլլար որ Աստուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու Յիսուսը նշովեալ կուչէ. և մէկն ալ չկրնար Յիսուսը Տէր կուչել՝
- 4 եթէ ոչ Հոգևով Սրբով = Եւ պարգևները զանազան են, բայց նոյն Հոգին է = Նաև սլաշածինները զանազան են, բայց նոյն Տէրն է = Նոյնպէս ներգործութիւնները զանազան են, բայց նոյն Աստուածն է՝ որ կը ներգործէ ամէնը
- 7 ամէն բանի մէջ = Բայց ամէն մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը տրուած է օգուտի համար =
- 8 Մէկուն՝ Հոգիով իմաստութեան խօսք տրուած է, ուրիշին գիտութեան խօսք՝ նոյն Հոգիին
- 9 պատշաճ չափովը. Միւսին հաւատք՝ նոյն Հոգիով. ուրիշին բժշկութեան պարգևներ՝ նոյն Հոգիով.
- 10 Ուրիշին՝ հրաշագործութիւններ, ուրիշին՝ մարգարէութիւն, ուրիշին՝ հոգիներու ընտրութիւն, ուրիշին՝ զանազան լեզուներ, ուրիշին՝
- 11 լեզուներու թարգմանութիւն = Բայց զայս ամէնը միևնոյն Հոգին կը ներգործէ, և ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝ ինչպէս կ'ուզէ =
- 12 Քանզի ինչպէս մարմինը մէկ է ու շատ անդամներ ունի, և *այն մարմինին բոլոր անդամները, որոնք շատ են, մէկ մարմին են, նոյն-

* Ուրիշ, այն մէկ

- 13 պէս Քրիստոս ալ = Վասն զի մենք ամէնս մէկ
 Հոգիով մէկ մարմինն ըլլալու մկրտուեցանք,
 թէ՛ Հրեաներ, թէ՛ հեթանոսներ, թէ՛ ծառա-
 ներ, թէ՛ ազատներ, և ամէնս ալ մէկ Հոգիէ
- 14 խմեցինք = Վասն զի մարմինը մէկ անդամ չէ,
 15 հապա շատ = Եթէ ոտքը ըսէ, Որովհետեւ ես
 ձեռք չեմ՝ մարմինէն չեմ, ոչ թէ անով այն
 16 մարմինէն չէ = Եւ եթէ ալանջը ըսէ, Որովհետեւ
 ես աչք չեմ՝ մարմինէն չեմ, ոչ թէ անով այն
 17 մարմինէն չէ = Եթէ բոլոր մարմինը աչք ըլլար,
 լսելիքը սուր պիտի ըլլար. և եթէ բոլորը լսելիք
 18 ըլլար, սուր պիտի ըլլար հոտոտելիքը = Բայց
 հիմա Աստուած անդամները դրաւ՝ անոնց ամէն
 19 մէկը մարմինին մէջ, ինչպէս ինք ուղեց = Ապա
 եթէ ամէնը մէկ անդամ ըլլար, մարմինը սուր
 20 պիտի ըլլար = Բայց հիմա անդամները շատ են,
 21 ու մարմինը՝ մէկ = Չկրնար աչքը ըսել ձեռքին
 թէ Գուն ինձի պէտք չես. և ոչ դարձեալ
 22 զուսը ոտքերուն՝ թէ Ինձի պէտք չէք = Մա-
 նուանդ մարմինին այն անդամները որոնք շատ
 23 տկար կ'երևան, աւելի հարկաւոր են. Աւ մարմի-
 նին այն անդամները զորոնք յաւէտ անպատիւ ըլլալ
 կը սեպենք, անոնց վրայ աւելի պատիւ կը դնենք.
 ու այսպէս մեր անխայելուչ անդամները աւելի վայել-
 24 չութիւն ունին = Աւ մեր վայելուչ անդամներուն
 բան մը պէտք չէ. բայց Աստուած մարմինը
 բարեխառնեց, ու պակասութիւն ունեցողին
 25 աւելի պատիւ տուաւ, Որպէս զի մարմինին մէջ
 երկպառակութիւն չըլլայ, հապա անդամները
 26 միևնպէս հոգը ունենան իրարու վրայ = Եւ եթէ
 մէկ անդամը նեղութիւն կրէ, բոլոր անդամ-
 ները կը նեղուին անոր հետ. և եթէ փառա-
 ւորուի մէկ անդամը, բոլոր անդամները կ'ու-
 27 բախանան անոր հետ = Արդ, դուք Քրիստոսի
 մարմինն էք, ու մասնաւորապէս անոց անդամ-

- 28 ներք = Եւ Աստուած եկեղեցիին մէջ դրաւ մէկ քանիները, նախ՝ առաքեալներ, երկրորդ՝ մարգարէներ, երրորդ՝ վարդապետներ, ետքը հրաշքներ, ետքը բժշկութիւններու պարգևներ, օգնութիւններ, կառավարութիւններ, լեզուներու տեսակներ = Միժէ ամէնը առաքեալներ՞ են, միժէ ամէնը մարգարէներ՞ են, միժէ ամէնը վարդապետներ՞ են, միժէ ամէնը հրաշքներ՞ իւ գործէն. Միժէ ամէնը բժշկութեան պարգևներ՞ ունին, միժէ ամէնը լեզուներ՞ կը խօսին, միժէ ամէնը թարգմանութիւն կընեն :
- 31 Բայց դուք նախանձաւոր եղէք այն շնորհներուն որոնք լաւագոյն են, և ես՝ ալ աւելի աչի՛ ճամբայ մը կը ցուցնեմ ձեզի :

ԳԼ. ԺԳ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ամէն տեսակ պարգևները 2 ո՛րչափ աղնիւ և գերազանց ըլլան, առանց սիրոյ ոչինչ են : 4 Սիրոյ գովութիւնները, 43 և յոյսն ու հաւատքն նախանձար ըլլալը :

- 1 Եթէ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզուները խօսիմ, և սէր չունենամ, ես ձայն տուող սղոյնձի «է» եղայ, կամ հնչեցող ծնծղաներու
- 2 «է» = Եւ եթէ մարգարէութիւն ունենամ, ու հասկնամ ամէն խորհուրդները ու ամէն գիտութիւնը, և եթէ ունենամ ամէն հաւատքը մինչև լեռները տեղափոխելու, ու սէր չունենամ, ոչինչ եմ = Եւ եթէ իմ բոլոր ստացուածքս ազապնէրուն կերցնեմ, ու իմ մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունենամ, օգուտ մը չեմ ունե-
- 4 նար = Սէրը երկայնամիտ է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր, սէրը չգոռոզանար, չհարստանար,
- 5 Անխայել վարմունք չունենար, իրենը չփնտուեր, բարկութեան չգրգռուիր, չարութիւն չխոր-
- 6 հիր, Անիրաւութեան վրայ չխնդար, հասար

- 7 Ճշմարտութեան խնդակից կ'ըլլայ = Ամէն բանի կը զիջանի , ամէն բանի կը հաւատայ , ամէն բանի կը յուսայ , ամէն բանի կը համբերէ :
- 8 Սէրը բնաւ չիյնար . բայց եթէ մարգարէութիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին , եթէ լեզուներ՝ պիտի դադարին , եթէ գիտութիւն՝ պիտի խափանի : Վասն զի շատէն քիչը գիտենք , ու շատէն քիչը կը մարգարէանանք . Բայց երբ կատարեալը գայ , այն ատեն շատէն քիչը պիտի խափանի : Երբ տղայ էի , տղայի պէս կը խօսէի , տղայի պէս կը խորհէի , տղայի պէս համարում ունէի . բայց երբ այր եղայ , տղայութեան բաները մէկզկէ ձգեցի : Քանզի հիմա մէկը որ պէս թէ հայելիի մէջ կը տեսնենք անյայտ կերպով , բայց այն ատեն երես առ երես , հիմա շատէն քիչ մը տեղեակ եմ , բայց այն ատեն այնպէս պիտի ձանձնամ՝ ինչպէս ձանձնուեցայ :
- 13 Ուտի հիմա կը մնայ հաւատք , յոյս , սէր , այս երեքը . ու ասոնց մեծագոյնը սէրն է :

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս կը գովէ մարգարէութիւն ընելը , 2 և լեզուներ խօսելն աւելի յարգի կը համարի զանկա՝ 6 նուագարանի ձայնը օրինակ բերելով . 12 կը ցուցնէ թէ երկուքն ալ պէտք է որ եկեղեցիին օգուտին համար ըլլան , 22 որ է իրենց ճշմարիտ և սեպհական վարձանը . 26 կը սորվեցնէ թէ անոնց ամէն մէկը ինչպէս պէտք է գործածել : 34 կանանց հրաման չկայ եկեղեցւոյ մէջ խօսելու :

- 1 Սիրոյ ետեէն գացէք , ու հոգևոր պարգևներուն նախանձաւոր եղէք , մանաւանդ մարգարէութիւն ընելը : Վասն զի ան որ օպար լեզուով կը խօսի՝ ոչ թէ մարդոց կը խօսի , հասցա Աստուծոյ . վասն զի մէկը չկայ որ իմանայ , բայց
- 3 անիկա հոգիով խորհուրդներ կը խօսի : Սակայն ան որ կը մարգարէանայ , մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու յորդորանք և մխիթարութիւն արարելու : Ան որ օպար լեզուով կը խօսի՝ իր անձին շինութիւն կ'ընէ , ու ան որ կը մարգարէանայ՝

- 5 Եկեղեցիին շինութիւն կ'ընէ : Կ'ուզեմ որ դուք
 ամէնդ լեզուներ խօսէք , բայց մանաւանդ որ
 մարդարէութիւն ընէք , վասն զի ա՛լ աղէկ է
 ան՝ որ կը մարդարէանայ , քան թէ ան՝ որ լե-
 զուներ կը խօսի . միայն եթէ թարգմանելու
 ըլլայ , որպէս զի եկեղեցին շինութիւն առնէ :
- 6 Եւ հիմա , եղբայրներ , եթէ ես ձեզի գամ
 լեզուներ խօսելով , ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ
 ձեզի՝ եթէ չխօսիմ ձեզի կամ յայտնութիւ-
 նով , կամ գիտութիւնով , կամ մարդարէու-
- 7 թիւնով , կամ վարդապետութիւնով : Եւ ձայն
 տուող անկենդան բաները անգամ , թէ՛ սրինգ
 և թէ՛ քնար , եթէ ձայներու զանազանութիւն
 չընեն , ի՞նչպէս պիտի ձանչցուի սրինգով կամ
- 8 քնարով հնչուածը : Վասն զի եթէ փողն ալ
 անորոշ ձայն հանէ , ո՞վ պիտի պատրաստուի
- 9 սրատերազմի : Նոյնպէս դուք ալ եթէ լեզուով
 բայցայայտ խօսք չգրուցէք , խօսուածը ի՞նչպէս
 պիտի հասկցուի . վասն զի օգին խօսողներ պիտի
- 10 ըլլաք : Ահա աշխարհի մէջ այնքան տեսակ
 ձայներ կան , և անոնց մէկը աւանց նշանակու-
- 11 թեան չէ : Ուստի եթէ այն ձայնին զօրու-
 թիւնը չգիտնամ , ես խօսողին բարբարոս մը
 պիտի ըլլամ , խօսողն ալ ինձի բարբարոս մը
- 12 պիտի ըլլայ : Նոյնպէս դուք ալ որովհետեւ հո-
 գեոր պարգևներու նախանձաւոր էք , եկեղեցիին
 շինութեանը համար խնդրեցէք որ աւելնաք
- 13 նոյն պարգևներովը : Անոր համար ան որ օգար լեզուով
 կը խօսի , աղօթք թող ընէ որ թարգմանէ ալ :
- 14 Քանզի եթէ ես աղօթք ընեմ օգար լեզուով ,
 իմ հոգիս աղօթք կ'ընէ , բայց միտքս անպատուղ
- 15 է : Ուրեմն ի՞նչ է . աղօթք ընեմ հոգիով , ա-
 ղօթք ընեմ մտառութեամբ ալ . սաղմոս եր-
 գեմ հոգիով , սաղմոս երգեմ մտառութեամբ
- 16 ալ : Ապա թէ ոչ եթէ դուն հոգիով օրհնու-

- թիւն ընես, անիկա որ տգէտի տեղ կայներ է,
 թիւնչպէս Ամէն պիտի ըսէ. քու գոհութիւն տա-
 լու ատենդ. վասն զի ան քու զրուցածդ չիմա-
 17 նար = Թէպէտ դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես,
 18 բայց միւսը շինութիւն չառներ = *Աստուծով
 կը գոհանամ որ ձեր ամէնէն աւելի լեզուներ-
 19 քով կը խօսիմ. Բայց եկեղեցիին մէջ կ'ուզեմ
 հինգ խօսք մտառութեամբ խօսիլ, որպէս զի
 ուրիշներուն ալ սորվեցնեմ, քան թէ բււրա-
 ւոր խօսքեր օգար լեզուով =
 20 Եղբայրներ, միտքով տղաք մի ըլլաք, հապա
 չարութիւն գիպանալու կողմ տղաք եղէք, ու միտքով
 21 չափահաս եղէք = Օրէնքին մէջ գրուած է թէ
 Օտար լեզուներով ու օտար շրթունքներով այդ
 ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ, սակայն և
 այնպէս ինծի մտիկ պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը =
 22 Ուրեմն լեզուները նշանի համար են՝ ոչ թէ հա-
 ւատացեալներուն, հապա անհաւատներուն,
 բայց մարգարէութիւնը ոչ թէ անհաւատնե-
 23 րուն, հապա հաւատացեալներուն = Արդ եթէ
 բոլոր եկեղեցին մէկտեղ դայ, ու ամէնն ալ
 օգար լեզուներով խօսելու ըլլան, և հն մտնեն
 տգէտներ կամ անհաւատներ, պիտի չըսեն թէ
 24 դուք խենթեցեր էք = Իսկ եթէ ամէնն ալ մար-
 գարէանան, ու հն անհաւատ մը կամ տգէտ մը
 մտնէ, ամէնէն ալ կը յանդիմանուի, ամէնէն ալ
 25 կը քննուի, Ու անոր սրտին ծածուկ բաները
 յայտնի կ'ըլլան, և այսպէս երեսի վրայ ինկած՝
 Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի ընէ, ու խոս-
 տովանի թէ իրաւցընէ Աստուած ձեր մէջ է =
 26 Ուստի թիւնչ է, եղբայրներ, երբ մէկտեղ
 կը ժողովուրդ, ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս սնի,
 վարդապետութիւն սնի, լեզու ունի, յայտ-
 նութիւն ունի, թարգմանութիւն ունի. ամէնը

* Թիւնչ, իմ Աստուծովչ

- 27 շինութեան համար թող ըլլայ = Եթէ մէկը
օգտը լեզու կը խօսի, երկու հոգի, և թէ շատը՝
 երեք թող ըլլան, և այն ալ՝ մէկիկ մէկիկ, ու
- 28 մէկը թող թարգմանէ = Բայց եթէ թարգմա-
 նող չըլլայ, եկեղեցին մէջ լուռ թող կենայ,
- 29 և ինքնիրեն ու Աստուծոյ թող խօսի = Իսկ
 մարգարէները երկու կամ երեք հոգի թող
 խօսին, ու միւսները թող քննութիւն ընեն =
- 30 Իսկ եթէ նատողներէն ուրիշ մէկուն ալ բան չը
 31 յայտնուելու ըլլայ, առաջինը թող լռէ = Վասն
 զի ամէնդ ալ կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէա-
 նալ, որպէս զի ամէնն ալ սորվին ու ամէնն ալ
- 32 միտթարուին = Եւ մարգարէներուն հոգիները
 33 մարգարէներուն հնազանդ են = Վասն զի Ասա-
 ուած խառնութեան Աստուծ չէ, հասարակա-
 դադութեան, ինչպէս սուրբերուն բոլոր եկե-
 ղեցիներուն մէջ =
- 34 Ձեր կիները եկեղեցիներուն մէջ լուռ կե-
 նան, վասն զի անոնց հրաման չկայ խօսելու,
 հասարակ հնազանդ ըլլալու, ինչպէս օրէնքն ալ
- 35 կ'ըսէ = Բայց եթէ բան սորվիլ կ'ուզեն, առնը
 իրենց պրերուն թող հարցնեն. քանզի կինե-
 36 րուն անխցել է եկեղեցիի մէջ խօսիլ = Միթէ
 Աստուծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ, կամ թէ միայն
- 37 ձեզի՞ հասաւ = Եթէ մէկը կը կարծէ թէ ինք
 մարգարէ է, կամ հոգևոր, թող հաստատ գիտ-
 նայ թէ ինչ որ ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէր-
- 38 ներն են, Բայց եթէ մէկը ազէտ է՝ թող ազէտ
 39 ըլլայ = Ուստի, եղբայրներ, մարգարէութիւն
 ընելու նախանձաւոր եղէք, ու լեզուներ խօ-
- 40 սիլն ալ մի արգիլէք = Եւ ամէն բան վայելչու-
 թեամբ և կարգաւ թող ըլլայ =

ԳԼ. ԺԵ

1 Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբ 12 կը ցուցնէ մեր յարութեան ստուգութիւնը, մարմինն յարութեան հաւատացողներուն դէմ. 21 կը ցուցնէ յարութեան պտուղը 33 ու եղանակը, 34 և թէ ի՞նչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը:

- 1 Եղբայրներ, ձեզի կ'իմայնեմ այն աւետարանը զոր ես ձեզի քարոզեցի, զոր նաև ընդունեցիք ու անոր վրայ հաստատուած էք. որով կը փրկուիք ալ, եթէ ամուր բռնէք այն խօսքը զոր ես ձեզի քարոզեցի, միայն եթէ սյարսալ
- 3 տեղ հաւատացած չէք: Վասն զի ամէնէն առաջ ես ձեզի աւանդեցի զանիկա, զոր ես ալ ընդունեցի, թէ Քրիստոս մեր մեղքերուն համար
- 4 մեռաւ, զիրքերուն ըստին համեմատ, Եւ թէ թաղուեցաւ ու յարութիւն առաւ երրորդ օրը,
- 5 զիրքերուն ըստին համեմատ, Եւ թէ երևցաւ
- 6 Աեփասի, ու ետքը տասուերկուքին. Ետքը հինգ հարիւրէ աւելի եղբայրներուն մէկտեղ երևցաւ, որոնցմէ շատերը մինչև հիմա կան,
- 7 և ոմանք ալ ննջեցին. Ա- ետքը երևցաւ Յակոբ
- 8 բոսի, ետքը բոլոր առաքեալներուն: Ամէնէն ետքը որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ երևցաւ:
- 9 Վասն զի ես առաքեալներուն ամէնէն յետինն եմ, որ արժանի ալ չեմ առաքեալ ըսուելու,
- 10 մասն զի Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի: Միայն թէ Աստուծոյ շնորհքովն եմ՝ ինչ որ եմ. և անոր շնորհքը որ իմ վրաս է, սյարսալ բան չեղաւ, հասցա ես անոնց ամէնէն աւելի աշխատեցայ. և ոչ թէ ես, հասցա Աստուծոյ շնորհքը
- 11 որ ինծի հետ էր: Աւստի թէ ես և թէ անոնք այսպէս կը քարոզենք, ու դուք այսպէս հաւատացիք:
- 12 Աւրեմն եթէ Քրիստոս կը քարոզուի, որ մեռեալներէն յարութիւն առած է, ի՞նչպէս ձեզմէ մէկ քանիները կ'ըսեն թէ Մեռեալներու յա-

- 13 բուժիւն չկայ : Եթէ մեռելներու յարութիւն
 չկայ, ուրեմն Քրիստոս ալ յարութիւն առած
 14 չէ : Եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն առած չէ,
 ուրեմն մեր քարոզութիւնը սարսափ է, ու ձեր
 15 հաւատքն ալ սարսափ է . Եւ մենք ալ Աստու-
 ծոյ սուտ վկաները զանուած կ'ըլլանք . որով-
 հետեւ Աստուծոյ համար վկայութիւն սուինք,
 թէ Ինք Ժողովուրդն յարուց Քրիստոսը . որ իրաւ
 չյարուց զանիկա, եթէ մեռելները յարութիւն
 16 չեն առներ . Քանզի եթէ մեռելները յարու-
 թիւն չեն առներ, Քրիստոս ալ յարութիւն
 17 առած չէ . Եւ եթէ Քրիստոս յարութիւն ա-
 ռած չէ, ձեր հաւատքը սարսափ է, ու ստակա-
 18 լին ձեր մեղքերուն մէջ էք : Նոյնպէս Քրիս-
 19 տոսով ննջողներն ալ կորսուած են : Եթէ միայն
 այս կեանքին համար Քրիստոսի յուսացած ենք,
 մենք բոլոր մարդոցմէն աւելի խղձալի ենք :
 20 Բայց հիմա Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
 առած է, ննջեցեալներուն առաջին պտուղը :
 21 Քանզի որովհետեւ մարդով եղաւ մահը, մար-
 22 դով ալ մեռելներու յարութիւնը : Վասն զի
 ինչպէս Ազամով ամէնը կը մեռնին, նոյնպէս ալ
 23 Քրիստոսով ամէնը կենդանի պիտի ըլլան . Բայց
 ամէն մէկը իր կարգովը, առաջին պտուղը Քրիս-
 տոս, ետքը Քրիստոսինները՝ իր դալու ասենը .
 24 Անկէ ետեւ իւր ժամանակը, երբ թագաւորու-
 թիւնը պիտի տայ Աստուծոյ ու Հօրը ձեռքը,
 երբ խափանէ ամէն իշխանութիւնը և ամէն
 25 պետութիւնը ու զօրութիւնը : Վասն զի անոր
 պէտք է թագաւորութիւն ընել՝ մինչև բոլոր
 26 թշնամիները իր ստքերուն տակ դնէ : Վերջին
 թշնամին որ պիտի խափանի՝ մահն է . վասն զի
 Գերբ կ'ըսէ, Ամէն բան անոր ստքերուն տակ հնա-
 27 զանդեցուց . Բայց երբ կ'ըսէ թէ Ամէն բան
 անոր հնազանդած է, յայտնի է թէ բաց ի

- 28 անկէ՛ որ ամէնը անոր հնազանդեցուց = Ու երբ ամէնը անոր հնազանդ ըլլայ, այն ատեն Որդին ինք ալ պիտի հնազանդի անոր՝ որ իրեն հնազանդեցուց ամէնը, որպէս զի Աստուած ըլլայ
- 29 ամէնը ամէն բանի մէջ = Ապա թէ ոչ ի՞նչ պիտի ընեն անոնք որ մեռելներուն համար կը մկրտուին, եթէ մեռելները բնաւ յարութիւն չառնեն. ինչո՞ւ ուրեմն անոնց համար կը մկրտուին.
- 30 Ինչո՞ւ համար մենք ալ վստանդի մէջ
- 31 կը մանենք ամէն ժամ = Վկայ կը բերեմ այն պարծանքը՝ զոր ձեր վրայ ունիմ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով, որ ես ամէն օր կը մեռնիմ =
- 32 Եթէ Եփեսոսի մէջ մարդոց նման գազաններու հետ մարանչեցայ, ի՞նչ օգուտ է *ինծի, եթէ մեռելները յարութիւն չառնեն. ուտենք ու
- 33 խմենք, վասն զի վաղը կը մեռնինք = Մի խարուիք. չար ընկերակցութիւնները աղէկ բարքը կ'ա-
- 34 պականեն = Արդարութիւնով զգաստացէք ու մեղք մի գործէք, վասն զի յեղձ ունակ Աստուծոյ դիտութիւնը չունին. ձեզ ամչցնելու համար կը զրուցեմ =
- 35 Բայց պիտի ըսէ մէկը թէ Ի՞նչպէս մեռելները յարութիւն կ'առնեն, կամ թէ ի՞նչ մարմնով կու գան = Անմիտ, անիկա զոր դուն կը սեր-
- 36 մանես, եթէ չմեռնի՝ չկենդանանար. Ու այն զոր կը սերմանես, ոչ թէ այն մարմինը որ պիտի բուսնի՝ կը սերմանես, հապա մերկ հատ մը՝
- 38 թէ ցորենի ըլլայ և թէ մէկ ուրիշ *երբ. Ու Աստուած անոր մարմին կու տայ ինչպէս կ'ուզէ,
- 39 և ամէն մէկ սերմին իր յարուստի մարմինը = Ամէն մարմին մէկ մարմին չէ. հապա մարդոց մարմինը ուրիշ է, ու անասուններուն մարմինը ուրիշ, ձուկերունն ալ ուրիշ, և թռչուններունը
- 40 ուրիշ = Երկնաւոր մարմիններ ալ կան, երկրաւ-

* Կոմ, ինծի. եթէ մեռելները յարութիւն չառնեն, ուտենք, ևն.

- և որ մարմիններ ալ, բայց երկնաւորներուն փառքը
 41 ուրիշ է, ու երկրաւորներունը ուրիշ = Արեւուն
 փառքը ուրիշ է, ու լուսնին փառքը ուրիշ, և
 աստղերուն փառքը ուրիշ. ու մէկ աստղը միւս
 42 աստղէն տարբեր է փառքով = Այսպէս է մե-
 ռերներուն յարութիւնն ալ. Տարբեր ապականու-
 թիւնով կը սերմանուի, ու անապականութիւ-
 43 նով յարութիւն կ'առնէ, Անարգութիւնով
 կը սերմանուի, ու փառքով յարութիւն կ'առնէ.
 տկարութիւնով կը սերմանուի, ու գորութիւ-
 44 նով յարութիւն կ'առնէ. Կը սերմանուի շնչա-
 ւոր մարմին, և յարութիւն կ'առնէ հոգեւոր
 մարմին. շնչաւոր մարմին կայ, հոգեւոր մարմին
 45 ալ կայ = Եւ այսպէս գրուած է, Առաջին մարդը
 Ազամ կենդանի շունչ եղաւ, վերջին Ազամը՝
 46 կենդանարար հոգի = Բայց ոչ թէ առաջ հոգե-
 47 ւորը, հասրա շնչաւորը, ու ետքը հոգեւորը = Առա-
 ջին մարդը երկրէ է՝ հոգեղէն, բայց երկրորդ
 48 մարդը Տէր է՝ երկինքէ = Ինչպէս էր հոգեղէնը՝
 նոյնպէս ալ հոգեղէնները, ու ինչպէս երկնա-
 49 ւորը՝ նոյնպէս ալ երկնաւորները. Եւ ինչպէս
 հոգեղէնին կերպարանքը հազեր ենք, երկնա-
 50 ւորին կերպարանքն ալ պիտի հազնինք = Բայց
 զայս կ'ըսեմ, եղբայրներ, որ մարմին ու արիւն
 Աստուծոյ թագաւորութիւնը չեն կրնար ժա-
 ւանդել. ոչ ալ ապականութիւնը կը ժաւանդե-
 անապականութիւն =
- 51 Ահա ձեզի խորհուրդ մը կը զրուցեմ. Ամէնա
 պիտի ջննջենք, բայց ամէնա ալ պիտի փոխուինք,
 52 Յանկարծակի աչք գոցել բանալու մէջ՝ վերջին
 փողին հնչուելու ատենը. որովհետեւ փողը պիտի
 հնչուի, ու մեռելները յարութիւն պիտի առ-
 նեն առանց ապականութեան, և մենք ալ պիտի
 53 փոխուինք = Վասն զի պէտք է որ այս ապակա-
 նացու Տարբեր անապականութիւն հազնի, ու այս

- 54 մահկանացուն անմահութիւն հագնի = Բայց երբ
այս ապականացու խորհիւր անապականութիւն
հագնի, և այս մահկանացուն անմահութիւն
հագնի, այն ատեն պիտի կատարուի այն խօսքը
որ գրուեցաւ թէ Մահը յաղթուածեան մէջ
55 ընկղմեցաւ = Ո՞ւր է, ով մահ, քու խայթոցդ •
ո՞ւր է, ով գերեզման, քու յաղթութիւնդ =
56 Մահուան խայթոցը մեղքն է, ու մեղքին ոյժը՝
57 օրէնքը = Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ մեզի
յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
58 տոսի ձեռքով = Ուստի, իմ սիրելի եղբայրներս,
հաստատ եղէք, անշարժ լեցէ՛ք և ամէն ատեն
աւելցէք Տէրօջը գործին մէջ, գիտնալով որ
ձեր աշխատութիւնը պարապ չէ Տէրօջմով =

ԳԼ. ԺԶ

1 Առաքեալը կը յորդորէ կորնթացիները որ Երուսաղէմի եղբայրներուն կարօտու-
թիւնը լեցնեն. 40 բարի վկայութիւն կու տայ Տիմոթէոսի վրայով, 43 և բա-
րեկամական խրատներէ ետե՛ւ 46 իր թուղթը կը վերջացնէ զանազան բարեներով:

- 1 Բայց սուրբերուն համար ոչորմո-
ւիւն ժողովելու վրայով, ինչպէս պատուէր տուի Քաղատացւոց
2 եկեղեցիներուն, դուք ալ այնպէս ըրէք = Ամէն
մէկչաբթի օրերը ձեզմէ ամէն մէկը իր քով թող
3 դիզէ ինչ որ կը յաջողի, Որ չըլլայ թէ երբ գամ,
այն ատեն ժողովումներ ըլլան. ու երբ գամ,
որոնց որ դուք *հաճիք, ես զանոնք թուղթե-
րով՝ պիտի դրկեմ՝ ձեր պարգևները Երուսա-
4 ղէմ տանելու = Եւ եթէ իմ երթալս ալ արժան
5 սեպուի, ինծի հետ թող երթան = Սակայն ես
ձեզի պիտի գամ՝ երբ Մակեդոնիայէ անցնիմ.
6 (քանզի Մակեդոնիայէ կ'անցնիմ.) Եւ կարելի է
որ ձեր քով մնամ, կամ ձմեռն ալ անցնեմ.
որպէս զի դուք զիս ճամբայ զնէք, ուր որ ես
7 պիտի երթամ = Վասն զի չեմ ուզեր ձեզ հիմա

* կամ, յանձնարարութիւն ընէք թուղթերով, ես զանոնք

- Հարեանցի մը տեսնել , բայց յոյս ունիմ որ
 առեն մը ձեր քով կենամ , եթէ Տէրը հրաման
 8 տայ : Սակայն հիմ ես Եփեսոս պիտի մնամ
 9 մինչև Պէնտէկոստէ . Վասն զի ինծի մեծ ու
 արդիւնաւոր դուռ մը բացուած է , ու շատ
 հակառակորդներ կան :
 10 Արդ եթէ Տիմոթէոս գայ , նայեցէք որ ձեր
 քով առանց վախի ըլլայ . քանզի անիկա Տէ-
 11 րոջը գործը կը գործէ , ինչպէս ես ալ : Ուստի
 չըլլայ որ մէկը զանիկա արհամարհէ , հասցա
 խաղաղութեամբ զանիկա ճամբայ դրէք , որ-
 պէս զի ինծի գայ . վասն զի անոր կը սպասեմ
 12 եղբայրներով մէկտեղ : Իսկ Ապոլոս եղբօրը
 համար , շատ աղաչեցի անոր , որ ձեզի գայ
 եղբայրներուն հետ մէկտեղ . ու բնաւ կամք
 չունեցաւ որ հիմա գայ , բայց պիտի գայ՝ երբ
 յարմար ժամանակ գտնէ :
 13 Արթուն կեցէք , հաւատքի մէջ հաստատ կե-
 14 ցէք , ժիր եղէք , զօրացէք : Ձեր ամէն բաները
 սիրով ըլլան :
 15 Կ'աղաչեմ ձեզի , եղբայրներ , (զիտէք դուք
 Սաեփանէսի ընտանիքը թէ Ա.բայիայի առաջին
 պառուղն է , ու անձերնին սուրբերուն սպասա-
 16 ւորութեանը նուիրեցին .) Որ հնազանդ ըլլաք
 այնպիսիներուն , և ամէնուն որ Բղի հեփ մէկտեղ
 17 կը գործեն ու կ'աշխատին : Ուրախ եմ ես
 Սաեփանէսի ու Փորտունատոսի ու Ա.բայիկոսի
 գալուն վրայ , որ ձեր պակասութիւնը անոնք
 18 լեցուցին . Քանզի հանգստացուցին իմ հոգիս
 ու ձերը . ուստի այնպիսիները ճանչցէք :
 19 Բարև կ'ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները .
 շատ բարև կ'ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղաս ու
 Պրիսկիզա՝ իրենց տանը մէջի եկեղեցիով մէկ-
 20 տեղ : Բարև կ'ընեն ձեզի բոլոր եղբայրները .
 բարև տուէք իրարու սուրբ համբուրով :

- 21 Այս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պողոսին է ։
- 22 Եթէ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չտիրեր ,
- 23 նզովեալ ըլլայ *երբ մեր Տէրը գայ՝ ։ Տէր Յիսուս
- 24 Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ . իմ սէրս ձեր
ամէնուն հետ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով ։ Ամէն ։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

3 Առաքեալը կը յորդորէ կորնթացիները համբերող ըլլալ նեղութեան մէջ , ցուցնելով անոնց՝ թէ ինչպէս Աստուած մխիթարեց զինք . իր ամէն վիշտերուն մէջ՝ և ազատեց , 8 մանաւանդ Ասիայի մէջ իր վերջին նեղութեան ատենը . 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմանը՝ իր անկեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը բարոզելուն , 13 կը ցուցնէ թէ իր անոնց չերթալը ոչ թէ թեթեւամիտութենէ կը ծագի , հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն ։

- 1 Պողոս , առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի Աստուծոյ կամքովը , ու Տիմոթէոս Բ-ը եղբայրը . Կուրբնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին , և բոլոր Աքայիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն .
- 2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ ։
- 3 Օրհնեալ ըլլայ Աստուած ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը , գթութեան Հայրը և ամէն
- 4 մխիթարութեան Աստուածը . Որ մեզ կը մխիթարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ , որպէս զի մենք կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղութիւններու մէջ են , այն մխիթարութիւնովը՝ որով մենք Աստուծմէ կը մխիթարուինք . Քանզի ինչպէս Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ եղան , նմանապէս

* Յօդ. (Արեւելի) Մարան ամա

- Քրիստոսի ձեռքով մեր մխիթարութիւնն ալ
 6 շատ կ'ըլլայ : Եւ եթէ նեղութիւն քաշենք՝ ձեր
 մխիթարութեանը ու փրկութեանը համար է ,
 և եթէ մխիթարուինք՝ ձեր մխիթարութեանը
 ու փրկութեանը համար է , որ կը յաջողի
 համբերելով այն չարչարանքներուն՝ որոնցմով
 7 մենք ալ կը չարչարուինք . Եւ մեր յոյսը հաս-
 տատուն է ձեզի համար , վասն զի գիտենք թէ
 ինչպէս չարչարանքներուն հաղորդ էք , նոյն-
 8 պէս ալ մխիթարութեանը պիտի ըլլաք : Վասն
 զի Ասիայի մէջ մեզի պատահած նեղութիւն-
 ներուն վրայով՝ չեմ' ուզեր որ չգիտցող ըլլաք ,
 եղբայրներ , թէ Գր կարողութենէն շատ աւելի
 ծանրաբեռնեցանք . մինչև կեանքերնէս ալ ան-
 9 յոյս եղանք : Բայց մահուան վճիռը մենք մեր
 վրայ պահեցինք , որպէս զի ինքզինքնուս չսպա-
 10 ւինինք , հասցա Աստուծոյ՝ որ մեռելները կը յա-
 11 րուցանէ . Որ այնպիսի մեծ մահուանէ մեզ
 փրկեց ու կը փրկէ . Որու կը յուսանք թէ տա-
 կաւին պիտի փրկէ , մեզի համար ձեր ըրած ա-
 ղօթքին օգնականութիւնովը . որպէս զի շատե-
 րուն ^{արժեքի} պատճառաւ մեզի եղած շնորհքին
 համար՝ շատերէն գոհութիւն արուի մեզի
 համար :
 12 Վասն զի մեր պարծանքը այս է , մեր խղճմը-
 տանքին վկայութիւնը , թէ մենք Աստուծոյ ^{անը}
 պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ , և ոչ
 թէ մարմնաւոր խմաստութիւնով մը , հասցա Աս-
 13 տուծոյ շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք ,
 բայց աւելի դէպ ի ձեզ : Քանզի ուրիշ բան
 չենք գրեր ձեզի , հասցա զայն որ գուք կը կար-
 դաք ու կը ճանչնաք . և կը յուսամ թէ մինչև
 14 վերջը պիտի ճանչնաք . Ինչպէս քիչ շատ ճանչ-
 ցաք մեզ , որ ձեր պարծանքն ենք , ինչպէս
 գուք ալ մերը՝ Տէր Յիսուսի օրը :

- 15 Եւ այս վստահութիւնով կ'ուզէի առաջ ձեզի
 գալ, որպէս զի դուք երկրորդ անգամ շնորհք
 16 ընդունիք. ու ձեզմէ անցնիլ դէպ ի Մակեդո-
 նիա, և դարձեալ Մակեդոնիայէ ձեզի գալ,
 ու ձեզմէ ճամբայ դուրսիլ դէպ ի Հրէաստան:
 17 Ուստի զայս որ ես մտածեցի, միթէ թէթեւու-
 թիւնով շարժեցայ. կամ թէ զայն որ ես
 կը խորհիմ, մտորմնաւորապէ՞ս կը խորհիմ, *որ-
 պէս զի իմ կողմանէս այո այո և ոչ ոչ ըլլայ՝
 18 Սակայն հաւատարիմ է Աստուած, որ մեր
 19 խօսքը ձեզի որ հասաւ՝ այո և ոչ չէր: Վասն զի
 Աստուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոս, որ մեզմով
 ձեզի քարոզուեցաւ, (ինծմով և Սիղուանտով
 ու Տիմոթէոսով,) այո ու ոչ չեղաւ, հապա իր
 20 մէջ եղաւ այոն: Քանզի որչափ որ Աստուծոյ
 խոսամունքները կան՝ իր մէջ Այո են, ու իր
 մէջ Ամէն են Աստուծոյ փառքին համար մեր
 21 ձեռքով: Բայց ան որ մեզ ձեզի հետ մէկտեղ
 Քրիստոսով հաստատեց, ու մեզ օժեց, Աստ-
 22 ուած է. Որ մեզ կնքեց ալ, և Բիւ սուլաւ
 23 Հոգւոյն գրաւը մեր սիրտերուն մէջ: Բայց ես
 զԱստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս, որ ձեզի
 խնայելու համար տակաւին Կորնթոս չեկայ.
 ասկայն ոչ թէ ձեր հաւատքին վրայ կը տիրապե-
 տենք, հապա զործակից ենք ձեր ուրախու-
 թեանը. վասն զի դուք հաւատքով կը կենաք:

ԳԼ. Բ

1 Պօղոս ցուցնելով իր անոնց չերթարուն պատճառը, 6 կը խնդրէ որ Էփէզցիին հաղորդակցութենէն կտրուած անձին ներքն ու միթարէն զանկաւ, 10 ինչպէս որ ինք ալ անոր անկեղծ զղջմանը նայելով՝ ներած է: 12 կը ծանուցանէ Տրովարայէ Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծոմ իր քարոզը-
 թեան տրուած բարի յաջողութիւնը:

1 Սակայն ես ինծմէ զայս որոշեցի, որ նորէն
 2 տրամուծիւնով չգամ ձեզի: Վասն զի եթէ

*Կ-մ, ու. հ-դ- որպէս զի իմ կողմանէս այոն այո ըլլայ, ու ոչ ոչ

Ես ձեզ տրամեցնեմ, ալ ո՞վ է որ զիս պիտի ուրախացնէ, եթէ ոչ ան՝ որ ինծմէ կը արամի =
 3 Ու զայս *գրեցի, որ չըլլայ թէ երբ գամ՝ տրամուլթիւն մը կրեմ անոնցմէ, ուրկէ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ. քանզի ձեր ամէնուն վրայ վստահ եմ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր ամէ-
 4 նունն է = Վասն զի շատ նեղութենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ արցունքով. ոչ թէ՛ որպէս զի դուք տրամիք, հասցա որպէս զի գիանաք այն սէրը զոր ես ունիմ աւելի ձեր վրայ =

5 Բայց եթէ մէկը տրամեցուց, ոչ թէ զիս տրամեցուց, հասցա †ըստ մասին (որպէս զի իսուս
 6 ծանր չընեմ) ձեզ ամէնքդ՝ = Հերիք է այնպիսի մարդուն այն պատիժը, որ շատերէ եղաւ =

7 Ուստի ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր ու մխիթարել, որ չըլլայ թէ այնպիսին
 8 աւելի տրամուլթենէն ընկզմի = Ուստի կ'ազա- չեմ ձեզի, որ անոր վրայ յէր սէրը հաստատէք.

9 (Քանզի ասոր համար ալ գրեցի, որպէս զի ձեզ փորձելով գիանամ թէ ամէն բանի մէջ հնա-
 10 զանդ էք = Եւ որու դուք բան մը կը ներէք, ես ալ կը ներեմ. վասն զի եթէ ես ալ ներեմ, որու որ ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիստոսի †կողմանէ.)

11 Որ չըլլայ թէ զրկանք մը կրենք Սաաանայէ. քանզի անոր խորհուրդները չգիտցող չենք =

12 Արդ երբ ես Տրալազա հասայ Քրիստոսի աւետարանը †արդէլու, և ինծի դուռ մը բաց էր
 13 Տէրջմով, իմ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն չունէի, վասն զի իմ Տիտոս եղբայրս և՛ չգտայ. հասցա անոնցմէ հրաժարելով՝ Մակեդոնիա գացի =

14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ միշտ յաղ-

* Ո՞րքո՞ւ, գրեցի ձեզի †կամ, ըստ մասին, որ ձեր ամէնուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ †կամ, առջև

- Թող կ'ընէ մեզ Քրիստոսով, ու զինք ճանչնալուն հօտը մեզմով յայտնի կ'ընէ ամէն տեղ :
- 15 Վասն զի մենք Աստուծոյ առջև Քրիստոսի անոյշ հոտն ենք փրկուածներուն մէջ և կորսուածներուն մէջ . Ոմանց մահուան հոտ դէպ ի մահ, և ոմանց կենդանութեան հոտ դէպ ի կեանք . և այս բաներուն ո՞վ բաւական է :
- 17 Քանզի մենք շատերուն պէս չենք, սրոնք Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ'ընեն . Հապա որպէս թէ անկեղծութեամբ, Հապա որպէս թէ Աստուծմէ՛ Աստուծոյ առջև Քրիստոսով կը խօսինք :

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ կրննթացոց հաւատքը և շնորհքները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին, որ սուտ վարդապետները սնապարծութեան յանցանքով չամբոտանեն զինք . 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնեաներուն մէջտեղ բաղդատութիւն մը ընելով՝ 12 փաստերով կը հաստատէ որ իր պաշտօնը իստ գերազանց է, ճիշդ ինչպէս որ կենաց և ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապարտութեան օրէնքէն :

- 1 Կը սկսի՞նք նորէն անձերնիս յանձն ընել, կամ թէ ոմանց պէս պէ՞տք է մեզի յանձնարարութեան թուղթեր ձեզի կամ ձեզմէ : Հապա մեր թուղթը դուք էք մեր սիրտերուն մէջ գրուած, ճանչցուած ու կարդացուած ամէն մարդոցմէ . Յայտնի ըլլալով որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք մեր սպասաւորութիւնովը, ոչ թէ մեղանով գրուած, Հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիովը, ոչ թէ քարեղէն տախտակներու վրայ, Հապա սրտին մարմնեղէն տախտակներուն վրայ :
- 4 Եւ այսպիսի վստահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ Քրիստոսի ձեռքով . Ոչ թէ մենք ինքնիրեննիս բաւական ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ, Հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է . Որ մեզ բաւական ալ ըրաւ նոր կտակարանին պաշտօնեաներ ըլլալու,

- ոչ թէ գիրին, հասցա հոգին. վասն զի գիրը
 7 կը սպաննէ, բայց հոգին կ'ապրեցնէ : Իսկ եթէ
 քարերու վրայ գրով փորուած մահուան պաշ-
 տօնը փառքով եղաւ, որ Իսրայէլի որդիները
 կարող չեղան Մովսէսի երեսը նայելու՝ անոր
 երեսին փառքին համար, որ պիտի խափանուէր .
 8 Ուրեմ հոգին պաշտօնը ինչպէս աւելի փառքով
 9 պիտի չըլլայ : Վասն զի եթէ դատապարտու-
 թեան պաշտօնը փառքով էր, ս'ըջափ աւելի
 արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի ըլլայ :
 10 Վասն զի այն որ փառաւոր էր՝ այս մտախն փա-
 ռաւոր չէ գերազանց փառքին պատճառաւ :
 11 Քանզի եթէ այն որ պիտի խափանուէր՝ փառ-
 քով էր, ս'ըջափ աւելի այն որ կը կենայ՝ փառ-
 քով պարտի ըլլալ : Ուստի այսպիսի յոյս որ ու-
 նինք, շատ համարձակութեամբ կը վարուինք
 13 Բր Խոսիմ ԲԶ . Եւ ոչ թէ ինչպէս Մովսէս իր ե-
 րեսին վրայ ծածկոց կը ձգէր, որպէս զի Իս-
 րայէլի որդիները չնայէին այն խափանուելու
 14 բաներուն վախճանին : Սակայն անոնց միտքերը
 կուրցան . վասն զի մինչև այսօր նոյն ծածկոցը
 ձգուած է հին կտակարանին ընթերցմունքին
 վրայ, ու չվերնար, (վասն զի Քրիստոսով կը
 15 խափանուի,) Հասցա մինչև այսօր, երբ Մովսէսի
 Գերը կը կարդան, անոնց սրտին վրայ ծածկոց մը
 16 կը կենայ : Բայց երբ Տէրօջը գտնան, այն առեւն
 17 պիտի վերնայ այն ծածկոցը : Արդ Տէրը Հոգին
 է . և ուր Տէրօջը Հոգին կայ, հոն ազատու-
 18 թիւն կայ : Բայց մենք ամէնս, բայց երեսով Տէ-
 րօջը փառքը որպէս թէ հայելիի մէջ տեսնե-
 լով, նոյն սրտկերին կը նորոգուինք փառաց
 ի փառս, որպէս թէ Տէրօջը Հոգիէն :

ԳԼ. Դ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաւատարիմ եռանդով քարոզեց աւետարանը, 7 և թէ ինչպէս աւետարանին համար իր ամէն օր կրած ներութիւնները և հալածանքները պատճառ եղան աւելցնելու Աստուծոյ զօրութեան փառքը, 12 եկեղեցւոյ օգուտը, 16 և իր անձին յաւիտենական փառքը:

- 1 Աւստի այս պաշտօնը ունենալով՝ ինչպէս սղոր-
- 2 մութիւնն գտանք, չենք ձանձրանար. Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն, ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր, և խար-
- զախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ. Հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ անձերնիս մարդոց ամէն խղճմտանքին կ'ընծայենք Աս-
- 3 տուծոյ առջև: Իսկ եթէ մեր աւետարանը ծածկուած ալ է, կարսուածներուն մէջ ծած-
- 4 կուած է. Որոնց մէջ այս աշխարհի աստուածը անհաւատներուն միտքերը կուրցուց, որպէս զի Քրիստոսի փառաց աւետարանին լոյսը ա-
- նոնց վրայ չծագէ, որ է Աստուծոյ պաակերը:
- 5 Վասն զի ոչ թէ անձերնիս կը քարոզենք, հապա Քրիստոս Յիսուս Տէրը, ու մեզ՝ ձեր ծառա-
- 6 ները Յիսուսի համար: Վասն զի Աստուած որ հրաման ըրաւ խաւարէն լոյս ծագել՝ ինք մեր սիրտերուն մէջ ծագեց՝ Աստուծոյ փառաց զի-
- տութեան լոյսը տալու համար Յիսուս Քրիս-
- 7 տոսի անձովը: Արդ մենք այս գանձը հողէ ա-
- մաններու մէջ ունինք, որպէս զի զօրութեան առաւելութիւնը Աստուծմէ ըլլաց, ու ոչ թէ
- 8 մեզմէ: Ամէն կողմանէ վշտացած ենք, բայց նեղը ինկած չենք. կարօտեալ ենք, բայց յու-
- 9 սահատած չենք. Հալածուած ենք, բայց երեսէ ձգուած չենք. վար ձգուած ենք, բայց կոր-
- 10 սուած չենք. Ամէն ատեն *Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջ կը կրենք, որպէս զի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջ յայտնուի:

*Ո՞րն է, Տէր Յիսուսի

- 11 Վասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ Յիսուսի համար միշտ մահուան կը մատնուինք, որպէս զի Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահուանացու մարմինն:
- 12 Ներուն մէջ յայտնի ըլլայ: Ուստի մահը մեր
- 13 մէջ կը ներգործէ, և կեանքը՝ ձեր մէջ: Բայց հաւատքին նոյն հոգին ունինք, ինչպէս գրուած է, Հաւատացի, անոր համար խօսեցայ. մենք ալ կը հաւատանք, ու անոր համար կը խօսինք:
- 14 Զայս գիտնալով թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուց՝ մեզ ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ, ու անոր առջև պիտի կայնեցնէ ձեզմով մէկանեզ:
- 15 Վասն զի ամէն բան ձեզի համար է, որպէս զի այն շնորհքը առատացած՝ շատերուն գոհուածիւն ընելովը աւելնայ Աստուծոյ փառքին համար:
- 16 Վասն որոյ չենք ձանձրանար. բայց թէպէտ այս մեր դուրսի մարդը կ'ապականի, սակայն
- 17 մեր ներսի մարդը որ է որ կը նորոգուի: Վասն զի մեր վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը առաւել քան զառաւել փառաց յաւիտենական գերազանցութիւն կը գործէ մեզի: Վասն զի մենք երեցած բաներուն չենք նայիր, հապա չերեցածներուն. քանզի երեցած բաները ժամանակաւոր են, բայց չերեցածները՝ յաւիտենական:

ԳԼ. Ե

1 Կը ծանուցանէ թէ ինք հաստատուն յոյս ունենալով ամմահ փառքի, 9 և սպասելով այն փառքին և ընդհանուր դատաստանին, կը ջանայ մարուր խղճմտանք ունենալ, 12 ոչ թէ անով պարծենալու համար, 14 այլ իբրև Քրիստոսէ կենդանութիւն ունեցող մէկը՝ կ'աշխատի որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը, 18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցնէ:

- 1 Վասն զի գիտենք որ եթէ մեր վրանի շահն երկրաւոր տունը քակուի, շինուածք մը ունինք Աստուծոյ, անձեռագործ յաւիտենական տունն
- 2 մը երկրինքի մէջ: Եւ յիրաւի ասոր մէջ կը հա-

- 1 Բազմեք՝ մեր երկնաւոր բնակութիւնը հազնե-
 2 նելու փափագելով . Միայն թէ երբ զայն հազ-
 3 նելու ըլլանք , մերկ չգտնուինք = Վասն զի մենք
 4 որ այս վրանին սակ ենք , կը հառաչենք ծան-
 5 րութիւն քաշելով . վասն զի չենք ուզեր մեր
 6 վրայէն հանել , հապա զանիս ասոր վրայէն հազնիլ ,
 7 որպէս զի մահկանացութիւնը ընկզմի կեանքէն =
 8 Իսկ ան որ մեզ այս բանին կը սրտաբաստէ ,
 9 Ատուած է , որ նաև մեզի տուաւ Հոգւոյն
 10 գրաւը = Ուստի ամէն ատեն վստահութիւն ու-
 11 նինք , և գիտենք թէ որչափ մարմնի մէջ կը կե-
 12 նանք , Տէրօջմէ հեռու ենք . (Վասն զի հա-
 13 ւատքով կը քալենք , ու ոչ թէ երեւութով .)
 14 Ուստի վստահութիւն ունինք՝ և ալ աւելի կ'ու-
 15 զենք մարմնէն հեռանալ ու Տէրօջը քով կե-
 16 նալ = Ասոր համար կը ջանանք ալ , որ թէ՛ կե-
 17 նանք և թէ՛ հեռանանք՝ անոր հաճոյ ըլլանք =
 18 Վասն զի սէտք է որ ամէնաւ ալ Քրիստոսի
 19 ատենին առջև ներկայանանք , որպէս զի ա-
 20 մէն մէկը իր մարմնովը բրածներուն փոխարէնը
 21 առնէ՝ ինչ որ գործեր է , թէ՛ բարի և թէ՛ չար =
 22 Ուստի Տէրօջը վախը գիտնալով՝ մարդոց
 23 միտքը կը հաճեցնենք . սակայն մենք Ատուծոյ
 24 առջև յայտնի ենք , և կը յուսամ որ ձեր
 25 խղճմտանքին մէջ ալ յայտնի ենք = Ոչ թէ նո-
 26 րէն անձերնիս ձեզի կ'ընծայենք . հապա առիթ
 27 կու տանք ձեզի՝ մեր վրայով պարծենալու . որ-
 28 պէս զի բան ճշ ունենաք պարտախանելու անոնց՝ որ
 29 աչքի երեցածով կը պարծենան , ու ոչ թէ
 30 սրտով = Վասն զի եթէ խելքուած ենք՝ այն Ատ-
 31 տուծոյ համար է , և եթէ զգաստ ենք՝ այն
 32 ձեզի համար է . Վասն զի Քրիստոսի սէրը մեզ
 33 կը ստիպէ . քանզի մեր գատումը այս է որ եթէ
 34 մէկը ամէնուն համար մեռաւ , ուրեմն ամէնն
 35 ալ մեռան . Եւ ամէնուն համար մեռաւ , որ-

- պէս զի կենդանի եղողները ա՛լ իրենց անձե-
 րուն կենդանի չըլլան, հասցա անոր՝ որ իրենց
 16 համար մեռաւ ու յարութիւն առաւ = Ուստի
 ասկէ ետեւ մենք մէ՛կը մարմնով չենք գիտեր .
 ու թէև Քրիստոսը մարմնով ճանչցանք, բայց
 17 հիմա ա՛լ «յնպէ» չենք ճանչնար = Ուրեմն եթէ
 մէկը Քրիստոսի մէջ է, անիկա նոր ստեղծուած
 մըն է . հիները անցան, և ահա ամէն բան նոր
 18 եղաւ = Սակայն ամէն բան Աստուծո՛ւմ է, որ
 մեզ իրեն հետ հաշտեցուց Յիսուս Քրիստոսի
 ձեռքով, ու սուսաւ մեզի հաշտութեան պաշ-
 19 տօնը . Այսինքն Աստուած էր, որ Քրիստոսով
 աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց, և անոնց յան-
 ցանքները իրենց չսեպեց, ու հաշտութեան
 20 խօսքը մեր մէջ դրաւ = Ուրեմն Քրիստոսի կող-
 մանէ դեսպանութիւն կ'ընենք, իբրև թէ Աստ-
 ուած կը բարեխօսէր մեզմով . կ'աղաչենք յի՛նչ
 Քրիստոսի կողմանէ, հաշտուեցէք Աստուծոյ
 21 հետ = Վասն զի Աստուծո՛ւմ զանիկա որ մեզք չէր
 գիտեր, մեզի համար *մեղաւոր սեպեց՝, որ-
 պէս զի մենք անոր միջոցով Աստուծոյ արդար-
 ներն ըլլանք =

ԳԼ. 2

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է՝ իբրև Քրիստոսի հաւատարիմ՝
 պաշտօնեայ, թէ՛ իր յորդորանքերովը, 3 թէ՛ իր անարատ վարքովը, 4 և թէ՛
 աւետարանին համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու նե-
 դու թիւններու : 14 կը յորդորէ զանոնք որ ետ կենան կոսպաշտական ընկերու-
 թիւններէն և պղծութիւններէն՝ մտածելով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ
 տաճարներ են :

- 1 Ուստի մենք ալ գործակից ըլլալով՝ կ'աղաչենք
 որ Աստուծոյ շնորհքը պարասց տեղ ընդունած
 2 չըլլաք = Վասն զի՝ Ընդունելի ժամանակի մը մէջ
 լսեցի թեզի, կ'ըսէ, և փրկութեան օրը օգնու-
 թիւն ըրի թեզի . ահա հիմա է ընդունելի ժա-

*Յուս. մեղք ըրաւ

- 3 մանակը , ահա հիմա է փրկութեան օրը = Բնաւ
 բանով մը գայթակղութիւն չենք տար , որպէս
 4 զի Դր պաշտօնը չարատաւորի . Բայց ամէն բանի
 մէջ մեր անձը կ'ընծայենք Աստուծոյ ստատա-
 ւորներու պէս՝ շատ համբերութիւնով վիշա-
 րու մէջ , տառապանքներու , նեղութիւններու ,
 5 Ծեծերու , բանտերու , խռովութիւններու , աշ-
 խատութիւններու , հսկումներու , ծոմերու մէջ ,
 6 Մաքրութիւնով , գիտութիւնով , երկայնատու-
 թիւնով , քաղցրութիւնով , Սուրբ Հոգիով ,
 7 անկեղծ սիրով , ճշմարտութեան խօսքով , Աս-
 տուծոյ զօրութիւնով , արդարութեան զէնքե-
 8 րով՝ որ աջ կողմէն ու ձախ կողմէն է . Փառքով
 ու անարգութիւնով , պարսաւանքով և զովու-
 թիւնով , մտորեցնողներու պէս՝ ու ճշմարիտներ .
 9 Անծանօթներու պէս՝ և ծանօթներ , մեռնողնե-
 րու պէս՝ և ահա կենդանի ենք . պատժուած
 10 ներու պէս՝ ու չսպաննուածներ . Տրամածներու
 պէս՝ ու միշտ ուրախ ենք . աղքատներու պէս՝
 ու շատերը կը հարստացնենք . բան մը չունե-
 ցողներու պէս՝ և ամէն բան ստացած ենք =
 11 Մեր բերանը ձեզի բացուած է , ու կ'Կորնթա-
 12 ցիք , և մեր սիրտը լայնցած = Դուք մեր կողմէն
 չէք նեղուիր , հապա *ձեր «նեցած գութին կողմէ»
 13 կը նեղուիք = Ուստի անոր հատուցումը ընել-
 համար (իբրև որդիներուս կը խօսիմ յեզի ,) դուք ալ
 Դեպ յի» լայնցէք =
 14 Անհաւատներուն հետ օտարախառն լծակից
 մի ըլլաք . քանզի ի՞նչ մասնակցութիւն ունի
 արդարութիւնը անօրէնութեան հետ , և ի՞նչ
 15 հաղորդութիւն ունի լոյսը խաւարին հետ , Եւ
 ի՞նչ միաբանութիւն ունի Քրիստոս Բելիարի
 հետ , կամ ի՞նչ բաժին ունի հաւատացեալը
 16 անհաւատին հետ . Եւ ի՞նչ յարմարութիւն ունի

* Կ-ժ , ձեր ներսիդին

Աստուծոյ տաճարը կուռքերու հետ . վասն զի դուք կենդանի Աստուծոյ տաճարն էք . ինչպէս Աստուած ըսաւ , թէ Անոնց մէջ պիտի բնակիմ , ու անոնց մէջ պիտի քայլեմ , և անոնց Աստուած պիտի ըլլամ , ու անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան : Ասոր համար ելէք անոնց մէջէն ու զատուեցէք , կ'ըսէ Տէրը , և պիղծ բանի մի 17 դպչիք . Ու ես ձեզ պիտի ընդունիմ , և ես ձեզի հայր պիտի ըլլամ , ու դուք ինծի տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ըլլաք , կ'ըսէ Ամենակալ Տէրը :

ԳԼ. Է

1 Իր Խօսքը շարունակելով՝ կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք ունենալու , 2 և իրեն ցուցնելու պն նոյն սէրը որ ինք անոնց վրայ ունէր . 3 կը ծանուցանէ թէ իր ներդրութիւններուն մէջ ո՛րչափ միխթարութիւն ունեցաւ՝ երբ Տիտոս իրեն պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առաջին նամակը պատճառէր էր . 13 և թէ անոնց Տիտոսի ցուցած սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց վրայ :

1 Ուստի , սիրելիներ , որովհետեւ մենք այս խոստմունքները ունինք , մեր անձերը մարմինի ու հոգիի ամէն կէտք պղծութենէ մաքրենք , և սրբութիւնը կատարելագործենք Աստուծոյ վախովը :

2 *Ընդունեցէք մեզ՝ մարդու վնաս չտուինք ,

3 ոչ մէկը եղծեցինք , և ոչ մէկը զրկեցինք : Ոչ թէ յեղ զատաստարաւելու համար շայն կը զրուցեմ . սրովհետեւ ես առաջուրնէ ըսեր եմ որ դուք մեր սիրաւորուն մէջ էք՝ մեռնելու և ապրելու

4 յեղի հետ : Շատ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ . շատ է իմ պարծանքս ձեզի համար . լեցուն եմ միսիթարութիւնով , աւելցած եմ ուրախութիւնով մեր ամէն ներդրութիւններուն

5 մէջ : Վասն զի երբ մենք Մակեդոնիա հասանք , բնաւ մեր մարմինը հանդատութիւն չպնեցաւ ,

* կամ , Համերեցէք մեզի

- Հապա ամէն կողմանէ նեղութիւն կը քաշէինք .
 դուրսէն պատերազմներ կային, — ներսէն՝ վա-
 6 խեր = Բայց Աստուած, որ խոնարհները կը մխի-
 7 թարէ, մեզ մխիթարեց Տիտոսի գալովը = Եւ
 ոչ թէ միայն անոր գալովը, Հապա այն մխի-
 թարութիւնովն ալ որով ինք մխիթարուեր էր
 ձեզմով, երբ մեզի պատմեց ձեր բաղձանքը,
 ձեր ողբը, ձեր ինծի համար «անցած նախանձա-
 ւորութիւնը, այնպէս որ ալ աւելի ուրախ եղայ =
 8 Վասն զի եթէ ձեզ արամեցուցի այն թուղթով,
 չեմ գղջար, (թէ և գղջացեր էի), քանզի կը տես-
 նեմ որ այն թուղթը ձեզ արամեցուց, թէ և
 9 քիչ մը տաեն = Արդ ուրախ եմ, ոչ թէ՛ որ
 արամեցաք, Հապա որ ապաշխարութեան հա-
 մար արամեցաք . որովհետեւ դուք Աստուծոյ
 «լա՛ծին պէս արամեցաք, այնպէս որ բանով
 10 մըն ալ մեզմէ վնաս չքաշէք = Վասն զի Աս-
 տուծոյ «լա՛ծին պէս եղած արամութիւնը փրկու-
 թեան համար ապաշխարութիւն կը գործէ, որ
 գղջանալու բան չէ . բայց աշխարհի արամու-
 11 թիւնը մահ կը գործէ = Քանզի ահա այս բանը
 որ դուք Աստուծոյ «լա՛ծին պէս արամեցաք, ձեր
 մէջ սրչափ ջանք գործեց, սրչափ չքմեղու-
 թիւն, սրչափ սրամտութիւն, սրչափ վախ,
 սրչափ բաղձանք, սրչափ նախանձաւորութիւն,
 սրչափ վրէժխնդրութիւն . ամէն կերպով ինք-
 զինքնիդ ցուցուցիք թէ այդ բանին մէջ մաքուր
 12 էք = Ուրեմն այն զոր ես ձեզի գրեցի, ոչ թէ
 գրկանքը ընողին համար էր, և ոչ թէ գրկանքը
 կրողին համար, Հապա որպէս զի ձեր վրայ մեր
 ունեցած հոգը յայտնի ըլլայ ձեզի Աստուծոյ
 13 առջև = Ուստի այն ձեր մխիթարութեանը հա-
 մար մենք մխիթարուեցանք . շատ աւելի ալ
 ուրախացանք Տիտոսի ուրախութեանը համար,
 վասն զի անոր հոգին ձեր ամէնէն հանգստու-

- 14 Թիւն դատեր էր = Վասն զի ինչ որ ես անոր առջև ձեզի համար պարծենցայ՝ ամօթով չեղայ. հապա ինչպէս ամէն բան ճշմարտութիւնով խօսեցանք ձեզի, նոյնպէս Տիտոսի առջև պար-
- 15 ծենալնիս ալ ճշմարիտ եղաւ = Նաև անոր սէրը աւելի է ձեր վրայ, երբ կը յիշէ ձեր ամէնուն հնազանդութիւնը, թէ ինչպէս վախով ու դո-
- 16 ղով զանիկա ընդուներ էք = Ուստի ուրախ եմ որ ամէն բանի մէջ ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ =

ԳԼ. Ը

1 Առաքելը օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն Երուսաղէմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցնէ իրենց առաջուան ջանքը, 9 ֆրիստոսի օրինակը, 11 և այն հոգևոր օգուար զոր ունենալու էին այն օգնութիւնը ընելով. 16 գովութեամբ կը խօսի Տիտոսի և ուրիշ եղբայրներուն յօժարամտութեանը վրայով՝ որոնք եր խնդրանքով և եր յորդորանքով անոնց գացեր էին բուն այս գործին համար :

- 1 Արդ, եղբայրներ, ձեզի կը ծանուցանենք Աստուծոյ շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկեղեցի-
- 2 ներուն տրուած է. Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ իրենց ուրախութեանը առաւելութիւնը երևցաւ, և իրենց ծանր աղքատութիւնը աւելի
- 3 մեծ առատաձեռնութիւն եղաւ = Վասն զի ես կը վկայեմ որ իրենց կարողութեան չափովը՝ ու կարողութենէն ալ աւելի յօժարակամ ըլլա-
- 4 լով, Շատ աղաչանքով կ'աղաչէին որ սուրբերը ու սուրբերուն համար եղած պաշտօնին մաս-
- 5 նակցութիւնը ընդունինք = Եւ ոչ թէ որչափ մենք կը յուսայինք, հապա անձերնին ալ սուրին առաջ Տէրօջը ու եպիսկոպոս մեզի՝ Աստուծոյ կամքովը.
- 6 Որ Տիտոսի աղաչեցինք թէ ինչպէս անիկա առաջուրնէ սկսեց, նոյնպէս ալ ձեր մէջ կատարէ
- 7 այդ շնորհքն ալ = Բայց ինչպէս ամէն բանով առատացած էք դուք, (հաւատարմով ու խօսքով ու գիտութիւնով և ամէն ջանքով ու ձեզմէ

- մեր վրայ եղած սիրովը,) նայեցէ՛ որ այդ շնորհ-
- 8 քով ալ առասանաք . Ոչ թէ հրամայելով մը
կը գրուցեմ, հապա ուրիշներուն ջանքին պատ-
ճառաւ, և որպէս զի փորձեմ ձեր սիրոյն հա-
- 9 րազատութիւնը = Քանզի դուք գիտէք մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, թէ ինք ձեզի հա-
մար աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր, որ-
պէս զի դուք անոր աղքատանալովը հարստա-
- 10 նաք = Եւ այս բանին մէջ խրատ մը կու տամ .
վասն զի ասիկա ձեր օգտին համար է, դուք
որ ոչ թէ միայն ընելը, հապա կամենալն ալ
առաջուրնէ սկսեցիք անցած տարուրնէ հետէ .
- 11 Ուստի հիմա ընելն ալ կատարեցէք, որպէս զի
ինչպէս կամքի յօժարութիւն կայ, նոյնպէս ալ
- 12 ընելը ունեցածներնուդ չափովը ըլլայ = Վասն
զի եթէ առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝ քալը ու-
նեցածին չափովը ընդունելի է, ու ոչ թէ չու-
- 13 նեցածին չափովը = Վասն զի ոչ թէ ե՞ ուրիշ-
ներուն հանգստութիւն կ'ուզէ՞ ու ձեզի նեղու-
- 14 թիւն . Հապա հաւասարութիւնով՝ հիմակուան
ատենը ձեր աւելին անոնց պակասութիւնը լեցնէ,
որպէս զի անոնց աւելին ալ որ մը օգնութիւն ըլլայ
ձեր պակասութեանը, որպէս զի հաւասարու-
- 15 թիւն ըլլայ . Ինչպէս գրուած է, թէ Ան որ
չառ թողէ՞ չաւելցաւ, ու ան որ քիչ՝ չպակ-
- 16 սեցաւ = Բայց գոհութիւն Աստուծոյ, որ նոյն
- 17 հոգը ձեր վրայ Տիտոսի սիրտը ձգեց . Վասն զի
Եր աղաչանքը ընդունեց, և իր յօժարամտու-
- 18 թիւնը շառ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ ձեզի
գալու = Ու անոր հետ զրկեցինք այն եղբայրը,
որուն գովութիւնը աւետարանին մէջ է՝ բոլոր
- 19 եկեղեցիներուն մէջ = Եւ ոչ միայն այսքան,
հապա նաև եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ ձեզի
ձամբորդութեան ընկեր ըլլալու այս տուրքե-
րուն մէջ, որ մենք կը ծառայենք Տէրոջը փառ-

- 20 քին համար, ու *ձեր յօժարութիւնովը = Բայց այս մասին զգուշութիւն կ'ընէինք, որ չըլլայ թէ մէկը արատ մը դնէ մեր վրայ այս առատութեանը մէջ, որու մենք կը ծառայենք =
- 21 Քանզի ոչ միայն Տէրօջը առջև, հասցա մարդոց առջև ալ բարի բաներ ընելու հոգ կը տանինք =
- 22 Եւ անոնց հետ մեր եղբայրը զրկեցինք, զոր շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ անգամ յօժարամիտ գտեր ենք, ու հիմա ա՛լ աւելի յօժարամիտ՝ այն մեծ վստահութիւնովը շոք ձեր
- 23 վրայ ունի = Բայց եթէ Տիտոսի համար ինչորչնէ, անիկա իմ ընկերս է, և ձեր մէջ իմ գործակիցս. իսկ եթէ մեր եղբայրներուն համար՝ անոնք եկեղեցիներուն զրկածներն են, ու Քրիստոսի
- 24 փառքը = Ուստի ձեր սիրոյն և մեր ձեր վրայով պարծենալուն ասպացոյցը ատոնց վրայ ցուցուցէք եկեղեցիներուն առջև =

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ պատճառը թէ ինչո՛ւ համար, (թէ և ինք զիտեր անոնց յօժարամտութիւնը,) առաջ զրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները. 6 կը յորդորէ որ առտու ողորմութիւն տան, իբր թէ այն տուածնին տեսակ մը սերմ ցանել էր՝ 40 որ առատօրէն պտուղ պիտի տար իրենց, 43 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ:

- 1 Քանզի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնին վրայով
- 2 ինծի աւելորդ է ձեզի գրել = Վասն զի զիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, որուն վրայով կը պարծենամ ձեզի համար Մակեդոնացուց մէջ, թէ Աքայեցիք անցած տարուքնէ հետէ պատրաստ են. ու ձեր Բարի նախանձը շատերը
- 3 զրդուեց = Եւ ահա եղբայրները զրկեցի, որպէս զի մեր ձեզի համար պարծենալը այդ մասին մէջ պարսպ չելլէ, հասցա պատրաստ գտնուիք, ինչ
- 4 պէս ըսեր եմ. Որ չըլլայ թէ երբ Մակեդոնացիք ինծի հետ գան ու ձեզ անպատրաստ գտնեն,

*Ո՛րչնէ, մեր

- ալ մենք (որ չըսենք թէ դուք,) ամօթով մնանք
 5 այս *սյարժանքին վստահութեանը մէջ : Ուստի
 հարկաւոր սեպեցի եղբայրներուն աղաչել , որ
 առաջուրնէ ձեզի գան , ու առաջուրնէ կարգի
 դնեն այն ձեր առաջուրնէ ծանուցուած ընծան ,
 որպէս զի սատրաստ ըլլայ , այնպէս որ ընծայի
 պէս ըլլայ , ու ոչ թէ ազահութեան պէս :
 6 Բայց ասիկա իր ծանուցանեմ թէ ան որ խնայելով
 կը սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ , ու ան որ
 առատութիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւնով
 7 պիտի հնձէ : Ամէն մէկը ինչպէս իր սրտովը
 կը յօժարի՝ իող այնպէս քայ , ոչ թէ արտմութեամբ
 կամ ստիպմամբ . վասն զի Աստուած յօժարու
 8 կամ տուողը կը սիրէ : Բայց կարող է Աստուած
 բոլոր շնորհքները ձեզի առատօրէն տալ , որ
 պէս զի ամէն բանի մէջ ամէն ատեն բոլոր
 ձեզի պէտք եղածը ունենարա՛ւ ամէն բարի
 9 գործերով առատանաք . Ինչպէս գրուած է ,
 Տարածեց աղքատներուն տուաւ , անոր սր
 10 դարութիւնը յաւիտեան կը մնայ : Եւ անիկա
 որ սերմ ցանողին սերմ կը պարգևէ , † և կե
 բակուրի համար հաց , ձեր սերմանիքը պարգևէ
 և աւելցնէ՞ , ու ձեր արդարութեան ստուղ
 11 ները ‡ շատցնէ . Որպէս զի ամէն բանի մէջ հա
 րրատանաք ամէն կերպ առատութիւնով , որ
 մեր ձեռքով կը պատճառէ գոհութիւն քալ Աս
 12 տուծոյ : Վասն զի այս պաշտօնին մատակարար
 րութիւնը ոչ թէ միայն սուրբերուն պակսու
 թիւնը լեցնելու համար է , հապա նաև աւելի
 13 շատցնելու Աստուծոյ գոհութիւն տալը . Երբ
 այս յէր պաշտօնին փորձովը փառաւորեն զԱստ
 ուած՝ Քրիստոսի աւետարանը խոստովանել
 նուզ հնազանդութեանը համար , և այն առա

* Ո՛հնէ+ զանին

† Ո՛հնէ+ , կերակուրի համար հաց ալ պիտի պարգևէ , և ձեր

սերմանիքը պիտի աւելցնէ ‡ Ո՛հնէ+ , պիտի շատցնէ

տաձեռնութեանը համար՝ որով հաղորդակցու-
 14 թիւն կ'ընէք անոնց ու ամէնուն , Եւ իրենց
 աղօթքը ձեզի համար մարտնչանին , փափաք ունե-
 նալով ձեր վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհ-
 15 քին համար որ ձեր մէջ է : Ալ գոհութիւն Աս-
 տուծոյ՝ անոր անպատում պարգևին համար :

ԳԼ. Ժ

1 Առաքեալը իր անձը և մարմինն երեղծը արհամարհող սուտ առաքեալներուն դէմ
 յառաջ կը բերէ իր հոգեւոր իշխանութիւնը , 7 հաստատելով որ իր գալու ատենը
 այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը , որչափ իր նամակովն է իր հեռաւորու-
 թեան ատենը . 12 կը յանդիմանէ զանոնք՝ չափէ դուրս առաջ անցնելուն և ու-
 իշին աշխատանքովը պարծենալուն համար :

- 1 Բայց ես Պողոս ձեզի կ'աղաչեմ Քրիստոսի
 հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը , որ ե-
 րես առ երես գպնուած ապէն խոնարհ եմ ձեր
 մէջ , բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի .
- 2 Կ'աղաչեմ որ չըլլայ թէ մօտէն ալ համարձա-
 կիմ այն վատահոլութիւնովը՝ որով միաք ունիմ
 յանդգնիլ մէկ քանիններուն վրայ , որոնք մեր
 վրայով ոյնպէս կը կարծեն թէ մարմնաւորա-
- 3 պէս կը քալենք : Քանզի թէպէտ մարմինի մէջ
 կը քալենք , բայց ոչ թէ մարմնաւորապէս
- 4 զինուորութիւն կ'ընենք . Վասն զի մեր զինու-
 րութեան զէնքերը մարմնաւոր չեն , հապա Աս-
 տուծմէ զօրութիւն առած՝ ամբոյցներ քակե-
 5 լու . մենք խորհուրդներ կը քակենք , Եւ Աս-
 տուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր հպարտացած
 բարձր բաները , ու բոլոր միաքերը Քրիստոսի
- 6 հնազանդութեանը գերի կ'ընենք . Եւ պատ-
 րաստութիւն ունինք վրէժ առնելու ամէն ան-
 հնազանդութենէ , երբ ձեր հնազանդութիւնը
- 7 կատարեալ ըլլայ : Դուրսի երևութիւն կը նայիք .
 եթէ մէկը վատահոլ ըլլայ իր անձին վրայ՝ թէ
 ինք Քրիստոսին է , զայս նորէն ինքիրմէ խորհի՛

- որ ինչպէս ինք Քրիստոսին է, նոյնպէս ալ մենք* ։
- 8 Քանզի եթէ աւելի ալ պարծենալու ըլլամ՝ այս մեր իշխանութեանը վրայով՝ զոր Տէրը մեզի տուաւ՝ ձեզ շինելու և ոչ թէ քակելու համար,
- 9 պիտի չամչնամ . որպէս զի այնպէս չսեպուիմ՝ որպէս թէ ես թուղթերովս ձեզի վախ մը
- 10 կը ձգեմ . Քանզի՝ Ասոր թուղթերը , կ'ըսէ Տէրը , ծանր ու զօրաւոր են , բայց ասոր մարմնին ե-
- 11 ընդթը տկար է , ու խօսքը՝ անարգ . Այնպիսի մարդը զայս թող խորհի , որ մենք հեռուէն ինչպէս ենք խօսքով մեր թուղթերովը , մօ-
- 12 տէն ալ այնպէս պիտի ըլլանք գործով ։ Վասն զի մենք չենք համարձակիր մեր անձը կշիւքի դնել ու բաղդատել ոմանց հետ , որ ինքզինքնին կը գովեն . բայց անոնք իրենցմով իրենց անձերը չափելով , և զիրենք իրենց հետ բաղդատելով՝
- 13 չեն հասկնար ։ Բայց մենք չափէ դուրս բանե-
- 14 րով պիտի չպարծենանք , հապա այն կանոնին չափով՝ զոր Աստուած մեզի բաժին տուաւ
- 15 մինչև ձեզի հասնելու . Ոչ թէ որպէս թէ մենք ձեզի հասած չենք , ու ինքզինքնիս չափէն աւելի կ'երկնցնենք . վասն զի Քրիստոսի աւետա-
- 16 րանովը մինչև ձեզի հասանք ։ Եւ ոչ թէ չափէ դուրս բաներով՝ ուրիշներուն աշխատանքովը կը պարծենանք , հապա յոյս ունինք որ ձեր հաւատքը աւելնալուն՝ մեր կանոնին չափովը
- 17 ձեզմով աւելի ընդարձակինք , Ձեզմէ անդիկ կողմերը աւետարանը քարոզելու , և ոչ թէ պատրաստ բաներու վրայ պարծենալու ուրիշի
- 18 մը կանոնով ։ Բայց ան որ կը պարծենայ՝ թող Տէրոջմով պարծենայ ։ Վասն զի ոչ թէ ան որ իր անձը կը գովէ՝ անիկա է ընտրուածը , հապա ան զոր Տէրը կը գովէ ։

* Ո՞րքա՞նք ենք , Քրիստոսին ենք

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նախանձով լեցուած՝ կորնթացւոց վրայ, որոնք կ'երևնայ թէ սուտ առաքեալները սուկի պատուաւոր կը համարէին, կը ստիպուի իր անձին վրայ պարծենալ, 5 թէ ինք հաւատար է երևելի առաքեալներուն, 7 և թէ ինք աւետարանը ձրի քարոզեց անոնց՝ ընտ մէկուն նեղութիւն չտալով իր ապրուստին համար. 13 կը ցուցնէ թէ ինք օրէնքին կողմանէ ստոր չէ այն խաբերայ գործաւորներէն, 23 և Քրիստոսի ծառայութեանը ու իր պաշտօնին համար իր կրած նեղութիւններուն մէջ շատ գերազանց է անոնցմէ :

- 1 Երանի թէ քիչ մը ներէիք իմ անմտութեանս .
- 2 և իրաւցընէ համբերեցէք ինձի : Վասն զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախանձովը .
- 3 վասն զի ես ձեզ էրկան մը նշանեցի՝ մաքուր 3 կոյսի մը պէս Քրիստոսի դիմաց հանելու : Միայն թէ կը վախնամ՝ չըլլայ թէ ինչպէս օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը, նոյնպէս ալ ձեր միտքերը սպականին Քրիստոսի վրայ եղած 4 միամտութենէն : Վասն զի եթէ մէկը գալու ըլլայ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ զոր մենք չքարոզեցինք, կամ ուրիշ հոգի առնէք՝ զոր չառիք, կամ ուրիշ աւետարան՝ զոր չէք ընդունած, 5 նաձ, այնպիսիներուն աղէկ կը համբերէիք : Քանզի ես այսպէս կը սեպեմ՝ որ ամէնէն երևելի առաքեալներէն բանով մըն ալ պակաս չեմ : Եւ թէպէտ խօսքի կողմէ անկիրթ եմ, բայց ոչ թէ գիտութեան կողմէ. սակայն ամէն բանի մէջ բոլորովին անձերնիս ձեզի յոյանի բրինք : 7 Միթէ յանցանք գործած եղայ՝ որ Աստուծոյ աւետարանը ձեզի ձրի քարոզելով իմ անձս խոնարհեցուցի, որպէս զի դուք բարձրանաք : 8 Ուրիշ եկեղեցիները կողոպտեցի, անոնցմէ թոշակ 9 առնելով ձեզի ծառայելու համար : Ու ձեր քով գանուած ատենս երբ պակասութիւն մը ունեցայ, յէղձ մէկո՛ւն ձանձրութիւն չտուի. վասն զի իմ պակասութիւնս լեցուցին Մակեդոնիայէ եկող եղբայրները. և ամէն կերպով ձեզի ծանրութիւն տալէ իմ անձս պահեցի ու պիտի պա-

- 10 Հեմ ալ: Քրիստոսի ճշմարտութիւնը իմ ներսիդիս է, որ այս իմ պարծենալս պիտի չխափանուի ինձմէ: Աքայիայի կողմերը: Ինչո՞ւ որպէս թէ չե՞մ սիրեր ձեզ. շայն Աստուած գիտէ:
- 12 Բայց ինչ որ կ'ընեմ՝ պիտի ընեմ ալ, որպէս զի կտրեմ անոնց պատճառը՝ որոնք պատճառ կը փնտռեն, որպէս զի ի՛նչ բանով որ կը պարծենան, իրենք ալ մեզի պէս գանուին: Վասն զի այնպիսիները սուս առաքեալներ, խաբեբայ բանուորներ, ըլլալով, Քրիստոսի առաքեալներուն կերպարանքը իրենց վրայ կ'առնեն: Եւ զարմանք մը չէ, վասն զի ինք Սատանայ ալ ըստ սուր հրեշտակի կերպարանք կ'առնէ. Ալ մեծ բան մը չէ, որ անոր պաշտօնեաներն ալ արդարութեան պաշտօնեաներու նման կերպարանք կ'առնեն. որոնց վերջը իրենց գործերուն համեմատ պիտի ըլլայ: Դարձեալ կ'ըսեմ, Զըլլայ որ մէկը զիս անմիտ սեպէ, ապա թէ ոչ գոնէ անմիտի մը պէս զիս ընդունեցէք, որպէս զի ես ալ քիչ մը պարծենամ: Ինչ որ ես կը խօսիմ, ոչ թէ Տէրջը իմօրն պէս կը խօսիմ, հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը՝ այդ պարծենալուն վտահալութիւնովը: Որովհետեւ շատերը մարմնի կողմանէ կը պարծենան, ես ալ պիտի պարծենամ: Քանզի գուք իմաստուն ըլլալով, յօժարութեամբ կը համբերէք անմիտներուն: Վասն զի կը համբերէք, եթէ մէկը ձեզ ծառայեցնէ, եթէ մէկը յեր ստացուածքը ուտէ, եթէ մէկը յեր քան իր առնէ, եթէ մէկը յեր վրայ հպարտանայ, եթէ մէկը ձեր երեսին զարնէ: Փամահրանքի ձեռով կը խօսիմ, իբր թէ մենք տկար էինք. բայց ինչ բանով որ մէկը պարծենալու կը համարձակի, (անմտութեամբ կը խօսիմ,) ես ալ կը համարձակիմ: Անոնք երբայցեցի՞ են, ես ալ. Իսրայելացի՞ են, ես ալ.

- 23 Աբրահամի՞ սերունդ են, ես ալ . Քրիստոսի՞ պաշտօնեաներ են, (յիմարաբար կը խօսիմ,) ալ աւելի ես . աշխատանքներով՝ աւելի, ծեծերով՝ ալ աւելի, բանտարկութիւններով՝ աւելի, մահուան վտանգներով՝ շատ անգամ . Հրեաներէն հինգ անգամ քառասունէն մէկ պակաս
- 25 քէ կերայ . Երեք անգամ ձաղկով ծեծուեցայ . մէկ անգամ քարկոծուեցայ . երեք անգամ նաւաբեկութեան հանդիպեցայ . զիշեր մը ու
- 26 ցորեկ մը ծովուն անդունդը մնացի . Շատ անգամ ճամբորդութիւններու մէջ շարժուեցայ . գետերէն վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ, իճազէս վտանգներ, հեթանոսներէն վտանգներ, քաղաքի մէջ վտանգներ, անապատի մէջ վտանգներ, ծովու վրայ վտանգներ, սուտ եղ-
- 27 բայրներու մէջ վտանգներ կրէի . Չանքի ու աշխատանքի մէջ, շատ անգամ քնահատութեան մէջ, անօթութեան ու ծարաւութեան մէջ, շատ անգամ ծով կենալու մէջ, ցուրտի ու
- 28 մերկութեան մէջ էի . Չգէ սրտաքին շէշ-իւնները, ամէն օրուան զբաղմունքը, բոլոր եկեղեցիներուն հոգը, վրաս կը դիզուէր : Ո՞վ կը տկարանայ, ու ես չեմ տկարանար . ո՞վ կը դայթակղի, ու իմ սիրաս չայրիր : Եթէ պարծենալ պէտք բլլայ, տկարութեանս բա-
- 31 ներուն վրայ պարծենամ : Աստուած և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հայրը, որ յաւիտեան օրհնեալ է, զիտէ որ սուտ չեմ գրուցեր : Դամասկոսի մէջ Արետա թագաւորին ազգապետը զիս բռնել ուզելով՝ Դամասկոսացոց քաղաքը
- 33 պահապաններ դրեր էր . Եւ ես պատուհանէ մը զամբիւղով պարսպէն վար թող տրուեցայ, ու անոր ձեռքէն փախայ :

ԳԼ. ԺԲ

1 Պողոս իր առաքելութիւնը գովելու համար՝ թէև կրնար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ, 9 բայց աւելի աղէկ կը համարի իր տկարութիւններուն վրայ պարծենալ, 11 յանդիմանելով զանոնք որ ստիպեցին զինք այսպէս պարծենալու. 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ հայրական սիրով մը. 20 բայց կը վախնայ որ ինք պիտի ցաւի՝ շատ գայթակղութիւններ և անկարգութիւններ գտնելով անոնց մէջ:

- 1 Պարծենալ *իրաւցընէ ինծի անօգուտ է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտնութիւններուն դամ: Մարդ մը գիտեմ Քրիստոսով տասներչորս տարի առաջ, (եթէ մարմինով էր՝ չեմ գիտեր, և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ այնպիսի մէկը
- 3 յափշտակուեցաւ մինչև երրորդ երկինքը: Ու գիտեմ այնպիսի մարդ մը, (եթէ մարմինով և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ գիտեր, Աստուած
- 4 գիտէ,) Որ դրախտը յափշտակուեցաւ ու լսեց չարամոնելու խօսքեր, զորոնք մարդու արժան
- 5 չէ խօսիլ: Ես այնպիսիին համար պիտի պարծենամ. բայց իմ անձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն տկարութեանս վրայ: 6 Վասն զի եթէ պարծենալ ալ ուզեմ, անմիտ պիտի չըլլամ, որովհետև շիտակը պիտի գրուցեմ. բայց կը խնայեմ խօսիս՝ որ չըլլայ թէ մէկը իմ վրաս աւելի համարում ունենայ, քան որչափ իմ վրաս կը տեսնէ կամ ինծմէ կը լսէ:
- 7 Եւ որ չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ յայտնութիւններուն համար, ինծի մարմինի խայթոց մը տրուեցաւ, Սատանայի հրեշտակ մը, զիս նեղելու համար, որ չըլլայ թէ հպարտա-
- 8 նամ: Ասոր համար երեք անգամ աղաչեցի
- 9 Տէրոջը, որ մէկզի բնէ ինծմէ: Ու ըսաւ ինծի, իմ շնորհքս հերիք է քեզի, վասն զի իմ զօրութիւնս տկարութեան մէջ կը կատարուի. ուստի մեծ յօժարութեամբ աւելի իմ տկա-

* Ո՛րք, պէտք է, բայց

- րուժիւններուս վրայ պիտի պարծենամ, որպէս զի Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս հանգչի:
- 10 Անոր համար հաւնէր եմ ես տկարութիւններու, նախատինքներու, տառապանքներու, հաւածանքներու և նեղութիւններու՝ Քրիստոսի համար. վասն զի երբ կը տկարանամ, այն ատեն
- 11 զօրաւոր եմ: Ես անմիտ եղայ *պարծենալով. դուք ստիպեցիք զիս. վասն զի ինծի պէտք էր ձեզմէ վկայութիւն առնել, քանզի ես երևելի առաքեալներէն բանով մը պակաս չգտնուեցայ,
- 12 թէ և ես ոչինչ եմ: Յիրաւի ձեր մէջ առաքեալի նշաններ գործուեցան ամէն համբերութիւնով, նշաններով և սքանչելիքներով ու զօրութիւն
- 13 ներով: Վասն զի ալ ի՞նչ կայ, որով պակաս գտնուեցաք ուրիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ անով՝ որ ես ձեզի ձանձրութիւն չտուի. ներեցէք ինծի այդ յանցանքը:
- 14 Ահա այս երրորդ անգամ է որ կը պատրաստուիմ ձեզի գալու. և ես ձեզի ձանձրութիւն պիտի չտամ, վասն զի ձեր ունեցածը չեմ փնտռեր, հապա ձեզ. որովհետև որդիները պարտաւոր չեն ծնողքներուն համար բան զիզել, հապա
- 15 ծնողքները՝ որդիներուն համար: Եւ ես մեծ յօժարութեամբ ծախք պիտի ընեմ, ու ծախք պիտի ըլլամ ալ ձեր անձերուն համար, թէպէտև ձեզ աւելի սիրելովս յեղբ. քիչ սիրուիմ ալ:
- 16 Սակայն թող ըլլայ որ ես ձեզի ծանրութիւն մը չտուի, բայց Գոյե Թէր ընէ իւր սորազեա ըլլալովս նենգութեամբ ձեզ բռնեցի: Միթէ իմ ձեզի զրկածներէս մէկուն ձեռքով ձեզմէ բան
- 18 մը քաշեցի՞: Տիտոսի աղաչեցի, ու անոր հետ այն եղբայրը զրկեցի. միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը քաշեց. չէ՞ որ երկուսն ալ նոյն հօգիտով քաշեցինք, չէ՞ որ նոյն ձամբով պարպեցանք:

- 19 Գարձեալ, կը կարծէք որ ձեր առջև ջատա-
գովութիւն կ'ընենք մեր անձերուն. Աստուծոյ
առջև Քրիստոսով կը խօսինք. և ամէն բան,
20 սիրելիներ, ձեր շինութեանը համար է. Քանզի
կը վախնամ որ չըլլայ թէ երբ գամ՝ ձեզ ուզա-
ծիս պէս չգտնեմ, և ես ալ ձեզի ձեր չուզածին
պէս գտնուիմ. չըլլայ թէ յեր Թշ Գրան-ին վէճեր,
նախանձներ, սրամտութիւններ, գրգռութիւն-
թիւններ, չարախօսութիւններ, բանտարկու-
թիւններ, ամբարտաւանութիւններ, խռովու-
թիւններ. 21 Զըլլայ թէ երբ նորէն գամ, իմ
Աստուածս զիս նկուն ընէ ձեր քով, ու սուգ
ընեմ շատերուն համար, որոնք առաջուրնէ
մեղք գործեցին, ու չապաշխարեցին իրենց
գործած պղծութեանը և պոռնկութեանը ու
գիճութեանը վրայ :

ԳԼ. ԺԳ

1 Կը ծանուցանէ թէ ինք անաչառ պիտի ըլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը
պիտի բանեցնէ յամուռեալ մեղաւորներուն դէմ. 3 և յորդորելով որ իրենց հա-
ւատքը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան՝ դեռ ինք անոնց չգացած՝ 11 իր
թուղթը կը վերջացնէ ընդհանուր յորդորանքով մը և աղօթքով :

- 1 Այս երրորդ անգամ է որ ձեզի կու գամ. եր-
կու կամ երեք վկաներու բերնէ պիտի հաս-
2 տատուի ամէն բան : Առաջուրնէ ըսեր եմ՝ և
նորէն առաջուրնէ կը զրուցեմ (որպէս թէ երկ-
րորդ անգամ ներկայ կը գտնուիմ՝ թէ և հիմա
հեռուէն կը գրեմ) առաջուան մեղանչողներուն
և ուրիշ ամէնուն, որ եթէ նորէն գամ՝ պիտի
3 չխնայեմ. Արովհետեւ Քրիստոսի ինծմով խօսե-
լուն ապացոյցը կը փնտռէք, որ ձեր վրայ տկա-
4 րացած չէ, հապա ձեր մէջ զօրացած է. Ար
թէպէտ խաչուեցաւ տկարութիւնով, բայց
կենդանի է Աստուծոյ զօրութիւնով. քանզի
մենք ալ թէպէտ կը տկարանանք անով, բայց

- կենդանի պիտի ըլլանք անոր հետ Աստուծոյ
 5 զօրութիւնովը ձեր մէջ : Փորձեցէք ձեր ան-
 ձերը թէ հաւատքին մէջ էք . քննեցէք ձեր
 անձերը . չէ՞ք գիտեր ինքզինքնիդ , որ Յիսուս
 Քրիստոս ձեր մէջ է , միայն եթէ խոտելի չը-
 6 լայք : Բայց կը յուսամ որ պիտի գիտնայք թէ
 7 մենք խոտելի չենք : Եւ կը խնդրեմ Աստուծոմէ
 որ դուք չարութիւն մը չընէք . ոչ թէ՛ որպէս
 զի մենք ընտիր երեւինք , հապա որպէս զի դուք
 բարին գործէք , թէեւ մենք իբրև խոտելի ըլ-
 8 լանք : Վասն զի ճշմարտութեան դէմ կարո-
 զութիւն մը չունինք , հապա ճշմարտութեան
 9 համար : Քանզի ուրախ ենք՝ երբ մենք կը տկա-
 րանանք ու դուք զօրաւոր կ'ըլլայք , և մենք ալ
 այդ ձեր հաստատութեանը համար կ'աղօթենք :
 10 Ուստի զայս կը գրեմ ձեզի հեռուէն , որ չըլ-
 լայ թէ երբ դամ՝ սաստիկութեամբ վարուիմ
 այն իշխանութեանը համեմատ , զոր Տէրը ինծի
 տուաւ շինելու և ոչ թէ քակելու համար :
 11 Վերջապէս , եղբայրներ , ողջ եղէք , հաս-
 տատ կեցէք , մխիթարուեցէք , միաբան եղէք ,
 խաղաղութիւն ըրէք . և սիրոյ ու խաղաղու-
 12 թեան Աստուածը ձեզի հետ պիտի ըլլայ : Բարև
 տուէք իրարու սուրբ համբուրով . բարև կ'ը-
 13 նեն ձեզի բոլոր սուրբերը : Տէր Յիսուս Քրիս-
 տոսի շնորհքը և Աստուծոյ սէրը ու Հոգւոյն
 Սրբոյ հաղորդութիւնը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ :
 Ամէն :

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

6 Առաքեալը կը զարմանայ որ Գաղատացիք այնքան շուտով թող տունն զինք , ու եր քարոզած աւետարանը , 8 և կը նըզվէ ան մարդիկը որ եր քարոզած աւետարանէն զատ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզէն . 11 կը ցուցնէ թէ ինք ոչ թէ մարդոցմէ , այլ Աստուծմէ սորված է աւետարանը . 14 թէ ինք ինչ էր իր կոչումէն առաջ , 17 և թէ ինչ ըրաւ անմիջապէս ետքը :

- 1 Պօղոս , առաքեալ ելած , ոչ թէ մարդոցմէ ու ոչ թէ մարդու ձեռքով , հապա Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով , և Հօր Աստուծոյ՝ որ զանիկա
- 2 մեռելներէն յարուց , Եւ բոլոր եղբայրները որոնք ինծի հետ են , Գաղատիոյ եկեղեցիներ
- 3 բուղ . Ծնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէ ,
- 4 Որ իր անձը տուաւ մեր մեղքերուն համար , որպէս զի մեզ փրկէ հիմակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը կամքին համեմատ ,
- 5 Որու փառք յաւիտեանս յաւիտենից = Ամէն =
- 6 Կը զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւետարանի կը փոխուիք անկէ՝ որ ձեզ Քրիստոսի շնորհքին կանչեց . Որ չկայ ուրիշ աւետարան . միայն թէ կան ոմանք՝ որոնք ձեզ կը խառնուցեն , ու կ'ուզեն Քրիստոսի աւետարանը
- 8 խանգարել = Բայց եթէ մենք կամ երկինքէն հրեշտակ մը գայ , աւետարանէ ձեզի անկէ ուրիշ՝ զոր մենք աւետարանեցինք ձեզի , նզովեալ
- 9 ըլլայ = Ինչպէս առաջ ըսինք , հիմա ալ նորէն կ'ըսեմ , Եթէ մէկը ձեր ընդունածէն ուրիշ աւետարան քարոզելու ըլլայ ձեզի , նզովեալ ըլ-

- 10 լայ = Քանզի հիմա մարզիկ կը հաճեցնեմ թէ
 զԱստուած . կամ մարզուց հաճելի ըլլալ կը
 փնտռեմ . քանզի եթէ ես տակաւին մարգոց
 հաճելի ըլլայի, ալ Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար :
- 11 Կը ծանուցանեմ ձեզի, եղբայրներ, այն ա-
 ւետարանը որ ինծմէ քարոզուեցաւ, թէ ա-
- 12 նիկա մարգու բան չէ = Որովհետեւ ես ալ մարգե-
 չառի զանիկա, և Բէնն ալ չտորվեցայ, հասցա
- 13 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութենէն = Վասն զի
 լսած էք դուք իմ առաջուան ժամանակի վար-
 մունքս Հրէութեան մէջ, ինչպէս չափե դուրս
 կը հալածէի Աստուծոյ եկեղեցին, ու կը կոր-
- 14 ծանէի զանիկա . Եւ իմ հայրենի աւանդու-
 թիւններուս խիստ նախանձաւոր ըլլալով՝ իմ
 ազգիս մէջ եղած շատ հասակակիցներէս աւելի
- 15 յառաջադէմ էի Հրէութեան մէջ = Բայց երբ
 ուզեց Աստուած, (որ որոշեց զիս իմ մօրս ու-
- 16 բովայնէն, և իր շնորհքովը զիս կանչեց,) *Ինծի
 իր Որդին յայտնել, որպէս զի զանիկա հեթա-
 նոսներուն մէջ քարոզեմ, մէկէն ի մէկ բան մը
- 17 չիմացուցի մարմինին ու արիւնին, Ոչ ալ Երու-
 սողէմ ելայ ինծմէ առաջ առաքեալ եզոզնե-
 րուն քով, հասցա Արաբիա դացի, ու նորէն
- 18 Դամասկոս դարձայ = Ետքը երեք տարիէն ետեւ
 Երուսաղէմ ելայ Պետրոսը տեսնելու, և տաս-
- 19 նըհինգ օր անոր քով կեցայ . Սակայն առաք-
 եաղներէն ուրիշ մէկը չտեսայ, բայց միայն Յա-
- 20 կոբոս, Տէրօջը եղբայրը = Բայց զայս որ կը գրեմ
 ձեզի՝ ահա Աստուծոյ առջև իր հասարակեմ, որ սուտ
- 21 չեմ գրուցեր = Անկէ ետքը եկայ Սիւրիայի ու
 22 Կիլիկիայի կողմերը . Եւ զիս դէմ առ դէմ
 չէին ճանչնար այն եկեղեցիները՝ որոնք Հրէաս-
- 23 տանի մէջ էին Քրիստոսով . Միայն թէ անոնք
 լսած էին թէ Ան որ ատենօք մեզ կը հալածէր,

*Կ-ժ, ինծմով

Հիմա ինք այն հաւատքը կը քարոզէ՝ զոր առեւն
24 մը կը կործանէր. Ու ինծմով զԱստուած կը փա-
ռաւորէին :

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ե՛րբ ինք վերստին Երուսաղէմ ելաւ, և ինչ նպա-
տակով, 3 Թէ Տիտոս չթշխատուեցաւ, 11 թէ ինք Պետրոսի դէմ կեցաւ, պատ-
ճառք անոր խնացնելով 14 թէ ինչո՛ւ ինք և ուրիշ Հրեաները Քրիստոսի կը հա-
ւատան՝ որ հաւատքով արդարանան, և ոչ թէ գործով. 20 կը հաստատէ թէ
մեզքի մէջ պիտի չմնան անոնք՝ որ սյսպէս արդարացած են :

- 1 Ետքը տասներչորս տարիէն ետև նորէն Երու-
սաղէմ ելայ Բառնաբասի հետ՝ Տիտոսն ալ
- 2 մէկտեղ առնելով : Ու ելայ յայտնութիւնով,
և անոնց խնացուցի այն աւետարանը՝ զոր հե-
թանոսներուն մէջ կը քարոզեմ, բայց առանձին
անոնց՝ որոնք երևելիներ էին, որ չըլլայ թէ
- 3 պարսպ տեղ վազեմ կամ վազած ըլլամ : Բայց
ոչ թէ ինծի հետ եղող Տիտոսն ալ, որ Յոյն էր,
- 4 պարտաւորեցաւ թշխատուիլ. Մանաւանդ ներս
սպրդող սուտ եղբայրներուն համար՝ որոնք սա-
հելով ներս մտան Քրիստոս Յիսուսով մեր
ունեցած ազատութիւնը լրտեսելու համար,
- 5 որպէս զի մեզ ծառայեցնեն. Որոնց քիչ մը
առեւն անգամ՝ մտիկ չըրինք հնազանդելու, որ-
պէս զի աւետարանին ճշմարտութիւնը հառ-
- 6 տատուն մնայ ձեր մէջ : Բայց անոնք որ կը կար-
ծուէին բան մը ըլլալ, ինչ որ էին՝ այն իմ հոգս
չէ. Աստուած մարդոց աչառութիւն չըներ.
վասն զի այնպէս կարծուածները բան մը չիմացու-
- 7 ցին ինծի : Հապա անոր հակառակը՝ երբ տե-
սան որ անթշխատներուն աւետարանը ինծի
յանձնուած է, ինչպէս Պետրոսի ալ՝ թշխատ-
- 8 ուածներունը, (Վասն զի ան որ Պետրոսի յա-
ջողեց թշխատուածներուն առաքելութիւն ը-
նել, ինծի ալ յաջողեց հեթանոսներունը,)
- 9 Ու երբ ինծի տրուած շնորհքը գիտցան Յա-

- կորոս ու կեփաս և Յովհաննէս, որոնք սիւներ սեպուած էին, աջ ձեռքերնին տուին ինծի ու Բառնաբասի ինչպէս հաղորդակցութեան, որպէս զի մենք հեթանոսներուն մէջ ելինք, ու անոնք՝
- 10 թլփատուածներուն. Միայն թէ կը խօսէին որ աղքատները յիշենք. զոր ես ալ փոյթ ունեցայ
- 11 այն բանը ընելու = Բայց երբ Պետրոս Անտիոք եկաւ, ես անոր դէմ կեցայ. որովհետեւ ինք
- 12 մեղադրուելու էր = Վասն զի դեռ Յակոբոսի քովէն մէկ քանի հոգի չեկած, ինք հեթանոսներուն հետ անխորհրդար կ'ուտէր. բայց երբ եկան՝ մէկզի կը քաշուէր, և ինքզինք կը զատէր, վախնալով անոնցմէ՝ որոնք թլփատուածներէն էին = Եւ անոր հետ կեղծաւորեցան միւս Հրեաներն ալ, այնպէս որ Բառնաբաս ալ
- 14 անոնց կեղծաւորութեանը ծռեցաւ = Բայց ես երբ տեսայ որ աւետարանին ճշմարտութեանը մէջ շիտակ չեն քալեր, ամէնուն առջև Պետրոսի գրուցեցի, Եթէ դուն, որ Հրեայ ես, հեթանոսի պէս ու ոչ թէ Հրեայի պէս կ'ապրիս, ի՞նչպէս հեթանոսները կը ստիպես Հրեայի պէս
- 15 վարուելու = Մենք որ բուն Հրեայ ենք, և ոչ
- 16 թէ հեթանոսներէն մեղաւորներ, Զայս գիտնալով՝ որ մարդ օրէնքին գործերէն չկրնար արդարանալ, հասա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն, մենք ալ Քրիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որպէս զի արդարանանք Քրիստոսի հաւատքէն, և ոչ թէ օրէնքին գործերէն, որովհետեւ օրէնքին գործերէն մարմին մը պիտի
- 17 չարդարանայ = Իսկ եթէ մենք, որ կ'ուզենք Քրիստոսով արդարանալ, մեղաւոր գանուինք, ուրեմն Քրիստոս մեղքի պաշտօնեայ եղաւ.
- 18 քա՛ւ լիցի = Քանզի եթէ իմ քակած բաներս նորէն կը շինեմ, իմ անձս յանցաւոր կը ցուցնեմ = Վասն զի ես օրէնքով մեռայ օրէնքին,
- 19

- 20 որպէս զի Աստուծոյ կենդանի ըլլամ = Քրիստոսի հետ խաչը ելայ . և ալ կենդանի եմ ոչ թէ ես , հասցա Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս . բայց ես որ հիմա մարմինովս կ'ապրիմ՝ Աստուծոյ Որդւոյն հաւատքովը կ'ապրիմ , որ զիս
- 21 սիրեց ու իր անձը ինծի համար մասնեց = Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ խափաներ . վասն զի եթէ արդարութիւնը օրէնքէն էր , ուրեմն Քրիստոս պարապ տեղ մեռաւ =

ԳԼ. Գ

1 Այ հարցնէ թէ ի՞նչ պատճառաւ հաւատքը կը թողուն և օրէնքին կը դառնան .
 6 կը ցուցնէ թէ անոնք որ կը հաւատան՝ կ'արդարանան , 9 և կ'օրհնուին Աբրահամի հետ . ու շատ փաստերով կը հաստատէ զայս :

- 1 Ով անմիա Գաղատացիներ , ո՞վ ձեզ հրապուրեց* . որոնց աչքերուն առջև Յիսուս Քրիստոս
- 2 ձեր մէջ խաչը ելած նկարագրուեցաւ = Ասիկա միայն կ'ուզեմ ձեզմէ սորվիլ . Օրէնքի՞ն գործերովը դուք Հոգին առիք՝ թէ հաւատքին լսելովը = Այդչափ անմիտ էք . հոգիով սկսեցիք ,
- 4 ու հիմա մարմինով կը վերջանաք = Այնչափ դիպուածները պարապ տեղ ձեր վրայէն անցան ,
- 5 (եթէ պարապ ըլլայ ալ) = Ուստի ան որ ձեզի Հոգին բաշխեց և ձեր մէջ զօրութիւններ գործեց , օրէնքի՞ն գործերովն էր՝ թէ հաւատքին լսելովը = Ինչպէս Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց , ու անոր արդարութիւն սեպուեցաւ =
- 7 Ուրեմն գիտցէք թէ անոնք որ հաւատքէն են՝
- 8 անոնք են Աբրահամի որդիները = Եւ գիրքը առաջուրնէ գիտնալով թէ Աստուած հեթանոսները հաւատքով կ'արդարացնէ , առաջուրնէ աւետիս տուաւ Աբրահամի , թէ Քեզմով պիտի
- 9 օրհնուին բոլոր ազգերը = Ուստի անոնք որ հաւատքէն են , կ'օրհնուին հաւատացեալ Աբրա-

* Ո՞րտե՞ս է զայնքէն , ճշմարտութեանը չհնազանդել

- 10 Համի հետ = Վասն զի անոնք որ օրէնքին գործերէն են, անէծքի տակ են. վասն զի գրուած է թէ Անիծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝ որ օրէնքին զիրքը ամէն գրուածներուն մէջ չկենար՝ որ
- 11 զանոնք կատարէ: Եւ թէ օրէնքով մէկը չկրնար արգարանալ Աստուծոյ առջև, այն յայտնի է.
- 12 քանզի Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի: Բայց օրէնքը հաւատքէն չէ, հապա Ան որ կը կատարէ այն բաները՝ անոնցմով պիտի ապրի:
- 13 Քրիստոս մեզ ծախու առաւ օրէնքին անէծքէն՝ ինք մեզի համար անէծք ըլլալով. (վասն զի գրուած է թէ Անիծեալ է ան ամէնը՝ որ փայտէ
- 14 կը կախուի.) Արպէս զի Աբրահամի օրհնութիւնը հեթանոսներուն վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով. որպէս զի մենք ալ Հոգւոյն խոստմունքը առ-
- 15 նենք հաւատքով: Մարդու սովորութեան պէս կը զրուցեմ. եղբայրներ, իրաւ որ մարդու մը հաստատած կտակը մէկը չխափաներ, ոչ ալ անար
- 16 վրայ ուրիշ պատուէր մը կ'աւելցնէ: Արդ խոստմունքները Աբրահամի ու անոր սերունդին եղան, չքսեր, Եւ սերունդներուդ՝ որպէս թէ շատերու համար, հապա որպէս թէ մէկի համար, Եւ քու սերունդիդ, որ Քրիս-
- 17 տոս է: Բայց զայս կը զրուցեմ. Այն կտակը, որ առաջուրնէ Աստուծմէ հաստատուեցաւ Քրիստոսով, օրէնքը չորս հարիւր երեսուն տարիէն ետեւ որ գրուեցաւ, չկրնար անվաւեր ընել
- 18 խոստմունքը խափանելու համար: Վասն զի եթէ ժառանգութիւնը օրէնքէն կ'ըլլայ, ուրեմն ալ խոստմունքէն չէ. բայց Աբրահամի խոստմունքով շնորհեց Աստուած:
- 19 Հապա ինչո՞ւ համար է օրէնքը. յանցանքի համար վրայ աւելցաւ, (մինչև դայ այն սերունդը՝ որու խոստացուեր էր,) հրեշտակներով տրուած՝ միջնորդի մը ձեռքով: Բայց միջ-
- 20

նորգը մէկի Բընորդ չէ . սակայն Աստուած մէկ
 21 է : Ուրեմն օրէնքը հակառակ է բան հըն է Աստու-
 ծոյ խոստամունքներուն . քա՛ւ լիցի . քանզի եթէ
 տրուած ըլլար այնպիսի օրէնք մը , որ կարող ըլ-
 լար կենդանի ընել , այն պէն իրաւցրնէ արգա-
 22 րութիւնը օրէնքէն կ'ըլլար : Բայց գիրքը ամէնը
 մեղքի տակ գոցեց , որպէս զի խոստամունքը
 Յիսուս Քրիստոսի հաւատքովը տրուի հաւա-
 23 տացեալներուն : Բայց քանի որ հաւատքը չէր
 եկած , օրէնքին տակ գոցուած կը պահուէինք ,
 «պատելով այն հաւատքին որ պիտի յայտնուէր :
 24 Ուրեմն օրէնքը մեր դաստիարակը եղաւ՝ Բը
 Քրիստոսի բերելու , որպէս զի մենք հաւատքով
 25 արդարանանք : Բայց երբ հաւատքը եկաւ , ալ
 26 դաստիարակի տակ չենք : Վասն զի ամէնզ ալ
 Աստուծոյ որդիներ էք , Քրիստոս Յիսուսի վրայ
 27 եղած հաւատքով : Քանզի դուք ամէնզ որ
 Քրիստոսով մկրտուեցաք , Քրիստոսը վրանիզ
 28 հագած էք . Այսուհետեւ ոչ Հրեայ կայ , ոչ ալ Յոյն ,
 ոչ ծառայ կայ , ոչ ալ ազատ . ոչ արու կայ , ոչ ալ
 էգ . վասն զի դուք ամէնզ ալ մէկ էք Քրիստոս
 29 Յիսուսով : Ապա եթէ դուք Քրիստոսին էք ,
 ուրեմն Աբրահամի սերունդն էք , ու խոստ-
 ամունքին նայելով ժառանգներ :

ԳԼ. Դ

1 Առաքելը կը ծանուցանէ թէ մենք օրէնքին տակ ենք մինչև Քրիստոսի աշխարհ
 գալը , ճիշտ ինչպէս որ ժառանգը ինամակալներու տակ է մինչև իր չափահաս ըլ-
 լալը . 5 բայց Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն . 7 ուստի ալ այսուհետև օրէնքին
 ծառաները չենք : 14 կը յիշեցնէ անոնց սերը իր վրայ , ու իրենը անոնց վրայ , 22 և
 կը ցուցնէ թէ մենք Աբրահամու որդիքն ենք ազատ կնոջմէն ծնած :

1 Բայց լայն կը գրուցեմ , որչափ ժամանակ որ ժա-
 ռանգը տղայ է , ծառայէ տարբերութիւն մը
 2 չունի , թէև ամէնուն տէրն է . Հապա ինամա-
 կալներու ու հոգաբարձուներու տակ է , մինչև
 3 հօրը որոշած ժամանակը : Նոյնպէս մենք ալ

- 4 երբ տղայ էինք, աշխարհի սկզբունքներուն տակ
 5 կնոջմէ եղաւ, ... օրէնքին տակ մտաւ. որպէս զի
 6 օրէնքին տակ եղողները փրկէ, որպէս զի մենք
 7 որդեգրութիւնը ընդունինք : Եւ որովհետեւ
 8 դուք որդիներ էք, Աստուած իր Որդւոյն Հո-
 9 գին *ձեր սիրտերուն մէջ զրկեց, որ կ'ազա-
 10 ղակէ Աբբա Հայր : Ուստի ալ ծառայ չես,
 11 հապա որդի. և եթէ որդի, ալ Աստուծոյ ժա-
 12 ունդը Քրիստոսով : Բայց այն ատեն որ չէիք
 13 զիտեր զԱստուած, կը ծառայէիք անոնց՝ որոնք
 14 իբնէ Աստուածներ չէին : Սակայն հիմա որ
 15 ձանչցաք զԱստուած, մանաւանդ որ դուք Աս-
 16 տուծմէ ձանչցուեցաք, ի՞նչպէս նորէն կը դառ-
 17 նաք այն տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն,
 18 որոնց նորէն կ'ուզէք ծառայութիւն ընել :
 19 Օրերը կը զանազանէք, ու ամիսները և ժա-
 20 մանակները ու տարիները : Արժանաւճեցմէ,
 21 որ գուցէ պարսպ տեղ ձեր վրայ աշխատած
 22 ըլլամ :
 23 Ինծի պէս եղէք, լիսն զի ես ալ ձեզի պէս
 24 եղայ, եղբայրներ, ձեզի կ'աղաչեմ. դուք ինծի
 25 վնաս մը հասուցած չէք : Քիտէք դուք որ
 26 մարմինիս տկարութիւնովը ձեզի առաջին ան-
 27 դամ աւետարանը քարոզեցի. և իմ մարմինիս
 28 վրայ կրած փորձութիւնս Չանարգեցիք ու չար-
 29 համարհեցիք, հապա Աստուծոյ հրեշտակի մը
 30 պէս զիս ընդունեցիք՝ Քրիստոս Յիսուսի պէս :
 31 Ուրեմն †ի՞նչ էր՝ այն ձեր երանութիւնը. քանզի
 32 ես կը վկայեմ ձեզի, որ եթէ կարելի էր, ձեր
 33 աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի տայիք : Ուստի
 34 ձեր թշնամի՞ն եղայ ձեզի ճշմարիտը խօսելուս
 35 համար : Ձեզի նախանձաւոր են անոնք՝ ոչ թէ

- 18 բարիին, և կ'ուզեն *ձեզ արգիլել, որպէս զի
 19 ոչ թէ միայն երբ ձեր մէջ ըլլամ: Իմ որդեակ-
 ներս, որ ձեզմով նորէն ծննդական ցաւ կը քա-
 շեմ, մինչև Քրիստոս ձեր մէջ ձեակերպի:
 20 Կ'ուզէի հիմա ձեր մէջ ներկայ ըլլալ, ու փոխել
 իմ ձայնս. փասն զի ես ձեր վրայով տարակու-
 սած եմ:
 21 Ըսէք ինծի, դուք որ օրէնքին տակ կ'ուզէք
 22 ըլլալ, օրէնքը չէ՞ք լսեր: Վասն զի գրուած է
 23 զախսինէն, ու միւսը՝ ազատ կնոջմէն: Բայց ան
 որ ազախսինէն էր, մարմնի կողմանէ ծնած էր,
 իսկ ան որ ազատ կնոջմէն՝ խոստամունքին հա-
 24 մեմատ: Այս բաները այլաբանօրէն կը մեկ-
 նուին. փասն զի ասոնք են երկու կասկարան-
 ները, մէկը Սինա լեռնէն՝ որ ծառայութեան
 25 համար կը ծնանի, որ է Հագար. Վասն զի Հա-
 գար Արաբիայի մէջ Սինա լեռն է, և կը հա-
 մեմատի հիմակուան Երուսաղէմի, որ իր զա-
 26 ւակներով մէկտեղ կը ծառայէ: Բայց վերի
 Երուսաղէմը ազատ է, որ մեր †ամէնուն մայրն
 27 է: Վասն զի գրուած է, Ով չծնանող ամուլ,
 ցնծա. ով ծննդական ցաւ չքաշող, գոչէ և ա-
 զաղակէ. քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները
 28 այր ունեցողին ^{պղտնեղէն} շատ պիտի ըլլան: Ուստի
 մենք, եղբայրներ, Իսահակի պէս խոստամուն-
 29 քին որդիներն ենք: Բայց ինչպէս այն ատեն
 մարմնի կողմանէ ծնածը կը հալածէր զանիկա
 որ հոգիին կողմանէ էր, նոյնպէս հիմա ալ:
 30 Սակայն գիբքը ի՞նչ կ'ըսէ. Դուքս հանէ այդ
 ազախսինը ու անոր որդին, փասն զի ազախսինին
 որդին ազատ կնոջը որդւոյն հետ ժառանգու-

*Ո՛րնո՛ւ, մեղ

†Ո՛րնո՛ւ, ցնծի

31 Թիւն պիտի չառնէ : Ուստի , եղբայրներ , մենք ազախինին զաւակները չենք , հասցա ազատին :

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը մէջ , 3 և թրփատու թիւնը չպահել , 43 այլ մանականգ իրարու վրայ սէր ունենալ , որ օրէնքին բռն զանդակութիւնն է . 49 կը թուէ մարմինն գործերը , 22 և Հոգին պտուղները . 25 ու կը յորդորէ Գաղատացիները որ Հոգիով քալեն :

- 1 Ուստի ամուր կեցէք այն ազատութիւնով , որով Քրիստոս մեզ ազատեց . և նորէն ծառայութեան լուծի տակ մի մանէք : Ահա ես Պօղոս կը զրուցեմ ձեզի որ եթէ թրփատուիք ,
- 3 Քրիստոս ձեզի օգուտ մը չընէր : Եւ դարձեալ ամէն թրփատուող մարդու կը վիպեմ թէ
- 4 սարսական է բոլոր օրէնքը կատարել : Խափանուած էք դուք Քրիստոսէ , որ օրէնքով արգարանալ կ'ուզէք , ու շնորհքէն ինկած էք :
- 5 Վասն զի մենք Հոգիով կը սպասենք արդարութեան յոյսին՝ հաւատքով : Վասն զի Քրիստոս Յիսուսի քով ոչ թրփատութիւնը բանի մը կարող է , ոչ ալ անթրփատութիւնը , հասցա հաւատքը , որ սիրով ի գործ կը դրուի : Դուք աղէկ կը վազէիք . ո՞վ ձեզ ետ կեցուց՝ որ
- 8 ճշմարտութեան չհնազանդիք : Այս դրդումը անկէ չէ՝ որ ձեզ կանչեց : Քիչ մը խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ : Բայց ես յոյս ունիմ ձեր վրայ Տէրոջմով , որ ուրիշ կերպ բան մը պիտի չխորհիք . և ան որ ձեզ կը խռովեցնէ , դատաւարութիւն պիտի կրէ՝ ով որ ըլլայ : Սակայն , եղբայրներ , եթէ ես տակաւին թրփատութիւն կը քարոզեմ , ալ ինչո՞ւ կը հալածուիմ . ուրեմն խաչին գայթակղութիւնը խափանուած է :
- 12 Երանի՜ թէ բոլորովին կտրուէին անանք որ ձեզ կը խռովեցնեն :
- 13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած էք ,

- եղբայրներ, միայն թէ յեր ազատութիւնը մարմնի
 ջանհրօթիւններու պատճառ չըլլայ, հապա սիրով ի-
 14 բարու ծառայութիւն ըրէք = Վասն զի բոլոր
 օրէնքը այս մէկ խօսքին մէջ կը կատարուի, թէ
 15 Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս = Ապա
 եթէ իրար խածնէք և ուտէք, զգոյշ կեցէք
 16 որ չըլլայ թէ իրարմէ սպառիք = Միայն թէ
 լայ կը զրուցեմ. Հոգիով գացէք, ու մարմինին
 17 ցանկութիւնը պիտի չկատարէք = Վասն զի մար-
 մինը կը ցանկայ հոգիին հակառակ, ու հոգին
 մարմինին հակառակ, և ասոնք իրարու հակա-
 18 ընէք = Բայց եթէ Հոգիէն կ'առաջնորդուիք,
 19 ալ օրէնքին սակ չէք = Արդ մարմինին գործերը
 յայանի են, որ ասոնք են. շնութիւն, պտոնկու-
 20 թիւն, պղծութիւն, գիծութիւն, Առապաշտու-
 թիւն, կախարգութիւն, թշնամութիւններ,
 կռիւներ, նախանձներ, բարկութիւններ, հա-
 կառակութիւններ, երկարաւիութիւններ, բա-
 21 ժանումներ, Չար նայուածքներ, մարդասպա-
 նութիւններ, զինովութիւններ, անառակու-
 թիւններ, ու ինչ որ ասոնց նման են. զոր հի-
 մակուրնէ ես ձեզի կը զրուցեմ, ինչպէս ա-
 ռաջուրնէ ալ կը զրուցէի, որ այսպիսի բաներ
 գործողները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի
 22 չժառանգեն = Բայց Հոգիին պտուղը այս է.
 սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, երկայն-
 23 մըտութիւն, Քաղցրութիւն, բարութիւն, հա-
 լատարմութիւն, հեղութիւն, ժուժկալութիւն.
 24 այսպիսի բաներու դէմ օրէնք չկայ = Եւ անոնք
 որ Քրիստոսիններն են՝ իբեայ մարմինը խաչ հա-
 նեցին բնական կիրքերով ու ցանկութիւններով
 25 մէկտեղ = Եթէ Հոգիով կ'ապրինք, Հոգիին
 26 համեմատ քալենք = Մնասարժ չըլլանք՝ մէկզմէկ
 զրգուելով = իրարու վրայ նախանձելով :

ԳԼ. 2

1 Պօղոս կը յորդորէ Գաղատացիները որ հեղութեամբ վարուին յանցանքի մէջ գըտնուող եղբայրներուն հետ, 2 և իրարու բեռերը վերցնեն. 6 առատաձեռն ըլլան զէպ իրենց վարդապետները, 9 և բարի գործելէն ետ չկենան. 12 կը ցուցնէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն միտքը ի՞նչ է. 14 թէ ինք ուրիշ բանով չպարծենար, բայց միայն Քրիստոսի խաչովը:

- 1 Եղբայրներ, եթէ մէկը յանկարծ ինչևիցէ յանցանքով բռնուելու ըլլայ, դուք որ հոգևոր էք, այնպիսին հեղութեան հոգիով ուղղութեան բերէք. քու անձիդ ալ զգուշութիւն ըրէ որ
- 2 չըլլայ թէ փորձութեան մէջ իյնաս = Իրարունեղութիւնները կրեցէք, և այնպէս Քրիստոսի
- 3 օրէնքը կատարեցէք = Քանզի եթէ մէկը ինքզինք բան մը ըլլալ կը սեպէ ու չէ, անիկա իր
- 4 անձը կը խաբէ = Բայց ամէն մարդ իր գործը թող կչուէ, ու ետքը միայն իր անձին վրայ պարծանք ունենայ, և ոչ թէ ուրիշին վրայ =
- 5 Վասն զի ամէն մէկը իր բեռը պիտի կրէ =
- 6 Խօսքին աշակերտութիւն ընողը իր վարդապետը
- 7 ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ = Մի
- 8 խաբուիք, Աստուած ծաղր չըլլար = Վասն զի ինչ որ մարդ մը կը սերմանէ, նոյնը պիտի հնձէ. ան որ իր մարմինին կը սերմանէ, այն մարմինէն ապականութիւն պիտի հնձէ. ու ան որ Հոգիին կը սերմանէ, այն Հոգիէն յաւիտենական
- 9 կեանք պիտի հնձէ = Բայց բարի գործելէն չձանձրանանք, քանզի յարմար ժամանակին
- 10 պիտի հնձենք՝ եթէ չթուլնանք = Ուտի քանի որ ժամանակը ձեռքերնիս է, բարիք ընենք ամէնուն, մասնաւանդ հաւատքին ընտանիներուն =
- 11 Նայեցէք՝ ինչպիսի գիրերով գրեցի ձեզի իմ
- 12 ձեռքովս = Որոնք որ կ'ուզեն մարմնի կողմանէ բարի երևնալ, անոնք ձեզ կը ստիպեն որ թլփատուիք, միայն որ Քրիստոսի խաչին համար
- 13 չհալածուին = Քանզի անոնք ալ որ թլփատուած

են, իրենք օրէնքը չեն պահեր, հապա կ'ուզեն
 որ դուք թլփատուիք, որպէս զի իրենք ձեր
 14 մարմինով պարծենան : Բայց ես՝ քաւ լիցի որ
 պարծենամ, հապա միայն մեր Տէր Յիսուս
 Քրիստոսի խաչովը, որով աշխարհ ինծի խաչը
 15 ելած է, ես ալ աշխարհի : Վասն զի Քրիստոս
 Յիսուսով ոչ թլփատութիւնը բան մըն է, ոչ ալ
 անթլփատութիւնը, հապա նոր ստեղծուած
 16 ըլլալն է Բան : Եւ ան ամէնը որ այս կանոնին հա-
 մեմատ կը քալեն, խաղաղութիւն ու սղորմու-
 թիւն ըլլայ անոնց վրայ, ու Աստուծոյ Իսրայէ-
 17 լին վրայ : Ասկէ ետեւ մէկը զիս թող չյոգ-
 նեցնէ. վասն զի ես Տէր Յիսուսի վէրքի նշան-
 18 ները իմ մարմնիս վրայ կը կրեմ : Եղբայրներ,
 մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հո-
 գիին հետ ըլլայ : Ամէն :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԵՓԵՍՍՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը Եփեսացիները բարեկէն 3 և անոնց համար գոհութիւն տալէն ետեւ,
 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտրութեանը 6 և որդեգրութեանը վրայ, 11 որ
 է մարդկային փրկութեան ճշմարիտ աղբիւրը. 13 և որովհետեւ այս խորհուրդին
 գերազանցութիւնը զիւրաւ չհասկցուիր, 16 աղօթք կ'ընէ որ անոնք 18 կատա-
 րեւապէս հասկնան, 20 և ունենան զանիկա Քրիստոսով :

- 1 Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստու-
 ծոյ կամքովը, Եփեսոսի մէջ եղած սուրբե-
 րուն և Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողներուն.
- 2 Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծով
 մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ :

- 3 Օրհնեալ է Աստուած և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, որ մեզ օրհնեց ամէն հո-
ղեոր օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ
- 4 Քրիստոսով. ինչպէս մեզ անով աշխարհի սկիզ-
բէն առաջ ընտրեց, որպէս զի մենք սուրբ ու
- 5 անարատ ըլլանք իր առջև սիրով. Եւ առաջուրնէ
մեզ սահմանեց իրեն որդեգիր ըլլալ Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքով իր կամքին հաճութեանը
- 6 պէս, իր փառաւոր շնորհքին գովութեանը
համար, սրով մեզ զարդարեց Սիրելիին ձեռքով.
- 7 Որով փրկութիւն ունինք մենք իր արեանը մի-
ջոցով, մեղքի թողութիւնը՝ իր շնորհքին ճո-
խութեան չափովը. Զոր մեր վրայ աւելցուց
- 9 բոլոր իմաստութեամբ ու գիտութեամբ, Մեզի
յայտնելով իր կամքին խորհուրդը իր հաճու-
թեանը պէս, զոր *իր մէջ՝ նախասահմաներ էր.
- 10 Որպէս զի ժամանակներուն լրանալուն անաե-
սութեանը մէջ ամէն բան բովանդակէ Քրիս-
տոսով, ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի վրայ
- 11 կայ, անով՝ Որով մենք ալ ժառանգութիւն
առինք, առաջուրնէ որոշուած ըլլալով անոր
նախասահմանութիւնովը, որ ամէն բան իր
- 12 կամքին խորհրդովը ի գործ կը դնէ. Որպէս զի
մենք անոր փառքին գովութիւն ըլլանք՝ ա-
ռաջուրնէ Քրիստոսի վրայ յուսացողներս. Որուն
- 13 վրայ դուք ալ յուսացա՛ք՝ երբ լսեցիք ճշմարտու-
թեան խօսքը, ձեր փրկութեան աւետարանը,
որու նաև հաւատալով՝ խոստացեալ Սուրբ
- 14 Հոգւոյն շնորհովը կնքուեցաք. Որ մեր ժառանգ
ըլլալուն գրան է մինչև ստացուածքին փրկու-
թիւնը՝ իր փառքին գովութեանը համար:
- 15 Ուստի ես ալ երբ լսեցի Տէր Յիսուսի վրայ
ունեցած հաւատքնիդ, ու բոլոր սուրբերուն
- 16 վրայ յեր նախեցած սէրը, Զեմ՝ գաղարիւր ձեզի

* Որին, անով

- Համար գոհութիւն ընելէ՝ ձեզ իմ աղօթքնե-
 17 բուս մէջ յիշելով . Որպէս զի մեր Տէր Յիսուս
 Քրիստոսի Աստուածը, փառաց Հայրը, տայ
 ձեզի իմաստութեան ու յայտնութեան հոգին
 18 իր գիտութիւնովը . Որպէս զի սիրտերնուդ աչ-
 քերը լուսաւորուելով՝ գիտնաք թէ ի՞նչ է անոր
 ձեզ կանչելուն յոյսը, ու ի՞նչ է անոր ժառան-
 գութեանը փառքին ճոխութիւնը սուրբերուն
 19 մէջ, Եւ ի՞նչ է իր զօրութեան գերազանց մե-
 ծութիւնը հաւատացեալներուս մէջ՝ իր կարող
 20 զօրութեանը գործադրութիւնովը, Զոր Քրիս-
 տոսի վրայ ի գործ դրաւ, երբ զանիկա մեռել-
 ներէն յարուց, ու նստեցուց իր աջ կողմը եր-
 21 կինքի մէջ Ամէն իշխանութեան ու սլետու-
 թեան և զօրութեան ու տէրութեան վրայ, և
 ամէն անունի վրայ որ կ'անուանի, ոչ թէ միայն
 այս աշխարհին մէջ, հապա գալիքին մէջ ալ .
 22 Եւ ամէն բան անոր ուրբերուն տակ հնազան-
 դեցուց, և զանիկա ամէն բաներու վրայ եկե-
 23 ղեցիին զլուխ դրաւ, Որ անոր մարմինն է, անոր
 լրումը՝ որ կը լեցնէ ամէնը ամէն բանի մէջ :

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը մեր բնական վիճակը՝ շնորհքով եղած մեր հիմակուան վիճակին հետ
 բաղդատելով, 40 կը ծանուցանէ թէ մենք բարի գործերու համար ստեղծուած
 ենք, 43 և Քրիստոսով մտեցած ըլլալով՝ 44 հեթանոսներու և օտարներու վար-
 մունք ունենալու չենք ինչպէս որ ատեն մը ունէինք . 49 այլ իբրև սուրբերուն
 քաղաքակեցները և Աստուծոյ ընտանիքը :

- 1 Եւ դուք որ յանցանքներու ու մեղքերու մէջ
 2 մեռած էիք, ինչ յեղ ինդամանայոց . Որոնց մէջ ատե-
 նօք կը քալէիք այս աշխարհին բռնած ճամբովը,
 այս օդին իշխանութեանը իշխանին ազածին պէս,
 այն ոգիին՝ որ հիմա սպառամբութեան որդի-
 3 ներուն ներսիդին կը ներգործէ . Որոնց մէջ ա-
 տենօք մենք ամէնս ալ կը պտըտէինք մեր մար-
 մինին ցանկութիւններովը, և մարմինին ու

- միաքին ուզածը կը կատարէինք . և բնութեամբ
 բարկութեան որդիներ էինք՝ ինչպէս ուրիշ
 4 ներք . Բայց Աստուած , որ մեծ է ոլորմութիւ
 նով , իր առատ սիրոյն համար , որով մեզ սի
 5 րեց , Երբ յանցանքներու մէջ մեռած էինք ,
 մեզ Քրիստոսի հետ կենդանացուց , (դուք
 6 շնորհքով փրկուած էք ,) Եւ անոր հետ Բշ յա
 րուց , ու անոր հետ նստեցուց երկնաւորներուն
 7 մէջ Քրիստոս Յիսուսով , Որպէս զի դալու դա
 րերուն մէջ ցուցնէ իր շնորհքին գերազանց
 մեծութիւնը՝ Քրիստոս Յիսուսով մեզի յոյճ
 8 քաղցրութիւնովը : Վասն զի շնորհքով փրկ
 կուած էք դուք հաւատքի միջոցով . և այս ոչ
 9 թէ ձեզմէ է , հապա Աստուծոյ պարգևն է . Ոչ
 10 թէ գործերէն , որ մէկը չպարծի . Վասն զի
 մենք անոր ձեռագործն ենք , Քրիստոս Յիսուսով
 ստեղծուած՝ բարի գործերու համար , որոնց
 Աստուած առաջուրնէ պատրաստեց Բշ , որպէս
 զի անոնց մէջ քալենք :
- 41 Ուստի միաքերնիզ բերէք որ դուք ատեն մը
 մարմինով հեթանոսներ ըլլալով , (որոնք ան
 թիփատութիւն կ'ըսուին անոնցմէ՝ որ թիփա
 տութիւն կ'ըսուին մարմինի մէջ ձեռքով եղած ,)
- 42 Որ այն ատեն դուք առանց Քրիստոսի էիք , ու
 հեռացած էիք Իսրայէլի քաղաքակցութենէն ,
 և օտարացած՝ խոստմունքին ուխտերէն , ու
 յոյս մըն ալ չունէիք , և աշխարհի մէջ անաստ
 43 ուած էիք : Բայց հիմա Քրիստոս Յիսուսով
 դուք որ ատեն մը հեռաւոր էիք , մերձաւոր
 44 եղաք Քրիստոսի արիւնովը : Վասն զի անիկա է
 մեր խաղաղութիւնը , որ երկուքը մէկ ըրաւ ,
 ու մէջտեղի բաժանող պատը , սյսինքն իրար
 45 Եւ հրամաններով եղած պատուիրանքներուն
 օրէնքը խափանեց . որպէս զի իրմով այն եր

- կուքը նոր մարդ մը հաստատէ, ու այսպէս խա-
- 16 զաղութիւն ընէ. Եւ երկուքն ալ մէկ մարմին
եղած հաշտեցնէ Աստուծոյ հետ իբր խաչովը .
- 17 վասն զի անով սպաննեց թշնամութիւնը . Եւ
եկաւ խաղաղութիւն քարոզեց ձեզի որ հեռուն
- 18 էիք, ու անոնց՝ որ մօտ էին = Քանզի անոր
ձեռքով մենք երկուքս ալ մէկ Հոգիով՝ Հօրը
- 19 մօտենալու արքանութիւնը ունինք = Ուրեմն ալ ասկէ
ետե դուք օտար ու պանդուխտ չէք, հապա
սուրբերուն քաղաքակիցները և Աստուծոյ ըն-
- 20 տանիքը՝ Առաքեալներուն ու մարգարէներուն
հիման վրայ շինուած, որուն անկիւնին գլուխը
- 21 Յիսուս Քրիստոս է . Որով բոլոր չէնքը մէկտեղ
յարմարութեամբ կազմուած՝ կ'աճի սուրբ
- 22 տաճար մը կ'ըլլայ Տէրաջմով . Որով դուք ալ
մէկտեղ կը շինուիք՝ Աստուծոյ բնակարան ըլլա-
լու Հոգւով Սրբով :

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ՝ թէ յայտնութեամբ իրեն ցուցուած է 5 այն ծածկուած
խորհուրդը՝ 6 թէ հեթանոսները պիտի փրկուին, 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զա-
նկա քարոզելու շնորհքը : 13 կը խնդրէ որ անոնք իր ներութիւններուն պատճա-
ռաւ չձանձրանան, 14 և աղօթք կ'ընէ որ 19 անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց
վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկնալ :

- 1 Ուստի ես Պողոս, Յիսուս Քրիստոսի կապուածք
- 2 ձեզի հեթանոսներուդ համար . Դուք անշուշտ
լսած էք Աստուծոյ շնորհքին անտեսութիւնը,
- 3 որ ինձի տրուած է ձեզի համար, թէ ինձի
այն խորհուրդը յայտնութիւնով ցուցուեցաւ .
(ինչպէս առաջուրնէ ալ ձեզի համառօտաբար
- 4 գրեցի, Որով կրնաք կարգալ ու միտք առնել
իմ տեղեակ ըլլալս Քրիստոսի խորհուրդին
- 5 վրայով .) Որ ուրիշ դարերուն մէջ մարդոց որ-
գիններուն չերեցաւ, ինչպէս հիմա Հոգւով Սրբով
յայտնուեցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու
- 6 մարգարէներուն . Որպէս զի հեթանոսները

- Քրիստոսով ժառանգակից ու մարմնակից և
անոր խոստամունքին հաղորդ ըլլան աւետարա-
7 նով . Որու ես սպասաւոր եղայ՝ Աստուծոյ
չնորհայ պարգևին համեմատ՝ որ ինծի տրուե-
8 ցաւ իր զօրութեան ներգործութիւնովը, (ինծի՝
որ ամէն սուրբերուն փոքրագոյնն եմ, այս
չնորհքը արուեցաւ,) հեթանոսներուն մէջ
9 Եւ ամէնը լուսաւորելու, որպէս զի գիտնան թէ ինչ է
այն խորհուրդին անօրէնութիւնը՝ որ ի յաւի-
տենից ծածկուած էր Աստուծոյ քով, որ ամէն
10 բանը *ստեղծեց . Որպէս զի հիմա Աստուծոյ
բազմատեսակ իմաստութիւնը եկեղեցիին ձեռ-
քով յայտնի ըլլայ երկինքը եղող իշխանու-
11 թիւններուն ու պետութիւններուն, Իր յաւի-
տենական նախասահմանութեանը համեմատ,
զոր ըրաւ մեր Տէրօջր Քրիստոս Յիսուսի ձեռքով .
12 Որով մենք ալ համարձակութիւն ու մօտենալու
արքանութիւն ունինք վստահութեամբ՝ իրեն հա-
ւատալով ։
- 13 Ուստի կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նեղու-
թիւններուն սրտաճառաւ, որոնք ձեզի համար
14 են, և որոնք ձեր փառքն են ։ Ասոր համար
ծունկի վրայ դալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
15 Հօրը առջև, Ուրկէ ամէն ազգատոհմ երկինքի
16 մէջ ու երկրի վրայ անուն կ'առնէ, Կապուցմ որ
սոյ ձեզի իր փառքին ձոխութեանը չափովը՝
զօրութիւնով հաստատուիլ իր Հոգիովը ներսի
17 մարդուն մէջ . Որպէս զի Քրիստոս հաւատքով
ձեր սիրտերուն մէջ բնակի, և դուք սիրով
18 արմատացած ու հաստատուած ըլլաք, Որպէս
զի կարենաք հասկնալ բոլոր սուրբերուն հետ
մէկատեղ, թէ ինչ է լայնութիւնը ու երկայնու-
թիւնը և խորութիւնը ու բարձրութիւնը .

* Ո՞րն է, Յիսուս Քրիստոսով ստեղծեց

- 19 Այսինքն ճանչնալ Քրիստոսի սէրը, որ զիտու-
թենէ գերազանց է, որպէս զի լցուիք Աստու-
20 ծոյ ամէն լրութիւնովը = Արդ անոր որ կարող է
առատութեամբ ընել ամէն բաներէն աւելի՝
զոր մէնք կը խնդրենք կամ կը խորհինք, այն
21 զօրութիւնովը որ մեր մէջ կը ներգործուի, Իրեն
փառք եկեղեցիին մէջ Քրիստոս Յիսուսով բոլոր
դարերուն մէջ յաւիտեանս յաւիտենից = Ամէն =

ԳԼ. Դ

4 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալ, 7 և կը ծանուցանէ թէ Աստուած
անոնց զանազան պարգևներ տուաւ, 43 որպէս զի իր եկեղեցին շինութիւն առնէ
46 ու ածի Քրիստոսով. 48 կը պատուիրէ անոնց մէկդի ձգել հեթանոսական պիղծ-
գործերը, 24 նոր մարդը հագնիլ, 25 ստութիւնը 29) և ամէն ապականեալ խօս-
քերը մէկդի ձգելով:

- 1 Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի ես որ Տէրոջը համար
կապուած եմ, որ դուք այնպէս քալէք՝ ինչպէս
2 կը փայլէ այն կոչումին որով կանչուեցաք, Բոլոր
խոնարհութիւնով ու հեղութիւնով, երկայն-
մրտութեամբ, սիրով իրարու ներողամիտ ըլլա-
3 լով. Չանալով Հոգւոյն Արքայ միաբանութիւնը
4 խաղաղութեան կապովը պահել. Մէկ մարմին
ու մէկ հոգի, ինչպէս կանչուեցաք ձեր կոչու-
5 մին մէկ յուսովը. Տէրը մէկ է, հաւատքը մէկ,
6 մկրտութիւնը մէկ. Մէկ է Աստուած և ամէ-
նուն Հայրը, որ ամէնուն վրայ ու ամէնուն հետ
7 և *ձեր ամէնուն մէջ է = Բայց մեր ամէն մէ-
կուն ալ շնորհք արուած է Քրիստոսի պարգևին
8 չափովը = Անոր համար կ'ըսէ թէ Բարձրը ելաւ,
գերութիւնը գերի բռնեց ու մարդոց պարգև-
9 ներ տուաւ = Այն ելաւ լուսինէն է, միայն թէ՛
10 որ ինք առաջ երկրի վարի կողմերը իջաւ = Ան
որ իջաւ՝ նոյն ինքն է, որ բոլոր երկինքներէն
11 վեր ելաւ, որպէս զի ամէն բան լեցնէ = Եւ ինք

- մէկ քանին տուաւ առաքեալներ ըլլալու, մէկ քանին մարգարէներ, մէկ քանին աւետարանիչներ, մէկ քանին հովիւներ ու վարդապետներ. Սուրբերուն կատարելութեանը համար, պաշտօնին գործին համար, Քրիստոսի մարմնին շինութեանը համար. Մինչև ամէնս ալ հասնինք հաւատքին ու Աստուծոյ Որդին ճանչնալուն միաբանութեանը, կատարեալ մարդ ըլլալու, Քրիստոսի լման հասակին չափը սեննալու. Արպէս զի ալ ասկէ ետև տղաք չըլլանք, երերած ու վարդապետութեան ամէն հովերէն առջին անդին տարուբերուած՝ մարդոց խաբէութիւնովը, որոնք խորամանկութեամբ կը խաբեն մուրեցնելու. Հասա սիրով ճշմարտութեան հետևելով՝ ամէն բան Անով աճեցնենք որ գլուխ է, այսինքն Քրիստոս. Արմէ բոլոր մարմինը մէկտեղ կազմուած, և ամէն յօդուածները իրարու հաղորդուելով կցուած՝ ամէն մէկ մասին չափով ներգործելով՝ մարմինին աճում կու սայ իրեն շինութեանը համար սիրով:
- 17 Աւստի զայս կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն կ'ընեմ, որ դուք մէյմըն ալ «յնպէս» չքալէք, ինչպէս ուրիշ հեթանոսները կը քալեն իրենց մտքին ունայնութեանը մէջ. Արոնց խնայողութիւնը խաւարած է, ու օտարացած են Աստուծոյ կեանքէն, իրենց մէջ եղած տգիտութեան պատճառաւ իրենց սրտին *կուրութեանը համար. Արոնք անզգայ ըլլալով, ինքզինքնին անառակութեան տուին, ամէն կերպ պղծութիւն գործելու րազահութիւնով:
- 18 Բայց դուք այսպէս չտրուեցաք Քրիստոսը, Եթէ անոր վրայով լսեցիք ու անկէ սորված էք, ինչպէս ճշմարտութիւնը Յիսուսի մէջ է. Արպէս զի ձեր վրայէն մէկգի հանէք այն յէր առաջուան վար-

* Յան. լթութեանը

† կա՛, անյագութիւնով

- մունքին պէս եղած հին մարզը, խաբերայ
 23 ցանկութիւններով ապականուածը . Եւ ձեր
 24 միաքին հոգիովը նորոգուիք, Եւ նոր մարզը
 ձեր վրայ հագնիք, որ Աստուծոյ պապիւրին պէս
 ստեղծուած է արդարութիւնով ու ճշմարիտ
 25 սրբութիւնով : Ուստի ստութիւնը մէկդի ձգե-
 լով՝ ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկդ իր
 բնկերին հետ, վասն զի մենք իրարու անդամ-
 26 ներ ենք : Եւ՛ բարկանաք՝ մեղք մի գործէք .
 27 արևը ձեր բարկութեանը վրայ մարը չմտնէ : Ու
 28 Սատանայի տեղ մի տաք : Ան որ գողութիւն
 կ'ընէր, ալ թող չգողնայ . այլ մանաւանդ աղէկ
 գործի մը պարսպելով՝ իր ձեռքերովը աշխատի,
 որպէս զի կտրող ըլլայ *տալ կարօտ եղողին :
 29 Բնաւ ձեր բերնէն ապականեալ խօսք մը չելլէ,
 հապա ինչ որ աղէկ է՝ պէտք եղած շինու-
 թեանը համար, որպէս զի լսողներուն շնորհք
 30 տայ : Եւ Աստուծոյ Սուրբ Հոգին մի տրամե-
 ցնէք, որով դուք կնքուեցաք փրկութեան
 31 օրուանը համար : Ամէն դաւանութիւն և բար-
 կութիւն ու սրտմտութիւն և ազազակ ու հայ-
 հոյութիւն վերցուի ձեզմէ ամէն չարութիւն-
 32 ներով մէկտեղ : Եւ իրարու հետ քաղցր եղէք,
 գթած, ներելով իրարու, ինչպէս Աստուած
 Քրիստոսով ներեց ձեզի :

ԳԼ. Ե

1 Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալ, 3 պոռնկութենէ 4 և ամէն տեսակ պիղծ գործքերէ ետ կենալ, 7 շարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընել, 45 ուղղութեամբ քայլել, 48 և Հոգիով լեցուիլ . 22 ետքը կը խօսի մասնաւոր պարտաւորութիւններու վրայով, թէ կիները պարտին հնազանդիլ իրենց սյրերուն, 25 և սյրերը պարտին սիրել իրենց կիները, 32 ինչպէս Քրիստոս սիրեց և կեղեցին :

1 Արդ Աստուծոյ նմանող եղէք սիրելի զաւակ-
 2 ներու պէս . Եւ սիրով վարուեցէք, ինչպէս

* Յոն. հաղորդել

Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր անձը մեզի
 համար մատնեց՝ անուշահոտ պատարագ ու զոհ
 3 ըլլալով Աստուծոյ = Բայց պոռնիկութեան և
 ամէն իբր պղծութեան կամ ազահութեան
 անունը անգամ չյիշուի ձեր մէջ, (ինչպէս
 4 կը վայլէ սուրբերուն,) Եւ գարշելի բաներ կամ
 յիմարական խօսքեր կամ խեղկատակութիւն,
 5 որ չվայլեր, այլ մանաւանդ զօհութիւն. *Քանզի
 զայս գիտէք՝, որ ամէն պոռնիկ կամ պիղծ
 կամ ազահ, որ կռապաշտ է, Քրիստոսի ու
 Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ ժառան-
 6 գութիւն չունի = Զըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ
 փուճ խօսքերով. վասն զի այս բաներուն համար
 Աստուծոյ բարկութիւնը կու գայ անհնազան-
 7 դութեան որդիներուն վրայ = Ուստի անոնց
 8 հաղորդ մի ըլլաք = Քանզի իէև ատեն մը դուք
 խաւար էիք, բայց հիմա լոյս էք Տէրօջմով.
 9 լուսոյ որդիներու պէս քալեցէք. Վասն զի
 †Հոգւոյն պտուղը ամէն իբր բարութիւնով,
 և արդարութիւնով ու ճշմարտութիւնով է =
 10 Քննեցէք ինչ է Տէրօջը հաճելին. (11) Ու կցորդ
 մի ըլլաք խաւարին անպտուղ գործերուն, այլ
 12 մանաւանդ զանոնք յանդիմանեցէք = Վասն զի
 անոնց մէջ գաղտուկ գործուած բաները խօ-
 13 սիլն ալ ամօթ է = Բայց ամէն բան յանդի-
 մանուած՝ լուսով յայտնի կ'ըլլայ. վասն զի ամէն
 14 բան որ յայտնի կ'ըլլայ՝ լոյս է = Անոր համար
 կ'ըսէ, Արժնցիր դուն որ կը քնանաս, և կանգնէ
 մեռելներէն, ու Քրիստոս քեզի լոյս պիտի տայ =
 15 Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս զգուշութեամբ
 16 պիտի քալէք, ոչ թէ անմիաներու պէս, Հասցա
 իմաստուններու պէս. ժամանակը ծախու ա-
 17 ուէք, վասն զի օրերս չար են = Անոր համար
 անմիտ մի ըլլաք, հասցա իմացէք թէ ինչ է

*կ-ժ, Զայս իմանալով դիտեաք

†Ո՛ւնէ, լուսոյ

- 18 Տէրոջը կամքը : Եւ մի գինովնաք գինիով , ու
 19 լեցուեցէք . Եւ սաղմոսներով ու օրհնութիւն-
 ներով և հոգևոր երգերով ձեր մէջ խօսակցե-
 20 լով՝ երգեցէք ու սաղմոս ըսէք Տէրոջը ձեր
 սիրտերուն մէջ : Ամէն ատեն ամէն բանի համար
 գոհութիւն տուէք Աստուծոյ ու Հօրը՝ մեր
 Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը :
 21 Իրարու հնազանդ եղէք *Աստուծոյ վախովը :
 22 Կիները իրենց այրերուն հնազանդ ըլլան՝ որ-
 23 պէս թէ Տէրոջը . Վասն զի այրը կնոջ գլուխն
 է , ինչպէս Քրիստոս ալ եկեղեցիին գլուխն է ,
 24 ու ինք մարմինին Փրկիչն է : Ուստի ինչպէս ե-
 կեղեցին հնազանդ կ'ըլլայ Քրիստոսի , նոյն-
 25 պէս ալ կիները ամէն բանի մէջ իրենց այրե-
 26 րուն : Այրեր , սիրեցէք ձեր կիները , ինչպէս
 Քրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին , ու իր անձը
 27 մտանեց անոր համար . Որպէս զի զանիկա սրբէ
 ու մաքրէ աւազանին ջրովը՝ խօսքով . Որպէս զի
 ինք իր դիմաց փառաւոր կեցնէ եկեղեցին , որ
 28 ու անարատ ըլլայ : Նոյնպէս ալ պէտք է որ
 այրերը իրենց կիները սիրեն իրենց մարմիննե-
 29 րուն պէս . ան որ իր կինը կը սիրէ , իր անձը
 կը սիրէ . Վասն զի մէկը բնաւ իր անձը չատեր ,
 30 հապա կը սնուցանէ ու կը խնամէ զանիկա ,
 ինչպէս Տէրն ալ եկեղեցին . Վասն զի մենք
 31 անոր մարմինն անդամներն ենք , անոր մարմի-
 նէն ու անոր ոսկորներէն : Ասոր համար մարդը
 պիտի ձգէ իր հայրը ու մայրը , և իր կնոջ պիտի
 32 յարի , ու երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան :
 Այս խորհուրդը մեծ է , բայց ես կը զրուցեմ
 33 Քրիստոսի ու եկեղեցիին վրայով : Սակայն

*Ո՛հ-հ , Քրիստոսի

†Ո՛հ-հ , Քրիստոս

ձեզմէ ամէն մէկն ալ իր կինը այնպէս սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը, ու կինը իր այրէն ակնածութիւն ընէ :

ԳԼ. 9

1 Այ ծանուցանէ տղայոց պարտականութիւնը դէպ իրենց ծնողները, 5 ծառաներուն պարտականութիւնը դէպ իրենց տէրերը . 10 թէ մեր կեանքը զինուորութիւն մըն է, 12 ոչ միայն մարմինի ու արիւնի դէմ, հապա նաև հոգևոր թշնամիներու դէմ. 13 քրիստոնէսային ղէնքերը ի՞նչ են, 18 և ի՞նչպէս դործածել պէտք է զանոնք : 21 Տիւրքիոսի վրայով յանձնարարութիւն :

- 1 Որդիներ, ձեր ծնողներուն հնազանդ եղէք Տէրոջմով, փասն զի այն է արժանը = Պատուէ քու հայրդ ու մայրդ, (որ առաջին պատուիրանքն է խոստամունքով), Որպէս զի քեզի աղէկ ըլլայ,
- 4 ու երկար կեանք ունենաս երկրի վրայ = Եւ դուք, հայրեր, ձեր որդիները մի բարկացնէք, հապա զանոնք մեծցուցէք Տէրոջը վարժութիւնովը ու խրատովը = Ծառաներ, հնազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն ահով ու դողով՝ ձեր սրտին միամտութիւնովը, որպէս թէ Քրիստոսի . Ոչ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի առջև ծառայելով, հապա Քրիստոսի ծառաներու պէս՝
- 7 սրտանց Աստուծոյ կամքը ընելով . Յօժարութեամբ ծառայելով որպէս թէ Տէրոջը, ու
- 8 ոչ թէ մարդոց . Գիտնալով որ ամէն մէկը ինչ բարիք որ ընէ, նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի,
- 9 թէ ծառայ ըլլայ և թէ ազատ = Դուք ալ, տէրեր, նոյնը ըրէք անոնց, ու սպառնալիքը թող տուէք, գիտնալով որ անոնց ալ ձեր ալ Տէրը երկինքն է . ու անոր քով աչառութիւն չկայ =
- 10 Ալ ասկէ ետև, եղբայրներս, զօրացէք Տէրոջմով ու անոր զօրութեան կարողութիւնովը =
- 11 Ձեր վրայ հագէք Աստուծոյ սարառազինութիւնը, որպէս զի կարող ըլլաք Սատանայի
- 12 հնարքներուն դէմ դնել = Վասն զի մեր պա-

- տերազմք արիւնի ու մարմնի հետ չէ, հապա
 իշխանութիւններու ու պետութիւններու հետ,
 և այս *խաւար աշխարհին՝ իշխաններուն հետ,
 երկնաւորներուն մէջ եղող չար ոգիներուն հետ:
- 13 Ասոր համար ձեր վրայ առէք Աստուծոյ սպառա-
 զինութիւնը, որպէս զի կարող ըլլաք չարու-
- 14 թեան օրը դէմ դնել, Ու ամէն բանը լմնցնելէ
 ետև՝ հաստատուն կայնիլ: Ուստի յէր Գեղ կայնե-
 ցէք, մէջբերնիդ ճշմարտութեամբ ամուրցնե-
- 15 լով, ու արդարութեան գրահը հագնելով. Ու
 ոտքերնուդ հողցնելով խաղաղութեան աւե-
- 16 տարանին պատրաստութիւնը. Եւ ամէն բանին
 վրայ հաւաարին վահանը առէք, որով կարող
 պիտի ըլլաք չարին ամէն կրակոտ նետերը մա-
- 17 բել. Եւ փրկութեան սաղաւարարը առէք, ու
 18 Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն է. Ամէն
 աղօթքով ու խնդրուածքով ամէն ատեն աղօթք
 ըրէք Հոգիով, ու այս բանին վրայ հսկեցէք
 կատարեալ յարատեութեամբ ու աղաչանքով՝
- 19 բոլոր սուրբերուն համար, Ինծի համար ալ,
 որպէս զի ինծի խօսք արուի որ բերանս բանամ
 համարձակութեամբ աւետարանին խորհուրդը
- 20 յայտնելու. Որու համար ես դեսպանութիւն
 կ'ընեմ կապանքովս, որպէս զի անով համար-
 ձակութիւն ունենամ խօսելու՝ ինչպէս պէտք է:
- 21 Բայց որպէս զի դուք ալ գիտնաք իմ վրայովս՝
 թէ ինչ կ'ընեմ ես, ամէն բանը սխիտի ցուցնէ
 ձեզի Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատա-
- 22 ըլմ պաշտօնեան Տէրօջմով. Զոր յատկապէս
 այդ բանին համար ձեզի գրկեցի, որպէս զի
 գիտնաք դուք մեր վրայով, ու ինք ձեր սիր-
 տերը մխիթարէ:
- 23 Խաղաղութիւն եղբայրներուն և սէր հա-
 ւաարով մէկտեղ Հօր Աստուծմէ ու Տէր Յիսուս

24 Քրիստոսէ : Ենորհք այն ամէնուն հետ՝ որոնք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը անկեղծութեամբ կը սիրեն : Ամէն :

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուծո՛ւ, և իր սէրը որ ունի փիլիպպեցւոց վրայ՝ իրենց հաւատքի պտուղին համար, և իր շարչարանքներուն հազարդ ըլլանուն համար . 9 Թէ ամէն օր աղօթք կ'ընէ՝ որ անոնք շնորհքով աճին : 12 Եւ պատմէ թէ Հռովմայ մէջ իր կրած նեղութիւններովը Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ . 21 և թէ ինք միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ՛ իր ազրելովը և թէ՛ մեռնելովը : 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միտքան ըլլան, 28 և քաջասիրտ՝ հայածման ժամանակ :

1 Պօղոս և Տիմոթէոս, Յիսուս Քրիստոսի ծառայները, Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբերուն որոնք Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսներով ու սարկաւազներով . Ենորհք ու խաղաղութիւն ձեզի Աստուծո՛ւ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ :

3 Կը գոհանամ իմ Աստուծո՛ւմէս ամէն անգամ 4 որ ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս մէջ ձեր ամէնուն համար ուրախութեամբ 5 աղօթք կ'ընեմ,) Աւետարանին հազարդ ըլլանուն համար առաջին օրուրնէ մինչև հիմա . 6 Այս մասին վստահ ըլլալով՝ թէ ան որ ձեր մէջ բարի գործ մը սկսեց, մինչև Յիսուս Քրիստոսի 7 օրը պիտի կատարէ . Ինչպէս ինձի արժան ալ է ձեր ամէնուն վրայ ոյս բանը խորհիլ՝ *ձեզ ի՞նչ սրտիս մէջ ունենալու՝ համար իմ կապե-

*Կա՛մ, զիս յի սիրտերուն մէջ ունենալուդ .

- րուս մէջ, և աւետարանին շատագոյնութեանը
 ու հաստատութեանը մէջ, և ամէնդ ինծի ե-
 ղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ համար =
 8 Քանզի վկայ է ինծի Աստուած, որ ինչպէս
 փափաք ունիմ ձեր ամէնուն վրայ Քրիստոս
 9 Յիսուսի գութովը = Եւ այս աղօթքը կ'ընեմ,
 որ ձեր սէրը հեռոջհեռէ աւելի շատնայ գիտու-
 10 թիւնով ու բոլոր ընարողութիւնով, Որպէս զի
 դուք տարբեր բաները զանազանէք, որպէս զի
 Բնչ Քրիստոսի օրը անկեղծ և առանց գայթակ-
 11 ղութեան ըլլաք. Արդարութեան պտուղներով
 լցուած Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով՝ Աստուծոյ
 փառքին ու գովեստին համար =
 12 Կ'ուզեմ որ գիտնաք, եղբայրներ, թէ ինչ որ
 ինծի պատահեցաւ՝ ա՛լ աւելի աւետարանին յա-
 13 ռաջգիմութեանը պատճառ եղաւ. Մինչև իմ
 կապերս, որոնք Քրիստոսի համար են, բոլոր
 պաշտօնին մէջ և ուրիշ ամէնուն ալ յայանի
 14 եղան. Եւ Տէրոջմով եղբայրներուն շատերը
 սիրտ առին իմ կապերէս՝ ա՛լ աւելի համար-
 ձակիլ Աստուծոյ խօսքը խօսելու առանց վախի =
 15 Ոմանք նախանձէ ու հակառակութենէ և ու-
 մանք բարեսիրութենէ շարժուլ Քրիստոսը կը քա-
 16 րողեն. *Անոնք հակառակութեան համար
 Քրիստոսը կը պատմեն, ոչ թէ անկեղծու-
 թեամբ, կարծելով վիշտ աւելցնել իմ կապե-
 17 րուս վրայ. Իսկ ասոնք սիրոյ համար, վասն զի
 գիտեն թէ ես աւետարանին համար պատաս-
 18 խան տալու կեցեր եմ = Բայց ի՞նչ է. ո՛ր կերպով
 որ ըլլայ, թէ՛ պատճառանքով և թէ՛ ճշմարտու-
 թիւնով, Քրիստոս կը պատմուի, ու ասոր վրայ
 19 ուրախ եմ և ուրախ ալ պիտի ըլլամ = Քանզի
 գիտեմ որ ասոր վախճանը իմ փրկութեանս
 համար պիտի ըլլայ ձեր ինդրուածքովը, ու

- Յիսուս Քրիստոսի Հոգւոյն օգնականութիւն
 20 նովր, իմ եռանդուն ակնկալութեանս ու իմ
 յոյսիս համեմատ, որ բանով մը ամօթով պիտի
 չըլլամ. հապա կատարեալ համարձակութիւն
 նով ինչպէս ամէն ատեն՝ նոյնպէս ալ հիմա Քրիս-
 21 տոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառաւորի՝ թէ՛
 ապրելովս և թէ՛ մեռնելովս ։ Վասն զի ինծի
 համար՝ ապրիլը Քրիստոս է, ու մեռնիլը՝ օգուտ ։
 22 Ապա եթէ մարմինի մէջ ապրիլս իմ գործիս
 պտուղ կը բերէ, ալ չեմ գիտեր որք ընարեմ ։
 23 Երկու կողմանէ ալ նեղը մնացած եմ, մեկնե-
 լու ու Քրիստոսի հետ ըլլալու փափայք ունե-
 24 նալով. քանզի ան շատ աւելի աղէկ է, Բայց
 մարմինի մէջ կենալը ձեզի համար աւելի հար-
 25 կաւոր ։ Եւ այս բանին համոզուած ըլլալով՝
 գիտեմ որ ձեր ամէնուն հետ պիտի կենամ
 ու մնամ, որպէս զի դուք զարգանաք և ուրախ
 26 ըլլաք հաւատքով. որպէս զի ձեր պարծանքը
 իմ վրայովս աւելի ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով՝
 իմ նորէն ձեզի գալուս պատճառաւ ։
 27 Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչպէս
 կը վայլէ՝ այնպէս վարուեցէք. որպէս զի եթէ
 դամ ու ձեզ տեսնեմ, և կամ հեռու ըլլամ,
 ձեր վրայովը լսեմ որ դուք հաստատուն կը կե-
 նաք մէկ հոգիով, ու մէկ շունչով պատերազ-
 մակից կ'ըլլաք աւետարանին հաւատքին համար.
 28 Եւ բանով մըն ալ մի զարհուրիք հակառակորդ-
 ներէն, որ անոնց կորուստին ապացոյց մըն է,
 29 ու ձեզի՝ փրկութեան. Այն ալ Աստուծմէ է.
 փասն զի ձեզի տրուեցաւ Քրիստոսի համար՝
 ոչ թէ միայն տնոր հաւատալ, հապա տնոր
 30 համար չարչարուիլ ալ, Նոյն պատերազմը ու-
 նենալով՝ որ իմ վրաս տեսաք ու հիմա իմ
 վրայովս կը լսէք ։

ԳԼ. Բ

4 Կը իրատէ զանոնք միարան և խոնարհամիտ ըլլալ, ցուցնելով անոնց Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը : 12 Կը յորդորէ որ ջանք ընեն փրկութեան ճամբուն մէջ յառաջանալ, որպէս զի լուսաւորներու պէս ըլլան այս չար աշխարհին մէջ, 16 և միխթարութիւն տան իրեն՝ որ անոնց առաքեալն է, ու պատրաստ կը կենայ Աստուծոյ զոհ ըլլալու : 19 Կը յուսայ որ Տեմիթէոսը զրկէ անոնց, որուն վրայով բարի վկայութիւն կու տայ . 25 նմանապէս Եպափրոսիդոսի վրայով ալ զոր նոյն ատեն անոնց կը զրկէ :

- 1 Ուստի եթէ Քրիստոսով մխիթարութիւն մը կայ, եթէ սիրոյ սփոփանք մը, եթէ Հոգիի Հաղորդութիւն մը, եթէ զթուլութիւն ու ողորմութիւն մը, իմ ուրախութիւնս դուք լեցուցէք, նոյն խորհուրդը ունեցէք, միևնոյն սէրը յեր Բիշ ունենալով, մէկ շունչ, մէկ մտածմունք :
- 3 Բան մը զրդուութիւնով կամ սնապարծութիւնով մի ընէք . Հապա խոնարհութիւնով մէկզմէկ
- 4 ձեր անձէն լաւ սեպեցէք . Միայն անձերնուդ շահը մի նայէք . Հապա ամէն մէկը իր ընկերբինն ալ :
- 5 Զեզմէ ամէն մէկը նոյն միտքը թող ունենայ,
- 6 որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էր . Որ Աստուծոյ կերպարանքը ունենալով, * յափշտակութիւն մը
- 7 չսեպեց Աստուծոյ հաւասար ըլլալը . Հապա անձը ունայնացուց ծառայի կերպարանք առնելով՝ մարդոց նման ըլլալով . և կերպարանքովը
- 8 մարդու պէս դանուելով, Ինքզինք խոնարհեցուց, մինչև մահուան հնազանդ եղաւ, ու այն ալ
- 9 խաչին մահուանը : Ասոր համար Աստուած ալ զանիկա խիստ բարձրացուց, ու անոր անուն մը
- 10 տուաւ՝ որ ամէն անուննէ վեր է . Որպէս զի Յիսուսի անունին ամէն ծունկ ծռի, երկնաւորներուն ու երկրաւորներուն և սանդարամետաւ
- 11 կաններուն, Եւ ամէն լեզու դաւանի թէ Յիսուս Քրիստոս Տէր է Հօր Աստուծոյ փառքին
- 12 համար : Ուստի, իմ սիրելիներս, ինչպէս ամէն ատեն հնազանդ եղաք՝ ոչ միայն իմ ներկայու-

- թեանս, հապա ան աւելի հիմա, իմ բացա-
 կայութեանս ատեն, ահով ու դողով անձեր-
 13 նուզ փրկութիւնը գործեցէք. Վասն զի Աստ-
 ուած է որ ձեր մէջ կը ներգործէ կամենալը
 14 ու ընելը եւ հաճութեանը համար: Ամէն բան
 առանց արտունջներու ու վիճաբանութիւննե-
 15 թու ըրէք. Արպէս զի ըլլաք ամբիժ ու անարատ,
 Աստուծոյ որդիներ առանց մեղադրանքի, կա-
 մակար ու խտորեալ ազգին մէջ, որոնց մէջ
 դուք լուսաւորներու պէս կը փայլիք աշխարհի
 16 մէջ, Կենաց խօսքը ամուր բռնելով՝ ինծի պար-
 ծանք ըլլալու համար Քրիստոսի օրը, թէ պա-
 րապ տեղ չքալեցի, և պարապ տեղ չաշխա-
 17 տեցայ: Բայց թէպէտև ձեր հաւատքին պա-
 տարագին ու պաշտօնին վրայ ընծայուիմ, կ'ու-
 րախանամ և ձեր ամէնուն ուրախակից կ'ըլ-
 18 լամ. Նոյնպէս ալ դուք ուրախացէք ու ինծի
 ուրախակից եղէք:
- 19 Արդ կը յուսամ Տէր Յիսուսով որ Տիմոթէոսը
 շուտով ձեզի գրկեմ, որպէս զի իմ սիրտս ալ
 20 հանգչի, երբ ձեր վիճակը գիտնամ: Վասն զի
 անոր նման արտակից մէկը չունիմ, որ մտերմաբար
 21 ձեզի համար հոգ տանի: Քանզի ամէնը իրենցը
 կը փնտռեն՝ ու ոչ թէ Յիսուս Քրիստոսին:
 22 Բայց դուք անոր փորձը գիտէք, որ ինչպէս
 որդի մը հօրը հետ՝ այնպէս ինծի հետ ծառայու-
 23 թիւն ըրաւ աւետարանին մէջ: Ուստի կը յու-
 սամ զանիկա գրկել շուտ մը՝ իմ ինչպէս ըլ-
 24 լալիքս ստուգածիս պէս: Բայց վստահութիւն
 ունիմ Տէրօջմով՝ որ ես ալ քիչ ատենէն պիտի
 25 դամ: Միայն թէ հարկաւոր սեպեցի հիմա ձեզի
 գրկել Եպափրոդիտոս իմ եղբայրս և գործա-
 կիցս ու զինուորակիցս, ձեր գրկածը ու իմ
 26 պիտոյքիս ծառայողը: Արովհետև ինք ալ շատ
 փափաք ունէր ձեզ ամէնզ ալ [տեսնելու], ու

- կը տրտմէր, որ դուք լսած էիք թէ ինք հի-
 27 ւանդացաւ = Եւ արդարեւ ինք հիւանդացաւ
 մահուան մօտ, բայց Աստուած ողորմեցաւ
 անոր. ոչ թէ միայն անոր՝ հապա ինծի ալ,
 որպէս զի արտմութեան վրայ արտմութիւն չու-
 28 նենամ = Ասոր համար աւելի փութով զրկեցի,
 որպէս զի դուք զանիկա տեսնելով նորէն
 ուրախ ըլլաք, ու ես առանց արտմութեան
 29 ըլլամ = Ուրեմն ընդունեցէք զանիկա Տէրոջմով
 ամէն ուրախութեամբ, ու այնպիսիները պատ-
 30 ուականներու կարգը բռնեցէք. Քանզի Քրիս-
 տոսի գործին համար մինչև մահուան մօտեցաւ՝
 իր կեանքը վտանգի մէջ ձգելով, որպէս զի ձեր
 ինծի ծառայելու պակասութիւնը ինք լեցնէ =

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը պատուիրէ որ հեռու կենան թլփատութիւն քարոզող առաջադաս-
 պետներէն, 4 ցուցնելով թէ ինք անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին ար-
 դարութիւնովը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինք փաստաւ և ազտեղութիւն կը հա-
 մարի զայն, որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի. 12 սյուս ամենայնիւ
 կը խոստովանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խորհիլ,
 17 իրեն նմանող ըլլալ, 18 և մարմնաւոր քրիստոնէաներուն չար ճամբէն հեռու
 քնալ:

- 1 Ուստի, իմ եղբայրներս, ուրախ եղէք Տէրոջ-
 մով. նոյն բաները ձեզի գրել ինծի ձանձրու-
 2 թիւն չէ, ու ձեզի սպառնալութիւն է = Զգու-
 շացէք շուններէն, զգուշացէք չար մշակներէն,
 3 զգուշացէք կրճատութենէն = Վասն զի թլփա-
 տութիւնը մենք ենք, որ հոգիով զԱստուած
 կը պաշտենք, ու կը պարծենանք Քրիստոս Յի-
 սուսով, և մարմինի վրայ չէ վստահութիւննիս =
 4 Թէպէտ ես ալ նոյն վստահութիւնը ունիմ
 մարմինի վրայ. եթէ ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ
 վստահութիւն ունի մարմինի վրայ, ալ աւելի
 5 ես. Ութ օրուան թլփատուած, Իսրայէլի ազ-
 գէն, Բենիամինի ցեղէն, Եբրայեցի՝ Եբրայե-

- 6 ցիներէ, օրէնքին նայելով փարիսեցի. Նախանձաւոր ըլլալու կողմանէ՝ եկեղեցին կը հալածէի. օրէնքին արդարութեանը կողմանէ՝ անարատ
- 7 էի = Բայց ինչ որ ինծի շահ էր, զանկա Քրիստոսի համար վնաս սեպեցի = Եւ իրաւ բոլոր բաներն ալ վնաս կը սեպեմ իմ Տէրոջս Քրիստոս Յիսուսի գերազանց գիտութեանը համար. որու համար ամէն բանէն զրկուեցայ, և աղտեղութիւն կը սեպեմ, որպէս զի Քրիստոսը
- 9 շահիմ, Ու իր մէջ գտնուիմ, ոչ թէ իմ արդարութիւնս ունենամ որ օրէնքէն է, հասցա Քրիստոսի հաւատքովը եղած արդարութիւնը՝
- 10 որ Աստուծոյ է հաւատքով. Ճանչնալու զանկա և անոր յարութեանը զօրութիւնը ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ ըլլալը, անոր
- 11 մահուան կերպարանքը առնելով. Որ ըլլայ թէ
- 12 մեռելներուն յարութեանը հասնիմ = Ոչ թէ ես արդէն առեր եմ, կամ արդէն կատարեալ եղեր եմ, հասցա ետեւէ ինկած եմ որ բռնեմ ֆրիւմալը, որու համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս
- 13 Յիսուսէ = Եղբայրներ, ես չեմ սեպեր որ բռներ եմ. բայց բան մը կայ, որ ետեւի եղածները մոռցած եմ, ու առջևի եղածներուն կը գիմեմ.
- 14 Նպատակը գիտելով՝ Քրիստոս Յիսուսով եղած Աստուծոյ վերին կոչումին մրցանակին կը վազեմ = Ուստի մենք ամէնս որ կատարեալ ենք՝ ասիկա խորհիւնք, և եթէ բան մը ուրիշ կերպով խորհելու ըլլայք, զանկա ալ ձեզի սլտի
- 16 յայտնէ Աստուած = Միայն թէ ինչ սապիմանի որ հասեր ենք, նոյն կանոնին համեմատ քալենք,
- 17 նոյն խորհուրդը ունենանք = Ինծի նմանող եղէք, եղբայրներ, ու նայեցէք անոնց որ այնպէս կը քալեն, ինչպէս մեզ յետ օրինակ ունիք =
- 18 Վասն զի շատերը կը քալեն, որոնց համար շատ անգամ ձեզի կ'ըսէի, և հիմա լալով ալ կը զրու-

ցեմ՝, այսինքն՝ Քրիստոսի խաչին թշնամինե-
 19 րուն համար . որոնց վերջը կորուստ է, որոնց
 աստուածը իրենց որովայնն է, ու անոնց փառքը
 իրենց ամօթն է, որոնք Ռայն երկրաւոր բաները
 20 կը մտածեն : Բայց մեր * քաղաքականութիւնը
 երկինքն է, ուրկէ ալ Փրկչին կը սպասենք, Տէր
 21 Յիսուս Քրիստոսի . որ պիտի նորոգէ մեր խո-
 նարհ մարմինը՝ իր փառաւոր մարմինին կերպա-
 րանակից ըլլալու, այն զօրութիւնովը որ կա-
 րող է ամէնը իրեն տակ հնազանդեցնելու :

ԳԼ. Դ

1 Մասնաւոր խրատներէն ետեւ 4 ընդհանուր յորդորանքներ կ'ընէ, ցուցնելով թէ
 ի՞նչպէս ինք ուրախացաւ անոնց առատաստուութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն իր
 բանաստեղծած ատենը, ոչ այնքան իր պիտոյքը լեցնելուն համար, հասցաւ անոնց
 մէջ եղած Աստուծոյ շնորհքին համար . 4) և այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ
 աղօթքով և բարեներով :

- 1 Ուստի, իմ սիրելի ու բաղձալի եղբայրներս,
 իմ ուրախութիւնս ու պսակս, այսպէս հաս-
 տատուն կեցէք Տէրօջմով, սիրելիներս :
- 2 Եւողիտայի կ'աղաչեմ ու Սիւնտիքի կ'աղաչեմ,
 որ միևնոյն խորհուրդը ունենան Տէրօջմով :
- 3 Իրաւ քեզի ալ կ'աղաչեմ, ի՞հ հարազատ լծա-
 կիցս, դուն ալ օգնական եղիր անոնց, որոնք
 ինծի հետ աշխատեցան աւետարանին մէջ Կղե-
 մէսի և իմ ուրիշ գործակիցներուս հետ, ու
- 4 րոնց անունները կենաց գիրքին մէջ են . Ուրախ
 եղէք Տէրօջմով ամէն ատեն . դարձեալ կ'ըսեմ,
 5 ուրախ եղէք : Ձեր քաղցրութիւնը ամէն մար-
 6 զոց թող յայտնի ըլլայ . Տէրը մօտ է : Բանի մը
 համար հոգ մի ընէք . հասցաւ ամէն բանի մէջ
 աղօթքով ու աղաչանքով, գոհութիւնով մէկ-
 տեղ, ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ յայտնի ըլ-
 7 լայ : Եւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը, որ ամէն
 միտքէ վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը Քրիս-

* Կոմ, կենցաղավարութիւնը

- 8 տոս Յիսուսով պիտի պահպանէ = Վերջապէս, եղբայրներ, ինչ որ ճշմարտութիւնով է, ինչ որ պարկեշտութիւնով, ինչ որ արգարութիւնով, ինչ որ մաքրութիւնով, ինչ որ սիրով, ինչ որ բարի համբաւով, ինչ սուաքինութիւն և ինչ գովութիւն որ կայ, այն բաները խորհեցէք =
- 9 ինչ որ սորվեցաք ու առիք և լսեցիք ու տեսաք իմ վրաս, զայն բրէք, և խաղաղութեան Աստուածը ձեզի հետ պիտի բլլայ =
- 10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, որ իմ վրաս ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ, ինչպէս կը հոգայիք ալ, միայն թէ պատեհու-
- 11 թիւն չունէիք = Ոչ թէ կարօտութեան համար կ'ըսեմ. վասն զի ես սորվեցայ գոհ բլլալ իմ
- 12 գտնուած վիճակիս մէջ = Գիտեմ չքաւորութիւն քաշելը, գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛ կշտանալը, թէ՛ անօթենալը, թէ՛ շատ ունե-
- 13 նալը և թէ՛ պակասութիւն քաշելը = Ամէն բանի
- 14 կարող եմ *անով՝ որ զիս զօրացուց = Բայց աղէկ բրիք որ իմ նեղութեանս մէջ ինծի հա-
- 15 զորդ եղաք = Գուք ալ գիտէք, Փիլիպպեցիներ, որ աւետարանին սկիզբը երբ ես Մակեդոնիայէ ելայ, եկեղեցի մըն ալ ինծի հետ հազորդու-
- 16 թիւն չըբաւ տալու և առնելու կոյմէ, հապա միայն դուք . Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ երկու անգամ ինծի պէտք եղածը զրկեցիք =
- 17 Ոչ թէ ես տուրք կը փնտռեմ, հապա պտուղ կը փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին վրայ աւերնայ =
- 18 Բայց ես ամէն բան առած եմ ու առատօրէն ունիմ. լցուած եմ՝ Եպափրոզիտոսի ձեռքով ձեր ղրկածները ընդունելով, որ անոյշ հոս մըն է,
- 19 ընդունելի պատարագ, Աստուծոյ հաճելի = Եւ իմ Աստուածս ձեր ամէն պիտոյքը պիտի լեցնէ

*Ո՛րտէ, Բրիտանոսով

- իր ճոխութեանը չսպիտլը փառքով՝ Քրիստոս
- 20 Յիսուսի ձեռքով = Արդ Աստուծոյ ու մեր Հօրը փառք յաւիտեանս յաւիտենից = Ամէն :
- 21 Բարե ըրէք բոլոր սուրբերուն Քրիստոս Յիսուսով =
- 22 Ձեզի բարե կ'ընեն ինծի հետ եղող
- 23 եղբայրները = Ձեզի բարե կ'ընեն բոլոր սուրբերը, մանաւանդ անոնք որ Կայսրին տունէն
- 24 են = Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ = Ամէն :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՅԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը իր բարեը տալէն ետև՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնէից հաւատքին համար . 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը . 9 նաև աղօթք կ'ընէ որ անոնք շնորհքով աճին . 14 կը նկարագրէ ճշմարիտ Քրիստոսը . 24 կը քաջաբերէ զանոնք Յիսուս Քրիստոսը ընդունելու , և կը յիշեցնէ իր պաշտօնը :

- 1 Պօղոս , Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ Աստուծոյ
- 2 կամքովը , և Տիմոթէոս եղբայրը , Կողոսայի մէջ եղող սուրբ ու հաւատացեալ եղբայրներուն
- 3 Քրիստոսով . Ծնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն *և Տէր Յիսուս Քրիստոսէ՝ :

Ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք ընելով՝ կը գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս

- 4 Քրիստոսի Հօրմէն , Լսելով ձեր հաւատքը՝ յի Քրիստոս Յիսուսի վրայ , և այն սէրը՝ զոր բոլոր սուրբերուն վրայ ունիք . Այն յոյսին համար որ երկինքը կը պահուի ձեզի , որուն վրայով

*Որոնք անոնք

- առաջուրնէ լսեցիք աւետարանին ճշմարտու
 6 թեան խօսքովը . Որ ձեզի հասաւ՝ ինչպէս բո-
 լոր աշխարհ, ու պտղաբեր ըլլալով [կ'աճի],
 ինչպէս ձեր մէջ ալ, այն օրուրնէ որ դուք լսե-
 7 ցիք ու ճանչցաք Աստուծոյ շնորհքը ճշմար-
 տութիւնով . ինչպէս սորվեցաք մեր սիրելի ծա-
 8 ռայակցէն Եպափրատէ, որ ձեզի համար հա-
 լատարիմ սյաշտօնեայ մըն է Քրիստոսի . Որ
 ինք ալ մեզի պատմեց ձեր սէրը Հոգիով :
 9 Անոր համար մենք ալ, այն օրուրնէ որ լսե-
 ցինք, չենք դողարիր ձեզի համար աղօթք ընելէ
 ու խնդրուածք մատուցանելէ, որ կատարեալ
 ըլլաք անոր կամքին զիտութիւնովը բոլոր ի-
 10 մաստութիւնով ու հոգևոր հանձարով . Որ-
 պէս զի դուք Տէրոջը արժանի կերպով քալէք
 ամէն բանի մէջ զի՛ հաճեցնելով, ամէն բարի
 զործերու մէջ պտղաբեր ըլլալով, ու աճեցուն՝
 11 Աստուծոյ գիտութիւնովը . Իր փառաւոր զօ-
 րութեանը համեմատ ամենայն ուժով ու
 ժովցած՝ բոլոր համբերութեան ու երկայն-
 12 մրտութեան համար ուրախութեամբ . Քոհա-
 նալով Հօր Աստուծոյ, որ մեզ լուսոյ մէջ բնակող
 սուրբերուն վիճակին մասնակից ըլլալու արժա-
 13 նացուց . Որ մեզ ազատեց խաւարին իշխանու-
 թենէն, ու իր սիրելի Որդւոյն թագաւորու-
 14 թեանը փոխադրեց . Որով մենք փրկութիւն
 ունինք իր արիւննովը, այսինքն մեզքի թողու-
 15 թիւն . Որ աներևոյթ Աստուծոյ պատկերն է,
 16 բոլոր ստեղծուածներուն անդրանիկը . Վասն զի
 անով ամէն բան ստեղծուեցաւ, ինչ որ երկինքը
 ու ինչ որ երկրի վրայ, անոնք որ կ'երևնան և
 անոնք որ չեն երևնար, թէ՛ աթոռները, թէ՛
 տէրութիւնները, թէ՛ պետութիւնները, թէ՛
 իշխանութիւնները . բոլոր բաները անով ու
 17 անոր համար ստեղծուեցան . Ու անիկա ամէն

- բանէ առաջ է , և ամէն բան անով հաստատ
 18 կը կենայ . Եւ անիկա է մարմինին , սյսինքն ե-
 կեղեցւոյն , գլուխը , որ սկիզբն է , մեռելներէն
 անդրանիկը , որպէս զի ինք բլլայ ամէն բանի
 19 մէջ նախապատիւ . Վասն զի Հայրը հաճեցաւ
 որ Աստուծոյն բոլոր լեցունութիւնը անոր մէջ
 20 բնակի . Եւ անով ամէնը հաշտեցնէ իրեն հետ ,
 խաղաղութիւն ընելով անոր խաչին վրայ խափած
 արիւնովը , թէ՛ երկրի վրայ և թէ՛ երկինքի մէջ
 եղողները :
- 21 Եւ ձեզ ալ , որ ատեն մը օտարացած էիք ,
 ու չար գործերով թշնամիներ՝ յեր խորհուրդ-
 22 ներովը , Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝
 մահուամբ , որպէս զի ձեզ անոր զիմաց սուրբ
 23 ու ամբիժ և անարատ կայնեցնէ . Եթէ կենար
 հաւատքին մէջ հիմնուած ու հաստատ և ա-
 ռանց խախտելու տւետարանին յայտն զոր
 լսեցիք , որ երկինքի տակ եղած բոլոր ստեղծ-
 ուածներուն քարոզուեցաւ , որու ես Պօղոս
 24 սպասաւոր եղայ : Հիմա ուրախ եմ՝ ձեզի հա-
 մար իրաւ չարչարաններուս վրայ , ու Քրիստոսի
 իրաւ նեղութիւններուն պակասութիւնը իմ
 մարմինիս մէջ կը լեցնեմ՝ անոր մարմինին հա-
 25 մար , որ եկեղեցին է . Որու ես սպասաւոր եղայ
 Աստուծոյ անտեսութիւնովը՝ որ ինձի արուե-
 ցաւ ձեզի համար՝ Աստուծոյ խօսքը լման քա-
 26 րողելու , Այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր
 աստուծոյն դարերէն ու ազգերէն հետէ , ու հիմն
 27 իր սուրբերուն յայտնուեցաւ . Որոնց ուզեց
 Աստուած գիտցնել , թէ ինչ է այս խորհուր-
 դին փառաւոր ձօխութիւնը հեթանոսներուն
 մէջ , որ է Քրիստոս ձեր մէջ , փառաց յոյսը .
 28 Զոր մենք կը քարոզենք , ու ամէն մարդ կը խրա-
 տենք , և կը սորվեցնենք ամէն մարդ բոլոր ի-
 մաստութիւնով , որպէս զի ամէն մարդ կա-

29 տարեալ կեցնենք Քրիստոս Յիսուսով . Որու
համար ես ալ կ'աշխատիմ, ջանք ընելով իր
ներդործութեանը համեմատ, որ զօրութիւնով
իմ մէջս ի գործ կը դրուի :

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաստատ կենալ .
8 կը զգուշացնէ հեթանոսական փիլիսոփայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ ,
18 հրեշտակաց կրօնքէն, 20 և օրինական ծէսերէն , որոնք Քրիստոսով վերջացած են :

1 Քանզի կ'ուզեմ որ գիտնաք թէ ինչպէս մեծ
անձուլութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լաւօղի-
կեցոց համար, ու ամէն անոնց համար՝ որոնք
2 իմ երեսս մարմինով չեն տեսեր . Արպէս զի ա-
նոնց սիրտերը մխիթարուին՝ սիրով միացած,
ու կատարեալ իմացողութեան բոլոր ճոխու-
թեանը հասնին, այսինքն Հօր Աստուծոյ և Քրիս-
3 տոսի խորհուրդին գիտութեանը . Որուն մէջ
իմաստութեան ու գիտութեան բոլոր գանձերը
4 պահուած են : Եւ զայս կ'ըսեմ, որ չըլլայ թէ
մէկը հրասպառական խօսքերով ձեզ մոլորեցնէ :
5 Որ թէպէտ մարմնով հեռու եմ, բայց հոգով
ձեզի հետ եմ, և կ'ուրախանամ երբ ձեր բա-
րեկարգութիւնը կը տեսնեմ, ու ձեր հաւատ-
6 քին հաստատութիւնը՝ Քրիստոսի վրայ : Ուստի
ինչպէս ընդունեցիք Քրիստոս Յիսուս Տէրը,
7 անով քարեցէք, Արմատ կոտորած ու անոր վրայ
շինուած, ու հաւատքին մէջ հաստատուած՝
ինչպէս սորվեցաք, և անոր մէջ աճեցէք գո-
8 հութիւնով : Զգուշացէք, չըլլայ որ մէկը ձեզ
գերի վարէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խա-
րէութիւնով, որ մարդոց աւանդութեան պէս է
ու աշխարհի սկզբունքներուն պէս, և ոչ թէ
9 Քրիստոսի վարդապետութեանը պէս . Վասն զի անոր
մէջ կը բնակի Աստուածութեան բոլոր լեցու-
10 նութիւնը մարմնապէս : Եւ դուք ալ անով

- լցուած էք, որ գլուխ է բոլոր իշխանութեան
- 11 ու պետութեան. Որով դուք անձեռագործ
 թրիատութիւնով թրիատուեցաք *մեղաց մար-
 մինը մերկանալով, Քրիստոսի թրիատութիւ-
- 12 նալը. Թաղուելով անոր հետ մկրտութիւնով,
 որով նաև անոր հետ յարութիւն առիք Աստու-
 ծոյ զօրութեանը հաւատալով, որ զանիկա մե-
- 13 ռելներէն յարուց = Եւ ձեզ, որ արեւ ի յան-
 ցանքներու մէջ ու ձեր մարմինին անթրիատու-
 թեանը մէջ մեռած էիք, կենդանացուց անոր
- 14 հետ. Իր ամէն յանցանքները ներեց մեզի, Ու
 հրամաններով եղած մեզի հակառակ եղող ձե-
 ռագիրը, որ մեզի դէմ կը կենար, ջնջեց, զա-
- 15 դամեց. Եւ իշխանութիւնները ու պետութիւն-
 ները մերկացուց, ու յայտնապէս խայտառա-
 կեց՝ յաղթելով անոնց †անով =
- 16 Ուստի ար մէկը թող չդատէ ձեզ ուտելու
 կամ խմելու, կամ տօներու կամ ամսագլուխ-
- 17 ներու կամ շաբաթներու կողմանէ, Որոնք
 դարու բաներուն շուքն են, բայց բուն մարմինը
- 18 Քրիստոսին է = Զրկաց որ մէկը զրկէ ձեզ մրցա-
 նակէն, որ ուղէ խոնարհութիւնով ու հրեշտակ-
 ներու կրօնքով չտեսած բաներուն միջամուխ
- 19 ըլլալ, իր մարմինն միտքովը փուճ տեղ հար-
 տանալով. Եւ չբռնէ Փրուխը՝ ուրկէ բոլոր մար-
 մինը յօղուածներով ու խաղերով հազարգուած
- 20 ու մէկատեղ կցուած՝ Աստուծոյ աճումովը կ'աճի =
 Իսկ եթէ դուք Քրիստոսի հետ սյս աշխարհին
- 21 սկզբունքներէն մեռաք, ալ ինչո՞ւ համար աշ-
 խարհի մէջ կենդանի եղողներու պէս սյսալիս
- 22 նար, համը մի առներ, մի դպչիր, (Որոնց ամէնը
 սպաղանութեան համար են գործածութեամբ,)

*Յուս. մարմնի մեղաց

†Կոմ. իր անձովը

մարդոց պատուիրանքներուն ու սորվեցուցած
 23 ներուն համեմատ, Որոնք խմատուժեան կեր-
 սարանք մը ունին ինքնակամ կրօնքով ու խո-
 նարհուած թիւնով և մարմինի չխնայելով, քայց ոչ
 թէ սրտիւի մը արժանի են, հասարակ մարմինը յազե-
 ցընելու ին ծառայեն :

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ո՛ւր փնտռելու ենք զՔրիստոս . 3 կը յորդորէ երկրաւոր
 անդամները սպաննել, 40 ճին մարդը վրայէ հանել և Քրիստոսը հագնիլ . 42 սիրոյ ,
 խոնարհութեան և ուրիշ պարտականութեանց վրայով իրատ կու տայ :

- 1 Արդ եթէ Քրիստոսի հետ յարուածին առիք ,
 ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք , ուր Քրիստոս
- 2 կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը : Վերի բաները
 մտածեցէք , ոչ թէ այս երկրին վրայինները :
- 3 Վասն զի դուք մեռաք , ու ձեր կեանքը պահ-
- 4 ուած է Աստուծոյ քով Քրիստոսի հետ : Երբ
 Քրիստոս , մեր կեանքը , յայանուի , այն ատեն
 դուք ալ անոր հետ փառքով պիտի յայանուիք :
- 5 Ուստի ձեր երկրաւոր անդամները սպան-
 նեցէք . սրտնկութիւնը , սղծութիւնը , անասն
 կիրքը , չար ցանկութիւնը և ազահուածութիւնը ,
- 6 որ կուսպաշտութիւն է . Որոնց համար Աստու-
 ծոյ բարկութիւնը անհնազանդութեան որդի-
- 7 ներուէն վրայ կու գայ . Որոնց մէջ ատեն մը
 դուք ալ կը քայտիք , երբ անոնց մէջ կ'ապրէիք :
- 8 Քայց հիմա մէկզի ձգեցէք դուք ալ այն ամէնը .
 բարկութիւնը , սրտմտութիւնը , չարութիւնը ,
 հայհոյութիւնը , անհամեստ խօսքերը ձեր բե-
- 9 բաններէն : Իրարու սուտ մի գրուցէք . ճին
 մարդը իր գործերովը ձեր վրայէն հանեցէք .
- 10 Եւ հազէք այն նորը գիտութիւնով նորոգուած³
- 11 իր Ստեղծողին պատկերին պէս . Ուր Յոյն ու
 Հրեայ , թրիատութիւն ու անթրիատութիւն ,
 Բարբարոս , Սկիւթացի , ծառայ կամ ազատ չից .

- Հապա Քրիստոս է ամէնը՝ և ամէն բանի մէջ =
 12 Ուստի Աստուծոյ ընտրեալ սուրբերու և սի-
 բեղիններու պէս ձեր վրայ Հագէք զուժը, սղոր-
 մութիւնը, քաղցրութիւնը, խանարհութիւնը,
 13 Հեզութիւնը, երկայնամութիւնը, Իրարու համ-
 բերելով և իրարու ներելով՝ եթէ մէկը մե-
 կուն դէմ տրտունջ մը ունենայ. ինչպէս Քրիս-
 14 տոս ձեզի ներեց, նոյնպէս ալ դուք = Եւ այս
 ամէն բաներուն վրայ սէրը հագէ՛, որ կատարե-
 15 լութեան կտայն է = Ու *Աստուծոյ խաղաղու-
 թիւնը ձեր սիրտերուն մէջ թաղաւորէ, որու
 դուք կանչուեցաք մէկ մարմինով. ու զոհացող
 16 եղէք = Քրիստոսի խօսքը ձեր մէջ բնակի ա-
 ռատապէս ամէն խնասաութիւնով՝ իրար սոր-
 վեցնելու ու խրատելու՝ սաղմաններով և օրհ-
 նութիւններով ու հոգևոր երգերով ձեր սիր-
 տերուն մէջ շնորհքով զԱստուած օրհնելու =
 17 Եւ ամէն ինչ որ կ'ընէք թէ՛ խօսքով և թէ՛
 գործով՝ բոլորը Տէր Յիսուսի անունովը ըրէ՛,
 Աստուծոյ ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով
 անոր ձեռքով =
 18 Կիներ, Հնազանդ եղէք ձեր պրերուն, ինչ-
 19 պէս կը վայլէ Տէրօջմով = Այրեր, սիրեցէք ձեր
 20 կիները, ու գառն մի ըլլաք անոնց = Որդիներ,
 ամէն բանի մէջ Հնազանդ եղէք ձեր ծնող-
 ներուն, վասն զի այն է Տէրօջը առջև Հաճելի =
 21 Հայրեր, ձեր որդիները մի բարկացնէք, որ-
 22 պէս զի չի՛հատին = Ծառաներ, ամէն բանի մէջ
 Հնազանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն, ոչ
 թէ աչքի առջև ծառայելով մարդահաճոններու
 պէս, Հապա սրտի միամտութեամբ՝ Տէրօջմէ
 23 վախնալով. Ինչ որ կ'ընէք՝ սրտանց ըրէք, որ-
 24 պէս թէ Տէրօջը ու ոչ թէ մարդոց, Գիանա-
 լով որ ժառանգութեան Հատուցումը Տէրօջմէ

*Ո՛րհնէ, Քրիստոսի

պիտի առնէք, վասն զի Տէր Քրիստոսի կը ծա-
 25 ուայէք. Բայց անօրէնը իր անօրէնութեան
 պատժը պիտի ընդունի, և աշառութիւն չկայ:

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ ջերմեռանդութեամբ աղօթք ընել, 5 խելացութեամբ վարուիլ անոնց
 չեա՞ որոնք դեռ Քրիստոսի կատարեալ գիտութիւնը չունին. 10 Եր բարեք կը մա-
 տուցանէ անոնց, և ամէն կերպ յաջողութիւն կը մտղծէ:

1 Տէրեր, ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հա-
 ւատարութիւն տուէք, զիանալով որ դուք ալ
 Տէր ունիք երկիկնքը:

2 Շարունակ աղօթքի ետեւէ եղէք, անոր մէջ

3 արթուն մտալով դո՛ւ հուսութեամբ: Աղօթք ըրէք
 նաև մեզի համար, որպէս զի Աստուած խօս-
 քին դուռը բանայ մեզի Քրիստոսի խորհուրդը

4 խօսելու, որու համար կապուած ալ եմ, որ-
 պէս զի յայտնի ընեմ զանիկա՝ ինչպէս ինծի

5 կը վայլէ խօսիլ: Խոհեմութեամբ վարուեցէք
 դուրսիններուն հեա՞ ժամանակը ծախու առ-

6 նելով: Ձեր խօսքը ամէն ատեն շնորհքով,
 որպէ՞ս լէ աղով, համովցած ըլլայ, ու զիանաք
 թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն պա-
 տասխան տալ:

7 Ալ իմ վրայովս բոլորը պիտի խմայնէ ձեզի
 Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատարիմ

8 պաշտօնեան ու ծառայակիցը Տէրօջմով. Զոր
 այդ բանին համար ձեզի զրկեցի, որպէս զի

*զիանայ ձեր վրայով, ու ձեր՞ սիրաերը մխի-

9 թարէ, Ոնեսիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղ-
 բօր հետ մէկտեղ, որ ձեզմէ Բք. է. իրենք

ամէն բանը ձեզի պիտի խմայնեն՝ ինչ որ հոս

10 կայ: Բարև կ'ընէ ձեզի Արիստաբքոս, իմ գե-
 րութեան ընկերս, և Մարկոս, Բառնաբասի

*Ո՞րք, զիանաք մեր վրայով, ու ինք ձեր

- Եթէ ձեզի գալու ըլլայ, ընդունեցէք զանիկա,)
- 11 Եւ Յիսուս՝ որ Յուստոս ըսուած է, որոնք թրփատութենէն են. ասոնք միայն՝ ինչի գործակից եղան Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ,
- 12 որոնք ինծի մխիթարութիւն եղան = Բարե կ'ընէ ձեզի Եպափրաս, Քրիստոսի ծառան, որ ձեզմէ հին է, ամէն ատեն աղօթքի մէջ ձեզի համար ջանք ընելով, որպէս զի դուք կատարեալ ու լման կենաք Աստուծոյ բոլոր կամքին մէջ =
- 13 Քանզի անոր փրայով ես կը վկայեմ, թէ շատ նախանձաւորութիւն ունի ձեզի համար ու Լաւոզիկէի և Յերասպոլիսի մէջ եղաներուն
- 14 համար = Բարե կ'ընէ ձեզի սիրելի Ղուկաս
- 15 բժիշկը ու Գեմաս = Բարե բրէք եղբայրներուն, որոնք Լաւոզիկիա են, և Նիմիասի ու
- 16 անոր ասնը մէջի եկեղեցիին = Ու երբ այս թուղթը ձեր մէջ կարդացուի, Լաւոզիկեցոց եկեղեցիին մէջ ալ կարդալ տուէք. և դուք ալ
- 17 Լաւոզիկիայէ ելած ինչքէ կարդացէք = Ու ըսէք Արքիսպոսի, Զգոյշ եղիք քու սպասաւորութեանդ զոր Տէրօջմով առիր, որ զանիկա կատարես = Այս բարեք իմ ձեռքիս՝ Պողոսին է. իմ կապերս միայրերնիդ թող ըլլան = Շնորհքը ձեզի հետ = Ամէն =

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աւարեայը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոյ՝ թէ ինք ամէն ատեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ, 5 և թէ ինք աղէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմարիտ ու անկեղծ է, և թէ Աստուծոյ դարձած են:

1 Պօղոս և Սիզուանոս ու Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցւոյ եկեղեցիից Հոյր Աստուծով ու Տէր
2 Յիսուս Քրիստոսով. Ծնորհք և խաղաղութիւն ձեզի *Աստուծմէ մեր Հօրմէն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ՝:

Կը գոհանանք Աստուծմէ ամէն ատեն ձեր ամէնուն համար՝ ձեզ յիշելով մեր աղօթքներ-

3 բուն մէջ. Անդադար յիշելով ձեր հաւատքին գործը ու սիրոյ աշխատութիւնը և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի յոյսին համբերութիւնը՝ Աս-

4 տուծոյ ու մեր Հօրը առջև. Եւ գիանալով, Աստուծմէ սիրուած եղբայրներ, ձեր ընտան-

5 թիւնը. Ար մեր աւետարանը ոչ թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի, հասցա զօրութիւնով ալ և Հոգւով Սրբով ու շատ ազդուութիւնով, ինչպէս գիտէք ալ թէ ինչպէս կեցանք ձեր մէջ

6 ձեզի համար: Գուք ալ մեզի ու Տէրօջը նմանող բլալով՝ ընդունեցիք խօսքը շատ նեղութեան մէջ Հոգւոյն Սրբոյ ուրախութիւնովը.

7 Այնպէս որ դուք օրինակ եղաք բոլոր հաւատացեալներուն, որոնք Մակեդոնիայի ու Ա-

8 քայիայի մէջ են: Վասն զի ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրօջը խօսքը, ոչ թէ միայն Մակեդոնիայի

* Որոնք և այնքն

- ու Աքայիայի մէջ, հասցա նաև ամէն տեղ ձեր հաւատքը, որ դէպ ի Աստուած է, տարածուեցաւ, այնպէս որ ալ պէտք չէ մեզի բան մը
- 9 խօսիլ : Քանզի իրենք կը պատմեն մեզի համար, թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր քով մանկը, և ինչպէս դուք կուռքերէն Աստուծոյ դարձաք՝ կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ ծառայելու,
- 10 Եւ սպասելու անոր Որդւոյն՝ երկինքէն. զոր ինք մեռելներէն յարուց, այսինքն Յիսուսը, որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն :

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ ինչպէս աւետարանը Թեսաղոնիկէ մտաւ ու քարոզուեցաւ, և ինչպէս անոնք ալ բնորոշեցին. 18 պատճառը կ'իմացնէ թէ ինք ինչո՞ւ այնքան երկար ատեն հեռու մնաց անոնցմէ, և թէ ինչո՞ւ այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու :

- 1 Քանզի, եղբայրներ, դուք ինքնիրեննիկ գիտէք ձեր մէջ մտնելիս՝ որ պարաս պէտք չեղաւ .
- 2 Հասցա առաջ Փիլիպպէի մէջ շարչարանք կրելով ու անարդուելով, ինչպէս գիտէք, համարձակութիւն ըրինք մեր Աստուծովը ձեզի պատմել Աստուծոյ աւետարանը մեծ հակառակուածութեան մէջ : Վասն զի մեր յորդորանքը ոչ մտորութենէ է ու ոչ պղծութենէ և ոչ խաբէութեամբ . Հասցա ինչպէս մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք ու աւետարանը Բիւր հաւատացուեցաւ, այնպէս կը խօսինք, ոչ թէ մարդոց հաճոյ ըլլալու համար, հասցա Աստուծոյ՝ որ մեր սիրտերը կը քննէ . Վասն զի մենք բնաւ չողորմութեան խօսքեր չգործածեցինք, ինչպէս գիտէք, ոչ ալ ազատութեան պատճառանք, Աստուած միայն է, Եւ մարդոցմէ փառք չփնտռեցինք, ոչ ձեզմէ՝ ոչ ալ ուրիշներէն, Թէև կրնայինք իբրև Քրիստոսի առաքեալներ ծանրութիւն տալ, բայց մենք հեղ եղանք ձեր մէջ,

- ինչպէս դայեակ մը իր երախաները կը խնամէ =
- 8 Նոյնպէս ալ մենք ձեր վրայ փափաք ունենալով՝ կը յօժարէինք, ոչ միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ, հապա մեր անձերն ալ, վասն
- 9 զի դուք մեզի սիրելիներ եղաք = Քանզի կը յիշէք, եղբայրներ, մեր աշխատութիւնը ու ջանքը, որ ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտարու համար զիշեր ու ցորեկ գործելով՝ ձեզի Աստուծոյ աւետարանը քարոզեցինք = Դուք վկայ էք, և Աստուած ալ՝ թէ ինչպէս սրբութիւնով ու արդարութիւնով և անարատութիւնով վարուեցանք ձեզի հետ՝ որ հաւատացիք. ինչպէս զիտէք ալ, որ ձեզմէ ամէն մէկը, ինչպէս հայր մը
- 12 իր որդիները՝ Այնպէս կը յորդորէինք ու կը մխիթարէինք և վկայութիւն կը գնէինք, որպէս զի դուք Աստուծոյ փայլածին պէս քայէք, որ ձեզ իր թագաւորութեանը ու փառքին կանչեց =
- 13 Ասոր համար մենք ալ անդադար կը գոհանանք Աստուծմէ, որ մեզմէ Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդունեցիք, ոչ թէ իբրև մարդոց խօսք, հապա, ինչպէս ճշմարտապէս է, Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը ներգործէ ձեր մէջ որ կը հաւատայք =
- 14 Քանզի դուք, եղբայրներ, նմանող եղաք Աստուծոյ եկեղեցիներուն, որոնք Հրեաստանի մէջ են Քրիստոս Յիսուսով. վասն զի դուք ալ նոյն շարժումները կրեցիք ձեր համազգիներէն, ինչպէս
- 15 անոնք ալ՝ Հրեաներէն. որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռցուցին՝ մարգարէներն ալ, և մեզ հալածեցին, ու Աստուծոյ անհաճոյ՝ և բոլոր մարդոց
- 16 հակառակ են. Ու մեզ կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէ անոնց փրկութեանը համար, որպէս զի իրենց մեղքերուն չափը լեցնեն ամէն աստէն. և բարկութիւնը անոնց վրայ հասեր է մինչև վերջը =

* Որպէս, իրենց մարգարէներն

- 17 Իսկ մենք, եղբայրներ, իրաւ թիչ մը ատեն
 ձեզմէ որք մնացինք երեսով ու ոչ թէ սրտով,
 բայց աւելի ջանացինք ձեր երեսը ատենել մեծ
 18 փափաքով = Անոր համար ես Պօղոս մէկ երկու
 անգամ ուղեցի ձեզի գալ, բայց Սատանայ
 19 մեզ արգիլեց = Քանզի ո՞վ է մեր յոյսը կամ
 ուրախութիւնը կամ Դր սարձանքին պսակը,
 եթէ ոչ դուք՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առջև
 20 անոր գալու ատենը = Որովհետև դուք էք մեր
 փառքը և ուրախութիւնը :

ԳԼ. Գ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սերը զոր ունէր Թեսաղոնիկեցու վրայ, թէ՛ Տիմոթէոսը
 անոնց զրկելով՝ որպէս զի հաստատէ և միխթարէ զանոնք, թէ՛ անոնց բարեգործու-
 թիւններուն վրայ ուրախանալով, 40 և թէ՛ աղօթք ընելով անոնց համար, և
 անվտանգ անոնց երթալու փափաքելով :

- 1 Ուստի ա՛լ չկրնարով աւելի համբերել, ազէկ
 2 երեցաւ մեզի մինակ Աթէնք մնալ. Եւ Տիմո-
 թէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ պաշտօնեան
 և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ,
 զրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթարելու
 3 ձեր հաւատքին համար. Որպէս զի այս նեղու-
 թիւններուն մէջ յեղէ մէկը չխախտի. վասն զի
 դուք ինքնիրեննիդ գիտէք որ մենք այդ բանե-
 4 բուն համար կեցեր ենք = Քանզի երբ մենք
 ձեր քով էինք, առաջուրնէ ձեզի կը զրուցէինք
 թէ նեղութիւններու պիտի հանդիպինք, ինչ-
 5 պէս եղաւ ալ, ու գիտէք = Ասոր համար ես ալ
 չկրնարով աւելի համբերել, Եւրդ զրկեցի ձեր
 հաւատքը գիանալու, որ չըլլայ թէ փորձողը
 ձեզ փորձած ըլլայ, և մեր աշխատութիւնը
 6 պարսպ ըլլայ = Բայց հիմա երբ Տիմոթէոս
 ձեզմէ մեզի եկաւ, ու ձեր հաւատքին և սի-
 րոյն աւետիար մեզի տուաւ, որ ամէն ժամանակ
 մեր բարի յիշատակը Դպրեմիդ ունիք, և կը փա-

- փաթիլք մեզ տեսնել, ինչպէս մենք ալ ձեզ,
 7 Ասոր համար, եղբայրներ, ձեր վրայ մխիթար-
 ուեցանք մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղութիւն-
 8 ներուն վրայ ձեր հաւատքովք. Վասն զի կեն-
 9 նայք Տէրոյմով. Քանզի ի՞նչ գոհութիւն կրնանք
 մատուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով, այն ամէն
 ուրախութեանը համար զոր կ'ուրախանանք
 10 ձեզի համար մեր Աստուծոյն առջև, Եւ զիչեր
 ու ցորեկ խիստ շատ ազաչանք կ'ընենք ձեր
 երեսը տեսնելու, ու ձեր հաւատքին պակասու-
 11 թիւնները լեցնելու = Բայց Աստուած ինք ու
 մեր Հայրը և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս մեր
 12 ճամբան դէպ ի ձեզ յաջողէ = Եւ Տէրը աճեցնէ
 ու աւելցնէ ձեր սէրը իրարու վրայ ու ամէ-
 նուն վրայ, ինչպէս մենք ալ ձեր վրայ «նին»,
 13 Հաստատելով ձեր սիրտերը անարատ, սրբու-
 թեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջև, մեր
 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի գալու ատենը իր
 բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ =

ԳԼ. Դ

† Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով յառաջ երթան աստուածպաշտութեան մէջ,
 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան, 9 որ մեկզմէկ սիրեն, 11 որ ամէն մէկը
 խաղաղութեամբ իր գործը գործէ, 13 ու վերջապէս ննջեցեալներուն վրայով իրենց
 արտումութիւնը չափաւոր ըլլայ: 17 Առաքեալը այս վերջին յորդորանքին վրայ հա-
 մուտօտ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը, և Քրիստոսի երկրորդ
 գալուստը՝ դատաստանի համար:

- 1 Ալ հիմա, եղբայրներ, ձեզի կ'աղաչենք ու
 կը յորդորենք Տէր Յիսուսով, որ ինչպէս մեզմէ
 սուիք՝ թէ ինչպէս պէտք է ձեզի քալել ու
 Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ, ալ աւելի անոյ Տէր շատ-
 2 նայք = Քանզի զիտէք թէ ինչ պատուէրներ
 3 տուինք ձեզի Տէր Յիսուսով = Վասն զի Աս-
 տուծոյ կամքը այս է, այսինքն ձեր սուրբ ըլ-
 լալը, որ դուք ետ կենայք պրոնկութեանէ.

- 4 Ձեզմէ ամէն մէկը դիտնայ իր ամանը սրբու-
- 5 թիւնով ու պատուով ստանալ . Ոչ թէ ցանկու-
- թեան կիրքով՝ ինչպէս հեթանոսները , որոնք
- 6 զԱստուած չեն ճանչնար = Չըլլայ որ *այդ բա-
- նին՝ մէջ չտփէ անցնի Ելը ու իր եղբայրը զրկէ ,
- վասն զի Տէրը այդ բոլոր բաներուն համար
- վրէժխնդիր է . ինչպէս առաջուրնէ ըսինք ձեզի
- 7 ու վկայութիւն տուինք = Վասն զի Աստուած
- մեզ պղծութեան չկանչեց , հասրա սրբութեան =
- 8 Ուստի ան որ կ'անարգէ՝ ոչ թէ մարդ մը կ'ա-
- նարգէ , հասրա զԱստուած՝ որ իր Սուրբ Հոգին
- ալ †մեզի տուաւ =
- 9 Բայց եղբայրսիրութեան վրայով պէտք չէ
- ձեզի բան դրել , վասն զի դուք ինքնիրեննիդ
- 10 Աստուծմէ սորված էք մէկզմէկ սիրել . Եւ
- իրաւ այդ բանը կ'ընէք դուք բոլոր Մակեդո-
- նիայի մէջ եզոզ ամէն եղբայրներուն . սակայն
- կ'աղաչենք ձեզի , եղբայրներ , որ ա՛լ աւելի
- 11 առատանայք . Եւ ջանք ընէք որ հանդարտ կե-
- նայք , ու ամէն մէկզ իր գործը գործէ , ու ձեր
- ձեռքերովը աշխատիք , (ինչպէս ձեզի պատուի-
- րեցինք ,) որպէս զի դուրսիններուն հետ պար-
- կեչաութեամբ վարուիք , ու †բանի մը՝ կա-
- րօտ չըլլաք =
- 12 Ձենք ուզեր , եղբայրներ , որ տղէտ ըլլաք
- ննջեցեալներուն վրայով , որպէս զի չտրամիք
- 13 ինչպէս ուրիշները՝ որոնք յոյս չունին = Քանզի
- եթէ կը հաւատանք թէ Յիսուս մեռաւ ու յա-
- րութիւն առաւ , նոյնպէս ալ Աստուած ննջե-
- ցեալները Յիսուսով պիտի բերէ անոր հետ =
- 14 Վասն զի զայս կը գրուցենք ձեզի Տէրօջը խօս-
- քովը , թէ մենք որ մինչև Տէրօջը գալուստը
- ողջ կը մնանք , բնաւ ննջեցեալներէն առաջ
- 15 պիտի չանցնինք = Վասն զի Տէրը ինք ազգարա-

*Կո՛ւ , բանի մը

†Ո՛րնէ՛ , ձեզի

‡Կո՛ւ , մեկուն

բուժեան հրամանով, հրեշտակապետին ձայնովը ու Աստուծոյ փողովը երկինքէն պիտի իջնէ, և Քրիստոսով մեռածները առաջ յարութիւն
 16 պիտի առնեն = Եւրը մենք ալ որ սղ մնացած ենք՝ անոնցմով մէկտեղ պիտի յափշտակուինք ամպերով Տէրոջը առջև ելլելու օդին մէջ, և այնպէս յաւիտեան Տէրոջը հետ պիտի ըլլանք =
 17 Ուստի մէկզմէկ մխիթարեցէք այս խօսքերով =

ԳԼ. Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսի դատաստանի դպրուն վրայով, 6 և զանազան խրատներ տալով՝ 23 իր թուղթը կը վերջացնէ :

- 1 Բայց այն ժամերուն ու ժամանակներուն համար, եղբայրներ, պէտք չէ բան մը գրել ձեզի.
- 2 Քանզի դուք ինքնիրեննիդ աղէկ գիտէք՝ թէ Տէրոջը օրը գիշերուան գողի պէս այնպէս
- 3 կը հասնի = Երբ ըսելու ըլլան թէ խաղաղութիւնն ու ապահովութիւնն է, այն ատեն կորուստը յանկարծակի անոնց վրայ պիտի հասնի յղիին երկունքին պէս, ու պիտի չազատին =
- 4 Բայց դուք, եղբայրներ, խաւարի մէջ չէք, որ
- 5 այն օրը գողի մը պէս ձեր վրայ հասնի. Վասն զի դուք ամէնզ լուսոյ որդիներ էք, ու ցորեկուան որդիներ. գիշերուանը չենք, խաւարինը չենք = Ուրեմն չքնանանք ինչպէս ուրիշները, հապա արթուն ու զգաստ ըլլանք =
- 7 Քանզի անոնք որ կը քնանան, գիշերը կը քնանան, և անոնք որ կ'արբենան, գիշերը կ'արբենան = Բայց մենք, որովհետև ցորեկուան ենք, զգաստ ըլլանք, և հաւատքի ու սիրոյ զրահը մեր վրայ հազնինք, ու փրկութեան յոյսին սա-
- 9 զաւարտը գլխինիս դնեմ = Վասն զի Աստուած մեզ բարկութեան համար չորոշեց, հապա փրկութիւն ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով. Որ մեզի համար մեռաւ, որ-

- պէս զի թէ՛ արթուն ըլլանք և թէ՛ քնանանք ,
- 11 Իրեն հետ մէկտեղ ապրինք = Անոր համար մէկզմէկ մխիթարեցէք և իրարու շինութիւն տուէք , ինչպէս կ'ընէք ալ :
- 12 Եւ ձեզի կ'աղաչենք , եղբայրներ , որ ձանչնաք ձեր աշխատաւորները ու վերակացուները
- 13 Տէրոջմով , ու ձեզի խրատ տուողները . Եւ զանոնք մեծապէս պատուեցէք սիրով իրենց գործին համար . իրարու հետ խաղաղութիւն ունեցէք = Եւ ձեզի կ'աղաչենք , եղբայրներ , անկարգ վարմունք ունեցողները խրատեցէք , վատասիրաները մխիթարեցէք , տկարներուն ձեռնտու
- 15 եղէք , ամէնուն ալ երկայնամիտ եղէք = Զգուշացէք , չըլլայ որ մէկը չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ մէկուն . հապա ամէն ատեն բարիք ընելու ետևէ եղէք թէ՛ իրարու
- 16 և թէ՛ ամէնուն = Ամէն ատեն ուրախ եղէք =
- 17 Անդադար աղօթք ըրէք = (18) Ամէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք . վասն զի այս է Աստուծոյ
- 19 կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր փրայ = Աստուծոյ
- 20 Հոգին մի մարէք = Մարգարտութիւնները մի
- 21 արհամարհէք = Ամէն բան փորձեցէք , բարին
- 22 ամուր բռնեցէք = Ամէն տեսակ գէշ բաներէ
- 23 ետ կեցէք = Եւ ինք խաղաղութեան Աստուածը ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ , ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անարատ սյահուի Բնէ
- 24 մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի գալու ատենը = Հաւատարիմ է ան որ ձեզ կանչեց , որ պիտի կատարէ ալ :
- 25 Եղբայրներ , աղօթք ըրէք մեզի համար =
- 26 Բարև տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համբուրով :
- 27 Կերդ մնցնեմ ձեզ Տէրոջմով , որ այս թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարգացուի = Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեզի հետ ըլլայ = Ամէն :

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի գաղափարը զոր ունէր անոնց հաւատքին, սիրոյն և համբերութեանը վրայ. 44 և միանգամայն հպաժանքի ժամանակ միխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ յառաջ կը բերէ, որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանէն կ'առնէ:

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս, Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցւոյդ մեր Հայր Աստուծով

2 ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով: Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծով մեր Հօրովն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէ:

3 Պարտիմք ամէն ատեն Աստուծով գոհանալ ձեզի համար, եղբայրներ, ինչպէս կը վայլէ. քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է, և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ կը շատնայ.

4 Այնպէս որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջ՝ ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւններուն մէջ՝ որոնց

5 դուք կը համբերէք. Որ է Աստուծոյ արդար դատաստանին ապացոյցը՝ որպէս զի դուք արժանանաք Աստուծոյ թագաւորութեանը, որու

6 համար ալ նեղութիւն կը կրէք. Քանզի Աստուծոյ առջև իրաւունք է՝ ձեզի նեղութիւն

7 աուողներուն նեղութիւն հատուցանել, Եւ ձեզի նեղութիւն կրողներուդ՝ մեզի հետ հանգիստ, Տէր Յիսուսի երկինքէն յայնուերու

8 ատենը իր զօրաւոր հրեշտակներովը. Բորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ որ զԱստուած

- չեն ճանչնար, և որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
 9 աւետարանին չեն հնազանդիր. Որոնք պիտի
 պատժուին յաւիտենական սատակումով՝ Տէ-
 10 րոջը երեսէն ու անոր զօրութեանը փառքէն,
 և հիանալի ըլլալ բոլոր հաւատացեալներուն
 մէջ, (վասն զի մեր վկայութիւնը ձեր մէջ հա-
 11 լատացուեցաւ,) այն օրը = Այս պատճառաւ ալ
 ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ'ընենք, որ
 մեր Աստուածը ձեզ արժանի ընէ յեր կոչումին,
 և եր բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ,
 12 ու հաւատքին գործը՝ զօրութիւնով. Որպէս զի
 մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունը փառա-
 ւորուի ձեր մէջ, և դուք ալ անոր մէջ՝ մեր
 Աստուծոյն ու Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքին
 համեմատ =

ԳԼ. Բ

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ.
 3 Կը ցուցնէ թէ ոմանք հաւատքէն պիտի ապստամբին, 9 և Նեոք պիտի յայտ-
 նուի Տէրոջը օրուան դալէն առաջ. 13 Իր առաջուան յորգորանքները կը կրկնէ,
 ու աղօթք կ'ընէ անոնց համար :

- 1 Կ'աղաչենք ձեզի, եղբայրներ, մեր Տէր Յիսուս
 Քրիստոսի գալուստին ու մեր անոր քով ժող-
 2 վուելուն համար, Զըլլայ որ շուտ մը խախտիք
 յեր միտքէն, ու չըլլայ որ խռովիք՝ ոչ հօգիով
 ու ոչ խօսքով, ոչ ալ թուղթով մը իբր թէ
 մեզմէ գրուած, որպէս թէ Քրիստոսի օրը եկած
 3 հասած ըլլայ = Զըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ կեր-
 պով մը. վասն զի այն օրը պիտի չգայ՝ եթէ ապստամ-
 բութիւնը առաջ չգայ, ու յայտնուի մեզաց
 4 մարդը, կորստեան օրգին, Այն հակառակօրդը
 հպարտացած ամէնուն վրայ, որ Աստուած
 կ'ըսուի կամ կը պաշտուի, մինչև անիկա Աս-
 տուծոյ տաճարին մէջ *պիտի նստի, և ինքզինք

* Ո՛րեւէ, Աստուծոյ պէս պիտի

- 5 ցուցնէ թէ Աստուած է : Չէ՞ք յիշեր որ երբ
 6 ձեր քով էի , այս բաները կ'ըսէի ձեզի : Եւ
 հիմա դուք ինչիւնչ գիտէք ինչ է ան որ կ'ար-
 7 վիլէ , որպէս զի ինք իր ատենին յայտնուի :
 8 Վասն զի անօրէնութեան խորհուրդը հի-
 մակուրնէ կը զօրանայ . բայց ան որ հիմա կ'ար-
 9 գիլէ , պիտի «բիւ» մինչև ինք մէջտեղէն վերնայ :
 10 Ու ետքը պիտի յայտնուի այն անօրէնը , զոր
 Տէր [Յիսուս] իր բերնին հոգիովը պիտի սպառէ ,
 ու իր գալուն յայտնուելովը պիտի կորսնցնէ .
 11 Որուն գալը Սատանայի ազդեցութիւնովն է
 բոլոր զօրութիւնով և նշաններով ու սուտ
 12 հրաշքներով , Եւ կորսուածներուն վրայ անի-
 բաւութեան բոլոր խաբէութիւնովը . որով-
 հետև անոնք ճշմարտութեան սէրը չընդունե-
 ցին՝ որ փրկուին , անոր համար Աստուած ալ
 պիտի զրկէ անոնց ուժով մոլորութիւն մը՝ որ
 11 ստութեան հաւատան , Որպէս զի դատապար-
 տուին ամէն անոնք որ չհաւատացին ճշմարտու-
 թեան , հապա անօրէնութեան յօժարեցան :
 12 Բայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գոհա-
 նալ ձեզի համար , Տէրովմէ սիրուած եղբայր-
 ներ , վասն զի Աստուած առաջուրնէ ձեզ ընա-
 րեց փրկուելու՝ Հոգիին սրբելովը ու ճշմարտու-
 13 թեան հաւատքովը . Որու ձեզ կանչեց մեր ա-
 լետարաններովը՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
 փառքը ստանալու :
 14 Ուստի , եղբայրներ , հաստատա կեցէք , ու
 պինդ բռնեցէք այն աւանդութիւնները զորոնք
 սորվեցաք թէ խօսքով ու թէ մեր թուղթովը :
 15 Եւ ինք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոս ու մեր Հայրը
 Աստուած , որ մեզ սիրեց ու սուտաւ մեզի յա-
 վաենական մխիթարութիւն և բարի յոյս
 16 շնորհքով , Չեր սիրաերը մխիթարէ և ձեզ հաս-
 տատէ ամէն բարի խօսքերու և գործերու մէջ :

ԳԼ. Գ

4 Կը ինդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար, 3 անոնց վրայ իր ունեցած վատահոսութիւնը կը յայտնէ, 5 անոնց համար Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ, 6 զանազան պատուէրներ կու տայ, մանաւանդ ծուլութենէ և անառակ ընկերներէ հեռու կենալու վրայով, 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարեններով կը վերջացնէ:

- 1 Վերջապէս, եղբայրներ, մեզի համար աղօթք ըրէք, որպէս զի Տէրոջը խօսքը յառաջանայ
- 2 ու փառաւոր ըլլայ, ինչպէս ձեր մէջ. Եւ որպէս զի անիրաւ ու չար մարդոցմէ ազատինք.
- 3 վասն զի ամէնը *հաւատաք չունին. Բայց Տէրը հաւատարիմ է, որ ձեզ պիտի հաստատէ, ու
- 4 չարէն պահէ: Եւ ձեր վրայ վատահոսութիւն ունինք Տէրոջմով, թէ ինչ որ ձեզի պատուիրեցինք՝ կ'ընէք, ու պիտի ընէք ալ: Եւ Տէրը ձեր սիրտերը Աստուծոյ սիրոյն ու Քրիստոսի համբերութեանը ուղղէ:
- 6 Եւ ձեզի կը պատուիրենք, եղբայրներ, մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը, որ ետքաշուիք ամէն եղբօրմէ՝ որ անկարգութեամբ կը վարուի, ու ոչ թէ այն աւանդութեանը պէս՝
- 7 զոր մեզմէ առաւ: Վասն զի դուք ինքնիրեննիզ գիտէք թէ ինչպէս պարտիք մեզի նմանող ըլլալ. քանզի մենք ձեր մէջ անկարգութեամբ
- 8 չվարուեցանք, Ոչ ալ մէկուն հացը ձրի կերանք. հապա ջանքով և աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝ ձեզմէ մէկո՛ւն ծանրութիւն չտալու համար. Ոչ թէ՛ որ մենք իշխանութիւն չունէինք, հապա որ անձերնիս ձեզի օրինակ ընենք
- 10 որպէս զի մեզի նմանող ըլլաք: Վասն զի երբ մենք ձեր քով էինք՝ զոյս ձեզի կը պատուիրէինք, թէ Ան որ չուզէր գործ գործել, հաց ալ
- 11 թող չուտէ: Արդ կը լսենք որ ձեր մէջէն ումանք անկարգութեամբ կը վարուին, ու գործ մը չեն գործեր, հապա հետաքրքիր կը պտըտին:

*կո՛ւ: հաւատարմութիւն

- 12 Այնպիսիներուն պատուէր կու տանք ու կազաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով, որ հանդարտութեամբ գործեն և իրենց հայր ուտեն:
- 13 Բայց դուք, եղբայրներ, մի ձանձրանաք բարիք գործելէ: Իսկ եթէ մէկը չհնազանդիր մեր խօսքին այս թուղթով, դուք նշանակեցէք զանիկա, ու անոր հետ մի խառնուիք, որպէս զի
- 15 ամհնայ: Բայց չըլլայ թէ թշնամիի պէս սեպէք շանիկա, հապա եղբօր պէս խրատեցէք: Եւ ինք խաղաղութեան Տէրը ամէն կերպով ձեզի խաղաղութիւն տայ ամէն ատեն. Տէրը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ:
- 17 Այս սղոյնը իմ ձեռքիս՝ Պողոսին է, որ ամէն թուղթերուն մէջ նշան է. այսպէս կը
- 18 գրեմ: Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամէնուն հետ ըլլայ: Ամէն:

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԵՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը Տիմոթէոսի մտքը կը ձգէ այն պատուէրը որ ինք Մակեդոնիա գաղտնաբեր ատուէր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով, 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելուն վրայով, 20 և Հիմեոսի ու Աղէքսանդրոսի վրայով:

1 Պողոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, մեր Փրկիչ Աստուծոյ և մեր յայտը եղող *Քրիստոս Յիսուսի՝ հրամանովը, Տիմոթէոսի, ի՞նչ հարազատ որդւոյս հաւատքով, շնորհք, սղոյնութիւն

*Ո՞րտէ՛, Տէր Յիսուս Քրիստոս

խաղաղութիւն Աստուծոյ մեր Հօրմէն և Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրօջմէն :

- 3 Ինչպէս քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալ, երբ
ես Մակեդոնիա կ'երթայի, որ պատուիրես
մէկ քանիններուն օտար ուսմունք չսորվեցնել,
- 4 Եւ շնայիլ առասպելներու ու ազգահամարնե-
րու՝ որոնք վերջ չունին, որոնք աւելի վէճեր
կը պատճառեն քան թէ Աստուծոյ հաճելի *չի-
- 5 նութիւնը՝ որ կ'ըլլայ հաւատքով : Իսկ պատուի-
բանքին վախճանը սէր է սուրբ սրտով ու բարի
- 6 խղճմտանքով և անկեղծ հաւատքով . որոնցմէ
խոտորելով ոմանք փուճ խօսքերու ետեւէ գա-
- 7 ցին . Օրինաց վարդապետ ըլլալ կ'ուզեն, բայց
իրենք չեն հասկնար ինչ որ կը խօսին, ոչ ալ
- 8 այն բաները՝ որոնց համար օտք կը կոխեն : Արդ
զիտենք որ օրէնքը աղէկ է, եթէ մէկը զա-
- 9 Բայց զայս թող զխանայ որ արգարներուն հա-
մար չէ օրէնքը, հապա անօրէններուն ու ան-
հազանդներուն համար, ամբարիչաններուն և
- 10 մեղաւորներուն, անաւրբներուն և պիղծերուն,
հայր ու մայր զարնողներուն, մարգասպաննե-
րուն, Պոռնիկներուն, արուագէտներուն, մարդ
- 11 գողցողներուն, սուտորուցներուն, սուտ եր-
գում ընողներուն, և թէ ուրիշ ինչ որ հակա-
- 12 մեմատ է, որ ինծի յանձնուեցաւ : Եւ շնոր-
հակալ եմ անոր՝ որ զիս զօրացուց, այսինքն
Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրօջը, որ հաւատարիմ
- 13 սեպելով զիս՝ այս սպասաւորութեան մէջ դրաւ .
որ առաջ հայհոյիչ էի ու հալածող և թշնա-
- 14 ամհանող . բայց ողորմութիւն գտայ, վասն զի

* կ-ժ, կենցաղապարութիւնը

- Տէրոջը շնորհքը խիստ շատ եղաւ ինչի հաւատքով՝
- 15 ու սիրով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է = Այս խօսքը հաւատարիմ է ու բոլորովին բնգունելութեան արժանի, որ Քրիստոս Յիսուս աշխարհ եկաւ մեղաւորները փրկելու, որոնց գլուխը ես եմ.
- 16 Բայց անոր համար ողորմութիւն գտայ, որ ամէնէն առաջ Յիսուս Քրիստոս իմ վրաս ցուցնէ բոլոր երկայնամտութիւնը՝ օրինակ ըլլալու անոնց որոնք պիտի հաւատային իրեն յաւիտենական
- 17 կեանքի համար = Արդ յաւիտենական Թագաւորին, որ անեղծ աներևոյթ է, մի *միայն Աստուծոյն փառք ու սրատիւ յաւիտեանս յաւիտենից = Ամէն =
- 18 Այս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի, իմ որդեակս Տիմոթէոս, քու վրայովդ առաջուրնէ եղած մարգարէութիւններուն համեմատ, որ անոնցմով պատերազմիս այն բարի պատերազմը,
- 19 Եւ ունենաս հաւատք ու մարտը խղճմտանք, զոր մէկ քանիները իրենցմէ մէկդի ձգելով՝ նստակոծութիւն կրեցին հաւատքին կողմանէ.
- 20 Որոնցմէ են Հիմենոս ու Աղեքսանդրոս, զորոնք ես Սատանայի մատնեցի, որպէս զի սորվին հայհոյութիւն չընել =

ԳԼ. Բ

1 կը յորդորէ աղօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մարդոց համար, և ասոր պատճառն ալ յառաջ կը բերէ. 9 կը ցուցնէ թէ կիները ինչով զարգարուելու են. 12 թէ անոնց թղլտուութիւն չկայ սորվեցնելու, 13 և թէ պիտի փրկուին եթէ հաւատքի մէջ կենան:

- 1 Արդ կ'ազատեմ ամէն բանէ առաջ աղօթք ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն ամէն մարտ
- 2 զոց համար, Մանասանք թագաւորներուն և բոլոր իշխանաւորներուն համար. որպէս զի խաղաղ ու հանգարտ կեանք վարենք բոլորովին

* Որևս, միայն իմաստուն

- աստուածպաշտութիւնով ու պարկեշտութիւ-
 3 նով = Վասն զի այն է աղէկը ու ընդունելին
 4 մեր Փրկիչ Աստուծոյն առջև, Ար կ'ուզէ թէ
 ամէն մարդիկ փրկուին ու ճշմարտութիւնը
 5 ճանչնալու դան = Քանզի մէկ Աստուած կայ,
 ու մէկ միջնորդ Աստուծոյ ու մարդոց մէջտեղ,
 6 Քրիստոս Յիսուս մարդը, Ար իր անձը ամէնուն
 տեղ փրկանք տուաւ՝ իր ատենին վկայութիւն
 7 ըլլալու, Արու ես քարոզիչ ու առաքեալ դրուե-
 ցայ, (ճշմարիտ կ'ըսեմ *Քրիստոսով և սուտ
 չեմ խօսիր,) Հեթանոսներուն վարդապետ եղայ
 8 հաւատքով ու ճշմարտութիւնով = Արդ կ'ու-
 զեմ որ այր մարդիկ ամէն տեղ աղօթք ընեն՝
 սուրբ ձեռքեր վերցնելով առանց բարկութեան
 9 ու երկմտութեան = Նոյնպէս ալ կիները վայե-
 լուչ հաղուստով, ամօթխածութեամբ և պար-
 կեշտութեամբ ինքզինքնին զարդարեն, ոչ թէ
 հիւսուածքներով կամ ոսկիով կամ մարգա-
 րիաներով կամ մեծածախ հանդերձներով,
 10 Հապա բարի գործերով՝ ինչպէս կը վայլէ աստ-
 11 ուածպաշտութիւնը դաւանող կիներուն = Կին
 մարդը թող սորվի լուսութեամբ՝ ամենայն հնա-
 12 զանգութիւնով = Բայց կին մարդու հրաման
 չեմ տար սորվեցնելու, ոչ ալ այր մարդուն
 13 իշխելու, հապա լուս կենալու = Վասն զի առաջ
 14 Ադամ ստեղծուեցաւ, ու ետքը Եւա = Եւ
 Ադամ չխաբուեցաւ, հապա կինը խաբուեցաւ
 15 ու յանցանք գործեց. Սակայն պիտի փրկուի
 անիկա որդեճնութեամբ, եթէ կենան հա-
 ւատքի և սիրոյ ու սրբութեան մէջ պարկեշ-
 տութիւնով =

ԳԼ. Գ

4 Կը ցուցնէ թէ եպիսկոպոսները , սարկաւազները ու անոնց կիները ի՞նչ վարմունքի տէր ըլլալու են , 44 և թէ ի՞նչ նպատակով ինք այս բաները գրեց Տիմոթէոսի .
 45 Կը խօսի եկեղեցիին վրայով և անոր մէջ քարոզուած ու ընդունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով :

- 1 Այս խօսքը հաւատարիմ է . Եթէ մէկը եպիսկոպոսութեան կը ցանկայ , աղէկ գործի կը ցանկայ :
- 2 Կայ = Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին անարատ ըլլալ , մէկ կնոջ այր , զգաստ , խոհեմ , պարկեշտ , հիւրասէր , սորվեցնելու յարմար , Ոչ զինեմով , ոչ զարնող , * հասցա հանդարտ , ոչ կռուող , ոչ արծաթասէր , Որ իր տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլայ , իր զաւակները հնազանդութեան մէջ պահելով՝ բոլոր ծանրաբարոյութեամբ . (Ապա եթէ մէկը իր տանը վերակացութիւն ընել չգիտնայ , ի՞նչպէս Աստուծոյ եկեղեցիին հոգաբարձու պիտի ըլլայ .)
- 6 Ոչ ալ նորահաւատ ըլլայ , որ չըլլայ թէ հպարտանալով Սատանայի դատապարտութեանը մէջ
- 7 Իյնայ = Հապա պէտք է անոր դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունենալ , որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու Սատանայի որոգայթին մէջ իյնայ :
- 8 Նոյնպէս ալ սարկաւազները ըլլան ծանրաբարոյ , ո՛չ երկեզու , ո՛չ զինեսէր , ո՛չ անարգ
- 9 շահախնդրութեան ետեւէ եղող . Հասցա հաւատքին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմտանքով :
- 10 Եւ ասոնք ալ առաջ թող փորձուին , ետքը՝ եթէ անմեղադրելի գտնուին , սարկաւազու
- 11 թեան պաշտօնը կատարեն = Նոյնպէս ալ անոնց կիները ծանրաբարոյ ըլլան , ոչ չարախօս , հասցա
- 12 զգաստ , ամէն բանի մէջ հաւատարիմ = Սարկաւազները մէկ կնոջ այր ըլլան , և իրենց զաւակներուն ու իրենց տանը աղէկ վերակացութիւն

* Ո՛րչո՛ք , ոչ անարգ շահախնդրութեան ետեւէ եղող , հապա

13 ընող ըլլան : Քանզի անոնք որ սարկաւագութեան պաշտօնը աղէկ կը կատարեն, բարի տափճան մը իրենց կը շահին, ու Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ համարձակութիւն :

14 Այս բաները կը գրեմք քեզի, յուսարով մօ-

15 տերս քեզի գալ : Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ, որպէս զի գիտնաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի Աստուծոյ տանը մէջ պտըտիլ, որ կենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է, ճշմարտութեան սիւնը

16 ու հաստատութիւնը : Եւ յայտնապէս մեծ է աստուածապաշտութեան խորհուրդը . Աստուած մարմնով յայտնուեցաւ, Հոգիով արդարացաւ, հրեշտակներուն երևցաւ, հեթանոսներուն մէջ քարոզուեցաւ, աշխարհի մէջ հաւտայուեցաւ ու փառքով համբարձաւ :

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը նախաձայնէ թէ վերջին ատենները ոմանք հաւատքէն պիտի մոռնին . 6 զանազան պատուէրներ կու տայ Տեմիթեոսի, որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թերութիւն մը չցուցնէ :

1 Բայց Հոգին յայտնի կ'ըսէ թէ վերջին ատենները մէկ քանիները հաւատքէն պիտի ապստամբին, և մոլորեցուցիչ ոգիներու ու դևերու ուս-

2 մունքներու ուշադրութիւն պիտի տան, Ստախոսներուն կեղծաւորութիւնովը, որոնց խղճմը

3 տանքը խանձուած է . Արոնք ամուսնանալէ պիտի արգիլեն, ու ետ պիտի պահեն կերակուրներէն՝ զորոնք Աստուած ստեղծեր է որպէս զի հաւատացեալները և ճշմարտութիւնը

4 ճանչցողները գոհութեամբ վայելեն : Վասն զի Աստուծոյ ամէն ստեղծածը բարի է, ու մերժելու բան մը չկայ, եթէ գոհութեամբ ընդունուի .

5 Քանզի Աստուծոյ խօսքովը ու աղօթքով կը

6 սրբուի : Այս բաները եղբայրներուն յիշեցնե-

լով՝ Յիսուս Քրիստոսի բարի պաշտօնեայ մը պիտի ըլլաս, ու պիտի սնանիս հաւատքին խօսքերովը և այն բարի վարդապետութիւնովը՝

7 որու հետևող եղար = Բայց պիղծ ու պառաւական սուսապելներէն ետ կեցիր, և քու անձդ

8 աստուածապաշտութեան վարժեցուր. Վասն զի մարմինին վարժութիւնը քիչ բանի օգտակար է, բայց աստուածապաշտութիւնը ամէն բանի օգտակար է, որ թէ՛ ներկայ և թէ՛ ստրուանի

9 կեանքին խոստմունքը ունի = Այս խօսքը հաւատարիմ է և բոլորովին ընդունուելու արժանի = Վասն զի բուն ասոր համար կ'աշխատինք ու նախատինք կը կրենք, քանզի կենդանի Աստուծոյ յուսացեր ենք, որ ամէն մարդոց Փրկիչն է, մանաւանդ հաւատացեալներ

11 բուն = Այս բաները պատուիրէ ու սորվեցուր =

12 Զըլլայ որ մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ. հապա դուն օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝ խօսքով, վարմունքով, սիրով, *հաւատքով և

13 մաքրութեամբ = Մինչև ես գամ՝ միտք դիր կարգալու, յորգորելու, սորվեցնելու = Անհոգ մի ըլլար քու վրադ եղած պարգևին վրայով, որ մարգարէութեամբ քեզի տրուեցաւ՝ երէցներուն

15 ձեռքերը և՛ վրադ դրուելովը = Ատոնց վրայ խորհէ ու ատոնց մէջ պարապէ, սրպէս զի քու յառաջադիմութիւնդ †ամէնուն յայանի ըլլայ =

16 Զգուշացիր քու անձիդ ու վարդապետութեանը, ու միշտ ատոնց մէջ կեցիր. քանզի այդպէս ընելով՝ քեզ ալ պիտի ապրեցնես, ու զանոնք ալ որոնք քեզի մօտիկ կ'ընեն =

*Ռեւոյ, հոգևով, հաւատքով

†Կա՛մ, ամէն բանի մէջ

ԳԼ. Ե

1 Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով. 3 որբեարիններու 17 և ծերերու վրայով.
 22 յատուկ պատուէր մըն ալ կու տայ Տիմոթէոսի առողջութեանը վրայով.
 24 կը ծանուցանէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ'երթան, և ոմանց մեղքերը իրենց ետեւէն կու դան:

- 1 Ծերը սաստիկ մի յանդիմաններ, հապա հօր պէս
 յորդորէ շանիկա. երիտասարդները՝ եղբայրներու
 2 պէս, Պառաւանները՝ մայրերու պէս, դեռահաս
 սակ կիները՝ քոյրերու պէս ամէն կերպ մաքրու
 3 թիւնով = Որբեարինները պատուէ՝ զանոնք որ
 4 ճշմարտապէս որբեարի են = Իսկ եթէ որբեարի
 մը զաւակներ կամ թոռներ ունենայ, թող
 անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիա
 կան գութ ցուցնել, ու փոխարէն հատուցա
 նել իրենց ծնողներուն. վասն զի այն է բարի
 5 և ընդունելի Աստուծոյ առջև = Բայց ան որ
 ճշմարտապէս որբեարի է ու մինակ մնացած,
 իր յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած է, և գիշեր
 6 ցորեկ աղօթքի ու աղաչանքի կը սլարապի = Բայց
 7 փափկասէր որբեարին կենդանւոյն մեռած է = Եւ
 այս բաները պատուիրէ որպէս զի անարատ ըլ
 8 լան = Բայց եթէ մէկը իրեններուն ու մանա
 ւանդ իր ընտանիքին հոգ չտանիր, անիկա հա
 ւատքը ուրացած է, ու անհաւատէ մըն ալ
 9 գէշ է = Որբեարին որբեարիններուն կարգը թող
 սեպուի, որ վաթսուն տարուրնէ պակաս չէ,
 10 մէկ էրկան կին եղած, Բարի գործերով վկայ
 ուած. եթէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ, եթէ
 հիւրեր ընդունած ըլլայ, եթէ սուրբերուն օա
 քերը լուացած ըլլայ, եթէ նեղեալներուն օգ
 նութիւն ըրած ըլլայ, եթէ ամէն կերպ բարե
 11 գործութեան մէջ յարատեւած ըլլայ = Բայց
 դեռահասակ որբեարինները մերժէ. քանզի
 երբ Քրիստոսի գէմ յանդիմանով հեշտասիրութեան
 12 անձնատուր կ'ըլլան, ամուսնանալ կ'ուզեն = Եւ

- դատասպարտութիւն կ'ընդունին, վասն զի աւ
 13 ռաջուան հաւատքնին մէկդի ձգեցին : Նաև
 ծոյլ ըլլալ կը սորվին, աունէ աուն պարտողներ .
 և ոչ միայն ծոյլ, հապա շատախօսներ ու հե-
 տաքքբիրներ, և անպատեհ բաներ կը խօսին :
 14 Ուստի կ'ուզեմ որ դեռահասակ կիները ա-
 մուսնանան, զաւակներ ծնանին, տնաչէն ըլլան
 և նախատինքի պատճառ չտան հակառակոր-
 15 զին : Քանզի արդէն ամանք Սատանայի ետեւէն
 16 ելլալու խոտորեցան : Եթէ հաւատացեալ այր
 մարդ մը կամ կին մը որբեւարիներ ունենայ,
 թող օգնութիւն ընէ անոնց, և եկեղեցին
 չժանրաբեռնի, որպէս զի ճշմարտապէս որբեա-
 րիներուն օգնութիւն ընէ :
 17 Աղէկ վերակացութիւն ընող երէցները կրկին
 պատուոյ արժանի թող սեսուին, մանաւանդ
 անոնք որ կ'աշխատին խօսքը ասորիւն ու սորվե-
 18 ցընելով : Վասն զի զիբքը կ'ըսէ թէ Կալի մէջ
 աշխատող եղին դունչը չկապես, և թէ Մշակը
 19 իր վարձքին արժանի է : Երէցի վրայով ամբաս-
 տանութիւն մի ընդունիր, բայց միայն երկու
 20 կամ երէք վկաներով : Անոնք որ մեղք կը գոր-
 ծեն, ամէնուն առջև յանդիմանէ, որպէս զի
 21 ուրիշներն ալ վախնան : Վկայութիւն կը գնեմ
 Աստուծոյ առջև և *Յիսուս Քրիստոսի ու ընա-
 րեալ հրեշտակներուն, որ այս բաները պահես
 առանց նախապաշարման, բան մը աչառու-
 22 թեամբ չընելով : Եուտով մէկուն վրայ ձեռք
 չդնես, և ուրիշներուն մեղքերուն հաղորդ
 չըլլաս . դուն քեզ մարբուր պահէ :
 23 Ասկէ ետև լոկ ջուր չխմես, հապա քիչ մըն ալ
 գինի գործածէ քու ստամոքսիդ ու յաճախ հի-
 ւանդութիւններուդ համար :
 24 Կան մարդիկ՝ որոնց մեղքերը յայտնի են,

ու առաջուրնէ դատաստանի հասած . և կան՝
 25 որոնց ետեւէն կ'երթան = Նոյնպէս ալ «մանց բարի
 գործերը յայտնի են . ու անոնք որ ուրիշ կերպ
 բան մըն են, չեն կրնար ծածուկ մնալ :

ԳԼ. Զ

1 Կը սորվեցնէ թէ ծառաները ի՞նչ պարտականութիւն ունին . 3 և թէ պէտք չէ
 նորաձև վարդապետներուն հետեիլ . 6 թէ աստուածպաշտութիւնը մեծ շահ
 մըն է , 10 և արծաթսիրութիւնը ամէն շարիքներուն արմատն է . 11 թէ Տիմոթէոս
 ի՞նչ բանէ փախելու էր , և ի՞նչ բանի ետեւէ երթալու էր , 17 և ի՞նչ բանի
 վրայով հարուստներուն պատուէր տալու էր . 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսի որ
 ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ , և պիղծ խօսքերէն ու հակառակու-
 թիւններէն հեռու կենայ :

1 Այն ամէնը որ ծառայութեան լուծի սակ են ,
 իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն ,
 որպէս զի Աստուծոյ անունը ու վարդապետու-

2 թիւնը չհայհոյուի = Եւ անոնք որ հաւատացեալ
 տէրեր ունին , թող չարհամարհեն՝ եղբայրներ
 ըլլալնուն պատճառաւ , հապա աւելի ծառայու-
 թիւն ընեն , վասն զի անոնք հաւատացեալ են
 ու սիրելի , որոնք բարերարութիւն ընելու մէջ
 մասնակից են . այս բաները սորվեցուր ու յոր-

3 դորէ = Եթէ մէկը ուրիշ կերպ բան մը սոր-
 վեցնէ , ու մտիկ չընէ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիս-
 տոսի ողջամիտ խօսքերուն , և այն վարդապե-
 տութեանը որ աստուածպաշտութեան հա-

4 մեմատ է , Այնպիսին հոյարատեցած է ու բան մը
 չգիտեր , հապա մէճերով ու հակառակութիւն-
 ներով ախտացած է . որոնցմէ կ'ըլլայ նախանձ ,
 կռիւ , հայհոյութիւններ , գէշ կտակածներ ,

5 Միաբով ապականած ու ճշմարտութենէն հե-
 աացած մարդոց զրաբանութիւնները , որոնք
 աստուածպաշտութիւնը շահավաճառութիւն
 մը կը սեպեն . այնպիսիներէն մէկզի կեցիր =

6 Սակայն աստուածպաշտութիւնը գոհունակու-
 թիւնով մէկտեղ մեծ շահավաճառութիւն մըն

- 7 Է = Վասն զի բան մը չբերինք աշխարհ, ու
 յայտնի է որ չենք կրնար անկէ բան մը տանիլ:
- 8 Հապա կերակուր ու հանդերձ ունենալով՝ ա-
- 9 նոնցմով բաւականանանք = Բայց անոնք որ հա-
 րըստանալ կ'ուզեն, կ'իյնան փորձութեան ու
 որոգոյթի և շատ յիմարական ու վնասակար
 ցանկութիւններու մէջ, որոնք սատակուծի ու
- 10 կորուստի մէջ կ'ընկղմեն մարդիկ: Վասն զի
 ամէն չարութիւններուն արմատը արծաթսի-
 րութիւնն է. որու մէկ քանիները անճնատուր
 ըլլալով՝ հաւատքէն մտորեցան, ու ինքզինքնին
 շատ ցաւերով խոցեցին:
- 11 Բայց դուն, ով մարդ Աստուծոյ, փախիր
 այս բաներէն, ու գնա արդարութեան, աստ-
 ուածպաշտութեան, հաւատքի, սիրոյ, համբե-
- 12 րութեան ու հեղութեան ետեւէն: Պատերազմէ
 հաւատքին բարի պատերազմը, բռնէ յաւի-
 տենական կեանքը՝ որու կանչուեցար, և շատ
 վիաներու առջև դաւանեցար բարի դաւանու-
- 13 թիւնը: Կը պատուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջև,
 որ կենդանի կ'ընէ բոլորը, և Քրիստոս Յիսուսի
 առջև, որ Պանտացի Պիղատոսի առջև վկայեց
- 14 բարի դաւանութիւնը, Ար դուն այն պատուէրը
 ամբիժ, անարատ պահես՝ մինչև մեր Տէրոջը
- 15 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը. Զոր իր ա-
 տենին պիտի ցուցնէ Երանելին ու միմիայն
 Հղօրը, թագաւորներուն Թագաւորը ու տէրե-
- 16 րուն Տէրը. Ար միայն ունի անմահութիւն՝ ան-
 մերձենալի լոյսի մէջ բնակած, զոր մարդոցմէ
 մէկը չաեսաւ, ոչ ալ տեսնելու կարող է, որու
 պատիւ և զօրութիւն յաւիտեանս: Ամէն:
- 17 Այս աշխարհին մէջ հարուստ եղողներուն
 պատուէր տուր որ չհպարտանան, և անստոյգ
 հարստութեան վրայ յոյսերնին չդնեն, հապա
 կենդանի Աստուծոյ վրայ, որ ամէն բան մեզի

- 18 առատօրէն կու տայ վայելելու, Բարիք գործեն,
բարի գործերով հարստանան, առատաձեռն,
19 և ուրիշին պիտոյներուն հաղորդ ըլլան. Բարի հիմ
գանձեն անձերնուն հանդերձեալին համար,
որպէս զի * յաւիտենական կեանքը ձեռք ձգեն =
20 Ով Տիմոթէոս, շէշ արուած աւանդը պահէ,
փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն և
սուտանուն գիտութեան հակառակութիւննե-
21 րէն, Զորոնք մէկ քանիները դաւանելով՝ հա-
ւատքէն մոլորեցան = Ենորհքը քեզի հետ ըլլայ =
Ամէն =

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԵՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս կը յիշէ եր սերը Տիմոթէոսի վրայ, և այն զուտ հաւատքը զոր Տիմոթէոս, եր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ եր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ հպածման մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամուր բռնէ իրմէ սորված վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. կը յիշէ Փիզեղոսը և Հերմոգենսը՝ և ըն, ու Ոնեսիփորոսի վրայով բարի վկայութիւն կու տայ:

- 1 Պօղոս, Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Աստուծոյ կամբովը կենաց խոստմունքին պէս՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է, Տիմոթէոսի, ի՞նչ սիրելի որդիիս, շնորհք, ողորմութիւն և խաղաղութիւն Հօր Աստուծոմէ ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրօջմէն =
3 Ենորհակալ եմ Աստուծոյ, զոր կը պաշտեմ ի՞նչ նախնիքներէս՝ մաքուր խղճմտանքով, (երբ անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ կը յիշեմ

* Ո՞րտե՛ս, ճշմարիտ

- 4 զիչեր ու ցորեկ, Յանկարով քեզ տեսնել, ու
 միտք բերելով քու արցունքներդ, որպէս զի
 5 ուրախութիւնով լեցուիմ,) Մտածելով քու
 վրագ եղած անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու
 մեծ մօրդ Լաւողեայի ու քու մօրդ Եւնիկէի
 վրայ բնակեցաւ, և համոզուած եմ որ քու
 6 վրագ ալ կայ: Անոր համար քու միտքդ կը ձգեմ
 որ արծարծես Աստուծոյ պարգևը, որ քեզի
 7 Վասն զի Աստուած մեզի երկչոտութեան հոգի
 չտուաւ, հապա զօրութեան ու սիրոյ և զգաս-
 8 տութեան: Ուստի ամօթ մի սեպեր մեր Տէ-
 րոջը վկայութիւնը, ոչ ալ զիս անոր համար կապ-
 ուածս. հապա մասնակից եղիր աւետարանին
 չարչարանքներուն, Աստուծոյ զօրութեանը հա-
 9 մեմատ. Որ մեզ փրկեց ու սուրբ կոչուեմով
 կանչեց, ոչ թէ մեր գործերուն նայելով, հապա
 իր նախասահմանութեանը ու շնորհքին նայե-
 10 լով, որ Քրիստոս Յիսուսով մեզի արուեցաւ
 յաւիտենական դարերէն առաջ. Բայց հիմա
 յայտնուեցաւ մեր Փրկչին Յիսուս Քրիստոսի
 երևնալովը. որ մահը խափանեց, և ի լոյս հանեց
 կեանքը ու անմահութիւնը աւետարանին մի-
 11 ջոցաւ: Որու ես քարոզիչ ու առաքեալ դրուե-
 12 ցայ ու հեթանոսներուն վարդապետ: Անոր
 համար այս չարչարանքներն ալ կը կրեմ. բայց
 ամօթ չեմ սեպեր, վասն զի գիտեմ թէ որով
 եմ հաւատացեր, և համոզուած եմ որ իմ
 իրեն աւանդած բանս կրնայ պահել մինչև այն
 13 օրը: Ասոր բռնէ այն ողջամիտ խօսքերուն օ-
 բնակը զօրոնք ինձմէ լսելիր, հաւատքով ու
 սիրով՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է:
 14 Այն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ
 15 ձեռքով որ մեր մէջ բնակած է: Չայս գիտես
 որ ինձմէ երես դարձուցին այն ամէնը որոնք

- Ասիա էին, որոնցմէ են Փիզեղոս ու Հերմոզիւ-
 16 նէս = Տէրը ողորմութիւն տայ Ռնեսիփորոսի
 տանը, վասն զի շատ անգամ զիս հանգստացուց
 17 ու իմ շղթաս ամօթ չսեպեց. Հասլա երբ Հռովմ
 եկաւ, շատ ջանքով փնտռեց զիս ու գտաւ =
 18 (Տէրը իրեն տայ որ այն օրը Տէրօջմէն ողորմու-
 թիւն գանէ.) և Եփեսոսի մէջ ալ որչափ սպա-
 սաւորութիւն որ ըրաւ ինձի, դուն զանիկա շատ
 աղէկ գիտես =

ԳԼ. Բ

1 Գարձեալ կը յորդորէ զՏեմիթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալ, և Տէրօջ
 հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր պարտականութիւնը կատարել՝ ճշմարտու-
 թիւնը ուղիղ բացատրելով, և պիղծ ու պարագ խօսքերէն հեռու կենալով: 17
 Հիմնոս ու Փիղեոս: 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ: 22 կը սորվեցնէ
 թէ ինչ բանէ փոխելու է, և ինչ բանի հետեւելու է, և թէ Տէրօջը ծառան
 ինչ վարք ունենալու է:

- 1 Արդ դուն, իմ որդեակա, զօրացիր այն շնորհ-
 2 քովը որ Քրիստոս Յիսուսով է = Եւ այն բա-
 ները զորոնք ինծմէ լսեցիր շատ վիաներով՝ հա-
 ւատարիմ մարդոց յանձնէ, որոնք կարող ըլլան
 3 ուրիշներու ալ սորվեցնել = Արդ դուն նե-
 ղութիւններու համբերէ Յիսուս Քրիստոսի
 4 բարի զինուորի մը պէս = Զինուորեալ մը այս
 կեանքին գործառնութիւններովը չզբաղիր, որ-
 5 պէս զի զօրավարին հաճոյ ըլլայ = Եւ եթէ մէկը
 6 մրցի, չպսակուիր՝ եթէ ըստ օրինի չմրցի = Աշ-
 խաստող երկրագործին պէտք է առաջ պտուղ-
 7 ներէն վայելել = Խմացիր ինչ որ կ'ըսեմ. Տէրը
 քեզի իմաստութիւն տայ ամէն բանի մէջ =
 8 Միտքդ բեր Գաւիթի ցեղէն եղող Յիսուս
 Քրիստոսը մեռելներէն յարութիւն առած, իմ
 9 չարօղակ աւետարանիս համեմատ. Արուն մէջ չա-
 րագործի մը պէս կը չարչարուիմ մինչև անգամ
 կապերով, բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ =
 10 Ուստի ամէն բանի կը համբերեմ ընտրեալնէ

- րուն համար, որպէս զի անոնք ալ հասնին այն
 11 փրկութեանը որ Քրիստոս Յիսուսով է յաւի-
 12 տենական փառքով = Այս խօսքը հաւատարիմ
 է. փասն զի եթէ անոր հետ մեռանք, անոր հետ
 12 պիտի ապրինք ալ. եթէ համբերենք, անոր հետ
 պիտի թազաւորենք ալ. եթէ զին ուրանանք,
 13 ինք ալ մեզ պիտի ուրանայ. եթէ չհաւատանք,
 ինք հաւատարիմ կը մնայ, իր անձը չկրնար ու-
 14 բանալ = Այս բաները անոնց միտքը ձգէ՝ Տէրօջը
 առջև վկայութիւն դնելով, խօսքերու վրայ
 վէճ չընել՝ որ բանի մը օգտակար չէ, հասցա միայն
 15 լսողներուն կործանումին համար է = Զանք ըրէ
 քու անձդ ընտիր ցուցնել Աստուծոյ առջև,
 այնպիսի բանուոր մը ըլլալով որ պիտի չամչնայ,
 ճշմարտութեան խօսքը շիտակ բացատրելով =
 16 Բայց պիղծ ու փուճ խօսքերէն մէկզի կեցիր,
 քանզի անոնք աւելի յառաջ կ'երթան ամբա-
 17 րըշտութեան մէջ. Եւ անոնց խօսքը քաղցկեղի
 պէս կը ճարակէ. որոնց կարգն են Հիմենոս ու
 18 Փիղետոս. Որոնք ճշմարտութենէն մոլորեցան,
 ու կ'ըսեն թէ Բռնիւրոն յարութիւնը արդէն
 եղած է, և կը կործանեն մէկ քանիններուն հա-
 19 լատքը = Բայց Աստուծոյ հիմը հաստատուն
 կը կենայ, ու այս կնիքը ունի, թէ Տէրը կը
 ճանչնայ զանոնք որ իրն են. և՛ Անիրաւութենէ
 մէկզի թող կենայ այն ամէնը որ *Քրիստոսի
 20 անունը կ'անուանէ = Սակայն մեծ տան մը մէջ
 ոչ թէ միայն ոսկիէ ու արծաթէ ամաններ կան,
 հապա փայտէ ու հողէ ամաններ ալ կան. և ոմանք
 պատուոյ համար են ու ոմանք անարգանքի հա-
 21 մար = Ուստի եթէ մէկը իր անձը այնպիսի բա-
 ներէն մաքրէ, անիկա պատուական անօթ մը
 պիտի ըլլայ, սրբուած ու իր Տէրօջը պիտանի,
 ամէն բարի գործերու համար պատրաստուած =

* Ուրի, Տէրօջը

- 22 Երիտասարդական ցանկութիւններէն ալ փա-
խիր, ու զնա արդարութեան, հաւատքի, սիրոյ,
խաղաղութեան ետեւէ անոնց հետ որ Տէրօջը
23 անուշը կը կանչեն մաքուր սրտով = Բայց յիմարա-
կան ու անիմաստ վէճերէն մէկդի քաշուէ,
24 գիտնալով որ անոնցմէ կռիւներ կը ծնանին = Ու
Տէրօջը ծառային պէտք չէ կռիւ ընել, հասցա
հեղահոգի ըլլալ ամէնուն, սորվեցնող, սիս
25 չպահող. Քաղցրութեամբ խրատել հակառակ
կեցողները, որ ըլլայ թէ Աստուած ապաշխա-
րութիւն տայ անոնց՝ ճշմարտութիւնը ճանչ-
26 նալու համար, Եւ Սատանայի որոգայթէն
զգաստանան, որմէ բռնուած են իր կամքին
Ժառայելու =

ԳԼ. Գ

1 կը ճանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով. 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան
թշնամիները. 10 կ'առաջարկէ անոր՝ իր օրինակին հետեւիլ, 16 և կը գովէ սուրբ
գիւրքերը,

- 1 Եւ զայս գիտցիր որ վերջին օրերը չար ժամա-
2 նակներ պիտի գան. Վասն զի մարդիկ պիտի
ըլլան անձնասէր, արծաթասէր, ամբարտաւան,
հպարտ, հայհոյիչ, ծնողներու անհնազանդ,
3 ապերախտ, անսուրբ, Անգութ, անհաշտ,
բանսարկու, անժուժկալ, դաժանաբարոյ, բա-
4 րին չսիրող, Մատնիչ, յանգուզն, գողող, ա-
5 լելի հեշտասէր քան թէ աստուածասէր. Արոնք
աստուածպաշտութեան կերպարանքը ունին,
բայց անոր զօրութիւնը ուրացած են. և զուն
6 ասոնցմէ մէկդի կեցիր = Վասն զի ասոնցմէ են
որ տուներէն ներս կը մտնեն, ու գերի կ'ընեն
մեզքով բեռնաւորուած տկարամիտ կիները
7 գանազան ցանկութիւններէ վարուած, Որ միշտ
կը սորվին, ու բնաւ ճշմարտութիւնը ճանչնա-
8 լու չեն կրնար հասնիլ = Հասցա ինչպէս Յանէս

ու Յամբէս հակառակ կեցան Մովսէսի, նոյն-
 պէս ասոնք ալ ճշմարտութեանը հակառակ
 կը կենան. ապականած միտքով մարդիկ, հա-
 9 ւատքի մէջ անպիտաններ են: Բայց աւելի յա-
 ռաջ պիտի չերթան, վասն զի ասոնց անմտու-
 թիւնը ամէնուն յայտնի պիտի ըլլայ, ինչպէս
 10 անոնցը եղաւ: Իսկ դուն տեղեակ եղար իմ
 վարդապետութեանս, վարմունքիս, դիտաւո-
 րութեանս, հաւատքիս, երկայնմտութեանս,
 11 սիրոյս, համբերութեանս, Հալածանքներուս,
 չարչարանքներուս, ինչպէս ինծի եղան Անաիոքի
 և Իկոնիոնի ու Լիւստրացի մէջ. ինչպէս հա-
 լածանքներու համբերեցի, ու ամէնէն զիս
 12 ազատեց Տէրը: Եւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն
 աստուածապաշտութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յի-
 13 սուսով՝ հալածանք պիտի կրեն: Բայց չար ու
 խաբեբայ մարդիկ չարութեան մէջ պիտի յա-
 14 ռաջանան՝ մոլորեցնելով ու մոլորելով: Սակայն
 դուն հաստատուն կեցիր այն բաներուն մէջ
 զորոնք սորվեցար ու հոււատացիր, վասն զի
 15 զիտես թէ որմէ՛ սորված ես. Նաև ու ման-
 կութենէ՞ դ ի վեր սուրբ գիրքերը զիտես, որոնք
 կրնան խմաստուն ընել քեզ փրկուելու՝ Քրիս-
 16 տոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքովը: *Բոլոր
 Քիրքը Աստուծոյ շունչն է, և օգտակար՝ է
 սորվեցնելու, յանդիմանելու, շիտկելու և ար-
 17 դարութեան խրատելու համար, Որպէս զի Աս-
 տուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ ամէն բարե-
 գործերու պատրաստուած:

*Կո՛ւ, Բոլոր աստուածաշունչ Գիրքը օգտակար ալ

ԳԼ. Դ

¶ Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ջանքով ու արժնութեամբ իր պաշտօնը կատարել . 6 կը յայտնէ անոր թէ իր մահը մօտ է . 9 կ'ուզէ որ անկա շուտով իրեն գայ, ու իրեն հետ բերէ Մարկոսը և քանի մը բաներ . 14 կը պատուիրէ որ զգուշանայ դարբին Աղէքսանդրոսէ . 16 կը ծանուցանէ անոր՝ ինչ որ պատահէր էր իրեն՝ առաջին անգամ ատենին ներկայանալուն, 19 և ապա կը վերջացնէ իր թուղթը :

- 1 Այս վկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առջև և Յիսուս Քրիստոսի, որ պիտի դատէ կենդանիները ու մեռեալները իր յայտնուելուն ու
- 2 թագաւորութեանը ատենը = Խօսքը քարոզէ, մտազրութեամբ գործիչ պարսպէ, ատենին ու ատենէ դուրս, յանդիմանէ, սաստէ, յորդորէ ամենայն երկայնմտութեամբ ու վարդապետու-
- 3 թեամբ = Վասն զի ժամանակ պիտի գայ որ ողջամիտ վարդապետութեանը պիտի չհամբերեն, հապա իրենց լսելիքին եռքովը իրենց ցանկութիւններուն համեմատ վարդապետներ
- 4 պիտի գիզեն իրենց . Եւ ճշմարտութենէն ահանջներնին պիտի դարձնեն, ու առասպելներ
- 5 քու ետեւէ պիտի մոլորին = Բայց դուն ամէն բանի մէջ արթուն կեցիր, նեղութիւններու համբերէ, աւետարանիչի գործ գործէ, քու
- 6 պաշտօնդ կատարէ = Վասն զի ես արդէն զոհ ըլլալու նուիրուած եմ, ու իմ մեկնելուս ա-
- 7 տենը հասեր է = Բարի պատերազմը պատերազմեցայ, ընթացքը կատարեցի, հաւատքը
- 8 պահեցի = Ասկէ ետև կայ կը մնայ ինծի արդարութեան պատկը, զոր Տէրը, արդար Բատաւորը, պիտի հատուցանէ ինծի այն օրը . ու ոչ թէ միայն ինծի, հապա այն ամէնուն ալ՝ որ անոր յայտնուիլը սիրեցին =
- 9 Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալ . (10) Վասն զի Դեմաս զիս թողուց ու այս աշխարհը սիրեց, և զնաց Թեսաղոնիկէ . Կրէսկէս գնաց Փաղատիա,
- 11 Տիտոս՝ Փաղմատիա . Մինակ Ղուկաս ինծի հետ

- է. Մարկոսը առնես՝ քեզի հետ բերես, վասն
 զի ինձի օգտակար է սպասաւորութեան հա-
 12 մար : Եւ ես Տիւքիկոսը Եփեսոսս դրկեցի :
 13 Այն վերարկուն՝ զոր Տրովադա թողուցի Կար-
 պոսի քով, երբ դաս՝ բեր, գիրքերն ալ՝ մա-
 14 նաւանդ մագաղաթները : Դարբին Աղեքսանդ-
 րոս շատ չարութիւն ըրաւ ինձի. Տէրը անոր
 15 *հատուցանէ իր գործերուն համեմատ : Դուն
 ալ անկէ զգուշանաս, վասն զի մեր խօսքերուն
 16 շատ դէմ կեցաւ : Առաջին անգամ ատեանին
 առջեւ պատասխան տալուս՝ իմ կողմանէս մէկը
 չկայնեցաւ ինձի հետ, հապա ամէնն ալ զիս
 17 թողուցին. այս իրենց չսեպուի : Բայց Տէրը
 իմ քովս կայնեցաւ ու զիս զօրացուց, որպէս զի
 քարոզութիւնը իմ միջոցովս լման ըլլայ, ու
 բոլոր հեթանոսները լսեն. և ես առիւծին բեր-
 18 նէն ազատեցայ : Եւ Տէրը ամէն չար գործէ
 պիտի ազատէ զիս, և ապահովութեամբ իր
 երկնային թագաւորութեանը պիտի հասցնէ :
 իրեն փառք յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն :
 19 Բարև սուր Պրիսկէի և Ակիւղասի, ու Ռնե-
 20 սիփորոսի տանը : Երաստոս Կորնթոսի մէջ
 մնայ. և Տրոփիմոսը Մելիտոսի մէջ թողուցի
 21 հիւանդացած : Չանք ըրէ ձմեռէն առաջ գալ :
 Բարև կրնեն քեզի Եւբուզոս ու Պուզէս և Լի-
 22 նոս ու Կղօղիա և բոլոր եղբայրները : Տէր Յի-
 սուս Քրիստոս քու հոգիիդ հետ ըլլայ. շնորհք
 ձեզի հետ : Ամէն :

*Ո՞րն է, պիտի հատուցանէ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ի՛նչ բանի համար զանկա կրետէ թողուց, 6 թէ քարոզութեան պաշտօնին ընտրուելու մարդիկը ի՛նչ վարմունքի տէր ըլլալու են :
 11 կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պապանձէցնել . 12 և անոնց ընդ-
 թիւնը կը ստորագրէ :

- 1 Պօղոս, Աստուծոյ ծառայ և Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, Աստուծոյ ընտրեալներուն հաւատքին ու աստուածպաշտութեան հետ կից եղող
- 2 ճշմարտութեան դիտութեանը համեմատ, Յաւիտենական կեանքի յուսովը, զոր ինք անսուան Աստուած խոստացաւ յաւիտենական դարերէն
- 3 առաջ, Բայց իր խօսքը իր ժամանակին յայտնեց քարոզութիւնով, որ ինձի յանձնուեցաւ
- 4 մեր Փրկիչ Աստուծոյ հրամանովը, Տիտոսի ի՛՛հ հարազատ որդւոյս հասարակաց հաւատարովը՝ շնորհք *և խաղաղութիւն Հօր Աստուծմէն ու մեր Փրկչէն, Տէր Յիսուս Քրիստոսէ :
- 5 Ասոր համար ես քեզ կրետէ թողուցի, որ ինչ պակաս բան որ կայ, շիտկես, ու ամէն մէկ քաղաքի մէջ երէցներ կարգես, ինչպէս ես
- 6 քեզի պատուիրեցի . Եթէ մէկը անմեղադրելի ըլլայ, մէկ կնոջ այր, հաւատացեալ զաւակներ ունենայ, որոնք անառակութեան համար ամբաստանուած կամ անհնազանդ չըլլան :
- 7 Վասն զի եպիսկոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ Աստուծոյ անտեսին պէս . ոչ յանդուգն,

* Ո՛հնէ, որդւմութիւն և

- ոչ բարկացող , ոչ գինեմուլ , ոչ զարնող , ոչ
 8 անարգ շահախնդրութեան ետևէ եղող , Հապա
 հիւրասէր , բարեսէր , խոհեմ , արդար , սուրբ ,
 9 ժուժկալ , Հաստատ բռնելով վարդապետու
 թեան հաւատարիմ խօսքը , որպէս զի կարող
 ըլլայ ողջամիտ վարդապետութիւնով յորդորել ,
 10 և հակառակ կեցողները յանդիմանել : Քանզի
 շատ են անհնազանդները , ունայնութիւն խօ
 սողները ու միտք խաբողները , մանաւանդ ա
 11 նոնք որ թրիատութենէն են . Զորոնք պէտք է
 պապանձեցնել , որոնք ամբողջ տուներ կը կոր
 ծանեն , ու անպատեհ բաներ կը սորվեցնեն
 12 անարգ շահախնդրութեան համար . Անոնցմէ
 մէկը գրուցեց , որ իրենց բուն մարգարէն էր ,
 Կրետացիները միշտ սոււազրոյց են , չար գազան
 13 ներ , դատարկապորաներ : Այս վիպյութիւնը
 ճշմարիտ է . անոր համար սաստիկ յանդիմանե
 դանոնք , որպէս զի առողջանան հաւատքին մէջ .
 14 Ու չնային Հրէական առասպելներուն և ճշմար
 տութենէ հեռացող մարդոց պատուէրներուն :
 15 Ամէն բան մաքուր է մաքուրներուն , բայց պիղ
 ծերուն ու անհաւատներուն բան մը մաքուր
 չէ , հապա անոնց միտքն ալ խղճմտանքն ալ
 16 պղծուած են : Կը խոստովանին թէ զԱստուած
 կը ճանչնան , և իրենց գործերովը կ'ուրանան ,
 պիղծ ու անհնազանդ ըլլալովին , և ամէն
 բարի գործի անպիտան :

ԳԼ. Բ

1 Պատուէրներ կու տայ Տիտոսի՝ անոր վարդապետութեանը և անոր վարքին վրայով .
 9 կը խօսի ծառաներուն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտականու
 թեանց վրայով :

- 1 Բայց դուն խօսէ ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ
 2 վարդապետութեանը . Ծերերուն զգաստ ըլլալ ,
 ծանրաբարոյ , խոհեմ , ողջամիտ՝ հաւատքով ,

3 սիրով, համբերութիւնով = Նոյնպէս ալ պա-
 4 ռաւներուն այնպիսի վարմունք ունենալ, ինչ-
 պէս կը վայլէ սրբութեան. ոչ բանսարկիւ ըլ-
 5 լալ, ոչ *գինեմոլ, հասցա բարի խրատ տուող. Ար
 խրատեն նորահասակ կիները՝ այրերնին սիրող,
 6 զաւակներնին սիրող ըլլալ, Խոհեմ, ողջախոհ,
 տնաշէն, բարեգործ, իրենց այրերուն հնա-
 7 զանդ, որ չըլլայ թէ Աստուծոյ խօսքը հայ-
 8 հոյուի = Նոյնպէս ալ երիտասարդները յորդորէ
 9 խոհեմ ըլլալ = Ամէն կողմէ քու անձդ բարի
 գործերու օրինակ ցուցնելով, վարդապետու-
 10 թեան մէջ անեղծութիւն, պարկեշտութիւն,
 11 Ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք, որպէս զի
 հակառակ կեցողը ամչնայ, ու մեր վրայով գէշ
 12 բան մը չունենայ ըսելու = Ծառաներուն սրբեցուց-
 իրենց տէրերուն հնազանդ ըլլալ, և ամէն բանի
 13 մէջ հաճելի. ոչ հակառակախօսներ, Ոչ խորոզ-
 14 ներ, հապա բոլորովին բարի հաւատարմութիւն
 ցուցնեն, որպէս զի մեր Փրկիչ Աստուծոյ վար-
 15 դապետութիւնը ամէն բանի մէջ զարդարեն =
 16 Քանզի Աստուծոյ փրկարար շնորհքը բոլոր
 17 մարդոց երեցաւ. Ար մեզ կը խրատէ՝ որ ամբա-
 18 րըշտութիւնը ու աշխարհային ցանկութիւն-
 19 ները ուրանանք, և զգաստութիւնով ու ար-
 դարութիւնով և բարեպաշտութիւնով ապրինք
 20 այս աշխարհին մէջ = Ու սպասենք այն երջա-
 21 նիկ յոյսին, և մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ
 22 Յիսուս Քրիստոսի փառքին յայտնուելուն. Ար
 իր անձը մեզի համար տուաւ, որպէս զի մեզ
 23 ամէն անօրէնութենէ ազատէ, ու մաքրէ իրեն
 սեպհական ժողովուրդ շէ՛ք՝ բարի գործերու
 24 նախանձաւոր = Այդ բաները խօսէ և յորդորէ
 ու յանդիմանէ բոլորովին սաստելով, չըլլայ որ
 25 մէկը քեզ անարգէ =

*Յ. շատ գինիի ծառայ եղած

ԳԼ. Գ

1 Գարձեալ պատուէրներ կու տայ Տիտոսի թէ՛ սորվեցնելու և թէ՛ չսորվեցնելու բաներուն համար . 10 կը խրատէ նաև յամուսնեալ հերետիկոսներէն ետ քաշուիլ . 12 և կը պատուիրէ որ իրէն գայ , նշանակելով անոր՝ թէ է՛րբ և թէ ո՛ւր պիտի գանէ զինք . ու այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ :

- 1 Անոնց միտքը ձգէ իշխանութիւններուն և պետութիւններուն հնազանդիլ ու հպատակ ըլլալ , ու ամէն բարի գործերու պատրաստ գտնուիլ .
- 2 Մէկո՛ւն հայհոյութիւն չընել , կռուարար չըլլալ , Լապա հեզահոզի , ամէն մարդոց բոլորովին
- 3 քաղցրութիւն ցուցնել = Վասն զի մենք ալ ատեն մը անմիտ էինք , անհնազանդ , մոլորեալ , և զանազան ցանկութիւններու ու հեշտութիւններու կը ծառայէինք . չարութիւնով ու նախանձով կը վարուէինք , ատելի էինք և մէկ-
- 4 զմէկ կ'ատէինք = Բայց երբ մեր Փրկիչ Աստուծոյն քաղցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը
- 5 յայտնուեցաւ , Ոչ թէ արդարութեան գործերէն՝ զորոնք մենք ըրինք , հապա իր ողորմութեանը համեմատ մեզ փրկեց նորէն ծնանելու աւազանին միջոցաւ ու Սուրբ Հոգիին նորոգե-
- 6 լովը , Զոր առատօրէն թափեց մեր վրայ Յիսուս
- 7 Քրիստոս մեր Փրկիչին ձեռքով , Արպէս զի անոր շնորհքովը արդարացած՝ յաւիտենական կեանքի
- 8 յայտով ժառանգ ըլլանք = Այս խօսքը հաւատարիմ է . և կ'ուզեմ որ ասոնք հաստատես , որպէս զի Աստուծոյ հաւատացողները հոգ տանին բարի գործեր ընելու վրայ ըլլալ . ասոնք են
- 9 բարի ու մարդոց օգտակար բաները = Բայց դուն յիմարական վէճերէն ու ազդահամարներէն ու հակառակութիւններէն և օրէնքի վրայով եղած կռիւներէն մէկդի կեցիր , վասն զի անօգուտ են
- 10 ու սնտախ = Հերձուածող մարդէ՛ առաջին ու երկրորդ անգամ խրատելէ ետև ետ քաշուէ ,
- 11 Գիտնալով որ այնպիսին խտտորած է , և մեղք կը գործէ ինքզինք դատասպարտելով :

- լայ՝ Քրիստոս Յիսուսով *ձեր վրայ եղած ամէն
 7 բարութեանը ճանչցուելովը = Քանզի շատ ու
 բախութիւն և մխիթարութիւն ունինք քու
 սիրոյդ վրայ, որ սուրբերուն սիրտերը քեզմով
 հանգստացած են, եղբայր =
- 8 Ասոր համար թէ և շատ համարձակութիւն
 ունիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի հրա-
 9 մայելու, Բայց յաւէտ սիրոյ համար կ'ազաչեմ,
 այնպիսի մէկը ըլլալով՝ ինչպէս եմ ես Պողոս
 ծերացած, ու հիմա Յիսուս Քրիստոսի համար
 10 կ'ապուած ալ = Կ'ազաչեմ քեզի իմ որդւոյս
 Ռեեսիմոսի համար, զոր իմ կ'ապանքներուս մէջ
 11 ծնայ, Որ ատեն մը անպիտան էր քեզի, բայց
 12 հիմա քեզի ալ ինծի ալ պիտանի է. Չանիկա
 ետ զրկեցի. դուն ալ ընդունէ զանիկա, որ է
 13 իմ աղիքս. Չոր կ'ուղէի իմ քովս պահել, որ-
 պէս զի քու տեղդ ինծի սպասաւորութիւն ընէ
 14 աւետարանին կ'ապանքներուն մէջ = Բայց ա-
 ռանց քու կամքիդ չուզեցի բան մը ընել, որ-
 պէս զի քու բարերարութիւնդ իբր թէ ստիպ-
 15 մամբ եղած չըլլայ, հոպա կամաւ = Քանզի
 թերևս այս պատճառաւ անիկա քիչ մը ատեն
 զատուեցաւ, որպէս զի զանիկա յաւիտեան ու-
 16 նենաս, Ոչ թէ ալ ծառայի մը պէս, հոպա
 ծառայէ վեր, սիրելի եղբօր պէս. և եթէ ինծի
 այսպէս պիտի է, ս'ըջափ աւելի պիտի ըլլայ քեզի՝
 17 թէ՛ մարմինի կողմանէ ու թէ՛ Տէրօջը = Ուստի
 եթէ զիս քիչ հաղորդ կը սեպես, ընդունէ զա-
 18 նիկա՝ որպէս թէ զիս = Եւ եթէ քեզի անիրա-
 ւութիւն մը ըրած է կամ պարտք մը ունի,
 19 զայն իմ հաշիւիս անցուր = Ես Պողոս իմ
 ձեռքովս զրեցի, ես կը վճարեմ. որ չըսեմ
 քեզի թէ դուն ալ քու անձդ ինծի պարտա-
 20 կան ես = Այո, եղբայր, թող քեզմէ ունենամ

- այս օգուտը Տէրոջմով . հանգչեցուր իմ աղիքս
- 21 *Տէրոջմով = Քու հնազանդութեանդ վստահանալով քեզի գրեցի , քանզի զիտեմ որ ըսածէս ալ աւելի պիտի ընես :
- 22 Ասկէ զատ ինծի բնակարան մըն ալ պատրաստէ , վասն զի կը յուսամ թէ ձեր աղօթքը
- 23 ներուն միջոցաւ ձեզի պիտի շնորհուիմ : Բարեկընէ քեզի Եպափրաս , իմ գերութեան ընկերս
- 24 կերս Քրիստոս Յիսուսով . Նաև Մարկոս , Արիստարքոս , Դեմաս , Ղուկաս , իմ գործակիցներս :
- 25 Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հոգիին հետ ըլլայ : Ամէն :

Թ Ո Ւ Ղ Թ

[ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ]

ԱՌ ԵՔՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Աւաքեալը կը ցուցնէ թէ Քրիստոս այս վերջին ատեններս Հօրմէն մեզի գալով՝
 4 հրեշտակներէն գերագոյն եղաւ՝ թէ՛ անձամբ և թէ՛ պաշտօնով :

- 1 Շատ մասերով ու շատ կերպերով առաջուրնէ խօսելով Ասասուած հայրերուն հետ մարգարէ-
 2 ներով , Այս վերջին օրերս իբր Արդիովը խօսեցաւ մեզի հետ , զոր ամէն բանի ժառանգ դրաւ ,
 3 որով աշխարհն ալ ստեղծեց . Ար իր փառաց լոյսն է և իր էութեան բուն պատկերը , որ իր զօրութեան խօսքովը ամէն բան կը բռնէ , իր անձով մեր մեղքերը սրբելով՝ բարձրերը , Աս-
 4 ^{սուրբ} մեծութեան աջ կողմը , նստաւ : Եւ այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն , որչափ ա-

*Ուստի , Քրիստոսով

- 5 նոնցմէ աւելի աղէկ անուն ժառանգեց : Վասն
 զի հրեշտակներէն որո՞ւ ըսաւ երբէք, Գուն
 իմ՝ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ. և դարձեալ՝
 6 Ես անոր Հայր պիտի ըլլամ, ու անիկա ինծի
 6 Որդի պիտի ըլլայ. Եւ դարձեալ՝ երբ Անդրա-
 նիկը աշխարհ կը մտցնէ՝ կ'ըսէ, Աստուծոյ բռ-
 ըր հրեշտակներն ալ անոր երկրպագութիւն
 7 թող ընեն : Եւ հրեշտակներուն վրայով կ'ըսէ,
 Որ իր հրեշտակները հոգիներ կ'ընէ, ու իր
 8 պաշտօնեաները՝ կրակի բոց, Սահայն Որդիին
 կ'ընէ, Քու ամբողջ, ով Աստուած, յաւիտեանս
 յաւիտենից է. քու թագաւորութեան գաւա-
 9 զանդ ուղղութեան գաւազան է. Արդարու-
 թիւնը սիրեցիր ու անօրէնութիւնը ատեցիր.
 անոր համար, ով Աստուած, քու Աստուածդ
 ուրախութեան իւղով օծեց քեզ քու ընկեր-
 10 ներէդ աւելի : Եւ՝ Գուն, ով Տէր, սկիզբէն
 երկրի հիմերը դրիր, ու երկինք քու ձեռքե-
 11 բուդ գործն է. Անոնք պիտի կորսուին, բայց
 դուն կը կենաս ու կը մնաս, ու ամէնը լաթի պէս
 12 պիտի մաշին, Ու վերարկուի պէս պիտի դալա-
 րես դանոնք, և պիտի փոխուին. բայց դուն
 նոյն ինքն ես, ու քու տարիներդ պիտի չպակ-
 13 սին : Եւ հրեշտակներէն որո՞ւ ըսաւ երբէք,
 Իմ՝ աջ կողմս նստէ, մինչև քու թշնամիներդ
 14 ոտքերուդ պատուանդան դնեմ : Չէ՞ որ անոնք
 ամէնը սպասաւորող հոգիներ են, որոնք սպա-
 սաւորութեան կը դրկուին անոնց համար՝ որ
 փրկութիւն պիտի ժառանգեն :

ԳԼ. Բ

1 Ար սորվեցնէ թէ պարտինք հազանդ ըլլալ Քրիստոս Յիսուսի, 5 վասն զի մեր
 ընտելեանք իր վրայ առնելու խոնարհեցաւ, 13 ճիշդ ինչպէս հարկաւոր էր :

- 1 Անոր համար պէտք է մեզի ալ աւելի ուշադրու-
 թիւն տալ Բէր լսած բաներուն, որ չըլլայ թէ

- 2 երբէք պակսինք = Վասն զի եթէ այն խօսքը որ հրեշտակներուն ձեռքով զրուցուեցաւ, հաստատուն եղաւ, և ամէն յանցաւորութիւն ու անհնազանդութիւն արդար հատուցում առաւ,
- 3 Հաստատուն մենք ի՞նչպէս պիտի ազատինք՝ եթէ անհոգ ըլլանք այնպիսի մեծ փրկութենէ մը, որ խօսելուն սկիզբը Տէրօջմէն առաւ, ու լսողներուն ձեռքով մեզի հաստատուեցաւ. Աստուած ալ վկայեց նշաններով ու հրաշքներով և զանազան զօրութիւններով ու Սուրբ Հոգիին պարգևներովը, ինչպէս ինք կ'ամեցաւ =
- 5 Վասն զի ոչ թէ հրեշտակներուն հնազանդեցուց այն գալու աշխարհը, որուն փրայով
- 6 մենք կը խօսինք. Հաստատուն մէկը տեղ մը վկայեց ու ըսաւ, Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանկիա կը յիշես, կամ մարդու որդին՝ որ անոր սցեղութիւն կը
- 7 նես. Քիչ մը վար ըրիր զանկիա հրեշտակներէն. փառքով ու պատուով պակեցիր զանկիա, և քու ձեռքերուդ գործերուն փրայ կեցուցիր զանկիա. Ամէն բան անոր օտքերուն տակ հնազանդեցուցիր. ուստի ամէնը որ անոր հնազանդեցուց, անոր չհնազանդած բան մը չձգեց. բայց հիմա գեռ չենք տեսներ ամէնը անոր
- 9 հնազանդած. Սակայն Յիսուսը փառքով ու պատուով պակեցաւ կը տեսնենք՝ որ հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր մահուան չարչարանքին համար, որպէս զի Աստուծոյ շնորհքովը
- 10 ամէնուն համար մահ ճաշակէ = Արուհեան կը վայէր Անոր, (որու համար ամէնը, և անով ամէն բաները եղած են,) շատ որդիներ փառքին մէջ մտցնելու ատենը՝ անոնց փրկութեան Առաջնորդը չարչարանքով կատարել =
- 11 Վասն զի ան որ կը սրբէ ու ան որ կը սրբուի, ամէնն ալ մէկէ են. անոր համար ինք ամօթ
- 12 չսեպեր եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով, Քու

- անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ, ժո-
 13 զովքին մէջ քեզ պիտի գովեմ = Եւ դարձեալ՝
 Ես անոր պիտի յուսամ. ու դարձեալ՝ Ահա ես
 ու այն զաւակները զորոնք Աստուած ինծի
 14 տուաւ = Ուստի որովհետեւ զաւակները մարմի-
 նին ու արիւնին հաղորդ եղան, ինք ալ նմանա-
 պէս անոնց բաժանորդ եղաւ, որպէս զի էր
 մահովը փձացնէ զանիկա որ մահուան իշխա-
 15 նութիւնը ունէր, այսինքն է Սատանան. Եւ
 ազատէ զանոնք որ մահուան վախովը միշտ
 16 ծառայութեան մէջ կ'ապրէին = Քանզի բնաւ
 հրեշտակներուն ձեռք չբռներ, հապա Աբ-
 17 բահամի սերունդին ձեռք կը բռնէ = Անոր
 համար պէտք էր անոր բոլորովին եղբայրնե-
 րուն նման ըլլալ, որպէս զի ինք ողորմած ըլլայ
 ու հաւատարիմ քահանայապետ՝ Աստուծոյ
 կողմանէ, ժողովուրդին մեղքերը քաւելու
 18 համար = Քանզի ինչ բանով որ ինք շարչարուե-
 ցաւ փորձութիւն կրելով, կրնայ փորձանա-
 ւորներուն ալ օգնական ըլլալ =

ԳԼ. Գ

1 Քրիստոս Մովսէսէ աւելի փառքի արժանաւոր է. 7 ուստի եթէ մենք իրեն
 չհաւատանք՝ աւելի պատժի արժանի պիտի ըլլանք, քան թէ խտասիրտ Խորայե-
 լացիները :

- 1 Ուստի, սուրբ եղբայրներ, երկնային կոչումին
 մասնակիցներ, նայեցէք մեր զաւանութեանը
 Առաքեալին ու Քահանայապետին, Քրիստոս
 2 Յիսուսի. Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ զինք
 դրաւ, ինչպէս Մովսէս ալ՝ անոր բոլոր տանը
 3 մէջ = Վասն զի ինք Մովսէսէ այնչա՛տ աւելի փառքի
 արժանացաւ, որչափ աւելի պատիւ կ'ունենայ
 4 քանը շինողը քան թէ տունը = Քանզի ամէն տուն
 մէկէ կը շինուի. բայց ան որ ամէն բաները
 5 ըրաւ՝ Աստուած է = Եւ յիսուսի Մովսէս անոր
 բոլոր տանը մէջ հաւատարիմ էր ծառայի մը

- պէս՝ զրուցուելու բաներուն վկայ ըլլալու հա-
 6 մար . Բայց Քրիստոս որդիի մը պէս իր տանը
 վրայ , որուն տունը մենք ենք , միայն թէ այն
 համարձակութիւնը և յոյսին պարծանքը մինչև
 վերջը հաստատ բռնենք :
 7 Ուստի ինչպէս կ'ըսէ Հոգին Սուրբ , Այսօր
 8 եթէ անոր ձայնին պիտի լսէք , Ձեր սիրտերը
 մի խտացնէք բարկացնելու ատենին պէս ա-
 9 նապատին մէջ փորձութեան օրը , Ուր ձեր
 հայրերը զիս փորձեցին , քննեցին զիս , Բեպեք-
 10 քառասուն տարի իմ գործերս տեսան : Անոր
 համար զզուեցայ այն ազգէն ու ըսի , Միշտ
 մոռարած են սրտովնին , և իմ ճամբաներս չճանչ-
 11 ցան անոնք . Ուստի երգում ըրի իմ բարկու-
 թեանս մէջ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմանեն :
 12 Նայեցէք , եղբայրներ , չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն
 ներսիդին անհաւատութեան չար սիրտ ըլլայ՝
 13 ապստամբ ըլլալու կենդանի Աստուծմէն . Հապա
 ամէն օր մէկզմէկ յորդորեցէք , քանի որ Այսօր
 կ'ըսուի , որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը խտամայ
 14 մեղքին խաբէութիւնովը = Քանզի մենք Քրիս-
 տոսի մասնակից եղած ենք , միայն թէ այն
 հաստատութեան սկիզբը մինչև վերջը պիտի
 15 բռնենք . Քանի որ կ'ըսուի , Այսօր եթէ անոր
 ձայնին պիտի լսէք , ձեր սիրտերը մի խտացնէք
 16 բարկացնելու ատենին պէս = Քանզի *ոմանք
 լսեցին ու բարկացուցին , բայց ոչ թէ՞ ամէնը
 որ Եզիպտոսէ ելած էին Մովսէսի ձեռքով =
 17 Որոնցմէ՞ զզուեցաւ այն քառասուն տարին .
 չէ՞ որ մեղանչողներէն , որոնց ոսկորները ա-
 18 նապատին մէջ ինկան = Եւ որո՞նց համար երգում
 ըրաւ իր հանգիստը չմանել , եթէ ոչ՝ անհա-
 19 լատներուն համար = Եւ կը տեսնենք որ չկրցան
 մանել իրենց անհաւատութեանը համար :

* Կո՛մ , որո՞նք լսեցին ու բարկացուցին . չէ՞ որ

ԳԼ. Դ

4 Քրիստոնէաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հանգիստը : 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը : 14 Որովհետեւ մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Յիսուսը , Աստուծոյ Որդին , որ մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ , բայց առանց մեղքի , 16 կարող ենք և պարտիմք անոր միջոցով համարձակօրէն երթալ շնորհաց ամոնին առջև :

- 1 Ուրեմն ալ վախնանք , որ չըլլայ թէ անոր հանգիստը մտնելու խոստմունքէն , որ Դէյ մնա-
- 2 ցեր է , ձեզմէ մէկը զրկուած գանուլի : Վասն զի մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք . բայց անոնց շահ մը չըրաւ այն խօսքը լսելը , քանզի հաւատքով խառնուած չէր լսողներուն մէջ :
- 3 Իսկ մենք որ հաւատացինք , հանգիստը կը մըտնենք . ինչպէս ըսաւ , Ուստի երգում ըրի իմ բարկութեանս մէջ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն . թէև իբ գործերը աշխարհի սկիզբէն
- 4 եղած էին = Վասն զի Գերշտ այսպէս կ'ըսէ տեղ մը եօթներորդ օրուան համար , Եւ Աստուած եօթներորդ օրը հանգչեցաւ իր բոլոր գործերէն .
- 5 Ու հոս նորէն կ'ըսէ թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն = Ուստի որովհետև ամանց կը մնայ հանմտնել , և անանք որ առաջուրնէ աւետիսը առած
- 7 էին , անհաւատութեան համար չմտան , Նորէն օր մը կը սահմանէ՝ ու կ'ըսէ Այսօրը Գաւիթի բերնով այնքան ժամանակէ ետև , ինչպէս ըսուեցաւ , Այսօր եթէ անոր ձայնին պիտի
- 8 լսէք , ձեր սիրտերը մի խտացնէք = Վասն զի եթէ Յետև հանգչեցուցած ըլլար զանոնք , ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար չէր զրուցեր :
- 9 Ուրեմն Աստուծոյ Ժողովուրդին Դէյ հանգիստ մը
- 10 կը մնայ = Վասն զի ան որ անոր հանգիստը մտաւ , ալ հանգչեցաւ իր գործերէն , ինչպէս Աստուած
- 11 ալ իրեններէն = Ուրեմն ջանանք այն հանգիստը մտնել , որ չըլլայ թէ մէկը նոյն անհաւատու-
- 12 թեան օրինակին պէս իյնայ = Վասն զի Աստուծոյ խօսքը կենդանի է ու զօրեղ , և ամէն

- երկապրի սուրէ կտրուկ, որ կը թափանցէ մինչև շունչը ու ոգին և յօղուածները ու ծուծը բաժնելու, և կը քննէ սրտին խորհուրդները
- 13 ու մտածմունքները. Եւ չկայ արարած մը անոր զիմաց չերեցած, հապա ամէն բան բաց ու յայտնի է անոր աչքերուն առջև, որու պիտի գրուի մեր հաշիւը :
- 14 Արդ մենք որ մեծ Քահանայապետ մը ունինք երկինքը անցած, Յիսուսը, Աստուծոյ Որդին, ամուր բռնենք Քր զաւանուածիւնը : Քանզի ոչ թէ այնպիսի քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալ, հապա ինք ամէն կերպով փորձը առած է
- 16 Քի նման, բայց առանց մեղքի : Ուստի ալ համարձակութիւնով մօտենանք շնորհաց ամբողջին առջև, որպէս զի սղորմութիւն ընդունինք ու շնորհք գտնենք պէտք եղած ատեն Քի օգնելու :

ԳԼ. Ե

† Մեր փրկին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը : † Առաքեալը կը յանդիմանէ այս բանին գիտութեանը վրայով անհոգ եղողները :

- 1 Վասն զի ամէն քահանայապետ մարդոց մէջէն առնուած՝ մարդոց համար կը կենայ Աստուծոյ կողմը, որպէս զի պատարագներ ու զօհեր մատուցանէ մեղքերու համար. Եւ կարող է կարեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ ու մոլորեալ են, վասն զի ինք ալ տկարութիւնով պաշարուած է.
- 3 Եւ այս պատճառաւ պարտաւոր է ինչպէս ժողովուրդին համար՝ նոյնպէս ալ իր անձին համար մեղքի պատարագ մատուցանել : Եւ ոչ թէ մէկը ինքիրմէ այս պատիւը կ'առնէ, հապա ան՝ որ Աստուծմէ կանչուած է, ինչպէս Ահարոն :
- 5 Նոյնպէս ալ Քրիստոս ոչ թէ իր անձը մեծարեց քահանայապետ ըլլալու, հապա անիկա՝ որ զրուցեց անոր թէ Դուն իմ Որդիս ես, ես

- 6 այսօր քեզ ծնայ . Ինչպէս ուրիշ քեզ մըն ալ
կ'ըսէ, Գուն յաւիտեան քահանայ ես ՄԵԼՔԻ-
- 7 սեղեկի կարգին պէս : Որ իր մարմինին օրերը
սաստիկ գոչումով ու արցունքով աղօթք և ա-
ղաչանք մատուց անոր որ կարող էր զինք
մահուանէ ազատել , ու լսուեցաւ եւ *բարե-
- 8 պաշտութեանը պատճառաւ . Թէպէտ ինք
Որդի է , բայց իր չարչարանքներէն Հնազանդու-
- 9 թիւն սորվեցաւ . Ու երբ կատարուեցաւ , բո-
լոր իրեն Հնազանդողներուն յաւիտեանական
- 10 փրկութեան պատճառ եղաւ . Ու Աստուծմէ
կոչուեցաւ Քահանայապետ ՄԵԼՔԻսեղեկի կար-
- 11 գին պէս : Որուն վրայով շատ ըսելիք ունինք ,
որ դժուարին ալ է մեկնել , վասն զի ձեր լսե-
- 12 լիքները բթացած են . Վասն զի թէպէտ պէտք
էր ձեզի ժամանակին նայելով սորվեցնող ըլլալ ,
բայց նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ թէ ի՞նչ են
Աստուծոյ պատգամներուն առաջին սկզբունք-
ները . ու դուք կաթի կարօտ եղաք՝ և ոչ թէ
- 13 Հաստատուն կերակուրի : Քանզի այն ամէնը
որ կաթնիկեր է՝ արգարութեան խօսքին ան-
- 14 Հմուտ է , որովհետեւ տղայ է : Բայց Հաստա-
տուն կերակուրը կատարեալներուն է , որոնց
զգայարանքները սովորութեամբ կրթուած են
բարին ու չարը զանազանել :

ԳԼ . Զ

1 Իբ յորդորէ որ հաւատքէն չլինան , 11 հապա հաստատուն 12 և ջանացող ըլլան ,
ու համբերութեամբ Աստուծոյ ապաւինին , 13 վասն զի Աստուած Հաստատուն է
իր խոստմունքներուն մէջ :

1 Ուստի Քրիստոսի վրայով առաջին սորվելիք-
ները ձգելով՝ կատարեալին գանք , առանց նո-
րէն հիմ ձգելու մեռած դործերէն ապաշխա-
րելու , ու առ Աստուած Հաւատք ունենալու ,

* կա՛մ , երկուղէն ապարտելով

- 2 Եւ մկրտութիւններուն վարդապետութեանը ,
 ու ձեռք դնելուն , և մեռելներուն յարու-
 3 թեանը , ու յաւիտենական դատաստանին : Եւ
 զայս պիտի ընենք՝ եթէ Աստուած հրաման տայ :
 4 Վասն զի անհնար է մէկ անգամ լուսաւորուած-
 ներուն , որոնք երկնաւոր պարգևին համը առին ,
 5 ու Հոգւոյն Սրբոյ հաղորդ եղան , Եւ Աստու-
 ծոյ բարի խօսքին ու զալու աշխարհին զօրու-
 6 թիւններուն համը առին , Եթէ իյնան՝ նորէն
 ապաշխարութիւնով նորոգուիլ . որովհետեւ
 կրկին Աստուծոյ Որդին խաչը կը հանեն իրենց
 7 անձին , ու կը խայտառակեն : Վասն զի այն
 երկիրը որ իր վրայ շատ անգամ եկած անձրևը
 կը խմէ , և արգիւնք կը բերէ պիտանի անոնց՝
 որոնց համար կը մշակուի , Աստուծմէ օրհնու-
 8 թիւն կ'ընդունի . Բայց այն որ փուշեր ու տա-
 տասկներ կը բերէ՝ անպիտան է ու անէժքի մօտ ,
 9 և անոր վերջը այրուիլ է : Իսկ մենք , սիրելի-
 ներ , ձեր վրայով լաւագոյն և փրկութեան վե-
 րաբերեալ յոյսեր ունինք , թէ և այսպէս կը խօ-
 10 սին : Քանզի Աստուած անիրաւ չէ , որ ձեր
 գործը մտնայ , ու այն սէրը զոր իր անուանը
 համար ցուցուցիք , որ սուրբերուն ծառայեցիք
 ու կը ծառայէք :
 11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը
 նոյն ջանքը ցուցնէ յոյսին հաստատուելուն
 12 մինչև վերջը . Որպէս զի դուք չհեղգանաք ,
 հապա նմանող ըլլաք անոնց որ հաւատքով ու
 համբերութիւնով խոստմունքները ժառանգե-
 13 ցին : Վասն զի երբ Աստուած Աբրահամի
 խոստմունք ըրաւ , որովհետեւ իրմէ մեծը չկար՝
 14 որ անոր վրայ երգում ընէր , Իր անձին վրայ
 երգում ըրաւ ու ըսաւ , Այո , օրհնելով պիտի
 օրհնեմ քեզ , ու շատցնելով պիտի շատցնեմ
 15 քեզ : Եւ այսպէս համբերելով խոստմունքին

- 16 Հասաւ = Քանզի մարդիկ իրենցմէ մեծին վրայ
երգում կ'ընեն, ու անոնց բոլոր հակառակու
17 թեանը հաստատ վճիռ արողը երգումն է = Որով
Աստուած իր խորհուրդին անփոփոխ ըլլալը
ա՛լ աւելի ցուցնել ուզելով խոստմունքին ժա
18 ուանդաւորներուն, երգումը մէջ ձգեց. Որպէս
զի երկու անփոփոխելի բաներով, որոնցմով
անկարելի է Աստուծոյ սուտ գրուցել, Հաս
տատուն մխիթարութիւն ունենանք մենք, որ
այստատանեցանք մեր առջև դրուած յոյսը ամուր
19 բռնելու. Զոր ունինք իբրև հաստատ ու անչարժ
խարխախ մը մեր անձին, որ վարագուրին ներսի
20 կողմն ալ կը մանէ. Ուր Յիսուս իբրև Առաջնորդ
մտաւ մեզի համար՝ յաւիտենական Քահանայա
պետ ըլլալով Մեղքխեղեկի կարգին պէս =

ԳԼ. Է

1 Առաքեալը կը ցուցնէ թէ Յիսուս Քրիստոս Քահանայապետ է Մեղքխեղեկի կար
գին պէս, 11 և այս պատճառաւ ինքս գերազանց է Ահարոնի կարգէն եղող քա
հաններէն :

- 1 Քանզի այս Մեղքխեղեկը Սաղէմի թագաւորն
էր, Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան, որ Աբ
րահամը զիմաւորեց՝ երբ անիկա թագաւորնե
րուն կուտրածէն կը դառնար, ու օրհնեց զա
2 նիկա. Որու Աբրահամ ալ տասանորդ տուաւ
բոլոր բաներէն. որ նախ Արդարութեան թա
գաւոր կը թարգմանուի, ետքը Սաղէմի թագա
3 ւոր՝ որ է Խաղաղութեան թագաւոր. Առանց
հօր, սուանց մօր, ազգահամար չունեցող, որուն
ոչ օրերուն սկիզբը կայ, ոչ ալ կեանքին վերջը.
և Աստուծոյ Որդւոյն նման ըլլալով, կը կենայ
ու կը մնայ միշտ քահանայ =
- 4 Արդ նայեցէք թէ սրչափ մեծ մէկն էր ա
սիկա, որու Աբրահամ նահապետն ալ տասա
5 նորդ տուաւ աւարէն = Եւ Ղևիի օրդիներէն

- եղողները, որոնք քաջանայութիւն կ'առնեն, պատուէր ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն օրէնքին համեմատ, այսինքն իրենց եղբայրներէն. թէպէտև անոնք Աբրահամի եւ
- 6 րանքէն ելեր են. Բայց անիկա, որուն ազգահամարը անոնցմէ չէր, Աբրահամէ տասանորդ առաւ, ու օրհնեց զանիկա՝ որ խոստմունքները
- 7 առած էր = Սահայն ասիկա անհակառակելի բան մըն է, որ պղտիկը մեծէն կ'օրհնուի =
- 8 Եւ հոս մահկանայութեան մարդիկ տասանորդ կ'առնեն, բայց հոն անիկա կ'առնէ, որու համար
- 9 վկայուած է թէ կենդանի է = Եւ կրնայ ըսուիլ թէ Ղևի ալ, որ տասանորդ կ'առնէ, Աբրահամի
- 10 համար ձեռքով տասանորդ տուաւ. Վասն զի տակաւին իր հօրը երանքն էր, երբ Մեղքիսեղեկ զանիկա դիմաւորեց =
- 11 Արդ եթէ կատարելութիւնը Ղևտացոց քաջանայութեան ձեռքով ըլլար, (որովհետև ժողովուրդը անոր աստեղ օրէնքին տակ գրուեցաւ,) ալ ի՞նչ պէտք էր որ Մեղքիսեղեկի կարգին պէս ուրիշ քաջանայ մը ելլէ, ու չըսուի
- 12 Ահարոնի կարգին պէս = Արդ քաջանայութիւնը փոխուելուն պէս՝ հարկ էր որ օրէնքին
- 13 ալ փոփոխութիւն ըլլար = Եւ իրաւ եղաւ, վասն զի ան՝ որու համար այսպէս կ'ըսուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն ունեցաւ, որմէ բնաւ
- 14 մէկը սեղանին չմօտեցաւ. Քանզի յայտնի է թէ Յուդայի յեղին յառաջ եկաւ մեր Տէրը, որ ցեղին վրայով Մովսէս բան մը չգրուցեց քաջանայութեան համար = Ու ալ աւելի յայտնի է որ
- 15 Կոնտեպա, քանի որ Մեղքիսեղեկի նմանութիւն
- 16 նովը ուրիշ քաջանայ մը կ'ելլէ, Ար ոչ թէ մարմնաւոր պատուերի օրէնքին պէս եղաւ, հասլա անվախճան կեանքին զօրութեանը պէս =
- 17 Վասն զի կը վկայէ թէ Դուն յաւիտեան քա-

- 18 Հանայ ես Մեղքիսեղեկի կարգին պէս : Քանզի առաջին պատուէրը կը խափանուի իր տկարու-
- 19 թեանը ու անշահու թեանը համար , (Վասն զի օրէնքը բան մը կատարեալ չըրաւ ,) և անոր տեղ կը մտնէ լաւագոյն յոյս մը՝ որով Աստուծոյ կը մօտենանք :
- 20 Եւ որքան որ Յիսուս ոչ թէ առանց երգումի հանանայ եղաւ , (վասն զի անոնք առանց երգումի
- 21 քահանայ եղած են . Բայց ասիկա երգումով՝ անոր ձեռքով որ իրեն ըսաւ , Տէրը երգում ըրաւ ու պիտի չզոյջայ , Գուն յաւիտեան քա-
- 22 հանայ ես Մեղքիսեղեկի կարգին պէս ,) Այն քան աւելի ազէկ ուխտի մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս :
- 23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են՝ իրենց միշտ մնալուն մահը արգելք ըլլալուն համար .
- 24 Բայց ասիկա յաւիտեան կենալուն համար ան-
- 25 անյանելի ունի քահանայութիւնը . Ուստի բոլորովին կարող ալ է ապրեցնելու զանոնք որ իրմով Աստուծոյ կու գան . որովհետեւ ինք միշտ կենդանի է անոնց համար բարեխօս ըլլալու :
- 26 Վասն զի մեզի Յիսուս այսպիսի քահանայապետ մը կը վայլէր , սուրբ , անմեղ , անարատ , մեղաւորներէն զատուած ու երկինքէն վեր բարձ-
- 27 լացած . Որու ամէն օր հարկ չէ ինչպէս որքէն քահանայապետներուն՝ առաջ իր մեղքերուն համար պատարագ մատուցանել , ու ետքը ժողովուրդին հղութեան համար . վասն զի ինք մէկ անգամ ըրաւ ասիկա՝ իր անձը պատարագ մա-
- 28 տուցանելով : Վասն զի օրէնքը տկարութիւնով պաշարուած մարդիկը քահանայապետ կը կարգէ , բայց երգումին խօսքը , որ օրէնքէն ետեւ էր , Որդին՝ որ յաւիտեան կատարեալ է :

ԳԼ. Ը

4 Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութեամբ խափանուած է Ղևտական քահանայութիւնը . 7 նմանապէս նահապետներուն հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խափանուած է աւետարանին յաւիտենական ուխտովը :

- 1 Եւ զրուցած խօսքերուս բովանդակութիւնը այս է . այնպիսի քահանայապետ մը ունինք մենք՝ որ երկինքը Աստուծոյ մեծութեանը ախար-
- 2 ռին աջ կողմը նստաւ . Արքարանին պաշտօնեայ, ու ճշմարիտ խորանին՝ զոր Տէրը կանգնեց և
- 3 ոչ թէ մարդ = Քանզի ամէն քահանայապետ պատարագներ ու զոհեր մատուցանելու համար որոշուած է . ուստի հարկ է որ ասիկա ալ բան
- 4 մը ունենայ մատուցանելու = Որ եթէ երկրի վրայ ըլլար, քահանայ անգամ պիտի չըլլար, վասն զի կան քահանաներ՝ որոնք պատարագ-
- 5 ներ կը մատուցանեն օրէնքին համեմատ . (Որոնք երկնային բաներուն նմանութիւնովը ու շուքովը կը ծառայեն, ինչպէս Մովսէսի հրամայուեցաւ, երբ խորանը պիտի շինէր . քանզի ըսաւ, Նայէ որ լեռը քեզի ցուցուած օրինակին պէս շինես
- 6 ամէնը .) Բայց հիմա Յիսուս ալ աւելի գերազանց պաշտօնի մը հասաւ, որչափ որ լաւագոյն խոստմունքներով հաստատուած լաւագոյն ուխտի մը միջնորդ է :
- 7 Վասն զի եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար,
- 8 որքէն երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր = Քանզի կը յանդիմանէ զանոնք ու կ'ըսէ, Ահա օրեր կու գան, կ'ըսէ Տէրը, որ Իսրայելի տանը հետ ու Յուդայի տանը հետ նոր ուխտ պիտի ընեմ .
- 9 Ոչ թէ այն ուխտին պէս՝ զոր անոնց հայրերուն հետ ըրի, այն օրը որ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար . վասն զի անոնք իմ ուխտիս մէջ չկեցան, ես ալ
- 10 անհոգ եղայ անոնց վրայով, կ'ըսէ Տէրը = Քանզի այս է այն ուխտը՝ զոր Իսրայելի տանը հետ

- պիտի ընեմ այն օրերէն ետքը, կ'ըսէ Տէրը .
 իմ օրէնքներս անոնց միաքին մէջ պիտի զնեմ,
 և անոնց սրտին վրայ պիտի գրեմ զանոնք, ու
 ես անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, և անոնք
 11 ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան = Ու բնաւ պիտի
 չսորվեցնեն ամէն մէկը իր ընկերին, և ամէն
 մէկը իր եղբօրը, ըսելով թէ Տէրը ճանչցիր .
 քանզի անոնց պզտիկէն մինչև մեծը ամէնը
 12 զիս պիտի ճանչնան . Վասն զի ես անոնց անի-
 րաւութիւններուն ներող պիտի ըլլամ, և ա-
 նոնց մեղքերը ու անօրէնութիւնները ա՛լ պիտի
 չյիշեմ =
- 13 Նոր ուրիշ ըսելովը առաջինը հինցուց . ու այն օր
 կը հիննայ և կը ծերանայ, ա՛լ կորուստի մօտ է =

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը օրէնքին ծեսերը և արիւնով եղած զոհերը նկարագրելով՝ 11 կը ցուցնէ
 թէ անոնք շատ ստորին էին ֆրիստոսի զօհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու
 կատարելութեանը նայելով :

- 1 Արգարեալ առաջինն ուրիշն ալ ունէր պաշտամուն-
 քին կանոնադրութիւնները ու աշխարհային
 2 սուրբ տեղը = Վասն զի առաջին խորանը, որ
 Սրբութիւն կ'ըսուէր, «յոպէ» կազմուեցաւ . ու
 րուն մէջ կար աշտանակը ու սեղանը և առա-
 3 ջաւորութեան հացը = Եւ երկրորդ վարագու-
 րին ետին այն խորանը՝ որ Սրբութիւն սրբու-
 4 թեանց կ'ըսուէր . Որուն մէջ էր սսկի բուր-
 վառը, և ուխտին տասպանակը, ամէն կողմէն
 սսկիով պատած . որուն մէջ էր սսկիէ սափօրը
 մանանայով լեցուն, և Ահարոնի գաւազանը որ
 5 ծաղկեցաւ, և ուխտին տախաակները, Եւ անոր
 վրայէն փառաց քերովբէները՝ որ քաւութիւ-
 նին վրայ հովանի կ'ընէին . որոնց համար պէտք է
 հիմա մէկիկ մէկիկ կրուցել =
- 6 Եւ այս բաները այսպէս կարգադրուած ըլլա-

- լով, առաջին խորանը ամէն տսեն կը մանէին
- 7 քահանաները՝ պաշտամունքը կատարելու. Բայց երկրորդը՝ տարին անգամ մը միայն քահանայապետը իւր հանդէսը, ոչ թէ առանց արիւնի, զոր իրեն համար ու ժողովուրդին սխալմունքներուն
- 8 համար կը մատուցանէր. Հոգին Սուրբ զայս ցուցնելով՝ թէ սրբարանին ճանապարհը յայտնի եղած չէր, քանի որ տակաւին առաջին խորանը
- 9 կը կենար. Որ օրինակ մըն էր այն ժամանակին՝ որ պատարագներ ու զոհեր կը մատուցուէին, որոնք խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար կատարեալ ընել պաշտօն մատուցանողը, հասցա
- 10 միայն կերակուրներով ու խմելիքներով, Եւ կերպ կերպ լուսացումներով՝ մարմնաւոր արարողութիւններ էին, որոնք մինչև ուղղութեան
- 11 ատենը կը կենային ։ Բայց երբ Քրիստոս եկաւ, գալու բարիքներուն Քահանայապետը, աւելի մեծ ու կատարեալ և անձեռագործ խորանով,
- 12 այսինքն անով որ այս ստեղծուածներէն չէ, Ոչ ալ նոխազներու ու զուարակներու արիւնով, հասցա իր արիւնովը մէկ անգամ սրբարանը մտաւ՝ յա
- 13 լիտենական փրկութիւն ստանալով ։ Վասն զի եթէ ցուէրուն ու նոխազներուն արիւնը եւ երինջին մոխիրը սրկուելով՝ սղծեալները կը
- 14 սրբէր մարմինի մաքրութեան կողմանէ, Ալ սրչափ աւելի Քրիստոսի արիւնը, որ յալիտենական Հոգիին ձեռքով իր անձը անարատ պարտաճ մատուց Աստուծոյ, սխաի սրբէ ձեր խղճմտանքը մեռած գործերէն՝ կենդանի Աստուածը պաշտելու ։
- 15 Եւ ասոր համար ինք նոր ուխտին միջնորդն է, որպէս զի իր մահը առաջին ուխտին ժամանակը գործուած յանցանքներուն քաւութեանը համար եղած ըլլալով, հրաւիրուածները յալիտենական ժառանգութեան խոստմունքը առնեն ։

- 16 Քանզի ուր կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը
 17 ընողին մահը մէջ մտնէ. Վասն զի կտակը մեռ-
 նելէն ետեւ հաստատ կ'ըլլայ. քանզի բնաւ վա-
 18 ւերականութիւն չունենար քանի որ կտակը
 19 ընողը սղջ է: Անոր համար առաջին ^{դաս} ալ
 19 առանց արիւնի չէր հաստատուեր: Վասն զի
 երբ Մովսէս օրէնքին ամէն պատուէրները բոլոր
 ժողովուրդին պատմեց, ցուէրուն ու նոխազ-
 ներուն արիւնը առնելով՝ ջուրով ու կարմիր
 բուրդով և զոսպոյով բուն զիրքին և բոլոր ժո-
 20 ղովուրդին վրայ սրկեց. Եւ ըսաւ, Ասիկա է
 այն ուխտին արիւնը, զոր Աստուած ձեզի
 21 պատուիրեց: Եւ խորանին վրայ ու պաշտօնին
 բոլոր գործիքներուն վրայ նոյնպէս սրկեց
 22 արիւնը: Եւ զրեթէ ամէն բան արիւնով կը
 մաքրուի օրէնքին նայելով, ու արիւն չ'իծափուած
 թողութիւն չ'ըլլար:
- 23 Ուստի հարկ էր որ երկնաւոր բաներուն օ-
 րինակները ասոնցմով մաքրուէին. բայց բուն
 երկնաւորները՝ ասոնցմէ աւելի ազէկ զօհերով:
- 24 Քանզի Քրիստոս ոչ թէ ձեռագործ սրբարանը
 մտաւ, որ ճշմարտին օրինակն է, հասցա բուն
 երկինքը՝ որպէս զի հիմա մեզի համար Աստու-
- 25 ծայ առջև ներկայանայ. Ոչ թէ՛ որպէս զի շատ
 անգամ իր անձը ^{պարսպ} մատուցանէ, ինչպէս
 քահանայապետը՝ որ ամէն տարի սրբարանը
 26 կը մտնէ իրը չեղած արիւնով. Ապա թէ ոչ՝
 պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն հետէ շատ
 անգամ չարչարուիլ. բայց հիմա մէկ անգամ
 զարեւուն վերջը իր անձին պատարագովը յայտ-
- 27 նուեցաւ՝ մեղքը մէկզի ձգելու համար: Եւ
 ինչպէս մարդոց սահմանուած է մէկ անգամ
 28 մեռնիլ, ու անկէ ետքը դատաստան, նոյն-
 պէս ալ Քրիստոս մէկ անգամ ^{պարսպ} մա-
 տուցուեցաւ՝ շատերուն մեղքերը վերցնելու

Համար , բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքի սխախ յայտնուի փրկութեան Համար անոնց որոնք անոր կը սպասեն :

ԳԼ. Ժ

1 Օրէնքին զոհերուն տկարութիւնը : 10 Քրիստոսի մարմինն մէկ անգամ պատարագուիլը 14 մշտնջենաւորագէս սրբեց մեղքերը : 19 Առաքեալը կը յորդորէ որ Հաւատքը ամուր բռնեն Համբերութեամբ և շնորհակալութեամբ :

- 1 Քանզի օրէնքը գալու բարիքներուն շուքը , ու ոչ թէ այն բաներուն բուն կերպարանքը ունենալով , միշտ ամէն տարի մատուցուած նայն զոհերով երբէք չկրնար կատարեալ ընել զա-
- 2 նոնք որ կը մօտենան : Ապա թէ ոչ՝ սխախ չդադարէ՞ն մատուցուելէն , պաշտօն մատուցանողներուն մէկ անգամ մաքրուելէն ետև ա՛լ մեղքի վրայով խղճմտանքի յանդիմանութիւն մը չու-
- 3 նենալնուն Համար : Բայց անոնցմով ամէն տարի
- 4 մեղքերու յիշատակութիւն կ'ըլլայ . Վասն զի նոխագներուն ու ցուլերուն արիւնը չկրնար
- 5 մեղքերը վերցնել : Անոր Համար իր աշխարհ մանելու ատենը կ'ըսէ , Զոհ ու ընծայ չուզեցիր դուն , Հապա ինծի մարմին մը սպատրաստե-
- 6 ցիր . Ողջակէզներու ու մեղքի պատարագներու
- 7 չհաւնեցար : Այն ատեն ըսի , Ահա կու գամ ես , (գիրքի տոմսի մէջ ինծի Համար գրուած է ,)
- 8 քու կամքդ ընելու , ով Աստուած : Վերը ըսելով թէ Զոհ ու ընծայ և ողջակէզներ ու մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու անոնց չհաւնեցար , (որոնք օրէնքին Համեմատ կը մատուցուին ,)
- 9 Ետքը կ'ըսէ , Ահա կու գամ ես քու կամքդ ընելու , ով Աստուած . առաջինը կը հերքէ որ-
- 10 պէս զի երկրորդը Հաստատէ . Որ կամքով մենք ալ սրբուեցանք՝ Յիսուս Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուելովը :
- 11 Եւ ամէն քահանայ օր ըստ օրէ իր պաշտօ-

- նին մէջ կը կենայ, և նոյն զօհերը շատ անգամ
 կը մատուցանէ, որոնք երբէք չեն կրնար մեղքերը
 12 վերցնել. Բայց ստիկա մէկ զօհ մատուցանելով
 մեղքերու համար, մշտնջենաւորապէս Աստու-
 13 ծոյ աջ կողմը նստաւ. Եւ ասկէ ետեւ կը սպասէ,
 մինչև իր թշնամիները իր սաքերուն պատուան-
 14 դան դրուին: Վասն զի մէկ պատարագով մշտն-
 ջենաւորապէս կատարեց սրբուածները:
- 15 Բայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն
 16 կու տայ, քանզի առաջուրնէ ըսելէն ետեւ Թէ
 Այս է այն ուխտը՝ զոր ես անոնց հետ պիտի
 ընեմ՝ այն օրերէն ետքը, (կ'ըսէ Տէրը.) իմ օ-
 17 րէնքներս անոնց սրտին մէջ պիտի դնեմ, ու
 անոնց միտքին մէջ պիտի գրեմ զանոնք. Ետքը
 կ'ըսէ թէ Անոնց մեղքերը և անոնց անօրէնու-
 18 թիւնները ա՛լ պիտի չյիշեմ: Իսկ ուր ասոնց
 թողութիւն կայ, ա՛լ մեղքի համար պատարագ
 պէ՛տ է:
- 19 Ուրեմն, եղբայրներ, համարձակութիւն ու-
 նենալով սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի արիւ-
 20 նովը, Այն նոր ու կենդանի ճամբովը՝ զոր
 բացաւ մեզի վարագուրին մէջէն, որ է իր մար-
 21 մինը, Եւ մեծ քահանայ մը ունենալով Աստուծոյ
 22 տանը վրայ, Մօտենանք ճշմարիտ սրտով, լե-
 ցուն հաւատքով, սիրտերնիս չար խիղճէն մաք-
 րուած, ու մարմիննիս մաքուր ջրով լուացուած.
- 23 Անխախտ պահենք յոյսին դաւանութիւնը,
 վասն զի հաւատարիմ է անիկա որ խոստացաւ:
- 24 Եւ իրարու հոգ տանինք՝ սիրոյ և բարեգործու-
 25 թեան գրգռելով. Եւ մէկտեղ ժողովուրդը չթու-
 դունք, ինչպէս ոմանք սովորութիւն ունին.
 Հապա Բիւրի յորդորենք, ու այնչափ աւելի՛ որ-
 չափ այն օրուան մօտենալը կը տեսնէք:
- 26 Վասն զի եթէ ճշմարտութեան դիտութիւնը
 ընդ սւնելէ ետեւ կամուս մեղք գործելու ըլլանք,

- 27 ալ անկէ ետե մեղքերու համար ուրիշ շն մը
 չմնար, Հապա զարհուրելի սպասել մը դատաս-
 տանին, ու կրակի բարկութիւն մը ինչ, որ
 28 պիտի լափէ հակառակորդները: Մէկը եթէ
 Մովսէսի օրէնքը անարգէր, առանց սղորմու-
 թեան երկու կամ երեք վիաներով կը մեռնէր.
 29 Ալ ճրջափ սաստիկ պատժի արժանի պիտի
 սեպուի կը կարծէք անիկա, որ Աստուծոյ Որդին
 ոտքի տակ առաւ, և ուխտին արիւնը անմաքուր
 սեպեց, որով ինք սրբուեցաւ, և շնորհաց Հո-
 30 գին նախատեց: Քանզի գիտենք զանիկա որ
 ըսաւ, Իմն է վրէժխնդրութիւնը, ես պիտի
 հատուցանեմ, կ'ըսէ Տէրը. և դարձեալ՝ Տէրը
 31 պիտի դատէ իր ժողովուրդը: Սարսափելի բան է
 կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը:
- 32 Արդ միաքերնիդ բերէք այն առաջին օրերը,
 որոնց մէջ լուսաւորուելէ ետե շատ սաստիկ
 33 չարչարանքներ կրեցիք. Երբեմն նախատինքնե-
 րով ու վիշտերով խայտառակուած, երբեմն ալ
 այսպիսի վիճակի մէջ եղողներուն կցորդ ըլլա-
 34 լով: Վասն զի *Իմ կապերուս մէջ ինծի՞ չարչա-
 րակից եղաք, ու ձեր ստացուածքին կողոպ-
 տուիլը ուրախութեամբ ընդունեցիք, գիտնա-
 լով որ լուազոյն և մնայուն ստացուածքներ
 35 ունիք ձեզի երկինքը: Ուստի յիշէ մի ձգէք ձեր
 վստահութիւնը, որ մեծ վարձքի հատուցում
 36 ունի: Վասն զի պէտք է ձեզի համբերութիւն,
 որպէս զի Աստուծոյ կամքը ընելով՝ խոստմունքը
 37 վայելէք. Քանզի ալ ասկէ քիչ մը ատենէն ան
 38 որ գալու է՝ պիտի գայ ու պիտի չուշանայ: Եւ
 Արդարը հաւատաքէն պիտի ապրի. ու եթէ մէկը
 39 ետ քաշուի, իմ հոգիս անոր չհաճիր: Բայց
 մենք ետ չենք քաշուիր որ կորսուինք, հապա
 կը հաւատանք որ Բը հոգին փրկուի:

* Ո՛րն է, կապուածներուն

ԳԼ. ԺԱ.

4 Հաւատքը Ե՛նչ է : 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ :
7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները որ հին ատենը նահապետներուն վրայ երեցան :

1 Արդ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստատութիւնը — չերեցած բաներուն ապացոյցն

2 է . Վասն զի անով առաջինները վկայութիւն ընդունեցին :

3 Հաւատքով կ'իմանանք թէ աշխարհ Աստուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ , ու աներեւոյթ բաներէն այս երեցածները եղան :

4 Հաւատքով Աբել Կայէնէ աւելի աղէկ զոհ մատուց Աստուծոյ , որով վկայուեցաւ արդար ըլլալը . վասն զի իր պատարագներուն վրայ Աստուծով վկայութիւն եղաւ երէն . և անով , թէ պէտ մեռաւ , քոյց տակաւին կը խօսի :

5 Հաւատքով Ենովք երէտ փոխադրուեցաւ որպէս զի մահ չտեսնէ . ու քեր ինչէր գտնուեր , վասն զի Աստուած փոխադրեց զանիկա . քանզի անոր փոխադրուելէն առաջ վկայուեցաւ թէ

6 Աստուծոյ հաճելի էր : Բայց առանց հաւատքի անհնար է Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ . վասն զի ան որ Աստուծոյ կը մօտենայ , պէտք է որ հաւատայ թէ Աստուծոյ կայ , և թէ վարձահատոյց կ'ըլլայ անոնց որ զինք կը փնտռեն :

7 Հաւատքով Նոյ պատգամ առնելով Աստուծով զեռ չերեցած բաներուն համար , վախնալով տապանը շինեց իր տունը փրկելու համար , որով աշխարհս գատապարտեց , և ժառանգաւոր եղաւ այն արդարութեանը որ հաւատքով կ'ըլլայ :

8 Հաւատքով , երբ Աբրահամ կանչուեցաւ , մտիկ ըրաւ այն տեղը ելլելու , զոր ժառանգութիւն սխտի առնէր . և ելաւ զնայ , ու չէր զի-

9 տեր թէ ո՛ւր կ'երթայ : Հաւատքով պանդխտա-

- ցաւ աւետեաց երկրին մէջ որպէս թէ օտարու-
 թեան մէջ, և վրաններու մէջ բնակեցաւ Իսա-
 հակի ու Յակոբի հետ մէկտեղ, որոնք իրեն հետ
 10 ժառանգորդ էին նոյն խոստամունքին. Վասն զի
 ինք կը սպասէր այն հիմերով հաստատուած
 քաղաքին, որուն ճարտարապետը ու արարիչը
 Աստուած է:
- 11 Հաւատքով ինք Սառա ալ որդեթնութեան սերմը
 առնելու զօրութիւն ընդունեց, և ատենը
 անցած հասակի մէջ շատի ծնաւ. վասն զի հա-
 ւատարիմ սեպեց զանիկա որ խոստամունքը ըրեր
 12 էր: Ուստի այն մէկէն ծնան, (այն ալ մեռածի
 պէս,) շատութեան կողմէ երկինքի աստղերուն
 պէս, ու ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց
 համբանքի:
- 13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատքով մեռան՝ խոստ-
 մունքները չառած, հապա հեռուէն տեսան
 զանոնք ու *ողջունեցին, և խոստովանեցան թէ
 իրենք օտարներ ու պանդուխտներ են երկրի
 14 վրայ: Քանզի անոնք որ այսպիսի բաներ կը խօ-
 սին, յայտնի կ'ընեն թէ գաւառ մը կը փնտռեն:
- 15 Եւ յիրաւի եթէ զանիկա յիշէին՝ ուրկէ որ
 16 ելան, ժամանակ ունէին հոն դառնալու: Բայց
 հիմա լաւագոյն գաւառի մը կը փափայքին, այսինքն
 երկնաւորին. ուստի ամօթ չսեպեր Աստուած
 անոնց Աստուածը ըսուիլ, վասն զի ինք անոնց
 քաղաք մը պատրաստեց:
- 17 Հաւատքով Աբրահամ իր փորձուած ատենը
 Իսահակը պատրաստ մատուց. և ան որ խոստ-
 մունքները առած էր, իր մէկ հատիկ որդին կը մա-
 18 տուցանէր. Որու ըսուեցաւ թէ Իսահակով
 19 քեզի սերունդ պիտի կոչուի. Քանզի կը մտածէր
 թէ Աստուած մեռելներէն ալ կարող է յարու-
 ցանել. ուրկէ օրինակով մը ընդունեց զանիկա:

* Որով, հաւատարմով ողջունեցին

- 20 Հաւատքով Իսահակ գալու բաներուն համար
 21 ^{հարգարեանսլով՝} օրհնեց Յակոբը ու Եսաւը : Հաւատքով Յակոբ իր մեռնելու ատենը՝ Յովսէփի որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց, ու երկրպագութիւն ըրաւ իր գաւազանին գլխուն վրայ :
- 22 Հաւատքով Յովսէփ իր վախճանելու ատենը յիշեցուց Իսրայէլի որդիներուն Եգիպտոսէ ելլելը, ու իր ոսկորներուն համար պատուէր տուաւ :
- 23 Հաւատքով, երբ ծնաւ Մովսէս, իր ծնողներուն ձեռքով երեք ամիս գաղտուկ պահուեցաւ. փան դի տղան գեղեցիկ տեսան, ու չվախցան
- 24 թագաւորին հրամանէն : Հաւատքով Մովսէս, երբ մեծցաւ, չընդունեց Փարաւոնի աղջկան որդի ըսուիլ : Քանզի աւելի աղէկ սեպեց Աստուծոյ ժողովուրդին հետ չարչարուիլ, քան թէ մեղքին ժամանակաւոր զուարճութիւնը վայելել . Եւ աւելի մեծ հարստութիւն սեպեց Քրիստոսի նախատինքը՝ քան թէ Եգիպտոսի գանձերը. փան դի դիտելով կը սպասէր փարձքի
- 27 հատուցումին. Հաւատքով Եգիպտոսը թողուց, ու չվախցաւ թագաւորին բարկութենէն. փան դի համբերեց՝ որպէս թէ Անտեսանելին կը տեսնէր :
- 28 Հաւատքով ըրաւ զատիկը և արիւն սրսկելը, որպէս զի անդրանիկները սատկեցնողը իրենց չգպչի :
- 29 Հաւատքով Կարմիր ծովէն անցան որպէս թէ ցամաքէ. որուն փորձը ընելով Եգիպտացիները ընկղմեցան :
- 30 Հաւատքով Երիբովի պարիսպները ինկան՝ եօթը օր անոնց բոլորտիքը պտրտելով :
- 31 Հաւատքով Ռաֆաբ պոռնիկը անհաւատներուն հետ չկորսուեցաւ, որ լրատները խաղաղութեամբ ընդունեցէր :
- 32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ. փան դի ժամանակը բաւական չէ որ պատմեմ Գեղէօնի ու Բարակի

- և Սամփսոնի ու Յեփթայէի և Գաւթի ու
 33 Սամուէլի և ուրիշ մարգարէներուն համար . Արոնք
 հաւատքով թագաւորութիւններու յողթե-
 ցին, արգարութիւն գործեցին, խոստմունքնե-
 րու հասան, առիւծներու բերաններ գոցեցին,
 34 Կրակի զօրութիւն մարեցին, սուրի բերնէ ա-
 զատեցան, տկարութենէ ուժովցան, պատե-
 րազմի մէջ զօրաւոր եղան, օտարներու բանակ-
 35 ներ ցրուեցին, Կիներ իրենց մեռելները ընդու-
 նեցին յարութիւն առած . ոմանք չարչարուե-
 ցան և չընդունեցին ազատութիւնը, որպէս զի
 36 լաւագոյն յարութեան հասնին . Աւրիշներ ալ
 նախատինքներու ու ծեծերու, նաև կապերու
 37 ու բանաբրու փորձը առին . Քարկոծուեցան,
 սղոցուեցան, փորձանքի մէջ ինկան, սրով սպան-
 նուելով մեռան, ոչխարի մորթերով ու այծի
 մորթերով պարտեցան, կարօտութիւն քաշե-
 38 լով, նեղը կնալով, չարչարուելով, (Արոնց ար-
 ժանի չէր աշխարհս) անապատներու ու լեռ-
 ներու և այրերու ու երկրի խոռոչներու մէջ
 մոլորելով ։
 39 Եւ ասոնք ամէնը հաւատքով վկայուած՝
 40 խոստմունքը չառին . Քանզի Աստուած մեզի
 համար աւելի աղէկ բան մը նախապատրաստեց,
 որպէս զի անոնք առանց մեզի չկատարուին ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Աւաբեայը կը յորդորէ հաստատուն հաւատք, համբերութիւն և աստուածպաշտու-
 թիւն ունենալ . 22 կը ցուցնէ թէ նոր ուխտը հինէն գերազանց է ։

1 Ուստի մենք ալ, որ այսչափ վկաներուն *բազ-
 մութիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք,
 ամէն ծանրութիւն մեր վրայէն մէկզի ձգենք,
 և Տէր դիւրաւ պաշարող մեզքը, ու համբերու-

- 1 թիւնով վազէնք մեր առջև դրուած ապարէզի
 2 ընթացքը . Յիսուսի նայինք , Բէ հաւատարմին առ
 ռաջնորդին ու կատարողին . որ այն ուրախու
 թեանը համար որ իր առջև կեցած էր , խաչը
 յանձն առաւ , ամօթը արհամարհեց , ու Աս
 տուծոյ ամօթուն աջ կողմը նստաւ :
- 3 Արդ միտք բերէք զանիկա , որ այսպէս համ
 բերեց մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ
 խօսելուն , որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք
- 4 ու թուլնաք : Տակաւին արիւն թափելու չափ պա
 5 տերազմելով հակառակ չկեցաք մեղքին . Եւ
 մուցաք այն յորդորանքը որ ձեզի հետ կը խօսի
 որպէս թէ որդիներու հետ , Արդեակ իմ , Տէ
 6 րածը խրատը մի անարգեր , ու անկէ յանդի
 7 մանուելով՝ մի թուլնար : Վասն զի Տէրը իր
 սիրածը կը խրատէ , և կը ծեծէ ամէն որդին
- 8 զոր կ'ընդունի : Եթէ խրատի համբերէք , Աստ
 ուած ձեզի հետ որպէս թէ որդիներու հետ
 կը վարուի . քանզի ս'ր որդին է ան՝ զոր Հայրը
- 9 չարատժեր : Իսկ եթէ դուք առանց խրատի
 10 ըլլաք , որու ամէնը մասնակից եղան , ուրեմն
 11 խորթ էք դուք ու ոչ թէ որդիներ : Նաև մեր
 մարմնաւոր հայրերը Բոյ խրատիչ ունենալով՝
 անոնցիկ կ'ամենայինք . չէ՞ որ ալ աւելի պիտի հնա
 12 զանդինք հոգիներուն Հօրը ու ապրինք : Վասն
 զի ասոնք քիչ օրեր Բէ կը խրատէին իրենց
 հաճոյ երեցածին պէս , բայց անիկա Բէ օգու
 13 տին համար՝ որպէս զի իր սրբութեանը հաղորդ
 ըլլանք : Եւ յիրաւի ամէն խրատ նոյն ատեն
 ուրախարար չթուիր , հապա տրտմանկան , բայց
 ետքը արդարութեան խաղաղարար ստուղբ
 կը հատուցանէ անով վարժուողներուն :
- 12 Ուստի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծուն
 13 կերը հաստատեցէք . Եւ շիտակ ձամբաներ ըրէք
 ձեր ստքերուն , որ չըլլայ թէ ան որ կազ է՞

- 14 *Խոտորի, այլ մանաւանդ բժշկուի = Խաղաղու-
թեան ետեւ եղէք ամէնուն հետ և սրբու-
թեան, առանց որոյ մէկը պիտի չտեսնէ
- 15 Տէրը = Զգուշացէք, չըլլայ որ մէկը Աստուծոյ
չնորհքէն ետ մնայ. չըլլայ որ դառնութեան
արմատ մը վեր երևնալով՝ յեւ նեղէ, ու անով
- 16 շատերը սղծուին. Չըլլայ որ մէկը սրտնիկ ըլ-
լայ, կամ անտուրբ՝ Եսաւի պէս, որ կերա-
կուրի մը համար իր անդրանկութիւնը ծախսեց =
- 17 Քանզի գիտէք որ թէպէտ ետքը ուզեց օրհ-
նութիւնը ժառանգել, բայց մերժուեցաւ. վասն
զի սպաշխարութեան տեղ չգտաւ հօրը վրայ, թէ-
պէտեւ արցունքով խնդրեց զանիկա =
- 18 Վասն զի դուք մօտեցած չէք շօշափելի լե-
ռանը, որ կրակով կը վառէր, ոչ ալ մէզին և
- 19 խաւարին ու մրրիկին, Եւ փողին հնչուելուն,
ու խօսքերուն ձայնին, զոր լսողները աղաչեցին
- 20 որ մէյմին ալ այն խօսքը չբուսի իրենց. Վասն
զի չէին կրնար տանիլ այն հրամանին, Եթէ
գաղան մըն ալ լեռանը դպչի՝ պիտի քարկոծուի՝ =
- 21 Եւ այնպէս ահագին էր այն երևոյթը՝ որ Մով-
սէս ըսաւ, Սաստիկ կը վախնամ ու կը դողամ =
- 22 Բայց դուք Սիօն լեռանը մօտեցեր էք, ու կեն-
դանի Աստուծոյ քաղաքին, երկնաւոր Երու-
- 23 սաղէմի, և բիւրաւոր հրեշտակներուն, Ու եր-
կինքը գրուած անդրանիկներուն հանդիսաւոր
ժողովին ու եկեղեցիին, և Աստուծոյ՝ որ ա-
մէնուն Գառաւորն է, ու արդարներուն հոգի-
- 24 ներուն՝ որոնք կատարուեր են, Եւ Յիսուսի՝ որ
նոր ուխտին միջնորդն է, ու սրսկուելու արիւ-
նին՝ որ Աբէլի արիւնէն աւելի աղէկ կը խօսի =
- 25 Զգուշացէք, չըլլայ որ մերժէք զանիկա որ
յեղի կը խօսի. վասն զի եթէ անոնք երկրի վրայ
Աստուծոյ պատգամները խօսողը մերժելով չազա-

*Կ-ժ, գլորի

†Ո՛րն է Կ-եղեցին, կամ նետով զարնուի

- անցան, սրչափ աւելի մենք՝ եթէ երկինքէն
 26 խօսողէն երես դարձնենք . որուն ձայնը այն առեն-
 երկիրը շարժեց, և Հիմա խոստացեր է ու կ'ըսէ,
 Նորէն պիտի շարժեմ, ոչ թէ միայն երկիրը,
 27 հասցա նաև երկինքը = Եւ այն Նորէն բարձր կը
 ցուցնէ շարժուած բաներուն յեղափոխութիւնը
 շինուած բաներու պէս, որպէս զի անշարժ բա-
 28 ները հաստատուն մնան = Ուստի անշարժ թա-
 դաւորութիւնը առած ըլլալով՝ ամբար բռնենք
 այն շնորհքը, որով զԱստուած պաշտենք հա-
 ճոյական կերպով, ակնածութեամբ և բարե-
 29 պաշտութեամբ . Վասն զի մեր Աստուածը
 մաշող կրակ է :

ԳԼ. ԺԳ

1 Չանպահ յորդորանքնէր կ'ընէ սեր ունենալու վրայով, 4 պարկեշտ վարմունք ու-
 նենալու, 5 ազահութենէ կա կենալու, 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուե-
 լու, 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանալու, 10 Քրիստոսը դաւանելու,
 16 ողորմութիւն տալու, 17 և առաջնորդներուն հնազանդելու վրայով. 18 նաև
 կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել: 20 Վերջաբանութիւն:

- 1 Եղբայրսիրութիւնը յեր Բիջ հաստատ մնայ =
 2 Հիւրասիրութիւնը մի մոռնաք, վասն զի անով
 ոմանք հրեշտակներ ընդունեցին չզխանալով =
 3 Միաբերնիդ ըլլան կապուածները, որպէս թէ
 անոնց հետ դուք ալ կապուած էք . և չարչար-
 ուածները՝ որպէս թէ դուք ալ մարմին ունե-
 4 ցող էք = Ամուսնութիւնը բոլորովին պատուա-
 կան է, ու անկողինը անարատ է . բայց պու-
 նիկները ու շնացողները Աստուած պիտի դատէ =
 5 Բարբերնիդ արժաթատէր չըլլայ, բաւական սե-
 պեցէք որչափ բան որ ձեռքերնիդ կայ . վասն զի
 ինք զրուցեց թէ Բնաւ քեզ պիտի չթողում,
 6 ու բնաւ քեզ երեսէ պիտի չձգեմ . Այնպէս որ
 համարձակ ըլլանք բսելու, Տէրը իմ օգնականս
 է, ու ես պիտի չլախնամ . մարդը ինձի ի՞նչ
 7 պիտի ընէ = Յիշեցէք ձեր առաջնորդները որոնք
 Աստուծոյ խօսքը ձեզի խօսեցան, և անոնց

- վարմունքին վախճանին նայելով՝ իրենց հաւատա-
- 8 քին նմանող եղէք = Յիսուս Քրիստոս նոյն է երէկ ու այսօր և յաւիտեանս =
- 9 Կերպ կերպ և օտարաձայն ուսմունքներով մի տարուբերիք , քանզի աղէկ է որ սիրար շնորհքով հաստատուի ու ոչ թէ կերակուր-
- ներով . որոնցմով օգուտ մը չունեցան անոնք
- 10 որ այնպէս գացին = Սեղան մը ունինք մենք , ուրկէ իշխանութիւն չունին ուտելու անոնք որ
- 11 խորանին ծառայութիւն կ'ընեն = Քանզի որ անասուններուն արիւնը որ սուրբ տեղը կը տարուի մեզքի համար քահանայապետին ձեռ-
- քով , անոնց մարմինները բանակէն դուրս կ'այ-
- 12 րուին = Ուստի Յիսուս ալ իր արիւնովը ժողո-
- վուրդը սրբելու համար , դռնէն դուրս չար-
- 13 չարուեցաւ = Ուրեմն եկէ՛ք իրեն ելլենք բանակէն դուրս , մեր վրայ առնելով անոր նախատիւնը =
- 14 Վասն զի մենք հոս մնայուն քաղաք չունինք ,
- 15 հապա հանդերձեայր կը փնտռենք = Ուստի անոր ձեռքով ամէն ատեն Աստուծոյ օրհնու-
- թեան պատարագ մատուցանենք , այսինքն Դք
- չրթունքներուն պտուղը , որոնք իր անունը
- 16 կը դաւանին = Իսկ բարերարութիւնը ու կարօտաւ-
- ներուն հաղորդակցութիւնը մի մտնաք , վասն զի Աստուած այնպիսի պատարագներու կը հաւնի =
- 17 Ձեր առաջնորդներուն մտիկ ըրէք ու անոնց հնա-
- զանդ կեցէք , վասն զի անոնք ձեր հոգիներուն համար կը հսկեն , որպէս թէ հաշիւ պիտի տան . որպէս զի խնդութիւնով ընեն այն գործը , և ոչ
- թէ հառաչելով , վասն զի այն ձեզի օգտակար
- 18 չէ = Մեզի համար աղօթք ըրէք , վասն զի մենք համոզուած ենք թէ աղէկ խղճմտանք ունինք , և ամէն բանի մէջ կ'ուզենք աղէկ վարմունք
- 19 ունենալ = Եւ մանաւանդ կ'աղաչեմ որ զայս ընէք , որպէս զի աւելի շուտով ձեզի դառնամ =

- 4 Կը գործէ = Բայց համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ, որպէս զի կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք, ու բանի մը պակասութիւն չունենաք =
- 5 Ապա եթէ ձեզմէ մէկը խմաստութենէ պակասած ըլլայ, թող խնդրէ Աստուծմէ, որ ամէնուն առատապէս կու տայ ու չնախատեր, և
- 6 անոր պիտի տրուի = Միայն թէ հաւատքով թող խնդրէ ու չերկմախ. վասն զի ան որ երկմախ է, ծովուն հողմակոծեալ ու տատանեալ
- 7 պիքնեբուն նման է. Այն մարդը թող չկարծէ
- 8 որ Տէրոջմէ բան մը պիտի առնէ. Երկմախ մարդը անհաստատ է իր բոլոր ճամբաներուն մէջ =
- 9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ
- 10 թող պարծենայ, Եւ ան որ հարուստ է, իր խոնարհութեանը վրայ, վասն զի անիկա խոտի
- 11 ծաղիկն պէս պիտի անցնի. Քանզի արևը սաստիկ տաքութիւնով մը կը ծագի ու կը ցամքեցնէ խոտը, և անոր ծաղիկը կը թափի, ու անոր երևութիւն գեղեցկութիւնն ալ կը կորսուի. նոյնպէս ալ հարուստը իր ճամբաներուն մէջ պիտի թառամի =
- 12 Երանելի է այն մարդը որ փորձութեան կը համբերէ. վասն զի եթէ փորձուելով ընտիր գտնուի, կենաց պտակը պիտի առնէ, զոր Տէրը
- 13 զինք սիրողներուն խոստացաւ = Զըլլայ որ մէկը, որ փորձութեան մէջ է, ըսէ թէ Աստուծմէ կը փորձուիմ. վասն զի Աստուած չար բաներով չփորձուիր, ոչ ալ ինք մէկը կը փորձէ =
- 14 Սակայն ամէն մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն հրապուրուած ու խաբուած. Անկէ ետե ցանկութիւնը յղանալով՝ մեզք կը ծնանի,
- 16 և մեզքը որ կատարուի՝ մահ կը ծնանի = Մի
- 17 խաբուիք, իմ սիրելի եղբայրներս. Ամէն բարի սուրբ ու ամէն կատարեալ պարզ և վերէն է,

- և լուսոյ Հօրմէն կ'իջնէ , որուն մէջ բնաւ
 փոփոխութիւն կամ դառնալու շուք մը չկայ =
- 18 Իբ ուղեւորը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան խօսքովը ,
 որպէս զի մենք իր ստեղծածներուն երախայրի
 19 մը ըլլանք = Ուստի , իմ սիրելի եղբայրներս ,
 ամէն մարդ թող շուտ ըլլայ լսելու , ու ծանր՝
 20 խօսելու , և ծանր՝ բարկանալու . Վասն զի
 մարդուն բարկութիւնը Աստուծոյ արդարու-
 թիւնը չգործեր =
- 21 Ուստի ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան
 առաւելութիւնը մէկզի ձգելով , հեղութեամբ
 ընդունեցէք յի մէջ սերմանուած խօսքը , որ
 կրնայ ձեր հոգիները փրկել =
- 22 Բայց խօսքը կատարողներ եղէք , և ոչ թէ
 23 միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով = Վասն զի
 եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին ու կատա-
 րող չըլլայ , անիկա նման է մարդու մը՝ որ
 հայելիի մէջ աչքերը անկած իր բնական երեսը
 24 կը դիտէ . Վասն զի զիտելով տեսաւ ինքզինք
 ու անցաւ գնաց , և շուտ մը մոռցաւ թէ ի՞նչ
 25 պիտի մէկն էր = Բայց ան որ աղատութեան
 կատարեալ օրէնքին աչք անկելով կը նայի , և
 անոր մէջ կը կենայ , անիկա խօսքը լսող ու մոռցող
 չըլլալով , հասցա գործը կատարող , երանելի
 26 պիտի ըլլայ իր կատարելուն մէջ = Եթէ *մէկը
 զինք կրօնասէր կը սեպէ ու իր լեզուին սանձ
 չղներ , հասցա իր սիրտը կը խաբէ , այնպիսոյն
 27 կրօնասիրութիւնը փուճ է = Աստուծոյ ու Հօրը
 քով մաքուր ու անարատ կրօնասիրութիւնը
 այս է . Որբերուն ու որբեարիներուն տես եր-
 թալ իրենց նեղութեան ատենը , ու անձը անա-
 րատ պահել աշխարհէ =

*Ո՞րտե՞ս , ձեզմէ մէկը

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել է հարուստ եղբայրները պատուել և աղքատները անարգել : 13 Պարտիմք իրարու վրայ սեր ունենալ և զթած ըլլալ : 14 Պէտք չէ պարծենալ հաւատքին վրայ՝ երբ առանց գործոց է : 17 վասն զի այն հաւատքը մեռած հաւատք է : 19 դեհրու հաւատք է : 21 և ոչ թէ Աբրահամի 25 և Ռախարի հաւատքը :

- 1 Իմ եղբայրներս , չըլլայ որ աչառութեամբ բռնէք հաւատքը մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի ,
- 2 փառայ Տէրոջ = Քանզի եթէ ձեր ժողովքին մէջ մարդ մը մտնելու ըլլայ , որ ունենայ սակի մատանի և փառաւոր հանդերձներ , հոն աղքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ աղտոտ հանդերձներով ,
- 3 Եւ նայիք անոր վրայ որ փառաւոր հանդերձներ ունի , ու ըսէք թէ Դուն հոս նստէ պատուով , և այն աղքատին ըսէք թէ Դուն հոգ ոտքի վրայ կայնէ , կամ թէ Եկուր նստէ պատուանդանիս 4 քով , Ձեր մէջ խորութիւններ ընող ու չար 5 խորհուրդներու դատաւոր չէ՞ք ըլլար = Մտիկ ըրէք , սիրելի եղբայրներս , չէ՞ որ Աստուած աշխարհի աղքատները ընտրեց , որոնք հաւատքով հարուստ են , ու ժառանգաւոր արքայութեանը զոր զինք սիրողներուն խոստացաւ : Բայց դուք աղքատները անարգեցիք . հարուստները չէ՞ն որ ձեզ կը հարստահարեն , 7 ու ձեզ դատաստանարանները կը քաշեն : Անոնք չէ՞ն որ կը հայհոյեն այն բարի անունը որ ձեր 8 վրայ կանչուած է : Արդ եթէ դուք արքունական օրէնքը կը կատարէք զիրքին ըսածին համեմատ , թէ Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ 9 պէս , աղէկ կ'ընէք . Բայց եթէ աչառութիւն կ'ընէք , մեղք կը գործէք , և օրէնքէն կը յանձնուիք օրինազանցներու պէս : Քանզի ով որ բոլոր օրէնքը պահէ , ու մէկ բանի մէջ յանցաւոր ըլլայ , անիկա ամէնուն պարտական կ'ըլլայ : 11 լայ = Վասն զի ան որ ըսաւ թէ Շնութիւն

- մի ըներ, ըսաւ ալ թէ Մի սպանաներ, ուստի
 եթէ շնութիւն չընես բայց սպանութիւն ընես,
 12 օրինազանց կ'ըլլաս = Այնպէս խօսեցէք և այն-
 պէս ըրէք՝ որպէս թէ ազատութեան օրէնքով-
 13 պիտի դատուիք = Վասն զի դատաստանը անօ-
 դորմ պիտի ըլլայ անոր որ ողորմութիւն չընէր .
 և ողորմութիւնը կը սպարձենայ դատաստան
 նին գիմաց =
 14 Ի՞նչ օգուտ է, եղբայրներս, եթէ մէկը ըսէ
 թէ հաւատք ունի, ու գործ չունենայ, միթէ
 15 հաւատքը կրնայ փրկել զանիկա = Եթէ եղ-
 բայր մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ, կամ օրուան
 16 կերակուրին կարօտ, Ու ձեզմէ մէկը անոնց
 ըսէ, Գացէք խաղաղութեամբ, տաքցէք ու
 կշտացէք . և մարմինին պէտք եղած բաները
 17 անոնց չտաք, ի՞նչ օգուտ է = Այսպէս ալ հա-
 վատքը եթէ իրեն հետ գործ չունենայ, ըստ ինքեան
 18 մեռած է = Նաև կրնայ մէկը ըսել թէ Գուն
 հաւատք ունիս, ես ալ գործեր ունիմ. դուն
 քու հաւատքդ ցուցուր ինծի առանց գործե-
 րու, ու ես քեզի ցուցնեմ իմ հաւատքս իմ
 19 գործերէս = Գուն կը հաւատաս որ Աստուած
 մէկ է, ազէկ կ'ընես, զեերն ալ կը հաւատան
 20 և կը սարսափին = Բայց կ'ուզէ՞ս գիանալ դուն,
 ով սնտոսի մարդ, որ հաւատքը առանց գործե-
 21 րու մեռած է = Աբրահամ մեր հայրը գործե-
 րով չարդարացա՞ւ, երբ իր որդին Իսահակը
 22 սեղանին վրայ հանեց շն ընելու = Կը տեսնե՞ս որ
 հաւատքը անոր գործերուն հետ մէկտեղ գոր-
 ծեց, ու այն գործերով հաւատքը կատարեալ
 23 եղաւ = Եւ գիրքին խօսող կատարուեցաւ, որ կ'ըսէ,
 Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, ու այն իրեն
 արդարութիւն սեպուեցաւ . և ինք Աստուծոյ
 24 բարեկամ ըսուեցաւ = Կը տեսնե՞ք որ մարդ
 գործերով կ'արդարանայ, ու ոչ թէ միայն հա-

- 25 Լատքով = Նոյնպէս ալ Ռախաբ պոռնիկը չէ՞ որ
 գործերով արգարացաւ, երբ լրտեսները ներս
 առաւ, և ուրիշ ձամբայով արձակեց զանոնք =
- 26 Քանզի ինչպէս մարմինը առանց հոգիի մեռած
 է, նոյնպէս ալ հաւատքը առանց գործերու
 մեռած է :

ԳԼ. Գ

1 Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները յանդիմանենք, 5 այլ
 մտնաւանդ սանձենք մեր լեզուն, որ թէև պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր
 գործիք մըն է թէ՛ բարիի և թէ՛ չարի համար : 13 Ճշմարիտ իմաստունը չ'եղ և
 խաղաղասէր կ'ըլլայ առանց նախանձու և հակառակութեան :

- 1 Եղբայրներս, շատ վարդապետներ մի ըլլաք,
 զիսնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի ըն-
- 2 դունինք. Վասն զի ամէնա ալ շատ յանցանք-
 ներ կ'ընենք, եթէ մէկը խօսքով յանցանք չընէ՝
 անիկա կատարեալ մարդ է, որ կարող է բո-
- 3 լոր մարմինն ալ սանձել : Տես որ ձիերուն բե-
 րանը սանձ կը դնենք, որպէս զի անոնք մեզի
 հնազանդին, ու անոնց բոլոր մարմինը կը կա-
- 4 ռավարենք. Ահա նաւերն ալ սրչափ մեծ բա-
 ներ են, և սաստիկ հովերէն կը քշուին, բայց
 ամենափոքր ղեկով մը կը կառավարուին՝ ղեկա-
- 5 վարին կամքը ս'ը կողմը որ ուզէ : Այսպէս ալ
 լեզուն պզտիկ անդամ մըն է, ու մեծ բաներ
 կը խօսի. ահա քիչ մը կրակը ս'ըչափ բան բոցի
- 6 կու տայ : Լեզուն ալ կրակ մըն է, անիրաւու-
 թեան տիեզերք մը. լեզուն մեր անդամներուն
 մէջ այնպէս գրուած է, որ բոլոր մարմինը
 կ'ապականէ, և բնութեան շրջանը կը բռնկցնէ,
- 7 ու ինք զեհեանէն կը բռնկի : Բոլոր գազաննե-
 րուն ու թռչուններուն և սողուններուն ու ծո-
 փու մէջ եղածներուն բնութիւնը կը նուաճի՝ և
- 8 նուաճուած է մարդկային բնութենէն : Բայց
 լեզուն մարդոց մէկը չկրնար նուաճել. անիկա
 անդուսպ չար է, ու մահաբեր թունով լեցուն :

- 9 Անով կ'օրհնենք զԱստուած ու Հայրը, և անով կ'անիծենք մարդիկ՝ որոնք Աստուծոյ նմանու-
- 10 թիւնովը ստեղծուած են : Միևնոյն բերնէն կ'ելլեն օրհնութիւն ու անէծք . եղբայրներս,
- 11 պէտք չէ որ այս այսպէս ըլլայ : Միթէ աղբիւր մը
- 12 միևնոյն բերնէն անոյշ ու լեղի կը բղխէ՞ : Միթէ կարելի՞ է, եղբայրներս, որ թղենին ձիթապտուղ բերէ, կամ որթը՝ թուղ . նմանապէս կարելի չէ որ աղբիւրէ մը աղի ու անոյշ ջուր ելլէ :
- 13 Ձեր մէջ իմաստուն ու խելացի ո՞վ կայ . թող անիկա բարի վարմունքովը ցուցնէ իր գործերը
- 14 իմաստութեան հեղութիւնով : Ապա եթէ դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք սիրտերնուդ մէջ, մի պարծենաք ու ճշմարտու-
- 15 թիւնը սուտ հանէք : Այս իմաստութիւնը վերէն իջած չէ, հապա երկրաւոր, շնչաւոր և դիւ-
- 16 ւազան է : Քանզի ուր նախանձ ու կռիւ կայ, հոն է անկարգութիւնը և ամէն չար բաները :
- 17 Հապա վերին իմաստութիւնը նախ սուրբ է, ետքը խաղաղարար, հեզ, հըռ, ողորմութիւնով ու բարի պտուղներով լեցուն, անկողմնա-
- 18 սէր ու անկեղծ : Եւ արդարութեան պտուղը խաղաղութիւնով կը սերմանուի անոնց՝ որոնք խաղաղութիւն կ'ընեն :

ԳԼ. Դ

1 Պէտք է դէմ դնենք ազահութեան, 4 անժուժկալութեան, 5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի և ուրիշները զուր տեղ դատելու : 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառնութեանց յաջողութեանը վստահինք, բայց միշտ խորհինք թէ այս կեանքը ո՞րտօք անսոյգ է, և մեր անձերը ու մեր բոլոր գործերը Աստուծոյ նախախնամութեան յանձնենք :

- 1 Ուրկէ՞ են պատերազմները, և ուրկէ՞ կռիւները ձեր մէջ . չէ՞ որ ձեր ցանկութիւններէն՝ որոնք ձեր անդամներուն մէջ կը պատերազմին :
- 2 Կը ցանկաք ու չունիք, կը սպաննէք ու կը նախանձիք, և չէք կրնար յեր ուղածին հասնիլ . կը պա-

- տերազմիք ու կը կռուիք, բայց չունիք, վասն զի
- 3 չէք խնդրեր. Կը խնդրէք ու չէք առներ, վասն զի չարաչար կը խնդրէք՝ որպէս զի ձեր ցանկու-
- 4 թիւններուն բանեցնէք = Ենացողներ, չէ՞ք գիտեր որ այս աշխարհին սէրը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. ուստի ով որ կ'ուզէ աշխարհի բարեկամ ըլլալ, ինքզինք Աստուծոյ թշնամի
- 5 կ'ընէ = Կամ թէ կը կարծէք որ գիրքը սարսափ տեղ *կ'ըսէ թէ Նախանձի կը փափաքի մեր
- 6 մէջ բնակող Հոգին՝. Սակայն աւելի շնորհք կու տայ. անոր համար կ'ըսէ, Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ, բայց խո-
- 7 նարհներուն շնորհք կու տայ = Ուստի հնազանդեցէք Աստուծոյ. Սատանայի հակառակ կե-
- 8 ցէք, և անիկա ձեզմէ պիտի փախչի = Աստուծոյ մօտեցէք, ու անիկա ձեզի պիտի մօտենայ. սրբեցէք ձեռքերնիդ, մեղաւորներ, և մաք-
- 9 րեցէք սիրտերնիդ, երկմիտներ = Տառապանք քաշեցէք, սուգ ըրէք ու լացէք. ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ, ու ձեր ուրախութիւնը՝
- 10 արտմութեան = Տէրօջր առջև խոնարհեցէք, ու ան ձեզ պիտի բարձրացնէ =
- 11 Մէկզմէկ մի բամբասէք, եղբայրներ. ան որ իր եղբայրը կը բամբասէ կամ իր եղբայրը կը դատէ, օրէնքը կը բամբասէ և օրէնքը կը դատէ. ապա եթէ օրէնքը դատես, ալ դուն
- 12 օրէնքը կատարող չես, հապա դատաւոր = Միայն մէկ Օրէնադիր [ու Դատաւոր] կայ, որ կարող է փրկելու և կորսնցնելու. դուն ո՞վ ես որ ուրիշը կը դատես =
- 13 Հիմա մտիկ ըրէք դուք որ կ'ըսէք, Այսօր կամ վաղը երթանք այս անուն քաղաքը ու հոն տարի մը կենանք, և առուտուր ընենք ու
- 14 վաստակինք. (Դուք որ վաղը չէք գիտեր .

* կ'ը, կը խօսի. նախանձի կը փափաքի մեր մէջ բնակող Հոգին

- 15 Քանզի ի՞նչ է ձեր կեանքը . յիրաւի չոզի մըն է ,
որ քիչ մը ատեն կ'երևնայ ու ետքը կ'ոչնչանայ .)
անոր տեղ ըսելու էիք , Եթէ Տէրը կամենայ
16 ու ապրինք , այս կամ այն բանը ընենք = Բայց
Հիմա ձեր ամբարտաւանութիւնովը կը պարծե-
նայք . բոլոր այսպիսի պարծանքները չարութիւն
17 են : Ուստի ով որ բարին ընելը գիտնայ ու չընէ ,
այն մեղք է անոր :

ԳԼ . Ե

1 Ձոր հարուստները պէտք է որ վախնան Աստուծոյ վրէժխնդրութենէն : 7 Պարտիք
նեղութեան մէջ համբերող ըլլալ՝ մարգարէներուն և Յորի օրինակին պէս : 12
Պէտք է որ երգում ընելէն ետ կենանք , 13 նեղութեան ատեն աղօթք ընենք ,
ուրախութեան ատեն երգենք , 16 մեր յանցանքները իրարու խոստովանինք , իրարու
համար աղօթք ընենք , 10 և մտորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձնենք :

- 1 Աղէ Հիմա , հարուստներ , լացէք ու սղբացէք
այն թշուառութիւններուն համար՝ որոնք ձեր
2 վրայ պիտի գան : Ձեր հարստութիւնը ապակա-
նած է , ու ձեր հանդերձները՝ ցեցի կերակուր
3 եղած : Ձեր ոսկին ու արծաթը ժանգոտած է ,
և անոնց ժանգը ձեզի դէմ՝ վիայ պիտի ըլլայ ,
ու ձեր մարմինը պիտի ուտէ կրակի պէս . վեր-
4 ջին օրերուն համար գանձ դիպեցիք : Ահա ձեր
արտերը հնձող բանուորներուն վարձքը զոք
ետ պահեցիք՝ կ'աղաղակէ , ու հնձողներուն բո-
ղբքը զօրութեանց Տէրոջը ականջներուն հա-
5 սաւ : Երկրի վրայ փափկութեամբ և հեշտու-
թեամբ ապրեցաք , սիրտերնիդ սնուցիք՝ որպէս
6 թէ մտրթուելու օրուան համար : Դատապար-
տեցիք ու սպաննեցիք արդարը , որ ձեզի հակա-
ռակ չկենար :
7 Ուստի համբերող եղէք , եղբայրներ , մինչև
Տէրոջը գալուստը . ահա երկրագործը կը սպասէ
երկրի պատուական պտուղին՝ անոր համար
համբերելով , մինչև առաջին ու վերջին անձրևը
8 առնէ : Դուք ալ համբերութիւն ըրէք , սիր-

- տերնիդ հաստատ բռնեցէք . վասն զի Տէրոջը
 9 գալուստը մօտ է = Իրարու դէմ մի հառաչէք ,
 եղբայրներ , որպէս զի չդատասպարտուիք . ահա
 10 Գառաւորը դրանք քով կայներ է = Եղբայրներս ,
 չարչարանքներու և համբերութեան օրինակ
 առէք մարգարէները , որոնք Տէրոջը անու-
 11 նովը խօսեցան = Ահա համբերողներուն երանի-
 կու տանք . Յօբի համբերութիւնը լսեցիք դուք ,
 և Տէրոջը անոր ըրած վախճանը տեսաք , որ Տէրը
 բազմազուլթ ու ողորմած է =
 12 Արդ ամէն բանէ առաջ , եղբայրներս , եր-
 դում չընէք , ոչ երկինքի վրայ , ոչ երկրի վրայ ,
 ոչ ալ ուրիշ երդում մը . հապա ձեր այոն այո
 ըլլայ , և ոչը՝ ոչ , որ չըլլայ թէ դատասպարտու-
 թեան տակ իյնաք =
 13 Եթէ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է , աղօթք
 թող ընէ . եթէ մէկը ուրախ է , սաղմոս թող
 14 երգէ = Եթէ ձեզմէ մէկը հիւանդ է , եկեղե-
 ցին երէցները թող կանչէ , ու անոր վրայ ա-
 ղօթք թող ընեն , ու Տէրոջը անունովը իւղով
 15 օժեն զանիկա . Եւ հաւատքով եղած աղօթքը
 պիտի փրկէ հիւանդը , ու Տէրը զանիկա սաք
 պիտի հանէ . և եթէ մեզք ալ գործեր է ,
 16 պիտի ներուի անոր = Ձեր յանցանքները իրա-
 րու խոստովանեցէք , ու աղօթք ըրէք իրարու
 համար , որպէս զի բժշկուիք . արդարին ջերմե-
 17 ռանդ աղօթքը շատ ազդուութիւն ունի = Եղիա
 մեզի պէս կիրքերու ենթակայ մարդ մըն էր ,
 ու աղօթք ըրաւ որ անձրև չգայ , և երէք տարի
 18 ու վեց ամիս երկրի վրայ անձրև չեկաւ = Եւ
 նորէն աղօթք ըրաւ , ու երկինք անձրև տուաւ
 և երկիր իր պտուղը բուսցուց =
 19 Եղբայրներ , եթէ ձեզմէ մէկը ճշմարտու-
 թեանէն մոլորի , ու մէկը զանիկա դարձի բերէ ,
 20 Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորու-

- 7 Հանջէ, քիչ մը ատեն տրամած էք զանազան
 փորձութիւններով. Արպէս զի ձեր հաւատքին
 փորձաւութիւնը (որ կորստական ոսկիէն աւելի
 պատուական է, թէև անիկա կրակով կը փոր-
 ձուի,) գանուի գովութիւնով ու պատուով և
 8 տենը. Չոր դուք չտեսած՝ կը սիրէք, զոր հիմա
 չէք տեսներ, բայց կը հաւատաք, և ուրախ էք
 անպատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւնով.
 9 Ձեր հաւատքին վախճանը ընդունելով, այսինքն
 10 հոգիներնուդ փրկութիւնը, Ար այն փրկու-
 թեանը համար փնտռեցին ու քննեցին մար-
 գարէները՝ որոնք մարգարէացան ձեզի ըլլալու
 11 շնորհքին համար. Աւ կը քննէին թէ երբ կամ
 ինչպիսի ատեն կ'իմացնէր իրենց մէջ եղած
 Քրիստոսի Հոգին, որ առաջ կը վկայէր Քրիս-
 տոսի չարչարուիլը, ու անկէ ետև փառաւոր-
 12 ուիլը = Արոնց յայտնուեցաւ, որոնք ոչ թէ ի-
 րենց՝ հապա ձեզի մատակարարեցին այն բա-
 ները, որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց
 ձեռքով՝ որ աւետարանը քարոզեցին ձեզի
 Հոգւով Սրբով որ երկինքէն զրկուեցաւ. որ
 այն բաներուն՝ հրեշտակները կը ցանկան ակն-
 կառոյց նայիլ =
 13 Ուստի ձեր միտքերուն մէջքը գօտևորած՝
 արթուն կեցած, կատարելապէս յուսացէք այն
 ձեր վրայ հասնելու շնորհքին, Յիսուս Քրիս-
 14 տոսի յայտնուելու ատենը, Հնազանդ զաւակ-
 ներու պէս, ոչ թէ ձեր ազիտութեան ատենին
 15 առաջին ցանկութիւններովը վարուելով, Հապա
 ձեզ կանչող Սուրբին պէս դուք ալ սուրբ եղէք
 16 յէբբոյր վարմունքներուն մէջ. Վասն զի գրուած
 17 է թէ Սուրբ եղէք, քանզի ես սուրբ եմ = Եւ
 եթէ Հայր կը կոչէք զանիկա՝ որ առանց աչա-
 ութեան կը դատէ ամէն մէկուն գործին հա-

- մեմատ , ուրեմն ձեր սյանդխտութեան ժա-
- 18 մանակը վախով անցուցէք . Քիանալով որ դուք
ոչ թէ սպականացու արծաթով կամ սակիով
փրկուեցաք ձեր հայրերէն աւանդուած ունայն
- 19 ճամբաներէն , Հապա Քրիստոսի սատուական
արիւնովը՝ որպէս թէ ամբիծ ու անարատ գառի
- 20 մը . Որ առաջուրնէ ճանչցուած էր աշխարհի
սկիզբէն առաջ , ու վերջին ատենները յայտ-
- 21 նուեցաւ ձեզի համար , Որուն միջոցով Աստու-
ծոյ հաւատացիք , որ զանիկա մեռելներէն յա-
րուց , և անոր փառաւորութիւն սուաւ . որ-
- պէս զի ձեր հաւատքը ու յոյսը Աստուծոյ վրայ
- 22 ըլլայ = Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցաւ՝
ճշմարտութեանը հնազանդելով , եղբայրսիրու-
թեան մէջ անկեղծ ըլլալով , սուրբ սրտով
- 23 մէկզմէկ սկինդ սիրեցէք , Նորէն ծնած ըլլալով՝
ոչ թէ սպականացու սերմէն , հապա անապա-
կանացուէն Աստուծոյ կենդանի ու յաւիտե-
- 24 նական խօսքովը = Վասն զի ամէն մարմին խտաի
պէս է , և մարդուն բոլոր փառաւորութիւնը՝
խտաի ծաղիկի պէս . խտար կը չորնայ ու անոր
- 25 ծաղիկը կը թափթփի . Բայց Տէրօջը խօսքը յա-
ւիտեան կը մնայ , այսինքն է այն խօսքը որ ա-
ւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ :

ԳԼ . Բ

1 Իր երատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել , 4 ցուցնելով թէ Քրիստոս է հիմք
որուն վրայ բրիտանեացի շինուած են . 11 կ'ազաչէ հեռու կենալ մարմնաւոր
ցանկութիւններէն , 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն . 18 կը սորվեցնէ
ժառանգելուն որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն , 20 ու երբ բարիք գործենուն
համար չարչարուն , համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ :

- 1 Ուրեմն մէկզի ձգելով ամէն չարութիւնը ու
ամէն խարէութիւնը ու կեղծաւորութիւն-
ները , և նախանձր ու ամէն չարախօսութիւնը ,
- 2 Նորածին մանուկներու պէս բանական - ան-
խտարտախ կաթին փափաքեցէք , որպէս զի անով

- 3 մեծնար [մինչև փրկութիւնը], Եթէ Տէրօջը
- 4 քաղցր ըլլալուն համը առիք . որու մօտենալով, այն կենդանի Վէմին, որ թէպէտ մարդոցմէ անարգուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած .
- 5 պատուական է, Դուք ալ կենդանի քարերու պէս շինուիք հոգևոր տաճար մը, սուրբ քահանայութիւն մը, Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով Աստուծոյ հաճելի հոգևոր պատարագներ մատուցանելու : Որովհետև գիրքին մէջ ալ կայ թէ Ահա Սիօնի մէջ ընտիր, պատուական անկիւնի վէմ մը կը դնեմ . և ով որ անոր հաւատայ՝ ընտու պիտի չամչնայ : Ուստի ձեզի հաւատացեալներուդ պատուական է ան, բայց անհաւատներուն՝ այն քարը զոր շինողները անարգեցին՝ անկիա անկիւնին գլուխը եղաւ .
- 8 Եւ գլորման վէմ ու դայթակղութեան քար անոնց՝ որ չհաւատալով խօսքէն կը դայթակղին, որու սահմանուած ալ էին : Բայց դուք ընտիր ցեղ մըն էք, թաղաւորական քահանայութիւն, սուրբ ազգ, սեպհական ժողովուրդ մը, որպէս զի քարոզէք անոր առաքինութիւնները, որ ձեզ խաւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց . Որ ատեն մը ժողովուրդ չէիք, բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուրդն էք . որ առանց ողորմութեան էիք, բայց հիմա ողորմութիւն դտար :
- 11 Սիրելիներ, կաղաչեմ, պանդուխտներու և օտարականներու պէս մէկդի կեցէք մարմնաւոր ցանկութիւններէն, որոնք հոգիի դէմ
- 12 կը պատերազմին, Ձեր փորձուիքը հեթանոսներուն մէջ բարի պահելով, որպէս զի ինչ բանով որ ձեզ չարագործներու պէս կը բամբասեն, ձեր բարի գործերը տեսնելով՝ փառաւորեն
- 13 ընեն զԱստուած այցելութեան օրը : Ուստի հնազանդ եղէք ամէն մարդկային սահմանա-

- գրութեան Տէրոջը համար, թէ՛ թագաւորին՝
 14 վերնագոյն մէկուն պէս, թէ՛ հուսակալներուն՝
 անոր կողմէն զրկուածներու պէս, չարագործ-
 ները պատժելու և բարեգործները զօլելու
 15 համար: Վասն զի Աստուծոյ կամքը այսպէս է,
 որ բարեգործ ըլլալով՝ անխելք մարդոց ազի-
 16 տութիւնը պատանձեցնէք. Ազաաներու պէս
 ըլլալով, և ոչ թէ յէր ազատութիւնը չարու-
 թեան ծածկոյցի մը պէս գործածելով, հասցա-
 17 Աստուծոյ ծառաներու պէս: Ամէնը պատուե-
 ցէք. եղբայրութիւնը սիրեցէք. Աստուծմէ-
 վախցէք. թագաւորը պատուեցէք:
- 18 Ծառաները ամէն բանի մէջ վախով հնազանդ
 ըլլան իրենց աէրերուն, ոչ թէ միայն բարերար-
 ներուն ու հեղերուն, հասցա ժանտաբարանե-
 19 րուն ալ: Քանզի այս շնորհք մըն է, եթէ մէկը
 առ Աստուած ունեցած խղճմտանքովը անիրաւ
 տեղ կրած վիշտերուն համբերելու ըլլայ:
- 20 Վասն զի ի՞նչ զօլութիւն կ'ըլլայ յէր, եթէ
 մեզք գործելով ծեծուիք ու համբերէք. ապա
 եթէ բարիք գործելով չարչարուիք ու համբե-
 21 րէք, ասիկա Աստուծոյ քով շնորհք մըն է:
- 21 Քանզի դուք այս բանին համար կանչուեցաք.
 վասն զի Քրիստոս ալ ձեզի համար չարչարուե-
 ցաւ, ու ձեզի օրինակ թողուց՝ որպէս զի իր
 22 շաւիղներուն հետեւիք. Որ մեզք մը չգործեց,
 ու իր բերնին մէջ նենգութիւն մը չգտնուեցաւ.
- 23 Որ կը նախատուէր, և փոխարէնը չէր նախա-
 տեր. կը չարչարուէր, ու ստրառնալիք չէր ընէր.
 հասցա ինքզինք արդարութեամբ դատողին
- 24 կը յանձնէր. Որ մեր մեղքերը իր մարմինովը
 խաչափայտին վրայ վերցուց, որպէս զի մենք
 մեղքերէն ազատինք, ու արդարութեան հա-
 մար ապրինք. որուն վերքերովը դուք բժշկուե-
 25 ցաք: Վասն զի մալորեալ ոչխարներու պէս էիք,

բայց հիմա ձեր հոգիներուն Հովիւին ու Տե-
սուչին դարձայք :

ԳԼ. Գ

1 Կը սորվեցնէ կիներուն ու այրերուն փոխադարձ պարտականութիւնները . 8 կը յոր-
դորէ ամէն մարդիկը միութիւն և սէր ունենալ , 14 և հալածանքի համբերել .
49 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարերարութիւնը հին աշխարհին :

- 1 Նմանապէս կիները հնազանդ ըլլան իրենց այրե-
րուն , որպէս զի եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ
չըլլան ալ , առանց խօսքի շահուին կիներուն
- 2 վարմունքովը , Տեսնելով ձեր երկիւղած պար-
- 3 կեշտ վարքը = Արոնց զարդարանքը չըլլայ դրսէն
մազերու հիւսուածքներով և սսկիներու շարքե-
- 4 րով կամ շէշ հանդերձներ հագնելով . Հասցա
սրտին ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով հեզ
ու հանդարտ հոգիին շարքը ինչ ըլլայ , որ Աստու-
- 5 ծոյ առջև խիստ սպառնական է : Վասն զի
ատենօք սուրբ կիները , որոնք իրենց յոյսը Աս-
տուծոյ վրայ դրած էին , անձերնին այսպէս
կը զարդարէին՝ իրենց այրերուն հնազանդ ըլլա-
- 6 լով . Ինչպէս Սառա հնազանդ էր Աբրահամի ,
և զանիկա տէր կը կոչէր . որ դուք բարեգործ
ըլլալով ու երկիւղէ մը չվախնալով՝ անոր զա-
ւակները կ'ըլլաք :
- 7 Նմանապէս այրերը խոհեմութիւնով անանց
հետ բնակին , տկար անօթի պէս սպառիւ տա-
լով կիներուն , իբրև կենաց շնորհքին ժառան-
գակիցներու , որպէս զի ձեր աղօթքներուն ար-
գելք չըլլայ :
- 8 Վերջապէս ամէնզ մէկ միտքի վրայ ըլլաք ,
կարեկից , եղբայրասէր , ողորմած ու * քաղցրա-
- 9 բարոյ : Զըլլայ որ չարութեան փոխարէն չա-
րութիւն հատուցանէք , կամ նախաախնքի փո-

* Ո՞ւ՞՞ , խոնարհ

- խարէն նախատինք , այլ ընդհակառակն օրհնեցէք , գիանալով որ այս բանին համար կանչուեցաք , որպէս զի օրհնութիւն ժառանգէք :
- 10 Վասն զի ան որ կ'ուզէ կեանքը սիրել ու բարի օրեր տեսնել , իր լեզուն թող դադրեցնէ չարութենէ , ու իր շրթունքները՝ նենգութիւն
- 11 խօսելէ . Չարութենէ ետ քաջուի ու բարութիւն ընէ , խաղաղութիւն փնտռէ և անոր
- 12 ետեւէն երթայ : Վասն զի Տէրոջը աչքերը արդարներուն վրայ են , ու իր ականջները՝ անոնց աղօթքին . բայց Տէրոջը երեսը չարագործներուն վրայ է : Եւ ո՞վ ձեզի չարիք մը պիտի հասցնէ՝ եթէ դուք բարիին հետևող ըլլաք :
- 14 Քայց եթէ արդարութեան համար չարչարուիք ալ՝ երանելի էք . և անոնց ահէն մի վախնաք ու մի շփոթիք . Հապա Տէր Աստուածը սիրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք . և միշտ պատրաստ եղէք հեզութեամբ ու երկիւղածութեամբ պատասխան տալու ամէնուն որ ձեր ունեցած յոյսին պատճառը ձեզի կը հարցնեն :
- 16 Եւ բարի խղճմտանք ունենաք , որպէս զի ինչ բանով որ ձեզ կը բամբասեն իբրև չարագործներ , ամօթով մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով եղած ձեր բարի վարմունքը կը պախարակեն :
- 17 Վասն զի աւելի աղէկ է բարեգործութիւն ընելով չարչարուիլ , եթէ Աստուծոյ կամքը այն ըլլայ , քան թէ չարագործութիւն ընելով :
- 18 Վասն զի Քրիստոս ալ մեզքի համար մէկ անգամ չարչարուեցաւ , Արդարը անարդարներուն վրայ , որպէս զի մեզ Աստուծոյ մօտեցնէ . որ թէպէտ մեռաւ մարմինով , բայց կենդանի եղաւ
- 19 հոգիով . Որով բանախ մէջ եղած հոգիներուն ալ
- 20 զնաց ու քարոզեց . Որոնք առեն մը ապտամբ էին , երբ Աստուծոյ երկայնամտութիւնը կը համբերէր անոնց Նոյի օրերը՝ երբ տապանը կը շին-

- ուէր, որուն մէջ քիչ անձեր, այսինքն ուժ
 21 հոգի, շուրէն ապրեցան. Որ մեզ ալ այն օրի-
 նակին սէս մկրտութիւնը հիմա կ'ապրեցնէ, (ոչ
 թէ մարմինին աղտը մէկզի ձգելը, հասցա բարի
 խղճմտանքին վկայութիւնը առ Աստուած,) Յի-
 22 սուս Քրիստոսի յարութիւնովը. Որ երկինք
 դացած՝ Աստուծոյ աջ կողմն է, հրեշտակնե-
 րուն ու իշխանութիւններուն և զօրութիւննե-
 րուն իրեն հնազանդելովը =

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ քրիստոնէաները մեղքէ հրաժարել, յեղեցնելով Քրիստոսի օրինակը, և աշխարհի վերջը՝ որ մօտենալու վրայ է, 42 և կը մտիժարէ զանոնք հալածանքի վրայով:

- 1 Ուստի որովհետև Քրիստոս մեզի համար չար-
 չարութեցաւ մարմինով, դուք ալ նոյն միայքով
 զինուորեցէք. վասն զի ան որ մարմինով չար-
- 2 չարութեցաւ, մեղքէն դազարած է. Որպէս զի
 ա՛լ ոչ թէ մարդոց ցանկութիւններուն սէս՝
 հասցա Աստուծոյ կամքին սէս ապրիք մարմինի
- 3 մէջ մնացած ատեն = Վասն զի հերիք է մեզի
 կեանքի անցեալ ժամանակը, որուն մէջ հե-
 թանոսներուն կամքը կատարեցինք, ու զիճու-
 թիւններով, ցանկութիւններով, զինեմուլու-
 թիւններով, անառակութիւններով, արբեցու-
 թիւններով ու անօրէն կռապաշտութիւններով
- 4 լիարուեցանք = Ու այս բանին կը զարմանան՝ որ
 դուք նոյն չափազանց անառակութեան մէջ
 անոնց հետ չէք վազեր, ու հայհոյութիւն կ'ընեն.
- 5 Որոնք սրտատախան սլիտի տան անոր՝ որ սրա-
 րաստ է դատել կենդանիները ու մեռելները =
- 6 Քանզի ասոր համար մեռելներուն ալ աւետա-
 րանը քարոզութեցաւ, որպէս զի դատուին մար-
 դոց կողմանէ մարմինով, ու կենդանի բլլան
 Աստուծոյ կողմանէ հոգիով =

- 7 Սակայն ամէն բանի վախճանը մօտեցեր է .
 ուստի զգաստ եղէք ու աղօթքի մէջ արթուն
- 8 կեցէք : Եւ ամէն բանէ առաջ իրարու հետ
 սրանց սէր ունեցէք . վասն զի սէրը մեղքե-
- 9 րու բազմութիւնը կը ծածկէ : Իրարու հիւրա-
 սիրութիւն ցուցուցէք առանց արտունջ ընելու :
- 10 Ամէն մէկը ինչ տեսակ շնորհք որ առաւ , զա-
 նիկա իրարու մատակարարեցէք Աստուծոյ զա-
- 11 նազան շնորհաց բարի անատեներուն պէս : Եթէ
 մէկը խօսի , Աստուծոյ պատգամներուն պէս
 լող խօսի . եթէ մէկը մատակարարութիւն ընէ ,
 որպէս թէ Աստուծոյ շնորհաց զօրութենէն
 լող ընէ , որպէս զի ամէն բանի մէջ Աստուած
 փառաւորուի Յիսուս Քրիստոսի ձեռքով . որու
 փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից :
- Ամէն :
- 12 Սիրելիներ , օտար բան մի սեպէք այն մեղ-
 լեան բարբոքը , որ ձեզ փորձելու համար կըլլայ ,
 որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած է .
- 13 Հապա ուրախ եղէք՝ քանի որ Քրիստոսի չար-
 չարանքներուն հաղորդ եղած էք , որպէս զի
 անոր փառքին յայտնուելու առեւնն ալ ցնծու-
- 14 թեամք ուրախանաք : Եթէ Քրիստոսի անուանք
 համար նախատուիք , երանելի էք . վասն զի
 փառաց [և զօրութեան] և Աստուծոյ Հոգին
 ձեր վրայ հանգչած է . *արդարեւ անոնց կող-
 մանէ կը հայհոյուի անիկա , բոլոր ձեր կարմնէ
- 15 կը փառաւորուի :՝ Զըլլայ որ ձեզմէ մէկը չար-
 չարուի իբրև մարդասպան , կամ գող , կամ
 չարագործ , կամ իբրև ուրիշին բանին խառ-
- 16 նուող . Բայց եթէ շարժուի իբրև Քրիստոսնեայ՝
 թող չամչնայ , հապա այս մասին թող Աստու-
- 17 ծոյ փառք սայ : Քանզի ժամանակ է որ դա-
 տառանքը Աստուծոյ սունէն սկսի . և եթէ

- առաջ մեզմէ կը սկսի, հապա անոնց վերջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ աւետարանին չեն
- 18 հնազանդիր = Եւ թէ արդարը դժուարաւ կը փրկուի, հապա ամբարիշտը ու մեղաւորը ո՞ր
- 19 պիտի դանուին = Ուստի անոնք որ Աստուծոյ կամքին համեմատ կը չարչարուին, բարիք գործելով իրենց հոգիները թող անոր յանձնեն, իբրև հաւատարիմ Ստեղծողին =

ԳԼ. Ե

1 Ա յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն, Ծ երիտասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան. և ամէնուն կը պատուիրէ որ պարկեշտ, արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան, Գ և սյսպէս գէժ՝ դնեն իրենց հակառակորդին, Ստամայի :

- 1 Ձեր մէջ եղող երէցներուն կ'աղաչեմ, էս ալ անոնց պէս երէց ըլլալովս, ու Քրիստոսի չարչարանքներուն վիպ, և յայտնուելու հանդերձեալ
- 2 փառքին մասնակից. Աստուծոյ հօտը որ ձեր մէջ է՝ արածեցէք, վերակացու ըլլալով ոչ թէ ահամայ՝ հապա կամաւ, ոչ թէ անարգ շահա
- 3 խնդրութեամբ՝ հապա յօժարութեամբ. Ոչ թէ վիճակներուն վրայ տիրելով՝ հապա հօտին օ
- 4 բինակ ըլլալով. Եւ Հովուապետին երեցածատենը փառաց անթառամ պտակը պիտի ընդունիք =
- 5 Նմանապէս դուք, երիտասարդներ, հնազանդ եղէք ծերերուն. և ամէնդ իրարու հնազանդ ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք. վասն զի Աստուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ, բայց խոնարհներուն շնորհք կու տայ =
- 6 Ուրեմն Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակ խոնարհեցէք, որպէս զի ձեզ ժամանակին բարձրացնէ =
- 7 Ձեր ամէն հոգը անոր ձգեցէք, վասն զի անիկա ձեզի համար կը հոգայ =
- 8 Արթուն կեցէք, հսկեցէք, վասն զի ձեր հապառակորդը, Ստամայ, մունչող առիւծի պէս

- 9 կը պատրասի , ու կը փնտռէ թէ ո՞վ կլլէ . Որու դէմ կեցէք հաւատքով հաստատուած , գիտնալով որ ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի մէջ նոյն չարչարանքները կը կրեն :
- 10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը , որ մեզ իր յաւիտենական փառքին կունչեց Քրիստոս Յիսուսի ձեռքով , քիչ մը տատեն նեղութիւն կրելնէդ ետքը , ինք ձեզ կատարեալ ընէ , հաստատէ , զօրացնէ — հիմնէ = Իրեն փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից = Ամէն :
- 12 Սիզուանս հաւատարիմ եղբօր ձեռքով , (ինչպէս ես կը կարծեմ ,) համառօտ մը ձեզի գրեցի , յորդորելով ու վկայելով թէ այս է Աստուծոյ ճշմարիտ շնորհքը , որուն մէջ հաստատա կեցեր էք = Բարև կ'ընէ ձեզի Բարեչոնի մէջ եղած Էփէզիս որ յիշ հետ ընտրուած է , ու
- 14 իմ որդիս Մարկոս ալ = Բարև տուէք իրարու սիրոյ համբուրով . խաղաղութիւն ձեր ամենուն հետ որ Քրիստոս Յիսուսի մէջ էք = Ամէն :

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱՒԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքելը հաստատելով քրիստոնէաները Աստուծոյ շնորհքին մէջ աճելու յուսով , Յ կը յորդոյնէ դանոնք որ հաւատքով ու բարի գործով իրենց կոչումը հաստատ պահեն , 12 զոր ինք հօգ կը ամսի անոնց միտքը ձգել , գիտնալով որ իր մասը մօտ է : 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ , ցուցնելով թէ անկեա է Աստուծոյ ճշմարիտ Որդին , որովհետեւ առաքելները անոր վերահաստատութեանը ականատես եղան . և Հայրը ու մարգարէներն ալ անոր համար վկայեցին :

1 Եմանն Պետրոս , Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և առաքելալ , յիշ՝ որ մեզի հետ նոյն պատուական հաւատքին հասար մեր Աստուծոյն ու Փրկչին

- 2 Յիսուս Քրիստոսի արդարութիւնովը . Շնորհք
և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ Աստուծոյ
ու մեր Տէրջը Յիսուսի գիտութիւնովը :
- 3 Ինչպէս իր աստուածային զօրութիւնը կե-
նաց և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ
ամէն բաները մեզի սուաւ անոր գիտութիւ-
նովը՝ որ մեզ փառքով ու առաքինութիւնով
- 4 հրաւիրեց . Արոնցմով ամենամեծ ու պատուա-
կան խոստմունքներ արուած են մեզի , որպէս զի
ասոնցմով աստուածային բնութեանը հաղորդ
ըլլաք՝ աշխարհի մէջ ցանկութենէ յառաջ
- 5 եկած ապահանութենէն փախչելով : Եւ այս
բանին համար բոլոր ջանքերնիդ դրած՝ ձեր հա-
ւատքին վրայ առաքինութիւն աւելցուցէք , ու
- 6 առաքինութեան վրայ գիտութիւն , Եւ գիտու-
թեան վրայ ժուժկալութիւն , ու ժուժկալու-
թեան վրայ համբերութիւն , և համբերութեան
- 7 վրայ աստուածպաշտութիւն , Ու աստուած-
պաշտութեան վրայ եղբայրսիրութիւն , ու եղ-
8 բայրսիրութեան վրայ սէր : Վասն զի քանի որ
այս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին ,
պարսպ ու անպտուղ չեն ընէր յէլ մեր Տէր
- 9 Յիսուս Քրիստոսը ձանձնալուն մէջ : Բայց որուն
քով որ այս բաները չկան , անիկա կոյր է ու
կարճատես , որ մտոցեր է իր առաջուան մեզքե-
- 10 ղէն մաքրուիլը : Ասոր համար , եղբայրներ , ա-
ւելի ջանք ըրէք որ ձեր կոչումը ու ընտրու-
թիւնը հաստատէք , վասն զի զայս ընելով՝ բնաւ
- 11 պիտի չվրիպիք . Քանզի այսպէս ձեզի առատա-
րէն պիտի շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս
Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորութիւնը
մտնել :
- 12 Ուստի ես միշտ այս բաները միտքերնիդ ձգե-
լու վրայով զանցառու պիտի չըլլամ , թէև գի-
տէք և հաստատուած էք ներկայ ճշմարտու-

- 13 Թեանը վրայ = Եւ իրաւունք կը սեպեմ, թէ քանի որ այս *մարմինին մէջ եմ, միաքերնիդ
- 14 ձգելով ձեզ արթնցնեմ. Քանզի գիտեմ որ ես շուտով այս իմ մարմինս պիտի մերկանամ, ինչպէս մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը յայտնեց
- 15 ինծի = Ուստի պիտի ջանամ որ իմ աշխարհէ ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող ըլլաք այս բաները յիշել = Վասն զի ոչ թէ մենք վարպետութեամբ շինուած առասպելներու ետեւէ երթալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը ու գալուստը ձեզի ցուցուցինք, հապա անոր
- 17 մեծափառութեանը ականատես ըլլալով = Վասն զի ինք Հօր Աստուծոյ փառք ու պատիւ առաւ, այն մեծփայելութեան փառքէն այնպիսի ձայն մը գալով, թէ Ատիկա է իմ սիրելի Որդիս,
- 18 որու հաւներ եմ = Եւ այս երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք, որու հետ էինք սուրբ լեռանը վրայ = Եւ մարգարէական խօսքն ալ ունինք՝ որ աւելի հաստատուն է, ու աղէկ կը նէք՝ եթէ անոր մտադրութիւն ընէք, որպէս թէ մութ տեղը լոյս տուող ձրագի մը, մինչև ցորեկը լուսնայ ու արուսեակը սիրտերնուդ մէջ
- 20 ծագի = Բայց առաջ զայս գիտնաք, որ զբոց ամէն մարգարէութիւն իր յատուկ մեկնութեանը շունի = Վասն զի մարգարէութիւն մը երբեք մարդոց կամքին պէս չարուեցաւ, հապա Աստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ Հոգիէն շարժուած՝ խօսեցան =

ԳԼ. Բ

1 Ըր ծանուցանէ թէ սուտ վարդապետներ պիտի ելլեն . և կը նախաձայնէ՝ թէ՛ անոնց ու թէ՛ անոնց հետեողներուն անպարկեշտ վարմունքը ու պատիժը. 7 որմէ ազատ պիտի մնան բարեպաշտները, ինչպէս Ղովոս Սոգոմէ ազատեցաւ : 40 Այս անառակ և հայհոյիչ խարերաններուն վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ, որպէս զի տեսնելով մարդիկ շուտով կարենան ծաննալ զանոնք, և անոնցմէ հեռու կենալ :

- 1 Բայց սուտ մարգարէներ ալ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ, ինչպէս ձեր մէջ ալ սուտ վարդապետներ պիտի ըլլան, որոնք գաղտուկ պիտի մտցնեն կորուսիչ հերձուածողութիւններ, ու զիրենք ծախու առնող Տէրը ուրանալով՝ իրենց
- 2 վրայ պիտի բերեն արագահաս կորուստը. Եւ շատերը անոնց *կորստական ընթացքներուն՝ ետեւէն պիտի երթան, որոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պիտի հայհոյուի. Եւ ագահութիւնով՝ խորամանկութեամբ հնարուած խօսքերով ձեզ վաճառաշահութեան պիտի գործածեն. որոնց դատապարտութիւնը շատոնցմէ
- 3 Կարգաւ ըլլալով չուշանար, ու անոնց կորուստը չմտաւոր :
- 4 Վասն զի եթէ Աստուած մեզք գործող հրեշտակներուն չինայեց, հապա խաւարի կապերով տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պահէլ
- 5 տուաւ. Ու առաջուան աշխարհին ալ չինայեց. միայն թէ Նոյ ութերորդ անգամ, արդարութեան քարոզիչը, պահեց, երբ ջրհեղեղը ամբարիշտներուն աշխարհին վրայ բերաւ, Եւ Սողոմի ու Գոմորի քաղաքները մոխիր դարձնելով՝ կործանելով դատապարտեց, ետքը ամբարշտու
- 6 թիւն ընելու մարդոց օրինակ ընելով զանոնք. Եւ ազատեց արդար Ղովտը, որ անօրէններուն
- 7 անառակ վարմունքէն ձանձրացեր էր. (Վասն զի այն արդարը անոնց մէջ կենալով՝ աչքովը տեսնելով ու ականջովը լսելով, օրէ օր իր արդար հոգին կը տանջէր անոնց անօրէն վարմունքովը.)
- 8 Տէրը զիտէ բարեպաշտները փորձութենէ ազատել, և անիրաւները տանջանքի համար դատաստանի օրուան պահէլ :
- 9 Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկութեամբ մարմինի ետեւէ կ'երթան, և տէրու

* Որոնք, անառակութիւններուն

- թիւնը կ'անարգեն, ինքնահաւան ու յանդուգն
 են, չեն վախնար փառաւորներուն դէմ՝ հայ-
- 11 հայել. Երբ հրեշտակները, որ անոնց շատ մեծ
 են զօրութիւնով ու կարողութիւնով, Տէրոջը
 առջև հայհոյութեամբ դատապարտութիւն չեն
- 12 բերեր անոնց վրայ: Բայց ասոնք անբան անա-
 սուններու պէս, (որ բնականաբար որսի ու ա-
 պականութեան համար եղած են,) չգիտցած
- 13 կանութիւնովը պիտի ապականին, Անիրաւու-
 թեան վարձքը ընդունելով. որ ցորեկուան մէջ
 եղած զեղխութիւնը զուարճութիւն կը սեպեն.
- 14 արատ ու բիծ են, իրենց խաբէութիւններովը
 զուարճանալով՝ երբ ձեզի հետ կերուխումի
- 14 կը նստին. Շնութեամբ լեցուն աչքեր ունին,
 որ մեղքէ չեն դադարիր. անհաստատ հոգի-
- 15 ւեր ունին. անիծեալ զաւակներ են. Շիտակ
 ճամբան ձգելով մպորեցան՝ Բէովրեան Բա-
- 16 դաամի ճամբուն հետեւելով, որ անիրաւու-
 թեան վարձքը սիրեց. Բայց իր անօրէնու-
- 16 թեանը յանդիմանութիւնը առաւ. անխօս էջը
 մարդկային ձայնով խօսելով՝ մարգարէին յի-
- 17 մարութիւնը արգիլեց: Ասոնք ջուր չունեցող
 աղբիւրներ են, ու փոթորիկէ քշուած մէզեր,
 որոնց համար թանձր խուարը սահուած է
- 18 յաւիտեան: Քանզի ունայնութեան հարարա
 խօսքեր ընելով՝ գիճութիւններով, մարմնի
- 18 ցանկութիւններով կը խաբեն զանոնք որ քիչ մը
 առաջ փախեր էին անոնցմէ՝ որ մարտութեան
- 19 մէջ կը պարտին. Անոնց ազատութիւն կը խոս-
 տանան, և իրենք ապականութեան ծառաներ
- 20 են. վասն զի ինչ բանէ որ մէկը յաղթուի, անոր
 20 ծառայ ալ կ'ըլլայ: Վասն զի եթէ Տէր ու Փրկիչ
 Յիսուս Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհի

- պղծութիւններէն հրաժարելէ ետե՛ դարձեալ
այն բաներէն բռնուած յողթուին, անոնց վերջը
21 առաջինէն գէշ կ'ըլլայ : Վասն զի աղէկ էր ա-
նոնց՝ որ բնաւ արդարութեան ճամբան ճանչցած
չըլլային, քան թէ ճանչնալով ետ դառնային
այն սուրբ պատուիրանքէն՝ որ իրենց յանձ-
22 նուեցաւ : Սակայն անոնց հանդիպեցաւ այն
ճշմարիտ առակին բանը, թէ Շուկը նորէն իր
փսխածին կը դառնայ, ու լուացուած խոզը՝
ցեխի մէջ թապալակելու :

ԳԼ. Գ

1 կը հաստատէ Քրիստոսի դատաստանի գալուն ճշմարտութիւնը . կը նկարագրէ թէ
ինչ կերպով աշխարհս պիտի վերջանայ . 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ այս
բանին սպասելով՝ անարատ վարք ունենան, 13 ու համոզուին թէ Տէրոջը երկայն-
մտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է, ինչպէս Պողոս գրեր էր անոնց կը
թուղթերուն մէջ :

- 1 Սիրելիներ, այս երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի
կը գրեմ, որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը կ'ար-
- 2 թընցնեմ յիշելու, Որպէս զի սուրբ մարգարե-
ներէն առաջուրնէ զրուցուած խօսքերը, և
մեր, այսինքն Տէրոջը ու Փրկչին առաքեալնե-
- 3 րուն, պատուէրները միտքերնիդ բերէք : Բայց
առաջ զայս զխանաք, որ վերջին օրերը ծաղր
ընողներ պիտի գան, որոնք իրենց ցանկութիւն-
- 4 ներուն համեմատ պիտի քալեն, Եւ պիտի ըսեն,
Ո՛ւր է անոր գալուն խոստմունքը . վասն զի
քանի որ հայրերը քնացան, ամէն բան այնպէս
կայ կը մնայ արարածներուն սկիզբէն հետէ :
- 5 Քանզի անոնք (որոնց ուզածը այս է,) այն բանը
մոռցեր են, թէ երկինք առաջուրնէ եղաւ, ու
երկիր ջուրերէն և ջուրերով հաստատ կեցեր է
- 6 Աստուծոյ խօսքովը . Որով հին աշխարհը ջրհե-
- 7 ղեղով ապականուած կորսուեցաւ . Եւ հի-
մակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով պահ-
պանուած են, մինչև դատաստանին ու ամբա-

- 8 րիշա մարդոց կորուստին օրը կրակի համար
 պահուած : Եւ այս մէկ բանը ձեզմէ ծածուկ
 չմնայ , սիրելիներ , որ Տէրոջը քով մէկ օրը
 հազար տարուան պէս է , ու հազար տարին՝
 9 մէկ օրուան պէս : Տէրը չուշացներ էր խոստ-
 մունքը , ինչպէս ոմանք ուշացուցած կը սեսպեն ,
 հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլլայ . վասն զի չուզեր
 որ մէկը կորսուի , հապա որ ամէնը ապաշխա-
 10 րանքի դան : Սակայն Տէրոջը օրը * գողի պէս
 պիտի դայ , որ ատեն երկինք սաստիկ շառաչիւ-
 նով պիտի անցնի , ու տարերքները բռնկած
 պիտի լուծուին , երկիր ալ , ու ինչ գործեր որ
 11 անոր մէջ կը գտնուին , պիտի այրուին : Ուստի
 որովհետեւ այս ամէն բաները պիտի լուծուին ,
 ձեզի ինչպիսի մարդիկ ըլլալ կը վայելէ սուրբ
 վարմունքով ու բարեպաշտութեամբ , սպասե-
 12 լով Ու արտորայով Աստուծոյ օրուանը գալուն ,
 որուն մէջ երկինք կրակով այրուած պիտի
 լուծուի , ու տարերքները բռնկած պիտի հալին :
 13 Սակայն իր խոստմունքին համեմատ նոր եր-
 կինքի ու նոր երկրի մը կը սպասենք , որոնց մէջ
 արդարութիւն կը բնակի :
 14 Ուստի , սիրելիներ , ասոնց սպասելով ջանա-
 ցէք , որ ան ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ խա-
 15 զաղութիւնով . Եւ մեր Տէրոջը երկայնամու-
 թիւնը փրկութիւն սեպեցէք . ինչպէս մեր սի-
 րելի եղբայրը Պողոս ալ իրեն տրուած իմաս-
 16 տութիւնովը գրեց ձեզի . Ինչպէս ամէն թուղ-
 թերուն մէջ ալ այս բաներուն փրայով կը խօսի .
 որոնց մէջ քանի մը դժուարիմաց խօսէր կը գրա-
 նուին , զորոնք տգէտները ու անհաւատները
 ծուռ կողմը կը դարձնեն , ինչպէս ուրիշ զիր-
 17 քերն ալ իրենց անձին կորուստին համար : Ու-
 րեմն դուք , սիրելիներ , առաջուրնէ գիանալով

* Ո՛հ , զիչերուան գողի

զգոյշ եղէք, որ չըլլայ թէ անօրէններուն խաբէութենէն բռնուած՝ ձեր հաստատութենէն
 18 իյնաք. Հապա աճեցէք մեր Տէր ու Փրկիչ Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը. անոր փառք հիմա ալ ու մինչև յաւիտենական օրն ալ ։ Ամէն ։

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ՝

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը կը նկարագրէ Քրիստոսի անձը, որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 3 կը յորդորէ որ ասոր հետ աւրը վարք ալ ունենանք, որ վկայութիւն մը ըլլայ թէ մեր հաւատքին դաւանութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաստատ ապահովութիւն մը ունենանք թէ Քրիստոսի մահուամբ մեր մեղքերուն թողութիւն կայ ։

- 1 Կենաց Բանին վրայով որ սկիզբէն էր, որու համար լսեցինք, զոր մեր աչքերուր տեսանք, որու նայեցանք ու մեր ձեռքերը շօշափեցին ։
- 2 (Եւ կեանքը յայտնուեցաւ, ու տեսանք և կը վկայենք ու ձեզի կը պատմենք այն յաւիտենական կեանքը, որ Հօրը քով էր ու մեզի յայտնուեցաւ ։)
- 3 Չայն որ տեսանք ու լսեցինք, ձեզի կը պատմենք, որպէս զի դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն ունենաք. և մեր հաղորդութիւնը Հօրը հետ է՝ ու իր Արդւոյն Յիսուս Քրիստոսի
- 4 հետ ։ Եւ այս բաները կը գրենք ձեզի, որպէս զի ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ ։
- 5 Եւ ասիկա է այն պատգամը զոր իրմէ լսեցինք ու ձեզի կը պատմենք, թէ Աստուած լոյս
- 6 է, ու անոր մէջ բնաւ խաւար չկայ ։ Եթէ ըսենք թէ Անոր հետ հաղորդութիւն ունինք, ու խաւ

- ւարի մէջ ստարտինք, սուտ կը զրուցենք և ճշմարտութիւնը չենք ըներ : Ապա եթէ լոյսի մէջ քալենք, ինչպէս անիկա լոյսի մէջ է, իրարու հետ հաղորդութիւն կ'ունենանք, ու անոր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի արիւնը մեզ ամէն
- 8 մեղքէ կը սրբէ : Եթէ ըսենք թէ Մենք մեղք մը չունինք, ինքզինքնիս կը խտրենք, ու մեր մէջ
- 9 ճշմարտութիւն չկայ : Եթէ խոստովանինք մեղքերնիս, հաւատարիմ ու արդար է անիկա մեր մեղքերուն թողութիւն տալու, և մեզ բոլոր
- 10 անիրաւութենէ սրբելու : Եթէ ըսենք թէ Մենք մը չգործեցինք, սուտգրոյց կ'ընենք զանիկա, ու անոր խօսքը մեր մէջ չէ :

ԳԼ. Բ

1 Կը զգուշացնէ տկարութեան մեղքերէն : 3 Կը սորվեցնէ թէ ճշմարտապէս զԱստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր պատուիրանքները պահելու մէջ, 9 մեր եղբայրները սիրելու, 15 և աշխարհը չսիրելու մէջ : 18 Պարտիմք հեռու կենալ մեղքերէն, 20 որոնց մղորութիւններէն աստուածապաշտները պահճով և աղան կ'ըլլան՝ հաստատուն հաւատքով և սուրբ վարքով պահպանուած :

- 1 Իմ որդեակներս, այս բաները ձեզի կը պրծմ, որպէս զի մեղք չգործէք . և եթէ մէկը մեղք գործելու ըլլայ, Հօրը քով բարեխօս ունինք
- 2 Յիսուս Քրիստոս արդարը . Եւ անիկա մեր մեղքերուն քաւութիւնն է, և ոչ թէ միայն մերիններուն, հապա բոլոր աշխարհի ալ :
- 3 Ու ասով գիտենք թէ զանիկա ճանչցանք,
- 4 եթէ անոր պատուիրանքները պահենք = Ան որ կ'ըսէ թէ Ես զանիկա ճանչցայ, ու անոր պատուիրանքները չպահէր, ստախօս է, ու անոր մէջ
- 5 ճշմարտութիւն չկայ : Բայց ան որ անոր խօսքը կը պահէ, իրաւընէ իր մէջ կատարեալ է Աստուծոյ սէրը . ասով կը ճանչնանք թէ անոր մէջ
- 6 ենք : Ան որ կ'ըսէ թէ անոր մէջ կը բնակի, այնպէս պէտք է քալէ՝ ինչպէս անիկա քալեց :

- 7 *Եղբայրներ , ոչ թէ նոր պատուիրանք մը
կը գրեմ՝ ձեզի , հապա այն հին պատուիրանքը
զոր սկիզբէն ի վեր ունէիք . և հին պատուի-
րանքը այն խօսքն է , զոր դուք սկիզբէն լսեցիք =
- 8 Գարձեալ նոր պատուիրանք մը կը գրեմ՝ ձեզի ,
որ ճշմարիտ է անոր մէջ ու ձեր մէջ . վասն զի
խաւարը կ'անցնի ու ճշմարիտ լոյսը արդէն կ'ե-
- 9 բենայ = Ան որ կըսէ թէ լոյսի մէջ է , ու իր
եղբայրը կ'ատէ , անիկա տակաւին խաւարի մէջ
- 10 է = Ան որ իր եղբայրը կը սիրէ , լոյսի մէջ կը
- 11 բնակի , ու իր մէջ զայժմակալութիւն չկայ . Բայց
ան որ իր եղբայրը կ'ատէ , խաւարի մէջ է ու
խաւարի մէջ կը քալէ , ու չզիտեր թէ ս'ըր
կ'երթայ , վասն զի խաւարը անոր աչքերը կուր-
ցուցեր է =
- 12 Կը գրեմ՝ ձեզի , որդեակներ , վասն զի ձեր
մեղքերը թողուած են անոր անուան համար =
- 13 Կը գրեմ՝ ձեզի , հայրեր , վասն զի դուք ճանչ-
ցաք զանիկա որ սկիզբէն է = Կը գրեմ՝ ձեզի ,
երիտասարդներ , վասն զի դուք չարին յողթե-
- 14 յիք = Կը գրեմ՝ ձեզի , աղաքներ , վասն զի դուք
ճանչցաք Հայրը = Գրեցի ձեզի , հայրեր , վասն զի
դուք ճանչցաք զանիկա որ սկիզբէն է = Գրեցի
ձեզի , երիտասարդներ , վասն զի դուք ուժով
էք , և Աստուծոյ խօսքը ձեր մէջ կը բնակի , ու
- 15 չարին յողթեցիք = Մի սիրէք աշխարհը , ոչ ալ
- 16 ինչ որ աշխարհի մէջ է = Եթէ մէկը աշխարհը
կը սիրէ , անոր ներսիզին Հօրը սէրը չկայ .
քանզի ամէն բան որ աշխարհի մէջ է , մարմնի
ցանկութիւնը ու աչքերու ցանկութիւնը և այս
կեանքին ամբարտաւանութիւնը , Հօրմէն չէ ,
- 17 հապա այս աշխարհէն է = Աշխարհս ալ կ'անցնի ,
անոր ցանկութիւնն ալ . բայց ան որ Աստուծոյ
կամքը կը կատարէ , յաւիտեան կը մնայ =

- 18 Որդեակներ, վերջին ժամանակն է. ու ինչպէս լսեցիք թէ Նեուր պիտի գայ, և արդէն շատ նեուեր եկած են, անկէ կ'իմանանք թէ
- 19 վերջին ժամանակ է = Մեզմէ ելան ^{մանչ}, բայց մեզմէ չէին. վասն զի եթէ մեզմէ ըլլային, մեզի հետ պիտի մնային. հապա Բղթե էլան, որպէս զի յայանի ըլլան թէ անոնք ամէնը մեզմէ չէին =
- 20 Բայց դուք օծութիւն ունիք Սուրբէն, ու ամէն
- 21 բան զիտէք = Չգրեցի ձեզի՛ իբր թէ ճշմարտութիւնը չէք գիտեր, հապա թէ զիտէք զանիկա, ու նաև թէ ամէն ստութիւն ճշմարտութենէն
- 22 չէ = Ո՞վ է ստախօս, եթէ ոչ ան սր կ'ուրանայ թէ Յիսուս՝ Քրիստոս չէ. անիկա է Նեուր որ
- 23 կ'ուրանայ Հայրը ու Որդին = Ամէն ով որ կ'ուրանայ Որդին, անիկա Հայրն ալ չընդունիր. [բայց ան սր կը խոստովանի Որդին, անիկա Հայրն
- 24 ալ կ'ընդունի =] Ուրեմն ինչ որ դուք սկիզբէն լսեցիք, թող անիկա ձեր մէջ բնակի. եթէ այն սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջ բնակի, դուք ալ
- 25 Որդւոյն ու Հօրը մէջ պիտի բնակիք = Եւ ասիկա է այն խոստմունքը զոր ինք մեզի խոստացաւ,
- 26 այսինքն յաւիտենական կեանքը = Այս բաները ձեզի գրեցի՛ ձեզ մոլորեցնողներուն համար =
- 27 Եւ այն օծութիւնը զոր դուք իրմէ ընդունեցիք, ձեր մէջ կը մնայ, ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի սորվեցնէ. հապա ինչպէս նայն օծութիւնը ձեզի կը սորվեցնէ ամէն բանի վրայով, և ճշմարիտ է ու սուտ չէ, և ինչպէս անիկա ձեզի սորվեցուց, անոր մէջ կեցէք =
- 28 Ու հիմա, որդեակներ, անոր մէջ կեցէք, որպէս զի երբ անիկա յայանուի, մենք համարձակութիւն ունենանք, ու անկէ շամչնանք իր գա-
- 29 լու առեմը = Եթէ զիտէք թէ անիկա արդար է, կ'իմանաք թէ ամէն ով որ արդարութիւն կը գործէ, անկէ ծնած է =

ԳԼ. Գ

1 Յիշեցնելով Աստուծոյ անդուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ , 3 կը յորգորէ որ հազանդութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք , 11 ու նաև եղբայրաբար մեկզմեկ սիրենք :

- 1 Տեսէք , Հայրը ինչպիսի սէր շնորհեց՝ մեզի , որպէս զի մենք Աստուծոյ որդիներ ըսուինք . ասոր համար աշխարհ մեզ չճանչնար , փասն զի
- 2 զանիկա ալ չճանչցաւ = Սիրելիներ , հիմա մենք Աստուծոյ որդիներն ենք , և տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ըլլանք . բայց գիտենք որ երբ անիկա յայտնուի , անոր պէս պիտի ըլլանք . փասն զի զանիկա պիտի տեսնենք՝ ինչպէս է =
- 3 Եւ ամէն ով որ այս յոյսը անոր վրայ ունի , ինքզինք կը մաքրէ , ինչպէս անիկա մաքուր է =
- 4 Ամէն ով որ մեզք կը գործէ , անիկա անորէն ուսթիւն ալ կը գործէ , և բնա մեզքը անորէն ուսթիւն է =
- 5 Եւ գիտէք որ անիկա անոր համար յայտնուեցաւ , որ մեր մեզքերը վերցնէ . ու
- 6 իր մէջ մեզք չկայ = Ամէն ով որ անոր մէջ կը կենայ , մեզք չգործեր . ամէն ով որ մեզք կը գործէ , զանիկա տեսած չէ ու զանիկա
- 7 ճանչցած չէ = Որդեակներ , մէկը ձեզ չխաբէ . ան որ արդարութիւն կը գործէ , արդար է ,
- 8 ինչպէս Անիկա արդար է = Եւ ան որ մեզք կը գործէ , Սատանայէ է , փասն զի Սատանայ սկիզբէն ի վեր կը մեղանչէ . ասոր համար Աստուծոյ Որդին յայտնուեցաւ , որ Սատանայի
- 9 գործերը քակէ = Ամէն ով որ Աստուծմէ ծնած է , մեզք չգործեր , փասն զի անոր սերմը իր մէջ կը մնայ , ու չիրնար մեզք գործել , քանզի Աստուծմէ ծնած է =
- 10 Ասով յայտնի են Աստուծոյ որդիները ու Սատանայի որդիները = Ամէն ով որ արդարութիւն չգործեր , անիկա Աստուծմէ
- 11 չէ , և ան ալ՝ որ իր եղբայրը չսիրեր = Վասն զի ասիկա այն պատուիրանքն է զոր դուք սկիզբէն

- 12 լսեցիք, որ մեկզմէկ սիրենք = Ոչ թէ Կայէնի պէս որ չարէն էր, ու իր եղբայրը սպաննեց. և ինչո՞ւ համար զանիկա սպաննեց. անոր համար որ իր գործերը չար էին, ու իր եղբօրը
- 13 գործերը՝ արդար = Մի զարմանաք, եղբայրներս, 14 եթէ աշխարհ ձեզ ատէ = Մենք դիտենք որ մահէն կեանքի փոխուեցանք, վասն զի եղբայրները կը սիրենք. ան որ եղբայրը չսիրեր՝ մահ-
- 15 ուան մէջ կը մնայ. Ամէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ՝ մարդասպան է. ու դիտէք որ ամէն մարդասպան իր մէջ բնակած յաւիտենական
- 16 կեանք չունի = Ասով դիտցանք Քրիստոսի սէրը, որ անիկա իր կեանքը մեզի համար դրաւ. մենք ալ պարտաւոր ենք Քր եղբայրներուն համար զնեւ
- 17 մեր կեանքը = Բայց ան որ աշխարհի բարիքը ունի, և իր եղբայրը բանի մը կարօտ կը տեսնէ ու իր գուժը անկէ կը գոցէ, ի՞նչպէս Աստուծոյ
- 18 սէրը անոր մէջ բնակած կ'ըլլայ = Որդեակներս, ոչ թէ խօսքով ու լեզուով սիրենք, հապա գործով ու ձշմարտութիւնով =
- 19 Եւ ասով կը ձանձնանք թէ ձշմարտութենէն ենք, ու մեր սիրտերուն համարձակութիւնովը
- 20 անոր առջև պիտի երևնանք = Քանզի եթէ մեր սիրտերը մեզ կը մեղադրեն, հապա Աստուած
- 21 մեր սիրտերէն մեծ է՝ և ամէն բան գիտէ = Սիրելիներ, եթէ մեր սիրտերը մեզ չմեղադրեն, համարձակութիւն կ'ունենանք Աստուծոյ առջև.
- 22 Եւ ինչ որ խնդրենք՝ կ'առնենք անկէ, վասն զի իր պատուիրանքները կը պահենք, ու իր առջև
- 23 հաճոյ եղած բաները կ'ընենք = Եւ ասիկա է անոր պատուիրանքը, որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի անուանը հաւատանք ու մեկզմէկ
- 24 սիրենք, ինչպէս մեզի պատուէր տուաւ = Եւ ան որ անոր պատուիրանքները կը պահէ՝ անոր մէջ կը կենայ, ու անիկա ալ ասոր մէջ. և ասկէ

գիտենք որ անիկա մեր մէջ կը կենայ , այսինքն
այն Հոգիէն զոր մեզի առաւ ։

ԳԼ. Դ

1 Կը պատուիրէ Հաւատալ ամէն վարդապետներուն , որոնք կը պարծենան թէ Աստուծոյ Հոգին ունին , այլ փորձել զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններովը .
7 և շատ փաստերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալ ։

- 1 Սիրելիներ , ամէն Հոգիի մի հաւատաք , հասցա
Հոգիները փորձեցէք՝ թէ արդեօք Աստուծմէ
են . վասն զի աշխարհի մէջ շատ սուտ մարդաւ
- 2 րէներ ելած են ։ Ասով կրնաք ճանչնալ Աստու
ծոյ Հոգին . ամէն Հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը
մարմնով եկած կը խոստովանի , անիկա Աս
- 3 տուծմէ է . Եւ ամէն Հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը
մարմնով եկած չխոստովանիր , անիկա
Աստուծմէ չէ . ու ասիկա Նեոսի Լոգին է , որու
համար լսեցիք թէ պիտի գայ , ու հիմակուրնէ
- 4 ալ աշխարհի մէջ է ։ Դուք Աստուծմէ էք ,
որդեակներ , ու անոնց յաղթեցիք . քանզի մեծ
է անիկա որ ձեր մէջ է , քան թէ անիկա որ
- 5 աշխարհի մէջ է ։ Անոնք աշխարհէ են . անոր
համար աշխարհի փրայով կը խօսին , և աշխարհ
- 6 մտիկ կ'ընէ անոնց ։ Մենք Աստուծմէ ենք , ան
որ զԱստուած կը ճանչնայ , մեզի մտիկ կ'ընէ .
ան որ Աստուծմէ չէ , մեզի մտիկ չընէր . ասով
կը ճանչնանք ճշմարտութեան Հոգին ու խա
բէութեան Հոգին ։
- 7 Սիրելիներ , մէկզմէկ սիրենք , վասն զի սէրը
Աստուծմէ է . ու ամէն ով որ կը սիրէ՝ Աս
տուծմէ ծնած է , ու կը ճանչնայ զԱստուած ։
- 8 Ան որ չսիրէր՝ զԱստուած չճանչնար . վասն զի
- 9 Աստուած սէր է ։ Այս բանին մէջ Աստուծոյ
սէրը մեր փրոյ յայտնի եղաւ , որ Աստուած
իր միածին Որդին աշխարհ զրկեց , որպէս զի
- 10 անոր միջոցով ապրինք ։ Այս բանին մէջ է սէրը ,

- որ ոչ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հապա
 որ անիկա մեզ սիրեց, ու իր Որդին զրկեց մեր
 11 մեղքերուն քաւութիւնն ըլլալու = Սիրելիներ,
 եթէ Աստուած մեզ պայտէս սիրեց, ուրեմն
 12 մենք ալ կը պարտաւորինք մէկզմէկ սիրել = Մէկը
 երբէք զԱստուած տեսած չէ. եթէ մէկզմէկ
 կը սիրենք, Աստուած մեր մէջ կը բնակի, ու
 13 անոր սէրը մեր մէջ կատարեալ է = Ասով գի-
 տենք թէ մենք անոր մէջ կը բնակինք, ու ա-
 14 նիկա մեր մէջ, որ իր Հոգիէն մեզի տուաւ = Եւ
 մենք տեսնք ու կը վկայենք որ Հայրը էր Որդին
 15 զրկեց աշխարհի Փրկիչը ըլլալու = Ով որ կը խոս-
 ասովանի թէ Յիսուս Որդի Աստուծոյ է, Աստուած
 16 անոր մէջ կը բնակի, ան ալ՝ Աստուծոյ մէջ = Եւ
 մենք ճանչցանք ու հաւատացինք այն սէրը զոր
 Աստուած մեր վրայ ունի. Աստուած սէր է. և
 ան որ սիրոյ մէջ կը բնակի, Աստուծոյ մէջ
 17 կը բնակի, ու Աստուած՝ անոր մէջ = Ասով սէրը
 մեր վրայ կատարեալ կ'ըլլայ, որպէս զի հա-
 մարձակութիւնն ունենանք դասաստանին օրը.
 վասն զի ինչպէս է ինք, նոյնպէս ալ մենք ենք
 18 այս աշխարհին մէջ = Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա
 կատարեալ սէրը վախը մէկդի կը ձգէ. վասն զի
 վախը տանջանքի ենթակայ է. ուստի ան որ
 19 կը վախնայ, սիրոյ մէջ կատարեալ չէ = Մենք
 զանիկա կը սիրենք, վասն զի առաջ անիկա մեզ
 20 սիրեց = Եթէ մէկը կ'ըսէ թէ Ես զԱստուած
 կը սիրեմ, ու իր եղբայրը առէ, անիկա ստա-
 խօս է. քանզի ան որ իր եղբայրը չսիրեր՝ զոր
 կը տեսնէ, զԱստուած՝ զոր չտեսներ, ի՞նչպէս
 21 կրնայ սիրել = Եւ անկէ այս պատուէրը ունինք,
 թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ, իր եղբայրն ալ
 կը սիրէ =

ԳԼ. Ե

1 Ով որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը սիրէ, ու կը պահէ անոր պատուիրանքները, որոնք հաւատացելոց ծանրութիւն մը չեն: 9 Յիսուս Աստուծոյ Որդին ըլլալով, կարող է մեզ փրկել, 14 ու մեր աղօթքները լսել, զորոնք կը մատուցանենք թէ՛ մեր անձերուն և թէ՛ ուրիշներուն համար:

- 1 Ամէն ով որ կը հաւատայ թէ Յիսուս՝ Քրիստոսն է, Աստուծոյ ծնած է. և ամէն ով որ
- 2 ծնողը կը սիրէ՝ անկէ ծնածն ալ կը սիրէ: Ասով կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդիները կը սիրենք, երբ զԱստուած սիրենք ու անոր պատուիրանքները պահենք: 4 Ասան զի ասիկա է Աստուծոյ սէրը, որ անոր պատուիրանքները պահենք. և անոր պատուիրանքները ծանր բան չեն:
- 4 Ասան զի այն ամէնը որ Աստուծոյ ծնած է՝ աշխարհի կը յաղթէ. և ասիկա է յաղթութիւնը որ աշխարհի կը յաղթէ. այսինքն մեր
- 5 հաւատքը: Ո՞վ է որ աշխարհի կը յաղթէ, եթէ ոչ անիկա որ կը հաւատայ թէ Յիսուս Որդի Աստուծոյ է:
- 6 Ասիկա է որ եկաւ ջուրով և արիւնով, այսինքն Յիսուս Քրիստոս. ոչ թէ միայն ջուրով, հապա ջուրով ու արիւնով. և Հոգին է որ կը վիայէ,
- 7 փասն զի Հոգին ճշմարտութիւն է: Ասան զի երեք են որ *երկինքի մէջ կը վիայեն. Հայրը, Բանը ու Սուրբ Հոգին, և այս երեքը մէկ են:
- 8 Ու երեք են որ երկրի վրայ՝ կը վիայեն. Հոգին,
- 9 ջուրը ու արիւնը, և երեքը միաբան են: Եթէ մարդոց վիայութիւնը կ'ընդունինք, Աստուծոյ վիայութիւնը աւելի մեծ է. փասն զի ասիկա է Աստուծոյ վիայութիւնը, որ իր Որդւոյն համար
- 10 վիայեց: Ան որ Աստուծոյ Որդւոյն կը հաւատայ՝ վիայութիւնը իր մէջ ունի. ան որ Աստուծոյ չհաւատար՝ ստախօս կ'ընէ զանիկա, փասն զի չհաւատար այն վիայութեանը՝ զոր Աստուած

*Եւրոպացիներու հին հայրերու համար:

- 11 Իր Որդւոյն Համար վկայեց = Եւ վկայութիւնը այս է, որ Աստուած մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ, ու այս կեանքը անոր Որդւոյն մէջ է =
- 12 Այն որ Որդին ընդունած է՝ կեանք ունի, և այն որ Աստուծոյ Որդին ընդունած չէ՝ կեանք չունի =
- 13 Այս բաները գրեցի ձեզի՝ որպէս զի գիտնալք թէ յաւիտենական կեանք ունիք գուր՝ որ Աստուծոյ Որդւոյն անուանը կը հաւատաք* = Եւ այն Համարձակութիւնը զոր մենք անոր քով ունինք՝ այս է, որ ինչ բան որ խնդրելու ըլլանք
- 15 Իր կամքին համեմատ, կը լսէ մեզի = Եւ եթէ գիտնանք թէ մեզի կը լսէ ինչ որ խնդրելու ըլլանք, որքէն կը գիտնանք թէ կ'առնենք խնդիրքնիս զոր կը խնդրենք իրմէ =
- 16 Եթէ մէկը ատենէ որ իր եղբայրը մեզք մը գործեց, ոչ թէ մահացու, թող խնդրէ, ու Աստուծոյ անոր կեանք պիտի ապայայն մահացու չեղած մեզքը գործողին. մեզք կայ որ մահացու է, չեմ ըսեր որ անոր Համար խնդրէ =
- 17 Ամէն անիրաւութիւն մեզք է, և մեզք կայ որ մահացու չէ =
- 18 Գիտենք որ այն ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է՝ մեզք չգործեր. հապա ան որ Աստուծմէ ծնած է՝ իր անձը կը պահէ, ու չարը իրեն
- 19 չղպչիր = Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք, ու
- 20 բոլոր աշխարհ չաբին մէջ է = Եւ գիտենք որ Աստուծոյ Որդին եկաւ, ու մեզի միաք տուաւ, որպէս զի ճշմարիտը ճանչնանք. և այն ճշմարտական մէջ ենք, իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի մէջ. ասիկա է ճշմարիտ Աստուած ու յաւիտենական կեանք = Որդեակներ, ինքզինքնիդ կուռքերէն պահեցէք = †

* Ո՛րք + Ի՛նչ ենք, և որպէս զի Աստուծոյ Որդւոյն անուանը հաւատաք

† Ո՛րք + Ի՛նչ ենք, Ամէն :

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Կը յորդորէ պատուաւոր քրիստոնէայ տիկին մը՝ որ եր որդիներով մեկտեղ հաստատուն մնայ քրիստոնէական սիրոյն և հաւատքին մէջ, 8 որ ըլլայ թէ իրենց առաջուան դաւանութեանը վարձքը կորսնցնեն. 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ այն մուրեցուցիչները, որոնք Յիսուս Քրիստոսի ճշմարտ վարդապետութիւնը չունին:

1 Երէցէն ընտրեալ տիկնոջը ու անոր որդիներուն, զորոնք ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ,

(և ոչ թէ միայն ես, հապա ամէնն ալ՝ որոնք ճշմարտութիւնը կը ձանձնան), Այն ճշմարտութեանը համար՝ որ մեր մէջ կը մնայ, ու յա-

3 լիտեան մեզի հետ պիտի ըլլայ. Ենորհք, ու զորմութիւն, խաղաղութիւն Հայր Աստուծմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէ, Հօրը Արդիէն, ձեզի հետ ըլլայ ճշմարտութիւնով ու սիրով =

4 Եստ ուրախ եղայ ես, որ քու որդիներէդ դուայ որոնք ճշմարտութեամբ կը քալեն այն պատուիրանքին համեմատ՝ զոր Հօրմէն առինք =

5 Եւ հիմա քեզի կ'ազաչեմ, ով տիկին, ոչ իբր թէ նոր պատուիրանք մը քեզի կը գրեմ, հապա դայն որ սկիզբէն ունէինք, որ մէկզմէկ սիրենք =

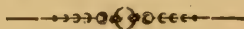
6 Եւ սէրը այս է՝ որ անոր պատուիրանքներուն համեմատ քալենք. ու պատուիրանքը այս է՝ որ ինչպէս սկիզբէն ի վեր լսեցիք, անոր համեմատ

7 քալէք = Վասն զի շատ մուրեցուցիչներ ելան աշխարհի մէջ, որոնք Յիսուս Քրիստոսը մարմինով եկած չեն խոստովանիր. այնպիսի մէկը

8 մուրեցուցիչ ու Նեռ է = Զգուշացէք ձեր անձերուն, որպէս զի աշխատանքնիս չկորսնցնենք,

9 հապա որպէս զի լման վարձք առնենք = Ամէն ով որ յանցանք կը գործէ ու Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ չկենար, անիկա զԱստուած

- չունի . ան որ Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ կը կենայ , անիկա Հայրն ալ ունի Որդին ալ :
- 10 Եթէ մէկը ձեզի գայ ու այս վարդապետութիւնը չբերէ , զանիկա տուներնից մի ընդու-
- 11 նիք , և անոր Բարև մի ըսէք = Քանզի ով որ անոր Բարև կ'ըսէ , անոր չար գործերուն հազարդ կ'ըլլայ :
- 12 Շատ բան ունէի ձեզի գրելու , բայց չուզեցի թղթով ու մեղանով գրել . վասնզի յոյս ունիմ որ ձեզի գամ , ու բերան առ բերան խօսիմ , որպէսզի ձեր ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ :
- 13 Բարև կ'ընեն քեզի քու ընտրեալ քրոջդ որդիները :*

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Առաքեալը կը գովէ Փայիոս բարեպաշտութիւնը , 5 և հերասիրութիւնը , 7 որով ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր . 9 կը գանգատի Գիտորեփեսի անվայել վարմունքն և անախառութեանը համար , 11 որուն չար օրինակէն զգուշանալու պատուէր կու տայ . 12 մասնաւոր վկայութիւն մը կ'ընէ Գեմետրիոսի բարի համբաւն վրայով :

- 1 Երէցէն Փայիոս սիրելիին , զոր ես կը սիրեմ
- 2 ճշմարտութեամբ = Սիրելի , ազօթք կ'ընեմ որ ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու առողջ ըլլաս , ինչպէս քու հօգից ալ յաջողութեան մէջ
- 3 է : Վասնզի շատ ուրախացայ , երբ քանի մը եղբայրներ եկան , ու քու ճշմարտութեանդ վրայով վկայեցին , ինչպէս դուն ճշմարտութեամբ կը քալես :
- 4 Ասկէ մեծ ուրախութիւն մը չունիմ , որ կը լսեմ թէ իմ որդիներս ճշմարտութեան մէջ կը քալեն :
- 5 Սիրելի , դուն հա-

* Ո՛րքո՛ւ Կ'առե՛լիս , Ամէն :

- 6 ւատարմաբար կ'ընես, ինչ որ կ'ընես եղբայր-
 ներուն և օտարներուն. Որոնք եկեղեցիին առջև
 վկայեցին քու սիրոյդ վրայով. որ եթէ աստ-
 ուածահաճոյ կերպով զանոնք ձամբայ դնես,
 7 աղէկ պիտի ընես = Վասն զի Աստուծոյ անուանը
 համար ելան, ու հեթանոսներէն բան մը չեն
 8 առներ = Ուստի մենք պարտաւոր ենք այնպիսի-
 ները ընդունիլ, որպէս զի ճշմարտութեանը
 գործակից ըլլանք =
 9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտարեփէս, որ
 անոնց մէջ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, մեզ չընդու-
 10 նիր = Ասոր համար եթէ գամ, անոր ըրած
 գործերը պիտի յիշեմ, որ մեզի դէմ շաղակրա-
 տելով չարախօսութիւն կ'ընէ. և ասով ալ գոհ
 չեղած՝ ինք չընդունիր եղբայրները, ու անոնք
 որ կ'ուզեն ընդունիլ՝ կ'արգիլէ, ու եկեղեցիէն ալ
 11 կը հանէ = Սիրելի, չարին նմանող մի ըլլար,
 հապա բարիին. ան որ բարիք կը գործէ, Աս-
 տուծմէ է. բայց ան որ չարիք կը գործէ, անիկա
 12 զԱստուած տեսած չէ = Դեմետրիօսի համար
 ամէնն ալ կը վկայեն, բուն խի ճշմարտութիւնն
 ալ. մենք ալ կը վկայենք, և դուք գիտէք որ
 մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է =
 13 Շատ բան ունէի գրելու, բայց չեմ ուզեր
 14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել = Սակայն յոյս
 ունիմ մօտերս քեզ տեսնել, ու բերան առ
 15 բերան պիտի խօսինք = Խաղաղութիւն քեզի.
 բարեկամները քեզի բարև կ'ընեն. բարև ըրէ
 Բի բարեկամներուն ամէն մէկուն անունովը =

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները որ հաստատ կենան հաւատքին դաւանութեանը մէջ, 4 ծանուցանելով անոնց թէ խարեայ վարդապետներ մտած են անոնց մէջ՝ որպէս զի զանոնք մուրեցնեն. որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու վարմունքին համար սոսկալի պատիժ պատրաստուած է. 20 իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ'իմացնէ թէ անոնք Աստուծոյ արժքը ընելով՝ Սուրբ Հոգիին օգնականութիւնովը կրնան հաստատուն կենալ, շնորհքով աճիլ, անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել այս մուրեցուցիչներուն որոգայթներէն:

1 Յուդա, Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու Յակոբոսի եղբայրը, ձեզի որ Հայր Աստուծմէն սրբուած էք, և Յիսուս Քրիստոսէ պահուած և կանչուած.

2 Ողորմութիւն ու խաղաղութիւն և սէր ձեր վրայ շատնայ =

3 Սիրելիներ, բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձեզի գրելու հասարակաց փրկութեանը համար, ի՞նչպէ՞ս հարկ սեպեցի ձեզի գրել ու յորդորել որ մրցիք այն հաւատքին համար որ անգամ մը

4 սուրբերուն աւանդուեցաւ = Քանզի մէկ քանի մարդիկ գաղտուկ մտան, որ առաջուրնէ այս դատապարտութեանը համար որոշուած էին, ամբարիշտներ, որոնք մեր Աստուծոյ շնորհքը անառակութեան դարձուցին, և միմիայն *Իշխանը ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը ուրա-

5 ցան = Արդ կ'ուզեմ միտքերնիդ բերել, թէ և արդէն զիտէք ասիկա, թէ Տէրը որ ժողովուրդը Եգիպտոսի երկրէն ազատեց, ետքը չհա-

6 ւատացողները կորանցուց = Եւ այն հրեշտակները, որոնք իրենց իշխանութիւնը չպահեցին, հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին, մշանջեալու որ կապերով խաւարի մէջ պահեց մեծ

* Ո՞րքա՞ն, Աստուած իշխանը

- 7 օրուան դատաստանին = Ինչպէս Սողոմ ու Գոմոր և անոնց բոլորաիքը եղած քաղաքները, որոնք ասոնց նման սյունկեցան ընկերներուն մարմինին ետեէն երթալով, մեր առջև օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական կրակին դատապարտութիւնը ընդունելով = Նմանապէս այս ցնորածներն ալ մարմինը կը սղծեն, տէրութիւնը կ'անարգեն, փառաւորներուն դէմ կը հայհոյեն =
- 9 Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը երբ Սատանայի դէմ զնելով՝ Մովսէսի մարմինին համար կը վիճէր, չհամարձակեցաւ հայհոյութեան դատապարտութիւն բերել ^{անոր} վրայ, հապա ըսաւ,
- 10 Տէրը յանդիմանէ քեզ = Իսկ ասոնք այն բաներուն զորոնք չեն հասկնար, հայհոյութիւն կ'ընեն. և այն բաները զորոնք բնականաբար անբան անասուններու պէս գիտեն, անոնց մէջ
- 11 կ'ապականին = Վայ անոնց, որոնք Կայէնի ճամբովը գացին, ու Բաղաամի մոլորութեանը պէ՞ս ցանկութեամբ վարձքի ետեէ գացին, ու Կորխի հակառակութեանը պէ՞ս կորսուեցան =
- 12 Ասոնք ձեր սիրոյ խնջոյքներուն մէջ արատներ են, ու երբ ձեզի հետ կերուխումի կը նստին, աներկիւզ իրենց անձը կը կերակրեն. անջուր ամպեր՝ հովերէն քշուած. պտուղնին կորսընցուցած ծառեր, բերք չունեցող, երկու անգամ
- 13 մեռած, արմատէն խլուած = Ծովու կատղած ալիքներ, որոնք իրենց անձերուն ամօթը կը փրփրոյնեն. մոլորական աստղեր, որոնց համար խաւարին մէզը պահուած է յաւիտեան =
- 14 Անոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ, որ եօթներորդ էր Ադամէ, ու ըսաւ, Ահա Տէրը
- 15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ամէնուն դատաստան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմանելու իրենց ըրած ամբարշտութեանը բոլոր գործերուն համար, և բոլոր խիստ խօսքե-

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիայի եօթը եկեղեցիներուն, որոնց նշան ըլլալու համար ցուցուեցան իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աշտանակները: 7 Քրիստոսի գալուստը, 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը:

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, զոր Աստուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցուցնելու ինչ որ շուտով պէտք է ըլլալ, և իր հրեշտակին ձեռքով զրկելով՝ իր Յովհաննէս ծառային ի-

2 մացուց, Որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը ըրաւ, ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութիւնը՝ ինչ

3 որ տեսաւ: Երանի՛ անոր որ կը կարգայ, ու անոնց որ կը լսեն այս մարգարէութեան խօսքերը, և կը պահեն ինչ որ անոր մէջ գրուած է. վասն զի ժամանակը մօտ է:

4 Յովհաննէսէ եօթը եկեղեցիներուն որոնք Ասիայի մէջ են. շնորհք և խաղաղութիւն ձեռի Անկէ որ է և որ էր և որ պիտի գայ, ու եօթը Հոգիներէն՝ որոնք անոր աթոռին առջև են,

5 Եւ Յիսուս Քրիստոս հաւատարիմ վկայէն, որ մեռելներուն անգրանիկն է ու երկրի թագաւորներուն իշխանը. անոր որ մեզ սիրեց, ու

6 մեզ իր արիւնովը մեր մեղքերէն լուաց, Եւ մեզ թագաւորներ ու քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր Հօրը. անոր փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

7 Ահա ամպերով կու գայ. ու ամէն աչք պիտի

- տեսնէ զանիկա , և անոնք որ զանիկա խոցեցին .
 և անոր վրայ կոծ պիտի ընեն երկրի բոլոր ազ-
 8 գերը = Այո , Ամէն = Ես եմ Ալֆա և Օմէգա ,*
 կ'ըսէ Տէր [Աստուած] , որ է և որ էր և որ
 պիտի գայ , Ամենակալը =
- 9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը , և Յիսուս
 Քրիստոսի նեղութեանը ու արքայութեանը և
 Համբերութեանը մէջ ընկերակիցը , Պատմոս
 ըսուած կղզին էի՝ Աստուծոյ խօսքին համար ու
 10 Յիսուս Քրիստոսի վկայութեանը համար = Ե-
 իկիրակի օրը Հոգին իմ վրաս եկաւ , ու ետեւէս
 մեծ ձայն մը լսեցի փողի յայն պէս , որ կ'ըսէր ,
 11 ՚Ինչ որ կը տեսնես , գիրքի մը մէջ գրէ , ու զրկէ
 լեօթը եկեղեցիներուն , որոնք Եփեսոսի , ու
 Զմիւռնիայի , և Պերգամոնի , ու Թիւատիրի , և
 Սարգիսկէի , ու Փիղադեղփիայի , և Լաւուդի-
 12 կիայի մէջ են = Եւ դարձայ այն ձայնը տեսնե-
 լով՝ որ ինծի կը խօսէր . ու երբ դարձայ՝ եօթը
 13 ոսկեղէն աշտանակներ տեսայ . Եւ եօթը աշ-
 տանակներուն մէջ՝ մէկը Որդւոյ մարդոյ նման ,
 պճղնաւոր պատմութեան մը հազած ու կուրծքին
 14 վրայ ոսկի գօտի մը կապած . Եւ իր զուխը ու
 մազերը՝ բուրդի պէս ձերմակ ու ձիւնի պէս ,
 15 ու իր աչքերը՝ կրակի բոցի պէս . Եւ իր սա-
 քերը՝ ոսկեպղինձի նման , որպէս թէ Հնոցի մէջ
 կրակ դարձած , ու իր ձայնը՝ շատ ջուրերու
 16 ձայնի պէս . Եւ իր աջ ձեռքին մէջ եօթը աստղ
 ունէր , ու իր բերնէն սրած երկբերան սուր մը
 կ'երլէր , և իր երեսը արեւու պէս էր՝ որ իր զօ-
 17 թութիւնովը կը փայլի = Ու երբ տեսայ զանիկա ,
 իր ստորը ինկայ մեռելի պէս , ու իր աջ ձեռքը
 իմ վրաս դրաւ ու ըսաւ ինծի , Մի վախնար .

* Որոնք՝ Եւսեբիոս , Առաջինը ու Վերջինը ,

† Այսինքն , տերունական

‡ Որոնք , Ես եմ Ալֆա և Օմէգա , Առաջինը և Վերջինը . և ինչ

|| Որոնք , Ասիա եղած եօթը

Հոգին ինչ կըսէ եկեղեցիներուն . Ան որ կը յաղթէ , անոր ուտել պիտի տամ կենաց ծառէն՝ որ Աստուծոյ դրախտին մէջ է :

8 Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ . Այսպէս կըսէ Առաջինը ու Վեր-

9 ջինը , որ մեռաւ ու կենդանացաւ . Գիտեմ՝ քու գործերդ ու նեղութիւնդ և աղքատութիւնդ , (բայց հարուստ ես ,) ու անոնց հայհոյութիւնը՝ որ կըսեն թէ իրենք Հրեայ են , ու չեն , հապա-

10 Սատանայի ժողովք մը : Բնաւ մի փախնար այն բաներէն զորոնք պիտի կրես . ահա Բանասերուն ձեզմէ մէկ քանիները բանար պիտի ձգէ որպէս զի փորձուիք , և տասը օր նեղութիւն պիտի ունենար . մինչև ի մահ հաւատարիմ եղիր , ու

11 քեզի կենաց պսակը պիտի տամ : Ան որ ահանջ ունի , թող լսէ թէ Հոգին ինչ կըսէ եկեղեցիներուն : Ան որ կը յաղթէ , երկրորդ մահէն պիտի չվնասուի :

12 Եւ Պերգամոնի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշտակին գրէ . Այսպէս կըսէ անիկա որ սրած-

13 երկբերան սուրը ունի . Գիտեմ՝ քու գործերդ , և թէ ո՛ւր կը բնակիս , այսինքն Սատանայի աթոռին եղած տեղը , ու իմ անունս կը պահես , և իմ հաւատքս չուրացար այն օրերը անգամ՝ որ Անթիպաս իմ հաւատարիմ վկաս սպաննուեցաւ ձեր մէջ , ուր Սատանայ կը բնակի :

14 Բայց քեզի դէմ քիչ մը բան ունիմ , որ հոգ Բաղասամի վարդապետութիւնը բռնողներ ունիս , որ Բաղակի սորվեցուց Իսրայելի որդիներուն առջև գայթակղութիւն գնել , որպէս զի անոնք կուռքերու զոհուածներ ուտեն ու

15 պղտնիութիւն ընեն : Այսպէս ալ դուն Նիկոզայոսեանց վարդապետութիւնը բռնողներ ու-

16 նիս , զոր ես կ'աւեմ : [Ուտի] ապաշխարէ . եթէ ոչ շուտով կու գամ քեզի , ու իմ բերնիս

- 17 սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց հետ : Ան
որ ականջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ
եկեղեցիներուն . Ով որ կը յաղթէ, պահուած
մանանայէն ուտել պիտի տամ անոր, ու ձեր-
մակ խիճ մը պիտի տամ անոր, և այն խիճին
վրայ նոր անուն մը գրուած, զոր մէկը չգիտեր,
բայց միայն ան՝ որ կ'ընդունի :
- 18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցւոյն հրեշ-
տակին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ Աստուծոյ Արդիւն,
որ կրակի բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր սա-
- 19 քերը սակեպղինձի նման են . Գիտեմ քու գոր-
ծերդ և սէրդ ու ծառայութիւնդ, և քու հա-
ւատքդ ու համբերութիւնդ, և թէ քու վեր-
- 20 ջին գործերդ առաջիններէն շատ են : Բայց
քեզի դէմ *բան մը՝ ունիմ, որ թող կու տաս
Յեղարէլ կինը, որ ինքզինք մարգարէուհի
կ'անուանէ . ու իմ ծառաներս մարտեցնելով՝
կը սորվեցնէ պոռնիութիւն ընել և կուռքերու
- 21 զոհուածներ ուտել : Եւ ես անոր ժամանակ
տուի իր պոռնիութեանը վրայ ապաշխարելու,
22 ու չապաշխարեց : Ահա ես զանիկա անկողին
պիտի ձգեմ, ու անոր հետ շնութիւն ընողները՝
մեծ նեղութեան մէջ, եթէ իրենց գործերուն
- 23 վրայ չապաշխարեն : Եւ անոր զուակները մահով
պիտի սպաննեմ . ու բոլոր եկեղեցիները պիտի
զիսնան թէ ես ան եմ՝ որ երիկամունքները
ու սիրտերը կը քննեմ . և ամէն մէկուդ ձեր
գործերուն համեմատ պիտի հատուցանեմ :
- 24 Բայց ձեզի կ'ըսեմ միւսներուդ որ Թիւատիրի
մէջ էք, ու այս վարդապետութիւնը չունիք,
որ չճանչցաք Սատանայի խորունկ բաները,
(ինչպէս կ'ըսեն,) Չեր վրայ ուրիշ ծանրութիւն
- 25 չեմ ձգեր . Հապա զայն որ ունիք՝ պահեցէք
- 26 մինչև ես գամ : Եւ ան որ կը յաղթէ ու իմ

- գործերս մինչև վերջը կը պահէ , անոր իշխա-
- 27 նութիւնն պիտի տամ ազգերուն վրայ , (Եւ
պիտի հովուէ զանոնք երկաթէ գաւազանով ,
անոնք բրուտի ամաններու պէս պիտի փշրուին .)
- 28 Ինչպէս ես ալ իմ Հօրմէս առի . ու անոր պիտի
- 29 տամ առաւօտեան աստղը : Ան որ ահանջ ունի ,
թող լսէ թէ Հոգին ինչ կըսէ եկեղեցիներուն :

ԳԼ. Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարգիկէի եկեղեցին Տրեշտալը . 3 կը յորդորէ զանկա որ
ապաշխարէ , և սպառնայիք կ'ընէ անոր . 8 կը գովէ Փիղադեղփիայի եկեղեցին
Տրեշտալը 10 իր արթնութեանը և համբերութեանը համար . 15 կը նախատէ Լա-
ւողիկէի եկեղեցին Տրեշտալը՝ ոչ պող և ոչ տաք ըլլալուն համար , 19 և կը
պատուիրէ որ աւելի նախանձաւոր ու ջերմեւանդ ըլլայ : 20 Քրիստոս դուռը կայնած
կը բաղիտ :

- 1 Եւ Սարգիկէի մէջ եղած եկեղեցւոյն Տրեշտա-
կին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ անկա որ ունի Աս-
տուծոյ եօթը Հոգիները ու եօթը աստղերը .
Գիտեմ քու գործերդ՝ որ դուն անուն ունիս
- 2 թէ կենդանի ես , ու մեռած ես : Արթուն կե-
ցիր և հաստատէ մնացած բաները որոնք մեռ-
նելու վրայ են , վասն զի քու գործերդ Աստու-
- 3 ծոյ առջև կատարեալ չգտայ : Հիմա միաքղ բեր
թէ ինչպէս ընդունեցիր ու լսեցիր , ու պահէ
և ապաշխարէ . բայց եթէ արթննալու չըլլաս ,
գողի պէս քու վրադ պիտի գամ , ու բնաւ
պիտի չզխանաս թէ ո՞ր ժամուն քու վրադ պիտի
- 4 գամ : Սակայն քանի մը անձեր ունիս Սարգի-
կէի մէջ , որոնք իրենց հանդերձները չաղա-
տեցին , և ձերմակներով պիտի պարտին ինձի
- 5 հետ , քանզի արժանի են : Ան որ կը յաղթէ՝
ձերմակներ պիտի հագնի , ու ես անոր անունը
կենաց զիրքէն պիտի չաւրեմ . և անոր անունը
պիտի գաւանիմ իմ Հօրս առջև ու անոր հրեշ-
- 6 տակներուն առջև : Ան որ ահանջ ունի , թող
լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն :

- 7 Եւ Փիղագեղփիայի մէջ եղած կեղեցւոյն
 Հրեշտակին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ այն Սուրբը ,
 այն ճշմարիտը որ Դաւիթի բանալին ունի .
 կը բանայ ու մէկը չկայ որ գոցէ , և կը գոցէ
- 8 ու մէկը չկայ որ բանայ . Գիտեմ քու գործերդ .
 ահա քու առջևդ բացուած դուռ մը դրի , զոր
 մէկը չկրնար գոցել . փասն զի դուն քիչ մը կա-
 րողութիւն ունիս , և իմ խօսքս պահեցիր ու
- 9 իմ անունս չուրացար : Ահա ես քեզի կու տամ
 Սասանայի ժողովքէն եղողները , որոնք կ'ըսեն
 թէ իրենք Հրեայ են ու չեն , հապա սուտ կ'ը-
 սեն . ահա պիտի ստիպեմ զանոնք որ գան ու
 երկրպագութիւն ընեն քու ստեբրուդ առջև ,
- 10 և ճանչնան թէ ես քեզ սիրեցի : Արովհետև
 իմ համբերութեանս խօսքը պահեցիր , ես ալ
 քեզ պիտի պահեմ փորձութեան ժամանակ ,
 որ պատրաստ է գալու բոլոր աշխարհի վրայ՝
 երկրի երեսը բնակողները փորձելու համար :
- 11 Ահա ես շուտով կու գամ . ունեցածդ առջև
 12 որպէս զի մէկը չառնէ քու պսակդ : Ան որ
 կը յաղթէ , անիկա իմ Աստուծոյս տաճարին
 մէջ սիւն մը պիտի ընեմ , ու ալ դուրս պիտի
 չելլէ . և անոր վրայ իմ Աստուծոյս անունը
 պիտի գրեմ , ու իմ Աստուծոյս քաղաքին ա-
 նունը , այսինքն նոր Երուսաղէմի , որ երկինքէն
 իմ Աստուծմէս կ'իջնէ , և իմ նոր անունս .
- 13 Ան որ ականջ ունի , թող լսէ թէ Հոգին ինչ
 կ'ըսէ եկեղեցիներուն :
- 14 Եւ Լաւողիկէի մէջ եղած եկեղեցւոյն Հրեշ-
 տակին գրէ . Այսպէս կ'ըսէ Ամէնը , հաւատա-
 րիմ ու ճշմարիտ Վկան , Աստուծոյ արարած .
- 15 ներուն Սկիզբը . Գիտեմ քու գործերդ , որ ոչ
 պաղ ես ու ոչ տաք . երանի՛ թէ պաղ ըլլայիր
- 16 կամ տաք : Ուստի դուն որ գաղջ ես , ու ոչ
 տաք՝ ոչ ալ պաղ , քեզ բերնէս դուրս փսխելու

- 17 վրայ եմ. Քանզի կ'ըսես, Ես հարուստ եմ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ չեմ. ու չես գիտեր որ դուն խեղճ՝ ու թշուառական ես, և աղքատ
- 18 ու կոյր ու մերկ է Ես քեզի խորհուրդ կու տամ. ինձմէ կրակի մէջ փորձուած ոսկի ծախու առ, որպէս զի հարստանաս, ու ձերմակ հանդերձներ՝ որպէս զի հագնիս, որպէս զի քու ամօթալի մերկութիւնդ չերեւայ. և աչքերդ դեղ դիւր
- 19 որպէս զի տեսնես: Ես իմ ամէն սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրատեմ. ուստի նախանձաւոր եղիւր ու ապաշխարէ: Ահա ես դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ. եթէ մէկը իմ ձայնս լսէ ու դուռը բանայ, անոր քով պիտի մանեմ և անոր հետ ընթրիք պիտի ընեմ, ան ալ ինձի
- 21 հետ: Ան որ կը յաղթէ, ինձի հետ իմ ամօթուս նստել պիտի տամ անոր, ինչպէս ես ալ յաղթեցի ու իմ Հօրս հետ անոր ամօթուք նստայ:
- 22 Ան որ ահանջ ունի, թող լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն:

ԳԼ. Դ

2 Յովհաննէս Աստուծոյ ամօթուք կը տեսնէ երկինքին մէջ: 4 Քանզորս երեցները: 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջևնուն ու ետևնուն աչքերով լեցուն էին: 40 Երեցները իրենց պակները ամօթին վրայ նստողին ոտքը դնելով, երկրպագութիւն կ'ընեն անոր:

- 1 Այս բաներէն ետքը տեսայ, և ահա երկինքի մէջ բացուած դուռ մը կար, և առաջին ձայնը զոր լսեցի՝ փողի նման էր, որ ինձի հետ կը խօսէր ու կ'ըսէր, Հոս ելիւր ու ասկէ ետքը ըլլաւ
- 2 լու բաները քեզի ցուցնեմ: Եւ շուտ մը Հոգին իմ վրաս եկաւ. և ահա ամօթու մը դրուած էր
- 3 երկինքի մէջ. Ու ամօթուն վրայ մէկը նստեր էր. և նստողը յասպիս ու սարգիոն քարերու եւ
- 4 րեւութին նման էր: Եւ ամօթուն բոլորաիքը ծիածան՝ զմրուխտի երեւութի նման, ու ամօթու

ուն բոլորտիքը քսանըչորս ամիսներ , և այն
 ամիսներուն վրայ քսանըչորս երէցներ * նստեր
 էին՝ ճերմակ հանդերձներ հագած , ու գլուխ
 5 նին ոսկիէ սլակներ «նէին» : Եւ ամիսէն փայլակ-
 ներ ու ձայներ և որոտումներ կ'ելլէին , ու ամ-
 թուին առջև եօթը հաս բորբոքած կրակի
 զամբարներ կային . որոնք Աստուծոյ եօթը
 6 Հոգիներն են : Եւ ամիսին առջև իբրև ա-
 պակեղէն ծով մը՝ ակնվանիի նման , և ամիս-
 ուն մէջ ու ամիսին բոլորտիքը՝ չորս կենդանի-
 ներ , որոնք աչքերով լեցուն էին առջևէ ու
 7 ետևէ : Եւ առաջին կենդանին առիւծի նման
 էր , ու երկրորդ կենդանին՝ զուարակի նման ,
 և երրորդ կենդանին մարգու երես ունէր , ու
 8 չորրորդ կենդանին՝ թռչող արծիւի նման : Եւ
 չորս կենդանիներուն ամէն մէկը շուրջանակի
 վեց վեց թև ունէր , ու ներսէն աչքերով լե-
 ցուն էին . ու չէին հանգչեր ոչ ցարեկը ոչ ալ
 9 գիշերը՝ ըսելով , Սուրբ , Սուրբ , Սուրբ Տէր
 Աստուած Ամենակալ , որ էր և որ է և որ պիտի
 10 գայ : Ու երբ այն կենդանիները փառք ու
 պատիւ և զոհութիւն կու տային ամիսին վրայ
 նստողին , որ կենդանի է յաւիտեանս յաւի-
 տենից . Քսանըչորս երէցները ամիսին վրայ
 նստողին առջև կ'իյնային ու երկրպագութիւն
 կ'ընէին յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի ե-
 ղողին , և իրենց սլակները ամիսին առջև
 կը ձգէին՝ ըսելով , Արժանի ես , Տէր , փառք
 ու պատիւ և զօրութիւն առնելու , վասն զի
 ամէն բան դուն ստեղծեցիր , և քու կամքովդ
 եղան ու ստեղծուեցան :

* Ո՞ւր , նստած տեսայ

ԳԼ. Ե

- 1 Եօթը կնիքով կնքուած գիրքը : Միայն մորթուած Գառնուկը արժանի էր զանկա
րանալու : 42 վասն որոյ երէցները փառք ու զոհութիւն կու տան անոր , 9 ու
կը խոտաովանին թէ անկա փրկեց զերեւք եր արիւնով :
- 1 Եւ աթոռին վրայ նաստղին աջ ձեռքը գիրք մը
տեսայ՝ ներսէն ու դուրսէն գրուած , և եօթը
- 2 կնիքով կնքուած : Ու զօրաւոր հրեշտակ մը
տեսայ՝ որ մեծ ձայնով կը կանչէր , Ո՞վ ար-
ժանի է այդ գիրքը բանալու և ատոր կնիքները
- 3 քակելու : Եւ ոչ երկինքի մէջ , ոչ երկրի վրայ
ու ոչ երկրի տակ գտնուեցաւ մէկը՝ որ կարող ըլ-
լար այն գիրքը բանալ , ոչ ալ անոր նայիլ :
- 4 Ես ալ սաստիկ կու լայի՝ որ մէկը արժանի չգրա-
նուեցաւ այն գիրքը բանալու * , ոչ ալ անոր նայե-
լու :
- 5 Ու երէցներէն մէկը ըսաւ ինծի , Մի լար .
ահա Յուդայի ցեղէն եղող Առիւծը , Գաւիթի
Արմատը , յաղթեց այն գիրքը բանալու ու անոր
- 6 եօթը կնիքները քակելու : Եւ տեսայ որ աթո-
ռին ու չորս կենդանիներուն մէջտեղ և երէց-
ներուն մէջտեղ կայնած Փառնուկ մը կար , որ-
պէս թէ մորթուած , որ եօթը եղջիւր ու եօթը
աչք ունէր , որոնք Աստուծոյ եօթը Հոգիներն
- 7 են՝ որ բոլոր երկիր կը զրկուին : Եւ անկա եկաւ
ու աթոռին վրայ նաստղին աջ ձեռքէն գիրքը
- 8 առաւ : Ու երբ գիրքը առաւ , չորս կենդանի-
ները ու քսանըչորս երէցները Փառնուկին
առջև ինկան , և ամէնն ալ քնարներ ունէին ,
ու ոսկիէ խնկամաններ՝ խունկով լեցուն , որ
- 9 սուրբերուն ազօթքն է : Եւ նոր երգ մը կ'եր-
գէին՝ ըսելով , Արժանի ես դուն այդ գիրքը
առնելու և ատոր կնիքները բանալու . վասն զի
մորթուեցար , ու մեզ ծախու առիր Աստուծոյ՝
քու արիւնովդ ամէն ցեղէ ու լեզուէ և ժողո-
ղովուրդէ ու ազգէ . Եւ † մեզ մեր Աստուծոյն թա-
- 10

* Ո՞վ-ն է՝ Վ--եցնէն , և կարդալու

† Ո՞վ-ն է , ստոնք

- գաւորներ ու քահանաներ ըրիր, ու երկրի վրայ
- 11 պիտի *Թագաւորենք = Եւ նայեցայ՝ ու շատ
հրեշտակներու ձայն լսեցի, որոնք աթոռին ու
կենդանիներուն և երէցներուն բոլորալիքն էին.
ու անոնց թիւն էր բիւրք բիւրուց և հազարք
- 12 հազարաց. որոնք մեծ ձայնով կ'ըսէին, Այդ
մորթուած Գառնուկը արժանի է զօրութիւն
ու հարստութիւն և իմաստութիւն ու կարող
ութիւն և պատիւ ու փառք և օրհնութիւն
- 13 առնելու = Եւ բոլոր արարածները, որ երկինքի
մէջ ու երկրի վրայ ու երկրի տակ և ծովու մէջ,
ու ամէն ինչ որ անոնց մէջ կայ՝ լսեցի որ կ'ը-
սէին, Աթոռին վրայ նստողին և Գառնուկին
օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զօրութիւն
- 14 յաւիտեանս յաւիտենից = Եւ չորս կենդանի-
ները կ'ըսէին, Ամէն. ու †երէցները ինկան ու
երկրպագութիւն ըրին‡ =

ԳԼ. Զ

† կնիքներուն կարգաւ բացուիր, ու անոնց հետեւած երեղթները :

- 1 Եւ տեսայ, երբ Գառնուկը «կնիքներէն մէկը»
բացաւ, ու չորս կենդանիներուն մէկէն որս-
տումի պէս ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր
- 2 ու տես = Ու տեսայ, և տհա ձերմակ ձի մը,
ու անոր վրայ հեծնողը ապեղ մը ունէր. և
պսակ մը տրուեցաւ անոր, և անիկա յաղթող
էր ու յաղթելու ելաւ =
- 3 Ու երբ երկրորդ կնիքը բացաւ, երկրորդ
- 4 կենդանիէն լսեցի որ կ'ըսէր, Տեկուր = Եւ ուրիշ
ձի մը ելաւ շառագոյն, ու անոր վրայ հեծնու-
ղին իշխանութիւն տրուեցաւ որ երկրէ խաղաղու-
թիւնը առնէ, որպէս զի իրար սպաննեն. ու
անոր մէկ մեծ սուր մը տրուեցաւ =

* ՈՒՆՆ, Թագաւորեն † ՈՒՆՆ, քսանչորս երէցները

† ՈՒՆՆ + † - ԵՅԻՆ, յաւիտեանս յաւիտենից կենդանի եղողին

† ՈՒՆՆ, եթէ կնիքները § ՈՒՆՆ, Եկուր ու տես

- 5 Ու երբ երրորդ կնիքը բացաւ, երրորդ կենդանիէն լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր ու տես. ու տեսայ, և ահա սև ձի մը, ու անոր վրայ հեծ-
- 6 նողը իր ձեռքը կշիռ մը ունէր: Ու չորս կենդանիներուն մէջէն ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Կապի՛ճ մը ցորենը մէկ դահեկանի, ու երեք կապի՛ճ գարին մէկ դահեկանի. և ձէթին ու գինիին վնաս չընես:
- 7 Ու երբ չորրորդ կնիքը բացաւ, չորրորդ կենդանիէն ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր, Եկուր ու տես: Ու տեսայ, և ահա դեղին ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողին անունը Մահ էր, և Գոժոխքը անոր ետեւէն կ'երթար. ու անոնց իշխանութիւն տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ, որ սրով ու սովով և մահով ու երկրի գազաններով սատկեցնեն:
- 9 Ու երբ հինգերորդ կնիքը բացաւ, սեզանին տակ տեսայ այն մարդոց հոգիները, որոնք սպաննուած էին Աստուծոյ խօսքին համար, ու անոր վկայութեանը համար՝ զոր իրենք ունէին.
- 10 Եւ մեծ ձայնով աղաղակեցին ու ըսին, Ով սուրբ ու ճշմարիտ Տէր, մինչև ե՞րբ չես դատեր ու մեր արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն պա-
- 11 հանջեր: Եւ ձերմակ հանդերձներ տրուեցան անոնց, ու ըսուեցաւ անոնց որ քիչ մը ատեն ալ հանգչին, մինչև անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայրները ըման ըլլան, որոնք իրենց պէս պիտի սպաննուէին:
- 12 Եւ տեսայ, երբ վեցերորդ կնիքը բացաւ, ու մեծ շարժ մը եղաւ, ու արևը սևցաւ մազեղէն քուրձի մը պէս, և լուսինը [բոլորովին] արիւնի
- 13 պէս եղաւ. Ու երկինքի աստղերը գետինը թափ/թփեցան, ինչպէս սասաիկ հովէն շարժուած թղենին իր ահաս պտուղները կը թափէ.
- 14 Եւ երկինք գալարուող սոմսի մը պէս կը քաշ-

- ուէր . ու բոլոր լեռները և կղզիները իրենց
 15 տեղերէն շարժեցան : Ու երկրի թագաւորները
 և մեծամեծները ու հարուստները , հազարա-
 պեաները և զօրաւորները , ու բոլոր ծառաները
 ու բոլոր ազատները այրեցուն և լեռներու ա-
 16 պառաժներուն մէջ պահուրտեցան . Եւ լեռ-
 ներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին , Մեր վրայ
 ինկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երեսէն՝ որ ա-
 թոռին վրայ կ'ընասի , ու Գառնուկին բարկու-
 17 թեանէն : Վասն զի անոր բարկութեանը մեծ օրը
 եկաւ , և ո՞վ կրնայ դիմանալ :

ԳԼ. Է

2 Հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակատները կը կնքէ : 4 Կնքուածներուն թիւը ,
 այսինքն Խորայելի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը , 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն
 անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջև կը կենային ճերմակ հանդերձները
 հազած՝ ու ձեռքերնին արմուկները բռնած : 14 Անոնց հանդերձները Գառնու-
 կին արևնովը լուացուած էին :

- 1 Եւ անկէ ետև տեսայ չորս հրեշտակներ՝ որոնք
 երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին , ու երկրի չորս
 հովերը բռներ էին , որպէս զի երկրի վրայ հով
 չփչէ , ու ոչ ծովու վրայ , ոչ ալ ծառի մը վրայ :
 2 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ արևելքէն
 ելաւ , ու Կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր . և
 մեծ ձայնով մը աղաղակեց այն չորս հրեշտակ-
 րուն , որոնց իշխանութիւն տրուած էր երկրի ու
 3 ծովուն վնասելու , Ու ըսաւ , Երկրի վնաս մի
 ընէք , ոչ ծովուն , ոչ ալ ծառերուն , մինչև մեր
 Աստուծոյն ծառաներուն ճակատները կնքենք :
 4 Եւ կնքուածներուն համրանքը լսեցի՝ որ էր
 հարիւր քառասունչորս հազար՝ Խորայելի որ-
 5 զիներուն բոլոր ցեղերէն կնքուած . Յուդայի
 ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ռուբէնի
 ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Գադի
 6 ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Ասերի
 ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած , Նեփթալ

- դիմի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած, Մա-
 նասէի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած,
 7 Շմաւոնի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած,
 Ղևիի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած,
 Իսաքարի ցեղէն տասուերկու հազար կնքուած,
 8 Չաբուզոնի ցեղէն տասուերկու հազար կըն-
 քուած, Յովսէփի ցեղէն տասուերկու հազար
 կնքուած, Բենիամինի ցեղէն տասուերկու հա-
 զար կնքուած :
- 9 Ասկէ ետքը տեսայ, և ահա մեծ բազմու-
 թիւն՝ զոր մէկը չէր կրնար համբել, բոլոր ազ-
 գերէն ու ցեղերէն և ժողովուրդներէն ու լե-
 զուններէն, որոնք աթոռին առջև ու Քառնու-
 կին առջև կեցեր էին՝ ձերմակ հանդերձներ
 հագած և ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած :
- 10 Եւ մեծաձայն կ'աղաղակէին՝ ըսելով, Փրկու-
 թիւն մեր Աստուծոյն՝ որ աթոռին վրայ կը նստի,
 11 ու Քառնուկին : Եւ բոլոր հրեշտակները աթոռ-
 ուն ու երէցներուն և չորս կենդանիներուն բո-
 լորաիքը կեցեր էին, ու իրենց երեսներուն վրայ
 աթոռին առջև ինկան ու Աստուծոյ երկրպա-
 12 զութիւն ըրին, Ըսելով, Ամէն . որհու՞թիւն
 ու փառք և իմաստութիւն ու գոհութիւն և
 պատիւ ու զօրութիւն և կարողութիւն մեր
 Աստուծոյն յաւիտեանս յաւիտենից : Ամէն :
- 13 Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով՝ ինծի
 ըսաւ, Ասոնք որ ձերմակ հանդերձներ հագած
 14 են՝ ո՞վ են, և ուրկէ՞ եկան : Ես ալ ըսի անոր,
 Տէր իմ, դուն գիտես . ու ըսաւ ինծի, Ասոնք են
 մեծ նեղութենէ եկողները, որոնք իրենց հան-
 դերձները լուացին, ու զանոնք Քառնուկին
- 15 արիւնտիր ձերմկցուցին . Անոր համար Աստու-
 ծոյ աթոռին առջև են, և իրեն կը ծառայեն
 ցորեկ ու գիշեր իր առձարին մէջ . և աթոռին
 վրայ նստողը իր վրանը սլտի տարածէ անոնց

- 16 փրայ = Այսուհետև ոչ պիտի անօթենան ու ոչ ծարաւին, ոչ ալ արևը կամ տաքութիւն մը
 17 անոնց փրայ պիտի խնայ. Վասն զի Գառնուկը որ ամթռին մէջ է, պիտի հովուէ զանոնք, ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները պիտի առաջնորդէ զանոնք. և Աստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն =

ԳԼ. Ը

1 Եօթներորդ կնիքն բացուած ժամանակը, 2 եօթը հրեշտակներու եօթը փողեր կը արուին: 6 Անոցմէ չորսը իրենց փողերը կը հնչեցնեն, որու կը հետեւն մեծ հարուածներ ու պատուհասներ:

- 1 Ու երբ եօթներորդ կնիքը բացաւ, լուծիւն եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ =
 2 Եւ տեսայ այն եօթը հրեշտակները, որոնք Աստուծոյ առջև կը կայնէին. ու անոնց եօթը
 3 փող արուեցաւ = Եւ ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին առջև կայնեցաւ, ու սսկեղէն խնկանոց մը ունէր. և իրեն շատ խառնակ արուեցաւ, որպէս զի բոլոր սրբոց աղօթքներուն հետ ամթռին առջև եղող սկի սեղանին փրայ մատուցանէ = Եւ խառնկերուն ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ հրեշտակին ձեռքէն Աստուծոյ առջև ելաւ = Ու հրեշտակը առաւ խնկանոցը ու զանիկա սեղանին կրակէն լեցուց, և ձգեց երկրի փրայ. ու եղան ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ ու երկրաշարժ = Եւ եօթը հրեշտակները, որոնք եօթը փողերը ունէին, պատրաստուեցան որ հնչեցնեն =
 7 Եւ առաջին հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու եղաւ կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած, ու երկրի փրայ ձգուեցաւ, [ու երկրի երրորդ մասը այրեցաւ,] և ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ, ու ամէն կանանչ խոտ այրեցաւ =
 8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, և

- որպէս թէ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը ձգուեցաւ, ու ծովուն երրորդ մասը արիւն ե-
- 9 զաւ. Եւ ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ մասը մեռաւ, ու նաւերուն երրորդ մասը կորսուեցաւ :
- 10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու երկինքէն մեծ աստղ մը ինկաւ զամբարի պէս բորբոքած, և զետերուն ու ջուրի աղբիւրնե-
- 11 բուն երրորդ մասին վրայ ինկաւ : Եւ այն աստղին անունը Օշինդր էր. ու ջուրերուն երրորդ մասը օշինդր եղաւ, և շատ մարդիկ ջուրերէն մեռան, քանզի դառն եղան :
- 12 Եւ չորրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու արեւին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, այնպէս որ անոնց երրորդ մասը խաւարի, և օրուան երրորդ մասը լոյս չտայ, նոյնպէս ալ գիշերուանը :
- 13 Եւ նայեցայ՝ ու երկինքի մէջ թռչող *հրեշտակի մը յայն լսեցի, որ մեծ ձայնով կ'ըսէր, Վայ, վայ, վայ երկրի վրայ բնակողներուն՝ այն մնացած փողի ձայներուն համար, զորոնք երեք հրեշտակները պիտի հնչեցնեն :

ԳԼ. Թ

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցնելով՝ աստղ մը կ'իյնայ երկինքէն, որու կը տրուի անդունդին բանալին : 2 Անիկա անդունդը կը բանայ, ուրկէ կ'արիճներու պէս մարտիններ կ'ելլեն : 42 Մէկ վայր կ'անցնի : 48 Վեցերորդ փողը կը հնչուի : 44 Չորս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին :

- 1 Եւ հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկրի վրայ. և անդունդի գուբին բանալին անոր արը-
- 2 ուեցաւ. Ու անդունդին գուբը բացաւ, ու այն գուբէն ծուխ կ'ելլէր մեծ հնոցի մը ծուխին

պէս . ու խաւարեցաւ արևը ու օդը գուբին ծուխէն :

- 3 Եւ ծուխէն մարտիսներ կ'ելլէին երկրի վրայ , ու անոնց զօրութիւն տրուեցաւ երկրի կարիճ .
- 4 ներուն ունեցած զօրութեանը պէս . Եւ անոնց քաւեցաւ որ չվնասեն երկրի խտտին , ոչ ալ կանանչեղէնի մը և ոչ ծառի մը , հապա միայն այն մարդոց , որոնք իրենց ճակատներուն վրայ Աստուծոյ կնիքը չունին : Եւ անոնց հրաման տրուեցաւ որ չսպաննեն զանոնք , հապա չարչարեն զանոնք հինգ ամիս . ու անոնց հրաման չարչարանքը կարիճի հրաման չարչարանքին պէս էր՝ երբ մարդը կը զարնէ : Եւ այն օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն ու պիտի չգտնեն . և պիտի ուզեն մեռնիլ , ու մահը անոնցմէ պիտի փախչի : Եւ մարտիսներուն նմանութիւնը՝ պատերազմի պատարաստուած ձիերու պէս , ու անոնց գլուխներուն վրայ *ոսկեղէն պսակներու պէս , և անոնց երեսները մարդոց երեսներու պէս էին . Ու անոնք մազեր ունէին կիներու մազերուն պէս , ու անոնց ակռաները առիւծներու ակռաներուն պէս էին : Եւ զրահներ ունէին երկաթէ զրահներու պէս . ու անոնց թևերուն ձայնը պատերազմի վազող շատ ձիեր ընդ կառքերու ձայնին պէս էր : Եւ կարիճներու նման պոչեր ունէին , ու պոչերնուն վրայ խայթոց . և իշխանութիւն ունէին հինգ ամիս մարդոց վնասելու : Եւ իրենց վրայ թագաւոր ունէին անգունդին հրեշտակը , որուն անունը Եբրայեցերէն Մբազոն , և Յոյն լեզուով կ'ըսուի Մպոդդիոն : Մէկ վայր անցաւ . սակէ ետև ահա երկու վայեր ալ կու գան :
- 13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց , ու ձայն մը լսեցի Աստուծոյ առջև եղող ոսկի սեղանին չորս եղջիւրներէն , Որ կ'ըսէր վեցերորդ

* Ուրախ , ոսկեղ նման

† Այսինքն , կորուսիչ

‡ Այսինքն , կորուսիչ

- հրեշտակին որ փողը ունէր, Եփրատ մեծ գետին վրայ կապուած չորս հրեշտակները արձակուեցան, որ պատրաստուած էին ժամի ու օրուան և ամիսի ու տարիի համար, որպէս զի մարդոց
- 15 ձակէ = Եւ այն չորս հրեշտակները արձակուեցան, որ պատրաստուած էին ժամի ու օրուան և ամիսի ու տարիի համար, որպէս զի մարդոց
- 16 երրորդ մասը մեռցնեն = Եւ ձիաւոր զօրքերուն համրանքը երկու բիւբք բիւբուց էր, ու լսեցի
- 17 անոնց համրանքը = Եւ տեսիլքին մէջ այսպէս տեսայ ձիերը, ու անոնց վրայ հեծնողները՝ որոնք ունէին հրեղէն ու յակնթեղէն և ծծմբեղէն զրահներ. և ձիերուն գլուխները աւիւններու գլուխներուն պէս էին, ու անոնց բեր-
- 18 նէն կրակն ու ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր = Այս երեք [հարուած]ներէն մարդոց երրորդ մասը մեռաւ, այսինքն կրակէն ու ծուխէն ու ծծումբէն, որոնք անոնց բերնէն կ'ելլէին = Վասն զի
- 19 *անոնց զօրութիւնը բերաններնուն մէջ է ու պոչերնուն մէջ. քանզի անոնց սոչերը օձերունման էին, ու գլուխներ ունէին որոնցմով
- 20 կը մկասէին = Եւ ուրիշ մարդիկ որոնք այս հարուածներէն չսպաննուեցան, իրենց ձեռքերուն գործերէն չսպաշխարեցին, որ երկրպագութիւն չընեն դեերուն, ու սակիէ և արծաթէ ու պղնձէ և քարէ ու փայտէ շինուած կուռքերուն, որոնք ոչ կրնան տեսնել, ոչ ալ լսել ու
- 21 ոչ քաշել. Նաև չսպաշխարեցին իրենց մարգասպանութիւններէն, ոչ ալ իրենց կախարգութիւններէն, ոչ ալ իրենց պոռնկութենէն և ոչ իրենց գողութիւններէն =

ԳԼ. Ժ

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երևնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքով մը ունենալով. 6 երգում կ'ընէ յաւիտեան Կենդանի եղողին վրայ, թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չլլայ: 9 Յովհաննէսի հրաման կ'ըլլայ որ այն զերբ անէ և ուտէ:

- 1 Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը որ երկինքէն կ'իջնէր, ու ամպ հագած էր և իր գլխուն վրայ ծիածան կար. ու իր երեսը արևի պէս էր,
- 2 և իր ոտքերը՝ կրակի սիւներու պէս. Եւ իր ձեռքը զրքոյկ մը ունէր բացուած, ու իր աջ ոտքը ծովուն վրայ դրաւ, և ձախը՝ ցամաքին
- 3 վրայ. Եւ մեծ ձայնով ազազակեց առիւծի մը գոչելուն պէս. ու երբ ազազակեց, եօթը ու
- 4 բոստումները իրենց ձայներովը խօսեցան: Ու երբ եօթը սրոտումները *խօսեցան, պիտի գրէի. ու երկինքէն ձայն մը լսեցի որ †կ'ըսէր, Կնքեայն բաները զօրոնք եօթը սրոտումները խօսեցան,
- 5 ու զանոնք մի գրեր: Եւ այն հրեշտակը զոր ծովուն վրայ ու ցամաքին վրայ կայնած
- 6 տեսայ, իր [աջ] ձեռքը երկինք վերցուց. Ու երգում ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից Կենդանի եղողին վրայ, որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ անոր մէջ է, ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջ է, և ծովը ու ինչ որ անոր մէջ է, [Ժէ ա՛լ
- 7 Ժամանակ պիտի չըլլայ. Հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին օրերը՝ երբ փողը հնչեցնէ, Աստուծոյ խորհուրդը պիտի կատարուի, ինչպէս իր ծառաներուն, մարգարէներուն, աւետիս տուաւ:
- 8 Եւ այն ձայնը զոր երկինքէն լսեցի, նորէն խօսեցաւ ինձի ու ըսաւ, Քնա առ այն բաց զրքոյկը՝ որ ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող
- 9 հրեշտակին ձեռքն է: Ես ալ հրեշտակին դացի ու ըսի անոր, Տուր ինձի այդ զրքոյկը. ու ըսաւ ինձի, Առ ասիկա ու կեր. և քու փորիդ մէջ դառնութիւն պիտի պատճառէ, բայց բերնիդ
- 10 մէջ մեղրի պէս անոյշ պիտի ըլլայ: Եւ զրքոյկը հրեշտակին ձեռքէն առի ու կերայ զանիկա. և իմ բերնիս մէջ մեղրի պէս անոյշ էր, և ու-

*Ո՛րն է, իրենց ձայներովը խօսեցան

†Ո՛րն է, ինձի կ'ըսէր

տելէս ետքը փորիս մէջ դառնութիւն եղաւ ։
 11 Ու ըսաւ ինծի , Պէտք է որ դուն նորէն մար-
 դարէութիւն ընես շատ ժողովուրդներու և
 ազգերու ու լեզուներու և թագաւորներու
 *վրայով ։

ԳԼ . ԺԱ

3 Երկու վիաները կը մարդարեանան ։ 6 Անոնք իշխանութիւն պիտի ունենան երկինքը
 գոցելու՝ որպէս զի անձրև չգայ ։ 7 Գաղտնը պիտի պատերազմի անոնց դէմ , ու
 սպաննէ զանոնք ։ 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան , 11 և երեք ու կէս օրէն ետև յա-
 բուութիւն պիտի առնեն ։ 14 Երկորդ վայր կ'անցնի ։ 15 Եթէ երրորդ փողը կը հնչուի ։

1 Եւ ինծի եղէ՛գ մը տրուեցաւ գաւազանի սէս ,
 և հրեշտակը կայներ էր ու կ'ըսէր , Ելի՛ր ու
 չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը , և անոր

2 մէջ երկրպագութիւն ընողները ։ Ու գաւիթը
 որ տաճարին դուրսն է , ձգէ և մի չափեր ,
 փասն զի անիկա հեթանոսներուն տրուած է ,
 ու անոնք սուրբ քաղաքը պիտի կոխկռտեն

3 քառասունուերկու ամիս ։ Եւ իմ երկու վիա-
 ներուս յօր-թիւն պիտի տամ , և անոնք քուրձ
 հագած հազար երկու հարիւր ու փաթսուն օր

4 մարգարէութիւն պիտի ընեն ։ Ասոնք այն եր-
 կու ձիթենիները ու երկու աշտանակներն են ,

5 որոնք երկրի Տէրօջը առջև կը կենան ։ Եւ եթէ
 մէկը ուզէ անոնց վնաս ընել , անոնց բերան-
 ներէն կրակ կ'ելլէ , ու իրենց թշնամիները
 կ'ուտէ . և եթէ մէկը ուզէ անոնց վնաս ընել ,

6 պէտք է որ անիկա այսպէս սպաննուի ։ Ասոնք
 իշխանութիւն ունին երկինքը գոցելու , որ-
 պէս զի իրենց մարգարէութեան օրերը անձրև
 չգայ , ու ջուրերուն վրայ իշխանութիւն ունին՝
 զանոնք արիւն դարձնելու , և ամէն կերպ պա-
 տուհասներով երկիրը զարնելու՝ քանի անգամ

7 որ ուզեն ։ Ու երբ իրենց վկայութիւնը կա-
 տարեն , այն ատեն անդունդէն ելլող դազանը

- անոնց հետ պատերազմ պիտի ընէ, և անոնց
 8 պիտի յաղթէ ու պիտի սպաննէ զանոնք = Եւ
 անոնց դիերը ինկած պիտի քան այն մեծ քաղաքին
 հրապարակին մէջ, որ հոգևորապէս կ'ըսուի
 Սոգոմ ու Եգիպտոս, ուր *մեր Տէրն ալ խաչ
 9 ուեցաւ = Եւ ժողովուրդներէն ու ցեղերէն և
 լեզուներէն ու ազգերէն պիտի տեսնեն անոնց
 դիերը երեք ու կէս օր. ու թող պիտի չտան
 անոնց դիերը գերեզմաններու մէջ թաղել =
 10 Եւ անոնք որ երկրի վրայ կը բնակին, ուրախ
 պիտի ըլլան ու խնդան անոնց վրայ, մինչև ան-
 դամ իրարու ընծաներ պիտի զրկեն. վասն զի
 այս երկու մարդարէները երկրի բնակիչները
 չարչարեցին =
- 11 Եւ երեք ու կէս օրէն ետև Աստուծոյ կեն-
 դանութեան հոգի մտաւ անոնց մէջ, ու իրենց
 ոտքերուն վրայ կայնեցան. և զանոնք տեսնող
 12 ներուն վրայ մեծ փախ ինկաւ = Ու երկինքէն
 մեծ ձայն մը †լսեցին, որ կ'ըսէր անոնց, Վեր
 ելէք, հոս եկէ՛ք. և անոնք ամպով երկինք վե-
 րացան, ու անոնց թշնամիները զանոնք տեսան =
- 13 Եւ նոյն ժամուն մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, ու
 քաղաքին տասներորդ մասը կործանեցաւ, և
 այն երկրաշարժէն եօթը հազար մարդիկ մե-
 ռան, ու մնացածները վախով լեցուեցան ու
 14 փառք տուին երկնից Աստուծոյն = Երկրորդ վայր
 անցաւ. ահա երրորդ վայր շուտով կու գայ =
- 15 Ու եօթներորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց.
 ու երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան որ կ'ըսէին,
 Աշխարհի թագաւորութիւնները մեր Տէրօջը
 ու իր Օծեպիներ եղան, և ինք պիտի թագաւ-
 16 ւորէ յաւիտեանս յաւիտենից = Եւ քսանըչորս
 երէցները որոնք իրենց ամթողներուն վրայ
 նստած էին Աստուծոյ առջև, իրենց երեսնե-

* Ո՛ւր, իրենց

† Ո՛ւր, լսեցի

- բուն վրայ ինկան և Աստուծոյ երկրպագութիւն
 17 ըրին՝ ըսելով, Քեզի գոհութիւն կը մատուցա-
 նենք, Ամենակալ Տէր Աստուած, որ ես և որ
 էիր*, սր քու մեծ գորութիւնդ առիր ու թա-
 18 դաւորեցիր: Եւ ազգերը բարկացան, ու քու
 բարկութիւնդ եկաւ, և մեռելներուն ժամա-
 նակը՝ որպէս զի դատուին, ու վարձք տաս քու
 ծառաներուդ, մարգարէներուն, և սուրբերուն
 ու քու անունէդ վախցողներուն, սղտիկներուն
 ու մեծերուն, և երկրի ապականիչները ապա-
 կանես:
 19 Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուե-
 ցաւ, և †անոր ուխտին տապանակը իր տաճա-
 րին մէջ երևցաւ. ու եղան փայլակներ ու ձայ-
 ներ և որոտումներ ու երկրաշարժ և խոշոր
 կարկուտ:

ԳԼ. ԺԲ

1 Կին մը արևը իր վրայ հագած՝ ցաւ կը քաշէ: 4 Մեծ հրեղէն վիշապ մը անոր
 առջև կը սպասէ, որպէս զի կլէ անոր ծնանելու որդին. 6 բայց կինը երբ կը ծնանի,
 անապատը կը փախչի: 7 Մեղսյէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ կը պատե-
 րազմին, ու անոր կը յաղթեն: 13 Վիշապը երկրի վրայ կնայէն ետքը կինը կը հալածէ:

- 1 Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երևցաւ. կին մը
 արևը իր վրայ առած, ու լուսինը իր օտքերուն
 տակ, և իր գլխուն վրայ տասուերկու աստղէ
 2 պտակ մը. Եւ յղի էր, ու երկունքի մէջ ըլլա-
 լով և ծնանելու համար շատ նեղութիւն քա-
 շելով՝ կը պոռար:
 3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երևցաւ, և
 ասհա մեծ շառագոյն վիշապ մը, որ եօթը գլուխ
 ու տասը եղջիւր ունէր, և իր գլուխներուն վրայ
 4 եօթը թագ: Եւ անոր պոչը երկինքի աստղե-
 րուն երրորդ մասը կը քաշէր, ու զանոնք երկրի
 վրայ ձգեց. և վիշապը կեցեր էր այն կնոջ առջև
 որ ծնանելու վրայ էր, որպէս զի երբ ծնանի,

* Ո՞րտե՞ս է՝ երբեք, և որ պետի գաս

† Ո՞րտե՞ս, Տէրոջը

- 5 անոր զաւակը կլլէ : Ու Կինը արու զաւակ մը
 ծնաւ , որ երկաթէ զաւազանով պիտի հոլուէր
 բոլոր ազգերը . և անոր զաւակը յափշտակուեցաւ
- 6 Աստուծոյ քով ու անոր ամսունն քով : Եւ կինը
 անապատը փախաւ , ուր անոր տեղ պատրաս-
 տուած էր Աստուծմէ , որպէս զի հոն կերակրուի
 հազար երկու հարիւր ու փոթսունն օր :
- 7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ . Միքայէլ
 ու իր հրեշտակները միշտպէս հետ պատերազ-
 մեցան . միշտպէս ալ իր հրեշտակներովը պա-
- 8 տերազմեցաւ . Ու չկրցան դէմ կենալ , ու եր-
 9 կինքի մէջ ալ տեղ չգտնուեցաւ անոնց : Եւ վար
 ձգուեցաւ մեծ միշտապը , այն առաջուան օձը որ
 Բանասարկու ու Սատանայ կ'ըսուի , որ բոլոր աշ-
 խարհ մոլորեցուց . ու իր հրեշտակները իրեն
- 10 հետ վար ձգուեցան երկրի վրայ : Եւ մեծ ձայն մը
 լսեցի երկինքի մէջ՝ որ կ'ըսէր , Հիմա եղաւ մեր
 Աստուծոյ փրկութիւնը ու զօրութիւնը և թա-
 գաւորութիւնը , ու անոր Օձեպին իշխանու-
 թիւնը . վասն զի մեր եղբայրներուն դէմ չար
 խօսողը վար ձգուեցաւ , որ անոնց դէմ չարա-
 խօսութիւն կ'ընէր մեր Աստուծոյն առջև .
- 11 յի ու գիշեր : Եւ անոնք անոր յաղթեցին
 Գառնուկին արիւնովը , ու իրենց վկայութեանը
 խօսքովը . և իրենց կեանքը չսիրեցին մինչև
- 12 ի մահ : Ասոր համար ուրախացէք , ով երկինք
 ու անոր մէջ բնակողներ . փոյ երկրի ու ծովու* ,
 վասն զի Բանասարկուն ձեզի իջաւ , որ շատ բար-
 կութիւն ունի՝ զի անապով որ քիչ ժամանակ
 պիտի կենայ :
- 13 Ու երբ միշտապը տեսաւ որ ինք երկրի վրայ
 ձգուեցաւ , արու զաւակ ծնանող կնոջ ետեէն
- 14 ինկաւ : Եւ այն կնոջ մեծ արծիւի երկու թե-
 ւեր տրուեցան , որպէս զի անապատ իր տեղը

* Որտե՞ս է՝ անտիպէն , բնակիչներուդ

- Թուչի, ուր պիտի կերակրուէր ժամանակ ու
 ժամանակներ ու կէս ժամանակ՝ օձին երեսէն =
 15 Եւ օձը իր բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց
 կնոջ ետեւէն, որպէս զի զանիկա հեղեղով
 16 ընկզմէ = Ու երկիր օգնեց կնոջը, ու երկիր իր
 բերանը բացաւ և կլլեց այն գետը զոր վիշապը
 17 իր բերնէն վազցուց = Ու վիշապը բարկացաւ
 կնոջ դէմ, և զնաց պատերազմելու անոր ուրիշ
 զաւակներուն հետ, որոնք Աստուծոյ պատուի-
 րանքները կը սրահէին, ու *Յիսուսի վկայու-
 թիւնը ունէին =
 18 Եւ †կայնեցայ ծովուն աւազին վրայ =

ԳԼ. ԺԳ

1 Եթէ զլիով ու տար եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ'ելէ, ու վիշապը եր
 զօրութիւնը անոր կու տայ: 11 Ուրիշ գազան մը երկրէ կ'ելլէ, 14 առաջին գա-
 զանին պատկերը շինել կու տայ, 15 ու կը ստիպէ մարդիկ որ անոր երկրպագու-
 թիւն ընեն, 16 ու անոր դրոշմը ընդունին:

- 1 Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր, և ու-
 նէր եթէ զլուխ ու տասը եղջիւր, և անոր եղ-
 ջիւրներուն վրայ տասը թաղ, ու անոր գլուխ-
 ներուն վրայ հայհոյութեան անուններ կային =
 2 Եւ այն գազանը զօր տեսայ, ընծու նման էր,
 ու իր ոտքերը արջու ոտքերու պէս, և իր բերանը
 առիւծի բերնի պէս, ու վիշապը անոր տուաւ
 իր զօրութիւնը և իր աթոռը ու մեծ իշխանու-
 3 թիւն = Եւ անոր գլուխներէն մէկը մահու չափ
 վիրաւորուածի պէս †էր, ու անոր մահուան
 վէրքը առողջացաւ, և բոլոր երկիր գազանին
 4 ետեւէն զարմացաւ = Եւ երկրպագութիւն ըրին
 վիշապին՝ որ գազանին իշխանութիւն տուաւ,
 ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝ ըսելով,
 Ո՞վ է այդ գազանին նման, և ո՞վ կրնայ տար
 5 հետ պատերազմ ընել = Եւ անոր մեծ բաներ

- ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ .
 և քառասունուերկու ամիս անոր իշխանու-
- 6 թիւն տրուեցաւ իբր համար ընելու : Ու իր բերանը
 հայհոյութեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ , անոր
 անունը ու անոր խորանը ու երկինքը բնակող-
- 7 ները հայհոյելու : Եւ անոր իշխանութիւն տրուեցաւ
 սուրբերուն հետ պատերազմ ընելու ու անոնց
 յողթելու . և անոր իշխանութիւն տրուեցաւ
 բոլոր ցեղերու [և ժողովուրդներու] ու լեզու-
- 8 ներու և ազգերու վրայ . Եւ անոր երկրպագու-
 թիւն պիտի ընեն երկրի վրայ բոլոր բնակող-
 ները , որոնց անունները աշխարհի սկիզբէն ի վեր
 մորթուած Գառնուկին կենաց գիրքին մէջ
- 9 գրուած չեն : Ով որ ահանջ ունի , թող լսէ :
 10 Ով որ գերութեան քչէ , ինք գերի պիտի
 տարուի . ով որ սրով սպաննէ , պէտք է որ ինք
 սրով սպաննուի . հոս է սուրբերուն համբերու-
 թիւնը ու հաւատքը :
- 11 Եւ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ որ երկրէ կ'ելլէր ,
 ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր , ու
- 12 կը խօսէր միշտպի պէս : Եւ առաջին գազանին
 բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջև ,
 ու երկիրը *և անոր բնակիչները կը ստիպէր որ
 երկրպագութիւն ընեն առաջին գազանին՝ որուն
- 13 մահուան վերքը առողջացաւ : Եւ մեծ նշաններ
 կ'ընէր , ու մինչև անգամ երկինքէն կրակ կ'ի-
- 14 շեցնէր երկրի վրայ մարգոց առջև : Ու երկրի
 վրայ բնակողները կը մոլորեցնէր այն նշաննե-
 րով , որ իր ձեռքը արուած էր գազանին առջև
 ընելու . ու երկրի բնակիչներուն կ'ըսէր որ
 պատկեր շինեն այն գազանին , որ սրով վիրաւ-
- 15 ւորուած էր ու առողջացաւ : Եւ իշխանութիւն
 տրուեցաւ անոր , որ գազանին պատկերին հոգի-
 տայ , որպէս զի գազանին պատկերը խօսի , և

* Ո՞րտե՞ս , և բոլոր

ով որ զազանին պատկերին երկրպագութիւն
 16 չընէ, զանիկա սպաննել տայ = Եւ կը ստիպէր
 ամէնը, այսինքն պզտիկները ու մեծերը և հա-
 րուսաները ու աղքատները և ազատները ու
 ծառաները, որ իրենց աջ ձեռքին վրայ կամ
 17 իրենց ձախատին վրայ գրոշմ՝ ընդունին. Եւ որ
 մէկը չկրնայ գնել կամ ծախել, բայց միայն ան՝
 որ ունի գրոշմը կամ զազանին անունը կամ
 18 անոր անունը թիւը = Հոս է իմաստութիւնը.
 ով որ միաք ունի, թող հաշուէ զազանին թիւը.
 քանզի մարդու մը թիւ է, ու անոր թիւը վեց
 հարիւր վաթսուներկեց է =

ԳԼ. ԺԴ

1 Գառնուկը իր հետեւողներովը Սիօն լեռանը վրայ կը կենայ : 6 Հրեշտակ մը աւե-
 տարանը կը քարոզէ : 8 Բարեկոնի անկումը : 15 Այս աշխարհին հունձըը, 18 այգե-
 կութը : 20 Աստուծոյ բարկութեան հնձանը :

1 Եւ տեսայ, և ահա Գառնուկը կայներ էր Սիօն
 լեռանը վրայ, ու անոր հետ հարիւր քառա-
 սունը չորս հազարը, որոնք ունէին [անոր անունը
 և] անոր Հօրը անունը իրենց ձախատներուն վրայ
 2 գրուած = Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ շատ ջու-
 րերու ձայնի պէս ու մեծ որոտումի ձայնի մը
 պէս, ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց
 3 քնարները զարնելու յայնի կրնամանէր = Եւ *նոր
 երգ կ'երգէին ամօսին առջև ու չորս կենդա-
 նիներուն ու երէցներուն առջև, և մէկը չէր
 կրնար այն երգը սորվիլ բաց ի այն հարիւր քա-
 ոասունը չորս հազարէն, որոնք երկրէ գնուած
 4 էին = Ասոնք անոնք են որ կրնե՞րու հետ չխառ-
 նակեցան, քանզի կոյս են. ասոնք Գառնուկին
 ետեւէն կ'երթան՝ ուր որ ան երթայ. ասոնք
 մարդոց մէջէն գնուեցան Աստուծոյ ու Գառ-
 նուկին երախայրի ըլլալու. Եւ անոնց բերանը
 սուտ չգանուեցաւ, վասն զի անբիժ են† :

* Ո՞ւն, որպէս թէ նոր

† Ո՞ւն, Գառնուկին, Աստուծոյ ամօսին առջև

- 6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ, որ կը թռչէր երկինքի մէջ, և ունէր յաւիտենական աւետարձ քարոզելու բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն և լեզուներուն ու ժողովուրդներուն որոնք երկրի վրայ կը բնակին. Եւ մեծ ձայնով կ'ըսէր, Աստուծոյ վախցէք ու իսաւք սուէք անոր, վասն զի անոր դատաստանին ժամը եկաւ. ու երկրպագութիւն ըրէք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը ու ջուրերուն աղբիւրները :
- 8 Եւ անոր ետեւէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ ու ըսաւ, Ինկաւ, ինկաւ մեծ *Քաբելոն, վասն զի բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի պողոնկու թեանը գինիէն : Եւ անոնց ետեւէն †երրորդ հրեշտակ մըն ալ եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ, Ով որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ'ընէ, և դրոշմը իր ճակատին վրայ կամ իր ձեռքին վրայ կ'ընդունի, Անիկա Աստուծոյ սրտմտութեան գինիէն պիտի խմէ, որ անխառն լեցուած է անար բարկութեանը գաւաթին մէջ, և կրակով ու ծծումբով պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջև ու Քառնուկին առջև : Եւ անոնց տանջանքին ծուխը կ'ելլէ յաւիտեանս յաւիտենից. և ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն չունին անոնք՝ որ գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ'ընեն, և անոր անուանը դրոշմը կ'ընդունին :
- 12 Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը, †որոնք Աստուծոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը կը պահեն : Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ յիշէր, Գրէ, Այսուհետեւ երանելի են այն մեռելները՝ որոնք Տէրոջմով կը ննջեն. այո, կ'ըսէ Հոգին, որ իրենց աշխատութենէն հանգ-
- 10 կամ իր ձեռքին վրայ կ'ընդունի, Անիկա Աստուծոյ սրտմտութեան գինիէն պիտի խմէ, որ անխառն լեցուած է անար բարկութեանը գաւաթին մէջ, և կրակով ու ծծումբով պիտի տանջուի սուրբ հրեշտակներուն առջև ու Քառնուկին առջև :

* Ո՞րն է, քաբելոն քաղաքը

† Ո՞րն է, ուրիշ :

‡ Ո՞րն է, հոս են անոնք որ

|| Ո՞րն է, ինծի կ'ըսէր

- չին, ու իրենց գործերը իրենց ետևէն կ'երթան :
- 14 Եւ տեսայ, և ահա ճերմակ ամպ մը, ու այն ամպին վրայ մէկը նստեր էր Որդւոյ մարգոյ նման, և իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր մանգաղ մը ունէր :
- 15 Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ'ելլէր, որ ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ'աղաղակէր — Ի՞նչ, Երկնցուք քու մանգաղդ ու հնձէ, վասն զի հնձելու ժամանակը *եկաւ, վասն զի
- 16 երկրի հունձքը հասունցած է : Եւ ան որ ամպին վրայ կը նստէր, իր մանգաղը երկրի վրայ երկնցուց, ու երկիր հնձուեցաւ :
- 17 Ու երկկնքին մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, և ափկա ալ սուր մանգաղ մը ունէր :
- 18 Ու սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, որ կրակի վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ, Երկնցուք քու սուր մանգաղդ, ու երկրի այգիին ողկոյղները կլթէ, վասն զի անոր խաղող-
- 19 ները հասունցած են : Եւ այն հրեշտակը իր մանգաղը երկրի վրայ երկնցուց, ու երկրի այգիին խաղողները կլթեց, ու Աստուծոյ բարկութեան
- 20 մեծ հնձանին մէջ ձգեց : Եւ հնձանը քաղաքին դուրսը կոխուեցաւ, ու հնձանէն արիւն կ'ելլէր, ու մինչև ձիերուն սանձերը — հաղար վեց հարիւր ասպարէզ կը հասնէր :

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթը վերջին հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները : 3 Գազանին յաղթողներուն երգը : 7 Աստուծոյ բարկութիւնով լեցուն եօթը սկաւառակները :

1 Եւ ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ երկկնքի մէջ, եօթը հրեշտակներ՝ որոնք եօթը վերջին հարուածները ունէին, որովհետև առնուցմով կը կատարուէր Աստուծոյ բարկու-

*Ո՞րտե՞ս, քեզի եկաւ.

- 2 Թիւնը : Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծով մը կրակով խառնուած . և անոնք որ յալթեցին զազանին ու անոր պատկերին * և անոր անուան թիւին , ապակեղէն ծովուն վրայ կայ-
 3 ներ էին , ու Աստուծոյ քնարները ունէին . Եւ Աստուծոյ ծառային , Մովսէսի , Երզր կ'երգէին , ու Գառնուկին երգը՝ ըսելով , Մեծ ու զարմանալի են քու գործերդ , ով Տէր Աստուած Ամենակալ . արդար ու ճշմարիտ են քու ճամբա-
 4 ներդ , ով Թագաւոր խրբոց . Տէր , ո՞վ պիտի չվախնայ քեզմէ , ու քու անունդ չփառաւորէ , վասն զի Դու միայն սուրբ ե . քանզի բոլոր ազգերը պիտի գան ու քու առջևդ երկրպագու-
 թիւն պիտի ընեն , վասն զի քու արդար դատաստաններդ յայտնուեցան :
 5 Եւ ասկէ ետեւ տեսայ , ու բացուեցաւ վիայու-
 6 թեան խորանին տաճարը որ երկինքն էր . Ու եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իւրենց կուրծքերուն վրայովը օսկեղէն գօտի կա-
 7 պած՝ տաճարէն ելան : Եւ չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշտակներուն եօթը օսկեղէն սիւլաւառակներ տուաւ յաւիտեանս յաւիտե-
 նից կենդանի եղող Աստուծոյ բարկութիւնովը
 8 լեցուն : Եւ տաճարը Աստուծոյ փառքէն ու անոր գորութենէն ծուխով լեցուեցաւ . ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել , մինչև կատարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուածները :

ԳԼ. ԺԶ

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սիւլաւառակները որ բարկութիւնով լեցուն էին . ու զանազան հարուածներ կը հետեին : 13 Քրիստոս գողի պէս կու գայ . երանի՛ անոնց որ արթուն կը մնան :

1 Եւ տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ եօթը հրեշտակներուն կ'ըսէր , Գացէք Աստուծոյ բար-

* Ո՞րտե՛ս , և անոր դրոշմն և

† Ո՞րտե՛ս , ազգաց

կութեան [եօթը] սկաւառակները երկրի վրայ
թափեցէք :

2 Եւ առաջին հրեշտակը գնաց ու իր սկաւառակը
երկրի վրայ թափեց, ու չարաչար պալարներ
եղան այն մարդոց վրայ որոնք դազանին դրոշմը
ունէին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն
կրնէին :

3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը ծու-
փուն վրայ թափեց, ու ջուրը մեռած հարրու-
արիւն դարձան, և ծուփուն մէջի բոլոր կենդանի-
ները մեռան :

4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը գետերուն
ու ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թափեց, ու

5 անոնք արիւն դարձան : Եւ ջուրերուն հրեշա-
կէն լսեցի՝ որ կըսէր, Արդար ես դուն, *որ ես

6 տաններ ըրիր, Վասն զի անոնք սուրբերուն ու
մարգարէներուն արիւնը թափեցին, և դուն
անոնց արիւն խմել տուիր, քանզի արժանի են :

7 Եւ սեղանէն †լսեցի՝ որ կըսէր, Այո, Ամենա-
կալ Տէր Աստուած, քու դատաստաններդ՝ ար-
դար ու ճշմարիտ են :

8 Եւ չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը արեւին

9 վրայ թափեց : Ու անոր շրոթիւն տրուեցաւ որ
խորշակահար ընէ մարդիկը կրակով, և սաստիկ
տաքէն խորշակահար եղան մարդիկ, և հայհոյե-
ցին Աստուծոյ անունը, որ այս հարուածնե-
րուն վրայ իշխանութիւն ունի, ու չապաշխա-
րեցին որ անոր փառք տան :

10 Եւ հինգերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը գա-
զանին աթոռին վրայ թափեց, ու անոր թա-
գաւորութիւնը խաւարեցաւ, և ցաւէն լեզու-

11 ներնին կը ծամէին, Ու երկինքի Աստուածը
հայհոյեցին իրենց ցաւերուն և իրենց պալար-

*Ո՞րն է, ով Տէր, որ

†Ո՞րն է, ուրիշ մը լսեց

ներուն պատճառաւ . ու իրենց զօրծերէն չապաշխարեցին :

- 12 Եւ վեցերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը մեծ դետին , Եփրատի , վրայ թափեց , ու անոր ջուրերը ցամքեցան , որպէս զի արեւելքի թագաւորներուն ձամբան պատրաստուի : Եւ տեսայ որ վիշապին բերնէն ու գազանին բերնէն և սուամարգարէին բերնէն երէք պիղծ ոգիներ կ'ելնէին :
- 14 գորտերու նման . Վասն զի անոնք դեւերու ոգիներ են՝ որ նշաններ կ'ընեն , *ու բոլոր աշխարհի թագաւորներուն կ'երթան , որպէս զի զանոնք Ամենակալ Աստուծոյ այն մեծ օրուանը պատերազմին համար ժողովեն . (Ահա գողի պէս կու գամ . երանի՛ անոր որ արթուն կը կենայ ու իր հանդերձները կը պահէ , որպէս զի մերկ չպարտի ու իր ամօթը երեւայ .) Եւ զանոնք տեղ մը ժողովեցին , որ Եբրայեցերէն Արմազեդոն կ'ըսուի :
- 17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օգին վրայ թափեց , ու երկինքի տաճարէն , ամօռնէն , մեծ ձայն մը ելաւ՝ ըսելով , Եղաւ : Եւ †փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ՝ եղան ու մեծ երկրաշարժ մը եղաւ , այնպէս որ մարգոց երկրի վրայ ըլլալէն ի վեր այնպիսի մեծ երկրաշարժ մը եղած չէր : Եւ մեծ քաղաքք երէք մաս եղաւ , ու ազգերուն քաղաքները կործանեցան , և մեծ Բաբելոնը Աստուծոյ առջև յիշուեցաւ , որպէս զի իր սաստիկ բարկութեան
- 20 գինիին գաւաթը անոր տայ : Եւ ամէն կողմի
- 21 փախաւ , ու լեռները չգտնուեցան : Եւ խոշոր կարկուտ գրեթէ տաղանդի մը կշիռքով երկինքէն կ'իջնէր մարգոց վրայ . ու մարգիկ հայհայեցին զԱստուած կարկուտին հարուածին համար , վասն զի խիստ մեծ էր այն հարուածը :

*Ո՛րնէ՛ , ու երկրի և

†Ո՛րնէ՛ , ձայներ և որոտումներ ու փայլակներ

ԳԼ. ԺԵ

3 Միրանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը ձեռքը ոսկեղէն դաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի : 5 Անկիա է մեծ Բարեւոյնը ու ամէն դարշուժեանց մայրը : 9 Գազանին եօթը զլուխներուն, 12 ու տասը եղջիւրներուն մեկնութիւնը : 14 Գառնուկին յաղթութիւնը : 16 Պոռնիկին պատիժը :

- 1 Եւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը եկաւ, ու ինծի հետ խօսեցաւ՝ ըսելով, Եկուք, ու քեզի ցուցնեմ այն մեծ սրունիկին գատաստանը, որ շատ ջուրերու վրայ կը նստի . Որու հետ երկրի թագաւորները սրունիկեցան, ու երկրի բնակիչները անոր սրունիկուժեան գինիովը գինովցան : Եւ զիս անապատը տարաւ հոգիով . ու տեսայ կին մը՝ որ կարմիր գազանի մը վրայ նստեր էր . և այն գազանը լեցուն էր հայհոյութեան անուներով, 4 ու եօթը զլուխ և տասը եղջիւր ունէր : Եւ կինը ծիրանի ու կարմիր հագած էր, և զարդարուած էր ոսկիով ու պատուական քարերով և մարգարիտներով, և իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ մը ունէր պղծութիւններով ու իր սրունը կուժեանը անմաքրութիւններով լեցուն . Եւ անոր ձակասին վրայ անուն մը գրուած էր . Խորհուրդ, Մեծ Բարեւոյն, սրունիկներուն ու երկրի պղծութիւններուն մայրը : Եւ տեսայ այն կինը որ սուրբերուն արիւնովը ու Յիսուսի վիաներուն արիւնովը գինովցած էր . ու երբ տեսայ զանիկա, մեծ զարմանքով զարմացայ : 7 Եւ հրեշտակը ինծի ըսաւ, Ինչո՞ւ զարմացար . ես քեզի ըսեմ այն կնոջ խորհուրդը, ու այն գազանին՝ որ զանիկա իր վրայ կը կրէ, ու եօթը 8 զլուխ և տասը եղջիւր ունի : Այն գազանը զոր տեսար, կար ու չկայ, և անդունդէն ելելու ու կորուստը երթալու վրայ է . ու երկրի վրայ բնակողները, սրոնց անուները աշխարհի սկիզբէն ի վեր կենաց գիրքին մէջ գրուած չեն,

- սլիտի զարմանան երբ տեսնեն այն գազանը թէ
 9 կար ու չկայ, *թէ և կայ՝ = Հոս գետն է իմաստութիւն ունեցող միայք մը. այն եօթը գլուխը եօթը լեռներ են, ուր կինը անոնց վրայ կը նստի.
- 10 և եօթը թագաւորներ են. Հինգը ինկած են, մէկը կը կենայ, և միւսը դեռ եկած չէ, ու
- 11 երբ գայ՝ քիչ ատեն սլիտի մնայ = Եւ այն գազանը որ կար ու չկայ, անիկա ալ ութը րորդ է, ու եօթնէն է, ու դէսլի կորուստ
- 12 կ'երթայ = Եւ տասը եղջիւրը զորոնք տեսար՝ տասը թագաւորներ են, որոնք դեռ թագաւորութիւն առած չեն, հապտ գազանին հետ մէկ ժամու չափ թագաւորներու պէս իշխանու
- 13 թիւն կ'առնեն = Անոնք մէկ կամք ունին, ու իրենց զօրութիւնը և իշխանութիւնը գազանին
- 14 կու տան = Ասոնք Գառնուկին հետ սլիտի սլատերազմին. և Գառնուկը անոնց սլիտի յաղթէ, քանզի անիկա տէրերուն Տէրն է ու թագաւորներուն Թագաւորը. և անոր հետ եղողները կանչուած ու ընտրուած և հաւատարիմ են =
- 15 Ու ըսաւ ինծի, Այն ջուրերը զորոնք տեսար, որոնց վրայ սլոռնիկը նստեր էր, ժողովուրդներ են ու բազմութիւններ և ազգեր ու լեզու
- 16 ներ = Եւ տասը եղջիւրները զորոնք գազանին վրայ տեսար, անոնք սլիտի ատեն սլոռնիկը, ու զանիկա ամայի ու մերկ սլիտի ընեն, և անոր մարմինը սլիտի ուտեն, ու զանիկա կրտսիով
- 17 այրեն = Վասն զի Աստուած անոնց սրտին մէջ դրաւ որ իր կամքը կատարեն ու մէկ կամք ըլլան, և իրենց թագաւորութիւնը գազանին տան,
- 18 մինչև Աստուծոյ խօսքերը կատարուին = Եւ կինը զոր տեսար, այն մեծ քաղաքն է, որ կը թագաւորէ երկրի թագաւորներուն վրայ =

* Ո՛րտէս, և մօտ է

ԳԼ. ԺԸ

2 Բարեւուն կ'իյնայ : 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ըլլայ , որ անոր մէջէն դուրս
 կլեն : 9 Երկրի Թագաւորները , 11 վաճառականները 17 և նաւաւորները կ'ողբան
 անոր վրայ : 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ դատաստանները
 անոր վրայ կը կատարուին :

- 1 Եւ ասկէ ետքը [ուրիշ] հրեշտակ մը տեսայ որ
 երկինքէն կ'իջնէր , և մեծ իշխանութիւն ունէր ,
 2 ու երկիր անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ : Եւ
 *գորաւոր ձայնով աղաղակեց՝ ըսելով , Ինկաւ ,
 ինկաւ մեծ Բարեւուն , և դեերու բնակարան
 եղաւ , ու բոլոր պիղծ ոգիներու արգելանոց ,
 և բոլոր պիղծ ու ատելի թաշուկներու վանդակ .
 3 Վասն զի անոր կատաղի պոռնկութեանը զի-
 նիէն խմեցին բոլոր ազգերը , ու երկրի թագա-
 ւորները անոր հետ պոռնկեցան , և երկրի վա-
 ճառականները անոր չափազանց զեղխութենէն
 4 հարստացան : Ու երկինքէն ուրիշ ձայն մը լսեցի
 որ կ'ըսէր , Ելէք ատոր մէջէն , իմ ժողովուրդս ,
 որպէս զի ատոր մեղքերուն հաղորդ չըլլաք , ու
 5 ատոր հարուածներէն բժիշ չառնէք . Վասն զի
 ատոր մեղքերը մինչև երկինք հասան կցուե-
 ցան . ու Աստուած ատոր անիրաւութիւնները
 6 յիշեց : Հատուցէք ատոր՝ ինչպէս ինք †հատուց .
 ու իր գործերուն համեմատ կրկնապատիկ փո-
 խարինեցէք ատոր . այն գուռաթը զոր ինք լե-
 7 ցուց՝ կրկնապատիկ լեցուցէք իրեն : Որչափ որ
 փառաւորեց զինք և զեղխութեամբ ապրեցաւ ,
 այնչափ ալ տանջանք և սուգ հատուցէք անոր .
 վասն զի իր սրտին մէջ կ'ըսէ թէ Ես թագուհի
 կը նստիմ , ու որբեարի չեմ , ու բնաւ սուգ
 8 պիտի չաեսնեմ : Անոր համար մէկ օրուան մէջ
 պիտի գան ատոր հարուածները , մահ ու սուգ
 և սով , ու կրակով պիտի այրի . վասն զի հզօր է
 9 Տէր Աստուած որ զանիկա դատեց : Ու երկրի

*Ո՞րտէ՛ , գորութեամբ՝ մեծ

†Ո՞րտէ՛ , ձեզի հատուց

- Թագաւորները, որ ատոր հետ պռոնկեցան ու
 հեշտացան, պիտի լան ու կոծեն ատոր վրայ
 10 երբ ատոր հրկիզութեանը ծուխը տեսնեն. Եւ
 ատոր տանջանքին վախէն հեռուն պիտի կայնին
 ու ըսեն, Վա՛յ, վա՛յ Կի, մեծ Բարեւոն քաղաք,
 հզօր քաղաք, որ մէկ ժամու մէջ եկաւ քու
 11 դատաստանդ: Ու երկրի վաճառականները պիտի
 սղբան ու սուգ ընեն անոր վրայ. վասն զի ալ
 12 մէկը ծախու չառներ անոնց վաճառքը = Ոսկիի,
 ու արծաթի, և սրատուական քարերու, ու մար-
 գարիաներու, և բեհեզի, ու ծիրանիի, և մե-
 տաքսի, ու որդան կարմիրի վաճառքը, և ամէն
 խունկի փայտերը, ու ամէն փղոսկրեայ աման-
 ները, և ամէն սրատուական փայտե ու սղնձե
 13 և երկաթե ու մարմարիոնե ամանները, Եւ կի-
 նամոնը, [ու ամոմոնը] և խունկերը, ու անու-
 շահոտ իւզը, ու կնդրուկը, և գինին, ու ձէթը,
 և նաչիհը, ու ցորենը, և արջառները, ու ոչ-
 խարները, և ձիերը, ու կառքերը, և մարմին-
 14 ները ու մարդոց հոգիները = Եւ քու հոգիիդ
 ցանկացած ստուղները քեզմէ գացին, ու բո-
 ւր շքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ կորսուե-
 15 ցան, և ա՛լ բնաւ պիտի չգանես գանոնք = Այս
 բաներուն վաճառականները, որոնք անկէ հա-
 րրատացած էին, հեռուն պիտի կայնին անոր
 16 տանջանքին վախէն՝ լալով ու սուգ ընելով, Ու
 պիտի ըսեն, Վա՛յ, վա՛յ, մեծ քաղաք, որ բե-
 հեզ ու ծիրանի և որդան կարմիր հաղած էիր,
 ու ոսկիով և սրատուական քարերով ու մար-
 17 գարիաներով զարդարուած էիր. Վասն զի այն-
 քան հարստութիւնը մէկ ժամու մէջ փճացաւ =
 Ու ամէն նաւափարները, և այն ամէնը որ նա-
 ւով տեղ տեղ կ'երթան, ու նաւաստիները և
 որոնք որ ծովու մէջ կը բնակին, հեռուն կայնե-
 18 ցան. Եւ տեսնելով անոր հրկիզութեան ծուխը

- կաղաղակէին՝ ըսելով, Ո՞վ նման է այս մեծ
 19 քաղաքին. Ու իրենց գլուխներուն վրայ հող
 ցանեցին, և լալով ու սուգ ընելով՝ կաղաղա-
 կէին՝ ըսելով, Վա՛յ, վա՛յ այն մեծ քաղաքին,
 որուն մէջ իր պատուականութենէն հարստա-
 ցան ամէնք որոնք նաւեր ունէին ծովուն վրայ.
 20 Իսան զի մէկ ժամու մէջ ամայացաւ : Ուրա-
 խացէք անոր վրայ, երկինք ու սուրբ առաքեալ-
 ներ և մարգարէներ, որ Աստուած ձեր վրէժը
 անկէ առաւ :
 21 Եւ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ ա-
 դօրիքի մեծ ^{արի} նման, ու ծովը ձգեց՝ ըսելով,
 Այսպէս ուժով վար պիտի ձգուի Բաբելոն
 22 մեծ քաղաքը, ու ա՛լ պիտի չգտնուի : Եւ քնա-
 րահարներուն ու երաժիշաներուն և սրնգա-
 հարներուն ու փողահարներուն ձայնը ա՛լ պիտի
 չլսուի քու մէջդ. և արհեստի վարպետ մը ա՛լ
 պիտի չգտնուի քու մէջդ, ու ադօրիքին ձայնը
 23 ա՛լ պիտի չլսուի քու մէջդ. Եւ ճրագին լոյսը
 ա՛լ պիտի չերևնայ քու մէջդ, ու փեսային ձայնը
 և հարսին ձայնը ա՛լ պիտի չլսուի քու մէջդ.
 քանզի քու վաճառականներդ երկրի մեծամեծ-
 ներն էին. լիսան զի քու կախարդութիւնովդ բռ-
 24 լոր ազգերը մոլորեցան : Եւ մարգարէներուն
 ու սուրբերուն ու երկրի վրայ բոլոր սպան-
 նուածներուն արիւնը անոր մէջ գանուեցաւ :

ՔԼ. ԺԹ

¹ Երկինքին մէջ զԱստուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը, և սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ : 7 Գառնուկին հարմիքը : 10 Հրեշտակը չուղեր որ Յովհան-
 նէս իրեն երկրպագութիւն ընէ : 17 Թուշուները կը կանչուին մեծ կտորածին :

- 1 Եւ անկէ ետքը շատ բազմութեան մեծ ձայն մը
 լսեցի երկինքը՝ ըսելով, Այլ-լսիա, փրկութիւն
 ու փառք և պատիւ ու գօրութիւն մեր *Աս-
 2 տուծոյն. Վասն զի ճշմարիտ ու արդար են անոր

- դատաստանները, քանզի դատեց այն մեծ պոռ-
 նիկը, որ իր պոռնիզութիւնովը երկիրը ապակա-
 նեց, ու իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր
 3 ձեռքէն պահանջեց: Եւ կրկին անգամ ըսին,
 Ալէլուիա. ու անոր ծուխը յաւիտեանս յա-
 4 լիտենից կ'ելլէ: Եւ քսանըջորս երէցները ու
 չորս կենդանիները ինկան ու երկրպագութիւն
 ըրին Աստուծոյ՝ որ ամթողը կը նստի, ըսերով,
 5 Ամէն, Ալէլուիա: Եւ ամթուէն ձայն մը ելաւ՝
 ըսերով, Մեր Աստուծոյն օրհնութիւն տուէք,
 իր բոլոր ծառաները, ու դուք որ իրմէ կը վախ-
 6 նաք, պղտիկներ ու մեծեր: Եւ լսեցի շատ բազ-
 մութեան ձայնի պէս, ու շատ ջուրերու ձայնի
 պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի պէս,
 որոնք կ'ըսէին, Ալէլուիա, վասն զի [մեր] Ամե-
 7 նակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց: Խնդանք
 և ուրախանանք ու փառք տանք անոր, քանզի
 Գառնուկին հարսնիքը հասաւ, ու անոր կինը
 8 ինքզինք պատրաստեց: Եւ իրեն արուեցաւ որ
 մաքուր ու լուսափայլ բեհեզ հագնի, (քանզի
 այն բեհեզը սուրբերուն արգարութիւնն է:)
 9 Եւ ինծի ըսաւ, Գրէ. Երանելի են անոնք որ
 Գառնուկին հարսանեաց ընթրիքին կանչուած
 են. ու ինծի ըսաւ, Ասոնք են Աստուծոյ ճշմա-
 10 րիա խօսքերը: Ես ալ անոր ոտքերուն առջև
 ինկայ, որպէս զի անոր երկրպագութիւն ընեմ.
 ու ըսաւ ինծի, Չգուշացիր, մի ընէր. վասն զի ես ալ
 քու ծառայակիցդ եմ ու քու եղբայրներուդ՝
 որոնք Յիսուսի վկայութիւնը ունին. Աստու-
 ծոյ երկրպագութիւն ըրէ. (վասն զի Յիսուսի
 վկայութիւնը մարդարէութեան հոգին է:)
 11 Եւ տեսայ երկինքը բացուած. և ահա ձեր-
 մակ ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողը Հաւատա-
 րիմ ու ճշմարիտ կ'ըսուի, և արգարութեամբ
 12 դատաստան կը տեսնէ ու կը պատերազմի. Եւ

- անոր աչքերը կրակի բոցի պէս էին, ու անոր գլխուն վրայ շատ թագեր կային, ու գրուած անուն մը ունէր՝ զոր մէկը չգիտեր, բայց միայն
- 13 ինք. Եւ արիւնով ներկուած հանդերձ մը հագեր էր. ու անոր անունը Բան Աստուծոյ կըսուի:
- 14 Ու երկինքի մէջ եզոզ զօրքերը անոր ետեւէն կ'երթային ճերմակ ձիերով, ճերմակ ու մարուր
- 15 բեհեզներ հագած: Եւ անոր բերնէն սրած սուր մը կ'ելլէր, որպէս զի անով ազգերը զարնէ. ու ինք երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէ զանոնք, ու Ամենակալ Աստուծոյ սաստիկ բարկութեանը գինիին հնձանը ինք պիտի կոխէ:
- 16 Եւ իր պատմութեանին վրայ ու իր ազգրին վրայ գրուած գիր մը ունէր, ԹԱԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱԻՈՐԱՅ ԵՒ ՏԷՐ ՏԵՐԱՆՑ:
- 17 Եւ հրեշտակ մը տեսայ, որ արևին մէջ կայներ էր, ու մեծ ձայնով աղաղակեց երկինքի մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն՝ ըսելով, Եկէք,
- 18 *Աստուծոյ մեծ ընթրիքին՝ ժողովուեցէք, Որպէս զի ուտէք թագաւորներուն մարմինները, ու հազարապետներուն մարմինները, զօրաւորներուն մարմինները, ու ձիերուն և անոնց վրայ հեծնողներուն մարմինները, ու ամէնուն մարմինները, թէ՛ ազատներուն և թէ՛ ծառաներուն, թէ՛ պղտիկներուն և թէ՛ մեծերուն:
- 19 Եւ տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները ու անոնց զօրքերը մէկտեղ ժողովուած պատերազմ ընելու անոր հետ՝ որ ձիուն վրայ հեծեր
- 20 էր, ու անոր զօրքերուն հետ: Եւ գազանը բռնուեցաւ, ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ անոր առջև նշաններ բրաւ, որոնցմով մտրեցուց գազանին դրոշմը ընդունողները, և անոր պատկերին երկրպագութիւն ընողները. երկուքն ալ սղ սղ ծծումբով վառած կրակին

* Ո՛րտէ՛, մեծ Աստուծոյ ընթրիքին

21 Ի՞նչը ձգուեցան : Եւ ուրիշներն ալ սպաննուեցան ձիուն վրայ հեծնողին սուրէն՝ որ իր բերնէն կ'ելէր, ու բոլոր թռչունները անոնց մարմիններէն կշտացան :

ԳԼ. Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի : 6 Առաջին յարութիւնը . երանի՛ անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին : 7 Սատանայ նորէն արձակուելով՝ Գողը ու Մադողը կը ժողվէ : 9 Սատանայ կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովուն մէջ : 12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը :

1 Եւ հրեշտակ մը տեսայ, որ երկինքէն կ'իջներ, ու անգունդին բանալին և մեծ շղթայ մը ունէր

2 իր ձեռքը . Ու բռնեց վիշապը, այսինքն առաջին օձը, որ Բանասարկուն ու Սատանան է, և

3 կապեց զանիկա հազար տարի . Ու անգունդը ձգեց զանիկա, և դոցեց ու վրայէն կ'ընթաց, որ ա՛լ չմոլորեցնէ ազգերը՝ մինչև հազար տարին լմննայ, և անկէ ետքը պէտք է որ արձակուի անիկա քիչ մը ժամանակ :

4 Եւ աթոռներ տեսայ, ու նստան անոնց վրայ . և անոնց դատաւորութիւն տրուեցաւ . նաև Յիսուսի վրայութեանը համար ու Աստուծոյ խօսքին համար գլխատուածներուն հոգիները գետնայ, և զանոնք որ երկրապագութիւն չըրին գազանին, ոչ ալ անոր պատկերին, ու անոր դրոշմը իրենց ձախատներուն վրայ ու իրենց ձեռքին վրայ չընդունեցին . և ասրեցան ու Քրիստոսի

5 հետ հազար տարի թագաւորեցին : Եւ ուրիշ մեռելները չապրեցան մինչև հազար տարին կատարուեցաւ . ասիկա է առաջին յարութիւնը :

6 Երանելի և սուրբ է ան որ առաջին յարութեանը մէջ բաժին ունի . ասոնց վրայ երկրորդ մահը իշխանութիւն չունի, հապա անոնք Աստուծոյ և Քրիստոսի քահանաները պիտի ըլլան, ու անոր հետ հազար տարի պիտի թագաւորեն :

- 7 Եւ հազար տարուան լրանալուն՝ պիտի արձակուի Սատանայ իր բանտէն, և պիտի ելլէ ու մուրեցնէ երկրի չորս անկիւնները եղող ազգերը, Գոգը ու Մագոգը, որպէս զի զանոնք պատերազմի ժողովէ, որոնց համբանքը ծովու
- 8 աւազին չափ է: Ու երկրի ընդարձակութեանը մէջ ելան, և սուրբերուն բանակը ու սիրելի
- 9 քաղաքը չորս կողմէն պատեցին: Եւ երկինքէն Աստուծոյ կրակ իջաւ ու սպառեց զանոնք, և Բանասարկուն որ զանոնք մուրեցուց, ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ, ուր էր գազանը,
- 10 Եւ սուտ մարգարէն, ու պիտի չարչարուին ցաբեկ ու գիշեր յաւիտեանս յաւիտենից:
- 11 Եւ մեծ ձերմակ ակթառ մը տեսայ, ու անոր փայ մէկը նստած, որուն երեսէն երկիր ու երկինք փախան, և տեղ չգտնուեցաւ անոնց:
- 12 Եւ տեսայ պղտիկ ու մեծ մեռելները, որոնք *Աստուծոյ առջև կայնած էին, ու գիրքերը բացուեցան, և ուրիշ գիրք մը բացուեցաւ, այսինքն կենաց գիրք, և գիրքերուն մէջ գրուածներէն մեռելները դատուեցան իրենց գործերուն
- 13 ընդ համեմատ: Եւ ծովը իր մէջի մեռելները տուաւ, ու մահը և դժոխքը իրենց մէջի մեռելները տուին, ու ամէն մէկը իրենց գործերուն
- 14 համեմատ դատուեցան: Եւ մահը ու դժոխքը կրակի լիճին մէջ ձգուեցան, ասիկա է երկրորդ
- 15 մահը: Եւ ով որ կենաց գիրքին մէջ գրուած չգտնուեցաւ, կրակի լիճին մէջ ձգուեցաւ:

ԳԼ. ԻԱ.

Նոր երկինքը ու նոր երկիրը: 40 Երկնային Երուսաղէմի տեսիլքը ու անոր ստորագրութիւնը: 23 Անոր մէջ արեւի կարտաւթիւն չկայ, որովհետեւ Աստուծոյ փառքը անոր լցան է: 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր կը բերեն:

- 1 Եւ նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը տեսայ .
 վասն զի առաջին երկինքը ու առաջին երկիրը
- 2 անցան, և ա՛լ ծով չկար : *Եւ սուրբ քաղաքը,
 նոր Երուսաղէմը, տեսայ, որ երկինքէն Աս-
 տուծմէ կիջնէր, իր էրկանը համար զարդար-
- 3 ուած հարօթի մը պէս պատրաստուած : Ու եր-
 կինքէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ կըսէր, Ահա
 Աստուծոյ խորանը մարդոց մէջ, ու անիկա ա-
 նոնց հետ պիտի բնակի, և անոնք անոր ժողո-
 վուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած ինք անոնց
- 4 հետ պիտի ըլլայ իբրև անոնց Աստուածը . Եւ
 †ինք անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները պիտի
 սրբէ, և ա՛լ մահ պիտի չըլլայ, ոչ սուգ և ոչ
 աղաղակ և ոչ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէ ետև .
- 5 վասն զի առաջուան բաները անցան : Եւ ան որ
 ակտուին վրայ կը նստէր՝ ըսաւ, Ահա ամէն բա-
 ները նոր կընենմ . ու ըսաւ ինձի, Գրէ, վասն զի
 այս խօսքերը ճշմարիտ ու հաւատարիմ են :
- 6 Ետև ըսաւ ինձի, Եղաւ . ես եմ Ալֆա և Օմէգա,
 Սկիզբը ու Վերջը . ես ծարաւին ձրի պիտի տամ՝
- 7 կենաց շուրին աղբիւրէն : Ան որ կը յաղթէ,
 ‡ամէն բաները պիտի ժառանգէ . ու ես անոր
 Աստուած պիտի ըլլամ, ան ալ ինձի որդի պիտի
- 8 ըլլայ : Բայց վախկոտներուն, ու անհաւատնե-
 րուն, և սիրոճերուն, ու մարդասպաններուն,
 ու սրտնիկներուն, և կախարդներուն, ու կռա-
 պաշաներուն, և բոլոր ստախօսներուն բաժինը
 կրակով ու ծծումբով վառած լիճին մէջ պիտի
 ըլլայ, որ է երկրորդ մահը :
- 9 Եւ եօթը վերջին հարուածներով լեցուն
 եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշ-
 տակներէն մէկը ինձի եկաւ, և ինձի հետ խօ-
 սեցաւ ու ըսաւ, Եկուր ցուցնեմ քեզի հարսը,
- 10 Փառնուկին կինը : Եւ հօգիով մեծ ու բարձր

*Ո՛ր-ն-է, Եւ ես Յովհաննէս

†Ո՛ր-ն-է, Աստուած

‡Ո՛ր-ն-է, այս

- լեռան մը վրայ տարաւ զիս, և ցուցուց ինծի սուրբ Երուսաղէմ՝ *քաղաքը, որ երկինքէն Աստուծոյ կիկնէր. ու Աստուծոյ փառքը ունէր, և անոր լուսաւորութիւնը խիստ պատուական քարին նման էր, ակնվանի երևութով յասպիս
- 11 քարի պէս = Եւ անոր պարիսպը մեծ ու բարձր էր, և տասուերկու դռներ ունէր, ու դռներուն վրայ տասուերկու հրեշտակներ կային, և դռներուն վրայ անուններ գրուած էին՝ այսինքն Խաբայէլի որդիներուն տասուերկու ցեղերուն
- 12 անունները = Արեւելեան կողմէն երեք դուռ, ու հիւսիսային կողմէն երեք դուռ, և հարաւային կողմէն երեք դուռ, ու արեւմտեան կողմէն երեք դուռ = Եւ քաղաքին պարիսպը տասուերկու հիմեր ունէր, ու անոնց վրայ Գառնուկին տասուերկու առաքեալներուն [տասուերկու]
- 13 անունները գրուած էին = Եւ ինծի հետ խօսողը ձեռքը սակիէ եղէզ մը ունէր, որպէս զի անով քաղաքը և անար դռները ու անոր պարիսպները
- 14 չափէ = Եւ քաղաքը քառակուսի էր, ու անոր երկայնութիւնը լայնութեանը չափ էր. և քաղաքը ոչն եղէզով տասուերկու հազար տասուերկու չափեց, անոր երկայնութիւնը ու լայնութիւնը և բարձրութիւնը հաւասար էին = Եւ անոր պարիսպը հարիւր քառասունըչորս կանգուն չափեց, մարդու չափով, այսինքն հրեշտակին չափը = Եւ անոր պարսպին շինուածքը յասպիս արե էր, ու քաղաքը զուտ սակի էր
- 15 մարուր ապակիի նման = Եւ քաղաքին պարսպին հիմերը ամէն պէսակ պատուական քարերով զարդարուած էին. առաջին հիմը յասպիս էր, երկրորդը՝ չափիւղայ, երրորդը՝ քաղկեդոն, չորրորդը՝ զմրուխա = Հինգերորդը՝ եղնգնաքար, վեցերորդը՝ սարգիոն, եօթներորդը՝ սկեքար,

* Ո՛րն է, մեծ քաղաքը

- ուժերորդը՝ բիւրեղ, իններորդը՝ սպաղիոն,
 տասներորդը՝ քրիստոսորասոս, մետասաներորդը՝
 21 յակինթ, երկոտասաներորդը՝ ամեթոսլս = Եւ
 տասուերկու դռները տասուերկու մարգարիտ
 էին, ամէն մէկ դուռը մէյմէկ ^{աֆրոզ} մարգա-
 բիտէ էր. ու քաղաքին հրապարակը մաքուր
 22 ոսկի էր թափանցիկ ապակիի նման = Եւ անոր
 մէջ տաճար չտեսայ, վասն զի Տէր Աստուած
 Ամենակալն ու Գառնուկը անոր տաճարն են =
 23 Եւ քաղաքը արևի ու լուսնի պէտք չունի, որ
 զանիկա լուսաւորեն, վասն զի Աստուծոյ փառքը
 զանիկա կը լուսաւորէ, ու անոր ճրագը Գառ-
 24 նուկն է = Եւ [փրկուած] ազգերը անոր լուսովը
 պիտի քալեն, ու երկրի թագաւորները իրենց
 փառքը ու պատիւը անոր մէջ պիտի բերեն =
 25 Եւ անոր դռները ցորեկը պիտի չփոցուին. (վասն
 26 զի հոն գիշեր պիտի չըլլայ.) Եւ ազգերուն
 փառքը ու պատիւը անոր մէջ պիտի բերեն =
 27 Եւ հոն բնաւ *անմաքրութիւն մը պիտի չմտնէ,
 ոչ ալ պղծութիւն ու սաութիւն գործող մը,
 հապա միայն անոնք՝ որ Գառնուկին կենաց
 գիրքին մէջ գրուած են =

ԳԼ. ԻԲ

1 կենաց ջուրն գետը : 2 կենաց ծառը : 3 Աստուած ինք կը լուսաւորէ երկնային
 քաղաքը : 9 Հրեշտակը չուգեր որ իրեն երկրպագութիւն մատուցուի : 18 Պէտք է
 բան մը աւելցնել Աստուծոյ խօսքին վրայ, ոչ ալ անկէ բան մը պակսեցնել :

- 1 Եւ ինծի կենաց ջուրի †գետ մը ցուցուց ակն-
 վանիի պէս պայծառ, որ կ'եղէր Աստուծոյ ու
 2 Գառնուկին աթոռէն = Եւ այն հաղաքին հրապա-
 րակին մէջ, ու այն գետին մէկ կողմէն ու միւս
 կողմէն կենաց ծառ կար՝ որ տասուերկու կերպ
 պտուղ կը բերէր, ու ամէն ամիս իր պտուղը
 կու տար. և այն ծառին տերևները հեթանոս-

* Ո՞րտէ՞, անմաքրութիւն ընող

† Ո՞րտէ՞, մաքուր գետ

- 3 ներուն բժշկութիւն կըլլար = Եւ ալ բնաւ
նզովք պիտի չըլլայ . ու անոր մէջ պիտի ըլլայ
Աստուծոյ ու Քառնուկին ակտուր, և անոր ծա-
4 ռաները պիտի պաշտեն զանիկա . Եւ անոր ե-
րեսը պիտի տեսնեն , ու անոր անունը իրենց
5 ճակատներուն վրայ պիտի ըլլայ = Եւ հոն ալ
գիշեր պիտի չըլլայ , և ճրագ ու արևու լոյս
պէտք չէ . քանզի Տէր Աստուած պիտի լուսա-
ւորէ զանանք , և յաւիտեանս յաւիտենից պիտի
թագաւորեն :
- 6 Եւ ըսաւ ինծի , Այս խօսքերը հաւատարիմ
են ու ճշմարիտ . և *սուրբ մարգարէներուն՝
Տէր Աստուածը իր հրեշտակը դրկեց՝ իր ծա-
ռաներուն ցուցներու ինչ որ շուտով պէտք է
7 ըլլայ = Ահա ես շուտով կու գամ . երանի՛ անոր
որ կը պահէ այս գիրքին մարգարէութեան խօս-
քերը :
- 8 Եւ ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ այս բա-
ները , և երբ լսեցի ու տեսայ , ինկայ որ եր-
կրպագութիւն ընեմ՝ այն հրեշտակին ստրե-
րուն առջև՝ որ այս բաները ինծի կը ցուցներ =
- 9 Եւ ըսաւ ինծի , Զգուշացիր , մի ընէ . վասն զի ես
քուկին ու քու եղբայրներուդ , մարգարէնե-
րուն , և այս գիրքին խօսքերը պահողներուն
ծառայակիցն եմ . Աստուծոյ երկրպագութիւն
10 ըրէ = Եւ ըսաւ ինծի , Այս գիրքին մարգարէու-
թեան խօսքերը մի կնքեր , վասն զի ժամանակը
11 մօտ է = Ան որ անիրաւութիւն կընէ՝ ալ անի-
րաւութիւն թող ընէ , ու ան որ ազտօտ է՝ ալ
ազտօտ ըլլայ , և ան որ արդար է՝ ալ արդար
12 ըլլայ , ու ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ = Ահա
եւ շուտով կու գամ , և իմ վարձքս ինծի հետ է՝
ամէն մէկուն իր գործին համեմատ հատուցա-
13 ներու : Ես եմ Ալֆա և Օմէղա , Առաջինը ու

* Ո՛րն է , մարգարէից հոգիներուն

